

C O R P U S
SCRIPTORUM HISTORIAE
B Y Z A N T I N A E.

EDITIO EMENDATIORE ET COPIOSIOR,

CONSILIO

B. G. NIEBUHRII C. F.

I N S T I T U T A,

OPERA

**EIUSDEM NIEBUHRII, IMM. BEKKERI, L. SCHOPENI,
G. DINDORFII ALIORUMQUE PHILOLOGORUM
PARATA.**

P A R S I I I.

A G A T H I A S.

BONNAE
IMPENSIS ED. WEBERI
MDCCCXXVIII.

88.

A G A T H I A E
MYRINAEI
H I S T O R I A R U M
LIBRI QUINQUE

CUM VERSIONE LATINA ET ANNOTATIONIBUS
BON. VULCANII.

B. G. NIEBUHRIUS C. F.
GRAECA RECENSUIT.

ACCEDUNT
AGATHIAE EPIGRAMMATA.

BONNAE
IMPENSIS ED. WEBERI
MDCCCXXVIII.

STATION

IMMANUELI BEKKERO

**SUMMO IN RECENSENDIS GRAECORUM
SCRIPTIS ARTIFICI**

UT APUD POSTEROS AMICITIAE MONUMENTUM EXSTET ET

NOVA BYZANTINORUM EDITIO FAUSTO OMINE PRODEAT

HANC AGATHIAE RECENSIONEM DEDICAT

B. G. NIEBUHRIUS.

P R A E F A T I O.

Agathiae historiarum, non magnae molis libri, nunc demum prodire editionem, Bonnensis historicorum Byzantinorum collectionis principium, nemo aequus reprehendet, dummodo compererit quam arduae nobis hoc opus aggredientibus obstiterint difficultates. Etenim in oppido, ex cuius prelis typographicis nunquam antea exisset paulo grandior liber graecus, neque typorum compositores in hoc genere satis exercitati aderant, neque correctores sphalmatum usu docti, qui, moderante Schopeno, manumque ultimam operi admovente, satis accurate gnauiterque in hoc labore versarentur. Itaque tardissime progressi sumus. Est tamen quo nos solemur: nam ingenti taedio ac labore hoc certe perfecimus ut nullum paulo gravius relictum sit mendum in graecis, atque in scholiis criticis: nam de versione latina, quam abiicere maluissem, ego certe parum fui sollicitus. Reliqua illa quum Schopenus, ab aliis bis correctis, emendasset, ipse quanta potui cura per singulas litteras recognovi. Iam vero in posterum hae aerumnae aut superatae sunt aut certe valde imminutae; invento viro erudito et impigro qui correctioni plagularum totum sese dabit; ita quidem, ut Schopeno nihil amplius curandum remaneat quam quod aliis laboribus obsitus exsequi possit.

Agathiam edendum ab initio mihi ipsi sumpseram: quo tempore de huiusmodi difficultatibus, quales deinde expertus sum, non cogitabam; ac simul, maiore nondum excitata spe, id solum mihi proponebam, ut vulgata editio quatenus coniectura atque ingenio sine libris perfici posset emendaretur; eiectis plurimis, qui Parisinam editionem foedant, erroribus, temerariisque novationibus. Legeram librum,

non omnino illepidum, ante multos annos, rerum cognoscendarum causa, eumque memoria repetens mihi persuadebam illa ratione, non excoli quidem atque ornari, verumtamen ita corrigi posse ut, spinis atque sentibus evulsis, satis expeditus evaderet. Erat autem iam tum mihi cognitus atque valde carus *Ioannes Classenus*, Hamburgensis, qui *HERMANNI*, viri summi, disciplina institutus, huc venerat, ut nos quoque, qui in hac litterarum universitate disciplinas philologicas explicamus, audiret. Hunc ego iuvenem egregium, quem nunc in contubernio atque domestica mea familiaritate vivere gaudeo, rogabam, ut Agathiam attente perlegeret, quaeque ipsi in mentem venirent annotaret: mihi enim opus aggredi, propter negotiorum frequentiam atque adversam qua tunc premebar valetudinem, nondum vacabat. Fecit is quod cupiebam sine mera ac valde sedulo: eiusque schedis acceptis ipse Agathiam accurate evolendum sumpsit: plurima, quae emendatione persanari possent, a Classeno rite perspecta animadverti: quaedam improbavi: non pauca quae ille non attigisset correxi ipse. Qua via ingressus, prioribus libris diligenter excussis, quum ebs peius longe quam antea cogitaveram se habere perspicerem, neque ullum ex libris subsidium aderat praeter ea quae, suasu meo, e Suida con-gesserat Classenus, versionem Personae quaerere coepi, quae instar codicis esset. Eam mihi ex bibliotheca gymnasii Coloniensis suppeditavit humanitas eruditissimi Birnbaumii: atque hoc accepto libro novum lumen operae nostrae affulsit. Etsi enim homo non minus stolidus quam indoctus ita vertit ut plurimis singularum paginarum locis insulse delirantem audire videaris: — quippe qui de sensu, non dicam probabili sed ullo, minime sollicitus esset: — habuit tamen ille ante oculos codicem plane egregium, cuius verba singula exprimere saepe tentavit. Itaque multae emendationes, quum Classeni tum meae, illo auctore comprobatae sunt: id vero inprimis gratum erat, quod, quae in Vulcanii codice exciderunt, ubi aut verba aut incisum integrum deesse videram, ita apud Personam translata inveniebam, ut sensum sine ulla dubitatione tenerem, verba cum aliqua saltem probabilitate graece restituere possem. Quibus subsidiis si contentus fuisset, et liber iam edi poterat aliquanto emendatius, et nonnullam inde fortasse abstulisset doctrinae atque acuminis laudem. Verum enimvero quum ex Leunclavii praefatione ad editionem versionis Personae Basileensem perspexissem quam longe codex Rehdigeranus praec-

stitisset Vulcaniano, quamquam exigua spes de libro esset qui sub annum 1594. frustra fuisset requisitus, adii tamen per litteras Passovium, v. cl., si forte codex iste inveniri, atque, illo conciliante, usus eius a Praetore atque Decurionibus obtineri posset. Egit Passovius strenuissime ac felicissime causam meam, seu potius litterarum, quarum laude floret ipse: neque minore voluntate usus sum senatus splendidissimi municipii; quo iubente codex huc transmissus est. Eum his contulimus, ne quid non animadversum remaneret: nam primo id fecit Classenus solus: deinde iterum et ille et ego; hac ratione ut per vias alter impressum alter scriptum codicem aut praelegeret aut inspiceret. Itaque id spondere audeo in hoc genere nihil fieri posse accuratius.

Iam vero collecta amplissima lectionis varietate, quum ex his quae ipse Vulcanius fatetur colligerem typhothetas nonnunquam in expedienda codicis, qui nunc in Lugdunensi bibliotheca servatur, scriptura errasse, valde optabam ut varietas Rehdigerani libri cum Lugdunensi conferri posset. Neque hoc meum desiderium frustra esse passum est incredibile Geelii, v. cl. litterarum, quas tam egregie ornat excolitque, omni occasione oblata iuvandarum desiderium, cum summa erga me benevolentia coniunctum. Ei igitur — cui, quod unum possum, ingentes gratias me habere mihi conscius sum, — hoc debeo quod varietas Rehdigerana cum Lugdunensi libro accuratissime collata est; idque cum magna operis mei utilitate: constitit enim in haud paucis locis dissensum, qui inter scriptos libros esse videbatur, ortum esse in editione Vulcaniana. Veruntamen sic quoque manet tanta inter utrumque codicem diversitas, ut, si unquam hic certe, duas librorum stirpes cernamus. Variant enim inter se saepissime non solum ubi in altero scriptura corrupta est, verum etiam ubi nihil refert utro modo legatur. In his vulgatae inhaerere, quum plane appareat codicem ex quo originem ducit inferioris esse notae, nimis timidi aut superstitiosi; — ex utroque pro arbitrio recensionem confingere, temerarii foret hominis. Ego id mihi faciendam esse vidi quod fecisset unusquisque cordatior homo, cui hic scriptor primum edendus in utroque codice oblatus fuisset: praestantiorum in universum mihi sequendum elegi, ita tamen ut animus liber a superstitione corrupta ex altero emendaret.

Qua lege quum in conficienda recensione versarer, coniecturas in eam vix admisi: sunt tamen inter locos ubi uterque codex in vitio

conspirat pauci quidam quos certa ratione conciliendi sanari posse apparebat. Dixi supra, usu Rehdigerani codicis evanuisse laudem criticam quam ex hoc edendi labore percipere aliquatenus fortasse potuissem: de qua re silerem omnino nisi reprehensionem vererer nullam fere meam in eo apparere operam. Libere dicam quomodo res se habet: modo nuda divinandi vi, modo versionis adminiculo non pauca recte conieceram, lacunas quoque supplendo sarcieram: de quibus monere, ex quo certa pro coniecturis suppeditavit Rehdigeranus, sive eadem plane sive meliora, contempai. Laudemne captarem me ipso facti teste? Tum vero, ut id saltem pro viri boni indole fieri posset, ea quoque indicanda fuissent ubi me errasse apparebat: utrumque sine ullo litterarum fructu. Alia ratio in commemorandis Classeni coniecturis fuit. Qui ipse meum exemplum secuturus se nominari recusabat: atque a me contendebat ut eadem lege quam mihi scripsissem se quoque metirer. Verum assensum extorsi auctoritate mea iuveni pudenti: ut illum et philologis commendarem et viris illustribus qui rem publicam Hamburgensem tenent. Argumenta librorum conscripsit, indicesque confecit idem Classenus, ex quibus illi qui res et nomina complectitur pauca quaedam adscripsi. Accentuum, orthographiaeque rationem stabiliendam suscepit in se Schopenus meus: de cuius doctrina atque ingenio quae sentiam, hac opportunitate usus praedicarem; nisi haec quoque praefatio antequam liber in publicum emittatur ab eo inspicienda esset, praevideremque tunc eum summa ope pugnaturum esse ut illa dele-rem. Is igitur totum Byzantinorum opus, quatenus in hoc oppido typis exscribetur, ita moderabitur, ut singulas plagulas correctas, antequam sub prelum immittantur, ad examen revocet; isque ut constans in accentibus et orthographia servetur ratio curabit. Tenendam autem sibi proposuit eam quae viris primariis, qui cummaxime graecos libros edunt, placuit. Ego vero, si arbitrii mei esset, vulgarem potius servassem, quam Graeci hodie sequuntur. Perspecta certe res est, horum maiores iam inde a saeculo X. apices inter scribendum apposuisse, ita ut pronuntiandi modum efformarent: itaque hos sattem libros: Annam, Nicetam, ceteros: in accentibus ad Alexandrinorum grammaticorum canones revocare, mihi quidem non alia ratione fieri videtur quam si in Latinos ultimae aetatis eum orthographiae modum inducere placeret a quo in Plauto recedere nefas foret. Aga-

thias autem, atque ipse Procopius, longe propius ad inferioris illius quam ad probae aetatis scriptores accedunt. Sed illa res, ut plura alia quae in summis dicendi auctoribus magna sunt, in huiusmodi libris minimi momenti est. Ut tamen verum confitear; ipse, perspicuitatis gratia, tacitus mutavi quod a scriptoris orthographia profectum esse non dubito: μέλλειν enim semper in utroque codice uno tantum λ scribitur. Neque magis indicandum esse putavi quoties Ν ἐπελευστικόν ex codice adderem.

Epigrammata libenter omissem: quum retinere necesse esset, multo plura et emendatiora iis dedi quae Vulcanius ex Anthologia Planudea collegerat: cuncta scilicet quae in Palatina servata sunt, additis iis quae in capite περὶ εἰκόνων exstabant, quo plenius habuit Planudes quam nos epigrammatum collectionis exemplum. In his criticum non egi, nisi quod perpaucis locis aut aliorum emendationem aut Planudeam lectionem Palatinae praetuli. Latina, elegis comprehensa, quae Iosephus Scaliger, atque Ianus Dousa e graecis Agathiae fecerunt, in virorum honorem retinui: quo facto ne illa quidem omitti potuerunt quae in eodem genere confecit, addiditque Vulcanius.

His expositis, iam finem praefationi faciam, quum de libris quos adhibui, siglisque quas in scholiis posui quae necessaria sunt exposuero.

R. Codex Rehdigeranus: chartaceus: scriptus circa annum 1560., impensis Thomae Rehdigeri, in Italia; et quidem procul dubio Romae; a duobus tribusve amanuensibus, credo bibliothecae Vaticanae scriptoribus: quorum saltem primum fuisse Graecum ex ductibus clare patet; postremus autem alienigena fuit, graecaeque linguae fere rudis. Exscriptum esse ex codice Vaticano non dubito, quo Persona usus fuerit. Interpunctionem ad sensum accommodatam vix usquam habet, sed interiectis septenis vel octonis pl. m. vocabulis puncta ponit. In margine correctiones aut coniecturas exhibet nonnullas, quas Leunclavium auctorem habere credo, qui eum a. 1576. utendum acceperat. Quem codicem quum Vulcanius secum communicari peteret, responsum est eum non comparere: neque id falso: inscriptio enim testatur anno demum 1658. iterum illatum esse in bibliothecam Rehdigeranam a Christiano Hofmanno ab Hofmannswaldau, poeta insulso et obsceno; at cive, ut hinc colligere licet, non inutili.

Lugd. Lugdunensis, bibliothecae academicae, 54. inter libros

Vulcanii, qui Agathiam ex eo edidit: in catalogo p. 346: — bombycinus, saec. XIV: interpunctione satis accurate distinctus; in prioribus libris valde mendosus, in posterioribus multo praestantior. Subiiciuntur in fine duo epigrammata: alterum Agathiae de ludo tabulae Zenonis Aug., alterum, quod hic quidem eidem Agathiae, in Anthologia vero Leonidae Alexandrino tribuitur. Id h. l. *ἱερόψηφον* inscribitur, addito in utriusque distichi fine numero *ϛχ* i. e. 6600, qui ex litterarum valore pro numeris positaram conficitur, dummodo secundum distichon cum Lugdunensi scribatur:

*Ἄλλὰ τανῦν μερόπεσσιν ἱεράσμιος· ὄψε γὰρ ἔγγων
Ὀπόσον Οὐρανίας Καλλιόπα προφέρει.*

Vulg. Vulgata, i. e. Lugdunensis cum editionibus quae ex illa originem ducunt.

Ed. pr. Editio princeps Vulcanii, quae prodiit Lugduni 1594.

Par. Parisina, a. 1660, in corpore scriptorum historiae Byzantinae.

Edd. Editiones, princeps et Parisina, ubi a prototypo, Lugdunensi codice, desciscunt. (Venetam negligentissime ex Parisina transcriptam esse, nihilque omnino propriae dotis habere, nemo est qui nesciat.)

Intrp. Versio Christophori Personae, ut exstat in editione Basileensi Pernaee.

Cl. Coniectura Classeni.

Scribebam Bonnae postr. Kal. Ian. MDCCXXVIII.

DE VITA AGATHIAE, EIUSQUE LIBRIS HISTORIARUM.

Agathias natus est Myrinae ¹⁾ in Aeolide Asiae: ²⁾ patre Memnonio, rhetore ³⁾, matre Periclea, matrona sanctissima, quam triennis amisit ⁴⁾. Haec quum mortua ac sepulta sit Constantinopoli, credibile est patrem sese illuc in urbem regiam contulisse, ad quam undique ex provinciis graeci sermonis confluebant qui doctrinae ingenioque confiderent. Fratrem habuit virum honoratum, cuius tamen nomen ignoramus ⁵⁾: sororem Eugeniam, doctam puellam, discordi matrimonio cum Theodoto quodam coniunctam ⁶⁾. Agathiam, penultima syllaba correpta, nos vocamus; Graeci idem nomen, pro accentus ratione, Agathiam proferunt: idque eum ipsum, ceterosque illius aevi homines, fecisse, ita ut penultima longa uterentur, ex ipsius epigrammatis apparet ⁷⁾. Disciplinis litterarum, quas, qui liberali animo essent, percipiebant antequam se ad legum Romanarum studium converterent, Alexandriae studuit: unde anno 554., Iustiniani vigesimo octavo, post horribilem terrae motum,

- 1) Prooem. Hist. p. 8. g. ed. Bonn. Smyrnaeus vitiose dicitur apud Eudociam, atque in nonnullis Suidae codicibus. 2) Unde Asianus vocatur in Anthologia Palatina. 3) Prooem. l. c. — Epigramma Michaelii inter testimonia. 4) Epigr. 43. 5) Ei simul cum patre atque Agathia fratre statuam posuerunt Myrinaei: Epigr. Michaelii. 6) Epigr. 53. 54. 7) Epigr. 36.

Δαρνιακῶν βιβλίων Ἀγαθίου ἐννεαὶς εἶμι —

Epigr. 72.

Ἀλλὰ πατήρ με πόλιος ἐναλλάξας Ἀγαθίας —

Haud aliter in Latio Prudentius *Asclepiadem*, Sidonius *Euripidem*, penultima producta posuerunt: hic, carm. IX. 231. *Orchestra* quatit alter *Euripides*, ille Peristeph. X. 42. *Asclepiades ire mandat milites*: cf. ibid. 108. 392. 548. 687. 921. Scilicet cuncti ista ita proferebant, at *Antiochiam*, *Alexandriam*, *Basilium*, eadem syllaba correpta. Atque in universum tenendum est, graeca pronuntiandi rationem, quam permulti inter nostrates medio quod vocant aevo adulto ortam esse contendunt, quae tamen, ut ex voluminibus chartaceis et inscriptionibus pictis constat, in Aegypto sub Caesaribus recepta erat, regnante Iustiniano non aliter quam sub Palaeologis Constantinopoli obtinuisse. Hoc qui perspexerit facile intelliget Agathiam nostrum *Χερωνεύς* prima correpta protulisse, repudiandamque esse coniecturam quae epigr. 100. *σῆσαν Χαιρωνεύ* pro *σῆσαντο Χερωνεύ* scribi iubet.

quem Alexandria ipsa, nunquam antea moveri solita, senserat, Constantinopolim regressus est 8). Quem studiorum iuvenilium cursum qui reputaverit, non dubitabit Agathiam tunc decimum octavum aetatis annum egressum non fuisse, eiusque natalem in annum 536., vel sequentem, incidere. Quum vero Berytus illa clade collapsa esset, non dubium est eum in urbe regia antecessores audivisse. Quae studia quum quinque annos impleverit, quarti in quodam epigrammate meminit 9): et alibi leges Romanas artem suam esse ipse profitetur 10); quarum cognitionem cum dicendi facultate ita coniunxit ut causas ante tribunalia oraret: idque Constantinopoli, ubi in basilica clientibus operam dabat 11). Causidici tunc scholastici vocabantur 12), unde Agathiae cognomen haesit. Tenuit autem istud vitae genus invitus, ac necessitate coactus, ut victum sibi quaereret 13): nam ad amoeniora studia sevocabat adolescentem honesta voluntas. Exaruerat nondum poësis, vivebantque adhuc in ore hominum fabulae vetustatis: quin florebant in aula ipsa atque inter proceres qui versibus pangendis gloriam sibi quaererent: quamquam non imminebat solum verum iamiam ingravescere barbaries, quae mox, extincto penitus antiquitatis lumine, densissimis tenebris, morumque immanitate, Graecas regiones foedavit, stuporemque pro prudentia induxit. Ad hasce delicias Agathias delatus, primum amatoria carmina brevia scripsit, quae in novem libros, Daphniaca inscriptos, collegit 14): pluraque praeterea eiusdem generis alia: e quorum numero multa supersunt epigrammata, non invenusta. Postea, sed regnante adhuc Iustiniano 15), collegit, atque in septem libros digessit, epigrammata, siquidem eius verba ad litteram interpretanda sunt recentiorum, non-

8) Hist. II. 16. p. 99. 9) Epigr. 4. Illo anno *λύται* dicebantur, unde *τὰ λύσιμα τῶν νόμων* — inscr. epigr. 23. — explicari posse videntur. Agathias trans portum in regione Peraea morabatur, ut postremorum decem librorum singularium difficultatibus solvendis operam daret, procul ab urbis strepitu remotus.
 10) Prooem. l. c. 11) Hist. III. 1. p. 138. Quod Smyrnae causas orasse coniecerunt, propterea quod *Σμυρναίων σχολαστικόν* in libris corruptis vocari viderent, id vero usque ad stoliditatem argutum est commentum. 12) Iac. Gothofr. ad C. Theod. VIII. 10. 2. Tom. II. p. 627. ed. Lips. 13) Hist. III. l. c. 14) Epigr. 7. 15) Id ex praefatione apparet.

dum edita ¹⁶): quod si ita est, quaecunque in hoc genere Iustiniano antiquiora, post Philippum Thessalonicensem scripta, legimus, alia corona, cuius mentio omnis perierit, comprehensa fuisse necesse est. Qua opera, quam Theodoro Decurioni ¹⁷) inscripsit, palam est eum potentiorum, quales Paulus Silentarius Macedoniusque exconsul erant, quorum plurima colligebat poemata, favorem aucupatum esse. Ex his Paulum laudibus non immeritis extollit, atque clientis officiis comiter colere videtur ¹⁸). Hoc ipso Paulo, nisi me coniectura decipit, Eutychianoque quodam hortantibus ¹⁹), mortuo Iustiniano imperatore ²⁰), ad historiam aevi sui scribendam animum adiecit: quum ad trigesimum certe aetatis annum pervenisset. Credo tamen eum diu colligendis tantummodo narrationibus operam dedisse: namque opus quod ad nos pervenit adeo exiguae molis est, ut, quum ea quae de Chosrois exitu narrantur acciderint anno 577., nemo sibi persuadeat illi conscribendo decennium potuisse impendi: imo eo amplius. Nam ne ista quidem de Persarum regis fuga et morte mox post eventum scripta esse, perspicue apparebit consideranti ²¹). Haud tamen debilis coniectura est, quando Agathias de Mauricii gestis narrabat, hunc adhuc privatum fuisse: quippe quem, absque ulla summi fastigii commemoratione, Pauli filium, magistrum militum, vocat. Id vero ad refellendam Fabricii opinionem sufficeret; qui sibi persuaserat Agathiam, quo tempore Evagrius historiam absolvit, scilicet anno 593., nondum edidisse: at illa, accuratius inspectis verbis quae vir nunquam sine laude commemorandus festinantius legit, ipsa per se concidit ²²). Itaque Agathiam Tiberio adhuc regnante, ante annum 582., quo anno Mauricius imperium adeptus est, e vita decessisse arbitror. Nam obitu eius factum

16) Prooem. p. 6. 17) S. Palatii; de quo officio consule I. Gothofredum ad C. Th. VI. 23. .1. II. p. 126. 18) Hist. V. 9. p. 297.

19) Prooem. p. 7. 8. 20) Ibid. p. 11. 21) Hist. IV. 29. p. 272. 22) Locum posui inter testimonia. Verba *εὐλογῶν ἐκδεδομένους* ad scriptores quos nominaverat referri non possunt: quae si Evagrii mens esset, ratione iubente, scripsisset *τυγχάνουσιν*. Sunt illa omnino mendosa, et nescio qua de re interpretanda quae Mauricii animum movere potuerit ut supplici regi auxilium denegaret.

esse quod historiae opus ad finem non sit perductum, Menander innuit, oratione usus parum quidem apta²³), sed pravae interpretationi minime obnoxia: modo meminerimus Chosrois mortem viginti fere annis post Hunnorum adventum in Thraciam, ubi quinti libri narratio abruptur, accidisse. Ac ne quis forte suspicetur ad molestiora negotia delatum, atque ita otio quod historiae scribendae tribueret privatum esse, in eodem vitae genere permansisse vel cognomine teste compertum est. Quo concessio quis credat fieri potuisse ut sponte omitteret gratum laborem a quo omni vi atque unice persequendo negotiis forensibus se distineri queritur²⁴)? quae tamen cumulate offerri alias laetandum sibi esse fatetur, ne inopia prematur. Nemo tamen hinc concludat Agathiam annumerandum esse infelicibus illis qui, ne fame vexentur, a litteris recedere coacti sunt. Nam illa erat scholasticorum condicio ut eorum avaritia legibus esset compescenda: neque clientibus caruisse credemus virum qui insigni facundiae gloria et vivus et post mortem floruit. Itaque, nisi lusus est ista de sua sorte querela, illis accensendus erit Agathias qui, nisi admodum laute vivere aliisque largiri possunt, egere sibi videntur. Quae quidem opinio epigrammate confirmatur quo ille, pater oppidi dictus, in municipio suo locum, antea obscoenis immunditiis foedum atque detestabilem, purgasse, atque eleganti aedificio, nescio quo, ornasse dicitur²⁵). Alia fortasse praeterea pietatis officia in patriam contulit: quae non minus propter hanc virtutem quam eloquentiae causa, eum cum patre Memnonio et fratre statua ornavit²⁶): cuius honoris, quum olim fuisset vulgatissimus, illo tempore, in privatos collati, vix aliud superest exemplum.

Mansit autem viro laudato etiam post funus eadem insignis fama eloquentiae: ad quam referendum esse videtur quod Menander, qui eius historiam continuavit, infantiam suam tam vehementer excusat. Itaque quum, renatis sub Basilidarum imperio litteris, eandem laudem appetere pusilli ingenii homines, Agathiam imitandum sibi sumpsit Leo Diaconus, ut Hasius v. ill. indicavit: cui quod placue-

23) V. testimonia : ἀρμύθην ἀρξασθαι μετὰ τὴν ἀποβίωσιν Ἀγαθίου. 24) Hist. III. 1. p. 138. 25) Epigr. 72. 26) Epigr. Michaëlii.

rit in huius scriptoris, quo edito permagnam certe cepit historia incrementum, sermone exquirendo splendidum philologiae documentum edere, id facundissimos quosque Atticos, si quis ad manes de factis nostris rumor manat, non sine invidia ferre existimo. Hodie Agathias vix cuiquam ultra mediocritatem assurgere videbitur: licet G. I. Vossius, haud levis auctoritatis vir, tersum eius atque floridum dicendi genus praedicet. Certe ipse sermo graecus a puritate, quae tamen minima laus esset, longe abest; ac, ne a vitiis quidem grammaticis immunis, haud raro degeneris loquelae nota foedatur: tum vero admixta dialectorum, ionicae praesertim, epicorumque verborum varietate, sive quaesita sive imprudenter assumpta, saepissime offendit. Quae ut condonaveris aevi infelicitati, praecipuaeque difficultati scribendi lingua emoriente, antequam adulta sit atque e matris consortio exierit vulgaris, qua iam quotidie utuntur; tamen, ut laudem tribuas historico, sapientiam gravitatemque requires: at id non minus frustra in Agathia nostro. Imo potius ieiunum ingenium in sententiis prodit quas saepissime profert, tritas admodum atque e locis petitas communibus: ubi vero argute loqui satagit frigidissimas. Viri boni animum cum ostentatione prae se fert: neque tamen, quantum dignoscere licet, falso: immunis ab insectatione pariter atque ab adulatione per universum opus: cuius, quaecumque in eo reprehenderit, ad cognoscendas res gestas summum pretium atque unica utilitas est. Italica tamen negotia parum cognita habuisse videtur, in orientalibus longe versatior. Quem si Procopio quum ingenio tum civili militarique prudentia longe inferiorem esse Gibbono facile concesseris; fatebere tamen eadem ratione super ceteros omnes, qui consecuti sunt, eminere: virum autem multo meliorem esse Procopio.

Christianus an fuerit, in utramque partem disputatum est: verum edito epigrammate quo tabulam Archangelo dedicat 27), illam religionem professum esse extra dubium est. A quo si discesseris, inter cetera quae proferri possent firmissimum eiusdem opinionis argumentum esset, quod apophthegma ex novo foedere sibi notum esse prodit 28). Neque

27) Epigr. 4. 28) Hist. III. 12. p. 165. cf. Indicem graec. s. v. ζῆλος.

id tamen certum foret indicium: etenim, dominante religione Christiana, paucos illos gentiles qui Constantinopoli degabant talia nota habuisse non est quod dubitemus: atque ubi id profert Christianum loquentem inducit. Mitem vero animum in reprehendis alienis sacris, nisi improba sint atque immania; et indulgentiam quae errori in huiusmodi rebus, utpote non voluntario, veniam tribuit²⁹); inter saevos illius aevi furores vix alibi exspectares quam apud eos qui dominantium crudelitate et saevitia vexarentur ipsi. Itaque probabile est, gentili patre procreatum, graecanicisque studiis innutritum et delectatum, ne legum poenis hominumque violentiae obnoxius esset, non opinionis vi adductum, Christianis se adiunxisse.

Historiarum libri vulgo ex codice Lugdunensi inscribuntur *περὶ τῆς Ἰουστινιανοῦ βασιλείας*: vitio manifesto: quum scriptor se de morte Iustini Germani f. — qui iubente Iustino iun. Imp. necatus est — IV. 22. p. 255. : atque de Chosrois fine (577.) IV. 29. p. 272. dicturum esse promittat. At idem codex recte, pro illius aetatis more, quem ab Evangelio, Ioanne Epiphaniensi, aliisque servatum videmus, libros *τόμους* vocat.

Codices scripti perpauci supersunt. De Rehdigerano et Lugdunensi, quibus usus sum, dixi. Vaticanum membranaeum esse, antiquum, mihi significavit Ang. Maius v. ill. qui variantes scripturas ex quarti libri initio delibatas speciminis loco misit. Eae cum Rehdigerano libro ita conveniunt ut valde probabile sit hunc inde exscriptum esse. Exscriptus autem est ex codice integro: ut Vaticanus, monente Maio, nunc quidem est, suppletis a recentiore manu aliquot foliis, sed quoniam ea aliquando deerant, inde ortae sunt lacunae in versione Personae; licet codici quo is usus est cum Rehdigerano proxima intercedat affinitas. Tamen hic Vaticanus codex ut aliquando inspiciatur, optandum est; quo plane de fide atque auctoritate Rehdigerani constare possit. Praeterea ex Montefalconio Harlesius Fabricio adscripsit, integrum opus exstare graece inter codices scriptos Ottobonianos; atque in cod. MMIV. bibliothecae Vaticanae antiquae

²⁹) Hist. I. 7. p. 28.

Agathiam de bello Gothorum: e contrario in Marciana Venetiis cod. DCCXII. libros posteriores, deficientibus primo et secundi parte: scilicet, ut videtur, illa ipsa de Narsetis bello Italico narratione.

Quum autem Agathias in eorum numero fuerit historicorum quos Constantinus Porphyrogenitus in eclogas redigi iussit, leguntur ex illo tria de legationibus excerpta in Codice Bavaro, quorum collatio cum editis debetur doctissimo Spengelio. Multo plus idem scriptor ad titulum de sententiis conferre debebat, quem nuperrime in luminis oras reduxit ill. Maius: vir iuvandis litteris divinitus saeculo nostro concessus, et „cui nemo civi' neque hostis quibit pro factis reddere operae pretium." Sex folia de his excerptis superesse is nos edocet (Coll. Vaticanae scriptorum graecorum II. p. 464.): quorum collationem ab eius amicitia petissem, impetraturumque fuisse certe scio; verum opere iam profigato nolui molestus esse viro minime otioso.

Praeterea superest in Parisinae regiae cod. MDCI. membranaceo, Fonteblandensi, folium unicum, cuius lectiones quae variant, dedi. Iisdem fortasse terminis continetur fragmentum de Francis Laurentianum LIX. 17. 9. — ubi in plut. LXXIV., 13. 64. varia ex quinque libris excerpta inveniri, Harlesius annotavit, Bandinium secutus, cat. codd. gr. II. p. 530. III. p. 113. quod opus inspicient quibus illo frui posse contingit.

Hadrianus Iunius Animadversionum I. 4. ut interpretis oscitantiam et vecordiam confutaret, aliquot Agathiae locos graece transcripsit, multis annis ante principem editionem graecam. Ac planum quidem est, Iunium videri se uti exemplari graeco voluisse: quae tamen affert ea cuncta ex Suida deaumpta sunt; terminantur enim plane iisdem finibus quibus illius excerpta, eiusque scripturam dissentientem a codicibus repraesentant.

Editiones tres graecas, quae hucusque prodierant, supra in praefatione indicavi: ubi etiam de latina versione egi, quam Christophorus Persona, prior S. Balbinae, confecit: qui itidem partem librorum Procopii transtulit. Eam in Fabricii bibliotheca, ab Harlesio recognita, invenio im-

pressam esse Romae ap. Iac. Mazochium 1516. fol. repetitam deinde Augustae Vindelicorum per Sigism. Grimm et M. Wirsung 1519. 4. et postea cum Procopio atque Iornande, aliisque affinis argumenti libris, praemissa Beati Rhenani praefatione, Basileae ap. Hervagium 1531. fol. et Lugd. 1594. 8.:— dedicationem Personae ad Sixtum IV. Pont. M. editam esse in dissertationibus Zeni Vossianis II. p. 141 — 144.

Ego usus sum editione quae a Fabricio dicitur prodisse anno 1576. Basileae ap. P. Pernam; sed anni notam in exemplo quod mihi adest frustra quaesivi. Ibi Agathiae praemittuntur Zosimus a Leunclavio, Procopius a Raphaele Volaterrano, Personaque ipso, versus: subiiciuntur ambo Iornandis libelli, et Leonardus Aretinus de bello Italico. Quod Fabricius in hac editione versionem Agathiae ex recensione sive interpolatione Io. Leunclavii haberi dicit, is error est. Nihil mutavit Leunclavius; contentus locis non adeo multis in margine correctionem indicare: sed quum, finita impressione, Rehdigeranum codicem utendum accepisset, ea quae interpres, sive propter codicis defectum sive ob alias nescio quas rationes, omiserat, vertit: non paucis locis plane insanam versionem meliore mutavit: ea omnia sub finem praefationis collecta proposuit: *Agathiam interpolatum* inscripsit.

Bellum Butilini, primum librum Agathiae, secundique initium, magnus Grotius vertit in Historia Gothorum, Vandalorum et Longobardorum, Amstelod. 1655. 8.: eam versionem loco Vulcanianae non posuisse, quatenus patet, licet deinde ad peiorem redeundum fuisset, male me poenitet.

Haec hactenus. Nam de Anthologia Agathiae disserere, ab hoc loco meisque rationibus maxime foret alienum.

TESTIMONIA ET IUDICIA DE AGATHIA.

ΜΙΧΑΗΛΙΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΟΥ.

Ἡ πόλις Ἀγαθίαν τὸν ῥήτορα, τὸν στιχαιοῖδον,
διζυγὸς εὐεπίης ξυθμὸν ἀγασσαμένη,
ὡς μήτηρ ἐτέλεσεν ἐφ' υἱεῖ, καὶ πόρε τήνδε
εἰκόνα, καὶ στοργῆς μάρτυρα καὶ σοφίης·
Μεμνόνιον δὲ τοκῆα, κασίγνητόν τε σὺν αὐτῷ
ἔστρησε, γενεῆς σύμβολα σεμνοτιότης.

EVAGRIUS, *hist. eccl.* IV. 24. *ex ed. Rob. Steph.*

πέπρακται δὲ καὶ ἕτερα τῷ Ναρσῆ λόγου πολλοῦ ἄξια, Βου-
σελίον καὶ Συνδοῦαλδον καταπολεμήσαντι, καὶ τὰ πολλὰ
προσκτησαμένῳ μέχρι Ὁρκεανῶ ἕπερ Ἀγαθία μὲν γέγραπται
τῷ ῥήτορι, οὐπω δὲ ἐς ἡμᾶς ἀφίεται.

IDEM, *ibid.* V. 24.

τὰ ἐχόμενα δὲ τούτῳ (τῷ Πρόκοπίῳ) Ἀγαθίῳ (sic) τῷ ῥή-
τορι καὶ Ἰωάννῃ ἐμῷ τε καὶ πολίτῃ καὶ συγγενεῖ καθ' εἰρμὸν
ιστόρηται, μέχρι τῆς Χοσρόου τοῦ νέου πρὸς Ῥωμαίους
φυγῆς, καὶ τῆς εἰς τὴν αὐτοῦ βασιλείαν ἀποκαταστάσεως,
Μαυρικίου — ὑποδεξαμένου — βασιλικῶς, καὶ — καταγα-
γόντος, εἰ καὶ μήπω ἔτυχον ἐκδεδωκότες.

IOANNES SCHOLASTICUS EPIPHANIENSIS *initio fragmenti.*

τὰ μὲν ὅσα Ῥωμαῖοί τε καὶ Μῆδοι πολεμοῦντες ἀλλήλοις
ἔπαθόν τε καὶ ἔδρασαν κατὰ τὴν Ἰουστινιανοῦ τοῦ Ῥωμαίων
αὐτοκράτορος βασιλείαν, γέγραπται Ἀγαθία τῷ Μυριναίῳ,
ἀνδρὶ τοῖς ἐν Βυζαντίῳ ῥήτορσι καταλεγέντι διαφανῶς, καὶ
μετάγε Προκόπιον τὸν Καισαρέα τὰ πρὸς τοὺς βαρβάρους
πραχθέντα ἀναγράψαντι.

MENANDER PROTECTOR *ap. Suidam s. v. Μένανδρος.*

ὠρμηθῆν ἐπὶ τήνδε συγγραφὴν, ἄρξασθαι μετὰ τὴν ἀποβίω-
σιν τοῦ Ἀγαθίου, καὶ τῆς ιστορίας ποιήσασθαι τὴν ἀρχήν.

SUIDAS et EUDOCIA *s. v. Ἀγαθίας.*

Ἀγαθίας σχολαστικὸς Συμριναῖος (*meliores Codd. ap. Suidam*)

Μυριναῖος) ὁ γράψας τὴν μετὰ Προκόπιον ἱστορίαν τὸν Καισαρέα, τὰ κατὰ Βελισάριον, καὶ τὰς ἐν Ἰταλίᾳ καὶ ἐν Λιβύῃ πράξεις· τουτέστι τὰ κατὰ Ναρσῆν ἐν Ἰταλίᾳ καὶ τὰ ἐν Ἀζικῇ καὶ Βυζαντίῳ. οὗτος συνέταξε καὶ ἕτερα βιβλία ἕμμετρα τε καὶ καταλογάδην, τὰ τε καλούμενα Δαφνιακά, καὶ τὸν κύκλον τῶν νέων ἐπιγραμμάτων, ὧν αὐτὸς συνῆξεν ἐκ τῶν κατὰ καιρὸν ποιητῶν· συνήμασε δὲ Παύλῳ τῷ Σιληντιαρίῳ καὶ Μακεδονίῳ τῷ ὑπάτῳ, καὶ Τριβουνιανῷ, ἐπὶ τῶν Ἰουστινιανοῦ χρόνων.

SCHOLIUM PALATINAE ANTHOLOGIAE.

Ἀγαθίου σχολαστικοῦ Ἀσιανοῦ Μυριναίου, οὐ στέφανος ἀλλὰ συναγωγή νέων ἐπιγραμμάτων. ἤκμασεν δ' οὗτος ὁ Ἀγαθίας ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ τοῦ μεγάλου· ἔγραψεν δὲ καὶ ἱστορίαν καὶ τὰ ἐπονομαζόμενα Δαφνιακά· ἔγραψε δὲ ταῦτα ἐπιγράμματα πρὸς Θεόδωρον Δεκουρίωνα.

GER. IOH. VOSSIUS *de histor. graecis* II. 22.

Multum illa tempora ornabat Agathias. — Dictione utitur tersa et florida. Gentilem fuisse praeter alia ostendit illud φασίν, quo libro III. utitur cum sermo fit de martyrio B. Stephani.

GIBBON, *the history of the decline and fall of the Roman empire*: c. XLIII. ann. 47.

We must now relinquish a statesman and soldier (Procopius), to attend the footsteps of a poet and rhetorician.

SPECIMEN VERSIONIS CHRISTOPHORI PERSONAE.

Lib. II. capita 28. 29.

Nunc autem ubi de Chosroe perpauca explicarim, confestim ad ea me referam, quae narrare iam coepi. Non enim hunc Persae solum ultra, quam decet, laudibus ferunt et demirantur; sed Romanorum plerique ut eloquentiae studiosum, et qui ad nostrae philosophiae summam pervenerit notionem, et Graeca opera in Persicam linguam nonnulla transtulerit: (addunt tamen et stagiretem, id est, vini amphoram, longe melius perpotasse, quam rhetor paeanicus olori perscripserit fabulam): quin etiam Platonis imbutum dogmatibus tradunt, atque adeo, ut ne Timaeus hunc quidem praetereat, tametsi lineari speculatione divarietur, et naturae rimetur motus, nec Phaedon ipse, neque Gorgias, vel dialogorum autor alius quisquam, ut Parmenides, et caeteri item, quibus varia sententiarum profunditate sunt multa conscripta. Ipse vero non egregie adeo hunc eruditum fuisse existimaverim, ut summam disciplinarum teneret. Qui enim fieri id poterat, veram illam et liberam ut veterum nominum pronuntiationem, ita et rebus ipsis maxime congruentem, lingua quaedam ut agrestis, et rudior, et a Musis penitus aliena servaret? quo inquam pacto vir regio fastu ex immodicis adulationibus ab ineunte aetate illectus, ac vivendi consuetudinem nactus supra modum barbaricam, et qui bella semper et acies animo agitarit, exerceri in his poterat disciplinis, ex hisque sibi fructus aliquid vendicare? Quod si quis idcirco hunc laudet, quia quum rex esset, et Persa, tantarumque gentium et maximarum rerum curam haberet, utcunque tamen degustare artes literarias voluisset, ex eaque ut gloriam, ita et animi capere voluptatem, profecto et ipse hunc laudarem, perinde praeter caeteris barbaris admirandum. Sed qui hunc nimium sapientem appellant, et quasi philosophos caeteros praestitisset, omnium artium disciplinarumque causas nosse affirmant, et qualem fortasse peripateticum maxime eruditum praefiniunt: deprehendetur is haud dubie nihil prorsus ea, quae vera sunt, pervidisse; sed vulgi duntaxat famam sectari. Vir quidam genere Syrus, Uranius vocitatus, dum Byzantii versaretur, artem quidem medicam profitebatur, sed Aristotelicae disciplinae prorsus ignarus, nil denique vera cognitione tenebat; fremebundus tamen et insolens quam multa se percallere iactabat: et quum forte inter coetus hominum versaretur, ut erat suapte

natura contentiosior, saepe etiam pro regis porticibus ipsis astat, plerumque in librariorum tabernis venalitiis assidebat, et ad hominum turmas se eodem cogentium, verba magna perinde mirabundus et stupidus factitabat, consueta quaedam de deo, longis verborum ambagibus, his, qui se circumstiterent postulanti, qualis nam scilicet esset illi natura, quae nam substantia, utrum afficiatur, utrum curae sit expertus, et alia quaedam eiusmodi. qui vero ista profitebatur, ne grammaticum quidem adisse unquam crediderim, nec vitam forte rectiorem egisse. Proinde putent hi facile aliquid esse et plane promptissimum, aut cuique pervium, quod vulgo fertur, pedem porrige, et Theologiam attinge: quum hanc constet rem esse et probatam, et inexplicabilem, et longe superiorem, quam ut eam assequi cogitatio queat imperitorum, qui ignorando hanc demirentur. Sunt namque, qui vesperi ex ipsa statim ebrietate et crapula impediti quamvultu deblaterent, deque excellentissimis rebus illis, divinisque quaestionibus sermones indecenter incoepent, et in eiusmodi nugando delirent, et haud secus ac qui aleam ludunt, rixentur. Hisce in rebus principatum nactus Uranius, periade Homericus ille Thersites alios arguebat, extrahereque in longum sermones minime desistebat, etsi alias de deo haud satis recte sentiret: nec sane disceptationem sinebat, iamdiu occoepam, ordine saltem suo procedere; sed apertiora potius confundebat, et quaesitae rei propulsabat inventionem. Volebat hic forsitan Platonis Pythonem, Sextumque denique imitari, et eorum more responsiones ut fierent, ut finis esset nil obturbari, quia id animo praesumptum iam esset, nihil esse penitus constitutum. Sed Platonica ista haud satis ille didicerat, ni forte alicunde venatus perpauca collegisset, quibus posset ineruditos iam fallere. Et quemadmodum literarum erat is re ignarus, ita et honorum morum omnium expertus. Istiusmodi quum esset Uranius, ad Persas se contulit, per Areobindum Persam, et regis tunc oratorem, ut cothurnus et nebulo ductus, nimirum qui ea sibi ornamenta stolide vendicasset, quibus omnino careret, palliumque protinus induit, quod disciplinarum magistri gestare apud nos solent. Sic itaque obstipa superbaque facie Chosroem adivit. tum ille inopinato miraculo percitus, et sacrum aliquid esse imaginatus, suspicatusque verum hunc esse philosophum, (nam et ita apud Persas vocitabatur), eundem hunc et libens vidit, ac benigne suscepit. Magos deinde ad se convocatos, cum novo philosopho ut sermones conferrent, constituit; deque rerum ortu naturaque ut disceptatio haberetur, iniunxit; et utrum id omne, quod visitur, finem sit habiturum; numve unum esse omnium rerum principium putandum sit.

EDITIONIS PARISINAE DEDICATIO.

POSTERITATI.

GALLIA ET HISPANIA

FUNESTISSIMIS BELLIS ANNOS SUPRA VIGINTI

DISTRAHEBANTUR.

IULIUS MAZARINUS

DEPLORATAM PACEM

EXCITAVIT UNUS ET BEATAM TRANQUILLITATEM

QUAQUA PATENT LATISSIMA DUO REGNA

FELICITER IMPARTITUS EST.

INGENS FACINUS

ADUMBRARE CERTATIM CONTENDIT

ORATORUM ET POETARUM

INFINITA NATIO.

VANUS UTRORUMQUE LABOR.

HOC NUDO ET CONTRACTO PANEGYRICO

ASSERIT

EMINENTISSIMO PRINCIPI

IMMORTALITATEM

IMMORTALITATIS PARENS

TYPOGRAPHIA REGIA.

Scribebat ad praelum

EMINENTIAE SUAE ADDICTISSIMUS

SEBASTIANUS MABRE,

ex filia nepos SEBASTIANI CRAMOISY,

Typographiae Regiae Curatoris.

B. VULCANII EPISTOLA.

ILLUSTRIBUS AMPLISSIMISQUE VIRIS

ORDINIBUS

HOLLANDIAE ET WESTFRISIAE,
DOMINIS POTENTISSIMIS.

Cum variae sint artes ac scientiae, societati generis humani conducibiles ac necessariae, Illustres Amplissimique Viri, maximam profecto laudem merentur ii qui ad eas perdiscendas et ad publicam utilitatem accommodandas omne suum studium atque operam conferunt. Proxima est eorum laus quorum labor omnis atque industria versatur in linguis authoribusque quibus illae ipsae artes sunt tractatae nobisque traditae excolendis atque illustrandis, quique vel veteres scriptores Graecos e situ et squallore eruunt et in lucem proferunt, vel iam antea editos, sed male ab indoctis interpretibus habitos, refingunt, et pristino suoque nitore integritatique restitunt. Quod quidem studium tametsi ob exiguam quae inde affalget lucris spem perpaucos hodie habet sectatores (plerique enim eas artes sequuntur e quibus facilis est ad opes et honores cursus) mihi tamen, qui studiorum dignitatem non privato quaestu sed publica utilitate metiri soleo, mirifice semper placuit. Utilitatem vero quam hoc studii genus secum trahit longe maximam quis obsecro est adeo rudis ut in dubium vocet? Si enim hoc in confesso est ex veterum Graecorum fontibus doctrinam omnem esse hauriendam; quis non videt quanti intersit ut illi ipsi fontes puri atque illimes conser-

ventur? Quantopere vero eos contaminarit atque polluerit crassa nonnullorum interpretum inscitia, nemo est etiam infra mediocritatem doctus qui nesciat; sensique ipse cum in aliis multis authoribus, tum vero praecipue in Cyrilli Alexandrini Thesaurio, et divinis illis de Trinitate libris, in quibus nihil fere agnosco Cyrilli praeter nudum illius nomen. Hanc itaque Spartam, ut ita dicam, linguariam, hoc est interpretandi Graecos authores et in Latinam linguam convertendi rationem, veluti genio naturaeque meae convenientiorem semel amplexus, dedi operam hactenus ut pro virili ornarem; et quidem non pauca veterum authorum Theologica, Philosophica, Historica Poëticaque scripta partim antea non edita Latine verti, partim edita quidem, sed ita ut ἀνεκδότοις ἐναλίγκια merito censerī possent, nova interpretatione donavi, non exiguo uti spero rei literariae bono. Tametsi ex iis quaedam, nescio quo malo fato, magno certe meo cum dolore, neque minore cum incommodo publico, summoque multorum doctissimorum virorum desiderio, totos iam quindecim annos apud Typographum cui ea exeudenda dederam haerent. Nunc vero Agathiam historicum optimum qui Iustiniani Imperatoris res gestas post Procopium Caesariensem est persecutus, Graece antehac nunquam typis editum, in lucem emitto; Agathiam, inquam, virum suae aetatis doctissimum, quique unus illam διζύγα ἐπέλην, hoc est Poëticen cum Oratoria, ita coniunxit, ut dubium sit in utra magis excelluerit; in utraque certe non dubiam de omnibus sui aevi scriptoribus victoriam reportavit. E cuius editione plurimum et Historiae et Graecae linguae incrementi ornamentique est accessurum. Quum enim varia gravissimaque bella adversus populosissimas potentissimasque nationes, Francos scilicet, Gotthos, Vandalos, Hunnos, et Persas gesta describat; tum vero de eorum moribus atque institutis, ac praecipue de Persicorum regum genealogia ac politia, multa commemorat scitu dignissima quae apud alios scriptores nusquam reperiantur. Stilus ipse plane est floridus atque amoenus, multis sententiarum luminibus illustratus. Verbis vero utitur selectissimis, et frequenter a communi usu ac significatione remotis; adeo ut Suidas diligens glossographus potissimam Lexici sui partem ex huius

scriptis concinnarit. Hunc itaque Agathiam scriptorem luculentissimum, quem olim Persona ita lutularat ac deformarat, ut quicumque eum attingeret merito exclamaret: *Aquam manibus; εὐπρόσωπον* nitidioraque habitu a me donatum vobis, Illustres Amplissimique Viri, merito inscribendum dicandumque existimavi: primum, quod ex hac vestra Academia in lucem prodeat; in qua quum iam tredecim circiter annos vestro beneficio honestissimo hoc otio literario fruar, vehementer me officio meo defuturum putavi, nisi darem operam ut exstaret publicum aliquod singularis meae erga vos observantiae gratique animi monumentum: deinde, quod non indignum vobis hoc munusculum literarium indicarem, cum ob authorem ipsum qui apud doctos omnes summo semper fuit in precio, tum vero magni illius Imperatoris cuius historiam scribit nomine; in qua quidem historia multa conscribuntur sapienter ab illo prudenterque excogitata, felicissimeque perfecta; e quibus nonnulla uti spero in usus vestros convertere poteritis ad florentissimam Rempubicam vestram stabiliendam et nominis vestri celebritatem, quae rerum pro libertate tuenda gestarum magnitudine longe lateque est propagata, magis magisque augendam. Mihi interea nihil gratius accidere poterit, quam si intelligam studium hoc meum vobis, Illustres Amplissimique Viri, probari; magnumque mihi honorificum iudicium vestrum calcar addiderit ad alia id genus veterum Graecorum monumenta e Bibliothecae meae penu depro-menda et Latine vertenda publicoque communicanda.

Deus Opt. Max. Illustres Amplissimique Viri, Reipublicae eiusque seminario Academiae vos quam diutissime servet incolumes. Lugduni Batavorum, Anno Domini MDXCIV. Kalend. Ianuariis.

ILL. DD. VV.

Addictissimus

BONAVENTURA VULCANIUS.

CARMINA IN LAUDEM
EDITIONIS VULCANIANAE.

IN AGATHIAM
A BONAV. VULCANIO EDITUM.

Ἀγαθίας ἦν μὴ πολυῖστορι εὐστάτο βίβλω
Πέρσας καὶ Περσῶν ἔργα παλαιγενέων,
αἰῶν πανδαμάτωρ, καὶ νῦξ ἀμάθουε μέλαινα
Πέρσας καὶ Περσῶν ἔργα παλαιγενέων.
Ἀγαθίαν δ' ἦν μὴ Βουλκάνιος ἔξελε λήθης,
Ἀγαθίαν λήθης ἀμφοκαλύψε κόνης.
καὶ κε πολὺς τοπάλαι, Βουλκάνιε, σεῖο ἔκητι
Ἀγαθία τε ἀγῶν ὄρωτο καὶ ἱστορίη.
νῦν δ' ἄμφω δισσοῖσιν ὀφείλετον, ἱστορίη μὲν
Ἀγαθίᾳ πλειστον, σοὶ πλέον Ἀγαθίας.

ΙΩΣΗΠΠΙΟΣ ΣΚΑΛΛΑΝΟΣ ΙΟΥΔΑΙΑΗΣ.

AGATHIAS ni iam factis prius asseruisset
Persas, et veterum Persica gesta ducum,
Tempus edax, et vis seclorum aboleret opaca
Persas, et veterum Persica gesta ducum.
Ni leto Agathiam eriperet Vulcanius, olim
Agathiam leti conderet alta cinis.
Et iam, Vulcani, propter te, maxima rerum
Lis foret Agathian inter et Historiam.
Sed devinxerunt ambos duo. Plurima debet
Historia Agathias, plura tibi Agathias.

IOSEPHUS SCALIGER IUL. CAES. F.

AD DOCTISSIMUM VIRUM
BONAVENTURAM VULCANIUM
GRAECARUM LITERARUM IN ACADEMIA
Lugdunensi apud Batavos Professorem.

Quod me Vulcani carmen doctissime poscis:
Frustra es, ceu vivam ex pumice aquam elicias.
Non mihi tam proclivis bonos est scribere versus,
Quam tibi scriptores restituisse bonos.

FR. DUYCKIUS Cos. Leyd.

IN AGATHIAE HISTORIAM

A CL. V. BONAVENTURA VULCANIO GRAECE ET LATINE EDITAM
 HIEREMIAS BASTINGIUS S. T. D.
 ET COLLEGII THEOLOGICI RENGES.

AENEAS debet vitam post fata MARONI:

INDUPERATOR ovas Historico AGATHIA.

Gloria nam maior tanto est tibi: ficta Poesis

A vera quanto vincitur Historia.

Macte sed o virtute tua dilecte Camoenis

Qui clarus volitas docta per ora virum

VULCANI, quem non ullos subiisse labores

Taeduit, aeternum ut viveret AGATHIAS.

AGATHIAS inquam, Graiis ut cognitus olim

Nunc Graiis pariter cognitus et Latiis.

Sic quondam de te est meritus doctissime Rhetor

Romanaeque decus QUINTILIANE togae,

POGGIUS: hunc quanquam superas hoc nomine, cultu

Quod per te gemino splendeat AGATHIAS.

I nunc MOME crepa, et male carpere desine qui te est

Passibus innumeris doctior et melior.

Vos autem PROCERES quibus haec monumenta dicantur,

Ut vestro maneant tuta sub imperio,

Hunc redamate virum, taque o BATTAVIA gaude

Lucem ex te AGATHIAS quod redivivus habet.

PAULLUS G. F. P. N.

MERULA.

QUID hic recens scriptoris orti contuor?

Prolis cluor Agathi. Ominis nomen boni

Adnosco. Nam qui audit bonus, plerum bonus est,

Quique a bono natus, bonus ille plurimum.

Lares mihi Smyrnae paterni, quae suum

Civem esse Homerum, principem vatium omnium,

Princeps probavit olim et ante caeteras,

Quae iniverant certamen, urbis Graeciae.

Fere est, ut adsim ab inferae ripa Stygis.

Quae Morta te pressit favissis circites

Mille ampliusque obliviosis? plozeno

Quae Fors silente, doctis foetus, te obruit?

Incommodo maloque maximo omnium,

Cordi quibus curaeque gesta quae retro.

Immanitas Gotthorum et Hunnorum fera

Med aeviterno manciparat careeri;

Ut, quidquid a fatiis mihi vitae super,

Inglorium esset atque squale sordidum.

At unde tantum saevitatis? Luctuum,

Quibus nec unquam finis esset nac modus,

Causam me eis certissimum monerat fore

Ecfata vatium, quos adirant, dictio.

Immersi enim crudele moerorum mare.

Et conscii, quae non semel passi, iugum;

*Non nesciebant perciti, me nascier,
 Quo noscier docente debebant trucum
 Clades avorum, lancinati corporum
 Artus, potitum naeniae cadaverum,
 Atrociūque vastitates funerum;
 Quo noscier docente posteros, ducum
 Iustiniani Principis victoriae,
 Et fixa de victis trophaea phalangibus,
 Actique superbiter triumphī nobiles.
 Hinc naus olim lacrumarum fons mihi.
 At serio, sero licet, Vulcanius,
 Misertus infortunii nuper mei,
 Multa incalatus, audiit miserum, prece,
 Specus, quibus claudebar, altos pertudit,
 Me duxit endo primus oras luminis,
 Et fecit, ut me totus orbis perlegat:
 Sive hoc voluntas, sive noluntas fuit,
 Quorum efferata mente dirae mi dies,
 Plenae aegritudinūque saepe luxerunt,
 Nec me modo artis liberavit vinculis;
 Sed et polivit arte, quod fuit potis,
 Docta, et, quod instar muneris magni mihi,
 Fecit bilinguem, quae unilinguis vix eram.
 Felix tui adsertore iuris ter quater,
 Felix viri polite tanti dextera:
 Linguis fruare et luce, parva quae tibi,
 Ducente et auspicante summo vindice.
 Vicem refer, tuique nomen vindica
 Ducis Auspiciisque ab luce temporaria,
 Linguaeque perde virulentas, qui mali
 Male tibi tuoque vindici volunt.
 At Gotthus, Hunnus, Francus immensum fremant
 Quantum, cruenti caede nupera manus;
 Redhostiendum, quae patrare hostilia.
 Gotthus patrumque et dissipator pignerum,
 Hunnus senum et saevus nefrendum carnusex,
 Et Francus haustum faucibus sanguen vomens,
 Fremant frequente strage se pavirier,
 Fremant sibi tam crebra fligi volnera,
 Crebras suorum audirier mortes fremant.*

Εἰς τὸν Εὐτύχεια Ἡφαιστον
 ἐκδιδόντα τὸν Ἀγαθίαν τῷ χρόνῳ σχεδὸν ἀφανισθέντα.

Πείθους θελξινόου τερετίσματα δαίδαλα τύμβῳ,
 (πρὸ κηρὸς φθονεροῦ) κείθετο ληθεδόνος.
 ἔλλαβεν Ἡφαιστος, πυρσὸν παλινάγρετον ἄψας,
 δρῶν τὴν τε σχεδάσας ὡς πρόμος ἰδμοσύνης.
 ὄς ῥαπίδ' Ἡφαιστῷ περὸ βίαις διεγερτικὸν Ἔρμη,
 λείπει, ἴσα φέρειν οὐκ ὄσος τε πέλεις.
 οὐ φθίμενον ζωγρεῖς ἐπικήριον αὐθις ἔοντα·
 ὅς δὲ νεοχημεῖται ἄτρυτα, γομφοπαγῆ.

ΜΟΑΙΝΕΟΣ.

AD CLARISSIMUM VIRUM

D. BONAVENTURAM VULCANIUM.

CONIUNCTAM Marti Venerem quondam indice Phoebō
 Vulcanus tecto ut sensit adulterio,
 Extemplo exarsit; laqueosque et daedala nectens
 Retia, in amplexu detinuit medio,
 Admisitque Deos. Dudum latuere repositi
 Augusti Annales, Persicaque historia,
 Pluraque, museo quae dudum emblemate struxit
 Indelibatus flos populi AGATHIUS,
 Nec spes ulla fuit, posse unquam lumen apisci
 Extracta ex utris Invidiae tenebris,
 Quum tu illa in dias producti luminis auras,
 VULCANI, plures pectore habens genios.
 Felicem o sortem! Vix te duo numina possunt
 Unum, cum Phoebō Lemnius exprimere.
 Vidisti abstrusum: Phoebus videt omnia primus.
 Per te alii: nempe id Mulciberis proprium est.
 At tu dum tenebris alta et caligine mersum
 Extemplo virga protrahis in medium,
 Dumque idem interpretes Latio facis ore loquentem,
 Unus fis gemino nomine Mercurius.

PETRUS BERTIUS.

RICHARDUS THOMSON.

Quo me CALLIOPE vocas
 Intermissa diu? parce precor, precor.
 Non sum qui bene nervias
 Gubernem, artificii aut barbiton harmoge.
 Defunctam paries chelyn
 Iam pridem, et citharam servat inutilem.
 Quin si MULCIBEREM paras
 Clarare egregiae laudis adorea,
 Et caelo inserere arduo
 Vectum perpetui carminis alite.
 Ecquis CALLIMACHO prior?
 Qui lauru Latia implicitus comas
 Vates, Elysiis iugis,
 MUSARO potior, carmina dividit.
 Cuius si citharae tamen
 Aptari nequeat MULCIBER: inclytum
 Quamvis illa DIESPITREM
 DIANAM, et teneras aurea, VIRGINES
 Et PHOEBUM celebret patrem.
 O divum, o hominum CALLIOPE quies
 In collem hinc HELICONIUM,
 MUSARUMQUE choros transfer amabiles.
 Ut mistus DEA, GRATIIS
 Ad dextrum sedeat clarus APOLLINEM.
 Mox lauru POLUHYMNIA
 Vescentem resonet praepete barbitō.

I D E M.

AGATHIAM ut vidit caelo BELISARIUS alto,
 Qua sacra LUNONIS lacte respersa via est;
 Iam tersum prodire, et docto pumice rasum;
 Atque adeo amissae iam reducem patriae;
 Quas, inquit, referam grates tibi, magne virorum,
 VULCANI, cuius munere et ingenio
 Nunc vivit bonus AGATHIAS: 'ego denique factus
 Clarior, ereptos non querar hinc oculos?

IN AGATHIAM
 A BONAVENTURA VULCANIO,
 INTER DOCTOS NOSTRAE AETATIS PRINCIPES
 Viro Clarissimo, editum et restitutum.

CARMINE Pierio VULCANI fundere laudes
 Est operae precium; mea stant praecordia Phoebō
 Ardua molimur: rerum sapientia Pallas,
 Quae sacra doctarum prudentia fontigenarum,
 Et rationis apex, sine qua tentata labascunt,
 Deprecor ad suetum dignata illabere munus.
 Feralemne canam cladem, qua cuncta Pelasgum
 Occumbunt monumenta virum, praeclara reperta
 Aesonidum; Agathiam truditque ad pallida templa
 Lethi barbaries, quem FELIX illa deorum
 Progenies, acie genus insuperabile mentis,
 Flos virtusque virum, profundo gurgite mersum
 Protrahit oblitus, diasque in luminis oras
 Iam properat, Ciceronis dulcia mella sonantem.
 E tenebris tantis tam clarum exculpere lumen,
 Divinae rationis opus, quod tu potuisti
 Primus, nec me animi fallit, nunc vivis in oris
 Caelorum fama, propter divina reperta.
 Aeternaque tuo capiti dare frunde coronam
 Turba Camoenarum gestit, sic iussit Apollo.
 Quin nos ingenii miramur acumina tanta
 VULCANI, potuit qui vulnera mente sagaci
 Tollere doctus lapis; dic quis dicere digno
 Hoc potis eloquio? mortali corpore cretus
 Nemo, ut opinor, erit, pollenti pectore carmen
 Condere qui possit, rerum iubet ut maiestas
 Nec modo si redeat, qui saxa sequacia ductans
 Cantibus auritos extruxit carmine muros.
 Iam nunc Aonia crinem circumdate sarta
 Salve, Te veneror, vestigia semper adorans,

Idque aeternum, ita iubet virtus et eruditio tua eximia,
 sic testor et voce licet impolito hoc carmine.

IANUS A WOUWEREN.

B. VULCANII
DEDICATIO ET PRAEFATIO
NOTARUM IN AGATHIAM.

NOBILISS. AMPLISSIMOQUE VIRO,
D. IOANNI AB OLDENBARNEVELT,
IURISCONSULTO CLARISSIMO
ILLUSTRIUM ORDINUM HOLLANDIAE ET WESTFRISIAE
ADVOCATO ET A CONSILLIS.

QUOD *Agathiae meo superioribus hisce diebus ad Illustres Hollandiae et Westfrisiae Ordines aditum aperueris, nobiliss. amplissimeque vir, secutus es ingenitam tibi planeque propriam benignitatem tuam, et singulare quoddam iuvandi ornandique literarum cultores studium. Quod vero illi ipsi Ordines hoc quidquid est meae opellae illustri ipsorum nomini inscriptum adeo splendido praemio compensarint; fecerunt profecto rem potentissima florentissimaque Republica sua dignissimam, et mihi liberalitate sua plusquam regia maximum ad hoc studii genus alacrius persequendum calcar addiderunt. Recte vero Symmachus (Lib. I. Epist. 73.), ad Hesperium suum scribens, Scis, inquit, bonas artes honore nutriri, atque hoc specimen esse florentis Reipublicae, ut disciplinarum professoribus praemia opulenta pendantur. Quo quidem eximio beneficio ut me sibi in perpetuum devinxerunt: ita tibi, vir nobiliss. qui summa apud Ordines ob eximiam doctrinam prudentiamque tuam, et praeclara in Rempubl. merita, vales autoritate et gratia, quod tua imprimis commendatione adeo uberem honorificumque laborum meorum fructum perceperim, quam maximas possum ago gratias, relaturus aliquando, si occasio et facultas suppetat. Interea, memoris gratique animi veluti pignus*

quoddam, habe a me hasce NOTAS, post editum in lucem Agathiam natas, eoque praecipue consilio tuo nomini destinatas, ut summum tuum erga literatos studium, et insignes virtutes tuas, quae te omnibus admirabilem reddunt pariter et amabilem, exteris etiam hominibus faciant notas.

Bene vale, nobiliss. amplissimeque vir, et rei literariae magis ac magis fave. Erit hoc tibi imprimis honorificum, et Reipubl. salutare. Lugduni Batavorum. Anno Domini MDXCIV.

Dignitatis tuae studiosissimus

BON. VULCANIUS.

CANDIDO LECTORI.

ANNUS est integer quod Agathias hic meus graece est excusus, neque multo minus quod et latinus. Ad graecam editionem usae sunt operae typographicae codice meo vetere manuscripto, quem propter valetudinem tum temporis incommodam, aliasque iustas ob causas, transcribere nec licuit nec libuit. Quo factum est ut praeter vitia exemplaris quae consulto ita reliqueram, quod eorum castigationem notis meis reservaram, accesserint etiam alia menda typographica, ob insolentiam characteris cui non assueverant operae. Cum vero iam ad colophonem propemodum perducta esset etiam latina mea versio, venit mihi in mentem audisse me aliquando Coloniae a nobilissimo doctissimoque fel. mem. viro, D. Thoma Redigero, datum a se cuidam negotium transcribendi e quadam Italiae Bibliotheca Agathiae historiam; quod quidem cum iamdudum ita factum fuisse plane mihi persuasissem, nisi exemplar mei Agathiae graece excusi ad Cl. V. Iacobum Monavium, rogavi que per literas ut illud cum manuscripto codice Agathiae, quem omnino Vratislaviae in bibliotheca Ill. DD. Redigerorum exstare putabam, conferri curaret. Quod cum ille pro singulari suo in rem literariam studio in se recepisset, spondissetque curaturum se ut petitioni meae prolixè satisfaceret, simulatque praefectus bibliothecae qui tum peregre erat domum rediisset: significavit tandem mul-

tis post mensibus Agathiam MS. a bibliothecario domum reverso diligenter quaesitum nequaquam comparere; quod quidem et me et illos pessime habuit: me, ob moram quam editioni vana mea spe iniectam videbam; illos, quod in bibliotheca sua quem sperabant thesaurum non reperissent. Ego itaque, ne mihi ipse longiore mora officerem, neve (quod in Cyrilli Alexandrini libris de adoratione in spiritu et veritate, et in Concilio Ephesino graeco, iam accidit, et vereor ne etiam in Nicaeno graeco accidat) ab aliis praevenire, mihiq̄ue et labor omnis meus, et honos quicumque ex hac arena laboris plena exspectari potest, veluti e manibus eriperetur: editionem diutius differendam, dum *ἀντίγραφον* aliquod offerretur, non censui, praecipue cum plane *σὺν ἀγαθῇ τύχῃ* affulsisset Agathiae pariter et mihi auspiciatissimum illud Iulium sidus; magnus, inquam, ille Iosephus Scaliger, maximi Iul. Caesaris F. qui mihi merito, quoties aliquis dignus vindice nodus occurrit, fuit *ἀκριβεστάτου ἀντιγράφου δίκην*. Cuius quidem optatissimus in hanc Academiam adventus utinam latinam Agathiae mei editionem antevertisset! Plurimum enim illius litteratorum principis iudicio in locis nonnullis de quibus ambigebam tribuissem; cui universus doctorum consessus libens assurgit, fascisque submittit. Superest, candide lector, ut operam meam quam optimi huius authoris editioni interpretationique impendi, boni consulas; et cum apibus potius si quid in ea sit boni decerpas, quam cum araneis si quid vitiosi exsugas. Accesserunt coronidis vice Agathiae epigrammata *ἔρωτικά* ab illustri viro Iosepho Scaligero latine versa, neque antehac (uno atque altero excepto) typis edita, quae certe iuventuti *φιλέλληνι* veluti canon quidam atque norma vertendi latina de graecis esse possunt,

Μορφῆς ὡς πλάσταις κνάμεον βλέφαρον.

Tu etiam his, bone lector, utere et fruire, ut et nonnullis eiusdem Agathiae epigrammatibus quae nobiliss. clarissimusque vir IANUS DOUSA Dominus a Noortwyck, musageta noster, vertit, quibus te fraudare nolui, ut nec nobiliss. doctissimumque virum Theódorum Canterum eo honore, quod de locis Agathiae nonnullis, quorum lectionem in Suida variare compererat me per literas monuerit,

quos, praeter eos quos ipse animadverteram, notis meis inserui. Sed et de loco non uno reverendum clarissimumque virum FRANCISCUM IUNIUM collegam meum consului, idque cum fructu. Libens enim eos qui symbolam aliquam ad hoc opus contulerant laudo.

AD VIRUM CLARISSIMUM
 BONAVENTURAM VULCANIUM
 DE AGATHIA RESTITUTO

SCAZON.

MAGISTRA vitae Historia, quae nihil pigrae
 Oblivioni iniuriaeque seclorum
 Patitur licere, laude perpeti dignos
 A morte prohibet, alitis vehens Famae
 Populos per omnes non solubili penna.
 Sed saevientis ludus ille Fortunae,
 Qui urbes et alta regna funditus vertit,
 Saepe obruit silentio obrutos letho,
 Et perdit evitatque temporum vitam.
 Ne nuper hoc tibi accidisse miremur
 Felix loquendi laude, Agathia, at infelix
 Inertiaque inscitiisque lectorum,
 Ni te rapaci vindicasset a fato
 Felix et erudita cura VULCANI,
 Hominum ut fruaris luce, pars tui et magna
 Aliis sibi que laude postuma crescat,
 Segetemque fama hanc vindici suo linquat
 Et editori, quem loquetur omne aevum
 Functo necem abstulisse, mortuae et vitae
 Dedisse vitam, quae perennis huic stabit,
 Dum statio terris fuerit, et stata Phoebus
 Niveam recurreret orbita advehens lucem.

IANUS DOUSA R.

ΑΓΑΘΙΟΥ ΣΧΟΛΑΣΤΙΚΟΥ

ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΤΟΜΟΣ Β.

Agathias.

1

ΑΓΑΘΙΟΥ ΣΧΟΛΑΣΤΙΚΟΥ
ΜΥΡΙΝΑΙΟΥ
ΙΣΤΟΡΙΩΝ

Α.

ΑΓ. ΣΧ. ΜΥΡ. ΙΣΤ. Α. Sic R. cui a secundo inde libro accedit Inpr. (*Historiarum liber II. cet.*): nam ad primum quidem librum titulum ipse sibi finxit Persona, pro ingenio suo ineptum. Lugd. inscribit *Αγ. Σχ. χρονική διήγησις τῆς βασιλείας Ἰουστινιανοῦ, τόμος δ.*, quo titulo deleto Bon. Vulc. ex ultimi libri in eodem codice subscriptione posuit: *περὶ τῆς Ἰουστινιανοῦ βασιλείας, τόμος δ.*; ubi Parisinae editionis typothetae pro *τόμος, βιβλίον* scribere placuit. Agathias neque tempus omne usque ad Iustiniani mortem his libris persecutus est, neque Iustiniani temporis finibus opus suum circumscribere sibi proposuerat.

AGATHIAE SCHOLASTICI
MYRINENSIS
HISTORIARUM
LIBER I

ARGUMENTUM.

Gothi in Italia Narseti se dedunt: mox tamen rebelles a Francis auxilia petunt (Cap. 1). De Francis; laudes eorum (2). Reges Francorum quatuor, Chlodovaei filii (3). Theudibertus, Francorum rex, cui succedit Theudibaldus puer (4). Legatio Gothorum ad Theudibaldum (5). Theudibaldus exercitum in Italiam mittit, ducibus Leuthari et Butilino. De Alamannis (6). Prava Alamannorum religio. Leutharis et Butilini superbia (7). Narses ad Cumas ducit (8). Cumae oppugnatae (9). Narses Cumarum muros suffodit (10). Gothos Tusciam habitantes in deditionem accipit (11). Luca circumsesa (12). Narsetis magnanimitas (13). Fulcaris et Herulorum clades (14). Fulcaris occumbit. Gothi in Aemilia et Liguria a Romanis deficiunt (15). Narses militum animos confirmat (16). Stephanus a Narsete Faventiam missus praefectorum ignaviam reprehendit (17). Narses Lucam denuo oppugnatam capit (18). Exercitu in hiberna dimisso Ravennam proficiscitur (19). Aligernus Gothus Cumas sponte Narseti dedit (20). Narses, Varnis in militiam adscitis, prope Ariminum cum Francis confligit (21). Fuga simulata eos devincit (22).

Π Ρ Ο Ο Ι Μ Ι Ο Ν.

Ed. Par. 1 **Κ**αλὸν μὲν τι χρῆμα καὶ εὐδαιμον νῆκα πολέμων καὶ τρώ-
 Ed. Ven. 5 παια, πόλεων τε ἀνοικισμοὶ καὶ ἀγλαΐσματα, καὶ ἅπαντα
 ὅποσα μεγάλα τε καὶ ἀξιάγαστα ἔργα. ταῦτα δὲ καὶ τὰ τοιά-
 δε δόξαν μὲν τινα καὶ ἡδονὴν τοῖς κτησαμένοις ἐπάγει, ἀπο-
 βιοῦσι δὲ αὐτοῖς καὶ ἐκεῖσε οἰχομένοις οὔτι μάλα ἐθέλουσιν⁵
 ἐπεσθαι, ἀλλὰ καὶ λήθη παρεμπεσοῦσα ἐπικαλύπτει καὶ παρα-
 P. 2 τρέπει τὰς ἀληθεῖς τῶν πράξεων ἀποβάσεις· ἤδη δὲ καὶ τῶν
 ἐπισταμένων ἀποβιούντων, οἴχεται καὶ διαδιδράσκει ἢ γνώσις
 σὺν αὐτοῖς σβεννυμένη. οὕτως ἄρα μνήμη γυμνὴ ἀνόνητόν
 τι καὶ οὐ μόνιμον, οὐδὲ τῷ μακροῦ συνεκτείνεσθαι πέφυκεν¹⁰
 χρόνῳ. καὶ οὐκ ἂν οἶμαι ἢ πατρίδος προκινδυνεύειν ἔνοι
 ἔγνωσαν, ἢ ἄλλους ἀναδέχεσθαι πόρους, εὖ εἰδότες, ὥς, εἰ καὶ
 Βοφόδρα μέγιστα δράσαιεν, συναπολεῖται τὸ κλέος αὐτοῖς καὶ
 διαρρήσεται, μόνῳ τῷ βίῳ αὐτῶν ἐκμεμετρημένον· εἰ μὴ
 τις, ὥς ἔοικε, θεία προμήθεια τὸ ἀσθενὲς τῆς φύσεως ἀναρῶ-
 ῶωνῦσα τὰ ἐκ τῆς ἱστορίας ἐπεισῆγαγεν ἀγαθὰ καὶ τὰς ἐν-
 θένδε ἐλπίδας. οὐ γὰρ οἶμαι κοτίνου γε ἔνεκα καὶ σελίνου οἶ
 Ὀλυμπιονῆκα ἐν ταῖς κονίστραις ἐναπεδύοντο, οὐδ' αὖ οἱ ἀγα-
 1. μέντοι R. 10. συνεκτείνεσθαι R., Intrpr. extendi, συνεκτεί-
 γειν vulg., πέρυκε vulg., ἢ ἐφέλκυστικόν h. l. et passim addidi
 ex R. 11. ἢ πατρίδος R., Intrpr. pro patria, vulg. ἢ καὶ πατρ.
 15. ἀγαρῶωνῦσα R.

P R A E F A T I O.

Praeclara quaedam et beata possessio censeri potest victoriae bel-
 lorum et trophaea, urbes conditae atque instauratae, omnes deni-
 que magnae admirandaeque res gestae. Atque haec quidem aliaque
 eiusmodi ut maxime gloriam aliquam voluptatemque suis possessor-
 ribus adferant, aegre tamen eos e vivis excedentes comitantur. Sed
 et oblivio interveniens offuscat atque subvertit veros rerum gestarum
 eventus; et cum ii ipsi qui eos norunt vivere desierunt, emoritur
 etiam atque evanescit una cum ipsis hominibus earum rerum notitia.
 Quo fit, ut nuda memoria fluxum quiddam parumque firmum sit, ne-
 que temporis diuturnitatem ferat. Neque vero putarim quosdam aut
 pericula pro patria adituros, aut alios labores suscepturos fuisse, cum
 scirent, quantumvis maximas res gessissent, perituram una cum ipsis
 atque emorituram omnem earum gloriam, sola ipsorum vita circum-
 scriptam; nisi quaedam, uti apparet, divina providentia naturae hu-
 manae fluxibilitatem fulciens, historiae bonum, quaeque ex ea af-
 fulget, spem esset elargita. Neque enim, arbitror, oleastri aut apii
 causa Olympionicae in arenam nudi descendebant, neque rursus

δοί τῶν πολέμων ἀγωνίσται λαφύρων γε μόνον καὶ του παρα- C
 τικά κερδαλέου ἐφιέμενοι, ἐς προὔπτον τε καὶ διαφανῆ κίν-
 δυνον σφῶς ἀπὸ αὐτῶν ἀφιασιν· ἀλλὰ δόξης ἀμφοτέρωθεν ἑκατὶ βε-
 βαιάς τε καὶ ἀκηράτου, ἣν οὐχ οἷόν τε ἄλλως καρπώσασθαι,
 5 ἢ τῆς ἱστορίας αὐτοῦ ἀπαθανατιζούσης· οὐχ οἷα τὰ Ζαμόλ-
 ξιδος νόμιμα καὶ ἡ Γετικὴ παραφροσύνη, ἀλλ' ὡς ἀληθῶς
 τρόπῳ τινὶ θείῳ τε καὶ ἀθανάτῳ, καὶ ᾧ μόνῳ δύναται τὰ D
 θνητὰ ἐς αἰεὶ διαβιώσκειν. ῥᾷδιον μὲν οὖν ἤμιστα ἂν εἶη ἀπαν-
 τα διεξιέναι καὶ ἀπαριθμεῖσθαι, ὁπίσθων ἀγαθῶν ἢ ἱστορία τὸν
 10 βίον ἐμπλήσει τὸν ἀνθρώπειον· ὡς δὲ συλλήβδην εἰπεῖν, οἷ-
 μαί γε αὐτὴν φιλοσοφίας τῆς πολιτικῆς οὐ μᾶλα μειονεκτεῖ-
 σθαι, εἰ μὴ τι καὶ μᾶλλον ὀνίνησιν· ἡ μὲν γὰρ, οἷα τις
 ἄστεμφῆς δέσποινα καὶ ἀθώπεντος, κελεύει καὶ διατάττει, ὁπό- P. 3
 ῶν τε ἔχσθαι καὶ ὅποια διαφεύγειν προσήκει, ὥσπερ τῷ πεί-
 15 θοντι καταμειγνῦσα τὸ ἀναγκάζον· ἡ δὲ τῷ θέλγοντι πλείστῳ
 χρωμένη καὶ οἷον καρνεύουσα τὰς ἀπαγγελίας τῆ ποικιλίᾳ τῶν V. 6
 παραδειγμάτων, καὶ παριστῶσα τῷ λόγῳ, ἐν οἷς τε εὐδοκίμη-
 κασιν ἀνθρώποι εὐβουλίᾳ χρησάμενοι καὶ δικαιοσύνη, καὶ
 ἔνθα διήμαρτον τοῦ προσήκοντος, ἢ γνώμης τινὸς ἐναντίας ἢ B
 20 αὐτῆς ἠγῆσαμένης, λανθάνει ταῖς ψυχαῖς ἡρέμα τὰς ἀρετὰς
 ἐσοικίζουσα. τὸ γὰρ προσηγνὲς αὐταῖς καὶ αὐθαίρετον μᾶλλον τι
 ἐμφύεται καὶ προσιζάνει. ἐγὼ μὲν οὖν ταῦτα ἐκ πλείστου σκο-

17. παριστῶσα R., παριστᾶσα vulg.

strenui bellatores spoliis tantum et praesentis lucri cupiditati ac-
 censi in aperta manifestaque pericula se coniciebant: sed utrique
 solidae atque adeo immortalis gloriae consequendae studio inflam-
 mati; quam quidem aliter adipisci non potuissent, nisi historia eos
 ab interitu vindicante atque immortales efficiente; non ut Zamolxidis
 instituta et Getica deliramenta, sed vere et modo quodam divino
 atque immortalis, quoque solo mortalia haec perpetuari possunt.
 Haudquaquam igitur facile fuerit oratione persequi atque enumerare
 omnia quibus historia humanam vitam expleat bona. Ut vero sum-
 matim dicam, equidem civili philosophia eam non inferiorem con-
 suerim; nisi etiam plus forte utilitatis conferat. Haec enim veluti
 severa quaedam minimeque blanda domina iubet ac praescribit quae
 sequi, quae fugere oporteat, suasiopibus suis vim quodammodo nec-
 cessitatemque commiscens: haec vero, oblectamentis plurimis utens,
 ac veluti condians praecepta varietate exemplorum, et ob oculos po-
 nens quibus in rebus homines prudentia iustitiaque usi praecclare
 rem gesserint, quibus etiam in rebus, vel animi contrario aliquo
 vel fortunae ductu atque impulsu a recto aberrarint, leniter ac pla-
 cide virtutes animis insinuat. Blanda enim et voluntatis nostrae ar-
 bitrio electionique exposita facilius animis humanis illabuntur atque
 adhaerescunt. Ego itaque hanc iamdudum considerans et cum animo

πῶν τε καὶ διαλογιζόμενος, ὑπεράγασθαι μὲν χρῆναι ἡγοούμενη
καὶ κοινούς ἀνυμνεῖν εὐεργέτας τοὺς δόξουσιν ἤδη αἰ τοιαῖδ' α
C πραγματεία διαπεπότηνται. οὐ μὴν ἐγχειρητέα ἐμοὶ τῶδε τῶ
πόνῳ ἐδόκει, οὐδὲ τὴν ἀρχὴν ἀποπειρατέα. ἐτύχασαν γὰρ
μᾶλλον δὴ τι ἐκ παιδῶν τῷ ἡρώῳ θυθμῶ ἀνειμένος, καὶ με5
ἤρρασκεν τὰ ἡδύσματα τῶν τῆς ποιητικῆς κομψευμάτων. καὶ
τοῖνυν πεποιήται μοὶ ἐν ἑξαμέτροις βραχέα ἅττα ποιήματα,
αἶ δὴ Λαφνιακά ἐπωνόμασται, μύθοις τισὶ πεποικιλμένα ἐρω-
D τικοῖς, καὶ τῶν τοιούτων ἀνάπλεα γοητευμάτων. ἔδοξε δέ μοι
πρότερον κάκεινο ἀξιέπαινον τι εἶναι καὶ οὐκ ἄχαρι, εἶγε τῶν 10
ἐπιγραμμάτων τὰ ἀρτιγενῆ καὶ νεώτερα, διαλανθάνοντα ἔτι
καὶ χυδῆν οὕτως παρ' ἐνίοις ὑποψιθρυλιζόμενα, ἀγείραμι τέ
ὡς οἶόν τε εἰς ταυτὸν καὶ ἀναγράψαιμι ἕκαστα ἐν κόσμῳ ἀπο-
κεκριμένα. καὶ οὖν δὴ καὶ τότε μοι ἐκτετέλεσται ἕτερα τέ πολ-
λά ἀγωνίσματα, τοῦ μὲν ἀναγκαίου χάριν οὐ μάλα πεποιη-15
P. 4 μένα, ἄλλως δὲ ἕως προσαγωγὰ καὶ θελκτήρια. καὶ γὰρ δῆτα
ἢ ποιήσεις ἱερὸν τι χρῆμα καὶ θεσπέσιον. ἐνθουσιῶσι γοῦν ἐν
αὐτῇ αἰ ψυχαί, εἶποι ἄν ὁ σοφὸς ὁ Ἀρίστωνος, καὶ λίαν
ἀδίνουσιν ἐπαφρόδιτα, ὅσαι δὴ ὡς ἀληθῶς μουσολήπτοι γίνον-
ται, καὶ τῆδε κάτοχοι τῆ βακχείᾳ. ἐμοὶ μὲν οὖν τοῖσδε 20-20

2. δόξουσιν Par. αἰ add. R., om. vulg. 3. ἐγχειρ. γὰρ ἐμοὶ R.
4. οὐδὲ τὴν R., οὐδὲ κατὰ τὴν vulg. 5. με ἤρρασκεν R., μοι
ἤρρασκε vulg. 6. κομψευμάτων R. 8. Λαφνιακά R., Intpr.;
male. 12. οὕτως edd. 13. ταυτὸν R., ταυτὸ vulg. 14.
τίδε R. 20. θαμίζειν R., θαυμάζειν vulg.

meo reputans, admiratione dignos censebam, et in publicum bene-
ficos celebrandos, quotquot in hoc historiae scribendae instituto la-
borarunt. Mihi autem nequaquam suscipiendus hic labor, sed ne
tenteudus quidem initio est visus. Eram enim magis iam inde a
pnero heroicis modulis addictus, et poetarum elegantiarum dulce-
dine magnopere delectabar; atque adeo brevità quaedam poemata
hexametris versibus conscripsi, quae Daphniaca vocavi, fabulis qui-
busdam amatoriis variegata et eiusmodi illecebris referta: Visum vero
mihi fuit etiam hoc initio laudabile et non inelegans institutum, si
nova quaedam recentiaque epigrammata, latitantia adhuc sparsimque
a nonnullis lusa, in unum, quoad eius fieri posset, recolligerem,
singulaque in ordinem digesta conscriberem. Quod quidem etiam
perfecti; ut et alia multa exercitamenta; non utilitatis ergo, sed ob-
lectandi delinendique animi causa a me facta. Est enim omnino
sacra quaedam et divina res poësis. Afflantur enim in ea divino quo-
dam furore animi, ut sapiens ille Plato dixit, valdeque venuste par-
turiunt, quotquot Musarum pleni atque hoc furore correpti sunt. Mihi
quidem igitur statutum erat in his versari, neque unquam in animum
inducere, ut iuvenilia haec iucundaque studia desererem, sed Del-
phicum potius praescriptum sequi mosce τε ipsum. Cum vero aetate

μίζειν ἔδοξε, καὶ οὐ μήποτε ἐπόντι εἶναι τὰ νεανικὰ ταῦτα καὶ ἐπιτροπῇ σπουδάσματα μεθιέναι, ἀλλ' ἐπεσθαι τῷ Δελ- B
φικῷ ἐκείνῳ προγράμματι καὶ τὰ οἰκεῖα γινώσκειν. ἐπεὶ δὲ ἐν τῷ κατ' ἐμὲ χρόνῳ ξυνέβη μεγάλους μὲν πολέμους πολλα-
5χοῦ τῆς οἰκουμένης ἀπροσδόκητα ξυρῶαίηται, ἔθνων τε πολ-
λῶν βαρβαρικῶν μεταναστάσεις γένεσθαι, καὶ πράξεων ἀδή-
λων τε καὶ ἀπίστων παραλόγους ἀποβύσεις, καὶ τύχης ἀτά-
κτους ἀντιδόξιας, γενῶν τε καταλύσεις, καὶ πόλεων ἀνδραπο- C
δισμοὺς καὶ μεταβολὰς οἰκητόρων, καὶ οἷον ἅπαντα τὰ ἀνθρω-
10πεια κεινησθαι· ἐπειδὴ οὖν ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα ξυνέβη, δε-
δίναμι μοί πως ἐπιῆλθε, μὴ τι ἄρα οὐχ ὅσων εἴη, ἔργα οὕτω
μέγιστά τε καὶ θανάτου ἄξια καὶ τοῖς μετὰ ταῦτα χρήσιμα
εἶσμενα καὶ ὄνησιφόρα καταλιπεῖν ἀμνηστὰ τὸ μέρος, καὶ σε-
σιγημένα. τοιγάρτοι ἔδοξέ μοι οὐκ ἄπο τρόπου εἶναι, καὶ τοῦ
15συγγράφειν ἀμωστέπως ἀποπειρῶσθαι, ὥς ἂν μοι μὴ ἄπας ὁ D
βίος ἐν μυθολογίᾳ τε καὶ περιττῷ πόνῳ ἀναλωθεῖη, ἀλλὰ τι
φέροίτο καὶ ἀναγκαῖον. πολλοὶ δὲ με καὶ τῶν ἐπιτηδεῶν ἐπέ-
γοντες καὶ ἐγκλεισόμενοι ἀξηρέθισαν τὴν ὄρμην καὶ ἐπέρρω-
σαν, ἐν τοῖς Εὐτυχιακῶς ὁ νέος ἀρχηγός τε ἦν τῆς παραινέσεως P. 5
20ἀνὴρ τὰ πρῶτα τελῶν ἐν τοῖς τῶν βασιλείων ὑπογραφεῦσι, καὶ

2. σπουδάγματα R. ἀλλ' R. Lugd., ἀλλὰ edd. τοῖς Δελφί-
κοῖς ἐκείνοις προγράμμασι R. 3. ἐπεὶ R., ἐπειδὴ vulg. 6.
πράξεσι R. 8. κατακλύσεις R. 11. ἐπιῆλθε R. sed vulg. in
mg. 12. μέγιστά τε καὶ R., μέγ. καὶ vulg. 13. τὸ μέρ. καὶ
σεσιγημένα R., καὶ σεσ. τ. μ. vulg. 14. ἀπο τρόπου R. Lugd.
(Cl.), ἀπότροπον edd. τοῦ om. R. 15. μοι om. R. 16. περ.
πόνῳ R., πόνῳ περ. vulg. 19. Ἐχιδνός R. τε R., γε
vulg. Non de Eutyichiano loquitur Agathias, sed, ni fallor,
de Paulo Silentiario, Cyri Flori filio.

hac, in quam incidi, ingentia bella per multas orbis terrarum partes
praeter expectationem sint excitata, et multarum barbararum natio-
num transmigrations factae; dubiorum etiam atque incredibilium fa-
ctorum inopinati eventus temerario fortunae impulsu acciderint; na-
tionem quoque et urbium eversiones, gentes subactae, coloniaeque
deductae, et tantum non humanae res omnes loco suo motae: cum,
inquam, haec aliaque eiusmodi acciderint, subiit animum meum
formido, parum honestum fore, si res usque adeo magnae atque ad-
mirandae, et posteris adeo utiles conducibilesque futurae nullis scri-
ptis proditae silentio practermitterentur. Quocirca non abs re mihi fa-
cturus sum visus, si eas aliqua ex parte litteris commendare tentarem,
ne omnis vita mihi in fabularum studio et supervacaneo labore consu-
meretur, sed aliquid etiam utilitatis publico adferret. Multi vero fa-
miliarium urgentes atque exhortantes studium meum excitarunt et
confirmarunt. Inter quos hortatores facile princeps erat Eutyichianus
iunior, et primarius regum scriba, vir alioqui et bonus et prudens, et
non mediocriter eruditus, idemque gentis Floriorum praedclarum orna-

τὰ ἄλλα ἀγαθὸς καὶ ἀγγινοῦστατος, παιδείας τε ἀποχρῶντος ἔχων, καὶ τοῦ τῶν Φλωριδῶν γένους ἄριστον ἐγκαλλώπισμα γεγεννημένον. οὗτος δὴ οὖν ὁ ἀνὴρ, περὶ πλείστον γὰρ τὰμὰ ἐποιεῖτο, καὶ ὡς ἂν μοι ἄμεινόν τι ἔσται εὐκλείας τε πέρι καὶ τῆς ἄλλης ὠφελείας σφόδρα οἱ ἐπεφρόντιστο, οὐκ ἀνίει ἐπειγόντ' καὶ χρηστὰς ἐμφαίνων τὰς ἐλπίδας. δεῖν γὰρ οὐκ ἔφρασκεν οὕτω Β χαλεπὸν ἠγεσθαι μοι καὶ ἀνήνυτον τὸ ἐγγχείρημα, οὐδὲ τῷ μήπω ἐς πείραν ἔλθεῖν, ὥσπερ ναυτιλίαν οἱ ἀθαλάττωτοι, καταπεπληχθαι· οἶσθαι δὲ μᾶλλον οὐ πόρρω τετάχθαι ἱστορίαν V. 7 ποιητικῆς, ἀλλὰ ἄμφο ταῦτα εἶναι ἀδελφὰ καὶ ὁμόφυλα, καὶ ἰομόνῃ ἴσως τῷ μέτρῳ ἀλλήλων ἀπεκεκριμένα. ὡς δὴ οὖν οἰκοθεν οἴκαδε οὕσης τῆς μεταστάσεως θαρρόυντά τε ἵναί ἐκέλευεν καὶ Cσθένει παντὶ ἔχσθαι ἔργον. ἀλλὰ γὰρ τοιαῦτα ἐπάδων, ἤδη μοι καὶ αὐτῷ βουλομένῳ, κατεκλήσέ γε ἑαδίως καὶ ἐπεισε. καὶ τοίνυν ἐς τὰδε ἀφῆμαι. ἀλλὰ μοι εἴη ἄξιόν τι δοῦσαι τῆς προ-15 θυμίας, καὶ τοῦ μεγέθους τῶν ἔργων ὡς ἐγγυτάτω ἰκασθαι. Δηλωτέον δὲ πρότερον ὅστις τέ εἰμι καὶ ὄθεν, τοῦτο δὴ τὸ τοῖς ξυγγραφεῦσιν εἰδισμένον. ἐμοὶ Ἀγαθίας μὲν ὄνομα, Μύρινα δὲ

1. Vulg. inepte οὐκ ἀποχρῶντος. Negationem, quam deleri iussit Toupius ad Suidam I. p. 53. ed. Lips., non agnoscit R. Fieri autem potest ut illa orta sit ex alia scriptura: εἰ ἀποχρῶντως. ἀποχρῶντος R. 2. γεγεννημένον R., γεγεννημένος vulg. 3. περὶ πλ. γὰρ τὰμὰ R., ἐπεὶ π. πλ. τὰμὰ vulg. 4. τε om. R. 5. ἐμφαίνων τὰς ἐλπ. R., ὑποφαίνων ἐλπ. vulg. 7. ἀνόνητον R. 8. μήτε πρὸς τὴν πείραν R. 8. καταπεπλησθαι (sic) R., δεδιέναι vulg. 9. δὲ om. R. 10. ἀδελφός R. 11. μέτρῳ ἢ (sic) ἀλλήλων R., μ. ἐστὶν ἀλλ. vulg. οἴκαθεν R. 15. εἴη inseri iubet Clar. Hasius ad Leonem p. 185. coniecturamque viri sagacissimi confirmat R. 17. πρότερον, quod vulgo deest, add. R.

mentum. Hic itaque vir cum res meas maximi faceret, et de gloria utilitateque mea vehementer esset sollicitus, nunquam destitit me urgere, bonasque spes mihi ob oculos ponere, asserens, non ita arduum perfectaque difficile opus censi debere, neque quia intentatum insolensque est, instar navigationis inexperto maris, pertimescendum; immo vero ita statuendum esse, historiam a poetica non multum distare, sed haec duo gemina affiniaque esse, soloque propemodum rithmo inter sese discrepare. Bono itaque animo, tanquam e patria in patriam migrantem, incedere omnibusque viribus operi instare iubebat. Talia itaque mihi assidue occinens, libentem etiam me facileque delinitum in suam sententiam adduxit. Contuli itaque me ad scribendam historiam, spe, dignum aliquid hoc praeclaro studio institutoque praestandi et ad magnitudinem rerum gestarum quam proxime accedendi. Superest, ut quis et cuius sim, ex more eorum qui historiam scribunt, declarem. Nomen itaque mihi Agathias, Myrina patria; Memnonius pater; ars vero Romanorum instituta ac leges et fori certamina. Myrinam autem dico, non illam Thraciam urbem, neque

πατρίς, *Μεμνόνιος* δὲ πατὴρ, τέχνη δὲ τὰ *Ῥωμαίων νόμιμα* D
καὶ οἱ τῶν δικαστηρίων ἀγῶνες. *Μύριναν* δὲ φημι οὐ τὸ *Θράκον*
πόλισμα, οὐδὲ εἴ τις ἕτερα κατὰ τὴν *Εὐρώπην* τυχὸν ἢ
Λιβύην τῷδε κέκληται τῷ ὀνόματι, ἀλλὰ τὴν ἐν τῇ *Ἀσίᾳ* πάλαι
ὑπὸ *Αἰολέων* ἀπωκισμένην, ἀμφὶ τὰς ἐκβολὰς τοῦ *Πυθικοῦ*
ποταμοῦ, ὃς δὴ ῥέων ἐκ *Λυδίας* τῆς χώρας ἐς τὸν ἔσχατον
αὐλῶνα τοῦ κόλπου τοῦ *Ἐλαΐτου* ἐμβάλλει. γένοιτο μὲν P. 6
οὖν ἐμοί γε τελεώτατα τῆς τροφῆς ὡς οἷόν τε ἀποτίσαι, καὶ
ἅπαντα τὰ κλεινὰ καὶ πάτρια ἔργα ἐς τὸ ἀκριβὲς ἀναγράψαι.
10 Ἰονῶν δὲ ἢ μὲν εὐμενῆς καὶ Ἰλαος καὶ τῆς προθυμίας ἡμῶς ἀπο-
δεχέσθω. ἐμοί δὲ ἐπὶ τὰ κοινὰ καὶ μέγιστα τῶν πραγμάτων
ἰτέον. Ποιήσομαι δὲ τὴν *ξυγγραφὴν*, οὐχ ἥπερ καὶ ἑτέροις ἐν
τῷ παρόντι πεποιήται. ἤδη γάρ πον καὶ ἄλλοι τὰ νῦν ἐς τόδε B
πόνου ἀφίκοντο, ἀληθείας μὲν, ὡς τὰ πολλὰ, ἥμισυ μέλον
15 αὐτοῖς καὶ τοῦ τὰ γεγενημένα ὡς ἔχουσι τύχης διεξιέναι, οὕτω
δὲ διαφανῶς κολακεύειν πολλοὺς τῶν δυνατῶν καὶ ὑποθωπεύ-
ειν ἐλόμενοι, ὡς εἶποτε ἄρα καὶ ἀληθῆ φῆσαιεν, ἀπιστεῖσθαι.
καίτοι ἐγκωμίῳ μόνῳ προσήκειν οἱ ταῦτα δεινοί φασι, τὰ
προσόντα ὄπωπὸν ἀγαθὰ κατὰ τὸ μᾶλλον ἐξαίρειν· ἱστορία δὲ
20 ἀπεινεῖν μὲν καὶ ἥδε τοὺς εἶ τι δρᾶσαντας οὐ πάμπαν ἀναί- C
νεται, οὐ μὴν τοῦτό γε σκοπὸν οἶμαι καὶ γνώρισμα ἔχειν ἐδέ-
λει· ἀλλ' εἴ που ἢ τῶν πράξεων ἀπεργασία ἔπαινον ἢ ψόγον
ἐπάγοι, οὐ βιάζεσθαι αὐτὴν θέμις, οὐδὲ μεταποικίλλειν τὰ γε-
1. δὲ post *Μεμν.* addidit ex R. 2. *Μυρίναν* (ubique cum ῥῥ)
R., *Μύρινα* vulg. 15. τύχης expungitur a corr. R. 23. ἐπά-
γοι R., ἐπάγει vulg. αὐτὴν N., αὐτῆ vulg., αὐτῆς R.

si qua alia per Europam aut Africam hoc nomine vocatur; sed
quae est in Asia, veterum Aeolensium colonia, ad ostia Pythici flu-
minis sita; qui quidem fluvius ex Lydia regione fluens, in extremum
Elaitidis sinus alveum fertur. Sit itaque mihi, plenissima huic, quoad
eius fieri potest, nutritionis praemia persolvere, omniaque illustria
et patria facta accurate conscribere; nunc vero haec benigne et fa-
venter propensum animum studiumque meum accipiat. Mihi autem
publicarum maximarumque rerum scriptio est aggredienda. Instituam
vero historiam, non ut ab alijs hodie factitatur, (sunt enim etiam
alii hac tempestate qui in eadem arena versantur,) non, inquam, ut
ii, quibus minima est veritatis cura, utque res gestas ita ut accide-
runt commemorarent: adeo vero aperte plerisque proceribus adulantur
et palpum obtrudunt, ut, si quando etiam vera dicant, fides tamen
eis abrogetur. Atqui periti harum rerum auctores soli encomio sive
laudationi convenire aiunt, bona, quibus quisque praeditus est, ver-
bis exaggerare atque extollere. Historiam vero, tametsi ne ipsa
quidem a laudatione eorum, qui praeclari aliquid gesserunt, pror-
sus abhorret, hunc tamen scopum argumentumque sibi praefixum

γενημένα. οἱ δὲ ἱστορίαν μὲν ποιῆσθαι ὁμολογοῦσι, καὶ τὸ
 D τῆς ἐπιγραφῆς ἐπάγγελμα τοῦτο αὐτοῖς ὑποφαίνει, πεφώραν-
 ται δὲ ὅμως τῇ πείρᾳ κομψευόμενοι τὴν ἐπωνυμίαν. τοὺς μὲν
 γὰρ ἔτι περιόντας, εἴτε βασιλεῖς εἶεν, εἴτε καὶ ἄλλως ἐπίση-
 μοι, οὐ μόνον τῇ ἀφηγήσει τῶν ἐξαιρεσιασμένων ἐγκωμιάζου-5
 σιν, (ἢ γὰρ ἂν ὀλίγα ἤμαρτανον,) ἐνδηλοὶ δὲ ἅπασι γίνονται,
 P. ὅτι δὴ αὐτοῖς οὐδὲν τι ἄλλο διεσπούδασται, ἢ μόνον ἐπαινεῖν
 τε καὶ ἄγασθαι καὶ πέρα τοῦ ἀναγκαίου· τοὺς δὲ ἤδη τεθνη-
 κότας, ὅποιοί τινες καὶ ἐτύγχανον ὄντες, ἢ κακίστους ἀποκα-
 λοῦσι καὶ τὰ κοινὰ λυμνημένους, ἢ, τὸ γοῦν ἔλαττον δειρὸν, 10
 κατολιγωροῦσιν αὐτῶν, ὡς μηδὲ μνήμης τινὸς μεταδιδόναί.
 ταύτῃ τε ὄντοι τὰ παρόντα εἶ τιθέναι καὶ τὸ αἰεὶ κρατοῦν.
 B ἐκθεραπεύοντες ὠφέλειαν σφίσι πορίζεσθαι, κακῶς ἐπιστάμενοι
 ὡς καὶ αὐτοὺς δῆπον τοὺς πρὸς αὐτῶν ἐπαινουμένους οὐ μά-
 λα τὰ τοιαῦδε ἀρέσκει, λογιζομένους, ὡς οὐχ ἱκανὸν ἔσται 15
 τὸ τῆς κολακείας ἀρίθμητον τὴν περὶ αὐτῶν δόξαν βεβαι-
 ᾶσαι. οὗτοι μὲν σὺν ξυγγραφότων, ὡς πη φίλον αὐτοῖς καὶ
 εἰθισμένον, ἐμοὶ δὲ τὸ ἀληθίζεσθαι περὶ πλείστον ἔκτεον, ἐς
 C ὃ, τι χωρήσει. μεμνήσομαι δὲ τῶν ὅσα παρὰ τε Ῥωμαίοις καὶ
 τῶν βαρβάρων τοῖς πλείστοις ἐς τὸδε τοῦ καιροῦ ἐπράχθη ἀξι-20
 2. ὑποφαίνειν R. 6. ἔτι δῆλοι R. 8. πέρα R. Lugd., ὑπὲρ edd.
 10. τὸ γοῦν R., τόγ' οὖν Lugd., τόγε οὖν edd. 17. ξυγγραφόρες
 ὡσπερ R. 18. ἐμοὶ δέ — χωρήσει. Hunc locum et mutilum
 et corruptum esse arbitror. Nihil opis affert R., imo corruptio-
 ra: ἐκτέον (sic) εἶδ' ὅτι χ. Num περὶ πλείστον ποιητέον, εἶ
 εἰδότε δι... (?).. χωρήσει? Legebantur olim quaedam in margine
 R. litteris quadratis scripta, quae nunc erasa sunt.

habere nolle existimo. Sed sicubi factorum effectus laudem aut dede-
 cus conciliat, vim facere historiae non licet, neque res ipsas palliare
 fucareque oportet. Hi vero historiam quidem scribere se profiten-
 tur, titulique promissio hoc prae se fert; experientia tamen ipsa
 historiae appellationem fucantes deprehenduntur. Eos enim qui ad-
 huc in vivis sunt, sive reges sive alioqui viros illustres, non so-
 lum commemoratione rerum gestarum laudant, in quo non nimis
 peccarent: sed omnibus conspicuum faciunt, nihil aliud ipsos operam
 dedisse, quam ut laude admirationeque quos volunt prosequantur,
 ultra quam par est; eos vero qui iam e vivis excesserunt, qualescun-
 que fuerunt, aut pessimos vocant et rerum publicarum vastatores;
 aut, (quod utique minus grave est) ita eos contemnant, ut ne me-
 moria quidem ulla dignentur. Atque ita sese rem praesentem optime
 curasse existimant, semperque potentioribus assentantes privatis suis
 commodis consuluisse; non satis intelligentes; quod ne ipsis quidem,
 quos laudibus extulerunt, haec talia admodum placeant; reputantibus
 scilicet manifestam illorum adulationem parum firmum esse gloriae ex-
 istimationisque ipsorum stabilimentum. Scribant itaque hi pro sua li-
 bidine et more; mihi fixum est veritatem, quoad eius fieri possit,

αφήγητα, οὐ μόνον ὑπὸ ἀνδρῶν ἔτι βιούντων τυχόν, μᾶλλον μὲν οὖν καὶ τῶν ἤδη ἀποικομένων, καὶ οὐδενότι παρήσω τῶν λόγου ἀξίων. Τοιγάρτοι εἰ καὶ μὴ πρότερον ἐς τὸ ξυγγράφειν προήγμαι, ἢ μόνον ἐξ ὅτου Ἰουστίνος ὁ νέος τὴν αὐτοκράτορα Σμετῆλθεν ἀρχὴν, Ἰουστινιανοῦ τεθνηκότος, ἀλλ' ἔγωγε καὶ D ἐπὶ τοὺς ἀνωτέρω χρόνους ἀναδραμοῦμαι, καὶ ὅποσα οὐπω ἐτέρῳ τῷ ἐκπεπόνηται, ταῦτα δὲ οἰκείον ποιήσομαι ἔργον. τὰ μὲν γὰρ πλεῖστα τῶν κατὰ τοὺς Ἰουστινιανοῦ χρόνους γεγενημένων, ἐπειδὴ Προκοπίῳ τῷ δῆτορι τῷ Καισαυρεῖαθεν ἐς τὸ ἀκρι- 10 βὲς ἀναγέγραπται, παριτέον ἐκεῖνα ἔμοιγε, ὕτε δὴ ἀποχρώντως εἰρημένα· τὰ δὲ μετ' ἐκεῖνον, ὡς οἷόν τε, διεξιτέον. προοίμια P. 8 μὲν γὰρ αὐτῷ τῆς ἱστορίας Ἀρχάδιος ἀποβιοὺς ἐποιήθη, καὶ V. 8 τῷ ἐκείνου παιδί Θεοδοσίῳ Ἰσδιγέρδης ὁ Περσῶν βασιλεὺς κηδεμῶν γεγενημένος, τὰ τε Οὐαραράνη καὶ Περόζῃ ξυννε- 15 χθέντα, καὶ ὅπως Κυβάδης βασιλεὺς καταστάς ἀφήρηται τὴν ἀρχὴν καὶ εἶτα θᾶπτον αὐτὴν ἀνεκομίσατο, ὅπως τε Ἀμιδα B ἦλω πρὸς αὐτοῦ, Ἀναστάσιον Ῥωμαίων βασιλεύοντος, καὶ ὅσους αὐθις μετ' ἐκεῖνον Ἰουστίνος ὁ πρεσβύτερος ἐν τῷδε τῷ ἔργῳ διεδέξατο πόρους. ἐξῆς δὲ τοὺς Περσικοὺς πολέμους 20 ὁπόσοι δὴ πρὸς τε Καβάδην καὶ Χοσρόην ἀμφὶ Συρίαν καὶ Ἀρ- 2. σὺν addidi ex R. 4. Ἰουστίνος ὁ νέος., Intrp. *Iustinus ipse et iunior.* Fort. ὁδός ὁ νέος. 7. ἐτέρῳ τε R. 9. τῷ ante *Kais.* add. ex R. 13. Post Θεοδοσίῳ add. Intrp. *et imperii procurationem,* scil. καὶ τῆ βασιλείας. Ἰσδιγέρδης R., Ἰσδηγ. vulg. 14. Οὐαραράνη N., Οὐαραράνη R., Οὐαράνη vulg. 16. Ἀμιδον R.

sequi. Persequar autem quaecumque memorabilia tam a Romanis quam barbaris plurimis hac tempestate sunt gesta, non eorum tantum qui adhuc fortasse vivunt, immo vero magis etiam eorum qui iam decesserunt; nihilque ex iis, quae memoratu digna videbuntur, omit- tam. Quocirca tametsi non prius ad scribendam historiam me contuli, quam ex quo tempore Iustinus iunior ad imperium accessit, mortuo Iustiniano: ad superiora tamen etiam tempora recurram; et quaecumque a nemine adhuc alio sunt elaborata, mihi vindicabo, propriumque opus efficiam. Pleraque enim Iustiniani temporibus gesta cum Procopius Caesariensis rhetor accurate conscripserit, mihi praetereunda iudicavi, ut plene satis tractata; quae vero post illum acciderunt, pro virili persequenda. Orsus enim est ille historiam suam a morte Arcadii, utque filio illius Theodosio Isdigerdes tutor fuerit institutus, et ab iis quae Vararanae et Perozae acciderunt, et quo pacto Cabades rex creatus regno exutus fuerit idemque postea recuperavit, utque Amidam ipsi Anastasio Romanorum regi eriperit; quantos rursus post hunc Iustinus senior huic operi labores impenderit. Persequitur deinde bella Persica, quotquot adversus Cabadem et Choroem circa Syriam Armeniamque et per Lazorum confinia Iustinianus Romanorum Imperator gessit. Haec omnia e Procopii scriptis optime cognoveris, et Gelimer Vandalum, Carthaginemque urbem

μενίαν, καὶ μὲν δὴ καὶ τὰ Λαζῶν ὄρια Ἰουστινιανῷ τῷ Ῥωμαίων αυτοκράτορι διαπεπολέμηται, τούτους δὲ ἅπαντας ἐκ
 Cτῶν Προκοπίου λόγων ἄριστα ἂν διαγνοῖς, Γελίμερά τε τὸν
 Βανδύλον, καὶ Καρχηδόνα τὴν πόλιν, καὶ τὴν ξύμπασαν χώ-
 ραν τῶν Ἄφρων ἀπὸ Βονιφασίου τε καὶ Γεζερύχου καὶ τῆς 5
 ἐν τῷ τότε ἀποστάσεως πολλὰς ὕστερον χρόνοις Ἰουστινια-
 νῷ δουλωθεῖσαν, καὶ πάλιν τῆς Ῥωμαίων ἐπικρατείας μέρος
 γεγενημένην. μετὰ δὲ τὴν τῶν Βανδύλων κατάλυσιν, καὶ ὅσα οἱ
 Μαυρούσιοι τὸ ἔθνος ἔδρασάν τε καὶ πεπόνθασι πολλαχοῦ
 Dτῆς Λιβύης κατὰ Ῥωμαίων παραταττόμενοι ὅτι τε Στότζας 10
 καὶ Γόνθαρεις Ῥωμαίων μὲν ἦσιν, τυράννω δὲ καταστάν-
 τε, μεγίστων συμφορῶν τε καὶ στάσεων αἰτιωτάτω τῇ Λι-
 βύῃ γεγονότων, καὶ ὡς οὐ πρότερον ἐλώφησε τὰ δεινὰ,
 πρὶν ἐκείνω τῷ ἄνδρι διαφθαρεῖν· ἀλλὰ καὶ τὰδε ἀμέλει
 ἅπαντα εὖροις γε ἂν ἐν ἐκείνοις ὅπως τε ἡ στάσις ἢ ἐμφύ- 15
 λιος ἐν Βυζαντίῳ κατὰ τοῦ βασιλέως ἀρθεῖσα, καὶ ἐπὶ μέγα
 κακοῦ ἀφιγμένη τὰ κοινὰ ἐδηλήσατο· τὰς τε τῶν Οὐννων ἐπι-
 P. 9δρομάς, ὡς δὴ ἐν τῷ τότε τὸν Ἰστρον ποταμὸν περαιωθέντες,
 μέγιστα οἶα τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν ἐλυμήναντο, Ἰλλυρίους τε
 καὶ Θετταλοὺς καὶ τὰ πλεῖστα τῆς Εὐρώπης ληϊσάμενοι, μέ- 20
 ρος δέ τι καὶ τῆς Ἀσίας, τὸν Ἑλλησποντον διαβάντες. Σουρῶν
 δὲ ἡ πόλις ἢ ἐν Συρίᾳ, καὶ Βέρροια, καὶ Ἀντιόχεια ἢ πρὸς
 3. Γελίμερα N., Γελίμερ vulg., Γελίμων R., mg. Γελίμερόν τε.
 7. μέρος om. R. 8. Pro οἱ Μαυρούσιοι R. habet οἶμαι. Satis
 verisimile est Agathiam scripsisse: οἱ Μαυρ. οἶμαι τ. ἔ. 10. τε
 R. pro τῆς. 10. Λιβύης R., Λιβύας vulg. Στότζας vulg. et Procop.,
 Στώτζας R. 11. Γόνθαρεις R. Ῥωμαίων vulg. et R., transfixa
 in R. nescio a quo v finali. Intrap. qui vertit: Romanarum par-
 tium erant, aliquid amplius, fortasse ξυμμάχου, legisae videtur.
 12. τῆς Λιβύης R. 18. ὡς δὴ R. corr. pro ὅς δὴ, οὐ δὴ vulg.
 21. τὴν Ἑλλ. R. Σουρῶν R., Σουρῶν vulg., Σούρων Procop.

atque universam Afrorum regionem Iustiniano subiugatam, rursum-
 que Romani Imperii partem factam, post multos annos quam, Boni-
 facii Gesericique aetate, inde avulsa fuerat, Post vero deletos Van-
 dalos, quae quantaque mala et intulerit et acceperit gens Maurita-
 nica; multis Libyae locis cum Romanis praeliata; utque Stotzas et
 Gontharis a Romanorum partibus stantes, arrepta tyrannide maxima-
 rum calamitatum seditionumque auctores Libyae fuerint, neque prius
 cessasse mala, quam duobus hisce capitibus e medio sublatis. Sed et
 haec fere omnia in Procopii historia reperias, in quomodo videlicet in-
 testina seditio Byzantii adversus regem excitata, inque maximum ma-
 lum evecta, rem publicam afflixerit, Hunnorum etiam excursiones,
 qui ea tempestate transmissis Danubio Romanum Imperium quam
 maximis damnis affecerunt, Illyrios et Thessalos maximamque Euro-
 pae partem depopulati, partem etiam Asiae, transmissis Hellesponto.

Ὀρόντη ποταμῷ, ὅπως οἰκτρότατα ὑπὸ Χοσροῦ πεπόρθηται, τὴν τε Ἐδέσσης πολιορκίαν, καὶ ὅπως ἐνθένδε ἀποκροσθεῖς ἔπειτα ἀπὼν ὤχετο, πάρεστι καὶ ταῦτα ἐν τοιοδὲ θεάσασθαι B τὰς τε τῶν Αἰθιοπῶν καὶ Ὀμηριτῶν παρατάξεις, καὶ ὅτου δὴ 5 χάριν ἄμφω ἐκείνω τῷ φύλῳ ἐς τότε δυσμενεῖας ἤλθῃτην. εἴρηται δὲ αὐτῷ πολλὰ καὶ τοῦ μεγίστου λοιμοῦ πέρι, ὅπως τε τὴν ἀρχὴν κατ' ἐκεῖνο τοῦ καιροῦ ἐς τὸ ἀνθρώπειον γένος εἰσήρῃσε, καὶ ὅποια ἄττα παράλογα ἐν αὐτῷ ξυνηρέθη. ἀλλὰ γὰρ καὶ ὅποια ὕστερον τῷ Ῥωμαίων στρατῷ ἀνὰ τὰ Λαζῶν C 10 πολίσματα καὶ Πέτρας τὸ φρούριον, πρὸς τε Χοριάνην καὶ Μερμερόην καὶ τὰ Περσικὰ ἐξειρογασταὶ πλήθη, καὶ ταῦτα ἐκεῖθεν ἀναλεκτέον μεταβάντι δὲ οἱ ἐπὶ τῆς Ἑσπέρας, ὅπως τε Θευδέριχος ὁ τῶν Γότθων βασιλεὺς ἀπεβίω, καὶ Ἀμαλασοῦνθα ἡ τοῦδε παῖς ὑπὸ Θευδάτου ἀνήρηται, καὶ ἅπαντα ὧν δὴ 15 ἔνεκα ὁ Γοτθικὸς πόλεμος ἀνερῃάγη, οὐδὲ ταῦτα ἐκείνω παρῆται· οὐμενοῦν ἀλλ' οὐδὲ ὅπως Οὐίτιγίς ὁ μετὰ Θεῦδα- B τον τοῦ Γοτθικοῦ γένους κρατήσας ὑπὸ Βελισαρίου τοῦ στρατηγοῦ μετὰ γε πλείστους ὄσους ἀγῶνας δορυάλωτος εἰς τὸ Βυζάντιον ἤκται· οὐδὲ γε ὅπως Σικελία τε καὶ Ῥώμη 20 καὶ Ἰταλία τοὺς ἐπὶ ἡλῦδας ἀποβαλοῦσα βαρβάρους πάλιν ἤρῃσι πατρίοις μετεκοσμεῖτο. λάβοι δὲ ἂν τις ἐνθένδε, καὶ ὅτι Ναροῆς ὁ τομίης ἐς Ἰταλίαν ἐστάλη, στρατηγὸς αὐτοκρά- P. 10

4. ὅτου R., ὅτω vulg. 5. φύλῳ R. Lugd. (Cl.), Intpr. *hae gentes*, φίλῳ edd. 6. λιμοῦ R. 7. εἰσήρῃσε R. (Cl.), εἰσήρῃσε vulg. 8. ἄττα R., ἄττα vulg. 9. καὶ om. R. 14. Θευδάτου R. Lugd., Θεοδάτου edd. 16. ἀλλ' inserit R. οὐδὲ R. οὐδ' vulg. Οὐίτιγίς vulg. Θεῦδατον R. Lugd., Θεοδάτον edd. 18. μετὰ γε R. Lugd., μετὰ τε edd. ὄσους om. R. 19. ἤκται R. (Cl.), ἴκται vulg. 22. ταμίης R.

Suro etiam oppidum in Syria, et Berrhoea, et Antiochia ad Orontem fluvium quo pacto misserrime a Chosroë fuerint vastatae; Edessae quoque obsidionem, et quo pacto inde depulsus decesserit. Est etiam in iis videre Aethiopum et Homeritarum praelia; quaeque inimicitiarum causae inter istas nationes fuerint. Multa etiam scribit de atrocissima illa pestilentia, et quibus initiis in humanum genus irreperit, quamque inaudita in ea evenerint. Praeterea quaecumque deinceps Romanorum exercitus circa Lazorum oppida et Petrae propugnaculum et adversus Chorianem et Mermeroëm Persarumque copias gesserit, inde etiam peti possunt. Cum vero in occidentem transiit, quo pacto Theodericus Gothorum rex excesserit e vivis, et Amalasintha eius filia a Theodato fuerit interfecta; omnia etiam, quorum causa Gothicum bellum exarsit, est persecutus; deinde, quo pacto Vitigis, qui post Theodatam Gothicæ nationi praefuit, a Belisario post multa praelia captivus Byzantium sit ductus; denique quomodo Sicilia et Roma et Italia, barbaris eiectis, patriis

τωρ πρὸς τοῦ βασιλέως γεγενημένος, τοὺς τε κλεινοὺς ἐκείνους πολέμους, οἱ δὲ αὐτῷ πρὸς Τώτιλαν ἄριστα διαπεπότηνται ὅτι τε αὐδὺς μετ' ἐκείνον Τείας ὁ Φρεδιγέρον τὴν Γοιθικὴν ἡγεμονίαν διαδεξάμενος, οὐκ ἐς μακρὰν καὶ αὐτὸς ἀνηρέθη. ταῦτα δὲ πάντα ἐς ἕκτον τε καὶ εἰκοστὸν ἔτος τῆς Ἰουστινιανοῦς βασιλείας γεγέννηται, καὶ Προκοπίῳ μὲν τῷ ῥήτορι ἐν τοῖσδε Βοίμαι αὐτῷ τὰ τῆς ξυγγραφῆς διήνυσται καὶ ξυντελεσθῆ ἔγω δὲ ἐς τὰ ἐχόμενα τούτων, ἐφ' ἅπερ καὶ τὴν ἀρχὴν ὠρμήθη ἰέναι, καὶ δὴ ἐπὶ ταῦτα εἶμι. καὶ δὴ ἔχομαι τῶν πραγμάτων.

10

- A. C. 552 *α.* **Ε**πειδὴ Τείας ὁ μετὰ Τώτιλαν τῶν Γότθων ἡγεμὼν κα-
 I. I. 2⁶ *ταστάς, ἀνακαλεσάμενος τὰς δυνάμεις καὶ πόλεμον, πανσυδεῖ*
 P. 11 *πρὸς τε Ναρσῆν καὶ Ῥωμαίους παραταξάμενος ἡσσήθη τε κατὰ*
 V. *κράτος καὶ αὐτοῦ πολεμῶν διεφθάρη, οἱ τε περισωθέντες τῶν*
Γότθων, ἐγκειμένων σφίσι Ῥωμαίων καὶ οὐκ ἀνιέντων, πιε- 15
ζόμενοι ταῖς τε ἐπιδρομαῖς καὶ ὅτι ἐν χώρῳ ἀνδρῶν ἐτύγ-
χανον ξυνειλεγμένοι, σπονδὰς τίθενται πρὸς Ναρσῆν, ἐφ' ᾧ
τὴν μὲν οἰκίαν ἀδεῶς νέμοιντο χώραν, βασιλεῖ δὲ τῶν Ῥω-
μαίων κατήκοοι τολοῖπὸν ὄντες διατελοῦν ἐπειδὴ ταῦτα τῆδε
 B *ἐχώρει, ἐδόκει μὲν ἅπασι πέρας ἔχειν τὰ τῶν ἐν Ἰταλίᾳ πο-* 20
 1. τοὺς τε R. Lugd., τοὺς δὲ edd. 2. Τώτιλλαν R. et sic ubique.
 6. γεγέννηται Par. 12. ἀνακαλεσάμενος τὰς addidi ex R., Intpr.
 in unum iam contractis exercitiibus. Verum ante πόλεμον artic-
 culum desidero. πανσυδεῖ R. 18. δὲ add. R. (Cl.). 19. λοι-
 πὸν R. 20. τοῦ — πολέμων Par

rursum moribus legibusque fuerit decorata. Inde etiam cognosci potest, quo pacto Narses Eunuchus in Italiam sit missus, praetor imperatorque a rege constitutus; illustria etiam bella, quae ille adversus Totilam praeclare confecit: utque rursum post illum Teias Fredigerni filius, Gothorum praefectura accepta, non multo post caesus fuerit. Haec vero omnia ad annum usque sextum et vigesimum regni Iustiniani sunt gesta. Ac Procopius quidem in his, uti arbitrator, finem historiae suae facit. Ego vero his proxima et consequentia, ut initio mihi propositum fuit, persequens, res ipsas aggredior.

1. **T**eias Gothorum post Totilam dux, instauratis copiis cum bellum totis viribus Narseti Romanisque intulisset, insigni clade accepta, in acie praelians periit. Gothi qui evaserant, Romanis absque ulla intermissione persequentibus, pressi assiduis insultibus et siccitate locorum, in quae se receperant, pacis condiciones cum Narsete inuenit; ut scilicet suas illi terras intrepide habitent, regique Romanorum deinceps pareant. Haec cum ita iis in locis cessissent, videbantur omnibus bella in Italia finem nacta: cum potius praeludia aliorum bellorum essent. Censeo enim aevum hoc nostrum nunquam a bellis liberum futurum, immo potius perpetuo duratura atque adeo invali-

λέμων τὰ δὲ ἦν ἄρα προαίμα, οἶμαι γὰρ οὐδὲ ἐπιλείψειν ποτὲ A. C. 564
 τὸν αἰῶνα ἡμῶν τὰ τοιαῦτα, μένειν δὲ ἐς αἰεὶ καὶ ἀκμάζειν, ἔς I. 26
 τ' ἂν ἡ αὐτὴ φύσις ἀνθρώπων ᾗ, ἐπεὶ καὶ ἄνωθεν ἡμῖν, ὡς
 ἔπος εἰπεῖν, ἀνεσιῆσθε τῷ βίῳ. καὶ οὖν μεστή μὲν ἡ ποιήσις,
 5 πλήρης δὲ ξύμπασα ἱστορία πολέμων τε καὶ παρατάξεων, καὶ P. 12
 οὐκ ἂν ἄλλο τι εὐροῖς ἐν τῆδε κατὰ τὸ μᾶλλον ἀναγεγραμμένον·
 αἴτιον δὲ οἶμαι τούτων οὐχ, ὅπερ οἱ πολλοὶ φασιν, ἀστέρων τε
 πορείας καὶ τὸ μεμαρμένον καὶ τινὰς παραλόγους ἀνάγκας. εἰ
 γὰρ τὰ τῆς πεπωμέτης ἐν πᾶσι νικῆ, ἀφαιρεθεῖη δὲ τῶν ἀν-
 10 θρώπων τὸ προαιρετὸν καὶ ἐκούσιον, παραινέσεις μὲν ἀπίστας
 καὶ τέχνας καὶ διδασκαλίας κενὰ καὶ ἄχρηστα νομιοῦμεν,
 οἰγήσονται δὲ φροῦδοὶ καὶ ἄκαρποι αἱ τῶν ἄριστα βιούτων
 ἐλπίδες. οὐ μέντοι ἄλλ' οὐδὲ τὸ θεῖον αἴτιον, ὡς γε ἐμὲ γι-
 15 γνώσκεις, φόνων τε καὶ συμπλοκῶν ἡγεῖσθαι πρόσηκει. τὸ γὰρ
 15 ἄγαθὸν ἐκεῖνο καὶ ἀλεξίκακον φόνιον τε καὶ φιλοπόλεμον οὗτ' Β
 ἂν ἔγωγε φῆσαιμι, οὗτε εἰπόντι πιστεύομαι. ἐς δὲ πλεονεξί-
 20 αν τε καὶ ἀδικίαν αἱ τῶν ἀνθρώπων ψυχαὶ ἀνθαίρετα κατολι- V. 10
 σθαινύουσαι, πολέμων τε καὶ ταραχῶν ἅπαντα ἐμφοροῦσιν, ἐν-
 θένθε τε ὄλεθροὶ ξυμβαίνουσι πολλοὶ, καὶ γένη ἀνθρώπων ἀνάρ-
 25 παστα γίνεται, καὶ μυρία ἄλλαι ὠδίνονται κῆρες. οὕτω
 γὰρ δὴ καὶ τότε οἱ Γότθοι ἐπειδὴ τὰς σπονδὰς θέμενοι καὶ
 διακριθέντες οἱ μὲν αὐτῶν εἴσω τοῦ Πάδου πρότερον διαι-
 τώμενοι ποταμοῦ, ἔς τε Τουσκίαν καὶ Λιγυρίαν, καὶ ὄθι
 6. τῆδε R., τοῖσδε vulg. 8. μεμαρμένον R., μεμορμ. vulg.
 9. νίκην R. 12. ἄριστα R., ἄριστον vulg. 18. τε add. R.
 20. οὕτω. R. Lugd., οὕτως edd.

tura quamdiu haec ipsa natura hominum extiterit. Si enim altius rem repetamus, una cum ipsa vita propemodum dixerim invecata sunt bella; atque ita plena est poësis, plena omnis historia bellorum et praeliorum, neque quicquam in his comperias uberius conscriptum. Causam vero horum censuerim, non, ut multi statuunt, stellarum cursus et fatum atque absurdas quasdam necessitates. Si enim fati necessitas omnia permearet, eriperetque hominibus arbitraria voluntatis electio, et quidem praecepta omnia et artes ac disciplinae vanae inutilesque essent censendae; evanidae etiam fuerint infrugiferaeque eorum, qui optime vitam suam instituunt, spes. Sed nec Deum, quantum mea fert sententia, caedium et conflictuum auctorem censere oportet. Summam enim illam bonitatem omnisque mali profligatricem caedibus bellisque gaudere, nec ipse dixerim, nec id affirmanti acquieverim. Hominum vero animi in plus habendi cupiditatem et iniustitiam prolabentes, bellis omnia et tumultibus miscent; atque hinc interitus multaeque gentium internecciones eveniunt, innumeraeque aliae calamitates oriuntur. Eodem modo etiam tum temporis Gothi ictis foederibus dirempti, nonnulli eorum qui intra Padum fluvium debebant, in Tusciam et Liguriam, et quo cuique li-

A. C. 552 ἐκάστῳ θυμητρὲς τε ἦν καὶ εἰδισμένον, ἐχώρουν· οἱ δὲ ἐκτός,
 I. I. 26 διαβάντες, ἀμφὶ Βενετίαν καὶ τὰ τῆδε φρούρια καὶ πόλιστατα,
 C ἤπερ καὶ ἐν τῷ πρὸ τοῦ, ἔσκεδάννυντο· ἐπειδὴ οὖν ἐν τοῖσδε
 ἐτύγχανον ὄντες, προσῆκον αὐτοὺς τὰ μὲν ὤμοσμένα τοῖς ἔργοις
 αὐτοῖς ἐμπεδῶσαι, τὰ δὲ σφέτερα ἐν τῷ ἀσφαλεῖ κατέχοντασδ
 κινδύνων ἀπὸ ἀλλήλας χρόνιων, καὶ μόλις γοῦν τῶν δεινῶν ἀνα-
 πνεῦσαι· οἱ δὲ, ἐλάχιστον ἐπισχόντες, γεωτέρων αὐτοῖς ἐφίετο
 πραγμάτων, καὶ ἐς ἀρχὴν ἑτέρου πολέμου καθίσταντο. ἐπεὶ
 τε αὐτοὶ κατὰ σφᾶς οὐκέτι πρὸς Ῥωμαίους ἀξιόμαχοι ᾔοντο
 εἶναι, αὐτίκα παρὰ τοὺς Φράγγους ἐτρέποντο, ἄμεινον σφίσι·
 αὐτοῖς τὰ παρόντα ἔσεσθαι κρίνοντες, καὶ τὴν ὠφέλειαν ἐς ὃ,
 τι μάλιστα διαρκεστάτην, εἶγε ἐξ ὁμόρων τε καὶ ἀστυγειτόνων
 ζυμμάχια ἐπαγόμενοι εἶτα θῦπτον ἀναμαχέσονται.

D β'. Πρόσοικοί τε γὰρ εἰσι τῇ Ἰταλίᾳ καὶ ἀγχιτέρμονες τὸ γέ-
 νος τῶν Φράγγων. εἰεν δ' ἂν οὗτοι οἱ πάλαι ὀνομαζόμενοι Γερ-
 15 μανοί. δῆλον δὲ ἀμφὶ Ῥῆνον γὰρ ποταμὸν οἰκοῦσι καὶ τὴν ταύ-
 τη ἠπειρον, ἔχουσι δὲ καὶ Γαλλιῶν τὰ πλεῖστα, οὐ πρότερον πρὸς
 αὐτῶν κατεχόμενα, ἀλλ' ὕστερον ἐπικτηθέντα, καὶ τὴν Μασσαλί-
 20 αν πόλιν, τοὺς Ἰώνων ἀποίκους. ταύτην γὰρ δὴ πάλαι Φωκαεῖς
 ἐξ Ἀσίας ὑπὸ Μήδων ἀναστάντες κατήκισαν, Λαρείου τοῦ Ὑστά-
 σπεω Περσῶν βασιλεύοντος, καὶ νῦν ἐξ Ἑλληνίδος ἐστὶ βαρβαρικὴ·
 4. δημοσμένα R. 5. κατέχοντες R. 13. ἐς εἶτα R. ἀναμα-
 χέσονται R., ἀναμαχέονται vulg. 14. τε add. fr. et R. τῇ
 Ἰταλίᾳ R., τῆς Ἰταλίας vulg., ταύτης R. 17. δὲ R., γε vulg.
 20. κατήκισαν R.

bitum erat concesserunt; alii vero trans Padum circa Venetias sparsi
 in castellis et oppidulis, quibus assuerant, coesiderunt. Cum itaque
 hoc in statu essent res Gothorum, decebat ipsos pacta iurata re
 ipsa factisque confirmare et stabilire, et res suas in tuto continen-
 tes, sese a diuturnis periculis vindicare, atque aliquando tandem ab
 aerumnis respirare. At vero cum per brevissimum tempus sese con-
 tinuissent, rursus res novas moliti, alterius belli semina iecerunt.
 Cumque ipsi per se impares sese iudicarent, qui demceps cum Ro-
 manis praeliantur, statim ad Francos se converterunt, melius res
 suas habituras rati, utilitatemque se, inde longe uberrimam perce-
 pturos, si cum finitimis et propinquis societate inita bellum facilius
 instaurarent.

2. Sunt enim Franci Italis accolae et contermini, olim dicti Ger-
 mani; quod quidem satis constat. Nam circa Rhenum fluvium
 habitant, et continentem ei adiacentem, maximamque Galliarum
 partem occupant, non quidem iam olim ab ipsis possessam, sed
 posterius acquisitam. Massiliam quoque urbem tenent, Ionum co-
 loniam. Hanc enim olim Phocenses ex Asia a Medis pulsati incolerunt,
 Dario Hystaspis filio apud Persas regnante; et nunc ex Grae-
 canica est barbarica. Patria enim rei publicae administratione
 abiecta, imperantium legibus utitur. Videtur vero etiam hodie,

τὴν γὰρ πάτριον ἀποβεβληκυῖα πολιτείαν, τοῖς τῶν κρατούν- A. C. 552
των χρῆται νομίμοις. φαίνεται δὲ καὶ νῦν οὐ μάλα τῆς ἀξίας I. I. 26
τῶν παλαιῶν οἰκητόρων καταδεεστέρα. εἰσὶ γὰρ οἱ Φράγγοι οὐ R. 13
νομάδες, ὥσπερ ἀμέλει ἐνιοι τῶν βαρβάρων, ἀλλὰ καὶ πολι-
55τεῖα ὡς τὰ πολλὰ χρῶνται Ῥωμαϊκῇ, καὶ νόμοις τοῖς αὐτοῖς,
καὶ τὰ ἄλλα ὁμοίως ἀμφὶ τε τὰ συμβόλαια καὶ γάμους, καὶ τὴν
τοῦ θεῖου θεραπείαν νομίζουσι. Χριστιανοὶ γὰρ ἅπαντες τυγ-
χάνουσι ὄντες καὶ τῇ ὀρθοτάτῃ χρώμενοι δόξῃ ἔχουσι δὲ καὶ
ἄρχοντας ἐν ταῖς πόλεσι καὶ ἱερεῖς, καὶ τὰς ἐορτὰς ὁμοίως ἡμῖν
10 ἐπιτελοῦσι, καὶ, ὡς ἐν βαρβάρῳ γένει, ἔμοιγε δοκοῦσι σφόδρα
εἶναι κόσμοι τε καὶ ἀστειότατοι καὶ οὐδέν τι ἔχειν τὸ δια-
λάττον, ἢ μόνον τὸ βαρβαρικὸν τῆς στολῆς καὶ τὸ τῆς φω-
νῆς ἰδιάζον. ἄγαμαι γὰρ αὐτοὺς ἐς τὰ μάλιστα ἔγωγε τῶν τε
ἄλλων ὧν ἔχουσιν ἀγαθῶν καὶ τῆς ἐς ἀλλήλους δικαιοσύνης
15 τε καὶ ὁμοιοῦσας. πολλάκις γὰρ ἦδη καὶ πρότερον, καὶ μὲν δὴ B
καὶ τῷ κατ' ἐμὲ χρόνῳ, τυχὸν μὲν ἐς τρεῖς, τυχὸν δὲ καὶ ἐς
πλείους ἡγεμόνας τῆς ἀρχῆς αὐτοῖς μεμερισμένης, οὐπώποτε
πόλεμον ἤρανο κατ' ἀλλήλων, οὐδὲ αἵματι ἐμφυλίῳ τὴν πα-
τριίδα ἔγνωσαν μαινεῖν. καίτοι ἐνθα ἂν μεγάλας δυνάμεις ἰσό-
20 ῥοποιῇ τε καὶ ἀμφήριστοι ἀναφανείεν, ἐνταῦθα ἀνάγκη φρονή-
ματα φύεσθαι σκληρὰ καὶ ὀγκώδη, φιλοτιμίαι τε, ὥσπερ εἰκὸς,
ᾧδίνονται καὶ φιλοπρωτεῖαι, καὶ ἄλλα ἅττα μυρία ταραχῶν τε

2. νομίμοις R., νόμοις vulg. 3. καταδεεστέρον R. 4. ἀμέλει
om. fr. 6. τὴν τε θεραπείαν R. 11. καὶ οὐδέν τι fr. et R.,
vulg. οὐδέν τε. 16. καὶ τῷ R., καὶ ἐν τῷ vulg. καὶ ante
ἐς om. fr. 17. ἡγεμόνας add. ex R. fr. et Intpr. principes.
20. ἀνάγκη add. ex iisdem. 21. φύεσθαι R. Lugd., φύεται edd.
τε om. R. 22. φιλοπρωτεῖαι fr., φιλοπρωτεῖαι vulg. et R.

non admodum pristina incolarum dignitate inferior. Sunt enim Franci non campestres, ut fere plerique barbarorum, sed et politica, ut plurimum, utuntur Romana et legibus iisdem; eandem etiam contractuum et nuptiarum rationem et divini numinis cultum tenent. Christiani enim omnes sunt, rectissimeque de Deo sentiunt. Habent et magistratus in urbibus et sacerdotes; festa etiam perinde atque nos celebrant, et pro barbara natione valde mihi videntur civiles et urbani; nihiloque a nobis differre, quam solummodo barbarico vestitu et linguae proprietate. Ego certe eos cum ob alia quibus praediti sunt bona, tum vero ob mutuam inter se iustitiam et concordiam summopere miror. Frequenter enim iam et olim et mea aetate modo inter tres, modo inter plures diviso ipsis imperio, nunquam adversus sese mutuo bellum movisse, neque civili sanguine patriam inquinasse constat. Atqui fit fere, ut ubi magni sunt exercitus aequalis aut dubiae inter se potentiae, ibi etiam animi elatiores inflatioresque evadant, et ambitiosae aemulationes et de primo honoris gradu contentiones aliique innumeris affectus tumultibus

Agathias.

- A. C. 552 καὶ στάσεων γονιμώτατα πάθη. ὁμως παρ' ἐκείνους εἰ καὶ ἐξ
 I. I. 26 πλείστας ὄσας ἀρχὰς τύχουεν διηρημένοι, οὐδὲν ὃ, τι τοιόνδε
 ξυμφέρεται. ἀλλ' εἴπερ ἄρα καὶ τινα ἔριν τοῖς βασιλεῦσιν ἐγ-
 γενέσθαι ξυνεχθεῖη, παρατάττονται μὲν ἅπαντες ὡς πολε-
 C μῆσοντες καὶ τοῖς ὅπλοις διακριθησόμενοι, καὶ εἶτα ὁμόσε 5
 χωροῦσιν· ἰδόντες δὲ ἀλλήλους ἐκατέρωθεν ἢ πληθὺς, αὐτίκα
 τὸ χαλεπαῖνον ἀποβαλόντες ἐς ὁμοφροσύνην μεταχωροῦσι,
 καὶ τοὺς ἡγεμόνας κελεύουσι δίκη μᾶλλον τὰ ἀμφίβολα διευ-
 κρινήσασθαι· εἰ δὲ μὴ, μόνους ἐκείνους ἀγωνίζεσθαι, καὶ ἐν
 σφίσι αὐτοῖς διακινδυνεύειν, ὡς οὐχ ὅσιον ὄν οὐδὲ πάτριον, 10
 ἰδίας αὐτῶν ἔνεκα δυσμενείας τὰ κοινὰ πημαίνεσθαι καὶ ἀνα-
 τετραφθῆναι· εὐθὺς δὲ οὖν τὰς τε φάλαγγας διαλύουσι, καὶ τὰ
 ὅπλα τίθενται, καὶ τολοιπὸν εἰρήνη αὖτις καὶ ἡμερότης, φοι-
 τήσεις τε παρ' ἀλλήλους ἀφύλακτοι καὶ ἐπιμιξίαι, καὶ φροῦ-
 da οἴχεται τὰ δεινά. οὕτως ἄρα αὐτοῖς τὸ μὲν ὑπήκοον δί- 15
 V. 11 καιον καὶ φιλόπατρι, τὸ δὲ γε ἄρχον εὐμενὲς ἐν δέοντι καὶ
 D πειθῆριον ταῦτά τοι καὶ διατελοῦσι δύναμιν βεβαίαν ἔχοντες,
 καὶ νόμοις χρώμενοι τοῖς αὐτοῖς καὶ τῶν μὲν οἰκείων οὐδὲν
 ὃ, τι ἀποβεβληκότες, πλείστα δὲ ὅσα ἐπικτησάμενοι. δικαιο-
 σύνη γὰρ καὶ φιλότης οἷς ἂν ἐντραφεῖη, εὐδαίμονα τίθησι 20
 πολιτείαν καὶ μόνιμον, καὶ ἥκιστα πολεμίοις ἀλώσιμον.

γ'. Οὕτω μὲν οὖν οἱ Φράγγοι ἄριστα βιοῦντες, σφῶν τε

2. οὐ τὸ R. pro ὃ, τι. 3. τινα R. et fr.; τιν' vulg. 7. ἀπο-
 βαλόντες fr. et R., ἀποβάλλοντες vulg. 12. δὴ R. et fr., τε vulg.
 20. φιλότης R. fr. mg. Lugd. et Intr. *charitas*, *φιλοτιμία* vulg.

et seditioibus gignendis aptissimi suboriantur: apud illos tamen, tametsi in quam plurimos principatus eos esse divisos contingat, nihil tale usu venit; sed si quae forte inter principes oritur controversia, omnes quidem aciem instruunt tanquam ad bellandum remque armis decernendam; deinde simul conveniunt, conspiciatae vero sese utrinque copiae, statim abiecta offensione, ad concordiam redeunt, iubentque ut principes iure potius controversias decernant; sin minus, ut singulari inter se certamine agant, et suorum ipsimet capitum periculum adeant. Neque enim aequitati aut patriae consuetudini consentaneum censent, ut privatae ipsorum simultatis causa res publica labefactetur et subvertatur. Confestim itaque et exercitum solvunt, et arma deponunt, paceque redintegrata tuto rursus inter se commeant, sublati e medio difficultatibus. Adeo apud illos subditi sunt iustitiae et patriae studiosi; principes vero, ubi opus est, placidi et obsecundantes. Idcirco utique et firmam degunt habentes potentiam, iisdem legibus utentes, sua tuentes, nihilque amittentes, quam plurima vero acquirentes. Iustitia enim et amicitia ubi vigent, beatam firmamque efficiunt rem publicam et nequaquam hostibus expugnabilem.

3. Franci itaque hoc modo optime vitam suam instituentes, et sibi

αὐτῶν καὶ τῶν προσοίκων κρατοῦσι, παῖδες ἐκ πατέρων τὴν A. C. 552
 βασιλείαν διαδεχόμενοι. ἀλλὰ γὰρ καὶ ἐς ἐκεῖνο τοῦ καιροῦ, I. I. 26
 ὅτε δὴ οἱ Γότθοι ὡς αὐτοὺς ἐπρεσβεύοντο, τρεῖς αὐτοῖς ἡγε-
 μόνες ἐτύγχανον ὄντες. οὐκ ἄπο τρόπου δέ μοι εἶναι δοκεῖ P. 14
 5βραχὺ τι ἄνωθεν ἀρξαμένῳ τοῦ γένους καὶ τῶν ξυνεχθέν-
 των τῷ πρὸ τοῦ ἐλάχιστου διεξελθόντι, ἔπειτα ἐς ἐκείνους οἱ δὴ
 ἐν τῷ τότε ἐκράτουν, τὴν ἐκδρομὴν καταπαῦσαι τοῦ λόγου.
 Χιλδίβεργτος μὲν γὰρ καὶ Χλωθάριος, ἔτι δὲ Θεοδέριχος καὶ
 Χλωδομῆρος ἀδελφοὶ ἐγγεγένητο. οὗτοι δὲ ἐπειδὴ αὐτοῖς Χλω-
 10δοαῖος ὁ πατήρ ἐτεθνήκει, διενείμαντο τέτραχα τὴν βασιλείαν,
 κατὰ τε πόλεις καὶ ἔθνη ἐς ὅσον οἶμαι τῶν ἴσων ἐκάστῳ με-
 τεῖναι. οὐ πολλῶ δὲ ὕστερον Χλωδομῆρος κατὰ Βουργουζιῶ-
 νων ἐπιστρατεύσας, (γένος δὲ τοῦτο Γοτθικόν, αὐτουργόν τε
 περιφανῶς τὰ πολέμια,) ἐν αὐτῷ δὴ τῷ πολέμῳ ἀκοντίῳ τὰ
 15στέρνα τυπεῖς, ἀνῆρέθη. πεσόντος δὲ αὐτοῦ, ἐπειδὴ τὴν κό-
 μην οἱ Βουργουζιῶνες καθειμένην καὶ ἄφειτον ἐθεύσαντο καὶ B
 μέχρι τοῦ μεταφρένου κεχालασμένην, αὐτίκα ἔγνωσαν τὸν
 ἡγεμόνα τῶν πολεμίων ἀποκτανόντες. θεμιτὸν γὰρ τοῖς βασι-
 λεῦσι τῶν Φράγγων οὐπώποτε κείρεσθαι, ἀλλ' ἀκείρεσθαι
 20τέ εἰσιν ἐκ παίδων αἰεὶ, καὶ παρηώρηται αὐτοῖς ἅπαντες εὖ

1. πατέρων R. et fr., πατρῶν vulg. 2. ἐς ἐκεῖνο Cl., ἐς ἐκεῖ-
 νου vulg., ἐς κείνου R. 5. ξυνεχθέντων R. fr. et Intpr.: quae
 contigissent, ξυνεχόντων vulg. 8. Χελλίβεργτος Lugd. et ed.
 pr. μὲν γὰρ R., γὰρ fr., μὲν vulg. Χλωθάριος R. et fr.,
 Λωθάριος vulg. Θεοδέριχος R. et fr., Θεοδέριχος vulg. 14.
 περιφανῶς R., περιφανῆς Lugd. et fr., καὶ περιφανῆς edd. τὰ
 στέρνα om. fr. 18. ἀποκτανόντες R., ἀπεκτονόντες vulg.

ipsis et finitimis imperant. Filii patribus in regnum succedunt. Sed eo tempore, quo Gothi legationem ad eos miserunt, tres ipsis erant principes; neque vero abs re facturus mihi videor, si paulo altius repetito genere, brevissimeque enarratis iis qui antea eos rexerunt, in iis, qui eo tempore imperabant, digressionis finem fecero. Chllobertus quidem et Chlotharius, praeterea vero Theodericus et Chlothomerus germani fratres fuerunt. Hi mortuo patre Chlothoaeo in quatuor partes regnum partiti, secundum urbes et populos, ita ut aequas singuli portiones, ut arbitror, acciperent. Non multo post tempore Chlothomerus adversus Burgusionem exercitum ducens, (natio autem haec Gothica est per se laboriosa et bellica laude clara,) in ipso proelio, pectus iaculo ictus, interiit. Quo humi iacente Burgusionem promissam illius laxamque comam et ad scapulas usque pectingentem conspicati, confestim intellexerunt se ducem hostium interfecisse. Solemne enim est Francorum regibus nunquam tonderi: sed a pueris intonsi manent; caesaries tota decenter eis in humeros propendit, anterior comae fronte discriminata in utrumque latus deflexa. Neque vero quemadmodum Turcis et Avaris impexa iis et squallida sordidaque est

A. C. 552 *μάλα ἐπὶ τῶν ὤμων οἱ πλόκαμοι ἐπεὶ καὶ οἱ ἐμπρόσθιοι ἐκ*
 L I. 26 *τοῦ μετώπου σχιζόμενοι, ἐφ' ἑκάτερα φέρονται. οὐ μὴν ὥσπερ*
οἱ τῶν Τούρκων τε καὶ Ἀβάρων ἀπέκτητοι καὶ ἀνδραγατοὶ καὶ
ῥυπῶντες, καὶ ἐνέρσει ἀπρέπως ἀναπεπλεγμένοι, ἀλλὰ ῥύμ-
ματα γὰρ ἐπιβάλλουσιν αὐτοῖς ποικίλα, καὶ ἐς τὸ ἀκριβέως
διαζαίνουσι. τοῦτο δὲ ὥσπερ τι γνώρισμα καὶ γέρας ἐξαιρε-
 C *τον τῷ βασιλεῖω γένει ἀνεῖσθαι νενομίσται ἐπεὶ τό γε ὑπή-*
κοον περίτροχα κείρονται, καὶ κομῶν αὐτοῖς περαιτέρω οὐ
μάλα ἐφεύται. τότε δὴ οὖν τοῦ Χλωδομήρου τὴν κεφαλὴν οἱ
Βουργουζιῶνες ἀποτεμόντες, καὶ τοῖς ἀμφ' αὐτὸν στρατεύ-¹⁰
μασιν ἀναδείξαντες, ψοφοδεεῖς αὐτίκα πεποίηται ἅπαντας καὶ
δυσέλλιδας, καὶ κατεάγη αὐτοῖς ἀγεννῶς τὰ φρονήματα, κατε-
πιτηχότες τε ἦσαν, καὶ οἶοι οὐκ ἔτι ἐθέλειν ἀναμαχεσασθαι.
καὶ δὴ τοῖς μὲν νενικηκόσιν, ἤπερ ἄριστα αὐτοῖς ἔχειν ἐδό-
κει, καὶ ἐφ' αἷς ᾗοντο χρῆναι συνθήκαις, ὁ πόλεμος διελέλυτο.¹⁵
τοῦ δὲ Φραγγικῶ ὀμίλου ὃ, τι ἐσέσωστο, ἄσμενοι ἐς τὰ σφέ-
τερα ἐπαήεσαν. οὕτω δὲ τοῦ Χλωδομήρου διαφθαρέντος, αὐ-
τίκα ἐς τοὺς ἀδελφούς (οὐ γὰρ δὴ καὶς αὐτῷ ἐγγόνει) ἢ ἐκεί-
νου ἀρχὴ ἐμερίζετο. οὐκ ἐς μακρὰν δὲ καὶ Θεοδέριχος νόσῳ
 D *δαλοῦς ἀπεβίω, καταλιπὼν Θεοδιβέρτῳ τῷ νιῷ τὰ τε ἄλλα²⁰*
ἀγαθὰ καὶ μὲν δὴ καὶ τὸ τῆς ἡγεμονίας ἀξίωμα.

δ'. Παραλαβὼν δὲ τὴν πατρῴαν ἀρχὴν ὁ Θεοδιβέρτος τοὺς
 τε Ἀλαμανοὺς κατεστρέψατο καὶ ἄλλα ἅττα πρόσοικα ἔθνη.

3. Ἀβάρων R. et Intpr., vulg. βαρβάρων.

5. αὐτοῖς R., ἐαυ-

-τοῖς vulg. 6. γέρας ἐξαιρετον καὶ γνώρισμα fr.

8. περί-

τροχα R. et fr., περίτροχον vulg. 12. ἀγεννῶς add. ex R. et

Intpr. ignaviter. 19. νόσῳ add. ex R. et Intpr. morbo cor-

ruptus., vulg. lac. 23. Ἀλαμανοῦς R.

coma, vel complicatione indecenter cirrata, sed smigmata varia ipsi sibi adhibent, diligenterque curant; idque velut insigne quoddam eximiaque honoris praerogativa regio generi apud eos tribuitur. Subditi enim orbiculatim tondentur, neque eis prolixiorum comam alere facile permittitur. Burgusiones itaque praeciso Chlothomeri capite, cum illud copiis quae circum eum erant ostentassent, magnam statim trepidationem desperationemque iniecerunt, adeoque eis animi metu ceciderunt, ut in posterum bellum detrectarent: et victores quidem ex animi sui sententia, et quibus oportere videbatur conditionibus et pactis, bello sese exsolverunt. E Francico exercitu qui supererant, libentes in sua se receperunt. Caeso itaque Chlothomero, statim fratres ipsius, (neque enim ullos adhuc liberos suscepserat,) regnum illius inter se sunt partiti; neque multo post Theodericus morbo correptus interiit, Theodiberto filio praeter alia bona etiam principatus dignitate relicta.

4. Theodibertus accepto paterno regno et Alemannos et alias nonnullas finitimas gentes subegit. Erat enim summopere et audax

τολμητίας τε γὰρ ἦν ἐς τὰ μάλιστα καὶ ταραχώδης, καὶ πέρα A. C. 552
 τοῦ ἀναγκαίου τὸ φιλοκίνδυνον κεκτημένος. ἤνικα γοῦν τοῖς I. I. 26
 Ῥωμαίοις ὁ πρὸς Τωτίλαν τὸν ἡγεμόνα τῶν Γότθων ᾠδίετο
 πόλεμος, τούτῳ δὴ τότε τῷ Θεουδιβέρτῳ ἐβεβούλευτό οἱ καὶ δι-
 5 πουόαστο, ἕως ἐν Ἰταλίᾳ Ναρσῆς τε καὶ τὰ στρατεύματα
 ἐμόχθει καὶ ἐνησχόλητο, αὐτὸς πλήθῃ ἀγείρας ἄλκιμά τε καὶ P. 15
 μαχιμώτατα, ἐς τὰ ἐπὶ Θράκης ἀφικέσθαι χωρία, ἅπαντά τε
 τὰ τῆδε καταστρεψάμενος, ἀμφὶ τὸ Βυζάντιον τὴν πόλιν τὴν
 βασιλίδα τὸν πόλεμον μεταστῆσαι. οὕτω δὲ ἐνεργὸν τὸ βού-
 10 λευμα ἐποιεῖτο καὶ τὴν παρασκευὴν ἐμβροιδεστάτην, ὡς καὶ
 πρὸςβύεσθαι πρὸς τε Γήπαιδας καὶ Λογγιβάρδους καὶ ἄλλα
 ἄλλα πρόσοικα ἔθνη, ἐφ' ᾧ καὶ οἶδε ξυλλάβοιντο τοῦ πολέμου.
 οὐ γὰρ ἔτετο ἀνεκτὰ εἶναι, ὅτι δὴ βασιλεὺς Ἰουστίνιανός ἐν τοῖς
 15 προγράμμασι τοῖς βασιλείοις, Φραγγικός τε καὶ Ἀλαμανικός,
 ἔτι δὲ Γηπαιδικός τε καὶ Λογγιβαρδικός, καὶ ἑτέροις τοιοῦσδε
 ὀνόμασιν ἀνεκρῦττετο, ὡς δὴ τούτων αὐτῷ τῶν ἔθνων ἅπαν-
 των δεδουλωμένων. αὐτὸς τε δὴ οὖν χαλεπῶς ἔφερε τὴν ὕβριν, V. 12
 καὶ τοὺς ἄλλους ξυγαλεπαίνειν ἤξιον, ἅτε δὴ καὶ ξυνηβρι- B
 σμένους. οἶμαι μὲν οὖν εἰ καὶ τήνδε τὴν ἐκστρατείαν ἐποιήσατο,
 20 ἀπώνατο ἂν οὐκ ἐν καλῷ τῆς προπετείας, ἀλλὰ τυχὸν μὲν
 4. τῷ Θεουδιβέρτῳ R., τοῦ Θεουδιβέρτου vulg. 7. μαχιμώτατα
 R., ἰσχυρότατα vulg. 8. καταστρεψάμενος Cl., καταστρεψόμε-
 νος vulg., καταστρεψάμενοι R. 9. ἐνεργὸν R. Lugd., ἐνεργῆς
 edd. 11. Γηπαιδας R., Γηπιδας vulg. Λογγιβάρδους R., Λογγ-
 γοβ. vulg. 13. ἀνεκτὰ R. et Suidas s. v., ἀνεκτὸν vulg. 14.
 προγράμμασι R. 15. Γηπαιδ. et Λογγιβ. ut 11. 16. αὐτῷ
 R., Intp. se subactas habere, αὐτῶν vulg. 20. οὐκ ἐν καλῷ
 R. Suidas s. v. ἀπώνατο: ἀπώνατο οὖν τῆς προπετείας ἐν καλῷ,
 in Lugd. spatium, οὐδὲν a. m. et edd.

et turbulentus et periculorum praeter modum amans. Cum itaque Romanis bellum adversus Totilam Gothorum ducem esset ortum, Theodibertus hoc animo agitabat, summae diligentia procurabat, ut interea dum in Italia Narses pariter et exercitus laborarent occupatique essent, ipse fortissimis validissimisque copiis coactis in Thraciae regionem penetraret, eaque tota vastata et subiugata, Byzantium regiam urbem bellum transferret. Hoc vero consilium suum adeo gnauiter re ipsa tantoque apparatu est persequutus, ut etiam ad Gepidas et Longobardos aliasque nonnullas finitimas gentes legationem instituerit, ut et hi in societatem belli venirent. Neque enim tolerandum esse censebat, quod imperator Iustinianus in edictis imperatoribus Francici et Altmannici, nec non Gepidici et Longobardici, aliosque huiusmodi titulos sibi vindicaret, perinde ac si omnes hasce gentes subiugasset. Quocirca et ipse graviter hanc iniuriam ferebat, et alios ut communi secum iniuria contumeliaque affectos ad indignationem societatem sollicitabat. Ego vero ita statuo, si hanc ille expeditionem suscepisset, audaciam ei suam nulli bono futuram

A. C. 55 ἐν Θράκη, τυχὸν δὲ ἐν Ἰλλυρίοις τάγμασι περιπεσὼν Ῥωμαῖκοις
 I. I. 26. ἀκλεῶς ἂν διεφθάρη. τό γε μὴν ἐς ἔννοιαν ταῦτα βαλέσθαι,
 καὶ εἶτα θελήσαι τε καὶ ἐπίσθαι, καὶ τό γ' ἐκείνου μέρος
 ἅπαντα ἤδη πεπραῆχθαι, κράτιστον ἂν εἴη τὸν ἄνδρα τεκμηριώ-
 σαι, ὡς δεινός τε ἦν καὶ αὐθάδης καὶ οἶδος τὸ μανιώδες καὶ ὅ
 ἐμπληκτον ἀνδρείαν ἠγεῖσθαι. εἰ γὰρ μὴ ἐφθασεν ἡ τεῦ βίου
 τελευτὴ τὸ ἐγγεῖρημα, ἴσως ἂν καὶ ἐνήρξαστο τῆς πορείας νῦν
 δὲ ἐπὶ θήραν ἰὼν ταῦρος αὐτῷ ὑπαντιάζει, μέγας τε καὶ ὑψί-
 Cκερωος, εὐ τῶν τιθασσῶν δῆπου τούτων καὶ ἀροτήρων, ἀλλ'
 ὕλονόμος καὶ ὄρειος, καὶ τοῖς κέρασι τὸ ἀντίπαλον διαφθείρων¹⁰
 βουβάλους οἶμαι τόδε τὸ γένος καλοῦσι. πλείστοι δὲ ἀνὰ τὴν
 ἐκείνην ἤπειρον νέμονται ἀμφηρεφεῖς τε γὰρ αἱ νάπαι, καὶ τὰ
 ὄρη λάσια, καὶ δυσχεῖμερα τὰ χωρία, ἅπασι δὲ τούτοις το
 ζῶον ἠδεσθαι πέφυκε. τοῦτον δὲ οὐδὲ Ὁενδύβερος ἔκ τινος
 νάπης ἰδῶν ἀναθορόντα καὶ ἐπερχόμενον, εἰστήκει εὐ διαβάς,¹⁵
 ὡς τῷ δόρατι ὑπαντιάζων· ὁ δὲ, ἐπειδὴ ἀγχοῦ ἐγεγόνει, τῇ φε-
 πῇ τοῦ δρόμου φερόμενος ἐς δένδρον τι τῶν οὐ λίαν μεγάλων

1. ἐν Θράκη add. ex R. et Intrp., vulg. lacunae signum. 2. ἐν
 addidi ex R. βαλέσθαι R., λαβέσθαι vulg. 3. γ' ἐκείνου
 R., γε ἐκείνου vulg. 4. τεκμηριώσαι R., τεκμηριώσαι vulg.
 6. ἀνδρείαν Lugd. et Suidas s. v. ἐμπληκτος, ἀνδρείαν R. et edd.
 7. τὸ ἐγγεῖρημα R., καὶ τὸ ἐγγεῖρημα vulg. 9. τῶν τιθασσῶν
 δῆπου τούτων καὶ ἀροτήρων em. Vulcanii, quam confirmant R. et
 Intrp., vulg. τῶν τιθασσῶν δῆπου τούτων καὶ ἀροτήρων. τιθασσῶν
 pro τιθασσῶν R. 10. Post ὄρειος add. Intrp.: *ferusque et*
cornuata et magna corporis mole. 12. ἐκείνη N., ἐκείνην
 vulg. et R. 13. ἔπας καὶ τοῦτο R. 15. ἀναθορόντα R.,
 ἀνθορόντα vulg.

fuisse; sed sive in Thraciam, sive in Illyrios venisset, in praesidia-
 riis iis in locis Romanorum legiones incidisset, turpiterque periisset.
 Sed hoc ipsum quod eiusmodi consilium animo concepisset, et vel-
 let et optaret, omnemque quod ad se attinet ad hoc lapidem mo-
 visset, evidentissimo argumento esse potest, qualis ille vir, quam-
 que ferox et arrogans fuerit, quippe qui furorem temeritatemque for-
 titudinem esse existimabat. Nisi enim vitae finis conatus ipsius ante-
 vertisset, expeditionem hanc aggressus fuisset. Nunc vero quum ve-
 natum ivisset, taurus ei ingens et excelsis cornibus praeditus occur-
 rit, non domito cuidam et aratori tauro similis, sed silvester et
 montanus, et quidquid obvium habet, disperdens. Bubalos, uti arbi-
 tror, hoc genus illi appellant; plurimos vero fert illa regio. Den-
 sissimae enim in ea silvae, horridi montes, et tractus frigidissimi,
 quibus omnibus gaudere solet hoc animal. Quem quidem taurum
 conspicatus Theodibertus e saltu quodam prosilientem atque in se
 irrudentem, constitit tamquam hasta locurusus. Taurus vero iam
 propior factus, impetu cursus delatus in arborem quandam non ita
 magnam, fronte et cornibus eam ferit, et subversa tota arbore et in
 solum depressa, maximus quidam ex iis, qui inde confracti erant

τῷ μετώπῳ κορύπτεται, καὶ τὸ μὲν διεσεύσθη τε ἅπαν καὶ ἐπὶ A. C. 552
 θάτερα κατεκλίθη, ζυμβέβηκε δὲ ἄθροον ὄρηκα μέγιστον τῶν I. I. 26
 ἐνθὲνδε κεχαλασμένων βιαιότερον προσραχθέντα τὴν κεφαλὴν D
 τοῦ Θευδιβέρτου πατάξαι· ὁ δὲ, καιρία γὰρ ἦν ἡ πληγὴ καὶ
 ἑνὶ οὐκείῳ ἡγμένος, αὐθήμερον ἀπεβίω. διαδέχεται δὲ τὴν ἀρ-
 χὴν Θευδιβαλδος ὁ παῖς, ὃς δὴ, εἰ καὶ νέος ἦν κομιδῆ, καὶ
 εἶ ὑπὸ παιδοκόμῳ τιθηνούμενος, ἀλλ' ἐκάλει γε αὐτὸν εἰς τὴν
 ἡγεμονίαν ὁ πατήριος νόμος.
 10 ε. Κατ' ἐκεῖνο δὴ οὖν τοῦ καιροῦ, ἐν ᾧ Τείας μὲν ἐτε-
 θνήκει, τοῖς δὲ τῶν Γότθων πράγμασιν ὄθνησις τολοιπὸν ἔδει P 16
 ἐπικουρίας, τότε δὲ βασιλεῖς παρὰ Φράγγοις Θευδιβαλδός γε
 ἦν τὰ μειράκιον, καὶ μὲν δὴ Χιλδίβεργτός τε καὶ Χλωθάριος
 οἱ τοῦ παιδὸς μέγιστοι θεοὶ, ὡς ἂν οἱ Ῥωμαίων εἴποιεν
 15 νόμοι. ἀλλ' ἐπὶ τούτους μὲν, πορρωτάτω γὰρ ἐτύγχανον
 ἀφικισμένοι, οὐ χρῆναι ὦντο οἱ Γότθοι λέναι, πρὸς δὲ
 Θευδιβαλδὸν ἀναφανδὸν ἐπρεσβεύοντο. οὐ μὲν ἅπαν γε τὸ
 ἔθνος, μόνοι δὲ οἱ ἐκτὸς Πιάδου ποταμοῦ ἰδρυμένοι· οἱ γὰρ
 δὴ ἄλλοι ἦδοντο μὲν καὶ οἱ τῷ νεωτερισμῷ καὶ τῇ τῶν καθε-

1. κορύπτεται N., κορύπτεται vulg. 3. προστραχθέντα edd.
 4. κατάξαι Par. 8. ἐκάλει γε R. Lugd., ἐκάλει τε edd. 10.
 Hic locus usque ad p. 17. D. extr. exscriptus est in cod. Bav. Ex-
 cerpt. de Legat. 11. Post ἔδει R. καὶ inserit. 12. τότε δὲ
 R. et Cod. Bav., δὲ abest vulg. βασιλεῖς R. Lugd. Intpr., βασι-
 λέως edd. Θευδιβαλογος (sic) omisso γε Bav. 13. Pro ἦν R. ὦν.
 καὶ μὲν δὴ καὶ οἱ τούτου θεοὶ Χιλδ. καὶ Χλωθ. ἐπὶ τούτ., om. in-
 termediis, Bav. Χλωθάριος R., Χλωθ. vulg. 14. εἴποιεν R.,
 εἴπειεν vulg. 17. ἅπαν γε R. Lugd. Bav., ἅπαν τε edd.
 18. ἐκτὸς Πιάδου Bav. Intpr. iuxta Padum, ἐκ τοῦ Πιάδου vulg.
 et R. ἰδρυμένοι R. Bav. et Intpr. habitarunt, ὠρμημέ-
 νοι vulg. 19. τῇ addidi ex R. Bav., (qui paullo ante καὶ οὐ omit-
 tit,) et Suida s. v. καθεστῶτων.

ramus violentissimo ictu ita eius caput sauciavit, ut lethali intolera-
 bilique plaga accepta confestim supinus prociderit, aegreque a suis
 domum reportatus eodem die e vita decesserit. Theodibaldus itaque
 eius filius in regno succedit; qui quidem tametsi iuvenis admodum
 atque adhuc sub magistri cura institutioneque esset, patria tamen
 lex eum ad regnum vocabat.

5. Eo itaque tempore, quo Teias excessit e vivis et Gothicae res
 peregrinis auxiliis egerent, Francorum reges erant Theodibaldus iste
 adolescentulus et Childibertus et Chlotharius eius maximi patrum,
 prout leges Romanorum loquerentur. Verum ad hos utpote remotis-
 sime inde degentes Gothi nequaquam eundem censuerunt: ad Theo-
 dibaldum vero aperte legationem iustituerunt; non tamen universa
 natio, sed soli qui iuxta Padum fluvium debebant: alii vero gaude-
 bant quidem et rerum innovatione et status immutatione, perculti

A. C. 552
I. I. 26

στώτων κινήσει, ἐτεθήπεσαν δὲ ὁμως ἀμφιγροῦντες τὰ ἐσό-
 μενα, καὶ τὸ ἀσιτάμητον δεδιότες τῆς τύχης, μετεώρους
 τε καὶ ἀμφιβόλους εἶχον τὴν γνώμας, παραδοκοῦντες μὲν καὶ
 Β διαπυρηνδανόμενοι τὰ ποιούμενα, βουλευόμενοι δὲ τῶν κρατούν-
 των γενέσθαι. οἱ δὲ τῶν ἐτέρων πρέσβεις ἀφικόμενοι, ἐς ὅσιν
 τε τῷ ἡγεμόνι καταστάντες καὶ ἅπασιν τοῖς ἐν τέλει, ἐδέοντο
 μὴ σφᾶς περιῦδειν ὑπὸ Ῥωμαίων πιεζομένους, συλλαβέσθαι
 δὲ μᾶλλον τοῦ ἀγῶνος, καὶ ἀνακαλέσασθαι γένος πρόσοικόν τε
 καὶ φίλιον καὶ ἄρδην οἰχῆσεσθαι κινδυνεύον. ἐδίδασκον δὲ ὡς
 καὶ αὐτοῖς ἐς τὰ μάλιστα συνοίσει, μὴ ἐφίεσαι Ῥωμαίοις ἐπὶ 10
 μέγα δυνάμεως αἰρομένοις, ἀλλὰ παντὶ σθένει τὴν αὔξην κο-
 λούειν. „εἰ γὰρ ἅπαν τὸ Γοτθικὸν γένος ἐκποδῶν ποιήσονται,
 οὐκ ἐς μακρὰν” ἔφασαν οἱ πρέσβεις „καὶ καθ’ ὑμῶν αὐτῶν
 ἤξουσι, καὶ ἀνανεώσονται τοὺς προτέρους πολέμους. ἐπιλείψει
 γὰρ αὐτοὺς οὐδ’ ὀπωσιτιῶν εὐπρόσωπος αἰτία ἐς προκάλυμμα 15
 C τῆς πλεονεξίας, ἀλλὰ σὺν δίκῃ γε ὑμᾶς δόξουσι μετιέναι, Μα-
 ρίους τινὰς καὶ Καμίλλους, καὶ τῶν Καισάρων τοὺς πλείστους
 ἀπαριθμούμενοι, ὡς δὴ πάλαι ποτὲ τοῖς ἄνω Γερμανοῖς πολε-
 μήσαντας, καὶ τὰ ὑπὲρ Ῥῆγων ἅπαντα κατασχόντας· ταύτη
 τε οὐ βιάζεσθαι δόξουσιν, ἀλλ’ ὁσίως ἐπιστρατεύειν, ὡς οὐ- 20

6. τε omittit Bav. 8. πρόσοικόν τε καὶ φίλιον καὶ R. et Bav.,
 πρόσοικον καὶ φιλικὰ vulg. 10. αὐτοῖς — συνοίσει R. et Bav.
 et sic emendaverat Toup. ad Suid. I. p. 58., αὐτοῖς — συνοίσειν
 vulg. 11. μέγала Bav. κολούειν Suid. s. v. αὔξη, quod pla-
 cet Toupio. 13. ἐφάσαν Bav. 14. ἐπιλήψει Bav. 15. εὐ-
 τρόπως Bav. ἐς προκάλυμμα R. et Bav., εὐπροκάλυμμα vulg.
 16. γε om. Bav. 20. οὐ βιάζεσθαι R. mg. Lugd. Bav., εὐ βιάζ. vulg.

tamen erant, de eventu dubitantes et fortunae instabilitatem perti-
 mescentes, et suspensis dubiisque animis observabant sciscitaban-
 turque quid ageretur, statuente iis, qui potiores superioresque
 essent, sese adiungere. Aliorum vero oratores cum in regis conspe-
 ctum venissent et omnium primorum regni, orabant, ne sese a Ro-
 manis oppressos despicerent; sed sociale cum ipsis bellum suscipere-
 rent, et genti finitimae atque amicae suppetias ferrent, quae alioqui
 in discrimine erat ne funditus everteretur. Ostendebant praeterea
 hoc etiam ex illorum re maxime futurum, si non paterentur Roma-
 nos ad tantam potentiam evehi, sed potius omnibus viribus eorum
 incremento officerent. Si enim universam gentem Gothicam dele-
 verint, statim etiam in vos, dicebant oratores, exercitum ducent
 et pristina bella instaurabunt. Neque enim illis est defutura specio-
 sa aliqua causa, quam avaritiae suae praetexant: quin potius iustum
 sese vobis inferre bellum putabunt, Marios quosdam et Camillos et
 Caesarum plerosque recensentes, qui olim bella adversus priscos
 Germanos gesserunt, et trans Rhenum universa occuparunt: quocirca
 non vim illaturi videbuntur, sed iustum bellum movere, tanquam
 nihil alienum quaesituri, sed maiorum suorum possessiones recupe-

δέν τι ὄθνεϊον μαστεύσαντες, ἀλλὰ κτήματα τῶν σφετέρων προ- A. C. 552
 γῶνων ἀνακομιούμενοι. τοιοῦτο γὰρ δὴ τι καὶ ἡμῖν ἐπαγαγόντες^{L. 26}
 ἐπίκλημα, ὡς δὴ Θεουδέριχου πάλαι τοῦ ἡμετέρου ἡγεμόνος καὶ
 οἰκιστοῦ οὐ προσηκόντως τῆς Ἰταλίας ἐπιλαβομένου, ἀφήρη- V. 13
 5ται μὲν ἡμῶς τὰ οἰκεῖα, τὸ δὲ πλεῖστον ἀπεκτόνασι τοῦ γένους, D
 γύναια δὲ καὶ παῖδας τῶν παρ' ἡμῖν εὐδαιμόνων ἀνδρῶν ἀφει-
 δῶς ἠνδραποδίσαντο. καίτοι Θεουδέριχος οὐ βία ἔλων, ἀλλὰ
 Ζήνωνος πρότερον τοῦ σφῶν βασιλέως ἐπιτρέψαντος τὴν Ἰτα-
 λίαν προσηγάγετο, οὐδὲν Ῥωμαίους ἀφελόμενος, (ἦδη γὰρ
 10 αὐτῆς ἀπεστέρητο,) ἀλλ' Ὀδοάκρον καθελὼν τὸν ἐπὶ τὴν,
 τὸν τύραννον, τὰ κείνου ἅπαντα κατέσχε τῷ τοῦ πολέμου θε-
 σμῷ. οἱ δὲ, ἐπειδὴ βιάζεσθαι αὐτοῖς μᾶλλον ἐξῆν, οὐδὲν ἐν-
 δίκως πεπράχασι, ἀλλὰ Θεουδάτῳ πρότερον Ἀμαλασούνθης
 15 δῆθεν ἕκατι χαλεπήναντες, καὶ ταύτην ἀρχὴν τε καὶ προ-
 15 φασιν τῷ πολέμῳ θέμενοι, εἶτα μέχρι νῦν οὐ μετίασιν, ἀλλὰ P. 17
 φέρουσι βιαίως ἅπαντα· οὗτοι δὲ οἱ σοφοὶ τε καὶ δεισιδαί-
 μονες, καὶ μόνοι σὺν δικαιοσύνῃ πολιτεύεσθαι βρενθυόμενοι.
 ἵνα δὴ οὐ μὴ ταῦτα παθοῦσιν ὑμῖν μεταμελήσῃ τῆς ῥαθυ-
 μίας ὑστερον οὐκ ἐν δέοντι, προτερητέον ἐν τῷδε τοὺς πολε-

1. μαστεύσαντες R. et Bav., μαστεύσοντες vulg. 2. γὰρ post
 τοιοῦτο add. R. et Bav. 3. ἐπίβλημα R. Post Θεουδέριχου
 Intrpr. add.: qui Gothis post undevigesimum regem tum impera-
 bat. 5. ἀπεκτέλασι Bav. 6. γυναῖκα Bav. 7. Pro ἔλων Bav.
 λαβῶν. 8. τὴν Ἰταλίαν προσηγάγετο R., προσηγ. τ. Ἰ. vulg.
 9. Ῥωμαίους R. Lugd. Bav., Ῥωμαίοις edd. 11. τὰ κατ' ἐκεί-
 νον Bav. 12. οἱ δὲ R. Bav., ὁ δὲ vulg. βιάζεσθαι αὐτοῖς
 R., αὐτοῖς βιάζεσθαι vulg. 17. μόνοι R. (Cl.), Intrpr. soli, μό-
 νοις vulg. 18. ταῦτα N., ταῦτα vulg. ὑμῖν Lugd. Bav. (Cl.),
 ἡμῖν edd. et R. 19. προτηρητέον Bav.

naturī. Tale porro etiam nobis crimen obiciēt, quod scilicet quum
 Theodericus noster olim princeps et coloniae deducendae auctor non
 decenter Italiam occupasset, nostris quidem rebus nos spoliarunt;
 maiorem gentis nostrae partem trucidarunt, uxores et liberos opu-
 lentiorum apud nos hominum atrociter sub hastam miserunt. Atqui
 Theodericus non vi captam, sed Zenonis antea ipsorum regis permissu,
 sibi adiunxerat Italiam, nihil Romanis eripiens (tam enim ea privati
 erant,) quin potius caeso Odoacro advena tyranno, quae illius erant
 omnia occupavit belli iure. At posteaquam ipsis maior vim inferendi
 potestas fuit, mox nihil iuste agere coeperunt, sed Theodato antea
 Amalasinthae causa infensi, idque initium occasionemque belli sta-
 tuentes, deinceps in hunc usque diem violenter omnia agere ac rap-
 ere non desistunt. Hi nimirum sunt sapientes et religiosi, quique
 soli se iuste rem publicam administrare gloriantur. Ne igitur vos hu-
 iuscemodi malis affectos vecordiae vestrae sero poeniteat, avertendi
 vobis sunt hostes, neque negligenda est occasio, quae modo sese

A. C. 552 μίους, καὶ οὐ διαμαρτυρήσοντες τοῦ παρόντος καιροῦ, ἀλλὰ στρα-
 I. L. 26 τευμά τε στέλλειν ἐπ' αὐτούς ἀξιόμαχον, καὶ στρατηγὸν ἐξ
 ὑμῶν αὐτῶν ἀγαθὸν τὰ πολέμια, ὃς δὴ τὸν πρὸς Ῥωμαίους
 πόλεμον ἄριστα διανύσας, ἀπελάσει τε αὐτούς ἐνθὲν ὡς τά-
 χιστα, καὶ τὴν χώραν ἡμῖν ἀνασώσει. οὕτω γὰρ ποιούντες τῶν
 τε Γοθικῶν γένει ἐς τὰ μάλιστα χαριεῖσθε, σωτήρες ἀναφανέν-
 τες καὶ ἀλεξίκακοι, τὰ τε ὑμέτερα αὐτῶν ἐν τῷ ἀσφαλεῖ θήσε-
 Βοθε, εἶγε μηδὲν ὑμῖν ἔτι πολέμιον ἐκ γειτόνων παρεῖη πρὸς
 δέ γε καὶ χρημάτα ὑμῖν ἔσονται μυρία, οὐ μόνον τὰ Ῥωμαίων
 ληϊσάμενοις, ἀλλὰ γὰρ δὴ καὶ αὐτοὶ ἕτερα καταθήσονται." 10
 ε'. Ταῦτα ἐπειδὴ ἔφασαν οἱ πρέσβεις, Θεοδύβαλδος μὲν
 (ἦν γὰρ μειράκιον ἀγεννὲς καὶ ἀπόλεμον, ἤδη τε νοσώδης κο-
 μιδῆ ἐγεγόνει, καὶ τὸ σῶμά οἱ πονήρως διέκειτο,) τούτων δὴ οὐκ
 ἕκατι οὐ μάλ' ὅ γε τῶν πρέσβεων ἦν, οὐδὲ ᾤετο χρῆσαι ὀθνεῖων
 ἕνεκα συμφορῶν οἰκείους καρπώσασθαι πόρους. Λεῦθαρις δὲ 15
 καὶ Βουτιλίνος, εἰ καὶ τὸν βασιλέα σφῶν ἥμισυ ἤρθεσκον, ἀλλ'
 Αὐτοὶ ἀνεδέχοντο τὴν ζυμμαχίαν. τούτω δὲ τῷ ἀνδρὶ ἦσθη
 μὲν ἀδελφῶ, καὶ τὸ γένος Ἀλαμανῶ, δύναμιν δὲ παρὰ Φράγ-
 γοις μεγίστην εἰχέτην, ὡς καὶ τοῦ σφετέρου ἔθρους ἠγεῖσθαι,
 Θεοδιβέρτον πρότερον παρασχόντος. οἱ δὲ Ἀλαμανοὶ, εἶγε χρῆσθαι 20

5. ἡμῶν Bav. 6. χαριεῖσθε et v. s. θήσεσθε R. Bav. Lugd. var.
 (Cl.) Intpr., χαριεῖσθαι et θήσεσθαι vulg. 8. ἡμῖν R., sed in
 mg. ὑμῖν. ἔτι abest in R. πρὸς δὴ γε Bav. 10. ληϊσάμενοις
 R. Bav. Lugd. 2. m., ληϊσμένοις vulg. αὐτοῖς Bav. 11. ἐπειδὴ
 R., ἐπεὶ vulg. 13. οἱ add. R. et Bav. τούτων R. et Bav.,
 τούτω vulg. 15. Pro πόρους Bav. πολέμους. 18. Ἀλαμανῶ
 R. Lugd. 2. m. Intpr., Ἀλαμῶ vulg. 20. Θεοδιβέρτης τοῦ Lugd.
 πρότερον R. Lugd., τοῦ προτέρου edd.

offert; quin potius iustus in eos exercitus est mittendus, et ex vo-
 bis ipsis dux aliquis rei bellicae peritus ei praeficiendus, qui bello
 adversus Romanos optime confecto, hinc eos quam citissime exigat,
 nostrasque nobis terras recuperet. Hoc enim facientes, et Gothicae
 nationi summopere gratificabimini, servatores malorumque profligatores
 declarati, vestrasque simul res in tuto collocaveritis, si nihil vobis
 amplius hostile ex vicinis reliquum fiat. Ad haec immensa vobis
 fiet pecuniae accessio, non solum ex praeda, quam de Romanis facie-
 tis, sed et aliis quas nos persolvemus.

6. Haec cum dixissent legati, Theodibaldo quidem (erat enim
 parum generosus et belli imperitus, atque adeo morbidus etiam
 corporeque invalido) eorum petitio non admodum probabatur, neque
 putabat oportere ob alienas calamitates privatis difficultatibus labo-
 ribusque involvi. Leutharis vero et Butilinus, tametsi id regi ipso-
 rum minime placebat, belli cum eis societatem inierunt. Erant hi
 duo germani fratres, genere quidem Alemanni, maximam vero apud
 Francos potentiam consecuti, adeo ut nationi ipsorum praecessent,

Ἀσινίῳ Κουαδράτῳ ἐπεσθαι, ἀνδρὶ Ἰταλιώτῃ καὶ τὰ Γερ- A. C. 552
 μαρικὰ ἐς τὸ ἀκριβὲς ἀναγεγραμμένῳ, ξύγκλυδές εἰσιν ἄνθρω- I. I. 26
 ποι καὶ μιγάδες, καὶ τοῦτο δύναται αὐτοῖς ἢ ἐπωνυμία. τού-
 τος δὲ πρότερον Θευδέριχος ὁ τῶν Γότθων βασιλεὺς, ἠγίκα
 5 καὶ τῆς ξυμπάσης Ἰταλίας ἐκράτει, ἐς φόρου ἀπαγωγὴν πα-
 ραστησάμενος, κατήκον εἶχε τὸ φύλον. ὡς δὲ ὁ μὲν ἀπεβίω,
 ὁ δὲ μέγιστος Ἰουστινιανῷ τε τῷ Ῥωμαίων αυτοκράτορι καὶ D
 τοῖς Γότθοις πόλεμος ξυνεξέσθη, τότε δὴ οἱ Γότθοι ὑποθα-
 πεύοντες τοὺς Φράγγους, καὶ ὅπως ἂν αὐτοῖς φίλοι τε ἐς τὰ
 10 μαλίστ᾽ αὐτοὶ γένοιτο μηχανώμενοι, ἐτέρων τε πολλῶν
 ἐξίστανται χωρίων, καὶ μὲν δὴ καὶ τὸ Ἀλαμανικὸν γένος ἀφίε-
 σαν. ἀγείρειν τε γὰρ ἐν τῷ τότε πανταχόθεν τὰς σφετέρας ὄντο
 χρῆναι δυνάμεις, καὶ τῆς ὑπηκόου ὅποσα περιττὰ καὶ οὐ
 15 λίαν ἐπικαιρὰ μεθίεναι, ὡς οὐκέτι ἀρχῆς τε πέρι καὶ δόξης
 15 ἀγωνιούμενοι, ἀλλ' ἤδη τὸν ὑπὲρ αὐτῆς τῆς Ἰταλίας, καὶ τοῦ
 μὴ πάμπαν ἀπολωλέναι ἀναρξέψοντες κίνδυνον. καὶ τοίνυν τὸ P. 18
 τοῦ μέλλοντος σφαλερὸν τῷ αὐθαιρέτῳ δῆθεν τῆς γνώμης προ-
 καταλαβόντες, ἐκουσίαν πεποίηται τὴν ἀνάγκην. οὕτω δὴ οὖν
 καὶ τὸ τῶν Ἀλαμανῶν ἔθνος ὑπὸ Γότθων ἀφειμένον Θευδί-
 20 βερτος αὐτὸς ἐχειρώσατο· ἐκείνου τε διαφθαρέντος, ἥπερ μοι
 ἤδη ἐρῶρήθη, ἐπὶ τὸν παῖδα Θευδίβαλδον τῇ λοιπῇ ἅμα ὑπηκόῳ
 καὶ οἶδε ἐχώρουν.

1. Κουαδράτῳ R. et Intr., Καδράτῳ vulg. 2. ἀναγεγραμμένῳ R.,
 ἀναγραψαμένῳ vulg. ξύγκλυδες R., ξύγκλιδες Lugd., ξυνηλι-
 δες mg. Lugd. et edd. 5. ἐπαγωγὴν R. 7. τῷ R., τῶν vulg.
 13. χρῆναι om. R. 21. ἐρῶρήθη R.

a Theodiberto primum accensi. Alemanni autem, si Asinio Quadrato
 homini Italo, quique res Germanicas accurate conscripsit, credimus,
 convenae sunt et colluvies; quod et appellatio ipsa satis indicat.
 Hos antea Theodericus Gothorum rex, cum etiam universa Italia
 potiretur, tributarios fecerat totamque hanc gentem subegerat. Simul-
 atque vero is e vivis excessit, atrocissimumque bellum inter Justini-
 anianum Romanorum Imperatorem et Gothos exarsisset: tum Gothi
 Francis adulantes, eorumque amicitiam et benevolentiam quibuscum-
 que poterant modis sibi conciliantes, et aliis multis locis eiecti sunt,
 et Alemannicam gentem dimiserunt. Cogendas enim sibi tum tem-
 poris undequaque vires suas putabant, subditosque quotquot superva-
 canei neque admodum opportuni viderentur missos faciendos, quippe
 qui non amplius de principatu et gloria essent concertaturi, sed iam
 pro Italia ipsa, neve funditus deleterentur, periculum adituri. Quo-
 circa cum futurum periculum ipsi animis suis praecepissent et praevi-
 dissent, voluntatem suam ad necessitatem aggregarunt. Hoc itaque
 modo etiam Alemannorum nationem a Gothis dimissam in suam pote-
 statem redegit: quo mortuo, ut supra dictum est, Theodibaldo filio
 una cum reliquis subditis etiam hi cesserunt.

A. C. 55₂ ζ. Νόμιμα δὲ αὐτοῖς εἰσι μὲν πον καὶ πάτρια, τὸ δὲ γε ἐν
 I. I. 26 κοινῶ ἐπικρατοῦν τε καὶ ἄρχον τῇ Φραγγικῇ ἐπονται πολιτεία,
 μόνα δὲ γε τὰ ἐς θεὸν αὐτοῖς οὐ ταῦτὰ ξυνοδοκεῖ. δένδρα τε γάρ
 τινα ἰλάσκονται, καὶ ρεῖθρα ποταμῶν καὶ λόφους καὶ φάραγγας,
 καὶ τούτοις, ὡσπερ ὄσια δρωῶντες, ἔππους τε καὶ βόας καὶ ζ
 V. 14 ἄλλα ἅττα μυρία καρπομοῦντες ἐπιθειάζουσιν. ἀλλὰ γάρ
 B ἢ τῶν Φράγγων αὐτοῖς ἐπιμιξία, εὐ ποιούσα, καὶ ἐς τόδε
 μετακοσμεῖ, καὶ ἤδη ἐφέλκεται τοὺς ἐμφρονεστέρους, οὐ πολ-
 λοῦ δὲ οἶμαι χρόνου καὶ ἅπασιν ἐκνικήσει. τὸ γὰρ τῆς δόξης
 παράλογόν τε καὶ ἐκπληκτον, καὶ αὐτοῖς οἶμαι τοῖς χρωμένοις, 10
 εἰ μὴ πάμπαν εἶεν ἡλίθιοι, γνώριμόν τε ἐστι καὶ εὐφώρατον,
 καὶ οἶον ἀποσβῆναι ῥαδίως. ἐλεεῖσθαι μὲν οὐν μᾶλλον ἢ χα-
 λεπαίνεσθαι δίκαιοι ἂν εἶεν, καὶ πλείστης μεταλαχχάνειν συγ-
 γνώμης ἅπαντες ὅσοι δὴ τοῦ ἀληθοῦς ἀμαρτάνουσιν. οὐ γὰρ
 δήπου ἐκόντες εἶναι ἀλῶνται καὶ ὀλισθαίνουσιν, ἀλλὰ τοῦ 15
 C ται τῶν δοκηθέντων ἀπριξ, ὅποια ἅττα καὶ τύχοιεν ὄντα. τὴν
 γε μὴν τῶν θυσιῶν ἀμότητα καὶ κακοδαιμονίαν, οὐκ οἶδα εἰ
 οἶόν τε λόγῳ ἀκέσασθαι, εἴτε ἄλλοισιν ἐπιτελοῖντο ὡσπερ ἀμέ-
 λει παρὰ βαρβάρους, εἴτε τοῖς πάλαι νενομισμένοις θεοῖς, ὅποια 20
 αἱ τῶν Ἑλλήνων ἐθέλουσιν ἀγιστεῖαι. ἐγὼ μὲν γὰρ ἠγοῦμαι

2. ἐπικρατοῦν τε καὶ ἄρχον — ἐπονται. Sic R. et Lugd., Intpr. quoque *seciatiur*, ἐπικρατοῦνται καὶ ἄρχονται — ἐποντες edd. ex mg. Lugd. 3. μόνα R. (Cl.), μόνῃ vulg. 5. καὶ βόας add. R. et Intpr. 7. τόδε R. et Lugd., τὸ θεόν. edd. ex mg. Lugd. 9. οἶμαι χρόνον R., χρόνου οἶμαι vulg. 10. τε καὶ R. Lugd., γε καὶ edd. 12. μᾶλλον add. R. (Cl.), Intpr. *potius*. 15. εἶναι add. Lugd., edd. et R. om. 18. οἶμαι R. pro οἶδα.

7. Sunt vero etiam his patria quaedam instituta: in rei publicae vero administratione Francorum politiam sequuntur: tantum in iis, quae ad Deum pertinent, sententia variant. Arbores enim quasdam colunt, et fluminum lapsus et colles et saltus: atque his, tanquam iusta facientes, equos bovesque aliaque quamplurima resectis capitibus immolant. Porro consuetudo, quam cum Francis habent, ipsis conducit, in melius transferens et quodammodo pertrahens cordatiores: et brevi, uti spero, tempore hoc ipsum apud omnes evincet. Opinionis enim absurditas et vesania etiam ab ipsis arbitror, qui ea imbuti sunt, nisi plane stolidi sint, cognoscitur, facileque iis eximi possit. Et sane commiseratione et venia potius, quam odio digni sunt quotquot a vero aberrant. Neque enim volentes errant et labuntur, sed boni ac recti studiosi; iudicio autem decepti conceptas semel opiniones mordicus tenent, cuiuscumque generis fuerint. Porro sacrificiorum immanitas et sinister cultus, non satis scio an verbis curari possint, sive saltibus et lucis praestetur, ut apud barbaros; sive iis, qui olim habitati sunt dii, quales Graecorum religio tenuit. Equidem ita statuo

μηδὲν τι εἶναι τὸ ἠδόμενον βωμοῖς αἵματι μαινομένοις, καὶ Ἀ. C. 55a
 ζῶων ὀλέθρῳ βιαιοτάτῳ· εἰ δέ γε ἄρα καὶ ὄτιοῦν τὰ τοιαῦδε I. I. 26
 προσέειπαι πέφυκεν, ἀγαθὸν μὲν οὐκ ἂν εἴη οὐδὲ ἡμερον, ἄγρι-
 ον δέ τι ἴσως καὶ μανιῶδες, ὅποῖον τὸν Δεῖμον ἀναπλάττουσι
 5μάτην οἱ ποιηταὶ καὶ τὸν Φόβον, Ἐννώ τέ τινα, καὶ Ἄτην,
 καὶ Ἔριν, ὡς ἂν αὐτοὶ φαίεν, τὴν ἀμαιμάκετον προστίθει
 δὲ τούτοις, εἰ βούλει, καὶ τὸν παρὰ Πέρσαις καλούμενον Ἀρει-
 μάην, καὶ τῶν ἄλλων χθονίων φασμάτων ὅποσα κακοῦργα D
 καὶ μαιφίονα ταῦτα μὲν οὖν εἰ καὶ ἴσως ἂν τῷ δοκοῖεν οὐ μάλᾳ
 10τῇ ἐπαγγελίᾳ προσήκειν, εἶναι δὲ περιττὰ καὶ ἀλλότρια τῶν
 ἐφ' ἃ ἵναίη ἡμῖν διεσπούδασται, ἀλλ' ἔμοιγε καὶ λίαν ἀρέσκει
 ἅπαντα ἕς μέσον ἄγειν τὰ ἐγνωσμένα, καὶ τὰ μὲν χρηστὰ τῶν
 πραγμάτων ἐν ἐπαίνῳ ποιεῖσθαι, τῶν δὲ οὐχὶ τοιῶνδε κατη-
 γορεῖν ἀναφανδόν, καὶ τὸ ἀσύμφορον διελέγχειν. εἰ γὰρ μὴ
 15τούτο ἔχοιεν αἱ ἱστορίαι, ὡς ταῦτη γε καὶ μᾶλλον χρησιμοί-
 τε εἶναι καὶ βιωφελέστατοι, μόνη δὲ ἀφήγησις εἶεν τῶν γεγενη-
 μένων ἅπλῃ τε καὶ ἀνεξέταστος, κινδυνεύσαιεν ἴσως ἂν παρ' P. 19
 ἐνόις, εἰ μὴ λίαν δεινὸν εἶπεῖν, οὐ πολλῶν εἶναι ἀμείνους τῶν
 ἐν γυναικωνίτιδι παρὰ τὴν τάλασιαν ἠδόμενων μυθολογημά-
 20των. τούτων μὲν οὖν περὶ ὧσπερ ἑκάστῳ φίλον τῆδε οἰεῖσθω,
 ἔμοι δὲ ἤπερ ὁ πρότερος ἐφέρετο λόγος, ταύτη ἰτέα. Λεύθα-

8. κακοῦργα R., καὶ κακοῦργα vulg. 9. εἰ om. R. Post τῷ ite-
 rat καὶ vulg. δοκοῖεν R., δοκεῖεν vulg. 14. εἰ γὰρ μὲν R.
 15. ταύτη τε R., Intrp. add.: hoc modo ἀναγίγται (πεποικιλμέ-
 ναι). 17. κινδυνεύσαιεν Cl., κινδυνεύσειεν vulg. et R. 18.
 ἐνόις R. 19. ἐν τῇ γυν. vulg. 20. ὧσπερ R. τῆδε R.,
 ὧδε vulg. 21. ἐφέρετο λόγος R., λόγος ἐφέρετο vulg.

nihil iucundi accidere aris sanguine pollutis, et animalibus violentissima nece affectis. Quidquid vero omnino huiusmodi res appetere consuevit, bonum quidem non fuerit, neque benignum, sed immane potius atque insaniae affine, quale Pavorem vane fingunt poëtae et Timorem et Enyo quandam et Aten et Erida, ut ipsi dixerint ἀμαιμάκετον. Adde vero his, si placet, etiam illum quem Persae nominant Arimanem, et e terrenis spectris quaecumque malefica sunt et sanguinaria. Atqui haec tametsi cupiam videri possint promissioni meae nequaquam convenire, sed potius supervacanea atque ab instituto meo aliena: iuvat tamen me et quidem magnopere, omnia, quae cognita mihi sunt, in medium proferre, et recta colaudare, prava aperte damnare, inutilia coarguere. Nisi enim hoc haberent historiae, ut hac etiam ex parte et quidem praecipue utiles humanaeque vitae conducibiles essent; sed sola rerum gestarum narratione eaque simpliciter minimeque accurata constarent: in periculum venirent apud nonnullos, ne (nisi hoc asperum dictu sit) non multo meliores censerentur fabulis, quae in coetibus muliebribus in lanificio decantantur. De his itaque quisque ut velit sentiat; mihi vero

A. C. 55₂ ρις, γὰρ καὶ Βουτιλλῖνος ἐπειδὴ τὴν ἀρχὴν κατὰ Ῥωμαίων ἐπι-
 I. I. 26 στρατεύειν ἀρμηθῆτην, ἐπηρμένω γε ἥστην ἄμφω ταῖς ἐλπίσι
 καὶ οἶω οὐκ ἔτι ἐν τῇ καθεστῶτι τρόπῳ βιοτεύειν. Ναρσῆν μὲν
 γὰρ τὸν στρατηγὸν οὐδὲ τὴν προσβολὴν ὑποστήσεσθαι ἦσαντο,
 ἅπασαν δὲ τὴν Ἰταλίαν οἰκεῖον αὐτοῖς ἕσεσθαι κτήμα, καὶ ὅ
 πρὸς γε Σικελίαν καθέξειν. Θαναμάζειν δὲ ἔφασαν τῶν Γότθων,
 Βεὶ μάλα οὕτω πεφρίκασιν ἀνδράριόν τι θαλαμηπόλον σκιατρα-
 φές τε καὶ ἄβροδίαιτον; καὶ πόρρω τοῦ ἀρῆενωποῦ τεταγμέ-
 νον. οἱ μὲν δὴ βρενθυόμενοι τῇ τοιαύτῃ δόξῃ, καὶ ἀγέρωχον
 ποιούμενοι τὴν παράταξιν, ἕκ τε Ἀλαμανῶν καὶ Φράγγωνιο
 στρατεύματα ἐς πέντε καὶ ἑβδομήκοντα χιλιάδας ἀλκίμων ἀν-
 δρῶν ἀγείραντες, παρεσκευάζοντο τὰ πολέμια, ὡς αὐτίκα
 μάλα ἐς τὴν Ἰταλίαν καὶ δὴ ἐμβαλοῦντες.

ἦ. Ναρσῆς δὲ ὁ τῶν Ῥωμαίων στρατηγός, εἰ καὶ τάδε ἐς
 τὸ ἀκριβὲς οὐπω ἐπέπυστο, ἀλλὰ προμηθεῖα γε κλειστόν χωρ-15
 μενος καὶ φθάνειν αἰετὰς τῶν πολεμίων ἐθέλων ὀρμάς, αὐτί-
 κα τὰ ἐς Τουσκίαν πόλιν, ὑπὸ τῶν Γότθων ἔτι κατεχόμε-
 C να, ἔγνωκε βιαίωτα παραστήσεσθαι. οὔτε γὰρ τῇ νίκῃ πέρα
 τοῦ μετρίου φρουαττόμενος ἐς ἀπειροκαλίαν ἐπῆστο, οὔτε, ὅπερ
 ἔτερος ἂν ἐπεπόνθει, ἐς ῥαστώνην τε καὶ ἡδυπάθειαν μετὰ τοῦς 20

1. στρατεύειν R. 2. Suid. s. v. καθεστῶτι pro γε habet δὲ.
 5. ἕσεσθαι κτήμα R., κτ. ἕσ. vulg. 6. τοὺς Γότθους Suid. s. v.
 ἀνδράριον. 9. τοιαύτη R. et Intpr. dum ita senirent, σφετε-
 ρε vulg. 11. πέντε. Intpr. duo. 13. Post καὶ δὴ edd. add.
 Σικελίαν, quod om. R. Lugd. Intpr. 14. Pro εἰ καὶ R. εἰς.
 15. γε add. R. 17. τῶν add. R. 18. ἔγνωκε R., ἔγνω vulg.
 βιαίωτα R. Intpr. summa vi, βιαίωτερον vulg. παραστήσα-
 σθαι R., παραστήσεσθαι vulg. 20. τε add. R.

ad ea quae coeperam progrediendum. Leutharis itaque et Butilinus
 ubi primum exercitus contra Romanos ducere coeperunt, magna am-
 bo spe erecti erant, tanquam non amplius eo in statu mansuri: Nar-
 sem enim ne primum quidem impetum sustinere posse credebant;
 omnem vero Italiam, una cum Sicilia, in ipsorum potestatem ven-
 turam. Mirari vero se Gothos dicebant, si tantoperè homuncionem
 thalamo et umbratili delitiosaeque vitae assuetum, nihilque mascu-
 lum et virile prae se ferentem, reformidarent. Hi itaque sua gloria
 elati ac fastuosi, validis copiis coactis, exercituque ex Alemannis et
 Francis ad duo et septuaginta strenuorum virorum millia collecto,
 sese ad bellum instruebant, veluti iamiam Italiam invasuri.

8. Narses vero Romanorum dux tametsi eorum consilia non plane
 habebat explorata, maxima tamen utens prudentia, hostiumque co-
 natus semper antevertere cupiens, statim oppida quaedam in Tuscia
 quae adhuc in Gothorum potestate erant, summa vi subigere statuit.
 Neque enim vir ille victoria praeter modum insolens indecenter
 efferebatur; neque, quod aliis accidere solet, post labores otio vo-

πόρους ἐξέκλιεν, ἀλλ' εὐθύς, ὅπως εἶχεν ὁρμῆς, κινήσας τὸν Α. C. 552
 στρατὸν ἐπὶ τὴν Κύμην ἐχώρει· πόλισμα δὲ Ἰταλικὸν ἢ Κύμη ^{L. 1. 26}
 ἐχυρώτατον, καὶ οἶον οὐ ῥᾶστα πολεμίοις ἀλῶναι. Ἰδρῦται μὲν
 γὰρ ἐπὶ λόφῳ τινὶ δυσπροσόδῳ τε καὶ ἀνάντει· ἔστι δὲ καὶ ἐν
 5 περὶωπῇ τοῦ πελάγους τοῦ Τυρσητικοῦ ἐπὶ γὰρ τῇ ἀκτῇ ὁ λόφος
 ἀνέχει, ὡς καὶ ἀμφ' αὐτὸν δήπου τὸν πρόποδα ῥοχθεῖν τε καὶ
 περικλᾶσθαι τὸ ῥόδιον, ἄνω δὲ ἔρυμα περιβέβληται, πύργους V. 15
 τε καὶ ἐπάλλεσι καρτερώτατα ἐξειργασμένον. Τωτίλα τε οὖν D
 καὶ Τεῖα τοῖς βασιλευσὶ πρότερον τῶν Γότθων γεγεννημένοις,
 10 ὁπόσα ἐπίτιμά τε ἦν καὶ ἀξιάγαστα τῶν κτημάτων, ἐν τῷ-
 δε τῷ φρουρίῳ, ὡς βέβαιοι ὄν, ἐφυλάττετο. ἐνταῦθα δὲ οὖν ὁ
 Ναρσῆς ἀφικόμενος, περὶ πλείστον ἐποιεῖτο ἐλεῖν τε ὡς τάχιστα
 τὸ χωρίον καὶ τῶν χρημάτων κρατῆσαι, ὡς μήτε οἱ Γότθοι
 ὁρμητήριον ἀσφαλὲς ἔχοιεν, αὐτῷ τε τὰ τῆς νίκης τελεώτατα ἐς
 15 δ, τι μάλιστα ἐξειργασθεῖη. Ἀλιγερνος γὰρ ὁ Τεῖα νεώτατος ἀδελ-
 φὸς τοῦ ἡγεμόνος τῶν Γότθων γεγεννημένου, ἔνδον γε ἦν τοῦ
 περιβόλου, καὶ στρατεύμα, ὁπόσον οἶόν τε ἦν, ἀμφ' αὐτὸν ἀγεί-
 ρας, οὐδέν τι εἰρηναῖον ἐβουλεύετο· καὶ ὅτι μὲν Τεῖας ἐν τῷ
 20 πολέμῳ ἀνήρητο, καὶ τὰ τῶν Γότθων πράγματα ἐκεκμήκει τε
 ἀνεί, οὐδὲ τὴν ξυννεχθεῖσαν ἐδείμναινε τύχην, ἀλλὰ τῷ τε
 4. λησω R., sed margo λόφ. καὶ post δὲ add. R. 6. καὶ
 ἀμφ' R. et Intr. ad inferiorem partem, vulg. καὶ. 8. Τωτί-
 λα et Τεῖα CL, Τωτίλα et Τεῖας Par., Τωτίλα et Τεῖα R. Lugd.
 et ed. pr. 14. αὐτῷ R., αὐτοῦ vulg. 15. ἐξειργασθεῖη R.
 16. γεγεννημένος R. et Intr. γὰρ R. pro γε. 19. τε om. R.
 20. οὐδ' ὡς R., οὐδαμῶς vulg.

lupatique se tradebat; sed confestim moto exercitu ad Cumas proces-
 sit. Est vero id oppidum Italicum munitissimum, neque facile ex-
 pugnatum. Situm enim est in arduo quodam et difficilem aditum ha-
 bente colle, et veluti specula maris Tyrrheni. Imminet enim lit-
 tori collis, ita ut ad eius pedem fluctus maris illisi frangantur; edi-
 tiore loco vallo cinctum est, turribusque et propugnaculis validissi-
 mae structurae. In hoc itaque munitissimo tutissimoque oppido To-
 tilas et Teias priores Gothorum reges quicquid ipsis erat preciosarum
 atque admirandarum rerum repositum habebant. Quo simulac
 Narses venisset, summa vi contendit, ut quam citissime et oppido et
 pecuniis potiretur, ne Gothici tuta belli sedes, unde Italiam excu-
 sionibus infestarent, relinquere, eoque oppido expugnato plena
 absolutaque victoria efficeretur. Aligernus enim minimus natu frater
 Teiae, qui Gothorum dux fuerat, intra oppidum erat et collecto
 non exiguo exercitu nihil pacificum animo agitabat, tum quod Teias
 in bello caesus esset, tum quod Gothorum res labefactatas dissipa-
 tasque plane intellexisset. Nequaquam itaque animum despondebat,
 neque adversae fortunae ictus pertimescebat, sed et loci situs et re-

A. C. 552 *χώρῳ πύσσονος καὶ τῆ τῶν ἀναγκαίων εὐπορίᾳ, θρασύς τε ἦν*
 I. I. 26 *ἔτι καὶ ὑψαύχην καὶ οἶος ἀμύνεσθαι, ἦν τις ἐπίοι.*

9. *Εὐθύς δὴ οὖν ὁ Ναρσῆς ἐγκλευσάμενος προσῆγε τὸν στρατόν. οἱ δὲ σὺν πολλῷ πόνῳ ἐς τὸ γεώλοπον ἀναβάντες, καὶ τῷ φρουρίῳ πελάσαντες, αὐτίκα τοῖς δορατοῖς ἠκόντιζον τῶν⁵ ἐν ταῖς ἐπάλξεσι φαινομένων, καὶ τὰ τόξα ἐπήχουν θαμὰ τῶν βελῶν ἀναπεμπομένων, σφενδόναι τε ἐφέροντο μετάρσιοι, καὶ μηχανήματα ὅποσα πρὸς τειχομαχίαν ἀνεῖται, ἅπαντα ἐκινεῖ-*
 Β το. *οἱ δὲ ἀμφὶ τὸν Ἀλιέρον ἀνὰ τὰ μεταπύργια τοῦ τείχους ξυνηλεγμένοι, οὐ σχολαίτερον ἀντακοντίζοντές τε καὶ ἀντιτο-¹⁰ ξεύοντες διεμάχοντο, λίθους τε ἐκ χειρῶν μεγάλους ἐπαφιέντες, καὶ φιτροὺς καὶ πελέκεις, καὶ ὅπερ ἂν οὐ πόρῳ τῆς χρείας ἐδόκει, μηχαναῖς τε ἐχρῶντο καὶ ἀμυντηρίοις, καὶ οὐδὲν ὅ, τι παρεῖτο. τὰ γε μὴν Ἀλιέρονου τοξεύματα καὶ μάλα τοῖς Ῥωμαίοις ἀρίθηλα ἦν. ῥοῖζῳ τε γὰρ πολλῷ καὶ ταχυτῆτι οὐ¹⁵ σταδμητῆ τὰ ἐκείνου ἐφέρετο βέλη ὡς εἶπερ καὶ ἐς λίθον τινα ἐμπέσοιεν, ἢ ἕτερόν τι σκληρόν καὶ ἀτέραμνον, διαδῶρηγνυσθαι ἅπαν τῆ βία τῆς ῥύμης. Παλλάδιον γοῦν ἐκείνον (ἦν δὲ οὐ τῶν C ἐδῶρδθυμημένων παρὰ τῷ Ναρσῆ ὁ Παλλάδιος, ἀλλὰ στρατεύ- ματός τε ἦγετο Ῥωμαϊκοῦ, καὶ ἐν τοῖς μεγίστοις ταξίαρχοις²⁰*

1. τε R., γε vulg. 15. οὐ σταδμητῆ R. Lugd. in mg. et Suid. s. v. Ἀλιέρονος, οὐκ ἀριδμητῆ edd. 17. ἐμπέσοιεν R. et Suid., ἐμπέσειεν vulg. 18. τῶν ἐδῶρδθυμημένων R. et Intpr., τῷ ἐδῶρδθυμημένῳ vulg. 19. Post Ναρσῆ R. om. ὁ Παλλάδιος. 20. ταξίαρχοις R., ταξίαρχαις vulg.

rum necessariorum affluentia eius confidentiam arrogantiamque ita augebat, ut facile hostiles insultus se repulsurum speraret.

9. Statim itaque Narses suos adhortatus, exercitum oppido admovit. Illi vero cum in editiorem collem maximo labore conscendissent, et propugnaculo appropinquassent, iacula in eos qui ad pinnas murorum consistebant torquebant, et arcus assidua sagittarum remissione clangebant, fundae in altum excutiebantur, et machinae quotquot oppugnationi murorum inserviunt, omnes admovebantur. Aliigerni vero milites e muris ad intermedia turrium spatia collecti, nihilo segnius iacula telaque retorquentes propugnabant, saxa ingentia manibus in subeuntis mittebant, et truncos et secures et quidquid opportunum usui videbatur; machinis itidem utebantur instrumentisque propulsandae hostili violentiae idoneis, nihilque omnino omittebatur. Tela vero quae Aliigerni ipsius manibus emittebantur, Romani prae aliorum telis facile cognoscebant. Magno enim stridore et velocitate immani illius sagittae deferebantur, adeo ut in saxum aliquod aut aliud quiddam durum fractuque difficile delatae, totum illud impetus violentia perfringerent. Palladium itaque illum (erat autem is non vulgari apud Narsetem loco, sed et Romani exercitus ductor erat, et e praecipuis cohortium praefectis,) illum, inquam, conspi-

ἔπειτα,) ἰδὼν γοῦν Ἀλγερνός αὐτὸν, σιδήρῳ τε τεθωρακισμένον, A. C. 552
καὶ φρονήματι ξὺν πολλῷ τῷ τείχει ἐπιφερόμενον, ἀφίησι βέ- I. I. 26
λος αὐτῷ ἐκ τοῦ μετεώρου, καὶ αὐτίκα διεπερόνησεν τὸν ἄν-
δρα διαμπαῖς αὐτῷ θώρακι καὶ ἀσπίδι· οὕτω δὴ τι δυνά-
μει τε τῶν πολλῶν περιῆν, καὶ καρτεραὶ αὐτῷ ἐρύσαι τόξον
αἱ χεῖρες· πολλὰς μὲν οὖν καὶ ἐφεξῆς ἡμέραις οἱ τοιοῦδε ἀκρο-
βολισμοὶ ἐγίνοντο, καὶ οὐδὲν οὐδὲ ὀποτέροις προὔχῳρει τῶν
ἐλπιουσέντων τοῖς τε γὰρ Ῥωμαίοις αἰσχυρὸν ἐδόκει ἢ ἀναχώ-
ρησις πρὶν παραστήσασθαι τὸ χωρίον, καὶ οἱ Γότθοι ἐνδηλοῖ- D
10 ἴσαν ὡς οὐδὲν τι μᾶλλον ἐνδωσειόντες τῇ πολιορκίᾳ.

ἰ. Ναρσῆς δὴ οὖν ὁ στρατηγὸς ἤσχαλλέ τε ἄγαν καὶ ἔχα-
λέπαιεν, εἰ χρόνος τοῖς Ῥωμαίοις πολὺς ἐν ἐλαχίστῳ πολιορκίᾳ
τετρίβεται. ἀλύοντι δὲ οἱ καὶ ἕκαστα γνωματεύοντι, ἔδοξεν χρῆ-
ναι ἀποπειροῦσθαι τοῦ φρουρίου ἀμηγέτη τρόπῳ τοιῷδε. ἐν τῷ
15 πρὸς ἧλιον ἀνίσχοντα τοῦ λόφου τετραμμένῳ ἀγκῶνι ἄντρον τι
ὑπεστὶν ἀμφοραφές τε καὶ γλαφυρώτατον, ὡς ἄδυτά τε ἔχειν αὐ-
τόματα καὶ κῦτος εὐρὺ καὶ βαραθρῶδες· ἐνταῦθα δὴ πάλαι φασὶ
τὴν Σίβυλλαν τὴν πάνυ, τὴν Ἰταλὴν, ἐνδαιτωμένην, φοιβόληπτόν
τε εἶναι καὶ ἐνθουν, καὶ προαγορεύειν τὰ ἐσόμενα τοῖς πυνθα- P. 21
20 νομένοις. λέγεται δὲ ποτε καὶ Αἰνεῖαν τὸν Ἀγχιόου αὐτοῦ ἀφι-

1. γοῦν R. vulg. οὖν. Ἀλγ. αὐτὸν R., αὐτὸν Ἀλγ. vulg. τε add. R.
2. τάχει R., Intpr. nimia celeritate. Num legēbat φρ. πολλῶ, πολλῶ τε τάχει? 4. Pro τι Suid. τῆ. 5. τῶν om. R.
10. ὡς add. R. 11. δὴ οὖν R., γοῦν vulg. 13. τετρίβεται R., τετρίβηται vulg. χρῆναι add. R. et Suid. s. v. ἀλβεῖν.
14. τοῦ φρουρίου ἀμηγέτη R., ἀμηγέτη τοῦ φρουρίου vulg.
15. τετραμμένῳ R., τετραμμένων vulg. Pro ἄντρον τι R. ἀντι-τρον.
16. ἀνώματα R. 18. φοιβολήπτοντες Par. 19. Pro τὰ ἐσόμενα lacuna est in R. 20. ποτε καὶ Αἰνεῖαν R., καὶ Αἰνεῖαν ποτὲ vulg.

catus Aligernus ferrea lorica indutum, magnaque confidentia muro imminentem, sagittam in eum ex edito torquet, qua statim totum hominem per scutum et lorica m traiecit: tantopere viribus alios superabat, validaeque ei erant ad torquendum arcum manus. Multis itaque deinceps diebus eiusmodi velitationes sunt habitae, neutrisque ex animi sententia res procedebant. Nam et Romanis turpe videbatur si infecta re neque redacto in potestatem oppido recederent, et Gothi aperte satis videbantur obsidione ad deditiōnem non venturi.

10. Narses itaque indigne molestissimeque ferebat, si Romanis longius tempus in perquam exigui oppidi expugnatione esset terendum. Fluctuanti itaque ipsi singulaque perpendenti visum tandem est propugnaculi expugnationem hoc pacto tentare. Ad orientalem collis flexum antrum quoddam suberat omni ex parte tectum valdeque cavum, adeo ut adyta quaedam nativa haberet et sinum ingen-tem ac profundum instar barathri. In hac autem habitasse olim Italicam Sibyllam numine afflatam, divinam, et sciscitantibus futura

Agathias.

3

- A. C. 552 κόμενον ἀπαντά οἱ τὴν Σίβυλλαν φάναι τὰ ὕστερον ζυγε-
 I. I. 26 χθέντα. ὑπὲρ ταύτην δὴ οὖν τὴν σπήλυγγα μέρος τι τοῦ περι-
 βόλου ἐρήρειστο καὶ ἐφειστήκει. Ναρσῆς δὲ τοῦτο ἐπιφρασά-
 μενος πρὸς αὐτοῦ εἶναι ᾤθη, καὶ οὖν αὐτίκα ἄνδρας ὡς πλεί-
 στους ὑπὸ τὰ κοίλα ἐμβαλὼν τοῦ σπηλαίου, ὄργανα φέροντας⁵
 λιθοτόμα καὶ τειχωρύχα, ἐξεκόλαπτεν ἡρέμα καὶ διέτεμεν τοῦ
 ἄντρον τὸν ὄροφον, ἔνθα τὸ ἔρυμα ἠδραστο, καὶ ἐς τοσοῦτον
 ἐξέκοπτεν καὶ διεκιάθειεν τὴν βύσιν τῆς οἰκοδομίας, ἐς ὅσον
 V. 16 ἤδη τὴν ἀρχὴν τοῦ θεμελίου ἀπογυμνοῦσθαι. τότε δὲ ξύλα
 ὄρθια ἐν κόσμῳ ὑπεστήριξε, ταύτη τε ἀνείχεν ἅπαν τὸ ἄχθος¹⁰
 Βτου τείχους, ὡς μὴ ὑποθῆέοι κατὰ βραχὺ καὶ διαλύοιτο ἡ
 ἀρμονία, συναίσθησίς τε τοῦ δρωμένου ταχεῖα γίγνοιτο τοῖς
 Γόιθοις. ἡ γὰρ ἂν κατ' ἀρχὰς εὐθύς ἐπιβοηθοῦντες, καὶ τὸ
 πεπονθὸς ἀκασάμενοι, διεφύλαττον τολοιοπὸν βεβαιότατα ἵνα
 δὲ μὴ πάμπαν τὰ ποιούμενα ἐπιγνοῖεν, μηδὲ τοῦ πατάγου τῆς¹⁵
 λατομίας ἐπαῖδιεν, τότε δὴ ἐς ὅτι μάλιστα ἐπεφέροντο ἄνωθεν
 τῷ τείχει ὁ τῶν Ῥωμαίων στρατὸς, ἀλαλάζοντες καὶ ἐπικρο-
 τοῦντες· θόρυβός τε ἦν πέρα τοῦ ἀναγκαίου πολὺς καὶ ταρα-
 χώδης ἡ πολιορκία. ἐπεὶ δὲ ἅπαν ἤδη τὸ τεῖχος ὀπόσον τῷ ἄν-
 τρω παρετέτατο, ἐκκρεμές τε ἦν καὶ μετέωρον, καὶ μόνοις²⁰
 ἐπεβεβήκει τοῖς ξύλοις, ἃ δὴ ὀρθοσταθὴν ἐτόγγανον ἐρηρει-
2. σπήλυγγα R., σπήλυγγον vulg. 6. διέτεμεν R., διέτεμενε
 vulg. 14. διεφύλαττον τολοιοπὸν R., διεφύλαττοντο λοιποῖον vulg.
 15. μηδὲ R. Lugd., Intpr. neve, μὴ δὴ vulg. 16. ἐπεφέροντο R., ἐπι-
 φέρονται vulg. 19. τὸ τεῖχος add. R. et Intpr. 21. ἐπιβεβήκει R.

praedicere. Aiunt vero etiam Aeneam Anchisae filium cum eo venisset, Sibyllam ei omnia quae deinceps acciderunt dixisse. Super hanc itaque speluncam pars quaedam moenium incumbat atque innitebatur. Quod cum animadvertisset Narses, pro se facere censuit, immissisque statim in illas antri concavitates viris quamplurimis adferentibus secum instrumenta excindendis saxis et suffodiendis muris idonea, excavavit paulatim atque excidit antri convexum, qua parte propugnaculum ei innitebatur; eoque tandem excindendo et abradendo basim aedificii processit, ut iam initium fundamenti nudaretur. Tum erecta in ordinem tigna substituit, quae totum muri pondus sustentarent, ne paulatim resoluta compages corrueret, et Gothi quid ageretur statim cognoscerent. Nam alioqui statim initio occurrentes, reparataque iactura firmissime deinceps sua custodissent. Ne itaque omnino quae agebantur eis innotescerent, neve fragor caesorum saxorum exaudiretur, tum utique Romanus exercitus summa vi in editiorem murum impetum faciebat, magnis clamoribus et armorum complosionibus excitatis. Tumultus itaque erat ultra quam par erat magnus et turbulenta obsidio. Cum vero iam murus qua erat in antri longitudinem porrectus totus suffossus et e sublimi pendulus esset, et tantum tignis firmiter in altam erectis sus-

σμέντα, τότε δὴ φυλλάδα νήσαντες, καὶ ὅ, τι τῆς ἄλης ταχυ- A. C. 552
 δαές τε καὶ αὐθον, καὶ εἶτα ὑποθέντες πῦρ τε ἐναύσαντες, ἐκ- I. I. 26
 τὸς ἀπεχώρουν. οὐκ ἐς μακρὰν δὲ τῆς φλογὸς ἀρθείσης, τὰ C
 μὲν στηρίγματα εὐθὺς ἀνθρακούμενα κατεθραύετο, καὶ πρὸς
 5 τὴν ἀντίθεσιν ἐνεδίδου· τοῦ δὲ ἐρύματος ὀπόσον ἐπ' αὐτοῖς
 ἤωρετο, ὑφίλτανεν ἀθρόον καὶ κατωλίσθαιεν τῇ κενότητι, πύρ-
 γοι τε οἱ ἐνθένδε καὶ προμαχεῶνες ἐξαπιναιῶς ἀπορῥαγέντες
 τῶν ἄλλων, ἐς τὸ πρᾶνὲς ἐξεκυλίσθησαν· ἢ τε πύλη ἢ τῷδε
 τῷ μέρει προσαραρυῖα, ξυνεκέκλειστο μὲν εὖ μάλα βεβαιοῦτατα,
 10 ὡς δὴ πολεμίων παρόντων, καὶ τὰ κλειθρα ὑπὸ τῶν φυλάκων D
 κατείχτο, ἢ δὲ αὐτοῖς μοχλοῖς τε καὶ βαλανάγραις ἐκτινα-
 χθεῖσα, ἐς τὴν ἡῖονα καὶ τὰς σπιλάδας ἐρήριπτο, ἅμα τε ἅπαντα
 τὰ ξυμπεπηγῶτα ἔτι ἐκλύζετο, σταθμοὶ καὶ γέισον καὶ ἑπερ-
 θύριον καὶ οἱ θαιροὶ τῷ οὐδῶ ἐνηρμοσμένοι· τούτων δὲ
 15 γεγενημένων, τοῖς Ῥωμαίοις ῥαδίως τολοιπὸν εἰσιτητέα εἶναι
 ἐδόκει ἀνα τὸ πόλισμα, καὶ περιοπτέα τῶν πολεμίων, ἡμάρτα-
 νον δὲ καὶ ὡς τῆς ἐλπίδος. σήραγγές τε γὰρ τινες καὶ ἀπορῥῶ-
 γες τοῦ τε λόφου καὶ τῶν ἐνδοθεν περιανλισμάτων ἐπὶ μέγα
 ἐκτεινόμεναι, κρημνῶδες ἀτεχνῶς καὶ δυσέμβολον οὐκ ἦσον P 22
 20 αὐπεδείκνυσαν τὸ χωρίον. καὶ Ναρσῆς μὲν θαρσαλαεῶτερον τῷ

2. Post αὐθον Intrap. legisse videtur τοῖς ξύλοις: collecta materia
 ac tignis supposita. Pro καὶ εἶτα f. scr. μάλιστα. 3. ἀρ-
 θείσαν R. 5 αὐτοῦς R. 6. ἀθρόως R. 13. τὰ add. ex
 R. 14. τῷ οὐδῶ N., τῶν οὐδῶν vulg., τῇ ὀδῶ R. Intrap.
 incisum integrum omisit. 17. ἀπορῥῶγες R., ἀπορῥῶγαι vulg.
 19. ἐκτεινόμεναι R., ἐκτεινόμενα vulg.

tentaretur, tum strue foliorum aridorum et quicquid alterius siccae
 quaeque facile accendi posset materiae ad manum erat, tignis sub-
 iecta, igneque immisso, spelunca excesserunt. Neque multo post a
 flamma excitata, sustentacula illa statim perusta conflagrarunt, ponde-
 riq̄ue cesserunt; propugnaculi vero quidquid sublime ac pendulum
 tignis illis sustentatum fuerat, eo vacuum subsedit et corruit; tur-
 res vero minoraque propugnacula, quae ibidem erant, repente ab aliis
 avulsae, in praeceps ruebant; porta ipsa in hac regione murorum
 sita, validissime, utpote praesentibus hostibus, clausa tenebatur, et
 claves a custodibus asservabantur; tota vero ista una cum suis vecti-
 bus et repagulis excussa in littus et saxa maritima est collapsa, simul-
 que omnia quae illi adhaerebant abrepta sunt, antepagmenta videli-
 cet et superliminare et cardines liminares ei coaptati. His pera-
 ctis, facilis deinceps Romanis in oppidum ingressus videbatur, et ho-
 stis contemnendae. Sed et hic spe sua sunt frustrati. Hiatus enim
 quidam et abrupta locorum tam in ipso colle quam in ambitu interiore
 in longum protensa, arduum revera nihiloque minus quam antea ac-
 censu difficile oppidum reddebant. Narses iterato summis viribus in

A. C. 552 φρουρίῳ αὐθις προσέβαλλεν, ὡς καὶ αὐτοβοεὶ ἅπαν ἀναρπασό-
 1. L 26 μενος τῶν δὲ Γότθων ἐνταῦθα ξυνελεγμένων καὶ παντὶ σφέ-
 νει ἀμυνομένων, ἀπεκρούετο καὶ οὐδέν τι μᾶλλον εἶχεν ἀνύτειν.

ἰά. Ἐπεὶ δὲ πολέμῳ τε καὶ ἐπιδρομαῖς ἐλεῖν δῆπον τὸ χω-
 ρίον ἀδύνατα ἦν, ἔγνω μὴ ἀπάσῃ τῇ στρατιᾷ ἐν τοῖσδε διαπο-
 νεῖσθαι, ἀλλ' ἐς Φλωρέντειαν καὶ Κεντουκέλλας καὶ ἄλλα ἄττα
 πόλεις τῆς Τουσκίας χώρας εὐθὺς ἀφικέσθαι, ἅπαντά τε
 τὰ τῆδε καταστησάμενος προτερῆσαι τὴν ἐπήλυσιν τῶν πολε-
 μίων. ἤδη γὰρ αὐτῷ Λεύθαρις καὶ Βοντιλένος καὶ τὰ Φράγ-
 10 Βυγῶν δὲ καὶ Ἀλαμανῶν στρατεύματα εἶσω τοῦ Πάδου ποτα-
 μοῦ ἠγγέλλοντο παρεῖναι, ὧν δὴ ἐνεκα κινήσας ὡς τάχιστα
 τὸ πλεῖστον τοῦ στρατοῦ ἐπὶ ταύτην ἐχώρει. ἐπεὶ δὲ Φιλίμουθ
 ὁ τῶν ξυνεπομένων Ἑρούλων στρατηγὸς οὐ πολλὰς πρότερον
 ἡμέραις νόσῳ ἀλοὺς ἐτεθνήκει, ἔδει δὲ ἄρα αὐτοὺς ὑπ' ἰδίῳ
 15 τινὶ τάττεσθαι ἡγεμόνι, αὐτίκα ὁ γε Φούλκαριν αὐτοῖς τὸν 15
 ὁμόφυλον ἐπιστίσας, τὸν Φαριθέου ἀδελφιδοῦν, ἐκέλευσεν
 ἅμα Ἰωάννῃ τῷ Βιταλιανοῦ, καὶ πρὸς γε Βαλεριανῷ καὶ
 Ἀρταβάνῃ, καὶ μὲν δὴ καὶ ἄλλοις στρατηγοῖς καὶ ταξιάρχοις,
 20 ξὺν τῷ πλείονι καὶ ἀλκιμωτάτῳ στρατῷ, τὰς Ἀλπεις τὸ ὄρος
 περιελθόντας, ὃ δὴ ἐν μέσῳ Τουσκίας τε τῆς χώρας, καὶ Αἰμι-
 26 λείας ἀνέχει, ἀμφὶ τὸν Πάδον ἰκέσθαι τὸν ποταμὸν, αὐτοῦ τε

1. ἀναρπασόμενοι R, 4. καὶ om. R. 5. ἀδύνατα R., ἀδύνα-
 τον vulg. 8. ἐπήλυσιν R. (Cl.), ἐπίλυσιν vulg. 9. αὐτῷ R., αὐτοῦ
 vulg. 10. δὲ add. R. 13. τῶν ξυνεπομένων R. et Intp. (Cl.), τῷ
 ξυνεπομένῳ vulg. 14. νόσῳ om. R. 15. ὑπ' addidi, Intp.
 confirmante. 15. τινὲ add. R. 17. τῷ R., τοῦ vulg. Βι-
 20 ταλιανοῦ et Βαλεριανῷ R., Βιταλινοῦ et Βαλερινοῦ vulg. 19.
 20 ξὺν τῷ R., ξὺν καὶ τῷ vulg. 21. ἀνέχει. Sic vulg. et Intp.,
 ἀγέλει R. et in mg. ἀγέλειται. 26. ποτ. R., om. articulo.

oppidum impetum facit, perinde ac iamiam totum direpturus; Gothis vero ea ex parte conglobatis omnibusque viribus murum tuentibus, repellitur, neque quicquam operae pretii effecit.

11. Tum Narses, cum neque bello neque vi ulla oppidum capi posset, statuit non universum exercitum in laboriosa hac obsidione detinere, sed Florentiam et Centumcellas et alia quaedam Tusciae oppida statim se transferre, rebusque omnibus ibi constitutis hostium adventum antevertere. Nuntiabatur enim Leutharim et Butilinum et Francorum Alemanorumque copias intra Padum venisse: qua de causa quanta potuit celeritate, maximam exercitus partem eo ductabat. Cum vero Philimuth sequentium se Erulorum dux paucis ante diebus morbo correptus obiisset, ac necesse esset, ut proprio alicui suaeque nationis duci subessent; cum Fulcarim statim ipsis contribulem Phanitheii nepotem praefecisset, iussit ut una cum Ioanne Vitaliani filio, et praeterea Valeriano et Artabane, aliisque praefectis et ducibus, cumque maiore et validissima exercitus parte, Alpium iugo, quod inter Tusciam et

στρατοπεδευσαμένους, και τὰ ἐρυμνά τῶν χωρίων προκαταλα- A. C. 55a
 βόντας ἀποκρούεσθαι και ἀναστέλλειν τὰς τῶν πολεμίων ἐφό- L. I. 26
 δους. και εἰ μὲν ὑπόσασθαι αὐτοὺς τελεώτατα δυνηθῆεν, χά- C
 ριν εἰδέναι τῇ τύχῃ; εἰ δέ γε βιαζόμενοι τῷ πλήθει οἰοί τε
 50ὺκ εἶεν, ἀλλὰ σχολαιτέραν αὐτοῖς ποιήσασθαι τὴν πορείαν,
 και οὐ μάλᾳ θαρσαλέους ἀνὰ τὰ πρόσω φοιτᾶν μεθίεναι, δε-
 δίτεσθαι δὲ αὐτοὺς ἐς τὰ μάλιστα και εἰργεῖν ὡς πορῶτατο,
 ἕως αὐτὸς τὰ ἐν ποσὶν ἅπαντα ἤβούλοιο διαθεῖν. οἱ μὲν οὖν
 κατὰ ταῦτα ἐχώρουν, κατέλιπεν δὲ και ἐν Κύμῃ δύναμιν ἀξιό- V. 17
 10χορῶν ὅπως δὴ προσκαθεδούμενοι, και ἔνδον τοὺς δυσμενεῖς
 ἐγκτειρόγοντες, χρονία γοῦν αὐτοὺς παραστήσειντο πολιορκία.
 και οἱ μὲν, χαράκωμα περιεβάλλοντό τε, και τὰς ἐξόδους ἐρύ-
 λαττον, εἶπου τινὰ ἔλοιεν ἐπὶ χιλὸν ἰόντα. ᾤοντο γὰρ αὐτοῖς D
 ἤδη πον ἐς ἐνιαυτὸν πολιορκουμένοις, ἅπαντα ἐξαναλωσθαι
 15τὰ ἐπιτιγδέια. Ναρσῆς δὲ ταῖς πόλεσι προσβυλῶν ἀκονιτὶ τὰς
 πλείστας προσηγάγετο. Φλωρέντιοι μὲν γὰρ ὑπαντιάσαντες
 και τὰ πιστὰ κομισάμενοι, ὡς οὐδὲν ἄχαρι πέισονται, σφᾶς
 τε αὐτοὺς ἐθελοντὰ και τὰ οἰκεία παρέδωσαν. Κεντουκελ-
 λαῖοι δὲ ὅμοια ἔπρασσαν. Βουλοτερῶταῖοι δὲ οὐκ ἄλλως, οὐ-

6. θαρσαλέους R., θαρσαλέως vulg. μεθίεναι R. (Cl.); με-
 τιέναι vulg. 8. ἐμποσὶν R. ἀξιόχορῶν R. et Lugd., ἀξιόχορ-
 10ον Par. 9. και ante ἐν add. R. 11. αὐτοὺς R. (Cl.), αὐτοῖς vulg.
 12. τε vulg. post χαράκωμα positum, in R. post περιεβάλλοντο le-
 gitur. 13. χιλὸν R. et in mg. χυλόν. 14. f. ἐξανηλώσθαι (Cl.)
 16 ὑπαντιάσαντες R., ὑπαντήσαντες vulg. 18. Κεντουκελλαῖοι
 R. et Lugd., Κεντονκελλαῖοι edd. 19. Βουλοτερῶταῖοι Cl., Βουλ-
 20οιερῶταῖοι vulg., Βαλλ. R.

Aemiliam prominet, circumito, circa Padum flumen se reciperet, ibi-
 que fixis castris, munitioribusque locis praeoccupatis, hostium in-
 sultus propulsaret et reprimeret; et si eos penitus profligare posset,
 gratiam haberet fortunae; si vero multitudine pressus, non posset,
 moram tamen eorum expeditioni iniiceret, efficeretque, ne audacter
 intrepideque progredierentur; sed metu eis maximo incusso, quam
 posset longissime arceret, donec ipse omnia quae opus erat ex animi
 sententia disposuisset. Hi itaque quo ipsis mandatum erat conces-
 serunt. Ad Cumas vero copias non exiguas reliquit, ut locis omni-
 bus circumquaque inessis, hosteque intra urbem clauso, diuturna
 obsidione premerent. Atque hi quidem vallo in orbem ducto, exitus
 observabant, sicubi aliquem capere possent pabulatum euntem. Pu-
 tabant enim ipsis iam fere per antrum obsessis omnia absumta esse.
 Narses vero oppida adorsus, pleraque citra laborem in suam po-
 testatem redegit. Florentini enim obviam progressi, fideque accepta
 nihil sese hostile passuros, sponte se suaque omnia dederunt.
 Idem fecerunt Centumcellae, neque aliter Volaterrae, ita vero etiam

A. C. 55² τω δὲ καὶ Λουναῖοι, καὶ μὲν δὴ καὶ Πισαῖοι. ἧδὲ πως
L. L. 26 ἄρα αὐτῷ ἐξ οὐρίας ἅπαντα ἔθει, καὶ ὀδῶν ἰὼν τὰ ἐν ποσσὶν
ἔχειροῦτο.

P. 23 ββ. Μόνοι δὲ οἱ ἐν Λούκα τῇ πόλει διαμέλλειν ἐπειρῶντο,
καὶ ἥμιστα ἐφιέναι, καίτοι πρότερον ἐτύγχανον οἷδε ξυνθή-5
κας θήμενοι πρὸς Ναρσῆν, ὁμήρους τε παρασχόντες, καὶ ἐπο-
μοσάμενοι, ὡς εἶγε τριάκοντα παραδράμοιεν ἡμέραι, καὶ μὴ
τις αὐτοῖς μεταξὺ παραγένοιτο ζυμμαχία, ὁπόση οἶα τε εἶναι
ἀμύνασθαι, καὶ ἐς πόλεμον ἐμφανῆ, οὐκ ἐκ πύργων τε καὶ
περιβόλων ἀλλὰ συστάδην παρατάξασθαι· εἰ μὴ ταῦτα οὕτωιο
ξυνενεχθεῖεν, ἧ μὴν αὐτίκα τὴν πόλιν ἐγχειριεῖν καὶ παρα-
δώσειν. ὦντο γὰρ οὐκ ἐς μακρὰν παρέσσεσθαι τοὺς Φράγγους
καὶ ἐπαρῆξεν. τούτοις δὲ πίσυνοι τὰς τοιῶσδε ἐπεποίηντο ξυν-
θήκας. ἀλλὰ τότε ἡ μὲν κυρία παρωχῆκει, οἱ δὲ οὐπω παρῆ-15
σαν, τοῖς δὲ καὶ ὡς βουλομένοις ἦν περιορῆν ἀμέλει καὶ ἀναί-
B νεσθαι τὰ ζυγκείμενα. Ναρσῆς μὲν οὖν ἐξαπατηθεὶς, ὥσπερ
εἰκὸς, ἐχαλέπαινε, καὶ ἐς τειχομαχίαν παρεσκευάζετο. ἐνίοις
δὲ τῶν ἀμφ' αὐτὸν καὶ χοῖναι ἐδόκει τοὺς ὁμήρους ἅπαντας
διαφθαρῆναι, ὡς ἂν οἱ ἐν τῷ ἄστει ἀνιαθεῖεν, καὶ ταύτη ποι-
νὰς ὑφέξοιεν τῆς ἀπιστίας. ὃ δὲ στρατηγὸς, γνώμη γὰρ ἅπαν-20

1. Pro Λουναῖοι vulg. Ἀλιαῖοι, Intrp. Lucenses, R. Λουλιαῖοι, levis-
sima corruptela. Lunam oppidum his saeculis adhuc fuisse, Be-
rettus probavit (Diss. chorogr. Script. Muratoril X, p. 102.):
idemque demonstrant Agrimensorum libri. 2. Post ἐν ποσσὶν vulg.
add. ἅπαντα, om. R. et Intrp. 3. Λούκας R. 7. παραδράμοιεν
R., παραδράμειεν vulg. 9. πύργων R., Intrp. turribus, πύργου
vulg. 10. συστάδην τε R. et in mg. συμβάδην. παρατέ-
ξεσθαι R. 15. ἀμέλει add. ex R. 18. ἅπαντας add. ex
R., om. vulg. et Intrp. 20. ὑφέξοιεν R., ὑφέξειεν vulg.

Lunaei, quin et ipsi Pisani: adeo ei omnia prospere succedebant
et ex itinere cuncta subigebat.

12. Soli Lucenses moram trahere tentabant, neque sese dedere,
tametsi antea hi cum Narsete pacti erant, obsidibus datis et iure-
iurando praestito, quod si triginta dies praeterlaberentur, neque
auxilia ipsis venirent sustinendae obsidioni belloque aperto gerendo
idonea, ad non ex turribus et muris sed statario praelio pugnan-
dum, confestim urbem seque dederent. Sperabant enim Francos brevi
ipsis auxilio venturos. Hac enim fiducia freti, cum Narsete pacti
erant. Caeterum cum iam statum tempus esset elapsum, neque ulla
auxilia comparerent, neque sic tamen conventis pactisque standum
censuerunt. Narses itaque illusus, moleste id, ut par erat, ferens
ad murorum oppugnationem se comparabat. Nonnulli vero ex suis
interficiendos esse obsides censebant, utque ita oppidani moerore
confecti perfidiae suae poenas luerent. Sed Narses prudenter omnia

τα ἔπρασσαν, καὶ οὐ λίαν τῇ θογγῇ ξυνεχώρει, οὐκ ἔς τότε ὦ- A C. 55a
 μότητος ἦει, ὡς ἀποκτείνει τοὺς μηδὲν ὅ, τι ἡδικηκότας, ἀνθ' I L 26
 ὧν ἕτεροι ἐπλημμέλουν, δόλον δὲ ὅμως τοιόνδε τινα ἐμηχανή-
 σατο. παρήγες γὰρ ἔς μέσον αὐτοὺς ἐναλλάγθην μὲν τῶ χεῖρε
 5 ὑπὸ τὴν ἕξιν περιεσφιγμένους, κάτω δὲ τὸ κάρα ἐπινενευκότας,
 ἐπεδείκνυνέν τε τοῖς ὀμοφυλοῖς, οὕτω πως οἰκτρότατα διακει-
 μένους, καὶ ἠπειλεῖ θάπτον αὐτοὺς ἀναιρήσειν, εἰ μὴ τάχιστα
 φθάσαιεν ἐκεῖνοι διαπραξάμενοι τὰ ὀπόσα ἐνύγχανον ὠμολο- C
 γηκότες. Ξύλα δὲ αὐτοῖς βραχέα ἐκ τοῦ μεταφρένου ἐπὶ τοὺς
 10 τένοντας ὑπεβέβλητο, ῥάκεσί πως κεκαλυμμένα, ὡς μὴ διο-
 ρῶεν καὶ πόρρωθεν οἱ πολέμιοι. ἐπεὶ δὲ οὐκ ἐπειθόντο, αὐτί-
 κα ἐκέλευε δῆθεν στοιχηθὸν ἄπαντας καρατομῆσθαι, καὶ οἱ
 δορυφόροι σπασάμενοι τὰ ξίφη βιαιότατα, ἔπαιόν τε καὶ ἐπε-
 φέροντο, ὡς δὴ τοὺς ἀυχένας ἀποτεμοῦντες· ἡ δὲ πληγὴ τοῖς
 15 ξύλοις ἐγχερίπτουσα, οὐδὲν τι αὐτοὺς μᾶλλον εἰνέετο, κατέπι-
 πτον δὲ ὅμως πηρηεῖς ἐκεῖνοι, προστεταγμένον αὐτοῖς, ἥσπαι-
 ρόν τε ἐθελούσιοι, καὶ ἰλυσπῶντο, ἔποκρινόμενοι τὸ διολωλέ-
 ναι. ἰδόντες δὲ οἱ ἐν τῷ ἄστει, καὶ τῷ διεστάναι ὡς πλεῖστον
 οὐ τὰ ἀληθῆ διασκοποῦντες, ἀλλ' ἢ τὰ φαινόμενα, ὠλοφύρον- D
 20 τό τε ἄδρόον, καὶ ἔσυφορὰν ἐποιοῦντο τὰ γεγενημένα. ἦσαν

2. ἦει Cl., Intpr. *ad-id evasit*, vulg. et R. εἴη. Ante ἡδ. ins. vulg. καί,
 om. R. 3. ἐμηχανήσατο N., ἐμηχανήσαντο R., ἐμηχανάτο vulg.
 4. Suid. s. v. ἐναλλάγθην: παρήγαγε. μὲν add. ex R. 7. τάχι-
 στα om. R. et Intpr. 9. ξύλα et βραχέα R. (Cl.), ξύλω et βραχέω
 vulg. 12. δῆθεν om. R. 15. οὐδὲν τι R., οὐδέ τι vulg. εἰνέετο
 R. Lugd., Intpr. *sine illorum pernicie, ἐγίνετο* vulg. 17. λυπῶντο
 R. διολωλέναι R., ὑπολωλέναι vulg., m. Lugd. ἀπολ. 18. τῷ διεστ.
 R., τοῦ διεστ. vulg.

gerebat, neque ita se ira abripi patiebatur, ut crudeliter eos, qui nihil plane deliquerant, ob aliorum delictum necaret. Huiusmodi vero astum excogitavit. Adduxit enim eos in medium manibus complicatim ad lumbos revinctis, capitibus deorsum depressis; atque ita eos oppidanis miserando in statu constitutos ostendebat, comminatus iam iam illos obruncatum iri, nisi confestim quaecumque pacti erant praestarent. Ligna vero quaedam brevia ex interscapilio ad tendines suppacta erant, pannis obtectata, ne hostes eminus dolum prospicere possent. Cum itaque non parerent oppidani, neque velient pacta praestare, statim ex ordine omnes obruncari iussit. Lictores itaque strictis ensibus, maxima vi ferierunt, tanquam colla praecisuri. Ictus vero lignis impactus eos illaesos reliquit; proni nihilo minus, ut ipsis imperatum erat, in terram prolapsi, sua sponte palpitabant seque vibrabant, simulantes se iam mortuos. Quod cum vidissent oppidani, et ob magnam loci distantiam rem ipsam animadvertere non possent, sed tantum in speciem apparentia, confestim ad luctum eiulatumque tanquam gravissimo malo accepto sese converterunt. Erant enim viri illi obsides non ex multis et obscuri,

A. C. 552 γὰρ οἱ ἄνδρες οἱ ὀμηρεύοντες οὐ τῶν πολλῶν τε καὶ ἀγεννῶν,
 L I 26 ἀλλ' ἐπίσημοι ἐν τοῖς μάλιστα, καὶ εὐπατρίδαι. ὡς δὴ οὖν
 τοιούτων αὐτοὺς ἀποστερεῖσθαι οἰομένους, κακῦτός ἐπέιχε μυ-
 ρίος, οἰμωγαὶ τε ἤκούοντο θαμιναί, καὶ φθῆγμα θρηνηῶδες
 καὶ διωλύγιον, γυναῖα δὲ πολλὰ διαπληκτιζόμενα καὶ τὰς ἐ-5
 φεστροῖδας περιῶδηγνύντα, ἀνὰ τοὺς προμαχεῶνας ἐφοίτων,
 τυχὸν μὲν μητέρες οὖσαι τῶν ἀπολωλέναι δοκούντων, τυχὸν
 δὲ ἐπὶ κληροί, τυχὸν δὲ ἄλλῃ ὄψωσιν τρόπῳ μέλον αὐταῖς. καὶ
 P. 24 δὴ τῇ Ναρσῇ ἅπαντες ἀναφανδὸν ἐλοιδοροῦντο, ἀλαζόνα τε
 ἀποκαλοῦντες καὶ ἀτάσθαλον, καὶ ἔργῳ μὲν αὐτὸν εἶναι λέ-10
 γοντες βίαίον τε καὶ μαιφόνον, τὴν δὲ τοῦ εὐσεβεῖν ἀεὶ καὶ
 τὸ θεῖον θεραπεύειν δόξαν ἄλλως αὐτῷ κεκομψεῖσθαι.

ἰγ'. Ταῦτα δὲ αὐτῶν ἐπιβιώντων, „ἄρα οὖν οὐχ ὑμεῖς".
 ἔφη ὁ Ναρσῆς „τοῖσδέ τε αἴτιοι ὀλέθρου γεγένησθε περιφρονη-
 σαντές γε αὐτοὺς καὶ καταπροέμενοι; ὑμῖν τε αὐτοῖς οὐ τὰ 15
 χρηστά βουλευσόμενοι φανεῖσθε ὄρκον ἐπίορκον ὁμωμοκότες,
 καὶ ἀναίδην παρασπονδήσαντες. ἀλλ' εἴ γε καὶ νῦν ἐθελήσοιτε
 μεταμαθεῖν τὸ συνοῖσον, καὶ ἔργῳ τὰ ζυγκείμενα διανύσασθε
 V. 18 οὐδὲν τι ἐλάττον ἔξετε. οὗτοι τε γὰρ αὐθις ἀναβιώσονται; καὶ

1. οἱ ὀμηρ. R., art. om. vulg. 4. θαμιναί R. Lugd. et Suid. s. v.
 κακῦτός, θαμιναι edd. 6. περιῶδηγνύντα Suid. s. v. ἐφεστροῖς, πα-
 ραῶδ. vulg., περιῶδηγνύναι R. ἐφοῖτα R. 9. Suid. s. v. ἐλοιδοροῦ-
 μεθα: τὸν Ναρσῆν. 11. τοῦ εὐσεβεῖν R. et Suid., αὐτοῦ εὐσε-
 βειαν vulg. 12. ἀλλὰ R. 13. ἐπιβιώντων R., ἀναβιώντων vulg.
 οὐχ ὑμεῖς, ἔφη ὁ Ναρσῆς R., ἔφη ὁ Ναρσῆς, οὐχ ὑμεῖς vulg.
 16. φανεῖσθε R. et Intpr. (Cl.), φανεῖσθαι vulg. 17. ἀναίδην
 Suid. s. v. μεταμαθεῖν, ἀνέδην vulg. et R. ἐθελήσθε R., ἐθελή-
 σετε Suid. 18. μεταμαθεῖν R. Suid., Intpr. iterato perdiscere.
 μαθεῖν vulg. ἔργῳ R. et Lugd. mg., ἔργα edd.

sed melioris notae et nobiles. Quibus quidem viris cum se priva-
 tos putarent, ingens ploratus est exortus, crebrique eiulatus et la-
 mentabiles voces longe lateque exaudiebantur. Mulieres etiam multae
 unguibus dilaniatae stolisque discerptis per propugnacula discurre-
 bant, sive matres eorum, qui necati putabantur, sive sponsae, sive
 quacunque alia ratione hoc illas tangeret. Omnes vero aperte
 Narsetem conviciis incessabant, vanum improbumque iactatorem eum
 appellantes, et re quidem ipsa violentum et sanguinarium esse di-
 centes, pietatem vero et divini numinis cultum falso iactitare.

13. Haec illis inclamantibus, An non, inquit Narses, vos hisce
 causa necis fuistis, qui iis neglectis ac proditis, neque vobis ipsis
 recte consulentes, periorum iusiurandum curastis, pactaque turpi-
 ter violastis? Verum enim vero si vel nunc velitis quod expedit
 agnoscere, reque ipsa pacta praestare, nihil mali accipietis. Nam
 et huius vestri reviviscent, et urbi vestrae nihil damni inferemus:
 sin minus, non horum causa deinceps vobis erit dolendum, sed
 iam cavendum ne etiam vos omnes similia luatis. Haec cum audia-

τὴν πόλιν ὑμῶν ἤμιστα πημανοῦμεν. εἰ δὲ μὴ, οὐ τῶνδε πέρι A. C. 552
 ὑμῖν τολοιπὸν ἀλητέον, ἀλλ' ἤδη φράζεσθε ὅπως μὴ καὶ I. L. 26
 αὐτοὶ ἅπαντες ὅμοια πείσθητε. ταῦτα δὲ ἐπεὶ ἤκουον οἱ Λου- B
 κανοὶ, ἐξάπατᾶν γε αὐτὸν ἤγουσιντο καὶ φενακίζουσιν ἐπὶ τῇ τῶν
 ἄδικων ἀναζωγράσει καὶ ἦσαν γὰρ ὡς ἀληθῶς ἀπάτη οἱ
 λόγοι, οὐ μέντοι γε ἤπερ ἐκείνοι ᾔοντο, προθυμότερα δὲ αὐ-
 θις ἀνωμολόγουν ὅμως καὶ ἐπαύμνουντο, σφᾶς τε αὐτοὺς καὶ
 τὴν πόλιν αὐτίκα παρέβξεν αὐτῷ, ἐς ὃ, τι βούλοιο χρῆσθαι,
 εἶγε τοὺς ὁμήρους ἴδοιεν περιόντας· ἅτε δὲ γὰρ αὐτοῖς ἀδυνα-
 100τον εἶναι δοκοῦν τοὺς τεθνεῶτας ἀναβιῶναι, εὐπρεπέστατα
 ἤγουσιντο ταύτη γοῦν ἀποσεισασθαι τὸ ἐπίκλημα, καὶ ἐπὶ σφᾶς
 αὐτοὺς τὰ δίκαια μεταθεῖναι. τότε δὲ οὖν ὁ Ναρσῆς ἐγκελευ-
 σάμενος, ἀνίστησί τε αὐτοὺς ἀθρόον, καὶ ἐπεδείκνυντο τοῖς C
 ὁμοφύλοις σωοί τε καὶ ἀδήλητοι. οἱ δὲ ἐπιδόντες αὐτοὺς, κα-
 15τεπλήττοντο μὲν, ὥσπερ εἰκός, τῷ παραλόγῳ τῆς θεᾶς, οὐ
 μὴν οὐδὲ ὡς ἅπαντες ἐκτελεῖν τὰ ὁμωμοσμένα ᾔοντο χρῆναι,
 ἀλλ' ἦσαν οἱ καὶ ἀνήνοντο. ἐπειδὴ γὰρ αὐτοῖς περιῆσαν οἱ ἄν-
 20δρες, καὶ τὸ ἀλγοῦν τῆς γνώμης καὶ ἀνιῶμενον ἐς τὸ εὐελπι
 μετεβέβλητο, πάλιν, ἅτε δὲ ὁμιλος, ἐς τὰ πρότερα ἐπανή-
 20σαν, καὶ τὰ τῆς ἀπιστίας ἐνίκα. ἐς τοῦτο δὲ αὐτῶν ἀβελτερί-
 25ας ἐλληλακώτων, Ναρσῆς ὁ στρατηγὸς πολλῇ χρώμενος τῇ με-
 γαλοφροσύνῃ, ἀφίησι τούτους εὐθύς, καὶ ἐς τὰ οἰκεία ἐκ-

1. τῶνδε R. et Lugd. corr., τοῦδε edd. Inpr. plane alia legisse vide-
 tur: *sin minus, necesse erit omnino ut malefactis demum indoleatis.*

2. Pro μὴ R. δὴ. 3. πείσεσθε scribere debuisset (Cl.). 6. αὐθις
 ἀνωμολόγουν ὅμως R., ὅμως ἀνωμολόγουν αὐθις vulg. 14.
 ἀδήλωτοι R. ἐπιδόντες R., ἐσιδόντες vulg. 17. ἀνήνοντο
 R., ἀνήνηντο vulg. 19. μεταβέβλητο R.

sent Lucani, illudi sibi fucumque fieri censebant mortuorum resu-
 scitatione. Et suberat quidem omnino verbis fraus, non tamen ita
 atque illi putabant. Promptissime vero nihilominus profitebantur
 rursus et iurabant, se ipsos et urbem arbitrio Narsētis dedituros, si
 obsides salvos cernerent. Cum enim ipsis impossibile videretur,
 mortuos reviviscere, putabant se honestissime hoc pacto criminatio-
 nem remoturos causamque suam aequam facturos. Tum Narses ere-
 ctos confestim eos stare iussit, et oppidanis spectandos posuit, salvos
 atque incolumes. Hi vero eos conspicati, perculsi quidem fuerunt,
 ut par erat, spectaculi novitate, sed ne ita quidem omnes pactis
 standum censebant; neque deerant qui recusarent. Posteaquam enim
 superstites et salvos suos sunt conspicati, animis ex moerore et do-
 lore ad bonam spem conversis, uti vulgus solet, ad ingenium redi-
 erunt, vicitque perfidia. Quo quidem vesaniae cum illi essent ab-
 reпти, Narses summa utens animi magnitudine, statim obsides libe-
 ros ad suos remisit, nullis redimiis acceptis, neque ulla conventio-

- A. C. 552 πέμπει, οὗτε λότρα κομισάμενος, οὗτε ἄλλο τι τὴν πόλιν
 I. I. 26 ὁμολογεῖν ἀναγκάσας. Θαυμαζόντων δὲ τῶν Λουκανῶν, καὶ
 D ἴτου δὴ ἔνεκα τοῦτο δράσειεν ἀμφιγνοούντων, „οὐδ' σὺνηθες
 ἐμοί γε” ἔφη „βωμολοχίαις τε καὶ γλίσχραις ἐλπείσιν ἐγκαλλω-
 πίξασθαι. οἶμαι γὰρ καὶ τούτων ἄνευ, εἰ μὴ ὡς τάχιστα ἐ-5
 κόπτες εἶναι προσχωρήσοιτε, ἀλλὰ ταῦτά γε ὑμᾶς παραστή-
 σονται.” καὶ ἅμα λέγων ἐπεδείκνυεν τὰ ξίφη. οἱ μὲν δὴ ἄνδρες
 ἀφειμένοι, καὶ τοῖς ὁμοφύλοις ἀναμιχθέντες, ἐν εὐφημίᾳ πολ-
 λῇ τὸν Ναρσῆν ἐποιοῦντο ἐπὶ τοὺς ξυλλόγους φοιτῶντες· ἐμέ-
 μνητο δὲ τῆς κομιδῆς τε καὶ ἐπιμελείας ὀπόσης ἔτυχον πρὸς 10
 αὐτοῦ, ὅτι τε μειλίχιος καὶ εὐόμιλος, καὶ τὸ μεγαλοργὸν
 ἔχοι τῷ δικαίῳ ἀνακεκραμένον, ἕκασταχοῦ ἐψιθυρίζετο. καὶ
 ἔμελλον ἄρα οὐκ ἐς μακρὰν οἶδε οἱ λόγοι μελίζονα τῶν ὄπλων
 P. 25 διαπράττεσθαι, κατακλιούντες τοῦ πλήθους ὀπόσον φίλερι καὶ
 παλίμβουλον, καὶ ὡς πλείστους ἀναπέσειν τὰ Ῥωμαίων ἐ-15
 λείσθαι.

ιδ'. Ἐτι δὲ τοῦ Ναρσοῦ τῇ πολιορκίᾳ προσκαθημένου, τὰ
 ἐς Αἰμίλειαν σταλέντα τῶν Ῥωμαίων στρατεύματα**, ἐπαράτ-
 τετο τοῖς ξυνερχθεῖσι, καὶ δυσθυμίᾳ, ὥσπερ εἰκὸς, πολλῇ ἐα-
 λῶκει. ἐπειδὴ γὰρ αὐτόσε ἀφίκοντο, τὰ μὲν πρῶτα σὺν εὐβου-20
 λία τε καὶ τάξει ἅπαντα ἔπραττον. καὶ εἶπον ἢ κόμην τινὰ ἢ
 πόλισμα δυσμενὲς ληϊσόμενοι ἦσαν, ξυντεταγμένοι εὖ μάλα

6. εἶναι R. et Lugd., om. vulg. 12. ἕκασταχοῦ R., πανταχοῦ vulg.
 18. Ubi asteriscos posui, exciderunt verba διαφθαρεῖναι πυν-
 θανόμενος, aut his similia. Intrpr. ubi exercitus — acceptum
 detrimentum intellexit. 19. ξυνερχθεῖσι R., ξυνερχθεῖσι vulg.

ne ab urbe extorta. Admirantibus vero Lucanis, et quo consilio id fecisset ambigentibus, Non est mei moris, inquit, adulari et vana spe lactare. Nam etiam absque his, nisi quam citissime dedicationem faciatis, haec, inquit, vos subigent; simulque haec dicens, enses eis ostentabat. Obsides itaque dimissi, et civibus suis redditi, Narsetem, coetibus hominum immixti, summis laudibus efferebant, comitatemque qua excepti essent praedicabant, et quod blandis commodisque moribus praeditus esset, quodque singulare animi magnitudinem iustitiae studio temperaret, passim mussitabatur; videbanturque hi sermones brevi plus quam arma effecturi, demulcentes quotquot e vulgo erant contentiosiores et inconstantiores, et quamplurimos ad Romanorum partes sectandum concitaturi.

14. Narsete vero adhuc obsidionem urgente, copiae Romanorum in Aemiliam missae, sinistris eventibus perculsae erant, et valde, uti par erat, animis consternatae. Cum enim quo missae erant pervenissent, initio quidem prudenter ordinateque omnia gerebant, et sicubi vicum aliquem aut oppidum depraedaturi ibant, acie quam optime instructa procedebant, neque longius quam par erat excurrebant, ne-

ἐχώρον, καὶ οὐ πόρρω τοῦ μετρίου τὰς ἐπελάσεις ἐποιούντο· A. C. 55a
αἱ τε ἀναχωρήσεις αὐτοῖς οὐ διεσπασμένοι, ἀλλ' ἐν κόσμῳ I. I. 26
ἐγίνοντο, τῶν μὲν ὀπισθοφυλάκων ἐν τῷ δέοντι χώρῳ με-
νόντων, ἐς πλαίσιον δὲ τῆς φάλαγγος ταττομένης, καὶ τὴν
5λεῖαν ἐς μέσον ἀπολαμβάνουσης, ὡς ἂν βεβαιοτάτα διασώζοι-
το. οὕτω δὲ αὐτῶν τό γε κατ' ἀρχὰς τὰ πολέμια χωρῖα λυ-
μαινομένων, ὀλίγαις ὕστερον ἡμέραις ἅπαντα διέβριξε τὰ πρα-
χθέντα καὶ ἀνετέτραπτο. Φούλκαρις γὰρ ὁ τῶν Ἑρούλων στρα-
τηγὸς ἀνδρεὸς μὲν δήπου ἦν, καὶ οὐδενὸτι πολέμιον ἐπεφύ-
10κει δειμαίνειν, θρασὺς δὲ καὶ ταραχώδης, καὶ τὸ δραστήρι-
ον οὐ μάλα ἐν δέοντι κεκτημένος, στρατηγοῦ τε καὶ ἡγεμό-
νος οὐ τὸ κοσμεῖν καὶ διατάττειν τὴν φάλαγγα γνώρισμα εἶναι
ἠγέετο· ἀλλ' εἶπον προφανεῖς ἐν μάχῃ καὶ προαλλόμενος, θυ-
μῷ τε ἀθρόον ἐμβαλὼν ἐς τοὺς ἀντιπάλους, ἔπειτα αὐτουργη-
15σειε τὰ πολέμια, ταύτη γε ἤϋχει καὶ ἐβρενθύετο. τότε δὴ C
οὖν καὶ μᾶλλον ἐς ἀπειροκαλίαν ἡρμένος, ἐπιδρομὴν ἐς Πάρ-
μαν ἐποιεῖτο τὴν πόλιν. ἐτύγχανεν δὲ ἡ Πάρμα ὑπὸ τῶν
Φράγγων ἤδη κατεχομένη. προσῆκον δὲ αὐτὸν κατασκόπους
πρότερον ἐκπέμψαι τοὺς γνωματεύσοντας ἐς τὸ ἀκριβὲς τὰ βου-
20λεύματα τῶν πολεμίων, οὕτω τε ἐν τάξει ἐπὶ προεγνωσμέ-
νοις ἔναι, ὁ δὲ, προπετεία μόνῃ καὶ ὀρμῇ παραλόγῳ πίσυ- V. 19
νος, ἐπαγόμενος ξὺν ἀκοσμίᾳ τὸ τῶν Ἑρούλων στρατεύμα,
καὶ ἄλλους ὅποσοι ἐκ τῶν Ῥωμαϊκῶν εἰποντό οἱ ταγμάτων,

9. ἦν R., om. vulg. 13. προφανεῖς R. et Lugd., προφανῆς var.
Lugd. atque inde vulg. προαλλόμενος R., προαλάμενος vulg.
15. ταύτη R., ταύτης vulg. 23. ἄλλα R.

que in diversas partes palantes distrahebantur: sed ordines suos ser-
vabant, excubiis quidem a tergo opportunis in locis manentibus; qua-
drata vero acie instructa, praedaque omni in medium recepta, ut
quam firmissime tutissimeque asservaretur. Ita vero ipsis initio hosti-
lia loca populantibus, paucis post diebus omnia in contrarium versa
pessum ierunt. Fulcaris enim Herulorum dux, strenuus quidem ille,
nihilque plane hosticum formidare solebat, audax vero et inordina-
tus erat, et ad res gerendas exequendasque non ita bene comparatus.
Neque enim praefecti ac ducis decus esse censebat, aciem instruere
atque disponere: sed sicubi ipse in praelio conspicuus aliosque prae-
currens magnoque impetu et ardore animi in hostem ferretur, suisque
ipse manibus pugnam cum hoste consereret, hoc vero sibi magnae
laudi ducebat, valdeque eo nomine gloriabatur. Tum vero temporis
maiore etiam temeritate elatus, in Parmensem urbem excursionem fecit
(erat vero iam tum Parma a Francis occupata) cumque oportuisset eum
speculatores prius emittere, qui hostium consilia accurate explorarent,
atque ita ordinate ad res praecognitas exercitum ducere: ille prae-
cipitantia sola et temerario animi impetu fretus, nullo ordine Heru-

- A. C. 552 *δρομαλος ἐχώρει, οὐδενότι ἀντίξουν ἔσεσθαι ἐποιοπήσας ταῦτα*
 I. I. 26 *δὲ προμαθῶν Βουτιλῆνος ὁ τῶν Φραγγῶν ἡγεμῶν, ἐς ἀμφι-*
 D-θέατρον τι οὐ πῶρον τῆς πόλεως ἰδρυσμένον (ἀνέκτο δὲ τοῦτο
 ἀνδράσιν, οἷς ὁ βίος θεωμένον, τοῦ δήμου πρὸς Θηρία διαγω-
 νί(ζεσθαι,) ἐνταῦθα δὴ οὐν ἀπολεξάμενος ἐκ τῶν οἰκείων στρα-
 5 τοπέδων τοὺς εὐθαρσεῖς τε καὶ μαχιμοτάτους ἀπέκρουπτε, καὶ
 μεγίστην ἐνέδραν καταστησάμενος, ἐπεσκόπει καὶ ἀνέμενεν τὸν
 τοῦ ἔργου καιρὸν. ἐπεὶ δὲ Φούλκαρις τε καὶ οἱ Ἑρουλοὶ εἴσω
 τῶν πολεμίων ἐτήγγανον προελθόντες, τότε δὲ δοθέντος τοῦ
 ξυνηθήματος ἐκδραμόντες οἱ Φραγγοὶ, ἐσβάλλουσιν ἀθρόον ἐσι 10
 αὐτοὺς ἀτάκτως τε καὶ παρημελημένως ἰόντας, εὐθύς τε οὐδε-
 νὶ κόσμῳ τοὺς ἐν χερσὶν ἅπαντας τοῖς ἕξτεσι διεχρῶντο, κα-
 P. 20 *ταπλαγέντας· τῷ αἰφνιδίῳ καὶ ἀπροσδοκῆτι, μονοθυχί σεσα-*
γηρευμένους· μόλις δὲ οἱ πλείστοι συναισθανόμενοι οὐπερ ἐγε-
γένητο συμφορᾶς, ἀγενῆ καὶ αἰσχίστην ἠσπάζοντο αωτηρίαν. 15
παραδόντες γὰρ τὰ μετάφρασα τοῖς πολεμίοις, ἔφευγον προ-
τροπάδην, ἀλλῆς τε ἀπίσης ἐπιλελησμένοι καὶ τῆς χροπίας
τῶν κινδύνων μελέτης.

εἶ. Οὕτω δὲ τοῦ στρατοῦ διαβῆντος, Φούλκαρις ὁ στρα-
 τηγὸς ἅμα τοῖς ἀμφ' αὐτὸν δορυφόροις περιλειμμένος, χρῆ-20

1. οὐδὲν ἀντ. Suid. s. v. ἀντίξουν. 3. ἰδρυσμένον R. et Lugd.,
 ἰδρυσμένων Par. 9. τότε δὲ R., τότε δὴ vulg. 10. ἐσβάλλου-
 σιν R., καὶ ἐσβάλλουσιν vulg. 13. ἀπροσδοκῆτι R. et Intrp.
subito et inopinato casu, ἀπροσδόκητα vulg. 14. οὐπερ R.
 et Suid. s. v., vulg. ἥσπερ. 16. Suid. s. v. προτροπάδην: τὰ
 γῶτα. 19. διαβῆντος R. et Lugd., διαρῆντος cdd. 20. ἀμφ'
 αὐτὸν R., ὑπ' αὐτὸν vulg. περιλειμμένος R., παραλειμμέ-
 νος vulg.

lorum copias educens, et quotquot e Romanis legionibus eum seque-
 bantur, concitato agmine tendebat, nihil adversi eventurum suspi-
 catus. Quae cum praescivisset Butilinus Francorum dux, in Amphitheatro quodam non procul ab urbe erecto (erat vero id destinatum
 iis, qui spectante populo cum bestiis decertabant) delectam e suis copiis strenuorum maxime bellicosissimorumque militum manum occul-
 tavit, maximisque insidiis dispositis observabat expectabatque rei bene gerendae occasionem. Postquam vero Fulcaris et Heruli iam in-
 tra hostes essent progressi, tum signo dato erumpentes Franci, im-
 pressionemque in eos inordinate neglectimque euntes confertim facta,
 obvios promiscue omnes gladiis trucidabant, repentina impressione
 perculsos atque inopinato indagine cinctos; aegre vero quamplu-
 rimi, conscii iam quo mali venissent, ignobilem turpissimamque sa-
 lutem quaesiverunt. Terga enim hostibus vertentes concitatissimo
 cursu fugerunt; omnis et bellicae virtutis et diurnae periculorum
 exercitationis oblitii.

15. Ita vero fuso exercitu, Fulcaris Herulorum praefectus solus
 cum satellitio suo relictus, nequaquam sibi, ut aliis, fugiendum puta-

ναι ἤθετο μὴ ὁμοίως ἀποδιδράσκειν, ἄμεινον δὲ δράσειν θά- A. C. 552
 νατον ἐλόμενος εὐκλεῖα, ἣ τὸ ἀγεννῶς ἐπιβιῶναι. καὶ τοίνυν L. L. 26
 εἰστήκει ὡς οἶόν τε ἦν ἀσφαλέστατα, ἐπὶ τῷ μβῖοι τινὶ τὰ νῶ-
 ῖα ἐρηρυσμένους, καὶ πολλοὺς τῶν πολεμίων διέφθειρεν, νῦν μὲν B
 Δαδθρόον ἐπιῶν, νῦν δὲ ἀντιπὸς ἤρεμα ἐς τὰ ὀπίσω ὑποχαζό-
 μενος. ἔξὸν δὲ αὐτῷ καὶ ὡς ἔτι εὐκολώτατα ἀποδρᾶναι, καὶ τῶν
 ὀπαδῶν οὕτω ποιεῖν ἀντιβολούντων, „καὶ πῶς ἂν ὑποσταίην
 τὴν γλώτταν” ἔφη „Ναρσοῦ μεμφομένην μοι τῆς ἄβου-
 λίας;” δεδιὼς δὲ οὖν, ὡς ἔοικε, τὴν κατηγορίαν μᾶλλον τοῦ ξί-
 10 φοφους, ἔμενεν καὶ ἐπὶ πλεῖστον ἀντείχετο, καὶ οὐκ ἀνίει μαχόμενος,
 ἕως τῷ πλήθει ξυνηλημμένος, καὶ πολλοῖς ἀκοντίοις τὰ στέρι-
 να βληθεὶς, ἤδη δὲ καὶ πελέκει τὴν κεφαλὴν κεχαραγμένος,
 μόλις θυσθανατῶν ἔπεσε πρηγῆς ἐπὶ τῆς ἀσπίδος. ἐπ’ αὐτῷ δὲ C
 15 ἀμφ’ αὐτὸν μεμενηκότες, τυχὸν μὲν ἐθελονταί, τυχὸν δὲ καὶ
 ὑπὸ τῶν πολεμίων εἰργόμενοι. Φούλκαρις μὲν οὖν στρατηγὸς
 αἰρεθεὶς, οὐ λίαν ἀπώνατο τῆς τιμῆς, ἀλλὰ βραχὺ τι εὐμε-
 ρήσας, ὥσπερ ἐν ὄνειρατος εὐφροσύνῃ, ταχεῖαν ἔσχε καταστρο-
 φὴν τῆς τε ἀρχῆς καὶ τοῦ βίου. τούτου δὲ τοῦ πάθους γεγενη-
 20 μένου, τὰ μὲν τῶν Φωάγγων φρονήματα ἐπῆρτο ἐπὶ μέγα,
 καὶ ἐπεβῶννυτο. Γότθοι δὲ οἱ Αἰμίλειαν τε καὶ Λιγουρίαν
 καὶ τὰς ἐχομένας χώρας οἰκοῦντες, οἳ δὲ πρότερον ὑπουλον

1. δὲ inserui cum R. et Intrp. 3. τῷ μβῖοι. Intrp. munimento.
 5. ὑποχαζόμενος R. et Suid. s. v. ἀντιπεί, vulg. ὑποσχαζόμε-
 νος. ἀπιῶν et ἀντιπῶν Suid. l. L. 13. ἐπ’ αὐτῷ R., ἐπ’
 αὐτοῦ vulg. 14. χύδην om. R. 17. εὐήμερισας R. 21.
 ἐπεβῶννυτο R.

bat, praeclarius facturum se ratus, si gloriosa morte occumberet,
 quam parum genereose superviveret; substitit itaque quam potuit fir-
 missime ad tumulum quendam sive sepulcrale monumentum tergo
 imminens, multosque ex hostibus occidit, modo impetuose in eos
 irruens, modo adversa fronte sensim retrorsum se recipiens. Cum
 vero ei etiam sic adhuc integrum esset quam facillime fugam capes-
 sere, sui que ut ita faceret hortarentur: Et quo pacto, inquit, Nar-
 setis linguam sustinuerim, temeritatis me insimulantem? Convitium
 itaque, uti videtur, magis quam gladium extimescens mansit, et quam
 diutissime restitit, neque destitit pugnare, donec circumfusa hostium
 multitudine, multisque iaculis pectore exceptis, securi etiam capiti
 impacta, et iam cum morte conflictans, pronus in scutum concidit.
 Super hunc vero reliqui etiam quotquot ei adhaeserant, ad unum
 omnes, sive sua sponte, sive hostili vi sunt trucidati. Fulcaris itaque He-
 rulorum dux creatus, non fuit in diuturna illius dignitatis possessione;
 sed brevi admodum tempore prosperis rebus veluti laetitia quadam,
 quae somniantibus accidit, usus, celerem habuit et praefecturae et

- A. C. 552 μὲν καὶ οὐκ ἔλευθέραν, εἰρήνην δὲ ὅμως καὶ δμαιοχμίαν, τῷ
 I. L. 26 δεδιότι μᾶλλον τῆς γνώμης ἢ τῷ ἡθρομένῳ, ἐπεποίητο, οὗτοι
 D δὲ τότε ἀναθαρσήσαντες, καὶ ἀναφανδὸν παρασπονδήσαντες,
 αὐτίκα τοῖς βαρβάροις κατὰ τὸ ὁμοδίαιτον προσεχώρουν. τὰ δὲ
 τῶν Ῥωμαίων στρατεύματα, ὧν δὴ Ἰωάννης τε ὁ Βιταλια-5
 νοῦ, ἥπερ μοι ἤδη εἰρησέθη, καὶ Ἀρταβάνης ἠγούντο, τοῦ τε
 Ἐρουλικοῦ ὁμίλου ὁπόσον τῇ φυγῇ διεσέσωστο, αὐτίκα ἐς Φα-
 βέντειαν μετανέστησαν τὴν πόλιν. ὦντο γὰρ οἱ στρατηγοί, οὐ
 πρὸς αὐτῶν εἶναι ἀμφὶ τὴν Πάρμαν ἐτι ἰδρῦσθαι, τοῦ τε πλή-
 θους τῶν πολεμίων αὐτοῦ ἀγεροθέντος, καὶ ὅτι παραλόγως 10
 εὐημερήσαντες, οὐκ ἐτι ἐχρῶντο τῇ τύχῃ μετριώως. αἶ τε γὰρ
 πόλεις τῶν Γότθων αὐτοῖς ἀνεπετάννυντο, καὶ δὴ φρούρια ἐχ-
 P. 27 ρὰ καταλαβόντες ἐπίδοξοι ἦσαν πανσυδὶ αὐτοῖς ἐπεισπεσεῖσθαι.
 ταῦτα ἄρα οἱ στρατηγοὶ ὡς πλησιέστατα Ῥαβέντης ἰκέσθαι
 διενόηθησαν, καὶ ταύτη τοὺς πολεμίους ἀλέασθαι, ἐπεὶ μηδὲ 15
 ἀξιόμαχοι αὐτοῖς ὦντο εἶναι. τούτων δὲ τῷ Ναρσῆ ἀπηγγέλ-
 μένων, ἥσχαλλε μὲν ὄγε καὶ ἐδυσφόρει ἐπὶ τῷ τῶν βαρβάρων
 ἀλαζονείᾳ, καὶ τῷ Φούλκαριν ἀθρόον ἀπολωλέναι, ἄνδρα οὐ
 τῶν ἀσῆμων καὶ λανθανόντων, ἀλλ' ἀνδρειότατον ἐν τοῖς μά-
 V. 24 λιστα καὶ ἀρίθηνον, νίκας τε πολλὰς ἀναδησάμενον, καὶ οἶοντο

2. πεποίητο R. 5. Βιταλιανοῦ R. et Intpr., Βουταλιανοῦ
 vulg. 10. εὐημερίσαντες R. 12. καὶ δὴ R., καὶ ἤδη vulg.
 et Intpr. φρούρια ἐχυρὰ R. et Intpr., φρούριον ἐχυρὸν vulg.
 13. πανσυδὶ R., πασυδὶ vulg. ἐπεισπεσεῖσθαι R., ἐπιπεσεῖ-
 σθαι vulg. 14. πλησιέστατα R., πλησιέτατα vulg.

vitae exitum ac finem. Hac itaque clade Romanis illata Francis mul-
 tum animi roborisque accessit. Gothi vero Aemiliam et Liguriam
 proximaque loca incoleantes, qui antea infidam quidem illam et non
 sinceram, pacem tamen bellique societatem metu potius impulsus quam
 voluntate adducti cum Romanis inierant, animis recuperatis, foede-
 ribusque aperte ruptis, confestim ad barbaros ut morum vitaeque
 similitudine coniunctos sese contulerunt. Copiae vero Romanorum
 quas Ioannes Vitaliani filius, ut antea dixi, et Artabanes ducebant,
 et ex Herulis quotquot fuga evaserant, Faventiam statim sese rece-
 perunt. Censebant enim praefecti ex re sua non esse circa Parmam
 diutius haerere, cum hostiles copiae eo confluisissent, et quod, cum
 inopinato prospere rem gessissent, non amplius utebantur fortuna
 moderate. Nam Gothorum urbes ipsis aperiebantur, et iam va-
 lido praesidio recepto, manifeste videbantur omnibus viribus im-
 pressionem in ipsos facturi. Quamobrem praefecti copiarum quam
 proxime fieri posset Ravennam concedendum iudicabant, eaque ra-
 tione hostium impetum declinandum; quippe qui conserendo cum
 ipsis praelio impares essent. Hisce vero rebus Narseti nuntiatis,
 dolebat quidem ille molesteque ferebat barbarorum insolentiam, et
 quod Fulcaris ita subito perisisset, vir non e multis et obscurus, sed

οὐ ποῖποτε ἂν πολεμίοις, οἷμαι, ἀλῶναι, εἰ μετῆν ἐν μέρει καὶ A. C. 55a
 εὐβουλίας τῇ ῥώμῃ. τούτων μὲν οὖν ἑκατὶ ὑπερήλυγε καὶ ὠλο- L. I. 26
 φύρετο, οὐ μὴν, ὥσπερ οἱ πολλοί, κατεπέπληκτό γε καὶ ἐδεδίει, B
 ἀλλὰ καὶ τὸ ἀμφ' αὐτὸν στρατεύμα, ἐπειδὴ αὐτοὺς ἐώρα τῷ
 ὕπαραδόξῳ κατεπτηχότας, ἔγνω παραίνεσιν αὐτοῖς ἐν κοινῷ
 ποιήσασθαι, ὡς ἂν πρὸς εὐψυχίαν αὐτοὺς ἀνακαλέσοιτο, καὶ
 τὸ δεδιὸς ἐκθεραπεύοι.

15. Ἦν γὰρ ὁ Ναρσῆς ἔμφρων ἐς τὰ μάλιστα καὶ δρα-
 στήριος, καὶ δεινὸς ἀρμόσασθαι τῷ παρεμπύπτοντι, καὶ παι-
 10δοείας μὲν αὐτῷ οὐ τι μάλα μετῆν, οὐδὲ τὰ τῆς εὐγλωττίας
 ἐπεφρόντιστο, φύσεως δὲ ὅγε δεξιότητι διέπερε, καὶ παρα-
 στήσαι οἷός τε ἦν λόγῳ τὰ βεβουλευμένα καὶ ταῦτα τομίας
 γε ὧν, καὶ ἐν τοῖς βασιλείοις τρυφερώτερον ἀνατεθραμμένος.
 ἦν δὲ ἄρα καὶ τὸ σῶμα βραχὺς, καὶ ἐς ἰσχνότητα ἐκδεδιητη-
 15μένος. τὸ δὲ ἀνδρῆλον καὶ μεγαλοφυῶν ἐς τοσοῦτον ἐκέκτητο, C
 ἐς ὅσον ἀμέλει καὶ ἀπιστεῖσθαι. οὕτως ἄρα ὅτι ἂν ἐν τῇ
 ψυχῇ φρόνημα ἐλευθέριον τε καὶ γενναῖον ἐνῆ, τούτῳ δὲ οὐ-
 δὲν ὀτιοῦν κῶλυμα γίγνεται, μὴ οὐχὶ εἶναι ἀρίστῳ. τότε δὲ

1. οἷμαι add. ex R., Lugd. mg., Intpr. *crediderim*. 2. εὐβου-
 λίας R. et Lugd., εὐβουλία vulg. ὑπερήλυγε R., Intpr. *dolore affici-*
ebatur ingenti, vulg. ὑπερήλυγε. 3. κατεπέπληκτό γε R., κα-
 10τεπ...τε Lugd., κατέπτηχέ τε vulg. ex mg. Lugd. 4. αὐτὸν R.,
 Intpr. *qui circa se erat*, αὐτό vulg. 6. αὐτοὺς R. (Cl.), αὐτοῖς vulg.
 8. Suid. s. v. *Ναρσῆς*: εὐφρων. 10. μετῆν R. et Suid., μεστῶς
 vulg., Lugd. in mg. μετόν. 13. τρυφερώτατα Suid. l. l. Sed idem
 s. v. *τομίας* vulg. servat. 14. ἐν ἰσχνότητι Suid. l. l. 16. ὅτι
 R. pr. m. et Intpr. *cui animus insit*, ὅτι vulg., ὅτι R. ex corr.
 18. ἀρίστῳ R., ἀρίστως vulg. Pro τότε δὲ οὖν ὁ N. R. τότε δὲ ὁ N.

strenuus imprimis, multisque victoriis clarus, qui nunquam ab hoste
 vinci potuisset, si prudentiam cum fortitudine coniunctam habuisset.
 Hisce igitur de causis lugebat quidem ille et lamentabatur, non
 tamen, ut multi, animo cadebat aut formidabat; sed cum circumstan-
 tes ipsum copias inopinata clade consternatas videret, adhortatio-
 nem sibi in publico habendam censuit, qua eos ad animi praesen-
 tiam revocaret metumque eximeret.

16. Erat enim Narses prudens imprimis et industrius, valdeque
 peritus accomodandi se cuivis fortunae atque eventui; et doctrinae
 quidem aut eloquentiae non magnopere studuerat, naturae vero dex-
 teritate eminebat; poteratque animi sui sensa commode explicare ac
 demonstrare; et haec quidem spado existens, et in aulis regum
 molliuscule habitus. Erat autem et statura corporis brevi, et ad
 gracilitatem educatus, adeo vero strenuus magnisque rebus gerendis
 par, ut propemodum fidem superaret. Ex quo satis liquet, ei qui
 liberali et generoso animo sit praeditus, nihil impedimento esse
 posse, quo minus quavis in re plurimum valeat. Tunc itaque Narses
 in medium exercitus progressus, in hunc modum verba facit: Qui

- A. C. 55₂ οὖν ὁ Ναρσῆς παρελθὼν ἐς μέσον τῆς στρατιᾶς, ἔλεξε τοιαύδε
 I. I. 26 „Τοῖς μὲν εἰδισμένοις ἐκάστοτε τῶν πολεμίων κρατεῖν, καὶ διὰ
 παντὸς αἰσίων πειρᾶσθαι τῶν ἔργων, τούτοις εἴ γέ τι καὶ
 πρὸς βραχὺ μὴ καθόσον οἴονται χρῆναι συμπέσοι, παραιρεῖ-
 ται τὸ χαῖρον εὐθύς, καὶ τὰς ἐλπίδας ἀμβλύνει. ἐγὼ δὲ προσ-5
 ἦκειν οἶμαι τοῖς ἔμφορσιν ἐν ταῖς εὐπραγίαις τῇ τύχῃ μὴ
 συνεξαίρεσθαι, ἀλλ’ ὡς ῥάδιον ὄν μεταβολὴν γίνεσθαι τῶν
 D παρόντων, οὕτως αἰεὶ παρεσκευάσθαι τὰς γνώμας. τοῖς γὰρ
 ᾧδὲ πως ἔχουσιν τρόπον, ἥδιστον μὲν εὐτυχία φανεῖται, οὐ
 σφόδρα δὲ λυπηρὸν εἶπον καὶ παρὰ γνώμην σφαλεῖται. ὄρω¹⁰
 τοῖνν ὑμᾶς, ᾧ ἄνδρες, πλέον ἢ κατὰ τὸ συμβὰν ἀνωμένους,
 καὶ δῆλον ὡς οὐχ ἐτέρωθεν τοῦτο πεπόνθατε, ἢ μόνον τῷ
 πέρα τοῦ μετρίου μεγαλαυχεῖν τῇ τοῦ νικᾶν συνηθείᾳ, καὶ μηδέ-
 ποτε διαμαρτεῖν δυνηθῆναι οἰηθῆναι, ὥστε, εἰ τήνδε τὴν δόξαν
 ἀφέντες μόνον καθ’ ἑαυτὸ σκοπήσοιτε τὸ πραχθὲν, οὐκ ἀν¹⁵
 ὑμῖν ὀφθεῖη τηλικούτο δεινὸν, ὅποσον ἄλλως ἠγεῖσθε. εἰ γὰρ
 P. 28 καὶ Φούλκαρις ὁ στρατηγὸς, ἄτε δὴ βάρβαρος, καὶ τὸ προ-
 πετὲς ἐπιχωριάζων πρὸς τσοαῦτα πολεμίων πλήθῃ σὺν ἀκο-
 σμῷ διακινδυνεύσας, μετέσχεν ἐκείνων εἰκότως ὄνπερ ἀκόλου-
7. ὦν R. 9. ᾧδὲ πως R., ᾧδὲ πη vulg. τρόπου add. ex R.,
 Lugd. h. l. lacunam habet. 10. καὶ παρὰ γνώμην R., Intpr.
 praeter sententiam, vulg. τυχὸν καὶ. 11. ᾧ add. ex R. et Intpr.
 12. τὸ πέρα R. 14. οἰηθῆναι vulg. om., verum R. om. δυνηθῆ-
 ναι. Utrumque posui, auctore Intpr. quia in animum indu-
 xistis, nulla in re aut falli aut peccare vos posse. 14. τὴν
 om. Par. 15. ἐφ’ ἑαυτὸ R., ἐφ’ ἑαυτῷ conl. Cl. σκοπήσθητε R. 16.
 τηλικούτο R., τηλικούτον vulg. 18. ἐπιχωριάζων R., ἐπιχωριάζων
 vulg. 19. ὄνπερ ἀκόλουθον R. et Lugd., ὦν παρακόλουθον edd.

quotidianis de hostibus victoriis rebusque prospere perpetuo geren-
 dis sunt assuefacti, iis si quid forte etiam ad breve tempus non
 plane ex animi sententia accidat, et laetitiam intercipit et spes
 obtundit. Ego vero ita censeo, viros prudentes in rebus prosperis
 nequaquam cum fortuna extolli debere, sed ut facilis est et
 proclivis rerum praesentium immutatio, ita semper praeparatos in
 omnem eventum animos gerere. Iis enim qui ita affecti sunt, sua-
 vissima quidem res videbitur prosperitas; non valde tamen acerba
 ac molesta, si forte aliquando spe sua excidant. Video itaque
 vos, viri, plus quam casus iste postulet, angere; neque aliunde hoc
 proficisci quam ex hoc uno, quod ultra modum vincendi consuetu-
 dine gloriemini, quasi nunquam labi possitis; quocirca si hac opi-
 nione deposita factum ipsum per se consideretis, non tam atrox
 et grave, quam alioqui putatis, videbitur. Si enim Fulcaris, ut-
 pote barbarus, patrio more temere adversus tantam hostium mul-
 titudinem ordine omni neglecto congressus, consentaneas suae temeritatis
 poenas luit: at vos, o viri, neque sic in praesenti animis
 cadere, neque ab instituto discedere oportet. Turpe enim

θοὴ ἦν ἀλλ' ὑμῖν, ὧ ἄνδρες, οὐδ' ὡς ἀποκνησέον τὰ νῦν, A. C. 552
 οὐδὲ τὰ προεγνωσμένα μεταστέον. αἰσχρὸν γὰρ, εἰ Γότθων I. L. 26
 μὲν οἱ περιόντες, καὶ ταῦτα τοῦ γένους αὐτοῖς διαρρένεντος,
 οἱ δὲ καὶ συμμαχίας ἐπάγονται, καὶ μείζους ἡμῖν ἐγειροῦσι
 ἑσπόνους, καὶ οὐ παντελῶς ἀπειρήκασι πρὸς τὰς τύχας, ἡμεῖς
 δὲ νῦν ἡττησθαι μόνον ὑποτοπήσαντες τῷ μὴ σφόδρα νενικη-
 κῆναι, καταπροήσομεν τῶν προὔπαρξάντων τὴν εὐκλειαν, ἀπο-
 βαλόντες τὴν προθυμίαν. καίτοι χαίρειν ἡμῖν μᾶλλον προσή- B
 κει ἐπὶ τῷ γεγενημένῳ. ἐν τούτῳ γὰρ οἶμαι τὸ ὑπερβάλλον τῆς
 ἰοεὐτυχίας κεκόλασται, καὶ τὸ λίαν διαφθονεῖσθαι πεφεύγαμεν,
 καὶ τολοιπὸν θαρῆξεν ἡμῖν πάρεστι τοὺς ἀγῶνας, ὡς ἐνθέν-
 δε πάλιν νικᾶν ἀρχομένοις. εἰ γὰρ καὶ πλήθει σεμνύνεται τὸ
 πολέμιον, ἀλλ' εὐκοσμία γε κατὰ τὸ μᾶλλον αὐτῶν, ἣν σω-
 φρονῶμεν; περιεσόμεθα, μαχοῦμεθ' αὖτε πρὸς ἄνδρας ἐπήλυ-
 15δας, καὶ τῶν ἐπιτηδείων, ὡσπερ εἰκὸς, ἀποροῦντας, εἴ τοῦ-
 των ἡμεῖς ἔχοντες· φροῦρία δὲ πολλὰ καὶ πόλεις ἀσφάλειαν
 ἡμῖν, εἶπου δεήσει, παρέξουσι, τοῖς δὲ ταῦτα οὐκ ἔσται. συν-
 αγωνιέται δὲ καὶ τὸ κρείττον ἡμῖν, ὡς σφόδρα δικαίως ὑπὲρ
 τῶν οἰκείων ἀμυνομένοις. οἱ δὲ τὴν ἑτέρων δηοῦσιν. οὕτω
 20πανταχόθεν ἡμῖν τὸ μὴ λίαν εὐέλπιδας εἶναι παράλογον, μὴ C
 4. μείζους R., μέζονας vulg. 8. προσήκει ἐπὶ τῷ γεγενημέ-
 νῳ R., ἐπὶ τῷ γεγενημένῳ προσήκει vulg. 10. κεκόλασται R.,
 Lugd. (Cl.), κεκόλασθαι edd. 12. πάλ. νικ. ἀρχ. Intrp. nos
 posse et detrimenta sarcire et certamina vincere. σεμνύνεται
 R. Lugd., σεμνύνηται edd. 13. κατὰ τὸ μᾶλλον. Intrp. et
 providentia: καὶ προμηθεῖα, quod praetulerim. 16. πολλὰ
 add. ex R. ἀσφάλειαν R., ἀσφαλείας vulg. 17. δεήσει R.,
 δεήσει vulg. ταῦτα R., ταῦτ' vulg. 18. κατὰ το κρείττον R.
 19. ἑτέρων δηοῦσιν R. et Intrp. aliena depopulentur, ἑτέραν δο-
 κοῦσιν vulg. οὕτως R.

fuerit, si Gothorum reliquiae tota fere gente deleta belli gerendi
 socios sibi adsciscunt, et plus negotii nobis facessunt, neque pla-
 ne tanta clade accepta animum despondent: nos vero nunc eo
 solum nomine victos nos existimantes, quod non continue viceri-
 mus, praeteritarum rerum gloriam amittamus, animum abiicientes,
 cum potius gaudere nos hoc casu conveniat. Nam hoc ipso nimia
 fortunae prosperitas castigata est, et nimiam cui obnoxii eramus
 invidiam subterfugimus; et deinceps fidentiore animo praelia adire
 nobis licebit, facto nobis hinc rursus vincendi initio. Etsi enim
 hostes multitudinē se iactant et gloriantur, at nos certe ordinis
 militaris praestantia longe ipsis, si sapimus, erimus superiores.
 Pugnamus etiam adversus peregrinos, et rerum necessariarum, uti
 par est, penuria laborantes, cum nobis abunde omnia suppetant.
 Castella et oppida securitatem nobis, si quando opus fuerit, prae-
 bebunt. Illos vero haec deficient. Quin et Deum ipsam adiuto-
 rem fautoremque sumus habituri, quippe qui iuste res nostras tue-

Agathias.

4

A. C. 552 τί γε δεδιέναι. οὐκοῦν Λουκανοὺς τε τούτοις μηδαμῶς ἐφασ-
 I. L. 26 *μεν ἀναπνεῦσαι τῆς πολιορκίας, καὶ πρὸς τὸν ὄλον πόλεμον*
ἄπας τις ἑμῶν ἐμμελέστατα τῇ προθυμίᾳ παρεσκευάσθω."

ἰζ. Τοιαῦτα ὁ Ναρσῆς εἰπὼν, ἐθάρσυνέ τε αὐτίκα τὸ
 στρατεύμα, καὶ μᾶλλον ἀκριβῆ τὴν πολιορκίαν πρὸς τοὺς Λου-5
 κανοὺς ἐποιεῖτο. ἐχαλέπαινε δὲ τοῖς ἄλλοις στρατηγοῖς, ἀνθ'
 V. 25 ὄν τὰ ἐπικάιρα χωρία καταλιπόντες, οἱ δὲ ἐς Φαβέντειαν
 ἐτήγχανον ἀφιγμένοι, καὶ ἐς τούναντιόν αὐτῶ τὰ τῆς προμη-
 θείας ἐχώρει. ὁ μὲν γὰρ ἀμφὶ Πάρμαν τὴν πόλιν ὥσπερ ἐν
 προβόλου καὶ ἐρύματος μοίρᾳ τετάχθαι τὰ ξὺν ἐκείνοις στρα-10
 τεύματα χρῆναι ἤγειτο, ὅπως οἱ μὲν κώλυμα εἶναι τοῖς ἐναν-
 D τίοις ἐς τὰ πρόσω ἴεναι, αὐτὸς δὲ κατὰ σχολὴν εὖ μάλιστα τὰ ἐς
 Τουσκιάν ἅπαντα καταστησάμενος, εἶτα ἐπ' αὐτοὺς διαβαίη-
 νῦν δὲ ἐκείνων πόρρω μεταναστάντων, ξυνέβαινε τοὺς ἀμφὶ τὸν
 Ναρσῆν προτέρους ἐκκεῖσθαι τοῖς πολεμίοις· οὐκοῦν ἀνεκτόν15
 τοῦτο ἡγούμενος, ἔστειλεν αὐτίκα ὡς τοὺς στρατηγοὺς ἄνδρα
 τῶν οἱ ἐς τὰ μάλιστα ἐπιτηδείων, ᾧ δὴ Στέφανος μὲν ὄνομα
 ἦν, πατρίς δὲ πόλισμα Ἰλλυρικὸν ἢ Ἐπίδαμνος, ἐπικερτο-
 μήσοντά γε αὐτοὺς τῆς δειλίας, καὶ διελέγοντα ὡς πεφώραν-
 P. 20 *ται τὰ κοινὰ καταπροέμενοι, εἰ μὴ αὐθις ἐς τὰ πρότερα ἐπα-*
νήξιοιεν. Στέφανος μὲν ὄν ἄνδρας ἐς διακοσίους ἱππότας μα-
χιμωτάτους καὶ τῇ ὀπλίσει ἄριστα ἐσκευασμένους ἐπαγόμενος,

1. τί γε R. et Intpr. τοί γε vulg. 14. πόρρω R., πόρρωθεν vulg. 15. Post
 Ναρσῆν inserit Intpr. *Lucensi omissa obsidione.* 18. πόλισμα R.,
 Intpr. *castello, ὄνομα vulg.* 19. γε R., τε vulg. 22. ἐπαγομένους Par.

amur, cum illi alienis inhient: adeo omni ex parte non bene spe-
 rare nos, nedum timere, est rationi dissentaneum. Quocirca Lu-
 censisibus his nullum obsidendo respirandi locum demus, et ad acre
 bellum quisque vestrum summa cura alacritateque se comparet.

17. His dictis Narses et militum animos erexit et arctiore obsi-
 dione Lucenses pressit. Aliis vero praefectis militaribus graviter suc-
 censebat, quod opportunioribus locis derelictis, Faventiam sese con-
 tulissent, et in contrarium ipsi consilia sua cessissent. Nam ipse
 circa Parmensem urbem copias, quibus illos praefecerat, pro vallo ac
 propugnaculo collocari oportere censuerat, ut hae quidem hostes, ne
 ulterius procederent, prohiberent; ipse vero, rebus omnibus in Tu-
 scia quam optime constitutis, ita tandem ad ipsos se transferret. Nunc
 vero cum illi procul inde discessissent, fiebat, ut quae circa Narsetem
 erant copiae, primae hostibus expositae essent. Quod quidem cum
 minime ferendum existimaret, confestim ad praefectos illos perquam
 idoneum virum misit, cui Stephano quidem nomen erat, patria vero
 Epidamnus, oppidum Illyricum, qui eos acribus verbis timiditatis insi-
 mularet publicique boni desertores, nisi rursus ad priora loca se
 reciperent. Stephanus itaque, ducentis equitibus bellicosissimis
 optimaesque armaturae viris secum ductis, quam celerrime iter fecit,

ὡς τάχιστα ἦει, μόχθῳ δὲ ξὺν πολλῷ καὶ ἀγρουπνία τὴν πα- A. C. 55a
 ρείαν ἐποιοῦντο. ἀπόμοιρα γὰρ τῶν Φράγγων ἀνὰ τὰ τῆδε I. I. 26
 πεδία ἐφοίτων, χιλοῦ τε ἐνεκα καὶ τῆς λείας, ἣν ἐκ τῶν ἀγρῶν
 ἀφηροῦντο. νύκτωρ τοιγαροῦν οἱ Ῥωμαῖοι τὰ πλεῖστα ἐχώ-
 δρουν, ξυνοστραμμένοι τε ἐπὶ σφᾶς καὶ ἀλλήλους ὀπισθοφυλα-
 κούντες, ὡς, εἰ δεήσοι, καὶ διαμάχεσθαι οὐκ ἀπαράσκενοι φα-
 νησόμενοι. οἰμωγαὶ δὲ ἠκούοντο τῶν ἀγροίκων, καὶ μυκήματα
 βοῶν ἀπελαυνομένων, καὶ πάταγοι τῆς ὕλης διατεμνομένης. B
 καὶ τοῖς τοιούτοις δεινοῖς πανταχόθεν παραβομβούμενοι, μόλις
 1065 Φαβέντειάν τε καὶ τὸ στρατόπεδον ἴκοντο. τότε δὴ οὖν ἐς
 ὄψιν ἔλθῶν τοῖς στρατηγοῖς, „τί δὴ ταῦτα,“ ἔφη ὁ Στέφανος,
 „ὦ γενναῖοι, πεπόνθατε; ποῦ δὲ τῶν προτέρων ἔργων ἡ εὐκλεία
 καὶ ἡ τῶν τοσούτων τροπαίων ὁμολογία; πῶς δὲ ἂν Ναρσῆς
 Λουκανοὺς τε ἔλοι, καὶ τὰ ἐντὸς Ἄλπεων ἅπαντα παραστή-
 1500 σοιτο, ὕμῶν γε μονονουχί ὡσπερ ἐν ξυνηθῆκαις διόδον τοῖς πα-
 λεμίοις παρασχομένων, καὶ ἐφέντων αὐτοῖς, οἱ βούλονται κατ'
 ἔξουσίαν ἰέναι; καὶ ἐγὼ μὲν οὐδέν τι φλαῦρον εἶποιμι ἐς ὑμᾶς,
 ἄλλος δὲ τις ἴσως ἐρεῖ μίλακίαν εἶναι τὸ χοῦμα, καὶ τῶν κοινῆ
 σνοιούτων ὀλιγοῦριαν. εἰ μὴ γὰρ φθάσοιτε θᾶττον ἐς Πάρ- C
 2000 μαν ἐπανελθόντες, Ναρσῆς μὲν οὔποτε ἀνήσει χαλεπαίνων, καὶ

1. Pro ἦει R. εἶη. μόχθῳ δὲ R. Lugd., μόχθῳ δὴ edd. 3. ἐφοίτων R., Suid. s. v. ἀπόμοιρα: ἐφοίτα. 4. νυκτός R. 5. τ' ἐπὶ R. 7. μυκήματα vulg. 8. βοῶν R. et Suid. s. v. πάταγος, vulg. τῶν βοῶν. πάταγος Suid. 10. καὶ τὸ στρατόπεδον ἴκοντο R., καὶ στρατόπ. ἦκοντο vulg. 13. τοιούτων R. Pro ὁμολογία Vulcan. conl. ὀγκολογία. Intpr. commemoratio. 14. Λουκανοὺς R. et Intpr., Λουκαν vulg.

idque maximo cum labore maximisque vigiliis. Francici enim exercitus pars quaedam campos late omnes pervagabatur, partim pabulandi, partim praedae ex agris agendae causa. Noctu itaque ut plurimum Romani iter faciebant, conglobati inter se mutuoque sibi tergo munientes, ne, si pugnandum esset, imparati deprehenderentur. Eiulatus itaque agrestium exaudiebantur, et boum abactorum mugitus, eque lignatione, quam in silvis faciebant, fragor; et talibus quidem horribus omni ex parte eorum aures personantibus, aegre tandem Faventiam et ad exercitum pervenerunt. Tum itaque cum in praefectorum conspectum venisset, Ecquid mali, inquit Stephanus, vos cepit, o viri? ubi vero nunc praeteritorum factorum gloria, et tot victoriarum iactantia? Quonam vero pacto Narses et Lucam capere et quae intra Alpes sunt, omnia in suam potestatem redigere possit, vobis tantum non veluti ex pacto transitum hosti dantibus, et quocumque velit eundi potestatem facientibus? Atque ego quidem acerbius nihil in vos dicam; alius vero forsitan aliquis mollitiem ignaviamque factum vestrum interpretabitur, et rerum, quae ad publicum bonum spectent, neglectam. Nisi enim quam primum Parmam vos receperitis, Narses quidem indignationem, quam

A. C. 552 κατατιώμενος ὑμᾶς τῶν ἐσομένων, εἴ γὰρ τι ἀντίκαλον ξυ-
 I. I. 26 ενεχθείη. σκοπεῖτε δὲ, ᾧ λῆστοι, ὅπως μὴ καὶ βασιλεὺς νε-
 μεσήσῃ.”

ἡ'. Ταῦτ' ἀκούσαντες οἱ στρατηγοὶ καὶ Ναρσοῦ εἶναι ἐγνω-
 κότες, ὡς μὲν οὐ δίκαια σφίσιν ἐπικαλοῖη, λέγειν οὐκ εἶχον. 5
 σκήψεις δὲ τινὰς προΐσχοντο καὶ αἰτίας, ὡς ἄρα πρὸς ἀνάγκης
 μετανασταῖεν, ἅτε οὐκ ἔβρον ἐν τοῖς περὶ Πάρμαν χωρίοις τῶν
 ἐδωδύμων τοῖς στρατιώταις ἐς τὸ ἀποχωρῶν μεταλαγγάνειν μη-
 δὲ γὰρ παρεῖναι Ἀντίοχον ἐνταῦθα τὸν ὑπαρχον, ᾧ τὰ τοιαῦτα
 ἀνεῖται. οὐ μέντοι ἀλλ' οὐδὲ τὸ χρυσίον τὸ εἰωθὸς αὐτοῖς δια- 10
 D νεμεῆσθαι. Στέφανος δὴ οὖν ὡς τάχιστα ἐν Ῥαβέννῃ ἀφι-
 κόμενος, τὸν τε ὑπαρχον ἐνθένδε ὡς τοὺς στρατηγούς ἤγαγε,
 καὶ τὰ ἀμφίβολα ὡς οἷόν τε ἦν ἀπεσάμενος, ἐπεισεν ἅπαντα
 αὐτίκα παλινδρομῆσαι, καὶ αὐθις πρὸς τὴν Πάρμαν στρατο-
 πεδεύασθαι. ἐπεὶ δὲ ταῦτα διαπραξάμενος ἐς Λουκάν ἐ- 15
 πανῆκε, θαρσεῖν τε ἔφρασε τῷ Ναρσῇ, καὶ σὺν προμηθεῖα ἔχε-
 σθαι τῶν πραγμάτων. μηδὲ γὰρ παρενοχλήσειν αὐτῷ τοὺς πο-
 λεμίους, ἀλλ' εἴργεσθαι τὰς ἐκείνων ὁρμὰς, τῶν Ῥωμαϊκῶν
 αὐτοῖς ταγμάτων ἐν δέοντι αὐθις ἐφεδρευόντων. Ναρσῆς δὴ
 P. 30 οὖν τοιοῦτον οὐκ ἀνεκτὸν εἶναι ἠγνούμενος, εἰ μέλλοιεν οἰζο
 Λουκανοὶ ἐπιπλεῖστον ἀντέχειν, οὕτω πως ἀνειμένα πολιορ-

2. νεμεσήσῃ R., νεμεσήσοι vulg. 4. ταῦτα R. 5. λέγειν R.
 om. in ord., in mg. εἰπεῖν. 9. ὑπαρχον. Inpr. hic et mox
 eparchum habet. 13. ἅπαντα om. R. 14. πρὸς τῇ Πάρμῃ
 R. 15. διαπραξάμενος. Inpr. brevi peractis. 19. αὐτοῖς
 R., Inpr. Romanis exercitibus his — instantibus, αὐτῷ vulg.

animo suo concepit, non deponet, neque desinet vobis imputare si
 quid adversi ei acciderit. Cavete vero, viri optimi, ne et Impera-
 tor vobis succenseat.

18. His auditis praefecti, et a Narsete haec proficisci non igno-
 rantes, iniuste quidem sese insimulari dicere non poterant, sed excu-
 sationes quasdam praetendebant et causas, quod videlicet necessitate
 coacti statione sua cessissent; quippe qui ex circumiectis Parmae
 locis non satis commeatus militibus nancisci potuissent; neque Antio-
 chum praesidem, cui ea cura commissa erat, ipsis adfuisse; sed neque
 stipendia consueta ipsis persoluta. Stephanus itaque summa celeritate
 Ravennam reversus, et praesidem illinc ad praefectos militiae
 perduxit, et difficultatibus omnibus, quoad fieri poterat, sublatis, per-
 suasit omnibus ut revocato itinere rursus ad Parmam castra trans-
 ferrent. His vero ita peractis, Lucam reversus, Narseti dixit, bono
 animo ut esset, alacriterque institutum suum urgeret. Neque enim
 ipsi obfuturos hostes, sed Romanorum legiones opportuna rursus loca
 insidentes ipsorum impetus repressuras. Narses itaque deinceps ne-
 quaquam ferendum ratus, Lucenses diutissime resistere remissius

κούμενοι, ἐπέλαξε τοῖς τείχεσιν ἀφειδῶς καὶ αὐτίκα αἶ τε Δ. C. 552
 ἐλεπόλει μηχαναὶ προσήγοντο, καὶ ἀνὰ τὰς τύρσεις πυρφόρα ^{L. I. 26}
 ἐρρίπτοντο βέλη. οἱ τε ἐς τὰ μεταπύργια φαινόμενοι, ἐβάλλ-
 λοντο λίθοις τε καὶ τοξεύμασιν καὶ διατέμνεται ἔστιν οὗ ἡ τοῦ
 5 περιβόλου οἰκοδομία, καὶ ἅπανα ἰδέα κακοῦ περιεστήκει τὴν
 πόλιν. οἱ μὲν οὖν πρότερον ὀμηρεύσαντες τότε δὴ πλέον ἔπρα- V. 26
 σον ἐς τοὺς Ῥωμαίους. καὶ τότε ἐπ' ἐκείνοις, τάχιστα ἂν
 ἅπανα ἡ πόλις ὑπεκλήθη νῦν δὲ οἱ τῶν Φράγγων ἀρμοσταί,
 οἱ δὴ ἐτύγχανον ἔνδον ἐπὶ φρουρᾷ τοῦ ἄστεος ἐγκαταστάντες,
 10 ἐνέκειντο παροτρύνοντες πολεμεῖν, καὶ τοῖς ὅπλοις διωδιεῖσθαι
 τὴν πολιορκίαν. αὐτίκα δὴ οὖν αἶ τε πύλαι ἀνεπετάγγοντο, καὶ
 ἐπεδρομάς ἐξαπιναιούς ἐς τοὺς Ῥωμαίους ἐποιούντο, ταύτη
 οἴσμενοι περιέσεσθαι. ἀλλ' ἔμελλον οἱ γε δοῦν μὲν ἐλάχιστα
 τοὺς πολεμίους, μεγάλα δὲ ἡλίκα πημίνεσθαι. οἱ γὰρ δὴ πλε-
 15 ὄστοι τῶν Λουκανῶν ἤδη ἀναπεπεισμένοι ὑπὸ τῶν ἔνδον πρᾶ-
 σόντων, ἐθελοκακοῦντες ἐμάχοντο. ἐπεὶ δὲ αὐτοῖς, θαμὰ πε-
 ρωμένοις, οὐδὲν τῶν ἐλπιουσέων προῦχώρει, ἀλλὰ, πολλοὺς
 τῶν σφετέρων ἀποβάλλοντες, αἰσχροῦς τε καὶ ἀγενεῖς ἀναχωρή- C
 σεις ἐποιούντο, αὐθίς τε εἴσω τοῦ περιβόλου γενόμενοι ἀκριβέ-
 20 στερον ἐγκατείρουντο, ὡς μηκέτι αὐτοῖς εἶναι ἐξιτητέα. τότε δὴ
 ἅπαντες ὡς οὐχ οἶον τε ὄν αὐτοῖς ἄλλως σφας αὐτοὺς διασω-
 σασθαι, μετεβάλλοντο πρὸς ἀνάγκης ἐς τὸ εἰρηναῖον τὰς γνώ-

1. ἐπέλαβεν R. 6. Post πλέον add. Intrp. civibus optime con-
 sulendo. 7. ἐς R., εἰς vulg. 12. ἐξαπιναιώς R. 22. μετεβα-
 λοντο R. εἰρηναῖον R., Intrp. ad pacem animum induxerunt
 ἀνεμέμον vulg

obsessos, muro intrepide appropinquavit, statimque machinae oppidis
 capiendis accommodatae admovebantur, et in pinnas interioremque
 ambitum murorum ignita tela emittebantur; quique in turrium inter-
 vallis comparebant saxi et sagittis petebantur: quaedam etiam ex
 parte moenia iam erant diruta, atque adeo omne mali genus urbem
 premebat. Tum itaque qui antea obsides fuerant, obnixius pro Ro-
 manis apud suos agebant; neque per ipsos stetit quo minus universa
 civitas ad deditionem inclinaret: nunc vero Francorum moderatores
 qui intus erant ad praesidium custodiamque urbis constituti, infestis
 animis eos ad pugnandum concitabant, utque armis obsidionem pro-
 pulsarent. Statim itaque apertis portis repentinam in Romanos eru-
 ptionem fecerunt, existimantes se hac ratione fore superiores. Sed
 re ipsa visi sunt hi quam minimum hostibus profuisse, immo potius
 maximo damno eos affecisse. Plerique enim Lucenses persuasi iam
 ab iis, qui intus eos ad deditionem sollicitabant, de industria minus
 strenue pugnabant. Postquam vero re frequenter tentata irriti essent
 conatus, sed multis suorum desideratis turpiter parumque genere
 pedem retro ferre cogentur, denuoque intra muros repulsi, acrius
 obsessi clausique tenerentur, perinde ac si iam ipsis omnis exeundi

A. C. 552 *μας, καὶ τὸ παρὸν εὖ διαθεῖναι ἠβούλοντο. καὶ οὖν αὐτίκα τὰ*
 I. I. 26 *πιστὰ κομισάμενοι πρὸς Ναρσοῦ, ὡς οὐδὲν αὐτοῖς τῶν προγε-*
γενημένων ἔνεκα ὀργιέται, τήν τε πόλιν παρέδωσαν, καὶ εἰσεδέ-
χοντο ἄσμενοι τὸν στρατὸν, τριῶν ἡδὴ μηνῶν ἐν τῇ πολιορκίᾳ
τριβέντων, καὶ ἦσαν αὖτις βασιλέως τοῦ Ῥωμαίων κατήκοοι. 5
 Iθ'. *Ναρσῆς δὲ, ἐπεὶ ἔξεπολιόρκητό οἱ ἡ Λοῦκα, καὶ οὐ-*
 D *δὲν ἔτι ἀντίκαλον ἦν, ἀποδιατρίψαι μὲν ἐν αὐτῇ οὐ τι μάλα*
ἔβητο χρῆναι, εὐδ' ὅσον ἀναπνεῦσαι τῶν πόρων καταλιπῶν δὲ
αὐτοῦ Βόνον τὸν στρατηγὸν τὸν ἐκ Μυσίας τῆς πρὸς τῷ Ἰστρίᾳ
ποταμῷ παρατεταμένης, ἄνδρα συνέσεώς τε ἐς ἄκρον ἦκοντα, 10
καὶ λίαν ἀγαθὸν τὰ τε πολιτικὰ καὶ πολέμια, δυνάμιν τε αὐτῷ
παραδοῦς ἀξιοχρεῶν, καὶ ὄση ἑαδίως ἤμελλεν, εἰ καὶ τι νεω-
τερίσειεν οἱ τῆδε βάρβαροι, περιέσεσθαι καὶ καθέξειν ταῦτα
δὴ οὖν οὕτω καταστησάμενος, ἠκείνητο ἰθὺ τῆς Ῥαβέννης ἔ-
ναι, ἐφ' ᾧ τὰ ἐνταῦθα στρατεύματα ἐς τὸ διαχειμάζειν με-
 15 *θήσει· ἐπειδὴ γὰρ τὸ μετόπωρον ἦδη ἐτελεύτα, καὶ ἀμφὶ τὰς*
χειμερινὰς τροχὰς ταῦτα ἐπράσσετο, πολεμητέα μὲν οὐ οἱ ἐς
 P. 31 *ἐκεῖνο τοῦ καιροῦ εἶναι ἐδόκει. ἤ γὰρ ἂν τοῦτο ὑπὲρ τῶν*
Φράγγων ἔμελλεν ἔσεσθαι, οἷς γε πολέμιον μὲν τὸ πνίγος, καὶ
πλείστην ἐντίθησι δυσθυμίαν, καὶ οὐκ ἂν ποτε θέρους ἐκόντες 20

3. παρέδωσαν R. et Intpr. tradita civit., προέδωσαν vulg. 5. τοῦ Ῥωμαίων R., τῶν Ῥωμαίων vulg. 7. ἐν αὐτῇ R., ἐν τῇ vulg. 9. Βόνον στρατ. R. et Intpr., μόνον τὸν στρατ. vulg. Μυσίας R. 10. ἀνδρα om. R. 12. ὄση Cl., confirmat Intpr., ὄση R. et vulg. ἤμελεν vulg. νεωτερίσειεν R. 17. οὐ οἱ R. a 2. manu habet οὐχ οἱ. 20. θέρους R., θέρει vulg.

potestas esset adempta: tum vero omnes tamquam nulla alia salutis spe reliqua, ad tranquilliora consilia animum adiecerunt, et praesenti rerum statui recte consulendum statuerunt. Confestim itaque fide a Narsete accepta, quod nequaquam ipsis praeteritarum rerum causa esset infensus, urbem dederunt, exercitumque libentes in eam admiserunt, tribus iam mensibus in obsidione consumptis: sicque iterato Lucenses Romanorum regi paruerunt.

19. Narses vero expugnata Luca, cum iam nihil hostile reliquum esset, longiorem ibi moram trahendam minime censebat, et ne tantillum quidem respirandum a laboribus. Relicto itaque ibi Bono praefecto ex Moesia ad Istrum fluvium porrecta, viro eximie prudente, et tam civilium quam bellicarum rerum peritissimo, iustisque copiis ei adiunctis, quibus videbatur, si forte novis rebus studerent qui ibi erant barbari, facile superior eis evasurus et compressurus: his inquam rebus ita compositis, Ravennam recta contendit, ut exercitum illic morantem hibernatum mitteret. Vergente enim iam autumno, solstitio hiberno imminente, belligerandum sibi per id tempus nequaquam videbatur. Revera enim hoc pro Francis futurum videbatur, quibus aestus valde est inimicus et gra-

εἶναι διαμαχεσάιντο, σφριγῶσι δὲ ὑπὸ τοῦ κρύους ἀεὶ, καὶ ῥωμαλεώτατοι γίνονται, καὶ ἥδιστα τότε διακονοῦνται. ἔχουσι γὰρ πρὸς τοῦτο οἰκείως, τῷ δυσχείμερον πατρίδα κεκτηθῆσαι, καὶ οἶον ξυγγενὲς αὐτοῖς εἶναι τὸ ψύχεσθαι. τούτων δὴ οὖν 5 ἑκατι διαμέλλειν ἐπειρᾶτο, καὶ ἔς νέωτα τὸν πόλεμον μεταθέσθαι. καὶ οὖν διασκεδάσας τὸ στράτευμα κατὰ λοχαγούς καὶ ταξιάρχους ἀνὰ τὰ ἐχόμενα πολίσματά τε καὶ φρούρια διαχειμάζειν ἐκέλευσεν, ἅμα δὲ ἤρι ἀρχομένην ἤκειν ἐς Ῥώμην ἅπαντας καὶ ἀγείρεσθαι, ὡς ἐνθῆνδε πανσυδὶ παραταξαμένους. καὶ 10 οἱ μὲν κατὰ ταῦτα ἐχώρουν· Ναρσῆς δὲ ἐπὶ Ῥάβενναν ἰὼν, μόνους ἐπήγετο τοὺς ἄμφ' αὐτὸν θεραπευτάς τε καὶ δορυφόρους, καὶ ὅσοι τῆς ἀρχῆς αὐτῷ ὑπῆρξαι ἐτύγχανον ὄντες, οἷς δὴ τὰ ἀρχεῖα ἐπεφρόντιστο τῆς τε ἄλλης εὐκοσμίας πέρι, καὶ ὅπως μὴ χύδην ἅπασιν τοῖς βουλομένοις ὡς αὐτὸν εἰσιτη- 15 τέα εἶη. τούτους δὲ ἔθος Ῥωμαίοις ἐκ τῶν κιγκλίδων ἐπονιμάζειν, καὶ τῆς ἐν τούτοις ἐπιμελείας. εἶπετο δὲ οἱ καὶ Ζανδαλαῖς ὁ τῶν οἰκοτρίβων ὀπαδῶν πρωτοστάτης, καὶ ὅσον ἄλλο οἰκετικὸν καὶ ὅσοι τομίαι κατευναστίηρες. ἄγων δὴ οὖν τοὺς 20 ζῦμπαντας ἄνδρας ἔς τετρακοσίους, ἐπὶ Ῥάβενναν ἦει.

20 κ'. Ἐν τούτῳ δὲ Ἀλίγερονος ὁ Φρεδιγέρνου μὲν παῖς, ἀδελ-
 3. τῷ R. (Cl.), τὸ vulg. 5. Pro ἔς νέωτα τὸν R. ἔς νεώτατον.
 6. διασκεδάσας R. et Lugd., διασκεδάσθη edd. 7. ταξιάρχης R. 8. ἐκέλευσεν R., ἐκέλευεν vulg. 13. τε post τῆς add. R. 16. Pro τούτοις scr. ταύταις, nisi praeter usum Agathias κιγκλῖς pro masc. usurpavit Cl. Zandilas Intpr. 19. trecentiorum Intpr. 20. Φρεδιγέρνου R. et Intpr., Φεδιγέρνου vulg.

vis; neque libentes aestate bellum gerunt; brumae vero tempore vegetantur validioresque fiunt, et tunc commodissime labores ferunt. Naturaliter enim ob patriae algiditatem ita affecti sunt, ut eis cognatum quodammodo sit frigere. His itaque de causis protrahendum bellum et in proximum ver differendum censebat. Dissipato itaque exercitu et per centuriones et tribunos partito, ut in proximis oppidis et castellis hibernarent, iussit; statim vero ineunte vere Romam omnes venire et congregari, ut ibi omnibus copiis coniunctis exercitum instruerent. Atque hi quidem quo mandatum erat concesserunt. Narses vero Ravennam se recepit, famulitio tantum satellitioque suo secum sumto, et iis, qui ipsius aulam administrabant, quibus utique archiva curae erant, idque tum ornatus apparatusque causa, tum ne promiscue cuivis volenti ingrediundi potestas esset. Hos vero moris est Romanis a cancellis appellare et ab opera, quam in iis praestant. Duxerat etiam secum Zandalem, domestici comitatus praefectum, cum reliqua omni servorum et spadonum cubiculorum turba. Ducens itaque secum in universum viros quadringentos, Ravennam venit.

20. Interea vero Aligernus Fredigerni quidem filius, frater vero Teiae, cuius etiam antea mentionem fecimus in obsidione Cumarum,

- A. C. 55² φός δὲ Τεῖα γεγενημένος, οὗ δὴ καὶ πρότερον ἐπειμήσθη ἐν
 L. I. 26 τῇ τῆς Κύμης πολιορκίᾳ· οὗτος δὴ ὁ Ἀλίγερον, ἐπειδὴ οἱ
 Φράγγοι ἐς τὴν Ἰταλίαν παρῆσαν, καὶ ἐς αὐτοὺς ἤδη τὰ τῶν
 Γότθων πράγματα μετεχώρει, μόνος γε πέφηνεν τότε συνεὶς
 τὸ ξυνοῖσον, καὶ στοχαζόμενος τῶν μελλόντων· βουλευομένῳ δ'
 γὰρ αὐτῷ περὶ τῶν παρόντων, προσῆλθεν ἐννοεῖν ὡς ἄρ' οἱ
 V. 27 Φράγγοι σκῆψιν μὲν τινα καὶ προκάλυμμα εὐπρεπὲς τὸ τῆς
 D Ξυμμαχίας ὄνομα ποιοῦνται, ὡς δὴ μετάκλητοι ἀφιγμένοι,
 τὸ δὲ βουλόμενον αὐτῶν τῆς γνώμης ἕτερόν τι φανέεται· οὐ
 γὰρ ἐθέλησουσιν, εἰ καὶ τῶν Ῥωμαίων περιέσονται, παραχω- 10
 ρῆσαι τοῖς Γότθοις τῆς Ἰταλίας, ἀλλ' ἔργῳ προτέρους ἐκε-
 νους καταδουλώσουσιν, οἷς τῷ λόγῳ ἤκουσιν ἐπαμνησύντες,
 ἄρχοντάς τε αὐτοῖς ἐπιστήσουσι Φράγγους, καὶ ἀφαιρήσονται
 τῶν πατρίων νομίμων αὐτούς. ταῦτα δὴ οὖν ἐν ἑαυτῷ θαμὰ
 λογιζόμενος καὶ ἀνελέττων, ἅμα δὲ καὶ τῇ πολιορκίᾳ πιεζόμε- 15
 νος, ἄμεινόν οἱ κατεφάνη, τὴν τε πόλιν καὶ τὰ χρήματα τῷ
 Ναρσῇ παραδοῦναι, καὶ τολοιπὸν Ῥωμαϊκῆς μεταλαχεῖν πο-
 λιτείας, κινδύνων τε ἀπογενέσθαι καὶ βαρβαρικῶν διαιτημά-
 των. ὅσιον γὰρ ᾤετο εἶναι, εἰ μὴ τοὺς Γότθους ἔνεστι τὴν
 P. 32 Ἰταλίαν κεκτῆσθαι, τοὺς γοῦν ἐκ παλαιοῦ οἰκίτηράς τε καὶ 20
 ἰθαγενεῖς τὸ ἀνέκαθεν ἡγεμόνας αὐτὴν ἀνακομίσασθαι, καὶ μὴ

2. οὗτος δὴ R. et Lugd., οὗτος δὲ edd. 6. αὐτῷ om. R. ἄρα
 R. 8. ποιοῦνται R., πριῶνται vulg. 9. αὐτοῖς R. 14. νο-
 μίμων R., νόμων vulg. 15. ἅμα δὲ καὶ R., ἅμα καὶ vulg. 16.
 τὴν τε R. et Lugd., τὴν γε edd. 21. ἀνέκαθεν R. Lugd. et
 Suid. s. v. ἰθαγενῆς, ἀνέκαθεν edd.

postquam Franci in Italiam venissent, et Gothorum res omnes ad
 ipsos essent devolutae, solus visus est quid consultum et ex re es-
 set cognovisse, et futura praevidisse. Deliberanti enim ipsi de prae-
 senti rerum statu, haec cogitatio in mentem venit, quod Franci spe-
 ciosum quidem titulum ac praetextum captabant societatis bellicae
 cum Gothis initae, quippe qui acciti venissent; quod vero animis
 suis agitabant, aliud quiddam re ipsa appariturum. Fore enim vide-
 bat, ut etiamsi Romanis superiores evaderent, Gothis Italia non ce-
 derent, sed illis re ipsa primis subactis quibus suppetias verbis latu-
 ri venerant, Francos principes eis imposituros, patriisque legibus
 eos esse spoliaturos. Haec itaque cum frequenter secum reputaret,
 et cum animo suo revolveret, simulque obsidione peremeretur, con-
 sultissimum fore iudicavit, si urbem cum pecuniis omnibus Narseti
 traderet, ac deinceps Romanorum instituto ac moribus viveret, pe-
 riculis et barbarico vivendi more valere iussis. Aequum enim ei vi-
 debatur, si Gothi Italiam obtinere non possent, veteres certe eius
 habitatores et indigenas ab origine duces eam recuperare, neque per-
 petuo suis sedibus fraudari. Haec itaque et ipse sua ex parte prae-
 stare in animum suum inducebat, et reliquae genti suae prudentis

μέχρι παντός τῶν σφετέρων ἀποστερεῖσθαι. ταῦτα δὴ οὖν A.C. 55a
 αὐτός τε ἐπιτελεῖν τὸ μέρος ἐγνώκει, καὶ ἅπασιν τοῖς δημοφ. I. I. 26
 λοις παράδειγμα εὐβουλίας γενέσθαι. καὶ τοίνυν τοῖς πολιορκου-
 σὶ Ῥωμαίοις διαγγείλας πρότερον ὡς ἐθέλοι πρὸς τὸν στρα-
 5τηγὸν ἰέναι, καὶ εἶτα ἐφειμένον αὐτῷ, παραγίγνεται ἐς Κλάσ-
 σεῖς, οὗ δὴ τὸν Ναρσῆν διατρίβειν ἐπέπυστο. Ἰδρῦνται δὲ τὸ
 φρούριον ἐν τῇ Ῥαβέννης περιοικίδι. καὶ δὴ ἐς ὅψιν αὐτῷ
 ἀφιγμένος, τὰς τε κλεῖς τῆς Κύμης ἐνεχείρισε, καὶ ἅπαντα
 ὑπηρετήσασθαι ὁμολόγει πρὸς εὐνοίας αὐτῷ· καὶ ὃς ἀπεδέχετό
 10τε αὐτὸν τῆς προσχωρήσεως, καὶ μείζουσιν ἀγαθοῖς ἐπηγγέλ- B
 λετο ἀντιδωρεῖσθαι τότε δὲ εὐθύς, ἀπόμοιραν μὲν τινα τῶν
 ἀμφὶ τὴν Κύμην στρατοπεδευομένων ἐκέλευσεν εἶσω τοῦ περι-
 βόλου γενέσθαι, αὐτὴν τε τὴν πόλιν καὶ τὰ χρήματα παρα-
 ληφόμενους καὶ ἅπαντα ἐν τῷ ἀσφαλεῖ διαφυλάττοντας. τὸ δὲ
 15λοιπὸν στρατεύμα ἐν ἑτέροις πόλισμασι τε καὶ φρουρίοις ἀνα-
 χωρεῖν, ὡς ἂν καὶ οἱ διαχειμάσειεν. καὶ οὕτω ἅπαντα ἐπράτ-
 τετο. ἐπεὶ δὲ ὁ τῶν Ἑρούλων στρατὸς οἰκείου αὐτίς ἡγεμό-
 νος ἐκήρυξε, δύο δὲ ἄνδρ' ἦσθη ἐν αὐτοῖς ἐπισήμω τε καὶ
 ἀμφηρίστω, ἐμερίζοντο ἢ πληθὺς ἐφ' ἑκάτερον ταῖς γνώμαις.
 20τὸ μὲν γάρ τι αὐτῶν περὶ πλείστου τὸν Ἀρούθ, ἐποιοῦντο, C
 καὶ ἅπαντα σφίσι ἀμεινον ᾤοντο εἶσθαι εἰ γε ἐκεῖνος ἡγοῖτο· C
 τοὺς δὲ ὁ Σινδοῦαλ ἤρρασκεν, ἅτε δὴ δραστήριος ἐς τὰ μάλιστα,

3. εὐβουλίας om. R., Intpr. ut ceteris suae gentis exemplo foret.

4. ἐθέλοι R., ἐθέλει vulg. 5. παραγίγνεται vulg. 8. ἐνεχείρισε R.,

ἐνεχείριζε vulg. 16. καὶ οἶδε R., διαχειμάσειεν R.; 16. οὕτω

ἅπαντα R., ἅπαντα οὕτω vulg. 18. ἄνδρε R. 22. τοὺς δὲ R. et

Lugd., τοῖς δὲ edd.

consilii exemplum statuere. Cum itaque obsidentibus Romanis prius nuntiasset cupere se praefectum exercitus adire, idque ei permissum esset, ad Classes venit, ubi Narsetem morari cognoverat. Situm vero est id castellum in agro Ravennate; cumque ei in conspectum venisset, et claves urbis Cumarum ipsi in manus tradidit, omniaque sua benevola officia ei detulit. Narses eum advenientem benigne complexus maioribus eum bonis remuneraturum promisit; statimque partem copiarum Cumas obsidentium in urbem misit, qui et ipsam et pecuniam omnem reciperent, tutoque omnia conservarent; reliquis copiis in alia oppidula et castella secedere ibique hibernare iussis. Quae quidem omnia ita peracta sunt. Posteaquam vero Herulorum exercitus proprio iterum duce fuit orbatus, duo autem inter eos essent viri insignes, dubiaeque inter se praestantiae, varie in utrumque militum animi et studia inclinarunt. Una enim exercitus pars Aruth maximi faciebat, planeque sibi persuadebat, omnia melius successura, si ille ipsis dux daretur; alteri parti magis placebat Sindual, ut strenuus maxime et in re bellica valde exercitatus. Cui quidem parti etiam assentiens Narses, hunc eis ducem praefecit

- A. C. 552 καὶ εὖ τὰ πολέμια ἡσκημένος. οἷς δὴ καὶ Ναρσῆς θήμενος,
 L. I. 26 τοῦτόν γε αὐτοῖς ἐφίστησι στρατηγὸν, καὶ ἔστειλεν καὶ τοὺς
 ὄπη ἄριστα ἤμελλον διαχειμᾶζειν. τὸν δὲ Ἀλίγερον εἰς Κησ-
 σίαν τὴν πόλιν ἀπέπεμπεν, εἰρημένον αὐτῷ, ἐπειδὴν αὐτόσε
 ἀφίκηται, ἀναβάντα ἐς τὸ τεῖχος, ὑπερκύπτειν ἀναφανδὸν ὡς 5
 ἄπασιν ὅστις εἶη διαγνωσθῆναι. προσέταττε δὲ ταῦτα, ὅπως
 δὴ οἱ Φράγγοι (ἐνθὲνδε γὰρ διαβήσεσθαι ἤμελλον,) θεάσαιντό
 τε αὐτὸν αὐτομολήσαντα, καὶ ἀπαγορεύσαιεν τῇ ἐπὶ τὴν Κύ-
 D μνη πορεία, καὶ τῇ τῶν χρημάτων ἐλπίδι, ἴσως δὲ καὶ παντὶ
 τῷ πολέμῳ, ὡς ἤδη ἀπάντων προκατελημμένων καὶ ὁ μὲν 10
 ἐπειδὴ παριόντας ἑώρα τοὺς Φράγγους, ἐπεκερτόμει τε αὐ-
 τοὺς ἐκ τοῦ μετεώρου καὶ ἐπέσκωπτεν ὡς μάτην τολοιοὺν ἐπει-
 γομένους, καὶ κατόπιν ἦκοντας τῶν πραγμάτων, τοῦ τε πλού-
 του παντός ὑπὸ Ῥωμαίων κατεχομένον, καὶ αὐτῶν γε δὴ τῶν
 παρασῆμων τῆς Γοθικῆς ἡγεμονίας ὡς εἴ γε καὶ τις τολοι- 15
 πὸν βασιλεὺς τῶν Γόθων ἀναδειχθεῖη, μὴ ἔχειν ὅτι ἀρίδης
 εἶη καὶ ἐπίτιμος, ἀλλ' ἀμφιένυσθαι μόνον στρατιωτικὴν ἐφε-
 P. 33 στροῖδα, καὶ ἰδιωτεύειν τῷ σχήματι. οἱ δὲ Φράγγοι ἐφύβριζον
 μὲν ἐς αὐτὸν καὶ ἐλοιδοροῦντο, καὶ προδότην ἐπεκάλουν τοῦ
 γένους· καὶ πῶς ἀμφίδοξοι ἐγίνοντο ἐπὶ τοῖς παροῦσιν, ὡς 20
 καὶ βουλευέσθαι εἰ πολεμητέα· ἐνίκα δὲ ὁμῶς τὸ μὴ μεταμε-
 λεῖν αὐτοῖς, ἀλλ' ἐφ' ᾧ ὄρμηγντο τὴν ἀρχὴν καὶ δὴ ἐπὶ ταῦτα ἰέναι.

1. οἷς δὲ R. 3. ἤμελλον R. διαχειμᾶζειν R., διαχειμᾶσειν vulg. Κησσί-
 γαν R., Cissiam Intpr., Κισσῆνην vulg. 8. ἐπὶ Κύμνη R. 17. μόνον
 R., μόνην vulg. 18. ἀφύβριζον R. 19. ἀπεκάλουν R. 22. ὄρμηγον R.

misitque etiam hos, ubi commodissime videbantur hibernaturi; Ali-
 gernum vero ad Cesenam urbem ire iussit cum mandatis, ut cum
 eo venisset consensu muro urbis manifeste elato capite prospiceret,
 ita ut ab omnibus quis esset dignosci posset. Quod ipsum eo con-
 silio mandarāt, ut Franci qui illac videbantur transituri, eum sua
 sponte ad Romanos transisse cernerent, et de expeditione in Cu-
 mas, pecuniaque spe animum abicerent; vel forte de totius belli
 summa, utpote locis omnibus opportunis iam praeoccupatis, despe-
 rarent. Atque Aligerus quidem Francos praetereuntes conspicatus,
 contumeliis verborum eos e sublimi muro excipiebat, et subsanna-
 bat, ut frustra deinceps festinantes, et post festum, quod aiunt,
 venientes, cum pecunia omnis in Romanorum potestatem venis-
 set, atque adeo ipsa etiam Gothici principatus insignia; adeo
 ut si quis etiam in posterum rex Gothorum declararetur, non ha-
 beret, quo spectabilior honoratiorque esset, militari tantum veste
 indutus, ipsoque habitu privatum hominem praeferens. Franci vero
 contra ei convitiabantur, gentis suae proditorem appellantes; et de
 statu rerum ambigere videbantur, et an bellum ultra gerendum ipsis
 esset deliberare. Vicin tamen ea sententia, desistendum non esse,
 quin potius urgendum institutum.

κά. Ἐν τούτῳ δὲ ὁ Ναρσῆς τῇ Ῥαβέννῃ ἐπιστάς, καὶ A.C. 551
 τοῖς ἐνταῦθα στρατεύμασιν ὁμιλήσας, καὶ πάντα ἐν δέοντι I. I. 26
 καταστησάμενος, ἐς Ἀρίμνηον ἐχώρει τὴν πόλιν, ζὺν τοῖς V. 24
 ὅσοι αὐτῷ καὶ πρότερον εἶποντο. ἐπειδὴ γὰρ Οὐάκκαρος ὁ
 Ὀὔαρνος τὸ γένος ὀλίγῳ πρότερον ἐτεθνήκει, ἀνὴρ ἐν τοῖς μάλι-
 στα δεινός τε καὶ φιλοπόλεμος, αὐτίκα ὁ παῖς ὁ ἐκείνου Θεου-
 δίβαλδος (τοῦτο γὰρ ὄνομα τῷ παιδί) ἅμα τοῖς ἐπομένοις
 Ὀὔαρνοις, βασιλεὺς τῶν Ῥωμαίων προσεχώρει, καὶ ἐς Ἀρί- B
 μνηον παρῆν ὡς αὐτοῦ τῷ Ναρσῆϊ ἐντευξόμενος. ὧν δὲ ἕνεκα
 10 ἐνταῦθα καὶ ὄγε ἀφίκτο, ἐφ' ᾧ ἅπαντας χρυσίῳ φιλοφρονη-
 σάμενος, βεβαίους ἐς ὃ, τι μάλιστα ἔχοι ξυμμάχους. ἐν τούτοις
 δὲ αὐτοῦ διημερεύοντος, ἄνδρες τῶν Φράγγων ἐς δισχιλίους
 ἀναμιξῆ πεζοὶ καὶ ἵππῳται, οἳ δὲ ἐτύγγαρον ἐς ἀρπαγὰς τε καὶ
 ληλασίας τῆς χώρας ὑπὸ τῶν σφετέρων ἡγεμόνων σταλέντες,
 15 οὗτοι δὲ ἀγγυῶ τῆς πόλεως γεγεννημένοι, τοὺς τε ἀγροὺς ἐσί-
 νοντο, καὶ τοὺς βόας εἴλκον τοὺς ἀροτῆρας, καὶ ἅπαντα ἔφε-
 ρον ἀνέδην, ὡς καὶ αὐτὸν δῆπου τὸν Ναρσῆϊ ἐπιφράσασθαι
 τὰ ποιούμενα. ἦτο γὰρ ἐς ὑπερῶν τι δωμάτιον ἐν περὶωπῇ
 τοῦ πεδίου. αὐτίκα δὲ οὖν, (αἰσχρὸν γὰρ τι καὶ ἀγεννὲς ᾤετο C
 20 εἶναι τὸ μὴ οὐχὶ ἐκ τῶν παρόντων ἀμύνασθαι,) ὑπέξῃει τοῦ
 ἄστεος, ἵππον ἐπιβάς εὐηριωτάτου καὶ ἀγερώχου, καὶ οἴου
 οὐκ ἄτακτα ἐξάλλεσθαι καὶ σκιρτᾶν, ἀλλὰ τὰς τε ἐπελάσεις

3. Ἀριμνηὸν vulg.

6. ἐκείνου R., Intpr. huius filius, ἐκε-
 νος vulg.

7. Post γὰρ vulg. inseritur ἦν, quod om. R. 21.
 τε post εὐηριωτάτου ins. mg. Lugd.

21. Interea Narses Ravennae subsistens, atque inter copias, quae
 ibi erant, versans, rebus omnibus recte constitutis, Ariminum conce-
 sit cum eodem quo antea venerat comitatu. Mortuo enim paulo ante
 Vaccaro, genere Varo, viro imprimis gravi et bellicoso, statim Theo-
 dibaldus eius filius cum Varnis eum comitantibus ad Romanorum Im-
 peratorem accesserat, et Arimini erat tanquam ibi Narsetem conven-
 turus, quo etiam ipse ea de causa venerat, ut omnibus liberaliter
 auro donatis firmissimos belli socios haberet. Hisce rebus occupato
 Narsete, Franci ad duo millia mixtum peditum et equitum, qui a suis
 praefectis ad vastandum et depraedandum agrum erant emissi, cum
 iam urbi appropinquassent, agrosque vastarent et boves aratores abi-
 gerent, omniaque promiscue agerent ac ferrent, aspiciente Narsete,
 (sedebat enim ipse in sublimi quadam pergula, unde in campum erat
 prospectus) turpe parumque generosum ratus, nisi ex re praesenti vim
 propulsaret; urbe exit, conscenso equo, qui habenis audientissimus
 esset, pariter et generosus ac ferox, quique non solum compositae sci-
 teque prosilire et saltare nosset, sed etiam impetum in hostem facere,
 cursumque sistere et retro ferri usu multo esset edoctus, et e comi-
 tatu suo quotquot rei bellicae non omnino erant imperiti, sequi se

A. C. 552 καὶ ἀναστροφᾶς τῇ πείρᾳ πεπαιδευμένον· ἀλλὰ γὰρ καὶ τῶν
 I. I. 26 ἀμφ' αὐτὸν τοὺς ὁπόσοι οὐδ' ἀμπαν ἀγνώτες τὰ πολέμια ἦσαν
 ἐπεσθαί οἱ ἐκέλευε. καὶ οἱ μὲν ἐς τοὺς ἵππους ἀναθορόντες
 (ἦσαν δὲ ἄνδρες ἐς τριακοσίους) ἐφωμάρτον τε καὶ ἐπήλαυ-
 νον ἰθὺ τῶν πολεμίων. οἱ δὲ εἰδόντες αὐτοὺς ἐπιόντας, σπο-5
 ράδην μὲν οὐκέτι ἤλῶντο, οὐδὲ οἶμαι τῆς λείας ἐμέμνητο-
 ἠθροίζοντο δὲ ἐπὶ σφᾶς ἅπαντες, τό τε ἵππικὸν καὶ οἱ πεζοί,
 D καὶ ἐς φάλαγγα ζυνετάττοντο, βαθεῖαν μὲν οὔτι μάλα (πῶς
 γὰρ οἶόν τε ἦν οὐ σφόδρα πολλῶν αὐτοῦ ἀφιγμένων;) καρτε-
 ρὰν δὲ ὁμως τῷ συνασπισμῷ καὶ τῷ τὰ κέρα ἐν κόσμῳ συν-10
 νενευκέναι. οἱ δὲ Ῥωμαῖοι ἐπειδὴ ἐς τόξου γέ ἤδη βολὴν ἐγε-
 γένηντο, ἐμῖξαι μὲν καὶ συρῆράξαι τοῖς πολεμίοις εὐ παρα-
 τεταγμένοις ἤκιστα ᾤοντο χρῆναι, τοξεύμασι δὲ καὶ ἀκοντίσμα-
 σιν ἀκροβολιζόμενοι, ἐπειρῶντο σφῆλαι τοὺς πρωτοστάτας,
 καὶ διαρῆξαι τὴν πύκνωσιν τοῦ μετώπου. ἀλλ' ἐκεῖνοι ταῖς 15
 ἀσπίσιν ἄριστα περιπεφραγμένοι, ἴσταντο ἀστεμφεῖς καὶ ἀδό-
 νητοι, οὐδαμῶς τὸ συνεχὲς τῆς τάξεως διασπῶντες, ἐπεὶ καὶ
 ὕλης τινὸς λασίας κυρήσαντες, ὥσπερ ἐρύματι τοῖς δένδρις
 P. 34 ἐχρῶντο. ἤδη δὲ καὶ τοῖς ἄγγωσιν ἠμύνοντο βάλλοντες· οὕτω
 γὰρ αὐτοῖς τὰ ἐπιχώρια δόρατα ἐπωνόμασται. 20

κβ. Ὡς δὲ οὐδὲν ἐπημαίνοντο, διαλογισάμενος ἅπαντα
 ὁ Ναρσῆς, βαρβαρικὴν τινα στρατηγίαν καὶ μᾶλλον τοῖς Οὐν-
 νοῖς μεμελετημένην ἐμηχανᾶτο. ἐκέλευε γὰρ τοὺς ἀμφ' αὐτὸν

1. πεπαιδευμένον R. (Cl.) Lugd. 2. m., πεπαιδευμένος edd. 4.
 ἐς τριακοσίους R., ἐς τοὺς τρ. vulg. 6. ἐμέμνηντο. Sic correxi.
 ἐγίγνοντο R. et vulg. 16. περιπεφρ. R., πεφρ. vulg. 19. ἄγκωσιν R.

iusit: qui quidem in equos insilientes (erant vero viri trecenti) eum secuti, recta in hostem contenderunt. Tum hi eos irruentes conspicati, non iam palantes sparsim vagabantur, neque arbitrator praedae memores erant, sed protinus sese equites peditesque congregarunt, et in unum agmen composuerunt; non quidem illud densum (qui enim fieri poterat, cum non admodum multi eo venissent?) validum tamen, cum scutatos inter se consertos equitum alae cingerent. Romani vero cum iam intra teli iactum pervenissent, manus quidem conserere et configere cum hostibus instructa acie stantibus nequaquam expedire censebant: sagittis vero et iaculis velitantes primam aciem labefactare frontisque densitatem diffringere conabantur. At illi cum inter se scutis optime essent constipati, firmi immotique stabant, nulla ex parte aciei continuum convellebant; siquidem et densam quandam silvam nacti, arboribus ut vallo utebantur. Iam vero etiam telorum iactu se tuebantur, quae patria ipsorum lingua angones vocantur.

22. Cum itaque nihil damni acciperent, Narses omnia secum reputans, barbarum quoddam stratagemata et Hunnis magis usitatum excogitavit. Iussit enim suos terga vertentes retrorsum concitatius

σπρέψαντας τὰ πῶτα, ἐς τὰ ὀπίσω ἀναχωρεῖν προτροπάδην, ὡς A. C. 552
 δὴ δεδιότας καὶ φεύγοντας, καὶ ἐκαλεῖσθαι τοὺς βαρβάρους ὡς I. I. 26
 ἀπωτάτω τῆς νάπης ἀνὰ τὰ ψιλὰ τοῦ πεδίου. αὐτῷ γὰρ τὰ λοιπὰ
 ἔφη μελήσειν. καὶ οἱ μὲν κατὰ ταῦτα ἐποίουν, καὶ ἔφευγον. οἱ δὲ
 5 Φράγγοι τῇ φυγῇ ἐξηπατημένοι, καὶ ἀληθῆς τὸ δέος εἶναι ὑποτο-
 πήσαντες, αὐτίκα θαρρῶαλεοὶ τὴν τε φάλαγγα διέλυσαν, καὶ τῆς B
 ὕλης ὑπεκβάντες, ἐς τὴν διώξιν ἠπείγοντο. καὶ πρῶτοι μὲν ἐξέθε-
 10 ον οἱ ἵπποισι· εἶποντο δὲ καὶ τῶν πεζῶν ὅποσοι ἀλκιμώτατοι καὶ
 ποδώκεις* καὶ ἅπαντες ἀφειδῶς ἐνέκειντο, ὡς αὐτὸν δὴ ποῦ
 15 οἶον Ναρσῆν αὐτίκα μάλα ζωογήσοντες, καὶ πῶν ἕξον βραχεῖ
 πέρας εὐκτὸν ἐπιθήσοντες ἅπαντι τῷ πολέμῳ. καὶ οἱ μὲν εὐ-
 κοσμίας ἀπάσης ἐπιλελησμένοι, χύδην τε καὶ ἀφύλακτα ἐχώ-
 20 ρον, γεγηθότες καὶ εὐωχοῦμενοι τῆς ἐλπίδος. οἱ δὲ Ῥωμαῖ-
 οὶ ἀνὰ τὰ πρόσω ἐφέροντο ἀφειμένοις τοῖς ἵπποις, φαίης τε
 25 ἂν αὐτοὺς ἔργῳ τρέσαντας ἀλεεῖν, οὕτω δὲ τι ἐγγύτατα τοῦ C
 ἀληθοῦς τὸ δεδιέναι ὑπεκρίνοντο. ἐπεὶ δὲ οἱ βάρβαροι ἐν γυ-
 μνῷ ἤδη τῷ πεδίῳ ἐσκεδάωννυτο, τῆς ὕλης ὡς πορρωτάτω
 ἀποσπαιοθέντες, τότε δὴ ἀθρόον, τοῦ στρατηγοῦ σημήναντος,
 30 ἐπιστρέψαντες οἱ Ῥωμαῖοι τοὺς ἵππους, καὶ ἐς τὰναντία σφᾶς
 αὐτοὺς ἐξελίξαντες, ὑπηντίαζον τοῖς διώκοσιν ἀντιμέτω-
 35 ποι, καὶ ἅπαντας τῷ ἀπροσοδοκῆτῳ καταπεπληγμένους ἔπαιον
 ἀφειδῶς καὶ ἀντιώθουν, καὶ ἐς παλίωξιν τὰ τῆς φυγῆς μετεχώ-
 4. ἔφευγον R., ἔφυγον vulg. 9. Pro ἀφειδῶς R. mg. ἀφάβως.
 10. ζωογήσαντες R. 14. ἐφέροντο. Inpr. addit Ariminum
 versus. 15. οὕτω δὲ τι R., οὕτω δὲ vulg.

ferri, veluti timore percussos fugamque capessentes: ut scilicet ea ratione barbari quam remotissime e silva in apertum campum evocarentur: reliqua enim sibi curae fore dixit. Atqui hi quidem ut mandatum eis erat, fugam arripuerunt; Franci vero fuga decepti et verum timorem esse rati, confestim animis pleni aciem solvunt, silvaque egressi, fugientes acriter insequuntur; ac primi quidem evolarunt equites, sequebantur vero ex peditibus quotquot robore et pedum celeritate maxime valebant; omnesque acerime rem urgebant, tanquam Narsetem ipsum iamiam vivum capturi, et nullo fere negotio optatum finem toti bello imposituri. Atque hi quidem ordinis omnis oblitri sparsim nihilque sibi caventes procurrebant, gaudentes bonaque spe sese oblectantes. Romani vero effusis habenis ad anteriora ferebantur: diceres certe eos re ipsa formidantes fugere, adeo proxime vero pavorem simulabant. Posteaquam vero barbari iam per nudum campum dispersi quam longissime a silva essent avulsi; tum vero confestim signo per Narsetem dato, Romani conversis equis in adversos sese explicantes, persequentibus in frontem occurrerunt, et in universos inopinato rei percussos caesim punctimque saeviebant, atque ita fuga ipsis in persecutionem vice versa cessit. Equites itaque barbarorum non ignari, quo in periculo versarentur, quam celer-

A. C. 552 ρει. οἱ μὲν οὖν ἐπιπόται τῶν βαρβάρων ξυλαισθόμενοι τοῦ
 I. L. 26 περιστάτος κινδύνου, καὶ τάχιστα ἐκδραμόντες ἀνὰ τὴν ὕλην
 V. 25 αὐθις καὶ τὸ σφῶν στρατόπεδον, ἄσμενοι ἀπεσώζοντο. οἱ δὲ
 D πελοὶ ἐκτείνοντο ἀκλεῶς, μηδὲ χεῖρα κινεῖν ὑποστάντες, ἀλλὰ
 τῷ παραλόγῳ τῆς μεταβολῆς τεθηπότες, καὶ οἶον παράφρονες⁵
 γεγενημένοι. ἅπαντες τοιγαροῦν ἔκειντο σποράδην, ὥσπερ ἀ-
 μέλει ὄων ἢ προβάτων ἀγέλη οἰκτρότατα διαφθαρέντων. ἐπεὶ
 δὲ ἐκεῖνοι ἀνῆρθητο οἱ ἄριστοι ἄνδρες, πλείους ὄντες ἢ ἐννακό-
 σιοι, αὐτίκα οἱ ἄλλοι ἀπεχώρουν καὶ μετανίσταντο, καὶ ἐπὶ τοὺς
 σφετέρους ἡγεμόνας ἐπανήεσαν, ὡς οὐκέτι αὐτοῖς ἐν τῷ ἀσφα-10
 λει ἐσόμενον τοῦ λοιποῦ πλήθους ἀποκεκρίσθαι. Ναρσῆς δὲ
 αὐθις ἐς Ῥάβενναν ἀφικόμενος, καὶ ἅπαντα τὰ τῆδε ἄριστα
 διαθεῖς, ἀνὰ τὴν Ῥώμην ἐχώρει καὶ αὐτοῦ διεχειμαζεν.

8. ἐνακόσιοι R. 11. τοῦ λοιποῦ πλήθους R., τοῦ λοιποῦ τοῦ
 πλήθους vulg.

rime ad silvam reliquasque copias refugientes, salutem sibi strenua
 fuga quaesierunt: pedites vero turpiter caesi, cum ne manum quidem
 tuendi sui causa moverent, inopinata vicissitudine consternati et
 quodammodo mente capti. Omnes itaque sparsim iacebant, veluti
 suum fere aut ovium greges miserandum in modum trucidati. Caesis
 itaque his fortissimis viris, supra nongentos, reliqui confestim tergis
 versis ad suos sese duces receperunt; ut non prius in tuto futuri,
 quam se reliquo exercitui coniunxissent. Narses vero Ravennam re-
 versus, rebusque omnibus eo loci rectissime constitutis, Romam se
 contulit ibique hibernavit.

ΑΓΑΘΙΟΥ ΣΧΟΛΑΣΤΙΚΟΥ

ΙΣΤΟΡΙΩΝ Β.

AGATHIAE SCHOLASTICI

HISTORIARUM LIBER II.

ARGUMENTUM.

Proximo vere Franci et Alamanni Butilino et Leuthari ducibus Italiam vastant (1). Leutharis cum copiis suis domum proficiscens ab Hunnis et Romanis clade afficitur (2). Ipse cum copiarum reliquiis in Venetia gravi morbo correptus perit (3). Butilinus recedens castra ponit in Campania ad Casulinum flumen (4). Hortatur exercitum suum. Francorum armatura (5). Narses Butilino obviam progreditur: Francorum comaeatus intercipit (6). Narsedis iustitia (7). Acies utrinque instruitur (8). Insignis Francorum clades (9). Narsedis victoria cum pristinis Graecorum tropaeis comparatur (10). Narses exercitum suum a segnitia revocat (11). Eius oratio (12). Gothorum reliquiae, Ragnare duce, Campsis obsidentur (13). Ragnare occiso, Gothi se dedunt. Chlotharius Francorum regno potitur (14). Ingens terrae motus. Vanas sapientium de eo sententiae (15). Cos insula eodem terrae motu funditus vastatur (16). Tralles olim simili calamitate afflictae (17). Bellum Romanorum et Persarum (18). Mermeroes Lazorum fines invadere conatur (19). Romani dolo oppressi recedere coguntur (20). Romani ex fuga Nesum se recipiunt (21). Mermeroes, exercitu reducto, Meschithae, Iberiae oppido, moritur (22). Sepulcrales Persarum ritus (23). Nova Persarum superstitio a Zoroastro profecta (24). Persae sub variis regnis varios mores traxerunt (25). Novi Persici regni origines (26). Artaxaris genus (27). Chosrois eruditio in suspicionem vocatur (28). Uranius philosophi speciem prae se ferens a Chosroe magni aestimatur (29). Philosophorum Romanorum in Persiam migratio (30). Qui spe sua deiecti in patriam redeunt. In itinere a mortuo quodam sepeliendo visu nocturno deterreniunt (31). Magna Uranii apud Chosroem gratia (32).

ἀ. Ἡ δὲ τοῦ ἥρους ἐπιγινόμενον, ἐνταῦθα κατὰ τὸ προσ- A. C. 553
 τεταγμένον ξυνεκροτοῦντο αἱ δυνάμεις, καὶ ἅπαντα ἤθροισ- I. I. 27
 στο τὰ στρατεύματα. Ναροῆς δὲ ἐξασκεῖν τε ἐπιπλέον αὐ- P. 35
 2. Suid. s. v. συκροτεῖ: συνήθροιστο. 3. τε R., γε vulg.

1. Incunte autem vere exercitus ibi, prout statutum erat, instaurabatur, copiaeque omnes in unum cogebantur. Narses vero eos

A. C. 553 τοὺς ἐκέλευεν τὰ πολέμια, καὶ ἐπερῶννεν τὸν θυμὸν ταῖς κα-
 I. I. 27 θημέραν μελέταις· τροχάζειν τε ἀναγκάζων καὶ ὑπὲρ τῶν
 ἵππων ἐν κόσμῳ ἀναπάλλεσθαι, ἕς τε πυρῶνίχην [τινὰ ἐνόπλι-
 ον ὄρχησιν] περιδινεῖσθαι, καὶ θαμὰ τῇ σάλπιγγι καταβομ-
 βεῖσθαι τὸ ἐννάλιον ἐπηχούση, ὡς μὴ πάμπαν τῷ ἀνειμένῳ⁵
 διαχειμάζειν ἐπιλελησμένοι τοῦ πολέμου, εἶτα ἐν αὐτῷ δὴ
 C τῷ ἀγῶνι μαλθακισθεῖεν. Ἐν τούτῳ δὲ οἱ βάρβαροι σχολαί-
 τερον πορευόμενοι τὰ ἐν ποσὶν ἅπαντα ἐδήουν καὶ ἐλυμαί-
 νοντο. ὑπερβάντες δὲ ὡς ἀνωτάτω Ῥώμην τε τὴν πόλιν καὶ
 ἅπασαν τὴν περιοικίδα, ἤεσαν ἀνὰ τὰ πρόσω· ἐν δεξιῇ μὲν¹⁰
 ἔχοντες τὰ Τυρσηνικὰ πελάγη, ἐπὶ θάτερα δὲ αὐτοῖς παρετέ-
 ταντο αἱ τοῦ Ἴονίου κόλπου ἠηγμῖνες. ἐπεὶ δὲ ἐς Σάμνιον, τὴν
 χῶραν οὕτω καλουμένην, ἀφίκοντο, ἐγκαυῖθα διεκρίθησαν ἐφ'
 D ἑκατέραν πορείαν. καὶ Βουτιλῆνος μὲν ἅμα τῷ πλείονι καὶ ἄλ-
 κιμοτάτῳ στρατῷ, ἀνὰ τὰς Τυρσηνικὰς ἡϊόνας ἐχώρει· καί¹⁵
 Καμπαρίας τε τὰ πλεῖστα ἐληΐσατο, καὶ μὲν δὴ καὶ Λευκα-
 νίας ἐπέβη, καὶ εἶτα Βρεττία προσέβαλλεν, καὶ μέχρι τοῦ
 πορθμοῦ προῆλθεν, ὃς δὴ Σικελίαν τε τὴν νῆσον καὶ τὸ τέρμα
 τῆς Ἰταλίας ἀποκρίνει. Λεύθαρις δὲ τὰ λοιπὰ στρατεύματα
 ἐπαγόμενος, Ἀπουλίαν ἔλαχε σίνεσθαι καὶ Καλαβρίαν. καί²⁰
 ἕως Ὑδρουῦντος τῆς πόλεως ἔκετο, ἣ δὴ ἐπὶ τῷ αἰγιαλῷ ἴδρου-

1. ἐπερῶννεν R., ἐπερῶνννε vulg. 2. Suid. s. v. πυρῶνίχαις:
 ἀνασκευάζων. πυρῶνίχην R. 4. ὄρχησιν add. ex R., ita tamen ut
 verba τιν. ἐνόπλι. ὄρχ. pro glossemate includerem. θαμὰ R. Lugd.
 Suid., θαμῆ edd. 5. ἠχούση Lugd. mg. ἀνειμένῳ R., Lugd.
 ἀνειμένως corr. pro ἀνειμένῳ. 6. ἐν αὐτῷ δὴ R., δὴ ἐν αὐτ. vulg.
 7. μαλακισθεῖεν R. 12. αἱ τοῦ R., τοῦ vulg. 17. Vulc. conl. Βρετ-
 τίῳ (sic). 20. Ἀποληΐαν R., Ἀπουληΐαν vulg. 21. ὡς edd. ἣ δὲ R.

accurate ad res bellicas condoces fieri iussit, animosque quotidiana ex-
 ercitantione roborabat, in gyrum se versare cogens, agilterque in
 equos insilire, et in modum armatae saltationis pyrrichae circumagi,
 assidueque tuba classicum canente personari, ne omnino ex remis-
 sione hibernatione obliti bellorum in ipso praelio languerent.
 Interea barbari lentius procedentes loca, per quae transibant, omnia
 depopulabantur et vastabant. Romam vero locaque urbi circumiecta
 longissime transgressi, ulterius tendebant; a dextra quidem Tyr-
 rhenum mare, a sinistra autem Ionici sinus littora protensa habens
 tes. Postquam vero Samnium, regionem ita dictam, venissent, tum
 partitis copiis, Butilinus quidem cum maiore validioreque exercitus
 parte Tyrrhenum littus legebatur, et totam fere Campaniam depraedat-
 abatur, quin et Lucaniam et Brutios deinde invasit, et ad fretum
 usque quod Siciliam insulam et fines Italiae dirimit pervenit: Leu-
 tharis vero reliquas copias ducens Apuliam et Calabriam infestabat,
 Hydruntem usque progressus, quae quidem urbs in littore Adriatici
 maris est sita; unde Ionius sinus initium habet. Quotquot itaque

και τῆς Ἀδριαδος θαλάττης, ὅθεν ὁ Ἴονιος ἄρχεται κόλπος. A. C. 553
 ὅσοι μὲν οὖν αὐτῶν Φράγγοι ἰθαγενεῖς ἐτύγχανον ὄντες, οὗτοι I. I. 27
 δὲ φειδοῦ πολλῇ ἀμφὶ τὰ ἱερά καὶ εὐλαβείᾳ ἐχρῶντο, ἄτε δὴ
 τὰ ὄρθα καὶ οἱ τοῦ κρείττονος πέρι νόμιμα προσιέμενοι, ἥπερ
 5μοι ἤδη ἐξῆθή, καὶ παραπλήσια τοῖς Ῥωμαίοις ἱεροουργοῦν- B
 τες. τὸ δὲ Ἀλαμανικὸν ἄπαν, (ἕτερα γὰρ ἐκείνοις ἐς τοῦτο δο-
 κεῖ,) ἐδήουν τοὺς νεῶς ἀφειδῶς, καὶ ἀπηγλαΐζον. πολλὰς μὲν
 γὰρ κύλπεις ἱεράς, πολλὰ δὲ περιῶραντήρια πάγχρυσσα, συχνὰ
 δὲ κύπελλα καὶ κανῶ, καὶ ὅσα ταῖς μυστικαῖς ἀγιστείαις ἀνεῖ-
 10ται, ταῦτα δὲ ἀφαιρούμενοι, ἅπαντα οἰκεῖα κτήματα ἐποιοῦν-
 το. τοῖς δὲ οὐδὲ τάδε ἀπέχρη, ἀλλὰ τὰς τε ὄροφάς τῶν ἱερῶν
 ἀνακτόρων κατέβαλλον, καὶ τὰς κρηπίδας ἀνεκίνουν· λύθρῳ τε
 τὰ τεμένη περιεῶρετο, καὶ τὰ λήϊα ἐμιαίνετο, πολλαχοῦ νε-
 κρῶν ἀτάφων περιεῶριμμένων. ἀλλ' οὐκ ἐς μακρὰν αὐτοὺς τὰ
 15ἐνθένδε μετήλθεν μηνίματα. οἱ μὲν γὰρ πολέμῳ, τὸ δὲ τι ἀν- V. 27
 τῶν νόσῳ διεφθάρη, καὶ οὐδεὶς ὅστις ἀπάνατο τῆς προτέρας C
 ἐλπίδος· ἀδικία γὰρ καὶ θεοῦ ἀθεραπεία φρενῶν μὲν αἰεὶ
 καὶ ἀσύμφορα, μάλιστα δὲ ἐν τῷ προσπολεμῆν καὶ παρατάτ-
 τεσθαι. πατριῶν μὲν γὰρ ἐπαρήγειν καὶ νόμοις πατρίοις, καὶ
 20τοῖς ταῦτα λυμαινομένοις ἤκιστα ἐφίεσθαι, ἀλλὰ παντὶ σθένει
 ἀμύνεσθαι, ὅσιόν τι ἂν εἴη καὶ μάλα γενναῖον. ὅσοι δὲ κέρδους
 ἕκατι καὶ δυσμενεῖας ἀλόγου, μηδὲν ἐπίκλημα ἔνδικον ἔχοντες,
 ἔπειτα φοιτῶσιν ἀνὰ τὴν ὀθνεῖαν, τοὺς μηδὲν ἡδίκηκότας σι-

4. καὶ οἱ R., vulg. καὶ d.
ταῦτα vulg.

9. κύπελα edd.

11. τάδε R.,

eorum Franci erant indigenae, multam reverentiam pietatemque circa
 templa exercebant, utpote rectam de Deo sententiam amplexi, ut supra
 dixi, eademque cum Romanis sacra colentes. Alemannica vero gens
 universa (aliter enim hi circa religionem sunt affecti) templa irreve-
 renter diripiebant, suisque ornamentis spoliabant, multas quidem
 amulas sacras, sive vasa lustralia et aspergilla ex puro auro, quam-
 plurimos etiam calices et acerras, et quaecunq; mysticis ceremoniis
 peragendis erant consecrata, spollantes, propriis suis possessionibus
 adscribebant. Sed ne his quidem rebus contenti, tecta ipsa sacrorum
 templorum diruebant, et fundamenta subvertebant; cruoreque et
 sanie delubra circumfluebant, arva etiam segetesque polluebantur, cum
 pro easq; passim cadavera insepulta sparsa iacerent. Sed non multo
 post divina vindicta est subsecuta. Alii enim bello, alii morbo peri-
 erunt, neque quisquam eorum priori spe potitus est. Iniustitia
 enim et Dei contemptus fugienda quidem semper et noxia sunt, praeci-
 pue vero in proelia et conflictibus. Patriam enim patriaque insti-
 tuta propugnare, eaque pessumdare molientibus obsistere, omnibusque
 eos viribus propulsare, aequum sane fuerit valdeque generosum: qui
 vero lucri causa, et hostilitate, quae nulla iusta causa nitatur, aliena

Agathias.

5

A. C. 553 *νόμοι*, οὗτοι δὲ ἀλαζόνες εἰσὶ καὶ ἀτίωθαλοι, οὔτε θέμις
 I. I. 27 εἰδότες, οὔτε μέλον αὐτοῖς εἰ τὸ θεῖον νεμεσᾷ τοῖς γιγνομένοις.

Ἰστοιγάρτοι ποιναί γε αὐτοὺς μετίαισιν ἀκριβεῖς, καὶ σφίσιον ἐς
 ἀνηκέστους συμφορὰς τὰ πράγματα τελευτῶσιν, εἰ καὶ ἐπὶ
 βραχὺ εὐημερεῖν νομισθεῖεν. ὅποια καὶ τότε τοῖς ἀμφὶ Λευ-5
 θαρῖν τε καὶ Βουτιλίον βαρβάρους ξυνέβη.

β'. Ἐπειδὴ γὰρ ταῦτα ἔδρασαν, καὶ πολὺ τι λαφύρων
 περιεβάλλοντο χρῆμα, ἤδη τε τὸ ἔαρ παρωχῆκει, καὶ ἡ τοῦ
 θέρους ἤκμαζεν ὥρα, Λευθαρῖω μὲν, θατέρω τῶν ἡγεμόνων,
 βουλομένω ἦν οἴκαδε ἀπονοστήσαι, καὶ τοῦ ὄλβου ἐμπιπλᾶ-10
 σθαι. ἔστειλεν δὲ ὡς τὸν ἀδελφὸν ἀγγελιαφόρους, παρα-
 κελυόμενος καὶ τόνδε ὡς τάχιστα ἐπανιέναι, χαίρειν εἰπόντα

P. 37 τῷ πολέμῳ, καὶ τῇ ἀδύλῳ τύχῃ τῶν ἐσομένων. Βουτιλίος δὲ
 καὶ ὅτι ὁμομόκει τοῖς Γότθοις, ἢ μὴν ξυνάρασθαι αὐτοῖς τὸν
 πρὸς Ῥωμαίους ἀγῶνα, καὶ ὅτι αὐτὸν ἐκείνοι ἐθώπευον, βα-15
 σιλέα σφῶν ἀναδείξιν ἐπιθρυλλοῦντες, ἐδόκει οἱ μενετεῖα εἶναι,
 καὶ τὰ ξυγκείμενα διανυστέον. καὶ ὁ μὲν τούτων δὴ ἔνεκα ἔμενέ
 τε αὐτοῦ, καὶ τὰ ἐς τὸν πόλεμον ἐξηρτύετο. Λευθαρῖς δὲ ἅμα

2. νεμεσᾶν R. 7. ἐπειδὴ γὰρ R., ἐπεὶ γὰρ vulg. 8. ἤδη
 τό τε ἔαρ R., quod praeferram, si post Λευθαρῖω insereret οὐν.
 Intr. vulgatam exprimit. 10. βουλομένω R. 11. ἔστειλεν
 R. Lugd., ἔστειλε edd. δὲ ὡς R., δὲ καὶ ὡς vulg. 12. ἐπι-
 ιέναι R. 14. εἰ ins. ex R. ὁμομόκει R. τοῖς Γότθοις R.,
 τῷ Γότθῳ vulg. 16. ἐπιθρυλλοῦντες R., ἐπιθρυλλεῖ τ' Lugd.,
 ὡς ἐπιθρυλλεῖτο vulg., Intr. ac suum imperatorem fore se praed-
 dicarent. 17. ἔνεκα R., ἔνεκεν vulg.

invadunt, eos a quibus nulla iniuria sunt provocati infestantes, hi certe vesani impiique fuerint; neque quid ius ac fas sit norunt, neque iis curae est an Deus maleficiis offendatur. Idcirco acerrimae eos poenae manent, resque ipsis in extremas atque irremediabiles calamitates desinunt, tametsi ad breve aliquod tempus prospere rem gerere videantur. Ac talia quidem etiam tunc Leutharim Butilinumque sectantibus copiis evenere.

2. Nam hi rebus hisce perpetratis, cum iam ingentem spoliolorum vim coacervassent, et iam praeterlapso vere vigeret aestas; alteri quidem ducum, Leuthari videlicet, in animo erat domum reverti, et opimis spoliis suis frui, nuntiisque ad fratrem suum missis eum etiam ad domuitionem hortabatur; bello et incertis rerum futurarum eventibus valere iussis. Butilinus vero etiam iureiurando se Gothis obstrinxit, proelium adversus Romanos cum ipsis aditurum; cumque illi per assentationem spargerent sese eum regem ipsorum designaturum, manendum sibi apud illos censuit, et se ad bellum instruxit. Leutharis vero cum suis copiis statim discessit: eo copioso ut postquam praedam omnem quam tutissime avexisset, domumque venisset, tum exercitum fratri suo suppetias laturum mitteret. Sed ne ipsi quidem consilia sua ex animi sententia successerunt, neque fratri suo valde auxiliari potuit. Nam ipsi iam iter domum versus ingresso, ni-

τῆ ἀμφ' αὐτὸν δυνάμει εὐθὺς ἀπεχώρει, καὶ ὡς ἂν ἀσφαλῆ- A.C. 553
 στατα τὴν λείαν διακομίσῃ ἠπείγετο, βεβουλευμένον αὐτῷ, ἐπει- L. L. 27
 δὲ οὐκ ἴκηται, τότε δὴ εὐθὺς ὡς τὸν ἀδελφὸν στείλαι τὸ
 στρατεύμα ξυλληψόμενον αὐτῷ τοῦ κινδύνου. ἀλλ' οὔτε ἐκείνη
 5 ἐς τέλος ἀπέβη τὰ δοκηθέντα, τῷ τε ἀδελφῷ οὐ μάλα ἤρκεσεν
 ἐπαμῦναι. ἤδη γὰρ αὐτῷ ἀνὰ τὴν αὐτὴν πορείαν ἐπανερχομένη, B
 μέχρι μὲν Πικηνοῦ τῆς χώρας οὐδενότι ἀντίπαλον ξυνηνέχθη.
 ὡς δὲ ἐνταῦθα ὁδῷ ἰὼν ἐγεγόνει, αὐτὸς μὲν περὶ τὴν Φάνον ἐ-
 στρατοπεδεύετο τὴν πόλιν. ἔστειλλε δὲ εὐθὺς, ὡς περ εἰώθει, προ-
 10 φύλακας καὶ διοπτῆρας ἄνδρας ἐς τρισχιλίους, οὐ μόνον ἐπι-
 σκευομένους τὰ πρόσω, ἀλλὰ γὰρ καὶ, εἶπον πολέμιοι φανεῖν,
 ἀμυνομένους. Ἄρταβάνης δὲ καὶ Οὐλδαχ ὁ Οὐννος, ἐτόνχα-
 νον γὰρ ἅμα στρατεύματι Ῥωμαϊκῷ τε καὶ Οὐννικῷ εἰς Πί-
 15 σαυρον τὴν πόλιν ξυνηλεγεμένοι καὶ ἐφεδρεύοντες τῇ παρόδῳ,
 οὗτοι δὴ οὖν, ἐπειδὴ ἐκείνους τοὺς προπορευτὰς ἐθεάσαντο ἐν
 αὐτῷ δὴ τῷ αἰγιαλῷ τοῦ Ἴονικοῦ κόλπου καὶ τῇ κροκάλῃ πο-
 20 ρευσομένους, ὑπεκβάντες τοῦ ἄστεος, ἐσβάλλουσιν ἄθρόον ἐς C
 αὐτούς, εὐ μάλα παρατεταγμένοι, καὶ πολλοὺς μὲν τοῖς ξίφεσι

1. ἀμφὶ αὐτὸν R. εὐθὺς ἀπεχώρει — οὐκ ἴκηται. Pluri-
 mum h. l. ab ea recensione quam Lugd. exhibet, illa abit quam
 R. et Intpr. exprimunt. Nam vulg. quidem haec habet: εὐθὺς
 ἀπεχώρει, βεβουλευμένον αὐτῷ, ἐπειδὴ ἀσφαλῆστατα τὴν λείαν
 διακομίσῃ καὶ οὐκ ἴκηται: quae per se spectata, vix repre-
 henderet. R. autem, quum praestantioris recensionis vestigia
 conservet, longe corruptiora exhibet, cunctis ab ἀπεχώρει us-
 que ad ἀσφαλῆστατα vocabulis omissis, aliis transpositis: εὐθὺς
 τὴν λείαν διακομίσῃ ἠπείγετο ὡς ἂν καὶ οὐκ ἴκηται. Inter-
 pres denique, integerrimo codice usus, sine ullo erroris periculo
 ad veritatem ducit, dum sic vertit: *Leuthares itaque cum ceteris
 circa se copiis praedam omnem quam primum secum deferre
 accelerabat, et domum contendere.* 3. εὐθὺς add. ex R. ὡς
 R., ἐς vulg. 6. αὐτὴν ins. ex. R. et Intpr. eadem via. 7.
 Πικηνοῦ. Sic R. et Intpr., vulg. πυκνῆς. Vulg. conii. Πικνῆς s.
 Πενκεντίης. 9. ἔστειλλε R., ἔστειλε vulg. 12. ἀμυνομένους
 Cl., ἀμυνομένους. R. et vulg. Οὐλδαχ R. et Intpr., Οὐλδάχης
 vulg. 15. δὴ οὖν R. et Lugd., δὲ οὖν edd. 16. Ἴονικοῦ R.

hil quidem adversi ad Picenum agrum usque accidit: cum autem eo
 progressus pervenisset, ipse quidem circa Fanum urbem castra meta-
 tus est; emissis etiam statim, suo more, praecursoribus et specula-
 toribus ad tria hominum millia, qui non solum anteriora loca explo-
 rarent, sed, sicubi hostes comparerent, profligarent: Artabanes ve ro
 et Uldach ille Hunnus, qui cum exercitu Romano pariter et Hunn ico
 ad Pisaurum urbem collecti erant, insidiis in transitu collocatis, hi,
 inquam, praecursores illos conspicati, in ipso Ionici sinus littore et
 crepidine euntes, egressi urbe, acieque optime instructa confertim in
 eos irruunt, ac multos quidem gladiis caedentes trucidant; non pauci

A. C. 553 παίοντες διεχρώντο. ἔνιοι δὲ αὐτῶν ὑπὲρ τὸ κρημνῶδες καὶ ἀπεθ-
 I. I. 27 ῥωγὸς τῆς ἡϊόνος ἀναβάντες, ἔπειτα κατὰ τοῦ προνοῦς ὑπο-
 φερόμενοι, καὶ ἐς τὴν θάλατταν κατωκάρρα ἐκπίπτοντες, ἀπώλ-
 λυτο, ἐμφορούμενοι τοῦ ῥοθίου. ἐπῆρται γὰρ πως ἐνταῦθα
 ἡ ἀκτὴ, καὶ ὥσπερ γεώλοφόν τι ἀποτελεῖ, οὐ πανταχόθεν βα-5
 τὸν τε καὶ ἐπίδρομον, οὐδὲ οἶον τοῖς ἐπ' ἄκρου γιγνομένοις
 εὐκόλους παρέχειν τὰς ἀναβάσεις, ἀλλ' ὀλισθηρὸν, ὡς τὰ πολλὰ,
 καὶ σηραγγῶδες καὶ ἐς τὸ βαθυνόμενον τῆς ἠγμῖνος ἐπιπεκλι-
 D μένον. οὕτω δὲ οὖν τῶν πλείστων διαφθειρομένων, καθορῶν-
 τες οἱ ἄλλοι ἔφυγον οὐδενὶ κόσμῳ, βοῆ τε ζὺν πολλῇ καὶ οἰμωγῇ 10
 ἀνὰ τὸ στρατόπεδον εἰσπεσόντες, θορύβου καὶ ταραχῆς ἅπαντα
 ἐπλησαν, ὡς αὐτίκα μᾶλα τῶν Ῥωμαίων ἐπελευσομένων. αὐ-
 τὸς τε δὲ οὖν Λεύθαρις διανίστατο ἐς παρόκαζιν, καὶ ἅπαν
 τὸ στρατεύμα ἐκινεῖτο καὶ τοῖνον, ἀναλαβόντες τὰ ὄπλα, ἐς
 φάλαγγα καθίσταντο, βαθεῖάν τε καὶ ἐπιμέγα παρατεταμένην. 15
 ἐν τούτοις δὲ αὐτῶν καταστάτων, καὶ οὐδὲν ὀτιοῦν αὐτοῖς
 ἕτερον ἐν νῶ τίθεσθαι παρέχοντος τοῦ καιροῦ, οἱ πλείστοι τῶν
 αἰχμαλώτων ἀφύλακτοι ἀθρόον γεγενημένοι, ἀπεχρώντο ἐν
 δέοντι τῇ τῶν πολεμίων ἀσχολίᾳ· αὐτοὶ τε γὰρ ὡς τάχιστα διε-
 δίδρασκον, καὶ τῶν λαφύρων ὅποσα οἶόν τε ἦν ἐς τὰ ἐχόμενα 20

P. 38 φρουρία διεκόμισαν.

V. 28 γ'. Ἐπεὶ δὲ Ἀρταβάνης τε καὶ Οὐλδαχ, ᾗοντο γὰρ οὐκ ἀξιο-
 2. Suid. s. v. κατωκάρρα: ἐκ τοῦ προνοῦς ὑποφανόμενοι, μοκ
 ἐκπίπτοντες. 3. θάλασσαν vulg. 6. ἐπίδρομον R., εὐεπί-
 δρομον vulg. 7. ἀναβάσεις. Intrap. descensum, Lugd. mg. ἴσ.
 καταβάσεις. 10. ἔφυγον R. 12. αὐτίκα τῶν Ῥωμαίων μᾶλα
 R. αὐτὸς δὲ R. 22. Οὐάλδαχ R. γὰρ ins. ex R.

cum praerupta littoris praecipitia conscendissent, in declive delati, pronique in mare provoluti, et procellis abrepti perierunt. Subrigit enim se quodammodo ea parte litus, et veluti collem quendam facit, non omni ex parte accessibilem et pervium, quique, ubi in eius summitatem ventum fuerit, nequaquam facilem praebet descensum, sed maxima sui parte praecipitiis ad lapsum proclivibus et hiantibus obnoxium, et in profundiolem maris crepidinem vergentem. Alii itaque quamplurimos ita pereuntes conspicati, absque ullo ordine fugerunt, et cum ingenti clamore atque eiulatu ad exercitum delati perturbatione et tumultu omnia implerunt, ut iamiam ingruentibus Romanis. Leutharis vero ad proelium se comparans, omnem exercitum movebat. Illi arreptis armis aciem instruebant, densam pariter et in longum protensam. Hoc ergo pacto constitutis ipsis, neque opportuniore consilio in mentem veniente, plurimi captivi incustoditi relictī, hostium occupatione opportunē usi, quam celerrime aufugerunt, et quicquid poterant spoliū in proxima castella transtulerunt.

3. Cum vero Artabanes simul et Uldach imparces scese comit-

μαχοι εἶναι, ἥμιστα ἐπεξῆγον τὸ στράτευμα, τότε δὴ οἱ Φράγ- A. C. 553
 γοι διελύετο μὲν αὐτοῖς ἢ παρατάξεις, κατὰ σφᾶς δὲ γινόμενοι I. I. π7
 καὶ γνωματεύοντες, διεγίνωσκον ὁπόσων ἐτύγγαρον ἀφηρημένοι.
 πρὶν γε δὴ οὖν καὶ ἕτερόν τι παθεῖν, ἐδόκει αὐτοῖς ἐν καλῷ
 5 ἔσσεσθαι, εἶγε ὡς τάχιστα ἐκ Φάνου τῆς πόλεως ἀναστάντες,
 ἔοιεν ἀνὰ τὰ πρόσω. καὶ τοίνυν αὐτίκα ἐχώρουν, ἀφέντες δὲ
 ἐν δεξιᾷ τὸν Ἴονιον κόλπον καὶ ἅπασαν τὴν παρακτιῶν τε καὶ
 ψαμαθῶδη πορείαν, ἀνὰ τοὺς πρόποδας τοῦ Ἀπινναίου ὄρους
 ἐπορεύθησαν. οὕτω τε ἰθὺ Ἀμιμλείας καὶ Ἀλπισκοτίας ἐλθόν-
 10 ιοτες, μόλις τὸν Πάδον ἐπεραιοῦντο. καταλαβόντες δὲ Βενετίαν
 τὴν χώραν, ἐς Κένετα τὴν πόλιν κατήκοον οὖσαν σφῶν ἐν τῷ
 τότε ἠϋλίζοντο, αὐτοῦ τε τολοιπὸν ἐν τῷ ἀσφαλεῖ διαιτώμε- B
 νοι, ἥσχαλλόν γε ὅμως καὶ ἐδυσφόρουν, καὶ πολὺ τι ὑπῆρχε
 διαφανὲς τῆς γνώμης τὸ ἀνιῶμενον. αἴτιον δὲ ἦν, ὅτι δὴ αὐτοῖς
 15 ἐλάχιστα ἐκ τῆς λείας ἐλείπετο, καὶ ἐδόκει ἄκαρπα καὶ ἀνόνητα
 διαπεπονηκέναι. ἀλλ' οὐ μέχρι τοῦδε μόνον αὐτοῖς τὰ τῶν δυσ-
 τυχημάτων ἐχώρει. ὀλίγῳ γὰρ ὕστερον καὶ νόσος τις λοιμώδης
 ἔφθειρε τὰ πλήθη ἑξαπινναίως ἐπεισπεσοῦσα. καὶ οἱ μὲν αὐτῶν
 μοχθηρὸν ἀποκαλοῦντες τὸν περικείμενον σφίσιν ἄερα αἴτιον
 20 ἐκείνου. τοῦ πάθους γεγενῆσθαι ἠγοῦντο. οἱ δὲ ὅτι πολέμους τε
 συγχοῦς καὶ ὁδοιορίας μακρὰς διανύσαντες, ἀθρόον ἐς τὸ
 3. δπόσων R., δπόσα vulg. 8. Ἀπινναίου R., Ἀπινναίου vulg.
 9. Ἀλλπει Κοιτίας Lugd. mg. Verum *Alpiscotia* *Agathiae* singularis
 numerus est. 11. Κένετα R., Κενεστά vulg., Inpr. *Cenedam*. κα-
 τήκοον οὖσαν R., vulg. οὖσαν post τότε legitur. 13. ἥσχαλλόν
 τε R. 15. Inpr. *tanta ex praeda*; f. legebat: ἐκ τοσαύτης. 19. πε-
 ρικείμενον R., Inpr. *circumiectorum locorum*, παρακείμενον vulg.
 20. ἐκείνου R., ἐκείνον vulg.

tendo proelio censesentes copias nequaquam educerent, tum Franci soluta acie in castra reversi cognoverunt quantam iacturam fecissent. Quocirca priusquam gravius aliquod damnum acciperent, visum est eis consultum, si quam citissime motis a Fano urbe castris ultra progrederentur. Statim itaque processerunt, relicto ad dextram Ionio sinu et littorali universa arenosaque via, ad radices Apennini montis iter fecerunt; atqua ita recta Acmiliam et Alpes Cottias versus euntes, aegre Padum traiecerunt. Cum vero in ditionem Venetam venissent, ad Cenetam urbem per id tempus ipsis subditam stationem habuerunt, ibi deinceps in tuto commoraturi. Dolebant tamen molesteque ferebant, et summum quandam moerorem prae se ferebant, quod ipsis perquam exiguum e praeda esset reliquum, videbanturque sibi irritos inutilisque labores perpassi. Sed non his terminis ipsorum calamitas fuit circumscripta. Paulo enim post, pestilens quidam morbus repente incidens multitudinem absumsit; et nonnulli quidem illorum ambientis aëris pravitatem incusabant, causam morbi ei adscribentes: alii vero, quod continuis bellis et longis itincribus peractis repente ad otiosam mollemque vitam tra-

- A. C. 553 ἄβροδίατον μετεβέβληντο, τὴν τῆς διαίτης παραλλαγὴν ἤτιώωντο,
 I. L. 27 τὴν δὲ γε ὡς ἀληθῶς ἀρχὴν τε καὶ ἀνάγκην τῆς συμφορᾶς οὐ
 C μάλα διενοοῦντο. ἦν δὲ ἄρα οἶμαι ἡ ἀδικία, καὶ τὸ περιῦβρῆ-
 σθαι πρὸς αὐτῶν τὰ τε θεῖα ἀφειδῶς καὶ ἀνθρώπεια νόμιμα.
 αὐτὸς δὴ οὖν ὁ στρατηγὸς καὶ μάλα ἐνδηλος ἦν, ὅτι δὴ αὐτὸν δὲ
 θεήλατοι μετῆλθον ποιναί. παραπλήξ τε γὰρ ἐγεγόνει, καὶ ἐλύττα
 περιφανῶς, καθάπερ οἱ ἔκφρονες καὶ μεμνηότες, κλόνος τε
 αὐτὸν ἐπέλχε μυρίος, καὶ οἰμωγὰς ἀφίει βαρείας· καὶ νῦν μὲν
 πρηγῆς, νῦν δὲ καὶ ἐπὶ θάτερα ἐν τῷ ἐδάφει κατέπιπτεν ἀφρῶ
 τε πολλῶ τὸ στόμα περιεῤῥεῖτο καὶ τὸ ὀφθαλμῶ βλοσυρῶ γειο
 ἦσθη καὶ παρατετραμμένω. ἐς τοῦτο δὲ ἄρα ὁ δειλαιοὺς ἀφῖκτο
 μανίας, ὥστε ἀμέλει καὶ τῶν οἰκείων μελῶν ἀπογεύσασθαι.
 D ἐχόμενος γὰρ ὁδᾶξ τῶν βραχιόνων καὶ διασπῶν τὰς σάρκας,
 κατεβίβρωσκέ γε αὐτὰς ὡσπερ θηρίον διαλιχμώμενος τὸν ἰχῶρα.
 οὕτω δὲ ἑαυτοῦ ἐμπιπλάμενος, καὶ κατασμικρὸν ὑποφθινύθων,¹⁵
 οἰκτρότατα ἀπεβίω. ἔθνησκον δὲ χύδην καὶ οἱ ἄλλοι, οὐδεν-
 ὅτι καὶ ἀνέντος τοῦ κακοῦ, ἕως ἅπαντες διεφθάρησαν. καὶ
 πυρετῶ μὲν οἱ πλεῖστοι πιεζόμενοι, νηφαλέοι γε ὅμως ἀπόλ-
 λυντο. ἐνίοις δὲ καὶ ἀποπληξία ἐνέσκηπτεν ἰσχυρὰ καὶ ἐτέροις
 καρηβαρία, καὶ παραφροσύνη ἐτέροις. ποικίλα μὲν γὰρ αὐτοῖς²⁰
 ἐπεφέρετο πάθη, ἅπαντα δὲ εἰς ὄλεθρον ἀπεκρίνετο. Λευθα-

2. τῆς συμφορᾶς add. ex R. et Intrp. necessitatem calamitatis.
 4. τὰ τε θεῖα ἀφειδῶς R., ἀφειδῶς τὰ τε θεῖα vulg. 9. καὶ
 post νῦν δέϊns. ex R. 10. βλοσυρῶ R. et corr. Lugd., βλοσυρῶ
 vulg. 14. διαλιχμώμενος R. 15. ὑποφθινύθων R., ὑπο-
 φθινύθων vulg. 18. πιεζόμενοι R. Lugd. (Cl.), Intrp. *degrava-
 ta*, Par. *πεσόμενοι*, Ed. pr. *πιεσόμενοι*. 20. καρηβαρεῖν R. αὐ-
 τῶ R. 21. ἐπεφέρετο R. Lugd. (Cl.), ἐπεφέρητο edd.

ducti, vitae immutationem in causa esse putabant. At ipsam revera originem necessariamque causam mali plane non intelligebant, quae profecto erat iniustitia, et divina pariter atque humana iura ab ipsis proculcata. Ipsum itaque ducem videre erat evidenter poenis divinitus immissis obnoxium: insania enim manifesta rabie, instar eorum, qui mente capti furere solent, corripiebatur, multaue vertigine agitabatur, gravesque eiulatus edebat, modo pronus, modo in alterutrum latus in solum procidens, multamque ex ore spumam ciens; oculi etiam ipsi erant torvi, horrendumque in modum inversi; eo denique insaniae venerat miser, ut ne a suis quidem membris degustandis abstineret. Assidue enim mordicus brachiis suis inhaerens, et carnes dentibus convellens, eas instar ferae alicuius bestiae dilaniabat, promanantem sanie lambens, atque ita sui ipsius satur paulatimque contabescens miserrime periit. Extincti vero sunt universim etiam ceteri, nihil penitus se remittente malo, donec omnes interierunt; ac febre quidem plurimi pressi, sana tamen mente perierunt; nonnullos autem gravissima apoplexia afflixit, alios capitis gravedo,

ρίῳ μὲν οὖν καὶ τῷ οἱ ἐπομένῳ ὁμίλῳ, ἐς τόδε τύχης τὰ τῆς A. C. 553
ἐκστρατείας ἐτελεύτα. I. I. 27

δ'. Ἐν ᾧ δὲ ταῦτα ἐν Βενετία ξυνέβαινε, Βουτιλίνος P. 39
ἄτερος στρατηγός, τὰ μέγροι τοῦ πορθμοῦ τῆς Σικελίας πολί-
55ματά τε καὶ φρούρια σχεδόν τι ἅπαντα λυμηνάμενος, ἐπανήει
αὐθις ὡς τάχιστα ἐπὶ Καμπανίας τε καὶ Ῥώμης. ἠκηκόει γὰρ
τὸν Ναρσῆν καὶ τὰς βασιλέως δυνάμεις αὐτοῦ που ἠθροῖσθαι.
καὶ ἠβούλετο μὴ μέλλειν ἔτι μηδὲ ἀλᾶσθαι, ἀλλὰ παντὶ τῷ
στρατῷ παραταξάμενος, τὸν ὑπὲρ τῶν ὄλων κίνδυνον ἀναρῶ-
10ψαι· ἐπεὶ καὶ μέρος τι οὐκ ἐλάχιστον καὶ τῆς ἄμφ' αὐτὸν στρα-
τιᾶς νόσῳ ἐαλώκει καὶ διεφθείρετο. ἦδη γὰρ τοῦ θέρους λήγον-
τος, καὶ τοῦ φθινοπώρου ἀρχομένου, αἱ μὲν ἄμπελοι τῷ καρπῷ
ἐβρίθοντο, οἱ δὲ χῆται τῶν ἄλλων ἐπιτηδείων, (ἅπαντα γὰρ
τῷ Ναρσῆι ἐμφρονέστατα προδιήρπαστο,) οἱ δὲ τοὺς βότρυς B
15ἀφαιρούμενοι, καὶ ταῖς χερσὶ διαθλίβοντες, ἐνεφοροῦντο τοῦ
γλεύκους, αὐτοσχεδιάζοντες τὸν ἀνθροσμίαν. ἐνθὲνδε τε αὐτοῖς
ἢ γαστήρ ἐπιμέγα ἐφέρετο καὶ διέρῳει, καὶ τὸ μὲν τι αὐτῶν
ἔθνησεν ἀντίκα, ἦσαν δὲ οἱ καὶ διεγίνοντο. πρὶν γε δὴ οὖν
καὶ ἅπασιν ἐκνικῆσαι τὸ πάθος, ἐδόκει οἱ εἶναι πολεμητέα ἐς
20δ', τι ἐκβαίῃ. καὶ τοίνυν ἀφικόμενος ἐς Καμπανίαν, στρα-
τοπεδεύεται οὐ πόρῳ Καπύης τῆς πόλεως, ἀμφὶ τὰς ὄχθας
τοῦ Κασουλίνου ποταμοῦ. ὅς δὴ ἕων ἐκ τοῦ ὄρους τοῦ Ἄπιν- V. 29

4. ἕτερος R. 11. διαλώκει R. 13. R. in mg. ἦν δὲ. 14. βότρυς
R., βότρυας vulg. 16. αὐτῶν R. 21. Καπύης R., Καπούης vulg.

alios delirium. Variis enim morbis laborabant, sed omnibus in per-
niciem desinentibus. Leutharis itaque quique eum sequebantur ex-
peditio huiusmodi calamitosum habuit exitum.

4. Dum vero haec in Venetia contingunt, Butilinus alter dux op-
pidis castellisque propemodum omnibus ad Siculum fretum usque
vastatis, statim quam citissime Campaniam versus et Romam se re-
cepit. Inaudierat enim Narsetis et Imperatoris exercitus eo conve-
nisse, et statutum erat non cunctari diutius neque animi pendere,
sed in aciem instructis omnibus copiis de rerum summa decertare;
quandoquidem non minima exercitus qui ei aderat pars morbo cor-
repta interierat. Vergente enim iam aestate et autumnus ineunte,
vineae quidem uvis onustae erant; hi vero inopia aliarum rerum ne-
cessariorum (omnis enim commeatus per Narsetem prudentissime prae-
reptus erat) avulsis uvis, succoque manibus expresso, musto sese in-
gurgitabant, odoriferum vinum, quod Graeci ἀνθροσμῖαν vocant, ex
tempore conficientes; unde vehementissimo alvi profluvio laborant:
et nonnulli quidem eorum eo interierunt, nonnulli etiam supervi-
xerunt. Priusquam itaque hic morbus omnes pervaderet, committen-
dum sibi quocunque eventu proelium censebat. Quocirca cum in
Campaniam venisset, castra non procul a Capua urbe fixit, ad ripas
Casulini fluminis, quod quidem ex Apennino monte fluens, et per

A. C. 553 ναίου, καὶ ἀνὰ τὰ ἐκείνη πεδία περιελιττόμενος, ἐς τὴν
 I. I. 27 Τυρσηνικὴν φέρεται θάλατταν. ἐνταῦθα δὴ οὖν ἰδρύσας τὸν
 στρατὸν, χαράκωμά τε περιεβάλετο καρτερὸν, καὶ ἐπεποίθει
 C τῷ χώρῳ· ὁ γὰρ ποταμὸς αὐτῷ ἐν δεξιᾷ ὑποβρέων ἀντ' ἐρύ-
 ματος εἶναι ἐδόκει τοῦ μὴ τινα ἐπιέναι, καὶ τοὺς τῶν ἄμα-5
 ξῶν τροχῶν, ἃς δὴ ὡς πλείστας ἐπήγετο, στοιχηθὸν ἐς ἄλ-
 λήλους ἀρμόσας, ἐνέπηξε τὰ ὀπίσω τῷ ἐδάφει, ἄχρι καὶ ἐς
 τὰς πλήμνας περιχώσας, ὡς μόνα τὰ ἡμικέκλια ὑπερανέχειν
 καὶ προβεβλήσθαι. τούτοις δὴ οὖν καὶ ἑτέροις ξύλοις πολλοῖς
 ἄπαν τὸ στράτευμα ἐρμυνώσας, ἐξοδὸν τινα οὐ μάλα εὐρείαν 10
 καταλέλοιπεν κενὴν τῶν περιφραγμάτων, ὡς ἐκ τῆσδε αὐτοῖς
 ἐξείη ῥαδίως ἢ βούλοιντο κατὰ τῶν πολεμίων ἐφόδους τε καὶ
 D ἐπανόδους ποιῆσθαι. ὅπως δὲ ἂν αὐτῷ μηδὲ τὰ τῆς γεφύρας
 τοῦ ποταμοῦ ἀφύλακτα εἶη, μηδέ γε ἐνθένδε πημαίνοιτο, προ-
 καταλαμβάνει τε αὐτήν, καὶ πύργον τινα ξύλινον ἐνταῦθα 15
 τεκτηνύμενος, ἐφίστησιν ἐν αὐτῷ ἄνδρας ὀπίσους οἷον τε ἦν
 μαχίμους τε καὶ ἄριστα ὀπλισμένους· ἐφ' ᾧ ἐκ τοῦ ἀσφαλοῦς
 ἀμύνεσθαι, καὶ ἀπερύκειν τοὺς Ῥωμαίους διαβησίοντας. οὕτω
 δὲ ἕκαστα διαθεῖς, ᾧτό οἱ τὰ παρόντα ἐν δέοντι παρασκευά-
 σθαι, ὡς καὶ ἐν αὐτῷ δὴ που κεισόμενον πολέμου κατάρχεσθαι, 20
 καὶ οὐ πρότερον μάχης ἐσομένης, πρὶν ἂν ἐκείνῳ εἶη βουλο-
 μένῳ. καὶ τὰ μὲν ἀμφὶ τῷ ἀδελφῷ ἐν Βενετία ξυμβαίοντα

P. 40 οὕτω ἐπέπυστο, ἐθαύμαζεν δὲ ὅτι δὴ αὐτῷ κατὰ τὸ ζυγκείμενον
 2. Τυρσηνὴν R. θάλασσαν R. 4. τῷ χωρίῳ R. ὁ γὰρ R. ὁ
 τε γὰρ vulg. διαβρέων R. 7. Pro τὰ δπ. R. τὰ ἐπισώτερα:
 aberravit, ut videtur, a τὰ ὀπισώτερα. 19. παρασκευάσθαι R.
 21. εἶη R., ἔοι vulg. 23. ἐπέπυστο R., πέπυστο vulg.

circumiacentes campos flexuose labens, in Tyrrhenum mare festur.
 Hic itaque locato exercitu, valido eum vallo munivit, natura loci fre-
 tus. Fluvius enim ipsi ad dextram labens, propugnaculi loco esse
 videbatur, ne quis ea ex parte adoriretur, et curruum, quorum ma-
 ximam habebat vim, rotas ordine inter se consertas solo infixit, terra
 ad modiolos rotarum usque aggesta, ita ut circumferentiae dimidia
 tantum pars exstaret et prominere. His, inquam, aliisque multis
 stipitibus cum universum exercitum communisset: exitum quendam
 non valde amplum neque ullo septo obstructum reliquit, ut per eum
 facile liceret, si liberet, excursus in hostes et recursus facere. Ne
 vero pons quo fluvius erat stratus incustoditus esset, neve ea ex parte
 damnum acciperet, hunc etiam praeoccupat, et turre quadam lignea
 in eó exstructa strenuos in ea quantum fieri poterat optimeque arma-
 tos viros collocat, qui pontem e tuto propugnarent, et Romanos trans-
 itum molientes propulsarent. His itaque singulis ita dispositis, omnia
 quam optime comparata censebat; tanquam in ipsius potestate futu-
 rum esset, bellum inchoare, neque prius proelium committi posset,
 quam ipsi liberet. Porro quae fratri suo in Venetis acciderant, nec-

τὸ στράτευμα οὐκ ἐπεπόμφει καὶ ὑπετόπαζεν, ὡς οὐκ ἂν ἐς A. C. 553
 τοσοῦτον ἐμέλλησεν, εἰ μὴ τι αὐτοῖς ξυνηνέχθη δεινὸν καὶ ἀντί- I. I. 27
 ξουν πλὴν ἀλλὰ καὶ ἐκείνων ἄνευ περιέσεσθαι τῶν πολεμίων
 ἤγειτο, ἅτε δὴ τῷ πλήθει καὶ ὡς ὑπερβάλλον. ἐς τρεῖς γὰρ
 ἑαυτῷ μάλιστα μυριάδας μαχίμων ἀνδρῶν ἢ λειπομένη στρα-
 τιά ξυνστάττετο· ἢ δὲ τῶν Ῥωμαίων δύναμις μόλις ἐν ὀκτω-
 καίδεκα χιλιάσιν ἐτύγχανεν οὐσα.

ἐ. Αὐτός τε δὴ οὖν ὠδέ πως ἄριστα εἶχε προθυμίας,
 καὶ ἅπαντι τῷ στρατῷ παρεκελεύετο γινώσκειν, ὡς ὁ παρῶν
 10 αἰῶν οὐκ ἐπὶ σμικρῷ τινι χωρήσει, „ἀλλ' ἢ καθέξομεν,” ἔφη, B
 „τὴν Ἰταλίαν, οὗ δὴ καὶ ἑκατὶ ἀφικόμεθα, ἢ λελείπεται ἡμῖν
 ἅπασιν ἀκλεῶς ἐνθάδε τεθνῆναι. οὐκοῦν τότε ἡμᾶς, ὦ γενναῖοι,
 ἀντ' ἐκείνου ἐλέσθαι προσήκει, ἔξόν ἄνδρας ἀγαθοὺς ἐν τῷ
 πολέμῳ γιγνομένους, ἀπόνασθαι ὧν ἐφιέμεθα.” Βουτιλῆνος
 15 μὲν οὖν ταῦτά τε καὶ τὰ τοιαῦτα παραινῶν τοῖς πλήθεσιν οὐκ
 ἀνίει. οἱ δὲ ἐπερῶννυντο ταῖς ἐλπίσι, καὶ τὰ ὄπλα, ὡς πη
 ἐκάστῳ φίλον, παρεσκευάζοντο. ὠδὶ μὲν γὰρ πελέκεις ἐθή-
 γοντο πολλοί, ὠδὶ δὲ τὰ ἐπιχώρια δόρατα, οἱ ἄγγωνες, ἐτέ-
 ρωθι δὲ τῶν ἀσπίδων αἱ διερῶωνυῖαι πρὸς τὸ ἐνεργὸν μετε-
 20 ποιοῦντο, καὶ ῥαδίως αὐτοῖς ἅπαντα παρεσκευάστο. λιτὴ γὰρ C
 τοῦδε τοῦ ἔθνους ἢ ὄπλισις, καὶ οἷα οὐ τεχνιτῶν δεῖσθαι ποι-
 κίλων, ἢ μόνον ὑπ' αὐτῶν οἶμαι τῶν χρωμένων διακοσμεῖσθαι,
 3. ἐκείνων R., ἐκείνου vulg. et Intpr. 11. δὴ καὶ ἔκ. R., δὴ ἔκ. vulg.
 ἐνθάδε τεθν. R., Intpr. hic morietur, τὸ τεθν. vulg. 17. ξυνε-
 σκευάζοντο R. 19. διερῶωνυῖαι R., διερῶωνυῖαι vulg. 23. ἰ. καὶ μ.

duin inaudierat; mirabatur vero quod ei copias suas, uti inter ipsos
 convenerat, non misisset, suspicioque ipsi incidebat, non tam diu
 tardaturas fuisse, nisi eis aliquid sinistri adversique accidisset: nihilominus tamen etiam sine illis victoriam se ab hostibus reportaturum
 censebat; quippe qui vel sic copiarum multitudine esset superior.
 Qui enim ipsi reliquus erat exercitus ad triginta bellatorum millia
 accedebat, Romanorum vero exercitus vixdum erat millium octodecim.

5. Quocirca et ipse quam optime animatus erat et universum
 exercitum hortabatur, non de exigua aliqua re eo proelio decernendum
 esse, „sed aut Italiam, inquit, cuius causa venimus, obtinebimus,
 aut hoc unum iamiam nobis reliquum erit, ut omnes inglorii moriamur.
 Illud itaque nos potius, viri fortes, quam hoc, velle debe-
 mus; cum in nostra manu sit positum, si strenui esse velimus, quae
 optamus consequi.” Butlinus itaque hisce aliisque verbis multitudi-
 nem hortari non desistebat. Hi vero bona spe fulti, arma ut cuique
 visum erat apparabant. Alibi enim securae multae acuebantur, alibi
 patria hastilia, quae ipsi angones vocant, alibi scuta confracta, ut
 usui essent, reficiebantur, facileque ipsis omnia instruebantur. Vilis
 enim est et neglecta huius nationis armatura quaeque variis officii-
 bus non indigeat; sed facile ab ipsis, qui ea utuntur, si quid forte

- A. C. 553 εἰ καὶ τι διαφθαρείη. θωράκων μὲν γὰρ καὶ κνημίδων ἀγνώ-
 I. I. 27τες τυγχάνουσιν ὄντες, τὰς δὲ κεφαλὰς οἱ μὲν πλεῖστοι ἀσκε-
 πεῖς ἔχουσιν, ὀλίγοι δὲ καὶ κράνη ἀναδύμενοι μάχονται· γυ-
 μνοὶ δὲ τὰ στέφρα εἰσὶ καὶ τὰ νῶτα μέχρι τῆς ὀσφύος, ἐνταῦθα
 δὲ ἀναξυρίδας, οἱ μὲν λινᾶς, οἱ δὲ καὶ σκντίνας διαζωονύ-5
 μνοι τοῖς σκέλεσι περιαμπλίσχονται. ἵπποις δὲ ἥμισυ χρῶνται,
 πλὴν σφόδρα ὀλίγων, ἅτε δὴ αὐτοῖς τὸ πεζομαχεῖν σύντρο-
 φόν τε ὄν καὶ πάτριον καὶ ἄριστα μεμελετημένον. ξίφος δὲ τῷ
 μηρῷ, καὶ ἀσπίς τῇ λαίᾳ πλευρῷ παρηώρηται. καὶ τοίνυν τέσσα
 D ἢ σφενδόνας ἢ ἄλλα ἅττα ἐκηβόλα ὄπλα οὐκ ἐπιφέρονται, ἀλλὰ ἰο
 πελέκεις γὰρ ἀμφιστόμους καὶ τοὺς ἄγγωνας, οἷς δὴ καὶ τὰ πλεῖστα
 κατεργάζονται· εἰσὶ δὲ οἱ ἄγγωνες δόρατα οὐ λίαν σμικρὰ, οὐμην-
 οῦν ἀλλ' οὐδὲ ἄγαν μεγάλα, ἀλλ' ὅσον ἀκοντίζεσθαι τε, εἴπου δε-
 ῆσοι, καὶ ἐς τὰς ἀγχεμάχους παρατάξεις πρὸς τὰς ἐμβολὰς ἐφι-
 κνεῖσθαι. τούτων δὲ τὸ πλεῖστον μέρος σιδήρῳ πάντοθεν περιέχε-15
 ται, ὡς ἐλάχιστόν τι διαφαίνεσθαι τοῦ ξύλου, καὶ μόλις ὄλον
 τὸν σαυρωτῆρα· ἄνω δὲ ἀμφὶ τὸ ἄκρον τῆς αἰχμῆς καμπύλαι
 V. 30 τινὲς ἀκίδες ἐξέχουσιν ἐκατέρωθεν ἐξ αὐτῆς δηπου τῆς ἐπιδο-
 ρατίδος, ὥσπερ ἄγκιστρα ὑπογναπτόμενα, καὶ ἐς τὰ κάτω
 P. 41 νενεύκασιν. καὶ οὐν ἀφίησι τυχὸν ἐν συμπλοκῇ τοῦτον δὴ τὸν 20
 ἄγωνα Φράγγος ἀνὴρ. καὶ εἰ μὲν σώματί που ἐγχοίψειεν,
 εἰσδύεται μὲν εἴσω, ὥσπερ εἰκὸς, ἢ αἰχμῇ, οὔτε δὲ αὐτὸν τὸν
 βληθέντα οὔτε ἄλλον τινὰ ἐρύσαι ῥαδίως ἔνεστι τὸ δόρυ. εἰρ-
 13. δεῖσθαι R. 14. ἐφικνεῖσθαι R., ἀφικνεῖσθαι vulg. 19. ἄγγι-
 στρα vulg. ὑπογναπτόμενα R., Intrap. coarctatae, ὑπογναπτόμε-
 να vulg., ὑπογναμπτόμενα Lugd. i. m. 23. οὔτε ἄλλον τινὰ
 add. R., Intrap. neque alius quisquam.

fractum fuerit, refici potest. Loricas enim et ocreas non norunt. Capita plerique eorum non muniunt, pauci vero galeis tecti pugnant. Pectoribus et tergoribus ad lumbos usque sunt nudis, inde bracciis sive femoralibus alii lineis, alii coriaceis cincti, tibias cooperiunt. Equis vero non utuntur, nisi admodum paucis, quippe qui ad pedestrem pugnam, quae ipsis familiaris patriaque est, optime sint exercitati. Ensis femori, et scutum sinistro lateri appendet: arcubus aut fundis, vel aliis telis, quae eminus iaciuntur, non utuntur; sed ancipitibus securibus et angonibus, quibus praecipue rem gerunt. Sunt vero angones hastae quaedam neque admodum parvae, neque admodum magnae, sed et ad iactu ferendum, sicubi opus fuerit, et ubi cominus collato pede confligendum est impetusque faciendus, accommodatae. Hae pleraque sui parte ferro sunt obductae, ita ut perparum ligui a laminis ferreis nudum conspiciatur, atque adeo vix tota imae hastae cuspis; supra vero ad extremitatem spiculi, adunci quidam mucrones utrinque prominent, ex ipso spiculo instar hamulorum reflexi, et deorsum vergentes. In conflictu itaque Francus miles hunc angonem iacit; quod telum si corpori inflictum fuerit, adigitur qui-

γουσι γὰρ αἱ ἀκίδες ἔνδον ἐνεχόμεναι τῇ σάρκι, καὶ πικροτέ- A. C. 553
 ρας ἐπάγουσαι τὰς δόνας, ὥστε εἰ καὶ μὴ καιρίαν τὸν πολέ- I. I. 27
 μιον τρωθῆναι ξυνερχθεῖη, ἀλλὰ ταύτη γε διαφθαρήναι. εἰ
 δέ γε ἐς ἀσπίδα παγείη, ἀποκρέμαται μὲν αὐτίκα ἐξ αὐτῆς,
 5 καὶ ξυμπεριάγεται, συρομένου ἐν τῷ ἐδάφει τοῦ ἀπολήγοντος·
 ὁ δὲ βληθεὶς οὔτε ἐξελεύσαι τοῦτο δὴ δύναται τὸ δόρου διὰ
 τὴν εἰσδυσιν τῶν ἀκίδων, οὔτε ξίφει διατεμεῖν, τῷ μὴ ἐφι- B
 κνεῖσθαι τοῦ ξύλου, ἀλλὰ τὸν σίδηρον παρατετάσθαι. ἐπειδὴν
 δὲ τοῦτο εἰσίδοι ὁ Φράγγος, [ὁ δὲ ἀθρόον ἐπιβάς τῷ ποδὶ καὶ
 10 ἐμπατήσας τὸν σαυρωτῆρα, καταβρίθει τὴν ἀσπίδα καὶ κατάγει,
 ὡς ὑποχαλάσαι τὴν τοῦ φέροντος χεῖρα, καὶ γυμνωθῆναι τὴν
 κεφαλὴν καὶ τὸ στέρον. τότε δὴ οὖν αὐτὸν ἄφρακτον ἐκείνος
 ἔλων ῥαδίως ἀπόλλυσιν, ἢ τὸ μέτωπον πελέκει πατάξας, ἢ δό-
 ρατι ἐτέρῳ τὴν φάρυγγα διελάσας. τοιαύτη μὲν τοῖς Φράγγοις
 15 ἦ ὄπλισις, καὶ ἐν τοῖσδε τὰ ἐς τὸν πόλεμον παρεσκευάζοντο.

ζ'. Ναρσῆς δὲ ὁ τῶν Ῥωμαίων στρατηγὸς ἐπειδὴ ταῦτα
 ἔγνωκε, αὐτίκα ὄγε ἅπαντι τῷ στρατῷ ἄρας ἐκ τῆς Ῥώμης, C
 στρατοπεδεύεται οὐ πόρῳ τῶν πολεμίων, ἀλλ' ὅσον πατάγου
 τε ἀκούειν, καὶ διορᾶν τὸ χαράκωμα· οὕτω δὲ τῶν στρατευ-
 20 μάτων ἀλλήλοις ἀναφανέντων, πολλὴ μὲν ἐκατέρωθεν ὑπῆρχεν

1. ἐνεχόμεναι τῇ σάρκι. Intpr. *cervice latius haerens* (?). 2. Intpr.
legebat ἐπάγουσι: affert. 4. ἐς om. R. 5. συρομένου R.,
 συρομένη vulg. 6. οὔτε ἐξελεύσαι R. (Cl.), οὔτε ξυνελεύσαι
 vulg. 9. ἐρίδοι R. 12. αὐτὸν add. ex R., Intpr. *hostem.*
 16. δ add. ex R.

dem intro, uti verisimile est, cuspis, neque is qui ictus est neque alius
 quisquam facile telum evellere potest; obstant enim acuminati illi
 hamuli altius carni inhaerentes, et acerbos cruciatus excitant, adeo ut
 etiam si hostem nequaquam letale vulnus accepisse contingat, ex eo
 tamen intereat. Si vero scuto impactum fuerit, statim ex eo propendat,
 et circumagitur, infima sui parte solum verrens et versans. Is vero qui
 ictus est, neque telum scuto evellere valet, hamulis mordicus inhae-
 rentibus, neque ense amputare, quod nimirum ad lignum pertingere
 non possit, ferreis laminis, quibus id obductum est, obsistentibus; quod
 simulac viderit Francus, confestim pede insultat, et proculcans imam
 hastam, scutum pondere sui corporis deprimit, ita ut, gestantis ma-
 nu sese nonnihil laxante ac remittente, caput et pectus nudentur. Tum
 ille nudum hostem neque munitum nactus facile cruciatur, sive securi
 frontem feriens, sive alia hasta iugulum traiciens. Ac talis quidem
 est Francorum armatura, atque ita ad proelium apparabantur.

6. Narses vero Romani exercitus praetor ubi haec cognovit, sta-
 tim et ipse universo exercitu Roma educto, non procul ab hostibus
 castra locat, sed unde et strepitus exaudiri et vallum conspici posset.
 Hoc itaque modo cum duo exercitus in mutuum conspectum venis-
 sent, accurate utrinque acies instruebantur, praesidiaque et excubiae
 locabantur, et duces ordines militares obibant. Spes vero et metus,

- A. C. 563 παράταξις, πολλαὶ δὲ φρουραὶ, καὶ ἀγρυπνίαι, καὶ τῶν στρα-
 1. 1. 27 τῶν ἄνα τὰ πλήθη περινοστήσεις· ἐλπίς δὲ καὶ δέος καὶ πα-
 λιμβολία, καὶ ὅσα τοῖς περὶ μεγάλων ἀγωνιουμένοις παράλογα
 ἐγγίγνεται πάθη, ἄλλοτε ἄλλοις ἐπεφύεται· τὰ δὲ τῆς Ἰταλίας
 πολιίσματα μετέωρα ἦν ἅπαντα καὶ δεδοτημένα, ἐφ' οὗς ἄρ' 5
 καὶ χωρήσειεν ἀμφιγνοῦντα. ἐν τούτῳ δὲ οἱ Φράγγοι τὰς ἐχο-
 μένας κόμας δροῦντες, τὰ ἐπιτήδεια σφίσις ἀναφανδὸν δι-
 D. 40 κόμιζον. Ναρσῆς δὲ τοῦτο ἰδὼν, αἰσχος οἰκεῖον ἤγετο καὶ
 ἐχαλέπαινε, εἶγε ἐξείη τοῖς τῶν δυσμενῶν ἀχθοφόροις οὕτω
 δὴ τοὶ ἀνειμένους ἐγγύτατα διαπορευέσθαι, ὥσπερ οὐδενότιο
 ἀντίπαλον θεωμένοις. ἐδόκει οὖν αὐτῷ οὐκ ἐπιτρεπτεῖν τολοι-
 πόν, ἀλλὰ παντὶ σθένει διακωλυτέον. Χαράγγης δὲ τις ἀνὴρ
 Ἰ. 42 Ἀρμένιος, ἐνηριθμητο μὲν τοῖς Ῥωμαϊκοῖς ταξιαρχοῖς, ἀν-
 δρειότατος δὲ ἦν ἐς τὰ μάλιστα καὶ φρενήρης, καὶ ἐν δέοντι
 φιλοκίνδυνος. τούτῳ δὴ οὖν τῷ Χαράγγῃ (ἴδροντο γὰρ ἀμφὶ 5
 τὸ τέμα τοῦ στρατοπέδου πλησιαίτατα τῶν πολεμίων ἐσκηνω-
 μένος,) παρακελεύεται ὁ Ναρσῆς ἐπιέναι τοῖς ἀμαξελάταις, καὶ
 P. 42 σίνεσθαι αὐτοὺς καθ' ὅ, τι ἂν δύναιτο, ὡς ἂν μηκέτι χιλὸν διακο-
 μίξιν τολμῶεν. καὶ ὅς ἀθρόον ἐξιπασάμενος ἅμα ὀλίγοις τοῦ
 ἀμφ' αὐτὸν τάγματος, τὰς μὲν ἄλλας ἀμάξας ἀφαιρεῖται, καί 10
 τοὺς ἄγοντας κτείνει· μίαν δὲ τινα αὐτῶν χόρτῳ σεσαγμένην

2. παλιμβολία R., παλιμβολίαι Lugd. 1. m. et Suid. s. v., id-
 que explicat: ἡ εὐμεταβλήτος γνώμη. Lugd. corr. παλιμβουλίαι,
 quod vulg. exhibet. 3. ἀγωνιζομένοις R. 5. ἐφ' οἷς
 R. 9. οὕτω δὴ τοι R., οὕτω δὴ τι vulg. 12. Χαράγγης
 R. et Intrp. hic et mox. Vulg. Χαναράγγης, quod, puto, memo-
 ria ex Procopii Persicis suppeditabat scribenti, immemori ibi
 dignitatis nomen esse. 16. ἐσκηνωμένος R., ἐσκηνημένος vulg.
 19. ἐξιππῶσας R.

variaeque animorum fluctuationes, et quicumque affectus inopinati de
 rebus magnis decertaturis suboriri solent, nunc hos nunc illos inces-
 scabant. Omnia vero Italiae oppida dubia suspensaue haerebant, cui
 tandem parti cederent. Interea Franci proximos vicos vastantes, com-
 mectum transvehabant. Quod ubi animadvertit Narses, ad suum de-
 decus hoc pertinere censebat molestoque ferebat, si hostium calo-
 nes ita libere loca quam maxime vicina pertransirent, perinde ac si
 nullum hostem vidissent. Visum itaque ei non est amplius id ferend-
 dum, sed omnibus viribus prohibendum. Charanges vero, vir qui-
 dam Armenius, Romanis tribunis accensus erat, strenuus inprimis et
 prudens et in adeundis periculis moderate audax. Huic itaque Cha-
 rangi (erant enim eius tentoria in extremis castris quam proxime
 hostium fixa,) mandat Narses ut in curruum vectores impetum faceret,
 eisque quantum possent noceret, ne amplius pabula transvehere aude-
 rent. Ipse vero confestim paucis e sua legione equitibus secum du-
 ctis, reliqua quidem plaustra intercipit et vectores trucidat. E qui-

ἀγρίῳ τε καὶ γεγηρακότι, προσάγει τῷ πύργῳ, ὃν δὴ ἐπὶ τῆς A. C. 573
 γεφύρας οἱ Φράγγοι ἐτύγγαλον ἐξεργασμένοι, ἥπερ μοι εἶρη- I. I. 27
 ται πρότερον. καὶ οὖν ἐνταῦθα προσπελάσας τὴν ἄμαξαν, πῦρ
 ἐμβάλλει τῷ χόρτῳ, μεγίστης δὲ φλογὸς ἑξαπίνης ἀφθίσσης,
 5 ἑραδίως ἅπασα ἡ τύρσις ἐνεπίμπρατο, ἅτε δὴ ξύλοις ἐσκευα-
 σμένη. οἱ δὲ ἄνδρες τῶν βαρβάρων ὅποσοι ἐπὶ φρουρᾷ ἐτετά-
 χατο, ἐπειδὴ ἀμύνεσθαι οὐκ ἠδύναντο, ἀλλ' ἤδη πού καὶ αὐ-
 τοὶ κυρτολεῖσθαι ἤμελλον, ἔγνωσαν μεθεῖναι τὸ χωρίον, καὶ B
 οἱ μὲν μόλις ἐνθρόνδε διεκπεσόντες ἐπὶ τὸ σφῶν στρατόπεδον
 10 καταφεύγουσιν· οἱ δὲ Ῥωμαῖοι τῆς γεφύρας ἐγκρατεῖς ἐγε-
 γήνητο. Τούτων δὲ οὕτω ξυνενεχθέντων, αὐτίκα οἱ Φράγ-
 γοι ταραχῆς, ὡς τὸ εἶκος, ἐνεπίμπρατο, καὶ πρὸς τὰ ὄπλα
 ἐχώρου. σφαδάζοντες τῷ θυμῷ καὶ λυττῶντες, κατέχειν τε
 ἐν ἑαυτοῖς τὰ φρονήματα οὐκ ἠδύναντο, ἀλλὰ τολμηταί γε
 15 ἦσαν πέρα τοῦ μετρίου καὶ θαυράλκοι, ὡς μηκέτι ἠρεμεῖν ἐθέ- V. 31
 λειν μήδε διαμέλλειν, ἀλλ' ἀθήμερον παρατάττεσθαι καὶ ταῦτα
 προειρημένον αὐτοῖς ὑπὸ τῶν Ἀλαμανικῶν μάντεων, μὴ δεῖν
 ἐκείνης τῆς ἡμέρας διαμάχεσθαι, ἢ γιγνώσκειν ὡς ἄρδην ἅπαν-
 τες ἀπολούνται. οἶμαι μὲν οὖν εἰ καὶ τῇ ὑστεραίᾳ ἢ καὶ καθ'
 20 οἰτέραν ἢ ξυμβολῇ ἐγεγόνει, πάντως ἂν τοῦτο ἐκείνο ἐπεπόν- C
 θεσαν, ὅπερ καὶ ἐν τῷ τότε ἀπέβη. οὐ γὰρ δὴ πού ἡ τῆς ἡμέ-
 ρας ἐναλλαγὴ ἀπέχρησεν ἂν αὐτοῖς ἐς τὸ μὴ οὐχὶ ποινὰς ἀπο-
 1. Suid. s. v. σεσαγμένην: παρεισάγει. 4. ἑξαπίνης R., ἑξα-
 πιναιῶς vulg. 10. ἐγκρατεῖς add. ex R., Inthr. Romani e vesti-
 gio ponte potiantur; addit igitur εὐθὺς. Vulc. conī. κύριοι. 12.
 ἐνεπίμπρατο R., ἀνεπίμπρατο vulg. 16. διαμέλλειν R., δια-
 μέλειν vulg. 20. πάντες R. 22. μὴ οὐχὶ R., μὴ οὐ vulg.

bus plaustis unum multo rurali aridoque foeno onustum turri admo-
 vet, quam Franci in ponte extruxerant, cuius supra mentionem feci.
 Hoc itaque plaustro ita ad turrim admoto, ignem foeno immittit. In-
 genti vero flamma repente sublata, facile universa turris utpote lignca
 conflagravit. Tum barbari quotquot in eius praesidio erant collocati,
 cum eam tueri non possent, ipsique incendio illo perituri videren-
 tur, stationem deserendam censuerunt; ac difficulter quidem inde de-
 lapsi, ad exercitum ipsorum confugerunt; Romani vero ponte potiuntur.
 His ita peractis Franci statim tumultu, uti par erat, pleni ad arma
 convolant, frementes ira et rabidi, et summa animi impotentia cor-
 repti, ultraque modum audaces et praesidentes non ultra quiescendum
 sibi censabant, neque cunctandum, sed eo ipso die proelium commit-
 tendum; quantumvis Alemannici vates praedixissent illo die confli-
 gendum non esse, aut scirent se ad unum omnes perituros. Ego vero
 ita existimo, etiam si postridie aut alio ab hoc die proelium commis-
 sum fuisset, eundem plane, qui tunc fuit, eventum futurum fuisse.
 Neque enim unius diei immutatio hoc effecisset, quo minus impietatis
 suae poenas luerent. Ceterum sive hoc ita evenerit, sive etiam for-

A. C. 553 τίσαι ὧν ἐτόγγανον ἡσεβηκότες. πλὴν ἀλλ' ὁμως εἶτε οὕτω
 L. I. 27 ζυμβάν, εἶτε καὶ ἴσως τῶν Ἀλαμανικῶν χρησμολῶγων ὅτι
 δὴ οὖν τρύπιε τὰ ἐσόμενα ἐπιφρασασμένων, οὐ κενὸν τοῖς πολ-
 λοῖς οὐδὲ ἀτελεύτητον ἔδοξεν εἶναι τὸ μάντευμα. ὅπως δὲ τῶν
 ἐφεξῆς ἕκαστα ἐπράχθη, ἀντίκα ἐς τὸ ἀκριβὲς ὡς οἶόν τέ μοις
 λελέξεται.

ζ. Ὁ μὲν γὰρ τῶν Φράγγων λεὼς ὧδὲ πως εἶχεν ὀρμῆς,
 καὶ ἤδη αὐτοῖς τὰ ὄπλα μετεκεχειρίστο. ἐξώπλισε δὲ καὶ ὁ
 Ναρσῆς τοὺς Ῥωμαίους, καὶ ὑπέστηγε τοῦ στρατοπέδου, ἐφ'
 ᾧ ἐν μεταίχμῳ γενέσθαι, οὐπερ ἔδει αὐτοὺς ἐς φάλαγγα κα-
 10 Δταστήναι. ἐν ᾧ δὲ τὸ στράτευμα ἐκεκίνητο, καὶ ἤδη ὁ στρα-
 τηγὸς τῷ ἵππῳ ἐπεβεβήκει, ἀγγέλλεται οἱ, ὡς Ἐρουλὸς τις ἀνὴρ,
 οὐ τῶν πολλῶν παρ' αὐτοῖς καὶ διαλανθανόντων, ἀλλ' εὐπατρί-
 δης ἐν τοῖς μάλιστα καὶ ἀρίδηλος, ἕνα τῶν οἰκείων θεραπεύοντων
 ἀπεκονῶς εἶη οἰκιστάτα ἐφ' ὅτι τοῦν καὶ σφαλέντα. αὐτίκαίς
 δὴ οὖν ἐπισχῶν τῷ ἑστῆρι τὸν ἵππον, παράγει ἐς μέσον τὸν
 ἀνδροφόνον, ὡς οὐχ ὄσιον ὄν ἐπὶ τὸν πόλεμον ἵναί πρὶν ἀπο-
 λυμῆσθαι καὶ ἀπαγνίσαι τὸ μίασμα. ἐπεὶ δὲ αὐτῷ πυνθα-
 νομένῳ τὸ πραχθὲν ἀνωμολόγει ὁ βάρβαρος καὶ οὐκ ἀνῆνετο,
 τοῦναντίον μὲν οὖν καὶ ἐφετὸν εἶναι ἔφασκε τοῖς κεκτημένοις 20

P. 43 τοὺς σφετέρους δούλους ἢ βούλονται μετιέναι, ὅτι τε καὶ οἱ
 ἕτεροι, εἰ μὴ σωφρονοῖεν, ἀλλὰ γὰρ καὶ οἶδε παραπλήσια
 πείσονται· ἐπειδὴ οὖν ὥσπερ οὐ μεταμέλον αὐτῷ τῆς παροι-
 8. αὐτοῖς R., αὐτῷ vulg. 12. ἐπιβεβήκει R. 19. ἐφετὸν emen-
 davi: nam ἐφιέναι inter alia ab optimis scriptoribus pro *permi-
 ttere* ponitur. Inpr. *licere assererat*. ἐφικτὸν R., ἐφικτὸν vulg.
 22. παραπλήσια R., παραπλήσιον vulg.

tasse Alemannicis vatibus quocunque tandem modo futura praedicen-
 tibus, certe non vanum neque irritum id vaticinium multis est visum.
 Quo pacto autem deinceps reliqua gesta sint, accurate statim, quoad
 eius fieri poterit, dicentur.

7. Franci itaque ita animis aestuabant, et iam arma corripue-
 rant. Narses etiam suos armavit castrisque eduxit, donec ad me-
 dium inter duos exercitus spatium venisset, ubi oportebat eos in aciem
 disponi. Interea vero dum exercitus movet, et iam praetor equum
 conscenderat, nuntiatur ipsi, Herulum quendam non e multis inter
 ipsos, neque obscurum, sed nobilem inprimis illustremque virum,
 quendam e domesticis suis servis, quod aliqua in re deliquisset, mi-
 serrime interfecisse. Statim itaque adductis habenis equum sistens,
 homicidam in medium producit, tanquam fas non esset proelium adire,
 nisi caede expiata. Interrogatus ergo ab eo barbarus, cum factum
 fateretur neque inficias iret, immo e contrario assereret, liberam do-
 minis esse potestatem de servis suis pro suo arbitrio decernendi, ut
 et alii scirent, nisi officium facerent, similiter secum actam iri: cum
 itaque veluti nulla caedis perpetratae poenitudine ductus, pervicax

νίας, θρασύς γε ἦν ἔτι καὶ ὑπαγόρας καὶ λίαν φρονοῦντι ἔφηκε, A. C. 553
 παρακελεύεται ὁ Ναρσῆς τοῖς δορυφόροις ἀποκτεῖναι τὸν ἄν- L. I. 27
 δρα. καὶ ὁ μὲν ξίφει τὴν λαπάραν διαπορηθεὶς ἐτεθνήκει. ὁ δὲ
 τῶν Ἑρούλων ὄμιλος, οἷα δὴ βάρβαροι, ἠνιῶντο καὶ ἐχαλέπαινον,
 5 καὶ ἀπόμαχοι ἔσσεσθαι διενουῦντο. ὁ δὲ Ναρσῆς οὕτω πως τὸ τῆς
 μαιφονίας ἄγος ἀποδιοπομπησάμενος, καὶ τῶν Ἑρούλων ὀλίγα
 φροντίσας, ἐχώρει ἀνὰ τὴν παρατάξιν, ἀνειπὼν ἐν κοινῷ καὶ ἀνα- B
 βοήσας, ὡς ὁ γε βουλόμενος τῆς νίκης μεταλαχεῖν, ξυνεπέσθω.
 οὕτω δὴ τι ἄρα διαφανῶς ἐπεποίθει τῇ τοῦ κρείττονος ἐπικουρίᾳ,
 10 καὶ ὡς ἐπὶ προδιεγνωσμένοις ἐφοίτα. Σίνδουα δὲ, ὁ τῶν Ἑρού-
 λων ἡγεμῶν, αἰσχρόν τι εἶναι ἠγείτο καὶ ἀγεννὲς, εἴ γε πολέμου
 τοσούτου ξυνεστηκότος, αὐτὸς τε καὶ ὁ ἀμφ' αὐτὸν στρατὸς
 λειποταξίου ἀλοῖεν, δόξοιέν τε τῷ μὲν ἔργῳ δεδιέναι τοὺς πο-
 λεμίους, σκῆψιν δὲ τινα καὶ προκάλυμμα τῆς δειλίας τὴν περὶ
 15 τὸν τεθνεῶτα εὐνοίαν πεποιῆσθαι. οὐκ οὐκ ἠρεμεῖν ἀνασχομένους
 ἐσημαίνε τῷ Ναρσῇ ἀναμένειν, ὡς καὶ αὐτῶν ὅσον οὐπω πα-
 ρεσομένων· ὁ δὲ, μενετέα μὲν οὐκ ἔφη, μελήσειν δὲ ὅμως αὐτῷ
 ὅπως ἂν ἐν δέοντι καὶ οἶδε τάξαιτο, εἰ καὶ ὀλίγω ὕστερον τυ- C
 χοιεν ἀφιγμένοι· οἱ μὲν οὖν Ἑρούλοι εὖ μάλα ἐξωπλισμένοι,
 20 ἐπορεύοντο βιάδην ἐν κόσμῳ.

η'. Ναρσῆς δὲ ἐπεὶ ἐν τῷ χάρῳ ἐγεγόνει, οὗ δὴ συμπλέ-
 κσθαι ἔμελλεν, αὐτίκα ἐς φάλαγγα καθίστη τὸν στρατὸν καὶ

1. φρονοῦντι R., Lugd. pro φρονῶντι corr. in mg. φρονοῦντι. Vulc.
 praefert φρονῶντι. 5. ἀπόμαχοι—οὕτω πως om. R. 7. ἀνα-
 βοήσας R., βοήσας vulg. 12. Suid. s. v. λειποταξίου: αὐτὸς
 γε καὶ. 13. δόξοι R. 18. τετάξαιτο R.

et iactabundus, et caedem spiranti similis permaneret, Narses licto-
 ribus, ut eum interficiant, mandat; atque is quidem ense illia perfossus,
 interiit. Herulorum vero turba, utpote barbari, dolebant molestae-
 que id ferebant, et a proelio se subducere statuebant. Narses vero,
 hoc pacto caede expiata, et de Herulis parum sollicitus, in aciem pro-
 gressus, edixit universae multitudini et proclamavit, ut quicumque
 victoriae particeps esse vellet, una secum sequeretur; usque adeo ille
 aperte divini numinis auxilium erat, fretus, et veluti ad rem antea di-
 iudicatam accedebat. Sindual autem Herulorum dux turpe quiddam
 et generoso animo indignum censebat, si tanto proelio utrinque in-
 structo, ipse pariter et sui defectionis insimularentur; et viderentur
 re quidem ipsa hostes reformidasse; formidinem vero suam praetextu
 benevolentiae erga mortuum palliasset. Nequaquam itaque conquie-
 scere sustinens, Narsesi significat, operiatur se, utpote iamjam cum
 suis adventurum. Narses vero se quidem non praestolaturum respon-
 dit, curaturum tamen, ut et ipsi suo in acie loco ordinentur, etiamsi
 paulo serius advenerint. Heruli itaque optime armati, bonoque or-
 dine ocius procedebant.

8. Narses autem cum ad locum pervenisset, ubi committendum

- A. C. 553 διέταττεν. οἱ μὲν οὖν ἵππεις ἑκατέρωθεν ἐπὶ τῶν ἄκρων ἐτετά-
 I. I. 27 χατο, δοράτια φέροντες καὶ ἰέλτας, τόξα τε καὶ ξίφη πα-
 ρηωρημένα· ἦσαν δὲ οὐ καὶ σαρίσσας ἐκράτου. αὐτὸς δὲ ἐπὶ
 τοῦ δεξιοῦ κέρως εἰστίθει. Ζανδαλαῖς τε, ὁ τῶν ὀπαδῶν ἐπι-
 στήτης, τοῦ τε θηρικῶ καὶ οἰκετικῶ ὀπίσσω οὐκ ἀπόλεμον ἦν,⁵
 ἀλλὰ καὶ οἶδε παρῆσαν. ἐπὶ θάτερα δὲ οἱ ἀμφὶ Βαλεριανόν
 τε καὶ Ἀρταβάνην, προστεταγμένον αὐτοῖς ὑποκρύνεσθαι
 Διπρὸς βραχὺ ἀνὰ τὰ λάσια τῆς νάπης, καὶ ἐπειδὴν εἰσβάλλοιεν
 οἱ πολέμιοι, τότε δὴ ἀθρόον αὐτοῖς ἐκ τοῦ ἀφανοῦς ἐπιέναι,
 καὶ ἀμφιβόλους ποιέσθαι. ἤπασαν δὲ τὴν μεταξὺ χώραν ὁ πε-10
 V. 32 ζὸς εἶχεν. ἔμπροσθεν μὲν γὰρ ἐπὶ τοῦ μετώπου οἱ πρωτοστάται
 θώρακας ποδήρεις ἐνεϊμένοι καὶ κράνη καρτερώτατα τὸν συνα-
 σπισμὸν ἐπεποιήητο· ἐξῆς δὲ οἱ ἄλλοι ἐς βάρους ἀλλήλοις ἐνέκειντο,
 ἕως εἰς τοὺς οὐραγούς· ὁ ξυλλοχισμὸς ἐτελεύτη· τὸ δὲ ψιλὸν ἄ-
 παν καὶ ἐκηβόλον, ὀπίσθεν περιέθει καὶ ἀνέμενον τὸν καιρὸν, ἡνί-15
 κα δέοι ἀκροβολίζεσθαι. ἀπεκέρκιστο δὲ τόπος τοῖς Ἑρούλοις, τῆς
 P. 44 φάλαγγος τὸ μεσαίτατον, καὶ ἦν ἔτι κενὸς, οὐ γὰρ ποῦ ἐκεί-
 νοι παρῆσαν. ἐν τούτῳ δὲ ἄνδρες δύο τῶν Ἑροθλων, ἐτύγ-
 χανον γὰρ ἦδη ἠῆτομοληκότες παρὰ τοὺς πολεμίους ὀλίγῳ ἔμ-
 προσθεν, ὡς καὶ ἀγνοεῖν δὴ που τὰ ὕστερον τῷ Σίνδουαλ βε-20

1. ἐτετάχατο R., τετάχατο vulg. 6. Pro οἱ R. καὶ. 8. εἰσ-
 βάλλοιεν R., εἰσβάλοιεν vulg. 11. μὲν add. R. ἐπὶ μετ. R. Post
 πρωτοστάται addit Intpr. quibus ad bellum erat cum Romanis
 iniuta societas. 12. ἐνεϊμένοι Lugd. mg. (Cl), vulg. ἐνημμένοι,
 R. corr. in mg. ἐνημμένοι. 13. ἐνέκειντο R. Lugd., ἀνέκειντο edd.
 14. οὐραγούς R., Intpr. ad postremos usque, vulg. ἀγρούς. ὁ
 ξυλλοχισμὸς add. R., Intpr. agmen claudebatur. 16. τόπος
 τ. Ἑρ. R., τοῖς Ἑρ. τ. vulg. 18. δύο R. Lugd., δύο edd. 20. ὕστερα R.

erat proelium, statim exercitum in phalangem instruxit atque dispo-
 suit; atque equites quidem utrinque ad alas erant collocati, hastas et
 peltas gestantes, arcus etiam et enses appensos, nonnulli etiam saris-
 sas habentes. Narses vero in dextro cornu constitit. Zandalas etiam
 familiae magister et quotquot ex servis et domesticis bello non inepti
 erant, adstabant. Ab utroque vero latere Valerianus et Artabanes
 cum suis copiis, quibus mandatum erat, ut nonnihil circa densiorem
 silvam laterent; cumque hostes impetum facerent, confestim in eos
 ex occulto irruerent omnique ex parte premerent. Omnem vero lo-
 cum intermedium pedites obtinebant. In ipsa enim exercitus fronte
 antesignani loricas ad pedes usque demissas induti, validissimasque
 galcas gestantes; cumque hostes fecerant; post hos vero alii densa in-
 ter se serie stabant, in agros usque desinentes. Universa vero le-
 vis armatura, sagittariique et funditores a tergo erant collocati, veli-
 tandi tempus operientes. Herulis vero in medio totius agminis locus
 erat designatus; neque enim adhuc illi advenerant. Interea duo He-
 ruli, qui paulo ante ad hostes defecerant, adeo ut quid postea consilii

βουλευμένα, ἔξωτρυνέτην ἅπαντας τοὺς βαρβάρους ὡς τάχι- A. C. 553
 στα ἐπιφοιτῶν τοῖς Ῥωμαίοις „εὐρήσετε γὰρ αὐτούς,” ἐφά- L L 27
 την, „ταραχῆς τε καὶ ἀκοσμίας ἀναπεληγμένων, τοῦ μὲν
 Ἑρουλικοῦ στρατοῦ χαλεπαινότων καὶ ξυγκινδυνεύειν ἀναιτο-
 5 μένων, τοῦ δὲ ἄλλου πλήθους τῆ ἐκείνων ἀποστάσει καταπε- B
 πληγμένον”. τούτοις δὲ ὁ Βουτιλλῖνος ἀνεπέπειστο ῥαδίως, τῷ
 βούλεσθαι, οἶμαι, ἀληθῆ γε αὐτὰ καθεστάναι. αὐτίκα δὴ οὖν
 ἐπῆγε τὸν στρατὸν, καὶ ἅπαντες ξὺν προθυμίᾳ ἐχώρουν ἰθὺ
 τῶν Ῥωμαίων, οὐ μὴν ἤρεμαῖοι, οὐδὲ κατὰ κόσμον, ἀλλὰ
 10 τοῖς ἀγγέλμασιν ἀνεπτρωμένοι, θορούβῃ εἶχοντο καὶ προπε-
 15 τεία, ὡς αὐτοβοεῖ ἅπαν τὸ ἀντιστατοῦν ἀναρπασόμενοι. ἦν δὲ
 αὐτοῖς ἡ ἰδέα τῆς παρατάξεως, οἶονεῖ ἔμβολον· δελτωτῷ γὰρ
 εἴκει, καὶ τὸ μὲν ἐμπρόσθιον, ὅποσον ἐς ὄξυ ἔληγεν, στεγανόν
 20 τε ἦν καὶ πεπυκνωμένον τῷ πάντοθεν ταῖς ἀσπίσι περιπεφρά-
 25 5χθαι, φαιῆς τε ἂν αὐτοὺς συὸς κεφαλῆν τῆ συνθέσει ἀποτυ-
 πώσασθαι· τὰ δὲ σκέλη ἐκατέρωθεν κατὰ στίχους τε καὶ λόχους C
 ἐς βάθος ξυγκείμενα, καὶ ἐπιπλεῖστον ἐς τὸ ἐγκάρσιον παρα-
 30 τεταμένα, διῶστατο ἀλλήλων ἠρέμα καὶ ἀπεκέκριτο, καὶ προϊ-
 ὄντα ἐς μέγιστον εὐρος ἀπετελεύτα, ὡς καὶ τὸ μεταξὺ χωρίον
 35 20κενὸν καθεστάναι, καὶ τὰ νῶτα γυμνά τῶν ἀνδρῶν στοιχηθῶν
 διαφαίνεσθαι. ἀπεστραμμένοι γὰρ σφᾶς αὐτοὺς ἐτύγχανον,
 ὅπως ἂν τοῖς μὲν πολεμίοις ἀντιπρόσωποι εἶεν, καὶ ἐκ τοῦ

10. ἀναπτρωμένοι R.

Pro εἶχοντο Bon. Vulc. conī. εἶπον-

10.

11. ἀντικαιτοῦν R.

12. Suid. s. v. ἔμβολον: οἶον

εἰς.

18. Suid. διεκέκριτο.

22. ἂν deest ap. Suidam. οὐκ

pro ἐκ Sph. Par.

cepisset Sindual, ignorant, barbaros omnes incitabant, ut quam citis-
 sime Romanos adorirentur, affirmantes fore ut apud eos omnia tumultus
 et perturbationis plena essent deprehensuri, quod nimirum Heru-
 lorum copiae indignabundae secessionem fecissent, proeliumque una
 adire detrectarent; et reliquae multitudinis animi illorum defectione
 essent consternati. Hiacce ita dictis Butillinus facile perauasus, quippe
 qui vera ut essent optabat, confestim copias in hostem eduxit, om-
 nesque magna animorum alacritate recta in Romanos ferebantur, non
 quidem sensim et placide ordinateque, sed nuntiis animum ipsis alas-
 que addentibus, turbulente ac praecipitanter, tanquam primo impetu
 quidquid hostium esset discerpturi. Erat autem ipsis forma aciei in-
 star cunei, Δ literae figuram prae se ferens, anteriore quidem sui
 parte in acutum desinens. Pressa enim erat et densa, scutis undequaque
 inter se consertis munita; dixisses auis, caput sua structura efformare.
 Alae vero utrinque ex centuriis et decuriis in longam compositae, et
 ut plurimum in obliquum profensae, paulatim ab sese dilatabantur et
 dirimebantur, in maximam latitudinem desinentes; adeo ut locus in-
 termedius vacuus relinqueretur, et nudata militum terga aeriatis con-
 spicerentur. Aversi enim inter se stabant, et hostibus adversi essent,

Agathias.

6

A. C. 553 ἄσφαλοῦς ἀγωνίζονται τὰς ἀσπίδας προβεβλημένοι, τὰ δὲ ἀπὸ
I. I. 27 σθίδια τῶ ἀλλήλοις ἀντιτετάχθαι διαφυλάττειντο.

5. Ἀλλὰ γὰρ τῆ Ναρσῆ, τύχης τε αἰσίας κρησάντι,
καὶ τὸ πρακτέον ἄριστα μηχανησάμενοι, ἅπαντα ἐς δέον ἀπέβη.
D Ἐπειδὴ γὰρ οἱ βάρβαροι ξὺν βοῆ πολλῇ καὶ ἀλαλαγμῷ δρο-
5 μαῖοι ἐπανελθόντες, συνέβραξαν τοῖς Ῥωμαίοις, αὐτίκα διέ-
σεισαν τοὺς ἐπὶ τῷ ὀμφαλῷ πρωτοστάτας ἀμφὶ τὸ κένωμα ἐσ-
πεσόντες· οὐπω γὰρ παρήσαν οἱ Ἐρουλοί, ἢ τε ἀρχή, διατε-
μοῦσα τὸ βάθος τῶν λόγων, καὶ φόνον οὐ πολὺν ἐργασαμένη,
ὑπὲρ τοὺς οὐραγοὺς ἐξηνέχθη. ἔνοι δὲ αὐτῶν καὶ περαιτέρω 10
ἐχώρουν ὡς τὸ στρατόπεδον τῶν Ῥωμαίων αἰρήσαντες. τότε
δὴ ὁ Ναρσῆς ἐπικάμψας ἠρέμα καὶ ὑπομηκύνας τὰ κέρα, καὶ
ἐπικάμπιον ἐμπροσθίαν (ὡς ἂν οἱ τακτικοὶ ὀνομάσαιεν) τὴν
φάλαγγα καταστήσας, παρακελεύεται τοῖς ἵπποτοξόταις ἐπιέ-
ναι τὰ βέλη ἐκατέρωθεν ἐναλλάγδην ἐς τὰ μετάφρενα τῶν πο-15
λεμίων. οἱ δὲ κατὰ ταῦτα ῥαδίως ἐποίουν. ἄτε γὰρ πεζοὺς
P. 45 ὄντας τοὺς βαρβάρους ἐκ τῶν ἵππων ὑπερανέχοντες, εὐκολώ-
τατα ἠδύνατο βάλλειν τὸ ἀφροστηκὸς καὶ ἠπλωμένον καὶ ἐλεύ-
θερον τοῦ ἐπιπροσθούτος. καὶ ἦν οὐ χαλεπὸν, οἶμαι, τοῖς ἐπὶ
τῶν ἄκρων ἵπποταῖς τὸ μὲν κατὰ σφᾶς μέρος τῶν δυσμενῶν 20
καὶ πλησιαιέτατον ὑπερβαίνειν τοῖς βέλεσι, τοὺς δὲ ἀντικρὺ
φαινόμενους τιτρώσκειν. διεπεμονῶντο τοιγαροῦν πάντοθεν τὰ
1. σθίδια διὰ τὸ Suid. 5. πολλῇ add. ex R. et Intrp. cum clamore in-
genti. 6. αὐτίκα δὲ R. 11. αἰρήσαντες R. 12. τὰ κέρα R., τὰ κέρατα vulg.
et ex tuto confingerent, scutis protecti; terga vero mutua illa inter se
contrapositione tuerentur.

9. Narseti autem, et prosperam fortunam nacto, quique quod
facto erat opus optime excogitarat, cuncta ex animi sententia succes-
sere. Postquam enim barbari ingenti clamore ululatuque excitato
concitatus proruentes impetum in Romanos fecerunt, confestim ante-
signanos medio inter duo cornua loco stantes perrumpentes in vacuum
illam exercitus locum irruerunt; neque enim adhuc Heruli advene-
rant: et prima quidem barbarici exercitus pars, perfracta ordinem
serie, et caede non magna edita, in postremum aciei agmen delata
est, nonnulli vero etiam ulterius progressi, tanquam Romanorum ca-
stra capturi. Tum Narses inflexis sensim porrectisque alis, inversa
aciei fronte (quod artis illius periti ἐπικάμπιον ἐμπροσθίαν vocave-
rint) equitibus sagittariis mandat, ut utrinque sagittas in hostium
terga mutuo emittant; quod et ipsi facile praestabant. Cum enim
barbari pedites essent, ipsi ex equis editiores existentes facillime po-
terant ferire distantes expansosque, neque eis anterius officere valen-
tes. Neque erat difficile arbitror equitibus ad extremitates constitutis
proximos sibi et quam maxime vicinos hostes sagittis transmittere;
eos vero qui ex adverso conspiciebantur vulnerare. Traiciebantur
itaque Franciis omni ex parte terga, Romanis quidem qui ad dextrum

νῶτα οἱ Φράγγοι, τῶν μὲν ἐπὶ τοῦ δεξιῶν κέρως τεταγμένων A. C. 553
 Ῥωμαίων τοὺς ἐκείθεν λυμαινομένων, τῶν δὲ ἐπὶ θάτερα τοὺς L. I. 27
 ἑτέρους. οὕτω τε οἱ ἄτρακτοι παραλλάξ ἐς τἀναντία φερόμε-
 νοι, καὶ ἅπαν τὸ παρεμπίπτον διαφθείροντες ἐλάνθανον, οὔτε
 ὄφρα βλάσασθαι τῶν βαρβάρων οἶων τε γιγνομένων, οὔτε ὄφρα
 βάλλονται σαφῶς ἐπισκοπούντων. ἀντιμέτωποι γὰρ τοῖς Ῥω- B
 μαίοις ἐστῶτες, καὶ ἐς μόνον τὸ καθ' αὐτοὺς ὡς ἕκαστοι ἀπο-
 βλέποντες, καὶ πρὸς μὲν τοὺς ἔμπροσθεν ὀπίστας ἐκ χειρὸς
 διαμαχόμενοι, τοὺς δὲ ἵπποτοξότας ὡς δὴ ὄπισθε τεταγμέ- V. 33
 10νοὺς οὐ μᾶλα ὀρῶντες, τὰ τε στέρνα οὐ βαλλόμενοι, ἀλλὰ τὰ
 νῶτα, οὐκ εἶχον διαγιγνώσκειν οὐπὲρ ἐτύγχανον ὄντες κακοῦ.
 τοῖς δὲ πλείστοις οὐδὲ τοῦ διαπορεῖν καὶ ἀμφιγνοῆσαι τὰ ποι-
 ούμενα χώρα ἐγίνετο, ἅμα τῇ πληγῇ τῆς τελευτῆς ἐπιφοιτώ-
 15σης. πιπτόντων γὰρ αἰεὶ τῶν ἐκτὸς, εὐθύς οἱ ἐνδοθεν ἀνεφαί-
 16δοντο, καὶ τούτου θαμὰ γιγνομένου, διέρρηε αὐτοῖς τὰ πλήθη
 ὡς τάχιστα καὶ ἠφανίζετο, καὶ ἐς ὀλιγότιστα ὑπεχώρει. ἐν τού- C
 τῷ δὲ Σίνδουάλ τε καὶ οἱ Ἑρουλοὶ πελάσαντες τῇ μάχῃ, ὑπαν-
 τιάζουσι τῶν πολεμίων τοῖς διαπεραιωθεῖσι τὴν παράταξιν καὶ
 προαλαμένους. αὐτίκα δὴ οὐκ αὐτοῖς ἐς χεῖρας ἐλθόντες ἔργου
 20εἶχοντο· οἱ δὲ τῷ ἀπροσδοκῆτῳ καταπλαγέντες, καὶ μᾶλλον ἐν-
 ἔδραν εἶναι τὸ χρῆμα ὑποτοπήσαντες, εὐθύς ἐς φρυγὴν ἐτρέ-
 25ποντο, κατατιπόμενοι τοὺς αὐτομολήσαντας, ὡς δὴ ὑπ' ἐκεί-
 6. ἀντιμέτωπα R. 9. ὄπισθεν vulg. 11. διαγιγνώσκ. vulg.
 12. τοῦ Lugd., τὸ R., τῶν Par. ἀμφιγνοῆσαι R. 19. προα-
 λαμένοις Lugd., προαλλασμένοις R., προαλωμένοις edd.

cornu positi erant, hostem ea in parte infestantibus: qui vero in
 sinistro cornu erant, eos qui in altera: cumque ita tela alternatim
 utraque ex parte in contrarium ferrentur, et quicquid obvium erat
 disperderent, barbari neque telorum ictus evitare poterant, neque
 unde ferirentur satis animadvertabant. Cum enim Romanis adversa
 fronte oppositi starent, singulique in id tantum, quod prae mani-
 bus erat, intenti respicerent, et adversus gravis armaturae milites
 in principiis stantes proeliarentur; equestres autem sagittarios ut-
 pole retro positos non conspicerent, et telorum ictus non pectori-
 bus sed tergibus exciperent; quo mali venissent intelligere non poterant.
 Plerisque vero eorum ne dubitandi quidem ambigendique de iis quae
 agebantur locus relinquebatur; statim cum ipso ictu morte eos corri-
 piente. Cadentibus enim semper exterioribus, statim interiorum
 terga nudabantur, cumque id assidue continenterque fieret, copiae
 quam citissime labefactabantur atque interibant, et ad paucitatem
 redigebantur. Interea Sindual et Heruli cum proelio appropinquas-
 sent, in hostes incurrunt, qui perfracta penetrataque Romanorum acie,
 reliquos praevertent. Statim itaque atque ad manus ventum est,
 pugnam cum eis conserunt: at illi inopinato rei eventu perculsi, immo
 potius insidias esse suspicati, confestim in fugam sunt versi; trans-
 fugas insimulantes, quod ab eis essent decepti. Sindual vero acriter

A. C. 553 *ων ἐξηπατημένοι. οἱ δὲ ἀμφὶ Σίνδουαλ οὐκ ἀνίσταν, ἀλλ'*
 I. I. 27 *ἐνέκειντο, ἕως τοὺς μὲν κατεστόρεσαν, οἱ δὲ ἐς τὰς τοῦ ποτα-*
μοῦ ἐξέπεσον δίνας. οὕτω τε τῶν Ἑρούλων τῷ σφετέρῳ χώρῳ
 D *ἔγκαταστάντων, τό τε κένωμα ἐπληροῦτο, καὶ ἡ φάλαγξ συν-*
ἐκέλειστο, καὶ τολοιπὸν οἱ Φράγγοι, καθάπερ εἰς ἄρκυς ξυνοι-
 5 *λημμένοι, ἐκτείνοντο πάντοθεν. ἦ τε γὰρ τάξις αὐτοῖς τελεώ-*
τατα διελέλυτο, καὶ χύδην ἐπὶ σφᾶς ὑπελίττοντο, οὐκ ἔχον-
τες ὅ, τι καὶ γένοιτο. οἱ δὲ Ῥωμαῖοι οὐ μόνον τοῖς τόξοις
αὐτοὺς διεχρῶντο, ἀλλὰ τό τε ὀπλιτικὸν καὶ οἱ ψιλοὶ ἐπῆσαν,
δορατιά τε ἀκοντίζοντες καὶ τοῖς κόντοις διωδούμενοι, καὶ ταῖς 10
μαχαίραις κατατέμνοντες, οἳ τε ἵππεῖς ὑπερκερῶσεις ποιοῦμε-
νοι ὑπέδεχοντο αὐτοὺς εἴσω καὶ ἀπελάμβανον. εἰ δέ τι αὐτῶν
 P. 46 *καὶ διέφυγε τὰ ξίφη, οἱ δὲ τῇ διώξει ἐκβιαζόμενοι ἐς τὸν ποτα-*
μὸν κατεφέροντο, καὶ ὑποβρύχιοι γιγνώμενοι ἔθνησκον οἰμωγῇ
τε ἠκούετο ἀπανταχοῦ τῶν βαρβάρων οἰκτρότατα διολλυμένων 15
αὐτός τε δὴ οὖν Βουτιλένος ὁ στρατηγὸς καὶ ὄλον τὸ στρατεύ-
μα πανωλεθρία ἠφάνιστο, ἐν τοῖς καὶ οἱ τῶν Ἑρούλων πρὸ
τῆσδε τῆς ξυμπλοκῆς μειαβάντες, καὶ οὐδεὶς ὅστις τῶν Γερμα-
νῶν ἐς τὰ πάτρια ἐνόστησεν ἦθη, ὅτι μὴ πέντε ἄνδρες ὀσσηθῶν
τρόπῳ διαδέδρακότες. πῶς δὲ οὐκ ἂν εἶη ἀρίσθηλον, ὡς ποινὰς 20
ὑπέσχον τῶν ἀδικημάτων, καὶ ὑπερτέρα τις αὐτοὺς μετῆλθεν
ἀνάγκη; ὁ μὲν γὰρ μυρῖος ἐκεῖνος ὄμιλος τῶν Φράγγων τε καὶ
Ἀλαμανῶν, καὶ τῶν ὅσοι δὴ αὐτοῖς τυχὸν ἕτεροι τὸν πόλε-

1. *ἀνίσταν* — *ἐνέκειντο* R. (Cl.), Intpr. *intermittendo* — *institit.*,
ἀνήσαν — *ἐκείντο* vulg., Lugd. mg. Is. *ἐνέκειντο.* 14. *καὶ*
ὑποβρύχιοι — *ἠκούετο* add. ex R. et Intpr. *et gurgitibus hausti*
interibant. unde et barbarorum continens eiulatus — *audiebatur.*
 18. συμπλ. R. 20. εἶη om. R.

eis absque ulla intermissione instabat, donec alios quidem prostravit, alios vero in vorticosum flumen adegit. Atque ita Herulis in suum locum receptis, vacuitas illa in medio exercitus suppleta est, et phalanx clausa: Francique deinceps veluti retibus involuti, omni ex parte caedebantur. Nam et ordo ipsorum penitus erat dissolutus, et confuse inter se glomerabantur, quid facerent ignari. Romani autem non solum sagittis eos interficiebant, sed et gravioris et levioris armaturae milites invecti hastas in eos torquebant, et contis profligabant, ensibusque obruncabant; equites etiam diductis alis eos circumveniebant et concludebant; si qui vero eorum enses effugerant, hi ipsi insectantium vi compulsi praecipites in flumen ferebantur, barbaris passim miserrime pereuntibus. Ipse itaque dux Butilinus cum universo exercitu ad interneccionem periit: inter quos etiam illi Heruli qui ante proelium transfugerant; neque quisquam e Germanis ad suos est reversus, praeter quinque viros, quocumque tandem modo illi evaserint. Quoniam vero pacto non sit perspicuum eos impietatis suae poenas luisse, superiore quadam necessitate ipsis incumbente? Infinita

μον ξυνδιήνεγκαν, ἄρδην ἀνήρπαστο, μόνοι δὲ ὀγδαήκοντα τῶν A. C. 553.
 Ῥωμαίων ἄνδρες ἀπέθανον, οἱ δὲ ἐτύγγανον ὑποδεξάμενοι I. I. 27
 τὴν πρώτην ἐμβολὴν τῶν πολεμίων. ἤρριστευσαν δὲ ἐν τῷδε B
 τῷ ἔργῳ τῶν μὲν Ῥωμαϊκῶν ταγμάτων σχεδὸν τι ἅπαντες,
 ὅββαρβάρων δὲ τῶν ξυστρατευομένων Ἀλίγεργος ὁ Γότθος (πα-
 ρῆν γὰρ καὶ ὄς ἐν τῇ μάχῃ), Σίνδουάλ τε ὁ τῶν Ἐρούλων στρα-
 τηγός, καὶ οὐδέν τι ἔλαττον ἔσχε τῶν ἄλλων. ἅπαντες δὲ τὸν
 Ναρσῆν ἐν ἐπαίνῳ ἐποιοῦντο καὶ ἀπεθαύμαζον, ὡς τῇ ἐκείνου
 προμηθεΐᾳ ἐπὶ μέγα δόξης χωρήσαντες.

10 ἰ. Νίκη γὰρ οὕτω λαμπρὰ καὶ διαφανὴς καὶ ἐς τόδε
 ὑπερβολῆς προσελθοῦσα οὐ ῥαδίως, οἶμαι, ἀνὰ τὸν ἔμπροσθεν
 χρόνον ἐτέρῳ τῷ ξυνηνέχθη. εἰ δὲ που ἄρα καὶ ἕτεροι πρότε-
 ρον παραπλήσια τοῖς Φράγγοις πεπόνθασιν, ἀλλ' εὖροις γε ἂν C
 καὶ ἐκείνους ἀδικίας ἕκατι διαφθαρέντας. Λάτις μὲν γὰρ πά-
 15 λαι ὁ Δαρειὸν σατράπης ἅμα στρατεύματι Περσικῷ, Μαρα-
 θωνάδε ἀφιγμένος καταστρέψασθαι τὴν Ἀττικὴν ᾤετο χρῆναι,
 καὶ μὲν δὴ καὶ ἅπασαν τὴν Ἑλλάδα. αἰτία δὲ ἦν τῆς ἐφόδου
 ὅσιον μὲν οὐδὲν οὐδὲ δίκαιον ὅτι δὲ βασιλεῖα Δαρειῶν, ὡς εἶπκε,
 τὸ τῆς Ἀσίας μέγεθος οὐκ ἐχώρει, ἀλλὰ δεινὰ ἐποιεῖτο εἰ μὴ
 20 χειρώσοιτο καὶ τὴν Εὐρώπην. ταῦτά τοι καὶ ἡσσῶντο ἀνακρά-
 τος ὑπὸ Μιλτιάδου οἱ Μῆδοι. τοσοῦτοι γὰρ αὐτῶν ἐν τῷδε
 3. δ' ἐν R. 13. τοῖς Φράγγοις add. ex R. et Intrpr. non absi-
 milem — cladem — quam et Franci. 14. καὶ om. R. 15. Vulg.
 et R. Μαραθῶνα δὲ. 18. οὐδὲν inserui ex R., vulg. et Intrpr.
 om. 20. Intrpr. unde per Miltiadem devicti cum Date ipso et
 principe et debellati sunt Medi.

enim illa Francorum pariter et Alemannorum turba, et quotquot alii
 sociale cum ipsis bellum gesserant, penitus deleti sunt; soli vero ex
 Romanis octoginta viri desiderati, qui quidem primum cladem impetum
 exceperant. In hoc autem proelio strenue rem gesserunt, e Romanis
 legionibus fere omnes; ex auxiliariis vero barbaris Aligernus ille Go-
 thus (nam et ipse conflictui interfuit) et Sindual Herulorum dux ni-
 hilo aliis inferior. Omnes vero Narsetem laudibus extollebant atque
 admirabantur, tanquam ipsius prudentia ad tantam gloriam evecti.

10. Adeo enim illustrem ac splendidam, adeoque excellentem
 victoriam non facile crediderim prioribus seculis cuiquam obtigisse.
 Si qui vero etiam alii antehac non absimilem cladem acceperunt,
 reperies et illos ob iniusta impiaque ipsorum facta periisse. Datis enim
 olim Darii satrapa ubi cum Persarum exercitu Marathonem venisset,
 Atticam se, immo vero universam Graeciam, eversurum sperabat. Causa
 vero expeditionis neque aequa neque iusta erat; sed cum Darium
 regem, uti videtur, Asiae magnitudo non caperet, grave ipsi mole-
 stumque erat nisi etiam Europam subiugaret: idcirco etiam summa vi
 devicti sunt a Miltiade Medi. Tot enim ab ipso in illo proelio
 caesi fuerunt, ut Athenienses, cum ante pugnam (ita enim fertur,) com-
 minati essent, se totidem numero hiscos Dianae sacrificaturos

- A. C. 553 τῷ ἔργῳ ἀήρηται, ὥστε ἀμέλει πρὸ τῆς μάχης τοὺς Ἀθη-
 I. L. 27 ναίους (λέγεται γὰρ οὕτω) χιμάρους ἰσαριθμούς τῶν ἀπο-
 D λουμένων δυσμενῶν τῇ Ἀρτέμιδι θύσειν ἀπειλήσαντας, ἐς
 τοσοῦτον ἴλεθ' ἐντυχεῖν τῇ Ἀγροτέρῃ, καὶ ἀπόνασθαι τῆς εὐ-
 Θηρίας, ἐς ὅσον μὴ οἴους τε γενέσθαι τὸ χαριστήριον ἀποτί-5
 V. 34σαι, ἀλλ' ἐπιλιπεῖν θυομένας ἔτι τὰς αἶγας, καὶ πρὸς ἀντί-
 δοσιν μὴ διαρκέσαι. Ἐέρξης δὲ ἐκεῖνος ὁ πάνυ, καὶ τὰ τοῦ
 Ἐέρξου θαύματα, τῷ ἄρα γε τρόπῳ ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων νενίκη-
 ται, ἢ ὅτι ὁ μὲν ἀλαζών τε ἦν καὶ ἀτάσθαλος, καὶ καταδου-
 λωσόμενος ἦει τοὺς οὐδὲν ἡδικηκτάς, μίνῳ τε τῷ πλήθει πί-10
 σννος καὶ τῇ τῶν ὀπλων παρασκευῇ, εὐβουλία οὐ μάλα ἐχρη-
 το· οἱ δὲ ὄσιά γε δρωῶντες, ὑπὲρ τῆς σφετέρης ἐλευθερίας ἡμύ-
 P. 47νοντο, οὐδὲν αὐτοῖς τῶν ἐς δύναμιν παρεμμένον, ἀλλὰ βου-
 λευόμενοι τε τὰ δέοντα καὶ ἐπιτελοῦντες; τὰ δὲ Γυλλίπου
 τρόπαια τοῦ Σπαρτιάτου, τὴν τε Νικίου καὶ Δημοσθένους κα-15
 τάλλουσιν, καὶ ἅπαντα τὰ ἐν Συρακούσαις κακὰ, μὲν ἄλλοθεν
 εὔροι τις ἂν γεγενημένα ἢ ἐξ ἀνοίας τε καὶ ἀδικίας; τί γὰρ
 ἠβούλοντο οἱ Ἀθηναῖοι, τοὺς ἐπὶ θύραις πολεμίους ἀφέντες,
 οἱ δὲ ὡς πορῆρωτάτω ἐπιστρατεύειν καὶ λυμάνεσθαι τῇ Σικε-
 λία; πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἕτερα ἔχοι τις ἂν ἀπαριθμείσθαι 20
 ἀφροσύνης τε καὶ ἀδικίας τοιάδε κνήματα, καὶ ὅπως σίνονται
 τοὺς χρωμένους, πλὴν ἀλλὰ καὶ ταῦτα ἡγοῦμαι ἀποχρώντως
 2. χιμαίρας R. 3. τῇ Ἀρτέμιδι R., vulg. articulus dee st. 4. ἀ-
 πόνασθαι R. (CL), ἀπώνασθαι vulg. εὐπηρίας Lugd. in mg.
 6. ἀλλ' om. R. 10. εἴη R. 2. m. 13. παρεμμένον R.,
 παρεμμένων vulg. 14. Γυλλίπου vulg.. 15. τὴν τε R. Lugd.,
 τὴν γε edd. 17. ἂν ins. ex R. 18. οἱ om. R. 19. οἱ δὲ
 R., οὐδὲ vulg. Lugd. in marg. adscriptum habet: ἐλλείπει. Bon.
 Vulc. aut οὐδὲ delendum, aut ἀδεῶς scribendum censebat.
 21. κνήματα R., Intrp. origines, νοήματα vulg.

quot hostes interfecissent, adeo propitiam habuerint venatricem deam, adeoque prospere venarentur, ut suscepta vota persolvere nequirent, sed sacrificatis etiam capellis numerum caesorum exaequare non possent. Xerxes vero ille magnus et Xerxis miracula, quonam obsecro modo a Graecis victa sunt, quam quod ille quidem et arrogans et iniquus erat, et eos subiugaturus venerat, a quibus nullam iniuriam acceperat? Et sola multitudine armorumque apparatu fretus, recto consilio non admodum utebatur. Graeci vero aequa facientes pro sua libertate pugnabant, nihil quoad eius fieri poterat praetermittentes, sed quod in rem ipsorum esset et consultantes et exsequentes. Gylippi vero Lacedaemonii trophaea, et Niciae Demosthenisque cladem, omniaque ad Syracusas mala, num aliunde quispiam fluxisse comperiet quam ex amentia pariter et iniquitate? Quid enim sibi volebant Athenienses, cum, hoste qui pro foribus erat neglecto, quam longissime a domo exercitum ducerent, Siciliamque infestarent? Posset vero

ἐν τῷ παρόντι εἰρησθαι. Τότε δὲ οἱ Ῥωμαῖοι, (ἐς γὰρ τὰ A. C. 553
 πρότερα αὐθις ἰτέον,) τοὺς μὲν σφετέρους νεκροὺς, ἧ νενόμ- I. I. 27
 σται, καταχώσαντες, τοὺς δὲ τῶν πολεμίων σκυλεύσαντες, μέγα B
 τι χρῆμα ἤθροισαν ὄπλων, καταστρεψάμενοι δὲ αὐτῶν καὶ
 5 τὸ χαράκωμα, καὶ ἅπαντα διαρπάσαντες, οὕτω δὲ τῇ λείπῃ
 σεσαγμένοι, παιανίζοντές τε καὶ στεφανηφοροῦντες, καὶ τὸν
 στρατηγὸν ἐν κόσμῳ προηγούμενοι, ἐς τὴν Ῥώμην ἐπὶ ἀνῆλθον.
 ἦν δὲ ἰδεῖν ἐπιπολὺ τὰ ἀμφὶ Καπύην ἅπαντα πεδία τῷ λύθρῳ
 περιϋρόμενα, καὶ ὑπερχειλῆ τὸν ποταμὸν τῷ ὑπερπεπλησθαι
 10 ἰσομοίαιον. ἔμοι δὲ τις τῶν ἐπιχωρίων καὶ ἐλεγείον τι ἔφη ἐς
 κύρβιν τινὰ λιθίνην ὑπὸ του γεγράφθαι ἀμφὶ τὰς ὄχθας τοῦ
 ποταμοῦ ἰδρυνμένην, ᾧ δὲ πως ἔχον. C

Ῥεῖθρα Κασουλίνου ποταμοῦ βαβαραμένα νεκροῦς

Δέξατο Τυρσηνῆς ἠΐονος κροκάλῃ,

15 Ἦνίκα Φραγγικὰ φύλα κατέκτανεν Ἀύσονις αἰχμῇ.

Ὅπποσα δειλαίῳ πεῖθεται Βουτιλίῳ.

Ὀλβιστον τόδε γεῦμα, καὶ ἔσεται ἀντὶ τροπαίου

Αἵματι βαρβαρικῇ δηρὸν ἐρευθόμενον.

2. πρότερα R., πρότερον vulg. 3. τοὺς δὲ τῶν R., τοὺς τῶν
 vulg. 6. σεσαγμένοι. Sic Suidas s. h. v. Lugd. in marg.

Intr. ονυσι, σεσαγγνευμένοι R. et vulg. 8. Κάπουαν R. et
 vulg. 9. ὑπερπεπλησθαι R. et Intr., ὑποπεπλησθαι vulg. 11.

Versus Agathiae ipsius, qui inter eius epigrammata referri debuis-
 sent a Brunckio. ὑπὸ τὰς ὄχθας R. 12. ᾧ δὲ πως R., ᾧ δὲ πη

vulg. 13. Κασουλ. Const. Porph., Κανσουλ. R., Κασουλ. vulg.

16. ὄπποσα Lugd., ὄπποσω R. 17. ὄλβιστον. Sic edidi ex con-
 Iacobii ad Anthol. Gr. III. p. 951.; ὄλβιον ἐν τόδε vulg., ὄλβιον
 αὐ τόδε R., ὄλβι... τόδε Lugd. ἔεῦμα Const. P.

quispiam etiam alia multa eiusmodi stulta iniquaque consilia enu-
 merare, utque suis auctoribus sint perniciose; sed haec nunc commemo-
 rasset suffecerit. Tum vero Romani (redeundum enim est ad in-
 stitutum) cum suos qui in proelio cecidissent patrio more tumulassent,
 hostiumque cadavera spoljassent, maximam armorum vim congesse-
 runt. Vallo etiam ipsorum subverso, omnibusque direptis, ita tan-
 dem praeda onusti, pacana canentes, et corollis redimiti, et prae-
 fectum decenter compositaeque deducentes, Romam redierunt. Videre
 autem erat longe lateque circa Capuam campos omnes cruore ac
 tabo perfusos, et fluvium prae cadaverum, quibus opplebatur, multi-
 tudine exundantem. Mihi vero quidam ex indigenis retulit, carmen
 quoddam tabulae saxae a quopiam inscriptum fuisse, ad ripas flumi-
 nis positae, quod sic habet:

Densa Casulino raptata cadavera ab amne

Tyrrheni accepit vasta crepido maris,

Ausonius Francos quo tempore straverat ensis,

Quotquot Butilino paruerant misero.

Felicem o fluvium! fuerit vice namque trophaei,

Barbarico tingi posse cruore diu.

A. C. 553 τοῦτο μὲν οὖν τὸ ἐπίγραμμα, εἴτε ὡς ἀληθῶς ἐγκεχά-
 I. 27 ρακταὶ τῷ λίθῳ, εἴτε καὶ ἄλλως ἠδόμενον ἐς ἐμὲ ἵκετο,
 οὐδὲν οἶμαι τὸ καλὸν ἐνθάδε ἀναγεγραφθῆναι. ἴσως γὰρ καὶ
 ἐς μαρτύριον οὐκ ἄχαρι ἂν εἶη τῶν ἐν τῇδε τῇ ξυμπλοκῇ γε-
 γενημένων. 5

ια'. Ἐν τούτῳ δὲ τοῖς Ῥωμαίοις ἠγγέλλετο καὶ τὰ ἐν
 DΒενετία ἐπὶ Λευθαρίῳ τε καὶ τοῖς ἄμφ' αὐτὸν ἄκασι ξυνε-
 νεχθέντα. τότε δὴ οὖν καὶ μᾶλλον οἱ τε ἄστοι καὶ τὰ στρατεύ-
 ματα χορείας ἐτέλουν καὶ πανηγύρεις, ὡς οὐδὲν ἔτι αὐτοῖς
 ἀντίξουν προσγενησόμενον, ἀλλ' ἐν εἰρήνῃ τολοιπὸν βιοτεύουσιν-10
 τες. τῶν γὰρ ἐμβολόντων ἐς τὴν Ἰταλίαν πολεμίων οὕτω δὴ
 ἀπανταχοῦ διολωλότων, οὐκ ᾔοντο ἄλλους ἐπιβήσεσθαι. καὶ
 ταῦτα μὲν τὸ πλῆθος διενόειτο, οἷα οὐ τῶν ἀκριβοῶν στοχά-
 ζεσθαι πεφυκότες, ἀλλ' ἐς ῥηστώνην ἐκβεβλημένοι, καὶ πρὸς
 τὸ ἠδόμενον τῆς γνώμης ἅπαντα κρίνοντες. τῷ δὲ Ναρσῇ ὄρ-15
 P. 48 θῶς ἕκαστα διασκοποῦντι, ἀκολασίᾳ ἐδόκει τὸ χρῆμα καὶ πα-
 ραφροσύνη, εἴ γε ᾔοντο μηκέτι ἔξιν ἀνάγκην ἐτέρους ὑπο-
 δύνεσθαι πόνους, ἀλλὰ χρῆναι μᾶλλον ἐς τὸ τρυφερώτερον τῆς
 διαίτης ἐς αἰὲ μεταβεβλήσθαι. ἐλείπετο γὰρ, οἶμαι, αὐτοῖς ὑπὸ
 ἀβελτερίας τὰς ἀσπίδας τυχὸν καὶ τὰ κράνη ἀμφορέως οἴνου-20
 ἢ καὶ βαρβίτου ἀποδόσθαι, οὕτω περιττὰ τολοιπὸν καὶ ἀνό-

12. ἄλλα R. pro ἄλλους. 14. ἐκβεβλημένοι R., ἐμβεβλημένοι vulg.
 et Inpr. ἰπνολυτῆ. 19. ἐλείπετο R. Lugd. corr. (Cl.), ἐλλίπετο
 vulg. 20. ἀβελτηρίας R. 21. ἢ ina. ex R.

Hoc itaque epigramma sive revera saxo incisum fuit, sive alioqui ho-
 minum sermonibus celebratum ad me pervenit, non abs re, ut arbi-
 tror, hoc loco a me est relatam. Fuerit enim non inelegans monu-
 mentum eorum quae illo proelio acciderunt.

11. Interea vero Romanis nuntiatum est, quem exitum Leutharis
 omnesque eius copiae in Venetis habuissent. Tum itaque multo am-
 plius et cives et exercitus festivas choreas ludosque panegyricos
 agitabant, tanquam nihil ultra hostile metuentes, et in pace tran-
 quillitateque deinceps victuri. Hostibus enim Italiam sua invasione
 inquietantibus ita passim penitus deletis, non putabant alios super-
 venturos. Atque hoc quidem erat multitudinis iudicium; quippe
 quae nequaquam accurate res pendere solet, sed otio ignaviae-
 que immersa ex eo, quod iucundum gratumque ipsi est, omnia iudi-
 cat. Narseti vero recte omnia consideranti stultitia dementiaeque
 videbatur, si ademptam sibi deinceps omnem alios labores sube-
 undi necessitatem putarent; sed molliori vitae sese totos dederunt.
 Parum enim aberat, ut prae stoliditate scuta et galeas amphoris
 vinariis et barbitis commutarent: adeo supervacanea inutiliaque sibi
 in posterum fore arma rebantur. Narses autem verisimiliter colli-

νητα ἡγοῦντο τὰ ὄπλα. ὁ δὲ στρατηγὸς τὰ εἰκότα διεγίγνω- A. C. 533
σκεν, ὡς ἄρα καὶ αὐθις πόλεμοι ἔσονται Φραγγικοὶ, καὶ ἴδει, I. I. 27
δίδει, μὴ ποτε οἱ Ῥωμαῖοι ἐς τὸ ἀβροδίαιτον τραπέντες, τὰ
φρονήματα διαφθαρείεν εἴτα εἰ παρατάξως ἐπέλθοι καιρὸς,
5οἱ δὲ, ὅκνη εἰκόντες, ἀπαγορεύσαιεν τοῖς κινδύνοις. καὶ ἴσως
ἂν οὐ πολλῶ ὕστερον καὶ τότε ξυνέβη, εἰ μὴ θάττον δεῖν ᾤηθη Β
Ξυγκαλεσάμενος τὰ στρατεύματα, καὶ παραινεσιν προσάγων V. 35
ἀρίστην ἐς τὸ σῶφρόν τε καὶ ἀνδρεῖον τὰς γνώμας μεταίγειν,
καὶ ὑποτέμεσθαι τὸ ὑπερβάλλον τῆς μεγαλαυχίας. οὕτω δὴ
10οῦν ἀπάντων συνηθροισμένων, παρελθὼν ἐς μέσον ἐλέξεν τοιάδε.

ιβ'. „Τοὺς μὲν ἀθρόον καὶ οὐ πάλαι συμβῆν εὐτυχίας
τινὸς μευσυχόντας, οὐκ ἀπεικὸς οἶμαι πρὸς ἀπειροκαλίαν
ἐκκλῆναι, καὶ τῷ ἀσυνήθει καταπεπληχθῆναι, μάλιστα ἤνικα τῷ
ἀπροσδοκῆται καὶ τὸ παρ' ἀξίαν προσῆ. ἑμεῖς δὲ, ὡ ἄνδρες,
15ποιοῦν ἂν καὶ προβάλοισθε σκῆψιν, ἣν τις ἡμᾶς τῆς μεταβο-
λῆς αἰτιῶτο; πότερον ὡς νῦν ἐγεύσασθε νίκης, οὐ πρότερον
εἰλωθότες; ἀλλ' ἑμεῖς οἱ Τώτιλάν τε καὶ Τεΐαν καὶ ἅπαν τὸ C
Γοτθικὸν ἔθνος ἐκποδῶν ποιησάμενοι ἀλλ' ὡς μείζονος ἢ καθ'
ἡμᾶς αὐτοὺς πειρᾶσθε τῆς τύχης; καὶ ποῖον ἂν μέγεθος εὐδαι-
20μονίας τῇ τῶν Ῥωμαίων δόξῃ συμμετρηθεῖς; συγγενὸς γὰρ
ἡμῖν καὶ πάτριον κρατεῖν ἀεὶ τῶν πολεμίων. καὶ τοίνυν κρα-

1. τὰ εἰκότα R., τῶν εἰκότων vulg. Bon. Vulc. conī. διὰ τῶν εἰκότων.
4. et om. R. 10. συνοισθ. vulg. ἐς μέσον R., ἐς
μέσουσ vulg. 13. ἐν τῷ ἀσ. R. 15. σκέψιν R. 17. Τώ-
τιλλαν καὶ T. R. 18. καθ' ἡμᾶς R. 21. ἡμῖν R., Inpr.
nobis innatum, ἡμῖν vulg.

gebat, non defutura nova cum Francis bella; et verebatur ne, si otio sese et mollitiei semel dedidissent, masculum eorum robur enervaretur; et, si rursus in aciem prodeundum esset, ignavia victi in proeliis animus desponderent. Et fortasse non multo post hoc ipsum evenisset, nisi festim convocatis omnibus copiis, optima oratione cohortandos et ad temperantiam fortitudinemque traducendos ipsorum animos duxisset, nimiamque arrogantiam et iactantiam retundendam. Omnibus itaque in unum congregatis, ipse in medium progressus in hunc modum verba fecit.

12. „Qui repente et praeter veterem suum morem prospere rem gerunt, haud sane dissentaneum fuerit, si felicitatem suam moderate non ferant, et novitate victoriae percussi insolescant, praecipue si illi, quibus inopinata victoria accidit, parum etiam ea digni fuisse videantur. At vos, o viri, quid excusationis estis praetensuri, si quis vos huius mutationis animorum insimulet? Anne, quod nunc primum victoriam degustetis, antehac non assueti? Atqui vos et Totilam et Teiam et universam Gothicam nationem profingastis. Sed maiorem quam quae in vos cadere solet felicitatem experti estis. Quaecumque vero felicitatis magnitudo potest Romanorum gloriae acqui-

- A. C. 553 *ταῖς, καὶ οὐτε μειόνων ἢ καθόσον νικᾶτε ἄξιοι καθεστήκατε,*
 I. I. 27 *οὐτε τοῦ προσήκοντος καταδεστέραν παρέχεσθε τὴν πείραν-
 μέτεσι δὲ τούτων ὑμῖν οὐκ ἐκ ῥαστώνης τε καὶ ἡδυπαθείας,
 ἀλλ' ἐκ πόνων συχνῶν καὶ ιδρώτων καὶ τῆς τῶν κινδύνων με-
 λέτης. οὐκοῦν χρεῶν ὑμᾶς καὶ νῦν ἐμμένειν τοῖς προεγνώ-5
 σμένοις, καὶ μὴ μόνον ἡδεσθαι τοῖς παροῦσιν, ἀλλὰ καὶ τοῦ
 D μέλλοντος πέρι, ὅπως ὅμοιον ἔσται, σκοπεῖν. τοῖς γὰρ μὴ ταῦτα
 λογιζομένοις οὐ μόνιμα τὰ τῆς εὐπραγίας, ἀλλὰ πρὸς τούναν-
 τίον ὡς τὰ πολλὰ μεταχωροῦσιν αἱ τύχαι. καὶ τεκμήριον ἔστω
 σαφὲς τόδε τὸ τῶν Φράγγων πάθος, ἐφ' ᾧ νῦν ὑμεῖς δικαίως 10
 αὐχεῖτε. εὖ γὰρ αὐτοῖς τέως τῶν πραγμάτων ἐχόντων, οἱ δὲ
 πρὸς ἀλαζονείαν τραπέντες, πόλεμον ἤραντο καθ' ἡμῶν, οὐ
 προορώμενοι τὸ σφαλερὸν τῆς ἐλπίδος. ἀπολώλασι τοιγαροῦν
 ἅπαντες τῇ σφῶν αὐτῶν ἀβουλίᾳ μᾶλλον, ἢ τοῖς ἡμῶν ὄπλοις.
 P. 49 *αἰσχρὸν τοίνυν ὑμᾶς, ὧ ἄνδρες Ῥωμαῖοι, ταῦτο παθεῖν τοῖς 15
 βαρβάροις, καὶ μὴ τοσοῦτον ταῖς γνώμαις αὐτῶν περιεῖναι,
 ὅπόσον τῇ ῥώμῃ· μηδὲ γὰρ οἰεσθῶ τις ὑμῶν, ὡς οὐδὲν ἔτι
 πολέμιον ἔσται, ἀπάντων δῆθεν τῶν δυσμενῶν διαφθαρέντων.
 καίτοι εἰ καὶ τοῦτο βεβαίως προσῆν, ἀλλ' οὐδ' ὡς ὑμῖν μετα-
 δετέον τοὺς τρόπους, οὐδὲ τοῦ πρόποντος ἀφεκτέον. οὐ μὴν 20
 οὐδὲ συμβαίνουσαν εὖροι τις ἂν τὴν τῶν πραγμάτων φύσιν
 ταῖς ὑμετέροις ἐννοίαις. οἱ γὰρ Φράγγοι, πολυάνθρωπόν τε
 1. μεῖον R. 5. συνεγνωσμένοις R. 10. ἐφ' ᾧ R. et Intrp.
 quibus devictis. 19. ἡμῖν R.**

parari? Innatum enim vobis et patrium est, hostes semper vincere. Vincitis itaque, neque minore victoria digni estis, neque inferiorem vestra dignitate et meritis fortunam estis consecuti. Est vero quod haec accepta feratis non ignaviae et mollitiei, sed continuis laboribus atque sudoribus proeliorumque exercitationi. Quocirca insistendum vobis est etiam nunc veteribus institutis, neque solum ob praesentem rerum statum laetari, sed de futuro etiam, ut similis sit, sollicito esse oportet. Qui enim ita consilia sua non instituunt, illis prosperitas stabilis ac diuturna esse non potest, sed in contrarium plerumque fortuna vertitur. Cuius quidem rei evidens argumentum haec Francorum clades fuerit, ob quam vos nunc merito gloriamini. Cum enim res illorum hactenus bono in statu essent, ipsi animis elati atque insolescentes bellum adversus nos susceperunt, spei lubricitatem non praevidentes. Perierunt itaque omnes, sua potius ipsorum temeritate, quam nostris armis. Turpe igitur fuerit vos, o viri Romani, ita ut barbari affectos esse, neque tantum mentis, quantum corporis robore esse superiores. Neque enim quisquam vestrum sibi persuadeat, nihil ultra infestum nobis metuendum; universis nimirum hostibus deletis. Quod ut maxime ita esset, tamen ne sic quidem a moribus vestris est discendum, neque ab officio abstinendum; sed neque rerum ipsarum negotiorum-

γένος καὶ μέγιστον, καὶ λίαν ὀρθῶς τα πολεμικὰ ἡσχημένον, A. C. 553
 ἀπόμοιρα δὲ τις αὐτῶν οἱ νενικημένοι βραχεῖα, καὶ ὅση μὴ I. L. 27
 δέος αὐτοῖς ἐμβαλεῖν, μᾶλλον μὲν οὖν καὶ πρὸς ὀργὴν ἀνα-
 στήσαι. οὐκ οὖν εἰκὸς αὐτοὺς ἡρεμήσειν, οὐδὲ καθέξειν ἐν Β
 5 ἀπορρήτῳ τὴν ἕβριν, ἀλλὰ πλείονι στρατῷ καθ' ἡμῶν ἤξουσι,
 καὶ οὐκ ἐς μακρὰν ἀναμαχοῦνται. νῦν οὖν ὑμεῖς, εἰ δοκεῖ,
 παρέντες τὴν ῥαθυμίαν, ἀνδανεώσασθε τὸ φιλοκίνδυνον πλεόν
 ἢ πρότερον, ὅσω καὶ μείζονα τῶν φθασάντων τὰ ἐσόμενα προσ-
 δοκητέον. οὕτω γὰρ ὑμῶν διατελούντων, εἰ μὲν ὡς τάχιστα
 10 παρεῖεν, καὶ δὴ παρεσκευασμένοις ὑμῖν προσβαλοῦσι καὶ οἰοῖς
 μελλήσεως μὴ προσδεῖσθαι. εἰ δὲ καὶ παντάπασιν ἐνδοξεν, (εἰ-
 ρήσθω γὰρ ἄμφω,) ἀλλὰ τό γε ὑμέτερον ἐν ἀσφαλεῖ κείσεται,
 καὶ τὰ κράτιστα δόξοιτε ἂν βεβουλεῦσθαι." Τοιαῦτα τοῦ C
 15 Ναρσοῦ παραινέσαντος, αἰδῶς ἅπαντα κατέλχεν τὸν στρατὸν
 ἀκολουσάμενον αὐτοῖς τῆς παροινίας. καὶ οἱ μὲν τὸ ἐκμελές τε καὶ
 ἀκολασταίνον τῆς γνώμης ἀποβαλόντες, ἐς τὰ πάτρια ἤδη με-
 τεκοσμοῦντο.

ιγ'. Ἀποδασμὸς δὲ τῶν Γότθων ἐς ἑπτακισχιλίους ἄν-
 20 δρας μαχίμους ἀποκεκριμένοι, οἱ δὲ ἐτύγχανον πολλαχοῦ τοῖς
 Φράγγοις προσβεβηθηκότες, λογιζόμενοι ὡς οὐκ ἀνήσουσιν οἱ
 Ῥωμαῖοι, ἀλλ' ἤδη καὶ τοῖς οὐκ ἐς μακρὰν ἐπιπεσοῦνται, ἀν-

1. τὰ πολεμικὰ marg. R.	τὰ πολέμια vulg.	5. καθ' ἡμῶν R. et
Intpr., καθ' ὑμῶν vulg.	8. ὅσον R.	10. παρεσκευασμένοις R.
12. Intpr. ποστρα; male.	13. δόξητε R.	19. ἀποκεκριμένοι
R., ἀποκεκριμένος vulg.	20. οἱ om. R.	

que naturam ac staturum cum consiliis vestris congruere quisquam comperiat. Francorum enim natio est populosissima et maxima, et apprimè in re bellica exercitata: et caesi a nobis exigua quaedam erant eorum portio, et quidem tantula, ut metum ipsis non sit in-lectura, sed potius iram concitata. Verisimile itaque non est, eos conquifeturos, neque contumeliam tacite in pectore pressuros, sed maiorem exercitum in nos ducturos, brevique bellum redintegraturos. Vos itaque nunc, abiecta si placet ignavia, instaurate vestram in adeundis periculis bellicis alacritatem, eo quam antea maiorem, quo maiora praeteritis futura sunt exspectanda. Ita enim perseverantibus vobis, si quidem quam citissime advenerint, praeparatos vos offendent nullaque mora indigentes. Si vero omnino tardaverint (utrumque enim dicendum est) vestrae tamen res in tuto erunt collocatae, et quam optime vobis consuluisse videbimini." Talia monente Narsete, pudor universum exercitum invasit, et prioris vesaniae poenitudo. Atque hi quidem negligentia vecordiaque abiecta ad patrios mores redierunt.

13. Portio vero quaedam Gothorum, ad septem bellatorum milia, qui multis in locis Francis auxilio fuerant, cum secum reputarent Romanos non conquifeturos, sed non multo post etiam in ipsos

A. C. 553 *τίκα οὐ γὰρ ἐξ Κάμπσας τὸ φρούριον ἀνεχώρησεν. βέβαιον γὰρ*
 I. L. 27 *ἐπεικῶς ἦν καὶ ἐρυμνότατον τὸ χωρίον, τῷ ἐν ὄρει τε κεῖσθαι*
 V. 36 *ἀνάντει καὶ πρὸς αὐτῇ δὴ πον τῇ ἀκρωνυχία πέτρας τε ἀπο-*
 D *τόμους πάντοθεν ἀνέχειν καὶ παρατετάσθαι, ὡς μὴ πολεμίοις*
εὐέφοδον εἶναι. ἐνταῦθα δὲ οὐκ οἶδε οἱ Γόθοι ξυνειλεγμένοις
ῥοντο ἐν τῷ ἀσφαλεῖ ἔσσεσθαι, καὶ προσχωρεῖν τοῖς Ῥωμαίοις
οὔτι μάλα ἠβούλοντο, μᾶλλον μὲν οὐκ ἀντιτε-
τάξεσθαι, ἢν τις ἐπ' αὐτοὺς ἴοι. ἐξώτρυνε γὰρ αὐτοὺς ἐς τοῦτο
καὶ ἀνεκίνει ἀνὴρ βάρβαρος, ὃς δὴ σφῶν καὶ ἠγεῖτο, Ῥάγναρις
ὄνομα, καίτοι οὐχ ὁμογενὴς αὐτοῖς ὑπῆρχεν οὐδὲ ὁμόφυλος. ἦν
γὰρ ἐκεῖνος ἐκ τῶν Βιτιτόρων καλουμένων, (Οὐννικὸν δὲ τὸ ἔθνος
οἱ Βίττορες,) ἀλλὰ τῷ δεινὸς ἐς τὰ μάλιστα εἶναι καὶ πανουργό-
 P. 50 *τατος, καὶ οἷος ὅτιν δὴ τρόπῳ δύναμιν ἐαντῷ περιβάλλεσθαι,*
ἐκράτει τε τοῦ ὀμίλου καὶ ἀναμαχεῖσθαι διανοεῖτο, ὡς ἂν ἐνθύν-
δε καὶ μᾶλλον ἀριδὴλος γένοιτο. εὐθύς δὲ οὐκ ὁ Ναρσῆς ἀπαντι-
τῷ στρατῷ ἐπ' αὐτοὺς ἐχώρει, καὶ εἶτα ἐπειδὴ αὐτῷ οὐχ οἶόν
τε ἦν ἐξ ἐπιδρομῆς τῷ φρουρίῳ πελάζειν καὶ ἐν δυσχωρίᾳ
διακινδυνεύειν, ὃ δὲ ἐς πολιορκίαν καθίστατο, καὶ πάντοθεν
ἐφρούρει ὡς μηδὲν ὄτιοῦν τοῖς ἐνδον εἰσχομίζοιτο, μηδὲ γὰρ ἐκεῖ-
νοι ἀδεῶς ἢ βούλοιντο ἵοιεν. ἀλλὰ γὰρ ἐν τοῖσδε οὐ μάλα οἶο-
βάρβαροι ἐπημαίνοντο. ἀφθονίᾳ γὰρ πλείστη ὄση τῶν ἀναγ-
καίων ἐχρῶντο, ἐπέπερ αὐτοῖς ἤδη ἀπαντὰ τε τὰ ἐπιτήδεια καὶ

1. *Carpum* Intrp. 3. *ἀκρωνυχία* R. 7. *μᾶλλον μὲν οὐκ R.*
Lugd., μᾶλλον μὴν οὐκ edd. ἀντιτετάξεσθαι R. Lugd.,
ἀντιτάξ. edd. 9. Regnaris Intrp. 10. *ὄνομα R., γὰρ ὄνομα*
vulg. 11. Brittones Intrp. 17. *καὶ—διακινδυνεύειν.* Intrp.
addit nollet. 21. ἀφθονίᾳ—ἐχρῶντο om. R. et Intrp. 22.
ἤδη post αὐτοῖς inser. R. et Intrp.

irrituros, in Campsas propugnaculum sese receperunt. Firmissimum enim erat munitissimumque castellum, quippe quod in arduo monte situm erat, et in ipso iugo abruptae omni ex parte petrae exstaret ac protenderetur; ita ut difficilem hosti aditum praeberet. Eo itaque loci collecti Gothi, in tuto futuros sese putabant, et Romanis quidem se dedere nequaquam statuerant, sed omnibus potius viribus resistere, si quis in ipsos iret. Incitabat enim ipsos impellebatque ad hoc barbarus quidam vir eorum dux Ragnaris nomine, tametsi neque eiusdem cum eis nationis aut gentis (erat enim ille ex iis, qui Vittores appellantur, gente Hunnica) sed quod solers maxime versutissimisque esset, et peritus quocumque modo conciliandae sibi multitudinis, eis et imperabat, et bellum instaurandum sibi censebat, ut ex eo celebrior fieret. Confestim itaque Narses cum universo exercitu in eos movit, et deinde, cum non posset primo incursu castello appropinquare, et difficili e loco conflictari, obsidione illud cinxit, omnique ex parte circumsepsit, ne quid intro inveheretur, neve illi intrepide quo luberet irent. Sed hisce rebus non admodum gravi damno afficiebantur barbari. Summs

τῶν κτημάτων τὰ τιμαλφέστατα ἐν τῷδε τῷ φρουρίῳ, ὡς A. C. 553
 ἀλῶναι γε αὐτὸ οὐκ ἐνόν, ἐσενήρευτο. ἀσχάλλοντες δὲ ὁμως^{I. 27}
 ἐπὶ τῇ τῶν Ῥωμαίων προσκαθεδρίῳ, καὶ αἰσχρὸν ἡγούμενοι, B
 εἰ μέλλοιεν οὕτω δὴ ἐπιπολὺ ἐν περιβόλῳ μετρίῳ ξυνηλιθῆναι
 5 καὶ ἐγκατεργασθαι, ἐκδρομὰς μὲν κατὰ τῶν ἀντιπάλων θαμὰ
 ἐποιῶντο, εἴ πως ἂν αὐτοὺς ἐνθένδε ἀπώσασθαι δυνηθεῖεν,
 οὐδὲν δὲ ὅ, τι καὶ μνήμης ἄξιον ἔπρασσον.

ιδ'. Ἐν τούτοις δὲ τοῦ χειμῶνος τριβέντος, ἅμα ἤρην A. C. 554
 ἀρχομένην, ἐς λόγους ἐλθεῖν τῷ Ναρσῷ ὁ Ῥάγναρις τῶν πα-^{I. 28}
 10 ρόντων περὶ χεῖρας φήθη, καὶ οὖν ἐπιτετραμμένον αὐτῷ πα-
 ρῆν ἅμα ὀλίγοις ἐν μεταίχμῳ, ξυνηλιθῆτην τε ἅμφω ἐς ταῦτό,
 καὶ πολλὰ ἄττα διελεγέσθην. ἰδὼν δὲ ὁ Ναρσῆς τὸν Ῥάγνα-
 ριν ἐς ἀλαζονεῖαν ἡρμένον, καὶ πλείστη χρώμενον μεγαληγο-
 ρία, ὡς μειζύωνν τε ἢ κατ' αὐτὸν ἐφίεσθαι, κακ' τοῦ ὑπερέ-
 15 ρου ἐπικομπάζειν, διέλυσεν αὐτίκα τὴν ξυνουσίαν, καὶ ἀπη-
 γόρευσεν τῇ ξυμβάσει, καὶ ἀπέπεμπέ γε αὐτὸν αὐτίς ἐς τοῦπίσω
 ἄπρακτον ἐπὶ τοῖς προτέροις μενοῦντα. ὁ δὲ ἐπειδὴ ἐν τῷ λόφῳ
 ἐγεγόνει, καὶ ἦδη οὐ πόρθῳ τοῦ τείχους ἀφίετο, χαλεπαίνων
 20 ὅτι δὴ αὐτῷ οὐδὲν ὀτιοῦν τῶν ἐλπισθέντων ἀπέβη, ἐντείνει
 ἄσπρημα λαθραῖως τὸ τόξον, καὶ εἶτα ἀθρόον μεταστραφεῖς, ἀ-
 φήισι βέλος ἰθὺ τοῦ Ναρσοῦ, διήμαρτε δὲ τοῦ σκοποῦ. ἐτέ-
 8. ἐν τούτοις R., ἐν τούτῳ vulg. 11. τε R., δὲ vulg. 13. ἀ-
 λαζονίαν R. 15. ἀπηγόρευσεν R., ἀπηγόρευε vulg.

enim rerum necessariorum copia abundabant, cum et commeatum omnem quanto opus erat et ex facultatibus suis pretiosissima quaeque in illud castellum tanquam inexpugnabile convexissent. Molestè vero nihilominus ferebant Romanorum obsidionem, et turpe rati si diu adeo exiguo ambitu circumsepti concluderentur, frequentes in hostem excursionem faciebant, si quo modo eos inde profligare possent; nihil vero relatu dignum effecere.

14. Hieme autem in hoc transacta, statim ineunte vere Regnaris paciscendum sibi in rem praesentem cum Narsete putavit. Libero itaque commeatu accepto, ad Narsetem paucis comitatus in locum inter exercitum et castellum intermedium venit; congressique inter se varios sermones miscuerunt et disceptarunt. Videns autem Narses Regnarim superbia elatum, multaue verborum iactantia utentem, et maiora quam ipsum deceret postulante, mirumque in modum ea exaggerare, confestim colloquium solvit, et compositione pactioneque negata, infecta re ad suos remisit. Qui cum in collem evasisset, iamque non procul a muro abesset, indigne ferens nihil plane se eorum quae sperarat consecutum, sensim et clam tenso arcu, subitoque conversus, sagittam recta in Narsetem torquet; quae a scopo aberrans aliorum delata cecidit, nemine laeso. Consecuta vero statim est poena barbari hominis nequitiam. Narsedis enim satellite facti praesidentia temeritateque irritati sagittis eum petunt,

- A. C. 554 ρωθι γάρ πον ἀπέπτη ὁ ἄτρακτος, καὶ κατέπεσεν οὐδένα σι-
 I. L. 28 νάμενος. μετῆλθε δὲ ὁμως ἡ δίκη εὐθὺς τὴν τοῦ βαρβάρου πα-
 Δρανομίαν. οἱ γὰρ ἀμφὶ τὸν Ναρσῆν δορυφόροι ἐν ὄργῃ τὸ ἐκεί-
 νου ποιησάμενοι θράσος, ἐπιτοξάζονται εἰς αὐτὸν, καὶ πλήτ-
 τεται καιρίαν ὁ δαίλαιος. πῶς γὰρ οὐκ ἤμελλεν, ἄδικόν τι καὶ
 ἀγεννῆς ἐγγείρημα δράσας; καὶ μόλις μὲν αὐτὸν οἱ ὄπαδοὶ φο-
 ράδην εἶσω τοῦ περιβόλου διακομίζουσιν. ἡμέρας δὲ δύο ἀρ-
 κέσας, ἀκλεῶς ἀπεβίω, καὶ τὰ τῆς ἀπιστίας αὐτῷ καὶ παροι-
 νίας ἐς τόδε κακοῦ ἐτελεύτα. ἐκείνου δὲ διαφθαρέντος, αὐτί-
 κα οἱ Γότθοι, οὐ γὰρ ἀντέχειν ἔτι τῇ πολιορκίᾳ οἶοί τε εἶναι 10
 ἠγοῦντο, ἐδέοντο τοῦ Ναρσοῦ τὰ πιστὰ σφίσι παρασχεῖσθαι,
 ὡς τοῦ ζῆν αὐτοὺς οὐκ ἀφαιρήσει. ὁ δὲ καὶ τάχιστα ὁμομο-
 σμένον, σφᾶς τε αὐτοὺς ἐκείνοι καὶ τὸ φρούριον παρέδουσαν.
 P. 51 Ναρσῆς δὲ ἀπέκτεινε μὲν οὐδένα τῷ ταῦτά τε ὁμομοκένοι,
 καὶ ἄλλως οὐχ ὅσιον εἶναι τοὺς ἠσσημένους ὠμότατα διαχει- 15
 ρίσεσθαι. ὡς ἂν δὲ μὴ αὐθις νεωτερίσαιεν, ἅπαντας ὡς βα-
 σιλέα ἐς τὸ Βυζάντιον ἔστειλεν. Ἐν ᾧ δὲ ταῦτα ἐπράττετο,
 Θεοδύβαλδος τὸ μειράκιον, ὃς δὴ τῶν προσοικούντων τὴν Ἰτα-
 V. 37 λίαν Φράγγων ἐκράτει, ἥπερ μοι εἴρηται πρότερον, οὗτος δὲ
 οὐκ ἐπρότατα ἤδη ἐτεθνηκει τῇ νόσῳ περιτακίς τῇ συντροφῷ. 20
 ἐπεὶ δὲ Χιλδίβεργτόν τε καὶ Χλωθάριον, ὡς δὴ καὶ τῷ γένει
 ἐγγυτάτους, ἐπὶ τὸν κλῆρον τοῦ παιδὸς ὁ νόμος ἐκάλει, αὐ-
 τῖκα ἕρις αὐτοῖς ἐνέπεσεν δεινῇ, καὶ οἶα μικροῦ δεῖν τῷ παντι

1. ἀπέπτη R., ἀπέβη vulg. 2. ἡ δ. εὐθ. R., εὐθ. ἡ δ. vulg.
 10. ἔτι R., Intpr. de cetero, ἐπὶ vulg. 11. παρέχεσθαι R.
 12. ὁμοσμένως R. 13. ἐκείνοι add. R. 16. μὴ R., μηδὲ vulg.
 20. περιτακίς R., παρατακίς vulg.

et letali ictu miserum feriunt (quidni enim? cum adeo iniquum et vile facinus perpetrasset), et aegre quidem ipsum comites gestantes intra castelli muros detulerunt; cumque ad biduum supervixisset, turpiter decessit, et perfidiae temeritatisque suae non habuit tristitem exitum. Illo vero sublato confestim Gothi (neque enim obsidionem ferre posse videbantur) supplices Narseti sunt facti, ut fide data vitam ipsis condonaret: et quidem citissime iureiurando accepto, se pariter et castellum dederunt. Narses vero neminem quidem interfecit; quia id iuratur, et alioquin aequum non esset victos crudelissime trucidari: ne vero in posterum novis iterum rebus stude- rent, omnes ad Imperatorem Byzantium misit. Interea dum haec geruntur, Theodibaldus adolescens, qui finitimis Italiae Francs imperabat, ut supra est a me dictum, miserrime iam e vivis excesserat, morbo, quo inde ab ortu laborarat, absumptus. Cum vero Childebertum et Chlotharium utpote genere proximos lex patria ad hereditatem iuvenis vocaret, gravis statim inter eos contentio est orta, quaeque parum aberat, quin totum genus perderet, Childebertus enim iam senex

λυμῆνασθαι γένει. Χιλδίβεργτος μὲν γὰρ γηραιὸς ἤδη ὑπῆρ- A. C. 554
 χεν καὶ πόρρω που ἦκων τῆς ἡλικίας, καὶ πρὸς γε ἀσθενείᾳ I. I. 28
 εἶχετο πολλῇ, ὡς συνεσκλημένοι οἱ ἅπαν καὶ διατετῆχθαι τὸ Β
 σῶμα· παῖδες τε αὐτῷ ἄρρήενες οὐκ ἦσαν οἱ τὴν ἀρχὴν διαδε-
 55όμενοι, ἀλλ' ἐν θυγατράσιν ἐγηροκομεῖτο. Χλωθάριος δὲ Ῥω-
 μαλέος ἦν ἔτι καὶ οὐπω λίαν ἐγεγηράκει, πλην ἦσαν ἐς πρώ-
 τὴν ῥυτίδα, υἱοὺς τε εἶχεν τέτταρας, βούπαιδας ἤδη καὶ θαρ-
 8αλέους, καὶ πρὸς τὸ ἐνεργὸν ἀρμημένους. τοιγάρτοι οὐ με-
 10ουκ ἐς μακρὰν καὶ αὐτῆς δῆπου τῆς Χιλδιβέργτου βασιλείας ἐς
 αὐτὸν τε καὶ τοὺς οἰκείους παῖδας μεταπεσονμένης. καὶ τοί-
 νυν οὐ διήμαρτε τῆς ἐλπίδος. ὁ γὰρ πρεσβύτης ἐκὼν ἐνεδίδου
 τοῦ κλήρου, δεδιὼς, οἶμαι, τὴν δύναμιν τοῦ ἀνδρός, καὶ ἀπαλ- C
 λαξείων τῆς ἐς αὐτὸν δυσμενείας. ὀλίγω τε ὕστερον αὐτὸς
 15μὲν ἀπεβίω, ἅπαν δὲ τὸ τῶν Φράγγων κράτος ἐς μόνον Χλω-
 θάριον κατεῤῥύη. ἐν τοιοῦτο μὲν τὰ Ἰταλιωτῶν καὶ Φράγγων
 πράγματα ἐγώρει.

ιέ. Ἐπὶ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον, θέρους ὄρα, ἔσεισε μέγα
 ἐν τε Βυζαντίῳ καὶ πολλαχοῦ τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς, ὡς καὶ
 20πόλεις συγχὰς, νησιωτικὰς τε καὶ ἠπειρωτίδας, ἀθρόον ἀνα-
 τραπῆναι, καὶ ἄρδην τοὺς οἰκήτορας διαφθεῖραι. Βηρυτὸς
 γοῦν ἡ καλλίστη, τὸ Φοινίκων τέως ἐγκαλλώπισμα, τότε δὴ
 ἀπηγλαῖσθη ἅπασα, καὶ κατέῤῥιπτο τὰ κλεινὰ ἐκεῖνα καὶ περι- D

5. ἐγηροκομεῖτο. ἐγηρωκ. vulg., ἐκληρονομεῖτο R. et Intrpr. ad filias
 rediisset hereditas. 7. θαρῤῥαλέα R. 14. ἐς αὐτὸν R., ἐπ' αὐτὸν
 vulg. 22. καλλίστη edd. 23. ἀπηγλαῖσθη R. Lugd., ἀπεγλ. edd.

erat, et praeterquam quod gravis annis esset, accedebat etiam summa
 infirmitas, adeo ut ipsi totum corpus colliquatum tabidumque esset.
 Neque ulla ei erat proles mascula, quae succederet in regnum, sed filias
 tantum habens consenuerat. Chlotharius vero valido adhuc erat cor-
 pore, neque admodum senex; primas tantum rugas contraxerat, et
 filios habebat quatuor admodum iuvenes atque animosos, et ad auden-
 dum promptos. Quocirca non adeunda dixit fratri bona Theodibaldi,
 quippe quod brevi etiam ipsum Childeberti regnum ad se et filios
 suos esset devolvendum. Neque eum fefellit sua spes. Senex enim
 ille sua sponte ipsi hereditate cessit; veritus, uti puto, viri poten-
 tiam, ipsiusque inimicitiam declinare cupiens. Pauloque post ipse
 quidem excessit e vivis; universon vero Francorum imperium ad
 solum Chlotharium est devolutum. Hic itaque fuit Italicarum et Fran-
 cicarum rerum status.

15. Sub idem fere tempus, vigente aestate, Byzantii aliisque com-
 pluribus Romani imperii locis ingens terrae motus est factus, adeo ut
 multae urbes tam insulares quam in continente sitae confestim sub-
 versae fuerint, incolaeque penitus absorpti. Berytus itaque, pulcher-
 rimus ille tum temporis Phoeniciae ocellus, tum quidem tota deformata

- A. C. 554 *λάλητα τῆς οἰκοδομίας δαιδάλματα, ὡς μηδὲν ὄτιοῦν σχεδόν*
 I. I. 28 *που λειψθῆναι, ἣ μόνα τῆς κατασκευῆς τὰ ἐδάφη. πολὺς μὲν*
οὖν ὄμιλος ἰθαγενῶν τε καὶ ἐνδαπίων ἀνδρῶν ἀπολώλασιν,
ὑποπεπισμῆνοι τῷ ἄχθει, πολλοὶ δὲ νέοι ἐπήλυδες εὐπατρί-
δαι τε καὶ παιδείας ἄριστα ἔχοντες, οἱ δὴ παρήσαν τοὺς Πρω-
μαίων αὐτοῦ ἀναλεξόμενοι νόμους. τοῦτο γὰρ πάτριον τῇ πό-
λει καὶ ὡσπερ γέρας τι μέγιστον τὰ τοιαῦδε αὐτῇ ἀνεῖται διδα-
σκαλεῖα. μετεσκευάσαντο τοιγαροῦν ἐν τῷ τότε οἱ τῶν νόμων
ὑφηγηταὶ ἐς Σιδῶνα τὴν πόλιν τὴν γείτονα, καὶ ἐν τῇδε μετῆ-
κτο τὰ φροντιστήρια, ἕως πάλιν ἡ Βηρυτὸς ἀνεδομήθη. καὶ ἰο
 P. 52 *γένονεν ἥμιστα μὲν ὅποια πρότερον ἦν, πλὴν ἄλλ' οὐχὶ ἐς ὄσον*
καὶ ἀγνοεῖσθαι ὡς ἐκείνη εἴη ἡ πύλαι. ἀλλ' οὗτος μὲν ὁ τῆς
πόλεως ἀνοικισμὸς καὶ ἡ τῶν διδασκαλείων ἐπάνοδος χρόνῳ ὑ-
στερον ἔμελλεν ἔσεσθαι. τότε δὲ καὶ ἐν τῇ μεγάλῃ Ἀλεξανδρείᾳ,
τῇ πρὸς τῷ Νείλῳ ἰδρυσμένη ποταμῷ, καὶ ταῦτα οὐκ εἰωθὸς σεί-
15 εσθαι τὸ χωρίον, συναίσθησίς τις τοῦ κλόνου ἐλαχίστη μὲν καὶ
ἀφανροτάτη καὶ οὐ πάμπαν ἀρίδης, γέγονε δὲ ὁμοῦς. ἅπαντες
δὴ οὖν οἱ ἐπιχώριοι καὶ μάλιστα οἱ σφόδρα γεγηρακότες, ἐν
θανύματι μεγάλῳ τὸ ξυννεχθὲν ἐποιοῦντο, ὡς οὐπω πρότερον
γεγενημένον, ἔμενέν τε οἴκοι ὅστις οὐδεὶς, ἀλλ' ἀνὰ τὰς λεω-
 20 *φόρους τὰ πλήθη ξυνέρξει, τῷ ἀπροσοκῆτῳ δὴ που καὶ πα-*
ραδόξῳ πέρα τοῦ μετρίου καταπεπληγμένοι. ἐμοὶ δέ γε καὶ

2. λειψθῆναι R., λελεῖφθαι vulg. 3. ἐνδαπίων R., ἐνδαπῶν vulg. 4. ὑποπεπισμῆνοι R. (Cl.), ὑποπισμῆνοι vulg. 7. διδασκαλεῖαι edd. 9. ὑφηγηταὶ R. (Cl.), ἀφηγηταὶ vulg. μετῆκτο R. 12. καὶ om. R. 13. διδασκαλίων R. et vulg. 16. τις R. et Intrpr. quis, τε vulg. 22. πέρα add. R. Lugd. mg. (Cl.). Intrpr. incisum integrum omisit.

fuit, et illa insignia ac celeberrima summoque artificio elaborata aedificia corruerunt, adeo ut nullum propemodum fuerit relictum, praeterquam nuda aedium pavimenta. Magna itaque indigenarum pariter et incolarum multitudo periit mole ruinae oppressa: multi etiam iuvenes advenae nobiles et eruditi, qui addiscendarum Romanarum legum causa eo commearant. Erat enim hoc urbi patrium et veluti maxima honoris praerogativa, quod eiusmodi scholae ei essent dicatae. Commigrarunt itaque tum temporis legum interpretes Sidonem urbem vicinam, scholaeque eo translatae, tantisper dum Berytus instauraretur. Quod et factum est; nequaquam quidem qualis antea erat, neque tamen ita dissimilis, quin ex eius aspectu pristina ipsius forma agnosci posset. Sed haec quidem urbis reaedificatio et scholarum revocatio postmodum videbatur futura. Per idem quoque tempus in magna illa Alexandria ad Nilum flumen sita (cum tamen illud oppidum terrae motui obnoxium esse non soleret) sensus etiam quidam motus, perexiguus quidem ille ac brevis, neque omnino manifestus, factus est tamen. Omnibus itaque incolis et potissimum valde senibus magno miraculo ea res fuit; quippe quae antea nunquam acciderat; neque quisquam domi mansit,

αὐτῷ (ἐτύγχανον γὰρ αὐτοῦ διατρέβων παιδείας ἕνεκα τῆς A. C. 554
 πρὸ τῶν νόμων,) δεδιέναι προσήει, καὶ ταῦτα ἐπὶ λίαν σμικρῇ I. L. 28
 τῇ κινήσει, λογιζομένῳ, ὅτι δὴ αὐτοῖς αἱ οἰκοδομίαι οὐκ ἰσχυ-
 ραὶ οὐδὲ εὐρεῖται τυγχάνουσαι οὐσαι, οὐδὲ οἶαι καὶ πρὸς βρα-
 5χὴ ἀνασχέσθαι δονούμεναι, ἀλλ' ἰσχυραὶ ἄγαν καὶ ἀσθενεῖς (ἐφ'
 ἐνὶ γὰρ ὑφαίνονται λίθῳ). ἀλλὰ γὰρ καὶ ὁ, τι λόγιμον ἐν τῇ
 πόλει, ἐδειμύον καὶ οἶδε, οὐ τί που, οἶμαι, τὸ ἤδη παρωχηκός,
 ἀλλ' ὅτι αὐτοῖς καὶ ἑσαυθις ταὐτὸ τοῦτο ζυμβήσεσθαι οὐκ ἄπο
 τρόπου ἐδόκει. οἱ γὰρ τὴν αἰτίαν τοῦδε τοῦ πάθους ἀναθυμιά-
 10σεις τινὰς εἶναι λέγοντες ξηρὰς τε καὶ λιγνυώδεις, ὑπὸ τὰ C
 γλαφυρὰ τῆς γῆς εἰργόμενας, καὶ τῷ μὴ διαπνεῖσθαι ῥαδίως
 σφοδρότερον ἔνδον περιδινομένης, τὸ ἐπιπροσθοῦν ἄπαν σα-V. 38
 λεύειν, ἕως τῇ βιαίᾳ φορᾷ τῆς στεγνότητος ἐνδιδούσης, ἐς τοῦμ-
 φανὲς ἀναχθεῖεν· οἱ δὴ οὖν τὰ τοιαῦτα φυσιολογοῦντες τὴν
 15 Αἰγυπτίαν φασὶ χώραν οὐ πάποτε σεῖεσθαι πεφυκέναι, ὡς δὴ
 χθαμαλὴν τε ἀτεχνῶς καὶ ὑπίαν καὶ ἡκίστα σηραγγώδη, ἐν-
 τεῦθ ἐν τε οὐκ ἐμφορουμένην· εἰ δέ γε καὶ ὑποδέξαίτο, ἀλλ'
 ἀπομάτως ὑπὸ χαννότητος θαμὰ ἐξατμιζομένην. ἐπεὶ δὲ ἐν
 τῇ τότε ἦδε ἡ δόξα, εὐ ποιούσα, ἐπεφώρατό τε καὶ ἀπελήλεγ-
 20κο μὴ σφόδρα ἐν βεβαίῳ κειμένη, εἰκότως ἄρα ἐδεδίεσαν οἱ
 γεναῖοι, εἶγε πρὸς τοῦναντίον αὐτοῖς χωρήσει τοῦπίγγραμμα, D
 καὶ κινδυνεύοιεν τολοιπὸν οὐ γαιηόχου μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐνο-

1. τῆς πρὸς τῶν R. 2. τῷ κρᾶ R. 6. ὑφαίνοντο R. λόγιον
 conl. Cl., Intrp. viri litteratissimi. 10. καὶ ὑπὸ vulg., R. et
 Intrp. copulam om. 11. ῥάδια R. 12. περιδινομένης (sic) R.
 14. οἱ δὲ R. 20. εἰκότα R. 22. κινδυνεύοιεν R.

sed in plateas multitudo confluebat insolentia novitateque rei ultra mo-
 dum percussa. Me vero quoque ipsum (commorabar enim ibi tum tem-
 poris eius disciplinae causa, quae studium iuris praecedat) metus
 incessebat, reputantem mecum, quod tametsi exiguus admodum
 ille motus esset, aedificia tamen ipsis essent neque firma neque
 ampla, quaeque succussa ne tantillum quidem temporis subsistere
 possent, ut parum valida ac firma. Simplici enim latere sunt con-
 texta. Timebant vero etiam quotquot in urbe erant viri docti, non tam,
 uti arbitrator, motus iam praeteriti causa, sed quod verisimile videre-
 tur hoc ipsum iterato eventurum. Qui enim huius mali causas esse
 dicunt exhalationes quasdam siccās pariter et fumosas, sub terrae con-
 cavitate clausas; cumque facile diffilari nequeant, vehementius intus
 circumvolutas quidquid supra impendat succutere, donec violentia im-
 petus fatiscens et cedente compage in apertum ferantur: qui haec, in-
 quam, de terrae motu natura disserunt, auctores sunt Aegypti regionem
 nunquam terrae motu concuti solere, utpote humilem admodum et pla-
 nam, minimeque cavernosam, ideoque eiusmodi exhalationibus non
 oppleri; si vero aliquas intra se concipiat, eas ipsas sua sponte ob ter-
 rae laxitatem assidue evaporare. Cum vero tum temporis ea opinio

Agathias.

7

- A. C. 554 σίχθονος πειραῖσθαι τοῦ Ποσειδῶνος. ἴσως μὲν οὖν εἰ καὶ τε
 I. I. 28 μέρος τῆς Αἰγύπτου κενήνται, ἀλλ' οὐκ ἐπιλείψουσι τοὺς τὰ
 τοιαῦτα δεινοὺς καὶ ἑτέροι λόγοι, δι' ὧν ἂν καὶ ὡς ἡ τῶν ἀ-
 τμῶν σφίσι κρατύνοιο δόξα. ἐμοὶ δὲ δοκοῦσιν, ὡς μὲν οἶόν
 τε ἀνθρώπῳ τεκμηρίοις τισὶ χρωμένῃ τῶν ἀδήλων περὶ διανο-
 εῖσθαι, οὐ πάμπαν διαμαρτεῖν τοῦ πιθανοῦ καὶ εἰκότος, τοῦ δὲ γε
 P. 53 ὄντος ἀληθοῦς πολλῶ ἀπολείπεσθαι. πῶς γὰρ ἂν τις ἐς τὸ ἀκριβὲς
 τὰ ἀφανῆ καὶ ὑπέρτερα διαγνοίη; ἐπόχρη δὲ ἤμῃν εἶγε τοσοῦτο
 μόνον εἰδείημεν, ὡς θεῖω νῶ καὶ βουλῇ κρείττονι ἅπαντα διατέ-
 τακται· φύσεως δὲ ἀρχὰς καὶ κινήσεις καὶ τὰς ἐκάστου τῶν γι-
 10 νομένων αἰτίας σκοπεῖν μὲν τῷ λόγῳ καὶ διερευνηῖν οὐ παντελοῶς
 ἄχρηστον ἴσως οὐδὲ ἄχαρι νομιστέον, τό γε μὴν οἶεσθαι τε καὶ
 πεποιθέναι ὡς ἔνεστιν ἐφικέσθαι τοῦ ὄντος, μὴ ποτε ἀλαζονεία
 εἶη τὸ χρῆμα, καὶ ἀμαθέστερον τῆς διπλῆς ἐκείνης ἀγνοίας. ἄλλοι
 μὲν οὖν τούτων ἔμοιγε. ὁ δὲ λόγος αὐθις ἐς αὐτὸν ἐπανίτω. 15
 ις'. Κατ' ἐκεῖνο γὰρ τοῦ καιροῦ καὶ ἡ Κῶς ἡ νῆσος, ἡ πρὸς
 τῷ τέρματι τοῦ Αἰγαίου κειμένη, [ἐσεισθη καὶ] ἐλάχιστόν τι
 B μέρος αὐτῆς ἐσέσωστο, ἡ δὲ ἄλλη ἅπασα ἐπεπτώκει, ποικίλα
 τε αὐτῇ καὶ ἀνήκουστα προσεγένετο πάθη. ἡ τε γὰρ θάλαττα
 7. Num ὄντως? 15. ἐπανίτω R. (Cl.), ἐπανείτω vulg. 16. γὰρ
 τοῦ ins. ex R 17. ἐσεισθη καὶ addidi cum Intpr. insulae; —
 terrae motu concussae pars minima servata est. 18. μέρος
 αὐτῆς R., αὐτ. μέρ. vulg. 19. ἀνύποιστα R., Intpr. fidem ex-
 cedentibus malis. προσεγένετο R., ἐπεγένετο vulg.

oblineret, et parum firmitatis habere deprehenderetur, metuebant verisimiliter praeclari illi viri, ne in contrarium ipsis cederet epigramma, tanquam periculum foret in posterum ne tantum γαιήοχον, hoc est, continentem terram, verum etiam ἐνοσίχθονα, hoc est, concutientem terram, Neptunum experirentur. Fortassis itaque, etiamsi aliqua Aegypti pars moverit, non deerunt tamen harum rerum peritis etiam aliae rationes, per quas etiam sic haec eorum de vaporibus opinio valeat. Mihi vero videntur illi, quatenus possibile est homini validis argumentis utenti ad rerum abstrusarum intelligentiam pertinere, nequaquam a probabilitate et similitudine veri aberrare; a veritate tamen ipsa longe abesse. Quo pacto enim quispiam perfecte intelligere possit, quae cerni non possunt, nobisque sunt superiora? Sufficiat nobis, si hoc tantum sciamus, Dei consilio et potiore voluntate omnia constituta. Naturae vero principia et motus, et singulorum, quae fiunt, causas contemplari quidem ratione et perscrutari, neque inutile neque inelegans est censendum. Credere vero sibi que persuadere, fieri posse ut ad ipsam rei veritatem pertingamus, vereor ne arrogancia potius res haec sit iudicanda, et inscitius quid, quam duplex illa inscitia. Sed de his iam satis, ad rem itaque redeamus.

16. Per idem tempus etiam Cos insula concussa est et exigua quaedam eius portio servata, reliqua omnis corrui; variaque ei et inaudita mala acciderunt. Mare enim ingentem in modum assurgens domos litto-

ἐπιπλεϊστότον ἀρθεῖσα, κατέκλινσεν τὰ παράκτια τῶν οἰκημάτων, A. C. 554
καὶ διέφθειρεν αὐτοῖς χρήμασι καὶ ἀνθρώποις· τό τε μέγεθος I. I. 28
τοῦ βρασμοῦ, ἐξαισίον ὅλον γεγενημένον, τὰ, ἔνθα οὐκ ἐνῆν
ἀναῤῥιχᾶσθαι τὸ ῥόδιον, ἅπαντα ἔρριψε καὶ κατέβαλεν. ἀ-
5 πολώλασι δὲ χύδην σχεδόν τι ἅπαντες οἱ αὐτοί, εἴτε ἐν ἱεροῖς
ἐτύγγανον πεφηνότες, εἴτε καὶ οἴκοι διαιτώμενοι, εἴτε καὶ
ἄλλοσέ ποι ξυνειλημμένοι. ἐμοὶ γοῦν ἐκ τῆς Ἀλεξάνδρου ὑπὸ
τὸν αὐτὸν χρόνον κατὰ τὸ Βυζάντιον ἀνακομιζομένη, καὶ ἐν
τῆδε τῇ νήσῳ, οὕτω παρυσχόν, (ἐν παράπλῳ γὰρ κεῖται,) κα- C
10 ταραντι, οἰκτρόν τι πέφηνεν θάμα, καὶ ὁποῖον οὐκ ἂν ἀπο-
χρώντως ὑπογράψοι ὁ λόγος. ἅπαν μὲν γὰρ τὸ ἄστν σχεδόν
πυρρῶν γε ἦν ἐπὶ μέγα ἡρμένον, καὶ λίθοι κείμενοι σπορά-
δην, κίωνων τε τρύφη καὶ ξύλων κατεαγύτων, καὶ κόνις πολ-
15 λὴ ὑπερθεν φερομένη καὶ ἐπηλυγάζουσα τὸν αἴρα, ὡς μηδὲ
ἑαυτὰ πον τὰ τῶν λεωφόρων χωρία ῥαδίως διαγιγνώσκεισθαι,
πᾶν ὅσον ὑπονοῆσαι. ὀλίγα δὲ αὐτὰ δωμάτια εἰστήκεσαν
ἀπαθῆ, καὶ ταῦτα οὐχ ὅσα τιτάνῳ τυχόν καὶ λίθῳ καὶ ταύ-
τη δὴ τῇ στερεμνωτέρῳ καὶ μᾶλλον μονίμῳ κατὰ τὸ εἶκος
ἕλη ἐξείργαστο, μόνα δὲ τὰ ἐκ πλίνθου ἀπέφθου καὶ πηλοῦ

5. δὲ om. R. 7. ἄλλοσέ ποι R. et Lugd. 2. m., ἄλλοσέ πη vulg.
8. χρόνον om. Par. 11. τὸ ἄστν σχ. π. R., σχ. π. τ. ἄ. vulg. 14.
μηδὲ R., Inpr. ne vel, μηδὲν vulg. 16. δὲ add. R. et Lugd. 2. m.,
deest vulg. 19. ἀπέφθου habet R. cum vulg., neque id mutare
ausus sum, etsi vix dubito rescribendum esse ἀνεφθου; quum il-
lud alterum id quod decocum est significet, crudum minime.
Ταῖς ὀπταῖς πλίνθοις opponuntur ὤμαι, quod vocabulum quum
nescio qua ratione motus ponere nollet Agathias, ἀγοπτον autem
rem plane diversam significaret, occurrebat, τὸ ὤμον itidem
contrarium esse τῷ ἐφθῶ. Neque ego nescius sum, ἀνεφθόν
non reperiri in lexicis glossariisque: hoc tamen minus moveor
in Agathia: illud attendo, ἀπεπτον, quod unum rescribendum
restaret, remotius a vulgata lectione esse, minusque aptum

rales proluvie obruit, unaque cum possessionibus hominibusque ipsis
disperdidit. Succussionis etiam magnitudo immane quantum facta,
ubi fragosa illa vis terrae inclusa per superiora erumpere non pote-
rat, omnia proruebat ac prosternebat. Perierunt vero promiscue
omnes propemodum oppidani, sive ad templa confugerent; sive domi
se continerent, sive alium aliquem in locum convenissent. Mihi
certe sub idem tempus Alexandria Byzantium revertenti, et in eam
insulam, occasione ita ferente, (in traiectu enim sita est,) delato, mī-
serabile quoddam spectaculum fuit, quodque satis verbis exprimere
non possim. Universum enim propemodum oppidum tumultus terrae
erat in longum porrectus, et saxa sparsim iacentia, et columnarum
tignorumque ruptorum fragmenta, et pulveris tanta vis supernie fere-
batur aërem obscurans, ut nec ipsae platearum regiones facile
agnosci possent: ceterum quantum percipi poterat; pauculae quaedam

- A. C. 554 ἀγροικότερον πεποιημένα. ἄνδρες δὲ σποράδην ὀλίγιστοι ἀνε-
 I. I. 28 D φαίνοντο σκυθρωποί τε ἄγαν καὶ κατηφεῖς, καὶ ὥσπερ τε-
 λεώτατα τῷ σφετέρῳ βίῳ ἀπειρηκότες πρὸς γὰρ τοὺς ἄλλοις
 δεινοὺς καὶ ἅπαν τὸ ἐπιχώριον ὕδωρ, τὴν τοῦ ἀκραιφνοῦς
 καὶ ποτίμου φύσιν ἀθρόον ἀφηρημένον, ἐς τὸ ἄλμυρὸν ἠρέμα⁵
 καὶ ἄποτον μετεβέβλητο. καὶ ἦν ἅπαντα τὰ τῆδε φευκὰ καὶ
 ἀνατετραμμένα, ὡς μηδὲν ἕτερον ὑπολελειφθαι τῇ πόλει πρὸς
 εὐκοσμίαν, ἢ μόνον τὸ κλεινὸν τῶν Ἀσκληπιαδῶν ὄνομα καὶ
 P. 54 τὴν ἐφ' Ἴπποκράτει μεγαλαυχίαν. οἰκτεῖρην μὲν οὖν τὰ τοιαύ-
 V. 39 δε οὐ πόρρω τοῦ ἀνθρωπείου τρόπου εἶναι δοκεῖ, θαυμάζειν δὲ ἰο
 ἀτεχνῶς καὶ καταπεπληῆχθαι, ἀνδρῶν ἂν εἴη οὐ μάλα τὰ πα-
 λαῖα ἐπισταμένων, οὐδὲ ὅτι ἔσαι τοῦτο δὴ τὸ τῆς ὕλης χω-
 ρίον ποικίλα παθήματα ὑποδέχεσθαι πέφυκε. πολλάκις γὰρ
 ἤδη καὶ πρότερον πόλεις γε ὅλαι σεισμῷ διεφθάρησαν, ὡς τοὺς
 ἀρχαίους οἰκήτορας ἀποβαλοῦσαι ὑφ' ἑτέροις αὐτῆς οἰκισταῖς¹⁵
 ἀνορθωθῆναι.

ἰζ. Αἱ γοῦν Τράλλεις ἡ πόλις, ἡ ἐν τῇ Ἀσίᾳ νῦν καλου-
 μένη χώρα ἀγχοῦ που τοῦ Μαιάνδρου ποταμοῦ ἰδρυμένη, τὸ
 μὲν παλαιὸν Πελασγῶν γέγονεν ἀποικία, ὑπὸ δὲ τοὺς Ἀντιόχου
 Β στον Καίσαρος χρόνους ἐσείσθη τε ἅπασα καὶ ἀνετρόπη, καὶ²⁰

6. μεταβέβλητο R. 7. τῇ πόλει πρὸς εὐκ. R., πρὸς εὐκ. τ. π. vulg.
 8. τὸ κλεινὸν τῶν Ἀσκλ. R., τὸ τῶν Ἀσκλ. κλ. vulg. 17. Ἀσίᾳ νῦν
 R., νῦν Ἀσίᾳ vulg. 19. Paphlagonēs h. l. habet Intpr., sed
 infra Pelasgos.

domunculae integrae stabant, et hae quidem non quae ex calce et lapide atque ex solidiore aliqua magisque firma et durabili, uti par est, materia erant structae, sed tantum quae ex latere non cocto et ex argilla agrestem in modum erant fabricatae. Paucissimi vero sparsim homines comparebant tristi admodum demissoque vultu, et veluti extreme de vita sua desperantes. Praeter alia enim mala omnis etiam totius oppidi aqua, pura ac sincera potabilique natura confestim sublata, salsuginem sensim contraxerat, et potui non erat; omniaque ibi horrendum in modum subversa videbantur, adeo ut nihil oppido ad ornamentum reliqui factum esset, praeter solum Asclepiadarum illustre nomen et insignem Hippocratis in eo nati gloriam. Commiseratione itaque harum rerum duci non alienum ab humano more videtur: admirari vero vehementer et percelli, hominum fuerit, qui veterum rerum parum sunt periti, quicquae nesciunt, quod haec terrae regio sua natura perpetuo varias in se affectiones suscipere soléat. Frequenter enim etiam antehac urbes integrae terrae motu perierunt, adeo ut veteribus incolis exutae ab aliis rursum conditoribus sint instauratae.

17. Tralles itaque urbs, in Asia nunc ita dicto campo iuxta Maeandrum fluvium sita, olim quidem Pelasgorum colonia fuit, sub Augusti vero Caesaris tempora terrae motu quassata est et subversa, nihilque in ea integrum relictum. Oppido vero in hunc modum

οὐδὲν αὐτῆς ὄ, τι ἐσέσωστο. οὕτω δὲ τοῦ ἕστος ολιγρότατα A. C. 554
 κειμένον, ἄγροικόν τινα φασί, τούτων δὲ τῶν γεηρόνων, I. I. 28
 Χαιρήμονα τούνομα, σφόδρα τὴν ψυχὴν ἀλῶναι τῷ πάθει,
 καὶ οὖν οὐκ ἐνεγκόντα θαυμάσιόν τι ἡλικίον καὶ ἄπιστον ἔργον
 5 ἑάνυσαι. μήτε γὰρ τῆς ὁδοῦ τὸ μῆκος ἢ τῆς πρεσβείας τὸ μέγε-
 θος κατορῶσθήσαντα, μήτε ὅτι μεγίστοις, ὡσπερ εἰκὸς, ὁμι-
 λήσειν ἤμελλεν κινδύνους, καὶ ταῦτα ἐπ' ἀδήλω τῇ τύχῃ, μήτε
 τῶν οἴκοι τὴν ἐρημίαν, μήτε ἄλλο τι τῶν, ὅποσα διανοοῦμε-
 νοι ἄνθρωποι μεταμανθάνουσι τὰ δοκηθέντα, ἀφικέσθαι, μὴ
 10 ὅτι ἐν Ῥώμῃ, ἀλλὰ γὰρ καὶ ἐς τῶν Καρταβρινῶν τὴν χώραν, C
 ἄμφ' αὐτὰς δὴ πού τις τοῦ Ὠκεανοῦ ἤϊονας, (ἐτύγχανεν γὰρ
 αὐτοῦ που ὁ Καίσαρ ἐν τῷ τότε πρὸς τι τῶν ἐθνῶν διαμαχό-
 μενος,) ἀγγεῖλαι τέ οἱ τὰ ξυνεγεθέντα, καὶ οὕτως ἐλεῖν τὸν
 βασιλέα, ὡς ἀντίκα δὴ μάλα ὑπατικοὺς ἑπτὰ τῶν ἐν τοῖς μά-
 15 λιστα εὐπατριδῶν τε καὶ εὐδαιμόνων ἀνδρῶν ἐκ τῆς Ῥώμης
 ἀπολεξάμενον, ἅμα τῷ σφετέρῳ πλήθει στείλαι ἐς τὴν ἀποι-
 κίαν, καὶ τοὺς, ὡς τάχιστα ἐν τῷ χώρῳ γενομένους, χρήματά
 τε πλεῖστα ὅσα ἐπιδότας καὶ σποσθῆ χρησαμένους, ἀναδο-
 μῆσαι αὐτίς τὴν πόλιν, καὶ ἐς τὸ μέχρι τοῦδε σωζόμενον D
 20 ἀπεργάσασθαι σχῆμα. νῦν οὖν οἱ ἐκείνη ἄστοι Πελασογοὶ μὲν

1. αὐτοῖς ἐτι R. 10. ἀλλὰ γὰρ καὶ R., ἀλλὰ καὶ vulg. Καρ-
 ταβρινῶν R., Καρταβαρινῶν vulg. Agathias, cui parum de
 Cantabris innotuerat, ex verbis epigrammatis Κάρταβριν ἐς γὰρ
 finxit sibi Cantabrinos. 14. ὑπατικός correxi, Intrpr. consu-
 lares, ὑπάτους R. et vulg. ἐπὶ τέ R., sed in marg. ἑπτὰ.
 18. ἀναδομῆσαι R. et Lugd., ἀνοικοδομῆσαι edd.

miserrime collapse, aiunt rusticum quendam ex iis, qui agros colunt, Chaeremonem nomine, ingentem ob illius casum moerorem animo concepisse, quem cum ferre non posset, admirandum quoddam et incredibile facinus peregisse. Neque enim itineris longitudine, neque postulationis magnitudine deterritum, neque quod gravissima, uti verisimile erat, pericula aditurus videretur, et quidem incerto eventu, neque eorum, quos domi reliquerat, solitudinis ratione habita, neque alterius ullius rei, cuius consideratione atque respectu homines sententiam mutant, pervenisse non tantum Romam, sed in Cantabrorum regionem, circa ipsa Oceani littora, (erat enim ibi tum temporis Caesar gentes quasdam debellaturus,) et ei, quae Trallis contigerant, significasset, et quidem eius oratione ita captum fuisse Caesarem, ut protinus delectos septem consulares, qui splendore generis et fortunarum inter Romanos eminebant, cum magno comitatu in coloniam miserit, eosque, cum magnis itineribus eo pervenissent, magna pecuniae vi allata summaque diligentia adhibita, urbem de novo instaurasse, atque in hanc, quae hodie cernitur, formam exaedificasse. Nunc itaque Tralliensis civis non amplius Pelasgi iure vocari possint, sed potius Romani, tametsi sermo illorum in Grae-

A. C. 554 οὐκέτι ἂν δικαίως κληθεῖεν, Ῥωμαῖοι δὲ μᾶλλον, εἰ καὶ τὰ
 I. I. 28 τῆς φωνῆς ἐς τὸ ἑλληνικὸν τε καὶ ἀττικώτερον μετεβάλλοντο.
 πῶς γὰρ οὐκ ἤμελλον προσοικοῦντες τὴν Ἰωνίαν; ταῦτα δὲ
 οὕτω ξυνεχθῆναι δηλοῖ μὲν πού καὶ ἡ πάτριος τοῦ ἄστεος
 ἱστορία, οὐχ ἥμιστα δὲ τοῦπίγραμμα, ὅπερ ἔγωγε ἐκεῖσε ἐλ-5
 θῶν ἀνελεξάμην. ἐν τινι γὰρ τῶν ἀμφὶ τὴν πόλιν ἀγρῶν, ὅθεν
 δὴ ὦν ἐτύγχανεν ὁ Χαιρήμων, (Σιδηροῦς δὲ ὄνομα τῷ ἀγρῷ
 ἐκεῖνῳ,) βωμὸς ἴδρονται ἀρχαιότατος, ἐν ᾧ δὴ πάλαι, ὡς ἔοικε,
 τοῦ Χαιρήμονος ἀγάλμα ἐφειστήκει. νῦν γὰρ οὐδὲν ὄτιοῦν ἐν
 αὐτῷ φαίνεται. ἐγκεχάραται δὲ ὅμως ἐτι τὸ ἔλεγξον τῷ βωμῷ 10
 ᾧδὲ πως ἔχον

P. 55 Κλασθείσας πάτρας σεισμῷ ποτε, Καντάβριον ἐς γᾶν
 Χαιρήμων ἔπτα, πατρίδα ἔυσσόμενος.

Καίσαρι δ' εἰλιχθεὶς περὶ γούνασι, τὰν μεγάλαν χορ
 Ὠρθῶσε Τράλλιν, τὰν τότε κεκλιμέναν

Ἀνδ' ὧν συγγενέες τοῦτο βρέτας, ὄφρ' ἐπὶ βωμῷ,

Οἷα δίκαι κτίσταν, τάνδε φέροιτο χάριν.

καὶ τὰ μὲν τῶν Τράλλεων περὶ ᾧδὲ πως ἔχειν πεπίστευται.
 πολλὰς δὲ κατ' ἐκεῖνο τοῦ καιροῦ καὶ ἄλλας πόλεις ἐν τῇ Ἀσίᾳ,
 Ἰωνικὰς τε καὶ Αἰολίδας, παραπλήσια παθεῖν ξυνηχῆθη. 20

B. ιη. Πλὴν ἀλλ' ἔμοιγε νῦν τὰ τοιαῦτα παρέντι, καὶ ἀδῆς

1. εὐδικαίως R. 12. Καντάβριον R. 13. ἔυσσόμενος R.
 15. τότε scripsi, ποτε R. et vulg., Intpr. olim. 16. συγγενέες
 Lugd.; Intpr. proprii qui, συγγενές R., συγγενές ol vulg. 17. οἷα
 δίκαι κτίσταν R., δίκαι etiam Intpr., dum vertit merito, οἷα γὰρ
 δὴ κτίστας vulg.

canicum et Atticum sit mutatus. Qui enim aliter fieri potuisset, cum
 Ionum sint finitimi? Haec vero ita accidisse testatur satis et patria
 urbis historia et epigramma, quod ego, cum eo venissem, legi. Nam
 in agro quodam urbi vicino, in quo natus erat hic Chaeremon, (Sidi-
 rus sive ferreus ei agro nomen) ara stabat vetustissima, in qua olim,
 uti verisimile, Chaeremonis statua erat posita. Nunc enim nihil in
 ea comparet; nihilominus tamen e legion etiam nunc arae insculptum
 cernitur, quod ita habet:

Chaeremon, patriam ut stravit succussio terras,

Longiniquae volat ad littora Cantabriae;

Et magni genibus se advolvit Caesaris; inde

Collapsas Tralles ex iterum aedificat.

Ergo his pro meritis statua donatur; ut ara

Stet media, carae conditor ut patriae.

Ac Trallianorum quidem res hoc modo se habere creditae sunt.
 Multae vero etiam aliae per idem illud tempus in Asia urbes Ioni-
 cae scilicet et Aeolicae similibus malis obnoxiae fuerunt.

18. Sed haec talia mihi nunc omittenti et narrationem supra

τοῦ προτέρου λόγον ἔχομένῳ, ἐπὶ τῆν τῶν Λαζῶν χώραν καὶ A. C. 554
 τοὺς Περσικοὺς πολέμους ἰτέα, ἔπει καὶ κατὰ τοὺς αὐτοὺς L. I. 28
 χρόνους ἐπράσσετο ἕκαστα. Ῥωμαίοις γὰρ καὶ Πέρσαις ἤδη μὲν B
 ἐκ πλείστου μέγιστος πόλεμος ξυνειστήκει, καὶ θαμὰ τὴν
 5 ἑλλάδων ἐδῆον καὶ ἐλαμάλοντο, νῦν μὲν εἰσβολὰς ἀκηρόντους
 μηχανώμενοι καὶ ἐφόδους, νῦν δὲ πολλῶ στρατῶ ἐς ἐμφανεῖς V. 40
 παρατάξεις χωροῦντες. ὀλίγῳ δὲ ἔμπροσθεν ἐκχειρίαν ἐπεποι-
 ηντο, ἐφ' ᾧ μέντοι οὐ τελεωτάτην ἄγειν εἰρήνην, οὐδὲ ὥστε
 πάντοθι τῶν κινδύνων πεπαῦσθαι, ἀλλ' ὅσον μόνον ἀνὰ τὴν
 10 ἔσω καὶ τὰ τῆς Ἀρμενίας ὄρια ἑκατέρῳ γένοι ἐσπεισθαι, ἀμφὶ
 δὲ τὴν Κολχίδα γῆν τὸν πόλεμον διαφέρειν. οἱ δὲ Λαζοὶ Κόλ-
 χοι τοπαλαιὸν ὠνομάζοντο, καὶ οὕτω ἐκείνοι τυχάνουσιν ὄντες. C
 τοῦτό τε οὐκ ἂν τις ἀμφιγνοήσεις τεκμαιρόμενος τῷ τε Φά-
 σιδι καὶ Κανκάσῳ καὶ τῇ περὶ ταῦτα ἐκ πλείστου οἰκῆσει.
 15 λέγεται δὲ τοὺς Κόλχους Αἰγυπτίων εἶναι ἀποίκους. φασὶ
 γὰρ πολλῶ ἔμπροσθεν τοῦ ἐπίπλου τῶν ἀμφὶ τὸν Ἰάσονα
 ἠρώων, καὶ πρό γε τῆς τῶν Ἀσσυρίων ἐπικρατείας καὶ
 τῶν Νίνου τε καὶ Σεμιράμιδος χρόνων Σέσωστρίν τινα βα-
 20 σελέα Αἰγύπτιαν μεγίστην στρατιάν ἐπὶ τῶν ἐπιχωρίων ἀγεί-
 ραντα, καὶ ἅπασαν τὴν Ἀσίαν ἐπελθόντα καὶ κατιστρε-
 ψάμενον, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷδε ἀφικέσθαι τῷ χώρῳ, ἀπόμοιράν D

4. ξυνειστήκει R., ξυνευσιατήκει vulg. 5. ἔλυμ. κ. ἐδῆον R.
 6. ἀν' ἐμφανεῖς R. 9. πάντοθεν R. τὴν ἔσω R. 12. ονομ.
 vulg. 13. τοῦτό γε R., καὶ ὅτι— τοῦτό γε conl. Cl. ἀμφα-
 γνοήσεις R. 14. ἐπὶ πλείστου R., Intpr. *accolas effuse circum-*
iectos. 16. Ἰάσονα R., Ἰάσωνα vulg. 17. πρό γε R., Intpr.
antequam. Ass. rerum potuerunt, πρός γε vulg.

inceptam continuanti, ad Lazorum regionem et Persica bella est eun-
 dum, cum et iisdem temporibus singula gesta sint. Romanis enim
 et Persis gravissimum inter sese iam inde a multo tempore bellum
 intercessit, et frequenter mutuos agnos populati sunt et devastarunt;
 modo citra ullam belli denuntiationem irruptionibus insidiosisque
 insultibus factis, modo numeroso exercitu apertoque proelio congre-
 dientes. Paulo autem antea inducias fecerant, non ita quidem ut
 absolutissimam pacem agerent, neque ut omnibus in partibus peri-
 cula bellica cessarent, sed tantum circa orientem et Armeniae fines
 utrique genti pax sancita erat; circa Colchicam vero regionem bellum
 vigeat. Lazii autem olim Colchi dicebantur, et hos illos esse con-
 stat; neque de hoc quisquam dubitaverit, qui Phasidem et Cauca-
 sum et diuturnam eorum circa haec loca habitationem considerarit.
 Dicuntur vero Colchi Aegyptiorum esse colonia. Aiunt enim multo
 tempore ante heroum, qui Iasonem comitabantur, adventum, immo
 ante Assyriorum imperium, etiam ante Nini et Semiramidis tem-
 pora, Sesostrim quandam Aegyptium regem ingenti indigenarum ex-
 ercitu coacto, cum universam Asiam invasisset ac subiugasset, eo

- A. C. 554 τε ἐνταῦθα καταλιπεῖν τοῦ ὀμίλου, καὶ τοίνυν ἐνθὲνδε τὸ τῶν
 I. 28 Κόλχων κατάγεσθαι γένος. τοῦτο δὲ Διόδωρος τέ φησιν ὁ Σι-
 κελιώτης καὶ ἄλλοι ὡς πλεῖστοι τῶν παλαιῶν ἱστοριογράφων.
 οἱ δὲ οὖν, εἴτε Λαῖοι, εἴτε Κόλχοι, εἴτε Αἰγύπτιοι μετανάσται,
 περιμάχητοι ἐν τῷ καθ' ἡμᾶς γεγένηται χρόνῳ, καὶ πλεῖστοις
 ὅσοι ἐγόνες τῆς τούτων γε ἑκατι καταβέβληνται χώρας. Χοσ-
 ρόης τε γὰρ ὁ Περσῶν βασιλεὺς ἤδη πολλὰ καὶ ἐπικαιρότατα
 τῶν ἐκείνῃ χωρίων σφετερισάμενος καὶ κατέχων, οὐκ ἔπειτο
 δεῖν μεθίεναι, ἀλλὰ καὶ τὰ λοιπὰ χειρώσασθαι διενοεῖτο, Ἰου-
 στινιανῶ τε τῷ Ῥωμαίων αυτοκράτορι καταπροέσθαι Γουβάζηριον
 P. 56 τὸν Λαῖῶν ἐν τῷ τότε βασιλέα, καὶ ἅπαν τὸ ἔθνος, κατηκούς
 ὄντας καὶ εὐνοὺς καὶ τὰ ἐς θεὸν ὁμογνώμονας, οὐκ ἀνεκτὰ
 ἐδόκει οὐδὲ ὅσιον. μᾶλλον μὲν οὖν καὶ ἐπειρᾶτο παντὶ σθένει
 ἀπόσασθαι ὡς τάχιστα τοὺς πολεμίους. ἐλογίζετο γὰρ καὶ
 ἐδεδίει, ὡς εἰ τῷ πολέμῳ κρατήσαιεν οἱ Πέρσαι, καὶ ἀπάσης
 ἐπιλάβοιτο τῆς χώρας, οὐδὲν ἔσται τὸ κωλύον αὐτοὺς ἀνὰ
 τὸν Εὐξείνιον πόντον ἀδεῶς ναυτιλλομένους, τὰ ἐνόητα τῆς
 Ῥωμαίων ἀρχῆς ἀνιχνεύειν. τοψάρτοι στρατεύμα τε μέγιστον
 καὶ ἀλκιμώτατον ἐνταῦθα ἔταξεν, καὶ στρατηγούς ἐπέστησεν
 τοὺς ἀρίστους. Βέσσας τε γὰρ καὶ Μαρτίνος καὶ Βούζης ἤγειτο,
 B ἄνδρες ἐν τοῖς μάλιστα γεγενημένοι καὶ πολέμους συχνοὺς
 6. γε om. R. ἑκατι καταβ. χώρ. R., γ. ἕκ. κατ. vulg. 11. τῶν
 Λαῖῶν R. Pro ἐν τῷ τότε R. ἐς τὸν τε. 12. Post ὁμογνώμο-
 νας lacuna fuerat in R. usque ad οὐδὲ, in qua recentior manus
 scripsit: ἐδόκει, et in marg. εἶναι. 16. ἀμφὶ ἀνὰ τ. E. R. 18.
 στρατ. τε μέγ. κ. ἀλκ. R., στρατ. μέγ. τε κ. ἀλκ. vulg.

etiam loci venisse, et aliquam exercitus sui partem ibi reliquisse, atque inde Colchorum gentem deductam. Quod ipsum et Diodorus Siculus et alii complures veterum historicorum testantur. Hi itaque, sive Lazi, sive Colchi, sive Aegyptii sedibus suis migrantes, variis nostra aetate bellis fuerunt lacessiti, multaque proelia ob horum regionem sunt commissa. Chosroes enim Persarum rex cum iam multa valdeque opportuna illius regionis loca invasisset atque occupasset, nequaquam sibi conquiescendum duxit, sed et reliqua in suam potestatem redigenda. Iustinianus vero Romanorum imperator Gubazem Lazorum tum temporis regem et universam gentem, subditam sibi et benevolam et communis religionis cultusque divini nexu coniunctam, deserere nec aequum nec iustum censebat; quin potius omnibus viribus hostes quam citissime profligare tentabat. Reputabat enim cum animo suo et verebatur, ne si Persae bello vincerent, nihil eis impedimento futurum esset, quo minus per Euxinum pontum citra ullum metum navigantes interiora Romani Imperii loca pervaderent. Quocirca maximum validissimumque exercitum ibi locavit, praestantissimosque duces ei praefecit. Bessas enim et Martinus et Buses ei praeerant, viri spectatissimi et frequentibus proeliis exercitatissimi, Missus vero est etiam Iusticus Germani filius, ad-

ἀγωνισάμενοι. ἔσταλτο δὲ καὶ Ἰουστίνος ὁ Γερμανοῦ, νεύζων A. C. 554
 μὲν ἔτι κομιδῆ, τὰ δὲ πολέμια ἤδη πεπαιδευμένους. I. L. 28

19. Μερμερόης δὲ, ὁ τῶν Περσῶν στρατηγός, ἐπειδὴ πρό-
 τερον Ἀρχαιοπόλει τε δις πρόσβαλὼν ἀπεκέκρουστο, καὶ ἄλλα
 5 ἄττα ἐπεπράχει, ἃ δὴ ἔγωγε παρήμι, (ἀποχρώντως γὰρ που
 Προκοπίῳ τῷ ἠήτορι τὰ μέχρι τῶνδε ἀναγέγραπται,) τότε
 δὴ αὐθις (ἐνθένδε γὰρ μοι ἀρχομένῳ τὰ ἐφεξῆς ἀρμοστέον,)
 ἀφῆκε μὲν ἐς Μουχειρισίῳ τε καὶ Κοταΐσιν τὸ φρούριον,
 ἐβούλετο δὲ τὴν ἐς Τήλεφιν δυσχωρίαν παραμειψάμενος, εἴσω
 10 τοῦ Φάσιδος γενέσθαι ποταμοῦ, καὶ τῷ ἀπροσδοκῆτῳ τοῦς
 Ῥωμαίους ἐκπλήξας, διὰ πείρας ἐλθεῖν, εἰ πως ἂν ἐνια γοῦν C
 τῶν τῆδε πολισμάτων παραστήσασθαι δυνήσκηται. ταῦτα δὲ αὐτῷ
 πράττειν ἐκ τοῦ ἐμφανοῦς πορευομένῳ καὶ ἐπιόντι ἀμήχανα
 ἦν. Μαρτίνο γὰρ ὁ στρατηγός ἅμα τῇ ἀμφ' αὐτὸν στρατιᾷ
 15 ἐς τὴν Τήλεφιν ἰδρυμένος, (φρούριον δὲ τοῦτο καρτερόν τε
 καὶ ἐχυρώτατον,) διεφύλαττεν ἐπιμελέστατα τὰς εἰσόδους. ἔστι
 δὲ καὶ ἄλλως τὸ χωρίον δύσβατόν τε καὶ ἀπρόσοδον. φάρα-
 γές τε γὰρ καὶ πέτραι ἀπερῶρωγυῖαι καὶ ἐς ἀλλήλας ἐπικλινώ-
 20 σιν. ἀλλοθεν δὲ οὐκ ἔστιν ὄψωϋν εἰσιτηέα. τὰ γὰρ ἐχόμενα D
 πεδία ἰλυώδη γέ εἰσι δεινῶς καὶ τελματώδη, λόχμαι τε θα-
 σεῖαι καὶ δρυμοὶ ἀνέχουσιν, ὡς καὶ ἐνὶ ἀνδρὶ, καὶ τούτῳ
 1. δὲ καὶ R., δέ τε καὶ vulg. 4. Ἀρχαιοπόλει R. Lugd.,
 Ἀρχαιοπόλει edd. 5. ἐγὼ R. που add. ex R. 8. Cotaes-
 ium Kutais est, Imiretia oppidum regium. 18. γὰρ om. R.
 22. δρυμοὶ R., δρυμά vulg.

modum quidem ille adhuc iuvenis, sed iam tum bellicarum rerum peritus.

19. Mermeroes autem Persarum dux cum antea bis in Archaeo-
 polim impetum fecisset, repulsus est aliaque nonnulla gessit, quae
 quidem praetereo: quandoquidem Procopius Rhetor abunde haec eo
 usque conscripsit. Tunc itaque rursus (nam hinc ordienti mihi, quae
 sequuntur, sunt coaptanda) ad Muchirisim et Cotaesium propugnacu-
 lum pervenit, eo consilio, ut difficultate locorum, quae sunt circa
 Telephim, praetergressa, ad Phasidem fluvium pertingeret, Romanisque
 inopinato ipsius adventu percussis, tentaret, si qua ratione castella
 aliquot in potestatem suam redigere posset: quod quidem ipsi aperte
 rectaque via procedenti atque irruenti difficillimum factu fuisset.
 Martinus enim praefectus cum suis copiis Telephin insidens, (est
 autem hoc validum munitissimumque propugnaculum,) diligentissime
 aditus tuebatur: et est alioqui locus ipse accessu difficillimus. Nam
 et praecipitia et praeceptae petrae in se mutuo vergentis angustis-
 simam plane subiectam ei viam efficiunt, neque alia ulla ex parte
 cuiquam aditus patet. Circumiecti enim campi sunt vehementer pa-
 bustres et limosi, quibus densi saltus et nemora imminēt, adeo ut
 vel uni alicui eique expedito difficilis sit transitus: tantum abest

- A. C. 554 *εὐζώνῳ*, ἄπορον εἶναι τὸ χρῆμα, μὴ τοί γε πλήθεσιν ἐπι-
 I. I. 28 *σμένους*. πλὴν ἀλλὰ καὶ ὡς οἱ Ῥωμαῖοι οὐδὲν ὀτιοῦν πόνου
 V. 41 *ἀνιέντες*, εἰ πού τι εὐρον τῶν τόπων σφαλερόν τε καὶ βάσιμον,
 αὐτίκα ξύλοις τε καὶ λίθοις περιέφραττον, καὶ θαμὰ ἐν τοῖσδε
 ἐμόχθουν. διαπορουμένῳ δὴ οὖν ἐν τοῖς παροῦσι τῷ *Μερμε-*
ρή καὶ πλείστα διαλογιζομένῳ, προσῆλθεν διανοεῖσθαι, ὡς
 εἰ γε ὀτρωθῶν τρόπον διαλύσοι τὴν φρουρὰν τῶν Ῥωμαίων,
 καὶ ἡρέμα ἀπόσοιτο, οὐ κάμπαν αὐτῷ τὰ ἐς τὴν διάβασιν
 P. 51 *ἀνήνυτα* ἔσται. πολεμίων μὲν γὰρ τῷ χώρῳ ἐνδελεχέστατα
 ἐφεδρευόντων, οὐχ οἷόν τε ἦν ἅμα ἀμφοτέρων κρατῆσαι ἐκεῖ-
 10 *νων* δὲ ἀνιέντων, ἀλλὰ μόνην γε τὴν δυσχωρίαν ἀκέσασθαι,
 καὶ τὸ δυσέμβολον τῆς πορείας ἐς τὸ εὐέφοδον ἀμωσγέπως με-
 τασκευάσαι, οὐ λίαν ἀδύνατα εἶναι ἤγειτο. ἤλπιξε γὰρ τὴν
 ὕλην ἐκτέμνων τῇ πολυχειρίᾳ καὶ ἀνακαθαίρων, καὶ τῶν πτερῶν
 ὅ, τι ἀντίξουν διακολάπτων καὶ παραιρούμενος, οὐ χαλεπῶς
 15 *διαβήσεσθαι*. ὡς ἂν οὖν ταῦτα διαπράξοιτο, ἐπενόει τοιούδε
 ἔσκηπτετο ἀθρόον νόσφ τινὶ δεινῇ τε καὶ ἀνηκέστῳ ἑαλωμένοι,
 καὶ οὖν ἀνεκέλιτο δυσφορῶν δῆθεν καὶ ἀσχάλλων καὶ τὸ
 B *ξυμπεσὸν* ὀλοφυρόμενος ὃ τε λόγος οὗτος ἐνὰ πᾶν αὐτίκα
 ἐφοίτα τὸ στράτευμα, ὡς ὁ στρατηγὸς πονήρως τε ἔχοι, καὶ
 20 ὅσον αὐτῷ ἀπολείται ὄσους τε αὐτῶν ἤρσεκεν *μισθαργεῖν* τοῖς
 2. οὐδέν τι οὖν R. 7. διαλύσοι Cl., διαλύσει R. et vulg.
 10. ἅμα ἀμφ. R., ἀμφ. ἅμα vulg. 12. εὐέφοδον R. corr. in mg.
 pro εὐέφοστον, εὐοδον vulg. 13. εἶναι add. ex R. 17. δεινῇ
 τ. x. ἀνηκ. ἑάλ. R., ἑάλ. δ. τ. x. ἀν. vulg. 20. ἐφοίτα R.,
 ἐχώρει vulg. 21. ὄσους δὲ Suid, s. v. *μισθαργεῖν*. ἐπὶ τῇ τ.
 οἰκ. προδ. τοῖς ἐναντ. R.

armatis agminibus. Sed ne sic quidem Romani ullum laborem praetermittentes, si quem uspiam comperissent locum parum tutum, quique videretur transiri posse, cum sudibus et saxis obstruebant, assidueque operi erant intenti. Ambigenti itaque hisce in rebus Mermeroi plurimaeque secum reputanti, haec cogitatio in mentem venit, si quacunque ratione praesidium Romanorum solvere sensimque removere posset, non omnino irritum sibi transitus sui conatum fore. Hostibus enim assidue loco insidentibus, fieri non poterat, ut utriusque voti sui compos fieret. Illi vero remissioribus factis, cum id solum relinqueretur, ut locorum iniquitati mederetur, et difficilis transitus itinera pervia redderet; id ei non admodum impossibile factu videbatur. Sperabat enim, excisa sublataque vi manuum silva, obstantibusque petris excavatis, se non difficulter transiturum. Quocirca ut, quae animo conceperat, perficeret, huiusmodi fraudem excogitavit. Simulavit se repente morbo correptum gravi pariter et incurabili. Decumbebat itaque summam aegritudinem prae se ferens, et fortunam suam lamentans. Rumor hic statim universum exercitum est pervagatus, praefectum gravissime aegrotare neque

ἐναντίους ἐπὶ τῇ τῶν οἰκείων προδοσίᾳ, καὶ λάθρα ἐξάγειν τὰ A.C. 554
ἀπόρρητα, οὗτοι δὲ τὸ μὲν ἀτρεκὲς οὐκ ἐγίνωσκον· (ἀσφαλές I. I. 28
στατα γὰρ τὸ βούλευμα ἐκρύπτετο, καὶ οὐδὲ ἐς ἅπαντας τοὺς
φιλιτάτους ἐξέπιπτε·) μόνοις δὲ τοῖς ἐν τῷ ὁμίλῳ περιωγομένοις
ἕξηπατημένοι τοῖς Ῥωμαίοις διήγγελλον. οἱ δὲ ῥαδίως ἐπέ-
θοντο, οὐ τοσοῦτον, οἶμαι, τῇ ἀγγελίᾳ, ὅποσον τῷ βουλομένῳ
τῆς γνώμης.

κ. Ἐθὺς δὴ οὖν τὸ ἐνεργὸν τε καὶ σύντονον τῆς φρον-
τίδος ὑποχαλῶντες, οὐκέτι λίαν ἀκριβῆ τὴν φυλακὴν ἐποι- C
10οῦντο. ὀλίγαι τε παρῳχῆκεσαν ἡμέραι, καὶ ὁ Μερμερόης ὡς
δὴ τεθνηκὼς ἀπηγγέλλετο. ἔκρυπτε γὰρ ἑαυτὸν ἐς τι δωμάτιον,
ὡς καὶ παρὰ τοῖς οἰκειοτάτοις τήνδε νικῆσαι τὴν δόξαν. τότε δὴ
οὖν καὶ μᾶλλον τοῖς Ῥωμαίοις περιττόν τι ἐδόκει ἀγροπνεῖν
τε καὶ ἐπιπολὺ διαπονεῖσθαι. καὶ τοίνυν μεθόντες τὰς περι-
15φράξεις καὶ τὴν ἐν τούτοις ἀπεργασίαν, ἐς τὸ ἀνειμένον μετέ-
βαλλον, παννύχιόν τε καθεύδοντες καὶ ἐς τὰς ἐπαύσεις τῶν
ἀγρῶν δαισιώμενοι, καὶ οὔτε κατασκόπους ἔστελλον, οὔτε
ἄλλο τι ἐπρασσον τῶν δεόντων. ᾤοντο γὰρ ὡς οὐκ ἂν ποτε οἱ
Πέρσαι, ἀστρατήγητοι δῆθεν γεγονότες, ἐπ' αὐτοὺς ἤξουσι, D
20μᾶλλον μὲν οὖν καὶ ὡς πορῶσταίω φευξοῦνται. ταῦτα δὲ γνοὺς
ὁ Μερμερόης ἀνακαλύπτει ἑξαπιναιῶς τὸν δόλον καὶ ἐπι-
φαίνεται τοῖς Πέρσαις ὁποῖος καὶ πρότερον, καὶ εὐθὺς, ὡς

2. δὲ om. R. 11. ἐς τι δωμάτιον R. et Intrpr. in domicilio
quodam, ἐπὶ δωμ. vulg.

diu supervicturum. Porro rei ipsius veritas eos, qui operas suas ho-
stibus locant consilia suorum prodendo et arcana clanculum patefa-
ciendo, latebat. Accuratissime enim consilium celabatur, et ne cum
amicissimis quidem communicabatur; solis vero rumoribus, qui per
multitudinem circumferebantur, decepti, id Romanis nuntiarunt; qui
quidem facile sunt persuasi, non tam, arbitror, nuntio, quam quod
id maxime esset ex ipsorum animi sententia.

20. Statim itaque accuratam illam continuamque curam laxantes
ac remittentes, segnius custodias agebant. Paucis post diebus Mer-
meroes etiam mortem obiisse nuntiat. Occulebat enim se ipse in
quadam domuncula, adeo ut etiam apud intimos suorum familiarium
ea opinio valuerit. Tum vero et quidem magis supervacaneum
visum est Romanis vigilare, supervacaneum ingentes labores susci-
pere. Quocirca omissis illis obstructionibus itinerum et laboribus,
quos huic operi impendebant, ad remissius vivendi genus sunt di-
lapsi, solidas noctes dormientes, in villis praediisque degentes, ne-
que speculatores emittebant, nec quicquam eorum, quae in rem ip-
sorum essent agebant. Persuadebant enim sibi, Persas duce sive
praefecto orbatos, nequaquam in se ituros, quin potius quam lon-
gissime fugituros. Haec vero ubi cognovit Mermeroes, confestim
dolum detegit, ac Persis talem se, qualis antea fuerat, visendum prae-

- A. C. 554 εἶχε προθυμίας, ἅπαντας κινήσας, καὶ τὴν χαλεπότητα τῆς πο-
 I. I. 28 ρείας εὖ διαθεῖς, ἣ πάλαι διενεόετο, παραγέγονεν ἀγχοῦ τοῦ
 φρουρίου. καὶ ἤδη ἐπέλαζε τοῖς Ῥωμαίοις κατεπηχόσι τῷ
 παραλόγῳ καὶ οἰοῖς οὐκέτι ἀμύνεσθαι. τότε δὴ οὖν ὁ Μαρ-
 τίνος ἔγνω καταλιπεῖν τὸ χωρίον, πρὶν τελεώτατα παρελθεῖν⁵
 εἰσω τὸν Μερμερόην, καὶ μέγα τι κακὸν τοὺς τῆδε Ῥωμαίους
 P. 58 ἐργάσασθαι. πῶς γὰρ ἐνῆν αὐτοὺς ὀλίγους γε ὄντας ἐνεγκεῖν
 τὰ πλήθη τῶν πολεμίων, καὶ μὴ οὐχὶ αὐτοβοεῖ διαφθορῆσαι;
 οὕτω δὴ οὖν καταστρατηγηθέντες ὑπὸ τῶν βαρβάρων, καὶ αἰ-
 σχίστην ποιούμενοι τὴν ἀναχώρησιν, ἠπειγόnton τοῖς ἄλλοις¹⁰
 ἀναμιχθῆναι στρατεύμασιν. ἐτύγγανον γὰρ οἱ ἀμφὶ Βέσσακ
 τε καὶ Ἰουστίνον ἐν πεδίῳ τινὶ στρατοπεδεύόμενοι, οὐ πόρῳ
 Τηλέφωος κειμένῳ, ἀλλὰ μόνους σταδίοις ἑπτὰ διεστηκότι.
 ἔστι δὲ οὐδὲν ὀτιοῦν ἄλλο ἐνταῦθα, ἢ μόνον χυτροῶν κωλητή-
 ρια, ὡς καὶ τὴν προσηγορίαν ἐντεῦθεν τῷ χώρῳ εἰληφθαι¹⁵
 B Ὀλλάρια γὰρ, ὡς ἂν Λατίνος τις φήσῃ, ἐπωνόμασται δύναιται
 V. 42 δὲ τοῦτο τῆ Ἑλλήνων φωνῇ Χυτροπάλια. ἤδη δὲ πολλῶν ἅμα
 τῷ Μαρτίνῳ προτερησάντων καὶ ἐν τῷ ἀσφαλεῖ γενομένων,
 ἐβουλεύοντο ἅπαντες οἱ στρατηγοί, ἐνταῦθα τοὺς δυσμενεῖς
 ἐκδεξάμενοι στήσεσθαι τε ἐς παράταξιν, καὶ διακωλύειν αὐ-²⁰
 τοὺς ἀνὰ τὰ πρόσω ἰόντας. ἦν δὲ τις τῶν ἐπισημοτάτων ἐν
 τοῖς ταξιαρχαῖς Θεόδωρος ὄνομα, τὸ μὲν γένος ἔλπων ἐκ τοῦ
 8. διαφθορῆσαι ὑπὸ δέους Suid. a. v. αὐτοβοεῖ. 14. μόνον R.,
 μόνον vulg. 15. ἐντεῦθεν τῷ χώρῳ R., τῷ χώρῳ ἐνθενδε vulg.
 16. Ὀλλάρια Par. τις ina. ex R. 20. στήσεσθαι R.

bet; statimque, quanta potuit alacritate, omnibus copiis motis, et difficultatibus itinerum ea, quam iam dudum animo suo conceperat, ratione sese superatis, propugnaculo appropinquavit; et iam Romanis imminabat inopinato rei eventu percussis, quique iam sese tueri non poterant. Tunc itaque Martinus locum deserendum censuit, priusquam Mermeros, penitiorie irruptione facta, Romanos, qui in praesidio erant, magna clade afficeret. Qui enim fieri poterat, ut perpauci tantam hostium vim sustinerent, neque primo statim impetu ad internecionem caederentur? Hoc igitur dolo circumventi superatitque a barbaris, turpissimaque recessione facta, Romani reliquis copiis sese coniungere appropinquabant. Exercitus enim, quem Bessa et Iustinus ducebant, in campo quodam castra locarant non procul a Telephe sito, septem tantum stadiis inde distante. Est vero nihil aliud ibi quam ollarum forum, unde et loco nomen inditum. Ollaria enim, ut Latini dixerint, appellatur; quod perinde est, ac si Graece dicas Χυτροπάλια. Posteaquam vero iam multi cum Martino fuga praerepta in tuto essent constituti, visum est omnibus praefectis, ut ibi hostem expectantes acie instructa obsisterent, ulterio-
 reque transitu prohiberent. Erat vero quidam inter praecipuos clarissimosque duces Theodorus nomine, genus quidem ducenae e gente

ἔθρους τῶν Τζάνων, παρὰ Ῥωμαίοις δὲ τεθραμμένους, καὶ λ. C. 554
 ἤδη τὸ βαρβαρικὸν τοῦ τρόπου, εἰ καὶ πάτριον ἦν, ἀποσκευα- L. 1. 28
 σάμενος καὶ ἐς τὸ ἀστεϊότατον μετακοσμήσας. οὗτος δὲ οὖν
 ὁ Θεόδωρος ἅμα τῇ οἰκείᾳ δυνάμει, (εἶποντο γὰρ αὐτῷ οὐ C
 ἑμείους ἢ πεντακόσιοι ἄνδρες τῶν δημοφύλων,) ἀμφὶ Τήλεφιν
 ἔτι ἐμεμενήκει, εἰρημένον αὐτῷ ὑπὸ Μαρτίνου, μὴ πρότερον
 ἐνθένδε χωρησάι, πρὶν ἂν θεάσοιτο ἅπαντας τοὺς πολεμίους
 εἰσβεβληκότας, εἰκάσοι τε αὐτούς, ὡς ἔνεστιν, ὅσοι εἴεν, καὶ
 γνοίη ὅπως ἔχουσιν ὁρμῆς τε καὶ γνώμης.

10 κα'. Ὁ δὲ, (ἦν γὰρ ἐς ἅπαντα δραστήριός τε καὶ θαρσθα-
 λέος,) καὶ δὴ κατὰ ταῦτα ἐποίει· καὶ εἶτα, ἐπειδὴ παρόντα εἶδε
 τὰ πλήθη τῶν Περσῶν ἐντὸς τοῦ φρουρίου, ἔγνω τε αὐτούς
 οὐ μέχρι τοῦδε στησομένους, ἀλλὰ καὶ σφόδρα πολεμησιόν-
 τας, αὐτίκα ἤχετο. εὐρῶν δὲ κατὰ τὴν πορείαν πολλοὺς τῶν
 15 Ῥωμαίων οὐκ εὐθύδρομήσαντας ἐς τὰ Χυτροπόλια, ἥπερ αὐτοῖς
 διετέτακτο, ἀλλ' ἐν οἰκῆμασι Λαζικοῖς εἰσπηδήσαντας, καὶ D
 ἀφαιρουμένους ἔλυμόν τε καὶ ζειᾶς καὶ ἄλλα ἄττα τῶν ἐδωδί-
 μων, ἀπελαύνειν τε αὐτούς ἐπειρᾶτο καὶ κατεμέμφετο τῆς πα-
 ρανοίας, ὡς οὐκ εἰδότας οὐπερ τυγχάνουσι ὄντες κακοῦ. ὅσοι
 20 μὲν οὖν ἦσαν αὐτῶν οὐ λίαν λίγνοι τε καὶ ἀκόλαστοι, οὗτοι
 δὲ μεταμαθόντες τὸ λῆον, ξυνείποντό τε αὐτῷ καὶ βύδην ἀπε-
 κομιζοντο· πλὴν ἄλλ' οὐ γεγένηται χώρα πρὸ Θεοδώρῳ σχο-

5. ἢ πεντακόσιοι — πρότερον ἐνθένδε om. R., lacunae signo in
 margine posito. 15. εὐθύδρομήσαντας R. 17. τε R. Lugd., γε
 edd. 18. παρανοίας R., παροινίας vulg. 20. ἦσαν et οὐ λίαν
 add. ex R. et Intpr. qui gulae erant non admodum dediti. 21.
 δὲ μεταμαθόντες R., δὲ μαθόντες vulg.

Zanorum, sed apud Romanos educatus, quique iam barbaricos mo-
 res, tametsi patrii erant, exuerat et ad summam urbanitatem tradu-
 xerat. Hic itaque Theodorus cum suo agmine (sequebantur enim
 ipsum non pauciores quingentis suae nationis viri) circa Telephim
 adhuc stationem habebat. Mandarat enim ei Martinus, ne prius inde
 discederet, quam omnes hostes irruentes vidisset, eorumque nume-
 rum, quoad fieri posset, observaret cognosceretque, quid virium, quid
 animi haberent.

21. Tum ille, ut erat ad omnia strenuus atque audax, manda-
 ta exsequitur. Ac deinde, cum iam Persarum copias propugnacu-
 lum ingressas vidisset, cognovissetque non eo tenus substiturum ho-
 stem, sed conflictus esse percupidum, confestim inde se subduxit.
 Cumque in itinere multos Romanorum non recta ad Ollaria contendentes
 deprehendisset, prout eis erat imperatum, sed Lazorum domibus
 insultantes, panicum et zeam sive semina, aliaque esculenta rapi-
 entes, eos revocare nitebatur, temeritatis accusans, qui nescirent,
 quibus in malis versarentur. Quotquot igitur ex iis erant minus
 gulosi atque intemperantes, potiora moniti ei sese adiunxerunt, et

A. C. 554 *λαίτερον διαγγέλλαι τοῖς στρατηγοῖς τὴν ἐπήλυσιν τοῦ Μερμε-*
 I. L. 28 *ρόου. ἐνίων γὰρ ἔτι ἐκ τοῦ στρατοῦ τῆ ἀρπαγῆ ἔγκειμένων καὶ*
οὐκ ἀνιέντων, ἐπιφοιτῶσιν ἀθρόον οἱ Πέρσαι, καὶ ὀλίγους
μὲν αὐτῶν ἔκτεινον· οἱ δὲ ἄλλοι δρομαῖοι ἔφυγον, καὶ δὴ
ἔξαπιναίως ἐσπίπτουσιν ἀνὰ τὸ στρατόπεδον ζὺν οἰμαγῆ καὶ
 P. 59 *τοῦ μετρίου δευμαίνοντας ἐς ὑπαγωγὴν μετανίστασθαι. οἱ*
δὲ στρατηγοί, (θῦπω γὰρ αὐτοῖς ἐς φάλαγγα ὁ στρατὸς ἐτετά-
χατο), δεδιότες καὶ οὐ μὴ σφίσι οὐ παρεσκευασμένοις ἐπι-
σταῖεν οἱ βάρβαροι, περιεφρόνουσιν μὲν τὰ πρότερον δοκηθέντα,
οὐκ εἶχον δὲ ὅ, τι καὶ γένοιτο· οὔτε γὰρ βουλευσασθαι αὐτοῖς
περὶ τῶν παρόντων ὁ καιρὸς ἐνεδίδου καὶ τὸ ἤδη καταπε-
πλήχθαι τὰς γνώμας. εὐθύς οὖν ἄρα κτες ἐκ τοῦ πεδίου, καὶ
ἅπαντα ἐπαγόμενοι τὰ στρατεύματα, ᾤχοντο ἀγεννῶς καὶ
ἀκόσμως, καὶ οὐ πρότερον ἐπαύσαντο θέοντες, πρὶν ἐς τὴν
 N *Νῆσον ἰκέσθαι. ἄπεισι δὲ ἡ Νῆσος ἠδὲ Τηλέφειος πέντε μά-*
 B *λιστα παρασάγγαις. τοσαύτην ἄρα οἱ γενναῖοι αὐθημερὸν πο-*
ρρεῖαν διήνησαν, ἀκύντατα πεφευγότες. ἔστι γὰρ ὁ παρασάγγης,
ὡς μὲν Ἡροδότῳ δοκεῖ καὶ Ξενοφῶντι, τριάκοντα στάδια, ὡς δὲ
τῶν Ἰβήρες καὶ Πέρσαι φασίν, ἐν ἐνὶ μόνῳ τῶν εἴκοσι πλείονα.
 A *Λαζοὶ δὲ οὕτω μὲν καὶ αὐτοὶ ὁμολογοῦσιν, οὐ μὴν δὲ τῆ*
ὀνόματι χρῶνται, ἀλλὰ ἀναπαύλας καλοῦσι, καὶ, οἶμαι, εἰκό-

1. ἐπήλυσιν R. 8. ὁ στρατηγός R. 9. παρεσκευασμένοις R.
 12. τὸ R. (Cl.), τῆ vulg. 20. ἐν mutandum non esse docebit
 Index. 21. οὐ μὴν δὲ — καλοῦσι om. R. et Intrp.

nensim se receperunt. Theodoro tamen locus non erat mature nuntiandi praefectis, Mermersem imminere. Nonnullis enim adhuc extra castra rapinae intentis neque desistentibus Persae repente superveniunt; et nonnullos quidem eorum obtruncant; reliqui concitatore cursu fugientes celeriter cum tumultu eiulatuque in exercitum ruunt, adeo ut omnes repentino motu perturbati et supra modum expavesci, secessionem e castris fecerint. Praefecti vero (neque enim adhuc aciem ordinarant) metuentes etiam, ne barbari imparatos opprimerent, quae antea statuta erant, neglexerunt, neque quid consilii caperent sciebant. Neque enim tempus deliberationem de rebus praesentibus admittebat, neque ipsa animorum perturbatio. Motis igitur confestim et campo castris, universus exercitus in turpem incompositamque fugam se convertit; neque antea a fuga destiterunt, quam ad Insulam pervenissent. Distat autem haec Insula a Telephi quinque summum parasangis; tantum itineris strenui illi viri unius diei spatio confecerunt celerissime currentes. Constat autem parasanga, ut quidem Herodoto et Xenophonti placet, triginta stadiis, ut vero nunc Iberi et Persae volunt, uno tantum supra viginti. Idem sentiunt et Lazi; nequaquam tamen ea appellatione utuntur, sed ἀναπαύλας, hoc est mansiones, vocant, et mea quidem

τως. οἱ γὰρ παρ' αὐτοῖς ἄχθοφόροι, ἕκαστον παράσάγγην A. C. 554
 περαιωθέντες, τὰ τε φορτία τίθενται, καὶ σφᾶς αὐτοὺς ἐλά- I. I. 26
 χιστον ἀναπαύουσιν, ἑτέρων δὴπου ἀμοιβαδὸν διαδεχομένων,
 καὶ καθόσον τοῦτο δρῶσιν, ἐς τοσοῦτον τὰς ὁδοὺς διαμετροῦν-
 5ται καὶ κατατέμνουσιν. εἴτε δὲ οὐδ' οὕτως, εἴτε ἐκείνως τὸν
 παρασάγγην κλητέον, πεντήκοντά γε καὶ ἑκατὸν σταδίοις ἐκ
 τοῦ φρουρίου ἢ Νήσος διείργεται. ἔστι δὲ τὸ χωρίον ἐπιει-
 κῶς ἐχυρὸν, καὶ οὐκ εὐέφοδον, ταῖς τῶν ποταμῶν περιβαλ-
 λόμενον δίναις. ὃ τε γὰρ Φάσις καὶ ὁ Δοκωνός, ἐκ τοῦ Καν-
 10κιάσου διακριδὸν καταρρέοντε καὶ πολλῶ τὰ πρῶτα διεστη-
 κότε, ἐνταῦθα τῆς τῶν τόπων θέσεως ἀναγκαζούσης ἡρέμα
 πλησιάζετον ἀλλήλοισιν καὶ οὐκέτι ἄποθεν φέρεσθον, ὥστε V. 43
 ἀμέλει τῶν Ῥωμαίων διώρυχά τινα μηχανησαμένων, καὶ ἐκ
 τοῦ Φάσιδος ἐκροῆν εἰς τὸν Δοκωνὸν μετοχτευσάτων, τού-
 15τω δὴ τῷ τρόπῳ ἐς τὰ πρὸς τῆς ἑω τετραμμένα τῆς Νήσου
 ἠνῶσθαι ἄμφω τῷ ποταμῷ, καὶ ξυνειληφθαι τὸν χώρον ἐν-
 τεῦθεν δὲ αὐτῆς καμπάς τε καὶ περιελιγμούς ποιουμένῳ, οὐκ D
 ἐλάχιστον τι χρεῖμα τοῦ πεδίου εἶσω ἀπολαμβάνετον. προϊόντε
 δὲ ἀνὰ τὰ πρόσω, ἐς δυνόμενον ἥλιον ξυμβάλλετον αὐτομάτως
 20καὶ ἀναμίγνυσθον τελεώατα, ὡς ταύτη γε ἅπαν τὸ μεταξὺ
 νῆσον ἐς τὸ ἀκριβὲς ἐκτελεῖσθαι. ἐνταῦθα μὲν οὐδ' οἱ Ῥωμαῖοι
 ἐτόγγανον ξυνειλεγμένοι.

1. παρ' αὐτῶ R. 5. οὕτως om. R. 7. Post ἔστι δὲ add. τοῦτο R. 8.
 οὐκ om. R. περιβαλλόμενον, (quod con. Bon. Vulc.,) R. et Intr. a-
 quis — circumactius, παραβαλλόμενον vulg. 9. Deconus Intr. 10.
 καταρρέοντες et διεστηκότες R. 1. m. 14. ἐκροῆν R., ἐκρόον vulg.
 15. τῆς R., τῆ vulg. 17. περιελιγμά R. 18. προϊόντες R. 19. δυνό-
 μενον ἥλ. R., δυνόμ. τὸν ἥλ. vulg. συμβ. R. 20. ἀναμίγνυσθαι. R.

sententia recte. Nam et baiuli eorum singulis parasangis emensis et onera deponunt et paululum conquiescunt, aliis ad excipiendam vicissim onera succedentibus; idque quoties faciunt, per totidem spatia itinera metiuntur et dividunt. Sive igitur hoc, sive illo modo parasanga est appellanda, CL. stadiis a propugnaculo insula haec distat. Est autem locus hic vehementer munitus, neque facile pervius, fluviorum vorticibus circumcinctus. Phasis enim et Doconus distinctis alveis e Caucasio defluentes, atque initio quam longissime inter se distantes, illic, cogente ita locorum situ, sensim sibi mutuo appropinquant, non magno amplius intervallo seiuncti: adeo ut Romani alveo quodam ducto, Phasidisque amnis aggere perfosso, eius fluentia in Doconum derivarint, eaque ratione duo hi fluvii, qua parte insula in orientem vergit in unum coeant locumque cingant. Inde vero rursus cum flexus quosdam anfractusque faciant, non exiguum campum intra se complectuntur. Ulterius vero progressi ad occidentem solem sponte sua coeunt penitusque commiscuntur: ita ut quicquid ab his intercipitur, perfecte insulam efficiat. Hic itaque collecti Romani subsistebant.

A. C. 554 κβ. Ὁ δὲ Μερμερόης ἐς τὰ Χυτροπόλια παραγενόμενος,
 L. I. 28 καὶ πολλὰ τῆς ἀνανδρίας ἐπιτωθίαςας τοὺς οὐκ αἰόντας καὶ
 λαιδορησάμενος, ἔγνω μὴ περαιτέρω ἵεναι, μηδὲ τῇ Νήσῳ
 προσβάλλειν. οὔτε γὰρ τὰ ἐπιτηδεῖα ἐκπορίζεσθαι τοσοῦτῳ
 στρατῷ ἐν μέσῃ τῇ πολεμίᾳ οἶός τε ἦν, οὔτε ἄλλως παρεσκευ-5
 P. 60 αστο ἐς πολιορκίαν. τοιγάρτοι ἀποπορευτέα μὲν αὐτῶν αὐτῶ
 ἐπὶ Τήλεφιν τε καὶ τὴν ἐκείνῃ δυσχωρίαν οὐ μάλᾳ ἐδόκει,
 ξύλοις δὲ καὶ ἀκάτοις, ἃ δὴ ἐς τοῦτο ἐπεποίητο, ζεύξας τὰς
 τοῦ Φάσιδος ὄχθας καὶ οἶον γέφυραν τεκτηνάμενος, διεβίβασεν
 ἀδεῶς ἅπαν τὸ στράτευμα, οὐδενὸς ἐνοχλοῦντος. καὶ δὴ ταῦσι 10
 εἰς Ὀνόγουριν Πέρσας ἰδρυμένους τὸ φρούριον, ὃ δὴ πρότε-
 ρον αὐτὸς ἐν τῇ Ἀρχαιοπόλεως περιοικίδι ἐπιτείχισμα κατὰ
 τῶν Ῥωμαίων κατεστήσατο, ἀλλὰ τούτους γε τοὺς Πέρσας
 ἐπιθαρσύνας, καὶ ἑτέραν δύναμιν ἐμβάλων, καὶ ἅπαντα τὰ
 τῆδε, ὡς ἐνῆν, κρατυνάμενος, πάλιν ἐς τε Κοτάϊσιν καὶ Μου-15
 χείρισιν ἐπανῆκεν. αὐτίκα δὲ νόσῳ τινὶ πεπισμένος καὶ διατε-
 θεῖς χαλεπώτατα, τὸ μὲν πλεῖστον τοῦ στρατοῦ καὶ ἀλκιμώ-
 τατον αὐτοῦ καταλέλοιπεν διαφυλάξοντας τὰ οἰκεῖα, αὐτὸς
 B δὲ ἐς Ἰβηρίαν τὴν χώραν μετῆλθεν. καὶ τοίνυν ἐς πόλιν Με-
 σχιδά οὕτω καλουμένην μόλις ἤγγεμος, καὶ οὐκ ἐνεγκῶν τὸ 20

7. Pro ἐπὶ Τηλ. — δυσχωρίαν Suid. s. v. ἀποπορευτέα inepte:
 τῶν ἐπὶ Φάσιν ποταμῶν καὶ τῶν ἐκείνῃ δυσχωριῶν. Τή-
 λεφιν R., Τήλεφον vulg. 8. ξύλοις δὲ καὶ ἀκάτοις, ἃ δὴ R.,
 Intr. *parvis navigiis — cratibus pluteisque superimpositis, Pha-*
sidis ripas — iungit., ξύλα δὲ καὶ ἀκάτους, ἃ δὴ vulg. ἐ-
 πεποίητο R., πεποίητο vulg. 9. διεβίβασεν R., διεβίβασεν
 vulg. 11. Ὀνόγουριν R. et Intr., Ὀνούγουριν vulg. 18. καὶ
 οἰκεῖα R. 19. Ad μετῆλθεν add. Intr. *in hiberna.* Μεσχιδά
 R., *Mischita* Intr., *Μεσχισδά* vulg.

22. Mermeroes vero cum ad Ollaria venisset, multisque con-
 tumeliis verborum mollitiem ignaviamque non audientibus obiecisset,
 censuit ulterius sibi progrediendum non esse, neque Insulam inva-
 dendam. Neque enim tanto exercitui commeatus in medio hostilis
 terrae suppetere potuisset, neque alioquin ad obsidionem bene com-
 paratus erat. Quocirca redeundum sibi Telephin et ad illas locorum
 difficultates nequaquam censens, tabulis cratibusque et ratibus eum
 in usum confectis Phasidis ripas iungens, ac veluti ponte sternens,
 universum exercitum intrepide, nemine obsistente, traiecit, ac Persas
 quidem, quos in Onogori locarat, castello, quod ipse antea in diti-
 one Archaeopolitana, ut adversus Romanos propugnaculi loco esset,
 struxerat, cum animasset validioreque praesidio auxisset, omniaque
 illic quantum poterat communisset, Cotaesium denuo et Muchirisim
 se recepit. Repente autem morbo quodam correptus, cum pessime
 haberet, maxima validissimaque exercitus parte, qui sua tuerentur,
 ibi relicta, ipse in Iberiam concessit, aegreque in oppidum Meschitha
 ita dictum delatus, cum vim morbi ferre non posset, ibi tum

πάθος, τότε δὴ τέθνηκεν ὡς ἀληθῶς ὁ Μερμερόης, ἀνὴρ ἐν Α. C. 554
 τοῖς μάλιστα παρὰ Πέρσαις γεγενημένος, καὶ δεινὸς μὲν ἐς ^{I. I. 28}
 εὐβουλίαν, ἄριστος δὲ τὰ πολέμια, καὶ σφόδρα τὴν ψυχὴν
 ἀνδρείοτατος ὅς δὴ γηραιὸς ὦν ἦδη, καὶ ἐκ πλείστου ἄμφω
 5 τῷ πόδε πεπρωμένος, καὶ οἶος μὴδὲ ἐφ' ἵππου ὀχεῖσθαι,
 ὅμως ἐμόχθει ὡσπερ τις νεανίας ῥωμαλεώτατος, καὶ οὐκ ἀπη-
 γόρευεν πρὸς τοὺς πόρους, ἀλλὰ φοράδην ἐς τὰς παρατάξεις
 ἐφοίτα, καὶ ταύτῃ τοὺς μὲν ἐναντίους κατέπληττεν, τοὺς δὲ C
 οἰκείους παραινῶν καὶ ἐγκλεινόμενος; καὶ τὰ πρακτέα ὁρθῶς
 10 ἰδιατάττων, πολλὰς ἀνεδήσατο νίκας. οὕτως ἄρα τὸ στρατηγεῖν
 οὐ σώματος ῥώμη, μᾶλλον μὲν οὖν φρονήσει δοτέον. τότε δὴ
 τὸ σῶμα τοῦ Μερμερόου οἱ ἄμφ' αὐτὸν ἀνελόμενοι, καὶ ἐκτός
 15 ποῦ τοῦ ἄστεος ἀποκομίσαντες, οὕτω δὴ ἐρημόν τε καὶ ἀκά-
 λυπτον κατὰ τὸν πάτριον ἔθεντο νόμον, κῦσι τε ἅμα καὶ τῶν
 20 ἰδόντων τοῖς ὅσα μιὰ καὶ νεκροβόρα, παρανόλωμα γειησόμενον.
 17. Ὡδὲ γὰρ τὰ ἐς τὴν ταφὴν οἱ Πέρσαι νομίζουσι, ταύτην
 τε τῶν σαρκῶν ἀφαιρουμένων, γυμνὰ δὴ τὰ ὄσα πύθεται
 σποράδην ἀνὰ τὰ πεδία περιεῤῥύμμενα. Θήκη γάρ τινι ἐμβα-
 λῆν ἢ λάρακι τοὺς τεθνεῶτας, ἢ καὶ τῇ γῆ καταχωρνῶναι D
 20 ἡμίσητα θέμις αὐτοῖς. ἐφ' ὅτῳ δὲ ἂν σώματι μὴ θῆται κατα-

5. μὴ ἐφ' ἵππου Suid. s. v. γηραιός. 6. ἐμόχθει et καὶ ante
 οὐκ om. Suid. probante B. Vulcanio. ῥωμαλεώτατος R.
 8. ἐναντίον R. κατέπλητε Sph. Par. τοῖς δὲ οἰκείοις R.
 15. σαρκεβόρα legit Intpr.: *sarcovoris*. 16. γὰρ R. (Cl.), καὶ
 vulg.

vere tandem diem obiit Mermeroes, vir sane inter Persas praestan-
 tissimus, maximi consilii, reique bellicae peritissimus, animique
 vehementer strenui: qui quidem cum iam gravis annis, et a multo
 tempore utroque pede claudus esset, neque equitare posset, labo-
 ribus tamen perinde ac robustissimus aliquis iuvenis vacabat, ne-
 que ullos labores detrectabat; sed lectica gestatus in aciem prodie-
 bat, eaque ratione et hostibus terrorem incutiens, et suos animans
 atque exhortans; quaeque facto opus erat recte administrans, mul-
 tas retulit victorias; usque adeo virtus imperatoria non corporis
 robori potius quam prudentiae est adscribenda. Tunc utique de-
 mortuum Mermerois corpus ipsius familiares elatum extraque oppi-
 dam deportatum solum ita ac nudum patrio ritu canibus pariter
 atque avibus obscoenis quaeque cadaveribus pascuntur, devorandum
 exposuerunt.

23. Hunc enim sepeliendi morem observant Persae, atque hac
 ratione absumtis carnibus, nuda ossa sparsim per campos proiecta
 putrescunt. In capsula enim aliqua vel loculo condere vel etiam
 terra obtamulare nequam fas est. Cuicumque vero cadaveri nou
 statim advolarint aves, vel accurrentes canes non illico dilaniarint,
 illius hominis impuros fuisse mores credunt, animumque iniustum

Agathias.

- A. C. 554 πταῖεν οἱ ὄρνις, ἢ οἱ κύνες οὐκ αὐτίκα ἐπιφοιτῶντες διασπα-
 I. I. 28 ράζαιεν, τοῦτον δὴ ἠγοῦνται τὸν ἄνθρωπον βέβηλον γεγονέναι
 τοὺς τρόπους, καὶ τὴν ψυχὴν ἄδικον καὶ βαρὰθρῶδη, καὶ τῷ
 κακῷ δαίμονι ἀνειμένην. τότε δὴ οὖν καὶ μᾶλλον οἱ ἐπιτήδειοι
 τὸν κείμενον ὀλοφύρονται, ὡς τελεώτατα τεθνηκότα, καὶ οὐδ'
 μετὸν αὐτῷ τῆς κρείττονος μοίρας. ὅς δὲ ἂν τάχιστα καταβρω-
 θείη, μακαρίζουσι τῆς εὐδαιμονίας, καὶ τὴν ψυχὴν ὑπερ-
 ἀγανταὶ ὡς λίαν ἀρίστην καὶ θεοείκελον καὶ ἐς τὸν τοῦ ἀγα-
 P. 61 θοῦ χώρον ἀναβησομένην. οἱ δὲ πολλοὶ καὶ ἀσημότεροι· εἴ που
 ἐν στρατοπέδῳ τύχοιεν νόσω τινὶ δυσκολωπάτῃ πεπιεσμένοι, 10
 V. 44 ἔμπροσθεν ἔτι ἄγονται καὶ νηφάλιοι. ἐπειδὴν δὲ τις οὕτως ἐκτε-
 θείη, ἄρτον τρύφος αὐτῷ καὶ ἔδωρ καὶ βακτηρίᾳ ξυμπαρά-
 κεινται· καὶ μέχρι μὲν οἶός τε εἴη τῆς ἐδωδῆς ἀπογεύεσθαι,
 καὶ τι δυνάμειος αὐτῷ ὑπολείπεται, ὃ δὲ ἀμύνεται ταύτῃ δὴ τῇ
 βακτηρίᾳ τὰ ἐπιόντα τῶν ζώων, καὶ ἀποσοβεῖ τοὺς δαιτυ- 15
 μόνους. εἰ δὲ οὐπω μὲν πάμπαν διαφθαρείη, νικηρὴ δὲ ὅμως
 τὰ τῆς νόσου ὡς μηκέτι κινεῖσθαι τῷ χεῖρε, τότε δὴ τὸν δεύ-
 λαιον ἡμιθνήτῃ καὶ ἄρτι ψυχοῦράγειν ἀρχόμενον κατεσθίουσι,
 καὶ προαφαιροῦνται τὴν ἐλπίδα τοῦ ἴσως ἂν καὶ περιέσεσθαι.
 B πολλοὶ γὰρ ἤδη ἀναρῶσθέντες ἀπενόστησαν ἐς τὰ οἰκεία, κα- 20
 θάπερ ἐν σκηπῇ καὶ τραγωδίᾳ ἐκ τῶν σκότου πυλῶν ἀφιγμένοι,
 ἰσχυροὶ τινες καὶ ἑτερόχρωτες καὶ οἷοι δεδίττεσθαι τοὺς ἐντυγ-
 6. ὅς δὲ R., ὃ δὲ vulg. 8. Ad τοῦ ἀγαθοῦ Bon. Vulc. δαι-
 μονος addendum censebat. 11. ἔξαγονται coni. Bon. Vulc.
 12. ξυμπαράκεινται R., ξυμπαράκειται vulg. 14. ταύτῃ δὲ
 (scrib. δὴ) τῇ βακτ. R., δὴ τ. βακτ. ταύτῃ vulg. 16. πάμπαν add.
 ex R.

et barathro dignum, maloque daemōni dicatum. Tum porro et qui-
 dem magis necessarii atque amici iacentem lugent lamentisque pro-
 sequuntur, ut penitus emortuum, neque melioris fati participem.
 Qui vero quam citissime devoratus fuerit, felicissimum praedicant,
 eiusque animam summa admiratione prosequuntur, ut longe prae-
 stantissimam et Deo similem et in beatas sedes evoluturam. Pro-
 miscua vero et obscurior turba, sicubi in exercitu gravissimo aliquo
 morbo prematur, spirantes adhuc et mente constantes educuntur:
 posteaquam vero expositus in hunc modum aliquis fuerit, panis
 frustum ei et aqua baculusque iuxta apponuntur, ut quamdiu ci-
 bum degustare possit et virium aliquid ei supersit, baculo illo ani-
 mantia irruentia arceat, epulonesque propulset. Si vero nondum
 quidem interierit, vincat tamen vis morbi adeo, ut iam manus am-
 plius movere nequeat, tum utique miserum semimortuum (et iam
 animam agere incipientem devorant, et spem diutius etiam fortasse
 vivendi praecripiunt. Multi enim cum iam convaluissent, domum
 redierunt veluti in scena et tragoedia ex tenebrosis Orci portis
 reversi, macilenti quidam et decolores obviosque terriculantes. Si

χάνοντας. εἰ δέ τις οὕτως ἐπανήξει, ἐκτρέπονται γε αὐτὸν ἅπαν- A. C. 554
 τες, καὶ ἀποφενύγουσιν ὡς ἐναγέστατον, καὶ ὑπὸ τοὺς χθό- I. I. 28.
 νίους ἔτι τελοῦντα, καὶ οὐ πρότερόν οἱ ἐφεῖται τῶν ξυνηθῶν
 μεταλαχεῖν διαιτημάτων, πρὶν ὑπὸ τῶν μάγων ἀποκαθαρ-
 59θεῖν τὸ μίαισμα δῆθεν τοῦ ἐλπισθέντος θανάτου, καὶ οἶον
 ἀνταπολάβοι τὸ αὐθις βιώσαι. καὶ εὐδηλον μὲν ὅτι δὴ τῶν ἀν-
 θρωπέων ἐθνῶν ὡς ἕκαστοι, εἴ γε ὄρωδηοῦν νόμῳ ἐκ πλείστου
 νενικηκόσι ἐμβιοτεύσαιεν, τοῦτον δὴ ἀριστον ἡγοῦνται καὶ θε-
 σπέσιον, καὶ εἶπου τι παρ' ἐκεῖνον πράττειτο, φευκτόν τε αὐ- C
 19τοῖς εἶναι δοκεῖ καὶ καταγέλαστον καὶ ὀποῖον ἤδη καὶ ἀπιστεῖ-
 σθαι. ἔξευρηται δὲ ὅμως αἰτίαι τοῖς ἀνθρώποις καὶ λόγοι τῶν
 οἰκειῶν πέρι νόμων ἄλλοθι ἄλλοι, τυχόν μὲν ἀληθεῖς, τυχόν
 δὲ καὶ ἐς τὸ πιθανώτερον ἐσκευασμένοι. καὶ οὐδὲν οἶμαι θαν-
 15μαστόν, εἰ καὶ Πέρσαι τὰ παρὰ σφίσιν αὐτοῖς ἔθη αἰτιολο-
 15γοῦντες, ἀμείνονα πειρῶνται τῶν ἕκασταχοῦ ἀποφαίνειν ἐκεῖνο
 δὲ καὶ λίαν θανατάσαιμι ἂν, ὅτι δὴ οἱ παλαιάτατοι τῆς χώρας
 οἰκήτορες, εἶεν δ' ἂν οὗτοι Ἀσσύριοι τε καὶ Χαλδαῖοι καὶ Μῆ-
 20δοι, ἀλλ' ἐκεῖνοις γε οὐ ταυτὰ ἐδόκει. καὶ γὰρ ἀμφὶ Νῆνον
 τὴν πόλιν καὶ ἀνὰ τὴν Βαβυλωνίαν χώραν καὶ πρὸς γε ἐν
 20τῇ Μηδικῇ τύμβοι τε καὶ θῆκαι τῶν πάλαι τεθνεώτων ἴδρυντο, D
 οὐκ ἄλλον τινὰ ἢ τὸν ἡμέτερον ἀποσωῶσσαι τρόπον, καὶ εἴτε

3. τελοῦντα R. Lugd. Intrp., τελοῦνται edd. 4. ἀποκαθαρθεῖν
 R., ὑποκαθαρθεῖν vulg. 6. ἀνταπολάβοιτο αὐθις R. 8.
 τοῦτο δὲ R. 9. ἐκεῖνο R. 14. παρὰ σφίσιν αὐτοῖς R., παρ'
 αὐτοῖς vulg. 18. Νῆνον R. cum Herodoti Strabonisque libris,
 Νῆνον vulg. 21. ἄλλως R. ἦ R., καὶ vulg.

quis autem ita redeat, aversantur eum omnes et defugiunt, ut maxime
 piacularem, et inter subterraneos adhuc eum censent; neque antea
 pristinum vitae institutum colere ei permittitur, donec a magis expia-
 tum fuerit piaculum exspectatae mortis, et quodammodo vita redon-
 netur. Et certe manifestum est singulas hominum nationes, si cui
 legi, quae a multo tempore obtinuerit, assueverint, optimam eam
 aequissimamque iudicare; et sicubi quid praeter eam fiat, reiecta-
 neum id ipsis ac ridiculum videri dignumque, cui fides abrogetur.
 Inventae sunt tamen ab hominibus suarum legum rationes et causae
 aliae atque aliae, fortasse quidem verae, fortassis autem et ad per-
 suadendum comparatae. Quo fit, ut mirum mihi non videatur, si et
 Persae rituum suorum rationem reddentes, eos etiam quibusvis aliis
 praestare censeant. Illud vero et quidem vehementer miror, quod
 vetustissimi illius regionis habitatores, Assyrii videlicet, Chaldaei et
 Medi, non eadem cum Persis sentiant. Nam circa Nini urbem et
 circa Babylonicam ac praeterea Medicam regionem tumuli et capsae
 eorum, qui olim mortui fuerunt, exstant, non alium quam nostrum
 morem servantes; et sive corpora sint, sive cinis, quod iis conditur,

A. C. 554 σώματα, εἴτε κόνις ἦν τὸ κρυπτόμενον, ὡς δὴ ἐκείνων κατὰ
 I. I. 28 τὸν παρ' Ἑλλήσι νόμον πυρποληθέντων, οὐδαμῶς ὁμοιά γε
 ταῦτα τοῖς νῦν γιγνομένοις ἐτύγχανον ὄντα.

κδ'. Οὐκ οὖν ἐκεῖνοί γε ἄδε ἐγίνωσκον, οὔτε περὶ τὰς
 ταφάς, οὐ μενοῦν ἀλλ' οὐδὲ ἐς τὴν τῆς εὐνῆς παρανομίαν
 ὅποια οἱ νῦν ἀκολασταίνουσιν, οὐ μόνον ἀδελφάς τε καὶ ἀδελ-
 φίδας ἀνέδην μιγνύμενοι, ἀλλὰ πατέρες τε θυγατράσι, καὶ
 τὸ δὴ πάντων ἀνοσιώτερον, ὃ νόμοι γε καὶ φύσις! νιοὶ ταῖς
 τεκούσαις. ὅτι γὰρ αὐτοῖς καὶ τοῦτο κεκαινοτόμηται, ἐκεῖθεν

P. 62 ἂν τις σαφέστατα διαγνοίη. λέγεται γὰρ ποτε Σεμίραμιν τήνιο
 πάνυ τὴν Ἀσσυρίαν εἰς τοῦτο ἀκρασίας ἠγμένην, ὡς Νινύα τῆ
 παιδί ἐδελῆσαι ξυνελθεῖν ἐς ταῦτο, καὶ ἤδη πειρᾶν τὸν νεα-
 νίαν. τὸν δὲ ἀπανήρασθαι καὶ χαλεπήναι, καὶ τελευτῶντα,
 ἐπειδὴ αὐτὴν ἐώρα σφαδάζουσαν καὶ ἐγκειμένην, ἀποκτεῖναι
 τε τὴν μητέρα, καὶ τότε τὸ ἄγος ἀντ' ἐκείνου ἐλέσθαι. καί-15
 τοι εἰ νόμφ ταῦτα ἐφείτο, οὐκ ἂν οἶμαι, ὃ Νινύας ἐς τότε ὠμό-
 τητος ἦει. καὶ τί δεῖ τὰ λίαν παλαιάτα λέγειν; ὀλίγη γὰρ ἔμ-
 προσθεν τῶν Μακεδονικῶν καὶ τῆς τῶν Περσῶν καταλύσεως,
 Ἄρταξέρξην φασὶ τὸν Δαρείου, Παρυσάτιδος τῆς μηρὸς πα-
 Β ραπλήσια τῇ Σεμιράμιδι παθοῦσης, καὶ ξυγγενέσθαι οἱ ἰεμέ-20
 νης, ἀποκτεῖναι μὲν αὐτὴν ἧμιστά, ἐκκλῆναι δὲ ὁμῶς ξὺν δρηῆ

4. Vulg. οδοῦν. — Utrumque e magorum moribus invaluit, Par-
 this, puto, dominantibus: Herod. I. 140. Catull. 5. ἐν τῆν (sic)
 R. 15. ἐκείνου R., idque coni. B. Vulcanius, ἐκείνης vulg.
 Intrap. patrare id maluisse, quam scelus committere. 19.
 μητέρος edd. 20. παθοῦση R. ἰεσομένης R.

ntpote illis Graecanico ritu crematis, neutiquam certe similia haec
 eis, quae nunc fiunt, fuerunt.

24. Nequaquam itaque illi hoc pacto senserunt, neque ita, ut
 qui nunc vivunt, et sepulturac et thori iura pro sua libidine viola-
 runt, non solum cum sororibus et neptibus rem habeates, sed pa-
 tres cum filiabus, et quod omnium est sceleratissimum, o leges, o
 natura! filii cum suis matribus. Huius enim flagitii novum ab eis
 exemplum statutum fuisse, manifestissime hinc cuivis liquere potest.
 Fertur namque magnam illam Semiramim Assyriam eo incontinen-
 tia venisse, ut cum filio suo Ninya congredi voluerit, atque adeo
 iuvenem sollicitasse; illum vero recusasse molesteque tulisse; tan-
 dem vero cum matrem libidinis impatientem urgentemque cerneret,
 eam interfecisse, et hoc potius quam alterum illud scelus per-
 petrare maluisse. Atqui si lege haec permissa fuissent, nequaquam,
 uti arbitror, Ninyas eo crudelitatis venisset. Sed quid attinet haec
 perquam vetusta commemorare? Paulo enim post Macedonia tem-
 pora et Persarum eversionem aiunt Artaxerxem, Darii filium, ma-
 trem suam Parysatidem, cum eidem, quo Semiramis, malò obnoxia,

καὶ ἀποσεύσασθαι, ὡς οὐχ ὄσιον ὄν τοῦτό γε, οὐδὲ πάτριον, A. C. 554
οὐδὲ τῷ βίῳ ξυνειδυμένον. Πέρσαις δὲ τοῖς νῦν τὰ μὲν πρό- I. I. 28
τερα ἔθῃ σχεδόν τι ἅπαντα παρῆται ἀμέλει καὶ ἀνατέτρα-
πται, ἀλλοίοις δὲ τισι καὶ οἶον νενοθευμένοις χρῶνται νομί-
5μοις, ἐκ τῶν Ζωροάστρου τοῦ Ὀρμάσδεως διδασκάλων κατα-
κληθέντες. οὗτος δὲ ὁ Ζωροάστρως, ἦτοι Ζαράδης (διετὴ γὰρ
ἐπ' αὐτῷ ἡ ἐπωνυμία), ὀπηρῆκα μὲν ἤκμασεν τὴν ἀρχὴν, καὶ
τοὺς νόμους ἔθετο, οὐκ ἔνεστι σαφῶς διαγνῶναι. Πέρσαι δὲ V. 45
αὐτὸν οἱ νῦν ἐπὶ Ῥατάσπεω, οὕτω δὲ τι ἀπλῶς, φασὶ γεγο- C
15ιόνειναι, ὡς λίαν ἀμφιγνοεῖσθαι καὶ οὐκ εἶναι μαθεῖν, πότερον
Δαρείου πατὴρ, εἴτε καὶ ἄλλος οὗτος ὑπῆρχεν Ῥατάσπης. ἐφ'
ὅτι δ' ἂν καὶ ἦνθησε χρόνῳ, ὑφηγητὴς αὐτοῖς ἐκεῖνος, καὶ
καθηγεμῶν τῆς μαγικῆς γέγονεν ἀγιστείας, καὶ αὐτὰς δὲ τὰς
πρωτέρας ἱερουργίας ἀμείψας, παμμυγεῖς τινὰς καὶ ποικίλας
15ἐνέθηκε δόξας. τὸ μὲν γὰρ παλαιὸν Δία τε καὶ Κρόνον καὶ
τούτους δὲ ἅπαντας τοὺς παρ' Ἑλλήσι θρυλλομένους ἐτίμων
θεοὺς, πλήν γε ὅτι δὴ αὐτοῖς ἡ προσηγορία οὐχ ὁμοίως ἐσω-
ζετο. ἀλλὰ Βῆλον μὲν τὸν Δία τυχόν, Σάνδην τε τὸν Ἡρα-
κλέα, καὶ Ἀναΐτιδα τὴν Ἀφροδίτην, καὶ ἄλλως τοὺς ἄλλους
20ἐκάλουν, ὡς πού Βηρωσσῶν τε τῷ Βαβυλωνίῳ, καὶ Ἀθηνο- D
κλει, καὶ Σιμάκῳ, τοῖς τὰ ἀρχαιότατα τῶν Ἀσσυρίων τε καὶ

2. πρότερα R. et Intrp. *priscos mores*, πρότερον vulg. 5. Ζωρο-
άστρου R. Ὀρμάσδεως R., Intrp. *Oromasdei*. 6. Ζωροά-
στρως R. et Intrp., *Ζωροάσδος* vulg. 15. ἐνέθηκε R. ac fort.
Lugd., ἀνέθηκε edd. 16. τούτους δὲ R. et Lugd., τούτους δὲ
cdd. 21. Σιμάκῳ Lugd., Σειμάκῳ R., Συμμάκῳ Intrp. et Par.

rem secum habere cuperet, non quidem necesse, declinasse tamen
iracunde ac reiecissee; quod neque prius id esset, neque patrium,
neque in communi vita consuetum. Persae vero, qui nunc sunt, prio-
res quidem mores fere omnes neglexerunt atque abiecerunt, alienis
vero ac veluti adulterinis iustitutis utuntur, Zoroastri Oromasdae
disciplina deliniti. Hic autem Zoroaster sive Zarades (duplex enim
ei appellatio tribuitur), quando primum floruerit et leges condiderit,
liquido non constat. Persae vero huius aetatis sub Hystaspe, sim-
pliciter tamen citraque ullam adiectionem, vixisse aiunt, adeo ut
valde ambigatur neque certo sciri possit, utrum Darii pater, an alius
quispiam hic Hystaspes fuerit. Quocumque vero tandem tempore
floruerit, auctor eis et dux magicae religionis existit; pristinoque
sacrorum ritu immutato, confusoraneas quasdam et varias opiniones
induxit. Antiquitus enim Iovem et Saturnum ceterosque omnes Deos
a Graecis celebratos colebant, eo excepto, quod non easdem appel-
lationes retinerent; sed Belum quidem Iovem et Sandem Herculem,
Anaitida Venerem, aliterque alios vocabant, ut alibi Berossus Baby-
lonius, et Athenocles, et Simacus, qui antiquissimas Assyriorum

A. C. 554 σώματα, εἴτε κόνις ἢ τὸ κρυπτόμενον, ὡς δὴ ἐκείνων κατὰ
I. I. 28 τὸν παρ' Ἑλλήσι νόμον πυρποληθέντων, οὐδαμῶς ὁμοιά γε
ταῦτα τοῖς νῦν γιγνομένοις ἐτύγχανον ὄντα.

κδ'. Οὐκ οὖν ἐκεῖνοί γε ὡς ἐγγίνωσκον, οὔτε περὶ τὰς
ταφάς, οὐ μενοῦν ἀλλ' οὐδὲ ἐς τὴν τῆς εὐνῆς παρανομίαν
ὅποια οἱ νῦν ἀκολασταίνουσιν, οὐ μόνον ἀδελφαῖς τε καὶ ἀδελ-
φίδαῖς ἀνέδην μιγνύμενοι, ἀλλὰ πατέρες τε θυγατράσι, καὶ
τὸ δὴ πάντων ἀνοσιώτερον, ὃ νόμοι γε καὶ φύσις! υἱοὶ ταῖς
τεκούσαις. ὅτι γὰρ αὐτοῖς καὶ τοῦτο κεκαινοτόμηται, ἐκεῖθεν

P. 62 ἂν τις σαφέστατα διαγνοίη. λέγεται γὰρ ποτε Σεμίραμιν τῆνιο
πάνυ τὴν Ἀσσυρίαν εἰς τοῦτο ἀκρασίας ἡγμένην, ὡς Νινύα τῷ
παιδί ἐδελῆσαι ξυνελθεῖν ἐς ταῦτο, καὶ ἤδη πειρᾶν τὸν νεα-
νίαν. τὸν δὲ ἀπανήρασθαι καὶ χαλεπῆναι, καὶ τελευτῶντα,
ἐπειδὴ αὐτὴν ἐώρα σφραδάζουσαν καὶ ἐγκυμμένην, ἀποκτεῖναι
τε τὴν μητέρα, καὶ τότε τὸ ἄγος ἀντ' ἐκείνου ἐλέσθαι. καί-15
τοι εἰ νόμῳ ταῦτα ἐφείτο, οὐκ ἂν, οἶμαι, ὁ Νινύας ἐς τότε ὁμό-
τητος ἦει. καὶ τί δεῖ τὰ λῖαν παλαιάτα λέγειν; ὀλίγη γὰρ ἔμ-
προσθεν τῶν Μακεδονικῶν καὶ τῆς τῶν Περσῶν καταλύσεως,
Ἄρταξέρξην φασὶ τὸν Δαρεῖου, Παρυσάτιδος τῆς μητρὸς πα-
Βραπλήσια τῇ Σεμιράμιδι παθοῦσης, καὶ ξυγγενέσθαι οἱ ἱεμέ-20
νης, ἀποκτεῖναι μὲν αὐτὴν ἥκιστα, ἐκκλῖναι δὲ ὁμῶς ξὺν δρογῇ

4. Vulg. οδοῦν. — Utrumque e magorum moribus invaluit, Par-
this, puto, dominantibus: Herod. I. 140. Catull. 5. ἐν τῆν (sic)
R. 15. ἐκείνου R., idque coni. B. Vulcanius, ἐκείνης vulg.
Intrp. *patrare id maluisse, quam scelus committere.* 19-
μητέρος edd. 20. παθοῖση R. ἱεσομένης R.

utpote illis Graecanico ritu crematis, neutiquam certe similia haec
eis, quae nunc fiunt, fuerunt.

24. Nequaquam itaque illi hoc pacto senserunt, neque ita, ut
qui nunc vivunt, et sepulturae et thori iura pro sua libidine viola-
runt, non solum cum sororibus et neptibus rem habentes, sed pa-
tres cum filiabus, et quod omnium est sceleratissimum, o leges, o
natura! filii cum suis matribus. Huius enim flagitii novum ab eis
exemplum statutum fuisse, manifestissime hinc cuivis liquere potest.
Fertur namque magnam illam Semiramim Assyriam eo incontinen-
tiae venisse, ut cum filio suo Ninya congregi voluerit, atque adeo
iuvenem sollicitasse; illum vero recusasse molestaque tulisse; tan-
dem vero cum matrem libidinis impatientem urgentemque cernere-
ret, eam interfecisset, et hoc potius quam alterum illum scelus per-
petrare maluisse. Atqui si lege haec permissa fuissent, nequaquam,
uti arbitror, Ninyas eo crudelitatis venisset. Sed quid attinet haec
perquam vetusta commemorare? Paulo enim post Macedonia tem-
pora et Persarum eversionem aiunt Artaxerxem, Darii filium, ma-
trem suam Parysatidem, cum eadem, quo Semiramis, malo obnoxia,

καὶ ἀποσεύσασθαι, ὡς οὐχ ὄσιον ὄν τοῦτό γε, οὐδὲ πάτριον, A. C. 554
οὐδὲ τῷ βίῳ ξυνειθισμένον. Πέρσαις δὲ τοῖς νῦν τὰ μὲν πρό- I. I. 28
τερα ἔδη σχεδὸν τι ἅπαντα παρεῖται ἀμέλει καὶ ἀνατέτρα-
πται, ἀλλοίοις δὲ τισὶ καὶ οἶον νενοθευμένοις χρῶνται νομί-
μοις, ἐκ τῶν Ζωροάστρου τοῦ Ὀρμάσδεως διδαγμάτων κατα-
κληθέντες. οὗτος δὲ ὁ Ζωροάστρως, ἦτοι Ζαράδης (διπλὴ γὰρ
ἐπ' αὐτῷ ἡ ἑπωνυμία), ὀπηνίκα μὲν ἤκμασεν τὴν ἀρχὴν, καὶ
τοὺς νόμους ἔθετο, οὐκ ἔνεστι σαφῶς διαγινῶναι. Πέρσαι δὲ V. 45
αὐτὸν οἱ νῦν ἐπὶ Ῥοιάσπεω, οὕτω δὲ τι ἀπλῶς, φασὶ γεγο- C
10 νέναι, ὡς λίαν ἀμφιγνοεῖσθαι καὶ οὐκ εἶναι μαθεῖν, πρότερον
Δουριῶν πατὴρ, εἴτε καὶ ἄλλος οὗτος ὑπῆρχεν Ῥοιάσπης. ἐφ'
ὅτι δ' ἂν καὶ ἦνθησε χρόνῳ, ὑφηγητὴς αὐτοῖς ἐκεῖνος, καὶ
καθηγεμῶν τῆς μαγικῆς γέγονεν ἀγιστείας, καὶ αὐτὰς δὴ τὰς
15 προτέρας ἱερουργίας ἀμείψας, παμμικεῖς τινας καὶ ποικίλας
15 ἐνέθηκε δόξας. τὸ μὲν γὰρ παλαιὸν Δία τε καὶ Κρόνον καὶ
τούτους δὲ ἅπαντας τοὺς παρ' Ἑλλησι θρυλλομένους ἐτίμων
θεοὺς, πλήν γε ὅτι δὴ αὐτοῖς ἡ προσηγορία οὐχ ὁμοίως ἐσώ-
ζετο. ἀλλὰ Βῆλον μὲν τὸν Δία τυχόν, Σύνδην τε τὸν Ἥρα-
κλέα, καὶ Ἀναΐτιδα τὴν Ἀφροδίτην, καὶ ἄλλως τοὺς ἄλλους
20 ἐκάλουν, ὡς πον Βηρωσσῶν τε τῷ Βαβυλωνίῳ, καὶ Ἀθηνο- D
κλεῖ, καὶ Σιμάκῳ, τοῖς τὰ ἀρχαιότατα τῶν Ἀσσυρίων τε καὶ

2. πρότερα R. et Intrp. *priscos mores*, πρότερον vulg. 5. Ζωρο-
άστρου R. Ὀρμάσδεος R., Intrp. *Oromasdei*. 6. Ζωροά-
στρως R. et Intrp., Ζωροάστος vulg. 15. ἐνέθηκε R. ac fort.
Lugd., ἀνέθηκε edd. 16. τούτους δὲ R. et Lugd., τούτους δὲ
edd. 21. Σιμάκῳ Lugd., Σειμάκῳ R., Συμμάκῳ Intrp. et Par.

rem secum habere cuperet, non quidem necasse, declinasse tamen
iracunde ac reiecisse; quod neque prius id esset, neque patrium,
neque in communi vita consuetum. Persae vero, qui nunc sunt, priores
quidem mores fere omnes neglexerunt atque abiecerunt, alienis
vero ac veluti adulterinis institutis utuntur, Zoroastri Oromasdae
disciplina deliniti. Hic autem Zoroaster sive Zarades (duplex enim
ei appellatio tribuitur), quando primum floruerit et leges condiderit,
liquido non constat. Persae vero huius aetatis sub Hystaspe, sim-
pliciter tamen citraque ullam adiectionem, vixisse aiunt, adeo ut
valde ambigatur neque certo sciri possit, utrum Darii pater, an alius
quispiam hic Hystaspes fuerit. Quocumque vero tandem tempore
floruerit, auctor eis et dux magicæ religionis exstitit; pristinoque
sacrorum ritu immutato, confusaneas quasdam et varias opiniones
induxit. Antiquitus enim Iovem et Saturnum ceterosque omnes Deos
a Graecis celebratos colebant, eo excepto, quod non easdem appel-
lationes retinerent; sed Belum quidem Iovem et Sandem Herculem,
Anaitida Venerem, aliterque alios vocabant, ut alibi Berosus Baby-
lonius, et Athenocles, et Sinacus, qui antiquissimas Assyriorum

A. C. 554 *Μηδῶν ἀναγραψαμένοις, ἱστορηται· νῦν δὲ ὡς τὰ πολλὰ τοῖς*
 I. L. 28 *καλουμένοις Μανιχαίοις ξυμφέρονται, ἐσώσον δύο τὰς πρώ-
 τας ἡγεῖσθαι ἀρχάς, καὶ τὴν μὲν ἀγαθὴν τε ἅμα καὶ τὰ
 κάλλιστα τῶν ὄντων ἀποκυήσασαν, ἐναντίως δὲ κατ' ἄμφω
 ἔχουσαν τὴν ἐτέραν ὀνόματά τε αὐταῖς ἐπάγουσι βαρβαρικᾶς
 καὶ τῇ σφετέρᾳ γλώττῃ πεποιημένα. τὸν μὲν γὰρ ἀγαθὸν, εἴτε
 θεὸν, εἴτε δημιουργόν, Ὁρμισδάτην ἀποκαλοῦσιν, Ἀριμάνης
 δὲ ὄνομα τῷ κακίῳ καὶ ὀλεθρίῳ. ἐδρτὴν τε πασῶν μελζονα
 P. 63 *τὴν τῶν κακῶν λεγομένην ἀναίρεσιν ἐκτελοῦσιν, ἐν ἧ τῶν τε
 ἐρπετῶν πλεῖστα καὶ τῶν ἄλλων ζώων ὀπόσα ἄγρια καὶ ἐρη-10
 μονόμα κατακτείνοντες, τοῖς μάγοις προσάγουσιν, ὥσπερ ἐς
 ἐπίδειξιν εὐσεβείας. ταύτῃ γὰρ οἴονται τῷ μὲν ἀγαθῷ κεχα-
 ρισμένα διαπονεῖσθαι, ἀνιᾶν δὲ καὶ λυμαινεσθαι τὸν Ἀρι-
 μάνην. γεραίρουσι δὲ ἐς τὰ μάλιστα τὸ ὕδωρ, ὡς μηδὲ τὰ
 πρόσωπα αὐτῷ ἐναπονίζεσθαι, μήτε ἄλλως ἐπιθυγάνειν, ὅτι15
 μὴ ποτοῦ τε ἕκατι καὶ τῆς τῶν φυτῶν ἐπιμελείας.**

κε. Πολλοὺς δὲ καὶ ἄλλους θεοὺς ὀνομάζουσι καὶ ἱλά-
 σκονται· τοῦτο Ἑλληνικόν. θυσίαις τε χρῶνται καὶ ἀπαγγι-
 σμοῖς καὶ μαντείαις· καὶ τοῦτο Ἑλληνικόν. τὸ δὲ πῦρ αὐτοῖς
 τίμιόν τε εἶναι δοκεῖ καὶ ἁγιώτατον, καὶ τοίνυν ἐν οἰκίσκοις20
 Β τισὶν ἱεροῖς τε δῆθεν καὶ ἀποκεκριμένοις ἄσβεστον οἱ μάγοι
 φυλάττουσι, καὶ ἐς ἐκεῖνο ἀφορῶντες τὰς τε ἀπορρήτους τε-
 2. καλ. Μανιχαίοις R., Μανιχ. καλ. vulg. 4. κατ' ἄμφω
 R., καὶ κατ' ἄμφω vulg. 5. αὐταῖς R., αὐτοῖς vulg. 7.
 Ὁρμισδάτην R., Intpr. Hornusdatim, Ὁρμισδάστην vulg.

Medorumque res conscripserunt, testantur. Nunc vero maiore ex parte cum iis, qui Manichaei dicuntur, conveniunt; quatenus duo prima principia satuunt, atque alterum quidem bonum et optima quaeque ex se gignens; alterum contrario plane modo secundum haec duo se habens; nominaque illis indunt barbara, ex ipsorum lingua ducta. Bonum enim, sive Deum sive creatorem, Hormisdatem appellant; Arimanes autem pessimo illi ac pernicioso est nomen. Festum etiam omnium maximum, quod malorum sublationem vocant, peragunt, in quo serpentes quamplurimos, et ex aliis animantibus quaecumque desertis in locis degunt, interficientes, magis offerunt, veluti in argumentum pietatis. Ea enim ratione credunt se bonam gratamque bono illi operam navasse, ingrati vero et noxiam Arimani. Venerantur autem praecipue aquam, adeo ut neque faciem ea abluant, neque aliter attingant, nisi potus causa et ob plantarum curam.

25. Multos vtro etiam alios Deos habent et colunt; id Graecanicum est. Sacrificiis etiam utuntur et lustrationibus et vaticiniis; etiam hoc Graecanico more. Ignis autem iis maxime honorandus sanctissimusque videtur; atque idcirco in aediculis quibusdam sacris ac semotis magi eum perennem asservant, inque eum despicientes

λετάς ἐκτελοῦσι, καὶ τῶν ἐσομένων περί ἀναπνθάνονται. τοῦ- A. C. 554
 το δὲ, οἶμαι, τὸ νόμιμον ἢ παρὰ Χαλδαιῶν ἢ ἐξ ἐτέρου του I. I. 28
 ἀνελέξατο γένους. οὐ γὰρ δὴ τοῖς ἄλλοις ξυμβαίνει. ὧδέ πως
 ἄρα αὐτοῖς ἢ δόξα, ἐκ πλείστων ὄσων ἐθνῶν ἡρατισμένη, ὡς
 ὅποικιλωτάτα ξύγκειται. καὶ μοι τοῦτο οὐκ ἄπο τρόπου δοκεῖ
 γεγενῆσθαι. ἄλλην γὰρ οὕτω πολιτείαν οὐκ οἶδα ἐς πλείστας
 μορφάς τε καὶ σχήματα μεταβαλοῦσαν, καὶ ἐν ταυτῇ μένειν
 ἐπιπλεῖστον οὐ διαρκέσασαν, ἀλλὰ μυρίων ἐθνῶν ἄλλοτε ἄλλων
 ἐπικράτειαν δεξαμένην· τῷ τοι ἄρα καὶ εἰκότως πολλῶν ἰδεῶν C
 10τε καὶ νόμων γναρίσματα σώζει. πρῶτοι μὲν γὰρ ὧν ἀκοῆ
 ἴσμεν Ἀσσύριοι λέγονται ἅπασαν τὴν Ἀσίαν χειρώσασθαι,
 πλὴν Ἐνδῶν τῶν ὑπὲρ Γάγγην ποταμὸν ἰδρυμένων. Νίνος
 τε πρότερον φαίνεται καὶ βασιλείαν ἐνταῦθα βεβαίαν καταστη-
 σάμενος, Σεμίραμῖς τε αὐτὸ μετ' ἐκέεινον, καὶ ἐξῆς ἅπαντες οἱ
 15τούτων ἀπόγονοι μέχρι καὶ ἐς Βελεοῦν τὸν Δερκετάδου. ἐς
 τοῦτον γὰρ δὴ τὸν Βελεοῦν τῆς τοῦ Σεμιραμειοῦ φύλου δια-
 δοχῆς παυσάμενης, Βελητάρας τις ὄνομα, φρυτορογὸς ἀνὴρ καὶ
 τῶν ἐν τοῖς βασιλείοις κήπων μελεθωνὸς καὶ ἐπιστάτης, ἐκαρ-
 6. ἄλλην γ. οὕτω πολ. οὐκ οἶδα. Sic R. et vulg. Intpr. legisse
 videtur ἄλλ. γ. πολ. οὐπω οἶδα, aut ἄλλ. γ. οὐπω πολ. οὕτως οἶδα,
 nam vertit: *non dum enim aliam rem p. vidi.* 7. μεταβαλοῦσας R.
 12. Νίνος R., Νίνος vulg. 13. βεβαίαν add. ex R., Intpr. videtur tunc
primum imperium obfirmasse. 15. Βελεοῦν R., Βελλεοῦν vulg.
 Intpr. eum vocat *Belum Decortari.* Quidquid scripserit Agathi-
 as, illud dubio caret eundem esse, qui in Canone Eusebii et apud
 Syncellum *Beloshus* vocatur; secundum Syncellum XIX. Assyri-
 orum rex, cui successerit *Balatorus*, apud S. Hieronymum
Bellepares: Eusebio, qui cuncta fraudibus turbavit, *Balaeus* dic-
 ctus. ἐς τοσοῦτον R. 17. Βελητάρας R., Intpr. *Belitaras*,
 Βελητάραν vulg.

arcana sacra peragunt, et de rebus futuris sciscitantur. Hoc vero,
 ut arbitror, institutum vel a Chaldaeis, vel ab alia aliqua natione
 acceperunt, neque enim cum aliis consentit. Ita illis opinio ex quam-
 plurimis gentibus conflata, varie admodum composita est. Et mihi
 quidem non abs re id factum videtur. Neque enim aliam ullam rem
 publicam novi, in ita varias formas ac species mutatam, quaeque in
 uno eodemque statu quam diutissime permanere non poterit; sed
 cum quam plurimarum ac diversissimarum gentium imperium admi-
 scribit, idcirco etiam verisimiliter multarum formarum et legum monu-
 menta servat. Primi enim omnium, quos auditu accepimus, Assyrii
 dicuntur universam Asiam occupasse, exceptis Indis, qui ultra Gangem
 habitant. Ninus quoque primo videtur etiam imperium ibi stabilisse,
 et post eum Semiramis, ac deinceps omnes horum posterii ad Belum
 Dercetadae filium. Cum enim in hoc Belo Semiramicae stirpis suc-
 cesso desineret, Belitaras quidam nomine vir isidor et hortorum,
 qui in regia erant, curator ac magister, imperium sibi mira ratione

- A. C. 554 πώσατο παραλόγως τὴν βασιλείαν, καὶ τῷ οικεῖῳ ἐνεφύτουσε
 I. I. 28 γένει, ὡς πον Βίῳνι γέγραπται καὶ Ἀλεξάνδρῳ τῷ Πολυύστα-
 D ρι, ἕως ἐς Σαρδανάπαλον, ὡς ἐκεῖνοί φασι, τῆς ἀρχῆς ἀπο-
 μαρτανθείσης, Ἀρβάκης ὁ Μῆδος καὶ Βέλεσος ὁ Βαβυλώνιος
 ἀφῆρηται αὐτὴν τοὺς Ἀσσυρίους, καθελόντες τὸν βασιλέα,⁵
 καὶ ἐς τὸ Μηδικὸν μετέστησαν ἔθνος, ἐξ τε καὶ τριακοσίων
 V. 46 ἤδη πρὸς τοὺς χιλίους, ἣ καὶ ὀλίγῳ πλείονων, ἐτῶν παρωχη-
 κότεων, ἐξ οὗ τὰ πρῶτα ὁ Νίνος τῶν ἐκεῖνη κατέσχευεν πρα-
 γμάτων. οὕτω γὰρ Κτησία τῷ Κνιδίῳ τοὺς χρόνους ἀναγρα-
 ψαμένῳ καὶ Διόδωρος ζύμφησιν ὁ Σικελιώτης. Μῆδοι τοίνυν
 αὐθις ἐκράτουν, καὶ ἅπαντα τοῖς ἐκείνων ἐτάττοντο νόμοις. ἔτη
 P. 64 δὲ καὶ τούτων ἐν τῇ ἀρχῇ διανυσάντων οὐ μείον ἢ τριακόσια,
 Κῦρος ὁ Καμβύσου τὸν Ἀστυάγην καταπολεμήσας, ἐπὶ Πέρ-
 σης τὴν ἡγεμονίαν μετήγαγε. πῶς δὲ οὐκ ἤμελλεν, Πέρσης τε
 ὧν αὐτὸς ἰθαγενής, καὶ ἅμα χαλπαίων τοῖς Μῆδοις διὰ τὰς¹⁵
 ζὺν Ἀστυάγει παρατάξεις; κρατήσαντες δὲ καὶ οἱ Περσικοὶ
 βασιλεῖς ὀκτώ τε καὶ εἴκοσι καὶ διακόσια ἔτη, καὶ μέντοι καὶ
 ἡ τούτων ἀρχὴ τελεωτάτα διεῖρήνη, στρατῶ ἐπηλύτη καὶ βα-
 σιλεῖ ἄλλοτρίῳ καταλυθεῖσα. Ἀλέξανδρος γὰρ ὁ Φιλίππου Λα-
 ρεῖον ἀποκτείνας τὸν Ἀρσάμον, τὸν βασιλέα, καὶ ἀπασαν²⁰
 τὴν Περσίδα παραστησάμενος, ἐς Μακεδονικὴν τὰ πράγματα

3. Intrpr. post Σαρδ. addit sub quo, quasi legisset ἐφ' οὗ. 4. Βέ-
 λεσος R., Βέλεσσος vulg. 7. ἡ καὶ R., Intrpr. aut, καὶ vulg. —
 Secundum Syncellum 1460. 8. ~~εξ~~ οὗ R., ἐφ' οὗ vulg. τῶν
 ἐκείνων R. 11. ἐτι R. pro ἔτη. 14. Intrpr. cum Persa is
 esset, Persiaeque insuetus.

vindicavit suoque generi in sevit, quemadmodum Bio et Alexander Polyhistor memoriae prodiderunt, donec Sardanapalo regnante, ut illi scribunt, cum iam emarcuisset imperium, Arbaces Medus et Belesys Babylonius illud Assyrii eripuerunt, interfecto ipsorum rege, et ad Medos transtulerunt, sex et trecentis iam supra mille et paulo amplius annis elapsis, ex quo primum Ninus ibi summam rerum obtinuerat. Ita enim Ctesiae Cnidio tempora describenti Diodorus etiam Siculus assentitur. Medi itaque rursus imperium sunt adepti, omniaque ipsorum legibus constituebantur. Cum vero etiam hi annis non minus trecentis imperio essent potiti, Cyrus Cambysae filius Astyage debellato ad Persas imperium traduxit. Quo pacto enim id non erat facturus, cum et Persa ipse esset indigena, simulque Medis infensus ob proelia cum Astyage habita? Cum vero etiam Persici reges annis octo et viginti supra ducentos imperassent, etiam horum imperium penitus est collapsum, ab externo exercitu et rege alienigena dissipatum. Alexander enim Philippi filius interfecto Dario rege, Arsani filio, totaque Perside subacta, ad Macedonicam gubernationem res transtulit. Ita enim rerum gesta-

μετέθηκε πολιτείαν. οὕτω γὰρ ἦν μεγαλονογὸς ἐς τὰ μάλιστα A. C. 554
καὶ ἀμαχώτατος, ὡς, ἐπειδὴ αὐτὸν καὶ ἀποβιῶναι ξυνέβη, I. I. 28
ὁμῶς τοὺς ἐκείνου διαδόχους, Μακεδόνας γε ὄντας, κατασχέειν B
ἐπιπλεῖστον τῆς ἀλλοδαπῆς καὶ ὀθνείας. καὶ ἐπὶ μέγα δυνά-
5 μως ἀφικέσθαι. καὶ οἶμαι ἄχρι καὶ ἐς τὸδε τοῦ καιροῦ ἤρχον
ἂν καὶ ἐπεκράτουν, τῇ τοῦ οἰκιστοῦ κρατυνόμενοι δόξῃ, εἰ μὴ
ἐς ἀλλήλους στασιύσαντες, καὶ θαμὰ κατὰ τε σφῶν αὐτῶν καὶ
πρὸς Ῥωμαίους παραταζόμενοι, τοῦ πλείονος ἕκατι, διέλυ-
σαν τὰς οἰκείας δυνάμεις, καὶ οὐκέτι ἀνάλωτοι τοῖς πέλας
10 ἐδόκουν. τοιγάρτοι ἄρξαντες οὐ λίαν ἐλάττονα χρόνον τῶν
Μήδων, ὅτι μὴ ἑπτὰ ἔτεσι δέοντα, (πειστέον γὰρ κἀνταῦθα
τῷ Πολυτίστορι,) ἐς τοσοῦτον δὴ οὐν κρατήσαντες, Παρθναῖοι C
γε αὐτούς, ἔθνος κατήκοον καὶ ἥκιστα ἐν τῷ πρὸ τοῦ ὀνομα-
στότατον, παρέλυσαν τῆς ἀρχῆς τοὺς Μακεδόνας. καὶ εἶτα
15 ἐκείνοι τῶν ὅλων πλὴν Αἰγύπτου ἡγούντο, Ἄρσακου μὲν
πρότερον τῆς ἀποστάσεως ἀρξαμένου, ὡς καὶ Ἄρσακίδας τοὺς
μετ' αὐτὸν ὀνομάζεσθαι, Μιθριδάτου δὲ οὐ πολλῶ ὕστερον ἐς
μέγα τι κλέος τὸ Παρθναίων ὄνομα ἐξενεγκόντος.

κς' Ἑβδομήκοντα δὲ ἐτῶν ἤδη ἐπὶ διακοσίοις παρρηγηκό-

12. κρατήσαντας et 16. ἀρξαμένους sph. Par. 19. Ab Arsa-
cis initiis usque ad interitum Artabani anni 476. numerantur:
vid. Ste. Croix ad Tacit. ed. Oberlin. T. II. p. 87a. Unde aliquis
coniiciat ἑβδομήκοντα ἐπὶ τετρακοσίοις emendandum esse. Ve-
rumtamen nihil mutare ausim, quum propter consensum R. et
Intpr. cum Lugdunensi, tum vero praesertim propter temporis
summam, quod Agathias Macedonum imperio tribuit. Quos quum
septem tantum annis minus quam Medos Asiam tenuisse ponit,
Medos autem per 300. annos imperasse, sequitur illum sibi per-
suasisse, Parthorum imperium anno demum 44. a. Chr. n. exor-
tum esse. Ita vero Macedonum annos a primo Alexandri post
patrem regnantis, non a Darii regno everso supputavit. Ac Po-
lyhystorem quoque auctorem falso fert, qui Sulla rem Romanam
tenente florebat.

rum magnitudine eximie clarus erat belloque insuperabilis, ut etiam
posteaquam eum e vivis excedere contigit, successores tamen ipsius,
Macedones cum essent, alienam exteramque regionem quam diutis-
sime in potestate retinuerint, et ad summam potentiam evaserint. Et
sane arbitror eos etiam in hunc usque diem regnatos imperium-
que obtenturos fuisse, Alexandri gloria suffultos, nisi inter se dis-
sidentes frequentibusque proeliis tum adversus se mutuo, tum ad-
versus Romanos habitis, plura habendi studio, suas ipsorum vires
potentiamque fregissent, effecissentque ut non amplius finitimis in-
superabiles viderentur, cum alioquin imperassent non minore tem-
poris spatio quam Medi, septem videlicet annis minus; nam etiam
hac in re credendum est Polyhistori. Cum itaque tanto tempore
imperassent, a Parthis, gente aliis subdita minimeque antea cele-

A. C. 554 των ἀπὸ Ἀρσάκου τοῦ προτέρου ἐς Ἀρτάβατον τὸν ἔσχατον
 L. I. 28 βασιλέα, ἥνικα τὰ Ῥωμαίων πράγματα ὑπὸ Ἀλεξάνδρῳ τῷ
 Μαμαίαις παιδὶ ἐτετάχματο, κατ' ἐκείνο δὴ τοῦ καιροῦ τὸ Χοσ-
 Δρόον τοῦ καθ' ἡμᾶς βασιλεύειν ἤρξατο γένος, ἣ τε μέχρι καὶ
 νῦν παρὰ Πέρσαις κατέχουσα πολιτεία ἐν τῷ τότε ἀρχὴν εἶ-5
 ληψε καὶ οἷον κατάστασιν πρώτην. Ἀρταξάρης γάρ τις τοῦνο-
 μα, Πέρσης ἀνὴρ, ἀδοξος μὲν τὰ πρῶτα καὶ ἀφανέστατος, ἄλ-
 λως δὲ μεγαλοεργός καὶ δραστήριος, καὶ δεινὸς κινήσαι τὰ κα-
 θεστῶτα, ξυνωμότας ἀγείρας καὶ ἐπιθέμενος, Ἀρτάβατον μὲν
 ἀναιρεῖ τὸν βασιλέα, ἐαντῷ δὲ περιδείξει τὴν κίδαριν, καὶ τήν¹⁰
 Παρθικὴν δύναμιν καταλύσας, αὐτῆς τοῖς Πέρσαις τὴν σφετέ-
 ραν ἀνενεώσατο βασιλείαν. ἦν δὲ γε οὗτος τῇ μαγικῇ κάτοχος
 P. 65 ἰερουργία καὶ αὐτουργός τῶν ἀπορρήτων. ταῦτά τοι καὶ τὸ
 μαγικὸν φύλον ἐγκρατὲς ἐξ ἐκείνου γέγονε καὶ ἀγέρωχον, ὃν
 μὲν ἤδη καὶ πρότερον, καὶ ἐκ παλαιοῦ τήνδε τὴν ἐπίκλησιν¹⁵
 ἀποσῶζον, οὐπω δὲ ἐς τοῦτο τιμῆς τε καὶ παρρησίας ἠρμένον,
 ἀλλ' ὅποιον ὑπὸ τῶν ἐν τέλει ἐστὶν ἧ καὶ περιορᾶσθαι. δῆλον
 δέ· οὐ γὰρ ἂν οἱ ἀμφὶ Δαρείῳ Πέρσαι, Σμερδιος πάλαι τοῦ
 μάγου μετὰ Καμβύσην τὸν Κύρου τὴν βασιλείαν ὑποσυλήσαν-
 τος, συμφορὰν ἐποιοῦντο τὸ γεγενημένον, καὶ αὐτὸν τε τὸν Σμερ-²⁰

9. ξυνωμότας R. 16. ἠγμένον R. 19. τοῦ Κύρου R.

bri, imperio fuerunt exuti; qui deinceps eo universo, Aegyptio ex-
 cepta, sunt potiti; Arsacide quidem primum defectionis auctore,
 adeo ut Arsacidae, qui eum sequuti sunt, dicti fuerint. Mithridates
 vero non multo post ad summam quandam gloriam Parthorum no-
 men evexit.

26. Annis autem LXX. supra ducentos ab Arsace primo ad Ar-
 tabanum ultimum regem usque elapsis, cum Romanorum res sub
 Alexandro Mamaeae filio essent constitutae, sub id tempus Chosrois
 progenies apud nos regnare coepit; Persarumque gubernatio, quae in
 hunc usque diem durat, tum temporis initium habuit. Siquidem Ar-
 taxares quidam nomine, vir Persa, inglorius quidem primum et ob-
 scurus, industrius tamen magnisque rebus gerendis par, aptusque
 ad quae bene constituta sunt movendum, coniuratorum manu col-
 lecta, Artabanum regem adortus obtruncat, et cidari capiti suo im-
 posita, Parthicaque potentia subversa, Persis denuo pristinum impe-
 rium recuperavit. Erat autem is magicae disciplinae addictus et
 arcanis sacris operabatur; unde et magica gens ex eo tempore vali-
 dior arrogantiorque est facta; quae quidem etiam antea erat, et ab
 antiquo hanc appellationem retinet, nondum tamen eo honoris et
 licentiae erat evecta; sed aliqua etiam ex parte e magistratibus con-
 temnebatur, quod quidem aperte liquet. Neque enim qui circa Da-
 rium erant Persae, cum olim Smerdis quidam magus post Cambysem
 Cyri filium regnum arripuisset, bonum factum illud duxerunt, et
 Smerdem obtruncarunt, multosque alios eiusdem cum eo instituti ac

διν ἀπέκτειναν, καὶ πολλοὺς τῶν ὅσοι δημογνώμονες ἐκείνῳ A. C. 554
 ἐτύγχανον ὄντες, ὡς οὐκ ἔξεν τοῖς μάγοις τῆ βασιλείῃ θῶκῃ L. I. 28
 ἐνωραῖζεσθαι καὶ ἰζάνειν. οὕτω δὲ αὐτοῖς οὐ μισοῖ ἐδοξάν
 εἶναι οἱ φόνοι, μᾶλλον μὲν οὖν καὶ μείζονος ἄξιοι μνήμης, B
 5 ὥστε ἀμέλει τὴν στάσιν ἐκείνην Μαγοφόνια ἐορτὴν ὀνομασθῆναι V. 47
 ναι, καὶ θυσίας ἐπιτελεῖσθαι χαριστηρίους. νῦν δὲ τιμῶσιν
 αὐτοὺς ἅπαντες καὶ ὑπεράγανται, καὶ τὰ τε κοινὰ ταῖς τούτων
 βουλαῖς καὶ προαγορεύεσι διατάττεται, καὶ ἰδίᾳ ἐκάστη τῶν
 συμβαλλόντων, ἣ δίκην λαγχάνοντι, ἐφίστανται διασκοποῦντες
 10 τὰ ποιούμενα, καὶ ἐπικρίνοντες, καὶ οὐδὲν ὀτιοῦν παρὰ Πέρ-
 σαις δόξειεν ἂν ἔννομόν τε εἶναι καὶ δίκαιον, ὅγε μὴ ὑπὸ μά-
 γου ἐμπεδωθείη.

15 ἰζ. Λέγεται δὲ τὴν τοῦ Ἀρταξάρου μητέρα Παβέκῃ τινὶ
 Ξυνοκηκέαι, παντάπασι μὲν ἀσημοτάτῃ καὶ σκυτοτόμῃ τὴν
 ἰστέρην, τῆς δὲ τῶν ἀστέρων πορείας δαημονεστάτῃ, καὶ οἷον C
 ῥαδίως τὰ ἐσόμενα διασκοπεῖσθαι· ἄνδρα δὲ στρατιώτην Σά-
 σανον ὄνομα, διὰ τῆς Καδουσαιῶν, οὕτω Ξυνεγεχθὲν, πορευό-
 μενον χώρας, ἐπιξενωθῆναι τε τῆ Παβέκῃ, καὶ ἐς τὸ ἐκεῖνον
 20 δωμάτιον καταχθῆναι· τὸν δὲ ὀτιωδηοῦν τρόπῳ, ἄτε, οἷμαι,
 20 μῶντιν, ἐπιγνόντα ὡς ἣ τοῦ ξένου γονὴ ἀρίστη τε ἔσται καὶ
 ἀρίσθλος, καὶ ἐπὶ μέγα εὐδαιμονίας χωρήσει, ἀλύειν μὲν καὶ

2. ἔξην R. βασιλεῖ Lugd. θῶκῃ R., θάκῃ vulg. 8.
 προαγορεύεσει R., Intrp. praedictionibus, προσαγορεύεσει vulg.
 9. ἣ R., εἰς vulg.

sententiae; quod fas non esset magis regium solium affectare eique
 insidere; tantumque abfuit, ut piaculares illae caedes ipsis sint visae,
 ut potius etiam maiore memoria dignas iudicarent, utque seditionem
 illam festum vocarent *μαγοφόνια* dictum, hoc est magorum caedes, et
 sacrificia diis pro gratiarum actione instituerint. Nunc vero magi omnes
 in summo apud eos sunt honore ac veneratione, publicaque omnia
 eorum consiliis praedictionibusque administrantur, et unicuique pri-
 vatim, quae ad dicam causamque suam pertinent, intentanti, praesunt
 magi, qui cognoscant quid agatur, et arbitrium suum interponant;
 neque quicquam omnino Persis videtur legitimum esse et aequum,
 quod non a mago confirmatum stabilitumque fuerit.

27. Fertur etiam Artaxari mater Pabeco cuidam nupsisse, igno-
 bili plane homini, coriario scilicet sive sutori, peritissimo tamen cur-
 sus astrorum, quique facile futura prospiceret. Virum autem quendam
 militarem, nomine Sasanum, per Cadusaeorum regionem forte fortuna
 iter facientem, apud Pabecum hospitio exceptum et in illius domun-
 cula divertisse; hunc vero quocumque tandem modo (crediderim certe
 ut vatem), cum praevидisset eum, qui ex hospite illo gigneretur, fore
 praeclarum maximeque illustrem et ad summum felicitatis fastigium
 etasurum; doluisse quidem et fortunam suam deplorassee, quod sibi

- A. C. 554 ὀλοφύρεσθαι, ὅτι δὴ αὐτῷ οὔτε θυγάτηρ ὑπῆν, οὔτε ἀδελφή,
 I. I. 28 οὐ μνησθῆναι οὐδὲ ἄλλο τι γύναιον ὡς ἐγγύτατα ξυνημμένον. τέλος
 Δδὲ ξυγκατακλῖναι οἱ τὴν γαμετὴν καὶ τῆς εὐνῆς ἐπιχωρῆσαι,
 ὑπεριδόντα μάλα γενναίως τοῦ αἴσχους, καὶ τῆς παραντίκω
 λώβης τε καὶ ἀτιμίας τὴν μέλλουσαν τύχην ἀνταλλαζόμενον. 5
 οὕτω τε φύντα τὸν Ἀρταξέρην, τραφῆναι μὲν ὑπὸ τῷ Πα-
 βέκῳ ἐπεὶ δὲ νεανίας γενόμενος καρτερώτατα τὴν βασιλείαν
 κατέσχευεν, ἔρικ εὐθύς καὶ νεῖκος ἑξαισίον ἀναφανδὸν Σασάνῳ
 τε καὶ Παβέκῳ ἀναρῶσθαι. ἐκάτερον γὰρ ἐθέλειν πρὸς αὐ-
 τοῦ τὸν παῖδα ἐπονομάζεσθαι. μόλις δὲ ἄμφω ξυμβῆναι, ἐφ' 10
 P. 66 ὧ δῆτα υἱὸν μὲν αὐτὸν Παβέκου καλεῖσθαι, ἐκ σπέρματος δὲ
 ὁμῶς Σασάνου τεχθέντα. οὕτω μὲν τὸν Ἀρταξέρην γενεαλο-
 γοῦντες οἱ Πέρσαι, ἀληθῆ ταυτὰ φασὶ καθεστάναι, ὡς καὶ ἐν
 ταῖς βασιλείαις διφθέραις ἀναγεγραμμένα. ἐγὼ δὲ ἀπάντων τῶν
 ἐφεξῆς ἀπογόνων, ὅσοι δὴ τὴν ἀρχὴν διεδέξαντο, τὰ τε ὄνό- 15
 ματα ὀλίγῳ ὕστερον φράσω, καὶ πρὸς γε ὁπόσον ἕκαστος ἐκρά-
 τησεν χρόνον· καίτοι ἅπασιν τοῖς μέχρι νῦν χρονολογίαις
 παρεῖται, καὶ οὐ περιπλείστον γεγενῆσθαι τὰ τοιαῦτα διερευν-
 νήσασθαι. ἀλλὰ τοὺς μὲν Ῥωμαίων βασιλεῖς ἀπὸ Ῥωμύλου
 τυχόν, καὶ ἔτι πρότερον ἀπὸ Αἰνείου τοῦ Ἀγχίσου ἀρχόμενοι, 20
 μέχρις Ἀναστασίου τε καὶ Ἰουστίνου τοῦ πρεσβυτέρου ἀπαρι-
 θμῶνται τοὺς δὲ παρὰ Πέρσαις (φημὶ δὲ τούτους ἐκείνους,
 ὁπόσοι δὴ μετὰ τὴν Παρθυαίων κατάλυσιν ἔτυχον βεβασίλευ-

16. ἕκαστος ἐκρ. R., ἐκρ. ἕκ. vulg. 21. πρεσβυτέρου R., πρε-
 σβύτου vulg.

nec filia esset, neque soror; neque ulla alia mulier arcta affinitate con-
 iuncta, tandem vero se toro suo cessisse, hospitemque uxori suae adiun-
 xisse, abiecto strenue pudore; quippe qui dedecus ac ignominiam, quae
 sibi inde imminebat, cum bona quam expectabat fortuna esset commu-
 taturus; atque ita natum Artaxarem, educatum quidem a Pabeco; cum
 vero iam adultiore aetate fortissime regnum obtineret, contentionem sta-
 tim immanemque rixam aperte inter Sasanum et Pabecum exarsisse;
 utrumque enim voluisse filium ex se appellari; atque aegre tandem
 inter eos convenisse, ut filius quidem Pabeci vocaretur, esmine tamen
 Sasani genitus. Hoc modo Artaxaris genus repetentes Persae, vera haec
 esse affirmant, ut in regis membranis conscripta. Ego vero omnium
 deinceps posterorum, quotquot ei successerunt, paulo post et nomina re-
 censebo, et quamdiu quisque regnaverit: quod quidem ab omnibus,
 qui in hunc usque diem annales scripserunt, est praetermissum, neque
 magnae curae eis fuit huiusmodi res pervestigare; sed Romanorum
 quidem reges a Romulo fortassis, aut altius adhuc ab Aenea Anchisae
 filio orsi, ad Anastasium et Iustinum seniorems usque enumerant:
 Persarum vero reges (eos inquam, qui post Parthorum expulsionem
 regnarunt,) non item apponentes, tempora non recte distinxerunt;

κότες,) οὐκ ἔτι ὁμοίως ἀντιτιθέντες τοὺς χρόνους διευκρινή- A.C. 554
σαντο, δέον οὕτω ποιεῖν. ἔμοι δὲ τὸ ἀκριβὲς καὶ τούτων περὶ I. 1. 28
ἀναλέλεκται ἐκ τῶν παρὰ σφίσιν ἐγγεγραμμένων, καὶ οἶμαι
τῇ παροίᾳ ξυγγραφῇ μάλα προσήκειν ἀπάντων ἐπιμνησοῦσθαι
καὶ τοίνυν προῖόν ἐπιμνήσομαι, ἥνικα ἂν δεῖν οἴηθεῖν, εἰ καὶ
ὀνομάτων πολλῶν καὶ τούτων βαρβαρικῶν οὕτω δὴ τι ψιλῶς
καταλόγους ποιεῖσθαι δεήσει, καὶ ταῦτα ἐνίων οὐδενότι ἀξια-
φήγητον εἰργασμένων· τοσοῦτον δὲ μόνον πρὸς τὸ παρὸν εἶ-
ποιμι ἂν τοῦ σαφοῦς γε ἕκατι καὶ ἐς πλεῖστα χρησίμου, ὡς C
10 ἐννέα τε καὶ δέκα καὶ πρὸς γε τριακόσιοι ἐνιαυτοὶ τελευτῶσιν
ἐς τὸ πέμπτον τε καὶ εἰκοστὸν ἔτος τῆς Χοσροῦ τούτου βασι-
λείας. καθ' ὃν δὴ χρόνον οἱ τε ἐν τῇ Κολχίδι χώρα πόλεμοι
διεφέροντο, καὶ τὸν Μερμερόην ἀποβιῶναι ξυνηνέχθη. διήνυ-
στο δὲ ἄρα ἐν τῷ τότε, Ἰουστινιανῷ βασιλεῖ ὀκτώ τε καὶ εἴ-
15 κοσιν ἔτη Ῥωμαίων κρατοῦντι.

7. ἀξιαφήγηται R. 8. τοσοῦτον R., τοσοῦτο vulg. 10.
ἐννέα τε καὶ δέκα R., ἐννεακαίδεκα vulg. — Pagius Crit.
in Baron. Annales T. II. p. 602. h. l. annum ab instituto
regno Persico cum Iustiniani et Chosrois annis non conveni-
re bene intellexit. Sed idem quum Mermeroem mortem an-
no p. Chr. n. 552. assignet, quippe quo anno Procopii Persica-
rum rerum historia desinat, omnes numeros in loco nostro cor-
ruptos esse censet, et 327. pro 319., 22. pro 25. et 26. pro 28.
rescribi iubet. Verum ipse Agathias p. 55. B. Persica bella,
mox enarranda, κατὰ τοὺς αὐτοῦς χρόνους cum superioribus
h. e. cum ingenti terrae motu evenisse profitetur; hunc autem
anno Chr. 554. accidisse quum tota temporum ratio evincit, tum
ipse Pagius Baronium corrigens p. 615. ostendit. Et hic quidem
annus idem ille est, quem Agathias h. l. a Chosrois initio regni
proficiscens *vicesimum quintum*, a Iustiniani *vicesimum octavum*
esse dicit. Nihil igitur in his mutandum, sed aperte huic anno
etiam annus regni Persici accommodandus est, quod facillime
fiet, si pro ἐννέα τε καὶ δέκα restituimus: ἐννέα τε καὶ εἰκοσι;
nisi forte in hunc errorem ipse Agathias male ducendis rationi-
bus inciderit (adnot. Clas.). 13. τὸν Μερμ. R., τ. μὲν Μερμ. vulg.

cum alioquin ita facere oportuisset. Ego vero accurate, quae de
his etiam ab ipsis conscripta sunt, recollegi; et praesenti historiae
magnopere conducere arbitrator omnium meminisse. In progressu ita-
que, ubi opus fore iudicavero, id faciam; tametsi multa nomina et
quidem barbara leviter tantum recensere oportebit; et quidem non-
nullorum, qui nihil memoratu dignum gesserunt. Hoc tantum in prae-
sentia lucis utilitatisque ad plurima causa dicam, undeviginti supra
trecentos annos terminari atque desinere in vigesimum quintum annum
imperii huius Chosrois; quo ipso tempore et bella in Colchica ditio-
ne vigeabant, et Mermeroem mortem obire contigit. Iustinianus vero
imperator tum temporis vigesimum octavum annum, ex quo Romanis
imperarat, peregerat.

- A. C. 554 κη'. Ἀλλὰ γὰρ βραχέα ἄττα περὶ Χοσρόου διεξελθὼν,
 I. I. 28 αὐτίκα ἔγωγε ἀνὰ τὰ πρότερα καὶ δὴ ἐπανήξω. ὕμνοισι γὰρ
 αὐτὸν καὶ ἄγανται πέρα τῆς ἄξιας, μὴ ὅτι οἱ Πέρσαι, ἀλλὰ
 D καὶ ἔτιοι τῶν Ῥωμαίων, ὡς λόγων ἐραστὴν, καὶ φιλοσοφίας
 V. 48 τῆς παρ' ἡμῖν ἐς ἄκρον ἐλθόντα, μεταβεβλημένων αὐτῷ ὑπὸ τοῦ
 ἐς τὴν Περσίδα φωνῆν τῶν Ἑλληνικῶν ξυγγραμμάτων. καὶ τοί-
 νων φασίν, ὅτι δὴ ὅλον τὸν Σταγειρίτην καταπιὼν εἴη μᾶλλον
 ἢ ὁ ῥήτωρ ὁ Παιανιεύς τὸν Ὀλόρου, τῶν τε Πλάτωνος τοῦ
 Ἀρίστωνος ἀναπέπλησται δογμάτων, καὶ οὔτε ὁ Τίμαιος αὐ-
 τὸν ὑποδράσειεν ἂν, εἰ καὶ σφόδρα γραμμικῆ θεωρίᾳ πεποι-
 10 κιλται, καὶ τὰς τῆς φύσεως ἀνιχνεύει κινήσεις, οὔτε ὁ Φαί-
 δων, οὔτε ὁ Γοργίας, οὐμνοῦν οὐδὲ ἄλλος τις τῶν γλαφυρῶν
 τε καὶ ἀγκυλωτέρων διαλόγων, ὁποῖος, οἶμαι, ὁ Παρμενίδης.
 ἐγὼ δὲ οὕτως αὐτὸν ἄριστα ἔχειν παιδείας, καὶ ταῦτα τῆς
 ἀκροτάτης, οὐκ ἂν ποτε οἴηθείην. πῶς μὲν γὰρ οἶόν τε ἦν τοῖς
 15 ἀκραιφνέσιν ἐκεῖνο τῶν παλαιῶν ὀνομάτων καὶ ἐλευθέριον, καὶ
 P. 67 πρὸς γε τῇ τῶν πραγμάτων φύσει πρόσφορον τε καὶ ἐπικαιρό-
 τατον, ἀγρία τινὶ γλώττῃ καὶ ἀμουσοτάτῃ ἀποσωθῆναι; πῶς
 δὲ ἂν ἀνὴρ βασιλείῃ τύφῳ ἐκ παιδῶν καὶ κολακείᾳ πολλῇ γε-
 γαναωμένος, δίαίταν τε λαχὼν ἐς ὃ, τι βαρβαρικωτάτην καὶ πρὸς 20

1. διελθὼν R. 8. δ ante Παιανιεύς om. Suid. s. v. Χοσρόης.
 τὸν O. R. et Suid., τῶν O. vulg. 10. γραμμικῆ R. 13. τε
 add. ex R. οἶμαι om. Suid. 15. μὲν om. idem. 16. καὶ
 ante ἐλευθ. om. idem. 18. ἀμουσοτάτῃ R., ἀμουσοτάτῃ vulg.,
 ἀμουσοτήτι Suid. 19. ἂν delet Suid. γεγαναωμένος Suid.
 L. l. et s. h. ipsa voce. 20. βαρυτάτην Suid.

28. Ceterum ubi paucula quaedam de Chosroe commemoravero, statim ad priora redibo. Depraedicant enim illum atque admirantur supra ipsius meritum non tantum Persae, sed et nonnulli Romanorum, veluti litterarum amatorem, qui que ad philosophiae nostrae culmen evaserit, cum ei Graecanica scripta ab interprete quopiam in Persicam linguam essent conversa. Aiunt itaque, quod totum Aristotelem melius ebiberit, quam Demosthenes Thucydidem, quodque Platonis dogmatibus totus refertus fuerit, adeo ut ne Timaeus quidem eius intelligentiam subterfugerit, tametsi lineari speculatione valde sit argutus et naturae motus investiget; sed neque Phaedo, neque Gorgias, neque alius quisquam ex elegantioribus et difficilioribus ipsius dialogis, qualis, arbitror, est Parmenides. Ego vero eum doctrina praeditum fuisse et quidem summa, nequaquam crediderim. Qui enim fieri poterat, ut puritas illa veterum nominum et nativa gratia, et praeterea rerum ipsarum naturae congruens valdeque accommodata, in agresti quadam et ineptissima lingua conservaretur? Quo vero etiam pacto vir regio fastu a puero multaque assentatione delibutus, et barbarum inprimis vitae genus sectatus et bella semper proeliantque spirans, quo pacto, inquam, qui ita vitam instituit, videatur ali-

πολέμους αἰεὶ καὶ παρατύξεις ὄρωσαν, πῶς δὴ οὖν ὧδε βιούς, A. C. 554
 ἤμελλε μέγα τι καὶ λόγου ἄξιον ἐν τοῖσδε ἀπόνασθαι τοῖς δι-^{I. L. 28}
 δάγμασι καὶ ἐνασκηθῆναι; εἰ μὲν οὖν ἐπαινοίη τις αὐτὸν, ὅτι
 δὴ βασιλεύς γε ὢν καὶ Πέρσης, ἐθνῶν τε τοσοῦτων καὶ προ-
 ἕξων μέλον αὐτῷ, ὃ δὲ ἐφίετο γοῦν ὅμως ἀμηγέπη ἀπογεύε-
 σθαι λόγων, καὶ τῇ περὶ ταῦτα γάννησθαι δόξη, ξυνεπαινε-
 σαιμι ἂν καὶ ἔγωγε τὸν ἄνδρα, καὶ μεῖζονα θεῖην τῶν ἄλλων
 βαρβάρων. ὅσοι δὲ λίαν αὐτὸν σοφὸν ἀποκαλοῦσι, καὶ μονον-
 ουχὶ τοὺς ὄπη ποτὲ πεφιλοσοφηκότητας ὑπερβαλλόμενον, ὡς καὶ
 ἰουάπιας τέχνης τε καὶ ἐπιστήμης τὰς ἀρχὰς καὶ αἰτίας διαγι-
 γνώσκειν, ὅποιον τὸν ἄγαν πεπαιδευμένον οἱ ἐκ τοῦ περιπάτου
 ὀρίζονται· οἱ δὴ οὖν ταῦτα οἰόμενοι ἐκείνη ἂν μάλιστα φωρα-
 θεῖεν οὐ τῶν ἀληθῶν ἐστοχασμένοι, μόνη δὲ τῇ τῶν πολλῶν
 ἐπόμενοι φήμη.

15 κθ'. Ἀνὴρ γάρ τις Σύρος τὸ γένος, Οὐράνιος ὄνομα,
 κατὰ τὴν βασιλέως πόλιν ἤλατο, τέχνην μὲν ἐπαγγελόμενος
 τὴν ἰατρικὴν μετιέναι, τῶν δὲ Ἀριστοτέλους δογμάτων οὐδὲν
 μὲν ἔς τὸ ἀκριβὲς ἐγίνωσκεν, ἐκομψεύετο δὲ ὡς πλεῖστα
 εἰδέναι, βρενθυόμενος τῷ δύσερις εἶναι παρὰ τοὺς ξυλλόγους. C
 ἀπολλάκις γὰρ ἰὼν πρὸ τῆς βασιλείου στοῦς, καὶ ἐν τοῖς τῶν

2. ἔμελλε Suid. 2. ἀπόνασθαι R. et Suid., ἀπώνασθαι vulg. 4.
 τε om. Suid. 8. αὐτὸν σοφὸν R. et Suid., σοφ. αὐτ. vulg. 9. ὄπη
 ποτὲ R., ὄποι ποτὲ vulg. ὑπερβαλλόμενον R. et Suid., ὑπερ-
 βαλλόμενον vulg. καὶ ins. ex R. et Suid. 10. διαγιγνώσκειν
 R., διαγιγνώσκων vulg. 11. ὅποιον — οἰόμενοι om. Suid. 12.
 ἐκείνη R., ἐκείνοι vulg. 15. Οὐράνιος ὄνομα, Σύρος τὸ
 γένος Suid. 2. v. Οὐράνιος. 16. μὲν om. Suid. 17. δὲ
 om. idem. 19. παρὰ R. et Suid., περὶ vulg.

quid magni ac memorabilis fructus ex hisce disciplinis reportare
 et in iis exercitatus esse posse? Quod si quis itaque eum idcirco
 laudaverit, quod rex cum esset et Persa, tantarumque gentium
 pariter ac rerum cura ei incumberet, nihilominus tamen etiam stu-
 dia litterarum degustare voluerit et hac gloria se oblectarit: collau-
 daverim profecto hominem etiam ego, aliisque barbaris praetulerim.
 Quotquot vero eum eximie doctum vocant et tantum non omni-
 bus, quotquot usquam philosophiae cultores exstiterunt, antecellentem,
 perinde ac si omnium artium ac scientiarum principia et causas
 pernovisset, qualem illum eximie doctum Peripatetici statuunt; qui,
 inquam, ita sentiunt, quam longissime a vero aberrare deprehendi
 possint, solam multitudinis famam sequentes.

29. Vir enim quidam, natione Syrus, Uranius nomine, Byzantii
 oberrabat, artem quidem profitemis medicam, ex Aristotelis vero do-
 gmatibus nullum perfecte norat, inani tamen variae doctrinae opi-
 nione targebat, quod contentiosus esset in congressibus. Frequenter

- A. C. 554 βιβλίων ἤμενος πωλητηρίους, διεπληκίτζετο καὶ ἐμεγαληγόρει
 I. L. 28 πρὸς τοὺς αὐτόθι ἀγειρομένους, καὶ ταῦτα δὴ τὴ εἰθισμένα ῥη-
 μάτια τοῦ κρείττονος πέρι ἀνακυκλοῦντας, ὅποσον δὴ τι αὐτοῖς
 ἦ τε φύσις ἐστὶ καὶ ἡ οὐσία, καὶ τὸ παθητὸν καὶ τὸ ἀξύγχτον
 καὶ ἄλλα τοιαῦδε. τούτων μὲν οὖν οἱ πλεῖστοι οὐδὲ ἐς γραμμα-5
 τιστοῦ, οἶμαι, φοιτήσαντες, οὐδὲ μὴν βίῳ ἀρίστῳ ἐκδεδιγημένοι,
 ἔπειτα ῥᾶδιόν τι ἡγοῦνται καὶ προχειρότατον, ὑπερβιάθμιον,
 D τὸ λεγόμενον, πόδα τείνειν, καὶ θεολογίας ἐφάπτεσθαι, πρά-
 γματος οὕτω μακαρίον τε καὶ ἀνεφίκτου, καὶ μείζονος ἢ κατ'
 ἀνθρώπους, καὶ μόνῳ τῷ ἀγνοεῖσθαι θαναταζόμενον. τοιγάρ-10
 τοι τὰ πολλὰ περὶ δειλὴν ὄψιαν ἀπὸ κραιπάλης, ὡς τὸ εἰκός,
 καὶ ἀκολασίας ξυναλιζόμενοι, οὕτω δὴ ἐκ τοῦ παρείκοτος
 ἐκείνων τῶν ὑπερτέρων ἀπάρχονται λόγων καὶ ζητήσεως θε-
 σπεσίας, αἶε τε περὶ ταῦτά στενολεσχοῦντες, οὔτε πείθονται
 ἐπὶ σφῶν, οὔτε ἄλλως μεταμανθάνουσι τὰ προεγνωσμένα, ὅποιαί5
 αἴτα καὶ τύχοιεν ὄντα. ἔχονται δὲ διαπαντός τῶν αὐτῶν οἱ
 αὐτοὶ, καὶ τελευτῶντες τῆς φιλονεικίας χαλεπαίνουσι κατ'
 P. 68 ἀλλήλων, καὶ ἀναφανδὸν διαλοιδороῦνται, φωνὰς ἀσχήμονας
 ἀφιέντες, ὥσπερ ἐν κύβοις διαμαχόμενοι. οὕτω τε λύεται

3. ἀνακυκλῶν Suid., Inpr. ἀνακαλοῦντας legisse videtur, nam
 vertit: his, qui se circumstiterent, postulantiibus. αὐτῆ
 Par., Inpr. qualis nam illi natura. 4. τὸ ante ἀξύγχτον
 inser. ex R. et Suid. 5. καὶ ἄλλα τοιαῦδε om. Suid. Pro
 τούτων μὲν οὖν idem ὦν. γραμματιστοῦ R. Lugd. Suid., γραμ-
 ματικοῦ edd. 6. οὐ μὴν Suid. ἐκδεδιγημένον R. 9
 ἢ om. R. 14. ταῦτα R.

enim ad palatii porticus ventitans, et in librariis tabernis sedens, contendebat verbisque ampullaribus agebat cum iis, qui eo commem-
 are soleant, et consueta haecce de Deo vocabula iactare, qualia nimirum
 sunt natura atque essentia, et passibilitas, ut ita dicam, atque
 inpermixtibilitas: quorum plerique ne Grammatistarum quidem scholas
 frequentarant, sed nec satis frugi homines erant: facile interea ali-
 quid atque expeditum esse existimant transultorio, quod est in
 proverbio, pede ferri, et de Deo disserere, adeo beata et incom-
 prehensibili re, humanumque intellectum exsuperante, eoque solo,
 quod ignoretur, admiranda. Quocirca frequenter vespertinis tempo-
 ribus, cum ex crapula, ut verisimile est, et luxu reversi sua habent
 conciliabula, prout cuique libitum fuerit, irreverenter de sublimi-
 bus hisce rebus divinisque quaestionibus sermones miscent; et semper
 de iisdem argutantes, nec ipsi aliis quicquam persuadent, neque
 de concepta semel opinione, qualiscunque tandem ea sit, discedunt,
 sed eadem semper mordicus retinent et tuentur; finitaque
 altercatione infensus inter se animis discedunt, et apertis conviciis
 sese mutuo lacesunt, turpes voces emittentes, instar aleatorum
 rixantium. Atque ita solvitur ipsis certamen, aegreque discedunt,

αὐτοῖς δ' ἀγῶν, καὶ μόλις ἀπαλλάττονται, δνήσαντες μὲν οὐδ' A. C. 354
 ὀπωσιῶν ἢ ὀνηθέντες, ἔχθιστοι δὲ ἀντὶ φίλων γεγενημένοι. L. I. 68
 ἐν τούτοις δὲ καὶ πρῶτα λαχὼν ὁ Οὐράνιος, ὡς περὶ ὁ παρ' V. 49
 Ὀμήρῳ Θεραΐτης, ἐκολῶα καὶ μακρογορῶν οὐκ ἀνίει. καίτοι
 βούδεν αὐτῷ περὶ θεοῦ βεβαίως ἐδόκει, οὐδὲ ἡπίστατο ἔπαος
 χρῆ ἐν τούτοις ἀντιφθεροῦναι τὰ εἰκότα. ὅμως νῦν μὲν τῇ
 πρώτῃ θέσει τῶν πύσεων ἐναντιούμενος, νῦν δὲ πρὶν ἀποκρι-
 νεῖσθαι ἀντερωτῶν τὰς αἰτίας τῶν προβλημάτων, εὐ ζυνηχῶρεν
 ἐν κόσμῳ ἵνα τὸν λόγον, ἀλλὰ διετάραττεν τὸ σαφές, καὶ
 10 τὴν εὐρεσιν ἀνεσόβει. ἤβούλετο μὲν γὰρ τὴν ἐφεκτικὴν καλο- B
 μένην ζηλοῦν ἐμπειρίαν, κατὰ τε Πύρρωνα καὶ Σέξτον τὰς
 ἀποκρίσεις ποιεῖσθαι, καὶ τέλος ἔχειν τὴν ἀταραξίαν τῷ μῆδαν
 οἰοῦν οἶεσθαι ληπτὸν καθεστάναι. πλὴν ἀλλ' οὐδὲ ταῦτα
 ἀποχρώντως ἐμμεμαθήκει ἢ ὅσον ἀπομάξασθαι σποράδιον καὶ
 15 ἐλάχιστον τι θηρᾶσαι, καὶ τοὺς οὐδαμῶς παιδείας μετελληχῆτας
 ἐξαπατῶν δύνασθαι καὶ παράγειν. ὦν δὲ ἄρα ἐν λόγοις ἀμα-
 θῆς, ἀλλὰ ἀμαθέστερός γε ὑπῆρχεν τὸν βίον. ἐς γὰρ τὰ δώ-
 ματα τῶν εὐδαιμόνων ἰὼν, καὶ σιτούμενος ἀφειδῶς τὰ ποικι- C
 λώτερα τῶν ἐθωδῶν, θαμὰ τε ὁμιλῶν τῇ θηρικείῳ, καὶ
 βολόγοις χρώμενος ὑπὸ μέθης αἰσχροῖς τε ἄγαν καὶ ἀκολά-
 στοῖς, γέλωτα ἀφρίσκανεν πλεῖστον, ὡς καὶ παῖεσθαι τυχόν.

4. μακρογορῶν et ἀνίει R., μακρογοροῦν et ἀνίει vulg. 7.
 ἀποκρίνεσθαι R., ἀποκρίνασθαι vulg. 11. Σέξτον R. 12. τοῖς
 μῆδαν B. 13. λοιπὸν R. 16. ἄρα R., ἀρ' vulg. 18.
 ποικιλότερα R.

nullo cum fructu dato vel accepto; acerrimi vero hostes ex amicis
 facti. Inter hos primas obtinens iste Uranius, perinde atque Home-
 ricus ille Theraites, tumultuabatur et verborum nullum faciebat
 finem; nihil vero solidi de Deo sentiebat, neque sciebat, quomodo
 oporteret probabilia opponere; nihilominus tamen modo primae thesi
 interrogationum contradiciens, modo vero priusquam responderet,
 contra interrogans causas quaestionum, non sinebat disceptationem
 ordine procedere; sed aperta confundens, efficiebat ut rei quaesitae
 veritas emicare inveniri non posset. Volebat enim ephecticam vo-
 catam disciplinam (qua iudicium de quavis re proposita suspenditur)
 imitari, et iuxta Pyrrhonem et Sextum Empiricum responsiones facere;
 finemque consequi vacuitatem perturbationis in animo, existimando ni-
 mirum nihil esse, quod percipi intellectu comprehendere posset. At ne
 haec quidem perdidicerat, sed tantum degustarat, et exiguum quandam
 cognitionem consecutus erat, qua eoa qui hanc disciplinam nunquam
 attigerant, fallere ac circumvenire posset. In litteris vero rudis cum
 esset; in usu vitae multo erat rudior atque incitior. Lautior enim
 domos frequentans, variisque cibis se ingurgitans; et Thonicum por-
 culum frequenter ori admovens, verbisque utens prae temulentia
 valde turpibus atque obscenis, in libris habitus est maximus; adeo ut

A. C. 554 ἐπὶ κόρυθς, καὶ τοὺς ἐκκώμασιν ὡσπερ τινὲ ἐωλοκρασίᾳ τὸ
 I. I. 28 πρόσωπον καταφθαίνεσθαι, καὶ εἶναι κοινὸν ἄδυρμα τῶν δαι-
 τυμόνων, οὐ μείον ἢ οἱ γελοιοποιοὶ καὶ μιμολόγοι. ἀλλὰ
 γὰρ τοῖσδε ὧν ὁ Οὐράνιος, ἤκέν ποτε παρὰ τοὺς Πέρ-
 σας ὑπὸ Ἀρεοβίνδου τοῦ πρεσβευτοῦ ἀπηγγέμενος. ἕτε δὴ ἀπα-
 τεῶν καὶ κόθορνος, καὶ ὅλος τῆν οὐκ ὄσαν ἐαντῷ περιποεῖν
 εὐκοσμίαν, αὐτίκα θυε στολὴν μὲν ἡμίσιχοτο σεμνοτάτην,
 ὁποίαν παρ' ἡμῖν οἱ τῶν λόγων καθηγηταὶ καὶ διδάσκαλοι ἀμ-
 φιέννυνται, οὕτω δὲ, σοβαρῶ δῆθεν καὶ ἐμβριθεῖ τῷ προσω-
 D πῳ, ἐσφορεῖτα ὡς τὸν Χοσρόην. ὁ δὲ τῷ παραδόξῳ θεάματι¹⁰
 καταπεπληγμένος, καὶ ἱερὸν τι εἶναι εἰκάζων τὸ χρῆμα, καὶ
 φιλόσοφον αὐτὸν ὡς ἀληθῶς ὑποτοπήσας, (οὕτω γὰρ αὐτοῦ καὶ
 ὀνομάζετο,) ἄσμενός τε εἶδεν καὶ φιλοφρόνως ἐδέξιοῦτο. καὶ
 εἶτα ξηγκαλεσάμενος τοὺς μύθους, ἐς λόγους αὐτῷ καθίστατο
 γενεσιῶς τε καὶ φύσεως πέρι, καὶ εἰ τότε τὸ πᾶν ἀτελεσθέντων¹⁵
 ἔσται, καὶ πότερον μίαν τὴν ἀπάντων ἀρχὴν νομοστέον.

λ. Τότε δὴ οὖν ὁ Οὐράνιος καιρίων μὲν οὐδὲν διούσῳ
 P. 69 ἔλεγεν, οὐδέ γε τὴν ἀρχὴν διενόητο· μόνῳ δὲ τῷ Θρασύς τε
 εἶναι καὶ στωμυλώτατος, καθάπου φησὶν ὁ ἐν Γοργίᾳ Σακρά-
 της „οὐκ εἰδῶς ἐν οὐκ εἰδόσιν” ἐνίκα. οὕτω τε ἔλελεν τὸν βα-²⁰
 σιλέα ὁ βόμαξ ἐκεῖνος καὶ ἐμπληκτος, ὡς χρημάτων τέ οἱ δα-

5. Ἀρεοβίνδου R. Suid. s. v. Οὐράνιος et Intpr., Ἀρεβίνδου vulg.
 ἀπηγγέμενος Suid., Intpr. ductus, ἀφιγγέμενος R. et vulg. 7.
 μὲν om. R. ἡμίσιχοτο R., ἀμπίσιχεται vulg. 8. ἀρ'
 ἡμῖν R. ἀμφιέννυνται edd. 10. ὡς om. R. 12. αὐτός
 που conl. Bon. Vult. pro αὐτοῦ. 19. στωμυλώτατος R.

et colaphis caederetur interdum, et cyathis veluti pridianorum po-
 culorum reliquiis facies ei perfunderetur, et omnibus esset convi-
 vatoribus deridiculus, non minus quam moriones, histriones et
 scurrae. Ac talis quidem cum esset Uranius, ad Persas venit,
 ab Areobindo quodam legato adductus. Ut impostor et cothurni
 instar versatilis, quique fictitiam morum concinnitatem prae se fer-
 re norat, honestissimam sibi vestem induit, quali apud nos lit-
 terarum professores doctoresque utuntur; et sic, tetrico ac gravi
 vultu, ad Chosroem ingressus est, qui novitate spectaculi percussus, et
 aliquid divinae rei esse imaginatus, et philosophum revera ipsum esse
 ratus (nam et ita ibi vocitabatur) libens eum benigneque excepit.
 Convocatis autem magis, sermones cum eo miscuit de generatione et
 natura, et an hoc universum finis expers futurum esset, et an unum
 rerum omnium principium sit statuendum.

30. Tum itaque Uranius nihil quidem opportunum dicebat, ne-
 que prorsus intelligebat, sola vero praefidentia et inani linguae volu-
 bilitate, quemadmodum in Gorgia ait Socrates, nihil sciens inter
 nihil scientes, vincebat. Ita vero scurra ille stolidus regem cepit, ut
 et ingenti pecunia summa eum domarit, et ad communem secum

ῥήσασθαι πλῆθος, καὶ κοινῆς μεταδοῦναι τραπέζης, καὶ ἀπάρ- A. C. 554
 ξασθαι φιλοσοφίας, οὕτω τούτο ἐπ' ἄλλῃ τῇ γεγεννημένῳ, I. I. 28
 ἐπόμενος δὲ τε πολλὰκις ἢ μὴν οὐδέποτε τοιόνδε ἄνδρα ἑώρα-
 κέναι. καίτοι πρότερον ἀρίστους ὡς ἀληθῶς ἐτεθείατο φιλοσό-
 φους, ἐνθένδε ὡς αὐτὸν ἀφικομένους. οὐ πολλῶ γὰρ ἔμπρο-
 σθεν Δαμάσιος ὁ Σύρος καὶ Συμπλίκιος ὁ Κίλιξ, Εὐλάμιος τε
 ὁ Φρονῆξ, καὶ Πρωσιανὸς ὁ Λυδὸς, Ἐρμείας τε καὶ Διογένης Β
 οὶ ἔκ Φοινίκης, καὶ Ἰσίδωρος ὁ Γαζαῖος, οὗτοι δὲ οὐκ ἄπαν-
 τες τὸ ἄκρον αὐτὸν, κατὰ τὴν πόλιν, τῶν ἐν τῷ καθ' ἡμᾶς
 10 χρόνῳ φιλοσοφησάντων, ἐπειδὴ αὐτοὺς ἢ παρὰ Ῥωμαίοις κρα-
 τοῦσα ἐπὶ τῷ κρείττονι δόξῃ οὐκ ἤρρεσκεν, ὥσπερ τε τὴν Περ-
 σικὴν πολιτείαν πολλῶν εἶναι ἀμείνονα· τούτοις δὲ τοῖς ὑπὸ
 τῶν πολλῶν περιφρονημένοις ἀναπεισμένοι, ὡς εἶη παρ' ἐκεί-
 νοις δικαιοτάτων μὲν τὸ ἄκρον, καὶ ὁποῖον εἶναι ὁ Πλάτωνος
 15 βούλεται λόγος, φιλοσοφίας τε καὶ βουσιλείας ἐς ταῦτο ξυνελ-
 θούσης, σώφρον δὲ ἐς τὰ μάλιστα καὶ κόσμιον τὸ κατήκον, C
 καὶ οὔτε φῶρος χρημάτων, οὔτε ἄρπαγες ἀναφύονται, ἀτὰρ
 οὐδὲ τὴν ἄλλην μετιόντες ἀδικίαν, ἔλλ' εἰ καὶ τι τῶν τιμίων
 κτημάτων ἐν ὄψει ἔσται χεῖρον ἐρημοτάτῳ καταλειφθεῖν, ἀφαι-
 20 ρεῖται ὅστις οὐδεὶς τῶν ἐντυγχανόντων, μένει δὲ οὕτως, εἰ καὶ V. 50
 ἀφύλακτον ἢ, σωζόμενον τῷ λειοπότῳ ἔστ' ἂν ἐπανήκοι· τούτοις
 δὲ οὐκ ὡς ἀληθῶς ἀφέντες, καὶ πρὸς γε ἀπειρημένον αὐτοῖς
 ἐκ τῶν νόμων ἀδεῶς ἐνταῦθα ἐμπολιτεύεσθαι, ὡς τῷ κειθε-

3. μὴν R. Lugd. (Cl.), μὲν edd. 6. Eulamium omnes vocant. 10.
 ἀδοτοῖς R. 20. οὕτως R., οὕτω vulg. 22. οὐν om. R.

mensam admitteret, et patera praelibata ei propinaret, quod nulli
 antea alteri factitaret; frequenter etiam iuraret se nunquam talem
 virum vidisse, tametsi antea praestantissimos revera philosophos vidis-
 set, qui hinc ad eum se contulissent. Paulo enim ante Damascius
 Syrus, et Simplicius Célis, et Eulamius Phryx, et Priscianus Lydius,
 Hermiasque et Diogenes Phoenices, et Isidorus Gazaetus, hi inquam
 omnes, hos ipse atque apex, ut poetice loquar, nostri aevi philoso-
 phorum, cum ipsis opinio de Deo, quae apud Romanos vigeat, non
 satis probaretur, existimabant Persicam disciplinam longe esse prae-
 stantiorem, hisce videlicet rebus, quae a multis celebrantur, persuasi:
 quod apud illos principatus sit iustissimus, et qualem Plato describit,
 philosophia et regno in unum conspirante; prohi vero inprimis et
 modesti subditi; et neque fures ibi nascuntur, neque praedones, sed
 nec alias iniustitiae species perpetrantes; adeo ut si quis aliquid ex
 rebus suis pretiosis loco quantumvis deserto reliquerit, nemo qui in
 id incidit, sit sublaturus, manet vero, ita, etiamsi incustoditum sit,
 integrum ei qui reliquit, donec redeat: his itaque rebus ut venis
 exciti, et praeterea cum ipsis interdictum esset legibus securi hic
 degere, quippe qui, receptis moribus atque institutis, esse non acce-

A. C. 554 στώτι οὐχ ἐπομένους, οἱ δὲ αὐτίκα ἀπίοντες, ᾤχοντο ἐς ἄλλο-
 I. L. 28 δαπὰ καὶ ἄμικτα ἦδη, ὡς ἐκεῖσε τολοπόν βιωσόμενοι. πρῶ-
 τον μὲν οὖν τοὺς ἐν τέλει ἀλαζόνας μάλα εὐρόντες καὶ πέρα
 D του δέοντος ἐξωγκωμένους, ἐβδελύττοντό γε αὐτοὺς καὶ ἐκάνι-
 ζον· ἔπειτα δὲ ἐώρων, ὡς τοιχωρύχοι τε πολλοὶ καὶ λοποδά-
 5 ται, οἱ μὲν ἠλίσκοντο, οἱ δὲ καὶ διελάνθανον, ἄπαν δὲ εἶδος
 ἀδικίας ἡμαρτάνετο· καὶ γὰρ οἱ δυνατοὶ τοὺς ἐλάττους λυ-
 μαίνονται, ὁμοίητι τε πολλῇ χρῶνται κατ' ἀλλήλων καὶ ἀπαν-
 θρωπία· καὶ τὸ δὴ πάντων παραλογώτερον· ἐξὸν γὰρ ἐκά-
 στω μυρίας ὄσας ἄγεσθαι γαμετάς, καὶ τούτων ἀγομένους ἀλλά¹⁰
 μοιχεῖται γε ὅμως τολμῶνται. τούτων δὲ οὐκ ἀπάντων ἕκασ-
 οἱ φιλόσοφοι ἐδυσφόρον καὶ σφᾶς αὐτοὺς ἤτιῶντο τῆς μετα-
 στάσεως.

λαί. Ἐπεὶ δὲ καὶ τῷ βασιλεῖ διαλεχθέντες ἐψεύσθησαν
 P. 70 τῆς ἐλπίδος, ἄνδρα εὐρόντες φιλοσοφεῖν μὲν φρασιτόμενον,¹⁵
 οὐδὲν δὲ ὅ, τι καὶ ἐπαίοντα τῶν αἰπυτέρων, ὅτι τε αὐτοῖς οὐδὲ
 τῆς δόξης ἐκοινῶνει, ἕτερα δὲ ἅττα ἐνόμειεν ὅποια ἦδη μοι
 εἴρηται, τὴν τε τῶν μίξεων κακοδαιμονίαν οὐκ ἐνεγκόντες, ὡς
 τάχιστα ἐπανήεσαν. καίτοι ἔστεργέ τε αὐτοὺς ἐκεῖνος καὶ μέ-
 νειν ἤξιον, οἱ δὲ ἄμεινον εἶναι σφίσιν ἠγοῦντο, ἐπιβάντες μόνον²⁰

2. πρῶτα R. 4. ἐξωγκωμένους R. et Lugd., ἐξογκ. edd.
 αὐτοὺς R. (Cl.), αὐτόν, superscripto ὦ, Lugd. et in mg.
 αὐτοὺς, αὐτόν edd. 5. δὲ add. ex R. 6. ἄπαν
 δὲ R., ἄπαν τε Lugd., ἄπαντες edd. 7. λυμαίνονται R.,
 ἐλυμαίνοντο vulg. 9. ἔξεσι R. 14. ψεύσθησαν R.

modarent, ad peregrinas nullaque morum similitudine conuenetas
 gentes sese contulerunt, tanquam ibi deinceps victuri. Primum ita-
 que cum eos, qui in dignitate aliqua vel magistratu constituti erant,
 valde fastuosos animisque supra modum elatis esse comperissent,
 detestabantur eos atque improbant; postea animadverterunt multos
 parietum perfossores et grassatores ac fures partim deprehendi, partim
 latere, omnemque iniustitiae speciem vigere. Potentiores enim op-
 primunt inferiores, multamque inter se crudelitatem atque inhumani-
 tatem exercent; et, quod omnibus est absurdius, cum unicuique
 permissum sit tot ac velint uxores ducere, et iam duxerint, ab adul-
 teriis tamen non abstant. His itaque omnibus de causis philoso-
 phi summa animi aegritudine affecti se ipsi migrationis suae dam-
 nabant.

31. Postquam vero collatis cum ipso etiam rege sermonibus spe
 sua essent frustrati, hominemque comperissent philosophiae quidem
 studium iactantem, qui tamen nihil adhuc sublimiorum audierat, sed
 ne opinione quidem cum ipsis conueniebat, aliis vero nonnullis insti-
 tutis assueverat, qualia modo recensui; illam quoque promiscui con-
 cubitus recantiam non ferentes, confestim inde se receperunt. Atqui

τῶν Ῥωμαϊκῶν ὀρίων, ἀντίκα, οὕτω παρῴσχον, καὶ τεθνή- A. C. 554
 και, ἣ μένοντες παρὰ Πέρσαις τῶν μεγίστων γερῶν μεταλαγ- I. I. 28
 χάνειν. οὕτω τε ἅπαντες οἰκάδε ἀπεκρούθησαν, χαίρειν εἰπόντες
 τῇ τοῦ βαρβάρου φιλοξενίᾳ. ἀπώναντο δὲ ὅμως τῆς ἐκδημίας,
 5 οὐκ ἐν βραχεῖ τινι καὶ ἡμελημένῳ, ἀλλ' ὄθεν αὐτοῖς ὁ ἐφεξῆς
 βίος εἰς τὸ θυμῆρές τε καὶ ἡδιστον ἀπετελεύτησεν. ἐπειδὴ γὰρ B
 κατ' ἐκεῖνο τοῦ χρόνου Ῥωμαῖοί τε καὶ Πέρσαις σπονδὰς ἔθεντο
 καὶ ξυνθήκας, μέρος ὑπῆρχε τῶν κατ' αὐτὰς ἀναγεγραμμένων,
 τὸ δεῖν ἐκείνους τοὺς ἄνδρας εἰς τὰ σφέτερα ἦδη κατιόντας
 10 βιοτεύειν ἀδεῶς τολοῖπόν ἐφ' ἑαυτοῖς, οὐδὲν ὀτιοῦν πέρα τῶν
 θεοκούντων φρονεῖν, ἣ μεταβάλλειν τὴν πατρῶαν δόξαν ἀναγ-
 καζομένους. οὐ γὰρ ἀνῆκεν ὁ Χοσρόης μὴ οὐχὶ καὶ ἐπὶ τῷδε
 συστῆναι καὶ κρατεῖν τὴν ἐκχειρίαν. λέγεται δὲ αὐτοῖς κατὰ
 τὴν ἀποπορείαν θαυμάσιόν τι ἡλίον καὶ μνήμης ἄξιον ξυν-
 15 ενεχθῆναι. καταλύσαντες γὰρ ἐν ἀγρῷ τινι Περσικῷ, ἐθεά- C
 σαντο σῶμα νεκρὸν ἀνθρώπου νεοθανοῦς, οὕτω πως ἄταφον
 ἐρῆμιμένον. οἱ δὲ τὴν παρανομίαν τοῦ βαρβαρικοῦ νόμου κα-
 τελεήσαντες, καὶ οὐχ ὅσιον εἶναι ἡγούμενοι περῦδειν τὸ μέρος
 ἀδικουμένην τὴν φύσιν, περιέστειλάν τε τὸ σῶμα ὡς οἶόν τε
 20 ἦν διὰ τῶν θεραπόντων, καὶ τῇ γῆ καταχώσαντες ἔθαψαν. ὡς
 δὲ ἐκάθευδον ἅπαντες ἐκείνης τῆς νυκτός, ἔδοξέ τις αὐτῶν,

12. ἐπὶ τῷδε R., ἐπὶ τῷ vulg.
 ins. καί.

19. Ante τὸ σῶμα R.

ille eos adamabat, utque manerent rogabat; ipsi vero magis ex re sua esse censebant, si vel immisis tantum in Romanorum fines pedibus, statim, si ita usu veniret, morerentur, quam si apud Persas manentes amplissimis honoribus praemiisque afficerentur. Atque ita omnes domum redierunt, barbari regis hospitalitate valere iussa. Fructum tamen ex ea peregrinatione retulerunt in re minime vulgari aut contemnenda; sed unde eis deinceps iucundissime per omnem vitam et ex animi sententia vivere licuit. Cum enim per id tempus Romani et Persae pacem ac foedus inter sese pepigissent, haec etiam in pactis conditio continebatur, quod viri illi ad suas sedes reversi citra ullum metum in posterum ibi degere possent, neque quicquam quam quod probarent sentire aut patriam opinionem mutare cogerentur. Neque enim permittere voluit Chosroes, quin hac etiam in parte pacta constarent rataque essent. Fertur vero in eorum reditu admirandum quid et memoratu dignum eis accidisse. Cum enim in agro quodam Persico conquiescerent, conspicati sunt cadaver hominis recenter mortui neglectim ita inhumatum abiectum. Tum illi barbaricae legis iniquitatem commiserati, et nequaquam aequum esse censentes, si negligenter naturam ex parte iniuria affectam, contexerunt ut potuerunt per ministros cadaver, terraque contumulantes sepelierunt. Necte vero illa, dormientibus iam omnibus, visus est eorum, nescio

A. C. 534 οὐκ αἶδα δὲ ὅστις, (οὐ γὰρ ἔχω τὸννομα φράσαι,) ἔδοξε γούν
 I. I. 28 ἔμωσ' ἄμην κατ' ὄναρ ἄνδρα πρεσβύτην, γινώριμον μὲν οὐδαμῶς,
 οὐδ' ὄσον εἰκάσαι, ἄλλως δὲ σεμνὸν καὶ αἰδοῖον, καὶ φιλοσο-
 φίαν ἀσκοῦντι ἐμπερῆ τῷ τε σχήματι τῆς στολῆς καὶ τοῦ πώ-
 ὄγωνος τῷ λίαν ἐκκερμεῖ καὶ ἀφειμένῳ, ἐμβοῶν τε αὐτῆ κα-
 θάπερ ἐγκελευόμενον καὶ παραινοῦντα τόδα τὸ ἔπος·

Μὴ θάμνης τὸν ἄδαπτον, εἶα κισὶ κύρμα γενέσθαι.

Γῆ πάντων μήτηρ μητροφθόρον οὐδέχει ἄνδρα.

ἀφηνιωθεῖς δὲ ἄδρόον ὑπὸ τοῦ θέους, ἀπήγγειλε τοῖς ἄλλοις
 τὸν ὄνειρον. οἱ δὲ τὸ μὲν παραντικά δηπόρουον, ἔς δ' τι ἄραι¹⁰
 καὶ ἀποβαίη. ἐπεὶ δὲ εἰς τὸ περίορθρον ἀναστάντες ἐβάδιζον
 ἀνὰ τὰ πρόσω, παρέρποντες ἐκέλεον τὸ χωρίον, οὕτω τῆς τῶν

P. 71 τόπων θέσεως ἀναγκαζούσης, οὐδ' ἄν αὐτοῖς τὰ ἐπὶ τῇ ταφῇ
 ἐσχέδιαστο, εὐρίσκουσι τὸν νεκρὸν γυμνὸν αὐθις ὑπερθε¹⁵
 κείμενον, ὡς δὴ τῆς γῆς αὐτὸν τρόπον τινὶ αὐτομάτῳ ἐσι¹⁵
 τοῦμφανὲς ἀναβαλούσης, καὶ διαφυλάττειν ἀβροῦτα μὴ ἀνα-

V. 51 σχομένης. καταπλαγέντες δὲ τῷ παραλόγῳ τῆς θέας, εἶχοντο
 τῆς πορείας, μηδὲν ὄτιοῦν τοιοῦτον ἐπ' αὐτῆ δρῶσαντες τῶν
 σφίσι νενομισμένων. ἀνελογίζοντο γὰρ τὸν ὄνειρον, καὶ ὡμο-

1. δὲ om. R. 2. κατ' ὄναρ add. ex R., vulg. et Intra om.
 3. ὄσον R., ὡς vulg., ἔς Lugd. 4. ἀσκοῦντι R. (Cl.), ἀσκοῦν-
 ται vulg. 6. ἐγκελευόμενον καὶ παρ. R., παρ. x. ἐγγελ. vulg.
 9. ἀπήγγειλε R., ἀπήγγελλε vulg. 14. ὑπερθε¹⁵ κείμενον R.,
 ὑπερκείμενον vulg., Intra. in agrī superficie iacentem. 16.
 ἀναβαλούσης edd. ex mg. Lugd., ἀναλαβούσης R. et Lugd.

quis, (neque enim nomen novi,) visus tamen est sibi videre vi-
 rum senem, minime quidem notum, gravem alioquin et veneran-
 dum, et philosophiae studium tam vestis forma quam oblonga pro-
 missaque barba prae se ferentem, qui sibi inclamabat, tanquam ex-
 hortans ac mandans, hos versus :

Ne tumules inhumatum; at nudum linque cadaver

Dilacerare canes, escamque volucris esse :

Mater enim Telus cunctorum haud suscipit illum,

Qui matrem est ausus facto vitare nefando.

Ille autem confestim prae metu expergefactus, somnium suum aliis
 renunciavit : atque hi initio quidem dubitabant, quoniam somnium
 esset evasurum. Summo itaque mane cum surrexissent et institut-
 um iter prosequerentur, transeuntes illum campum, situ locorum
 ita cogente, in quo subitariam sepulchram procurarant, reperiunt
 cadaver illud denuo nudum super tumulum iacens, perinde ac si terra
 illum spontanea aliqua ratione in apertum eiecisset, neque eum non
 discerptum atque absumptum asservare sustinuisset. Miraculo itaque
 spectaculi perculti iter suum continuarunt, nullo amplius ex insti-
 tuto ac more ipsorum officio ei praestito. Somnium enim expende-

λόγον ἐντεῦθεν ὅτι δὴ οἱ Πέρσαι ποινήν ἔχουσι καὶ τιμωρίαν A. C. 554
 τῆς ἐπὶ ταῖς μητρίαισι ἀκολασίας, τὸ ἄσφασι μένειν, καὶ ὑπὸ I. I. 28
 τῶν κινῶν ἐνδίκως διασπαράσσονται.

13β. Τούτων δὲ τῶν ἀνδρῶν ἐς πείραν ἔλθων ὁ Χοσρόης,
 5 ὄμωσ τὸν Οὐράνιον πλέον ἀγάμενος ἦν καὶ ἐπύθευ. αἴτιον δὲ B
 τούτου ἔπερ, εἶμαι, φύσει τῷ γένει πρόσεστι τῷ ἀνδραπείῃ.
 πεφύκαμεν γὰρ ἅπαντες τὰ μὲν καθ' αὐτοὺς καὶ παρακλήσια
 φίλα ἠγεσθαι καὶ κάλλιστα, ἀλεείνειν δὲ καὶ ἐκτρέψονται τὸ
 ὑπερβάλλον. τοιγάρτοι καὶ ἐνταῦθά εἰ ἐπανελθόντι γραμματῶ
 10 τε κεχαρισμένα ἔστελλον, καὶ διδασκάλῳ ἐχρηῖτο. ὁ δὲ οὐκέτι
 ἐφαίνετο ἀνεπὸς, βρονθνόμενος τῇ τοῦ βασιλέως φιλίᾳ, ὡς καὶ
 ἀποκναίειν ἅπαντας ἔν τε τοῖς ξυμποσίαις καὶ ἀνὰ τοὺς συλλόγους,
 μηδὲν τι ἕτερον ἄδειν ἐθέλων, ἢ ὅπως αὐτὸν ἐγέραιεν ὁ Χοσ- C
 ρόης, καὶ ὅποια ἄττα διελεγέσθην. καὶ πολλῆ σκαιότερος ἐπα-
 15 ὤηκεν ἡμῖν ὁ γεννάδας ἢ πάλαι ὑπῆρχεν, ὥσπερ τοῦδε ἔνεκα
 μόνου τσακῦτην ὁδὸν ἀναμετρήσας. ὅμως, καίτοι φαυλότατός
 γε ὢν καὶ καταγέλαστος, ἀλλὰ τῷ πολλᾷκις ὑμνεῖν τὸν βάρβα-
 ρον καὶ δι' ἐπαίνου ποιεῖσθαι, αὐτὸς δὴ πᾶν κατὰ τὸ μᾶλλον
 ἐπεισε τοὺς πολλοὺς ὡς εἶη σφόδρα πεκαυδευμένος. οἱ γὰρ
 20 οὐταλαιπώρως ἅπαντα προσιέμενοι, καὶ ἀμφὶ ταῦτα δὴ τὰ ξένα
 καὶ παραλογότερα τῶν ἀκουσμάτων διακεχηγότες, ἑαδίως ὑπῆ- D
 γοντα ἐπικομπάζοντι τε αὐτῷ καὶ σεμνολογουμένῳ, μήτε ὅστις

11. ἀνεπὸς R.

15. γεννάδας R., γενναῖος vulg.

runt, et in eam inde sententiam venerunt, quod Persae hanc poenam
 et vindictam luant flagitiosi cum matribus suis congressus, inhumati
 manere et a canibus merito discerpi.

32. Horum autem virorum cum iam periculum fecisset Chos-
 roes, nihilominus tamen Uranium plus et admirabatur et expetebat.
 Causa vero huius rei naturaliter, uti arbitror, humano generi est
 insita. Solemus enim omnes, quae ad nos propius accedunt similia-
 que nobis sunt, amica ducere et optima; refugere autem atque aver-
 sari quod maius est et superius. Quocirca et ei huc reverso amicis-
 simas litteras mittebat, et magistro utebatur. Quo factum est, ut iam
 esset intolerabilis, regis amicitia turgidus atque elatus; omnes pas-
 sim in conviviis et conventibus vellicans, neque aliam esset ullam cantile-
 nam canens, quam quo honore ipsam affecisset Chosroes, et quibus
 de rebus inter se commentati fuissent; multoque ferocior nobis prae-
 clarus ille vir rediit, quam antea fuerat, perinde ac si ea tantum de
 causa tantum itineris esset emensus. Cum alioquin esset homo vanis-
 simus, planeque ridiculus, tamen eo ipso, quod barbarum regem fre-
 quenter celebraret ac depraedicaret, multis plane persuadebat, quod
 vehementer esset doctus. Qui enim leviter omnia admittunt, et pere-
 grinis ac novis narrationibus avidis auribus inhiant, facile ab ipso
 magnificis splendidisque verbis eas ornante atque amplificante persua-

A. C. 554 ὁ ἐπαινοῦν, μήτε ὄντινα ἐπαινοῖη, καὶ ἐφ' ὅτι, διασκοποῦντες.
 1. l. 28 ἐς μὲν γὰρ στρατευμάτων παρασκευὴν καὶ ὅπλων εὐκοσμίαν,
 καὶ τὸ διαπαντὸς ἐν τοῖς πολέμοις διαπονεῖσθαι, δικαίως ἂν
 εἰς θανυμάσεις τὸν Χοσρόην, ὡς οὔτε ὄκνη εἴξαντα πάποτε, οὔτε
 τῇ τοῦ γήρωος ἀσθενείᾳ λόγων δὲ περὶ καὶ φιλοσοφίας τοιοῦ-5
 τον αὐτὸν ἡγητέον ὁποῖον εἶναι εἰκὸς ἄνδρα ξυνόμιλόν τε καὶ
 ἀκροατὴν Οὐρανίου ἐκείνου ἀποδεδειγμένον.

1. ἐφ' ὅτι R. 7. ἐκείνον (sic) R.

debantur, neque quis esset laudator, neque quem laudaret, neque
 quia de re, considerantes. Nam quod ad exercituum instructionem
 et armorum rectam administrationem assiduamque bellorum exer-
 citationem attinet, merito quispiam laudaverit Chosroem, quippe qui
 neque labori unquam cesserit, neque senectutis imbecillitati: in litteris
 vero et philosophia talis censendus est, qualem verisimile est esse
 virum, qui et sodalis et auditor Uranii illius sit declaratus.

ΑΓΑΘΙΟΥ ΣΧΟΛΑΣΤΙΚΟΥ
 ΙΣΤΟΡΙΩΝ Γ.

AGATHIAE SCHOLASTICI
 HISTORIARUM LIBER III.

ARGUMENTUM.

Agathiae querelae otium a rebus forensibus desiderantis (1). Nachoragan Persarum dux creatur. Martini et Rustici in Gubazem, Lazorum regem, odium (2). Insidiis structis cum eo conveniunt (3). Gubazes ab Ioanne, Rustici fratre, occiditur (4). Lazorum indignatio. Romani Onoguris obsidionem parant (5). Persae fortiter resistunt (6). Turpis Romanorum fuga (7). Lazorum post caedem regis deliberatio (8). Oratio Aetis, ut ad Persas deficiant, suadentis (9, 10). Contra Phartazes ad fidem Romanis servandam hortatur (11, 12, 13). Iustinianus Athanasium ad causam cognoscendam in Lazorum terram mittit. Rusticus et Ioannes in vincula coniiciuntur (14). Tzathes, Gubazis frater, Lazorum regnum accipit. Soterichus ad dona regia distribuenda in Asiam missus (15), a Misimianis oppressus cum liberis suis interficitur (16). Quo facto Misimiani ad Persas desciscunt. Dilimnitarum manus a Nachoragane adversus Hunnos Sabiros missa (17), ab his nocturno proelio victa conciduntur (18). Nachoragan, pacis conditionibus frustra oblatis, ad Phasidem urbem expugnandam se confert (19). Romani ex Neso ad eam communiendam et defendendam accurrunt (20). Munimenta navalia instruuntur. Pars Romanorum, proelio temere commisso, aegre in oppidum se recipiunt (22). Martinus ficto nuntio militum animos confirmat (23). Parte copiarum ad speculandum emissa, Nachoragan exercitum adversus oppidum ducit. Iustinus, Deum in propinquo templo adoraturus, inde progreditur (24). Revertens Persas oppidum summa vi oppugnantes a tergo adurit (25). Primum sinistrum cornu eorum in fugam vertitur (26). Mox universi, turbatis ordinibus, ingenti clade fugantur (27). Multi Persarum lixae, qui in manus Romanorum inciderunt, misere pereunt. Nachoragan cum pedestri exercitu hibernatum in Iberiam proficiscitur (28).

α. *T*ὰ μὲν οὖν παρὰ Πέρσαις νόμιμα, καὶ ἡ ποικιλῆ A. C. 554
 τῆς σφῶν πολιτείας μεταβολὴ καὶ, ὅποσα χρῆναι ᾗθησιν περὶ I. L. 28
 Χοσροῦ καὶ τοῦ κατ' αὐτὸν γένους εἰρησθαι, ταῦτα δὲ οὖν P. 72
V. 52

1. **P**ersarum instituta, variaque ipsorum reipublicae immutatio, et quaecunquae de Chosroe eiusque genere mihi dicenda visa sunt, ea universa et quidem longiore oratione sum̄ persecutus, et ad praee-

- A. C. 554 *ἅπαντα, εἰ καὶ μακροτέρῳ δεξιόγρασταὶ λόγῳ, καὶ οὐ λίαν ἔχ-*
 L I. 28 *ται τῶν προτέρων, ἀλλ' οὐ περιττὰ γε ἴσως δόξειεν ἂν, οὐδὲ*
ἄχρηστα, μᾶλλον μὲν οὖν καὶ τὸ θέλγον, ὡς ἐμὲ ἠγεῖσθαι,
ξὺν τῷ ἀφελίμῳ ἀπειληφότα. ἐθέλω γὰρ, εἰ ἐπ' ἐμοὶ εἴη, καὶ
περιπλεῖστος ποιῶμαι, ταῖς Μούσαις, φασί, τὰς Χάριτας
 B *καταμιγνύμαι. καίτοι ἐτέρωθί με καθέλκουσιν αἱ φροντίδες,*
καὶ ἔπομαι γε οὔτι ἐκὼν εἶναι τῇ περιαιγούσῃ ἀνάγκῃ. ἡ γὰρ
μοι ξηγγραφῆ, τοῦτο δὴ τὸ μέγιστόν τε καὶ σεμνότετον ἔργον
καὶ πάσης ἀσχολίας ὑπέρτερον, εἶποι ἂν ἡ λύρα ἡ Βοιωτία,
ἔδοῦ τε καὶ βίου πάρεργον γίγνεται, καὶ οὐκ ἔνεστί μοι ὡς το
 P. 73 *ἤδιστα ἐμβιωῶσαι τοῖς ποδομένοις. θέον γὰρ τοὺς πάλαι σο-*
φούς σχολαίτερον ἀναλέγεσθαι μιμήσεως ἔκατι, ἅπαντὰ τε τὰ
ἐκασταχοῦ ξυμπερόμενα γνωματεύειν εἰς τὸ ἀκριβὲς καὶ ἀνα-
πυθάνεσθαι, ἀνειμένον τε ἀμφὶ ταῦτα ἔχειν τὸν νοῦν καὶ
ἐλεύθερον. ἀλλ' ἔγωγε, ἡμενος ἐν τῇ βασιλείῳ στοᾷ, βιβλίδιων
πολλὰ δικῶν ἀνάπλεα καὶ πραγμάτων ἐξ ἑωθινοῦ μέχρι καὶ ἐς
ἥλιον καταδύοντα ἐκμελεῖσθαι καὶ ἀνελίττω καὶ λίαν μὲν ἄχθο-
μαι τοῖς ἐνοχλοῦσιν, ἀνιωῶμαι δὲ σῶθις εἰ μὴ ἐνοχλοῦεν, ὡς
οὐχ οἶδόν τέ μοι ὄν τῶν ἀναγκαίων ἀποχρώντως ἐμπίπλασθαι
ἄνευ πόνου καὶ δυσπαθείας. πλὴν ἀλλ' οὐδ' ὡς ἀνήσω τοῦμόν, οὐ
 B *οὐδὲ ἀποπαύσομαι ἔστ' ἂν ὁ ἔρωσ με ἄγῃ, εἰ καὶ μοί τις νε-*
μεσήσειεν ὡς ὑπερέτερον ἐφιεμένῳ, καὶ, τὸ λεγόμενον, ἐν πίστῳ

2. δόξειεν R. 19. ὄν τῶν R. (Cl.), ὄντων vulg. ἐμπί-
 πλασθαι R., ἐμπιπλάσθαι vulg. 21. ἀποπαύσομαι R., παύ-
 σομαι vulg. καὶ μὴ R.

dentia non plane pertinent. Sed neque supervacanea fortasse videri possint neque inutilia, quin potius, meo quidem iudicio, utile dulci coniunctum habentia. Cupio enim, si in me esset, maxime facio, Musis, quod aiunt, Gratias permiscere: in diversum vero me abripiunt curae, sequorque illibenti animo circumagentem me necessitatem. Historiae enim scriptio maximum cum sit augustissimumque opus, omnique occupatione praestantius, accessorium quoddam, ut Boeotia lyra dixerit, vitae simul et vitae occupatio efficitur. Neque enim mihi licet in iis quae maxime vellem, suavissime vitam traducere. Nam cum oporteret veterum sapientum scriptis legendis immorari, imitandi videlicet causa, et quaecumque passim utiliter litteris prodita sunt, accurate expendere et perscrutari, animumque ab aliis curis solutum ac liberum iis impendere: ego vero sedens ad porticum regiam, libellos litibus forensibus et molestiis plenos a mane in vesperum usque tractandis et versandis sum occupatus: et molestiae quidem mihi vehementer accidunt forenses istae interpellationes et turbae, molestam vero rursus mihi huius molestiis carere, cum videlicet absque laboribus et molestiis necessaria mihi nequaquam suppetant. Ceterum ne sic quidem conquiescam, quod ad me attinet, neque de-

φιλεργούντι τὴν κεραμείαν. εἰ γὰρ τῶν καὶ δόξειεν εἶναι τὰ μὲν Δ. C. 534
νόθα γε ὡς ἀληθῶς καὶ ἀνεμιαῖα, καὶ οἷα ψυχῆς ἐς πλείστα ^{I. I. 28}
μεριζομένης κηήματα, ἀλλ' ἑμαυτὸν γοῶν ἴσως ἀρέσκειμι ἂν,
καθάπερ τῶν ἀδόντων οἱ ἀμουσότατοι. ὡς ἂν δὲ μὴ περαι-
5τέρω ἐκδρομὰς ποιούμενος καὶ μεταβάσεις ἐς ἀπειροκαλίαν ἐκ-
φέρεσθαι δόξαιμι, αὐθις δὴ ἔμοιγε τῶν Κολχικῶν ἀγώνων
καὶ τοῦ προτέρου λόγου μεταληπτέα.

β. Τότε γὰρ ὁ Χοσρόης, ἠγγελέμενον αὐτῷ ὡς τεθνη- V. 53
κῶς εἶη ὁ Μερμερόης, περιήλθησεν μὲν, ὥσπερ εἰκὸς, τῇ
10 ἔξυμφορᾷ καὶ ἡνιάθῃ ὡς ἂν δὲ τὰ ἐν Λαζικῇ στρατεύματα μὴ C
χρηεῦσιεν ἡγεμόνος, αὐτίκα ὄγε στρατηγὸν τὸν Ναχοραγὰν
ἀναδείκνυσιν, ἄνδρα τῶν σφόδρα λογίμων τε καὶ ὀνομαστα-
τάτων. καὶ τῷ μὲν τὰ ἐς τὴν πορείαν παρεσκευάστα καὶ ἤδη
15 ἔχούρει. ἐν ᾧ δὲ ἦν ἐκεῖνος ἐν τούτοις, παράλογα ἅττα καὶ
ἄθεσμα ἐν τῇ Κολχίδι χώρα ξυνέβη. ἐπειδὴ γὰρ οἱ Ῥωμαῖοι,
ὥσπερ μοι πρότερον ἐρῶν ἔρῳ, ἀπλεέστατα ἐτύγχανον πεφου-
γότες, καὶ τὰ πράγματα τὸ μέρος καταπροέμενοι τοῖς πδλε-
μίοις, Γουβάζης ὁ τῶν Λαζῶν βασιλεὺς, οὐκ ἀνεκτὸν ἡγοῦ-
20 μένος τὸ αἰσχος, δεδιὼς δὲ μᾶλλον μὴ τι καὶ πέρα τούτων
σοάμαρτηθεῖν, αὐτίκα Ἰουστινιανῷ ἐξήγγειλεν ἕκαστα, κατα- D
τιώμενος τοὺς στρατηγούς, καὶ ἅπαν τὸ ξυνερχθὲν εἰς τὴν

4. ἀμουσότατοι R., ἀμουσότεροι vulg. 6. αὐθις δὲ R. 8.
τέθνηκός R. et Lugd. 11. Ναχοραγὰν R., Ναχοραγᾶν vulg.
16. ἐρῶν R. 17. Bon. Vulc. con. τὸ αὐτῶν μέρος. 18.
Γουβάζης R. et Lugd., Γουβάσης edd.

sinam quo me amor ducit sequi; etiamsi aliquis me cavilletur et re-
prehendat, ut maiora meis viribus tentantem, et in orca, quod aiunt,
figulinam addiscentem. Tametsi enim scripta mea cuiquam spuria
revera et subventanea videbuntur, et quodammodo animi in plurima
distracti foetus: mihi tamen ipsi interea, quod imperitis cantoribus
usu venire solet, fortasse non displicebunt. At vero ne longioribus
digressionibus excursionibusque decorum excedam, ad Colchica certa-
mina et ad priorem sermonem est redeundum.

2. Tum enim Chosroes, cum ipsi Mermero's obitus renuntiatus esset,
dolorem, ut par est, ex illius interitu et moerorem concepit. Ne vero co-
piae militares, quae in Lazico erant, duce carerent, protinus Nachoragan
eis praefecit, virum inprimis celebrem, maximique nominis. Qui cum
iam apparatis rebus omnibus itineri accinotus esset, mira quaedam et
nefaria in Colchica regione acciderunt. Cum enim Romani, ut supra dixi-
mus, turpissima fuga arrepta, impedimentorum partem hostibus diri-
piendam reliquissent, Gubazes, Lazorum per id tempus rex, dedecus
illud non ferendum censens, metuens etiam, ne quid gravius in poste-
rum committeretur, confestim Iustiniano singula nuntiavit, praefectos
incusans, totiusque facti culpam in eorum recordiam referens; et

- A. C. 554 ἐπειὼν ἀνάγων ἀβελτηρίαν, καὶ πλεόν ἐπεκάλει τῷ Βέσσα, I. I. 28 καὶ μετ' ἐκείνον Μαρτίνῳ καὶ Ρουσίτῳ. οὗτος δὲ Ρουσίτικος ἦν μὲν Ἑλληνογαλάτης τὸ γένος, παρῆν δὲ αὐτόσε οὐχ ὥστε στρατηγὸς ἢ ταξίαρχος ἢ ἄλλο τι εἶναι τῶν παρατάξεων μέρους, ταμίας δὲ μόνον τῶν βασιλέως χρημάτων, οὐ μὴν τῶν ἐκ τῆς δασμοφορίας θραυζομένων, (ἄλλῳ γάρ τῃ ταῦτα ἐπετέτραπτο,) ἀλλὰ τῶν ὅσα ἐκ τῶν βασιλείων θησαυρῶν ἐπεσπόμφει, ἐφ' ᾧ τοὺς ἀριστεύοντας ἐν ταῖς μάχαις τὰ προσή-
- P. 74 ποτα κομίζεσθαι γέρα. ἐντεῦθεν τε οὐκ ἄσημος ἦν ὁ ἀνήρ, ἀλλὰ καὶ λίαν τῶν δυνατωτάτων, ὡς καὶ κοινονὸς εἶναι τῶν ἀποδότητων, βέβαιά τε τότε δοκεῖν καὶ πιστότερα τὰ παρὰ τῶν ἀρχόντων ἀναγγελλόμενα, ἤνικα ἂν ἐκείνον ἀρέσκη. Ἰουστινιανὸς δὲ ἤδη καὶ πρότερον χαλεπαίνων τῷ Βέσσα, ὅτι δὴ Πέτρας ἐλὼν τὸ φρούριον, πρὶν ἀφικέσθαι τὸν Μερμερόην, δέον αὐτὸν τὰς ἐξ Ἰβηρίας εἰσόδους καρτερώτατα διαφράσαι, 15 συλλαμβανούσης αὐτῷ τῆς φύσεως τῶν χωρίων, ταύτη τε ἄβαστα τοῖς βαρβάροις τὰ Λαζικῆς ὄρια καταστήσαι, ὃ δὲ τοῦτο μεθῆκεν ὑπὸ ῥαστώνης, ἀργυρολογῶν δὲ περιενόστει τὰς πόλεις τὰς ἐπ' αὐτῷ τεταγμένας. ἐκεῖνα δὲ οὖν ὁ βασιλεὺς μεμνη-
- B μένος, ἐπειδὴ καὶ ταῦτα ἐπέπυστο, αὐτίκα ἐπείθετο· καὶ τοῖ- 20 νων παραλύσας τὸν Βέσσαν τῆς ἀρχῆς, καὶ πρὸς γε ἀφελόμενος αὐτὸν τὰ οἰκεῖα, ἐς Ἀβασγονὸς ἐξέπεμψεν, ἐκεῖσε μενουῖντα
6. ἄλλως γάρ τε R. ταῦτα ἐπετέτραπτο R., ἐπετετρ. τ. vulg. 10. κοινὸς R., sed in mg. κοινωνός.

quidem praecipue Bessam incusabat, post hunc Martinum et Rusticum. Erat vero Rusticus genere Graecogallus, ibique non praefectum aut tribunum agebat, neque ullo militari munere fungebatur, sed tantum pecuniae regiae quaestor erat, non quidem eius, quae e tributis vectigalibus cogeatur, (alteri enim cuiusdam illa commissae erat,) sed eius, quae e thesauris regis mittebatur, ut ii, quorum in proeliis virtus et fortitudo emicuisset, meritis praemiis donarentur. Quocirca minime obscurus erat hic vir, sed inter eos quorum auctoritas plurimum valeret, habitus; adeo ut etiam arcana maxime ei communicarentur, principumque mandata tum demum firma fidelioraque viderentur, cum huic placuissent. Iustinianus vero etiam antea Bessae erat infensus; quod Petrae propugnaculo capto, ante Mermerois adventum, cum oportuisset eum omnes ex Iberia aditus fortissime obstruere, iuvante ipso natura locorum, efficereque ut ea ex parte Lanicos montes barbaris inaccessibiles redderet: ipse vero id praevecordia neglexerat, urbibus, quae ipsi creditae erant, obeundis, et pecuniae ex iis corrogandae intentus. Illa itaque in animum revocans Imperator, cum et haec de eo adferrentur, facile est persuasus. Quocirca confestim Bessam exautoratum, ac praeterea bonis suis exutum in Abascos relegavit, illic mansurum donec aliud quid de eo statueretur. Martino vero, quantumvis graviter infensus, prae-

ἕως ἂν ἑτερόν τι ἐπ' αὐτῷ διανοηθεῖη. τῷ δὲ Μαρτίνῳ πολ- A. C. 354
 λὰ νεμεσήσας, ὅμως αὐτῷ τὰ πρωτεῖα τῆς ἡγεμονίας παρ- I. I. 28
 σχετο· καὶ ἦν ἐν τοῖς στρατηγοῖς πρώτιστος μὲν αὐτός,
 Ίουστίνος δὲ δεύτερος, καὶ Βούζης αὐ' μετ' ἐκείνον, καὶ
 Ζεζῆς οἱ ἄλλοι ὡς ἕκαστοι. αἰεὶ μὲν οὖν καὶ πρότερον Μαρ-
 τίνῳ τε καὶ Ῥουστίκῳ οὐκ ὀρθῶς τὰ ἐς Γουβάζην διέκειτο,
 ἀλλὰ δυσμένειά τις αὐτοῖς ὑπετύφετο, βαρεῖά τε καὶ δεινο-
 τάτη ὄσῳ καὶ διελάνθανε, λαβοῦσα μὲν τὴν ἀρχὴν ὑπὸ φθό- C
 νου καὶ βαστανίας, ἀρθεῖσα δὲ κατὰ τὸ μᾶλλον τῷ συνεχεῖ
 10 καὶ ἀλογίστῳ τῆς ὑποψίας. ἅπαν γὰρ ὄτιοῦν ὑπ' αὐτοῦ γιγνώ-
 μενον τῷ πεπονθότι τῆς ψυχῆς ἐξετάζοντες, καὶ πάντως ἀ-
 χθόμενοι, ὑπέτρεφον τὸ χαλεπαῖνον καὶ ἐπερῶννον. ἐπεὶ δὲ
 ἐκείνος ὑποτοπήσας τὸ ἔχθος, καὶ τολοιπὸν ἐς τὸ ἀντιλυπεῖν
 προσηγμένος, ἐκακηγῶρει γε αὐτοὺς πολλάκις ὡς ἀνάνδρους καὶ
 15 Ἰαλαζόντας, καὶ οὐδὲν ὄτιοῦν μέλον αὐτοῖς τῶν πρακτίων, ἐς
 τε τὰ ξυμπύσια καὶ τοὺς ξυλλόγους νεμεσῶν αἰεὶ διετέλει, καὶ
 οὐδὲ πρεσβείας τυχόν ἀφιγμένης ἐκ τῶν προσοίκιων ἔθνων
 αἴρει καὶ ὑπεστέλλετο· οἱ δὲ ταῦτά τε οὐκ ἐνεγκόντες, καὶ
 20 πρὸς γε τὰς ἐς βασιλέα διαβολὰς ἐν ὀργῇ ποιησάμενοι, καὶ
 20 ῥοιγνώσκοντες ὡς οὐκ ἀγήσει διελέγχων εἰ που καὶ αὐθις ἀφαλεῖεν, D
 ἐβουλεύαντο ἐκποδῶν τὸν Γουβάζην ποιήσασθαι, ὡς ἂν τίσαιντο.
 τε αὐτὸν τοῦ φθάσαντος πέρι, καὶ τολοιπὸν οὐδενότι δειμαίνουσιν.

7. αὐτοῖς om. B. 12. ὑπέτρεφον R. ὑπερῶννον R.
 13. ἔχθος R. Lugd. mg. et Par., ἄχθος Lugd. et ed. pr. 14.
 γε αὐτοῦς R., τε αὐτοῦς vulg. 22. οὐδὲν R.

facturae tamen primatum reliquit. Nam inter praetores sive principes
 militiae primum locum obtinebat, secundum vero Instinus, post quem
 Buses, atque ita deinceps alii sigillatim. Atqui Martine et Rustico iam
 antea non bene cum Gubaze convenerat, sed simultas quaedam inter
 eos subardescebat gravis atrocissimaque, sed quae nondum in apertum
 incendium eruperat; nata quidem primum ex invidia, ac deinde flabello
 perpetuae temerariaeque suspitionis suscitata atque adaucta. Omnia
 enim ipsius facta saucio invidia animo explorantes iisque seipos tor-
 quentes, simultatem fovebant et confirmabant. Gubazes itaque concepta
 de illorum in se odio suspicione, et ad mutuum odium exeroendum pro-
 vocatus, acribus et contumeliosis verbis eos frequenter perstringebat,
 tanquam parum viros et manus in lingua gerentes, nullamque rerum ge-
 rendarum curam habentes. Atque ita in conviviis conventibusque in sua
 erga eos indignatione persistebat: sed neque cum a finitimis gentibus
 legatio forte aliqua venisset, minus acriter in eos invehebatur. Hi vero
 nequaquam id ferendum rati, et criminationes ad regem delatas ad
 animum revocantes, atque ita secum statuentes, non desituum cum
 ab ipsis criminandis, si qua in re iterum officio suo decesent, consilium
 de tollendo e medio Gubaze iniement, ut et acceptam iniuriam vindicarent,
 omnique in posterum ipsis mota sese liberarent.

- A. C 554 γ'. Πολλά δὴ οὖν κατὰ σφᾶς κοινολογησάμενοι, καὶ πέ-
 L. L. 28 ρας ἐπὶ τῆσδε σπάντες τῇ γνώμῃ, ἐπειδὴ αὐτὸν οὐ πρότερον
 V. 54 διαχειρίσασθαι ᾤοντο χρῆναι πρὶν ἂν καὶ τοῦ βασιλέως ἀπο-
 πειραθῶσιν, στέλλουσιν ἐς τὸ Βυζάντιον Ἰωάννην τὸν Ρου-
 στίκου ἀδελφόν, ἀγγελοῦντα δῆθεν ὡς μηδίζων ὁ Γουβάρης⁵
 P. 75 πεφώραται. καὶ οὖν ἐς λόγους ὁ Ἰωάννης τῷ βασιλεῖ λαθραϊό-
 τατα ἀφιγμένος, διέβαλλε τὸν Γουβάρην ὡς ἀποστάτα ἦδη,
 καὶ τοὺς Πέρσας ἐπαγόμενον, καὶ οὐκ ἐς μακρὰν τὴν χώραν
 ἐπ' ἐκείνους μεταθήσονται, εἰ μὴ θῶττον ἀποδησοῦν τρόπον δια-
 κωλυθείη. ὁ δὲ βασιλεὺς καταπλαγείς μὲν τῷ παραλόγῳ, οὐπω¹⁰
 δὲ τελεώτατα πεπιστευκῶς, ἀλλ' ἐπὶ μέσης τινὸς χωρήσας
 ἐννοίας, „ἄγε" ἔφη „ὅπως τὸν ἄνδρα παρασκευάσωτε ὡς ἡμᾶς
 ἐνθάδε γενέσθαι". δέσας δὲ ὁ Ἰωάννης, μὴ ποτε, εἴ γε ἐκεί-
 νος ἀφίκοιτο, τὰ τῆς ἐπιβουλῆς ἀνακαλυφθείη, „εἰεν" ἔφη „ὅ
 δέσποντα. τί δὲ ἄρα ποιητέον ἡμῖν, εἴ γε ἐκὼν εἶναι παραγενέ-¹⁵
 B οσθαι ἤμισα ἐλοιτο;" „ἀναγκαστέον αὐτὸν" ἢ δὲ ὁ βασι-
 λεὺς „κατήκοον ὄντα, καὶ πάσῃ μηχανῇ ἐκπεπτέον." εὐθύς
 δὴ οὖν ὑπολαβὼν ὁ Ἰωάννης „ἀναγκαζόμενος δὲ εἴ γε ἀντι-
 σταίη, τί ἂν γένοιτο ἐπὶ τούτοις;" „τί δὲ ἄλλο γε" ἔφη
 ὁ βασιλεὺς „ἢ ποίσειται τὰ τῶν τυράννων, καὶ κάκιστα ἀπολεί-²⁰
 ται;" „εὐδὲν οὖν ἔσται δέος" ἢ δὲ ὁ Ἰωάννης „τῷ τοῦτον ἀπο-
 κτενοῦντι;" „οὐμνοῦν" ἔφη „εἴ γε, ἀντιπαττόμενος καὶ ἀνη-
5. μηδίζων edd. 6. τῷ βασ. λαθρ. R., λαθρ. τῷ βασ. vulg.
 ρ. ἐς ἐκείνους R. 17. πάσῃ μηχανῇ R., Intrp. quavis arte, πάσῃ
 ψυλακῇ vulg. 21. οὖν add. ex R., Intrp. ergo.

3. Variis itaque inter se consiliis agitatis, quorum summa haec fuit, non ante interficiendum quam Imperatoris animum tentassent; Ioannem, Rustici fratrem, Byzantium mittunt, qui Imperatori significaret, Gubazem Persarum partes foventem esse deprehensum. Ioannes itaque quam maxime fieri poterat clam ad Imperatoris colloquium cum pervenisset, criminatus est Gubazen, perinde ac si iam defectionem fecisset, et Persas introducturus esset, brevique provinciam totam eis traditurus, nisi confestim quocumque modo coerceretur. Imperator vero inopinato hoc nuntio percussus, nondum tamen plenam ei fidem accommodans, sed mediam quandam opinionem tenens, age, inquit, curate ut ad nos huc mittatur. Metuens vero Ioannes, ne quando, si ille eo perveniret, fraus detegeretur, Sit ita, inquit, domine, quid vero faciendum nobis, si id sua sponte facere detrectarit? Cogendus erit, inquit rex, subditus cum sit, et quacumque ratione est ablegandus. Statim itaque sermonem regis exoptiens Ioannes, Quid si, inquit, coactus resistat, quid tunc fiet? Quid, inquit, aliud, quam quod tyrannis solet, ut pessime pereat. Nil ergo, inquit Ioannes, ei erit metuendum, qui eum interfecerit? Nihil, inquit rex, resistens et obaudiens ut hostis perferit. Tali

κουστοῶν, ὡς πολέμιος διαφθαρεῖη". τοιαῦτα δὲ τοῦ βασι- A. C. 554
λέως ἀποκριναμένου, καὶ παραπλήσια τούτων ἐν ἐπιστολῇ^{L. I. 28.}
τοῖς στρατηγοῖς σημήναντος, οὐδὲν ἔτι ὁ Ἰωάννης περαιτέρω
ἀνεπυθάνετο, ἀλλ' ἐπειλήφθαι ἤδη καὶ ἔχθεσθαι τοῦ ζητου-
5 μένου ἀποχρώντως ἠγούμενος, ἐπανῆκεν αὐτοῖς ἐς Κόλχους τὸ C
γράμμα τοῦτο ἐπιφερόμενος· ὃ δὲ Μαρτίνος τε καὶ Ρούστι-
κος ἀναλεξάμενοι, καὶ μάλα εὐπρεπῶς ἐσκευωρήσθαι τὸ δρᾶμα
εὐρόντες, εὐθὺς ἐπὶ τὴν προᾶξιν ἐχώρουν. συγκαλεσάμενοι δὲ
οὖν Ἰουστινόν τε καὶ Βούζην καὶ τὸ μελετηθὲν ἀποκρύπτον-
10 τες, χρῆναι ἔφρασαν τὴν ταχίστην ὡς Γουβάζην ἰεκαί, ζῆν
αὐτῷ τε βουλευέσθαι ὅπως τοῖς ἐς Ὀνόγουριν Πέρσαις κοινῇ
ἐπελευσόμεθα. οἱ δὲ, τούτοις πεπεισμένοι, ζυνηπορεύοντο. εἴ-
πετο δὲ αὐτοῖς βραχεῖά τις ἐκ τῶν ταγμάτων ἀπόμοιρα· γνοῦς
δὲ ὁ Γουβάζης ὡς αὐτίκα μάλα οἱ στρατηγοὶ ἐπ' αὐτὸν ἤξουσι,
15 καὶ οὐδὲν ὀτιοῦν ἀντίξουν ὑποτοπήσας, παραγίνεται ἀμφὶ τὸν
Χωβοῦν τὸν ποταμόν. ἐνταῦθά τε αὐτοῖς ὁ δειλῆαιος ὑπαντιά- D
ζει ἀφύλακτος τε καὶ θαρσάλεος, καὶ λίαν ὀλίγους τῶν ὀπα-
δῶν ἐπαγόμενος, καὶ τούτους ἀνόπλους καὶ οὐκ ἐς μάχην
παρασκευασμένους. πῶς δὲ οὐκ ἂν οὕτως ἔκετο παρὰ φίλους
20 τε καὶ ξυνηθῆεις καὶ φύλακας τῆς χώρας καὶ ἡκιστα πολεμίους,
μᾶλλον μὲν οὖν καὶ τῶν ὀθνείων ἐχθρῶν ἀλεξητήρας;

3. σημήναντος R. (Cl.), σημέναντος vulg. οὐδὲν δτι R.
4. ἤδη om. R. 7. ἐσκευωρήσθαι Cl., ἐσκευωρησαι R., ἐσκευω-
ρεῖσθαι vulg. 11. ἐν Ὀνόγουρι R. a. m. Vulg. ubique Ὀνόγου-
ριν, R. et Intpr. Ὀνόγουριν scribunt. 12. ἐπελευσόμεθα R. (Cl.),
ἐπελευσώμεθα vulg. 16. Χώβος Arriano, Cobus Interpreti.
τὸν ante ποταμόν om. R. 19. παρασκευασμένους R. 21.
ἐχθρῶν R. et Intpr. hostibus, vulg. ἐθνεών.

itaque responso accepto, cum in eandem fere sententiam rex ad
praefectos militiae scripsisset, nihil ultra est percunctatus; sed abun-
de petitioni suae satis factum esse censens, confestim ad Colchos rever-
titur, litteras regias perferens. Quas cum Martinus et Iustinus legis-
sent, cum viderent actum hunc scite instructum, ad audendum faci-
nus sese contulerunt. Convocatis itaque Iustino et Buse, id quod in
animo suo agitabant celantes, significarunt ad Gubazem quam citis-
sime esse contendendum et cum eo consultandum, quo pacto Persas
Onogurim insidentes collatis viribus adorirentur. Hi vero hisce ratio-
nibus persuasi una profecti sunt, exigua quadam e legionibus manu
comitati. Gubazes ubi adventare ad se praefectos exercitus cognovit,
nihil plane sinistri suspicatus, circa Chobum amnem miser eis obviam
procedit, securus plane et nihil metuens, paucis admodum e suis
comitatus, atque iis quidem inermibus, neque ad pugnam instructis.
Quidni enim ita veniret ad amicos et familiares et custodes provin-
ciae et nequaquam hostes, immo potius etiam exterarum gentium;
propulatores?

- A. C. 554 .δ. Οὕτως δὲ ἐπὶ τῶν ἵππων ἤμενοι ἅπαντες, διελέγοντο ἀλλήλοις ὅπως τὰ παρόντα θετέον καὶ τοῖον ὁ 'Ρουστίκος „ἄγε” ἔφη „ὦ Γουβάζη, ὅπως ἡμῖν συνάροιο καὶ συνεπιλήρη τοῦ πόσου κατὰ Περσῶν ἰοῦσι, τούτων δὴ τῶν ἐς Ὀνόγουριον ἰδρυμένων. αἰσχρὸν γὰρ εἰ καθεδοῦνται ἀδεῶς ἐπιπλεῖστον ἐν μέσῃ
- P. 76 τῇ ἡμετέρᾳ χώρᾳ, καὶ ταῦτα ὀλίγοι οὖντες καὶ οὐδαμῶς ἀξιόμαχοι”. „ἀλλ' ὑμᾶς γε μόνους” ἢ δὲ ὁ Γουβάζης „ἀνάγκη, ὦ γενναῖοι, ἐν τῷδε διαγωνίσασθαι, ὡς καὶ μόνους τῶν ξυνερχθέντων αἰτιωτάτους. εἰ γὰρ μὴ ἔραστονῆ πολλῇ ἀμφὶ τὰ πρακτέα εἴχεσθε καὶ ὀλιγορία, οὐτ' ἂν τὸ φροῦριον ἡμῖν¹⁰ τοῦτο ἐπετειχίζετο, οὔτε οὕτως ἀκλεῦ φυγὴν καὶ ἀσχήμονα ὑποστάντες ἐδραπετεύετε, οὔτε ἄλλο τι ἐγίνετο τῶν οὐ προσηκόντων. νῦν δὴ οὖν, ὦ λῶστοι, εἰ γε δόξης ἐρασταὶ εἶναι φαστε καὶ στρατηγικῷ φρονήματι γάνυσθε, τὸ παρειμένον ὑμῖν ἀνακλητέον. ὡς ἔγωγε οὐ ποτε ἔσομαι, οὐδὲ ξυνδιακινδυνεύ¹⁵ σαιμι, πρὶν ἂν ἅπαντα ἐκθεραπευθεῖη πρὸς ὑμῶν τὰ ἡμαρτημένα”. τούτων δὲ εἰρημένων, αὐτίκα, ὥσπερ τῆς ἀντιλογίας ἀποχωρώσης πρὸς ἔλεγχον τοῦ μηδισμοῦ καὶ τυραννίδος μεμελητημένης, ὁ Ἰωάννης ἐκεῖνος, ὁ τῶν δεινῶν ἀγγελιαφόρος,
- V. 55 σπασάμενος ἡρέμα τὸ ἐγχειρίδιον, παίει τὸν Γουβάζην ἀμφὶ τὸ στέρον, οὐπω καιρίαν. ὁ δὲ, (ἐτύγχανεν γὰρ ἐναλλάγδην ἔχων τῷ πόδε ὑπὲρ τὸν αὐχένα τοῦ ἵππου,) ἀθρόον κατέπεσεν,

5. μέση om. R. 10. παρακτέα Par. 15. ξυνδιακινδυνεύσαιμι R., διακινδυνεύσαιμι vulg.

4. Ita vero equis insidentes omnes, disserebant inter sese de praesenti rerum statu componendo. Tum Rusticus, Age, inquit, o Gubaze, coniunge te nostrae in Persas expeditioni, et communem nobiscum laborum partem subi, in illos Onogurim insideates. Turpe enim fuerit si diutius eos in media nostra regione secure residere patiamur, praecipue cum et paucissimi sint, neque pares qui nobiscum proelio decernant. Tum Gubazes, At vos, inquit, boni viri, solos necesse est in hoc elaborare, penes quos solos eorum quae acciderunt omnis culpa consistit. Nisi enim supina quadam ignavia vecordiaeque in rebus gerendis praepediti fuissetis, neque propugnaculum illud muro cinctum esset, neque adeo ignobilem turpemque fugam arripissetis, neque quicquam eorum, quae haud par erat, factum fuisset. Nunc vero, viri optimi, si vos gloriae cupidos esse dicitis et si animos in pectore praefectis militaribus dignos geritis, intermissio ista officii vobis est resarcienda. Neque enim unquam vos sequar, neque bellum adibo, donec omnia, quae a vobis peccata sunt, correctae fuerint. His dictis confestim, perinde ac si contradictio ipsius evidens satis esset argumentum defectionis ad Persas et tyrannidis affectatae ac praemeditatae, Ioannes ille, qui malorum nuncium attulerat, stricto clam pugione Gubazi pectus ferit, nondum tamen letaliter. Hic vero

οὐ τοσοῦτον, ὅμαι, τῇ πληγῇ τῆς χειρός, ἔσθ' ἀπροσδο- A. C. 554
 κήτω καταβεβλημένος. ἰλυσπόμενον δὲ αὐτὸν ἔτι καὶ ἀναστη- I. L. 28
 σείοντα παραστάς ὁ τοῦ Ῥουστίκου δαρυφόρος, προστεταγμέ-
 νον αὐτῷ, καὶ ξίφει πατάξας τὴν κεφαλὴν, τελεώτατα κατα-
 5 κτείνει. οὕτω μὲν οὖν τὸν Γουβάζην καὶ ἐπὶ τοιοῦδε ἀ-
 νηρῆσθαί φασιν οἱ τὰ ἀκριβέστατα γινώσκειν πεπιστευμέ- C
 νοι. Ἰουστίνος δὲ καὶ Βούζης ἤσχαλλον μὲν καὶ ἐδυσφό-
 ρουν, καὶ ξυμφορὰν τὸ πραχθὲν ἐποιούντο, ἤσυχίαν δὲ ὁμῶς
 ἤγον, οἵομενοι βασιλέα Ἰουστινιανὸν ταῦτα σαφῶς ἐπιστεῖλαι.
 10 ὁ δὲ τῶν Λαζῶν ὄμιλος διαταράχθη τε ἅπας, καὶ δυσθυμίᾳ
 κατείχοντο, ὡς μηδὲ ἀναμίγνυσθαι τολοιπὸν τοῖς Ῥωμαίοις,
 μήτε ξυνεπιστρατεύειν αἰρεῖσθαι, ἀλλὰ τὸν νεκρὸν ἢ νενομί-
 σται καταχοσάαντες, ἔμενον οὕτω ἀπόμαχοι, ὡς δὴ δεινὰ ὑ-
 βρισμένοι καὶ τὴν πάτριον δόξαν ἀποβεβληκότες.
 15 ε'. Μέγιστον γὰρ ἔθνος καὶ ἀγέρωχον οἱ Λαζοὶ καὶ με-
 γίστων ἄλλων κρατοῦσι, τῷ τε παλαιῷ τῶν Κόλχων ὀνόματι
 βρεθνύμενοι πέρα τοῦ μετρίου μεγαλαυχοῦσι, καὶ τάχα οὐ D
 λίαν ἀλόγως. ἐν γὰρ τοῖς ἔθνεσι τοὺς ὅσα ὑφ' ἑτέραν βασι-
 λείαν τετάχεται, οὐκ οἶδα ἕγωγε ἄλλο οὕτω κλεινὸν πού φῦ-
 20 λον καὶ εὐδαίμον, πλούτου τε ὑπερβολῇ καὶ πλήθει κατ' ἐκείνων,

2. ἐς ἀναστ. R. 1. m. Lugd. et Ed. pr., ἐσαναστ. Par., ἐς del. in R.
 2 m. 5. ἐπὶ τοιοῦδε R., ἐπὶ τοιοῦτος vulg. 12. τὸν νεκρὸν R.
 Lugd., τὸ νεκρὸν edd. 15. Pro μέγιστον et μοχ pro πέρα τοῦ
 lacunae in R. 17. μεγαλαυχ. τε κ. R. 18. ὑφ' ἑτέρων R. 19.
 φῶλον ante κλεινὸν ponit R.

(habebat enim utrumque pedem complicatum super equi cervicem)
 confestim procidit in terram, non tam, ut arbitror, manus ictu quam
 inopinato deiectus. Volutantem vero ipsum humi, et adhuc assur-
 gere nitentem, astans Rustici satelles, prout ei mandatum erat, ensém-
 que capiti infligens, plane interficit. Hoc itaque modo Gubazem tali-
 busque de causis interfectum dicunt, qui id optime nosse creduntur.
 Iustinus vero et Buzes dolebant quidem molestèque ferebant, et atrox
 facinus esse censebant; quieti tamen manebant, existimantes Iustinia-
 num haec aperte per litteras mandasse. Lazorum vero exercitum unī-
 versum ingens perturbatio et moeror invasit, adeo ut nec permiscēri
 deinceps cum Romanis, neque cum ipsis militare vellent: sed postēa-
 quam mortuum ex ipsorum more atque instituto tumulassent, secēs-
 sione facta a bello deinceps abstinerunt, utpotē atroci iniuria affecti,
 et patria gloria amissa.

5. Maxima enim est et ferox natio Colchorum, maximisque aliis
 imperant: et veteri Colchorum appellatione gloriantes, supra modum
 sese ipsos extollunt et iactant, et fortasse non admodum temere.
 Inter nationes enim, quae sub alieno imperio sunt constitutae, nul-
 lam equidem aliam vidi ita celebrem atque felicem tam opum excel-
 lentia quam multitudine subditorum, locorum etiam opportunitate,

Agathias.

A. C. 554 τόπων τε εὐκαιρία καὶ ἀφθονία τῶν ἐπιτηδέων, καὶ τῆ τῶν
 I. L. 28 ἡθῶν εὐκοσμία τε καὶ δεξιότητι. καὶ τοίνυν οἱ μὲν πάσαι οὐ-
 κήτορες τῶν ἐκ τῆς θαλάττης ἀγαθῶν ἀγνώτες παντάσῃν
 P. 77 ἐτύγχανον ὄντες, οἷς γε οὐδὲ ὄνομα νεὸς ἠκούετο, πρὶν γε δὴ
 αὐτοῖς τὴν Ἀργῶ ἐκείνην ἐπιφοιτῆσαι. οἱ δὲ νῦν καὶ ναυτὶ-⁵
 λονταί γε, οὕτω παρασχόν, καὶ τὰ τῆς ἐμπορίας κομίζονται
 κέρδη. εἰσὶ τε οὐ βάρβαροι τὸ λοιπὸν, οὐδὲ οὕτω βιοτεύου-
 σιν, ἀλλ' ἐς τὸ πολιτικόν τε καὶ ἐννόμον μεταβέβληται τῆ
 πρὸς Ῥωμαίους ἐπιμιξία· ὥστε εἴ τις τοὺς χαλκόποδας ταύ-
 ρους περιέλοι, καὶ τὰς τῶν γηγενῶν ἀναβλαστήσεις, καὶ ὅσασιν
 ἄλλα τερατώδη καὶ ἄπιστα τῆ ποιήσει ἀμφὶ τῷ Αἰήτῃ κεκόμ-
 ψευται, εὖροι γε ἂν τὰ παρόντα πολλῶ τῶν προτέρων ἀμεί-
 νονα. τοιοῦτοι δὴ οὖν ὄντες οἱ Λαζοὶ, εἰκότως οὐκ ἀνεκτὰ
 ἤγούοντο πεπονθέναι, ὡς δὴ τὸν βασιλέα σφῶν παραλόγως ἀ-
 βηρημένοι. αὐτίκα δὲ οἱ Ῥωμαῖοι, Μαρτίνου ἔξοστρόνοντος,¹⁵
 ἠπείγοντο πανσυδὲ ἐπιθέσθαι τοῖς ἐς Ὀνόγουριν Πέρσαις. τῆ-
 δε δὲ τὴν ἐπωνυμίαν ἐκ παλαιοῦ ἔλαχεν τὸ χωρίον, Οὐνῶν
 ἴσως ἐν τοῖς ἄνω χρόνοις, τῶν δὴ Ὀνογούρων ἐπιλεγομένων,
 αὐτοῦ που ξυμβalόντων τοῖς Κόλχοις, καὶ εἶτα νενικημένων,
 καὶ ὥσπερ μνημείου χάριν καὶ τροπαίου τὴν ἐπίκλησιν ταύτη²⁰
 τῶν ἐπιχωρίων ἐπενεγκόντων. νῦν δὲ οὐχ οὕτω παρὰ τοῖς πολ-
 λοις ὀνομάζεται, ἀλλ' ἐπειδὴ Στέφανου τοῦ Θεσπεσίου ἱερὸν
 ἐνταῦθα ἴδρυται, ὃν δὴ πρῶτον πάσαι φασὶν ἐπὲρ τῶν Χρι-
 2. πάσαι om. R. 7. οὕτως R. 12. προτέραν edd. 13. οὖν
 add. ex R. 19. ξυμβαλλόντων R. 21. περὶ τοῖς R.

abundantiaque rerum necessariarum, et morum elegantia ac dexteritate. Ac veteres quidem habitatores bonorum, quae adfert mare, prorsus erant ignari, quippe quibus ne nomen quidem navis erat auditum, donec eo Argo illa appulisset. Huius vero temporis Colchi et navigant, cum ita usu venit, et ex mercatura quaestum faciunt: suntque de reliquo nequaquam barbari, neque ita vivunt, sed ad civile ac legale vivendi genus ex consuetudine cum Romanis sunt traducti: adeo ut si quis acripedes tauros hominumque e terra pullulantium segetem aliisque portentosa et incredibilia, quae scite de Aeeta finguntur a poetis, demat, praesentia veteribus longe meliora comperiat. Tales itaque cum essent Lazi; merito se intolerabili iniuria affectos censebant, utpote rege suo atrociter privati. Statim vero Romani, incitante Martino, omnibus viribus adoriri parabant Persas Onogurim insidentes. Accepit vero iam inde ab antiquo hic locus eam appellationem, quod cum Hunni fortasse, Onoguri vocati, superioribus temporibus illo ipso in loco cum Colchis proelio decertassent victique fuissent, veluti monumenti et trophaei causa id nomen ei ab indigenis inditum fuerit; nunc vero temporis non ita a plerisque appellatur; sed cum ibi templum esset sacrum divino illi Stephano, quem qui-

στιανοῖς ἀριστα δοκούντων ἐθελοντῆν διακινδυνεύσαντα ὑπὸ A. C. 554
 τῶν ἐναντίων καταλευσθῆναι, τῷ ἐκείνου ὀνόματι καλεῖσθαι I. I. 28
 τὸν τόπον νενόμισται. ἡμᾶς δὲ οὐδὲν, οἶμαι, τὸ κωλύον, ἐς γνώ-
 ρισμα τῇ ἀρχαιοτάτῃ χρῆσθαι προσηγορία, ἐπεὶ καὶ ξυγγρα- C
 5 φῆ μᾶλλον προσήκει. ὁ δὲ οὖν τῶν Ῥωμαίων στρατὸς ἐς
 Ὀνόγουριν ἰέναι παρεσκευάζοντο. οἱ γὰρ τοῦ μιάσματος βοῦ-
 ληφόροι ἐς τοῦτο ἐνέκειντο, ἐλπίζοντες ῥαδίως τοῦτο δὴ τὸ
 φρούριον καταστρέψασθαι ταύτῃ τε τὸν βασιλέα, εἰ καὶ τὰ
 τοῦ δόλου γνοίῃ, μὴ λίαν αὐτοῖς χαλεπῆναι, ἀλλὰ τῇ τελευ-
 10 ταίᾳ πράξει ἐν καιρῷ γιγνομένη, τὸ ἐπίκλημα διαλύσαι. ἄπαν-
 τες τοιγαροῦν οἱ τε στρατηγοὶ καὶ αἱ δυνάμεις ἐν τῷ Ἀρχαιο-
 πόλεως πεδίῳ στρατοπεδευσάμενοι, τοὺς τε καλουμένους σπα-
 λίωνας ἐπεσκευάζον, καὶ τὰ τῶν μεγάλων λίθων ἀκοντιστή- D
 ρια, καὶ ἄλλα ἅττα τοιάδε ὄργανα, ὡς, εἰ δεῖσοι, τειχομα- V. 56
 15 χήσοντες. ἔστι δὲ ἡ σπαλίων πλέγμα ἐκ λύγων ἐς ὀροφῆς τύ-
 πον ἐξειργασμένον, στεγαγόν τε τῇ πυκνώσει καὶ ἀμφοτερές,
 τῷ ἑκατέρωθεν τὰ πλευρὰ ἐς τὰ κάτω παρατεταῖσθαι καὶ πε-
 ριβάλλειν τὸ ὑπερχόμενον. δέροεις δὲ ὑπερθεὶν καὶ διφθέρας
 ἐπιβάλλοντες πάντοθεν, περικαλύπτουσι τὸ μῆχανημα, τοῦ
 20 μᾶλλον ἔρμα εἶναι καὶ ἀποκρούειν τὰ βέλη. ἄνδρες δὲ ἔνδον
 ἐν τῷ ἀσφαλεῖ ὑποκρυπτόμενοι, αἰρουσί γε αὐτὸ ἀφανῶς, καὶ
 4. τῇ ἀρχαιοτάτῃ R. 6. ξυμπεσκευάζετο R. 12. σπαλίωνας
 R. et Suid. s. v., σπαλιῶνας vulg. 14. τειχομαχῆσαντες R.
 17. παραβάλλει Suid. 21. αἰρουσὶ τε Suid. Pro ἀφανῶς
 Suid. φανερώς.

dem primum olim aiunt pro Christianis optime sentientibus voluntarium certamen adeuntem, lapidibus ab adversariis obrutum fuisse, statutum est ut ex illius nomine locus appellationem acciperet. Nos vero nihil, arbitror, vetat, quo minus vetustissima appellatione notitiae causa utamur, cum etiam historiae magis conveniat. Romanorum itaque exercitus expeditionem Onogurim versus apparabat; caedibus enim auctores hoc urgebant, sperantes facile se propugnaculum hoc in potestatem suam redacturos; eoque Imperatorem, etiam intellecta fraude, non magnopere ipsis infensum fore, sed postremi huius facti opportunitate facile omnem criminationem abs sese remoturos. Omnes itaque et praefecti et copiae, castris in Archaeopolis campo positis, testudines ita dictas apparabant et machinas faciendis ingentibus saxis aliaque id genus instrumenta, tanquam, si opus, murum oppugnaturi. Est autem testudo textum quoddam e viminibus ad totum instar confectum, impenetrabile quidem prae densitate et circumquaque obtectum, ut utrinque lateribus deorsum porrectis subeuntes circumdet; pellibus vero desuper et coriis omni ex parte intactis machinam obtegunt, ut munition sit telaque repellat. Viri autem intus in tuto delitescentes eam clanculum attollunt; et quo volunt transferunt; ubi vero turri vel muro admoti fuerint, tum qui in ea

A. C. 554 ἢ βούλονται διακομίζουσι. ἐπειδὴν δὲ προσερχθεὶν πύργῳ
 I. L. 28 τυχὸν ἢ περιβόλῳ, τότε δὴ νέρθεν ἐκεῖνοι τὴν προσκειμένην
 P. 78 γῆν ἀνορύττοντες καὶ τὸν χοῦν ἀνιμώνενοι, ἀπογυμνοῦσι τὰ
 θεμέλια, καὶ εἶτα μοχλοῖς τε καὶ σφύραις ἐνδεδεχέστατα πλήτ-
 τοντες, κατασειούσιν τὴν οἰκοδομίαν. οὕτω μὲν οὖν οἱ Ῥω-5
 μαῖοι τὰ ἐς πολιορκίαν παρέσκευάζοντο.

ζ'. Ἐν τούτῳ δὲ ἀλίσκεται τις Πέρσης ἀνὴρ ὑπὸ τῶν
 Ἰουστίνου δορυφόρων ἀνὰ τὸ φρούριον πορευόμενος. ἐπεὶ δὲ
 ἐς τὸ στρατόπεδον ἐκεκόμιστο, ἠναγκάζετο μαστιγούμενος ζῆν
 ἀληθεία ἐρεῖν τὰ τῶν οἰκείων βουλευματα. καὶ δῆτα ἀπῆλ-10
 B γελLEN, ὡς ὁ μὲν Ναχοραγὰν ἐς Ἰβηρίαν ἤδη ἀφίχται· αὐτὸν
 δὲ ἀπεσταλκῶς εἶη τὰ ἐνταῦθα στρατεύματα ἐπιδαρσυνούντα,
 ὡς αὐτίκα μάλα τοῦ στρατηγοῦ παρεσομένου. „οἱ δὲ ἐς Μον-
 χειρισίν τε καὶ Κοτάϊσιν τεταγμένοι Πέρσαι οὐκ ἐς μακρὰν
 ἤξουσιν” ἔφη „προσβοηθήσοντες τοῖς ἐς Ὀνόγουριν ἁμοφύλοις, 15
 ἐγνωσμένον αὐτοῖς ὡς ἐπ’ ἐκείνους ἵνα διανοεῖσθε.” τούτων
 δὲ εἰρημένων, αὐτίκα οἱ τῶν Ῥωμαίων στρατηγοὶ ἐβουλευόντο
 ἀμφὶ τῶν παρόντων. καὶ Βούζης μὲν ἔφασκεν χρῆναι πρότε-
 ρον παντὶ τῶ στρατῷ ὑπαντιάζειν τοῖς ἐπερχομένοις. τούτων
 γὰρ, ὡς τὸ εἶκός, διὰ τὴν ὀλιγότητα νικωμένων, ἐπόμενον εἶναι 20
 C τοὺς ἐν τῷ φρουρίῳ τάχιστα προσχωρήσειν, ἐρήμους γεγενη-
 μένους· εἰ δέ γε καὶ ἀντισταῖεν, ἀλλ’ οὐδενὶ πόνῳ διαφθαρή-
 ναι. ἤρθεκε δὲ ταῦτα καὶ Οὐλίγαγγον, τὸν τοῦ Ἑρουλικῶ

10. δῆτα R. Lugd. (Cl.), δὴ τὰ edd. 14. Κοτάϊσιν R. Lugd.,
 Κοταίσιον edd. 20. νικώμενον et ἐπομένων Sph. Par.

sunt, adjacentem terram suffodiunt, humoque egesta fundamenta nudant, eaque vectibus et malleis assidue ferientes, structuram succutiunt et labefactant. In hunc itaque modum Romani se ad obsidionem comparabant.

6. Dum haec aguntur, vir quidam Persa ad propugnaculum obambulans a Iustini satellitibus capitur; is in castra delatus, flagris caesus cogitur suorum consilia ex veritate prodere; atque haec quidem indicavit: Nachoragam videlicet iam in Iberiam pervenisse; se autem ab illo missum, ut copias, quae hic essent, animaret, tanquam praefecto propediem adfuturo: qui vero, inquiebat, Muchirisim et Cotaisim insident Persae, brevi et ipsi sunt venturi, popularibus suis suppetias allaturi; quippe qui iam certiores facti sunt de vestra in eos expeditione. His ita dictis, confestim Romanorum praefecti deliberationem de rebus praesentibus instituerunt; ac Buzes quidem censuit eum universo exercitu adventanti hosti obviam eundem; hisce enim, mi verisimile, ob paucitatem victis, consentaneum esse eos, qui in propugnaculo essent, quamprimum sese dedituros, utpote subsidio destitutos; quod si vero restitissent, nullo negotio subverti posse. Placuit id consilii etiam Uligango Herulici exercitus duci: unde ille

στρατεύματος ἡγεμόνα. τοιγάρτοι ἐκείνος θαυμά ἐπεφθέγγετο A. C. 554
I. I. 28
 παροιμιῶδές τι, βαρβαρικὸν μὲν καὶ ἀφελές, ἐνεργὸν δὲ ὄμως
 καὶ χρησίμων ὡς δὲ πρότερον ἀποσοβεῖν τὰς μελίττας, καὶ
 ἔπειτα τὸ μέλι σχολαίτερον ἀναιρεῖσθαι, ὃ δὲ Ρούστικος, (θρα-
 5^ουτερος γὰρ ἤδη ἐγεγόνει καὶ τυραννικώτερος, ὥσπερ, οἶμαι,
 τῷ ἀδικήματι φρουραττόμενος καὶ τῇ πρὸς Μαρτίνον ὁμοφρο-
 σύνη,) ἔσκωπτε γὰρ τὸν Βούζην ἀναφανδὸν καὶ ἐπεκερτόμει, ὡς
 οὐ πάποτε τὰ δέοντα λογιζόμενον, κράτιστον δὲ ἔλεγεν εἶναι D
 περιττῶ μὲν πόνῳ τὸ στρατεύμα ἡκιστα ἐπιτρίβειν, ἅπαντας
 10^ο δὲ τῷ φρονήρῳ πελάσαντας, ῥαδίως γὰρ αὐτὸ καταστρέψασθαι,
 καὶ προτερῆσαι τὴν ἔξωθεν ἐπικουρίαν ὀλίγους δὲ, εἰ γὰρ ἄρα,
 στέλλειν ἐπ' ἐκείνους, τὸ τάχος τῆς ἐφόδου διακωλύσοντας.
 καὶ ἦν μὲν πολλῶ ἀμείονα τὰ τῷ Βούζη βεβουλευμένα, καὶ
 τῆς φύσεως ἐχόμενα τῶν πραγμάτων, στρατηγικῆ τε ἀρίστη
 15^ο πρέποντα, καὶ τὸ δραστήριον ζῆν τῷ ἀσφαλεῖ παρεχόμενα.
 ἐπεὶ δὲ, ὡς ἔοικεν, ἅπανσα ἢ πληθὺς τοῦ ἄγους μετεilhφει
 τῷ ζυνεῖναι τε καὶ ἐπεσθαι τοῖς μαιφόνοις, ἢ κακίων τε καὶ
 ἀξύμφορος νενίκηκεν γνώμη, ὡς ἂν παραχοῆμα ὑπόσχοιεν δι-
 κας. στέλλονται μὲν γὰρ ἐπ' ἐκείνους τοὺς ἐκ Μουχειρίσιδος P. 79

2. ἀφελές Suid. s. h. v. et s. v. σχολαίτερον et Lugd. in mg., R. Lugd. et Ed. pr. ἀσφαλές, Inpr. parvi momenti. 4. αἰρεῖσθαι Suid. s. v. σχολαίτερον. 5. τυραννικώτερος R. et Inpr. vio-
 leniior, τυραννικώτατος vulg. μοι R. pro οἶμαι. 7. ἐκερτόμει R. 11. εἰ γὰρ οἶμα. R., Bon. Vulc. conl. εἶγε ἄρα δοκεῖη (sic), I. Scaliger: ὀλίγους ἔδει γὰρ ἄρα. 12. τάχος R. διακωλύ-
 σοντας R. (Cl.), διακωλύσαντας vulg. 16. Pro ἐπεὶ δὲ R. ἐ-
 πειδή. 17. καὶ οὐκ ἀξύμφορος R. in mg.

frequenter proverbiale quoddam dictum, barbaricum quidem illud et leve, efficax, tamen atque utile, in ore habebat: arendas primum esse apes, et deinde mel commodius legendum. Rusticus vero (confidentior enim iam violentiorque erat factus, scelere suo, ut opinor, et unanimi conspiratione cum Martino animos ipsi addente,) Buzen apertis scommatibus et contumeliis verbórum petebat, veluti nunquam quae ex re essent perpendentem; consultissimum autem esse dicebat, exercitum quidem supervacaneo labore nequaquam affligere, sed copiis omnibus propugnaculo admotis id ipsam facile in potestatem redigere, et auxilium adventans praevertere; paucos vero, si ista videretur, in illos mittere, qui eos, quo minus celeriter in se impetam faciant, morentur. Et certe Buzae consilium longe erat melius et rerum naturae accommodatum, optimaque belligerandi arti consentaneum, strenuitatem cum securitate coniunctam habens. Ceterum cum, uti verisimile est, universa multitudo sceleris perpetrati particeps esset facta, quod sanguinarius illis se adiunxisset eosque sequuta esset; deterius quodque minus ex re communi erat consilium vicit, ut scilicet quamprimum poenas luerent. Mittuntur enim in illos, qui ex Mu-

- A. C. 554 ἐρχομένους ἄνδρες ἱππῶται οὐ πλείους ἢ ἑξακόσιοι. ἤρουντο
 I. L. 28 δὲ αὐτῶν Δαβράγεζας τε καὶ Οὐσίγαρδος, ἄμφω μὲν βαρ-
 βάρω τὸ γένος, Ῥωμαϊκῶν δὲ ταγμάτων προεστηκότε. οἱ δὲ
 ἄλλοι ἅπαντες ἅμα τοῖς στρατηγοῖς τῷ φρουρίῳ προσβαλόν-
 τες, εὐθύς ἔργου εἶχοντο. τὰς τε γὰρ μηχανὰς ἐκίνουν καὶ
 τῶν πυλῶν ἀπεπειρῶντο, καὶ ἀμφικυκλώσαντες τῷ πλήθει τὸν
 περίβολον, πάντοθεν ἐσηκόντιζον. οἱ δὲ Πέρσαι, ἀλλὰ γὰρ
 καὶ οὗτοι ἀνὰ τὰς ἐπάλξεις διαθέντες, ὡς οἷόν τε ἦν, ἐκ
 τῶν παρόντων ἠμύνοντο, βέλη τε ἀφιέντες συχνὰ καὶ τὰ ἔ-
 V. 57 κτοθεν φυλαττόμενοι. ὀδύνας γὰρ τινὰς καὶ ἀπλοῖδας ἐκ τοῦτο
 μετεώρου κρέμασαντες, ταύτη τὰς βολὰς ἄσθενεστέρας ἀπετέ-
 λουν, ἐν τοῖσδε πρότερον περιειρηγομένης σπουδῇ τε πολλῇ καὶ
 προθυμίᾳ κατ' ἀλλήλων διεμάχοντο. καὶ εἶκασεν ἂν τις παρατά-
 ξει μᾶλλον ἢ πολιορκία τὸ χοῆμα. τσαύτη ἄρα ἦν ἐκατέρωθεν
 ἡ ταραχὴ καὶ ἡ τῶν ἔργων ἐπίδειξις τῶν μὲν ὑπὲρ τῆς σφῶν¹⁵
 σωτηρίας ἀγωνιζομένων, ὡς οὐ μετρίου περιστάτος κινδύνου,
 τοῖς δὲ καὶ μάλα αἰσχρὸν εἶναι δοκοῦν, ἅπαξ ἐπελθοῦσιν
 ἀπρακτοῖς ἐπανεῖναι, καὶ μὴ οὐχὶ παραστήσασθαι τὸ ἐπιτεί-
 χισμα, καὶ ἀπαλλάξαι τὴν Ἀρχαιοπόλιν γειτονήματος πο-
 λεμίου. 20

ζ. Οἱ δὲ ἄλλοι Πέρσαι ἐς τρισχιλίους ἱππῶτας μαχι-
 C. 186 ρῶνς ζυγέταγμένοι, ἄραυτες ἐκ τῆς Κοταΐσιον καὶ Μουχειρίσι-

7. οἱ δὲ Πέρσαι R., οἱ Πέρσαι δὲ vulg.

γὰρ Ina. ex R.

11. ἀσθενεστέρους R.

17. ἀπελθοῦσιν R.

chriside adventabant, viri equites non plures sexcentis; horum ductores erant Dabragetas et Utigardus, ambo quidem natione barbari, Romanorum tamen cohortium duces. Reliqui vero omnes una cum praefectis propugnaculum adorti, statim opus aggressi sunt, machinisque admotis portas tentarunt, copiis muro circumfusus omni ex parte suum hostem iaculabantur. Persae autem et ipsi per pinnas discurrentes, omnibus viribus eos, prout res postulabat, propulsabant, partim sagittis assidue Romanos petentes, partim exteriorem murum tuentes. Linteae enim quaedam stragulae e sublimi suspendentes, ea ratione telorum ictus infringebant, quippe quae hisce prius inflata intricabantur. Magna itaque studio summaque alacritate utrinque pugnabatur, adeo ut proelium potius res ea, quam obsidii videri posset; tantum erat utrinque animorum ardor et militarium facinorum ostentatio; hisce quidem pro salute sua decertantibus, utpote non mediocri discrimine eos circumstantes; his vero etiam turpe admodum esse censentibus, si, cum semel eos adorti essent, infecta re recederent, neque propugnaculum illud caperent, et Archaeopolim hostili vicinia liberarent.

7. Alii vero Persae ad tria belliosorum equitum millia ex Co-
 taesio et Muchisiride Onogurim versus moverunt; In quos negligen-

δος, ἐχώρουν ἐπὶ τὴν Ὀνόγουριν. πορευομένοις δὲ αὐτοῖς A. C. 554
 ἐμμελέστερον, καὶ οὐδενότι πολέμιον διανοουμένοις, ἐπί- LI 28
 πουσιν ἀθρόον οἱ ἀμφὶ τὸν Δαβράγεζαν καὶ Οὐσίγαρδον, καὶ
 τῷ αἰφνιδίῳ γε αὐτοὺς καταπλήξαντες, εὐθύς ἐς φυγὴν ἔτρα-
 5 ψαν. τούτου δὲ ἀπγγεγμένον τοῖς πολιορκουσί Ῥωμαίοις, αὐ-
 τῖκα οἱ γε θαρραλεώτερον ἐπιφερόμενοι, τὰ τε παραπετάσματα
 ἐκεῖνα καθεῖλκον, καὶ ξὺν ἀκοσμίᾳ πολλαχοῦ τοῦ τείχους δι-
 σκεδάννυοντο, ὡς βραδίως τοιοῦτον τὰ τῆδε ἅπαντα διαρπασό-
 10 μενοι, ἄτε δὴ τῶν ἐξωθεν δυσμενῶν πεφευγόντων, καὶ οὐδενός
 ἔστι ἐνοχλήσοντας. ἀλλ' ἐκεῖνοι τάχιστα καταμαθόντες, ὡς οὐχ
 ἅπας αὐτοῖς ὁ τῶν Ῥωμαίων ἐπῆλθεν στρατός, ἤπερ τὴν ἀρ- D
 χὴν ᾗθησαν, ὀλίγοι δὲ σφόδρα καὶ ὅσοι κατώσκοποι μᾶλλον
 ἢ πολεμιστῆαι ἀξιόχρεοι νομισθῆναι, ἐπιστρέφουσιν ἔξαπιναιῶς
 ἐπ' αὐτοὺς ἀλαλάζοντες. οἱ δὲ τὴν μεταβολὴν οὐκ ἀνεγκόντες,
 15 ἐς παλίωξιν μετεχώρουν, καὶ πολλῇ ἔφρευγον ξὺν τάχυντι.
 εἶποντο δὲ αὐτοῖς ὡς πλησιαίτατα καὶ οἱ Πέρσαι διώκοντες,
 ὥστε ἀμέλει ξυνενεχθῆναι, τῶν μὲν ἐλεῖν, τῶν δὲ ἀποδιδρά-
 σκειν ἐπειγομένων, ἀμφω, τοὺς τε φεύγοντας ἅμα καὶ τοὺς ἐς
 τὴν δίωξιν ἐγκειμένους, παρὰ τὰ ἄλλα τῶν Ῥωμαίων στρα-
 20 τεύματα μιγάδην ἰκέσθαι. θορύβου δὲ πολλοῦ, ὡς τὸ εἶκος,
 ἀναστάντος, ἅπαν δὴ τὸ πλῆθος, περιφρονήσαντες τὴν πολιορ- P. 80
 κίαν καὶ τὴν ὅσον οὐπω ἐλπισθεῖσαν ἔσεσθαι πόρθησιν τοῦ
 φρουρίου, καὶ δὴ ξὺν τοῖς στρατηγοῖς ἀπιόντες ᾗχοντο, οὔτε

2. ἐπίπτουσιν et 8. διαπαρσόμενοι Sph. Par. 15. Pro
 παλίωξιν lacuna in R., quam 2. m. in mg. perperam explevit:
 ἐς Ὀνόγουριν. ἐπεχώρουν R. 18. τοὺς τε φεύγ. ἅμα R.,
 ἅμα τοὺς τε φεύγ. vulg. 22. ὅσον R., ὅση vulg.

tius incautiusque procedentes nihilque hostile verentes, repente
 Dabragezas et Usigardus cum suis copiis irruunt; et repentina illa
 impressione perculsos statim in fugam vertunt. Quod ubi Romanis
 obsidentibus est nuntiatum, confestim ferociore in propugnaculum
 impetu facto, vela illa, quibus murus obductus erat, detraxerunt, et
 citra ullum ordinem compluribus in locis per muros diffusi erant, tan-
 quam facile deinceps omnia direpturi, utpote hostibus qui foris erant
 fugatis, et nemine ipsos ultra infestaturo. At illi cum citissime co-
 gnovissent, non universum Romanorum exercitum in ipsos impetum
 fecisse, sed paucos admodum, quique speculatores potius, quam iusti
 bellatores censi possent, subito ingenti clamore edito in eos con-
 vertuntur; qui cum illam inversionem ferre non possent, fugatis
 terga vertentes, concitatissimam ipsimet fugam arriperunt: urgebant
 vero eos Persae quam proxime iusectantes, adeo ut fere acciderit, ut,
 dum hi capere, hi effugere nituntur, utrique simul tam ii qui fugiebant,
 quam qui fugabant tergisque imminebant, ad reliquas Romanorum co-
 pias mixtim pervenerint. Tumultu vero ingenti, uti par est, excitato,

A. C. 554 διαγωνῶναι ἀναμείναντες δ, τι πατέ ἐστι τὸ γεγενημένον, ἢ ὀπί-
 LI 28 σαι ὄντες αὐτοὶ, εἶτα ὑφ' ὧσων ἐλαύνονται. ἀλλ' ἦσαν οὕτω
 φρομαῖοι καὶ διεταράττοντο, καθάπερ πανικοῦ δειμῆτος ἐρε-
 σόντος. οἱ δὲ Πέρσαι κατὰ τὸ μᾶλλον θαρσήσαντες, πλέον
 ἐδίωκον. ἐπεὶ καὶ οἱ ἐν τῇ φρουρίῳ (ἐθεῶντο γὰρ τὰ ποταμῶ-
 μενα,) ἐκβάαντες ἀθρόον ἀνemiγγνντο τοῖς ἄλλοις, ὁμόσε τε το-
 λοιπὸν ἐπισπόμενοι, λαμπροτέραν τὴν φυγὴν τῶν ἐναντίων
 εἰργάσαντο. καὶ ὅσον μὲν ἰππικὸν τῶν Ῥωμαίων, ῥαδίως ἐκεί-
 Βνοι ἔξω βελῶν ἀπεκομίσθησαν, ὠκύτατα διαθέοντες τοῦ δὲ
 πεζοῦ ὁμίλον πολλοὶ ἀπεκτείνοντο πιεζόμενοι τῇ γεφύρῃ τοῦ10
 Καθαροῦ λεγομένου ποταμοῦ, δι' ἧς ἔδει πάντως πορεύεσθαι.
 ἐνταῦθα γὰρ διὰ τὴν στενότητα πολλοὶ ἅμα περαιούσθαι οὐχ
 οἶοί τε ὄντες, ὠθίζοντο ἀλλήλους καὶ ἀντῴθουν. καὶ οἱ μὲν
 αὐτῶν ἐς τὰ τοῦ ποταμοῦ ἐξέπιπτον ῥεῖθρα, οἱ δὲ ἀνελιπτό-
 μενοι ἐς τὰ ὀπίσω καὶ ὑπονοστοῦντες, ὑπὸ τὰς τῶν πολεμίων15
 ἐγίγνοντο χεῖρας. καὶ ἦν ἀπανταχοῦ κάκιστα κακίστοις ἀνα-
 κεκραμένα. ἴσως δὲ ἂν ἅπαντες ἐν τῇ τότε πανωλεθρίᾳ διε-
 φθάρησαν, εἰ μὴ Βούζης ὁ στρατηγός, βοώντων γέ αὐτῶν καὶ
 ὄλοφρομένων, ξυνεῖς τὸ μέγεθος τοῦ κινδύνου, ἐπιστρέψας
 C ἄμα τῇ οἰκείᾳ δυνάμει, καὶ ἀντιταξάμενος τοῖς βαρβάροις,20
 ἀνέκοψεν ἡρέμα τὴν δίοξιν, ἕως ἐκεῖνοι τὴν γέφυραν διαβάν-

2. Pro οὕτω R. τοῦτο. 7. ἐπισπόμενοι R. et Lugd. eor., ἐ-
 πισπόμενοι edd. 11. Cithari fluminis Intrpr. 17. ἐν τῇ
 τότε R. πανωλεθρία R. 20. καὶ om. R.

neglecta obsidione quaeque iamiam futura sperabatur propugnaculi
 expugnatione, una cum ipsis praefectis aufugerunt; ne tantula quidem
 mora facta, dum reaciscerent quid ageretur, aut quis fugientium, quis
 fugantium esset numerus; sed ita praecipiti turbulentoque cursu fere-
 bantur, perinde ac si eos panicus pavor invasisset. Persae vero eo
 ipso multo audentiores facti, acrius insequabantur. Praesidarii enim,
 qui in propugnaculo erant (spectabant enim quae agebantur) repente
 erumpentes reliquis Persis se coniunxerant, simulque deinceps Roma-
 nos insequentes, manifestiorem eorum fugam fecerunt; atque equi-
 tatus quidem Romanorum universus facile concitatissimo cursu extra
 telorum iactum est delatus; ex pediatu vero multi caesi sunt, ponte
 fluminis Cathari dicti eoa retardante, per quem omnino eis transeun-
 dum erat. Illic enim cum ob angustiam multi simul eum transmit-
 tere nequirent, trudebant sese mutuo, contraque trudebantur: et
 nonnulli quidem eorum in amnem proruebant, nonnulli retrorsum
 pulsati et qua venerant redeuntes, in hostium manus incidebant; erant-
 que omni ex parte pessima pessimia mixta; fortassis autem universi
 tum temporis ad internecionem periissent, nisi Ruzes praefectus, cla-
 moribus eiulationibusque ipsorum exauditis cognitaque periculi
 magnitudine, conuersus cum suis copiis et barbaris se opponens,

τες, ἐν τῷ ἀσφαλεῖ μόλις ἐγένοντο, ἥπερ καὶ οἱ ἄλλοι ἄπαν- A. C. 554
 τες, ἐν μὲν γὰρ τῷ προτέρῳ στρατοπέδῳ, ὃ δὴ ἀγχοῦ Ἄρ- I. L. 28
 χαιοπόλεως ἐπεποιήντο, οὐδεὶς ὅστις αὐτῶν ἐπανῆκε. παρα- V. 58
 δραμόντες δὲ τοῦτο ὑπὸ τοῦ δέους, καὶ ἄπαντα ὅποσα ἐπή-
 59γοντο ἐδώδιμά τε καὶ ἄλλως ἀναγκαῖα καὶ τίμια ἐνταῦθα κα-
 ταλειοπίπτες, καὶ ἐν τοῖς ἐνδοτέρῳ χωρίοις ἀποσεσωσμένοι,
 οὐ μόνον εὐκλεῖα καὶ ἀγέρωχον, μᾶλλον μὲν οὖν καὶ κερδαλέαν
 τὴν νίκην τοῖς πολεμίοις παρέσχοντο.

η'. Οἷοι γὰρ ἀνδρῶν ἔρημα τὰ ἐκείνη πεδία εὐρόντες,
 10διέλυσάν τε τὸ χαράκωμα, καὶ ἄπαντα τὰ ἐντὸς ληϊσάμενοι, D
 οὕτω δὴ γεγηθότες ἐπανῆλθον εἰς τὰ οἰκεῖα, καὶ τῆς προτέρας
 αὐθις χώρας ἐκράτουν. καίτοι πῶς οὐ λίαν ἀρίστηλον, ὥς
 θεῖόν τι μῆνιμα τοῦ ἀνοσίου αἵματος ἕκατι τὰ Ῥωμαίων
 15οὐ μεῖον ἢ πέντε μαχίμων ἀνδρῶν μυριάδες, ὑπὸ τρισχιλίων
 Περσῶν ἀγεννῶς οὕτω πεφεύγασι, πλείστους ὅσους ἀποβεβληκό-
 τες; πλὴν ἀλλ' αὐτοὶ γε οἱ τῆς μαιφρονίας ἐργάται οὐκ ἐς
 μακρὰν τὴν τελεωτάτην ἀνέπλησαν δίκην, ὥς προϊόντες ἀφη-
 γησόμεθα. τότε δὲ χειμῶνος ἐπιλαβομένου, ἀνὰ τὰ πολλίσματα
 20τε καὶ φρούρια ἅπας ὁ στρατὸς ἐσκεδάννυτο, ἥπερ ἐκάστῳ δια- P. 81
 χειμᾶζειν ἐτέτακτο. ἐν τούτῳ δὲ τὰ τῶν Κόλχων πράγματα

3. ἐπεποιήντο R. et Intrp. *metati fuerant*, ἐπεποιήντο vulg.
 αὐτῶν R. (Cl.); αὐτοῖς vulg. 6. καὶ ἐν τοῖς om. R. 11. δὴ
 τε γηγ. R. 12. χώρας αὐθις R. 13. τοῦ ἀνω ρεύματος R.
 15. ἀνδρείων R. pro ἀνδρῶν.

sensim insectationem intercidisset, donec illi pontem transgressi aegre tandem in tuto, ubi et reliqui omnes, constitissent. Nam ex anterioribus castris, quae prope Archaeopolim posita erant, nemo plane ipsis rediit, sed praetercurrentes ea prae metu, omnique commatu et aliis rebus necessariis maiorisque pretii ibi relictis, et ad interiora loca fuga evadentes, non solum illustrem ac gloriosam, verum etiam quaestuosam hostibus victoriam praebuerunt.

8. Hi enim cum illic campos hominibus vacuos invenissent, soluto dirutoque vallo, omnia quae in eo erant depraedati, laeti ad sua redierunt, prioraque iterum loca occuparunt. Atqui quo pacto non cuivis valde perspicuum fuerit, divinam quandam iram iniustae caedis causa Romanorum copias circumvenisse, cum pessima consilia sequutae fuerint, et quinquaginta non minus virorum bellatorum millia a tribus Persarum millibus adeo turpiter fugata, quam plurimis desideratis? Porro ipsi etiam caedis auctores non multo post extremam poenam luerunt, ut in progressu narrabimus. Tum vero ingruente hieme per oppida et propugnacula universus exercitus est distributus, prout cuique ad hibernandum locus est designatus. Interea Colchorum res dubiae admodum turbataeque erant, cum et universi pri-

- A. C. 554 ἀμφίβολα γὰρ ἦν ἐς τὰ μάλιστα καὶ τεταραγμένα. τοιαῦτοι
 I. L. 28 καὶ ἅπαντες οἱ ἐν τέλει διηπόρουσιν, τίνες ἂν γένοιτο καὶ ὅποι
 τραπέειν. καὶ οὖν ὑπὸ τινα φάραγγα τοῦ Κανκιάσου ἀγείραντες
 ἐν ἀποφῆτῃ τὸ πλεῖστον τοῦ ἔθνους, ὡς ἂν μὴ ἔκπυστα εἴη
 τοῖς Ῥωμαίοις τὰ μελετώμενα, βουλὴν προὔτιθεντο, πότερον
 ἐπὶ Πέρσας μεταχωρητέον, ἢ μενετέα ἐτι παρὰ Ῥωμαίους.
 αὐτίκα δὲ πολλοὶ ἀπερῶνιπτοντο λόγοι, οἱ μὲν ἐπὶ τὰδε, οἱ δὲ
 ἐπὶ θάτερα προκαλούμενοι. ἦν δὲ ἄκριτος ἡ βοή καὶ ταραχώ-
 δης, μήτε τοῦ λέγοντος ὅστις εἴη, μήτε ὃ, τι ποτὲ λέγοι, δια-
 Βγγυγκωσκομένου σαφῶς. τότε δὴ οὖν οἱ δυνατώτατοι σιγὴν μὲν 10
 τοῖς πλήθεσιν ἔχειν παρεκελεύοντο, παριέναι δὲ τὸν βουλόμε-
 νον ἐν κόσμῳ καὶ τὸ πρακτέον διεξιέναι ὅστις ἂν οἷός τε ἦ.
 ἀνὴρ δὲ τις τῶν λογιμωτάτων, Αἰήτης ὄνομα, ἐδυσσώρει μῦ-
 λόν τι ἀπάντων καὶ ἐχαλέπαιεν ἐπὶ τῷ ξυνερχθέντι, ὧν
 μὲν καὶ ἄλλως μισοῦμαιος, καὶ τὰ Περσῶν ἀεὶ προσιέμενος. 15
 τότε δὲ καὶ πλέον τῷ εὐπροσώπῳ τῆς αἰτίας ἀποχρώμενος,
 ἐξαιρεῖν ἐπειράτο πέρα τοῦ προσήκοντος τὸ γεγενημένον καὶ
 οὐδὲ βουλῆς ἔφρασκεν δεῖν ἐπὶ τοῖς παροῦσιν, ἀλλ' εὐθύς ἐς
 τελεωτάτον μηδισμόν κατὰστῆναι. τῶν δὲ ἄλλων μὴ χρῆναι
 C. λεγόντων οὕτω δὴ τι ἐξαπίνης τὸν βίον ὅλον μετασκευάσασθαι, 20
 πρὶν δὴ σχολαίτερον σφίσι βουλευομένοις τὸ λῶν ἀναφανείη,
 4. εἴη R., ἔοι vulg. 9. λέγει R. διαγγ. σαφῶς R.,
 σαφ. διαγ. vulg. 13. ὄνομα R., τοῦνομα vulg. 15. μισοῦ-
 ῶμαιος vulg. 20. βίον ὅλον R., ὅλον βίον vulg. με-
 τασκευάσασθαι R., μετασκευάσθαι Lugd. et ed. pr., μετεσκευά-
 σθαι Par.

είπες inter eos viri haerent animi, quid agerent quove se verterent. Cum itaque ad quamdam Caucasi montis convallem maximam gentis suae partem esset convocassent, ne inaudiri a Romanis quae tractabantur possent, proposuerunt ad deliberandum, utrum ad Persas transeundum esset, an vero apud Romanos adhuc manendum. Statim vero multi spargebantur sermones, aliis hoc, aliis illud urgentibus. Confusaneus vero et turbulentus clamor excitabatur, adeo ut neque quis diceret, neque quid diceret, aperte discerni posset. Tum principes indicto multitudini silentio, iubent ut qui quid facto opus videretur compositae proponere vellet, accederet, quicumque tandem is vel qualiscunque esset. Vir autem quidam spectabilis, Aetetes nomine, qui prae aliis omnibus factum hoc moleste indigneque ferebat, et alioqui Romani nominis osor Persicisque rebus semper studens, tunc et quidem magis specioso causae praetextu abutens factum ipsum supra quam par erat exaggerare nitetur; asserens res praesentes deliberatione non egere, sed confestim apertissime ad Persas transeundum esse. Aliis vero contra dicentibus, non oportere ita repente totam vitam immutare, priusquam lentiore deliberatione habita, quod maxime e re foret compertum exploratumque esset; tum ille ira concitatus cum

ὁ δὲ ἀναστὰς σὺν ὄργῃ, καὶ προπηδήσας ἐς μέσους, ἐδημηγό- A. C. 534
ρει καθάπερ ἐν δημοκρατικῇ βουλευτηρίῳ. ἦν γὰρ καὶ λέγειν I. 28
δεινὸς πλέον ἢ κατὰ βαρβάρους, καὶ ὅσος τοῖς νοήμασι ἔπτο-
ρεῖν φύσεως δεξιότητι. καὶ τοίνυν ἔλεξε τοιαύδε·

5 Ἐἰ μὲν ἐν λόγοις ἡμᾶς καὶ βουλαῖς ἡδέικουν Ῥωμαῖοι,
καλῶς ἂν καὶ ἡμεῖς τοῖς ὁμοίοις αὐτοῦς ἀμυνόμενοι διετελοῦ-
μεν νῦν δὲ πῶς ἀνεκτὸν, τοὺς μὲν ἤδη τὰ πάντων δεινότετα
δεδρακέναι, ἡμῖν δὲ τὸν τοῦ ἀντιδρᾶσαι καιρὸν εἰς τὸ μέλλειν D
καὶ βουλευέσθαι διαρῶσθαι; οὐ γὰρ δὴ πάρεστι λέγειν ὡς πο-
10λέμιοι μὲν οὕτω τοῖς ἔργοις ὄντες πεφώρονται, εἰκασθεῖεν δὲ
ἂν μόνον μελετῶσι τοῦτο καὶ βουλομένοις, οὐδὲ τεκμηρίων τι-
νῶν ἐπιμνησθῆναι δεήσει πρὸς ἔλεγχον δῆθεν ἐπιβουλῆς λαν-
θανούσης. ἀλλὰ Γουβάξης μὲν, ὁ τηλικούτος, οὕτω πῶς ἀθλιῶς
ἠφάνισται ὥσπερ τις τῶν πολλῶν καὶ ἡμελημένων. οἴχεται δὲ
15 φροῦδον τὸ παλαιὸν τῶν Κόλχων ἀξίωμα, καὶ τολδιπὸν οὐ
τοῦ ἄρχειν ἐτέρων ἀνδεκτέον ἡμῖν, ἀλλ' ἀγαπητέον εἴπερ ἐξῆ
τῶν πρώην ὑπηκόων μὴ σφόδρα μειονεκτεῖσθαι. πῶς οὖν οὐ
λίαν παράλογον, εἰ περὶ τῶν ὅς ταῦτα κατεῖργασται καθε- P. 82
δούμεθα διασκοποῦντες, πότερον αὐτοὺς ἐχθρίστους ἢ φίλους
20 εἶναι κρινοῦμεν; καίτοι γιγνώσκειν χρεῶν, ὡς οὐδὲ μέχρι V. 59

1. προσπηδήσας R. 5. ἡμᾶς R. et Intrpr. ὕμᾶς vulg. 6.
αὐτοὺς add. ex R. et Intrpr. in eos. 13. ὁ τηλικούτος R.
ὁ τηλικός vulg. 16. ἀγαπητὸν R. 18. καθεδούμεθα R. (Cl.),
καθεδουμένων vulg. et Lugd., in quo m. 2. correxit: καθεδούμε-
νοι, Intrpr. si sedendo consultemus.

assurrexisset et in medios prosiliisset, concionem habuit veluti in senatu populari. Erat enim eloquentior, quam solent esse barbari, quique sententiis ipsis oratorem agere poterat, naturae dexteritate adiutus. In hunc itaque modum verba fecit:

9. „Si verbis nos aut consiliis laesissent Romani, recte pro-
fecto etiam nos similibus rebus iniuriam vindicaremus. Nunc vero
quonam pacto hoc sit tolerandum, illos quidem atrocissimis malis
nos affectisse, nobis vero compensandae iniuriae occasionem cun-
tando et deliberando effluere? Neque enim dici potest, quod non-
dum quidem hostes rebus ipsis factisque sint deprehensi, sed
tantum verisimile sit, eos hoc molitos esse atque in animo habuisse;
neque necesse est, argumenta quaedam commemorare ad latentes
scilicet et tectas ipsorum insidias probandas; sed Gubazes quidem
vir tantus adeo misere e medio sublatus est veluti aliqui e multis et
neglectioribus. Evanuit iam vetus illa Colchorum dignitas, neque
deinceps nobis danda est opera, ut aliis imperemus, sed eo contenti
simus, si liceat ab iis, qui olim nobis subditi fuerant, non pessime
tractari. Quo pacto vero non sit valde absurdum, si de iis, qui haec
perpetrarunt, sedeamus deliberantes, utrum eos inimicissimos, an vero
amicos declaremus? Atqui ita statuamus oportet, non intra hosce ter-
minos eorum audaciam substitutam, sed nobis crimen hoc negligem-

A. C. 554 τούτων αὐτοῖς τὸ θράσος ἐστήξει· ἀλλὰ, καὶ μεθιέντων ἡμῶν
 I. I. 28 τὸ ἐπίκλημα οἶδε οὐκ ἀφέξονται, καὶ ἡρεμοῦντας ἀδεέστερον
 λυμανοῦνται. εἰσὶ γὰρ ἀμέλει θαρῶταλέωτεροι πρὸς τοὺς ὑπεί-
 κοντας, καὶ ὑπερφρονεῖν εἰδισμένοι τὸ θεραπεῦον. ἔχουσι δὲ καὶ
 βασιλέα πανουργότατον, καὶ ταῖς μεταβολαῖς τῶν ἀεὶ παρόντων
 ἠδόμενον ὄθεν δὴ καὶ τὰ τῆς μαιφονίας ἀθρόον διήγυσται,
 τοῦ μὲν ἐμβριδιῶς ἐγκελευσαμένου, τῶν δὲ προθύμως ὑπη-
 ρετησάντων. καὶ πεπορθημέθα μονοουχὶ πρὸς αὐτῶν, οὔτε
 Β. ἀδικήματος ἄρξαντες, οὔτε τινὸς ἔχθους συμβάντος, ἀλλ'
 ὁποίας πρότερον εἶχοντο συνηθείας, τῆς αὐτῆς ἔχεσθαι δο-
 10 κοῦντες, πεπράγασι ὅμως τὰ πάντων ἀνοσιώτατα, ὥσπερ
 αὐθωρὸν ἀναπλησθέντες ὠμότητος καὶ μανίας καὶ μίσους καὶ
 πάντων ἡμοῦ τῶν τοιῶνδε. ἀλλ' οὐ τὰ Περσῶν ἦθη τοιάδε,
 πολλοῦ γε καὶ δεῖ. φίλους τε γὰρ οὓς ἂν ἐξαρχῆς κτήσαιντο
 βεβαιότατα στέργειν πειρῶνται, καὶ τὴν ὀργὴν πρὸς τὸ ἀντί-
 15 παλον διατηροῦσιν ἔστ' ἂν ἀντίπαλον ἦ. ἠβουλόμην μὲν οὖν
 τῇ Κολχικῇ πολιτείᾳ τὴν παλαιὰν δύναμιν προσγενέσθαι, ὡς
 μηδαμῶς αὐτὴν ξένης τινὸς καὶ ἐπὶ ἡλυδος ἐπικουρίας προσ-
 C. δεῦσθαι, ἀλλ' εἶναι τοῖς πᾶσιν ἔς τε πόλεμον καὶ ἐς εἰρήνην
 ἀνταρκεστάτην. ἐπεὶ δὲ, εἴτε χρόνου διαφορῆ, εἴτε τύχης ἐναν-
 20 τιώμασιν, εἴτε καὶ ἀμφοτέροις, ἐκβιασθέντες, εἰς τοῦτο ἦκο-

2. ἡρεμοῦντες R. 3. θαρῶταλέωτεροι R., θαρῶταλέωτατοι vulg.
 15. πρὸς τὸ ἀντίπαλον R., ἐς τὸ ἀντ. vulg. 16. ἐν R., om.
 vulg. ἦν pro ἦ R. 19. καὶ om. R. 20. διαφορῆ R., Inpr.
 temporum varietate, παραφορῆ vulg. "

tibus illos non destituros, sed quietos nos minore cum metu maiori-
 bus malis affecturos. Sunt enim ut plurimum ferocissimi in subditos,
 et clientes suos despectui habere consueverunt. Habent vero etiam
 regem versutissimum quique praesentium semper rerum mutatione
 delectatur; unde et factum est, ut haec caedes confestim fuerit per-
 petrata, ipso quidem acriter incitante, his vero prompte ministran-
 tibus. Et devastati tantum non ab ipsis sumus, cum nulla eos
 iniuria provocaverimus, neque ulla simultas cum eis intercesserit;
 sed eadem qua antehac nobiscum consuetudine utentes, atrocissima
 iniquissimaque in nos commiserunt, tanquam repente unoque tem-
 poris momento crudelitate, insania, odio, omnibusque aliis id ge-
 nus malis repleti. At Persarum non istiusmodi sunt mores; pluri-
 mum profecto interest. Quos enim semel amicos fuerint nacti, eos
 firmissima amicitia complecti pergunt; in hostem vero, quamdiu est
 hostis, infensos infestosque animos gerunt. Optarim equidem Col-
 chorum rem publicam pristina vigere potentia, ita ut externis ac
 peregrinis auxiliis non indigeret, sed ipsa sibi rebus omnibus pace
 belloque sufficeret. Cum vero sive temporis varietate, sive fortunae
 adversitatibus, sive etiam utroque compulsi, eo impotentiae vene-
 rimus, ut aliis subditi simus, consultissimum duxerim illis subesse,

μεν ἀσθενείας, ὡς ὑφ' ἑτέροις τετάχθαι, κράτιστον οἶμαι προσ- A. C. 564
 χωρεῖν τοῖς ἐμφρονεστέροις, καὶ τὴν εὐνοίαν πρὸς τὸ οἰκεῖον I. I. 28
 καὶ ἔνοπονδον ἐν τῇ ἀτρέπτῃ παρεχομένοις. οὕτω δὲ καὶ πε-
 ρισοῦμεθα τῶν ὡς ἀληθῶς πολεμίων, τῷ μῆτε παντάπασι τὸ
 5 φθάσαν ἀτιμώρητον καταλειφθῆναι, καὶ τοῦ μέλλοντος πέρι,
 ὅπως ἐν τῷ ἀσφαλεῖ κείσεται, τὰ δέοντα παρεσκευάσθαι. τὸ μὲν
 γὰρ ἔπουλον ἐκεῖνο τοῦ τρόπου καὶ βωμολόχον, ὃ προβαλλό-
 μενοι μετὰ πρᾶότητος δολερᾶς καὶ ὀμιλίας μεμηχανημένης τοὺς D
 πιστεύοντας ἀδικοῦσι, περιττὸν ἔσται καὶ ἀνόητον, καὶ οὐχ
 10 ἔξουσιαν ὅπως αὐτῷ χρήσονται καθ' ἡμῶν διὰ τὸ ἄμικτον τῆς
 δυσμενείας καὶ περιφανῶς ἀποκεκριμένον. εἰ δὲ καὶ πολεμῆν
 πειραθεῖεν, ἀλλὰ πρὸς Λαζοὺς ἅμα καὶ Πέρσας παραταττό-
 μενοι, καὶ ταῦτα ἐν πολεμίᾳ γῆ, τὸ γοῦν ἐντεῦθεν, οὐκ ἂν
 οὐδὲ τὴν ὁρμὴν ὑποσταίεν. οἳ γε καὶ ἀρτίως παντὶ τῷ στρατῷ
 15 μοῖρα τινὶ τῶν Μήδων ἐλαχίστη προσμίξαντες καὶ πρὸς φν-
 γὴν εὐθύς αἰσχίστην τραπέντες, μέχρι καὶ νῦν μονορουχί πνευ-
 στωσίων ὑπὸ τοῦ δρόμου, ἅπασι μὲν ὡς εἶπέν τοῖς ἄλλοις ἐλατ- P. 83
 τωθέντες, μόνῃ δὲ τῇ τάχει τοὺς διώκοντας νενικηκότες.

ι. „Τούτου δὲ τὸ μὲν ἐμφανὲς καὶ προχειρότατον αἴτιον
 20 ἀνανδρίαν εἶποι τις ἂν, καὶ τὸ μὴ τὰ προσήκοντα βεβουλεύ-
 σθαι. πρόσεστι γὰρ αὐτοῖς ὡς ἀληθῶς καθάπερ οἰκεῖα καὶ σγ-
 10. χρήσονται R., χρήσονται vulg. 14. καὶ ἀρτίως R. 15.
 προσμίξαντες καὶ add. ex R. et Intrp. ubi — manus conservatis-
 sent. 18. νενικηκότες R., νενικηθέναι vulg. 20. ἀνανδρίαν
 R. προσήκοντα Sph. Par.

qui moderatores aequabilioresque sunt, quique benevolentiam in suos et in foederatos sartam tectam conservant. Ita vero superiores evademus iis, qui vere nobis sunt hostes, si neque omnino commissum facinus impune abeat, simulque in posterum securitati rerum nostrarum consuluerimus. Nam subdoli eorum et blandi mores, quos prae se ferentes dolosa quadam lenitate fictitiae familiaritate credulos fallunt iniuriisque afficiunt irriti plane et inutiles erunt; neque ipsis facultas suppetet adversus nos iis utendi, cum nulla nobis ob hostilitatem consuetudo cum eis sit intercessura, sed aperte disuncti simus faturi. Quod si vero etiam bello nos aggredi tentarint; si adversus Lazos simul et Persas congregiendum fuerit et quidem in hostili regione, ne primum quidem eorum impetum sustinere possint; qui modo cum universo exercitu ab exigua quadam Medorum manu confestim in turpissimam fugam versi, et adhuc tantum non prae cursu anhelantes spiritum trahunt; et omnibus quidem, ut ita dicam, aliis victi, sola vero celeritate insequentes Persas vicerunt.

10. Huius vero rei apertissima expeditissimaque causa ignavia merito dicatur et consiliorum pravitas. Adharescunt enim ipsis revera tanquam propria atque innata haec probra; ad quae a natura inata

A. C. 554 γενῆ καὶ τὰ τοιαῦτα οὐκ εἶδῃ· πλὴν ἀλλὰ τοῖς ἐκ φύσεως μο-
 1. I. 28 χθηροῖς τὸ ἀνδραίρετον ἀδίκημα προσετέδεν, ἐδιπλασίασεν αὐτοῖς
 τὸ ἀτίμημα, τῆς τοῦ κρείττονος προμηθείας διὰ τὸ ἄγος ἐκπε-
 πτωκάσει. τὸ γὰρ νικῆν οὐχ οὕτω τοῖς ὕπλοις, ὅσον τῷ εὐσε-
 βεῖ βεβαιουῦται· καὶ οὐκ ἂν ποτε μετεῖναι φησάμει τῆς τοῦ ἀγα-5
 θοῦ συμμαχίας πονηροῖς ἀνδράσι καὶ μαρωτάτοις. τούτοις
 Βοῦν, εἶπερ εὐ φρονουῦμεν, οὐ προσεκτέον, ὅς οὔτε τὰ τῆς
 γνώμης ἀριστα σύγκειται, καὶ τὸ σῶζειν ἅπαντα πεφυκὸς νε-
 μεσῶ· ὡς μὲν οὖν ἡ προσχώρησις ἡμῖν εὐκλος ἔσται καὶ προσ-
 φοροτάτη καὶ τῇ κρείττονι κεχαρισμένη, διὰ τῶν πραγμάτωνιο
 μᾶλλον ἢ τῶν λόγων δεδήλωται. οὐ μὴν οὐδὲ ἀδικεῖν δόξοιμεν
 ἂν, αὐτὰρ ἄπιστοι καθεστάναι. πολλάκις γὰρ ἤδη καὶ πρότε-
 ρον ὑπὸ Ῥωμαίων προπηλαμιζόμενοι, ἐμμένειν καὶ ὡς τοῖς
 V. 60 καθεστηκόσιν ἡγούμεθα χρῆται; φανλότατον εἶναι κρίνοντες τὸ
 μεταβάλλεσθαι ἑαδίως ἐπὶ τισιν αἰτίαις, εἰ καὶ δεινόταται 15
 εἶεν, φορηταῖς δὲ ὅμως καὶ οὐ παντάπασιν ἀνυποίστοις. τὸ δὲ
 καὶ μεγίστας βλάβας καὶ ἀνήκεστα πάσχοντας φέρειν διαπαντός
 ἀταλαιπώρως, καὶ πρὸς μηδὲν ὀκιοῦν ἄχθοσθαι τῶν ἀνοσίων
 C. ἔργων καὶ ἀποπτῶντων, οὐ σωφρονούντων ἀνδρῶν εἶναι φημι,
 ἀλλὰ δειλιῶν καὶ ἀθλιῶν, καὶ τὴν περὶ τὰ κοινὰ ἑαθθυμία 20
 τῇ τῆς ἀπραγμοσύνης ὀνόματι σοφίζομένων. τούτου δὲ τοῦ τῆς

4. τῷ εὐσεβεῖ R., τῷ εὐσεβεῖν vulg. 9. Exciditne πρὸς τοὺς Πέ-
 σας ante προσχώρησις? 11. τῶν ante λόγων om. R. δό-
 ξοίμεν R. (Cl.), δόξειεν vulg. 16. δὲ ante ὅμως Ins. ex R.
 et Intpr. 17. ἀνήκεστα R. et Intpr. ut videtur, ἀνηκέστους vulg.

vitia cum accesserit voluntarium scelus, duplicavit eis malum, quippe
 qui a divina numinis cura ob piaculare facinus admissum excide-
 runt. Victoria enim non tam armis quam pietate stabilitur; neque
 unquam summae illius bonitatis auxilium sceleratos et piaculares homi-
 nes consecuturos existimaverim. His itaque, si sapimus, nequaquam
 est adhaerendum, quibus neque mens est optime constituta, et is a
 cuius manu omnium salus dependet, est infensus. Ostensum ergo est
 aperte rebus ipsis potius quam verbis, nostrum ad Persas transitum
 facilem maximeque conducibilem nobis, et Deo imprimis gratum fore.
 Sed neque inique fecisse aut infidi fuisse videbimur. Nam et antea
 saepenumero a Romanis contumeliis lacessiti, tamen vel ita in eodem
 statu permanendum duximus; vanissimum easque iudicantes facile im-
 mutari causis aliquot oblati, quae ut sint gravissimae, ferri tamen
 possint, neque sunt prorsus intolerabiles. At vero cum extremis atque
 irremediabilibus malis afficiamur, facile id semper minimeque moleste
 ferre, neque ullis iniquis atrocissimisque factis offendi, dixerim non
 esse hominum moderatorum, sed timidorum et miserorum, suamque
 circa publicum vaecordiam curiositatis fugam falsa appellatione vocan-
 tium. Hoc autem caedis scelere neque atrocius, nullum apud alios per-

μιαυρονίας πάθους οὐκ ἂν οἶμαι παρ' ἑτέροις μεῖζόν τι γένοιτο, A. C. 364
 οὔτ' ἂν γινόμενον περιοφθείη. οὐκ οὐν οὐδὲ ἡμῖν περιοπτέον, I. I. 28
 αἰσχυνομένοις εἴ γε φανεῖται τοῦ βασιλέως ἐπιλεησμένοι, καὶ
 τοὺς ἀπεκτονότας ὑποθωπεύοντες. εἰ γὰρ οἶδόν τε ἦν αὐτὸν ἐν-
 5 θάδε παρεῖναι, πάντως ἂν ἐπεκάλει καὶ κατεμέμφετο τῆς ἡμε-
 τέρας ὀλιγορίας, ἀνθ' ὧν οἱ ἀλιτήριοι οὗτοι κατὰ τὴν ἐκείνου
 γῆν ἔτι ἐνδαιωῶνται, καὶ οὐ πολλῶν πρότερον ἐξελέγησανται. D
 ἐπεὶ δὲ οὔτε παρέσται τοιοῦτον, οὔτε φθέγγεται, ὑμεῖς ἀνα-
 λογίσασθε τὸν ἄνδρα, καὶ ὡς ἐν μέσῳ τοῦ συλλόγου παρεστῶς
 10 οὔτω ταῖς ἐννοίαις ὑμῶν ἀνατυπούσθω, ἐπιδεικνὺς μὲν τὴν
 σφαγὴν καὶ τὸ στήθος καὶ τὸν ἀγκῆνα, ἱκετεῦον δὲ τὸ ὁμό-
 φυλον νῦν γοῦν τίσασθαι τοὺς πολεμίους. εἶτα τίς ἂν ὑμῶν
 ἀποδέξοιτο διαπορούντων καὶ σκοπομένων, εἰ δίκαιον πρὸς
 τῶν Κόλχων οἴκτου τυχεῖν τὸν Γουβάζην; εὐλαβητέον γὰρ
 15 ἡμῖν, ὅπως μὴ τὸ οὐκ εὐκρεπὲς δῆθεν τῆς μεταστάσεως δε- P. 84
 διότες, μεθέξομεν τοῦ μιάσματος, καταπροέμενοι καὶ παρέν-
 τες τὸ τιμωρεῖν τῷ τεθνηκότι, καὶ μᾶλλον ἐντεῦθεν ἄπιστοι
 δόξομεν, εἴ γε τῷ βίῳ μόνον ἐκείνου τὴν πρὸς αὐτὸν οἰκείωσιν
 ἀναμετρήσαντες, συναποβάλωμεν αὐτῷ καὶ τὴν μνήμη. κα-
 20 λῶς μὲν γὰρ τῶν πραγμάτων χωρούντων, πολλὴ ἄνοια τὰ
 προεγνώσμενα μεταμανθάνειν ἐναντίως δὲ πού φερομένων,
 ἀσύμφορον οἶμαι τὸ μὴ οὐχὶ θῆτον ἀρμόζεσθαι τῷ προσπί-
 3. εἴ γε R., εἴ που vulg. 8. ἀναλογίσασθαι R. 11. καὶ τὸ
 στήθος R., ὑπὸ τὸ σι. vulg. et Intrpr. 12. ὑμῶν R. et Intrpr.,
 ἡμῶν vulg. 13. σιωπούμενων R. 18. δόξωμεν R. et Lugd.

petrari queat, neque perpetratum negligatur. Quocirca neque nobis negligendum est, ad quorum ignominiam pertinebit, si quando visi fuerimus obliti regis, interfecto-ribus adblandientes. Si enim fieri posset, ut ipse nunc coram sisteretur, acriter profecto vos increparet, et negligentiae contemptusque sui insimularet, quod scelerati isti suis adhuc in terris degant, neque multo ante sint eieci. Quoniam vero neque adfuturus est ipse deinceps, neque vos compellaturus, vos virum illum cum animis vestris reputate, et tanquam in medio huius concionis stans mentibus vestris repraesentetur, ostendens quidem vulnus et pectus et cervicem, gentique suae supplicans, ut vel nunc vindictam de hostibus sumant. Proinde quis vestrum eos admiserit, qui in dubium vocant et consultant, an aequum sit Colchos Gubazae comiseratione tangi? Verendum enim nobis est, ne cum metui-mus, ut parum honestus noster ad Persas transitus videri possit, piaculi participes simus, deserentes eum mortuique vindictam negligentes; magisque ex eo perfidi censeamur, si vita tantum illius studium amo-remque nostrum erga ipsum metientes, una cum ipso etiam memoriam abiciamus. Rebus enim prospere succedentibus, magna dementia fuerit priora instituta immutare: cum vero contrario modo res ferun-

A. C. 554 πτοῦσι τὸ γὰρ βέβαιον ἐν τῷ εὐλόγῳ κρίνεσθαι χρῆ, καὶ τὸ
 L. I. 28 ἐγκατερεῖν τοῖς παροῦσιν οὐκ ἐπαινετέον ἀεὶ, ἀλλ' ὅτε φρο-
 νῆσει συμπαραγίγνεται. ἔνθα δὲ συμβαίνει ὧν μὲν δεῖ με-
 Β μνησθαι περιορῆν, ἔχεσθαι δὲ τῶν οὐ προσηκόντων, ἐνταῦθα
 τοῦ μεταβάντος ἐφ' ἕτερα ὁ βεβηκῶς ἐπὶ τοῖς προτέροις μεμ-
 πότερος. ταῦτα δὴ ὧν οἱ Πέρσαι πυνθανόμενοι πρὸς ἡμῶν
 καὶ συνίετες, στέφξουσιν ἡμᾶς εἰκότως, καὶ ὑπερμαχοῦνται,
 χρηστοὶ τε ὄντες καὶ μεγαλόφρονες, καὶ δεινοὶ τεκμαίρεσθαι
 τὰς γνώμας τῶν πέλας, καὶ πρὸς γε χώραν οὕτως ἐπικαιρο-
 τάτην καὶ δύναμιν ἀξιοχρεων, ἣν αὐτοὶ πρὸ πολλῶν χρημά-10
 των καὶ πόνων ἔχειν τιμῶνται, εἰς συμμαχίαν ἀντεπάγγελτον
 προσλαμβάνοντες. μὴ τοίνυν ἕτερόν τι παρὰ ταῦτα διανοείσθε,
 ἀλλ' εὐθύς ἐπιχειρεῖν τοῖς πράγμασι, καὶ τὸ μελετηθὲν ἀνα-
 Καλύπτειν· οὕτω γὰρ ἂν εὐκλείαν μεγίστην ἀροίμεθα, ὅσια τε
 δρώντες καὶ δίκαια, καὶ πρὸς τὸ συνοῦσον ἔξευρημένα." 15

ἰά. Τοιαῦτα τοῦ Αἰήτου εἰπόντος, ἀντίκα ἅπας ὁ ὄμι-
 λος ἐπῆρτο καὶ ἀνεβόα, καὶ ἀθήμερόν ἔεντο μετανίστασθαι,
 οὔτε τοῖς Πέρσαις προεγνωσμένον, οὔτε οὕτω παρεσκευασμέ-
 νοι ὡς διαλαθεῖν τυχὸν ἢ καὶ ἀμύνασθαι τοὺς Ῥωμαίους δια-
 κολύοντας, ἀλλὰ μηδὲν ὀτιοῦν τῶν ἐσομένων διανοοῦμενοι, μήτε

7. ἑμᾶς R. 8. τε om. R. καὶ ante δεινοὶ add. ex R. et Intrp.
 11. πόνων Lugd. et Ed. pr., πόντων R., πόρων Par. ex conl. Bon-
 Vulc., Intrp. omisit. 14. μεγίστην R., ἀρίστην vulg. ἀροί-
 μεθα R., ἐλοίμεθα vulg. 18. οὔτε οὕτω Lugd. et Ed. pr., οὔτε
 ὅτω R., οὔτε αὐτοὶ οὔτω Par.

tur, inconsultum putarim non statim eventibus accommodari. De constantia enim ex rebus rationi consentaneis fit iudicium. Praesentium vero rerum statum constanter tolerare, non semper est laudabile, sed quando una adest prudentia. Ubi autem contingit quae curae esse oportebat negligere, et quae non decet amplecti; ibi magis culpandus venit, qui prioribus adhaerescit atque insistit, quam qui ad alia se transfert. Haec itaque cum e nobis audierint intellexerintque Persae, amore suo merito nos complectentur et propugnabunt, cum sint humani pariter et magnanimi, quique finitimorum animos optime explorare norunt; et quod amplius est, regio adeo opportuna, adeoque insignis exercitus, quem illi multis pecuniis opibusque potiore duxerint, spontanea denuntiatione in belli societatem ab ipsis fuerit admissa. Ne quid igitur aliud praeter haec cogitetis, sed statim rem ipsam aggredimini, et quod animo agitastis detegite. Ita enim et summam laudem consequemini aequa iustaque facientes, et ad vestram rem utilitatemque pertinentia.

11. Haec cum dixisset Aectes, universa statim multitudo concitata est, et acclamavit, eoque ipso die ad Persas transire desiderabat, cum nec illi certiores essent facti, neque ipsi ita comparati, ut vel latere Romanos vel eos propulsare, si prohiberent, pos-

ὑπὸ αὐτοῖς ἐκρήσεται ἢ ἐπιχειρήσεις, ἀτάκτως ἠπειρόντο. προσ- A. C. 594
 ὄν μὲν τοῦτο καὶ ἄλλως τοῖς πλήθεσιν, ἦδεσθαι τῷ νεωτε- L. I. 28
 ρισμῷ καὶ ταῖς μεταβολαῖς τῶν πραγμάτων, οὗτοι δὲ καὶ μᾶλ-
 λον ἠρεθισμένοι, οὐ μόνον οἷα δὴ βάρβαροι, ἀλλ' ὅτι τὴν τε D
 5 αἰτίαν εὐλογον εἶναι ἠγοῦντο, καὶ τοὺς λόγους ἐν μεγίστῳ
 θαύματι ἐποιοῦντο, ὃ δὴ καὶ μᾶλλον αὐτοὺς ἀνεκίνει καὶ διε-
 σόβει. οὕτω δὲ αὐτῶν ταραττομένων, ἀνὴρ τις Φαρτάζης ὄνο-
 μα, ὃν μὲν ἐν τοῖς μάλιστα παρὰ Κόλχοις, ἔμφρων δὲ καὶ
 δημοτικὸς μάλα τοὺς τρόπους, ἐπέσχεν αὐτοὺς τῆς ὁρμῆς καὶ
 10 ἀνέκοψεν, ἵκετεύσας μὴ πρότερον ἐπὶ τὴν πρᾶξιν χωρηῆσαι, V. 61
 πρὶν τι καὶ αὐτοῦ λέγοντος διακούσαιεν. μόλις δὲ αὐτῶν πε-
 πεισμένων τῇ πρὸς τὸν ἄνδρα αἰδοῦ, καὶ κατὰ χώραν μεμενη-
 κῶτων, παρελθὼν καὶ αὐτὸς ἐς μέσον, ἔλεξεν τοιαύδε, „Εἰκότα P. 85
 μὲν, ὃ ἄνδρες Κόλχοι, πεπόνθατε, λόγων δεινότητι σφόδρα
 15 κεκομψευμένων τὰς γνώμας ἐκταραχθέντες. δυσμαχῶτατον γάρ
 τι τὸ χρῆμα καὶ οἷον ἅπαντας ἀνθρώπους ἐκπλήττειν, οὐχ
 ἥμισυ δὲ τοὺς οὐπω πρότερον ἐς πείραν αὐτῶν καταστάντας·
 οὐ μὴν παντάπασιν ἀνανταγώνιστον σῶφρονι λογισμῷ, καὶ τῆς
 ἐκ τῶν πραγμάτων κρίσεως ἐχομένῳ. μὴ τοῖνων ἄρεσκόντων
 20 οὐμᾶς τὰ εἰρημένα, λογιζομένους ὡς τῷ ἀθρόῳ μόνῳ καὶ ἄσυν-
 ῆθι πεπίστευται, ἀλλ' οὐ τῷ πρόποντι καὶ ἀφελίμῳ. γινώ-
 σκετε δὲ μᾶλλον, ὡς εἰ καὶ λίαν ὑμῖν κεχαρισμένα δοκεῖ, ἀλλ' B

1. δη R. 6. διεσόβει R., ἀνεσόβει vulg. 7. Φαρτάζης R. in mg.,
 Intrp. Pharazes. 12. κατὰ χώρας ἀμενηκῶτων R. 20. συνήθει R.,
 Intrp. consuetudine. 21. ἀλλ' οὐ τῷ πρόποντι καὶ ἀφελίμῳ om. R.
 et Intrp.

sent; sed nihil plane eorum, quae eventura essent; cum animis suis
 perpendentes, neque quem exitum ipsorum conatus esset habiturus;
 familiare alioquin hoc est insitumque multitudini vitium, ut novitati
 studeat et mutationibus rerum delectetur. Hi vero etiam acris
 irritati concitatique erant, non solum, ut barbari, sed etiam quod
 aequam causam esse censebant, et Aetiae orationem summpere es-
 sent admirati; quod quidem etiam vehementius ipsos commovit at-
 que turbavit. Ita vero ipsis tumultuantibus, vir quidem Phartazes
 nomine, praecipuae cuiusdam inter Colchos auctoritatis; prudens
 etiam ac moderatus et valde popularis, compescuit eorum impetum,
 ardoremque restinxit, precatus ne hoc negotium aggrederentur, an-
 teaquam etiam se aliquid dicentem audissent. Aegre autem ipsis re-
 verentia illius viri persuasis, suoque loco manentibus, progressus
 etiam ipse in medium, in hunc modum verba fecit. „Nihil novi vo-
 bis accidit, οὐ Colchi, quod vi verborum valde speciosorum animis
 sitis perturbatis. Invicta enim res est eloquentia, quaeque omnes
 homines percellit, praecipue vero eos, qui nunquam antea eius pe-
 riculum fecerunt; non ita tamen, quin ei resisti possit prudenti con-
 sideratione quaeque ex rerum delectu pendeat. Ne igitur quae di-

Agathias.

11

A. C. 554 ἔνεστι κρείττονα τούτων ἐλέσθαι· καὶ τὸ ῥαδίως ἀναπέισθῆναι

I. I. 28 τεκμήριον ὑμῖν ἐναργὲς τῆς ἀπάτης γενέσθω. τῷ γὰρ τὰ ψευδῆ συμβουλευόντι μείζονός τε κόσμος καὶ ποικιλίας ἡμιμάτων προσδεῖ· κἀντεῦθεν πολλῶ τῷ θάλλονται χρώμενος, θῦπτον ἐφέλεται τοὺς εὐθεστετέρους. οὕτω δὲ καὶ ὑμεῖς, τοῦ Αἰήτου σοφί-5 σματα προθέντος ἐπαγωγὰ καὶ παράλογα, οὐκ ἴστε ὅπως ἐρνακισθήτε· καίτοι εἰ καὶ μηδὲν ἕτερον, ἀλλ' ἐκεῖνό γε καὶ λίαν ἐν προδήλῳ κείμενον εὐροὶ τις ἂν, ὡς ἄλλης τινὸς ζητή- C σεως ἀρχὴν ἐμβάλλειν προήχθη τῶν ἐφ' ἃ πάρεσμεν ἄλλοτριω-τάτην. καθάπερ γὰρ ὑμῶν ἀπάντων οὐ δεινὰ καθεστάναι ταῖο συμβεβηκότα φασκόντων, καὶ τῆς ἀτόπου μαιφονίας ἥιστα καταμειφομένων, καὶ τοῦτο μόνον διασκοπούντων εἶπερ ὡς ἀληθῶς ἡμαρτήκασι· οἱ τὸν Γουβάξην ἀπεκτονότες, παρῆλθεν κατηγορῶν ἐκείνων, καὶ πλείστους ὄσους προσφερόμενος λόγους ἐπὶ τοῖς ἡδῆ διεγνωσμένοις. ἐγὼ δὲ καταράτους μὲν εἶναι φημι¹⁵ καὶ κακοδαίμονας, καὶ οἴους ἡδιστα θεασαίμην ἂν ὀλέθρῳ τῷ πάντων χαλεπωτάτῳ διωλλυμένους, οὐ μόνον τοὺς πληξάντας, D καὶ τὴν σφαγὴν ταῖς χερσὶν ἐπενεγκόντας, ἀλλὰ καὶ τοὺς ὄσοι, παρὸν κωλύειν, ἐφῆκαν, πρὸς δέ γε καὶ τοὺς ἡσθάντας, καὶ τοὺς μὴ λίαν ὑπεραλγῆσαντας. πλὴν ἀλλ' οὐκ, ἐπειδὴ ταῦτα²⁰ γιγνώσκω, ἥδη που καὶ προσχωρεῖν τοῖς Πέρσαις συνοίσει

2. γενέσθω R., γενέσθω vulg. 4. ἐφέλεσθαι R. 6. προθέν-
τος R. et Intrp. *proponente*, προθέντος vulg. 14. προσφερό-
μενος R. 15. μὲν post καταράτους ins. R., om. vulg.

cta sunt, a vobis approbentur, considerantibus, quod repentino tantum et insueto, non autem honesto et utili probabilia sint visa. Intelligite vero potius, quod tametsi haec valde vobis grata videantur, meliora tamen his amplecti licet: evidensque vobis fraudis argumentum sit facile persuaderi. Nam ei qui falsa velit suadere, maiore ornatu varietateque verborum est opus; quocirca multo orationis lenocinio utens, simpliciores citius attrahit. Ita vero etiam vos, cum Aetes illecebrosas quasdam fallacesque argutias adhibuerit, nescitis ipsi, quomodo decepti sitis. Et quidem ut nihil aliud, illud certe apertissime cuius constare potest, quod aliam quandam statim initio quaestionem iniecerit, ab iis, quorum causa convenimus, alienissimam. Perinde enim atque vobis omnibus, non esse atrocita quae acciderunt, dicentibus, et turpem hanc caedem nequaquam accusantibus, atque hoc solum considerantibus, an revera deliquerint, qui Gubazem interfecerunt, illorum accusationem praeteriit, multaque verba de iis quae iam cognita sunt, consumsit. Ego vero execrabiles esse dico Deoque invisos, quosque libentissime viderim nece omnium atrocissima periisse, non tantum percussores, qui que suis ipsorum manibus caedem perpetrarunt, verum etiam omnes eos, qui cum prohibere possent, permiserunt, et eos insuper qui gavisi sunt, et qui non magnopere indoluerunt. Neque

οὐδὲ τοῦτο λάβοι τις ἂν ὥσπερ ἐπόμενον τῷ λόγῳ καὶ συνημ- A. C. 554
 μένον, ὡς, ἐκείνων παρανομησάντων, δεήσει καὶ ἡμᾶς τὰ οὐ- I. I. 28
 κεῖα νόμιμα καταπροέσθαι· οὐδὲ ἕως ἀπίστοις μὲν αὐτοῖς ἄχθε-
 σθαι, παραπλησίαν δὲ κτήσασθαι δόξαν. νῦν γὰρ οὐ τὸ φθά-
 σαν καὶ διηρυσμένον, καὶ οὐκέτι τὴν τοῦ μὴ γεγονέναι φύσιν
 ἐπιδεχόμενον, ἀναλογίζεσθαι χρῆ, ὡς ἂν μὴ, σὺν τῷ θυμου-
 μένῳ τῆς ψυχῆς καὶ χαλεπαίνοντι βουλευόμενοι, λάθοιμεν
 ἑαυτοὺς τὸ κρῖνον ἐπιθολοῦντες, καὶ τὴν τοῦ ἀμείνονος εὐρε-
 σιν προαφηρημένοι ἀλλὰ τοῦ μὲν πάθους ὑφέλειν, εἰσόσον
 101 μὴ δοκεῖν ἡμεληκέναι, πρόνοιαν δὲ τῶν γούν λοιπῶν θεσθαι
 πραγμάτων, ὅπως ἄριστα καθεστῆξη. ἀνοήτων μὲν γὰρ ἀνδρῶν P. 86
 ἐπὶ τοῖς παρωχημένοις κακοῖς ἀγανακτεῖν μέχρι παντός καὶ
 ἀνιάσθαι, σωφρόνων δὲ τὰς ἀτάκτους ῥοπὰς γιγνώσκειν τῆς
 τύχης, καὶ ταῖς μεταβολαῖς μὴ ταράττεσθαι, μηδὲ, τῶν προ-
 15 τέρων ἐστρημένους, συνδιαφθεῖραι καὶ τὰς τῶν μελλόντων
 ἐλπιδας.

ιβ. „Ἄλλ' ὁ μὲν σύμβουλος πάλαι τὰ Μήδων φρονῶν
 καὶ μεδιότην ἡμᾶς ἐπ' ἐκείνους γλιχόμενος, μορμολύττειν κα-
 θάπερ τοὺς παῖδας πειρᾶται, ὡς δὴ τοῖς Ῥωμαίοις οὐ τῶν
 20 τετολημένων ἀποχρησόντων, ἀλλὰ μειζύων προσεσομένων
 καὶ ὡς ὁ βασιλεὺς αὐτοῖς καινουργότατος, καὶ τὰ τῆς μαι-
 φρονίας αὐτὸς ἐγκελευσάμενος εἶη, σπουδασθὲν ἐκ πλείστου καὶ B

6. σὺν om. R. 19. ὡς δὴ R. Lugd. (Cl.), ὡς δὲ edd. 20. παρεσομέ-
 νων R. 21. Mallem καινουργότατος: cf. p. 156. ed. Bonn. v. 5.

tamen, quamquam ita sum affectus, ad Persas transire expedit;
 neque quisquam hoc ita accipiat tanquam consecraneum rationi
 et annexum, quod, quia illi leges proculcarunt, oporteat etiam
 nos patriis institutis valedicere, neque ipsis quidem ut perfidis in-
 fensus esse, eandem vero quam ipsi opinionem tenere. Neque enim
 nunc id, quod praeteritum peractumque est infectumque reddi non
 potest, reputare oportet, ne videlicet animo ira indignationeque
 successo deliberantes, imprudentes iudicium nostrum obfuscemus,
 sanioris potiorisque consilii inventionem nobis praeripientes; sed ita
 hoc malo affici, ut non neglexisse id videamur, prospicere vero, ut
 reliquae res quam optime constituentur. Dementium enim est, ob
 praeterita mala perpetuo angi atque dis cruciari; sapientium vero, in-
 ordinata fortunae momenta cognoscere, et mutatione vicissitudineque
 rerum non commoveri, neque, prioribus privatos, futurorum etiam
 spem omnem abicere.

12. Sed hic quidem consultor cum iamdudum Persarum sit
 studiosus, nosque ad illos transire peroptet, perterrefacere nos ut
 pueros conatur; quod Romani iis, quae iam in nos ausi sunt, contenti
 non sint futuri, sed atrocioribus malis affecturi; quodque rex ipsis
 sit novarum rerum studiosissimus, ipseque auctor impulsorque
 fuerit caedis multo antea tempore deliberatae et procuratae; atque

A. C. 554 βεβουλευμένον καὶ ταῦτα φάσκων, ἀνομνεῖ τοὺς Πέρσας καὶ
 I. I. 28 ὑπεράγεται, πείθειν ἡμᾶς ἐντεῦθεν οἰόμενος ἰκέτας εὐθύς καὶ
 αὐτομόλους γενέσθαι τῶν φύσει πολεμιοτάτων. πρὸς τοῦτο
 γὰρ ἅπασαν ἔχει τὴν ἀναφορὰν, ὠδίνων ἐξαρχῆς καὶ μηχανώ-
 μενος ὡς ἂν αὐτῷ τὰ μεμελετημένα πρὸς ἔργον ἐκβαίη, καὶ 5
 V. 628ὸν τῷ ἀνεξετάστῳ προτρέπων, τὴν τῆς βουλῆς τάξιν συγχεῖ
 καὶ ταράττει, καὶ πρὸς τὸ ἀνόητον μεταβάλλει. ἡ μὲν γὰρ
 προτερεῦν ἐλαχεν ἀεὶ καὶ ἡγεῖσθαι, βάσανον ἐμποιοῦσα τοῖς
 οὐπω προδήλοισι μόλις δὲ τοῦ πρακτέου διαγνωσθέντος, τότε
 C δὴ παρεῖναι χρεῶν τὸ ἐθέλειν τυχεῖν καὶ ἐφίεσθαι τῶν αἰρε-10
 θέντων. ὁ δὲ τὸ πέρας ἀρχὴν πεποιήται, ἐλόμενος ἤδη πρὶν
 τι σαφῶς διασκοπῆσαι. πόλον τοίνυν τὸ ἐκ τῆς βουλῆς ὠφέλι-
 μον, εἴπερ τῆς κρίσεως ἐν ὑστέρω παρῆ; ὑμεῖς δὲ, ὧ ἄνδρες
 Κόλχοι, μηδαμῶς τὰς γνώμας ἐτέρῳ τῷ κατειλημμένοι, καὶ
 πρὸς ἐν τι τέλος προδιωρισμένον ὄρωντες, οὕτως ἐπὶ τὰς ζη-15
 τήσεις χωρεῖτε. πῶς γὰρ καὶ ἔνεστι [τὰς] τῶν πραγμάτων
 μεταβάσεις βιάζεσθαι καὶ πρὸς τὸ ἀρέσκον μετασκευάζειν;
 τοῦναντίον γὰρ τούτοις ἐπεσθαι κοσμίως προσήκει, καὶ τὸν
 λογισμὸν ἐπ' αὐτὰ μεθίναν καθαρὸν καὶ αὐτόνομον, ὥστε κατὰ
 D ψυχολὴν τὰ προστυχόντα διευκρινήσαντα, τοῦ συνοίσοντος ἐφι-20

7. ἀνόητον R. idque conī. B. Vulcanius, Intpr. ad id, quod in-
 utile est, ἀνόητον vulg. 13. ὑμεῖς R. et Intpr., ἡμεῖς vulg.
 16. γὰρ καὶ ἔνεστι [τὰς] τῶν πραγμάτων μεταβάσεις βιάζεσθαι
 καὶ addidi ex R. (ubi τὰς desideratur) et Intpr. *possunt namque
 necio quo pacto violari rerum eventus et ad animi voluntate
 tem traduci, nisi tamen hic pro μεταβάσεις, ἀποβάσεις legebat.*
 20. τὰ προστυχόντα R. Lugd. et Intpr. *casus, τὰ προσχόντα vulg.*

haec dicens, Persas miris laudibus extollit, persuasurum se nobis
 hac ratione credens, ut supplices spontaneique transfugae fiamus iis,
 qui nobis natura sunt infestissimi hostes. Nam ad hunc unicum
 scopum collimat, hoc iam ab initio parturit et enititur, ut quae
 studiose procuravit, perficiantur; et inconsulte suadens consultatio-
 nis ordinem confundit ac turbat, inutilisque ut sit efficit. Con-
 sultatio enim semper praecedere consuevit, res non plane manife-
 stas examinationi subiiciens. Ubi vero tandem quid facto sit opus,
 est percognitum, tum sane necesse est ut adsit voluntas et deside-
 rium consequendi ea, quae sunt placita atque decreta. Hic autem ex
 fine principium facit, decernens iam, priusquam aliquid perpenderit.
 Quisnam igitur fuerit consultationis fructus, si iudicio est posterior?
 Vos autem, o Colchi, animis nullo praeiudicio occupatis, et ad unum
 aliquem praestitutum finem vos dirigentes, ita ad consultationes
 accedite. Qui enim possunt rerum vicissitudines vi arcessi et ad
 animi voluntatem traduci? Contrarium enim his ordinem sequi oportet,
 intellectumque purum ac liberum suiueque iuris adferre, ut re-
 bus accurate pensatis, quod consultissimum maximeque ex re
 est, exsequamur. Sic itaque consultantibus nobis statim apparebit

κείσθαι. οὕτω γὰρ ἡμῖν βουλευομένοις αὐτίκα φανεῖται, ὡς A. C. 554
 οὔτε ἐκ τῶν Ῥωμαϊκῶν ταγματῶν, οὔτε μὴν τῶν στρατηγῶν I. l. 28
 ἀπάντων, πολλῶ δέ γε μᾶλλον οὐδὲ τοῦ σφῶν βασιλέως τὰ
 τῆς ἐπιβουλῆς ἐπὶ Γουβάζην συνέστη. διατεθρόλληται γὰρ ἡδὴ
 5παρ' αὐτοῖς καὶ ἀνωμολόγηται, ὡς Ῥούστικός καὶ Μαρτίνος,
 βασκῆναντες αὐτῷ τῆς εὐτυχίας, εἰς αὐτεπάγγελτον ἤλασαν
 κκοδαιμονίαν, τῶν ἄλλων ἡγεμόνων οὐχ ὅπως συλλαβομένων,
 ἀλλὰ καὶ περιφανῶς ἀνιαθέντων. ἄδικον οὖν οἶμαι καὶ πρὸς γὰ
 ἀσύμφορον, ἐνὸς ἕξ ἀπάντων ἀνδρὸς ἢ καὶ δυοῖν τυχόν ἡμαρ-
 10τηκότοι, ἐξυβρίσαι μὲν εἰς τοὺς κοινούς νόμους, οὓς στέργειν
 προϋθέμεθα, πολιτείαν δὲ σύμπασαν καὶ δίκαιαν συνήθη καὶ P. 87
 φίλην οὕτω πως ῥαδίως ἀποσκευάσασθαι, τῶν δὲ τὴν χώραν
 φρουρούντων, καὶ πολλοὺς ὅσους κινδύνων ἀναδεχομένων, ὡς
 ἂν ἡμῖν ἐν εὐπαθείᾳ βιατεύειν ἕξῃ, προδότας δειχθῆναι, καὶ
 15τὸ δὴ πάντων ἀνοσιώτερον, δόξαν ὀρθὴν πρὸς εὐσέβειαν καὶ
 τὴν τῶν ἱερῶν ἀποδέητων σεμνότητα περιφρονησαι. πῶς γὰρ
 οὐ τοῦτο φανούμεθα δρωῦντες, εἰ προσχωρήσασμεν τοῖς τοῦ
 κρείττονος ἐναντιωτάτοις; εἰ μὲν γὰρ διακωλύσασμεν ἡμᾶς ταῖς
 αὐταῖς ἀγιστείαις ἐμμένειν, καὶ μεταστήσασμεν πρὸς τὴν σφε-
 20τέραν, τί τούτου πεισόμεθα χαλεπώτερον, περιόντες τε καὶ
 τεθνηκότες; τί δὲ κερδανοῦμεν ἅπασαν τὴν Περσίδα (Θῶμεν
 γὰρ οὕτω) προσλαμβάνοντες, τὰς δὲ ψυχὰς ἐζημιωμένοι; εἰ B

1. ἡμῖν R. et Intpr. ὡμῖν vulg. 6. ἤλασαν R. (Cl.), ἤλασε vulg.
 7. συλλαβομένων R., συλλαβανομένων vulg. 9. ἀσύμφορα
 R. 13. φρουρούντων — δειχθῆναι om. R. Igitur κινδύνων
 solus Lugd. pro quo Cl. corr. κινδύνους. 14. ἕξῃ Sph. Par.
 17. φανοῦμεν R.

quod neque a Romanis legionibus, neque a praefectis univer-
 sis, multo vero minus ab ipso eorum Imperatore insidiae Gubazæ
 fuerint structae. Pervulgatum enim iam apud ipsos et in confesso
 est, quod Rusticus et Martinus prosperae illius fortunae invidentes
 in ultroneam animi feritatem sint abrepti, reliquis ducibus non
 solum non adiuvantibus, verum etiam acerbè ferentibus. Iniquum
 itaque et praeterea inutile fuerit, ob unius fortassis atque alterius
 culpam publicas leges, quas observare constituimus, proterve violare,
 universumque vitae nostrae institutum, cui amice assuevimus, adeo
 leviter immutare, eorum vero, qui in praesidiis provinciae pro nobis,
 ut tranquille iucundeque vivamus, excubant, proditores ac desertores
 declarari; et quod omnium est maxime impium, rectam de religio-
 ne et sacrorum mysteriorum dignitate opinionem atque doctrinam
 aspernari. Quo pacto enim non id facere videbimur, si ad infen-
 sissimos divini numinis hostes concesserimus? Si enim illi prohi-
 buerint, ne nostram deinceps religionem colamus, sed ad suam nos
 adegerint, quid gravius nobis accidere possit, superstitibus pariter
 et mortuis? Quid enim lucri fecerimus, si universam (faciamus itæ

- A. C. 554 δὲ γὰρ καὶ μεθεῖν καὶ συγχωρήσαιεν, ἀλλ' οὐ βεβαίαν ἡμῖν τὴν
 I. L. 28 εὐνοίαν ἔξουσιν, ἕπουλον δὲ μᾶλλον καὶ σφαλερὰν, καὶ μόνῃ
 τῇ χρεῖα συμμετρομένην. ἄμικτον γὰρ αἰεὶ τοῖς ἀνθρώποις τὸ
 ἑτερόγνωμον, καὶ οὐτε δέους προσπεσόντος, οὐτε τινὸς εὐεργε-
 σίας ἡγησασμένης, μόνιμος αὐτοῖς ἐγγίγνεται πίστις, πλὴν εἴς
 μὴ καὶ ταῖς δόξαις ὁμοφρονοῦσιν τὸ τε συγγενὲς καὶ ἴδιον καὶ
 ὁμόφυλον, εἰ τοῦδε λειπόμενα τύχοιεν, ὀνόματι μόνῃ τὴν οὐ-
 κείωσιν ὑποφαίνει, τοῖς δὲ ἔργοις ἄλλοτριούται. ἀντὶ ποίων
 τοίνυν ἀγαθῶν, ὧς ἄνδρες Κόλχοι, πρὸς Πέρσας μεταβησό-
 μεθα, εἴ γε καὶ ὧς ἔσονται δυσμενεῖς, καὶ μηδὲν ἡμῖν πλέον¹⁰
 ἔσται τοῦ παρόντος, ἢ μόνον τὸ ῥᾶον βλάπτεσθαι πρὸς αὐτῶν,
 ὅσῃ τοῦ ἐμφανοῦς τὸ διαλανθάνον ἀφνυλακτότερον; ἀλλὰ γὰρ,
 εἰ δοκεῖ, συγκεχωρήσθω, μῆτε ἄδικον εἶναι τοῦ γχείρημα, μῆτε
 τοῦ πρέποντος ἑοτερημένον, καὶ ὁμολογείσθω τὰ Περσῶν ἡθῆ
 βέβαια καὶ πιστὰ καὶ οἶα διαπαντὸς ἐμμένειν ταῖς ἐσομέναις¹⁵
 συνθήκαις. εἰ γὰρ καὶ ταῦτα δοθεῖεν, καὶ μηδὲν ἡμῖν τῶν
 ἄλλων ἐμποδῶν ἔσται, ἀλλὰ τὰ τῆς δυνάμεως οὐκ ἀρκέσει. πῶς
 γὰρ ἂν μεταχωρήσαιμεν ἐφ' ἑτέρους, ἐφ' ἑσσηκῶτων ἡμῖν τῶν
 Ῥωμαίων, καὶ οὕτω πολλῶν καὶ ἀνδρειοτάτων καὶ ὑπὸ κρα-
 D τίστοις στρατηγῶς ταττομένων; πῶς δὲ καὶ οἷόν τε μὴ οὐχὶ ποι-²⁰

1. καὶ ante μεθεῖν add. ex R. et Intpr. vel. 3. Pro γὰρ Par.
 καὶ. 10. πλέον ἔσται R., ἔσται πλέον vulg. 13. συγκεχω-
 ρήσθω R. (CL), συγκεχωρεῖσθω vulg. 20. τεταχμένων R.

esse) Persiam nobis adiunxerimus, animarum vero iacturam fecerimus? Quod si vero permiserint et concesserint, firma tamen benevolentia nos nequaquam prosequuntur, infida vero et dubia, quamque sola utilitate metiantur. Neque enim inter eos, qui diversis opinionibus sunt imbuti, societas constare potest; et neque incidente metu, aut beneficio nullo interveniente, fides ipsis constans et firma permanet, nisi etiam opinionum consensus accedat. Quin et cognati, affines et contribules, si hac animorum opinionumque convenientia destituantur, nomine solo amicitiam prae se ferunt, re vero ipsa sunt alienissimi. Cuius itaque boni spe, o Colchi, ad Persas desciscemus, si etiam ita nobis futuri sunt hostes, neque aliquid amplius in praesentiarum inde nobis accedet, quam quod tanto facilius ab illis laedi poterimus, quanto difficilius ab occulto quam aperto hoste nobis cavere possumus? Atqui, si videtur, demus ita esse, factum ipsum neque cum aequitate neque cum honesto pugnare, et statuamus Persarum mores constantes esse ac fidos, quodque perpetuo pacta conventaque sint observaturi. Ut enim etiam haec dentur nihilque aliud nobis impedimenti sit reliquum, at vires nostrae non sufficient. Quo pacto enim ad alios transeamus, cum nobis Romani immineant, et quidem adeo multi ac fortissimi, quique praestantissimos nacti sunt duces? Quo pacto vero etiam fieri possit, ut non atrocissimam

νάς ἔποσχεῖν ἀνηκέστους, τῶν μὲν οὖς ἐπαμύνειν χρεῶν πόρρω A. C. 554
 που κατὰ τὴν Ἰβηρίαν ἔτι μελλόντων, καὶ ἀναιμένως πορευο- I. I. 28
 μένων, τῶν δὲ τιμωρησομένων τὴν τε χώραν ἅπασαν κατε- V. 63
 χόντων, καὶ ταῖς ἡμετέραις πόλεσιν ἐνοικούντων;

5 ἢ. „Καίτοι φησὶν αὐτοὺς ὁ γενναῖος οὐτοσί μὴδὲ τὴν
 δρμὴν ὑποστήσεσθαι ἡμῶν, παραδείγματι χρώμενος τοῖς ἔναγ-
 χος συμβεβηκόσι. καὶ τίς ἀγνοήσειεν ἂν ὡς τὰς τῶν πολέμων.
 τροπὰς οὐκ ἐπὶ ἔπητος ἀνάγκη συμβαίνειν, οὐδὲ τοὺς νῦν σφα-
 λέντας τυχόν τῶν ὁμοίων ἀεὶ μεταλαγχάνειν ἀποτευγμάτων;
 10 τοῦναντίον γὰρ ὡς τὰ πολλὰ πρὸς τοὺς ἡττηθέντας ἢ νίκη P. 88
 μέτεισι, καὶ τὸ δυσφοροῦν ἐκθεραπεύει. οὐ χρὴ τοίνυν ἡμᾶς,
 καθάπερ εἰδισμένον αὐτοῖς τολοιπὸν ἐν ἀπάσαις ταῖς συμπλο-
 καῖς ἐλασσοῦσθαι, πέρα τοῦ μετρίου θαρῆσειν. εἰ μὲν γὰρ τοῖσι
 μόνω νενίκηται, τῷ μὴ τὰ δεόντα βεβουλεύσθαι, προσεκτέον
 15 μὲν ἡμῖν τῷδε μᾶλλον τῷ παραδείγματι, καὶ προφυλακτέον
 τοὺς ἐκ τῆς ἀβουλίας κινδύνους. οὐ μὴν πρόδηλον ἐντεῦθεν
 οἶεσθαι δεῖ τὸ ξαδίως αὐτῶν περιέσεσθαι. εἰκὸς γὰρ τοὺς πρό-
 τερον ἁμαρτήσαντας, καὶ διὰ τῆς πείρας ὅποια φευκτέον πε-
 παιδευμένους, καὶ αὐτὸ δὴ τὸ παροφθὲν ἀνακαλέσασθαι τῆ
 20 περὶ τῶν ἐφεξῆς ἐσομένων ἐπιμελεῖα. εἰ δὲ τὸ θεῖον αὐτοῖς B

3. τὴν τε χώραν ἅπασαν R., ἅπασαν τὴν χώραν τε vulg. 5.
 αὐτὸς R. 6. ὑποστήσεσθαι ἡμῶν R., ἡμῶν ὑπ. vulg. ἔναγ-
 χος R. Lugd. et Intpr. paulo ante, Ed. pr. ἔναχος, Par. ἔναχως.
 9. μεταλαγχάνειν R., λαγχάνειν vulg. 10. νικηθέντας R. 15.
 προφυλακτέον R.

vindictam incurramus, iis quidem, quos auxilio nobis venire oportet,
 procul hinc in Iberia cunctantibus lenteque procedentibus; iis vero
 qui ultionem exigent, universam regionem occupantibus et in nostris
 urbibus habitantibus?

13. „Atqui, ut insignis iste vir ait, ne primum quidem nostrum
 impetum sustinebunt, argumento ex iis, quae paulo ante acciderunt,
 sumpto. At quis ignoraverit bellorum vicissitudines nequaquam certa
 necessitate accidere; nec eos qui nunc forte male rem gesserunt,
 perinde adversam semper fortunam habituros. Nam e contrario
 victoria frequenter ad victos transit, et fortunae adversitatem emen-
 dat. Non oportet igitur nos, perinde ac si pro suo more et consue-
 tudine in omnibus deinceps proeliis essent succubituri, supra modum
 esse confidentes. Si enim eo solo fuerunt victi, quod non satis, quid
 facto opus esset, perpendissent, nobis quidem hoc exemplum in
 nostrum usum est convertendum, et praecavenda, quae temeritatem
 consilii praeicipitantiam consequuntur, pericula. Neque enim ex
 praeterito casu certam nobis de ipsis victoriam possumus polliceri.
 Verisimile enim est, eos qui antea errarunt, experientia ipsa quid
 fugiendum sit, edoctos, id quod omisum neglectumque fuit, maiorem
 deinceps in rebus gerendis cura compensaturos. Si vero Deus ipsis

A. C. 554 χαλεπαίνει τῆς ἐπὶ τῷ κειμένῳ παρανομίας, καὶ ταύτῃ κεκά-
 I. 1. 28 κωνται, τί δὲ καὶ ἡμᾶς παρεῖναι καὶ συνεπιλαμβάνειν, ὥσπερ
 οὐκ ἐπαρκοῦντος ἐκείνου τὰ δίκαια δρᾶσαι, ἀλλὰ τῆς ἐξ ἡμῶν
 ἐπικουρίας προσδομένου; ποία δέ τις ἂν ἀσεβείας ὑπερβολὴ
 ἑτέροις λελείπεται, εἴ γε τόδε τὸ ἀγαθὸν ἀτιμάσαιμεν τῇ με-5
 ταστάσει, ὅπερ καὶ ἡρεμούντων ἡμῶν ὑπερμαχεῖ προσηκόντως;
 μηδεὶς κοίτην ἡμῶν τὸν τεθνεῶτα παραγέτω δῆθεν τῷ λόγῳ
 λίαν ἀγεννῶς ὀλοφυρόμενον, καὶ ἰκετεύοντα τοὺς ὀμοφύλους
 οἴκτου τυχεῖν τῷ τὴν σφαγὴν ἐπιδεικνύναι. ταῦτα γὰρ μοχθη-
 ραῖς μὲν ψυχαῖς καὶ ἀνάνδροις ἴσως ἀρμόσει, οὐ μὴν προσα-10
 C πτέον αὐτὰ βασιλεῖ καὶ Λαζῶν καὶ Γουβάζῃ. εἰ γὰρ ἐκεῖνος ἐν-
 ταῦθα παρῆν, πάντως ἂν, ἅτε δὴ θεοφιλῆς ἀνὴρ γεγονώς καὶ
 φρονήρης, κατεμέμεροτο μὲν ἡμᾶς τοιαῦτα βουλευομένους ἐκέ-
 λευεν δὲ μὴ οὕτω καταπεπωκέναι καὶ μαλθακίζεσθαι, καὶ
 δραπετεύειν, καθάπερ οἰκέτας, αἰρεῖσθαι φρόνημα δὲ μᾶλλον
 Κολχικὸν καὶ ἡλεῦθερον ἀναλαβόντας, ἀντέχειν τῆς συμφορᾶς
 θαρδάλεως, καὶ πρὸς μηδὲν μὲν αἰσχρὸν καὶ ἀνάξιον τῶν πα-
 τέρων ἐξάγεσθαι τρόπων, ἐμμένειν δὲ τοῖς παροῦσι καὶ πεποι-
 θέναι, ὡς τοῦ κρείττονος ἦκιστα τὸ ἔθνος περιοψομένου. εἴτα
 πῶς οὐ σφόδρα παράλογον, αὐτῷ μὲν τῷ βιαίως ἀνηρημένῳ
 D ταῦτα κατὰ τὸ εἶκος ἔχειν δεδόχθαι ἡμᾶς δὲ, τοὺς τὴν πρὸς

1. ἐπὶ τῶν κειμένων R. 6. ὥσπερ R. 7. ἡμῶν R. 10.
 ἀρμόσει R. et Intrpr. congruit, ἀρχέσει vulg. 13. ὑμᾶς vulg. et
 Intrpr. 15. αἰρεσθαι R. 21. κατὰ τὸ εἶκ. ἔχ. R., κ. τ. εἶκ.
 εἰ ἔχ. vulg., Intrpr. ut is — tam decenter haec censet.

est infensus ob nefariam caedem commissam, Ideoque hisce malis
 afficiuntur; quid opus est etiam nos ei adesse, nostramque operam
 conferre, perinde atque si ille per se iustitiae exercendae non suf-
 ficeret, sed nostro auxilio indigeret? Qualis vero impietatis exces-
 sus alijs relinquetur, si summam hanc bonitatem nostra defectione
 contemnamus, quae etiam nobis quiescentibus nos uti par est pro-
 pugnat? Nemo itaque nobis mortuum Gubazem verbis in medium
 adducat parum viriliter eiulantem, et populares suos suppliciter
 orantem, ut sui misereantur, plagas corpori suo inflictas ostentando.
 Haec enim vitiosis effoeminatisque animis fortassis conveniant, ne-
 quaquam vero adscribenda sunt regi et quidem Lazorum, atque
 adeo Gubazae. Si enim ille coram adesset, graviter certe, utpote
 pius et cordatus vir, nos eluscemodi consilia agitantes insimularet,
 iuberetque non ita animis cadere atque elanguescere, et servilem
 in modum aufugere: quin potius animo Colchico et liberali resumpto
 aerumnam fortiter sustinere, et nihil turpe patriisque moribus indi-
 gnum committere; sed praesenti rerum statui insistere, certam
 fiduciam concipientes divinum auxilium Colchicae genti nequaquam
 defuturum. Proinde quo pacto non vehementer absurdum fuerit,
 ipsi quidem violenter interfecto verisimiliter haec probari, nobis

ἐκείνον εὐνοίαν σκηπτομένους, τάναντία διανεεῖσθαι; ἀλλὰ. C. 554
 δέδοικα μὴ καὶ μόνου χάριν τοῦ διαλογίεσθαι ταῦτα καὶ δια- I.L. 28
 σκοπεῖν μεγίστας ὑπέξομεν δίκας. εἰ μὲν γὰρ ἐπ' ἀδήλους ἐλ-
 πίσι καὶ τὴν ἐφ' ἑκάτερα ῥοπὴν ἐπιδεχομέναις τὰ τῆς ἀπο-
 σοτάσεως ἡμῖν ἐμελεῦτο, ἦν μὲν ἂν καὶ τότε δεῖνόν, ἐπὶ τη-
 λικούτων πραγμάτων κινήσει μόνης ἠρτῆσθαι τῆς τύχης, πλὴν
 ἀλλ' ἔξῃ ἴσως τοῖς ταῦτα προηρημένοις ἀδεέστερον γοῦν ἀναι-
 σχυντῆσαι. εἰ δὲ πανταχόθεν προὔπτον δεικνύται τὸ κανόν,
 πῶς οὐ μισητέον αὐτοὺς τοιαύτην ἔννοιαν ἐμβalόντας; ὡς μὲν P. 89
 100ὺν ἀφρετέον ἡμῖν ἐκείνων, καὶ δὴ μετρίως ἐξέθῃθη. φημί δὲ
 δεῖν βασιλεῦ τῶν Ῥωμαίων τὸ συμβὰν ἀναγγεῖλαι, ὡς ἂν ἐν-
 δικιώτατα μετέλθῃ τοὺς τοῦ μιάσματος αἰτιωτάτους, καὶ εἰ μὲν
 ἐθελήσει, πεπαῦσθαι τοιοῦτον τῆς πρὸς Ῥωμαίους διαφορᾶς,
 καὶ συνεργεῖν αὐθις καὶ συστρατεύεσθαι, καὶ τῶν προτέρων
 15 μετέχομεν συνδιαιτημάτων. εἰ δὲ ἀπόσοιτο τὴν ἀξίωσιν, τότε
 δὴ βουλευτέον ἡμῖν, εἴπερ ἑτέραν ὁδὸν τραπήναι συνοίσει.
 οὕτω γὰρ ποιοῦντες, οὔτε τοῦ τεθνηκότος ἐπιλελῆσθαι δό-
 ξοιμεν ἂν, οὔτε προπετεῖα μᾶλλον ἢ γνώμη τὰ ἡμέτερα δια-
 τιθέναι.”

V. 64

20 ἰδ'. Εἰρημένων δὲ καὶ τούτων, παλινωδίαν, τὸ λεγόμε- B

5. καὶ τότε R. et Intpr. *vel id*, καὶ τότε vulg. 8. πανταχόθεν add.
 ex R. et Intpr. *undequaque*. 9. ἐμβalόντας edd. 10. ὑμῖν Par.
 et Intpr. 12. μετέλθῃ R., μετέλθοι vulg. 15. Num μετέχειν?

vero, benevolentiam erga ipsum praetextentibus, contraria deliberari?
 Sed vereor, ne vel ea sola de causa, quod haec animo cogitatione-
 que agitaverimus, maximas poenas simus eubituri. Si enim incerta
 spe dubioque eventu et variis in utramvis partem momentis obnoxio
 defectionem moliti essemus, erat profecto etiam hoc grave, in tan-
 tarum rerum motu a sola fortuna pendere; licuisset tamen fortasse
 iis, qui hoc consilii ceperant, liberius impudentiusque id aggredi. Si
 vero pravitas huius consilii et mala inde exspectanda omni ex parte
 sunt conspicua et manifesta, quo pacto non sint digni odio, qui vos
 in hanc cogitationem induxerunt? Quomodo igitur abstinendum no-
 bis ab illis sit, et quidem moderate dictum est. Ego vero ita sentio,
 factum ipsum ita ut accidit Imperatori esse nuntiandum, ut nimi-
 rum iustissime animadvertat in praecipuos caedis auctores. Quod
 quidem si fecerit, nostra cum Romanis simultas consopietur, et la-
 borum expeditionumque societatem pristinamque cum ipsis consue-
 tudinem redintegrabimus. Si vero repulsam patiamur, petitionem-
 que nostram relinquit, tum demum deliberandum erit, an aliam viam
 ingredi expediat. Ita enim facientes, neque mortui Gubzae obliti
 esse videbimur, neque temeritate potius quam consilio res nostras
 instituire.“

14. His dictis Colchi patinodiam, ut est in proverbio, cecine-

A.C. 554 *νον, ἦδον οἱ Κόλχοι, καὶ μετεπέθοντο. μάλιστα γὰρ αὐτοῦς*
 L. I. 28 *εἰς τοῦτο συνήλασε τὸ δεδιέναι, μὴ ποτε ἄρα, εἰ μετασταίεν,*
καὶ τὴν ἐπὶ τῷ κρείττονι δόξαν ἀφαιρεθῆεν. ἐπειδὴ οὖν ἡ
τοῦ Φαρτάζου γνώμη ἐνίκα, αὐτίκα οἱ ἄριστοι καὶ εὐπατρί-
δαι τοῦ ἔθνους Ἰουστινιανῷ βασιλεὶ τὰ ἐπὶ Γουβάζῃ ξυνενε-
 5 *χθέντα διγγέειλαν, ἅπασιν τέ οἱ ἀνεκάλυψαν τὴν ἀπάτην,*
ὡς ἐκεῖνος μὲν οὔτε μηδίσας πώποτε, οὔτε ἄλλο τι ἄχαρι κατὰ
Ῥωμαίων βουλευσάμενος ἦλω, οἱ δὲ ἀμφὶ Μαρτίνόν τε καὶ
Ῥούστικον, ἐπειδὴ αὐτοῖς ὑπὸ ῥαστώνης θαμὰ σφαλλομένοις
ἐπεκάλει τε τὰ εἰκότα καὶ ἐχαλέπαιεν, οἱ δὲ ταύτην τε τῆνιο
 C *συκοφαντίαν ἐμηχανήσαντο, καὶ τὸν οὐδὲν ἡμαρτηκότα διέ-*
φθειραν. ἐδέοντο δὴ οὖν τῇ τοῦ κατοικομένου ψυχῇ τοῦτο δὴ
παρασχεῖν τὸ χαριστήριον ἔλεγον δὲ οὐκ ἄλλο τι ἄρα ἢ ὥστε
μὴ ἀτιμώρητον καταλιπεῖν τὸ ἀδίκημα, βασιλέα δὲ σφίσιν
ἐπισοῆσαι οὐκ ὀθνεῖόν τινα, οὐδὲ ἐπληῦτην, ἀλλὰ Τζάθην
 15 *τὸν Γουβάζου νεώτερον ἀδελφὸν ἐν Βυζαντίῳ κατ' ἐκεῖνο τοῦ*
καιροῦ διατρίβοντα, ὡς ἂν αὐτοῖς πάλιν ὁ πατριος διασώζοιτο
νόμος καὶ ἡ ἀνεκαθεν τοῦ βασιλείου γένους ἀκραϊνῆς ὁμο-
λογία. ὁ δὲ, (ὄσια γὰρ αὐτῷ ἐδόκει καὶ δίκαια,) ὡς τάχιστα
ἐπετέλει, καὶ οὖν Ἀθανάσιον, ἓνα τῶν πρώτα λαχόντων ἐν
 D *τῇ συγκλήτῳ βουλῇ, ἔστειλε διασκοπήσοντά τε τὸ πραχθὲν*

4. Φαρτάζου R., Intpr. *Pharasis*. 5. τῷ Γ. R. 7. ἀχαρι add. ex R., Intpr. cum vulg. facit. 16. ἀδελφὸς παιδα R. in mg. 19. ὄσια et δίκαια R., ὄσιον et δίκαιον vulg.

runt, sententiamque mutarunt; praecipue vero ipsos eo adduxit, quod metuerent ne si quando ad Persas desciscerent, recta etiam de Deo opinione religioneque sua privarentur. Postquam igitur Phartazis sententia vicit, statim optimi quidam nobilissimique Colchicae gentis viri delecti sunt, qui Iustiniano Imperatori, quae in Gubazem perpetrata essent nuntiarent, omnemque ei fraudem detegerent; quodque ille quidem Persarum partibus nunquam studuisset, neque adversus Romanos aliquid esset molitus; Martinus vero et Rusticus, quod illos prae ignavia vecordiaque frequenter errantes merito increparet eisque succenseret, hanc ipsi calumniam struxissent, et innocentem trucidassent. Supplices itaque Imperatorem orarunt, ut defuncti manibus hoc gratificaretur; nihil vero aliud dixerunt, quam ut facinus illud impunitum ne relinqueret, regemque sibi designaret non alienigenam aliquem, neque peregrinum, sed Tzathem iunioris Gubazae fratrem, qui tum temporis Byzantii debebat, utque ita ipsis denuo patria lex conservaretur, et regii generis iam inde ab antiquo continuata sibi constans et inviolata successio. Imperator itaque (aequum enim id ipsi videbatur et iustum) quam citissime eorum petitioni satisfacit, et Athanasium, unum ex primariis senatoribus, qui accurate in factum inquireret, et de eo ex

ἔς τὸ ἀκριβές, καὶ κατὰ τοὺς Ῥωμαίων νόμους κρινούντα. A. C. 554
καὶ δὴ παραγεγόμενος, Ῥουστικὸν μὲν εὐθὺς ἔς Ἀψαρούντα I. I. 28
ἔστειλε τὴν πόλιν, καὶ τῷ ἐκείνῃ δεσμοτηρίῳ ἐγκαθεύξας
ἔφρουρει. Ἰωάννη δὲ τῷ βασιλεῖ μὲν φενακίσαντι, αὐτουργῶ
5 δὲ τοῦ μιάσματος γεγεννημένῳ, ἀποδράσαντί πως ἐν τῷ τότε
λαθραιώτατα, καὶ φυγῇ τὴν σωτηρίαν καρπώσασθαι πειρω-
μένῳ, ἀλλ' ἐκείνῳ γε τῷ Ἰωάννῃ ἐπὶ τοῖσδε πορευομένῳ ὑπαν-
τιάζει, οὕτω παρασχόν, ὁ Μετριάνος, (εἷς δὲ γε ἦν οὗτος τῶν
ἀμφὶ τὰ βασιλεία δορυφόρων, οὓς δὴ Σκριβωνας ὀνομάζου- P. 90
10 σιν ἔσταλτο δὲ αὐτοσε τούτου δὴ ἔνεκα, ἐφ' ᾧ ἐξυπηρετήσα-
σθαί τε τῷ Ἀθανασίῳ, καὶ ἅττα ἂν ὑπ' ἐκείνου κριθεῖη τόνδε
ταῦτα ἐπιτελέσαι) ξυλλαβῶν δὴ οὖν ὁ Μετριάνος τὸν Ἰωάννην,
παρὰ τὸν διαιτητὴν ἀπεκόμισεν. ὁ δὲ καὶ τοῦτον ἐς Ἀψα-
ρούντα ἐξέπεμψεν, ἐν εἰρκτῇ τε καὶ ποδοκᾶκῃ μενούντα, ἕως
15 ἐν ποσὶν ἀγῶν διανυσθεῖη.

ιε'. Ἄμα γὰρ τῷ ἦρι ἀρξαμένῳ παρῆν ὁ Ναχοραγὰν ἐς A. C. 555
Μουχειρίσιν, καὶ αὐτίκα τὰ τε στρατεύματα ἤθροίξε, καὶ I. I. 29
πλείστη ὄση χρώμενος προθυμίᾳ τὰ ἐς τὸν πόλεμον ἐξηρτύετο.
τοιγάρτοι καὶ οἱ Ῥωμαῖοι ἀμφὶ τὴν Νῆσον ἀγειρόμενοι πα-
20 ρορσκειάζοντο, καὶ τὰ τῆς κρίσεως εἰκότως ἀνεκόπτετο. τί γὰρ
ἂν αὐτοῖς ἐν τῷ τότε προὑργιαίτερον κατεφάνη τῆς περὶ τὸν
πόλεμον εὐκοσμίας; ἤδη δὲ καὶ ὁ Τζάθης ἄμα Σωτηρίῳ τῷ B
στρατηγῷ ἐκ Βυζαντίου ἀφίκετο, τὴν τε πατρῶαν ἀρχὴν καὶ
2. ἐς om. R. 8. Μετριάνος R. et Intrpr., Μαστριάνος vulg.
9. Σκριβωνας Lugd. 10. τοῦ δὴ R. 12. Μαστριάνος vulg. 14.
μενούντας R. 17. ἠθροίξετο R. 22. Sotirem ubique vocat Intrpr.
τῷ om. R. 23. πατρῶου R. et in mg. ἀδελφοῦ.

praescripto Romanarum legum sententiam ferret. Qui cum ad-
venisset, Rusticum quidem statim Apsarunten misit, atque in illius
urbis carcere custodiri iussit. Ioanni vero, qui regem sefellerat, et
tum temporis admodum clam se inde surripuerat, et fuga salutem
parere nitebatur; huic, inquam, Ioanni, qui hac de causa se in iter de-
derat, forte fortuna obvius est factus Metrianus, unus e regis satel-
litibus, quos Scribonas vocant, missus autem erat illuc, ut Athana-
sium ministraret, et quae ille iudicasset exsequeretur. Metrianus
itaque eum apprehensum ad iudicem Athanasium duxit, qui etiam
hunc Apsarunten misit, ut ibi in carcere et cippo haereret tan-
tisper dum disceptatio iudicialis, quae iam apparabatur, esset absoluta.

15. Statim enim ineunte vere Nachoragan Muchirisim venit,
et confestim copias coegit, quantaque poterat diligentia se ad bel-
lum comparabat. Nihilo secius vero etiam Romani circum Insulam
congregati, sese summa vi apparabant; et iudicium merito protra-
hebatur. Quid enim ipsis eo rerum statu maiori curae esse debe-
bat, quam res ad bellum necessarias quam optime constituere?

- A. C. 555 τὰ ταύτης παφίσημα πρὸς τοῦ βασιλέως Ῥωμαίων, ἥπερ ἐκ
 L. 29 παλαιοῦ γενόμενος, δεδεγμένος. εἰσὶ δὲ γε ταῦτα στέφανος
 χρυσοῦς λιθοκόλλητος, καὶ χιτώνιον ποδῆρες ὑπόχρυσον, πέ-
 διλά τε κοκκοβαφῆ, καὶ μίτρα ὁμοίως χρυσοῦ τε καὶ λίθοις
 πεποικιλμένη. χλαμύδα δὲ ἀλουργῆ τοῖς βασιλεῦσι τῶν Λαζῶν⁵
 οὐδὲ θάμις ἀμπλοχεσθαι, λευκὴν δὲ μόνον οὐ μέντοι παντάπασί
 γε κοινὴν οὕτω καὶ εἰθισμένην, ἀμφὶ γὰρ τὸ μεσαίτατον ἐκεῖνη
 χρυσοῦ ὑφάσματι ἐκατέρωθεν καταλάμπεται. βασιλικὸν δὲ καὶ
 C τὸ ἐμπερόνημα τῆς χλαμύδος, λίθοις τε ἐκκρεμέσι καὶ τῇ ἄλλῃ
 κατασκευῇ διαφέρει. ἐπιβάντα δὲ οὖν τὸν Τζάθην τῆς ὑπὸ
 κούου καὶ τῇ βασιλείῳ στολῇ κεκοσμημένον, αὐτίκα οἱ τε στρα-
 τηγοὶ καὶ ἄπας ὁ τῶν Ῥωμαίων στρατὸς δεξιούμενοί τε καὶ
 τὰ εἰκότα γεραίροντες προηγοῦντο, ἐξωπλισμένοι ὡς εὐπρε-
 πέστατα, καὶ ἐπὶ τῶν ἵππων οἱ πλείστοι ὀχοῦμενοι. οἱ δὲ
 Λαζοὶ ἐς τὸ χαῖρον μεταβαλόντες, καὶ μόλις ἀποπανσάμενοι⁵
 τῆς ἀνίας, στοιχηδόν οἱ παρωμάρτου, σάλπιγγές τε παντα-
 χόθεν ἐπήχον, καὶ τὰ σημεῖα ἐς ὕψος ἐπήρτο. καὶ ἦν ἡ
 πομπὴ φαιδρά τε ἐπιεικῶς καὶ γαυροτάτη, καὶ πλέον ἢ κατὰ
 V. 65 τὴν Λαζῶν βασιλείαν ἐξωγκωμένη. Τζάθης μὲν οὖν ἐς τὴν
 ἀρχὴν καταστάς, ἔταπτεν ἕκαστα τολοικόν, καὶ διεκόσμη²⁰
 D τὸ ὁμόφυλον, ὡς αὐτῷ τε ἦν βουλομένῳ, καὶ ὁ πάτριος ὑ-
 πηγόρευεν τρόπος. Σωτήριχος δὲ ὁ στρατηγὸς αὐτίκα εἶχετο
 1. πρὸς τῶν et paulo infra καταλάμπεται et Τζάθην Sph. Par.
 8. καὶ add. ex R. 13. εὐπρεπέστατον R. 16. σάλπιγγες R.,
 σάλπιγγα vulg. πανταχόθεν R., πάντοθεν vulg. 19. εἰς
 codd. et edd.

Iam vero etiam Tzathes una cum Sotericho Byzantio advenerat, paterno regno eiusque insignibus a Romanorum Imperatore veteri more ac ritu acceptis. Sunt autem haec corona aurea pretiosis distincta lapidibus, et palla ad talos demissa, auro intertexta, calcei murice tincti, et mitra similiter auro et lapidibus variata. Chlamydem vero purpuream Lazorum regibus gestare fas non est, sed tantum albam, non tamen omnibus communem et consuetam. Circa medium enim illius aureum quoddam textum utrinque resplendet; regia etiam fibula chlamydis, lapidibus aureis inde pendulis alioque apparatu insignis. Ingredientem itaque iam suam ditionem Tzathem et regio habitu ornatum, confestim praefecti et universus exercitus Romanus salutantes debitisque honoribus afficientes, ei praeibant, splendidissimis armis induti, et equis plerique vecti. Lazi vero ad laetitiam conversi, aegre tandem deposito moerore, seriatim ipsum deducebant, tubis omni ex parte clangentibus, et signis in altum sublatis; eratque pompa splendida admodum atque magnifica, et magis quam Lazorum regnum fert fastuosa. Tzathes itaque iam regno inauguratus, administrabat deinceps omnia gentemque suam regebat, prout sibi visum erat et patrius mos suadebat. Soterichus

τῆς πορείας, ἐφ' ἧπερ καὶ ἕσταλτο. χηρσίον γὰρ ἐκ βασιλείας A. C. 555
ἐκόμισεν, ἐφ' ᾧ τοῖς προσοίοις βαρβάροις κατὰ τὸ ξυμμαχικὸν L. I. 29
διανέμοι, εἰδισμένον γε τοῦτο ἐκ πλείστου καὶ ἂν ἔτος γιγνώ-
μενον. εἶποντο δὲ αὐτῶ καὶ τῶν παίδων οἱ πρεσβύτεροι, Φι-
5 Λάγριός τε καὶ Ῥωμύλος, ὡς ἂν εὐθὺς ἀφ' ἐστίας μοχθεῖν
ἐν δέοντι παιδευθεῖεν, ἐπεὶ καὶ ἐς ἥβης μέτρον ἤδη ἄμφω
ἐληλυθότεην, καὶ ἦσθην οἶον διαπονεῖσθαι. ὁ γὰρ δὴ τρίτος
αὐτῶν, Εὐστράτιος, ἐν Βυζαντίῳ ἐλέλειπτο, νέος γε ὧν ἔτι
κομιδῆ, καὶ ἄλλως τὸ σῶμα οὐ ξωμαλέος. ὡς δὲ ἐς τὴν τῶν P. 91
10 καλουμένων Μισιμιανῶν χώραν ὁ Σωτήριχος ἀφίκετο, οἱ δὲ
κατήκοοι μὲν τοῦ βασιλείως τῶν Κόλχων τυγχάνουσι ὄντες
καθάπου καὶ οἱ Ἀψίλιοι, γλώττη δὲ ὅμως χρωῖνται ἀποκε-
κριμένη καὶ νόμοις ἑτέροις· εἰσὶ δὲ τούτου δὴ τοῦ Ἀψιλιῶν
γένους βορειότεροι, καὶ τετραμμένοι ἠρέμα ἐς ἧλιον ἀνιόντα.
15 Ἐπειδὴ οὖν ἐς τούσδε παραγέγονεν, ἐννοιά τις αὐτοὺς εἰσῆλ-
θεν, ὡς ἄρα ἐν τι τῶν σφετέρων φρουρίων ἄμφ' αὐτὰ δὴ τὰ
Λαζῶν ὄρια ἰδρυμένον, ὃ δὴ Βούχλοον ὀνομάζουσι, τοῦτο
δὲ ὄγε βούλοιο τοῖς Ἀλανοῖς καταπροέσθαι, ὡς ἂν οἱ τῶν
ἔθνῶν πρέσβεις τῶν ἀπατέρω οἰκούντων, αὐτοῦ ἀγειρόμενοι,
20 τὸν μισθὸν ἀποφέρουιντο, καὶ μηκέτι ἀνάγκη τις εἴη τῶ τὰ
χρήματα παρεχομένῳ τὰς τοῦ Καυκάσου περιουστειν ὑπο-Β
ρείας, καὶ αὐτὸν ἐπ' ἐκείνους λέναι.

3. διανέμοι R., διανέμει vulg. 7. ἦσθην Sph. Par. 8. Εὐστράτης
R., Intrp. *Estratius*. 10. *Misiani* sunt apud Intrp. et infra in
Exc. Bav. 17. Βούχλοος R. 21. Pro περιουστειν R. *πέρι*, sed
in mg. *περῆν*. 22. καὶ om. R.

autem praefectus statim iter, ad quod missus erat, arripuit. Adfere-
bat enim pecuniam a rege, quam finitimis barbaris bellicae societa-
tis causa distribueret; quod quidem et a multo tempore est usita-
tum et quotannis fit. Comitabantur vero ipsum ex filiis duo ma-
iores natu, Philagrius et Romulus; ut statim domo egressi moderatis
laboribus aduicerent, siquidem ambo iam ex ephebis excesserant,
et labori ferendo pares erant. Tertius enim illorum, Eustratius, By-
zantii relictus erat, quod et adhuc admodum esset iuuenis, et cor-
pore insuper nequaquam valido. Posteaquam autem ad Misimiano-
rum ditionem pervenit Soterichus, (qui quidem Colchorum regi pa-
rent, ut et Apsilii, diversa tamen utuntur lingua aliisque legibus;
sunt vero hi Apsiliorum gente borealiores et ad orientem solem
nonnihil vergentes,) ad hos, inquam, cum venisset, cogitatio quae-
dam ipsis incidit, quod utique unum quoddam ex ipsorum propu-
gnaculis circa ipsos Lazorum fines situm, Buchloum vocatum, Ala-
nis prodere vellet, ut gentium, quae remotius habitarent, legati ibi
congregati stipendia deferrent, neque amplius necessitas ulla esset,
ut, qui pecunias adferret, Caucasii montis radices circumiret, ipse-
que ad illos iret.

A. C. 555
I. L. 29

15. Ταῦτα δὴ οἱ Μισιμιανοὶ εἶτε γνόντες, εἶτε καὶ ὑποτοπήσαντες, στέλλουσιν ἄνδρας δύο τῶν παρὰ σφίσι λογίων, Χάδον ὄνομα καὶ Θουάνην. οἱ δὲ εὐρόντες αὐτὸν ἀγχοῦ που ἐκείνου δὴ τοῦ ἐρύματος ἐναυλιζόμενον, καὶ πλεόν ἐς τὴν δόκησιν ἐπιρῶσθέντες, „ἀλλ’ οὐ δίκαια δράσειν ἡμᾶς” ἔφασαν „ὦ στρατηγέ, διενεθήθης χρηὶ γάρ σε μηδὲ ἄλλω τῷ ἐπιέναι τὰ ἡμέτερα παραιρουμένῳ, μήτι γε καὶ αὐτὸν οὕτως ἐθέλειν. εἰ δέ σε ὡς ἀληθῶς μὴ ταῦτα ἀρέσκει, ἄγε ὅπως ἐνθένδε

C ὡς τάχιστα μεταβῆς, ἐν ἐτέρῳ ἀποδιατρίψεις χωρίῳ, καὶ σε τὰ ἐπιτήδεια ἥκιστα ἐπιλείψουσιν, ἀλλ’ ἡμεῖς ἅπαντα οἴσομεν. ἐνταῦθα γάρ σοι οὐ μενετέα παντάπασιν, οὐδὲ ἀνεξόμεθὰ σου μέλλοντος ἐς τόδε καὶ σκηπτομένου.” οὕτω δὲ αὐτῶν ἀνθαδιαζομένων, οὐκ ἀνεκτὰ ἡγησάμενος ὁ Σωτήριχος, εἰ τοῖς τῶν Κόλχων κατηκόοις ἐξείη κατὰ Ῥωμαίων θρασύνεσθαι τῶν ὑφ’ οὓς οἱ Κόλχοι τετάχεται, παρακελεύεται τοῖς ὅπα-15 δοῖς παῖειν αὐτοὺς αἷς ἐπεφέροντο βακτηρίαις. οἱ δὲ καθίκοντο αὐτῶν ἀφειδῶς, καὶ ἐς τοῦπίσω ἡμιθνήτας ἀπέπεμψαν. τούτου δὲ γεγενημένου, Σωτήριχος μὲν ᾤετο μηδὲν ἀντίπαλον ἔσσεσθαι, ἀλλ’ ὡσπερ ἀμέλει οἰκέτας οἰκέλους ἡμαρτηκότας διαχειρισάμενος, καὶ οὐδὲν ὀτιοῦν ἐδλαβήτεον αὐτῷ, ἔμενέοτε κατὰ χώραν, καὶ εἶτα, νυκτὸς ἐπιγενομένης, ἐκάθευθε σφό-16

D δρα ἀδεῶς καὶ ἀφυλάκτως οὕτω δὲ οἱ τε παῖδες καὶ οἱ δο-

4. ἀυλιζόμενον R. 5. δίκαια δράσαι R. 7. οὕτω R. 9. ἀποδιατρίψεις R., ἀποδιατρίψης vulg. 10. λείψουσιν R. 14. ἐξείη R., ἐξείει vulg. 17. Pro καὶ R. οὐς. 18. ᾤετο μηδὲν ἀντίπαλον R., οὐδὲν ἀντ. ᾤετο vulg.

16. Haec cum Misimiani sive cognovissent sive suspicati essent, duos ex suis insignes viros, Chadum nomine et Thuanem, mittunt, qui cum ipsum reperissent iuxta illud propugnaculum stationem habentem, suspitione validius confirmata: „Iniuria, inquietabant, nos afficere cogitas, praefecte. Oportet enim te neque alteri cuiquam permittere, ut nostra nobis adimant, nedum ipsum hoc velle. Si vero hoc tibi propositum non est, fac age ut quam citissime hinc discedens alio in loco commoreris. Neque tibi defutura sunt necessaria, sed nos omnia deferemus. Hic enim nullo modo tibi est manendum, neque feremus te hic moras trahentem et tergiversantem.” Ipsi vero ita procaciter loquentibus, Soterichus nequaquam tolerandum ratus, si Colchorum subditis ita adversus Romanos, quibus parent, liceret ferocire, stipatoribus suis mandat ut baculis, quos gestabant, eos caederent. Qui atrociter in ipsos invecti, semineces remiserunt. Quibus peractis, Soterichus quidem nihil hostile eventurum ratus, et perinde fere ac si servos delinquentes plagis excepisset, nihil inde sibi verendum existimans, eo loci mansit; et deinde oborta nocte valde intrepide absque ullis excubiis ibi dormivit: similiter vero et

ρυφόροι καὶ ὀπόσον ἄλλο αὐτῷ Θητικὸν εἶπετο ἢ καὶ δοῦλον, A. C. 555
 ἐμμελέστερον καὶ οὗτοι ἅπαντες ἢ ὡς ἐν πολεμίων κατεσκη- I. I. 29
 νημένοι, ἀνεπαύοντο. ἐν τούτῳ δὲ οἱ Μισθμιανοὶ, τὴν ὕβριν
 οὐκ ἐνεγκόντες, ἐπιφοιτῶσιν αὐτοῖς καρτερώτατα ἐξωπλισμέ-
 νου, καὶ αὐτίκα ἐπὶ τὸ δωμάτιον χωρήσαντες, οὗ δὲ ὁ στρα-
 τηγὸς ἀνεκέκλιτο, κατακτείνουσι προτέρους τοὺς παρευναστῆ-
 ρας τῶν θεραπόντων. Θορύβου δὲ, ὥσπερ εἰκὸς, καὶ πατάγου
 πολλοῦ κινήθέντος, ξυναίοθησις μὲν τοῦ κακοῦ αὐτῷ τε Σωτη-
 ρίῳ καὶ τοῖς ἀμφ' αὐτὸν ἄπασιν ἐγένετο· καὶ τοίνυν ὑπὸ
 10 ἰοδούς ἐκ τῶν εὐνῶν ἀνεπάλλοντο, ἔτι δὲ τῷ ὕπνῳ καρθηβαροῦν-
 τες καὶ παρειμένοι, ἀμύνεσθαι αὐτοῖς οὐ τι μάλα παρῆν. οἱ P. 92
 μὲν γὰρ ταῖς σισύραις τῷ πόδε περιεπιττόμενοι, εἴργοντο τῆς
 πορείας, οἱ δὲ καὶ ἤδη ἐπὶ τὰ ξίφη ὀρμήσαντες, καὶ σχεδιά-
 ζειν πειρώμενοι τὰ πολέμια, ἀλύοντες ἦσαν οἰκτρότατα οἷα
 15 ἐν σκότῳ καὶ ἀπορίᾳ, ἔστε τοὺς τοίχους περιῶδηγνύμενοι, καὶ
 ὄπη ἐτύγχανον κείμενα τὰ ὄπλα ἐπιλελησμένοι· ἔνιοι δὲ αὐτῶν
 καὶ τῷ ἤδη ξυνειληφθαι ἀπειρηκότες, οὐδενότι ἐμηχανῶντο, V. 66
 ἐβίων τε μόνον ἄλλος ἄλλοθι καὶ ὠλοφύροντο, οὐκ ἔχοντες ὅ, τι
 καὶ δράσαιεν. οὕτω δὲ αὐτῶν καταπεπληγμένων, ἐπεισεπεί-
 20 οτες οἱ βάρβαροι αὐτὸν τε Σωτήριον κατακτείνουσι καὶ τοὺς
 παῖδας καὶ πρὸς γε ξύμπαντας τοὺς ἄλλους, πλὴν εἰ μὴ τις B

1. ὀπόσον ἄλλο αὐτῷ R., ὅσον αὐτῷ ἄλλο vulg. 2. ἐν πολε-
 μίων R., ἐν πολεμίᾳ vulg. 9. ἐγένετο R., ἐγένετο vulg.
 12. σισύραις R., σσύραις vulg., Intpr. veste oblonga. 14. ἀλύον-
 τες scripsi pro vulg. ἀλύοντες, ἀλόντες R., Intpr. errabundi diva-
 gabantur, quasi legerit ἀλώμενοι. Num ἦσαν? Universum
 locum emendatione egere perspicio, satis probabilem invenio
 nullam. 15. περιῶγγ. R.

filii et satellites, et quotquot eum domestici famuli et servi seque-
 bantur, etiam hi omnes securius, quam in hostili terra convenie-
 bat, dormiebant. Interea vero Misiimiani, iniuriam acceptam non fe-
 rentes, validissime armati in eos irruunt, statimque in domunculam,
 in qua cubabat praefectus, irrumpentes, proxime accubantes famulos
 obruncant. Tumultu itaque, uti par est, strepituque ingenti exci-
 tato, sensus mali ad Soterichum reliquosque qui ipsi aderant omnes
 pervenit. Quocirca cum prae metu lectis excussi, somno tamen adhuc
 praegravati et languidi essent, non admodum sese tueri poterant;
 alii enim cum pedes pellibus involutos habebant, incesso prohibebantur;
 alii vero cum iam ad enses arripiendos proruerent, et tumultuarium
 confictum tentarent, errabundi miserrime ferebantur, utpote in tenebris
 et summa consilii inopia, in parietes impingentes, et ubinam arma
 deposuissent obliti. Nonnulli vero ipsorum eo quod iam oppressi
 essent desperantes, nihil plane attentabant, clamabant tantum alius
 alibi atque eiulabant, ignari quid agerent. Sic itaque perculsis
 ipsis, barbari irruentes et Soterichum ipsum obruncant

A. C. 555 ἔκ τινος τυχόν ἀλάμενος ὀροσθύρης ἢ καὶ ἑτέρῳ ὀποῖω δὴ
 I. L. 29 τρόπῳ λαθῶν διεσώθη. ταῦτα δὲ δρᾶσαντες οἱ ἀλιτήριοι, ἐσκέ-
 λυσαν τοὺς κειμένους, τὰ τε ἄλλα ὀπόσα ἐπήγοντο κτήματα,
 καὶ πρὸς γε τὸ βασιλέως ἀφελόμενοι χρυσίον, καθάπερ τινὰς
 πολεμίους ὡς ἀληθῶς, ἀλλ' οὐχὶ φίλους τε καὶ ἡγεμόνας
 ἀπεκτονότες.

15. Ἐπεὶ δὲ αὐτοῖς τὰ τῆς μαιφονίας ἀπείργαστο, καὶ
 τὸ ἀνοιδαιῖνον τέως τῆς γνώμης καὶ δογμίζομενον, τῷ ἀποπλη-
 σθῆναι τὴν ἐπιθυμίαν, ὑποχαλῶν ἐδόκει καὶ περιστέλλεσθαι,
 τότε δὴ μόνον τὸ πραχθῆν ἐφ' αὐτῷ διασκοποῦντες, ἀνελογί-
 ζοντο, καὶ ξυνέεισαν ὀπόσοι αὐτοῖς ἀνέξῃπιτο κύβος, ὅτι τε
 οὐκ ἐξ μακρὰν ἤξουσιν οἱ Ῥωμαῖοι τιμωρησίοντες, καὶ ὅτι
 αὐτοὺς ἐκείνοι οὐχ ὑποστήσονται. τοιγάρτοι ἀναφανδὸν ἀπο-
 C σιάντες, προσεχώρουν τοῖς Πέρσαις, καὶ ἐπρεσβείοντο, ὑπο-
 δέχεσθαι τε σφᾶς αἰτούμενοι, καὶ ὡς δὴ κατηκόοις τολοποῖν
 ἐπαρήγειν. τούτων δὲ ἀπάντων τοῖς τῶν Ῥωμαίων στρατηγῶς
 ἀπηγγελέμενον, ἐχαλέπαινον μὲν οἷγε καὶ ἐδυσφόρουν, τίσα-
 σθαι δὲ παραντίκα τοὺς Μισιμιανούς οὐ μάλα ἡδύναντο, πι-
 ζόμενοι τῇ περὶ τοῦ μείζονος ἀσχολίᾳ. ἤδη γὰρ ὁ Ναχοραγᾶν
 ἐξήκοντά που χιλιάδας μαχίμων ἀνδρῶν ἐπαγόμενος, ἐπὶ τῆς
 Νῆσον ἐφοίτα, ἵνα Μαρτίνος τε καὶ Ἰουστίνος ὁ Γερμανοῦ

1. ὀροσθύρης R., ὀροσθύρας vulg. 8. τέως om. R. et Intrp.
 10. τότε δὲ R. ἐφ' αὐτῷ R., ἐφ' ἑαυτῷ vulg. 11. ἀνέξῃ-
 πιτο correxi, ἀνέξῃπιται R., ἐνέξῃπιτο vulg. 12. τιμωρησίοντες
 R., τιμωρήσοντες vulg. 17. ἀπηγγελέμενον sph. Par. 20. Pro ἀν-
 δρῶν R. Περσῶν. 21. Ἰουστίνος R. et Intrp., Ἰουστινιανός vulg.

et filios et reliquos omnes, nisi quis forte per editiorem aliquam
 ianua aut alio aliquo modo clam evasisset. Haec cum scelerati
 perpetrassent, mortuos spoliaverunt, reliquaque omnia eorum bona,
 et praeterea etiam regiam pecuniam diripuerunt, cum eos tanquam
 hostes quosdam revera, non autem ut amicos et duces suos, in-
 terfecissent.

17. Posteaquam vero peracta iam atroci hac strage excandescentia
 illa animorum atque ira videbatur deferbuisset sedataque esse, ex-
 plecto nimirum pravo ipsorum desiderio; tum nudum in se factum
 considerantes, secum reputarunt atque intellexerunt, qualis a se ipsis
 esset iacta; quodque non multo post Romani essent venturi idque
 ulturi; neque ipsi illorum vim sustinere possent. Quocirca aperta
 defectione facta, Persas adierunt et oratores miserunt, postulantes
 ut ipsos tuendos susciperent, et tanquam subditis deinceps opitula-
 rentur. Haec vero omnia posteaquam Romanorum praefectis sunt
 renuntiata, indigne quidem ea molestissimeque tulerunt, ulcisci ta-
 men e vestigio non satis poterant, occupatione circa maioris mo-
 menti rem praepediti. Iam enim Nachoragan sexaginta bellatorum
 millia ad Insulam ductabat, quam Martinus et Iustinus Germani

καὶ τὰ ἄμφ' αὐτοὺς στρατεύματα ἐτύγγανον ξυνειλεγμένον οἱ A. C. 555
 δὲ ἐκ τῶν Οὐννων μισθοφόροι, τῶν δὲ Σαβειρῶν ὀνομαζομέ- L. I. 29
 νων, (παρῆσαν γὰρ τοῖς Ῥωμαίοις ὀπλιτῶν ἀπόμοιρα οὐ πολ- D
 λῶ ἐλάσσους τῶν διαχιλίων· ἤγουντο δὲ αὐτῶν Βαλμάχ τε
 5 καὶ Κούτιλις καὶ Ἰλιγερ, ἄνδρες τῶν παρὰ σφίσιον ὀνομα-
 στωτάτων,) οὗτοι δὲ οὖν οἱ Σάβειροι ἄμφι τὴν Ἀρχαιοπόλιν
 καὶ τὰ ἐκείνη πεδιά, προστεταγμένον αὐτοῖς ὑπὸ Μαρτίνου,
 ἐστρατοπεδεύσαντο, ἐφ' ᾧ τοὺς πολεμίους (ἐνθένδε γὰρ ἤμελ-
 λον διαβήσεσθαι) ὡς ἂν οἰοί τε εἶεν πημαίνοντες, χαλεπωτέ-
 10 ραν αὐτοῖς καὶ σφαλερωτέραν ποιήσονται τὴν πορείαν. ὁ δὲ
 Ναχοραγάν, ἐπειδὴ ἐς τοῦτο τετάχθαι τοὺς Σαβείρους ἐπέ-
 πυστο, ἀπολεξάμενος ἐκ τῶν ξυστρατευομένων Διλιμνιτῶν
 ἄνδρας ἐς τρισχιλίους; αὐτίκα ἐπ' αὐτοὺς ἔστειλε, παρακα-
 λευσάμενος (ἦν γὰρ ἀλαζὼν καὶ ὑψηρόρος) ἄρδην ἅπαντας
 15 διαφθεῖραι, ὡς ἂν μὴ οἱ ἴοντι ἐπὶ τὸν πόλεμον ὀπισθεν ἐκεῖ- P. 93
 νοι ἐφεδρεύοντες ὑπολειφθεῖεν· οἱ δὲ Διλιμνῖται, μέγιστον
 ἔθνος τῶν ἐντὸς Τίγρητος ποταμοῦ τῇ Περσίδι χάρα προσοι-
 κούντων, μαχιμώτατοί τε εἰσιν ἐν τοῖς μάλιστα, καὶ οὐ λίαν
 τοξόται καὶ ἐκπηλόλοι, ὥσπερ ἀμέλει οἱ πλεῖστοι τῶν Μήδων.
 20 ξυστούς τε γὰρ ἐπιφέρονται καὶ σαρίσσας, καὶ ἕϊφος ἐκκρεμές
 ἀπὸ τοῦ ὤμου· μαχαιρίδα τε τινα ἐλαχίστην τῇ λαίῳ βραχίονι
 ἀναδοῦμένοι, ἀσπίδας καὶ πέλτας προβέβληνται· φαίης τε ἂν

4. *Bamalch Cupiliseusque et Lager* Intrp. 10. σφαλερωτέραν
 R., σφαλερωτάτην vulg. 12. συστρ. R. 15. οἱ ἴοντι correxi, οἱ
 ὄντι R., οἰόν τι Lugd. ed. pr., Intrp. *sibi, quum acie discernere-*
tur, ἴοντι sine οἱ Par. 17. Πίγρητος R., Intrp. *Pigritium flumen.*

filii eorumque copiae insidebant; milites autem mercenarii natione Hunni, qui Sabiri vocantur, (aderat enim Romanis militum gravioris armaturae portio duorum circiter millium; quos ductabant Balmach et Coutilsis et Iliger, celebratissimi apud illos viri,) hi itaque Sabiri circa Archaeopolim et circumiacentes campos, prout ipsis Martinus mandarant, castra posuerant; ut hostes (videbantur enim illac transituri) quoad possent infestarent, et difficiliorē magisque periculosum ipsis transitum redderent. Nachoragan vero postquam Sabiros ea loca insedissee cognovit, delecta ex auxiliariis Dilimnitarum copiis virorum tria millia confestim in eos misit, cum mandatis (erat enim arrogans et iactabundus) ut omnes penitus interficerent, ne sibi ad proelium eunti illi a tergo insidiantes relinquerentur. Dilimnitae autem, maxima natio earum, quae intrā Tigrim fluvium Persiam accolunt, bellicosissimi in primis sunt, neque admodum sagittarii, aut eminus ferientes, quemadmodum fere plerique Medorum; hastas enim gestant et sarissas et ense ex humero dependentem; pugionem praeterea sinistro brachio alligantes, scuta et peltas praetendunt; dixeris sane eos neque omnino levioris armatu-

Agathias.

- A. C. 555 αὐτοὺς οὐτ' παντάπασι ψιλούς, οὔτε μὲν οὖν ὀπλίτας καὶ ἀγ-
 I. L. 29 χεμάχους. πόρρωθεν τε γὰρ οὕτω τυχὸν ἀκοντίζουσι, καὶ ἐκ
 Β χειρὸς αὖ διαμάχονται, ἀγαθοὶ δὲ καὶ συρῆξαι φάλαγγι πολε-
 μία, καὶ ὠδισμῷ χρώμενοι τὰς πυκνώσεις διαρῆγγύναι, ἕς τε
 τὸ μετατάσσασθαι εὐπετεῖς, καὶ ἀρμολογῆσαι τῷ προσπεσόντι.⁵
 αὐτοὶ δὲ καὶ ἐς τὰ προσάντη γεώλοφα ῥαδίως ἀναδέοντες, προ-
 καταλαμβάνουσι τὰ ὑπερδέξια τῶν χωρίων, τρεπόμενοι τε
 ὠκύτατα διαφεύγουσι, καὶ ἐπιόντες ἑτέροις ἐμμελέστατα ἐς
 τὴν δίωξιν ἐγκνίται, καὶ σχεδὸν τι ἅπασαν ἰδέαν πολέμου
 μετιόντες καὶ ἐξησχημένοι, μέγιστα σίνονται τοὺς ἀντιπάλους.¹⁰
 ὡς δὲ ἐπιπλεῖστον ξυμπολεμεῖν τοῖς Πέρσαις εἰώθασιν, οὐ
 μὴν ἠναγκασμένοι, ὥσπερ κατήκοοι. αὐτόνομοί τε γὰρ εἰσι
 καὶ ἐλεύθεροι, καὶ ἄγεσθαι ὑπὸ τοῦ πρὸς βίαις οὐ πεφυκότες.
- C
 V. 67 ιη. Τούτων δὴ οὖν τῶν Διλιμνιτῶν ὁ ἀποδασμὸς, νυ-
 δοκοῦν, ἔτι καθεύδουσιν αὐτοῖς ἐπιστῆναι, οὕτω τε ἅπαντας
 εὐκολώτερον κατακτεῖναι καὶ, οἶμαι, οὐκ ἂν διήμαρτον τῆς ἐλ-
 πίδος, εἰ μὴ τις αὐτοὺς ἔσφηλε τύχη. ἴοντες γὰρ δήπου ἐς
 τοῦτο, ἀνὴρ τις αὐτοῖς Κόλχος ἐν σκότῳ καὶ ἐρημίᾳ, ᾧ δὲ πως
 ξυνεγενχθὲν, ὑπαντιάζει· καὶ τὸν ἀσμενέστατα ξυλλαβόντες,²⁰
 ἀναγκάζουσι τῆς ἐπὶ τοὺς Σαβείρους ἡγεῖσθαι πορείας. ὁ δὲ
 προθυμότερα ὑποστάς τὸ ἐπίταγμα, καὶ ἤδη προπορευόμενος,
1. Pro μὲν οὖν R. μόνον. 3. ἂν διαμάχονται R. 8. ἑτέροις
 correcti, ἑτέρας R., ἑτέρως vulg. 9. ἰδέαν πολέμου R., πολ.
 ἰδ. vulg. 11. ὡς δὴ Par. 17. εὐκολώτερον R., Intpr. faci-
 lius, εὐκολώτατα vulg.

rae esse, neque prorsus gravioris, et statarios milites; nam et emi-
 nus, si ita res postulet, tela iaciunt, et cominus manu rem gerunt;
 exercitati etiam ad infesta acie proeliandum, summaque vi densa
 agmina perrumpendum; expediti quoque et faciles in mutanda aciei
 forma, et ad quemvis eventum sese accommodandi; facile etiam ar-
 duos colles cursu superantes, editiora loca praeoccupant, celerrime-
 que cum opus est refugiunt, rursusque conversi acerrime insectan-
 tur atque urgent, atque in omni fere belli specie versati exercita-
 tissimique gravissime hostes laedunt; iamdudum enim bello assue-
 runt, iampridem sub Persis militantes, non tamen coacti tanquam
 subditi. Liberi enim sunt sive iuris, neque ad alicuius arbitrium
 per vim trahi consueverunt.

18. Horum itaque Dilimnitarum portio quaedam, cum iam
 nox esset, in Sabirós ivit; consultius enim ipsis videbatur, si eos
 adhuc dormientes invaderent, atque ita facillime omnes trucidar-
 ent; neque, opinor, frustrati fuissent sua spe, nisi quaedam i-
 psos fortuna fefellerisset. Nam ipsis ad hoc euntibus vir quidam Col-
 chus in tenebris et solitudine forte fortuna fit obvius, quem illi
 statim avidissime apprehensum, ut itineris ad Sabiros ducem se

ἐπειδὴ νάπης τιῶς λασίας ἐκύρησεν, ὑφιζάνει τε ἡρέμα καὶ A. C. 555
 ὑποδέεται· οὕτω τε διαδράς τοὺς ἐπομένους καὶ προτερήσας, I. J. 29
 ἦκε δρομαῖος παρὰ τοὺς Οὐννους· εὐρῶν δὲ ἅπαντας ἀνειμένως D
 οὕτως ἀναπαυομένους καὶ ὑπορέχοντας· „ὦ δειλαιοί” ἔφη
 5, „αὐτίκα μᾶλα ἀπολεισθε”, τορὸν τι ἐμβόησας καὶ διαπρύσιον.
 οὕτω τε αὐτοὺς μάλιστα ἀνακαλεσάμενος ἐς ἐργήγορσιν, ἀγγέλ-
 λει τοὺς πολεμίους ὅσον οὕτω παρεσομένους. οἱ δὲ ζὺν θορυβῶ
 διαναστάντες, καὶ τὰ ὄπλα περιβαλόμενοι, ἐκτὸς τοῦ χαρα-
 κώματος ἀπεχώρουν, καὶ ὑπεκρύπτοντο, διχῆ μεμερισμένοι
 10 κατέλιπον δὲ τὴν τε εἴσοδον ἀφύλακτον, καὶ οὕτω κατὰ χώραν
 ἐστῶτας τοὺς ἐκ τῶν ξύλων τε καὶ ἐφειστριδῶν ἐσκευασμένους
 οἰκίσκους. οἱ δὲ Διλιμνῆται πλείστας μὲν ὄσας ἀτραποὺς τῆ
 ἀπειρία τῶν τόπων ἀναμετρήσαντες, πλὴν ἀλλ’ ἔτι ὑπὸ τὸ
 κνέφας ἐς τὸ τῶν Οὐννων στρατόπεδον ἀφιγμένοι, ἐσβάλλουσι P. 94
 15 θαρῶαλοὶ ἐπὶ κακῶ τῷ σφετέρῳ, καὶ εἴσω ἅπαντες γίνονται.
 πάταγος δὲ οὐκ ἦν, οὐδὲ βοή, ὡς ἂν μὴ ἐκεῖνοι ξυναίσθοιτο
 δῆθεν καὶ ἀφνυσθεῖεν, ἀλλ’ ἡρεμαῖοι τὰ δόρατα ἐς τε τὰς
 εὐνάς καὶ τὰς καλύβας ἠκόντιζον, ὡς τοὺς καθεύδοντας ἀναι-
 ροῦντες. ἤδη τε ὦντο ἅπαν αὐτοῖς ἠγνῶσθαι τὸ ἔργον, ἀλλὰ
 20 τότε οἱ Σάβειροι ἐκ τῆς ἐνέδρας ἐκατέρωθεν ὄρμηθέντες, ἐσ-
 πίπτουσιν αὐτοῖς ἑξαπινάως καὶ ἐπιφέρονται. οἱ δὲ ἀθρόον τῆ
 ἀπροσδοκῆτῳ καταπλαγέντες, καὶ ἐς τάναντία τῶν ἐλπισθέν-

3. δρομαῖως R.

4. ὑποδέγγ. vulg.

16. ὡς ἂν om. R.

19. ἠγνῶσθαι τὸ ἔργον R., τὸ ἔργ. ἦν. vulg.

praebat, cogunt, quod quidem mandatum cum ipse libentissime
 subiisset, et iam eis praeiret; posteaquam densam quandam silvam
 fuit nactus, paulatim se ab eis recepit atque subduxit, ac tandem
 effugiens sequentes atque antevertens, citato cursu ad Sabiros per-
 venit; quos cum universos supine dormientes stertentesque repe-
 risset, O miseri, inquit, iamiam periistis, alta claraque voce in-
 clamans. Aegreque ipsis ita expergefatis, nuntiat hostem e vestigio
 adfuturum. Hi vero tumultuarie cum surrexissent seque armassent,
 vallo excesserunt, et bifariam divisi insidias locarunt, aditum in
 vallum castrorum incustoditum relinquentes, similiterque etiam tu-
 guria passim ex palis et pellibus confecta. At Dilimnitae quamplu-
 rimas ambages viarum prae locorum imperitia emensi, nihilominus
 tamen ante diluculam cum ad castra Hunnorum pervenissent, con-
 fidenter suo ipsorum malo in ea irrumpunt, simulque omnes intro
 se recipiunt, atque ita tacite citraque ullum strepitum progressi, ne
 videlicet illi id persentiscerent atque expergefierent, hastas in eo-
 rum latibula et tuguriola torquent, tanquam interfectori dormien-
 tes; et iam putabant rem totam ipsis esse confectam. Sabiri inte-
 rea utrimque ex insidiis prosilientes repente in eos irruunt; at illi
 subito illo atque inexpectato impetu consternati, et spe plane in

A. C. 555 των περιηγμένοι, διηπόρουν και εταράττοτο· οὔτε γὰρ φεύ-
 L. I. 29 γειν αὐτοὺς ῥᾶστα ἐνῆν ἐν ἐλαχίστῳ χωρίῳ ξυνειλημμένους,
 Β οὔτε μὴν ἐς τὸ ἀκριβὲς τοὺς δυσμενεῖς διαγιγνώσκειν, οἷα ἐν
 νυκτομαχίᾳ καὶ φόβῳ. τοιγάρτοι χύδην ὑπὸ τῶν Σαβείρων
 ἐκτείνοντο, οὐδ' ὅσον ἐς πείραν ἐλθεῖν ἀμυνόμενοι· καὶ ὄκτα-5
 κόσιοι μὲν ἄνδρες ἔνδον ἐν τῷ στρατοπέδῳ διεφθάρησαν, οἱ
 δὲ ἄλλοι μόλις ὑπεκβάντες ἤλῳντο σποράδην, οὐκ ἐπιστάμε-
 νοι ὅποι χωρήσαιεν· ἤδη τε πόρρω που πεφηνέγναι δοκοῦντες,
 ἀδῆς ἐς ταῦτὸν ἀνεκκλοῦντο, καὶ περιέπταιον τοῖς πολεμίοις.
 καὶ ταῦτα μὲν τῆς νυκτὸς ἀπάσης ἐγίνετο· ἤδη δὲ τοῦ ὄρ-10
 θρου χαρασσομένου, καὶ ἡμέρας ἐπιφανείσης, αὐτίκα τῶν
 Διλιμνιτῶν οἱ σωζόμενοι ἐπεγίνωσκον τὰς πορείας, καὶ ἰδὼν
 C τῶν Περσικῶν ἔθειον στρατευμάτων, ἐγκειμένων σφίσι καὶ ὡς
 τῶν Σαβείρων. Βάβας δὲ ὁ στρατηγός, ὃς δὴ τῶν ἐν τῇ Κολ-
 χίδι χώρα ἰδρυμένων ἐκπλείστον Ῥωμαίων ἠγεῖτο, ἀλλ' οὐ-15
 τὸς γε ὁ Βάβας (ἐτύχανε γὰρ ἐν τῷ τότε κατὰ τὴν Ἀρχαι-
 ὀπολιν διανυκτερεύσας,) τῷ μὲν Θορύβῳ καὶ τῇ βοῇ πάντοθεν
 περιεβομβεῖτο. ἕως δὲ σκότος ἦν καὶ ἀδηλία τῶν ποιουμένων,
 ὁ δὲ ἀφασίᾳ εἶχετο πολλῇ, καὶ ἔνδον ἠρέμει· ὡς δὲ, τοῦ ἡλίου
 ἐπανγύσαντος τὰς ἀκρωρείας, κατεῖδε τὸ ἀτρεκὲς τῶν τελου-20
 μένων, καὶ τοὺς Διλιμνίτας ὑπὸ τῶν Σαβείρων ἐλαυνομένους,
 τότε δὲ καὶ αὐτὸς ἐκδραμὼν τοῦ ἄστεος ἅμα τῷ ξυμπαρόντι
 D ὀμίλῳ, οὐκ ἐλάχιστόν τι αὐτῶν διεχρήσατο μέρος, ὡς μόλις

8. δη R. 14. δ στρατηγῶν R. δὴ om. R. 15. ἀλλὰ R.

contrarium versa, in summa consilii inopia et perturbatione rerum versabantur. Neque enim facile ipsis erat fugam capessere, in arctum coactis, neque satis hostes internosse poterant, utpote cum nocte et metu conflictantes. Passim itaque a Sabiris trucidabantur, ne tentata quidem sui defensione; atque octingenti quidem viri intra castra perierunt, reliqui difficulter elapsi sparsim errabant, nescii plane quo se conferrent; cumque iam procul aufugisse viderentur, circumacti rursus et eodem relapsi, in hostes incidebant. Hoc pacto tota illa nox est transacta. Mane vero cum iam illuxisset, confestim qui supererant Dilimnitae recognitis viis recta ad Persarum castra cucurrerunt, persequentibus ipsos nihilominus tergaque prementibus Sabiris. Babas interea praefectus, qui iam inde a multo tempore Romanorum, qui Colchicam regionem insident, dux fuerat, cum per id temporis Archaeopoli pernoctasset, et tumultus ac clamor ipsum omni ex parte circumsonuisset; quamdiu tenebrae erant, et quid ageretur incertus esset, quietus tacitusque ibi subsistens, intus se continebat. Simulatque vero sol montium iugis affulsit, vere quid ageretur prospexit, Dilimnitas nimirum a Sabiris fugari. Tum itaque etiam ipse urbe effusus cum agmine, quod ad manum erat,

ἐκ τοσούτων οὕτω χιλίους τοὺς ζύμπαντας παρὰ τὸν Ναχο- A. C. 555
ραγὰν ἀφικέσθαι. I. I. 29

19. Ὁ δὲ, ἐπειδὴ τῆσδε διήμαρτεν τῆς πείρας, αὐτίκα D
ᾤχετο ἐπὶ τὴν Νῆσον, καὶ ἀγχοῦ που τῶν Ῥωμαίων στρα-
τοπεδευσάμενος, προῦκαλεῖτο ἐς λόγους ἀφικέσθαι οἱ τὸν
Μαρτίνον. καὶ παραγενομένῳ, „σὺ δὲ” ἔφη „ὦ στρατηγέ, ἐς
τοσούτον ἀγχινούστατός γε ὢν καὶ φρενήρης, καὶ τῶν παρὰ
Ῥωμαίους δυνατωτάτων, εἴτα οὐκ ἐθελήσεις ἀποπαῦσαι πό-
νου τε καὶ δυσμενείας ἄμφω τῷ βασιλέε, ἀλλὰ μεθῆκας αὐτοῦς
10 οὕτω δὴ ἐπιπλεῖστον τὴν ἀλλήλων ἐπιλυμαινομένους. εἰ δὴ V. 68
οὖν νῦν γοῦν ἐστί σοι βουλομένη διαλλαγὰς ποιήσασθαι καὶ
ξυνθήκας, ἄγε ὅπως αὐτὸς μὲν ἐς Τραπεζοῦντα τὴν πόλιν
τὴν Ποντικὴν ἄμα τῷ στρατῷ μεταβῆσῃ, ἐνθάδε δὲ ἡμεῖς
μενουῦμεν οἱ Πέρσαι· οὕτω τε τὰ τῆς ἐκεχειρίας σχολαίτερον
15 διαλεξόμεθα, πιστοῖς χρώμενοι ἀγγελιαφόροις. εἰ γὰρ μὴ ἐκὼν P. 95
εἶναι ἀπάξεις ἐνθένδε τὸ στράτευμα, ἴσθι, ὦ γενναῖε, ὡς
πρὸς ἀνάγκης ἀπελαθῆσῃ. βεβαιότατα γὰρ ἐγὼ τὴν νίκην ἔχω,
καὶ περιβέβλημαι οὐ χαλεπώτερον ἢ τόδε τὸ κτῆμα.” καὶ ἄμα
λέγων, τὸν δακτύλιον ἐπεδείκνυεν ὃν ἐπεφέρειτο. πρὸς ταῦτα
20 δὲ ὑπολαβὼν „ἀλλ’ ἔμοιγε” ὁ Μαρτίνος „εὐκτὸν μὲν ἢ εἰρήνη
δοκεῖ καὶ τιμιώτατον, καὶ συλλήψομαί σοι προσαγομένῳ τε
αὐτὴν καὶ καθιστῶντι ἄμεινον δὲ, οἶμαι, ταῦτα δράσοιμεν

1. περὶ R. 3. διήμαρτεν τῆς πείρας R., τῆς πείρ. δ. vulg. 7.
τε ὢν R. 10. ἐτι λυμαινομένους R. 14. τὰ om. R. 16. ἐν-
θάδε R. 17. ἔχων περιβ. R. 19. ἐπεδείκνυεν R., ἐπεδείκνυτο vulg.

non exiguam in iis stragem edidit, adeo ut vix in universum mille
ad Nachoragam sint reversi.

19. Qui cum conatus hic non ex sententia successisset, con-
festim ad Insulam se recepit; castrisque iuxta Romanos locatis, Mar-
tinum ad se, in colloquium ut veniret, excivit; qui cum adven-
nisset, Tu, inquit, praefecte, cum ita sis industrius ac prudens,
unusque sis ex iis, qui praecipuae sunt inter Romanos potentiae, an
non vis utrumque nostrum regem labore simul atque hostilitate mu-
tua liberare? Patierisne ipsos quam diutissime mutuis sese damnia
afficere? Quin potius si tibi placuerit pacta et foedera inire, age
Trapezuntem Ponticam urbem cum exercitu te transfer; nos vero
Persae hic manebimus; ita fiet, ut de induciis aut pace stabilienda
per otium agamus, fides utentes internuntiis; nisi vero volens ac
libens exercitum hinc abduxeris, scito, o bone, quod per vim pro-
figaberis. Certissimam enim habeo victoriam, eamque nihilo dif-
ficilius mihi comparavi quam hanc possessionem; simulque haec di-
cens, anulum, quem gestabat, ostendebat. Ad haec subdicens Marti-
nus, Et mihi, inquit, pax in votis summoque in pretio est, teque
eam proponentem et constituentem iuvabo; melius vero haec nos
perfecturos putarim, si tu quam citissime in Iberiam te transtuleris,

A. C. 555 ἄν, εἶγε σὺ μὲν ὡς τάχιστα ἐς Ἰβηρίαν μεταχωρήσεις, ἐγὼ
 I. L. 29 δὲ ἔλευσομαι ἐς Μουχειρισιν. οὕτω τε τὰ ἐν ποσὶ διασκευο-
 μεθα. τῆς δὲ νίκης πέρι σοὶ μὲν ἔξεστω μεγαλαυχεῖν τῷ
 λόγῳ καὶ αὐθαδιάζεσθαι, καὶ τῶν ἀγοραίων αὐτὴν καὶ αὐ-
 Β θαιρέτων ἡγεῖσθαι κτημάτων ἐγὼ δὲ καὶ τοῦτο φημι τῇ τοῦ5
 κρείττονος ταλαντεύεσθαι γνώμῃ, καὶ οὐ παρὰ τοὺς μέγα
 βρενθυομένους ἔναι, ἀλλ' ἐφ' οὓς ἂν ὁ πάντων προαγωγὸς
 ἐπινεύσῃ." οὕτω δὲ τοῦ Μαρτίνου ἀνδρειότατά τε καὶ μάλα
 ὀσίως ἀποκρινάμενου, καὶ τῇ τοῦ βαρβάρου νεμεσήσαντος
 ἀλαζονείᾳ, οὐδὲν δὲ ὄτιοῦν προελθὼν εἰρηναῖον, διεκρίθησαν
 ἀπ' ἀλλήλων. καὶ ὁ μὲν ἐς τὸ στρατόπεδον ἐπανῆκε, Μαρτῖ-
 νος δὲ ἐς τὴν Νῆσον. τῷ δὲ Ναχοραγὰν μενετέα μὲν αὐτοῦ
 ἤκιστα ἐδόκει, ἐς δὲ τὸν Φάσιν τὴν πόλιν ἔναι διενοεῖτο,
 ἐκεῖσέ τε μᾶλλον ἐκκαλέσασθαι τοὺς Ῥωμαίους. ἐπιμαχώτατον
 γὰρ τὸ ἐκείνη ἔρμα εἶναι ἐπέπυστο, ἅτε δὴ ξύλοις ἅπαντι5
 C ἔσκευασμένον, καὶ τὰ ἐχόμενα πεδία εὐόμαλά τε καὶ ἀγαθὰ
 ἐνοστρατοπεδεύεσθαι. ἦδη δὲ ἡ πόλις ὁ Φάσις, ἅπασιν, οἶμαι,
 διαδηλότατον, ὡς ἐκ τοῦ ποταμοῦ εἴληφε τὴν ἐπωνυμίαν, πλη-
 σιαίτατα ὑπορῥέοντος, καὶ ἄμφ' αὐτὴν ἐς τὸν Εὐξείνου πόν-
 τον ἀπερευγομένον. πρὸς γὰρ τῷ αἰγιαλῷ καὶ ταῖς ἐκβολαῖσι20
 τὸ πόλισμα ἴδρυνται ἀφέστηκε δὲ τῆς Νήσου ἕξ μάλιστα παρα-
 σάγγαις ἐπὶ δυνόμενον ἥλιον.

8. ἐπινεύσῃ R., ἐπινεύσοι vulg. 9. καὶ ante τῆ om. R. 13.
 τὸν Φάσιν R., τὴν Φ. vulg. 16. εὐόμαλα R., Intrp. *exaequatos*
et patientiores, εὐέμβολα vulg. *Secutus sum, constantiae causa,*
auctoritatem codicis, in prioribus certe libris Lugdunensi longe
praestantioris. 21. stadiis centum Intrp. (πέντε παρ.)

ego vero Muchirisim me recepero, atque ita de rebus nostris dispi-
 cimus. De victoria vero liceat tibi iactabunde arroganterque lo-
 qui, eamque inter venales et nostro arbitrio subiectas ac parabiles
 res collocare. Ego vero victorias Dei unius voluntate librari censeo
 eamque non ad fastuosos valdeque elatos vergere, sed ad eos, qui-
 bus ille omnium productor atque moderator annuerit. Haec cum
 Martinus perstrenue honestissimeque respondisset, barbari arrogan-
 tia offensus, pace infecta, a mutuo colloquio discesserunt; atque hic
 quidem ad castra, Martinus vero in Insulam se recepit. Nachoragan
 autem nequaquam ibi commorandum censens, ad Phasidem urbem
 se conferre statuit, eoque potius Romanos evocare. Facillimum enim
 expugnatum esse propugnaculum audierat, quippe quod totum e
 lignis exstructum esset, et circumiectos campos patentes et castris
 metandis accommodatos haberet. Atqui urbem Phasidem a flu-
 vio ei cognomine ita vocatam esse, omnibus, arbitror, est notissi-
 mum; qui quidem fluvius Phasis non procul ab ea fluit, et circa i-
 psam in Euxinum pontum fertur. Ad littus enim et ostia urbs sita
 est; distat autem ab Insula sex summum parasangis occasum versus.

κ'. Βαθὺς δὴ οὖν ὁ Ναχοραγὰν πόρρω τῶν νυκτῶν τὰς A. C. 555
 ἀκάτους ὀπόσας ἐφ' ἁμαξῶν ἐπήγετο, ἐς τὸν ποταμὸν ἐμβαλὼν I. I. 29
 καὶ συζεύξας, λανθάνει τοὺς Ῥωμαίους γέφυρὰν τέ τινα ἐξ D
 αὐτομάτου πηξάμενος, καὶ ἅπαν τὸ πλήθος ἐς τὸ ἀντιπέραν
 5 διαβιβάσας· ἐβούλετο γὰρ ἐς τὰ πρὸς νότον ἄνεμον ἀφικέσθαι
 τοῦ ἤστεος, ὅθεν δὴ αὐτῷ οὐδαμῶς ἤμελλε τὰ ρεῖθρα τοῦ
 ποταμοῦ κώλυμα εἶσεσθαι τῷ περιβόλῳ πελάζοντι· ὑπὸ γὰρ
 τὸ ἀρκτηῖον καταρρέει καὶ παρατείνεται μέρος. καὶ ὁ μὲν ἀμφὶ
 τὸ περίορθρον ἄρας ἐκ τῆς ὄχθης, εἶχετο τῆς πορείας, καὶ
 10 τὴν Νῆσον ὡς ἀπωτάτω παραμεινόμενος, ἀνὰ τὰ πρόσω ἐχώ-
 ρει· μάλιστα δὲ περὶ πλήθουσαν ἀγορὰν οἱ Ῥωμαῖοι τὴν διάβα-
 σιν ἐγνωκότες, διατηράχθησάν τε καὶ περὶ πλείστου ἐποιούντο
 προτερῆσαι ἀνὰ τὸ ἄστυ τοὺς πολεμίους. τοιγάρτοι τὰς τε τρι-
 15 ἡρεις καὶ ὅσοι τριακόντοροι παρώρμονι πληρώσαντες, ὀξύτατα P. 96
 τοῦ ποταμοῦ τῷ ῥῶ κατεφέροντο. ἀλλὰ φθύσας ὁ Ναχοραγὰν
 ἀμφὶ τὸ μεσαίτατον τῆς τε Νήσου καὶ τοῦ ἤστεος ἐτύγγανεν
 ἤδη, ξύλοις τε καὶ λέμβοις τὸ εὖρος ἅπαν τῆς δίνης διαφρα-
 ξάμενος, τὸ τε τῶν ἐλεφάντων στέφος ὀπισθεν ἐπιστήσας, ἐς
 20 ὅσον οἶόν τε ἦν αὐτοῖς τῆς βάσεως ἐφικνεῖσθαι. ὁ δὲ τῶν Ῥω-
 μαίων στόλος ταῦτα πόρρωθεν ἰδόντες αὐτίκα πρύμναν ἐ-
 κρούοντο, πολλῇ τε χρώμενοι ἐς τοῦμπυλιν τῆ εἰρεσία, χαλε-
 πώτατα πρὸς τὸ ἀντίπρωρόν τε καὶ ῥοῶδες τῆς φορᾶς ἀντανα-

5. ἐκείσθαι R. 12. γε καὶ R. 15. Ante τοῦ ποτ. add. R. ὑπὸ.
 19. ἐφικνεῖσθαι R., ἀφικνεῖσθαι vulg. 20. πρύμνης R. 21. χρω-
 μένος R. 22. ἀντίπρωρόν R., ἀντίπορόν vulg.

20. Confestim itaque Nachoragan intempesta nocte scaphis, quotquot secum plaustris advexerat, in flumen immissis atque inter se iunctis, insciis Romanis pontem stravit, et exercitum universum in oppositam ripam transmisit. Cupiebat enim in eam oppidi partem, quae Austrum spectat, pervenire; e qua parte Phasidis fluventa nequaquam sibi impedimento fore videbantur muro appropinquanti; nam is in borealem delabitur et protenditur partem. Nachoragan itaque sub primum diluculum movens e ripa iter suum continuavit, Insulaque quam remotissime praeterita ad ulteriora processit. Romani vero cum vix tandem hora diei sexta pleno iam foro cognovissent Persas flumen traicisse, vehementer perturbati erant, summaque vi adnitebantur hostes circa oppidum praevertere. Quocirca triremibus omnibus et actuariis triginta remorum navibus, quotquot in portu stationem habebant, milite completis, celerime secundo flumine ferebantur. At Nachoragan eos anteverterat, iamque ad medium inter Insulam et urbem locum pervenerat, totamque fluminis latitudinem lignis lembisque inter se iunctis interseperat; elephantorum caterva retro opposita, quantum et quousque illi progredi potuerant. Romanorum vero classis eminus id conspi-

A: C. 555 γόμενοι, ἀπεχώρησαν. δύο δὲ ὁμῶς ναῦς κενὰς τῶν ἐμπλεόν-
 I. I. 29 των εἶλον οἱ Πέρσαι. οἱ γὰρ δὴ ἄνδρες ξυλλαμβάνεσθαι μέλ-
 Β λοντες, τοῖς ὕδασι παραδοῦναι σφᾶς αὐτοὺς εὐτολμώτατα κα-
 τεθάβῆσαν, ἀντὶ τοῦ μελζονος, οἶμαι, καὶ προὔπτου κινδύνου
 τὸ ἔλαττον δεινὸν δῆπου ἐλόμενοι, καὶ μετέσχον μᾶλλον τῶν
 ἐκ τῆς τύχης ἀδήλων. τοιγάρτοι ἀφήλαντό τε κουφότατα καὶ
 ὑποβρύχιοι ἐπιπλεῖστον διανηξάμενοι, μόλις ὡς τοὺς οἰκείους
 V: 69 ἀπεκομίσθησαν, τότε δὴ αὖν οἱ Ῥωμαῖοι Βουζῆν μὲν τὸν στρα-
 τηγὸν ἀνα τὴν Νῆσον κατέλιπον, ἅμα τῷ οἰκείῳ στρατεύματι
 ἐπιμελησόμενόν τε τῶν τῆδε ἀπάντων, καὶ ἀλεξήσοντα ἐς ὃ, τιπο
 δεήσει· οἱ δὲ ἄλλοι ἅπαντες κατὰ τὸ ἐγκάρσιον τὸν ποταμὸν
 περαιωθέντες, καὶ διὰ τῆς χέρσου ἐτέραν τινὰ ὁδὸν πορευό-
 μενοι, ὡς μὴ κατ' αὐτὰ τοῖς πολεμίοις χωρῆσαι, παραγίνον-
 ται ἐς ἐκεῖνο δὴ τὸ τοῦ Φάσιδος ἐπάνωμον ἄστν, καὶ εἴσω
 τῶν πυλῶν παρελθόντες, διεδάσαντα στοιχηδὸν εἰ στρατηγούϊς
 τὴν φρουρὰν τοῦ περιβόλου. οὐ γὰρ ᾔοντο ἀξιόμαχοι ἐσεσθαι,
 εἰ γε συστάδην παρατάξασθαι πειραθεῖεν. πρῶτος μὲν οὖν Ἰου-
 στίνος ὁ Γερμανοῦ καὶ ὁ ἀμφ' αὐτὸν ὄμιλος ἐν τῷ ἀκρο-
 τάτῳ μέρει τῷ πρὸς Θύλατταν νεύοντι ἐτετάχατο· βραχὺ δέ
 τι ἀπωτέρω Μαρτίνος εἰστήκει ὁ στρατηγὸς καὶ αἱ Μαρτί-
 νου δυνάμεις· ἀμφὶ δὲ τὸ μεσαιάτον Ἄγγιλας μὲν ἔχων
 Μαυρουσίους πελταστὰς καὶ λοχχοφόρους, Θεόδωρος δὲ Τζάν-
 3. εὐτολμώτατα R. 6. ἀφήλαντο R. 8. οὖν om. R. 11.
 πάντες R. 17. παρατάξασθαι R., παρατάξεσθαι vulg. 19. θά-
 λασσαν R. 22. Μαυρουσίως Sph. Par. Τζάνους vulg., Τζα-
 νούς R.

cata, puppim reflexit, validoque retrorsum remigio utens et magna vi ac difficultate contra adversum rapidi fluminis impetum nitens, sese recepit; duas nihilominus naves vectoribus vacuas Persae ceperunt; viri enim, cum etiam sese captum iri viderent, undis se ipsos audacter commiserunt, pro maiore, uti arbitror, et praesenti periculo minus eligentes, et fortunae incertitudinem periclitari malentes: Quocirca et levissime in undas desiliebant, et in immo maxima ex parte gurgite natantes aegre ad suos evaserunt. Tum itaque Romani Buzem quidem apud Insulam reliquerunt, cum suis copiis res illic omnes curaturum et si opus esset opitulaturum; reliqui vero omnes transversim trajecto flumine, aliaque per continentem incedentia via, ne in eadem, quae hostes insidebant, loca venirent, in urbem Phasidi fluvio cognominem perveniunt; portisque recepti praecepti praesidia per muros suo quaeque ordine disponunt; neque enim putabant sese viribus pares fore, si stataria pugna proeliandum esset. Primus igitur Iustinus Germani filius cum suo agmine in editissima urbis parte ad mare vergente locatur: exigua vero abhinc spatio praefectus stabat et Martini copiae. Sub ipsum autem medium Angilas, Mauros penes se habens peltatos et hastigeros, Theodorus vero Tzannos

νοὺς ὀπλίτας, καὶ Φιλομάθιος Ἰσαύρους σφενδονήτας καὶ ἄκον- A. C. 555
 τοβόλους. ὀλίγη δὲ τούτων ἀποκεκριμένοι ἐφρουροῦν Λαγγο- I. I. 29
 βάρδων ἀπόμοιρα καὶ Ἐρούλων, Γίβρος δὲ ἠγεῖτο ἀμφοτέρων. D
 τὸ δὲ λοιπὸν ἅπαν τοῦ τείχους, καὶ πρὸς ἀπηλιώτην ἄνεμον
 ἑξαπολήγον, τοὺς ἐώοις τάγμασιν ἐπεφρόντιστο, ὑπὸ Βαλεριανῶ
 στρατηγῶ ταττομένοις. οὕτω μὲν ὑπὲρ τοῦ ἐρύματος ἢ τῶν
 Ῥωμαίων στρατιὰ ἐν κόσμῳ παρίστατο.

κα'. Ἦν δὲ αὐτοῖς καὶ χαράκωμα ἔμπροσθεν καρτε-
 ρώτατα ἐξεργασμένον, ὡς ἀντέχειν εὐθύς πρὸς τὰς ἐπι-
 10δορομάς, καὶ ὃν ἐν προβόλου μοίρα ἐγκεῖσθαι τῷ τείχει. ἐθε-
 δέσαν γὰρ εἰκότως ἐπ' αὐτῶ, ἅτε δὴ ξύλοις τε πεποιημένῃ,
 καὶ ἄλλως ὑπὸ χρόνου πολλαχοῦ διεβροχηκότι. τῷ τοι ἄρα
 αὐτοῖς καὶ τάφος μάλα εὐρεῖα πέριξ ὠρώρουκτο, ὕδατός τε
 ἤδη μεστή καὶ ὑπερχειλῆς ἐγεγόνει, ὡς καὶ τοὺς σκόλοπας,
 15οὶ δὲ ἐτύγχανον ξυνηχέστατα ἐμπεπηγότες, διαλανθάνειν καὶ P. 97
 ἀποκεκρύφθαι τῆς γὰρ λίμνης, ἣν δὴ μικρὰν θάλατταν ὀνο-
 μάζουσι, τὴν ἐς τὸν Εὐξείνου Πόντον ἐκροῆν φερομένην ἐνταῦ-
 θα μετοχετεύσαντες, ῥαδίως ἅπαντα ἔπλησαν. νῆες δὲ φορτίδες
 μεγάλαι πρὸς τῇ κυματωγῇ τῆς θαλάττης καὶ ταῖς ἐκβολαῖς
 20τοῦ Φάσιδος πλησιαίτατα τοῦ ἄστεος ἐφορμουῖσαι, μετεώρους
 εἶχον τὰς ἀκάτους, καὶ ἀμφ' αὐτὰ δήπου τὰ καρχήσια τῶν

2. Λογγοβ. Par. 6. τεταγμένοις R. 7. παρίστατο R.,
 παρειέτατο (sic) vulg. 10. ὃν aut delendum est, aut in ὄλον mu-
 tandum. 11. τε om. R. 16. μικρὰν et 17. εἰς R. 19. τῇ
 κυματωγῇ Suid. s. h. v., τῇ κυματογῇ Lugd. et ed. pr., τῇ κυ-
 ματώδει γῆ R. θαλάσσης R.

gravioris armaturae, et Philomathius Isauros funditores et iaculatores
 habens; neque procul ab his stationem habebat Langobardorum et
 Herulorum manus, ductante utrosque Gibro; reliqua muri pars in
 subsolanum desinens orientalibus agminibus sub Valeriano praefe-
 cto constitutis curae erat. Hunc itaque in modum Romanus exerci-
 tus in muri praesidio erat dispositus.

21. Vallum etiam munitissimum exterius ipsis exstructum erat,
 e quo primos hostium insultus sustinere possent, quique muro vice
 propugnaculi esset, cui non immerito utpote ex lignis constructo
 metuebant, et alioquin non una in parte prae vetustate vitium fe-
 cerat; ideoque etiam amplissimam in orbem fossam duxerant, quae
 ita aquis erat referta, ut ea ipsa labris effusa acuminatos etiam pa-
 los, qui dense suffixi erant, obtegeret, ita ut cerni non possent. La-
 cum enim, quem parvum mare appellant, et in Pontum Euxinum
 fertur, eo derivarant, facileque omnia replerant; naves etiam one-
 rariae grandiores quam proximae ad urbem admotae sublimes habe-
 bant corbes, ad ipsa malorum carchesia subvectos, firmissimisque
 vinculis dependentes, ut et turribus magnitudine altitudineque lon-

A. C. 555 ἰστών ἀνιμηθείσας καὶ βεβαιοτάτα αἰωρουμένας, ὡς πολλὰ
 I. L. 29 ἀνέχειν τὰ μεγέθη τῶν πύργων καὶ ὑπερφέρεσθαι. ἄνω δὲ στρα-
 τιῶται εἰσπήκασαν, καὶ τῶν ναυτῶν ὅποσοι εὐθαρσεῖς τε καὶ
 πολεμικώτεροι, τόξα τε φέροντες καὶ σφενδόνας, μηχανάς τε
 ἐκηβόλους ἐνθήμενοι, πρὸς τὸ ἐνεργὸν ἤδη ἐσκευασμένας.
 B ἄλλὰ γὰρ καὶ ἕτεροι νῆες διὰ τοῦ ποταμοῦ ἀνηγμένοι, ἐπὶ
 θιάερον μέρος παρήσαν, ὧ δὲ Βαλεριανὸς ἐφειστήκει, ὁμοί-
 οτάτα ταῖς ἄλλαις δεητημέναι, ὡς ἂν ἐκατέρωθεν οἱ πολέ-
 μοι ἐξ ὑπερδεξίων βαλλόμενοι ἀποκρούοιτο, πελασειόντες τῇ
 πολιορκίᾳ. ὥστε δὲ ταύτας δὴ τὰς ἐν τῷ ποταμῷ ναῦς ἦκιστα
 ὑπὸ τοῦ ἠπαινεσθαι, Δαβραγέζας, Ἄντης ἀνήρ, ταξίαρ-
 χος, καὶ Οὐννός τις λοχαγός, Ἐλμίγγειρος ὄνομα, οὗτοι δὲ,
 προστεταγμένον αὐτοῖς ὑπὸ τῶν στρατηγῶν, ἐπακτριδᾶς τινὰς
 ἀμφιπρῦμνους δέκα πληρώσαντες ἐκ τῆς αἰετῆς ἐπομένης
 δυνάμεως, καὶ ὡς ἀνωτέρω προελθόντες, ἐφρούρουσαν ζὺν ἀ-
 γρυνία, καὶ περιεσκόπων τὰς διαβάσεις ἐπιπλέοντες, νῦν
 μὲν ἐν μέσῳ τῷ θείθρῳ, νῦν δὲ ἐφ' ἐκατέρας τῆς ὄχθης. καὶ
 C τοῖνυν ἐναυθὰ ζυνηρέχθη τερπνόν τι λίαν καὶ ἐπίχαρι ὡς ἐν
 πολέμῳ καὶ παρατάξει. ἔτι γὰρ τούτων ἀνωτέρω αἱ Ῥωμαῖκαὶ
 δύο τριακόντοροι, αἳ δὲ ἔμπροσθεν ἔφην κενὰς ἀνδρῶν ὑπό

2. ὑποφέρ. R. 4. τε post τόξα om. R. 7. Pro ὧ δὲ R. ha-
 bet lacunam, super quam recentior manus adscripsit: αἰς. 9.
 κρούοιτο R. 11. Δαβραγέζας Ἄντης ἀνήρ. Egregiam hanc
 emendationem a Leunclavio, ni fallor, profectam praebet mg. R.,
 ubi in ordine scribitur Δαβραγέζας ἄν τις. Vulg. Δαβραγαζάν-
 τῆς, Intrap. Darragetas vir quidam. Antae Sclavorum natio sunt,
 ex quorum nomine Anticum se dixit Iustinianus. 12. Ἐλμ-
 R. 20. δύο om. R.

ge essent superiores; desuper stabant milites, et nautae quotquot
 audaciores erant et bellicosiores, arcus gestantes et fundas, aliasque
 machinas imponentes, ad idoneum usum preparatas; sed et aliae
 naves per fluvium adductae ex utraque parte aderant, quibus prae-
 erat Valerianus, simili modo atque aliae instructae, ut hostes
 utrimque ex editioribus locis icti propulsarentur, si propiore ob-
 sisione urbem premere vellent. Ne vero naves haec in fluvio dis-
 positae facile a quoquam laedi possent, Dabragezas tribunus, natione
 Anta, et quidam ordinum ductor, Elmingirus nomine, prout eis per
 praefectos mandatum erat, decem actuarias naves bipuppae et copias,
 quibus praecerant, instruxerunt, quibus altius provecti magna cum
 vigilantia fluvium tuebantur, transitusque omni ex parte circum-
 spectantes observabant, modo medio fluminis alveo, modo huic
 modo alteri ripae adnavigantes. Interea iucundum quid et gratio-
 sum ut in bello et proelio ibi accidit. Ulterius enim adhuc quam
 hae naves erant dispositae, duae illae naves onerariae XXX. remo-
 rum, quas supra dixi milite vacuas a Persis captas fuisse; haec,

τῶν Περσῶν ἀφρηῆσθαι αὐταὶ δὴ οὖν αἱ τριακόντοροι, ὅπλι- A. C. 555
 τας ἔχουσαι Μήδους, ἐν τῷ ποταμῷ ἐναυλοχοῦντο καλωδίους I. I. 29
 τῆς γῆς ἐξημμέναι. νυκτὸς δὲ ἐπιλαβομένης, οἱ μὲν ἄνδρες ἐν
 αὐταῖς ἐκάθευδον ἅπαντες· τοῦ δὲ ἑοῦ πολλοῦ φερομένου, καὶ
 5τὰ πείσματα διατεινόντος τῇ ὑπαγωγῇ τῶν ὀλκιάδων, ἀποβ-
 ῆγγνται τῇ μιᾷ ὁ δεσμὸς ἐξαπιναίως· ἄφետον δὲ αὐτὴν ἢ δίνην V. 70
 λαβοῦσα καὶ ἐλευθέραν, καὶ οὔτε εἰρεσίας ἀντιπραττούσης,
 οὔτε πηδαλίον ἐτέρωθί που ἰθύνοντος, κατὰγει πρὸς αὐτὴν ὄξυ- D
 τата ἐς τὸ πρόσω, καὶ παραδίδωσι τοὺς ἄμφι Δαβραγέζαν
 10 Ῥωμαίους. οἱ δὲ εἰσιδόντες, ἄσμενοι εἶλον τὸ θήραμα, καὶ
 ἐπετέρηοντο τῇ ξυντυχίᾳ, ὅτι γε αὐτοῖς ἦδε ἢ ναῦς κενὴ πρό-
 τερον ἀπελθούσα, τότε δὴ ἀνδρῶν ἀνάπλευς ἐπανήκεν.

κβ. Ἐν τούτῳ δὲ ὁ Ναχοραγὰν ἀπάσῃ τῇ δυνάμει ἄρας
 ἐκ τοῦ στρατοπέδου, τῷ ἄστει ἐπέλαξεν, ἀκροβολίσασθαι τε
 15 βουλόμενος, καὶ ἀπόπειραν ποιήσασθαι τῶν Ῥωμαίων, εἰ
 ἐπεξίαισι ταύτῃ τε σαφέστατα διαγνώναι, ὅπως αὐτῷ εἰς
 ἑτέραν τὰ ἐς τὸν πόλεμον παρασκευαστέα. τότε δὴ οὖν οἱ Πέρ-
 σαι, ἐπειδὴ ἐς τόξου βολὴν ἀφίκοντο, αὐτίκα οἶψε, τοῦτο δὴ
 αὐτοῖς τὸ εἰθισμένον, θαμὰ ἐπετοξάζοντο· πολλοὶ τε τῶν Ῥω-
 20 μαίων τραπέντες, οἱ μὲν ἔτι ἀμυνόμενοι ἀντείχον, ἔτιοι δὲ P. 98
 καὶ ἀπόμαχοι ἐγίνοντο. Ἄγγιλας δὲ καὶ Φιλομάθιος καὶ
 τῶν ἄμφ' αὐτοὺς ταγματῶν ἄνδρες ἐς διακοσίους, καὶ ταῦτα
 προειρημένον ἀπάσῃ τῇ στρατιᾷ ὑπὸ Μαρτίνου μένειν ἕκαστον
 3. Pro τῆς γῆς R. τισιν. 8. πω R. pro που. 9. Δαβραγέζαν
 R. a 2. m., Δαβραγέζοις 1. m., Dabracezes Intp., Δαβραγάζαν
 vulg. 10. ἐπιδόντες R. 19. θαμὰ om. R.

inquam, naves militibus gravis armaturae erant instructae, atque
 ita rudentibus ad oram alligatae; noctu vero dormientibus in eis
 universis, cum aestus ingens esset obortus et rudentes distende-
 ret, depressione agitationeque navigiorum alterius illarum vinculum
 repente est disruptum; quam cum vortex solutam liberamque
 accepisset, neque illi vel remigio obruti, vel gubernaculo ali-
 orum eam dirigere possent, abreptam rapidissime celerrimeque ad
 Romanos, quibus Dabragezas praeerat, defert, qui quidem eam con-
 spicati, laeti ceperunt, insperataque captura sunt gravis, quod
 navis, quae antea vacua ab ipsis abierat, viris plena rediisset.

22. Interea Nachoragan cum universo exercitu e castris movens
 urbi appropinquavit, velitando et iaculando tentare volens Roma-
 nos, an eruptionem facerent; eaque ratione apertissime cognoscere,
 quo pacto sibi in sequentem diem res bellicae praeparandae essent.
 Persae itaque simulatque ad teli iactum pervenerunt, confestim
 more suo ingentem sagittarum vim emittunt, multisque Romanorum
 vulneratis, alii quidem adhuc pugnando resistebant, alii pugna ex-
 cesserunt. Angilas vero et Philomathius et ex ipsorum agminibus
 viri ducenti, tametsi Martinus universo exercitui imperarat, ut suo

A.C.555 κατὰ χωραν, καὶ ἐκ τοῦ ἀσφαλοῦς ἀπομάχεσθαι, οἱ δὲ τὴν
 L I 29 καθ' αὐτοὺς πύλην ἀναπετάσαντες, κατὰ τῶν πολεμίων ἐχώ-
 ρουν. Θεόδωρος δὲ ὁ τοῦ Τζαννικοῦ ὀμίλου ταξίαρχος, ἐπέ-
 χε μὲν τὰ πρῶτα, καὶ ἀνέκοπτε τὴν ὁρμὴν, νεμεσῶν αὐτοῖς τῆς
 προπετείας. ἐπεὶ δὲ οὐκ ἐλείθοντο, ὑπήγετο καὶ αὐτὸς τοῖς πλεί-5
 Βστοις, οὗτι ἕκων, καὶ ἐνεδίδου, εὐθύς τε ἐφοίτα σὺν ἐκείνοις,
 ὡς μὴ ἀποδειλιᾶν νομισθεῖη, τούτου τε ἔνεκα μόνον τὸ εὐπρε-
 πὲς τῆς εὐβουλίας προῖσχεσθαι ἤρесе μὲν γὰρ αὐτὸν οὐδαμῶς
 τὰ ποιούμενα, μετέχειν δὲ ὁμῶς αὐτῶν ἠνείχετο ἐς ὃ, τι ἄρα
 καὶ τελευτήσαιεν. καὶ μικροῦ γε ἅπαντες αὐτοῦ διεφθάρησαν, 10
 εἰ μὴ τις αὐτοὺς ἑτέρα διέσωσε γνώμη ἐκ τοῦ κρείττονος ἐπιθ-
 ῶσοθεῖσα. οἱ γὰρ Διλιμνῖται ἀνὰ τὸν ἐκείνην χώρον ἐστῶτες
 καὶ ἐς φάλαγγα ξυντεταγμένοι, ἐπειδὴ κατείδον τὴν ὀλιγότητα
 τῶν ἐπερχομένων, υπεδέχοντό γε αὐτοὺς ἡσυχῇ καὶ ἀνέμενον.
 ὡς δὲ ἀγχοῦ ἤδη παρῆσαν, αὐτίκα οἶγε ἡρέμα τὰ κέρα ἐπι-15
 κολπώσαντες, περιβάλλουσιν ἅπαντας, καὶ ἐς ἀκριβῆ κύκλω-
 C σιν ἐγκατεῖργον. οἱ δὲ Ῥωμαῖοι πάντοθεν περιειλημμένοι, δρᾶ-
 σαι μὲν τολοιπὸν οὐδὲν ὄτιοῦν τοὺς πολεμίους διενοοῦντο
 εὐκτὸν δὲ τι αὐτοῖς ἐδόκει καὶ ἄπιστον, εἶγε ἀμωσγέπως δια-
 δράσαιεν. καὶ δὴ ἐπὶ σφᾶς ἐλιχθέντες, καὶ τὰ δόρατα προ-20
 βεβλημένοι, ἐμπίπτουσιν ἀθρόον τῶν πολεμίων τοῖς πρὸς τῆ
 ἄστει ἐφεστηκόσιν. οἱ δὲ ἐσιδόντες αὐτοὺς πολλῇ τῇ ὀύμῃ φε-
 3. Τζαννικοῦ R. 7. δειλιᾶν R. 11. αὐτὸς Sph. Par. 15. ἐ-
 πικολπώσαντες R., ὑποκ. vulg. 21. τὸ ἄστυ R.

quisque loco se contineret atque e tuto pugnaret, nihilominus tamen e porta ipsis proxima evolantes, in hostem ferebantur. Theodorus vero Tzannici agminis dux initio quidem suos continuit impetumque repressit, temeritatis eos arguens; cum vero illi dicto audientes non essent, ipse etiam se pluribus non quidem libens adiunxit, et cum illis in hostem ivit, ne timidus censeretur, eaque sola de causa honestum consilium speciose praetexere. Factum enim ei nequaquam probabatur, particeps tamen illius esse volebat, quemcumque tandem exitum esset habiturum. Et certe parum aberat, quin omnes ibi simul periissent, nisi aliud quoddam consilium a Dea corroboratum saluti eis fuisset. Dilimnitae enim, qui eo loci stationem habebant, instructaque acie stabant, contempta adventantium paucitate, quieti eos operiebantur, neque se loco suo dimovebant; cum vero iam propius accessissent, confestim sinuatis diductisque cornibus universos circumveniunt, et in orbem veluti corona cingunt. Romani autem omni ex parte conclusi, non iam de damno ullo hostibus inferendo cogitabant; praeclarum vero atque inauditum facinus censebant, si ulla ratione possent evadere. Conglobati itaque praetensis hastis confertim in hostes, qui oppidum versus stabant, irruunt; qui cum eos maximo impetu et tanquam desperata

ρομένους, καὶ οἷον ταῖς ἐλπίσιν ἀπειρηκότας, διέστησαν ἐδ- A. C. 555
 θύς ἀπ' ἀλλήλων, καὶ ἀπεκρίθησαν, οὐκ ἐνεγκόντες ἄνδρας^{L. I. 29}
 δυσθανατωῶντας, καὶ ὅποι αὐτοῖς τὸ θράσος χωρήσει, οὐ λο-
 γιζομένους. οὕτω δὲ ἐκείνων ἐφέντων, ἐκδραμόντες οἱ Ῥω- D
 5μαῖοι κατὰ τὸ παρεῖκον, ἄσμενοι αὐθις εἴσω τοῦ περιβόλου ἐγέ-
 νοντο, καὶ τὴν πύλην προσήρῳαξαν. παρὰ τοσοῦτον μὲν κινδύ-
 νου ἔκοντο, οὐκ ἐπ' ἄλλῃ τῇ ἀριστεύσαντες, ἢ μόνῃ τῇ δια-
 φρυγεῖν καὶ ἀποσωθῆναι.

κγ'. Τοῖς δὲ τῶν Περσῶν ἀχθοφόροις ἐκπλείστου δια-
 10πονουμένοις ἐς τὸ τὴν τάφρον καταχωρνῦναι, τότε δὴ ἅπασα
 αὐτοῖς ἀνεπέπληστο, καὶ συνῆπτο ἀπανταχόθεν τὸ ἀπερῳαγὸς
 καὶ μεμερισμένον, ὡς καὶ βάσιμον εἶναι τὸ χωρίον στρατιᾶ
 τειχομαχούσῃ, καὶ τὰς ἐλεπόλεις μηχανὰς οὐ χαλεπῶς ἐνθῆνδε
 προσάγεσθαι. μακρὸς δὲ αὐτοῖς ἢ κατὰ τὴν πολυχειρίαν
 15ἐν τῷδε τῷ ἔργῳ χρόνος ἐτίβη. λίθους γὰρ κατὰ τὸ μᾶλλον
 καὶ χοῦν ἐμβαλόντες, οὐ ῥαδίως πρὸς τὰς συγκλίσεις ἐξήρ- P. 99
 κουν, ξύλων οὐ μᾶλα παρόντων, ὅτι μὴ ὀπόσα πόρρωθεν ἐκ
 τῆς νάπης κατατέμνοντες ξύν πόνῳ πολλῷ διεκόμιζον. οἱ γὰρ
 Ῥωμαῖοι ἐτύγχανον ἤδη πρότερον ἅπαντας τοὺς ἀμφὶ τὸ ἄστυ
 20αἰγρούς ἐμπρήσαντες, καὶ πρὸς γε τὰς τῶν ὀδοιπόρων κατα-
 λύσεις καὶ εἴ τι ἕτερον ἐνδιαίτημα ὡς πλησιαίτατα ἴδρυντο.

5. παρεῖκον R. et Lugd. corr., παρήκον vulg. 6. πόλιον R.
 προσήρῳαξαν R., προσεῖρῳαξαν vulg. 10. ἐς τὸν (punctis subdi-
 tis) ταφρὸν R. 14. μακρότερος coni. Cl., Intpr. plus temporis
 quam. ἢ κατὰ R., καὶ κατὰ vulg.

salute in se ferri viderent, confestim aciem inter sese mutuo diri-
 merunt ac separarunt, hominum cum certa propemodum morte lu-
 ctantium et extrema audentium, neque quo ipsis audacia evasura
 esset reputantium impetum nequaquam sustinentes. Sic itaque per-
 mittentibus Persis Romani effugio elapsi laeti sese intra murum re-
 ceperunt, simulque portam clauserunt. In tantum discrimen vene-
 rant, nulla alia re praeclare gesta, quam quod sola fuga salutem
 sibi peperissent.

23. Persarum vero baiuli, qui iamdudum in opplenda fossa la-
 borarant, iam illam totam opplerant; et quicquid omni ex parte
 abruptum divulgumque fuerat, compositum iam adaequatumque erat,
 ita ut exercitui oppugnationem muri adituro locus pervius esset, et
 arietes aliaeque machinae expugnantibus urbibus accommodatae non
 difficulter mœnibus admoveri possent. Plus vero temporis quam pro
 multitudine operarum eo in opere triverant. Cum enim lapides
 maxima ex parte humumque ingessissent, replenda fossae haec non
 sufficiebant; ligna etenim ad manum non erant, nisi procul inde e
 silva caesa multo cum labore adferrentur. Romani enim iam antea
 agros omnes urbi circumiectos, et praeterea omnia viatorum diver-
 soria, et si quae alia in proximo erant domicilia, incenderant, eo

A.C. 555 τοῦτο δὲ ἔδρασαν, ὡς ἂν μὴ τὴν ἐνθὺνδε ὕλην οἱ πολέμοι

L. 29 πρόχειρον ἔχοντες, εὐκόλως τὰς ἐπιτεχνήσεις τῶν ἔργων ποι-
οῦντο. ἐκείνης μὲν οὖν τῆς ἡμέρας οὐδέν τι ἀξιαφήγητον ἄλλο

V. 71 ἐπράχθη, ἀλλὰ, νυκτὸς ἐπιφοιτώσης, ὁ Ναχοραγὰν ἅμα τοῖς
πλήθειν εἰς τὸ στρατόπεδον ἐπανῆκεν. τῇ δὲ ὑστεραίᾳ ὁ Μαρ-5

Βτίνος τὰ τε τῶν οἰκείων φρονήματα ἐπιρῶσαι βουλόμενος
καὶ τοὺς ἐναντίους ἐκπλήξαι, ἤθροισε μὲν εἰς ταῦτό ἅπασαν
τὴν τῶν Ῥωμαίων στρατιάν, ὡς δὴ τι τῶν παρόντων πέρυ
διασκηψόμενος· εἰσφοιτᾷ δὲ ἀθρόον εἰς μέσον, οὕτω πρὸς
αὐτοῦ μεμελετημένον, ἀνὴρ τις τῶν οὐ λίαν γνωρίμων, 10-10
νιορτοῦ τε ἀνάπλεως, καὶ οἶος ἐκ μακρᾶς ὁδοιπορίας εἰκάζε-
σθαι, ἦκειν τε ἔλεγεν αὐτίκα ἐκ Βυζαντίου, καὶ γράμμα τοῦ
βασιλέως ἐπιφέρεισθαι. λαβὼν δὲ τοῦτο ἀσμενέστατα δῆθεν ὁ
στρατηγὸς, καὶ ἀνελίζας, οὐκ ἐν ἀπορῆτρῳ καθ' αὐτὸν ἀνε-
λέγετο, οὐδὲ μόνους τοῖς ὄμμασιν ἡσυχῇ διῶν τῷ νῷ εἰσῆγει5
τὰ γεγραμμένα, ἀλλ' ἀνεβόα λαμπρᾷ τῇ φωνῇ, ὡς ἂν ἅπαν-
τες ἐπαίειν. καὶ τῷ μὲν βιβλιδίῳ ἐκείνῳ ἴσως ἄλλο τι ἐνεγέ-
C γραπτο. ἦν δὲ ὁμῶς τὰ βοώμενα τάδε „ἔστάλακμέν σοι καὶ
ἑτέραν στρατιάν, οὐ μείονα τῆς προσούσης· καίτοι εἰ καὶ
πολλῷ πλείους οἱ δυσμενεῖς τυχάνοιεν ὄντες, ἀλλ' οὐκ εἰς τὸ-20
σοῦτον ὑμᾶς ὑπερβαλοῦνται τῷ πλήθει, ὅποσον ὑμεῖς τῇ ἀν-
δριά, ὥστε συμβήσεται τὴν τε ὀλιγότητα καὶ τὴν ἀμετρίαν
τῶν ἴσων μὴ ἀφεστηκέναι. ὡς ἂν δὲ μηδὲ ταύτη ἐκείνοι μεγα-

9. πρὸς γ' αὐτοῦ vulg. 10. μεμελετημένον R. 15. τῷ νῷ
om. R. 19. προσηκούσης R. 23. ἐκ. μεγ. ταύτ. R.

nimirum consilio, ne hostes, commodam illic aptamque suis usi-
bus materiam nacti, facile opera machinarentur. Eo itaque die ni-
hil aliud memoratu dignum est gestum; nocte autem ingruente Na-
choragan se cum copiis suis in castra recepit. Postridie vero Mar-
tinus cum suorum animos confirmare vellet, hostes vero percellere,
universum Romanorum exercitum in unum coegit, tanquam de praesenti
rerum statu consultaturus. Confestim vero in medium venit
(ita enim id ipse procurarat) vir quidam non admodum notus, pul-
vere obsitus perinde ac si esset longinquum iter emensus; is se
recenter Byzantio venire dicebat, litterasque ab Imperatore adferre;
quas cum praefectus libentissime accepisset ac resignasset, non
arcano apud se perlegit, neque solis oculis tacitus percurrrens in
animo suo earum summam premebat, sed alta voce recitabat, ut
omnes exaudirent. Et libello quidem illo fortassis aliud quid con-
tinebatur; quae vero recitabantur, haec erant: Misimus tibi etiam
aliud exercitum, non minorem eo quem habes, ac proinde etiamsi
hostes multo sint vobis plures, non tantopere tamen vos multitu-
dine superabunt, quantum vos fortitudine; quo fiet ut paucitati et
excessui sua etiam constet aequalitas. Ne vero etiam hoc nomine

λαυχοῖεν, δέχου καὶ τοῦτον δὴ τὸν στρατὸν, ὡς περ φιλοτι- A. C. 555
 μίας μάλλον καὶ ἐπιδείξως ἄλλ' οὐ τοῦ ἀναγκαίου χάριν ἁ- I. I. 29
 πεσταλλένους. θαρσύνειν τοίνυν καὶ ἔργου ἔχουσιν σὺν προθυμίᾳ,
 ὡς ἡμῶν οὐδὲν ὀτιοῦν τῶν δεόντων περιορισμένων." εὐθὺς δὴ D
 5οῦν ἀνεπυθάνετο, ὅποι εἶη τὸ στρατεύμα. ὁ δὲ „οὐ πόρρω“
 εἶπεν „ἀφροστήκασιν, ἢ μόνον τέσσαρασι Λαζικοῖς παρασάγγαις.“
 καταλειπόναι γὰρ αὐτοὺς ἄμφι τὸν Νέοκνον ποταμὸν ἔτι
 αὐλιζομένους. καὶ ὁ Μαρτίνος ὀργὴν τινα τῷ προσώπῳ ὑπο-
 κρινόμενος, „ἀπίτωσαν αὐθις“ ἔφη „ὡς τάχιστα, καὶ οἴκα-
 10οδε ἀναστρεφόντων, ὡς ἔγωγε οὐκ ἂν ποτε αὐτοῖς ἐφείην ἐν-
 θάδε γενέσθαι. δεινὸν γὰρ εἰ τῶνδε τῶν ἀνδρῶν τῶν ἐκπλεί-
 στω ἡμῶν ξυστρατευομένων, πολὺν ὅσον χρόνον διαπονηθέν-
 των, καὶ πολλάκις πρὸς τοὺς πολεμίους παραταξαμένων, ἥδη
 τε οὐ πόρρω ἤκόντων ἐκποδῶν ποιήσασθαι τὸ ἀντίπαλον, καὶ
 15τελεωτάτην ἀναδήσασθαι νίκην· οἱ δὲ οὕτω κατόπιεν τοῦ ἀναγ- P. 100
 καίου παρέσσονται, καὶ μονονοχί ἀπογευσάμενοι τῶν κινδύ-
 νων, εἶτα τὴν ὁμοίαν ἀποίσονται. δόξαν, καὶ ἐς ἐκείνους ἀνε-
 νεχθεῖη τὸ πέρας καὶ, τὸ δὴ πάντων ἀδικώτερον, τὰ γέγρα
 ἐπίσης καρπῶσονται τοῖσδε. ἀλλ' ἐκείνοις μὲν αὐτοῦ μενετεῖα,
 20ὲς ὅσον ἐς τὴν ἀποπορείαν παρασκευάσασθαι, ἀποχρήσουσι δὲ
 ἡμῶν οὗτοι τὸ λειπόμενον τοῦ πολέμου ἄριστα κατεργάσασθαι.”

5. δη R. 6. Λαζικοῖς R., Περσικοῖς vulg., Inpr. *stadiis octoginta abesse*: recte quidem quoad sensum: cf. supra p. 110. ed. Bonn. v. 20. 7. *Neognum* Inpr. 14. τὸ ἀντίπαλον R., τὸν ἀντίπ. vulg. 19. καρπῶσονται τοῖσδε R., τοῖσδε καρπ. vulg.

illi se iaotitent, accipe etiam hunc exercitum, honorificentiae ostentationisque causa potius, quam quod necessitas ita postulare, missum. Bono igitur animo este, fortiterque rem gerite, utpote nobis nihil eorum, quae expedire videbuntur, neglecturis. Statim itaque interrogatus, ubinam esset exercitus, respondit, quatuor tantum Persicis parasangis, non longius abesse; relictos enim ipsos circa Neognum fluvium, adhuc ibi stationem habentes. Ad haec Martinus iracundiam quandam vultu simulans: Retro cedant, inquit, quam citissime, domumque redeant; neque enim id unquam permiserim ut nobis sese adiungant. Indignum enim sit, si cum hi iam dudum nobis commilitones fuerint, multoque tempore ingentes nobiscum labores sustinuerint, et frequenter adversus hostes sint proeliati, et iam eo rem adduxerint, ut non procul absint a profligando hoste, et plenissimae victoriae corona adipiscenda; illi post necessitatem adveniant, et tantum non degustatis periculis parem gloriam consequantur, bellique exitus illis adscribatur, et quod omnium est iniquissimum, paria cum hisce praemia auferant. Ceterum illis quidem ibi manendum censeo, donec ad discessum sint parati, nobis vero hi sufficiunt ad quod reliquum est belli optime conficiendum; simulque his dictis, ad exercitum conversus, An non,

A. C. 555 καὶ ἅμα ἐς τὰ πλήθη ἐπιστραφεῖς· „ἢ οὐχὲ καὶ ὑμεῖν ταῦτα”
 I. I. 29 ἔφη „δοκεῖ, ὡ ἄνδρες ἑστρατιωταί;” οἱ δὲ ἐπευφήμησαν
 ἔξιν βοῆν, καὶ δίκαια εἶναι ἀνέκραγον τὰ τῷ στρατηγῷ βεβου-
 λευμένα. καὶ οἱ μὲν θαρραλεώτεροι ἐγεγένητο, καὶ ὅλον ἐτέ-
 βρων οὐ δεῖσθαι προσβοηθήσόντων. μάλιστα γὰρ αὐτοὺς εἰς
 ἔξριν ἐκίνει καὶ φιλοτιμίαν ἢ τῶν λαφύρων ἐλπίς, καὶ ὅτι αὐ-
 τοὶ οὐκ ἐς μακρὰν ἅπαντα ᾤοντο κομμεῖσθαι, ὥσπερ ἤδη τοὺς
 δυσμενεῖς ἀνελότες· καὶ τοῦτο μόνον πεφροντισμένον αὐτοῖς
 ὅπως τὴν λείαν διανεμοῦνται.

κδ'. Ἀπέβη δὲ ὁμῶς καὶ θάτερον τῶν Μαρτίνου διανοη-10
 μάτων. ὁ γὰρ λόγος οὗτος διὰ τοῦ πλήθους ἐξολισθήσας, καὶ
 πανταχοῦ περιηγμένος, καὶ παρ' αὐτοὺς ἀφίεται. τοὺς Πέρ-
 σας, ὡς ἄρα στρατιὰ ἕτερα Ῥωμαϊκὴ πρὸς τῷ Νεόκῳ πο-
 ταμῇ παραγέγονε, καὶ ὅσον οὐπω τοῖς προτέροις ἀναμεμίζεται.
 ἄφρασίᾳ δὲ οὖν ἅπαρτες εἶχοντο, δεδιότες εἰ μέλλοιεν, τοσοῦ-15
 τοις ἤδη πόνοις τετραχωμένοι, πρὸς νέους ἄλλους καὶ ἀκμῆ-
 C τας παρατάττεσθαι πολεμίους. ὁ δὲ Nachoragan οὐδὲν τι
 μελλήσας, καὶ ἴλην τινὰ μετρίαν ἐκ τῶν Περσικῶν ἔστειλε
 ταγμάτων ἀνὰ τὴν ἀτραπὸν ἐκείνην, καθ' ἣν ᾤετο διαβήσεσθαι
 τοὺς περὶ ὧν ἐτύγχανε τῇ φήμῃ ἐξηπατημένος. οἱ δὲ παρα-20
 γενόμενοι, σπουδῆ τε καὶ ἀγρυπνίας οὐκ ἐν δέοντι ἐχρῶντο.
 καταλαβόντες γὰρ τὰ ἐπικάιρα τῶν χωρίων, ὑπεκρύπτοντο

6. αὐτοὶ R., Intrp. quod crederent se — asportaturos, αὐτοῖς
 vulg. 22. δπέκρυπτον R.

inquit, etiam vobis, viri commilitones, ista videntur? At illi,
 fausta acclamatione praefecti sententiam ut aequissimam approba-
 runt, ipsique multo fidentiores sunt redditi, perinde ac si nullo
 alio subsidio indigerent. Praecipue vero ipsos ad contentionem ac-
 mulationemque movebat spes spoliarum; quodque brevi omnia se di-
 repturos sperabant, utpote hostibus deletis; et hoc unum eis erat
 curae, quo pacto inter se praedam partirentur.

24. Evenit vero etiam aliud, quod Martinus animo praeceperat.
 Rumor enim hic in vulgus sparsus lateque circumvagatus ad ipsos
 etiam Persas erat delatus; quod utique alter Romanus exercitus ad
 Neognum fluvium pervenisset, et iamiam se cum aliis esset coniun-
 cturus. Pavor itaque universos invasit, metuentes si, cum tantis la-
 boribus attriti essent, adversus recentem integrasque vires adferentem
 exercitum ipsis configendum esset. Nachoragan vero nihil cuncta-
 tus, mediocrem equitum turmam e Persicis agminibus misit ad eum
 tractum, per quem putabat transituros illos, de quibus fama deceptus
 erat; qui cum eo venissent, magna diligentia vigilantiaque utebantur
 in re supervacanea. Occupatis enim opportunioribus locis, ex insidiis
 operiebantur eos, qui nequaquam erant venturi, eo videlicet animo,
 ut in ipsos secure tumultuarieque procedentes, quod nimirum inca-

αὐτοῦ καὶ ἀνέμενον τοὺς οὐδαμῶς παρεσομένους, γνώμην A. C. 555
 ἔχοντες ἀφυλάκτως αὐτοῖς τῷ ἀπροσδοκῆτῳ τυχὸν προῖουσιν I. I. 29
 ἐπιπεσεῖσθαι, καὶ τὸ τάχος ἀνακόψαι τῆς πορείας, ἕως οἱ V. 72
 ἐν τῷ ἄστει ἐκπολιορκηθεῖεν. οὕτω μὲν οὖν δύναμις οὐ λίαν
 5 ἐλαχίστη τῶν Περσῶν μάτην ἠσχόλητο, τοῦ ἄλλου πλήθους D
 ἀφηρημένη. εὐθύς δὲ ὁ Ναχοραγὰν ἐξῆγε καὶ ὡς τὸν στρα-
 τὸν, φθάσαι τὴν ἐπήλυσιν δῆθεν βουλούμενος τῶν οὐδαμῶς
 παρεσομένων, καὶ πολλῶ ζῦν φρονήματι κατὰ τῶν Ῥωμαίων
 ἐχώρει, ἐπικομπάζων ἀναφανδὸν καὶ ἐπομνύμενος, ἧ μὴν
 10 αὐτῆμερὸν τὴν πόλιν ἅπασαν αὐτοῖς ἀνδράσιν ἐμπρῆσαι. ἐπε-
 λέληστο γὰρ, ὡς ἔοικεν, ὑπὸ αὐθαδεΐας ὁ ἔμπληκτος, ὡς ἄρα
 ἐπὶ πόλεμον ἦει, πρῶγμα οὕτως ἀφανές τε καὶ ἀδηλότατον,
 καὶ πολλὰς ἐπιδεχόμενον ἐφ' ἐκάτερα ῥοπὰς καὶ μεταβάσεις,
 μάλιστα τε πάντων, θεΐας τινὸς καὶ ὑπερτέρας ἀνάγκης ἀπηρη-
 15 μένον, ὅσον καὶ σμικρὸν οὐδὲν ἐν ταύτῳ γίγνεται, ἀλλ' ἔθνη P. 101
 τε ἀνθρώπων μυρία καὶ πόλεις συχναί, καὶ πολιτεία ζῦμπασα,
 οὕτω παρασχόν, ἀνακινεῖται καὶ διαταράττεται, καὶ τὰς ὑπὲρ
 τῶν ὅλων ἐλπίδας σαλεύει. ὁ δὲ ἐς τοσοῦτον ἐπῆρτο ἀλαζο-
 νεΐας, ὡς καὶ τοῖς ἐργοπόνοις καὶ ὑπηρέταις, οἱ δὲ ἀνὰ τὴν
 20 οὐλὴν σκεδαννύμενοι τὰ δένδρα κατέτεμνον, τυχὸν μὲν ζυλείας
 ἔνεκα, τυχὸν δὲ καὶ ἐπισκευῆς τῶν πολεμικῶν μηχανημάτων
 τούτους δὲ οὖν ἅπασιν ἐκέλευεν, ἐπειδὴν καπνὸν ἀρθέντα
 θεάσαιντο, τοὺς δὲ γινώσκειν ὡς πῦρ ἤδη τῷ τῶν Ῥωμαίων

12. εἴη R. οὕτω R. 14. μάλιστα τε R., μάλιστα γε vulg.
 19. ἐργοπόνοις R. 21. καὶ om. R. 23. θεάσαιντο R. ὡς
 περ R., sed in mg. ὡς πῦρ.

spectati venirent, irruerent progressusque celeritatem retardarent,
 quoad usque oppidum expugnatum esset. Atque ita quidem Persarum
 non exigua manus frustra laborabat, a reliquo exercitu subducta. Na-
 choragan vero vel sic exercitum eduxit, antevertere scilicet eorum
 adventum cupiens, qui nullo modo erant venturi; animoque valde elato
 in Romanos ferebatur, palam iactans atque insuper iurans, se eo ipso
 die urbem totam cum ipsis hominibus incensurum. Oblitus enim erat,
 uti verisimile est, prae superbia fanaticus iste, quod ad proelium iret,
 rem adeo dubiam atque incertam, multisque in utramque partem in-
 clinacionibus et vicissitudinibus obnoxiam, maxime vero omnium a
 divina quadam superioreque necessitate dependentem; cum ne par-
 vae quidem res ullae in eodem semper statu permaneant, sed etiam
 infinitae hominum nationes frequentiaque oppida et vita universa
 commutentur subinde et perturbentur, et spes de rebus universis
 perpetuae agitationi fluctuationique sint obnoxiae. Hic vero eo su-
 perbiae devenerat, ut etiam operariis et ministris, qui per silvam di-
 spersi arbores praecidebant, sive lignandi causa sive conficiendis
 machinis bellicis, his, inquam, omnibus mandarit, ut cum fumum

Agathias.

- A. C. 555 περιβόλῳ εἶη ἐμβεβλημένον, καὶ μεθελναι μὲν τὰ ἐν χερσὶν
 I. I. 29 ἔργα, θρομαίους δὲ ὡς αὐτὸν ἦκειν, καὶ συνεπιβάλλειν τὴν
 Β φλόγα, ὡς ἂν ῥαδίως ἅπαντα πυρποληθεῖη. καὶ ὁ μὲν τοιαῦτα
 ἐφ' ἑαυτῷ βρενθυόμενος, εἶχετο τῆς ἐφόδου. Ἰουστίνον δὲ
 τὸν Γερμανοῦ, (οὐ γὰρ ᾔετο ἐν τῷ τότε τὸν Ναχοραγὰν πα-
 ρέσεσθαι,) ἔννοιά τις θεοῦθεν, οἶμαι, εἰσῆλθε πρός τινα νεῶν τῶν
 παρὰ Χριστιανοῖς σεμνοτάτων, οὐ πόρρω τῆς πόλεως ἀφε-
 στηκότα, παραγενέσθαι ὡς τάχιστα, καὶ ἐπιδειάσαι. καὶ τοί-
 νυν ἀπολεξάμενος ἐκ τῆς Μαρτίνου καὶ τῆς οἰκείας δυνάμεως
 C ὁ, τι καρτερόν τε καὶ μαχιμώτατον, καὶ πεντάκις χιλίους ἑπ-
 πτάς ἀγείρας, ἅπαντάς τε ὡς ἐς πόλεμον ἄριστα ἐξοπλίους,
 ὁ δὲ ζὺν ἐκείνοις ἀπῆλυνε, τῶν τε σημείων οἱ ἐπομένων καὶ
 τῆς ἄλλης στρατηγικῆς εὐκοσμίας. οὕτω δὲ ζυνευχθὲν, οὔτε
 οἱ Πέρσαι κατεῖδον τούτους πορευομένους, οὐμνοῦν οὐδὲ οἱ
 ἀμφὶ Ἰουστίνον ἐκείνους ἐπιφοιτῶντας. ἀλλ' ἐτέρωθεν γὰρ
 ἀφικμένοι, ἀθρόον τῷ περιβόλῳ προσέβαλλον, πλείονί τε ἢ
 πρότερον τοξεία ἐχρῶντο, ὡς οὕτω δὴ καὶ μᾶλλον τοὺς Ῥω-
 μαίους ἐκπλήξοντες, καὶ τάχιστα τὴν πόλιν ἀρπασόμενοι.
 D κέ. Τοιγάρτοι βέλη ἐφέρετο ἅμα συχνά, καὶ εἶτα ἕτερα

2. ὡς αὐτοῦς R. 6. Post νεῶν vulg. et Inpr. (*templum sanctis-
 simum et apud Christianos permagnificum*) addunt ἀγιώτατον,
 quod om. R. Inpr. praeterea legisse videtur καὶ τῶν; suspicor
 autem alteram διτογραφίας scripturam fuisse νεῶν ἀγιώτατον τι-
 νός τ. π. σ., scil. *templum sanctissimum, cuidam quem
 Christiani inprimis venerantur dicatum.* 10. μαχιμώτερον R.
 11. ἅπαντάς τε om. R. 16. προσέβαλλον R., προσέβαλον vulg.
 18. ἐκπλήξαντες R.

in altum sublatum cernerent, scirent ignem iam Romanorum ligno
 septo immissum, opereque, quod in manibus erat, omisso, cursim ad
 se venirent, simulque ignem immitterent, ut eo facilius omnia in-
 cendio conflagrarent. Atque hic quidem talia apud se iactans, oppidi
 murum adoritur. Iustinum vero Germani filium (neque enim existi-
 mabat Nachoraganem tum temporis urbem invasurum) cogitatio quae-
 dam divinitus, credo, subiit, ad sanctissimum quoddam templum quod-
 dam Christianis maximo in honore erat, neque procul ab urbe dista-
 bat, quam citissime ire, Deique opem implorare. Delectis itaque
 ex Martini et suis copiis fortissimis quibusque bellicosissimisque viris,
 et quinque millibus equitum, omnibusque veluti ad proelium armatis,
 cum illis processit, sequentibus ipsum signis reliquoque apparatu mi-
 litari. Casu vero accidit, ut neque Persae eos abeuntes sint conspi-
 cati, sed neque hi illos oppidum versus venientes; sed diversa via
 adducti, confertim impetum in moenia fecerunt, maioreque multo
 quam antea iaculatione sunt usi, tanquam ita et quidem magis Roma-
 nos perterrituri, citissimeque urbem direpturi.

25. Adco vero densae simul sagittae ferebantur, rursusque aliae

καὶ ἄλλα ἐπὶ τούτοις ἅπαντά τε τὸν μεταξὺ ἀέρα ἐπεκάλυ- A. C. 555
 πτον τῇ συνεχείᾳ, ὡσπερ ἄλλήλοις ἑμπνευσκότα. εἵκασεν ἄν I. L. 29
 τις τὸ χρεῖμα νιφετῷ μεγάλῳ, ἢ χαλαΐῃ πολλῇ ἑὺν βιαίῳ
 πνεύματι καταβῆραγείῃ. ἄλλοι δὲ τὰς τε μηχανὰς ἐκίνοον,
 5 καὶ βέλη πυρφόρα ἠκόντιζον, ἔς τε τοὺς καλουμένους σπα-
 λιώνας ὑπεισδύμενοι, πελέκεσι κατὰ τοῦ τείχους ἐπεφέροντο,
 ὡς ξύλινόν τε ὄν, καὶ τάντῃ βραδίως διατεμνόμενον. οἱ δὲ τὸ
 δάπεδον διωρύττειν ἐπειρῶντο, καὶ τῆς πρώτης βάσεως ἐφι-
 κνεῖσθαι, οὕτω τε ἀνατρέπειν καὶ διασπαράττειν τὸ ἑμπε-
 10 πτηγρὸς καὶ ἐνηρμοσμένον. ἀλλὰ γὰρ καὶ οἱ Ῥωμαῖοι, ἔς τε τοὺς
 πύργους καὶ τὰς ἐπάλλξεις ἐστῶτες, ἀντεῖχον ἑὺν προθυμίᾳ
 καὶ ἀπεμάχοντο, ὡσπερ τῇ πείρᾳ δεικνύναι βουλόμενοι τὸ μὴ
 15 χρῆναι αὐτοῖς ἕτεραν δύναμιν προσγενέσθαι. ἢ τε τοῦ Μαρτί-
 νου ἁπάτῃ ἐν αὐτῷ δὴ τῷ ἔργῳ διεφάνη, ὡς χρήσιμός τε ἦν
 20 καὶ ἐνεργητάτῃ. ἅπαντες γὰρ ἀφειδῶς διεπονοῦντο, οὐδένα ὄν- P. 102
 τινα τρόπον ἀμυντήριον μεθιέντες. δόρατα μὲν γὰρ πολλὰ ἐκ
 τοῦ μετεώρου ἀκοντιζόμενα τοὺς πολεμίους ἐτίτρωσκον, ἅτε
 δὴ πλήθει γυμνῷ ἔρυσμάτων προσπίπτοντα, καὶ οὐδὲ ἐνὸν ἐτέ-
 ρωδι φέρεσθαι. λίθοι δὲ ἁμαξιαῖοι κατὰ τῶν σπαλιῶνων ἐβῆ-
 25 ποπτοντο, τὰ πλέγματα καταγνύντες. μείονές τε ἄλλοι διασφεν-
 δονώμενοι τὰ κράνη τῶν Μήδων καὶ τὰς ἀσπίδας κατέθρανον,

12. ἀπεμάχοντο R., ἐπεμάχοντο vulg. 14. ὄν R. pro ἦν. 15. ἁ-
 παντες R. et Intpr. omnes indesinenter, ἁπανταχοῦ vulg. 16.
 πάλαι R. 20. διασφενδονώμενοι R., διασφενδονοῦμενοι vulg.

atque aliae super alias, ut universum intermedium aërem sua densitate obtegerent veluti inter se coagmentatae. Comparasset quispiam rem ninguori ingenti aut grandini vehementi cum violentissimo vento ruenti: alii vero machinas admovebant, et tela ignita iaciebant: alii testudines (machinas ita dictas) subeuntes, secures muro impingebant, quippe qui ligneus erat, ideoque facile discindi poterat: alii pavimentum soli suffodere conabantur, et ad primam basim pervenire, atque ita quod compactum et coagmentatum erat convellere atque subvertere. Romani contra in pinnis et propugnaculis murorum stantes, acriter animoseque resistentes pugnabant, veluti re ipsa ostendere volentes, nequaquam opus esse, ut ipsis novae copiae subsidio venirent. Apparuit vero manifeste in ipso opere, quam utilis efficacque Martini dolus fuisset. Omni enim ex parte incessanter adlaborabant, nihilque plane, quod ad propulsandum hostem pertineret, omittebant. Nam et hastae multae telaque e sublimi iacta hostes vulnerabant, utpote in nudam nullisque propugnaculis tectam multitudinem incidentia, quaeque aliorum ferri non poterant: saxa etiam plaustria in testudines iaciebantur, omnem illarum contextum perumpentia; quin et minores lapides fundis eiecti galeas Medorum scutaque perfringebant, et ad murum quam proxime accedere non si-

A. C. 555 *πελάζειν τε αὐτοῖς ἐν χερσὶ τῆς τείχει οὐ μάλα ἐφίεσαν, βιαϊό-*
 L I 29 *τερον ἐνοχλοῦντες. τῶν δὲ ταῖς ἀκάτοις, ἤπερ μοι ἦδη ἐρρήθη,*
 V. 73 *ἐφρευτήκτων, οἱ μὲν τόξοις χρώμενοι πλείστοις εἶνόντο, ἅτε*
 B *ἄνωθεν βάλλοντες, οἱ δὲ τῶν μηχανῶν δαημονέστατα ἤπτοντο,*
τά τε ὑπόπτερα ἐκεῖνα τὰ καὶ ἐς τοῦτο ἐσκενασμένα δοράτια,
πολλῇ ξὺν ἀνάγκῃ ἐκτινασσόμενα, ἐπιπλεῖστον ἐφέρετο, ὡς
καὶ πολλοὺς τῶν βαρβάρων, πόρρωθεν ἔτι ἐπερχομένους, ἐκ τοῦ
ἀφανοῦς αὐτοῖς ἵπποις διαπερονᾶσθαι, καὶ καταπίπτειν ἐξα-
πιναιώς. βοή τε ἐπιμέγα ἐπῆστο, καὶ σάλπιγγες ἐκατέρωθεν
πολεμιστήριόν τι μέλος ἐπῆδον. οἱ δὲ Πέρσαι καὶ τοὶς τυμ-
 10 *πάνοις ἐβόμβουν, καὶ σφοδρότερον ἐπηγάλαζον ἐκπλήξεως ἕνεκα,*
ὃ τε τῶν ἵππων χρεμετισμὸς καὶ τῶν ἀσπίδων ὁ πάταγος καὶ
αἱ τῶν θωράκων συντριψεῖς παμμυγῆ τινα καὶ ἄγριον ἀνέ-
 C *πλεκον ἤχον. ἐν τούτῳ δὲ Ἰουστίνῳ τῷ Γερμανοῦ ἐκ τοῦ πᾶ*
ἐπανιόντι ξυναίσθησις γίγνεται τῶν δρωμένων τῆ τε παραγῆ
καὶ τῷ κτύπῳ. καὶ αὐτίκα τοὺς ἄμφ' αὐτὸν ἵπποτας συστρέ-
ψας, καὶ ἐς τάξιν τινὰ ἐν κόσμῳ καταστησάμενος, τὰ τε ση-
μεῖα ἐς ὕψος ἀρθῆναι ἐκέλευε, καὶ ἅπαντας ἔχεσθαι ἔργον,
γινώσκοντας ὡς οὐκ ἀθεεὶ ἔτυχον τοῦ ἄστεος ἐξεληλυθότες,
ἀλλ' ἐφ' ἧ δεδιξασθαι τοὺς πολέμιους τῷ ἀπροσδοκῆτῳ, καὶ
 15 *ἀπελῦσαι τῆς πολιορκίας. ὡς δὲ βραχὺ τι προσελθόντες κατέ-*
δον τοὺς Πέρσας ἐγκειμένους τῷ περιβόλῳ, τότε δὴ ἀθρόον

1. αὐτοῖς R. in mg. 4. οἱ δὲ R., οἱ τε vulg. 9. βοήν τὴν
 R. et in mg. δὲ βοή. 13. συντριψεῖς R. et Intrp. fracturæ,
 ἐκτριψεῖς vulg. 15. γίγνεται R., γίγνηται Lugd. et ed. pr., γέ-
 νεται Par. 19. ἀθεεὶ R. 20. ἐφ' ὃ R.

nebant, multum molestiae ac damni inferentes. Eorum vero, qui in corribus stabant, prout modo dixi, alii quidem sagittis, utpote ex sublimi missis, quam plurimos laedebant, alii machinas peritissime tractabant, et pernecia quaedam tela magna cum violentia excussa longissime ferebantur, adeo ut etiam multos barbaros procul adhuc inde advenientes ex improvise una cum ipsis equis traicerent subitoque prosternerent. Tum ingens excitatus est clamor, et tubae utrimque bellicam quandam cationem sive classicum accinebant. Persae vero tympanis perstrepebant, et ingentes ululatus terroris excitandi causa edebant; equorum etiam hinnitus, scutorum ictus et loricarum fracturae confusaneum quendam atque immanem sonitum miscabant. Interea Iustinus e templo revertens, quid rei ageretur, ex turbulento sonitu strepituque cognoscens, converso statim equitatu et in ordinem reducto, signa in altum tollere iubet, omnesque operi ut se accingant iubet, ita sese statuentes, non absque divini numinis nutu factum quod oppido exivissent; sed ut inopinata irruptione hostibus metum inlicerent, et ab obsidione profligarent. Simulatque vero paululum progressi Persas in murum impetum facien-

ἐμβοήσαντες, ἐμβάλλουσι τῷ μέρει τῷ πρὸς τῇ θαλάττῃ παρα- A. C. 555
 τεταμένῳ ἐνθένδε γὰρ καὶ ἐτύγχανον ἀφικόμενοι· καὶ αὐτίκα I. I. 29

οἱ μὲν κοντοῖς, οἱ δὲ σαρίσσαις, οἱ δὲ καὶ ξίφεσι παίοντες, D
 τὸ παρεκπίπτον διέφθειρον βαιοτέρας τε τὰς ἐπελάσεις ἀνὰ
 5 τὰς σίχας τῶν ἐναντίων ποιούμενοι, καὶ ταῖς ἀσπίσιν ἔξω-
 θύοντες, παρεξήγγυσαν τὸ ξυνεχὲς καὶ συντεταγμένον.

κς'. Οἱ δὲ Πέρσαι τοῦτον ἐκεῖνον εἶναι τὸν στρατὸν ὑπο-
 τοπήσαντες ὃν δὴ παρέσεσθαι ἤκηκόεσαν, καὶ ὅτι διαλαθόντες
 τοὺς ἐς τοῦτο ἀποκεκριμένους ἀφίκοντο, Θορύβου καὶ δέους
 10 ἐνεπίμπλαντο, καὶ χυδῆν ἐς ἑαυτοὺς ἀνελεπτόμενοι, ἀπεχώ-
 ρουν ἡρέμα ἐς τὰ ὀπίσω, καὶ ἐς ὑπαγωγὴν ἐκινουῦντο. ταῦτα
 δὲ πόρρωθεν οἱ Διλιμνῆται θεασάμενοι, (ἀμφὶ γὰρ τὸ μεσαί-
 τατον τοῦ τείχους ἐμάχοντο,) ὀλίγους μὲν αὐτοῦ κατέλιπον, οἱ
 δὲ ἄλλοι ἐχώρουν ἐπὶ τὸ πονούμενον. Ἄγγιλας δὲ καὶ Θεόδω- P. 103
 15 ρος, οἱ τῶν Ῥωμαίων ταξίαρχοι, ὧν δὴ καὶ πρότερον ἐπε-
 μνήσθη, ἐπιφρασάμενοι τὴν ὀλιγότητα τῶν μεμενηκότων, ἐπεξ-
 ἴσασιν ἀθρόον τοῦ ἄστεος ἔξιν ἀποχώρησιν δυνάμει· καὶ τὸ μὲν
 τι αὐτῶν διαφθεῖρουσιν, ἔνιοι δὲ ἀποδράσαντες ἔρχοντο τοῦ-
 τους τε οἱ Ῥωμαῖοι διώκοντες οὐκ ἀνίεσαν. οἱ δὲ ἄλλοι Δι-
 20 λιμνῆται ταῦτα ἰδόντες, οἵπερ ἦσαν ὡς δὴ τοῖς Πέρσαις πι-
 ζομένοις ἐπαμνυνοῦντες, ἐπιστρέφουσιν αὐτίκα ἐπὶ θάτερα, ὁ-

1. παρατεταμένῳ R. corr. pro vulg. παρατεταγμένῳ, idemque eoni.
 B. Vulc. 2. ἐνθένδε δὲ R. 4. ἐπελάσεις R., ἐπελεούσεις
 vulg. 10. ἐς αὐτοῦς R. 11. ἀπαγωγὴν R. in mg. 21.
 μέρη post θάτερα add. R.

tes sunt conspicati, tum utique confertim clamore edito in eam par-
 tem irruunt, quae iuxta mare instructa acie stabat. Ex ea enim etiam
 ipsi parte venerant; statimque alii quidem contis; alii sarissis, alii en-
 sibus ferientes, quicquid obvium erat sternebant; violentioreque im-
 petu in densos hostium ordines facto, scutisque protrudentes, con-
 densatam confertamque eorum aciem perfregerunt.

26. Persae vero hunc illum exercitum esse rati, quem adventare
 intellexerant, quodque clam et inscis iis, qui seiuncti a reliquo ex-
 ercitu in ipsos missi erant, iam advenissent, perturbatione ac metu
 pleni, et confusane in se ipsos revoluti, sensim retrocesserunt, (sub-
 mediam enim muri partem pugnabant,) paucos quidem ibi reliquerunt,
 ceteri ad eam partem, quae maxime laborabat, se contulerunt.
 Angilas vero et Theodorus, Romanorum duces, quorum etiam ante
 memini, animadversa paucitate eorum, qui manserant, confestim cum
 satis valido agmine eruptionem ex oppido faciunt, et nonnullos qui-
 dem eorum obruncant, nonnulli vero in fugam se dederunt; quos
 ipsos Romani persequi non destiterunt. Dilimnitae autem haec con-
 spicati, qui Persis laborantibus auxiliaturi iverant, rursus in contra-
 rium vertuntur, Romanis obviam ire volentes; melius consultiusque

- A. C. 555 παρτιάζειν βουλόμενοι τοὺς Ῥωμαίους, ἄμεινον εἶναι ἡγούμενοι
 I. I. 29 εἰ μᾶλλον τοὺς ὁμοφύλους ἐς ὃ, τι τάχιστα ἐπαρῆξαιεν, σπον-
 δῆ τε ἀτάκτῳ καὶ δρόμῳ πολλῶν ἐφέροντο, ὡς φεύγουσι μᾶλ-
 λον ἀρρεπῶς, ἢ ὅτι ἑτέροις ἐπέρχονται, εἰκασθῆναι. ἔδειον
 Βμὲν γὰρ ὡς δὴ τοὺς οἰκείους προσβοηθήσαντες, πλέον δέ τῷ
 ὑπῆρχεν ἐν αὐτοῖς τοῦ ὀργιζομένου τὸ ταραττόμενον. ἡ δὲ τῶν
 Περσῶν στρατιὰ, ὁπόση δὴ ὡς πλησιαίτατα παρετάττετο, ἰδόν-
 τες τοὺς Διλιμνίτας οὕτω δὴ τι ζῦν ταραχῆ καὶ ἀκοσμίᾳ φοι-
 τῶντας, ἑτερόν τε οὐδὲν ἢ ὅτι ἀποδιδράσκουσι διανοηθέντες,
 καὶ λογιζόμενοι ὡς οὐκ ἂν ποτε ἐκείνοι ἐς τοῦτο αἰσχύους ἀφί-10
 κοντο, μὴ μεγάλου τινὸς καὶ ἀνυποίστου περιεσθηκότος κινδύ-
 νου, τότε δὴ καὶ αὐτοὶ τραπέντες ἀγεννῶς ἐσκαδάννυντο. ἡ
 δὲ μελετωμένη τέως φυγῆ καὶ ὑπολανθάνουσα, τότε δὴ αὐτοῖς
 ἐς τοῦμφανὲς ἀνεβῆράγη. ἀλλὰ γὰρ καὶ οἱ Διλιμνῆται ταῦτα
 περὶ τῶν Περσῶν οἴηθέντες, ζυνείοντό γε αὐτοῖς καὶ συνέξε-15
 C θεον, ἀπατήσαντές τε ἅμα καὶ ἐξηπατημένοι. ταύτων δὲ γι-
 γνομένων, πλείστοι ὅσοι τῶν Ῥωμαίων τοῦ περιβόλου διεκβάν-
 τες, λυμπρότερον τοῖς πολεμίοις εἰργάσαντο τὴν ἀναχώρησιν,
 ἐπισπόμενοί τε αὐτοῖς, καὶ τὸ αἰεὶ λειπόμενον ἀναιροῦντες.
 ἄλλοι δὲ ἄλλοθεν ἐπεξιόντες πρὸς τὸ ἀντέχον ἔτι καὶ ζυνεστη-20
 V. 74 κὸς διεπονθῦντο. τὸ μὲν γὰρ λαιὸν κέρασ τῶν βαρβάρων οὕτω

3. ἐφέροντο R. et Intrp. *feredantur*, ἐπεφέροντο vulg. 7. ὁπόση
 δὴ ὡς R., ὅπως ἦδη vulg. 9. ἑτερόν τι R. 13. τέως R. Lugd.
 (Cl.), τε ὡς Edd. 14. ταῦτα R. 15. ζυνέθειον R., συνέθειον Lugd.
 1. m. 16. γινομένων vulg. 17. διεκβάντες R., ἐκβάντες vulg.
 18. ἀναχώρησιν R., ἀποχώρησιν vulg.

existimantes, si potius popularibus suis quam citissime subvenirent, inordinato studio effusoque cursu ferebantur, ita ut indecenter fugientibus magis quam in alios euntibus similes viderentur. Currebant enim tanquam suis opitulaturi, plus tamen perturbationis quam irae prae se ferebant, Persarum autem exercitus, ut iam quam proxime ipsis instructa acie stabat, cum videret Dilimnitas ita tumultuarie et sine ordine ferri, neque aliud quam fugere eos rati, secumque reputantes nequaquam illos eam turpitudinem in se admissuros, nisi in extremum aliquid et ineluctabile periculum redacti fuissent: tum utique etiam ipsi turpiter terga vertentes sunt dissipati, et praemeditata iam obacureque tentata fuga in apertum erupit. Dilimnitas enim haec de Persis opinantes, socios sese illis adiunxerunt, unaque fugerunt; fallentes simul et falsi. His itaque peractis, maxima Romanorum vis muris effusa, manifestiorem Persarum fugam reddidit, tergis eorum inhaerendo et extremos metendo; alii vero alia ex parte irruentes, adversus resistentes adhuc et conglobatos acriter pugnabant. Laevum enim barbarorum cornu iam aperte inclinaret solutumque erat; qui vero in altero stabant, fortissime re-

ὅη τι περιφανῶς ἐκεκμήκει καὶ διελέλυτο. οἱ δὲ ἐπὶ τῷ ἑτέρῳ A. C. 555
 ξυνταγμένοι καρτερώτατα ἀπεμάχοντο. οἱ τε γὰρ ἐλέφαντες I. I. 29
 ἀντ' ἐρύματος προβεβλημένοι καὶ ἐπεισηδῶντες, διατάραττον
 αὐτίκα τὸν συνασπισμὸν τῶν Ῥωμαίων εἶπον ξυσταίη· οἱ τε
 ὑπὲρ τούτων ὀχούμενοι τοξόται λίαν ἐσίνοντο τοὺς ἐπιόντας, D
 οἷα ἐς ὕψος ἠρμένοι, καὶ τῷ ὑπερανέχειν εὐσκοπώτοτα βάλ-
 λοντες· αἱ τε τῶν ἰπέων ἴλαι, διεκτρέχουσαι, ῥαδίως προσέ-
 βαλλον καὶ ἠνώχλον ἀνδράσι πεζοῖς καὶ ἐμβριδέστερον ὀπι-
 σμένοις· ἤδη τε οἱ ταύτη Ῥωμαῖοι ἐς φυγὴν ἐκκλίναντες ἀπη-
 10λαύνοντο.

κζ. Ἄνηρ δὲ τις ἐν αὐτοῖς τῶν Μαρτίου δορυφόρων,
 Ὄγναρις ὄνομα, ἐν στενωτάτῳ χωρίῳ ξυνελημμένος, ὡς μηδὲ
 τὸ ἀποδιδράσκειν αὐτῷ ἐλεύθερον εἶναι καὶ ἐφεμμένον, αὐτίκα
 ὄγε ἀπειρηκῶς τοῖς ξυνενεχθεῖσι, καὶ ὡσπερ τῆς τύχης ἀπο-
 15πειρώμενος, ἐπιόντα οἱ δεινῶς τὸν θρασύτερον τῶν ἐλεφάν-
 των πλήττει βιαίως ἀνά τὴν ὄφρυν τῷ δόρατι, καὶ ἐμπή- P. 104
 γνυσι τὴν αἰχμὴν, ὡς ἅπαν τὸ λοιπὸν ἀπηρωῆσθαι. ὁ δὲ πρὸς
 τε τὴν πληγὴν δυσανασχετῶν, καὶ πρὸς γε τοῦ δορατίου ἀμφὶ
 τὸν ὀφθαλμὸν κραδαιομένον ἐκταραττόμενος, ὑπέξῆγετο ἀ-
 20θρόον ἐς τοῦ μπαλιν ἀνασκιρτῶν καὶ περιδονούμενος, τὴν τε
 προνομαίαν νῦν μὲν ὡσπερ ὕσπληγγα περιτινάσσων ἐπλήττε
 πολλοὺς τῶν Περσῶν καὶ ἐξήκόντιζε, νῦν δὲ ἐς μῆκος ἐκτε-
 3. ἐπεισηδῶντες R., ἐπεκηθῶντες vulg. 4. συνασπισμὸν sph.
 Par. 8. ἠνώχλον Par. 9. ἐκκλίνοντες R. 12. Ὄγναρις R.
 et Intpr., Ὄγναρος vulg. στενωτάτῳ R., στενοτάτῳ vulg.
 17. ἀπηρωῆσθαι R., ὑπηρεῖσθαι vulg. 20. περιδονούμενος R.,
 περιδινούμενος vulg. 22. νῦν δὲ R., νῦν μὲν vulg.

pugnabant. Elephantum enim pro vallo obiecti et proruentes, sicubi confertis clypeis pugnam inirent Romani, statim aciem turbabant, et sagittarii, qui eis vehebantur, Romanos irruentes graviter laedebant, utpote in sublime elati, certaue eo, quod editiores essent, tela iacentes. Quin et equitum turmae discurrentes facile invadebant atque turbabant pedites et gravioris armaturae milites; iamque ex ea parte Romani ad fugam inclinati pedem referebant.

27. Vir autem quidam inter eos e satellitibus Martini, Ognaris nomine, in summas angustias redactus, adeo ut nullum ei pateret liberum effugium, ac iam de salute sua desperans, et quodammodo fortunae aleam periclitans, irruentem in se horrendum in modum quendam e ferocioribus elephantis, magna vi ad imam frontem circa supercilium hasta ferit, spiculo ita adacto atque impacto, ut quod reliquum erat hastae propenderet. At hic accepti ictus impatiens, atque insuper hasta circa oculos rotante perturbatus, confestim retroactus atque in orbem se versans, et promuscidem nunc

A. C. 555 των τραχόν τινα και ἄγριον ἦγον ἀφίει. αὐτίκα δὲ τοὺς ἔπερ-
 I. I. 29 θεν ἐσώτας ἀποσεισάμενος κατέβαλε, και ἐμπατήσας διέ-
 φθειρεν. ἔπειτα δὲ και ἅπαντα τὸν Περσικὸν ὄμιλον ἀνεσόβει,
 τοὺς τε Ἴππους ἀναχαιτίζων οἷς ἂν ἐμπελάσειε, και τοῖς
 Βόδοῦσι τὸ ἐπιπασθὸν διατεμνόμενος και ἀναχαράσων. και ἦν δὲ
 ἅπαντα ὀλοφυρμῶ ἀνάπλευα και Θορύβων. οἱ μὲν γὰρ Ἴππαι
 τῇ χαλεπότητι τοῦ Θηρίου ἐπτοημένοι, οὐ μάλια τοῖς ῥυτῆρσιν
 ἐπίθοντο, ἀλλὰ τὰς ἐμπροσθίους μετσωρίζοντες ὀπλάς, ἐξε-
 κύλιον τοὺς ἐλατῆρας, οὕτω τε ἄτακτα διὰ τοῦ κλήθους ἐξήλ-
 λοντο, πνευστιῶντες θαμὰ και φριμασσομένοι. τῶν δὲ ἀνδρῶνιν
 ἐς ἑαυτοὺς ἀναχωροῦντων, ἀπάντων τε ᾠθούντων ἀλλήλους
 καὶ παραγκωνιζομένων, και ἐκάστου προτερῆσαι τὸν πέλας
 ἐπειγομένων, πλεῖστοι ὄσοι ἐκτείνοντο ὑπὸ σφῶν, τοῖς τῶν φιλ-
 τῶν τε και ὁμοφύλων ξίφεσι περιπταίοντες. οὕτω δὲ τῆς τα-
 Cραχῆς ἐπιμέγα ἰούσης, οἱ Ῥωμαῖοι, ὀπόσοι τε ἦδη ἐτύγχανον
 ὑπεκβάντες τοῦ περιβόλου και εἴ που τι αὐτῶν ἔνδον ἐλέλει-
 πτο, τότε δὴ ἅπαντες ἐς μίαν τινὰ φάλαγγα συσπειραθέντες,
 και τὸ μέτωπον ὡς καρτερώτακα ταῖς ἀσπίσι φραζάμενοι, ἐμ-
 πίπτουσι ξυγκεχυμένοις ἐτι τοῖς πολέμοις. οἱ δὲ τῷ ἦδη προ-
 πεπονημένοι ἦν προσβολῆν οὐκ ἐνεγκόντες, ἀκτύατα ἐφρυγοντο
 οὐδὲ τοῖς δρῶντες ἐν τάξει, οὐδὲ ὥστε και ἀμύνεσθαι τοὺς

4. ἀμπελάσειε (punctis sub αμ subditis) R. 6. Θορύβων R.
 Θορύβων vulg. 8. ὀπλ. μετ. R. 11. ἀπάντων τῶν R., sed
 corr. τε. 71. ἐς om. R.

quidem instar flagelli huc illuc torquens, multos Persarum percussit et in altum iecit; nunc vero eandem in longum extendens horrendum quendam atque immanem barritum edebat; mox vero etiam super se stantes excussos prostravit et proculcatos extinxit; totum deinde exercitum Persicum conturbavit, equos etiam, ad quos propius accedebat, effrenes erectisque iubis restitantes reddebat; et quos prehensisset dentibus proscindebat ac discerpebat. Erant itaque omnia circum et tumultu plena. Equi enim ferocia belluae expavescerent, habentibus non admodum audientes erant, sed anterioribus ungulis in altum elatis sessores evolvebant; atque ita turbulente per medium agmen saltabundi ferebantur, anhelantes crebrumque spiritum naribus efflantes. Viris autem in se ipsos reflexis, omnibusque sese mutuo impellentibus cubitoque protrudentibus, et unoquoque vicinum suum antevertere contendente, quamplurimi a suis interficiebantur, in amicissimorum et popularium suorum enses impingentes. Cum itaque tumultus et perturbatio vehementer iam invaluisset, Romani quotquot antea muro egressi erant, et si qui forte intus manserant, universi in unum agmen conglomerati, et fronte aciei quam validissime scutis communita, in hostes ita adhuc confusos irruunt; qui, ut praeteritis laboribus defatigati, cum impetum sustinere non possent, citissime fugerunt; at ne id quidem

ἐπιόντας, ἀλλ' ἐσκεδάννυντο ἄλλος ἄλλοθι ὄσπη ἐκάστῳ πρὸς—A.C. 555
 χώρει. ὁ δὲ Ναχοραγαν, ἀλλὰ γὰρ καὶ αὐτὸς τῷ παραλόγῳ I. I. 29
 τῶν γιγνομένων καταπεπληγμένος ἐς τὰ ὀπίσω δρομαίος ἀπή-
 λωνε, σημαίνων ἅπασι τῇ μάστιγι καὶ ἐγκελεύμενος ὡς τα-
 5 χιστε φεύγειν, τοῦτο δὴ τὸ πρὸς ἐκείνων ἤδη πρασσόμενον. οὐ—D
 τως ἄρα αὐτῷ τὰ τῆς ὑψηγορίας ἐς τὸνναντίον ἀπέβη. οἱ δὲ
 Ῥωμαῖοι οὐ πρότερον ἀνῆκαν διώκοντες τοὺς βαρβάρους καὶ
 ἀναιροῦντες, πρὶν γε δὴ ὁ Μαρτίνος, ἀποχρῆναι ἄγνούμενος,
 ἀνεκαλεῖτό τε αὐτοὺς ὑπὸ τῇ σάλπιγγι, καὶ τὸν θυμὸν ἐξημέ-
 10 ρον. οὕτω τε οἱ Πέρσαι μόλις εἰς τὸ οἰκτεῖον στρατόπεδον ἀπε-
 σώθησαν, οὐ μείον ἢ δέκα χιλιάδας μαχίμων ἀνδρῶν ἐν τῆδε
 τῷ ἔργῳ ἀποβεβληκότες.

κῆ. Οἱ δὲ Ῥωμαῖοι ἐκ τῆς διώξεως ἐπανελθόντες, τοὺς
 τε σπαλίωνας ἐνέπηρσαν, καὶ ὅποσα ἄλλα Περσικὰ μηχανή-
 15 ματα ἀμφὶ τὸ τέλος ἐλέλειπτο. ἐντεῦθεν δὲ φλογὸς μεγάλης P. 105
 ἀρθείσης, οἱ τὴν ὕλην κατατέμνοντες ὑπηρέται τῶν Περσῶν
 καὶ ἀχθοφόροι, ἰδόντες πῶρῳθεν καπνὸν εἰς ὕψος ἀνέροντα,
 καὶ ἐπὶ πολὺ τοῦ ἀέρος ἀνελετόμενον, αὐτίκα οἱ δειλαιοὶ ἐπὶ
 τὸ ὕψυ ἐχώρον, οἰηθέντες, ὡς που τῷ Ναχοραγαν πρότε-
 20 ρον ἐκεκόμπαστο, τὸν περίβολον πυρπολεῖσθαι. τοιγάρτοι ζῦν

1. ὡσπερ R. 3. ἀπήλωνε sph. Par. 5. τὸ post τοῦτο δὴ add.
 ex R. 9. ἀνεκαλεῖτό τε R., ἀνεκάλεε τότε vulg. 11. μαχί-
 μων ἀνδρῶν R., ἀνδρ. μ. vulg. 16. τῶν Περσῶν add. ex R.
 et Intrp. Persiae, qui materiam caederent, ministri simul. 20.
 τοιγάρτοι om. R.

ordine aliquo servato fecerunt, neque ita persequentes propulsarunt,
 sed dissipati dispersique sunt alius alio, prout cuique successit.
 Quin et Nachoragan ipse inopinato rei eventu obstupefactus retror-
 sum cursim adequitabat, significans omnibus flagello et mandans, ut
 quam celerrime fugerent, quod quidem iam ab illis factum erat.
 Sic utique illi iactantia sua in contrarium cessit. Romani vero non
 antea persequendi ac trucidandi barbaros finem fecerunt, donec
 Martinus sufficere ratus per tubam eos revocavit, iraque percitos
 eorum animos mitigavit. Atque ita Persae aegre tandem ab castra
 sua salvi evaserunt, non minus quam decem bellatorum millibus
 in eo conflictu desideratis.

28. Romani autem ex persecutione reversi, testudines reli-
 quasque Persicas machinas circa murum relictas incenderunt; unde
 cum ingens esset flamma excitata, ministri et baiuli, qui ad sil-
 vam caedendam missi erant, cum e longinquo intervallo fumum
 sursum tendentem atque in aëre volutantem essent conspicati,
 confestim miseri ad oppidum contenderunt, existimantes, quod qui-
 dem Nachoragan antea superbe iactarat, moenia conflagrare. Con-
 citato itaque cursu ferebantur; veriti, opinor, ne post festum,

- Α. C. 555 πολλῶ τῷ δρόμῳ ἐπέροντο, δεδιότες, οἶμαι, μὴ σφᾶς παραδρά-
 I. I. 29 μοι ὁ τοῦ ἔργου καιρὸς, καὶ ἅπαντα τεφρωθεῖη, πρὶν δὴ αὐ-
 V. 75 τοὺς ἀφικέσθαι. ἡμιλλὰ τε ἦν αὐτοῖς ὑπὲρ τοῦ τάχους, οὐκ
 ἐπισταμένοις ὡς τῷ νικῶντι συμβήσεται πρώτῳ τεθνᾶναι.
 ἅπαντες γὰρ ἀμοιβαδὸν ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων ἀλισκόμενοι, κα-5
 Βτεκτείνοντο, ὥσπερ τοῦδὲ γε ἕνεκα μόνου παραγιγνόμενοι ἀπο-
 λώλασι τοιγαροῦν οὐ πολλῶ ἐλάσσους τῶν διαχιλίῶν. τοσού-
 τοις ἀνδράσιν ἐργοπόνοις, καὶ τὰ πολέμα ἥκιστα μεμελετη-
 κόσιν, ἔς τε παρατάξιν οὐδ' ὀπίποτε ἀφιγμένοις, αὐτομάτου τι-
 νὸς καὶ παραλόγου ὀλέθρου ὁ Ναχοραγᾶν αἰτιώτατος γέγονεν, 10
 ἀνόητα παρακελευσάμενος. οὕτως ἄρα ἡ ἀλαζονεία οὐ μόνον
 αὐτοὺς σίνεται τοὺς κεκτημένους, ἀλλὰ γὰρ καὶ οὓς ἂν ἐκεί-
 νοις ὑπηρετεῖν συμβαίῃ καὶ πείθεσθαι. τούτων δὲ ὧδε ξυνε-
 νεχθέντων, οἱ μὲν Ῥωμαῖοι εὐέλπιδες ὑπῆρχον ἐς τὰ μάλι-
 στα, ὡς καὶ αὐτῶν ῥαδίως περιεσόμενοι εἶγε ἄρα καὶ ἀνα-15
 Cμαχεῖσθαι οἱ βάρβαροι πειραθεῖεν. ὅσοι δὲ αὐτῶν ἐν τῇ μάχῃ
 ἐτεθνήκεσαν, (ἦσαν δὲ οὐ πλείους ἢ διακόσιοι,) τούτους δὴ
 εὐπρεπέστατα ἔθαψαν, ὑπεραγάμενοι τῆς προθυμίας, ὡς ἄν-
 δρας ἀγαθοὺς ἀποδεδειγμένους· τοὺς δὲ τῶν πολεμίων νεκροὺς
 σκυλεύσαντες, ὄπλων τε ἀφθονον πλῆθος καὶ ἄλλων χρημάτων 20
 περιεβάλλοντο. οὐ γὰρ μόνον ἀσπίδας καὶ θώρακας τυχὸν καὶ
 γωρυτοὺς βελῶν ἔνιοι τῶν κειμένων ἐπεφέροντο, ἀλλὰ στρε-
 6. παραγιν. R., παραγιν. vulg. 10. αἰτιος R. 11. ἀνόητα
 R. et Intpr. *ιολιδε*, ἀνόητα vulg. 12. ἐκείνοις om. R. 17.
 τούτους δὲ R. 21. περιεβάλλοντο R. 22. γωρυτοὺς Edd.

quod aiunt, venirent, omniaque ante ipsorum adventum in favillas et cinerem essent redacta. Certabant itaque inter se celeritate, nescientes fore ut qui vinceret, primus moreretur. Omnes enim ex ordine a Romanis capti, obtruncati fuerunt, perinde ac si ea tantum de causa venissent. Perierunt itaque non multo pauciores duobus millibus. Tot viris operariis et in re bellica minime exercitatis, quique nunquam in aciem prodiiissent, ultronei cuiusdam atque inopinati exitii auctor fuit Nachoragan, qui inconsulta imperarat. Usque adeo arrogantia non solum suos possessores, sed et illos, quos eis inservire et morem gerere contingit, perdit. His vero ita peractis, Romani quidem optima spe pleni erant, se in posterum facile superiores futuros, si fortasse barbari proelium instaurare tentarent. Quotquot vero ipsorum in conflictu perierant, (erant autem non pauciores ducentis) eos honestissime sepelierunt, laudata eorum strenuitate, quippe qui ut viri fortiter rem gessissent: hostium vero cadavera spoliaverunt, et ingentem armorum aliarumque rerum vim acquisiverunt. Neque enim scuta et loricas tantum et pharetras nonnulli caesorum gestabant; sed et torques aureos et monilia et in aures aliaque id genus muliebria exquisitaque orna-

πτοὺς γὰρ παγχρόστους καὶ περιδέραια καὶ ἐλλόβια, καὶ ἄλλα A. C. 555
 ἄττα τοιάδε θηλυπρεπῆ ποικίλιματα καὶ περίεργα, ὁποίοις οἱ I. I. 29
 ἐντιμότεροι τῶν Μήδων ἐναγλαΐζονται, τοῦ μᾶλλον εἶναι
 ἀριδίηλοι καὶ τῷ ἄλλου ὁμίλῳ ἀποκεκρίσθαι. ὁ δὲ Ναχορα- D
 5 γὰν, ἐπειδὴ αὐτὸν τὰ τε ἐπιτήδεια ἐλελοίπει, καὶ ἤδη χεიმῶ-
 νος ὥρα ἐπεγίγνετο, ἐψέκει μὲν αὐτῆς πολεμῆσειοντι, καὶ ἐς
 τότε συσκευαζομένην. οὐ μὴν ἔργῳ τὸ βούλευμα ἐπετέλει, ἀλλὰ
 τὸ τῶν Διλιμνιτῶν στίφος τῇ ὕστεραίᾳ ἐκπέμψας ἀνὰ τὸ στά-
 διον, καὶ ἐς ἐκείνους ὄραν τοὺς Ῥωμαίους ἀναπεισας, ταύτη
 10 τε δόκησιν παρασχόμενος τοῦ ἐπελεύσεσθαι, αὐτίκα ὄγε σχο-
 λαίτερον ἄμα τοῖς ἄλλοις στρατεύμασιν ἐπὶ Κοταΐσι καὶ
 Μουχείρισιν ἐπορεύετο. ὡς δὲ πλείστον ἤδη τῆς ὁδοῦ προε-
 λήλυθει, τότε δὴ καὶ οἱ Διλιμνῖται λύσαντες τὴν τάξιν, εὐκο-
 λώτατα ἀπεχώρουν, ἅτε δὴ κούφως αἰεὶ ἐσταλμένοι, καὶ ἄλ-
 15 λως ἄλκιμοι καὶ ποδώκεις. παρήσαν δε αὐτοῦ καὶ ἡ ἄλλη
 Περσικὴ ἀπόμοιρα, οἱ δὲ ἐτύγγανον παρὰ τὸν Νέοκνον ποτα-
 μὸν πρότερον ἀπεσταλμένοι διὰ τὴν Μαρτίνου ἀπάτην, ἥπερ P. 106
 μοι ἤδη ἐξῆθή. γνόντες γὰρ ὡς ἐνεκίητο μὲν οἱ Πέρσαι, οἱ
 δὲ Ῥωμαῖοι ἀπάσης ἤδη τῆς χώρας ἐκράτουν, αὐτίκα ὄγε
 20 πορείαν τινὰ διαλανθάνουσαν καὶ τῶν λεωφόρων ἀποκεκρι-
 μένην διανύσαντες εἰς Μουχείρισιν ἵκοντο, τῶν μὲν ἀγῶνων
 ἤκιστα μετασχόντες, τοῦ δὲ τῆς φυγῆς αἴσχους πολλῶ ἔτι

1. περιδεξήατα vulg. 2. ὁποίους sph. Par. 6. ἐψέκει correctum
 est in mg. Lngd., ἐθέκει idem in ord. et R., Intpr. videba-
 tur. 10. σχολαιώτερον R. 11. Κοταΐσιον Edd. 12. ἐπορεύει-
 το R., ἐπορεύοντο vulg. 15. αὐτοῦ κ. ἡ ἄλλη R., κ. ἡ δ. αὐτ.
 vulg. 20. ἀποκεκρυμμένην R.

menta, qualibus notabiliores honoratioresque Medi ornari solent,
 ut spectabiliores sint, et a vulgo secernantur. Nachoragan vero,
 cum iam ipsum commeatus aliaque necessaria deficerent, et iam
 bruma immineret, proeliandi quidem desiderium prae se ferebat,
 et ad hoc se comparabat; re tamen ipsa consilium desideriumque
 suum non praestabat; sed Dilimnitarum agmine postridie ad sta-
 dium emisso, et adversa in Romanos fronte stare iusso, eoque ipso
 proelii abs se committendi expectationem excitans, sensim ipse cum
 reliquis copiis Cotaesium et Muchirisidem versus movit. Cum vero
 iam maximam viae partem confecisset, tum et Dilimnitae soluta
 acie facillime abcesserunt, utpote leviter semper armati expeditio-
 resque, et praeterea robusti pedibusque celeres. Adventabat au-
 tem etiam alia ipsius Persici exercitus pars, quae ad Neognum flu-
 vium antea missa fuerat propter Martini dolum, quemadmodum
 supra a me dictum est. Cum enim cognovissent victos quidem esse
 Persas, Romanos vero universa iam regione potiri, confestim oc-
 cultiore itinere et a publicis viis remoto Muchirisidem pervenerunt,

A. C. 555 ἀκλεέστερον μετεिल्φότες. επειδὴ οὐκ ἄπας ὁ στρατὸς ἐνταῦθα
 LL 29 ἐτύγχανε ξυναγηγεμένος, τότε δὴ τὸ πλεῖστον τῆς ἰππικῆς
 B δυνάμεως καταλιπὼν, ἱλάρχην τε αὐτοῖς ἐπιστήσας Οὐαφρί-
 ζην, ἄνδρα τῶν παρὰ Πέρσαις γνωριμωτάτων, αὐτὸς ξὺν ἐλί-
 γοις ἐς Ἰβηρίαν ἀπενόστησεν, ὡς ἐκείσε διαχειμῶσεν. 5

1. ἀκλεεστέρου R. in mg. 2. ξυνεγηγεμένος R. 4. παρὰ add.
 ex R. et Intpr. apud Persas.

conflictum quidem nequaquam, dedecoris vero ex fugā et quidem
 multo turpius participes. Posteaquam igitur universus exercitus in
 unum convenisset, maiore equitatus parte ibi relicta, et Wafrise,
 viro inter Persas celeberrimo, magistro equitum eis constituto, ipse
 cum paucis in Hiberiam rediit, tanquam ibi hibernaturus.

ΑΓΑΘΙΟΥ ΣΧΟΛΑΣΤΙΚΟΥ
ΙΣΤΟΡΙΩΝ Δ.

AGATHIAE SCHOLASTICI
HISTORIARUM LIBER IV.

ARGUMENTUM.

Iudicium de caede Gubazis, Athanasio quaesitore, instituitur (1). Primum Iustiniani litterae ad Rufinum datae, quibus Gubazem Byzantium mitti iusserat, recitantur (2). Oratio accusatorum adversus Rufinum et Ioannem (3, 4, 5, 6). Vix sedatis vulgi clamoribus, hi longa oratione se defendunt (7, 8, 9, 10). Causa utrumque perorata, Athanasius reos damnatos ad supplicium duci iubet (11). Misimianorum legati auxilium petentes comiter a Nachoragane excipiuntur (12). Insequenti anno Romani, Baraze et Pharsante ducibus, Misimianis bellum inferunt: in finibus Apsiliorum Persarum exercitus iis obviam venit (13). Romani Hunnos Sabiros hoc anno cum Persis militantes ex improvise adorti vehementer premunt; Persarum exercitu superveniente recedunt (14). Interim Elminzur, dux Romanorum a Iustino missus, Rhodopolin, Lazicum oppidum, a Persis olim expugnatum, subito aggressus occupat. Misimiani legatos Apsiliorum pacis causa a Romanis missos occidunt (15). Irati Romani fines eorum invadunt et exercitum vincunt. Victi Tzachar, castellum munitissimum, se recipiunt (16). Quod Romani segniter obsidentes ab Ioanne Dacna, quem Martinus ad eos miserat, novo studio incitantur (17). Centum eorum, Illo duce, explorato itinere, ad oppidum sub ipsa arce situm noctu adscendunt (18). Oppressis per noctis tenebras custodibus, omnes incolas crudelissime trucidant (19). Sed ipsi paulo post a Misimianis cum magna clade detruduntur. Verumtamen Romanis nihilo secius castellum oppugnantibus, Misimiani pacem orant, quam Ioannes concedit (20). Misimianorum rebus compositis, Iustinianus summum imperium Martino abrogatum Iustino tradit (21). Ioannes quidam Afer, venia a Iustino impetrata, nefario dolo a provincialibus pecunias exigit (22). Chosroes Nachoraganem propter cladem ad Phasin urbem acceptam excoriari iubet (23). Digressio de novi Persici imperii regibus (24, 25, 26, 27, 28). Cabadis, Persarum regis, fata cum similibus Zenonis Isauri et Nepotis casibus comparantur. Chosrois, novissimi regis, ingloria mors (29). Sergii interpretis diligentia laudatur. Chosroes per Zichum legatum Byzantium missum inducias cum Iustiniano paciscitur (30).

- A. C. 555 α. **Ε**ς τούτο δὲ νίκης τοῖς Ῥωμαίοις τοῦ πολέμου
 I. I. ἀγχεωρηκότος, καὶ ὡσπερ ἀνακωχῆς τῶν δεινῶν γεγενημένης,
 P. 107 τῶν τε ὄπλων τὸ παραυτίκα ἡρεμηκότων, τότε δὴ ἐς ζήτησιν
 V. 76 ἦγγοτο τὰ ἐπὶ Γουβάζῃ πρότερον τετολμημένα. καὶ τοίνυν ὁ
 Ἀθανάσιος ἐπὶ θώκου τινὸς ὑψηλοῦ καθήστο εὐπρεπῶς, χλα-
 μύδα ἐνειμένος, ὡσπερ ἀμέλει οἱ ἀστικώτατοι τῶν ἡγεμόνων.
 παρῆσαν δὲ αὐτῷ ἄνδρες γράφειν τε ἐς τάχος πεπαιδευμένοι,
 καὶ ἐπιτροχάδην ἀναλέγεσθαι τὰ γεγραμμένα· ἄλλοι τε ὑπη-
 ρέται σοβαρώτεροι καὶ ἐμβριθεῖς, καὶ δαημονέστατοι τῆς τῶν
 Βδίκαστηρίων κομψείας, κήρυκές τε μεγαλοβόαι, καὶ οἱ τῶνιο
 μαστίγων ἐπιστάται. ἅπαντες δὲ οὗτοι ἐκ τῶν ἐν Βυζαντίῳ
 ἀρχείων ἐτύγχανον ἀπολελεγμένοι. ἐπεφέροντο δὲ, οἷς τοῦτο
 ἀνεῖτο, δεσμούς τε σιδηροῦς περιανχείνους, κλινοστροφία τε
 καὶ ποδοστράβας, καὶ ἄλλα ἅττα ὄργανα κολαστήρια. καὶ μοι
 P. 108 δοκεῖ βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς οὐκ ἀπεικὸς οὐδὲ αὐτομάτως ἀλλ' ἵ5
 ἐμφρονέστατα τοῦ δέοντος ἔστοχασμένος, ζῆν τοιαῦτά τινα τάξιν
 καὶ εὐχασμῖα τὴν κρίσιν προελθεῖν παρακελεύσασθαι, οὐ μόνον ὅ-
 πως οἱ ἐκείνη βάρβαροι, τῶν Ῥωμαϊκῶν σφίσι νομίμων κομψο-
 δέστερον ἀναδεικνυμένων, θανμάζοιεν τε αὐτὰ καὶ ἐπιπλέον ἀρ-
 1. Ἐς R. (Cl.), Lugd. et ed. pr. ὡς, Par. Ὅς. 2. τῶν δεινῶν
 correxi, R. τῶν ἐκείνων, vulg. τῶ (Lugd. mg. τῶν) ἐκείνη.
 — Thueyd. IV. 117. γενομένης ἀνακωχῆς κακῶν καὶ ταλαιπωρίας.
 3. τὸ παραυτίκα R., παραυτίκα vulg. 4. Γουβάζῃ R., Γουβά-
 ζῃ vulg. 5. θώκου R., θάκου vulg. 6. ἐνειμένος Cl., ἐν-
 ειμένος R. et Lugd., ἐνημένος vulg. 7. αὐτῷ καὶ ἄνδρ. R. 9
 δαημονέστατοι R. (δαίμ.) et Intrp. scientissimi, δαημονέστεροι
 vulg.

1. **H**ac itaque victoria potiti Romani, et induciss quodam-
 modo a bello factis, armisque confestim conquescentibus, tum de-
 mum quaestio habita de facinore in Gubazen commisso. Athanasius
 ergo in excelso quodam throno decenter consedit, chlamydem inda-
 tus, quali fere politissimi principes uti solent. Aderant vero ipsi viri
 et scribendi apprime periti, et scripta promptè expediteque legendi,
 aliique ministri severi et graves, et in rebus iudicialibus optime
 versati, praecones etiam altum clamantes, et liectores; omnes hi ex
 Constantinopolitana aula delecti. Proferebant vero in medium ii,
 quibus id commissum erat, vincula ferrea, collaria, compedes et
 tendiculas aliaque id genus instrumenta tortoria. Et quidem mihi
 videtur Iustinianus Imperator non abs re neque temere, sed pruden-
 tissime decori habita ratione, mandasse, ut hoc ordine atque appa-
 ratu iudicium institueretur, non solum ut qui ibi erant barbari, cum
 eis Romanorum instituta magnificentiore apparatu proponerentur,
 ea et admirarentur magisque eorum gubernationi assuefierent: ve-

χεσθαι ὑπὸ τούτων ξυνεθισθεῖεν, ἀλλὰ καὶ ὅπως, εἰ μὲν ὡς μηδί-^{A. C. 555}
 σας πρότερον ὁ Γουβάζης δικαιοτάτα φανείη ἀνηρημένος, μήκετι^{I. I. 29}
 ἀνῶντο οἱ Κόλχοι, μηδὲ ὡς τι δεινὸν πεπονθότες ἀγανακτοῦεν.
 εἰ δὲ γε ἅπαντα καταψευσάμενοι, καὶ ἄδικον μίσημα δράσαν-
 ζτες ἄλοῦεν οἱ ἀπεκτονότες, οὕτω τε καταδιατηθέντες, καὶ ὑπὸ
 κήρυκι πομπῇ ἀνὰ τὰ πλήθη περιηγμένοι, εἶτα τῷ παλαμναίῳ **B**
 ἕξει, ἁπάντων θεωμένων, κατατομηθεῖεν, τότε δὴ μεῖζόν τι
 δόξειεν εἶναι τὸ πέρας, καὶ διπλασίον ἢ τιμωρία. ἠπίστατο
 γὰρ ὡς, εἰ μὲν οὕτω πως ἐν ἀπορρήτῳ βαρβαρικώτερον Ῥού-
 10οστικόν τε καὶ Ἰωάννην διαφθαρήναι παρακελεύσοιτο, οὐκ
 ἀποχρώντως ἠγήσασθαι ἂν τοὺς Κόλχους τὴν ἕβριν αὐτοῖς
 ἀπεσκευάσθαι, οὐδὲ προσήκουσαν ποινὴν κομίσασθαι τῶν ἡμαρ-
 τημένων. δικαστηρίου δὲ καταστάτος, καὶ ἀντιλογίας ἐκατέ-
 ρωθεν προελθούσης, καὶ τῶν ὑπηρετῶν ἄνω τε καὶ κάτω δια-
 15τόντων, καὶ ὅπως τῶν κρινομένων ἕκαστος ἐν κόσμῳ ἐστήξει
 καὶ ἀποκρινεῖται διαταττομένων, ὄγκου τε δικαστικοῦ φαινο-^C
 μένου, καὶ μεγαληγορίας ἀκουομένης, καὶ ἐπὶ τούτοις τοῦ
 ὀλέθρου φρικωδέστερον ἐπιγιγνομένου· τούτων δὲ οὐδὲν οὕτω^{V. 77}
 πρᾶσσομένων, ἕτερόν τι αὐτοῖς μεῖζον καὶ μᾶλα εἰκότως φα-
 20κῶσθαι τὸ χρεῖμα ἐγίνωσκε, καὶ τάχα τὴν ἀξίαν τοῦ ἐπικλή-
 ματος ὑπερβάλλον. ταῦτα γὰρ καὶ τοὺς ἐν Βυζαντίῳ ἀστούς,

5. οἱ ἀπεκτονότες R., art. om. vulg. 8. Lugd. mg. ἴσ. τέρας.
 14. διατιτόντων vulg. ex conl. in mg. Lugd., Intpr. *ultero citroque*
cursitantibus, διατατόντων R. et Lugd.

rum etiam ut, si quidem Gubazes defectione antea ad Medos ten-
 tata caesus fuisse deprehenderetur, non amplius eius caedem dole-
 rent Colchi, neque ut gravi malo accepto indignarentur. Si vero in-
 terfectores per falsam criminationem facinoris piacularis perpetrati
 convincerentur, ipsis publico iudicio damnatis, et praeeunte ac
 proclamante praecone per exercitum circumductis vindiceque gladio,
 omnibus spectantibus, capite truncatis, atrocior barbaris rei exitus
 et duplicatum supplicium esse videretur. Sciebat enim, si clande-
 stina nece barbaricum in morem Rusticum et Ioannem e medio tolli
 mandasset, existimaturos Colchos, iniuriam, quam acceptarent, non
 satis pro eo ac debebat vindicatum, neque satis graves de crimine poe-
 nas sumtas fuisse. Iudicio vero pro tribunali instituto, et causa utrim-
 que disceptata, et ministris iudiciariis ultro citroque commeantibus,
 versante etiam ob oculos maiestate iudiciali et grandiloquentia au-
 res feriente, eoque omni apparatu mortem imminentem horribilio-
 rem efficiente; his, inquam, omnibus ita peractis, rem ipsam maius
 aliquid atque atrocius barbaris esse repraesentaturam, et fortasse
 criminis admissi meritum excedens. Haec enim etiam ipsos cives
 Byzantinos, tametsi frequenter illic contingant, percillant, atque

A. C. 555 καίτοι θαυμά ἐκέλευς γιγνόμενα, καταπλήττει καὶ ἐξίστησι τῶν
 L I. 29 φρονημάτων, μὴ τί γε βαρβάρους καὶ οὐκ εἰδισμένους.
 τοιῶτων μὲν οὖν ἔνεκα, οἶμαι, Ῥωμαϊκὸν δικαστήριον, μᾶλλον
 μὲν οὖν Ἀττικώτατον, ὑπὸ τῆ Κανυκίῳ ξυνεκροτήθη.

β. Τότε δὲ Ῥουστικός τε καὶ Ἰωάννης, ἐκ τοῦ δεσμοῦ 5
 τηρίου ἠγμένω, ἀνὰ τὸ λαϊὸν μέρος ἐστήκατον, οἷα δὴ φεύ-
 D γοντε. ἐπὶ θάτερα δὲ παρῆσαν κατηγορησείοντες τῶν Κόλχων
 οἱ ἐμφρονέστατοι, καὶ ἤδη ἐκλείστον τὴν Ἑλλάδα φωνὴν ἐκ-
 μεμαθηκότες. ἐδέοντο δὲ πρότερον τὴν παρὰ βασιλέως ἐπιστο-
 λὴν ἐν κοινῇ ἀνακηρύττεσθαι, ἥπερ ἐτύχανε πρότερον οἷο
 Ἰωάννης τούτων δὴ περὶ τοῖς στρατηγοῖς διακομίσας· ἀλλὰ
 γὰρ καὶ τῆ διαιτητῆ ξυνδοκοῦν, γεγωνότερόν τις αὐτὴν τῶν
 ἐς τοῦτο τεταγμένων διεξῆει, ᾧδὲ πως ἔχουσαν „ἄπιστον μὲν
 καὶ παράλογον τὸ πρὸς ὑμῶν ἀνηγγελμένον, ὡς ἄρα βουλομέ-
 νη ἐστὶ τῆ Γουβαζῆ, τὰ πάτρια ἔδη καταπροεμένω καὶ τοῦσις
 ἐν ἅπασιν ὁμόφρονας καὶ ἀνεκαθεν ἠγεμόνας, τοὺς Ῥωμαίους

P. 109 φαρμέν, ἐπὶ τοὺς ἐχθίστους τε καὶ ἀλλοτριωτάτους καὶ πρὸς
 γε τὰ ἐς θεὸν ἑτερογνώμονας μεταχωρῆσαι, καὶ ταῦτα οὐδὲν
 ὄτιοῦν ἐξ ἡμῶν ἄχαρι προπεπονθότι. πλὴν ἀλλ' ἐπειδὴ γιγνώ-
 σκομεν τὰ ἀνθρώπεια καλίμβολά τε καὶ ὀλισθηρά, καὶ τῆ ποι- 20
 κιλία τῶν παρεμπιπτότων συμπεριάγεσθαι πεφυκῶτα, οὐ παν-
 τάπασιν ἀπιστεῖν ᾗθήθημεν χρῆναι, οὐδὲ μεθεῖναι μὲν τὸ φυ-

2. μὴ τί γε R., μῆτοι γε vulg. καὶ ins. ex R. et Intpr. 8.
 ἐκμεμαθ. R., μεμαθ. vulg. 9. πρῶτον R. 12. γεγωνότερον
 R. (Cl.), γεγωνώτερον vulg.

extra se ponunt, nedum barbaros iis non assuetos. His igitur, ut
 arbitrator, de causis Romanum, iāmo vero Atticissimum, tribunal ad
 Caucasum fuit indictum.

2. Tum vero Rusticus et Ioannes e carcere producti, ad sini-
 stram partem sunt constituti, utpote rei; ex adverso stabant acto-
 res, qui eum criminaturi erant, Colchorum sapientissimi, quique iam
 a multo tempore Graece loqui didicerant; ac primum quidem po-
 stularunt, ut litterae Imperatoriae publice recitarentur, quas antea
 Ioannes de hisce rebus ad praefectos exercitus attulerat. Quod qui-
 dem postulatum cum et iudici probaretur, quidam ex iis, qui ad
 hoc erant designati, altiore voce eam recitavit; sic habentem: „In-
 credible quidem mihi absurdumque videtur, quod a vobis nuntiatur,
 Gubazi deliberatum esse, patriis moribus relictis, et iis qui unius
 eiusdemque sunt cum ipso in omnibus sententiae; veteribus suis duci-
 bus, Romanis inquam, desertis, ad inimicissimos alienissimosque atque
 adeo diversae a nobis religionis homines desciscere, et quidem cum
 nulla nostra in se iniuria sit provocatus. Verumtamen cum sciamus
 humana omnia esse instabilia et in lubrico posita, proque varietate
 incidentium rerum circumagi ac rotari solere, non plane derogan-

λάξασθαι τὰ παρ' ἐκείνου εἴτε ἴσως [διανοηθέντα μόνον] εἴτε A. C. 555
 πάντως βεβουλευμένα, καταλιπεῖν δὲ ἐν ἡμῖν αὐτοῖς φρον- I. L. 29
 τίδα περιττὴν καὶ ἀμφιρῥόπους ἐννοίας, ἐπ' ἀδήλω ἔτι κειμέ-
 νου τοῦ τέλους. καίτοι ἀλλόκοτόν τι καὶ ταραχώδες τὸ μη-
 5 δαμῶς εἶπ' ὄτρυν' βεβαϊότατα πεποιθῆναι, ἀλλ' ὑποψίας ἀεὶ
 καὶ δειμάτος εἶναι μεστόν, καὶ ἐπ' αὐτοῖς δῆπον τοῖς ξυνη-
 θεοτάτοις. ὁμως (ἐν ἅπασι γὰρ τοῦτο νικᾷ) ἐπόμεθα καὶ B
 ἡμεῖς τῇ φύσει, καὶ ἀπιστοῦμεν. ὡς ἂν δὲ μήτε προπετῶς
 ὤμόν τι καὶ ἀπηνῆς δράσοιμεν ἐπὶ Γουβάζῃ, μήτε τῷ οὐκ
 10 εἰκότι δῆθεν ἀναπεπεισμένοι μαλθακισθείημεν, ἀλλ' ἐκφύγοι-
 μεν τὰς ἐκατέρωθεν μεταμελείας, εὐβουλόν τι ἡμῖν κατεφάνη
 καὶ μέσως πως ἔχον, ἐνταῦθα τὸν ἄνδρα παραγενέσθαι. στέλ-
 λειν τοίνυν αὐτὸν τῇ ταχίστην, εἴτε βουλόμενον, εἴτε ἡναγ-
 15 κασμένον. εἰ δέ γε ὑμᾶς ταῦτα ἐθέλειν ἐγνωκῶς ἀντισταῖν, καὶ
 ὑπανακάνοιτο τὴν πορείαν, ἐπιλαμβανομένων τε ὑμῶν καὶ ἐλ-
 κόντων, (καὶ γὰρ τοῦτο ποιεῖν ὑμῖν τούτνευθεν ἔξεσται,) εἰ δὲ
 διωδοῖτο καὶ ἀντεπιφέροιτο, καὶ ὅτῳ γοῶν τρόπῳ τὰς χεῖρας C
 ἀντάροι, τότε δὴ ἔξομεν περιφανεῖς τοὺς ἐλέγχους τῶν μελε-
 τωμένων, καὶ τολοιπὸν ἐν τοῖς πολεμωτάτοις τετάξεται,

1. διανοηθέντα μόνον ins. ex coniectura: siquidem palam esse excidisse participium ad βεβουλευμένα relatum; quae illa sive cogitavit, sive perficienda sibi proposuit. R. pro εἴτε ἴσως εἴτε habet: εἴτε ἴσθι εἴ τῳ. Intrap. quae huic sunt aut alteri cuiquam prave consulta, scilicet ex hariolatione. 10. μαλθακισθ. R. 12. ἐνταῦθα om. R. 15. ὑμῶν om. R. 16. τούτνευθεν R., ἐντεῦθεν vulg.

dam esse nuntio vestro fidem duximus, neque committendum, ut ea quae sive cogitavit tantum, sive plane statuit, non praecaveamus; ingentes nobis ipsis curas, et ambiguum fluctuantemque incertitudine eventus animum retinentes. Et profecto absurdum est ac molestum nemini plane firmiter fidere, sed suspitione semper metuque laborare, etiam de iis qui nobis sunt intimi. Nihilominus (in omnibus enim hoc vincit) sequimur etiam nos naturam, et diffidimus. Ne vero praecipitanter crudele aliquid et saevum in Gubazen statuamus, neve contra indecenter aliquid hac in re faciendi metu adducti enervemur remissioresque videamur; sed potius potentitudinem utrimque imminentem subterfugiamus, consultum nobis et medio cuidam moderationique tenendae convenientius est visum, huc hominem adduci. Mittite itaque eum quam citissime, sive volentem sive coactum. Quodsi ille voluntate vestra intellecta restiterit, et ire detrectaverit, apprehendentibusque vobis et protrahentibus (nam et hoc vobis tum facere licebit) propulset et reluctetur, aut quocumque tandem modo manus vobis intulerit, tum demum manifesta habituri sumus rerum, quas molitus fuerit, indicia, et in posterum inter eos, qui maxime hostes sunt, censebitur, adeo ut. si

- A. C. 555 ὡστ', εἴ ποῦ τις αὐτὸν τοιαῦτα τολμῶντα καὶ ἀποκτεῖνοι, οὐ-
 I. L. 29 δὲ τοῦτο ἡμῖν ἐσόμενον ἀπο τρόπον, οὐκοῦν οὐδὲ ποινὰς ὁ
 δράσας ὑφῆξει τοῦ ἐγχειρήματος. οὐ γὰρ ὡς μαιφόνον αὐτὸν
 κολαστέον, ἀλλ' ὡς τυραννοκτόνον ἐπαινετέον." ἢ μὲν οὖν
 παρὰ βασιλέως ἐπιστολῇ τοιαῦτα ἄττα ἐγκελευσαμένη διέγνωστο.5
 γ. Ἀντίκα δὲ οἱ ἄνδρες τῶν Κόλχων, οἳ δὴ πρὸς τὸ
 κατηγορεῖν ἐτετάχατο, ἐπειδὴ αὐτοὺς ὁ δικαστὴς ἐψηφίζετο
 D τὰ σφέτερα αὐτῶν δικαιώματα ἢ βούλοιντο προτιθέναι, οἳ δὲ
 προθύμως εἶχοντο τοῦ ἐπικλήματος, καὶ ἐλέξαν τοιαῦδε. „Ἀπό-
 χρη μὲν, ὃ δικαστὰ, τὸ τετολμημένον, εἰ καὶ μηδὲν ὀτιοῦν10
 φήσαιμεν, ποινὰς ταῖς μεγίσταις ὑπάγειν τοὺς δεδρακότας
 πλὴν ἀλλὰ τοῖς ὑμετέροις νόμοις δοκοῦν τὸ χρῆναι καὶ τῶν
 ἐμφανῶν πέρι καὶ μεγίστων ἀδικημάτων μὴ πρότερον τὰς κρί-
 σεις ἐκφέρειν, πρὶν ἂν καὶ λόγῳ τὰ πραχθέντα διαγορευεῖν,
 ἤκομεν νῦν ἐροῦντες μόνον ἀμωσγέπως τὰ γεγενημένα. οὕτω15
 γὰρ ἂν καὶ ἡμῖν διανυσθῆσεται τὸ νενομισμένον, εἰ καὶ τὰ
 τῶν λόγων εἶεν ἀπλᾶ καὶ ἡκιστα κεκομψευμένα, καὶ οἷα τοῦ
 V. 78 μεγέθους τῶν ἐργασμένων μὴ ἐξικνεῖσθαι. ποία γὰρ αὐτοῖς
 P. 110 λελείψεται σκῆψις, ἄνδρα τοσοῦτον, φίλον ὑμῖν καὶ συνήθη
 καὶ σύμμαχον καὶ ὁμοδίαιτον καὶ ὁμόσπονδον, καὶ ταῦτά20
 περὶ τὸ κρεῖττον φρονοῦντα, καὶ τί δὲ οὐχὶ τῶν οἰκειοτάτων
 κεκτημένον, ἀναίδην οὕτω διαχειρισάμενοις, καὶ πολλῇ τῇ δυσ-
 10. ὃ δικασταί R, Intrp. iudices. 12. ὑμετέροις correxi, ἡμε-
 τέροις omnes. 15. τοίνυν R. pro νῦν. Num τὸ νῦν? 16.
 ἂν om. R. 22. ἀναίδην. Sic Intrp. impudenter, ἀνέδην R. et vulg.

quis eum talia audentem etiam interfecerit, ne hoc quidem im-
 merito factum censebimus, neque percussor facinoris sui poenas luet;
 utpote non ut homicida puniendus, sed ut tyrannicida laudandus.
 Imperatoriis itaque litteris talia quaedam mandari est cognitum.

3. Statim vero viri Colchici instituendae accusationi designati,
 cum iudex ipsis permisisset, ut causae suae praesidia, si vellent, in
 medium adferrent, alacriter criminationem sunt adorsī, in haec
 verba: „Scelus ipsum perpetratum, o iudex, aperte, etiam nobis ta-
 centibus, clamitat auctores gravissimis suppliciis esse obnoxios:
 ceterum cum legibus vestris ita cautum sit, ut ne de manifestis
 quidem maximisque criminibus sententia feratur, donec facta ipsa
 plana oratione explicata fuerint; venimus nunc quae facta sunt sim-
 pliciter exposituri. Ita enim etiam a nobis praestabitur quod lege
 cautum est, etiamsi oratione utamur simplici minimeque ornata,
 quaeque magnitudinem criminum admissorum nequaquam exaequet.
 Quanam enim excusatio suppetere potest iis, qui talem virum, ami-
 cum vobis et familiarem, societate belli et foederum coniunctum ea-
 demque vobiscum de Deo sentientem, et quid non eorum quae vo-
 bis familiaria sunt consecutum, nefarie adeo interfecerunt, tantamque
 adversus vos hostilitatem declararunt, hostium gratiam demerendo?

μενεία χρῆσθαι καθ' ἑμῶν φωραθεῖσι, τῷ τοὺς ἐχθροὺς τε- A. C. 555
 θεραπευτέναι; βασιλεὺς γὰρ ὁ ἀνηρημένος, ᾧ δικαστὰ, καὶ I. I. 29
 ἔθνοὺς οὐκ ἀγεννοῦς, καὶ πρὸς ἀρετὴν ἐνεργότατος, καὶ τὰ
 Ῥωμαίων στέργων ἀεὶ πολλῶ μᾶλλον τῶν ἀπεκτονότων. ἀνα-
 5 τετράφαται δὲ τὰ Κόλχων πράγματα καὶ διερῶνῃ, ἀληθέστε- B
 ρον δὲ τὰ κοινὰ, εἴ γε μέρος τι καὶ ἡμεῖς οὐκ ἐλάχιστον τῆς
 ὑπηκόου τυγχάνομεν ὄντες. καὶ διόλωλεν ἑμῖν τὸ ἀκραιφνές
 τῶν καθεστώτων καὶ ἄπταιστον, καὶ κατὰ πολὺ τῆς οἰκείας
 10 δυνάμεως μειονεκτεῖσθε πολιτεία δὲ μὴ διὰ πάντων ἐρῶ-
 15 ομένη, ἀλλὰ βραχεία γοῦν τιμὴ μοῖρα σφαλίσσα, οὐκέτι συν-
 στάναι δόξειεν ἂν προσηκόντως, τούναντίον μὲν οὖν καὶ αὐτὴν
 ψεύδεσθαι τὴν ἐπωνυμίαν, τὸ ἐντελῶς ἔχειν ἀφρημένη. ταῦτα
 δὴ οὖν ἅπαντα δράσαντες, οὗ φασι δεῖν ἑμᾶς τὸ πραχθὲν εἰ
 καὶ δεινὸν εἶη σκοπεῖν, μόνην δὲ τὴν γνώμην καθ' ἣν εἴργα-
 20 5ται διερευνᾶν καὶ προσείσθαι, καὶ διὰ τινων ἀφανῶν τε- C
 κμηρίων καὶ οἶον εἰκότων χωροῦντας, ἀναπλάττειν ταῖς ἐνοίαις
 εὐεργεσίαν ἑμῖν αὐτοῖς ἐντεῦθεν προσγεγενημένην, ἢ τῷ σαφεῖ
 μᾶλλον τῆς βλάβης καὶ τοῖς ἔργοις ἀποδεδειγμένῳ πιστεύειν
 αἰρεῖσθαι. ταῦτα γὰρ δὴ τὰ σοφίσματα καὶ πρὸ τῆς δίκης
 25 20πολλάκις διαθρυλλοῦντες, παράγειν τοὺς πλείστους ἡγοῦντο.
 εἰ τοίνυν καὶ παρὰ τοὺς ἀγῶνας τιαυῦτα προσθεῖεν, γινωσκόν-

1. καθ' ἑμῶν R., Intrp. *adversum vos*, καθ' ἡμῶν vulg. θε-
 ραπευτέναι R. 5. τῶν K. R. ἐρῶν R. 11. δόξειεν R.
 13. ἡμᾶς R. 16. καὶ ante οἶον om. R. 17. εὐεργεσίαν sph. Par.
 μᾶλλον ἢ τῷ σαφεῖ conl. Cl., Intrp. *ut potius confingatis — quam*
ex iacturae perspicuitate etc. 18. ἀποδεδειγμένην R.

Rex enim erat, qui interfectus est, o iudex, et gentis non ignobilis et strenuus virtutis cultor, et Romanorum studiosus semper multo magis quam interfectores. Eversae iam sunt Colchorum res et collapsae, immo potius publicae, siquidem pars quaedam etiam nos neque minima subditorum sumus, deperitque vobis rerum vestrarum integer atque inoffensus status, potentiaque vestra vehementer est imminuta; res publica vero, quae non omnibus suis partibus est valida ac firma, sed vel exigua sui parte labefactata, recte iam ultra consistere non potest; e contrario vero falsam appellationem usurpat, quippe quae integritate perfectioneque sua est privata. Horum itaque omnium cum ipsi sint auctores, aiunt non debere vos factum ipsum tametsi atrox considerare, sed tantum, qua mente consilioque factum sit, investigare atque admittere, et ex obscuris quibusdam et quodammodo verisimilibus argumentis repraesentare animis vestris beneficium inde acceptum, potius quam evidenti damno, quodque re ipsa experimur, fidem accommodare. Haec itaque commenta fallaciasque etiam ante iudicium institutum frequenter in vulgus iactantes multorum animis se fucum fecisse arbitrabantur. Quodsi vero in ipso iudicio haec ipsa proponant, intelligant, o iudex,

- A. C. 555 των, ὡς δὲ δικαστὰ, ὡς οὐ Ῥωμαϊκὸν οὐδὲ δίκαιον τὸ μὲν ἐμ-
 I. L. 29 φανῆς οὕτω καὶ προὔπτον ἀδίκημα παραλιπεῖν, ἀδήλοισ δὲ
 μᾶλλον αἰτίας ἄλλοις αὐτοῖς μεμηχανημέναις ἐξαπατηθῆναι.
 οὐ γὰρ ἀνεκτέον αὐτῶν, ὡς μὲν ἀπεκτόνασι τὸν ἄνδρα διαβ-
 D ῥήθην φασκόντων, ὠφέλειαν δὲ μεγίστην ἐνθένδε τοῖς κοινοῖς
 πεπορίσθαι πράγμασι τερατενομένων. πῶς γὰρ ἂν τὰναντία
 συσταῖεν σφίσι αὐτοῖς, ἢ πῶς, τὴν πρᾶξιν δεινὴν ἀποκα-
 λουῖντες, ἐπαινεσόμεθα τὴν δράσασαν γνώμην, ὡς τοῦ συνοί-
 σοντος ἔστοχασμένην; πάλαι γὰρ ἀλλήλοισ ἀποκεκριμένω τυγ-
 χάνετον ὠφέλεια καὶ παρανομία, ὁμοῦτος τε καὶ δικαιοσύνη¹⁰
 διεστηκότα καὶ ἄμικτα καὶ ὁμοσε χωρεῖν οὐπόποτε πεφυκότα.
 δ'. „Ἐὶ δὲ γε καὶ γυμνὴν τὴν διάνοιαν ἐξεταστέον, φανή-
 σονται καὶ ταύτη δύσνοι καὶ κάκιστοι, ὡς δὴ τὰ τοὺς Πέρ-
 σας ἀρέσκοντα βεβουλευμένοι ὥστε οὐδὲ Ῥωμαίους ὀνομά-
 ζειν τοσούδε τοὺς μαιφόνους προσήκει, οὐδὲ ὡς ὁμοφύλοισ¹⁵
 P. 111 μετ' εὐνοίας διαιτητέον αὐτοῖς, ὅτι μὴ καθάπερ λίαν ἐχθί-
 στοις, ἐπεὶ καὶ ἤδη τῷ κοινῷ τῆς φύσεως νόμῳ μεμερισμένοι
 τυγχάνουσι, καὶ μὴπω τῷ παρ' ὑμῖν γεγραμμένῳ. τὸ γὰρ
 ἀντίπαλον καὶ ἀλλότριον τοῖς ἔργοις γνωρίζεσθαι χρῆ, οὐ τῷ
 πορρωτέρῳ τετάχθαι. ὁ δὲ, οἷς ἂν ἤσθετεν οἱ δυσμενεῖς, ταῦτα²⁰
 προὔργου ποιούμενος, πολέμιος ἂν κριθεῖη δικαίως, καὶ συμ-

11. καὶ ὁμοσε — πεφυκότα om. R. et Intrp.
 σας R., τοῖς Πέρσαις vulg.

13. τοὺς Πέρ-

20. πόρρω R.

neque Romanum neque iustum esse, adeo aperta manifestaque iniuria neglecta, incertis potius de causis, quas ipsi frustra commenti sunt, falli. Neque enim ferendi sunt, qui interfectum quidem abs sese virum hunc aperte fatentur, maximam vero ex hac caede utilitatem ad publicum pervenisse prodigiose mentiuntur. Quo pacto enim consistere possint sibi ipsis contraria? aut quo pacto factum ipsum atrox appellantes, animum eius, qui id perpetravit, laudabimus, tanquam publicum bonum spectantem? Sunt enim haec quam remotissime inter se disiuncta et insociabilia; et neque unquam simul subsistere possunt utilitas et iniquitas, crudelitas et iustitia.

4. „Quod si vero etiam nudus ipsorum animus est explorandus, hoc quoque ipso maligni nequissimique esse convincentur, quippe qui consilia Persis grata agitarint, adeo ut ne Romani quidem sint appellandi isti sanguinarij, neque amica societas cum iis, tanquam popularibus sit habenda: sed summi potius hostes sint censendi; quandoquidem etiam nunc communi naturae lege sunt seiuncti, tametsi nondum a vobis scripta. Adversarii enim atque hostes ex factis sunt aestimandi, non ex locorum disiunctione. Hic vero, quae grata sint hostibus summo studio procurans, me-

παρῆ, καὶν συστρατεύοιτο, καὶν ὡς ἐγγύτατα τῷ γένει συν- A. C. 555
 ἦται. ἀλλὰ γὰρ οὐ φίλον οὐδὲ βασιλέα φασὶν ἀπεκτονέαι, I. I. 29
 πολέμιον δὲ μᾶλλον καὶ τύραννον καὶ τὰ Περσῶν ἐσπουδα-
 κότα. πρὸς τοῦτο γὰρ ἐλληλάκασι παρανομίας, ὡς μηδισμοῦ διώ-
 σκειν τὸν κείμενον· καὶ περιέστηκε τῷ δειλαίῳ μηδὲ τεθνηκότι
 τῶν δεινῶν ἀπηλλάχθαι, ἀλλὰ νῦν προδοσίας φεύγειν γραφῆν B
 ὅτε μηδὲν πλέον ἔξει νικῶν. ποῖος δὲ νόμος ἢ παρ' ἡμῖν ἢ
 παρὰ βαρβάρους ἐπαινέσειεν ἂν κατηγορίαν ἐν ὑστέρῳ τῆς κρι-
 σεως γυνομένην; κριταὶ γὰρ αὐτοὶ καὶ δυσμενεῖς καὶ κα-
 10 τήγοροι, καὶ ἅμα πάντα καταστάντες, τιμωρίαν μὲν ἀνεξε-
 τίστως τῷ μηδὲν ἡμαρτηκότι προσήγαγον, ὅποιαν εἰκὸς ἦν
 ὑποσχέιν τὸν ὡς ἀληθῶς τυραννίδος ἄλόντα. ἤκουσι δὲ νῦν,
 θέον ἀπολογεῖσθαι, καταιτιώμενοι τὸν ἡδίκημένον· καίτοι ἐ-
 χρῆν αὐτοὺς πρὶν ἀνελεῖν, εἴ γε ταῖς αἰτίαις ἐπεποιθήσαν, ἐμ-
 15 φρανῶς τὴν πρὸς αὐτὸν ἐστήσασθαι δίκην, καὶ πρώτους ἐγ-
 καλεῖν, ἀλλὰ μὴ νῦν κατηγορημένους ἀντεγκαλεῖν. εἰ γὰρ τοῦτο C
 πᾶσιν ἐφείτῃ, τί δήποτε ἄρα μὴ καὶ ἡμεῖς τοῖσδε τοὺς μαι- V. 79
 φόνους αὐτοχειρίᾳ διεχρησάμεθα; παρὸν ἡμῖν, πρὸς δίκην τυ-
 χὸν ἀγομένους, ἀντεπιφέρειν αὐτοῖς καὶ τεθνηκόσι τὰ παρ'
 20 αὐτῶν πρότερον ἡμαρτημένα, καὶ ταύτῃ πειροῦσθαι δεικνύειν

1. συστρατεύοιτο R.	4. παρανομίας R. et Intpr. eo vesaniae,
7. Pro νόμος R. γεγόμενος.	παρ' ἡμῖν Lugd. et Intpr.
apud vos, παρ' ἡμῖν R. et Par.	9. γυνομένην R. Post
δυσμενεῖς iterat αὐτοὶ vulg.	10. ἀνεξετάστως R. et Intpr.
indicta causa, ἀνεξετάστῳ vulg.	15. πρώτα R.
τηγορούμενους R.	16. κα-

rito hostis est iudicandus, etiamsi praesto sit, unaque militet, quan-
 tumvis etiam quam proxime genere sit coniunctus. At vero, non
 amicum sese, non regem interfecisse dicunt, sed hostem potius et
 tyrannum et Persarum studiosum. Eo enim iniustitiae iniquitatis-
 que pervenerunt, ut Medismi accusent mortuum; eoque iam miser
 redactus est, ut ne mortuus quidem a malis sit liber, sed nunc
 proditionis insimuletur, cum ei victoria nihil est profutura. Quae-
 nam vero lex sive apud vos sive apud barbaros laudaverit accusa-
 tionem post iudicium factam? Iudices enim ipsi, et hostes et ac-
 cusatores, omniaque simul facti, supplicium indicta causa de im-
 merente sumpserunt, quale par erat sumi de eo, qui revera tyran-
 nidis esset convictus. Prodeunt vero nunc, cum defendi oporteret,
 accusantes hominem iniuria affectum. Oportuisset vero illos, pri-
 usquam ipsum interficerent, si modo accusationibus suis fidebant,
 aperte in eum actionem instituere, primosque in ius vocare, non
 vero nunc accusatos recriminari. Si enim hoc omnibus licet, cum
 non etiam nos istos carnifices nostris manibus interficimus, cur
 liceat nobis in ius fortassis adductis recriminari contraque obicere
 ipsis etiam mortuis, quae antea ab ipsis fuerunt commissa? Atque

A. C. 555 τὸ εὐλόγως ἀνημαρτηκέσαι; μᾶλλον γὰρ ἡμεῖς, ἐπὶ σαφέσει
 I. L. 29 τοῖς προϋπηργμένοις χαλεπήσαντες, ἐνδίκως ἂν ἡμυνομέθα τοῖ-
 τους· καὶ τὰ τῆς ἀντιλογίας προσηκόντως ἐχώρει. ἀλλ' οὐδὲ
 πρὸς ἡμῶν οὐδὲ πρὸς ἐτέρων τὰ τοιαῦτα τολμᾶσθαι χρεῶν, εἴ
 Dye κατὰ τοὺς πατρίους ὑμῖν νόμους πολιτευτέον. φέρε γὰρ εἰς
 τοῖς βουλομένοις ἐξῆ τούτοις οἰκείους δυσμενεῖς οὕτω πως ἀθρόον
 ἀποκτινύναι, καὶ τοῦτο πολλάκις γιγνόμενον μέχρι τοῦ ἐπ'
 ἀπειρον ἤδη τολμᾶσθαι προσενεχθείη, πῶς ἂν ὑμῖν τὸ γούν
 κρίνειν ἀδεῶς ἐν βεβαίῳ διαμένοι; ἀπάντων γὰρ ἀναιρῶντων
 τε καὶ ἀναιρουμένων, καὶ ταῖς ἀντεπιβουλαῖς χρῆσθαι κατ'¹⁰
 ἀλλήλων θαρσύνοντων, οὐκ ἂν φθάσοιτε τὰς τιμαρτίας ἐπά-
 γοντες, ἀλλὰ διαφθαρεῖται μὲν εἰκῆ τὸ δόμοφυλον, προαφαιρή-
 σει δὲ τὸν τῆς ἐξετάσεως καιρὸν ἢ τῶν ἀντιδρώοντων ἐκάστοτε
 παρανομία.

ε'. „Καίτοι τί δεινὸν εἶναι φασιν, εἴπερ ἐνὸς ἀνδρὸς καὶ¹⁵
 τούτου προδότου διαφθαρέντος, ἅπαν ὑμῖν τὸ συμμαχικὸν
 σωφρονέστερον καθεστήξει; προδοτῶν μὲν οὖν ὡς ἀληθῶς καὶ

P. 112 πλείστων ὄσων ἀπολλυμένων, εἰ καὶ μηδὲν ἕτερον τῶν ἀφελί-
 μων τοῖς ἀνηρηκόσι προσγένετο, ἀλλ' αὐτὸ γε τὸ τοὺς τοιού-
 τους θνήσκειν ἀρκούντως ἔχει πρὸς ὄνησιν. εἰ δὲ προδοσίας²⁰
 μηδαμῶς ἀποδεδειγμένης, ἠφάνισται τις ἀθρόον τῶν σφόδρα
 λογίμων καὶ τετιμῶρηται, καθάπερ διαφανῶς ἐγνωσμένος, πῶς
 2. ἡμυνομένη R. 4. πρὸς ἐτέρων R., παρ' ἐτέρων vulg. τοι-
 αῦτα R. 5. ἡμῖν R. 9. διαμένοι CL, διαμένει R., διαμέ-
 νη vulg. 16. ὑμῖν correxi, ἡμῖν R. et vulg. 19. προσγένηται R.

ita conari probare, iure nos scelus scelere compensasse? Multo enim gravius nos rebus manifestis antea perpetratis irritati, merito nos ulcisci possimus; atque ita contentio recte procedat. Sed neque a nobis, nec ab aliis talia patrari oportet, si modo secundum patrias leges vobis est vivendum. Age enim, si quibus libitum fuerit, licuerit privatos suos inimicos sic confestim interficere, coque saepius facto in infinitum crescat haec audacia, quo pacto tandem vobis libere intrepideque iudicandi potestas integra permaneat? Cum enim omnes et interficiantur et interficiantur, mutuasque sibi insidias impune struere audeant, neque vos supplicium de eis sumere poteritis: quin potius tota gens contribulis temere est interitura, quaestionisque habendae occasionem praeripiet malum semper malo vindicantium protervia.

5. „Atqui quid mali, inquit, si uno homine et quidem illo proditore interfecto, omnes nobis belli societate coniuncti moderatius se gerant? Proditoribus sane etiam quamplurimis e medio sublatis, etiamsi nihil aliud utilitatis ad interfectores redeat, ipse tamen talium interitus abunde satis per se est fructuosus. At vero si prodicione ne utiquam demonstrata confestim vir aliquis maximi nominis e medio tollatur supplicioque afficiatur, perinde atque

ἂν ὑμῖν ἐνθὲνδε τὸ συμμαχικὸν σωφρονήσειε; πῶς δὲ οὐκ ἂν A. C. 555
 μᾶλλον καὶ διαλύσαιεν τὰ συγκείμενα, εἴ γε κοινωνοὺς ὑμᾶς L. I. 29
 ὑπάρχειν τοῦ μιάσματος οἰηθεῖεν; λογιζόμενοι, ὡς εἴ γε πρὸς
 τοὺς οἰκειοτάτους ὑμῖν καὶ συνήθεις φειδοῦς ἦκιστα μέτεστι
 5 καὶ δικαιοσύνης, σχολῇ γε ἂν βέβαιοι διαμενεῖτε πρὸς τοὺς
 ἀλλογενεῖς καὶ ὀθνεῖους, καὶ τῆς προσπεσούσης χρείας, οὐ πε-
 ραιτέρω γνωριζόμενους. ἀλλ' οὔτε μετεilhήφατε τοῦ βοδλεύμα-
 10 τος, οὔτε τὸ τοῦτοις ἰδίᾳ προσκείμενον ἄγος ἐπὶ τὸ σύμπαν B
 τῶν Ῥωμαίων ἔθνος ἀναδραμεῖται· οὔτε τὴν πάλας περὶ ὑμῶν
 κρατήσασαν δόξαν, ὡς ἄρα πιστοὶ τὰ ἦθη καὶ βέβαιοι καθε-
 στήκατε, καὶ δικαίοις χρῆσθε νόμοις, ἣ τούτων νικήσει κακο-
 δαιμονία. τοῦναντίον γὰρ καὶ ἡγούμεθα τὸ παρὸν δικαστήριον
 ὑπὲρ τῆς κοινῆς τοῦ γένους εὐκλείας συνεστηκέναι, ὅπως ἂν
 ἀπαυκτες ἀνθρωποὶ γνοῖεν, ὡς οὐδαμῶς ἦν ὑμῖν βοσλομένοις
 15 τοιαῦτα τοὺς Κόλχους δεινὰ καὶ βίαια πεπονθέναι. νῦν μὲν
 γὰρ ἴσως ἐφ' ἐκάτερα τῶν πολλῶν φοιτῶσιν αἱ γνώμαι, καὶ
 τὰ τῆς δοκίσεως ἐπ' ἀδήλω φέρεται τρόπον. ἐκ δὲ τῆς σῆς,
 ᾧ δικαστὰ, κρίσεως τούτων ὅσον εὐπω διαφθειρομένων, γε-
 νῆσεται καὶ γῦν γνωριμώτερον, ὡς οὐ προδόται τῶν οἰκείων, C
 20 ἀλλὰ σωφρονιστὰς τῶν ἀδικούντων εἶναι πεφύκατε. εἰ γὰρ
 καὶ τοῖς λόγοις ἀπολογεῖσθαι δοκοῦσιν, ἀλλ' ἔργῳ κατηγοροῦντες

1. σωφρονήσῃ R. δὲ ins. ex R. 2. ὑμᾶς om. R. 11.
 νόμοις R. et Intpr. *legibus*, *νομίμοις* vulg. νικήσασα R. 14.
 ἦν ὑμῖν R., ὑμῖν ἦν vulg.

aperte deprehensus, quo pacto vobis socii hinc moderatiores red-
 dantur? Immo vero quo modo non potius pacta conventaque dis-
 solvant, si vos participes tanti sceleris exstitisse putarint, reputan-
 tes quod si erga intimos coniunctissimosque vobis adeo sitis inhu-
 mani atque iniqui, nullo etiam modo constantes sitis futuri erga
 alienigenas et externos, et necessitate tantum ita postulante, non
 ultra notos? Ceterum vos neque nefarii illius consilii participes
 fuistis, neque piaculare scelus, quod privatim illis insedit, univer-
 sam Romanorum gentem involvit, neque veterem illam de vobis
 opinionem, quod nimirum fidi constantesque sitis aequissimisque le-
 gibus utentes, horum nefaria malignitas infringet: quin potius ita
 nobis persuademus, vestrum hoc tribunal pro communi gentis glo-
 ria constitutum; ut universi homines intelligant, vobis neutiquam
 volentibus factum, ut Colchis adeo atrox iniuria ac vis inferretur.
 Nunc enim fortasse in utramque partem sententiae multorum ver-
 gunt opinionesque fluctuant: ex tuo vero, o iudex, iudicio, hisce
 iamiam necatis, magis etiam nunc perspicuum fiet, quod non ami-
 corum vestrorum proditores sed delinquentium castigatores esse com-
 sueveritis. Tametsi enim verbis causam suam defendere videntur,
 reipsa tamen se ipsi accusare coarguantur, et caedis abs sese com-

- A. C. 555 σφῶν αὐτῶν ἀποδείκνυνται καὶ τὸ παράλογον τῆς μιμικρονίας
 1. I. 29 ὁμολογοῦντες. τὸ μὲν γὰρ βασιλεῖον γράμμα παρακελεύεται
 τοῖς στρατηγοῖς στέλλειν κατὰ τὸ Βυζάντιον τὸν Γουβάζην,
 πειθοῦ μὲν τὸ πρῶτον, ἀνηκουστοῦντα δὲ καὶ πρὸς ἀνάγκης,
 ἐναντιούμενον δὲ καὶ βιαζομένοις· ἀποκτεῖναι δὲ μηδαμῶς·
 πρὶν ἂν ἐκείνος, ἐς τελευτάτην ἀπόστασιν ἀφικόμενος, τὰ πολε-
 μίων δρᾶν προαχθεῖη. οἱ δὲ καὶ ταῦτα μῆτε στρατηγοὶ καθε-
 στώτες, μῆτε ἄλλως ἐφειμένον αὐτοῖς ἀδεῶς ἢ βούλοιντο
 πράττειν, παραχορῆμα τὸν δέλαιον ἀπεκτόνασιν, οὔτε κατὰ
 D τὸ Βυζάντιον αὐτὸν γετέσθαι προτρέψαντες, οὔτε μὴν ὥσπεριον
 ἀπειθοῦντι μετρίαν γοῦν ἀνάγκην ἐπαγαγόντες, οὔτε τὴν ἄρ-
 χὴν ἐς πείραν τινα καταστάνας, εἶπερ ὄτωδῆσιν ἐρόπῃ τοῦ
 προστάγματος ὀλιγορήσει. καίτοι μεγαλαυχοῦσι καὶ βρενθίνον-
 ται, ὡς τὰ βασιλεῖ δοκοῦντα διανύσαντες, οἷγε καὶ τὴν ἐκεί-
 νου περιορῶντες πεφήνασι γνώμην, ψευδέσι τε χρῆσθαι πρό-
 τερον κατὰ Γουβάζην διαβολαῖς τετολημηκότες, καὶ τὰναντία
 τῶν εὐ διατεταγμένων αὐτεπαγγέλτως ἐξειργασμένοι, καί, τὸ
 V. 80 δὴ πάντων παρανομώτερον, οὔτε τὴν ἐπιστολὴν ἐπιδείξαντες,
 P. 113 ὥστε τῶν ἐγγεγραμμένων γνωσθέντων τὸ πρακτέον ἐλέσθαι.

5. „Πῶς οὖν οὐ παντὸς ὀλέθρου καὶ τιμωρίας ὑπέρετρασα
 πύσης τὰ τετολημημένα δόξοιεν ἂν; ἀδικία γὰρ καὶ κατ' ἄλλον
 του γιγνομένη φευκτόν τι καὶ ἀπειρημένον, μάλιστα δὲ εἰ φί-

8. ἂν βούλ. R. 13. προστάγματος R. et Intpr. si non iussis ob-
 sequi auderet, πράγματος vulg. 21. δόξοιεν R., δόξειεν vulg.
 καὶ om. R.

missae indignitatem fateri. Regiae enim litterae mandant praefectis
 militiae, ut Gubazen Byzantium mittant, primo quidem suadela
 utentes, obaudientem vero et necessitati reluctantem cogerent;
 nulla tamen ratione interficerent, donec aperta defectione facta ho-
 stilliter agere coepisset. Hi vero cum neque praefecti militares es-
 sent, neque alioqui eis liceret, quae liberet, facere, repente mise-
 rum trucidarunt, haudquaquam ut Byzantium iret hortati, cum ne
 modicam quidem vim ei utrenitenti intulissent, neque omnino tentasset
 an aliquo tandem modo mandatum regis contemneret. Gloriantur in-
 terca illi et iactitant, se Imperatoris mandata exsecutos, cum potius il-
 lius voluntatem contempnissis deprehendantur, falsisque criminationibus
 Gubazen onerare non sint veriti et contraria ab iis, quae recte man-
 data erant, propria auctoritate in eum decernere; et quod quidem
 omnium est iniquissimum, neque litteris Imperatoris ostensis, ut
 cognita eius voluntate quid facto opus esset statuerent.

6. „Quo pacto igitur non illorum scelus quodvis necis aut sup-
 plicii genus exsuperare censuerimus? Iniuria enim cuiusvis alteri illata,
 res est fugienda vetitataque legibus, praecipue si amicum et benevolum
 quique frequenter pericula pro sociis adierit, contingat esse eum, qui

λον καὶ εὐνον καὶ πολλάκις προκεκινδυνευκότα τῶν πέλας εἶναι A C. 555
 συμβαίῃ τὸν ἡδικημένον. τίς γὰρ ὁ τοῦ Περσῶν πλούτου καὶ I. 29
 τῶν προτεινομένων ἀπάντων τὴν πρὸς ὑμᾶς εὐνοίαν ἀλλαξά-
 μενος; τίς ὁ τὴν Χοσροῦ φίλιαν ὑπεριδὼν, καὶ, παρὸν ἐκεῖσε
 5 πρὸς ἡμετέραν εὐδαιμονίαν χωρῆσαι, τὸ παρ' ὑμῖν ἔλαττον
 ἀγαπήσας; τίς ὁ πρότερον τῆς χώρας ὑπὸ Μήδων ἐπὶ πλεῖστον B
 χρόνον πιεζομένης, καὶ τῆς παρ' ὑμῶν ἐπικουρίας ἔτι μελλού-
 σης, μεταστὰς ἀθρόον καὶ μετοικισάμενος ἐπ' αὐτὰς δήπου
 τὰς ὑπερβολὰς τοῦ Κανκάσου, ἐνταῦθά τε θρηιώδη τιὰ δίαι-
 10 ταν μᾶλλον ὑποστὰς μετιέναι, ἢ προσηκόμενος τὴν τῶν πολε-
 μίων φιλοφροσύνην καὶ καταβάς οἴκοι μένειν ἐν εὐπαθείᾳ;
 τίς δὴ οὖν οὗτος; ἐκεῖνος ὁ μηδὲν τῶν δεινῶν, ἦν τι παθεῖν
 ὑπὲρ ὑμῶν ἔδει, κατορῶσθήσας, Γουβάξης, ὃ νόμοι καὶ δίκη!
 ὁ μηδίσας, ὁ τύραννος, ὁ τὰ Ῥωμαίων καταπροέμενος· καὶ
 15 τέθνηκεν ὑπὸ Ῥουστίκου τε καὶ Ἰωάννου, βδελυρῶν οὕτω
 καὶ καταπτύστων ἀνθρώπων, ἀνὴρ βασιλεύς ᾧ περ εἰ καὶ
 τοιούτου μετῆν ὡς ἀληθῶς ἐπικλήματος, ἀλλ' οὐχ ὑπὸ τούτων C
 αὐτὸν ἐχορῆν εὐθὺς ἀνηράσθαι, κριθέντα δὲ μᾶλλον σχολαί-
 20 ῥον ὑπὸ τοῦ κοινῷ Ῥωμαίων τε καὶ Κόλχων βασιλέως;
 οὐαὶτε δὴ μεγίστου καὶ τῷ παντὶ κρείττονος, προσηκόντως τιμω-
 ρηθῆναι. ἀλλ' ἐπειδὴ ταύτης δὴ τῆς μαιφονίας αἰτία μὲν αὐ-
 τοῖς ἔνδικος οὐχ ὑπῆν, δυσμένεια δὲ μᾶλλον παράλογος ὑπὸ
 1. καὶ ante πολλάκις om. R. 4. Κοσροῦ sph. Par. 8. με-
 τοικισάμενος R., μετοικησάμενος vulg. 12. ἦν pro οὖν R.
 18. αὐτὸν ἐχορ. εὐθὺς R., εὐθ. ἐχορ. αὐτ. vulg.

iniuria est affectus. Quis enim est qui Persicis opibus omnibusque rebus oblati benevolentiam erga vos commutavit? Quis, qui Chosrois amicitiam aspernatus, apud quem facilis ei ad summas divitias aditus patuisset, minore apud vos loco esse maluit? Quis antea regione vestra longissimo tempore a Medis oppressa, cunctantibusque adhuc vestris auxiliis, confestim mutatis translatisque sedibus altissima Caucasii iuga insedit, atque ibi ferinam potius quamdam vitam agere sustinuit, quam hostium munificentia, domum reversus, molliter et delicate vivere? Quis tandem? Ille cui nihil adeo erat arduum et grave, quod, si vestra causa tolerandum esset, reformidaret, Gubazes, o leges, o iustitia! ille, inquam, Gubazes defectionem ad Medos tentans, ille tyrannus, ille Romanorum proditor; et caesus est a Rustico et Ioanne, adeo nefariis abiectisque hominibus, vir rex ductus: qui etiam si revera eiusmodi crimini fuisset obnoxius, non tamen illum statim ab his e medio tolli oportebat, sed potius ut reus peractus cunctantius a communi Romanorum pariter et Colchorum Imperatore, utpote maximo omniumque eminentissimo, merito supplicio afficeretur. Verum cum nulla illis legitima huius caedis perpetranda causa fuerit, sed potius vesanum quoddam odium ex

A. C. 555 βασκανίας εἰς τούτο κακοῦ προηγμένη, εἰκότως εὐβουλία μὲν

I. L. 29 καὶ λογισμῷ σάφροσι καὶ τῇ τοῦ συνοίσοντος ἐπιγνώσει οὐδένα παρήκαν καιρὸν, μόνῃ δὲ τῷ ἀβυθιαζομένῃ τῆς ψυχῆς καὶ χαλεπαίνοντι πολλὴν παρέσχον αὐτονομίαν καὶ τὸ μελετηθὲν

D ἐκπλείστου καὶ ὠδινόμενον οὕτω πως ἐκ τοῦ παρείκοντος ἔδρασαν, ὡς μήτε τὴν ἀκμὴν τοῦ παρόντος χρόνου φυλάξασθαι, μήτε μὴν διανοηθῆναι. πολέμου γὰρ τοσοῦτου περιεστηκότος, ἐμφρόνων μὲν ἀνδρῶν ἔργον ἂν ἦν καὶ τὰ ξένα καὶ οὐπω γνώριμα τῶν ἔθνῶν εὐνοία προσάγεσθαι. οὗτοι δὲ καὶ τοὺς πρώην οἰκειοτάτους ἐκπολεμῶσαι Ῥωμαίοις περὶ πλείστου ποιήνται· καὶ, τό γε ἦκον εἰς αὐτοὺς, προσκεχωρήκαμεν τοῖς ἐναντίοις, ἐπιβουλεύομεν τοῖς πάλαι φιλάτοις, ἢ χώρα Περσῶν, τὰ πατρῶα νόμιμα φροῦδα, πάντα συμβέβηκεν ἀτεχνῶς, ὅποσα στάσεως τε καὶ ταραχῆς ἐμφυλίας γνωρίσματα μανιῶδη.

P. 114 οὐκοῦν ὡς τούτων ἀπάντων ἔργῳ προελθόντων, καὶ πανταχόθεν ἡμῖν τῶν πραγμάτων διαῤῥυέντων, οὕτω ποιναὺς ἀξίας αὐτοῖς, εἴπερ ἄρα καὶ εὐρεῖν ἔνεστιν, ἐπακτέον. εἰ γὰρ καὶ ἡμεῖς πιστοὶ πρὸς Ῥωμαίους καὶ βέβαιοι τυγχάνομεν ὄντες, ἀλλ' οὐ δίκαιον, ὧ δικαστὰ, τῆς ἡμετέρας ἐπιχειρίας τούτους ἀπόνασθαι, καὶ ἤτιόν τι παθεῖν, ἢ καθύσον ἢ τοῦ ἐγχειρήματος βούλεται φύσις.”

ζ. Οὕτω δὲ τῶν κατηγορῶν τοῖς ἐπικλήμασι χρησαμένης. 5. παρείκοντος R., παρήκοντος vulg. 9. τὰ R. pro τοὺς. 17. ἔστιν R. 19. δικαστὰ R., δικασταὶ vulg. et Intpr. τοσοῦτους R.

invidentia ortum eo mali eos provexerit, verisimiliter recto consilio et moderatae cogitationi, eiusque quod maxime conducibile esset cognitioni nullum tempus reliquerunt, sed soli animo superbia elato odioque flagranti habenas laxantes omnemque permittentes libertatem, quodque multo ante tempore praemeditati erant et parturierant, hoc pacto, occasionem nacti, sunt executi, adeo ut neque praesentis temporis statum observarint, sed ne cogitarint quidem. Adeo enim difficili bello premente, prudentium virorum erat etiam peregrinas neque adhuc notas nationes sibi humanitate conciliare. Hi vero etiam eos, qui iam pridem erant coniunctissimi Romanis, debellare maximi fecerunt; et quidem, quantum in ipsis situm est, hostibus dediti sumus, insidiamur iam olim amicissimis, regio nostra Persarum est, et patria instituta prorsus abolita; quanta seditionis atque tumultus intestini furiosa iudicia? Quocirca cum haec omnia ita se habeant, et res nostrae adeo omni ex parte sint collapsae, ita digna si quae excogitari possint supplicia istis sunt inferenda. Si enim etiam nos fidi erga Romanos et constantes sumus, non est tamen aequum, o iudex, ut hi lenitate nostra abutantur, minusque aliquid patiantur, quam facinoris atrocitas postulat.“

7. Cum vero accusatores ita criminationem suam peregisent,

νων, τὰ πλήθη τῶν Κόλχων (αὐτοῦ γὰρ συνήθροιστο) ἐπαίειν A. C. 555
 μὲν οὐ μάλα ἠδύνατο τῆς τῶν λόγων ἀπαγγελίας ἢ τῆς τῶν L. I. 29
 νοημάτων δεινότητος· ὅμως δὲ τὸ χρέμα γινώσκοντες ἐφ'
 ὕπερ ἕκαστα ἐτύχανε προηγμένα, ἀγωνιζομένοις τε αὐτοῖς B
 5 εἶ συνεμόχθουν τῇ προθυμίᾳ, καὶ συμπεριήγοντο ταῖς μετα-
 βολαῖς τῶν σχημάτων· οὕτω τε τὰς ψυχὰς διέκειντο, ὡς ἂν
 αὐτοῖς ἐκεῖνοι φρονήματος ἔχειν ἢ οἴκτου ἐδόκουν. καὶ εἶτα
 ἐπειδὴ τοῦ ῥητορεύειν ἐπέπαινον, αὐτίκα οἶγε, ἐπισχόντος
 βραχὺ τοῦ δικαστοῦ καὶ βουλευομένου, κατεμέμφοντο ἡσύχη
 10 καὶ ἠγανάκτουν ὅτι δὴ μὴ εὐθὺς οἱ ἐναντίοι ἀνήρηντο· τοῦ
 δὲ παρακελευσαμένου καὶ λέγειν αὐτοῖς ἅττα ἂν ἐθέλησαιεν,
 τότε δὴ καταβοῶν ἐς τὸ ἐμφανὲς ἔεντο, καὶ ἦδη ὑπετονθόρου-
 ζον, καὶ ἦδη ἡ φωνὴ ἐς τὸ σαφέστερον διεκρίνετο. ἀλλ' οἱ
 πρὸς τὸ κατηγορεῖν τεταγμένοι, ταῖς χερσὶ καταπαύοντες,
 15 ἀνέκοψαν τὴν περαιτέρω φορὰν τοῦ θοοῦ βου. καὶ τοίνυν σι-V. 81
 γῆς γεγεννημένης, παρελθὼν καὶ Ῥούστικος ἐν μέσῳ ἅμα C
 Ἰωάννη τῷ ἀδελφῷ, ἔλεξε τοιαύδε· „Μετήγαγε μὲν ἡμῖν ἀθρόον
 καὶ περιέστησεν εἰς τούναντιον τὰς τῶν δοκηθέντων ἐκβάσεις
 ἢ τύχη, καὶ, δέον μεγίστων γερῶν ἀπόνασθαι, πάρεσμεν θα-
 20 νόνατον φευξοῦμενοι δίκην· πλὴν ἀλλ' ἦδιστος ἡμῖν ὁ ἀγὼν κα-
 ταφαίνεται καὶ πλείστης ὄσης μεγαλαυχίας ἀνάπλεως. γενήσε-
 ται γὰρ ἅπασι γνωριμώτερον, ὡς μόνοις ἡμῖν διήνυσται τὸ
 2. ἢ τῆς — χρέμα om. R. et, ut videtur, Intpr. 4. δπερ R.
 12. ἔεντο R. et vulg. 21. ἀνάπλεως add. ex R. et Intpr. glo-
 riae plenum.

Colchorum copiae (eo enim convenerant) verborum enuntiationem non satis exaudire poterant, neque sententiarum pondera: rem tamen ipsam intelligentes, cuius causa singula in medium erant producta, decertantibus ipsis animi propensione collaborabant, eodemque, quos accusatores, gestus prae se ferebant, atque ita animis affecti erant, prout illi vel fiduciam vel commiserationem vultu exprimebant. Ac deinde ubi dicendi finem fecissent, statim hi, restitantes non nihil iudice et consultante, tacite incusabant, molesteque ferebant adversarios non statim ad necem rapi. Mandante vero iudice, ut et illi quae vellent pro sese dicerent, tum aperte reclamare coeperunt, et iam submurmurabant, vocesque ipsae iam manifestius exaudiebantur. Sed accusatores, silentio manibus indicto, maioris tumultus ansam praeciderunt. Silentio itaque facto, progressus in medium Rusticus cum fratre suo Iohanne, in hunc modum verba fecit: „Mutavit nobis subito, iudices, et in contrarium vertit consiliorum nostrorum eventum Fortuna; cumque maxima nobis praemia sint debita, capitis accersimur. Verum enimvero iucundissimum nobis hoc certamen iudiciale videtur maximeque gloriosum; fiet enim omnibus perspicuum, solis nobis hoc deberi, quod homo proditor et tyrannus sit interfectus, et

- A. C. 555 προδότην ἄνδρα καὶ τύραννον ἀπολωλέναι, καὶ τὰ βασιλείως
 I. I. 29 πρῶγματα τὸ μέρος διασεσῶσθαι· ὥστε εἰ καὶ τεθνάναι συμβαίη, στέρξοιμεν ἂν καὶ ὡς ἄσμενοι καθύπερ τι προσφιλέσ
 D καὶ αὐθαίρετον τὸ ἀνιαρὸν καὶ ἠναγκασμένον καὶ οἰχισόμεθα κάλλιστον τοῦτο πρὸς εὐθυμίαν ἐφόδιον ἔχοντες, τὰ γινώσκειν ἐν ἡμῖν αὐτοῖς, ὡς τοὺς Ῥωμαίους κρατοῦντας ἔτι τῶν Κόλχων καταλελοίπαμεν, καὶ οὐπω παρ' ἐτέρων ἀφηρημένους. εἰ μὲν γὰρ Περσικὸν ἦν τὸ παρὸν δικαστήριον, καὶ παρ' ἐκείνοις ἐκρινόμεθα, πάντως ἂν ἡμῖν ἀρνήσεώς τε προσέδει τῶν εἰργασμένων, καὶ δεδιέναι παρῆν τοὺς ἐλέγχους, καὶ δεδωγμένοις τυχόν διαπορεῖν ὁποίοις ἂν καὶ χρῆσάμεθα λόγοις ὑπὸ δικασταῖς πολεμιωτάτοις, καὶ τῷ πραχθέντι λίαν ἀχθόμενοις τῷ τῆς ἐλπίδος ἡμαρτηκέναι. Ῥωμαίων δὲ ἀνδρὸς
 P. 115 διαιτωῦντος, τίνος ἂν χάριν ἡμῖν τὸ γεγενημένον ἀπαρηγηθείη; τί δὲ καὶ ἀπολογεῖσθαι χρῶν παρ' ὑμῖν αὐτοῖς, ἀνθ' ὧν ὑμᾶς εὖ πεποιθήκαμεν τὸν τύραννον ἀνελόντες; οὐδὲ γὰρ μεταδοτέον αὐτῷ τοῦ σεμνοῦ τῆς βασιλείας ὀνόματος, ἀλλοτριωτάτω διὰ τῶν ἔργων φανέντι· καίτοι μέγα κεκράγασι οἱ κατήγοροι, καὶ δεινὰ τετολμησθῆναι φασιν, ὡς δὴ βασιλείως ἀνηρημένου· χρῆ δὲ οὐ τῇ πόρπῃ καὶ τῷ χλαμυδίῳ καὶ τοῖς ἐκτὸς φαινομένοις ἐγκαλλωπίσμασι ταύτην προσνέμειν τὴν ἐκωνυμίαν,

4. οἰχισόμεθα R. et Intrp. et moriemur (Cl.), οἱ χρῆσόμεθα vulg. 5. γινώσκειν R. 11. δεδιτωμένοις s. potius δεδωγμένοις coni. Cl., Intrp. timore percussi. 16. οὐδὲ R., οὐ vulg. 20. πόρπη. Hanc certissimam Ios. Scaligeri emendationem confirmat R. cf. p. 172. ed. Bonn. v. 9., ῥοπή vulg., Intrp. in purpura.

Imperatoris nostri res ex parte conservatae; adeo ut etiamsi mori nos contigerit, libentes vel sic simus amplexuri veluti amicum et voluntarium id, quod est acerbum et coactum, et moriemur pulcherrimum hoc ad alacritatem tranquillitatemque animi viaticum habentes, conscire nobis ipsis, quod Romanos adhuc in Colchos imperium obtinentes reliquerimus, neque illud ipsis ab aliis ereptum. Si enim Persicum esset istud tribunal, eorumque iudicio nobis standum esset, omnino nobis negatione eorum, quae facta sunt, foret opus, extimescendaeque essent probationes; magnopere etiam laboraremus, quibus verbis eas refutaremus apud iudices inimicissimos graviterque hoc facto offensos, quia spe sua essent frustrati. Cum vero iudex sit Romanus, quam ob causam a nobis factum negetur, aut quid opus est excusare apud vos id, quo ipso bene de vobis sumus meriti, qui tyrannum interfecimus? Neque enim tribuendum ei est venerandum regis nomen, qui ab eo alienissimus re ipsa est deprehensus, quantumvis clamitent accusatores, et atrox a nobis facinus perpetratum dicant, utpote rege interfecto. Oportet enim non fibulae et chlamydi exterioribusque ornamentis hanc appellationem tribuere, sed ei qui iustitiam exercet, et cupiditatibus suis modum non excedit

ἀλλ' ἔνθα τὸ δίκαιον ἐνεργόν, καὶ τοῦ προσήκοντος μὴ ὑπερ- A. C. 555
 φρονοίη τὸ ἐφιέμενον, καὶ μόνοις τοῖς καθεστῶσι τὸ φρόνημα I, I. 29
 τῆς ψυχῆς ἀναμετροῦτο. εἰ μὲν οὖν τοιοῦτον ἀπεκτόναμεν ἄνδρα,
 παράνομα τετολμήκαμεν, ἔνδικος ἡ κατηγορία, εἰκότως βίαιοι B
 5 καὶ ἀλαζόνες καὶ μαιφύνοι παρὰ τῶν Κόλχων ὀνομαζόμεθα.
 εἰ δὲ τούτων μὲν ὡς πορῶτάτω τοῖς τρόποις ἀπίκιστο, μέ-
 τριον δὲ οὐδὲν ἦν αὐτῷ βεβουλευμένον, ἀλλ' ἡ τοὺς Πέρσας
 καθ' ἡμῶν λαθραίως ἐπάγειν, καὶ καταπροέσθαι τὴν χώραν
 ἐκείνοις· πῶς οὐ μᾶλλον ἐχρῆν φθάσαι τὸν τοῦ δεινοῦ καιρὸν
 10 ἰοτιῶ προτερήματι, ἢ, τὴν βασιλείον στολὴν αἰδεσθέντας, ὑπὸ
 τοῖς πολεμίοις γενέσθαι; τοῖς γὰρ κίνδυνόν τινα μελετώμενον
 ὑπὸ του προεγνωκόσιν, ἐνὸν μὲν ἐκκλῖναι τὸ παραντίκα τὴν
 ἐπιβουλήν, καὶ, τὸ παρὸν ἀμωσγέπως παρακρουσαμένοις, σχο-
 λαίτερον ἐν ὑστέρω τοῖς προσπεσοῦσιν ἀρμόσασθαι; πολλῆ C
 15 ὤμότης προεπιφέρειν τὴν τιμωρίαν, καὶ μὴ μᾶλλον ἀρκεῖσθαι
 τῇ τοῦ ἀντεπιβουλεύειν τυχὸν ἐξουσίᾳ. ἔνθα δὲ, τῶν βεβου-
 λευμένων εἰς ἔργον ἀχθέντων, οὐδὲν ἔτι λείπεται πρὸς ἐπι-
 κουρίαν, ἀλλ' ἄρδην εὐθύς ἅπαντα οἴχεται, συναφαιρουμέ-
 νων τῇ κοινῇ σωτηρίᾳ καὶ αὐτῶν δήπου τῶν ὑπὲρ ταύτης ἐλ-
 20 λοπίδων, ἐνταῦθα τὸ τάχος αἰρετέον τοῖς ἔμφροσι, καὶ ὅπως
 μηδὲν δτιοῦν τῶν ἀνηκέστων πείσονται παρασκευαστέον.

ἢ. „Εἰ τοίνυν καὶ διαρῶραγεῖεν οἱ κατήγοροι, μίασμα βοῶν-

3. τοῦτον R. 5. Anne ἀλάστορες? 16. τὸ βεβουλευμένον R.
 21. πείσονται R. 22. διαρῶραγοῖεν R.

cogitationesque suas solo honesto metitur. Quod si itaque talem virum interfecimus, contra leges fecimus, iusta est accusatio, merito violenti, superbi et sicarii a Colchis appellamur. Si vero illius mores ab hisce virtutibus quam longissime aberant, nihil vero moderatum animo agitabat, sed vel ut Persas in nos clam adduceret eis- que ditionem nostram proderet, cur non potius oportuit imminentis mali occasionem hoc praeclaro facinore antevertere, quam regium habitum verendo in hostium potestatem venire? Qui enim periculum aliquod a quopiam praemeditatum praesciverunt, cumque protinus possent insidias declinare, et praesens discrimen utcumque propulsando cunctantius sese in posterum adversus eventa comparare, magnae crudelitatis fuerit multo ante iis supplicium inferre, et non potius contentos esse facultate, quam habent, insidias contrariis insidiis propulsandi. Ubi vero machinationibus iam in actum deductis nihil ad remedium fit reliqui, sed iamiam omnia pessum eunt, sublata una cum communi salute omni etiam eius spe, ibi tum prudentibus viris acceleratione est utendum, et ne irremediabile ali- quod malum accipiant, praecavendum.

8. „Etiam si itaque disrumpantur accusatores, piaculare scelus vo-

- A. C. 555 τες καὶ ἄγος καὶ μισοφροσίαν, καὶ τοῖς τοιοῦτοις ὀνόμασι ἐκ-
 I. L. 29 τραγηθούντες τὸ γεγενημένον, καὶ πρὸς μόνον τὸ πραχθὲν
 ἀφορᾶν ἐκβιαζόμενοι ἀλλὰ σὸν ἔργον, ὃ δικαστὰ, μνήμη
 D ποιείσθαι τῶν προὔπαρξάντων, τὰς αἰτίας ἀναθεωρεῖν δι' ὧν
 ἐπὶ τὴν προὔξιν ὠρμήθημεν, καὶ τῇ εὐλόγῳ τοῦ ἐγχειρήματος
 τὸ εὖνον διαγιγνώσκειν τῆς γνώμης. ἐπεὶ καὶ πολλαχοῦ κατὰ
 τὰς πόλεις ἀγύρτας τινὰς τυχόν ἢ καὶ λωποδύτας, ἢ καὶ ἄλλο
 τι τῶν ἀνοσιῶν ἔργων πεπλημμεληκότας, ὁρῶντες νῦν μὲν
 τῆς κεφαλῆς ἀφαιρουμένους, νῦν δὲ τὰ πόδες διατεμνομένους,
 οὐ τοῦ φαινομένου κατηγοροῦμεν, καὶ ταῦτα λίαν ἀπάνθρω-
 10 πον εἶναι δοκοῦν, οὐδὲ τοῖς ἄρχουσιν, οἷς τὰ τῶν τιμοριῶν
 P. 116 τούτων ἀνεῖται, νεμεσῶμεν, ἐναγεῖς αὐτούς καὶ μιαιφόνους καὶ
 κακοδαίμονας ἀποκαλοῦντες· ἀλλὰ τὰ πρότερον παρ' ἐκείνων
 V. 82 τετολημμένα λογιζόμενοι, καὶ ὡς ποινὰς τίνουσι τῶν ἀδικη-
 μάτων ἐπιμνησθέντες, ἡδόμεθα τῇ ὠμότητι. οὐ γὰρ εἰκὴ τοῖς
 κολάζον ἐξενήρηται, τοῦ ἁμαρτάνοντος ἥμιστα πανομένου. ἀνή-
 ρηται τοίνυν πρὸς ἡμῶν ὁ Γουβάζης καὶ τί δεινόν, εἰ προ-
 δότην ἄνδρα καὶ πολέμιον ἀπεκτόναμεν; καίτοι τὴν τοῦ δυσ-
 μενοῦς ἐπωνυμίαν οἱ κατήγοροι διευκρινήσαντες, οὐ τῇ πορ-
 15 φωτέρῳ ταχθέντι προσήκειν φασίν, ἀλλ' ὅτι ἂν, εἰ καὶ ὁμό-
 φυλος ἦ, τὰ τοῖς ἐναντίοις κεχαρισμένα σπουδάζοιτο· καὶ

3. ἔργον ins. ex R. 8. ἔργων add. ex R. et fort. Inpr. gra-
 viora facinora. 12. τούτων ἀνεῖται R., ἀνεῖται, τούτων vulg.,
 14. τίσουσι R. 17. προδότην om. R. 20. ταχθέντι R. et Inpr.
 intervallo sepositus, τεχθέντι vulg.

cantes et atrocium, aliisque id genus appellationibus plane tragi-
 cis factum atrocium reddentes, idque summa vi agentes, ut tantum
 ad nudum factum respiciatur: tuum tamen est, o iudex, praecedentes
 causas accurate expendere, quae nos ad hoc factum impulerunt,
 et ex facti aequitate animi nostri rectitudinem cognoscere. Siquidem
 cum passim per civitates impostores quosdam et fures aut qui aliud
 aliquod scelus perpetrarunt videmus modo capite truncari, modo pe-
 des discindi; supplicium ipsum, quod oculis nostris cernimus, non in-
 cusamus, quantumvis inhumanum atque atrox videatur, neque eam
 ob causam magistratui eiusmodi supplicia irroganti indignamur,
 piaculares et nefarios eos vocantes: sed cum quae ab illis perpetrata
 sunt consideramus, quodque scelerum suorum poenas luant nobiscum
 reputamus, gaudemus ea crudelitate. Neque enim frustra supplicium
 est adinventum, sceleribus nequaquam cessantibus. Interfectus itaque
 est a nobis Gubazes. Et quid mali, si hominem proditorem et hostem
 interfecimus? Atqui hostis appellationem recte interpretantes accusa-
 tores, non ei, qui remotissime sit dissitus, convenire aiunt, sed cuius
 etiam populari, qui hostibus gratificari studeat. Quam quidem opinio-
 nem etiam nos optimam censemus et verissimam; quippe quae rei

τήνδε τὴν δόξαν καὶ ἡμεῖς ἀρίστην ἠγούμεθα καὶ ἀληθεστάτην, A. C. 555
 καὶ οἶαν τῆς τοῦ πράγματος φύσεως ἐστοχάσθαι. οὐκοῦν, ἕκα-^{L. I. 29}
 τέρους οὕτως ἀρέσκον; φέρε πολέμιον ἀποδείξωμεν τὸν Γου-^B
 βάζην τῷ δοθέντι χρώμενοι τεκμηρίῳ. τούτου γὰρ ταύτη καὶ
 ὅδη δεικνυμένου, καὶ τὸ δικαίως αὐτὸν ἀνηρῆσθαι συναναφα-
 νεῖται. ἅπαν μὲν οὖν αἰεὶ βάρβαρον φύλον, εἰ καὶ κατήκοον ἢ
 τοῖς Ῥωμαίοις, ἀλλὰ τῷ τῆς γνώμης ἀλλοτριωτάτῳ διεστη-
 κὸς καὶ τῇ τάξει τῶν νόμων ἀχθόμενον, ἐπὶ τὸ νεωτεροποιῶν
 καὶ ταραχῶδες φέρεσθαι πέφυκεν καὶ ἥδιστα μὲν ἂν ἐφ'
 ἰοἴαυτοῦ βιοῦν διατελοῖη μηδαμῶς ὑφ' ἑτέροις ταπτόμενον, ὡς
 μηδὲ τῶν ἀδικημάτων εὐθύνας ὑπέχειν. εἰ δὲ τοῦτο μὴ οἶον
 τε, τὸ γοῦν τὰ ὁμοδίατα τῶν ἐθνῶν καὶ μᾶλλον τοῖς εἰκείοις
 πλησιάζοντα τρόποις ἐπάγεσθαι προὔργον ποιοῦνται. πλὴν
 ἀλλ' εἰ καὶ τούτοις ἀτεχνῶς ὁ Γουβάζης ὑπῆκτο τοῖς πάθεσι, C
 ἵ5 τῷ βάρβαρός τε πεφυκέναι, καὶ τὴν κοινὴν τοῦ γένους νοσεῖν
 ἀπιστίαν, ὃ δὲ καὶ πρὸς τούτο κακίας ἐχώρει καθ' ἡμῶν, ὡς
 μηκέτι διαλανθάνειν οἴεσθαι δεῖν, τούναντίον μὲν οὖν καὶ
 πρὸς ἔργον ἄγειν ἐπειγέσθαι τὴν προσπεπηγυῖαν τέως τῷ νῦ καὶ
 ὑποκρυπτομένην δυσμένειαν. ἡμῶν γὰρ διαπονουμένων καὶ
 20 πᾶντα κίνδυνον μετιόντων, ὡς ἂν τοῖς πολεμίοις μηδὲν ὀτιοῦν
 τῶν κατὰ γνώμην ἐκβαίη, αὐτὸς οἴκοι μένειν ᾗτε δεῖν σὺν
 τοῖς ὁμοφύλοις, καὶ πολλῶ τοῦ μοχθεῖν ἀφεστάναι. πλὴν ἀλλ'
 ἐπετήρει σὺν ἀκριβείᾳ καὶ ἀνεπυθάνετο τὰς τῶν ἀγῶνων κι-

2. ἑκατέροις R. 10. ἑαυτοῦ R., ἑαυτῷ vulg. 11. τῶν ins. ex
 R. 14. τοῦτο R. 23. ἀνεπυθάνετο R., ἐπυθάνετο vulg.

ipsius naturam attingat. Cum itaque utrisque nostrum haec sen-
 tentia probetur, age hostem fuisse Gubazen hoc ipso argumento
 utentes demonstramus. Hoc enim demonstrato, etiam iure caesum
 esse ipsum una perspicuum fiet. Universa itaque perpetuo barbara
 natio, etiamsi Romanis subdita sit, animo tamen ab eis alienissima
 dissita, et legum disciplinam atque ordinem gravate ferens, ad
 novas res molendas turbasque excitandas ferri consuevit, et placidis-
 sime quidem inter sese, dum aliis subest, vivere neutiquam perse-
 verat, quin aliquod crimen incurrat. Quod cum ipsis sit impossi-
 bile, nationes eiusdem secum instituti, et quae quam proxime ad
 eorum mores accedant, sibi adiungere student. Porro Gubazes etiamsi
 hisce vitii esset obnoxius, quod et barbarus ortus sit et communi
 nationis infidelitate laboret; tantum etiam odii adversus nos conceperat,
 ut id nequaquam diutius tegendum censeret, sed e contrario in aper-
 tum producendam exercendamque re ipsa hostilitatem, quam tamdiu
 impactam animo suo latentemque gesserat. Nobis enim allaborantibus
 et nullum non periculum subeuntibus, ne hostibus quicquam omnino
 ex animi sententia succederet, ipse domi sibi cum barbaris suis desi-
 dendum censebat, longissimeque a laboribus bellicis abesse. Obser-

A. C. 555 νήσεις, ἐς ὅπερ ἄν καὶ χωρήσαιεν. εἰ μὲν οὖν μέγιστόν τι
 I. I. 29 κατὰ τοὺς πολέμους τοῖς Ῥωμαίοις διήρυστο, καὶ τοῦ νικῆν
 D ἐνεργόν τε καὶ ἀληθεστάτην ἦραντο δόξαν, ὃ δὲ τὸ δυσμενὲς
 τῆς ψυχῆς καὶ βασκαῖνον ἐπιδεικνύς, διακωμωδεῖν εὐθὺς
 ἐπειροῦτο, καὶ διαλύειν τὴν ἐκ τῶν ἔργων σεμνότητα, φανήνῃ
 μὲν τὴν ἐγχείρησιν, φανυλότατον δὲ τὸ πέρας ἀποκαλῶν, καὶ
 οὐδὲ τοῦτο ἡμέτερον, ἀλλὰ τοῦ ἀλογίστου τῆς τύχης. εἰ δὲ
 που τυχὸν καὶ σφαλεῖημεν, (πῶς δὲ οἷόν τε τὸ ἀνθρώπειον μὴ
 οὐχὶ καὶ πρὸς τὰναντία μεταβάλλειν, ἀλλ' ἐπὶ τῶν αὐτῶν
 αἰε βεβηκέναι;) ὃ δὲ καθάπερ τις αὐτόματος τῶν γιγνομένων¹⁰
 κριτῆς, τὴν μὲν τύχην εὐθὺς ἀφίει τῶν ἐγκλημάτων ἀνεύθυ-
 P. 117νον, ὡς οὐ μετὸν αὐτῆ τοῦ συμβάντος ἦν δὲ πάντως αὐτῷ
 προεσκεμμένον καὶ ἐγκριθὲν, μηδὲν ἄλλο δοκεῖν αἴτιον εἶναι
 τοῦ ἐνδεῶς ἡμῖν τι πεπραχῆθαι, ἢ μόνον ἀνανδρίαν γνώμης
 καὶ χειρῶν ἀσθενεῖαν καὶ βουλευμάτων ἀβελτηρίαν. τὸ γὰρ¹⁵
 παλίμβολον τῆς τύχης καὶ ἄτακτον καὶ ἀλόγιστον, καὶ οἷς καθ'
 ἡμῶν αὐτὴν διελοιδορεῖτο, οὐδαμῶς ἐπήγνε τοῖς πολεμίοις, ὡς
 ἐκ τούτων ἡμᾶς, οὕτω παρασχὸν, ὑπερβαλλομένοις.

9. „Καὶ τοίνυν ἀνεβόα ταῦτα περιφανῶς, καὶ γινῶναι
 παρελχεν οὐ μόνον τοῖς στρατεύμασι τῶν Περσῶν, οἷς δὴ καὶ²⁰
 ἕκαστα διεπονεῖτο καὶ ἔπρασεν, ἀλλ' εὐθὺς ἀγγελιαφόροι
 σταλέντες πρὸς αὐτοῦ διεκρήνυτον εἰς Ἰβηρίαν, εἰς Ἀλα-

3. ἦρατο R. 10. βεβηκόσιν R. 13. προεσκεμμένον R., πα-
 ρεσκεμμένον vulg. 17. αὐτὴν R., αὐτῶν vulg.

vabat tamen accurate proeliorum motus, quo tenderent. Si quid igitur
 victoriae praeclare a Romanis esset gestum, et strenuam verissimamque
 victoriae laudem reportassent, ipse hostilem suum invidiamque ani-
 mum declarans, mordaciter comicum in morem irridere et rerum ge-
 starum splendorem ac dignitatem offuscare nitentur, ridiculi coepti
 ridiculum eventum appellans, quique non ipsorum fortitudini, sed
 fortunae temeritati deberetur. Sicubi vero fortassis lapsi fuissetis,
 (qui enim fieri possit, ut res humanae non in contrarium vergant, sed
 perpetuo in uno eodemque statu permaneant?) tum iste tanquam ul-
 troneus quidam eventuum iudex, fortunam quidem statim, perinde
 ac si eventus rerum ab ea non penderent, culpa omni liberabat: hoc
 vero fixum ei decretumque manebat, nullam aliam esse causam rei
 parum bene a nobis gestae, praeter solam animi mollietiam, manuum
 imbecillitatem et consiliorum stoliditatem. Fortunae enim mutabi-
 litatem, inconstantiam et temeritatem et alia, quae nobis contume-
 liose obiciebat, hostibus nequaquam adscribebat, tanquam hisce de
 causis, occasione ita oblata, nos superassent.

9. „Haec itaque ille proclamabat, et significabat non solum Per-
 sarum exercitibus, quibus quidem ille etiam singula et elaborabat
 et perficiebat; sed nuntii statim ab ipso emissi id perferebant in

νοῖς, τῷ γένει τῶν Σουαθῶν, τοῖς ὑπὲρ τὸν Καύκασον οὐ- A. C. 555,
 κοῦσι βαρβάροις, τοῖς πρότερον τούτων, τοῖς ἐκείνων ἔτι πρό- I. L. 29
 ῥότερον, τὰς ἐσχατίας ἀπάσης τῆς γῆς εἶπερ αὐτῷ περιγε- B
 στεῖν ἐνῆν, τούτου γε χάριν οὐκ ἂν ἐνεδίδου. ἦν δὲ τὸ ἄγ-
 5 γέλμα Ῥωμαῖοι κακοὶ τὰ πολέμια, καὶ τῶν βαρβάρων ἡσ-
 σῶνται καὶ τὴν περὶ ταῦτα σπουδὴν οὐχ ὥστε μόνον πρὸς
 ὄνειδος ἄγειν τὸ τῶν Ῥωμαίων γένος μετῆει· καίτοι καὶ τοῦ-
 10 το δεινὸν καὶ λίαν ἐναργὲς γνώρισμα ψυχῆς πολέμιας τὸ
 δὲ ἐφ' ᾧ πλέον ἐμόχθει καὶ παρεσκευάστο, ἕτερον τι καὶ
 15 τοῦδε μείζον ἔπην. τὴν γὰρ ὑπὲρ βασιλείας τοῦ μεγίστου παρὰ C
 τοῖς ἔθνεσι νικήσαντες δόξαν, ὡς ἄρα δυνάμει τε κράτιστος
 καὶ πλήθει τροπαίων κεκοσμημένος, διαλύειν τὸ μέρος ἐγί- V. 83
 γνώσκε χρῆναι, καὶ ταύτη πρὸς θράσος κινεῖν καὶ ἀνθάδειαν
 τὸ τέως κατεπτηχὸς καὶ θανυμάζον. ἄρα πολέμιος ἂν ὁ ταῦτα
 15 δρῶν καλοῖτο δικαίως, ἢ μᾶλλον φίλος καὶ εὖνους καὶ βα-
 σιλεὺς καὶ ὑπόσπονδος, καὶ ὅσα τοῖς κατηγοροῖς ἐπὶ τῷ τυ-
 ράννῳ κεκόμμενται; καίτοι κοινῇ δοθὲν ἑκατέροις, οὐκ ἄλλως
 διακρίτεον τὸ φίλον ἀπὸ τοῦ δυσμενοῦς, ἢ μόνῳ τῷ πρὸς τὰς
 ἐκβάσεις τῶν παρεμπιπτόντων εὐ τε τυχόν ἢ ἐτέρως διακείσθαι D

1. Σουαθῶν R. et Intpr., qui pro τῷ γένει legisse videtur. τὰ γένη,
 vulg. Σουαθῶν. 3. ἀπάσης R. ἀπάσας vulg. 4. οὐκ ἂν ἐνεδίδου
 R., οὐκ ἀνεδίδου Lugd. et ed. pr., οὐκ ἐνεδίδου Par. 6. οὐχ ὥστε
 μόνον R. Lugd. et Intpr., edf. ex con. Ios. Scaligeri μόν. οὐχ
 ὥστε. 7. τῶν R., πᾶν vulg. 8. καὶ αὐτὴ λίαν om. R. 10.
 ἢ τοῦδε μείζον R., Intpr. aliud quiddam et longe maius, μείζον
 κ. τ. vulg. 12. τὸ μέρος R., τὸ αὐτοῦ μ. vulg. ἐγίνωσκε
 sph. Par. 16. ἐπὶ R., ὑπὸ vulg.

Iberiam, in Alanos, Suanorum nationi, barbaris ultra Caucasum ha-
 bitantibus, quique ultra hos, et his ipsis adhuc sunt ultiores, et
 ad omnes, si obiri potuissent, orbis terrarum extremitates mittere
 non destitisset. Nuntii summa haec erat: Romani imbelles, et a
 barbaris superantur. Atque his quidem in rebus studium ille suum
 collocabat, non solum ut universam Romanorum nationem contumelia
 afficeret, (tametsi etiam hoc grave esset, et valde manifestum hos-
 tilis animi argumentum,) aliud vero quiddam longe maius hoc sub-
 erat, in quo praecipue laborabat et machinabatur. Opinionem enim,
 quae de maximo Imperatore omnium barbarorum animos occupa-
 rat, quod nimirum potentissimus esset innumerisque trophaeis cla-
 rus, infringendam sibi ex parte putabat, ut sic illos, terrore admi-
 rationeque Romani nominis antea captos, audentiores confidentio-
 resque redderet. Num igitur hostis, qui talia facit, iure vocetur, an
 potius amicus et benevolus et rex et confederatus, aut quibus-
 cunque eum accusatores titulis ornant? Tametsi ut utrisque com-
 muniter hoc detur, non aliter discernendus est amicus ab hoste,
 quam ex solo incidentium rerum eventu, et ex bona fortassis aut

Agathias.

15

- A. C. 555 τὰς γνώμας. ἀπειδὴ οὖν ἀπελήλεγκται καὶ νῦν ὁ Γουβάζης, ὡς
 L. I. 29 ἤνιάτο μὲν οἷς ἐκρατοῦμεν, ἦδετο δὲ οἷς ἡμαρτάνομεν, τί δή-
 ποτε καταβοῶσι τῶν παρὰ Ῥωμαίοις νόμων οἱ βάρβαροι, καὶ
 οὓς κολαίξουσιν εἰσῶταμεν ἢ καὶ ἀναιρεῖν, οὕτω παρασχόν, τοὺς
 τὸ καθεστὸς τῆς πολιτείας κινουῦντας τὸ μέρος καὶ λυμαιο-
 μένους; ἀλλ' εἰ δοκεῖ, τεκμήρια μὲν καὶ γνωρίσματα καὶ τοὺς
 ἐκ τῶν εἰκότων ἐλέγχους παροῶμεν, μόνην δὲ τὴν ἐκ τῶν πρᾶ-
 γμάτων ἐπισκεψώμεθα πείραν, οὐπερ ἡμᾶς ἄγουσα φέρει. κα-
 τείχετο γὰρ ὑπὸ Περσῶν τὸ φρούριον ἢ Ὀνόγουρις, ἐκ τῆς
 κατὰ τὴν Ἀρχαιοπόλιν περιοικίδος παρηρημένη καὶ ἦν αἰ-
 σχος οὐ φερητὸν, στρατεύματα δυσμενῆς εἰσω περιβόλων ἐν τοῖς
 ἡμετέροις χωρίοις βεβαίως ἰδρῦσθαι. ἐνίκα βουλή παρὰ τοῖς
 P. 118 στρατηγοῖς, φοιτῶν ἐπ' αὐτοὺς ἅπαντι τῷ στρατῷ, καὶ κατε-
 λειν ἢ καὶ ἀπόσασθαι τὸ λυποῦν ἐκπλείστου καὶ ἐφεδρεῖον.
 ἔδει πάντως ἡμῖν καὶ στρατιᾶς Κολχικῆς, ὡς ἂν μὴ μόνον ἰς
 τῇ τῶν τόπων ἐμπειρίᾳ πλεόν τι τῶν οὐκ ἐπισταμένων πρὸς
 τὸ συνοῖσον διανοηθεῖεν, ἀλλὰ καὶ μαχομένους ἡμῖν πρὸς ἄρ-
 δρας ὀπλίτας ἐξ ἐρυμάτων παραταττομένους, καὶ πρὸς γε τοὺς
 ἐκ Μουχειρίσιδος κατὰ τὸ εἶκος ἤξοντας, συνεπιλάβοιντο καὶ
 συμπαρασταῖεν. τί οὖν ἐπὶ τούτοις ἔδει πράττειν τοὺς στρατη-
 γοὺς; ἀντιβολεῖν, ὡς εἶοικε, τὸν ἡγεμόνα τοῦ γένους, καὶ πρὸς

5. καθεστὸς R., καθεστὸς vulg. 7. λόγους R. pro ἐλέγχους. 10.
 παρηρημένη R. et Intpr. adempta, παρηγμένη vulg. 11. δυσμε-
 νῆς R. et Intpr. hostilem exercitum, δυσμενῶν vulg.

mala animi affectione. Cum itaque probatum sit etiam nunc, quod Gubazes nobis victoria potitis dolebat, si quid vero sinistri nostra culpa evenisset, gaudebat: quid igitur Romanis legibus occlamant barbari, ex quarum praescripto punire solemus, aut, si res ita postulet, etiam e medio tollere, qui rei publicae statum turbarent ex parte et labefactarent? At, si videtur, signa atque indicia probationesque ex rebus verisimilibus petitas omittamus; solam vero rerum ipsarum experientiam consideremus, quoniam illa nos agens ferat. Occupabatur a Persis propugnaculum Onoguris, ex ditione Archaeopoli circumiecta ademptum, eratque dedecus intolerandum, hostium exercitum intra muros nostris in locis valide consedissee. Vicerat haec sententia inter praefectos militiae, ut in eos cum toto exercitu moveremus, utque submoveremus et propulsaremus id, quod nobis quam maxime infestum insidiosumque erat. Erat nobis plane opus etiam Colchico exercitu, ut non solum illi tanquam locorum periti plus aliquid, quam eorum imperiti, consiliis suis iuvarent, sed ut bellantibus nobis adversus armatos munitissimoque loco insidentes, et adversus eos, qui ex Muchiriside verisimiliter venturi videbantur, copias viresque suas coniungerent. Quid itaque hisce in rebus praefectis exercitus faciendum erat? Rogandus uti videtur

συμμαχίαν αἰτεῖν, ἀποδεικνύοντας καὶ τὸ εὐλογον τῆς αἰτήσεως A. C. 555
 καὶ τοίνυν ἀντεβόλουν καὶ ἀπεδείκνον. ὁ δὲ, καθάπερ ὡς I. 1. 29
 ἀληθῶς βασιλεύς τις εἶναι πεπιστευκῶς, καὶ ὡς ἐξὸν αὐτῷ B
 κατ' ἐξουσίαν βιοῦν, συστρατεύεσθαι μὲν ἡμῖν ἐπὶ τὸ φρού-
 ριον οὐδὲ μέχρι τοῦ παρεῖναι γοῦν μόνον ἠνείχετο. οὐ μὴν
 οὐδὲ σκήψεις τινας, εἰ καὶ ἀπρεπεῖς, ἀλλ' ἐς προκάλυμμα γε
 ὅμως τῆς ἀπορῥήσεως εὐπρόσωπον ἐμηχανᾶτο ἀπεπέμπετο δὲ
 μάλα σεμνῶς καὶ σοβαρώτερον ἢ κατὰ μισθωτῶν ὑπήκοον
 τὴν ἀξίωσιν. καὶ πρὸς γε νεμεσῶν διετέλει τοῖς στρατηγοῖς,
 10 καὶ δυσμενῶς μὲν εἰς αὐτοὺς ἀφνυρίζων, ὥσπερ ἀνδρίαν τοῦτο
 ἠγούμενος, καὶ βασιλεῦσι πρέπον ἢ γὰρ τὸ διαρῥήδην ὑπὲρ
 τῶν ἤδη μεμελετημένων ἀναισχυντῆσαι. εἶτα διαμέλλειν ἐχρῆν
 καὶ μείζονας ἀναμένειν ἐλέγχους καὶ τὸ βασιλείῳ γράμμα δει-
 κνύειν, ἐφ' ᾧ κατὰ τὸ Βυζάντιον ἀφικέσθαι τὸν μὴδὲ τῆς οὐ- C
 15 κείας χώρας ἐντὸς βραχεῖαν τινα διανύσαι πορείαν ἐλόμενον;
 καὶ πῶς οὐδὲν τὲ ἦν, εἶγε στέλλειν αὐτὸν οὕτω χαλεπαίνειν καθ'
 ἡμῶν προσηγμένον ἐπετηδεύσαμεν, μὴ οὐχὶ ταραχάς τε μυριάς
 καὶ φόνους πολλοὺς ἐμφυλίου καὶ μεταχώρησιν ἐμφανῆ καὶ

3. ἐξῆν R. 6. εἰ R. (Cl.), ἢ vulg. εἰς R. vulg. 7. ἀπεπέμπετο
 R., ἀπεξέπεμπετο vulg. 8. Intrp. add. ante ὑπήκοον αι-
 que. 9. τοῖς στρατηγοῖς — ἢ γὰρ om. R. 11. Locus impe-
 ditissimus, ad quem sanandum neque liber Rehdigeranus, ne-
 que Interpres quicquam opis afferunt; paulo melius procederet;
 αἱ μὲν post δυσμενῶς deleteretur. ἢ γὰρ τὸ positum esse videtur
 pro ἢ γὰρ τοῦτο ἦν. 12. μεμελετημένων R. Lugd. 1. m. et Intrp.
 praemeditatus, πεπλημμελημένων edd. ex conii. Vulc. ἐχρῆν
 R., χρῆν vulg. 17. προσηγμένων sph. Par. 18. πόρους R.

erat dux nationis, et auxillum ab eo poscendum, aequitate peti-
 tionis ei demonstrata. Rogarunt itaque et demonstrarunt. Ille ve-
 ro, veluti regem quendam se revera esse sibi persuadens, et pe-
 rinde ac si ipsi licitum esset pro suo arbitratu vivere, ne adesse
 quidem nobis, nedum adversus propugnaculi illius expugnationem
 copias suas coniungere voluit. Sed neque excusationes quidem ul-
 las, etiamsi parum idoneas ac decoras, speciosas tamen aliquem
 recusationis suae praetextum habentes, comminiscebatur; sed po-
 tius graviter fastuosiusque quam mercenarium subditum decebat
 postulata reiiciebat. Adhaec in suo adversus praefectos odio per-
 sistens, hostiliter in ipsos erat contumeliosus; fortitudinem id esse
 regesque decere, censens. Dicebat enim aperte, eos in iis, quae
 iam accurate tractata erant, impudenter se gessisse. Erant tum
 diutius cunctandum, aut maiores probationes expectandae, aut Im-
 peratoriae litterae ostendendae, quibus mandabatur ut Byzantium iret,
 cum ne ad brevissimum quidem iter intra postram regionem se
 accingere vellet? Et quo pacto fieri poterat, si illum usque adeo
 nobis infensum Byzantium mittere aggressi fuisset, quin infinitas
 turbas multasque caedes intestinas concitasset, quin etiam aper-

A. C. 555 τῶν Περσῶν εἰσφοιτήσεις ἀθρόους γενέσθαι, ἀπειθοῦντος μὲν
 λ. I. 29 ἀναίδην τοῦ δυσμενοῦς καὶ διαμαχομένου, τοῦ δὲ παντὸς ἔ-
 θνους καὶ μάλιστα τὴν στάσιν προσιεμένον, τῷ πρὸς τὴν κίνησιν
 τῶν καθεστῶτων βαρβαρικώτερον ὁρμῆς πεφυκέναι, καὶ πρὸς
 D γε πλησίον ἔχειν τοὺς ἀντιξομένους; τοιγάρτοι τὸν ἀρχηγόν
 ἡμεῖς τῆς ἐπιβουλῆς ἀνελόντες, τσοῦτων συμφορῶν ἑσμὴν
 παρόντα ἤδη καὶ ὠδινόμενον οὔτω πως εὐκολώτατα κατακαί-
 σαμεν, ὡς νῦν ἀπιστεῖσθαι περιφανῶς εἴπερ ὅλως τε καὶ ἡμελ-
 λεν ἔσεσθαι.

ι. „Μὴ τοίνυν, ὦ δικαστὰ, τὴν ἐπιστολὴν προφερόντων, 10
 μηδὲ κακίζόντων ἡμᾶς ὡς δὴ τοῖς ἐν αὐτῇ γεγραμμένοις οὐδα-
 μῶς ἠκολουθηκότας, τῷ γὰρ οὐ λίαν εὐδηλον, ὡς τὸ γεγραμ-
 φθαι, χρῆναι πρὸς τὴν βασιλέως αὐτὸν πόλιν ἵνα, ἀπέπειρα
 μὲν ὄν ὑπῆρχε καὶ βύσανος, εἴπερ αἰθαιρέτως εἴκοι τοῖς
 P. 119 προσταττομένοις, ὥστε δικαίως ἀρμόσασθαι; γνωσθὲν τοῖνυν 15
 V. 84 ἡγάδιος ἡμῖν τὸ ἀνήκουστον τῆς γνώμης καὶ ἀμυλλόμενον, δι-
 ὃ τὸ ἔλαττον ἀπεσείσαστο, πῶς ἐπὶ τὸ μέλλον ἔδει προστατέειν,
 καὶ μὴ θῆετρον εἰς ἐκεῖνο τὸ πέρας ἔλθεῖν, εἰς ἄπερ, πολλῶν
 ἐν μέσῳ συμβεβηκότων δεινῶν, πρὸς ἀνάγκης καὶ ὡς περιή-

a. ἀναίδην R. et Intpr. ut hostis impudentissimus, ἀνάδην vulg. 3.
 προῖεμένου R. 4. ὁρμῆς R., ὁρμῆν vulg. 5. ἔχειν R., ἔξειν
 vulg. ἀνθεξομένους R., ἀνεξομένους vulg. 6. ὅμις R. 8.
 ἀπιστήσαι R. 12. Pro τῷ R. τὸ. εὐδηλον R., ἐνδηλον vulg.
 13. αὐτὸν add. ex R. 15. Inde a verbo προσταττομένοις
 Cod. R. a librario alienigena et graeci sermonis paene ignaro
 scriptus est, qui siglas exempli sui non intelligebat: cuius homi-
 nis lapsus infinitos non omnes notavi. 18. Pro μὴ R. hic et
 saepe deinde μηδὲ. 19. περιήχθωμεν R.

tae defectioni et Persarum irruptioni ansam praebuissemus, cum
 universa haec natio mirum in modum sit contumax et rebellis et
 seditionis valde studiosa, quod videlicet barbaricum in morem ad imper-
 tandum statum rerum naturaliter sit propensa; cum praecipue in pro-
 pinquo essent habituri, qui ipsos tuendos susciperent? Nos itaque, prin-
 cipe seditionis interfecto, tantarum calamitatum examen iam praesens
 atque suppullans hoc tandem modo facillime comprimimus, adeo ut
 nunc non credatur aperte, an in universum aliquid etiam futurum fuerit.
 10. „Desinant ergo nunc, o iudex, epistolam proferre, neque
 nos damnent, quod earum mandatum secuti non simus. Cui enim
 non fuerit manifestum, id quod litteris illis perscribatur, oportere il-
 lum Byzantium ire, tentandi tantum explorandique causa factum
 fuisse, an sua sponte aequis mandatis esset obtemperaturus, iis-
 que se iure accommodaturus? Cum itaque nobis ipsius animi per-
 vicacia et protervia facile esset cognita, cum id quod minus erat
 detrectaret, quo pacto ad id quod maius erat eum incitare oportebat,
 et non potius statim ad extrema remedia venire, ad quae
 multis urgentibus malis necessario pervenissemus? Qui enim oportu-

χθνησιν ἄν; οὐ γὰρ ἔνεστι τοὺς τῆν ἀκμήν τοῦ καθήκοντος A. C. 555
 καιροῦ περιορῶντας καὶ μὴ τοὺς πρακτέους ἀρμοζόμενους, ἐν I. I. 29
 ὑστέρω τὸ παρειμένον ἀνακαλεῖσθαι. ἐλείπετο δὴ οὗτ', ὡς ἔοι-
 κε, καθά φασιν οἱ κατήγοροι, δίκην τινὰ κινεῖν πρὸς Γουβά-
 5 ζήν, καὶ ληρώδεις ἀγῶνας ἐγείρειν, καὶ τῆς τῶν πραγματιῶν
 ἀσφαλείας ἀνδαιρεῖσθαι μᾶλλον τῆν ἐπὶ τοῖς λόγοις κομψείαν.
 ἀλλ' οὐ συνεχώρουν, ὧ κακοδαίμονες, οἱ Πέρσαι παρόντες B
 καὶ τοῖς ἔργοις ἐγκείμενοι, καὶ τῆς Κολχικῆς χώρας ἀπάσης
 ταῖς τούτου βουλαῖς ἐπιλαμβάνεσθαι παρεσκευασμένοι. ἐπεὶ
 10 δὲ πανταχόθεν ὁ Γουβάζης ἀποδέδεικται πολέμιός τε καὶ προ-
 δότης, καὶ πρὸς τυραννικὰς ἐλπίδας ἠρμένος, τί διαφέρειν
 οἴονται σφίσι οἱ Κόλχοι, εἴτε παρ' ἡμῶν εἴτε παρ' ἑτέρων
 ἀνῆρηται; οὐ γὰρ στρατηγοῖς μόνοις ἢ τοῖς ἄλλως δυνατωτά-
 15 τοις ὁ τῆς εὐνοίας ἐθέλει σκοπὸς ἐμφύεσθαι καὶ προσίζεσθαι
 ἵδ' ἀλλὰ παντὶ τῷ βουλομένῳ βατὸν δῆπου καὶ προσῆκον τῆς
 ἐν ἧ τέτακται πολιτείας ὑπερλαγεῖν, καὶ τὸ κοινῇ συνοῦσον ἐς
 δύναμιν κατορθοῦν. οὐκοῦν εἰ καὶ βδελυροὶ παρ' αὐτοῦς καὶ
 καταάπτυστοι καθεστήκαμεν, ἀλλὰ πιστότατοι βίβασκεθ' καὶ φι- C
 λορῶμαιοι, καὶ οἱοι τοῖς ἐπιβουλεύουσιν πειρωμένοις μὴ ἐφίεσθαι.
 20 εἰ δὲ δεῖ τι καὶ πλέον εἰπεῖν, ἴσθε σαφῶς; ὧ δικαστὰ, καλὸν
 μὲν ὡς ἀληθῶς καὶ δίκαιον τὸ παρ' ἡμῶν ἐν δέοντι τολμηθῆν,
 οὐκ ἄνευ δὲ τῆς τοῦ Μαρτίνου γνώμης γεγεννημένον."

5. ἀγείραι R. 6. ἀνταιρεῖσθαι R. 1. m. et Lugd., ἀντερεῖσθαι R.
 2. m. 8. καὶ τῆς K. — παρεσκευασμένοι, om. R., et Intpr.
 16. κοιναῖς, R. 18. φιλορῶμαιοι vulg. 22. τοῦ om. R.

nae occasionis momentum neglexerit, neque statim rei gerendae fa-
 cultatem arripuerit, frustra deinde praeteflapsam occasionem revo-
 cabit. Reliquum igitur erat fortassis, ut accusatores aiant, item
 quandam movere Gubazi, et nugatibiam in iudicio contentionem
 excitare, rerumque securitati verborum ampullas praeferre. At non
 permittebant hoc, o miseri, Persae iam praesentes, reque ipsa im-
 minentes, et ad universam Colchorum regionem huius consilio atque
 ope invadendam parati. Cum vero omnino demonstratus sit Guba-
 zes hostis pariter et proditor, animoque ad tyrannicas spes elato,
 quid interesse putant Colchi, sive a nobis sive ab aliis sit interfe-
 ctus? Neque enim ducibus tantum aut alioquin iis, qui maxima
 potentia valent, bona mens innaasci atque adhaerescere solet, sed
 cuivis omnino volenti liberum conveniensque est, pro re publica, in
 qua locum aliquem obtinet, laborare, et ad commune bonum praes-
 tandum omnibus viribus adiri. Quocirca tametsi execrabiles il-
 lorum iudicio et detestandi censeamur, fidelissimi tamen Imperatori
 sumus et Romanorum studiosi, et insidias struere tentantibus infesti.
 Si quid vero etiam amplius dicendum est, ita tibi plane persuade-
 de, o iudex, rectum aequissimamque nos facinus peropportune au-
 sos fuisse, neque id absque Martini voluntate patratum."

- A. C. 555 *ιά. Βλασημένων δὲ καὶ τούτων ὁ Ἀθανάσιος τὸ μὲν πα-*
 I. I. 29 *ραυντικά οὐχ ἤσσαν τοὺς Ῥουστίκου ἀπεδέχτε λόγους. συστά-*
σης δὲ καὶ δις ἀγωνίας, ἐπειδὴ ἅπαντα ἐς τὸ ἀκριβὲς γνωμα-
τεύων καὶ ἀνερευνώμενος, οὐδέν τι αὐτῷ ἑναργὲς προδοσίας
 D *ἢ τυραννίδος ἐγγεῖρημα ἡμαρτήσθαι ὑπὸ τοῦ Γουβαζίου ἐδέ-*
δεικτο, ἄδικος δὲ μᾶλλον καὶ παρανομώτατος ὁ φόνος γεγε-
νημένος, ὡς καὶ τῆς ἐπὶ τὴν Ὀνόγουριν συστρατείας οὐ μη-
δισμοῦ χάριν ἀπαγορευθείσης, ἀλλὰ τῷ ἄχθεσθαί γε αὐτὸν
κατὰ τῶν στρατηγῶν, ἀνθ' ὧν αὐτῆς καὶ ἀπεστέρητο ἔρα-
στοῖνῃ πολλῇ καὶ ἐκμελείᾳ κεχαυνωμένοι ἐπειδὴ οὖν ταῦται
ἐγίνωσκε, τότε δὴ τὸ μὲν ἐπὶ Μαρτίνῳ λεχθὲν, ὡς ἄρα καὶ
ἐκείνῳ μετῆν τῶν ἐς τοῦτο βεβουλευμένων, ἀνοίσειν βασιλεῖ
 P. 120 *φθαρεῖναι, ὑπὸ τὴν δικαστικὴν μάχαιραν γυγνομένους, καὶ ἰ-*
τὰς κεφαλὰς ἀφαιρουμένους, καὶ οἱ μὲν ἐπὶ τοῖς ὄρευσιν ἤμε-
νοι, καὶ ἀνὰ τὰς λεωφόρους περιενεχθέντες, μέγιστον θάμα
τοῖς Κόλχοις εἶναι ἐδόκουν, καὶ πλείστης ἄξιον εὐλαβείας.
ἔτεθήπεσάν τε καὶ ἐπὶ τῷ κήρυκι τορὸν τι μάλα βοῶντι καὶ
διαπρύσιον, καὶ παρεγγυῶντι δεδιέναι τοὺς νόμους, καὶ φόνων
ἀδίκων ἀπέχεσθαι. ἐπεὶ δὲ αὐτοῖς καὶ ἀπετέμνητο οἱ αὐχέ-
 1. εἰρ. δὲ κ. τούτ. R., τούτων οὕτως εἰρημένων vulg. 2. ἀπε-
 δέχτετο R., προσέτετο vulg. et Intrp. admisi. 5. Pro ἐγγεί-
 ρημα R. ἐπεχειρήσθαι. 6. παρανομώτατον R. 8. ἀπα-
 γορευθείσε R. constanti fere vitio. 9. Pro ἀνθ' ὧν R. ἀν-
 θώνους. 17. θεάσθαι R. 19. ἐτεθήπεσε R. qui passim
 pro αν finali ε̄ ponit. 21. ἀπέχεσθαι. Intrp. addit ἕκαστον:
 ut vel singuli abstinerent.

11. His ita peroratis, Athanasius initio quidem nihilo minus Rustici dictis aurem accommodabat; consultatione vero disceptationeque bis ea de re habita, cum ipse omnia accuratius expendisset atque investigasset, visum ei est nullam a Gubare proditionem aut tyrannidem apertam tentatam fuisse, ac proinde caedem inique nefarieque perpetrata: adeo ut quod copias suas ad oppugnandam Onogurin cum eis coniungere recusaverit, non ipsius ad Medos defectio in causa fuerit, sed quod praefectis exercitus infensior esset, quod illorum vecordia et negligentia propugnaculum illud esset amissum. Quibus rebus omnibus a iudice cognitis, de Martino quod dictum fuerat, etiam ipsum consocium fuisse participemque horum consiliorum, ad Imperatorem referendum censuit. De hisce vero, utpote aperte caedem ab se perpetrata fassis, ex scripto sententiam tulit, qua mandavit, ut quamprimum interficerentur, et gladio iudiciali submissi capite truncarentur. Atque hi quidem mulis insidentes, et per publicas vias circumvecti maximo Calchis spectaculo terrorique futuri videbantur. Percollebantur enim voce praeconis altum horrendumque in modum proclamantis, et mo-

νες, τότε δὴ ἅπαντες ἐς οἶκτον ἐράκοντο, ἀποβεβληκότες τὸ A. C. 555
 χαλεπαῖνον. καὶ ἐπὶ τούτοις ἐλέλκτο μὲν ὁ ἀγών οἱ δὲ Κόλ- I. 29
 χοι αὐθις διετέλουν εὖνοι ὄντες ἐς τὰ μάλιστα Ῥωμαίους, καὶ
 τὸν πρότερον ἀναρευόμενοι τρόπον.

5 ἰβ. Τούτων γεγενημένων, τὰ μὲν τῶν Ῥωμαίων στρα- B
 τώπεδα διεχειμάζεν ἀγὰ τὰ πολίσματα τε καὶ φρούρια, ὡσ-
 πη ἐκάστῳ διετέτακτο. ἐν τούτῳ δὲ ἄνδρες τῶν παρὰ Μισι-
 μιανοῦς δυνατωτάτων ἐς Ἰβηρίαν παρὰ τὸν Ναχοραγὰν ἀφι-
 κόμενοι, ἅπαντὰ οἱ διήγγειλαν τὰ ἐπὶ Σωτηρίῳ πρὸς αὐτῶν
 10 τετολμημένα τὴν μὲν ἀληθεστάτην αἰτίαν ἡρέμα ὑποκρυπτό-
 μενοι, λέγοντες δὲ, ὡς ἐπειδὴ ἐκπλείστον τὰ Περσῶν ἐτύγ-
 χανον ἡρημένοι, προπηλακίζεσθαι σφᾶς ὑπὸ τε Κόλχων αὐ-
 τῶν καὶ Ῥωμαίων, καὶ ἐν τοῖς ἀτιμοτάτοις τετάχθαι, πέρας
 δὲ Σωτήρηγον αὐτοῖς ἐπιστῆναι, λόγῳ μὲν ὡς δὴ χρυσίον τοῖς
 15 Ξυμμιάχοις διανεμοῦντα, ἔργῳ δὲ τὰ ἐπὶ λύμῃ τε καὶ καθαι- C
 ρήσει τοῦ παντός γένους διαπραξάμενον. „Παρόν τοῖνον ἡμῖν”
 ἔφασαν οἱ πρέσβεις, ἢ ἄρδην ἀποκωλύειν, ἢ προτερήσασι δό- V. 85
 ξαν μὲν τινα ἴσως παρ’ ἐνίοις ἀπενέγκασθαι προπετείας, καὶ
 ὡς τοιοῦδε κακίζεσθαι, βιοτεύειν δὲ ὅμως ἔτι κατ’ ἐξουσίαν,
 20 καὶ τὰ ἡμέτερα αὐτῶν ἢ ἂν συνοίσειεν δοκοίη διατιθέναι, εἰλό-
 6 πολιτεύμενα κ. φ. R. 7. ἐν τοῖσι φ. Haec usque ad verba
 ἔθνος ἐλπίδων p. 233. ed. Bonn. v. 2. relata sunt inter Ex-
 cerpta de legationibus. Μυσιανοῖς Exc. et Intrp. 9. of om.
 Exc. τὰ om. R. 12. σφᾶς om. R. 14. αὐτοῖς R. Exc. et
 Intrp. sibi, αὐτὸν vulg. 16. διαπραξάμενον R. 18. τῆς addit R.
 ante προπετείας.

mentis leges vereri, et nefariis caedibus abstinere. Postquam vero hi capitibus fuerunt truncati, ad cōmiserationem versi omnem animorum offensionem deposuerunt: atque ita conventus iudiciarius solutus; Colchī vero in sua erga Romanos fide ac benevolentia acerrime perstiterunt.

12. His ita peractis, Romanorum copiae per urbes et ca- stella divisae hibernarunt, prout cuique mandatum erat. Interea vivi quidam praecipuae inter Misimianos potentiae in Iberiam ad Nachoraganem cum pervenissent, omnia ei nuntiarunt, quae in Soterichum perpetrassent; verissimam quidem causam silentio occultantes, dicentes vero, quod, cum a multo tempore Persarum partes essent secuti, ignominia afficerentur et ab ipsis Colchis et a Romanis, atque inter vilissimos censerentur: tandem vero Soterichum ipsum supervenisse, verbis quidem prae se ferentem, quod pecuniam sociis distribuere vellet, re autem ipsa, quae ad perniciem eversio- nemque totius gentis pertinebant, mollientem. „Cum itaque oporteret nos (dicebant oratores) vel funditus perire, vel praeveniendo Romanos calidi fortassis ac praecipitis facti opinionem apud nonnul- los incurrere, eoque nomine male audire, vetus tamen nostrum vi- vendi ius retinere, et de rebus nostris, prout consultissimum visum

- A. C. 555 μεθὰ τὰ ἀμείνονα καὶ τοῦ ἀνθρωπέου μᾶλλον ἐχόμενα τῶν
 I. I. 29 που, τῶν μὲν λοιθοριῶν καὶ κατηγορημάτων ὀλίγα φροντίσαν-
 τες, περὶ πλείστου δὲ ποιησάμενοι τὴν σωτηρίαν. Σωτήριχόν
 τε γὰρ ἀπεκείναμεν καὶ τοὺς ἅμα αὐτῷ ἕς τοῦτο ἀληθεύοντας,
 ὡς ἂν ἐκείνοις μὲν τισαίμεθα τῆς ἰδικίας, πίστιν δὲ εὐνοίας 5
 D βεβαιωτάτην ἐνθένδε τοῖς Πέρσαις παρασχόμενοι, εὐκλεέστε-
 ρον προσχωρήσαιμεν. ἐπεὶ δὲ τούτων τε ἀπάντων καὶ μάλιστα
 τοῦ μηδισμοῦ ἕνεκα οὐκ ἀνήσουσι χαλεπαίνοντες οἱ Ῥωμαῖον,
 ἀλλὰ τάχιστα ἡμῖν ἐπιπεσοῦνται, καὶ ἅπαντας, τό γε ἕς αὐ-
 τοὺς ἤκον, διαφθεροῦσι, προσήκει δὴ σοι, ὦ στρατηγὲ, δεῖ-10
 χεσθαί τε ἡμᾶς εὐμενῶς καὶ ἐπαρμένειν, τῆς τε χώρας πέρι
 ὡς οἰκείας τολοῖπὸν καὶ κατηκόου τὰ προσήκοντα διανοεῖσθαι
 καὶ μὴ περιιδεῖν οὐχ ἡσέσθαι κινδυνεύσῃ γένος οὐ σμικρὸν, οὐδὲ
 ἄσσημον', ἀλλὰ καὶ πλείστην ὄσσην ὠφέλειαν τῇ Περσῶν ἐπι-
 κρατεῖα προσφέρεσθαι ἰκανώτατον. πολέμων τε γὰρ ἡμᾶς 15
 ἰδρίας ὄντας ἀμοσγένπως εὐρήσοιτε ἄν, καὶ καρτερώτατα ξυ-
 P. 121 γανιζόμενοι, ἢ τε χώρα, ἐν ὑπερτέρῳ τῶν Κόλχων κειμένη,
 γενήσεται ὑμῖν ὀρημητήριον ἀσφαλές, καὶ οἶον ἐπιτείχισμα κατὰ
 τῶν πολεμιῶν'. ταῦτα δὲ ἀκούσας ὁ Ναχοραγᾶν, προσίτά τε
 αὐτοὺς ἀμεινέστατα, καὶ ἐπήγει τῆς μεταστάσεως, καὶ θεῶ-20
 ζοῦντας ἰέναι ἐκέλευσεν, ὡς τῆς Περσικῆς ἐπικουρίας ἐν δέοντι
 τευξομένους, οἱ μὲν οὖν πρέσβεις ἕς τὰ οἰκεῖα ἐπαρελθόντες,
 2. κατηγορημάτων sph. Par. 7. μάλιστα om. R. 9. ἕς om.
 R. 10. δὲ R. 15. πολέμοντες R. 19. τε om. Exc. 20.
 τούτους R.

fuerit, statuere; potiora et humanis moribus convenientiora elegimus, de conviciis et criminationibus parum solliciti, praecipuam vero salutis curam gerentes. Nam et Soterichum interfecimus, quique cum eo ad hoc venerant, ut illorum quidem iniuriam vindicarem, firmissimo vero, hoc ipso facto benevolentiae studiique erga Persas argumento edito, gloriosius desciscamus. Cum vero ob haec omnia ac praecipue ob defectionem ad Persas nequaquam desituri sint Romani id moleste ferre, sed quam citissime nos sint invasuri, et universos, quantum fieri ab ipsis poterit, deleturi: tui officii est, o Praefecte, nos benigne excipere ac propugnare, et pro regionis, ut propriae deinceps et subditae, salute excubare, neque negligere de interitu periclitantem gentem non parvam neque obscuram, sed quae maximam utilitatem Persarum imperio adferre possit. Nam et rei bellicae peritos nos facile comperietis et fortissime societate vobiscum inita proeliantes; eritque vobis locus ipse in ulteriore Colchorum regione situs tuta belli sedes, irruptionibus faciendis peridonea, ac veluti propugnaculum adversus hostes." Haec cum audisset Nachoragan, libentissime eos excepit, et defectionis consilium laudavit, alacresque abire iussit, ut Persica auxilia

καὶ ἑκάστα διαγγελλάντες, μεγίστων ἀνέπλησαν τὸ ἔθνος ἀ- A. C. 555
πέδων. I. L. 29

13. Τοῦ δὲ ἦρος ἀρχομένου, αὐτίκα οἱ τῶν Ῥωμαίων A. C. 556
στρατηγοὶ ἐς ταῦτό που ξυνηλθόντες, ἐγνώσαν κατὰ Μισο- I. L. 30
5 μιανῶν ἐπιστρατεύειν. ἀλλὰ Βούζης, μὲν καὶ Ἰουστίνος ἀνά
τῆς Νῆσσοσ μένειν ἐκετάχατο, φρουρήσοντες τὰ ἐσθάδα, καὶ
ἀπάντων ἐπιμελησόμενοι. ἐστέλλοντο δὲ ἐπὶ τὸν πόλεμον ἄνδρες B
ἐς τετραμισχιλίους, πεζοὶ ἅμα καὶ ἰππῶται· ἐν τοῖς ἄλλοις τε
ἦσαν τῶν γνωριστωτάτων ἄγαν, καὶ Μαξέντιός τε καὶ Θεοδο-
10 ιρος, ὁ τῆς Τζαννικῆς δυνάμεως πρωτοστάτης, ὡς μοι πολλά-
κις ἐρῶσα, ἄμφω πολεμικῶ καὶ ταξιαρχῶ. καὶ οἱ μὲν εἶχοντο
τῆς ἐξόδου ἠπαύε δὲ αὐτοῖς οὐκ ἐς μακρὰν καὶ ὁ Μαρτίνος
ἐπιστήσασθαι ὡς ἠγησόμενος. ὥς ἂν δὲ μηδὲ πρὸς βραχὺ γούνη
θεσπιατῆρηται εἶεν, ἄρχειν τῶν ὅλων ἐλαχέτην, ἕως ἔτι διὰ
15 τῆς ὑπῆκόου παρεούτω, Βαράζης τε ἀνὴρ Ἀρμένιος καὶ Κάλ-
χος Θασσάντης, οὔτε πόνων ἀρετῇ οὔτε τῇ ἄλλῃ ἀξιώσει ἀπάν-
των τῶν ξυστρατενομένων προήκοντες, μᾶλλον μὲν οὐδ' ἐπίων καὶ C
ἐλασσόμενοι. ὁ μὲν γὰρ ἐν λοχαγοῖς ἐτέλει ὁ Βαράζης, ἄτε-
ρος δὲ τῶν μὲν ἐν τῇ αὐτῇ ταγματίων τοῦ Λαζῶν βασιλέως
20 ἡγεῖτο (μάλιστα ὄνομα τῇ ἀρχῇ· νερόμισται γὰρ τοῦτο καὶ
παρὰ τοῖς ταύτῃ βαρβάροις) οὐ μὴν ἐς τοσοῦτον αὐτῷ φρονή-

1. ἀνέπλησαν R.	6. φρουρήσαντες R.	8. tria millia Interp.
13. Pro δὲ R. καὶ.	14. ἕως R., ὡς vulg.	15. Pro τε R. δὲ.
17. στρατενομένων R.	18. ἕτερος R.	21. αὐτῷ φρ. τε R., φρον. τ. αὐτῷ vulg.

opportune habituros. Oratores itaque ad suos reversi, cum singula renuntiassent, maxima spe gentem replerunt.

13. Ineunte autem vere, statim Romanorum praefecti in unum concili exercitum in Misimianis mittendum statuerunt. Ac Buzes quidem et Iustinus apud Insulam manere sunt iussi, praesidio locis illis futuri, omniaque diligenter curaturi; missa vero sunt ad bellum peditum simul et equitum millia quatuor, inter quos et alii erant maximi nominis viri, et Maxentius ac Theodorus Zannicarum copiarum dux, ut iam saepe dixi; bellicosi ambo et ordinum duces. Atque hi quidem expeditionem aggressi sunt. Videbatur autem non multo post etiam Martinus ipsis adiungendus, ut ductor futurus. Ne vero vel ad breve aliquod tempus duce destituerentur, imperium totius exercitus, quamdiu per subditorum regionem iter facerent, ad Barazem Armenisum et Pharsantem Colchum est delatum, qui neque bellica virtute neque alia dignitate omnibus sociis praestabant, immo vero nonnullis erant inferiores. Nam Barazes inter turmarios censebatur, aliter vero in aula agmina regis Colchorum ductabat; (Magister dignitati est nomen; usitatum enim hoc est eius loci barbaris,) atqui non tantum aut prudentiae aut confidentiae haec inerat, ut audacter etiam Romano exercitui imperaret.

- A. C. 556 ματός τε μετῆν καὶ παρῆσις, ὅς καὶ στρατεύεσσι Ῥωμαϊκῶν
 L. I. 30 θάρραλεώτερον ἐγκελεύεσθαι. οὗτος δὲ οὖν ὁ στρατός, θέρους
 ἤδη ἐπιγιγνομένου, ἐς τὴν τῶν Ἀψιλίων ἐκστο χώραν. βου-
 λομένοις τε αὐτοῖς ἀνὰ τὰ πρόσω ἵεναι, κώλυμα γέγονεν ὄμι-
 λος Περσικὸς, αὐτοῦ πον ζυνηιλεγμένος. συναισθόμενοι γάρ
 τῆς τῶν Ῥωμαίων παρασκευῆς, καὶ ὅτι ἐπὶ τοὺς Μισιμιανούς
 D ἐχώρουν, ἄρατες ἐκ τῆς Ἰβηρίας καὶ τῶν ἀμφὶ Ἰβουχείρου
 πολισιμάτων, ἤσαν καὶ οἱ ἐπ' ἐκείνους, προκαταληφόμενοι τε
 τὴν χώραν, καὶ ἐς δύναμιν ἐπαρήξοντες. τῷ τοι ἄρα οἱ Ῥω-
 μαῖοι ἀνὰ τὰ φρούρια τῶν Ἀψιλίων ἀποδιατρίβοντες, παρα-
 10 κρούεσθαι τὸ παρὸν καὶ διαμέλλειν ἐπειρῶντο, ἕως ἢ τοῦ
 θέρους ὦρα ἐξήκει. Πέρσαις τε γὰρ ἅμα καὶ Μισιμιανοῖς
 ἀντιτάττεσθαι ἀνόνητόν τι αὐτοῖς ἐδόκει καὶ σφαλερώτατον.
 οὕτω δὲ οὖν ἀμφοτέρω τὰ στρατεύματα ἠρέμει, καὶ οὐδὲ
 ὀπότεροι ἐς τὸ περαιτέρω φοιτᾶν διανίσταντο, ἀλλ' ἐπετή-
 15 ρουν ἀλλήλους καὶ ἀνέμενον, εἴ γέ τις πρότερος ὀρηθρεῖη. πα-
 ρῆσαν δὲ τοῖς Πέρσαις καὶ Οὐνοὶ Σάβειροι ἐπὶ μισθοφορῶν
 P. 122 προσβοηθήσαντες. τοῦτο γὰρ τὸ γένος μέγιστόν τε ἐστὶ καὶ
 πολυάνθρωπον, φιλοπόλεμόν τε ἐς τὰ μάλιστα καὶ ἀρπαλέον,
 V. 86 καὶ οἶον δὲ οὖν αἰεὶ τῶν ὀθνηίων ἐπίσθαι μισθοῦ τε ἔνεκα
 μόνον καὶ τῆς ἐπὶ τῇ λείᾳ ἐλπίδος νῦν μὲν αὐτοῖς, νῦν δὲ
 ἐκείνοις, νῦν δὲ ἄλλω τῷ ζυμμαχεῖν καὶ ζυνδιακινδυνεύειν ἐς
 2. ἐγκαλεῦεσθαι (sic) R. 8. ἐκεῖνα R. 9. ταῦτοι R. 12.
 τε om. R. 14. στρατεύματα R. et Inpr. exercitus, στρατόπεδα
 vulg. 17. μισθοφοροῖς R. 18. τέ γέ ἐστ. R. 20. τῶν ὀθνηίων
 Par., τὴν ὀθνηίων R. Lugd. et ed. pr. 22. ζυμμαχεῖν vulg.

Hic itaque exercitus aestate iam vigente in Apsiliorum regionem venerat; volentibusque ipsis ulterius progredi, impedimento fuit Persicum agmen eodem loci collectum. Cognito enim Romanorum apparatu, quodque in Misimianos moverant, motis ex Iberia et castris, quae circa Muchirisidem sunt, castris, iverunt etiam hi in illos, praeoccupaturi regionem, et pro viribus subsidio futuri. Quocirca Romani circa Apsiliorum castella commorantes, protrahere cunctando rem tentabant, donec messis tempus esset praeterlapsum. Persis enim simul et Misimianis instructa acie obviam ire inconsultum, immo periculosissimum iudicabant. Sic itaque uterque exercitus conquievit, neque alteruter ad ulterius procedendum pedem movit, sed observabant sese mutuo atque expectabant, si quis prior moveret. Aderant vero Persis etiam Hunnorum Sabiolorum mercenaria auxilia. Est enim haec natio et maxima et populosissima, simulque et bellorum et rapinae sitientissima, quaeque perpetuo foris externo in solo degere amat, semperque aliena appetere, solius mercedis causa et praedae spe modo quidem his, modo illis, nunc alteri alicui sese in belli et periculorum societatem coniungendo,

τάναγτια μεταβαλλόμενον. πολλάκις μὲν γὰρ τοῖς Ῥωμαίοις, A. C. 556
 πολλάκις δὲ τοῖς Πέρσαις κατ' ἀλλήλων παραταττομένοις ξυν- L. I. 30
 ἦσαν τοὺς ἀγῶνας, ἐν ὀλίγῳ τῷ μεταξὺ χρόνῳ ἐφ' ἑκατέ-
 ρους τραπέντες καὶ μισθαρνήσαντες. καὶ οὖν ἡ πρῶτη μαχὴ
 5 κατὰ Περσῶν αὐτοῖς ἐπολεμήθη, ὅτε πολλοὺς τῶν Διλιμνιτῶν
 ἐπελθόντας σφίσι κατέκτειναν ἐν τῇ νυκτομαχίᾳ, ὡς μοι ἔκα- B
 στα προεδειγῆται. ἐκείνου δὲ τοῦ ἔργου πέρασ λαβόντος, ἀ-
 φρίντο μὲν ὑπὸ Ῥωμαίων τὰ συγκείμενα κομισάμενοι, πάλιν
 δὲ τοῖς ὀλίγῳ ἔμπροσθεν πολεμιωτάτοις ξυνέβηοντο, τυχὸν
 10 μὲν οἱ αὐτοί, τυχὸν δὲ ἕτεροι, Σάβειροι δὲ ὅμως ὄντες καὶ ἐκ
 τοῦ σφετέρου ἔθνους ἐς τὴν ξυμμαχίαν ἀπεσταλμένοι.

ιδ'. Τούτων δὴ οὖν τῶν Σαβείρων ἄνδρες ἐς πεντακοσίους
 ἐν ὑπαίθρῳ τινὶ περιουλίῳματι πόρρω πον τῶν ἄλλων στρα-
 τευμάτων ἐτύχχανον ἐσκηνημένοι. ὃ δὴ Μαξεντίῳ τε καὶ Θεο-
 15 δῶρῳ σαφέστατα ἐγνωσμένοι, καὶ ὅτι ἀνοκλον οὕτω πως καὶ
 ἀπειμένην τινὰ δίαίταν ἄγοντες διατελοῦσιν, ἤλαυνον εὐθὺς
 ἐπ' αὐτοὺς τριακοσίους ἐπαγόμενοι ἰππότας. περιστάντες δὲ
 κύκλῳ τὸ ἔρκος, (ἦν γὰρ οὐ λίαν ἐς ὕψος ἀνέχον, ἀλλ' ἐς ὅσον C
 ἰππότου ἀνδρὸς ἔκτοσθεν ἐφραστήκτος τὸ πρόσωπον ὑπερφαινε-
 20 σσθαι,) τούτῳ δὴ οὖν πελάσαντες, ἔβαλλον πάντοθεν τοὺς βαρ-
 βάρους ἀκοντίοις τε καὶ λίθοις καὶ τοξεύμασι, καὶ παντὶ τῷ
 προστυχόντι. οἱ δὲ οὖν πλείους εἶναι τοὺς ἐπελθόντας ἢ κατὰ

2. παραταττόμενοι R. 6. Pro κατέκτειναν R: κατ' ἐκείνοις.
 16. ἐπ' αὐτοὺς εὐθὺς R. 19. ἔκτοσθεν R. 22. οὖν αὖ πλείους
 R. et Lugd., sed mg. οὖν πλ.

in contraria subinde mutatur. Frequenter enim cum Romanis, fre-
 quenter vero cum Persis, inter sese bellum gerentibus, proelium in-
 ierunt, et exiguo temporis spatio interposito modo his, modo illis
 mercenariam suam operam locarunt. Nam priore bello adversus Per-
 sas pugnarunt, cum multis Dilimnitarum in se irruentes nocturno
 proelio trucidarunt, quemadmodum supra narraui. Quo statim bel-
 lo confecto, dimissi quidem sunt a Romanis, mercede, de qua inter
 ipsos convenerat, accepta; postea autem eos, qui antea ipsis fuerant
 acerrimi hostes, sunt secuti, sive hi ipsi, sive alii, Sabiri tamen
 et ex sua gente ad sociale cum Persis bellum missi.

14. Ex his itaque Sabiris viri quingenti in stabulo quodam sub-
 divo longiuscule a reliquo exercitu dissito considerant; quod quidem
 cum Maxentius et Theodorus plane cognovissent, quodque ibi po-
 sitis armis negligenter viverent, confestim in eos trecentos equites
 duxerunt. Muro itaque in orbem circumsessio, (neque enim ille valde
 erat altus, sed ita tantum, ut equitis extra stantis facies prospici pos-
 set,) huic, inquam, muro appropinquant, omni ex parte barbaros ia-
 culis, saxis, sagittis et quovis alio telorum genere feriebant. Tum
 hi plures esse hostes, quam revera erant, suspicati simulque inopi-

- A. C. 556 τὸ ἀπερκεῖς ὑποκατήσαντες, ἅμια δὲ καὶ τῷ ἀδοκίμῳ καταπέ-
 L. I. 3^ο πληγμένοι, ἀμύνεσθαι μὲν ἤκιστα διανοοῦντο, φεύγειν δὲ αὐ-
 τοῖς οὐ μάλᾳ ἔξην τῷ θριγκῷ περιεχομένους. οἱ μὲν εὖν ἄλλοι
 ἅπαντες χυδὴν αὐτοῦ διεφθάρησαν, μόνου δὲ τεσσαράκοντα
 ἄνδρας παραλόγως διαλαθόντες, καὶ ἐπὶ τοὺς τοίχους ἐναρῆθι-
 χώμενοι, εἶτα ἐπὶ θύατρα διεκπεσόντες, ὑπὸ τὸ λάσιον τῆς
 D ἐχομένης ἐκρύπτοντο ὕλης. πλὴν ἄλλὰ καὶ τούτους οἱ Ῥωμαῖοι
 ἀνιχνεύειν ἐπειρῶντο. τούτων δὲ τοῖς Πέρσαις ἀπηγγελημένων,
 αὐτίκα οἷος ἱλας ἰππέων στέλλουσι ἐπ' αὐτοὺς ἕς δισμορίους
 ἄνδρας συντεταγμένους. οἱ δὲ Ῥωμαῖοι, εἰζάντες τῷ πλήθει
 καὶ ὡσπερ ἀρκοῦμενοι τῷ γεγενημένῳ, ἀπεχώρουν Ῥωμαῖοι,
 καὶ αὐθις ἕς τὸ πρότερον φρούριον ἐσδραμόντες, ἐν τῷ ὠσα-
 λαῖ καθίσταντο, τῷ μὲν πραχθέντι μεγαλαυχῶντες, ἀνιά-
 μεκοὶ δὲ μόνον ἐπὶ Μαξεντίῳ. ἐτόγχανεν γὰρ τῶν ἀνὰ τὴν ὕλην
 διαδύντων βαρβάρων ὑπὸ του βιαιότατα τετρωμένος, ὡς καὶ φθ-
 ράδην ἀχθῆς ἐπὶ κλίνης κρεῖττον ἀπάσης ἐκλίδας ἀποσωθῆναι.
 P. 123 ὅπειδ' ἄν γὰρ ἐβέβλητο, αὐτίκα οἱ ὀπαδοὶ ἀράμενοι αὐτὸν ᾤχοντο
 μετὰ τύχους, πρὶν ἅπαντας ἐπελθεῖν τοὺς πολεμίους. ὡς δὲ ἤκον
 καὶ ἐπεφέροντο, τότε δὴ οἱ ἄλλοι Ῥωμαῖοι ἐφ' ἑτέραν τινὰ φεύ-
 γοντες πορείαν, καὶ κατὰ σφῶν τοὺς διάκοντας ἐπισπώμενοι, χθ-
 ραν παρέσχοι ἐκείνῳ ἐν τῷ ἐρύματι σχολαίτερον ἀποκομοθῆναι.
 16. Ἐν τούτῳ δὲ Ἰουστίνος ὁ Γερμανοῦ ἕνα τῶν ἀμφ'
 αὐτὸν ταξιαρχῶν ἄνδρα Οὐννον, τὸ γένος, Ἐλμινζοῦρ ὄνομα,
 12. εἰσδρ. vulg. 15. δέντων R. 16. σωθῆναι R.

nato rei percussī, nec de tuendo se admodum cogitabant, neque effu-
 gio locus patebat, quod muro essent circumvallati. Ibi ergo alii
 omnes passim caesi sunt, soli vero XL. viri cum mirificis manibus pe-
 dibusque in summum murum conscendissent, in diversam partem de-
 lapsi, in proximae silvae densitate delituerunt; quos tamen Romani
 investigare non destiterunt. Haec simulatque Persis fuerunt nuntiata,
 confestim illi turmas equitum in eos mittunt, duo virorum millia acie
 bene instructa. Romani vero, cedentes multitudini et veluti contenti
 praeterito facinore, cursim sese receperunt et in propugnaculum,
 unde venerant, refugientes in tuto se continuerunt; praeclearo quidem
 facto gloriabundi. Maxentii tantum vicem dolentes. Erat enim is a
 quodam barbarorum, qui in silvam se abdiderant, gravissime vulnera-
 tus, adeo ut lectica elatus praeter omnem spem servatus fuerit. Sta-
 tim enim atque ictus fuerat, confestim assedae, eo sublato, quam ci-
 tissime se inde abrupuerunt, priusquam universi hostes irruerent.
 Cum vero venirent impetumque facerent, tum Romani ad aliam
 quandam viam fugientes, et in se eos, qui insequabantur, attrahentes,
 locum illi dabant, ut aegre tandem in propugnaculum deferretur.

15. Interea Iustinus Germani filius unum e suis ducibus, Hunnam
 natione, Elminur nomine, ex Insula Rhodopolim misit cum duobus

ἔστειλεν ἐκ τῆς Νήσου ἐκ τῆν Ῥοδόπολιν ἑκατὸν χίλιους ἰσ. A. C. 366
 πόντας. ἥδε δὲ ἡ Ῥοδόπολις ἐστὶ μὲν πόλισμα Κολχικόν, ὅπερ ^{L. 39}
 Περσῶν δὲ ἄνω ἐν τῷ τότε κατεῖχτο, ἐλόντος αὐτὴν πολλὴν
 ἔμπροσθεν χρόνῳ τοῦ Μερμερόου, καὶ φρονεῖν Περσικὴν
 5 ἔγκαταστήσαντος. ταῦτα δὲ ὁποῖόν τινα κατεῖργαστο τρόπον, B
 οὐ μοι εἰρήσεται, ὡς δὴ Προκοπίῳ τῷ ἔητορι σαφῶς ἀναγε-
 γραμμένα. ἐπιταῦθα δὲ οὐκ τῷ Ἑλμινζοῦ ἀφικόμενα αἰεὶ
 τις ἔυνελάβετο τύχη. ἐτύχασον γὰρ αἱ τε τῶν Περσῶν φρο-
 10 ροί, οὕτω ξυνανεχθέν, ἐκτός προ τοῦ ἄστεος διατρέβοντες,
 10 καὶ τὸ πλῆθος τῶν οἰκητόρων ἄλλος ἄλλοι δισκοδασμένον
 τοιγάρφει ἀκοναὶ παρελθῶν εἶσω, καὶ τὴν πόλιν παρασημα-
 μένος, ὃ δὲ καὶ τὴν περιουσίαν κατέδραμεν καὶ ἦσαν μὲν Περ-
 σικὴν εἶδον ἀπόμωσαν, τοῦτους δὲ παναλεθροῖα διέφθειρε,
 τὸ δὲ ἰθαγενῆς ἔκαν καὶ ἐπιχώριον, ἐπειδὴ αὐτοὺς διέγνω
 15 τῷ ὀφθαλμῷ δέσει μᾶλλον ἢ τῇ σφῶν ἀπιστία μηδισίαντας, ἐπαι- C
 κείν αὐθις τῇ οἰκείῃ ἐφήμα πατριδί, ἀιήρους τε λαβῶν ἐς τὸ V. 37
 πιστότερον, καὶ ἕκαστα ἐν δέοντι κραυγαίμενος. οὕτω τε αὐ-
 θις ἡ Ῥοδόπολις ἐς τὰ πρότερα ἐπανῆκτο, στέργουσα τε τῆ
 20 πάτρια νόμιμα, καὶ βασιλεῖ τῷ Ῥωμαίων ὑπακλινομένη. τοῦ-
 20 αὐτου μὲν οὐκ τοῦ θέρους εὐδέν τι ἄλλο ἐπράχθη ὁποῖον καὶ
 ἐς λόγον φέρεσθαι μνήμην. τοῦ δὲ χειμῶνος ἐπιλαβόμενου, εἰ
 μὲν Πέρσαι εὐθὺς μετανίσταντο, καὶ ἐπανήσαν ἐς τε τὸ Κο-

7. ἀφικουμένη R. 10. πλῆθος R. et Intpr. *multitudo*, πλείστον
 vulg. *κεκοδασμένοι* R. 15. ὀφθαλμῶν conl. B. Vulg. malo. 18.
 πρότερα R., πρότερον vulg. 20. καὶ ins. ex R. 22. Κο-
 ταίσιον vulg.

equitum millibus. Est autem haec Rhodopolis oppidum Colchicum,
 a Persis tamen tunc temporis tenebatur, a Mermeroe multo ante ca-
 pitum, qui etiam Persicum praesidium in se collocarat. Haec vero qua
 pacto gesta fuerint, praeteribo, ut a Procopio rhetore aperte con-
 scripta. Posteaquam igitur Elminzur eo pervenit, prospera quaedam
 iuvit fortuna. Persarum enim praesidium forte per id tempus alibi
 extra oppidum versabatur, maximaque oppidanorum pars alius alia
 concesserat. Nullo itaque negotio ingressus, oppido in suam potesta-
 tem redacto, circumiacentem etiam agrum pergrassatus est, et quic-
 quid e Persicis copiis obvium habuit, ad unum omnes trucidavit; quot
 quot vero erant indigenae ac cives, cum eos sciret externa metu
 magis quam propria perfidia Persarum partes secutos, ut patriam
 rursus suam incolerent, permisit; obsidibusque maioris securitatis causa
 acceptis, omnia, prout par erat, constabiliavit. Atque ita Rhodopolis
 ad priorem statum est reducta, et patria instituta amplectens et Ro-
 manorum Imperatori subdita. Hac igitur aestate nihil aliud gestum
 est memoratu dignum. Bruma vero invalescente, Persae quidem statim
 solutis castris Cotaisim et Iberiam versus sese receperunt, animo

A. C. 556 ταῖσιν καὶ τὴν Ἰβηρίαν, ὡς δὴ ἐνταῦθα διαχειμιάζειν βουλό-
 I. I. 30 μνοι, χαίρειν πολλά εἰπόντες τῇ πρὸς Μισιμιανούς ἐπικου-
 ρίᾳ· οὐ γὰρ ἐννομον αὐτοῖς οὐδὲ πάτριον κατ' ἐκεῖνο τοῦ και-
 D ροῦ ἐς ἐκδήμους στρατείας διαπονεῖσθαι. οἱ δὲ Ῥωμαῖοι τῶν
 ἐφειδρευόντων ἀπαλλαγέντες, καὶ δὴ τῆς προτέρας εἰχνοῦς
 αὐτῆς πορείας. γενομένοις δὲ αὐτοῖς ἀμφὶ τὸ φρούριον τὸ Τι-
 βέλεος, οὕτω καλούμενον, ὃ δὴ τὴν τε τῶν Μισιμιανῶν χώ-
 ραν καὶ Ἀψιλίων διορίζει καὶ ἀποτεμένεται, ἐπίσταται ὁ Μαρ-
 τίνος, ἐφ' ᾧ ἐς τὰ λοιπὰ ἡγεῖσθαι καὶ ἄπαν τὸ στράτευμα
 διατάττειν. ἀλλὰ νόσος τις αὐτῷ ἐνσκήψασα μοχθηρὰ παρεί-10
 λετο καὶ ἀνέκοψε τὴν προθυμίαν. καὶ ὁ μὲν αὐτοῦ ἐμμετή-
 κει, ὡς ὀλίγῳ ὕστερον ἐπὶ τὴν Κολχίδα γῆν ἐπανήξον καὶ
 τὰ ἐκεῖνη πόλεις. οἱ δὲ καὶ ὡς ἀνὰ τὰ πρόσω ἐχώρον,
 ἐπὶ τοῖς προτέροις πάλιν ἀγόμενοι ἡγεμόσιν. πρῶτα μὲν οὖν
 ἐβήθησαν χρῆναι ἀποπειρᾶσθαι τῶν Μισιμιανῶν, εἴ που ἄραι-15
 P. 124 ἐθελοῦσιν ἐς τὸ σῶφρον μεταβάλειν, καὶ τοὺς οἰκέλους ἄρ-
 χοντας ἐπιγνόντες, μεταμελήσοι αὐτοῖς τότε γούν τῶν ἡμαρ-
 τημένων, καὶ σφᾶς τε αὐτοὺς τοῖς Ῥωμαίοις ἐγχειρίσαιεν,
 καὶ τὰ χρήματα ὅποσα τὸν Σωτήριχον ἀφείλοντο, ἀλλὰ καὶ
 ταῦτά γε ἀποδοῖεν. καὶ τοῖσιν ἐκ τοῦ Ἀψιλίων γένους λογι-20
 μους ἄνδρας, ὡς οἶόν τε ἦν, ἀπολεξάμενοι, στέλλουσιν ἐς ταῦ-
 τα πρεσβευσομένους. οἱ δὲ Μισιμιανοὶ τοσοῦτ' ἐδέθησαν τῆς

1. Pro. ὡς δὴ R. ἐπειδῆ.

6. Inpr. *Tibelim.*

13. ἐ-

κελνῆς R. καὶ om. Par.

18. Pro τοῖς R. τότε.

ἐγχειρί-

σαιεν R. et Lugd. 2. m., ἐγχειρήσαιεν vulg.

22. πρεσβευσο-

μένους R. (Cl.), πρεσβευσαμένους vulg. τοσοῦτον R.

ibi hibernandi, auxilio Misimianis ferendo longum dicentes vale. Neque enim patriis ipsorum institutis ac moribus est receptum, per hie mem foris longinquas laboriosasque expeditiones suscipere. Romani vero ab insidentibus itinera Persis iam liberi, priorem suam in Misimianos expeditionem sunt prosecuti. Cum vero ad praesidium Tibelem ita dictum venissent, quod quidem Misimianorum regionem ab Apsiliis disternat, advenit Martinus, ut reliquas copias duceret, et universum exercitum ordinaret. Sed gravis quidam morbus superveniens consilium ipsius turbavit atque interrupit. Atque ipse quidem ibi mansit, tanquam paulo post in Colchicam regionem eiusque castella rediturus; exercitus vero nihilominus ulterius progressus est, sub prioribus iterum ducibus ductus. Primum quidem igitur tentandos esse Misimianorum animos censuerunt, an forte libentes ad saniora consilia converterentur, agnitisque suis principibus, poenitudine tandem suorum delictorum ducerentur, et se ipsos Romanis dederent pecuniamque omnem, quam Sotericho eriperant, restituerent. Delectos itaque ex Apsiliorum gente spectabiles viros oratores eo mittunt. Misimiani vero tantum aberant, ut crudelitatem remitterent aut novis officiis praeteriti facti ab-

ὁμοίητος ὑφελθὼν καὶ τοῖς ἐπεγγυομένοις τὸ τοῦ φθάσαντος A. C. 556
 ἄσπον μετακδομηῆσαι, ὥστε ἀμέλει οἱ ἀθέμιστοι καὶ ἐναγείς^{L. I. 30}
 καὶ κακοδαίμονες καὶ ἅπαν ἄλλο ἄξιοι ἀκούειν ὃ, τι ἂν τις αὐ- B
 τοὺς νεμεσῶν ἀποκαλέσοι, παρωσάμενοι καὶ ἐμπατήσαντες τὰ
 βλοικὰ τῶν ἁπάντων ἀνθρώπων νόμιμα, τοὺς πρέσβεις ἀθρόον
 ἀπέκτειναν, καὶ ταῦτα Ἀψιλίους γε ὄντας ὁμοδιαίτους καὶ
 ἀγχιτέρμονας, καὶ ὧν μὲν ἐπεκάλουν ἐκεῖνοι Ῥωμαίοις τε καὶ
 Σωτηρίῳ οὐπώποτε μετειληγότας, παραίνεσιν δὲ φιλίαν ἐς
 τὸ συνοῦσον ἄγουσαν οὐ ζῆν χαλεπότητι ἀπαγγείλαντας.

10 ις'. Οὕτως ἄρα ἐκ παρανοίας τὸ πρότερον καὶ ἀνοσιῶν
 ἔργων ἀρξάμενοι, τῶν αὐτῶν εἶχοντο διαπαντὸς ἐγχειρημάτων,
 ἢ καὶ πολλῶ ἀνοσιωτέρων. καὶ γὰρ ἐγνωσμένον αὐτοῖς ὡς οἱ
 Πέρσαι ἀπίοντες ἔρχοντο, καὶ κατὰ τὸ ζυγκείμερον οὐκ ἐπα-
 μύνουσιν, ἀλλὰ, τῇ τῶν τόπων δυσχωρίᾳ πεποιθότες, καὶ τῷ
 15 οὐπώποτε δυνήσεσθαι τοὺς Ῥωμαίους παραμείψασθαι τε αὐτήν C
 καὶ ὑπερβαλέσθαι, οἱ δὲ τὰ δεινότερα ἔδρασαν. ἔστι γὰρ τι
 ὄρος προβεβλημένον τῆς χώρας, αἰπὺν μὲν οὐ λίαν, οὐδὲ ἐπι-
 μέγα ἡρόμενον, ἄναντες δὲ σφόδρα καὶ ὄρθιον, καὶ πέτραις
 ἀποτόμοις ἐκατέρωθεν πεπυκνωμένον βραχεῖα δὲ ὁδὸς ἐν μέ-
 20 σσῳ καὶ ἀτριβῆς ὑποφαίνεται, καὶ ὁποία μηδὲ ἐνὶ ἀνδρὶ ἀδέε-
 στερον πορευομένη βαιτὴ εἶναι ῥαδίως καὶ εὐεπίδρομος, ὡς εἶγε

2. ἀθέμιστοι R., ἀθέμιτοι vulg. 5. ἀπάντων om. R. 6.
 γε ante Ἀψιλίους ponit R. 7. ἐπεκάλουν R. (Cl.), ἀπεκάλ-
 λουν vulg. 9. ἀπαγγείλαντας Lugd. 2. m. (Cl.), ἀπαγγεί-
 λαντες R. et vulg. 10. ἐκ παροινίας conl. Vulc. 15. οὐ-
 πώποτε R. (Cl.), οὐπώποτε vulg. 16. γὰρ τι R., καὶ τι Lugd., γὰρ
 καὶ τι edd. 21. βαιτὴ εἶναι ε. R., ῥαδ. εἶν. β. vulg.

surditatem emendant, quin potius nefarii et piaculares fanatici-
 que homines et quodvis aliud convitium, quod indignatio cuiuspiam
 suggerat, audire digni, reiecto proculcatoque communi omnium ho-
 minum iure, oratores confestim trucidarunt, cum tamen Apsillii es-
 sent, eiusdem cum ipsis instituti et contermini, quique eorum, de
 quibus illi Romanos pariter et Soterichum insimulabant, neutiquam
 consilii participesve fuissent, amicam tantum admonitionem quaeque
 in rem ipsorum futura esset, citra ullam acerbiter denuntiantes.

16. Ita utique a vesania initio impiisque factis orsi, iisdem
 perpetuo facinoribus insistebant, immo vero multo etiam sceleratori-
 bus. Cum enim scirent Persas abiisse, neque, ut convenerat, auxilio
 venturos, locorum tamen difficultate freti, et quod sperarent Roma-
 nos nunquam eam transituros et superaturos, atrociora perpetrarunt.
 Est enim mons quidam regioni obiectus, non quidem admodum al-
 tus, neque valde in sublime tendens, acclivis tamen vehementer at-
 que arduus et praeruptis petris utrobique densus. In medio angu-
 sta quaedam parumque trita via se ostendit, quaeque ne uni quidem
 viro intrepide eunti facilis accessu sit et pervia, adeo ut si quis ver-

- A. C. 556 τας ἐπιτάξας τῇ ἀκρωτική διακωλύει τοὺς ἐπίοντας, μήποτε
 I. I. 30 διαβήσασθαι πολεμίους, μηδὲ εἰ πλῆθος εἰς ἀνάριθμον, μηδὲ
 εἰ κούφοι ἅπαντες καὶ εὐσταεῖς, ἐποιοὺς φροῖ τοὺς Ἰσάι-
 ρους. ταύτῃ δὴ οὖν τῷ χώρῳ πύονοι, ἐς ἀπόνοϊαν ἐτρέπον-
 D το βιαιοτάτην. ἀλλ' οἱ Ῥωμαῖοι, τοῦ μιάσματος ἀπηγγελμέ-
 ρων, ἐν ὁρῆνῃ ἐποίησαντο τὸ γεγενημένον. καὶ δὴ τῶν βαρβά-
 ρων μελλόχτων, καὶ οὐκ αὖ φρουράς τῷ λόφῳ καταστησάντων,
 προετῆραντες κρατοῦσι τῆς ἄκρας ῥαχίας, καὶ οὐδενὸς εἰρ-
 γοντος ὑπερβάντες, ἐς τὰ ἱππύσιμα τῆς χώρας ἅπαντες καὶ
 ἀναπεπταμένα παρῆλθον πεδία. οἱ δὲ Μισιμιανοὶ ἐπειδὴ τῆσ-10
 δε διήμαρτον τῆς ἐλπίδος, ἀντίκα τὰ πλεῖστα γε καὶ περιττὰ
 τῶν σφετέρων φρουρίων ἐμπρήσαντες, ὡς οὐχ οἶόν τε ὄν ἅπα-
 σιν ἀρκέσαι, ἐς ἓν τι μόνον, ὅπερ ὀχυρώτατον αὐτοῖς ἐδόκει,
 V. 88 ἅπαντες ξυνελέγοντο. τοῦτο δὲ Ἰζάχαρ μὲν ἐκ παλαμοῦ ὀνο-
 μάζεται, Σιδηροῦν δὲ αὐτὸ διὰ τὸ στεγρόν τε καὶ ἀνάλωτον
 ἐπίκλην ἀποκαλοῦσιν. ὀλίγοις δὲ τισι τῶν Ῥωμαίων καὶ οὐ
 P. 125 πλέον ἢ τεσσαράκοντα ἱππεῦσι ξυνηθροισμένοις, (ἦσαν δὲ οὐ
 τῶν πολλῶν, ἀλλ' ἔξοχοι ἐς τὰ μάλιστα, καὶ τόγμασιν ἐφ-
 στηκότες,) τούτοις δὴ ὅν ἀποκριδὸν τοῦ ἄλλου ὀμίλου πορευ-
 ομένοις, ἐπιφοιτῶσιν ἄκρως τῶν Μισιμιανῶν ἐς ἐξακροσίους, 20
 πεζοὶ ἅμα καὶ ἱππότες, οἰόμενοι ἅπαντας τῷ πλῆθει. ἔλλα-
 βόντες ῥαδίως διαχειριεῖσθαι. οἱ δὲ τῇ τῶν πολέμων ἐμ-
 1. ἀκρωτική R. 3. ὅποια R., qui error saepe recurrit. 4.
 χωρίῳ R. 7. φρουράς R. et Intpr. praesidia, φρουράν vulg.
 11. τὰ add. R., γε om. idem.

tici montis insistens accedentes aditu prohibeat, hostes nunquam eum transire queant, ne si infinita quidem sit multitudo, neque si levis atque expediti omnes sint, quales esse Isauros ferunt. Hoc itaque loco freti, ad summam vesaniam sunt conversi. At Romani, execrabili Misimianorum facto ipsis nuntiato, ingentem ex eo indignationem conceperunt. Cunctantibus interea barbaris, cum nondum praesidia monti imposuissent, antevertentes eos Romani summa iuga occupant, nemineque obsistente ea superantes, omnes statim in planiores equisque pervios campos effunduntur. Misimiani vero ea spe frustrati confestim plurimis et supervacaneis ipsorum propugnaculis incensis, quod nimirum omnibus tuendis pares non essent, in unum quoddam solum, quod munitissimum ipsis videbatur, omnes se receperunt. Zachar id ab antiquo nominatur; Ferreum autem id ipsum, quod firmissimum sit atque inexpugnabile, cognominant. Paucis vero quibusdam Romanis, et non pluribus quam quadraginta equitibus simul congregatis (erant autem non e multis, sed eximii in primis et agminum duces) hos, inquam, separatim a reliquo exercitu procedentes, invadunt Misimiani viri sexcenti pedites pariter atque equites, rati se omnes multitudinem circumventos facile caesuros. Hi vero

πειρία ἐς γεώλοφόν τι ἀναδραμόντες, ἀρετῆς ἐπεδείκνυντο A. C. 556
 ἔργα. καὶ ἦν ἐπιπολὺ ἡ μάχη καρτερὰ καὶ ἀμφίβολου, τῶν I. l. 30
 μὲν κύκλωσίν τινα ποιήσασθαι πειρωμένων, τῶν δὲ Ῥωμαίων
 νῦν μὲν ἀθρόον ἐπεισηδιῶντων, ὡς καὶ διασπᾶν καὶ ἀναταρατά-
 5 τειν ἅπασαν τὴν φάλαγγα τῶν πολεμίων, νῦν δὲ ἀδῖς ἀνα- B
 θεόντων καὶ ἐν τῇ ἀσφαλεῖ γυγνομένων. ἐν τούτῳ δὲ τῆς ἄλ-
 λης στρατιᾶς ἄνωθεν ἐξ ὑπερέτερου τιγὸς ὄρους ἐπιφανείσης,
 ἐνέδραν εἶναι καὶ δόλον οἱ βάρβαροι τὸ χρεῖμα ὑποτοπήσαν-
 10 τες, εὐθὺς ἔφρευγον προτροπάδην. ἀλλ' ὁ τῶν Ῥωμαίων στρα-
 15 τὸς, (ἐτύγχανον γὰρ ἤδη ἅπαντες ἀλλήλοις ἀναμεμιγμένοι.)
 ἐνέκειντο μάλα διώκοντες, ἕως τοὺς πλείστους πολεμίους ἀπέ-
 κτειναν, ὡς μόνους ἐκ τοσούτων ὀγδοήκοντα ἄνδρας ἐς τὸ Σι-
 20 δηροῦν ἐκείνο φρούριον ἀποσωθῆναι. εἰ μὲν οὖν αὐτίκα ὅπως
 εἶχον ὁρμῆς οἱ Ῥωμαῖοι ἐπῆλθον τῷ ἐρύματι, κατακεκλη-
 25 γμένων τῶν βαρβάρων τοῖς ξυνερχθεῖσιν, πάντως ἂν, οἶμαι,
 αὐτοβοεῖ γε ἅπαντας εἶλον, καὶ αὐθιμερὸν ὁ πόλεμος ἐτελεύτα. C
 νῦν δὲ τῷ μὴ παρεῖναι αὐτοῖς στρατηγὸν τῶν ὀνομαστοτάτων,
 δυνάμει τε καὶ φρονήματι προὔχοντα, ἴσους δὲ σκέδον τι
 30 ἅπαντας καθεστάναι, ὡς καὶ ἀντεγκαλεῖν ἀλλήλοις τυχὸν καὶ
 35 ἀντιπαρακελεύεσθαι, καὶ ὅποια ἅττα τις φήσειεν τοιαῦδε καὶ
 ἐπαίειν, ἀτελεῖ καὶ οὐ λίαν ἀξιέπαινα ὑπῆρχε τὰ ἐγχειρήματα.
 ἐς γὰρ διάφορόν τινα γνώμην μεμερισμένοι, καὶ τοὺς μὲν
 11. πολεμίους add. ex R. et Intr. 13. ἀποσωθῆναι R., περι-
 σωθῆναι vulg. 17. νῦν δὲ — καθεστ. om. R. 20. ὅποια R.,
 ὅποι' vulg.

rei bellicae peritia in collem quendam cursu delati, fortiter strenue-
 que rem gerebant, fuitque dudum acris inter eos dubiaque pugna;
 illis quidem in orbem Romanos cingere conantibus, Romanis autem
 modo confertim in eos prosilientibus, adeo ut universam hostium
 aciem convellerent ac perturbarent, modo retrocedentibus et in tu-
 tum sese recipientibus. Interea dum reliquae Romanorum copiae
 eminus ex editiore quodam monte se ostendunt, barbari insidias et
 dolum rem esse suspicantes, concitatissime statim fugerunt. At Ro-
 manorum exercitus (iam enim universi inter se permixti erant) ho-
 stium tergis acriter insistebant, donec quamplurimos eorum inter-
 fecerunt, adeo ut ex tanto numero soli octoginta viri in Ferreum
 illud propugnaculum salvi redierint. Quod quidem propugnaculum
 si eodem impetu invasissent Romani, percussis hac recenti clade
 barbaris, non dubitarim, quin primo insultu universi capi potuis-
 sent, eoque ipso die bellum finem habuisset. Nunc vero quod ce-
 lebriore aliquo praefecto essent destituti, quique potestate prudenti-
 aequae excelsaret, sed omnes propemodum inter se essent pares, et
 mutua consilia improbando contrariaque mandando certarent, et
 qualia quisque dixisset, talia audiret, imperfectae eorum actiones
 aequae admodum dignae laude fuerunt. Cum enim in diversas es-

A. C. 556 τοῦτο, τοὺς δὲ ἄλλο τε ἀρέσκον, ἐπράσσετο μὲν οὐδὲ ὀπό-
 1. I. 30° τερον τῶν βεβουλευμένων ἕκαστος δὲ χαλεπαίνων, ὅτι μὴ τὸ
 οἰκεῖον ἐνίκα, ἐκμελῶς πως καὶ ἀταλαιπώρως προσῆει τοῖς
 ἔργοις, καὶ μᾶλλον ἤθετο τῶν ἀποτεύγμασιν, ὡς ἂν ἔχοι με-
 γαλαυχεῖν ὕστερον καὶ παρῴρησιάζεσθαι πρὸς τοὺς πέλας, καὶς
 D τοῦ ἐνδεοῦς αἰτίαν οὐκ ἄλλο τι ὑποφαίνεσθαι, ἢ τὸ μὴ τὰ οἰ-
 δόξαντα διαπραχθῆναι.

15. Ἐν τούτοις δὴ οὖν ὄντες, πόρρω που τῶν πολεμίων
 ἢ ὡς ἐν πολιορκίᾳ ἐστρατοπεδεύσαντο· καὶ πρὸς γε αὐτὸν
 ἀμφὶ τὸ περιόρθρον γοῦν ἴοντες τὰς πρόσβολὰς ἐν δέοντι ἐ-10
 ποιοῦντο, ἀλλὰ ὄκνη εἰκόντες καὶ ραθυμία, ὁδοῦ πάρεργα
 ἠγοῦντο τὰ σπουδαῖα καὶ ἐπικαιρότατα, κατόπιν μὲν τοῦ προσ-
 ἤκοντος καιροῦ ἐπιφοικῶντες τοῖς ἐναντίοις, πρῶταίτερον δὲ
 ἐπανερχόμενοι. ταῦτα δὲ μαθὼν ὁ Μαρτίνος ἐκέμπει ὡς
 P. 126 τάχιστα ἐπ' αὐτοὺς ἄρξοντά τε ὑπάντων καὶ ἠγησόμενον, 15
 ἄνδρα Καππαδόκην μὲν τὸ γένος, ἀξιωματι δὲ στρατηγικῷ ἐκ
 πλείστον τιμημένον, ᾧ δὴ ὄνομα ἦν Ἰωάννης. Δακνᾶν δὲ
 αὐτὸν προσεπωνόμαζον. ἔσταλτο δὲ ἐς Κόλχους οὐ πολλῶ ἔμ-
 προσθεν ἐκ βασιλέως, τὸ 'Ρουστικὸν ἔχων ἐπίταγμα, ἐφ' ᾧ
 ἕκαστά τε τὰ ποιούμενα ἐς τὸ ἀκριβὲς διαγγέλλειν, καὶ τῶν 20
 στρατιωτῶν τοὺς ἀριστεύοντας βασιλεῖσι δώροις φιλοφρονεῖ-
 1. οὐδὲ R., οὐδ' vulg. 2. βεβουλευμένων R. 4. ἔχῃ R. 11.
 ἀλλὰ καὶ R. 14. αὐτὰ R. 17. τιμημένων sph. Par. φ
 δὴ οὖν R. 20. ἐπαγγέλλειν R. 21. τοῖς ante βασ. vulg.

sent sententias secti, atque alii quidem hanc, alii aliam quandam probarent, nihil eorum, quae consulebantur, peragebatur; sed unusquisque, aegre ferens suam sententiam non valuisse, negligentius segniusque ad rem gerendam accedebat, et sinistris eventibus magis gaudebat, ut in posterum gloriari liberius se ipsum apud suos iactare, nullamque aliam sinistri eventus causam fuisse demonstrare posset, quam quod privatum suum consilium secuti non essent.

17. Hoc in statu cum res essent, remotius nonnihil ab hostibus, quam ut in obsidione, castrametati sunt: praeterea neque sub diluculum euntes quales opus erat insultus faciebant; sed ignavia vecordiaque victi, res serias maximeque opportunas pro accessoriis et supervacaneis censebant; serius quidem quam oportebat in hostes impetum facientes, maturius vero quam expediebat sese recipientes. Haec cum cognovisset Martinus, emittit quam citissime ad ipsos, qui universis imperaturus et dux futurus esset, virum Cappadocem quidem natione, dignitate vero praetoria iam a multo tempore clarum; cui nomen quidem erat Ioannes, vulgare autem cognomen Dacnas. Missus vero erat ad Colchos non multo ante ab Imperatore, Rustici habens mandatum, ut singula, quae gererentur, accurate recuantiaret, et milites, quorum fortitudo eminisset, regali-

ὄναι. οὗτος δὴ οὖν ὁ Ἰωάννης ἐς Μισιμιανούς ἀφικνόμενος A. C. 556
 καὶ ἐπιστὰς τῷ τῶν Ῥωμαίων στρατεύματι, εὐθὺς ἀμφὶ τὸ I. I. 30
 φρούριον ἅπαντας ἴδρυνε καὶ πολιορκεῖν ἐπειράτο, ἅμα δὲ
 καὶ τοῖς ἔκτοσθεν διαιτωμένοις ἐπιθέσθαι, καὶ τὸ σύμπαν δια- B
 σταράσαι. τῶν γὰρ οἰκήσεων αἱ πλεῖσται οὐκ ἐν αὐτῷ δῆπου
 τῷ περιβόλῳ ἐτύγχανον οὔσαι, ἀλλ' ἐπὶ σκοπέλῳ τινὶ ἄγχοῦ
 παρατεταμένῳ, φάραγγες δὲ ἐν αὐτῷ καὶ πέτραι ἀπερῆζοντο,
 ἐπιπλεῖστον δὴκούσαι, δυσπρόσοδα λίαν καὶ ἄπορα τοῖς ὀ-
 θνείοις καὶ οὐκ εἰθισμένοις τὰ τῆδε ἅπαντα ἐκτελοῦσιν. τὸ γε
 10 μὴν ἐπιχώριον ἐμπειρία τῶν τόπων ἐκ τινος στενωτάτης ὁδοῦ
 καὶ ὑπολανθανούσης, μόλις μὲν καὶ αὐτοὶ καὶ πεπονημένως
 καταφέρονται δὲ ὁμως, εἶπον δεήσοι, καὶ αὐθις ἀνέρπουσιν.
 ἔπο δὲ τὸν πρόποδα ἐν αὐτῷ δὴ τῷ χθαμαλῷ καὶ ἠπλωμένῳ V. 89
 πίδακες ποτίμον ὕδατος ἀναβλύζουσιν, ὅθεν ὑδρεύονται οἱ
 15 τῷ κολωνῷ ἐνοικοῦντες. τότε δὴ οὖν, (ἐπετήρουν γὰρ οἱ Ῥω- G
 μαῖοι καὶ ἀπεῖργον τὸ μέρος,) νύκτωρ οἱ βάρβαροι κατιόντες
 ἤρουντο. Ἰσαυρος δὲ τις ἀνήρ, Ἰλλοῦς ὄνομα, ἐπὶ τῆδε τῆ
 φρουρᾷ τεταγμένος, ἐπειδὴ κατεῖδε πλείστον τῶν Μισιμια-
 νῶν πόρῳ που τῶν νυκτῶν ἐς τοῦτο καταβεβηκότας, ὃ δὲ
 20 οὐποκρυπτόμενος ἤσυχῆ ἔμενε καὶ ξυνηχώρει· ὡς δὲ ἐκεῖνοι
 τὰς κάλπεις ἐμπλήσαντες ἀπεπορεύοντο, εἶπετο λάθρα ὁ Ἰσαυ-
 ρος καὶ συνανήει, ἕως ἐπ' ἄκρον γενόμενος τὴν τε τοῦ χω-
 1. δ' οὖν R. 4. ἔκτοθεν R. 10. στενωτάτης Cl., στενοτάτης
 R. et vulg. 17. ἀρῦοντο R. Pius Intrpr. 21. ἐτορεβοροτο
 R. (ἐπορεύοντο).

bus donis prosequeretur. Hic itaque Ioannes cum ad Misimifanos
 pervenisset, et iam Romanorum exercitui praecesset, confestim o-
 mnibus copiis propugnaculo admotis, obsidione illud cingere niteba-
 tur, simulque eos, qui extra debebant, invadere omniâque obtur-
 bare. Domus enim plurimae muri ambitu non concludebantur, sed
 in scopuloso quodam loco prope exprorecto, in quo praecipitia et
 abruptae petrae, in longum tendentes, difficilia accessu transituque
 exteris et insuetis omnia efficiebant. Incolae vero peritiam loco-
 rum ex angustissima quadam et tecta via aegrè quidem etiam
 ipsi et laboriose, descendunt tamen, si quando opus fuerit, rursus-
 que sursum repunt. Ad radicem vero montis in humili et plano
 solo fontes potabills aquae scaturiunt, unde incolae atquam petunt.
 Tum itaque temporis (observabant enim eos Romani, et ex parte
 prohibebant) barbari noctu descendentes aquam hauriebant. Isau-
 rus autem quidam, Illus nomine, qui ea in parte stationem habe-
 bat, conspicatus multos Misimifanos, qui multa nocte eum in locum
 descenderant, ipse tectus tacitusque suo loco mansit et permisit:
 simulatque vero illi hydriis repletis recesserunt, Isaurus clam eos
 subsequitur, simulque ascendit, donec in summum venisset, et loci

A. C. 556 οίου θέσιν, ὡς οἶόν τε ἦν ἐν σκότῳ, ἄριστα ἐπεφράσατο, καὶ ὅτι
 I. I. 30 οὐ πλείους ἢ ὀκτώ ἄνδρες ἐτετάχατο ἐς τὸ κατασκοπεῖν τὴν
 ἄνοδον καὶ διαφυλάττειν. ταῦτα τοίνυν ἅπαντα καταγνοῦς,
 D αὐτίκα ὑπαναχωρεῖ, καὶ τῷ στρατηγῷ ἕκαστα διαγορεύει. ὁ
 δὲ ἤσθη τε ἄγαν τῷ ἀγγέλματι, καὶ τῆς ἐπιούσης νυκτὸς ἄν-
 δρας ἕκατὸν ἀπολεξάμενος ἀλκίμους τε καὶ θαρραλέους, ἔστει-
 λεν ἐπὶ τὴν ἔφοδον, κατασκοπήσοντάς τε τὸν χώρον, καὶ ἐπι-
 θησομένους ὅπη παρείκοι. εἴρητο δὲ αὐτοῖς, ἐπειδὴν βεβαίω-
 τατα ἀναβαίεν, τότε δὴ σημαίνειν τῇ σύλπιγγι, ὥστε καὶ τοῦ
 ἄλλου στρατοῦ τῷ τείχει προσβάλλοντος ἕκατέρωθεν τοὺς πο-
 λεμίους διακνηθῆναι.

ιη. Ὁ μὲν οὖν Ἴλλοῦς προπορευόμενος ἤγετο τῶν ἀν-
 δρῶν ἐς τὴν ἀνάβασιν, ὡς ἤδη αὐτῷ τῇ πείρᾳ καὶ διεγνω-
 σμένην. εἶπετο δὲ εὐθύς Ζίπερ ὁ Μαρκελλίνου δοροφόρος,
 καὶ μετ' ἐκεῖνον Λεόντιος ὁ Δαβραγέζου, καὶ ἐπ' αὐτῷ Θεό-
 δωρος ὁ τῶν Τζάνων ταξίαρχος· καὶ οὕτως ἐξῆς ἅπαντες οἱ
 P. 127 ἄλλοι ἀνήγοντο στοιχηδὸν ἀλλήλοις παρομαρτοῦντες. ἤδη δὲ
 αὐτῶν ὑπὲρ τὸ μεσαιτατον ἐληλυθόντων, ἐώρων μάλα σαφῶς
 οἱ προτεταγμένοι τὴν τε πυρὰν τῶν φρουρῶν ἀναπτομένην,
 καὶ αὐτοὺς ὡς πλησιαίτατα κατακεκλιμένους· καὶ οἱ μὲν ἐπιτά-
 ρα περιφανῶς ἐκάθευδον, καὶ ὑπορέχοντες ἔκειντο. εἷς δὲ γὰρ
 μόνος ἐπ' ἀγκῶνος ἐρηρισμένος, ὥσπερ ἐγορηγορῶς διετέλει
 γ. τὴν χώραν R. 8. ὅπη R., ὅποι vulg. 11. διακνηθῆναι R.
 13. ὡς add. ex R. 15. Δαβραγέζου R. h. l. et mox, Δαβραγέζου
 vulg. 16. οἱ ἄλλοι add. ex R. 20. καὶ αὐτοὺς R. et Lugd.
 mg., καὶ ὡς αὐτοὺς vulg.

situm, quantum in tenebris fieri poterat, optime contemplatus est, quodque non plures, quam octo viri essent collocati ad observandum tuendumque ascensum. His, inquam, omnibus cognititis, statim descendit, et praefecto singula exponit; qui quidem magnopere eo nuntio est gavisus et nocte proxime sequente delectos centum fortes ac strenuos viros ad aditum illum misit, qui specularentur locum, impetumque, quando res ita ferret, facerent. Mandavit autem iis, ut cum iam certissime conscendissent, tuba signum darent, ut etiam reliquo exercitu in murum irruente, hostes utrumque perturbarentur.

18. Illus itaque praecedens ducebat viros ad aditum iam sibi exploratum. Secutus vero statim est Ziper Marcellini satelles, et ab illo Dabragesus, et post illum Theodorus Zannorum dux, atque ita deinceps omnes seriatim sese mutuo sequebantur. Cum autem iam ab ipsum medium ventum esset, aperte admodum conspicati sunt qui priores erant, excubitorum ignem accensum, et ipsos quam proxime decumbentes; e quibus septem quidem aperte dormiebant, et stertentes iacebant, unus autem solus cubito innixus, vigilanti similis, captus erat tamen etiam ipse somno, capiteque erat

ξυνείχετο γὰρ καὶ ὃς τῷ ὕπνῳ καὶ ἐκαρηβίρει· καὶ εὖπω δῆ- A. C. 556
 λος ἦν ὅποι χωρήσει, ἐπινυστάζων θαμὰ καὶ ἀναπαλλόμενος. I. I. 30
 ἐν τούτῳ δὲ Λεόντιος ὁ Δαβραγέζου ὑπὲρ τέλματός τινος
 ὀλισθήσας καταπίπτει ἀθρόον καὶ ὑποφέρεται, καὶ περιβῆ-
 5 γνησι τὴν ἀσπίδα. πατάγον δὲ ὥσπερ εἰκὸς μεγάλου ἀφθέντος,
 ἀνέθορον ἅπαντες οἱ φρουροὶ διεπτοημένοι καὶ ὑπὲρ τῆς εὐ- B
 νῆς ἡμενοι, τὰ τε ξίφη ἐσπάσαντο, καὶ κατεσκόπων ἅπαντα-
 χοῦ τοὺς αὐχέας περιδινούντες συμβάλλειν δὲ οὐκ εἶχον,
 ὅτι ποτὲ ἐστὶ τὸ γεγενημένον· τῷ τε γὰρ πυρὶ καταναζόμενοι,
 10 τοὺς ἐν τῷ σκότῳ ἐστῶτας διορθῶν οὐκ ἠδύναντο, καὶ ὁ κτύ-
 πος αὐτοῖς καθέδουσι προσπεσῶν, οὐ μᾶλα ἐναργῆς ἦν, οὐδὲ
 ἀποκεκριμένος, οὐδὲ ὁποῖος ὄπλα παραδηλῶσαι κατενεχθέντα
 οἱ δὲ Ῥωμαῖοι ἐς τὸ ἀκριβὲς ἕκαστα κατεθεῶντο. τοιγάρτοι
 τὸ βᾶδιμα ἐπιχώντες, ἀτρέμα ἔμενον, ὥσπερ τῆ γῆ ἐνεβῆ-
 15 ζόμενοι, καὶ οὔτε φωνῆς ἤχος ἐψιθυρίζετο, οὔτε τοὺς πόδας
 μετρίως γοῦν μετεκίνουσι, ἀλλ' οὕτως ὥσπερ εἶχον προσπε- C
 πήγασαν, εἴτε πέτρα ὀξεῖα τυχόν, εἴτε θάμνῳ τινὶ ἐτύγγανον
 ἐπιβεβηκότες. εἰ γὰρ μὴ οὕτως ἐποίουν, καὶ τις ξυναίσθησις
 τοῦ δρωμένου τοῖς φύλαξιν ἐγεγόνει, πάντως ἂν πέτραν τινὰ
 20 μεγάλην ἐπαφιέντες κατὰ τοῦ πρᾶνοῦς ἐξεκύλιον, ὥς ἅπαν-
 τας ἐπιτρίψαι τοὺς ἐπερχομένους. τῷ τοι ἄρα ἐκεῖνοι ἄναυ-

1. καὶ γὰρ ξυνείχετο ὃς R.   2. δῆ R.   6. διεπτοημένοι R.
 8. τοὺς R., τὰς vulg.   9. γεγενημένον R.   16. ὥσπερ R.,
 ὄπως vulg.   18. οὕτω R.

praegravato, neque adhuc satis apparebat, quonam evasurus esset, nutans frequenter capite, rursusque id succutiens. Interea Leontius Dabragesi filius, ad coenum quoddam lubricum lapsus, toto corpore procidit et deorsum est delatus, simulque scutum diffregit. Sonitu vero, uti par est, ingenti excitato, excubitores omnes perterriti prosilierunt, stratisque insidentes, et enses stringebant, et colla in omnem partem versantes despiciebant; neque tamen conicere poterant, quid rei esset. Nam ut splendor ignis ipsorum oculos perstrinxerat, in tenebris constitutos cernere non poterant, et sonitus ipsis dormientibus allapsus non admodum manifestus erat, neque distinctus, neque qui armorum solo allisorum fragorem aperte proderet. Romani vero accuratissime omnia observabant. Quocirca gressu inhibito, quieti tacitique manserunt, veluti terrae radicibus affixi, et neque vocis ullum murmur audiebatur, et pedes ne tantillum quidem movebant, sed ita uti erant fixi immotique stabant, sive acutam aliquam petram, sive fruticem premerent. Nisi enim ita rem instituisset, sensusque aliquis eorum, quae fiebant, ad excubitores pervenisset, illi omnino ingentem aliquam petram deturbassent, quae in declive provoluta facile omnes, qui sursum nitebantur, collisisset. Idcirco Romani taciti immotique stabant; adeo ut ne

A. C. 556 *δοί τε εἰστήκεσαν καὶ ἄδόνητοι, καὶ αὐτὴν δὴ τὴν τοῦ πνεύ-*
 I. 30 *ματος φορὰν ἔυστέλλοντες ἠρέμα καὶ ταμιευόμενοι. καὶ ἄγα-*
μαί γε αὐτοὺς ἔγωγε τῆς εὐκοσμίας; ὅτι δὴ ἅπαντες ἅμα
ὡσπερ ἐκ συνθήματος ἐν ἀκαρεῖ χρόνου τοῦ συνοίσοντος ἐστο-
χασμένοι, ἐνεκαρτέρουν τῇ τάξει, καὶ διενουῶντο ἐν ἑαυτοῖς
 D *ὅποσα φθέγγεσθαι ὁ καιρὸς οὐκ ἐδίδου. οἱ δὲ βάρβαροι, ἐπειδὴ*
αὐτοῖς μηδὲν ὀτιοῦν δεινὸν ὑπεφαίνετο, πάλιν εἰς τὸ προσ-
φιλὲς ἐτραπόnton, ἀσμενέστατα καταδαρθέντες.

19. *Τότε δὴ οὖν οἱ Ῥωμαῖοι οὕτω δὴ τι αὐτοῖς ἀνει-*
μένως ἀναπανομένοις ἐπιβάντες, ἀπέκτειναν τοὺς τε ἄλλους,
 10 *καὶ πρὸς γε ἐκείνον τὸν ἡμιάγροντον, ὡς ἂν τις αὐτὸν ἐπι-*
τωθάζων ἐπικαλέσοι. καὶ τολοιπὸν ἀδεῶς ἀνὰ τὰ πρόσω χωρή-
 V. 90 *σαντες, ἀμφὶ τὰς λαύρας τῶν οἰκήσεων ἐσκεδάννυντο· καὶ ἅμα*
ἢ σάλπιγξ ἐπῆδε τὸ ἐνυάλιον. ἀκούσαντες δὲ οἱ Μισιμιανοὶ
κατεπλήττοντο μὲν τῷ παραλόγῳ· τὰ δὲ παρόντα οὐ ἔξυνιέντες,
 15 *ὅμως ἀνεγρόμενοι ἐπ' ἀλλήλους φοιτᾶν ἔντο καὶ ξυναθροί-*
 P. 128 *ζεσθαι, ἄλλος ἄλλοθεν διεκπηδῶντες. ἀλλ' οἱ Ῥωμαῖοι ἐν*
αὐτοῖς δὴ τοῖς προθύροις ὑπαντιάζοντες, καὶ ὡσπερ τοῖς ξί-
φροσιν αὐτοὺς δεξιούμενοι, πλεῖστον ὅσον εἰργάζοντο φόνον.
οἱ μὲν γὰρ ἤδη ἐκβάντες εὐθύς ἀνήρητο, ἕτεροι δὲ παρῆσαν,
 20 *καὶ ἄλλοι ἡμελλον, καὶ λώφησις οὐκ ἦν τοῦ κακοῦ, ἀπάντων*
ἐπειγομένων. ἤδη δὲ καὶ γύναια πολλὰ διαναστάntα θύραζε
 3. ἔγωγε add. ex R. 4. χρόνου R., χρόνω vulg. 7. μη-
 δὲν R., οὐδὲν vulg. 9. τότε δὲ R. 12. ἐπικαλέσοι R., ἀποκα-
 λέσοι vulg. 17. ἄλλος R., ἄλλους vulg. 21. ἢ μάλλον R.,
 ἡμελλον in mg.

spiritum quidem emitterent, sed eum in pectore conditum preme-
 rent. Et certe miror ac laudo optimum ipsorum ordinem, quod om-
 nes simul veluti ex pacto uno temporis momento id, quod ex re
 futurum esset, collimantes, in ordine perstiterint, et in animis suis
 cogitarint, quae proloqui tempus non patiebatur. Barbari vero, cum
 nihil incommodi aut periculi animadvertent, rursus ad id, quod
 amicum erat, se convertunt, suavissime dormientes.

19. Tum itaque Romani, illos ita in somnum effusos adorti, tru-
 cidant cum aliis tum etiam illum semivigilem, ut aliquis ipsum per
 iocum appellaverit; ac deinceps intrepide progredientes, per vicos do-
 mum diffusum sunt, simulque tuba classicum cecinit; quo exaudito
 Misimiani novitate rei sunt percussi, quo vero in statu res essent
 nescientes, excitati tamen inter sese coire nitentur, et alios alitando
 prosilientes congregare. At Romani in ipsis vestibulis occurrentes,
 et quodammodo ensibus ipsos excipientes, ingentem stragem ediderunt.
 Alii enim iam egressi statim interficiebantur, et mox alii, rursusque
 alii atque alii; neque ulla erat caedis remissio, omnibus urgentibus.
 Jam vero etiam multae feminae stratis effusae cum magno eiulatu

ξυνέρξαι δλοφυρόμενα· ἀτὰρ οὐδὲ τούτων ἀπέχοντο οἱ Ῥω- A. C. 556
 μαῖοι, ὀργῇ φερόμενοι, ἀλλ' ὠμότατα καὶ αὐταὶ κτεινόμεναι, I. I. 30
 ἀπὴλανον τῆς τῶν ἀρξένων ἀτασθαλίας. μία δὲ τις τῶν κομ-
 ποτέρων δῆα κατέχουσα καιομένην, ἐμφανεστάτα ἐπορεύετο
 5 καὶ ἡ μὲν δορατίῳ τὴν γαστέρα διατορηθεῖσα, οἰκρότατα
 ἐτεθνήκει, τῶν δὲ τις Ῥωμαίων ἀνελόμενος τὸ λαμπάδιον B
 ἐμβάλλει πῦρ τοῖς περιανλίμασι. τὰ δὲ, (ξύλοις γὰρ καὶ φο-
 ρυτῷ ἐτύγγανον ἐσκευασμένα,) τάχιστα ἐνεπίμπρατο· ἡ τε φλόξ
 ἐς τοσοῦτον μεγέθους ἐξήρθη, ὥς καὶ τῷ Ἀμιλίῳ ἔθνευ καὶ
 10 τοῖς πορρωτέρῳ ἔτι τὰ ποιούμενα διαγγέλλειν. τότε δὲ οὖν
 καὶ μᾶλλον οἱ βάρβαροι χύδην ἀπώλλυντο. οἱ μὲν γὰρ οἴκοι
 μεμενηκότες ἐπυροπολοῦντο ἢ κατεχώννυντο· τοῖς δὲ πρὸς τὰ
 ἐκτὸς διεκρίπτουσαν ἐτοιμότερος ὁ ἐκ τῶν ξιφῶν ὄλεθρος
 ἐφειστήκει. παῖδες δὲ πολλοὶ κλαυθμυριζόμενοι τε καὶ τὰς
 15 τεκούσας ἀναβοῶντες, ἠλίσκοντο καὶ τούτων τοὺς μὲν κατὰ
 τῶν πετρῶν ἀφειδῶς ἀκοντίζοντες, δισπάραττον· ἐνθα δὲ C
 ὡσπερ ἐν παιδιᾷ ἐς ὕψος ἀνερῶντο, καὶ εἶτα τῷ ἄχθει
 ἀντιφερόμενοι, ὀρθοῖσι τοῖς ὄμοσιν ὑποδεχθέντες, ἐν τῷ με-
 τεώρῳ διεπερονῶντο. καὶ ἦν μὲν οὐ πόρρω τῶν εἰκότων χαλε-
 20 παίνειν σφόδρα τοὺς Ῥωμαίους τῷ τῶν Μισιμιανῶν γένει,
 τοῦ τε Σωτηρίχου ἑκατι, καὶ τῆς ἐπὶ τοῖς πρέσβεσι παρανο-
 μίας. ἔδει δὲ ὄμοις οὐχ ὅσον καὶ ἐς αὐτὰ δὴ τὰ χρογνὰ βρέ-

2. αὐταὶ R., αὐταὶ vulg. 9. τοσοῦτο R. 10. πορρῶ. ἔτι R.,
 ἔτι πορρῶ. vulg. 11. ἀπώλλυντο R. 13. διακρίπτουσιν R. 22.
 ἔδει R. et Intpr. non tantopere erat desaeviendum, ἐπεὶ vulg.
 ὅσον R. Lugd. 1. m. et ed. pr., ὄμοιον Lugd. mg. et Par.

foras confluebant. Sed neque ab his abstinebant Romani, ira abrepti,
 sed crudelissime etiam haec trucidatae virorum sceleratam proterviam
 luebant. Una autem ex elegantioribus accensam facem manu gestans,
 valde conspicue incedebat. Sed etiam haec hasta ventrem transfossa
 miserime periit. Romanorum vero quidam arrepta face ignem domi-
 bus immisit; quae ut erant e lignis et stramentis confectae, citissime
 conflagravit; et flamma adeo alte sublata est, ut et Apsiliorum genti
 aliisque remotioribus quae gerebantur nuntiaret. Tum quidem et
 multo atrocius barbari passim peribant. Qui enim domi manserant,
 concremabantur, vel aedibus obruebantur; qui vero e domibus pro-
 ruebant, iis paratior ab ensibus interitus imminabat. Multi vero
 pueri vagientes suasque matres inolamantes rapiebantur; atque ex his
 quidam alii petris crudeliter illisi dilaniabantur, alii vero veluti per
 ludum in altum eiectioni, ac deinde pondere deorsum delati, erectisque
 hastis excepti in sublimi transfigebantur. Et certe Romani non abs-
 re adversus Misimianos adeo ingentem indignationem conceperant,
 cum ob Soterichi caedem, tum ob sceleratum in oratores facinus;
 cum tamen aequum non esset, in ipsos etiam recens editos infantes,

A. C. 556 φη, καὶ τῶν τοῖς γανεῦναι τετολημμένων οὐδὲν ἐπιστάμενα,
I. I. 30 παροικεῖν οὕτω καὶ ἀφουβρίζειν. οὐκουν αὐτοῖς οὐδὲ ἀποινῆ
τοῦτο ἡμάρτηται.

κ'. Τῆς γὰρ νυκτὸς ἀπίσης ἐν τοιοῦτοδε κακοῖς διανυσθει-
σης, ἤδη τε δάξαντος τοῦ χωρίου ἐκπεπορθησθαι, τότε δὴς
ἄνδρες τῶν Μισιμιανῶν ἐς πεντακοσίους εἰς μάλα τεθωρακι-
σμένοι, τοῦ φρουρίου ἐκβάντες, ἐς αὐτὸ δὴ τὸ λυκανγῆς
D ἐπέροχονται τοῖς Ῥωμαίοις ἀφυλάκτως διακεκίμενοι, διὰ τὸ
οἶσθαι τελευτάτα κεκρατηκέναι. καὶ πλήττουσι μὲν τοὺς πλεί-
στους, ἅπαντας δὲ ἐς φυγὴν ἐτρέψαντο, βριαϊότερον ἐξωθού-10
τες. οἱ δὲ ξὺν ταραχῇ ἐπὶ τὸ κάταντες ὑπαγόμενοι, συχρῶν
τε καὶ ποικίλων τραυμάτων ἀνάπλεοι ἐς τὸ στρατόπεδον ἐπα-
νήλθον, τοῖς τε ἀκοντίοις τῶν πολεμίων βληθέντες, καὶ τῷ
περιπτωαίειν θαμὰ ταῖς πέτραις διακεχαρωγμένοι τὰ σκέλη
καὶ ἐπ' ἐκεῖνον μὲν αὐθις τὸν σκόπελον ἀνέρπειν ἥμιστα διε-15
νοοῦντο, τῷ δὲ περιβόλῳ ἐπιφέρεσθαι ἢ μᾶλλον ἐπίμαχος εἶ-
ναι ἐδόκει, καὶ ἅμα τὴν τάφρον καταχωννύναι. καὶ τοῖνυν
P. 129 οἰκίσκουσ τινὰς καὶ καλύβας πλησιαίτερον τεκτηνάμενοι ἐκ τοῦ
ἀσφαλοῦς ἐτειχομάχουν, μηχαναῖς τε χρώμενοι καὶ τοξεία,
καὶ ἄλλῃ ὄψεσιν τρόπῳ χαλεπωτάτην τοῖς ἔνδον καὶ ἀνύποι-20
στον ποιούμενοι τὴν πολιορκίαν. οἱ δὲ βάρβαροι ἐμόχθησαν
μὲν σφόδρα καὶ ἐπιέζοντο, πλὴν ἀλλ' οὐπω ἀνέεσαν ἀμνύ-
μενοι. ἤδη γὰρ τινες σπαλίωνα κομίζοντες, ἐπ' ἐκεῖνα δὴ τὰ

4. ἐν τοῖς τοιοῖς R. 5. Pro τε R. δὲ. 22. ἀνέεσαν R. (Cl.),
ἀνέεσαν vulg. 23. ἐπ' ἐκεῖνα R. (Cl.), ἐπέκεινα vulg.

quique eorum, quae parentes ipsorum perpetrarant, nequiquam erant
conscii, usque adeo foede saevire; ita eis factum hoc non impune abiit.

20. Nocte enim tota in hisce malis transacta, cum iam totus
ille tractus vastatus videretur, tum vero ex Misimianis viri quingenti
optime armati, praesidio egressi, sub ipsum diluculum Romanos inva-
dunt, nullas aut exiguas excubias agentes, quod putarent se plenissi-
ma victoria potitos; et plurimos quidem caedunt, omnes vero in fu-
gam vertunt, violenter expellentes; illi vero turbulente in praeceps
acti, frequentibusque et variis vulneribus pleni, in castra sunt reversi,
et telis hostium icti, et, quod frequenter in petras offendissent, tibiis
graviter sauciatis, adeo ut eis denuo in scopulum illum surreptandi ani-
mus non esset, sed murum potius, qua parte opportunior oppugnationi
videretur, adoriendi simulque fossam opplendi. Quocirca domuncu-
lis quibusdam et tuguriis propius structis, e tuto murum oppugna-
bant, machinis pariter utentes et iaculatione, et alio quovis modo
gravissimam iis, qui intus erant, intolerabilemque obsidionem efficien-
tes. Barbari vero vehementer laborabant, graviterque premebantur;
nondum tamen sese tueri desistebant. Iam enim nonnulli testudinem

τῶν Ῥωμαίων ἔρηκ ἐχώρου ὡς ἅπαντα καταβυλοῦντες. πρὶν A. C. 556
 δὲ δὴ πελάζειν αὐτοὺς καὶ ὑποκρύπτεσθαι, Σουαρούνας τις I. I. 30
 ὄνομα, Σκλάβος ἀνὴρ, ἀφίησι δόρυ τῷ μᾶλλον προφαινο-
 μένῳ, καὶ πλήττει καιρίαν. πεσόντος δὲ ἐκείνου αὐτίκα ἔξε-
 στινάχθη ὁ σπαλίον, καὶ ἠρήριπτο ἀνατετραμμένος, καὶ πως
 ἐς τὰναντία τοῦ κύτους περιηγμένον, ἀνεκαλύπτοντο οἱ ἄνδρες
 καὶ ἀπεγυμνοῦντο. καὶ τοὺς μὲν ἄλλους ῥαδίως οἱ Ῥωμαῖοι B
 κατακοντίζοντες ἔκτειναν, εἰς δὲ γὰρ ἀποδράς ὤχετο· καὶ ἤδη
 ἀγχοῦ ἐγεγόνει, καὶ δὴ ἐπέβαινε τῆς πυλίδος. ἀλλὰ τότε ἀθρόον
 ἰοτοξευθεὶς διαφθεῖρεται. καὶ αὐτοῦ καταπεσὼν, ὑπὲρ τὸν οὐδὸν
 ἔκειτο, ὀλίγον μὲν τι τοῦ σώματος μεθεῖς, τῷ δὲ πλείονι μέ- V. 91
 ρει πρὸς τὰ ἔνδον παρατεταμένος. τοῦτο δὲ ἰδόντες οἱ Μισι-
 μιανοὶ, καὶ σημεῖόν τι, οἶμαι, τῶν ἐσομένων περὶ φευκτόν
 τε καὶ ἀπαίσιον ἠγησάμενοι, ἄλλως τε καὶ ἀπειρηκότες τοῖς
 Ἰσπῆνοῖς, καὶ τῆς πρὸς Ῥωμαίους δυσμενείας ἀπαλλαξείοντες,
 μάλιστα ὅτι αὐτοῖς οὐδὲ ἢ ἀπὸ τῶν Περσῶν κατὰ τὸ ξυγκί-
 μενον ἀφίητο ἐπικουρία· ταῦτα δὴ οὖν ἀναλογισάμενοι, καὶ τὴν
 οἰκείαν ἀναμετρήσαντες δύναμιν, καὶ ὅτι οὐκ ἀξιόμαχοι ἔσον- C
 ται οὐδὲ περαιτέρω τὸν πόλεμον ὑπομενοῦσι μόλις ἐν τῷ
 σκοπέ γοῦν ἀναμνησθέντες, εὐθὺς ἐπρεσβεύοντο πρὸς Ἰωάννην,
 καὶ ἰκέτευσον, μὴ σφᾶς πανωλεθρία διαφθεῖραι, μηδὲ ἀνάρπα-
 στον ἄρδην ποιήσασθαι γένος ἐκ παλαιοῦ κατήκοον καὶ ὁμόδο-

2. Surranus Inpr. 7. μὲν ins. ex R. 8. ἀποδράς R., ἀπο-
 δράσας vulg. Pro καὶ ἤδη R. καὶ δὴ. 15. θυναστέας R.
 17. ἀναλογισάμενοι R., λογισάμενοι vulg. 20. ἐπρεσβεύοντο
 ἀσθεῖς R., Inpr. particulam omittit.

portantes ad Romanorum munitiones se conferebant, tanquam omnia demolituri. Priusquam vero appropinquarent atque obtegerentur, Suarunas quidam nomine, vir Sclavus, hastam iacit in eum, qui minus tectus erat, et ferit letaliter; quo collapso, statim excussa est testudo, inversaque corruit; atque ita resupinato eius sinu et capacitae, detecti sunt nudatique viri, quos Romani facile iaculis petentes interfecerunt. Unus autem ex iis fuga evaserat, et iam propius ad praesidium venerat, portulamque ingrediebatur; sed tum frequentibus sagittis ictus interiit, ibique corruens, in limine iacebat, exigua quidem aliqua corporis parte foris relicta, maiore vero sui parte introrsum porrectus. Id vero conspicati Misimiani, et infaustum ac triste de futuris omen esse interpretati, et alioqui desperantes etiam laboribus, et redeundi in gratiam cum Romanis cupidi, praesci-pue quod neque ipsis auxilia a Persis prout convenerat venissent: haec, inquam, secum reputantes suasque vires perdentes, quod Romanis impares essent, neque diutius bellum sustinere possent, tum demum aegre ad sanio-rem mentem redeuntes, confestim oratores ad Iωαννην miserunt precatum, ne se ad inter-necionem perderet, neque

- A. C. 556 ζον τὰ ἐς τὸ θελον καὶ πλείστα ὄσα προηδικημένον, οὕτω τὰ
 I. I. 30 ἑλληνοθὸς ἐς τὸ ἀντιδραῖσαι, βαρβάρῳ καὶ τοῦτο ἀνοίᾳ· οὐ μὴν
 παντάσῃ γε φειδοῦς καὶ συγγνώμης ἀνάξιοι ἔρασκον εἶναι,
 τοσαῦτα ἤδη δεινὰ πεπονθότες, καὶ μεγίστας ποινὰς ἀναπλή-
 σαντες, καταφλεχθείσης μὲν αὐτοῖς τῆς ταῦ φρουρίων περιου-
 5 Δκίδος, ἀνδρῶν δὲ ἡβώντων οὐ μείδῃ ἢ πεντακισχιλίων ὑπολο-
 λότων, γυναικῶν δὲ πολλῶν πλείονων, καὶ παιδῶν ἔτι πλείονων,
 ὡς ὀλίγου γε δεῖν ἅπαν διαζῆσθαι τὸ φῦλον. ὁ δὲ Ἰουάννης
 ἄσμενέστατα προσήκατο τὴν ἰκετείαν, τοῦ τε μὴ ἐπὶ πλείστον
 ἐν χωρίῳ ἐρῆμῳ καὶ δυσχειμέρῳ ἅμα τῇ στρατιᾷ διακινδύ-
 10 νεύειν, καὶ ὅτι ἀποχρώντως ὡς ἄληθῶς οἱ ἡμαρτηκότες ἐτε-
 τιμώρητο. τοιγάρτοι ὀμήρους λαβῶν, καὶ τὰ χρήματα ὅποσα ὁ
 Σωτήριχος ἐπεφέρειτο, τὰ τε ἄλλα καὶ πρὸς γε τὸ ἐκ βασιλέως
 χρουσίον ἦν δὲ ἐν νομίσμασιν ἐντελέσει τε καὶ ἀκισθῆλοισι δια-
 15 μυρίοις τε καὶ ὀκτακισχιλίοις πρὸς ἑτέροις ὀκτακοσίοις ταῦ-
 P. 130 τα δὴ οὖν ἀπειληφῶς καὶ λείαν πολλὴν περιβαλόμενος, ἐφῆ-
 κε μὲν αὐτοῖς ἀδεῶς αὔθις τὰ σφέτερα νέμεσθαι, καὶ τὸν
 πρότερον ἀνανεώσασθαι βίον. αὐτὸς δὲ ἐπὶ τὴν Κολχίδα γῆν
 ἐπανῆκεν, κλεινὸν ἅμα καὶ ἀγέρωχον, καὶ μόνοις τριάκοντα
 ἀνδράσιν ἐξημιωμένον ἀποκομίσας τὸ στρατεύμα, 20
 κά. Μετὰ δὲ ταῦτα βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς, καθελὼν παν-
 τάσασι τῆς ἀρχῆς τὸν Μαρτίνον, ὁ δὲ Ἰουστίνον τὸν Γερμα-

2. μὴ R. 5. τῆς τοῦ φρ. περ. R., τῆς π. τ. φρ. vulg. 8.
 γε om. R. 14. τε add. ex R. 16. περιβαλλόμενος R.

funditus extirparet gentem, iam ab antiquo Romanis subditam, et in religione cum ipsis convenientem, quaeque quamplurimis infortiis provocata, tandem ad rependendas illas accesserit, atque hoc quidem barbara quadam amentia; commiseratione tamen veniaque se non prorsus indignos dicebant, qui adeo iam atrociam mala essent perperisi adeoque graves poenas luisent; utpotē circumiectis praesidio habitationibus incendio absumptis, et virorum aetate florentium non minus quinque millibus interfectis, feminis vero multo pluribus et pueris adhuc pluribus: adeo ut parum absit, quin universa Misimianorum gens sit deleta. Ioannes vero libentissime supplices preces admisit, partim ne diutius in loco deserto et praealguido cum exercitu periclitaretur, partim quod revera iam satis poenarum, qui deliquerant, dedissent. Acceptis itaque obsidibus omni pecunia, quam Soterichus secum attulerat, aliisque rebus, et praeterea Imperatorio auro (erant veronummi integri ac probi ad duas myriades, octies mille et octingenti) his, inquam, omnibus acceptis, multa praeda adiecta, permisit, ut intrepide rursus sua colerent, et pristinum vivendi genus instaurarent. Ipse vero in Colchicam regionem est reversus, inclitum gloriosumque exercitum reducens, solis XXX. viris desideratis.

21. Post haec Imperator Iustinianus Martinum praefectura in universum submovit, inque eius locum Iustinum Germani filium suf-

νοῦ καθίστησιν ἀντ' αὐτοῦ στρατηγὸν αὐτοκράτορα τῶν τε A. C. 556
κατὰ τὴν Κολχίδα χώραν καὶ τῶν ἐν Ἀρμενίᾳ ταγματῶν. I. I. 30
ἦν μὲν γὰρ αὐτῷ καὶ πρότερον οὐ μάλα πρὸς θυμοῦ πρωτεύ-
ειν ἐκείνον ἀπάντων καὶ ἐξηγεῖσθαι, ὡς δὴ τῆς κατὰ Γουβᾶ-B
55ζου ἐπιβουλῆς οὐκ ἐλάχιστον μέρος γεγενημένον. κατεῖχε δὲ
τέως τὴν γνώμην καὶ ὑπελάνθανε, μὴ χοῖται οἰόμενος ἀνα-
κινῆσαι τὸ ἄρχον καὶ μετασκευάσασθαι ταραττομένων ἔτι
τῶν τῆδε πραγμάτων, καὶ μάλιστα τῆς στρατιᾶς ἡδομένων
τῷ Μαρτίνῳ, διὰ τε τὴν τῶν πολεμικῶν ἔργων ἐμπειρίαν
10 καὶ τὸ ἕκαστα ἐν δέοντι διατάττειν. οὐ δὴ ἔνεκα, οἶμαι, καὶ
δισέσωστο, ἐπεὶ ἂν καὶ αὐτὸς Ἰωάννη τε καὶ Ῥουστίκῳ ξυ-
τεθνήκει· νῦν δὲ ὥσπερ αἰδοῖ τῶν τροπαίων καὶ τῆς εὐθου-
λίας, ἧ δὴ παρὰ τοὺς κινδύνους ἐχοῖτο, ὑφελὼν ἡρέμα καὶ
ὑποχαλάσας τοῦ νόμου τὸ λίαν ἀκριβὲς καὶ ἀτιθάσεντον, ἐ-
15 φῆκε μὲν τὸ ἐπίκλημα, ἄρχειν δὲ οὐ ξυνεχώρει ἀλλὰ ἰδι-
ωτεύειν ἐκέλευεν, ἀρκεῖν ἡγούμενος ἀτιμία γε αὐτὸν τιμω-
ρήσασθαι, εἰ καὶ τοσοῦτου μιάσματος μετειλήκει. ἐπειδὴ οὖν
οἱ τε Πέρσαι ἡρέμον, καὶ ἐκεχειρία ἐῴκει τὸ χοῖμα, τότε
δὴ τὸν μὲν ἀπέωσατο, Ἰουστίνον δὲ προσήκοντά τε οἱ ὡς ἐγ-
20 γούτατα κατὰ γένος, καὶ ἄλλως ὀνομαστότατον ἐν τῷ τότε εἶ-
ναι δοκοῦντα, μετακλήτον ἐν Βυζαντίῳ ποιησάμενος, ἅπασαν

5. δὲ om. R. 8. καὶ μάλιστα R., μάλ. καὶ vulg. τῆς στρα-
τιᾶς R. et Lugd., τῶν τῆς στρ. edd. ex con. Vulc. 11. συν-
ετ. vulg. 14. τοῦνομα R. pro τοῦ νόμου. ἀτιθάσεντον vulg.
18. τε add. ex R.

fecit, qui omnibus per Colchicam regionem et Armeniam legionibus cum plena absolutaque potestate praeesset. Neque enim ipsi etiam antea valde gratum erat, Martinum primas obtinere omnibusque imperare, quippe qui fraudis in Gubazen structae non minima pars fuerat; mentem tamen suam tegebat, consiliumque occultabat ad tempus, nequaquam concitandum aut immutandum principatum esse ratus, rebus adhuc eo loci perturbatis, praecipue cum graciosus apud exercitum esset Martinus, cum ob rei bellicae peritiam, tum quod opportune singula ordinaret. Quae quidem res saluti ei, ut arbitror, fuit: nam alioquin etiam ipsi cum Ioanne et Rustico moriendum fuisset. Nunc vero reverentia quadam victoriarum et prudentiae, qua in quovis discrimine adeundo utebatur, de summo iure nonnihil detrahens, legis quidem ei remisit, imperare autem non permisit, sed privatam vitam agere iussit, sufficere ratus, si ipsum ignominia afficeret, etiam si tanti sceleris particeps fuisset. Cum itaque Persae quiscerent, statusque rerum induciis esset similis, hunc quidem submovit, Iustino vero, arctissima propinquitate generis sibi coniuncto, et alioquin maximi per id tempus nominis, Byzantium ad se evocato, universum imperium detulit, rursusque ad Colchos misit, omnia deinceps modera-

- A. C. 556 *τε αὐτῷ παραδίδοσι τὴν ἀρχὴν, καὶ αὐθις ἐς Κόλχους ἐκ-*
 I. I. 30 *πέμπει τοῖς ἐφεξῆς ἀρμοσόμενον. ἦν δὲ τις ἐν τῷ ἀμφ' αὐ-*
τὸν ὁμίλῳ Ἰωάννης ὄνομα, Αἰβυς ἀνὴρ, ἀφανὴς μὲν τὰ
πρῶτα καὶ πενιχρότατος, ὡς καὶ τοῦ ἀπολῆν ἕνεκα μισθαρεῖν
 D *δέτερόν τῳ καὶ ξυνέπεσθαι τῶν δορυφόρων καὶ τὰς τῶν θερα-5*
πόντων στέγειν ὀδύνας, οὐ πολλῶν δὲ ὕστερον ἐπὶ μέγα πλοῦτον
τε καὶ ἀλαζονείας ἤρμενος. πλείστα γὰρ ὅσα μηχανησάμενος,
 V. 9a *καὶ διὰ ποικίλης χωρήσας ἐγκοίας, γνωρίζεται οὐκ ἐς μακρὰν*
τῷ Ἰουστίνῳ, κάκιστος δὲ ὢν καὶ πανουργότατος, καὶ οἶος οὐ-
δὲν ὄτιοῦν τῶν ἀδίκων τε καὶ ἀνοσίων ἐγχειρημάτων κέρδουςι 10
ἕκατι ἀπαναίεσθαι, ἤτην τι μέτρον χρυσοῦ αἰτεῖ τὸν στρατη-
γόν, ὁμολογῶν, εἰ κομίσειτο, αὐτῷ τε τῷ παρασχόντι ἐς ὅσον
ἂν ἔλοιτο χρόνον τὰ ἐπιτήδεια προσφόρως ἐκποριεῖσθαι, καὶ
πρὸς γε ὀπόσον παρῆν θητικόν τε καὶ δοῦλον, καὶ ὅσοι ἄλλοι
 P. 131 *ὄπαδοί τε καὶ ὑπηρέται καὶ δορυφόροι, ἀλλὰ καὶ τοῦσδε 15*
παντας τῆς προσηκούσης τροφῆς ἐμπιπλάναι. ταῦτα δὲ πράτ-
των ἐπηγγέλλετο οὐ μόνον ἀποσώσειν τὸ χρυσίον ἅπαν καὶ
ἀντικαθεῖναι ὀπόσον ἂν λάβοι, ἔτελές καὶ ἀλώβητον, ὥσπερ
ἐκδεδανεισμένον, ἀλλὰ γὰρ καὶ ἕτερον προσεπιδοῦναι. καὶ ἐ-
δόκει μὲν τοῖς πολλοῖς κόμπος εἶναι καὶ ὄλον αἰνίγμα τὸ εἰρη-20
μένον· ὁ δὲ Ἰουστίνος, καίτοι δέον αὐτὸν νεμεσῆσαι τῇ τοῦ

2. *ην δέ τις.* Haec omnia usque ad *ἐπιχειρητέα* p. 255. ed. Bonn. v. 23. om. Inpr. 3. *ἀνηρόν* R. 5. *ἐτέρῳ* τε R. 11. *μέρος* R. 13. *ἔληρον* R. 17. *ἀποσώσειν* R. et Lugd. i. m., *ἀποδώσειν* vulg. ex corr. Lugd. 18. *ἀντικαθεῖναι* conl. Cl. *λάβῃ* R.

turum. Erat autem quidam in turba ipsum sequente, Ioannes nomine, Afer, vir obscurus quidem initio et pauperrimus, adeo ut vicinis quaerendi causa alteri cuiquam mercenariam suam operam locaret, et satellites sectaretur, et ministrorum labores subiret, non multo autem post ad summam opes et fastum elatus. Quamplurimas enim technas commentaque cum excogitasset, innotescit brevi post tempore Iustino, nequissimus alioqui existens et versutissimus, quique nullum plane iniquum improbumque factum quaestus causa recusaret. Is certam quandam auri summam a praefecto petit, spondens, si eam auferret, et ipsi, qui eam daret, in quantum vellet tempus commeatum commode suppeditaturum, et praeterea quidquid ipsi aderat famulorum et servorum, quotquot etiam erant domestici et ministri ac satellites, omnes hos necessario victu repleturum. Atque haec quidem faciens promittebat, se non solum aurum unversum redditurum, et repositurum, quantum accepisset, integrum neque imminutum, ut mutuo datum, sed et aliud usurae nomine superadditurum. Et videbatur quidem multis inanis quaedam iactantia et acnigmati affine dictum: Iustinus vero, cum oportuisset eum offendi Afri illius ineptis, scientem, quod promissa praestare

Αἴβυος ἀβελτηρία, ἐπιστάμενον ὡς οὐκ ἂν τὴν ὑπόσχεσιν δια- A. C. 556
 νύσειεν μὴ ἄδικα δρῶν καὶ βίαια ἔργα, καὶ παρανόμοις τισὶν I. I. 36
 ἐμπορίαις λυμαινόμενος ἅπαντας, οἷς ἂν ὁμιλήσειεν ὁ δὲ προσ-
 ἠκατό τε τοὺς λόγους, καὶ τὸ χρυσίον παραδοὺς ἐπὶ ταῖς B
 5 Ξυνθήκαις ἐφίησιν αὐτῷ πράττειν ὃ, τι καὶ βούλοιο.

κβ. Τότε δὴ οὖν ὁ Ἰωάννης ταῖς Ῥωμαϊκαῖς κώμαις ἐπι-
 φοιτῶν, ὁπόσαι ἀνὰ τὴν πορείαν ἐτύγγαλον ἰδρωμένοι, καὶ
 τοὺς οἰκήτορας ἀγείρων, οὗ μὲν βόες ἄφθονοι οὐκ ἦσαν, ὁ δὲ
 τούτων δεῖσθαι τὸ στρατόπεδον ἐδημηγόρει καὶ τοίνυν εἴκοσι
 10 Ἰοτάλαντα προφέρειν, „τοσοῦτων ὑμᾶς” ἐφασκεν „ἀνάγκη χρη-
 μάτων ἀποδόσθαι καὶ μεῖον οὐκ ἔνεστιν. ἀλλὰ τὸ τίμημα δέ-
 χεσθε πρότερον, καὶ ὅπως μοι τὴν ταχίστην ἅπαντας τοὺς βό-
 ας ἀποκομιεῖτε.” τῶν δὲ ἱκετευόντων ἀνεῖναι καὶ ἐπομπυμέ-
 νων, ἧ μὴν μὴδὲ ὅσον ἀροῦν τὰ λήϊα ἀποχρώντως κεκτησθαι,
 15 ἄνενενε μάλα σεμνῶς ὁ κατάρατος, καὶ δεινὰ ἐποίητο εἰ μη- C
 δὲ πρίασθαι τῷ στρατηγῷ ἐξελή τὰ ἐπιτήδεια. καὶ ἐξ τοσού-
 τον ἐνέκειτο χαλεπαίνων, ἕως ἐκεῖνοι τὰ τιμιώτατα τῶν πτη-
 μάτων ἀπεμπολήσαντες, καὶ χρυσίον, ὅσον οἷόν τε ἦν αὐτοῖς,
 συνεραρισάμενοι, παρέσχον τῷ κακοδαίμονι λύτρα τοῦ ἐπι-
 20 τιάγματος. πάλιν δὲ ἐνθένδε ἰὼν καὶ ἐτέρωθι παραγενόμενος,
 ἐνθα καμῆλων τυχὸν ἧ ὀρέων οὐδὲ ὄνομα ἠκούετο, ὁ δὲ τού-
 των ἕνεκα ἤκειν ἐβόα, καὶ τοῖς ὁμοίοις χρώμενος πάλιν ἐπε-
 10. Pro ὑμᾶς R. ἡμῶν. 11. δέχεσθαι R. 15. μάλα R., μάλιστα
 vulg. μὴδὲ R., μὴ vulg. 16. ὅς R. pro ἕ. 18. αὐτοῖς om. R.
 19. συνεραρισάμενοι R., ἔραρισάμενοι vulg. 20. ἐτέρωθεν
 R. παραγενόμενος R., παραγινόμενος vulg.

non posset, nisi iniusta et violenta opera exercens, et illegitimis quibusdam negotiationibus omnes, quibuscum ei res esset, perderet, rationes illius admisit, auroque ei numerato permittit, ut de quibus inter ipsos convenerat faceret, quod vellet.

22. Tunc itaque Ioannes pagos Romanorum, quotquot in itinere siti erant, accedens, convocatis incolis, ubi quidem boum copia non erat, ipse exercitum iis egere pro concione dicebat. Viginti igitur talenta proferens: „Pro hac (inquirebat) summa oportet vos boves tradere, minus non licet; sed pretium prius accipite, ut mihi quam citissime omnes boves sistatis.“ Illis vero precantibus, ut remitteret, et iurantibus, boves, quos haberent, arandis ipsorum agris non sufficere, severe admodum renuebat scelestus, et graves minas addebat, si non liceret praefecto exercitus necessarium commeatum coemere; adeoque indignabundus rem exaggerabat, donec illi pretiosissimis suis rebus dividendis, aurique summa quantum fieri poterat maxima conflata, mandatum a nefario illo redimebant. Inde vero rursus profectus, cum alio venisset, ubi camelorum aut mulorum nomen ne auditum quidem erat, ipse eorum causa se venire clama-

- A. C. 556 δείκνυς χρυσίον, καὶ πάλιν λαβὼν ἀπεχώρηε οὕτω δὲ οὖν
 I. L. 30 ἀπανταχοῦ περιουσιῶν καὶ ἀναζητῶν τὰ μὴ παρόντα, καὶ
 D μηδὲν μῆτε ἀπεμπολήσας πώποτε, μῆτε πριάμενος, μῆτε ἄλλως
 πως ξυμβαλὼν, ἤργυρολόγει καὶ εἰσέπραττε τοὺς μηδὲν οὐ-
 οῦν ἐπωφληκότας, τάχιστό τε ἤδη τὸ ἀρχαῖον ἐδιπλασιάζετο⁵
 τοῖς προσγινομένοις. ἐπειδὴ δὲ ἐς Κόλχους ἀφίκετο, ταῦτά
 τε ἔπρασσε, καὶ πρὸς γε ναῦς φορτίδας οὐκ οἶδα ὅπως ἐπι-
 κτησάμενος, καὶ τοὺς καρποὺς τοὺς ἐπιχωρίους βιαιότατα
 ξυναθροίζων, καὶ πολλὰ ἐλαχίστου ὠνούμενος, ἐς τὴν ἄλλο-
 δαπὴν ἐξεφόρει καὶ διεπίπρασκε. σπάνις μὲν οὖν τῶν ἀ-10
 ναγκαίων εἰκότως ἐπεγίγνετο τοῖς στρατεύμασιν, ὡς καὶ πῶας
 εἶναι ὠνίους. ὁ δὲ μιαρὸς ἐκεῖνος μεταβολεὺς καὶ παλιγκά-
 πηλος μέγιστα κέρδη προσεποιεῖτο. ἐκ τούτων δὲ οὖν τῶν
 P. 132 πόρων τὰ ξυγκείμενα πρὸς Ἰουστίνον ἐπετέλει, τὰς τε τρο-
 φὰς παρεχόμενος καὶ τῷ προτέρῳ χρυσίῳ προσεπιβάλλων.¹⁵
 ὁ δὲ, καίτοι γινώσκων τὰ ποιούμενα, πόλλάκις τε τῶν λεη-
 λατουμένων ὡς αὐτὸν ἰόντων καὶ σὺν ὀλοφυρμῷ προκαλιν-
 δουμένων, λώφησίν τε γενέσθαι σφίσι τῶν κακῶν ἀντιβολούν-
 των, ὅμως τῶν ὀδυρμῶν καὶ δακρύων ὀλίγα φροντίσας, ἤ-
 σθιεν ἀδεῶς ἐκ τῶν ἀδικημάτων, καὶ ἤδετο μὲν ἀπριάτην²⁰
 εὐωχοῦμενος, καὶ πρὸς γε μεστὸν κατὰ τὸ πλεόν καὶ ἐμβρι-
 2. ἀπανταχεῖ R. 4. τοὺς μηδὲν R., τοὺς οὐ μηδὲν vulg.
 6. ἀφίκοιτο R. ταῦτά τε R., ταῦτά τε Lugd. et ed. pr., τ' αὐτά
 γ' sph. Par. 7. γενναῖς R. pro γε ναῦς. 8. βεβαιοτατα R.
 13. καὶ ante ἐκ ins. R. 18. σφίσι add. ex R.

bat, isdemque rursum verbis utens, aurum ostendebat, rursusque accepto auro discedebat. In hunc ergo modum cum omnes vicos et pagos obiret, quaerens atque exigens, quae non habebant, et neque venderet quicquam uspiam, neque emeret, neque alioqui contractum ullum iniret, pecunias exigebat et corradebat ab iis, ad quos nulla plane redibat utilitas, celerrimeque iam sors ipsa sive caput accessione nova conduplicabatur. Postquam vero ad Colchos pervenit, eadem fecit, et praeterea conquisitis nescio qua ratione navibus onerariis, fructus patrios illius regionis violentissime collegit, multaque villissimo pretio coemans, in exteras terras exportabat ac dividerebat. Penuria itaque rerum necessariarum exercitus premebatur, adeo ut etiam herbae essent venales. At scelestus ille venaliciarius et dardanarius ingentem quaestum faciebat. Ex his itaque opibus pacta Iustino persolvebat, et commeatum suppeditans, et priorem auri summam cum foenore reddens. Iustinus vero, tametsi quid ageretur non ignoraret, frequenterque ad ipsum euntibus hominibus, quos iste erat depraedatus, et ad pedes ipsius cum lamentatione provolutis, utque extorsionum remissio fieret obsecrantibus, parvi tamen lamenta lacrimasque faciens, citra metum inique partis vescebatur gaudebatque et inemtis epulis fruens, et praeterea pleniorē gravioremque

ἴσθερον ποιῶν τὸ φασκόλιον. ἤμελλε δὲ ἄρα χρόνῳ ὕστερον A.C. 556
 φρον ποινὰς μεγάλας ἡλίκα ἀποτινῆναι. εἰ γὰρ καὶ μυρρίους L. 30
 μετὰ ταῦτα διήνυσε πόρους, καὶ μέγιστον ἤρατο κλέος ἀμφὶ
 τὸν Ἰστρον ποταμὸν, τὰς τῶν βαρβάρων ἐπιδρομὰς ἀνακό-
 5πτων, ἀλλ' οὐδὲν ἐνθένδε ἢ τοῦ κρείττονος ἐθωπεύετο δίκη, B
 οὐδὰ τοῦτοις ἐκεῖνα ἐπεκαλύπτετο. ἔμενε δὲ, οἶμαι, ἡρεμούν-
 τα καὶ ἐφυλάττετο μόνιμα καὶ ἀνάγραπτα μέχρι τοῦ και-
 10ροῦ τοῦ καθήκοντος. οὐ γὰρ ἅμα τῷ πλημμελεῖν καὶ τὰς V. 93
 τιμωρίας ἀναμετρεῖσθαι πεφύκαμεν, μετὰ χρόνον δὲ ὡς τὰ
 15πολλὰ καὶ ἴσως ἤνικα τῶν ἐργασμένων ἐπιλελήσμεθα. καὶ
 ἀνιώμεθα μὲν τὸ παρανόμιον τοῖς καθ' ἡμῶν γιγνομένοις, ὡς
 παραλόγως καὶ οὐκ ἐν δίκῃ συμβεβηκόσι, καὶ κατατιωίμεθα
 φθόνους ἀνθρωπιεὺς τυχόν καὶ δυσμενεῖας, ὡς ἐκ τούτων
 οὐ προσήκοντα πεπονθότες. τὸ δὲ ξυνέχον ἡμᾶς καὶ διατάτ-
 2015τον ἐπιόταται τὸ πρόπον ἐκάστω καὶ ὀφειλόμενον, καὶ τρόπῳ
 ὄτῳ καὶ βούλεται μέτεισι καὶ ἀνιχνεύει τὰ πολλῶ ἐμπροσθεν C
 ἡμασθημένα. ἀλλ' ὅποια μὲν ἄττα ἐπὶ Ἰουστίνῳ ὕστερον ξυν-
 25ηνέχθη καὶ ὅπως αὐτῷ ἢ τοῦ βίου καὶ τῆς τοσαύτης εὐδαι-
 μονίας κατάλοιπος ἀδόκητος ἐπεγένετο, εἰρήσεται μοι ἐς τὸ
 30ἀκριβὲς ἕκαστα, ἤνικα ὁ λόγος ὀδῶ ἰὼν ἀκολουθῶν καὶ διὰ
 τῶν αἰεὶ ἔχομένων φερόμενος, ἐς ἐκεῖνο τοῦ χρόνου περιεγε-
 χθεῖη. νῦν δὲ ἀνὰ τὰ πρότερά μοι ἐπανιτέον, καὶ τοῖς ἐξῆς
 ἐπιχειρητέα.

1. φασκόλιον R.

16. ὅτε R.

crumenam reddens. Successu vero temporis graves poenas erat per-
 soluturus. Tametsi enim infinitos posthaec labores exantlavit, maxi-
 mamque gloriam est consecutus circa Istrum fluvium, barbarorum
 insultus retundens: sed nihil inde divina vindicta est emollita, ne-
 que his illa oblecta fuerunt; manserunt vero, arbitror, quieti, et me-
 moriae firmiter infixi, in opportunum tempus sunt custoditi. Neque
 enim simulatque delinquimus, poena statim irrogari solet, sed ple-
 rumque post aliquod tempus, cumque fortassis eorum, quae perpe-
 travimus, sumus obliti: et dolemus quidem illico ob mala, quae no-
 bis accidit, perinde ac si immerentes iniusteque iis premamur,
 atque incusamus quidem hominum invidiam fortassis et inimici-
 tiam, tanquam ab iis indignis malis affecti. Deus vero, in cuius
 manu atque imperio sumus, scit quid cuique conveniat et debeatur,
 et quo ipsi visum est modo, persequitur atque investigat peccata, quae
 multo antea tempore sunt commissa. Ceterum qualia iustino post-
 modum acciderint, et qualem ipsius et vita tantaque felicitas ino-
 pinatum exitum habuerit, dicentur a me accurate singula, quando
 sermo suo consequenter ordine procedens, et continuatam inciden-
 tium rerum seriem persequens, ad illa tempora fuerit perductus.
 Nunc vero ad priora mihi est redeundum, reliquaue sunt prosequenda.

- A. C. 556 *κγ*. Ὡς γὰρ τῶν ἐν Λαζικῇ πραγμάτων ἐχόντων, καὶ
 I. I. 30 Ἰουστίνου ἐπὶ πᾶσι στρατηγῶν καταστάτους, οὔτε οἱ Πέρσαι
 ὡς ἀναμαχοῦμενοι παρασκευάζοντο, καὶ μέντοι οὐδὲ οἱ Ῥω-
 μαῖοι ἐπήεσαν· ἀλλὰ προφυλακὰς μὲν ἀμφοτέρω ἐποιοῦντο,
 Δκαὶ τὰ ἀλλήλων βουλευόμενα ἐς ὅσον ἐνῆν ἀπεσκόπουσαν καὶ
 διεπυνθάνοντο· μάχης δὲ οὐδὲ ὀπίτεροι ἤρχοντο, ἀλλ' ἔμενον
 ἡσυχῇ αὐτομάτως, ὥσπερ ἀμέλει τοῦτο ξυνδοκοῦν, διωρισμένον.
 Χοσρόης δὲ ὁ Περσῶν βασιλεὺς, ἐπειδὴ ἐπέπυστο τὰ πρὸς τῷ
 Φάσιδι ξυμβεβηκότα, καὶ ὅτι φηγὰς ἐκ τῆς μάχης ὁ Ναχορα-
 γὰν ἐγεγόνει, αὐτίκα ἐξ Ἰβηρίας αὐτὸν μετακαλεσάμενος, ὡμό-
 10 τατα μετῆλθε κατὰ τὸν πατριῶν νόμον. οὐ γὰρ ἀποχρῶσαν
 ᾤετο εἶναι ποιήν τῆς ἀνανδρίας τὸ οὕτω γοῦν αὐτὸν ἀπλῶς
 ἀποκτείνειν, ἀλλ' ἐκ τοῦ ἀχένος τὸ δέρμα διαχαράζας ἀπέ-
 P. 133 δειρεν ἅπαν μέχρι τοῖν ποδοῖν, καὶ ἀφείλετο τῶν σαρκῶν
 πρὸς τὰ ἔνδον ἀνεστραμμένον, ὡς καὶ τοὺς τύπους τῶν μορίων
 ἐς τοῦμπάλιν ἀποφαίνεσθαι, καὶ δίκην ἀσχοῦ ἡρέμα ἐμπνευ-
 σθὲν ὑπὲρ σκόλοπός τινος ἀνηρτησθαι, οἰκτρόν τι θέαμα, καὶ
 μιαιφάτον, καὶ πρῶτον, οἶμαι, Σαπώρη ἐκεῖνῳ τῷ πολλῷ ἐμ-
 προσθεν Χοσρόου Περσῶν βεβασιλευκότι τετολημμένον. τὰ μὲν
 γὰρ ἐπὶ Μαρσύᾳ θρυλλούμενα τῷ Φρυγί, ὡς ἔρις αὐτῷ πρὸς
 20 Ἀπόλλωνα ξυνέστη ὑπὲρ τῶν αὐλῶν καὶ τῆς αὐλητικῆς ἐπι-

1. τῶν om. R. 3. παρασκευάζοντο R. 15. ἀναστραμ-
 μένον R. 16. ἀποφαίνεσθαι R., ὑποφαίνεσθαι vulg. 17.
 ὑπὲρ R. et Intrp. super, ὑπὸ vulg. 18. Σαβώρη R., Σα-
 βόρη vulg., Savorum Intrp. At infra R. recte Σαπώρην scribit.
 20. Μαρσύαν R.

23. Cum enim res in Lazica regione ita se haberent, et Iu-
 stinus iam omnibus in praefectum esset constitutus, neque Persae
 tanquam bellum instauraturi sese appararent, neque Romani in eos
 moverent, sed utrimque diligenter excubarent, mutuaque consilia,
 quantum fieri poterat, observarent atque explorarent; nulli horum bel-
 landi initium faciebant, sed quieti manebant, perinde ac si communi
 sententia ita decretum esset. Chosroes vero, Persarum rex, simulatque
 cognovit, quae apud Phasidem accidissent, quodque Nachoragan fugiens
 proelio excessisset, confestim eum ex Iberia revocatum crudelissi-
 mo supplicio iuxta patriam legem affecit. Neque enim satis esse
 putabat, si illius ignaviam simplici mortis genere puniret, sed a sum-
 ma cervice cutem ei ad imos pedes detrahens, a carnibus avulsit,
 introrsum inversam, ita ut etiam formae membrorum inversae con-
 spicerentur, atque ita instar utris sensim inflatam, e scopulo quo-
 dam suspendi iussit; miserabile quoddam et foedum spectaculum,
 cuius primus, uti arbitror, Sapores ille, qui multo ante Chosroem tem-
 pore apud Persas regnavit, infamis auctor fuit. Quae enim de Mar-
 sya Phryge sunt litteris prodita, quod contentio ei intercesserit cum

στήμης, ὅτι τε ἠσσηθή ἀνὰ κράτος ὁ Μαρσύας, καὶ μάλιστ' ἄλλοτε A. C. 556
δικαίως, ἅτε δῆθεν, εἰ μὴ λίαν εὐηθες εἰπεῖν, οἰκείρ' ἦεν L. I. 30
ἀνταυλήσας, καὶ ὡς τήνδε ἀνέπλησε τὴν τιμωρίαν τῆς προπε-
τείας ὑπὸ τοῦ νενικηκότος, ἀποδαρὲν αὐτῷ ἅπαν τὸ δέσμα καὶ B
5 ἐπὶ δένδρου ἤρωρημένον· ταῦτα δὲ οὖν ἅπαντα ποιητῶν ἂν
εἶη τερατεία καὶ μῦθοι καὶ παίγνια, οὔτε τῶν ἀληθῶν, οὔτε
τῶν εἰκότων ἔστοχασμένα. εἶγε ἀύλητὴν φασὶ τὸν Ἀπόλλω
γεγονέναι, καὶ ἀμιλλώμενον ἐπὶ τῇ τέχνῃ, καὶ ἐς τοσοῦτο μετὰ
10 ἑπάγαγε τῷ ἠττημένῳ· πῶς δὲ ἂν καὶ ἤρσεκεν αὐτὸν ἐκ
τοῦ μετεώρου φαινόμενον τῆς ἀπανθρωπίας τὸ κατηγόρημα;
ταῦτα γὰρ οἷ' τε πρότερον ποιηταὶ ἄδουσι, καὶ οἱ νέοι παρα-
λαβόντες συνάδουσιν. ὧν δὲ καὶ Νόννος, ὁ ἐκ τῆς Πανός τῆς
Ἀιγυπτίας γεγενημένος, ἔν τινι τῶν οἰκείων ποιημάτων, ἅπερ
15 αὐτῷ Διονυσιακὰ ἐπωνόμασται, οὐκ οἶδα ἐφ' ὅτῳ ὀλίγα ἄττα C
τοῦ Ἀπόλλωνος περὶ ἀφηγησάμενος, (οὐ γὰρ δὲ τῶν προηγου-
μένων ἐπῶν ἐπιμένημαι,) εἶτα ἐπάγει·

Ἐξότε Μαρσύαιο θεημάχον αὐλὸν ἐλέγξας,

Δέσμα παρηώρησε φρυγῷ κολπούμενον αὔραις.

20 ὡς μὲν οὖν ἐξ ἐκείνου τὸ μίasma τοῦτο οὕτω τῷ ἀνθρωπεῖω

2. θεῶν R. 6. τερατεία R., τεράστια vulg. et Intpr. *miracula*.
7. εἶτε R. 13. ὧν R. et Intpr. *quos inter*, φ' vulg. 18. Dio-
nys. I. 42. 43. Omissum esse ab Agathia verum qui hos excipit:
Γυμνώσας βλαβύτα λιποσθένιο νομῆος, non credo. 19. Δέρμ'
Lugd. παρηώρησε Nonn., ἐπρώρησε R., ἀπώρησε vulg.
20. Pro τούτο R. τοῖς γε, et in mg. τότε γε.

Apolline de tibiis et tibicinandi arte, quodque longe victus fuerit Marsyas et valde iuste, quippe qui, nisi valde stultum dictu sit, deo suo tibiis obstrepuisse; quodque hanc poenam suae temeritatis victori persolverit, quod pellis universa ipsi detracta et ex arbore suspensa fuerit; haec, inquam, omnia poetica sunt portenta et fabulae ac ludicra, quae neque verum, neque verisimile quicquam in se habent. Si enim tibicinem dicunt Apollinem factum, et de arte certantem tantam in Marsyam a se victum indignationem concepisse, ut adeo nefariam ac vesanam de eo poenam sumserit: quo pacto vero ipsi oblectamento fuisse potuerit, videre hunc e sublimi pendente, crudelitatis suae argumentum? Haec enim et prisci poetae canunt, et recentiores ab iis accepta concinunt. Quocirca et Nonnus ille ex Pano, Aegyptia urbe, natus, in quodam suorum poematum, quod Dionysiaca appellavit, cum nonnulla nescio qua de re de Apolline narrasset, (neque enim praecedentium versuum satis memini,) ita subiicit:

Marsyae ut victi, divo certare volentis,

Distentam vento suspendit ab arbore pellem.

Quod itaque ex illo tempore turpe hoc scelus nunquam humano ge-

Agathias.

- A. C. 556 γένει διέγνωστο, σαφῆ τὰ τεκμήρια καὶ ἀποχρῶντα παρὰ τοῦ
- I. L. 30 ὀρθῶς ἀναθεωρεῖν καὶ τεκμαίρεσθαι τὰ παλαιότατα πεφυκόσιν, ἀλλὰ μὴ ποιητικῇ θεολογίᾳ παρακρονομένοις. ὁ δὲ Σαπώρης ἄδικός τε ὢν ἐς τὰ μάλιστα καὶ μαιφόνος, ὄξυς μὲν εἰς ὄργην καὶ ἀμόγητα, βραδύς δὲ πρὸς φειδῶ καὶ συγγνώμην, εἰς
- D μὲν καὶ ἔφ' ἑτέροις αὐτῷ πρότερον τόδε τὸ ἄγος ἐξείργασται
- V. 94 οὐκ ἔχω-σαφῶς ἀπισχυρίσασθαι ὅτι δὲ Βαλεριανὸν τὸν Ῥωμαίων ἐν τῷ τότε βασιλέα προσπολεμήσαντά οἱ καὶ εἶτα νεκικημένον, ὁ δὲ, ζωργεῖα ἔλων, τόνδε τὸν τρόπον ἐτιμωρήσατο, πολλῇ μαρτυροῦσα ἡ ἱστορία. καὶ τάχα οἱ πρώτιστοι τῶν 10 μετὰ τὴν Παρθυαίων κατάλυσιν τῆς βασιλείας τῆς Περσικῆς ἐπιλαβομένων, Ἀρταξάρης, φημί, καὶ Σαπώρης, μιαιρῶ γε ἦσθην ἄμφω καὶ ἀδικωτάτω, εἶγε ὁ μὲν τὸν οἰκεῖον δεσπότην ἀπεκτονῶς, τυραννικὴν τε καὶ βιαίαν τὴν ἀρχὴν κατεστήσατο. ἄτερος δὲ τιμωρίας ἤρξεν οὕτω δεινῆς καὶ μύσους ἀνοσιωτάτου. 15
- P. 134 κδ'. Ἐπεὶ δὲ μοι ὁ λόγος, διὰ τῶν αἰεὶ παρεμπιπτόντων φερόμενος, πάλιν ἐς Ἀρταξάρην ἀφίκετο, καιρὸς ἂν εἴη ἐκπληροῦν νῦν τὸ πρότερον ἐπηγγελμένον, καὶ τῶν ἐφεξῆς βασιλέων ἐπιμνησθῆναι. οὗτος μὲν οὖν ἐξ ὧν τε ἔφω καὶ ὅπως καὶ ὄν-
3. θεολογίᾳ R. quod praetuli, μυθολογίᾳ vulg. et Intrpr. figmentia. Σαπώρης R. ubique, Σαβόρης vulg. et Intrpr. Sabores. 4. καὶ ante ὄξυς vulg. 5. Pro εἰ μὲν καὶ R. καὶ εἰ μὲν. 7. Ῥωμαίων (sic) R. corr. pro Ῥωμαίων. 11. τῆς Περσ. βασιλείας vulg. 12. Ἀρταξάρης R. 14. βιαίαν R., βίαιον vulg. κατεκτήσατο R. et Intrpr. sibi vindicavit. 19. καὶ ante ὄντινα add. ex con. Class., quam confirmat Intrpr. quibus sit parentibus ortus, qua de causa quoune modo cidarim sumserit, ὁποιόν τινα τρόπον con. Ios. Scaliger.

neri cognitum fuerit, manifesta indicia sunt et sufficientia iis, qui vetustissimas res recte considerare atque observare consueverunt, non autem poetis fabulis figmentisque capiuntur. Sapores vero cum et vehementer iniustus esset et sanguinarius, ac praiceps quidem ad iram et crudelitatem, tardus autem ad misericordiam et veniam, an in alios ab ipso hoc atrox factum sit perpetratum, plane affirmare non possum; quod vero Valerianum, Romanorum tum temporis regem, bellum adversus se gerentem, ac deinde victum vivumque captum, hac ipsa poena affecerit, multae testantur historiae. Et sane primi eorum, qui post deletos Parthos Persicum regnum obtinuerunt, Artaxares, inquam, et Sapores, scelerati ambo iniustissimique fuerunt; siquidem alter eorum, cum dominum suum interfecisset, per vim ac tyrannidem regnum invasit, alter vero adeo atrocis supplicii nefarii que sceleris auctor fuit.

24. Ceterum cum ex incidentibus aliis semper atque aliis rebus oratio rursus ad Artaxarem sit devoluta, opportunum fuerit, quod supra promisi, praestare atque absolvere, et reliquorum deinceps regum seriem pertexere. Atque hic quidem e quibus or-

τινὰ τρόπον τὴν κίδαριν ἀνεδήσατο, ἤδη μοι ἐς τὸ ἄκριβες A. C. 556
 προαφήγηται. ἐκεῖνο δὲ μόνον προσθεῖν ἂν ἐπ' αὐτῷ, ὡς ἔτα- I. I. 30
 σιν ὑστερον ὀκτώτε καὶ τριάκοντα καὶ πεντακοσίοις Ἀλεξάν-
 δρου τοῦ πάνυ τοῦ Μακεδόνας, τετάρτῳ δὲ ἔτει τῆς θ' αὐτοῦ
 5 Ἀλεξάνδρου τοῦ Μαμαίας ἀρχῆς, τῆς τῶν Περσῶν βασιλείας
 ἐπιλαβομένη τῷ Ἀρταξέρῳ, καθ' ὃν πρότερον ἀπήγγελλται τρό-
 πον, διηγουσται χρόνος ἐν αὐτῇ ἐνιαυτῶν πεντεκαίδεκα, δυοῖν B
 μνηοῖν ἐνδεόντων. διαδέχεται δὲ τὸ κράτος Σαπώρης ἐκεῖνος ὁ
 ἐναγέστατος, καὶ διεβίω πρὸς τῷ ἐνὶ τριάκοντα τοὺς πάντας
 10 ἐνιαυτούς, πλεῖστα ὅσα τοὺς Ῥωμαίους λυμαινόμενος. ἄτε γὰρ
 τὸν βασιλέα σφῶν ἀνελών, καὶ οὐδὲν ὀτιοῦν κώλυμα ἔσεσθαι
 διανοούμενος, ὁ δὲ ἀνὰ τὰ πρόσω ἐχώρει, καὶ δὴ τὴν τε
 μέσην τῶν ποταμῶν ἐδήλωσε χώραν, καὶ εἶτα τὴν ἐφεξῆς ἐχο-
 μένην, Κιλικίαν τε ἐλήϊσατο καὶ Σύρους, καὶ μέχρι τῶν Καπ-
 15 παδοκῶν ἐλάσας, ἐξαισίον πλῆθος φόνων κατείργασται, ὡς καὶ
 τὰ σφραγγώδη καὶ κοῖλα χωρία τῶν ἐν τοῖς ὄρεσι φραγμῶν
 τοῖς σώμασιν ἀναπληροῦν τῶν πεπτωκότων ἀνθρώπων, καὶ
 πρὸς ἰσότητά φέρειν τῶν λόφων τὰ διεστῶτα καὶ ἐξανάχοντα, C
 καὶ οὕτω καθιππεύειν ἐν αὐτοῖς, καὶ διαβαίνειν ὥσπερ ἐφ'
 20 ὀμαλοῦ τὰς ἀκρωρείας. τοῦτον μὲν οὖν οἴκαδε αἰθίς ἀφιγμέ-
 νον, καὶ οὐ μετρίως χρησάμενον οἷς ἀσεβήσας ἐτύγχανεν,

3. τε add. ex R. 4. Aera Alexandri, qua Christiani in Assyria
 sub illo nomine adhuc utuntur, incipit a. u. c. 443., 13. post
 regis Macedonis obitum annis: eius annus 538. est quartus im-
 perii Alexandri Severi. Agathias, nomine deceptus, eam ab Ale-
 xandro Macedone, sive mortuo sive regnum Asiae adeptο, sup-
 putari sibi persuasit. 5. τοῦ M. R., τῆς M. vulg. 6. πρότε-
 ρον add. ex R. ἀπήγγ. τρ. R., τρόπον ἀπ. vulg. 8. Σαπό-
 ρης edd., Σαβόρης Lugd. 10. λυμαινόμενος R., λυμηνόμενος
 vulg. 15. κατείργαστο Lugd. mg.

tus fuerit, qui quove modo cidarim sibi vindicavit, superius plene
 exposuimus. Illud vero solum addiderim, quod annis quingen-
 tis triginta octo post magnum illum Alexandrum Macedonem,
 quarto vero alterius illius Alexandri Mamaeae F. regni anno, cum
 Artaxares, quo dictum est modo, Persarum regnum occupasset,
 quindecim in eo annos peregit, duobus mensibus demtis. Huic in
 imperio successit execrabilis ille Sapore, et supervixit annos in
 universum unum et triginta, et ingentibus malis Romanos affecit.
 Interfecto enim ipsorum rege, nihil iam impedimento sibi fore ra-
 tus, ulterius est progressus, et Mesopotamiorum regionem vastavit,
 ac deinde eam, quae huic erat proxima, pervadens, Cilices et Syros
 est depopulatus, et in Cappadoces usque provectus, immanem stra-
 gem edidit, adeo ut hiulca concavaque in septis montium loca ca-
 daveribus caesorum oppleret, et distantias eminentiasque collium
 inter se coaequaret, atque ita super cadavera equitatum duceret,

- A. C: 556 ἀλλὰ πρὸς ἀλαζονεῖαν ἀρθέντα πολλήν, ἀπέπλευσεν οὐκ ἐς μα-
 L. I. 30 κρὰν τοῦ φρυάγματος Ὀδενάθος ὁ Παλμυρηνός, ἀνὴρ ἀφα-
 νῆς μὲν τὰ πρῶτα καὶ ἄγνωστος, ταῖς δὲ Σαπώρου συμφοραῖς
 καὶ οἷς ἔδρασεν ἐπ' αὐτῷ, μεγίστην ἀράμενος δόξαν, καὶ πολ-
 λοις τῶν πάλαι ξηγγραφῶν ἀξιαφήγητος γεγενημένος. τεθνη-
 κότης δὲ τοῦ Σαπώρου, Ὀρμισδάτης ὁ τούτου παῖς τὴν βασι-
 λείαν παραλαμβάνει, καὶ διεβίω ἐν αὐτῇ χρόνον ἐς δ', τι ἐλά-
 D χιστον· ἐνιαυτὸν γὰρ ἓνα καὶ δέκα ἡμέρας τῆς τύχης ἀπωνα-
 το, μηδὲν ὄτιοῦν δράσας ὅποσον καὶ ἐς λόγου φέρεσθαι μνήμην,
 καθάπου καὶ ὁ μετ' ἐκεῖνον Οὐαραράνης, τρισὶν ἔτεσι βασι-
 λεύσας. ὁ δὲ υἱὸς ὁ τούτου ὁμώνυμος μὲν ἦν τῷ γεγεννηκότι,
 ἑπτακαίδεκα δὲ κατὰ τὴν βασιλείαν μεμένηκεν ἔτη. ὁ δὲ τρίτος
 Οὐαραράνης ἐς μῆνας μὲν τέσσαρας μόνους ἀπεγεύσατο τῆς
 βασιλείας, Σεγὰν δὲ σαὰ ἐπεκλήθη, οὐκ ἀπεικός, οἶμαι, οὐδὲ
 αὐτομάτως, ἔθους τινὸς παλαιοῦ μετασχὼν καὶ πατριῶν. οἷς
 γὰρ τῶν Περσῶν βασιλεῖς, ἡνίκα μέγιστον ἔθνος τῶν πλησι-
 χῶρων καθέλοιεν προσπολεμήσαντες, καὶ τῆς ἐκείνων ἐπιλά-
 βοῦντο χώρας, οὐκέτι μὲν ἀναιροῦσι τοὺς ἡττημένους, ἐς δὲ
 φόρου ἀπαγωγὴν ἅπαντας ὑποτιθέντες, ἐφιῶσιν ἐνοικεῖν τε
 P. 135 καὶ ἀροῦν τὴν δορυάλωτον· πλὴν ἀλλὰ τοὺς προτέρους τοῦτο

1. ἀλλὰ add. ex R. et Intpr. sed. 2. δ δὲ Νάθος R. 3. ἄγνωτος
 edd. Σαπώρου vulg. 5. τῶν R. (Cl.), τοῖς vulg. 6. Ὀρ-
 μισδάτης R., Ὀμισδάτης vulg., Μισδάτης Lugd. mg., Intpr. Ormis-
 das. 10. Οὐαραράνης Par. et Intpr. hic et infra. 11. γενη-
 κότη R., γεγεννηκότη sph. Par. 14. Σεγὰν δὲ σαὰ correxi ex
 vestigiis depravatae scripturae in R. Σεγανδεσβὰ, pro vulg. Σε-
 γανσαὰ δὲ, Seganesna Intpr. ἀπεικός R., ἀπεικότης vulg.
 15. ἔθους R. et Intpr. moris, ἔθρους vulg.

montiumque iuga, tanquam planitiem aliquam, transiret. Huius itaque domum reversi, neque moderate utentis impie partis multaque superbiam elati, non multo post arrogantiam contudie Odenathus ille Palmyrenus, vir obscurus quidem initio et ignotus, e cladibus tamen Sapori illatis, rebusque in eum gestis summam consecutus gloriam, et a multis veteribus historicis memorabilis est habitus. Mortuo vero Sapore, Hormisdates, huius filius, regnum accepit, cui exitu admodum tempore supervixit. Annum enim unum et dies decem fortuna usus est, nulla re memoratu digna ab se gesta; quem admodum et eum secutus Vararanes, qui tribus annis regnavit. Filius autem huius, patri cognominis, septendecim annis regnum obtinuit. Tertius vero Vararanes menses duntaxat quatuor imperium degustavit; Segansaa autem cognominatus est, non abs re, puto, neque temere, sed a veteri quadam patriaque consuetudine id consecutus. Persarum enim reges maxima aliqua e finitimis gente debellata, eorumque ditione potiti, victos quidem nequaquam interficiunt, sed tributo, quod pendant, ipsis imperato, et inhabitare et ara-

γένους ἡγεμόνας οἰκτρότατα καταλύοντες, οἱ δὲ τοῖς σφετέ- A. C. 556
 ροις παισὶ τὴν τῆς ἀρχῆς προσηγορίαν ἀπονέμουσι, μνήμης, I. L. 30
 ὡς εἴκειν, ἕκατι καὶ κόμπου τῆς ἐπὶ τῷ τροπαίῳ μεγαλαυχίας.
 ἐπειδὴ οὖν καὶ τὸ τῶν Σεγεστανῶν ἔθνος Οὐαραράνη τῷ τοῦδε
 5πατρὶ ἐδεδούλωτο, εἰκότως ἄρα ὁ παῖς Σεγανσαῦ ἐπωνόμα-
 στο· δύναται γὰρ τοῦτο τῇ Ἑλλήνων φωνῇ Σεγεστανῶν βα-
 σιλεύς.

κέ. Τοῦτου δὲ θάττον διαφθαρέντος, Ναρσῆς εὐθύς
 τὴν βασιλείαν ἐνιαυτοῖς μὲν ἑπτὰ, μῆσι δὲ πέντε μετέηθε.
 10διαδέχεται δὲ τὴν ἀρχὴν Ὁρμισδάτης ὁ παῖς, καὶ κληρονομεῖ
 τοῦ πατρὸς οὐ μόνον τοῦ κράτους, ἀλλὰ καὶ τῆς τοῦ χρόνου V. 95
 ἰσορροπίας. καὶ γὰρ θαυμάσειεν ἂν τις, ὅτι δὴ ἑκατέρῳ ἔτεσί B
 τε καὶ μῆσι τοῖς αὐτοῖς τὰ τῆς ἀρχῆς ἐπιμελέστατα ἐμετρήθη.
 ἀλλὰ Σαβῶρ μετὰ τούτους ἐπὶ πλεῖστον ὅσον καὶ μῆκιστον
 15χρόνον ἀπάνατο τῆς βασιλείας, τοσούτοις ἔτεσι κρατήσας,
 ὀπόσοις καὶ διεβίω. ἔτι γὰρ αὐτὸν κνουσῆς τῆς μητρὸς, ἡ μὲν
 τοῦ βασιλείου γένους διαδοχὴν ἐκάλει πρὸς τὴν ἀρχὴν τὸ τε-
 χθησόμενον. ἦν δὲ τὰ τῶν ὠδίνων ἀμφίβολα ἐς ὅποιαν γονὴν
 ἂν ἀποβαῖεν. τοιγάρτοι ἅπαντες οἱ ἐν τέλει ἀθλα προὔτιθυσαν
 20καὶ γέρα τοῖς μάγοις ἐπὶ τῇ προαγορεύσει τῶν ἐσομένων καὶ
 τοίνυν ἦγον ἐς μέσον κύνουσαν ἵππον, καὶ ὡς πλησιαίτατα

4. Σεγεστανῶν R., Σεγετανῶν vulg., Seganorum Intpr. 5.
 Σεγᾶνσακαὶ (sic) R. 6. τοῦτο om. R. 10. Misdates Intpr. 14.
 Σαβῶρ: ita uterque Cod. et Intpr. Sic infra Artaxerxes semel
 Artaxir (Ardeschir) vocatur. Apparet Agathiam variandis nomi-
 num formis delectari: positus modo his, quae apud Persas in
 usu essent, modo illis, quas Graecorum consuetudo deflexisset.

re agros bello captos permittunt, primoribus tantum gentis ducibus
 miserime trucidatis, filiis vero suis principatus appellationem tri-
 buunt, memoriae, ut verisimile est, causa, et magnifica pro partis
 tropaeis gloriationis. Cum itaque etiam Segestanorum gens a Vara-
 rane huius patre subacta esset, merito utique ipsius filius Segansaa
 vocatus fuit, quod Graecorum lingua significat Segestanorum rex.

25. Hoc vero oculus extincto, Narses statim regnum annis
 septem, mensibus quinque tenuit; cui successit Hormisdates filius,
 haeres patris non tantum regni, verum etiam aequalis in spatio
 temporis. Mirari enim merito quispiam possit, quod utrique et
 annorum et numerum, quibus regnarunt, numeros exactissime sit ap-
 pensus. Post hos Sabor plurimo longissimoque tempore regno po-
 situs est, quippe qui tot annis regnavit, quot et vixit. Matre enim
 adhuc ipsum utero gestante, regii generis successio vocabatur ad re-
 gnum quod ipsa esset paritura. Dubitabatur vero, masculum an
 femellam partu esset editura. Primores itaque regni praemia
 ac dona proposuerunt magis, ut de futuris praedicerent. Equam
 itaque gravidam in medium adducunt iam partui proximam, iusse-

A. C. 556 προσελθούσαν τοῦ τόκου, ἐκέλευόν τε αὐτοὺς ἐπ' αὐτῇ πρώτῃ
 I. I. 30 μαντεύεσθαι, ἄπερ ὄντο ξυνερχθῆναι. οὕτω γὰρ ὀλίγαις ὕστε-
 ρον ἡμέραις γνώσεσθαι ἠγοῦντο τὴν προῆξῆσιν ἐς ὃ, τι χωρή-
 σει, ταύτῃ τε εἰκάζειν παραπλησίως ἐκβήσεσθαι καὶ ὁπόσα
 σφίσι ἐπὶ τῇ ἀνθρώπῳ προαγορευθεῖη. ἃ μὲν οὖν αὐτοῖς ἐπὶ 5
 τῇ Ἰππῳ μεμάντευται, οὐκ ἔχω σαφῶς ἀποφῆνασθαι· οὐ γάρ
 μοι τὸ ἀκριβὲς τούτου γε πέρι ἀπήγγελται· πλήν ἄλλ' οὕτω
 ἕκαστα προῦβη, ὅπως ἐκείνοις ἐτύγχανεν εἰρημένα. γνόντες δὲ
 ἐνθὲν οἱ ἄλλοι, ὡς ἄγαν τοῖς μάγοις διηκριβῶτο τὰ τῆς τέ-
 χνης, προσῦτρπον καὶ ἐπὶ τῷ γυναικί, ἅττα ἔσεσθαι γινῶσιν, διεξ- 10
 ἰέναι. τῶν δὲ φησάντων ἄρῶνα παῖδα τεχθῆσεσθαι, οὐκ ἔτι
 D ἐμέλλησαν, ἀλλὰ τῇ γαστρὶ περιθόντες τὴν κίδαριν, ἀνεῖπον
 βασιλέα τὸ ἔμβρυον ὀνόματί τε ἀπέκριναν τὸ ἄρι ἐκτυπω-
 θὲν καὶ διοργανωμένον, ἐς ὅσον, οἶμαι, διᾶττειν ἔνδον ἠρέμα
 καὶ ὑποπάλλεσθαι. οὕτω δὲ τὸ ἀφανὲς τῇ φύσει καὶ ἄδηλον 15
 ἐς τὸ βέβαιόν τε καὶ ἀνωμολογημένον τῇ δοκῆσει μεταλαβόντες,
 ὅμως οὐ διήμαρτον τῆς ἐλπίδος, ἀλλὰ καὶ λίαν ἔτυχον τοῦ
 σκοποῦ, πολλῶν πλέον τῶν δοκηθέντων. τίκτεται γὰρ οὐκ ἐς μα-
 κρὰν ὁ Σαβώρης σὺν τῇ βασιλείᾳ, ἐννεάζει τε αὐτῇ καὶ ἐγγη-
 ράσκει, εἰς ἔβδομήκοντα αὐτῷ ἔτη διανυσθέντος τοῦ βίου. κατὰ 20
 δὲ τὸν τέταρτόν τε καὶ εἰκοστὸν τῆς τοῦδε ἀρχῆς ἐνιαυτὸν
 Νίσιβις ἢ πόλις ὑπὸ Πέρσας γεγένηται, Ῥωμαίων μὲν πάλαι

9. διηκριβῶτο R., διηκριβῶται vulg. 10. προῦπεμπον R. et Intpr.
 praemisierunt. 19. Σαβώρης R. h. l. et infra, Σαβόρης vulg.
 et Intpr. Sabores. 20. ἔτη om. R.

runtque, ut magi de hac prius vaticinarentur, quod futurum cense-
 bant. Ita enim paucis post diebus cognituros se credebant, quo
 illorum divinatio evaderet, atque hinc collecturos, similem eventum
 habitura etiam quae de homine praedicerentur. Quid autem de equa
 divinarint, nihil liquido possim affirmare, neque enim mihi certi
 quicquam ea de re est renuntiatum; ceterum ita singula evenerunt,
 ut illi praedixerant. Cum itaque ex ea re ceteri scirent, magos
 vaticinandi artem optime callere, provocarunt rogaruntque eos, ut
 etiam de muliere, quae futura nossent, explicarent. Qui cum re-
 sponderent, masculam prolem parituram, nihil ultra morati sunt,
 sed cidari utero imposita, embryum regem pronuntiarunt, nomine-
 que insignierunt foetum recenter efformatum atque ita animatum,
 arbitror, ut intus paululum moveretur et subpalpitaret. Ita vero,
 quod natura obscurum incertumque erat, pro certo indubitatoque
 opinione exspectationeque apprehendentes, non frustrati sunt tamen
 sua spe, sed et amplius, quam opinati erant, sunt consecuti. Na-
 scitur enim non multo post Sabores cum regno, inque eo et ado-
 lescit et senescit, perducta ad annos usque septuaginta vita. Quar-
 to autem et vigesimo regni sui anno, Nisibis urbs in Persarum po-

οὐδα κατήκοος, Ἰουλιανοῦ δὲ τοῦ σφῶν βασιλέως παραδόντος A. C. 556
καὶ προεμένου. ἐν αὐτοῖς γὰρ δήπου τοῖς ἐνδοτέρω χωρίοις ^{L. 1. 30}
τῆς Περσικῆς ἐπικρατείας Ἰουλιανοῦ τοῦ προτέρου Ῥωμαίων P. 136
αὐτοκράτορος ἀθρόον διαφθαρέντος, αὐτὸς ἀναγορεύεται ὑπὸ
5 τε τῶν στρατηγῶν καὶ τῶν στρατευμάτων καὶ τοῦ ἄλλου ὁμί-
λου. αἶτε δὲ τῆς ἀρχῆς αὐτῷ ἄρτι καθισταμένης, καὶ τῶν πρα-
γματίων, ὥσπερ εἰκὸς, ταραττομένων, καὶ ταῦτα ἐν μέσῃ τῇ
πολεμίᾳ, οὐχ οἷός τε ἦν τὰ παρόντα ἐν τῷ δέοντι σχολαίτερον
διαθεῖναι. τοιγάρτοι ἀπαλλαξείων τῆς ἐν ὀδνείᾳ καὶ δυσμενεῖ
10 ἰσχώρα διαίτης, καὶ μόνης τυχεῖν τῆς ἐς τὰ οἰκεῖα ἐπανόδου
Ἰάπτον ἰέμενος, ξυνθήκας τίθεται ἀγεννεῖς καὶ ἀσχήμονας,
καὶ ὁποίας μέχρι καὶ νῦν τῇ Ῥωμαίων λυμαινέσθαι πολιτείᾳ,
περιστέλλων ἐς τὰ ὀπίσω καινοῖς ὁρίοις, καὶ ὑποτεμνόμενος
τῆς οἰκείας ἀρχῆς τὸ περαιτέρω ἐκβαῖνον. τὰ μὲν οὖν κατ' B
15 ἐκεῖνο τοῦ καιροῦ ξυνενεχθέντα πολλοῖς ἤδη τῶν προτέρων
ξυγγραφῶν ἰσθόρηται. ἐμοὶ δὲ οὐ περὶ ταῦτα ἐνδιατριβεῖν
σχολή, ἀλλὰ τοῦ προτέρου λόγου ἐκτέον.

κς'. Μετὰ γὰρ Σαβώρην Ἀρταξῆρ ἀδελφὸς ὢν αὐτῷ,
καὶ μετασχωὼν τῆς βασιλείας, τετάρτων ἐτῶν χρόνον κατ' αὐ-
20 τὴν ἀπεβίω. ὁ δὲ υἱὸς ὁ τούτου, Σαβῶρ δὲ καὶ αὐτὸς ἐπεκέ-
κλητο, ἐν ἔτεσι πέντε τὸ οἰκεῖον ἠρίθμησε κράτος· ἐν διπλα-
σίοσι δὲ τούτων καὶ πρὸς γε ἐνὶ ἐτέρῃ ἐνιαυτῷ Οὐαράρανῃς

6. δὴ R. 8. τῷ add. ex R. 10. μόνης R., μόλις vulg.
11. ἀγενεῖς et 12. τῇ τῶν P. Par. 18. Artaxerxes Intpr.
20. Iterum omnes Sabor exhibent. δὲ post Σαβῶρ om. R. 22.
τούτων R., τούτου vulg.

testatam venit, Romanis quidem olim subdita, Ioviano vero ipso-
rum rege eam tradente ac prodente. Cum enim Iulianus, qui antea
Romanorum rex erat, in interioribus Persici imperii locis repente
periisset, ipse a praefectis et exercitu reliquaque turba rex decla-
ratur, qui, utpote regno ipsi recenter delato et rebus, uti verisimile
est, perturbatis, et quidem in media hostili regione, praesentem
rerum statum non satis componere poterat. Quocirca pertaesus vi-
tae in externa hostilique regione, reditusque in sua quam citissime
compos fieri cupiens, ignominiosas turpesque cum hoste pactiones
init, quasque in hunc etiam diem Romana res publica magno suo
malo perentiscit. Novis enim terminis imperium coarctavit, mul-
timumque de veteri amplitudine decidit. Iam vero quae per id tempus
acciderunt, multi ex veteribus historicis memoriae prodiderunt; mihi
vero otium non est iis repetendis immorandi, cui quae coeperam
sunt persequenda.

26. Post Saborem itaque Artaxer ipsius frater potitus impe-
rio, cum annos quatuor regnasset, moritur. Filius autem huius,
Sabor vero etiam is vocabatur, quinque annis imperium obtinuit;
duplo vero temporis spatio et uno insuper anno Vararanes huius fi-

A. C. 556^δ παῖς, ὃς δὴ καὶ Κερμασαὶ ὠνομάζετο. τῶν δὲ τοιούτων ἐπι-
 I. I. 3^ο κλήσεων ἡ αἰτία ἦδη μοι εἴρηται. καὶ γὰρ Κερμὰ ἔθνος τυ-
 χὸν ἢ χώρας. ὑπῆρχεν ἐπωνυμίᾳ ταύτης δὲ τῷ πατρὶ τοῦ Οὐα-
 Cραράνου δεδουλωμένης, εἰκότως ὁ παῖς τὴν ἐπωνυμίαν ἐκτή-
 σατο, καθάπου πρότερον καὶ παρὰ Ῥωμαίοις ὁ μὲν Ἀφρι-5
 κανὸς τυχὸν, ὁ δὲ Γερμανικὸς, ὁ δὲ ἔξ ἄλλου του γένους νε-
 νικημένου ἐπεκλήθη. ἐπὶ τούτοις Ἰσδιγέρδης ὁ Σαβώρου τὴν
 Περσικὴν ἡγεμονίαν παραλαμβάνει, ὁ πολὺς παρὰ Ῥωμαίοις
 V. 9^β καὶ περιλάλητος. φασὶ γὰρ Ἀρκάδιον τὸν βασιλέα πρὸς τῷ
 θανάτῳ γεγεννημένον, καὶ τὰ μετ' αὐτὸν, ὥσπερ τοῖς ἀνθρώ-10
 ποῖς νενόμισται; διατάττοντα, τούτῳ δὴ φύλακι χρῆσασθαι,
 καὶ κηδεμόνι ἐπὶ τε τῷ παιδὶ Θεοδοσίῳ καὶ πάσῃ τῇ Ῥω-
 μαϊκῇ καταστάσει. ἄδεται γὰρ οὗτος ὁ λόγος ἐπιπλεῖστον ἐν
 ἡμῶν ἐκ παλαιοῦ τῇ μνήμῃ παραδοθεὶς τοῖς ἐφεξῆς, καὶ μέχρι
 Dνῶν παρὰ τε τοῖς λογίμοις καὶ τῷ δήμῳ περιεργόμενος· γραφῆ¹⁵
 δέ τινα καὶ λόγοις ἱστορικοῖς οὐκ οἶδα εὐρῶν τοῦτο φερόμενον,
 οὐδὲ παρ' οἷς τυχὸν τὰ τῆς Ἀρκადίου τελευτῆς ἀπεμνημόνευ-
 ται, ὅτι μὴ μόνον ἐν τοῖς Προκοπίῳ τῷ ἱστορῶν συγγεγραμμέ-
 νοις. καὶ οὐδὲν, οἶμαι, θαυμαστὸν, ἐκεῖνον μὲν ὡς πλεῖστα με-
 μαθηκότα, καὶ πᾶσαν, ὡς εἰπεῖν, ἱστορίαν ἀναλεξάμενον,²⁰
 καὶ τήνδε παραλαβεῖν τὴν ἀφήγησιν ἐτέρῳ πρότερον ἐκπεπο-
 νημένην, ἐμὲ δὲ αὐτὴν μηδαμῶς ἔτι ἐλεῖν ἐλάχιστα εἰδόντα,

1. *Cermasat* Intrp. Verum est *Κερμανσαά*: cf. *Mirkhoſidium* apud *Sacyum*, *Mem. sur les antiquités de Perse*, p. 320. 2. *Debebat esse Κερμάν*. ἔθνος R. 3. τοῦ *Αραράνου* Lugd. et ed. pr., *Οὐραρ*. Par. 10. ἐπ' αὐτὸν R., Intrp. *quum — sua dispoheret*. 15. *λογίμοις* (sic) R. 17. *ἀπομνημονεύεται* R. 22. *Pro* ἐλεῖν conl. Cl. *εὐρεῖν*.

lius, qui et Cermasaa dictus fuit. Huiusmodi vero appellationum causam supra retuli. Cerma enim gentis forsitan alicuius aut regionis est nomen, qua a patre Vararane subacta, filius verisimiliter eam appellationem est consecutus; quemadmodum etiam olim apud Romanos hic quidem Africanus, ille Germanicus, alius vero ex alia gente devicta est dictus. Post hos Isdigerdes Saboris F. Persicum imperium accepit, cuius frequens et celebris est apud Romanos memoria. Aiunt enim Arcadium regem iam moribundum, et humano more de rebus post obitum suis disponentem, hunc custodem et curatorem filii sui Theodosii instituisse totiusque Romani imperii status. Hic enim sermo ab antiquo veluti per manus posteritati traditus, plurimum etiam hodie apud nos invaluit, et apud doctos pariter et vulgus hominum circumfertur; scripto vero aliquo aut historicorum libris id proditum non reperio, ne in iis quidem, qui de Arcadii morte scripserunt, uno tantum Procopio rhetore excepto. Neque sane meo iudicio mirum est, ad multicipium huius viri, quique universam, ut uno verbo dicam, historiam decerpserit, notitiam hanc etiam narrationem ab alio olim conscriptam pervenisse; ad

εἶγε ἄρα δὴ καὶ ἐλάχιστα. ἀλλ' ἐκεῖνο καὶ μάλα θαύματος A. C. 556
 ἄξιον εἶναι ἠγοῦμαι, ὅτι διεξιὼν τὰ περὶ τούτων, οὐχ ἀπλῶς¹. I. 30
 οὕτω τὰ ἐγνωσμένα διέξεισιν, ἀλλ' ἐπαινεῖ τὸν Ἀρκάδιον καὶ
 ἀποσεμνύνει, ὡς ἀρίστη χρησάμενον εὐβουλίᾳ. φησὶ γὰρ αὐτὸν P. 137
 50ὺ λίαν ἀγχίνουον εἶναι τὰ ἄλλα πεφυκότα, ἐν τούτῳ δὴ μόνῳ
 φρενήρη τε καὶ προμηθέστατον ἀποδεδεῖχθαι. ἐμοὶ δὲ δοκεῖ ὁ
 τοῦτο ἀγάμενος οὐ τῇ πρώτῃ ὁρμῇ τοῦ βουλευόμενος τὸ εὐλο-
 γον κρίνειν, ἀλλὰ τῷ ὑστερον ἀποβεβηκότι. ἐπεὶ πῶς ἂν εἶχεν
 καλῶς ἀνδρὶ ὀθνεῖω καὶ βαρβάρῳ, καὶ γένους ἄρχοντι πολεμιο-
 10τάτου, καὶ ὅπως αὐτῷ μετῆν πίστεώς τε καὶ δικαιοσύνης ἠγνοη-
 μένῳ, καὶ πρὸς γε τὰ ἐς θεὸν πεπλανημένῳ καὶ ἀλλογενώμονι,
 τὰ φίλτατα παραδοῦναι; εἰ δὲ μηδὲν ὀτιοῦν ἐπὶ τῷ βρέφει
 ἠμάρτηται, ἀλλὰ μεμνήσκην ἢ τούτου βασιλείᾳ βεβαιότατα
 πρὸς τοῦ κηδεμόνος φυλαττομένη, καὶ ταῦτα ἔτι ὑπὸ μαζῶ
 15τιθηνομένου, ἐκείνον ἂν μᾶλλον ἐπαινετέον τῆς εὐγνωμοσύ- B
 νης, ἢ Ἀρκάδιον τοῦ ἐγχειρήματος. τούτων μὲν οὖν ἐνεκεν,
 ὅσπη ἕκαστος γνώμης τε καὶ ἀκριβείας ἔχοι, ὧδε κρινέτω.
 ὁ δὲ Ἰσδιγέρδης εἴκοσι πρὸς τῷ ἐνὶ βασιλεύσας ἐνιαυτούς,
 οὐδένα πάποτε κατὰ Ῥωμαίων ἤρατο πόλεμον, οὐδὲ ἄλλο τε
 20κατ' αὐτῶν ἄχαρι ἔδρασεν ἀλλὰ μεμνήσκην ἕσαι εὖνους τε
 ὧν καὶ εἰρηναῖος, εἴτε οὕτω συμβᾶν, εἴτε καὶ ὡς ἀληθῶς

2. τούτων R. et Lugd., τοῦτον edd. 11. πρὸς γε τὰ ἐς θεὸν
 πεπλανημένῳ καὶ om. R., Intpr. non legebat verba τὰ ἐς θεὸν.
 20. δεῖ R.

meam vero nequaquam, qui non nisi exiguam, utinam modo exiguam,
 harum rerum scientiam habeam. Sed illud, et quidem vehemen-
 ter, admiratione dignum censeo, quod cum narrationem de Ar-
 cadio instituit, non simpliciter ita quae ab eo statuta fuerunt
 narrat, sed laudat ipsum magnificisque verbis effert, tanquam opti-
 mo consilio usum. Ait enim, ipsum aliis in rebus non admodum
 solere esse industrium, hac vero sola in re et sapientem et pruden-
 tissimum declaratum. Mihi vero videtur is, qui hoc admiratur, non
 ex primo consilii impetu, sed ex eventu de eius rectitudine iudi-
 care. Quo pacto enim prudenter recteque factum dicitur, ho-
 mini extero et barbaro, et regi gentis infestissimae, neque satis
 noto, an fidem ac iustitiam coleret, quique praeterea erroneae esset
 de deo diversaeque opinionis, quae habebat carissima tradere? Si
 vero nihil omnino in infantem sibi creditum deliquit, sed huius im-
 perium sartum tectum a curatore firmissime est conservatum, et
 quidem, cum adhuc ille lacteret: illius potius probitas est laudan-
 da, quam Arcadii factum. Hisce igitur de causis, prout quisque
 mente ac iudicio pollet, ita iudicet. Isdigerdes vero cum unum et
 viginti annos regnasset, nullum unquam adversus Romanos bellum
 suscepit, neque ulla eos affecit molestia, sed mansit perpetuo he-

A. C. 558 φειδοῖ τοῦ παιδός, καὶ τῶν κοιτῶν τῆς κηδεμονίας νο-
I. L. 3^ο μίμων.

κζ. Ἐκείνου δὲ τεθνηκότος, Οὐαραράνης ὁ υἱὸς προ-
στάς τῆς ἀρχῆς, εἰσβολὴν μὲν κατὰ Ῥωμαίων πεποίηται-
φιλίως δὲ αὐτὸν καὶ ὑφειμένως τῶν ἐν τοῖς ὄρεισι ἰδρυμένων⁵
C στρατηγῶν προσδεξαμένον, ὁ δὲ θάττον ἀπηλλάγη, καὶ εἰς
τὴν ὑπήκοον ἐπανῆκεν, οὔτε προσπολεμήσας τοῖς πέλας, οὔτε
ἄλλως τὴν χώραν σινάμενος. εἴκοσι δὲ κρατήσας ἐνιαυτοῦς,
παραδίδωσι τὴν βασιλείαν Ἰσδιγέρδη θατέρῳ τῷ οἰκίῳ παι-
δί, ᾧ δὴ χρόνος ἐν τῇ βασιλείᾳ διηγύσθη ἑτῶν ἑπτακαίδεκα,¹⁰
καὶ μηνῶν δῆπου τεττάρων. Περὸζης δὲ μετ' ἐκείνον ἀνα-
δείκνυται βασιλεὺς, ἀνὴρ τολμητίας μὲν ἄγαν καὶ φιλοπόλε-
μος, καὶ πρὸς τὸ μεγαλουργὸν τῆς γνώμης ἀεὶ τετραμμένος-
λογισμῶ δὲ στεθῆ^φ καὶ βεβηκῶτι οὐ μάλα ἐχρήτο ἀλλὰ πλέον
ἦν αὐτῷ τοῦ βουλευομένου τὸ θρασῦνον. ἀπόλωλε δὴ οὖν,¹⁵
D κατὰ τῶν Νεφθαλιτῶν ἐπιστρατεύσας, οὐ τοσοῦτον, οἶμαι,
τῇ ῥώμῃ τῶν δυσμενῶν ὅποσον τῇ οἴκοθεν ἀκοσμίᾳ· δέον γὰρ
αὐτὸν σὺν τῷ ἀσφαλεῖ κατὰ τὴν πολεμίαν πορεύεσθαι, τὰς
ἀδῆλους ἐπιβουλάς προδιασκοποῦντα καὶ φυλαττόμενον, ὃ δὲ
λέληθεν ἑαυτὸν ἐνέδρῃσι ἀθρόον περιπεσὼν καὶ βόθροισι καίτε^ο
διώρουξιν, ἐπὶ μήκιστον τοῦ πεδίου πρὸς τὸ ἀπατηλὸν μεμηχα-
νημέναις, αὐτοῦ τε σὺν τῇ στρατιᾷ διεφθάρη τετάρτῳ καὶ
εἰκοστῷ τῆς βασιλείας ἐνιαυτῷ, καὶ καταλύει τὸν βίον ἀκλεῶς,

1. Pro κηδεμονίας R. παιδοποιίας (scil. adoptionis), Intrp. com-
munitibusve liberis procreandis et legibus. 5. ὄρεισι R., ὄροις
vulg. 7. προσπολεμήσας R. et Lugd., sed hic in mg. ἰσ.
προσκολεμησας. 15. βουλευομένου R. Lugd. mg. et Intrp.
βουλομένου vulg. 20. ἀθρόως R.

nevolus et pacificus, sive ita casu acciderit, sive revera etiam re-
spectu pueri, et communium curationis pupillaris legum.

27. Illo vero mortuo, Vararanes filius cum praesesset imperio,
expeditionem quidem in Romanos fecit, sed cum illum praefecti, qui
in finibus erant, amice placideque suscepissent, ipse statim reces-
sit, et ad sua se recipit, neque bello finitimis, neque praeterea damno
ullo agris eorum illato. Cumque annos viginti regnasset, Isdigerd
alteri suo filio regnum tradit; qui cum eo annis septendecim et
mensibus circiter quatuor esset potitus: Perozes post illum rex de-
claratur, vir temerarie audax et bellorum cupidus, et magnificen-
tiam semper prae se ferebat, solidis autem tutisque consiliis non
admodum utebatur; sed plus in eo erat audaciae quam consilii.
Periit itaque in expeditione adversus Nephtalitas non tam, arbitror, ro-
bore hostium quam sua temeritate. Cum enim oporteret ipsum tuto per
hostilem regionem procedere, occultas insidias praevidentem et praeca-
ventem, horum cura neglecta confestim in insidias incidit; inque scro-

ἄτε δὴ ὑπὸ τῶν Οὐννων κατεστρατηγημένος Ὀδννικὸν γὰρ A. C. 536
 γένος οἱ Νεφθαλίται. Βάλας δὲ ὁ τούτου ἀδελφὸς ἐπὶ τὴν I. I. 30
 ἀρχὴν ἀναβὰς, οὐδέν τι φαίνεται ἀξιαφήγητον δράσας πολέ-
 μων ἕνεκα καὶ παρατάξεων, οὐ μόνον τῷ πρῶτος εἶναι τοὺς
 5 τρόπους καὶ ἥπιος, καὶ πρὸς ὁρμὰς ἀλόγους καὶ δυσμε- P. 138
 νείας οὐ μάλα διανιστάμενος, ἀλλ' ὅτι καὶ βραχὺν ἐπε-
 βίω χρόνον τέτταρα γὰρ αὐτῷ μόνον ἔτη κατὰ τὴν βασι-
 λείαν διέδραμεν. ἐπὶ τούτῳ δὲ Καβάδης ὁ Περσῶν, τῶν Περ- V. 97
 σικῶν πραγμάτων κρατήσας, πολλοὺς μὲν κατὰ Ῥωμαίων
 10 πολέμους διήνεγκε, πολλὰ δὲ κατὰ βαρβάρων τῶν προσοικούν-
 των ἔστησε τρόπαια, καὶ χρόνον οὐδένα παρήκε ταραχαῖς
 τε καὶ κινδύνους ἐγκαλινδούμενος. ἦν δὲ ἄρα καὶ πρὸς τὸ ὑπή-
 κοον ἀπηγῆς τε καὶ δυστιθάσσευτος, καὶ οἷος ἀνακινεῖν τὰ κα- B
 θεστώτα, ἔς τε τὴν πολιτικὴν δίαίταν καινουργεῖν, καὶ παρα-
 15 τρέπειν τὰ πάλαι συνειθισμένα. λέγεται δὲ ὡς καὶ νόμον ἔθε-
 το, κοινὰ τοῖς ἀνδράσι προκεῖσθαι τὰ γύναια, οὐ κατὰ τὸν
 Σωκράτους, οἶμαι, καὶ Πλάτωνος λόγον, καὶ τὴν ἐν τῷ λόγῳ
 κεκρυμμένην ὠφέλειαν, ἀλλ' ὥστε τῷ προστυχόντι ἐξεῖναι
 πρὸς ἣν ἂν ἐθέλοι χωρεῖν καὶ τῆς εὐνῆς μεταλαγχάνειν, εἰ
 20 καὶ ἑτέρῳ τῷ συνοικοῦσα καὶ ἀποκεκριμένη ἐτύγχανε.

2. Βάλας Lugd. in mg., in ordine autem Ὀβάλας, Οὐάλας R.,
Valens Inpr. In corruptum nomen Persicum est *Palasch*. Hunc Pro-
 copius, qui de horum regum successione parum comperta conguessit,
 paulo rectius *Blasin* vocat, sed in eo errat, quod in locum Cabadis
 suffectum esse tradit. 8. δὲ Καβ. R., δὲ καὶ K. vulg. 15. πάλαι om. R.

bes et fossas, quae ad longissimum in campo tractum ad fallendum erant
 confectae, atque ibi cum exercitu interiit quarto et vigesimo regni sui
 anno, vitamque finivit inglorius, utpote ab Hunnis debellatus. Hun-
 nica enim gens Nephtalitae. Balas autem huius frater ad regnum
 evectus, nihil memoratu dignum bellorum aut procliorum causa
 gessit; non solum quia placidis esset moribus et mitis, et ad ir-
 ruptiones violentas faciendas hostilitatesque exercendas non admo-
 dum promptus, sed etiam quod ad exiguum tempus supervixerit.
 Quatuor enim duntaxat anni ei in regno sunt decursi. Post hunc
 etiam Cavades, Perosi F., Persico imperio potitus, multa quidem ad-
 versus Romanos bella gessit, multa etiam a finitimis barbaris tro-
 phaea retulit, neque ullum tempus praetermisit, quo non esset tur-
 bis periculisque involutus: erat vero etiam in subditos saevus et
 intractabilis, aptusque ad ea, quae bene constituta erant, turbandum,
 et ad civile vivendi genus innovandum veteresque consuetudines sub-
 vertendas. Dicitur vero etiam hic legem tulisse, qua feminae
 viris communes prostituerentur, non ex Socratis, arbitror, et Platonis
 instituto, aut utilitatis in ea reconditae respectu, sed ut cuiusvis li-
 ceret, cum qua liberet rem habere, etiam si alteri alicui nupta es-
 set, eique addicta convlveret.

A. C. 556
I. I. 30

κῆ. Καὶ τοίνυν θαμὰ τοῦτο ἐννόμως ἐξημαρτάνετο, χα-
λεπαινόντων περιφανῶς τῶν δυνατῶν, καὶ οὐκ ἀνεκτὸν ἦγου-
μένων τὴν ἀτιμίαν. ἀλλ' οὗτος γὰρ αὐτῷ ὁ θεσμὸς ἐπιβουλήs
C τε καὶ καταλύσεως αἰτιώτατος γέγονε. τοιγάρτι συμφραζάμε-
νοι ἅπαντες καὶ διαναστάντες, καθαιρουσί γε αὐτὸν τῆs ἀρ-5
χῆs τῷ ἑνδεκάτῳ ταύτης ἐνιαυτῷ, καὶ εἰς τὸ τῆs Λήθης ἐμ-
βάλλουσι φρούριον. τὸ δὲ τῆs βασιλείας κράτος μετέγουσιν
ἐπὶ Ζαμάσφην, Περόζον καὶ αὐτὸν παῖδα γεγεννημένον, καὶ
ἄλλως πραότητός τε καὶ δικαιοσύνης ἄριστα ἔχειν δοκοῦντα.
οὕτω τε ῥοντο καλῶs αὐτοῖs ἅπαντα κατειργάσθαι, ὡs ἐξόνιο
τολοιοπὸν ἐν εὐκολίᾳ τε καὶ ῥηστούῳη πολιτεύεσθαι καὶ βιο-
τεύειν. ἀλλ' ὁ Καβάδης οὐκ ἐs μακρὰν ἀποδράσας, εἴτε τῆs
γαμετῆs αὐτῷ συλλαβομένηs τοῦ δόλου, ὡs Προκόπιός φησι,
καὶ τὸν ὑπὲρ ἀκείνου θάνατον ὑπελθεῖν ἐλομένηs, εἴτε καὶ
ἄλλῳ τρόπῳ χρησάμενος, ἀποδράσας δὲ οὐν ὅμως, καὶ ὑπεκβάs15
D τοῦ δεσμοτηρίου, ῥῆχτο παρὰ τοὺs Νεφθαλίτας, καὶ γίνεται
τοῦ ἐκείνων βασιλέωs ἱκέτης. ὁ δὲ τὰs ἀτάκτους τροπὰs τῆs
τύχης διανοησάμενος, προσίετό γε αὐτὸν μάλα εὐμενῶs, καὶ
διετέλει παρηγορῶν καὶ παραινούμενος τῆs γνώμηs τὸ ἀνιω-
μενον, τὰ μὲν πρῶτα θωπεῖα τε ἀγαθῆ καὶ παραινεσει πρὸs20
τὰ ἀμείνονα τὸ φρονοῦν ἀναρῶωννύση, καὶ πρὸs γε τραπέζῃ

3. αὐτ. ὁ θεσμ. R., ὁ θ. α. vulg. 4. αἰτιώτατος R. et Intrp. praeci-
pua causa, αἰτιος vulg. συμφραζάμενοι R., συμφρασάμενοι
coni. Cl. 5. γὰρ pro γε R. 6. Recte Ζαμάσφην: est Dja-
masp Persarum, Ζαμβασφῆν R., sed infra Ζαμάσφης, Ζαμβazes
Intrp. 15. τρόπῳ χρ. R., χρ. τρ. vulg. 17. ῥησπὰs Par.
F. 18. εἰαυτὸν R. 21. πρὸs τε R.

28. Frequenter itaque hac in parte permittente lege peccaba-
tur, satrapis aperte indignantibus, neque tolerandum esse dede-
cus censentibus. Sed ea lex ipsi et insidiarum et submotiois
ab imperio causa fuit. Conspiratione enim facta omnibusque in-
surgentibus, imperio eum abdicant, undecimo, ex quo regnaret,
anno, et in Lethes castellum coniciunt; regni vero potestatem
in Zamasphem transferunt, qui et ipse Perosi filius erat, et alio-
qui lenitatis et iustitiae nomine optime audiebat. Atque ita pu-
tabant, omnia sibi recte curata; sperantes, se deinceps placide
quieteque victuros. Cavades vero non multo post e custodia ela-
psus, sive uxore ad fraudem opitulante, ut Procopius scribit, et
mortem etiam pro illo subire cupiente, sive alio quopiam modo
usus, aufugit tamen, et e carcere evasit, atque ad Nephtalitas se
recepit, eorumque regi supplex est factus: qui cum varias incertae-
que fortunae mutationes ac vicissitudines cum animo suo perpen-
deret, perhumaniter eum excepit, neque desinebat eum solari,
animique aegritudinem sublevare; primum quidem blanditiis verbo-
rum commodaque exhortatione ad meliora ipsius mentem corrobora-

δαφιλεῖ καὶ φιλοτησίᾳ θαμὰ προτεινομένη, καὶ θρῆστρίσι τι-
 μίαις, καὶ τούτοις δὴ ἅπασι τοῖς εἰς φιλοξενίαν προχειροτά-
 τοις ὀλίγῳ δὲ ὕστερον καὶ τὴν θρυατέρα κατεργυῖα πρὸς γά-
 μον τῷ ξένῳ, καὶ στρατιὰν αὐτῷ πρὸς τὴν κάθοδον ἀποχρῶ-
 5σαν παραδοῦς, ἔστειλεν αὐθις, τό τε ἀντιστατοῦν καθελού-
 ντα, καὶ τὴν προτέραν εὐδαιμονίαν ἀνακτησόμενον. ἐπεὶ δὲ
 πεφύκασι πρὸς τὰναντία πολλάκις συμφύρεσθαι τοῖς ἀνθρώ-
 10ποις αἱ τῶν δοκηθέντων ἐκβάσεις, τοιόνδε τι καὶ τότε ξυνέβη, P. 139
 καὶ πρὸς τὴν ἐφ' ἑκάτερα ῥοπήν τε καὶ κίνησιν ἐπὶ πολλῷ τῷ
 15διαλλάττοντι ὁ τοῦ Καβάδου βίος ἐταλαντεύθη, καὶ ταῦτα ἐν
 χρόνῳ μετρίῳ. ἐκ μὲν γὰρ βασιλέως πρότερον ὑπόδικος γέγονε
 καὶ δεσμώτης ἀπαλλαγείς δὲ τῆς εἰρκτῆς, φρυγᾶς καὶ μέτοι-
 20κος καὶ ἰκέτης· ἐκ δὲ ἰκέτου καὶ ξένου, κηδεστῆς βασιλέως
 καὶ οἰκειότατος· εὐθὺς δὲ κατελθὼν εἰς τὰ πατρία ἦθη, ἀνεί-
 25ληψε πάλιν τὴν ἀρχὴν πόνων ἐκτός καὶ κινδύνων, ὥσπερ οὐ-
 δαμῶς αὐτὴν ἀφρημένος, ἀλλ' εὐρῶν ἔτι σχολάζουσιν, καὶ
 οἶον ἐκδεχομένην. ὁ γὰρ Ζαμάσφης ἐκὼν ἀέεστη τοῦ θάκου,
 καὶ μεθεῖναι μᾶλλον ἔγνω τὴν βασιλείαν, τέτταρας ἐνιαυτοὺς B
 ἦσθεις ἐν αὐτῇ, καὶ ἀπαγορεῦσαι μὲν τῷ γαυρουμένῳ τῆς ψυ-
 30χῆς καὶ φιλοδοξοῦντι, τὸ δὲ ἄπραγμα σὺν τῷ ἀσφαλεῖ ἀν-
 θελέσθαι· καὶ προὔλαβε τὴν ἀνάγκην ἢ εὐβουλίαν. ὁ δὲ Καβά-
 35δης ἐγκρατῆς γεγενημένος πλέον ἢ πρότερον, ἐς τριακόντα ἐτέ-

5. Pro καθελούντα R. καθελευτοῖς.

7. συμφύρεσθαι

Par. 8. τοιόν δὲ τι R.

10. ἐταλάντευσα R.

12. δεσμώ-

της edd.

17. θάκου. H. l. non variat R., qui supra θάκον

praebuerat.

rans, ac praeterea lauta mensa amicaque propinatione frequenter excipiens, vestibis etiam pretiosis donans, omniaque hospitalitatis munia explens; paulo vero post etiam filiam hospiti nuptui despondet, datoque ei valido satis exercitu ad sua remisit, cum eorum, qui obstituri essent, clade pristinum suum regnum recuperaturum. Cum autem frequenter soleant hominibus res contrariis plane, quam animo destinarent, eventibus confundi, tale quid etiam tum usuvenit, variisque in utramque partem momentis, diversisque in contrarium mutationibus Cavadae vita fuit librata, idque brevi satis temporis spatio. Nam ex rege antea reus factus et captivus; ubi vero e carcere evasit, fugitivus et supplex; ex supplice autem et peregrino gener regis eique intimus; moxque ad sua reversus, imperium citra labores aut pericula recepit, perinde ac si nunquam eo exutus fuisset, vacans adhuc et quodam modo se opperiens. Zamasphes enim sua sponte regio solio excessit, regnumque relinquere potius censuit, quatuor annis eo gavisus, et renuntiare fastum ambitionique maluit, privatam vitam cum securitate coniunctam praeferebat, atque ita necessitatem rectitudine consilii antevertit.

A. C. 556 ρους ἐμαντοὺς διέμεινε τῆς μοναρχικῆς δυναστείας, ἐχόμενος
I. I. 30 πρὸς τοὺς ἔνδεκα τοὺς προτέροις, ὡς τεσσαράκοντα πρὸς τῷ
ἐνὶ τοὺς σύμπαντας καθεστάναι ὁπόσους ἐν αὐτῇ ἐπεβίω.

κθ'. Τὸ μὲν οὖν ἀκριβὲς τῶν ἐπ' αὐτῷ πρότερόν τε καὶ
ὑστερόν συμπεσόντων, ἥδη τοὺς πάλαι σοφοῖς ἐν ἱστορίας 5
Cδιεκπεπόνηται τρόπῳ· ὁ δὲ τοὺς μὲν προτέροις παρεῖται,
ἄξιον δὲ οἶμαι γινώσκειν καὶ ἐπισημῆνασθαι, καλὸν ἂν εἶη
προσθεῖναι. Θαναμάσειε γὰρ ἂν τις, ὅτι δὴ κατ' ἐκεῖνο τοῦ και-
V. 98 ροῦ παρὰ τε Ῥωμαίοις καὶ Πέρσαις παραπλήσια ἄττα συν-
ελθεῖν ξυνέβη, ὥσπερ αὐτομάτως ἐν ἑκατέρῃ πολιτείᾳ κατὰ 10
τῶν κρατούντων ἐναντίας τινὸς περιφορᾶς ἐνσημῆσθη. Ἐλα-
χίστου γὰρ ἔμπροσθεν χρόνον καὶ Ζήνων ὁ Ῥωμαίων βασι-
λεὺς ὁ Ἰσαυρος, ὃς δὴ πρῶτον Ταρασισκωδίσαιος ἐπωνομάζετο,
ὑπὸ Ἰλλοῦ τε καὶ Βασιλίσκου καὶ Κόνωνος ἐπιβουλευθεὶς,
συνεργούσης ἐς τὰ μάλιστα καὶ Βηρίνης, ἐκπέπτωκε τῆς ἀρχῆς 15
D καὶ ἐξελήλαται, καὶ μόλις ἐς τὴν Ἰσαυρίαν ἀπεσώθη· πλὴν
ἄλλ' ἐπανῆκεν αὐθις ἐς τὰ βασίλεια, καὶ Βασιλίσκον τὸν τυ-
ραννήσαντα οὐ πλέον ἢ ἔτεσι δύο καθελὼν, καὶ τοῦ σχήμα-
τος ἀφελόμενος, διετέλει πάλιν ἐχόμενος τῆς ἀρχῆς καὶ πάντα
διατάττων, οὐκ ἐπὶ πλεῖστον μὲν χρόνον, ἐν αὐτῇ δὲ ὁμῶς 20
ἀπεβίω. κατ' αὐτὸν δὲ καὶ Νέπως ὁ τῆς Ἑσπέρας βασιλεὺς

5. ἱστορίας R. 10. συνέβη R. 13. πρώτη R. Ταρασισκω-
δίσσεος vulg., Τάρσις Κωδισαῖος R., Tharasis Codicus Intpr.,
Τρασακαλλισαῖος apud Theophanem. Satis probabile est, Aga-
thiam scripsisse Ταρασισκαλισαῖος. 15. εἰς vulg. 18. δύο
R., δύο vulg.

Cavades vero multo quam antea potentior factus, alios triginta an-
nos ultra undecim priores monarchicum imperium obtinuit, ut unum
et quadraginta annos cum regia potestate vixit.

29. Quae itaque eo antea et postmodum regnante acciderunt,
veteres illi docti scriptores in modum historiae accurate pertracta-
runt. Quod autem a veteribus illis praeteritum est, quodque di-
gnum cognitu ac memoratu crediderim, non abs re fuerit adicere. Mi-
rari enim quispiam possit, quod per id tempus Romanis et Persis non-
nulli similes sibi mutuo casus acciderint, tanquam sponte in utra-
que re publica contraria quadam revolutione fortunae adversus Im-
peratores ingruente. Paulo enim ante etiam Zeno ille Isaurus, Ro-
manorum Imperator, qui antea Tarasiscodisaeus cognominabatur, in-
sidiis ei per Illum et Basiliscum et Cononem structis, coadiuvante
praecipue Berine, imperio excidit eiectusque est, atque aegre in
Isauriam salvus evasit, rediit tamen rursus in regiam, et Basilisco,
qui non diutius quam duobus annis tyrannidem exercuerat, inter-
fecto, regioque insigni ei adempto, rursus imperium recuperavit,
omniaque moderatus est, non quidem multo tempore, regnans ta-
men e vita excessit. Haud secus et Nepos, Occidentis Imperator,

ὁμοίαις ἢ καὶ μείζουσιν ὠμίλησις συμφοραῖς. ἐπὶ γὰρ Ὁρέστου A. C. 556
 φρενακισθεὶς, πέφενγεν ἐκ τῆς Ἰταλίας, ἀποβεβηκῶς μὲν τὴν I. I. 30
 αἰλουργίδα, οὐκέτι δὲ αὐτὴν ἀντανείλετο, ἀλλ' ἐν ἰδιώταις τε-
 λῶν διεφθάρη. οὕτως ἄρα ἐν τῷ τότε μεταβολὰς παραλόγους
 5 κατὰ τῶν κρατίστων δυνάμεων συνέλθειν ξυνηγέθη. ζητούν-
 των μὲν οὖν τὴν τούτων αἰτίαν οἱ τὰς τῶν ἀδῆλων ἀνιχνεύειν
 ἀρχὰς εἰθισμένοι, καὶ λεγέτωσαν ὁποίας καὶ βούλονται, ἐμοὶ
 δὲ τῆς προτέρας ἐκδρομῆς καὶ αὐθις μεταληπτέον. τεθνηκότος
 γὰρ τοῦ Καβάδου κατὰ τὸ πέμπτον ἔτος τῆς Ἰουστινιανοῦ
 10 παρὰ Ῥωμαίοις βασιλείας, Χοσρόης ὁ πᾶν ὁ καθ' ἡμᾶς δια- P. 140
 δέχεται τὴν πατρῴαν ἀρχὴν, καὶ πέπραχε πλεῖστα ὅσα καὶ
 μέγιστα, ὧν ἕνια μὲν Προκοπίῳ τῷ ῥήτορι προαναγράφεται,
 τῶν δὲ λοιπῶν ἐμοὶ γε τὰ μὲν εἴρηται ἤδη, τὰ δὲ ἀκολουθῶς
 εἰρήσεται. ὡς ἂν δὲ τὸ συνεχὲς τῶν χρόνων τελεώτατα δια-
 15 φυλαχθεῖη, τοσοῦτον ἐρῶ πρὸς τὸ παρὸν, ὡς ἐς ὑκτώ τε καὶ
 τεσσαράκοντα ἐνιαυτούς τοῦ κράτους ἐχόμενος, πολλὰς ἀνεδή-
 σατο νίκας καὶ γέγονεν ὁποῖος οὐπω πρότερον ἄλλος τῶν παρὰ
 Πέρσαις βεβασιλευκότων ἀναδέδεικται, εἶγε τῷ παντὶ ἐκάστῳ
 συγκρίνοιτο, οὐδὲ εἰ Κῦρον εἶποι τις ἂν τὸν Καμβύσου, οὐδὲ
 20 Δαρεῖον Ἰστάσπεω, οὐδὲ μὴν Ξέρξην ἐκείνον, τὸν ἱππύλατον B
 μὲν δεικνύτα τὴν θάλατταν, ἐν δὲ τοῖς ὄρεσι ναυτιλλόμενον.
 πλὴν ἀλλὰ τοιοῦτός γε ὧν, ἀκλεῆς γε αὐτῷ ἢ τοῦ βίου κατα-
 στροφή γέγονεν, καὶ οἰκτρὰ καὶ τῶν φθασάντων ἀλλοτριω-

1. καὶ ins. ex R. 5. συνηγέθη R. 18. εἶτε R, Intpr. vel
 si. 19. εἴπη R.

similibus aut maioribus calamitatibus fuit immersus. Nam ab Ore-
 ste circumventus, fugit ex Italia, purpura exutus, quam nunquam
 recuperavit, sed inter privatos degens interiit. Adco inopinatae mu-
 tationes tum temporis potentissimis regibus acciderunt. Causas vero
 harum mutationum quaerant, qui abditarum rerum occulta princi-
 pia investigare consueverunt, et quascunque voluerint proferant,
 mihi vero, unde digressus sum, est redeundum. Mortuo enim Ca-
 vade quinto anno, ex quo Iustinianus Romanis imperarat, Chosroës
 ille, maximi apud nos nominis, paternum suscepit imperium, et plu-
 rimas maximasque res gessit; quarum nonnullae a Procopio rhetore
 sunt conscriptae; reliquae vero partim iam a me dictae sunt, aliae
 consequenter dicentur. Ut autem continuata temporum series ex-
 actissime observetur, in praesentia duntaxat dicam, quod per octo
 et quadraginta annos, quibus imperio potitus est, multis decoratus
 fuerit victoriis, talisque evaserit, qualis ante eum ex Persarum re-
 gibus nemo, si cum singulis eorum comparetur; ne si Cyrum qui-
 dem Cambysae filium aliquis nominaverit, aut Darium Hystaspis,
 sed neque Xerxem illum, qui mare equis, montes navibus reddidit
 pernixos. Ceterum talis ac tantus cum fuerit, inglorium et miseran-

A. C. 556 **τάτη**. ἐτύχανε μὲν γὰρ ἐν τῇ τότε ἀμφὶ τὰ Καρδούχια ὄρη
 I. I. 30 ἐς κόμην Θαμανῶν διὰ τὴν τοῦ Θέρους ὄραν καὶ τὴν τῶν τό-
 πων εὐκрасίαν μεταβάς τε καὶ ἐνδαιτώμενος. Μανρίκιος δὲ
 ὁ Παύλου, ὑπὸ Τιβερίου Κωνσταντίνου τοῦ Ῥωμαίων αὐτο-
 κράτορος ἄρχειν τῶν κατὰ τὴν ἔω ταγματῶν προσεταγμένους,⁵
 εἰσέβαλεν ἀθρόον ἐς τὴν Ἀραξίανην χώραν, πρόσοικον οὖ-
 σαν τῇ τῆς κόμης περιοικίδι καὶ ἀγχιτέρονα καὶ δῆτα οὐκ
 ἀπὲι δῆων ἄπρασιν ἀφειδῶς καὶ ληϊζόμενος. περαιοθεῖς δὲ τὰ
 C **Χρεῖθρα** τοῦ Ζίρμα ποταμοῦ, ἀνὰ τὰ πρόσω ἔτι ἐχώρει, καὶ
 τὰ ἐν ποσὶν ἐλεηλάτει καὶ ἐνεπίμπρα. οὕτω δὲ αὐτοῦ ἄρδην¹⁰
 ἅπαντα καταστρεφομένον καὶ ξυγκυκῶντος, ὁ Χοσρόης, (οὐ
 πόρῳ γὰρ ἦν, ἀλλ' ὅσον ἀρθεῖσαν ἤδη θεᾶσθαι τὴν φλόγα,)
 οὐκ ἤνεγκεν τὴν ὄψιν τοῦ πολεμίου πυρός, ἐπεὶ μήπω πρότερον
 ἐωράκει. τοιγάρτοι αἰδοῦ τε καὶ δέει καταπεπληγμένος, οὔτε
 ἀντεξήει, οὔτε ἡμύνετο· ἀλλὰ τοῖς προσπεσοῦσι πέρα τοῦ με-¹⁵
 τρίου περιαλήσας, καὶ οἶον ἀπειρηκῶς ταῖς ἐλπίσιν, αὐτίκα
 νόσῳ ἧλω ὑπὸ δυσθυμίας δεινῇ τε καὶ ἀνηκέστῳ. καὶ τοίνυν
 D **Φοράδην** ἀχθεῖς μετὰ τάχους πολλοῦ εἰς τὰ ἐν Σελευκείᾳ καὶ
 Κτησιφῶντι βασιλείᾳ, καὶ φυγὴν τὴν ἀναχώρησιν ποιησάμε-
 νος, οὐκ ἐς μακρὰν καταλύει τὸν βίον.

3. ἐνδαιτώμενος R., δαιτώμενος vulg. 4. αὐτοκράτορος R.;
 βασιλέως vulg. 6. ἀθρόως R. Ἀραξίανην R. et in mg.
 Ἀραξίανην, Intrp. Arxianum agrum. 7. κόμης R. et Intrp. con-
 tiguus circumiectis vico. χώρας vulg. 8. ἀνῆει R. δῆων
 R., δῆων vulg. 12. Pro ἀρθεῖσαν ἤδη R. ἀν ἠδηθείαν.

dum, et ab ante actis ipsius rebus gestis alienissimum habuit vitae exitum. Cum enim per id tempus circa Carduchios montes versans in vicum Thamanorum propter aestivum tempus et illorum locorum temperiem transisset, ibique commoraretur, Mauritius Pauli F. a Tiberio, Constantini Romanorum regis filio, legionibus Orientalibus praesente iussus, repente in agrum Araxianum irruit, qui finitimus conterminusque erat ditioni, qui vico illi erat circumiectus, neque ullum vastandi universam ac depraedandi finem faciebat: traiecto vero Zirra flumine in anteriora procedebat, cuncta vero flamma rapinisque miscens. Omnia itaque funditus evertebat ac devastante Mauritio, Chosroës (neque enim longe aberat, sed tantum, ut in altum elatam flammam prospicere posset) hostilis ignis adspicere nequaquam tulit, siquidem nunquam antea eum viderat. Quocirca pudore simul ac metu percussus, neque obviam ivit, neque sua tuebatur; sed ingenti quodam atque immoderato dolore in animo suo ex ea strage concepto, et quodammodo in desperationem adductus, confestim gravi incurabilique morbo prae moerore est correptus. Quapropter lectica elatus quam celerrime in Seleucia et Ctesiphontis regia palatia, recessu fugae simili facto, non multo post excessit e vita.

λ'. Ἀλλὰ γὰρ οὐκ οἶδα ὄντινά με τρόπον ἢ τοῦ λόγου A. C. 556
I. I. 30
 φερά παραλαβοῦσα, καὶ τῷ ἀξιαγάστῳ, οἶμαι, τῶν πράξεων
 ἡδομένη, ἐς τοῦδε ἡγάγε προπετείας, ὡς τὰ ἐν μέσῳ ὑπερβάντα
 τῶν πορρωτάτω ἐπιμνησθῆναι. οὐκοῦν ἐπειδὴ νῦν γούν ἐπέ-
 5 γνων ὅποι ἀφῆμαι, καὶ ὄθεν ἐξέβην, ἐκεῖνα μὲν ἐατέον πρὸς
 τὸ παρὸν, ἐν τοῖς οἰκείοις ἀναγραφησόμενα χωρίοις ἐπανήξω δὲ
 αὐθις ἐς τὸ ξυνεχὲς καὶ ἀκόλουθον τῶν προτέρων. ἦ τε γὰρ τῶν
 Περσικῶν βασιλέων διαδοχὴ καὶ ὁ τῶν ἐναντιῶν κατάλογος,
 καὶ, συλλήβδην φάναι, ἅπαν μοι τὸ ἐπηγγελμένον ξυνετελέσθη. P. 141
 10 οἶμαι δὲ ἄγαν ἀληθῆ ταῦτα καθεστάναι καὶ ἐς τὸ ἀκριβὲς ἐκ- V. 99
 πεπονημένα, ὡς δὴ ἐκ τῶν Περσικῶν βιβλίων μεταληφθέντα.
 Σεργίου γὰρ τοῦ ἐρμηνέως ἐκείσε γενομένου, καὶ τοὺς τῶν
 βασιλικῶν ἀπομνημονευμάτων φρουρούς τε καὶ ἐπιστάτας με-
 15 ταδοῦναι οἱ τῆς περὶ ταῦτα γραφῆς ἐκλιπαρήσαντος, (πολλά-
 κεις γὰρ αὐτὸν ἐς τοῦτο προτρέψας ἐτύγχανον,) προσθέντος δὲ
 καὶ τὴν αἰτίαν, ὡς οὐκ ἄλλου του χάριν ζητοίῃ τῶνδε τυχεῖν,
 ἢ ὥστε καὶ παρ' ἡμῖν ἀνάγραπτα ἔσεσθαι τὰ σφίσι ἐγνωσμέ-
 να καὶ τίμια, παρέσχον εὐθὺς εὖ γε ποιοῦντες ἐκεῖνοι, οὐκ
 20 σφῶν βασιλευσὶν ἐσόμενον, εἰ μέλλοιεν καὶ παρὰ Ῥωμαίοις B

3. ἀδομένη R. pro ἡδομένη.

4. πορρωτάτω R., πορρω-

τέρω vulg. 6. ἀναγραφησόμενα R. Lugd. 2. m. et Intrp.

ut — describendis. Vulg. ex pr. m. Lugd. & ἐν τοῖς οἰκ. ἀναγρα-

φησόμεθα. χωρίοις R. et Intrp. suis locis, χρόνοις vulg. 10.

ἀληθῆ ἄγαν R. καθεστάντα R. 11. βιβλίων R., βιβλίων

vulg. 15. προσθέντος R., προθέντος vulg. 19. ἡγούμενοι

εἶναι R., εἰν. ἡγούμε. vulg.

30. Sed nescio quo pacto me orationis decursus abreptum, re-
 rumque memoratu dignarum voluptate delinitum, eo praecipitan-
 tia adduxerit, ut ommissa rerum praesentium tractatione, remotiora
 sim persecutus. Quocirca cum nunc sciam quo pervenerim et unde
 fuerim digressus, illa quidem iam sunt omittenda, quae suis tem-
 poribus conscribemus : ad praecedentium autem rerum continuatam
 congruentemque narrationem revertar. Persicorum enim regum suc-
 cessionem et annorum numerum, et, ut uno verbo dicam, univer-
 sum id, quod promiseram, iam absolvi. Et quidem vera esse
 quae dixi, puto, accurateque elaborata, utpote e Persiciis libris
 desumpta. Cum enim Sergius ille interpres illic ageret, et regio-
 rum annalium custodes ac praefectos obnixè rogasset, ut secum
 illa scripta communicarent, (frequenter enim ego illum ad hoc eram
 hortatus,) causam vero etiam adiecisset, quam non aliam esse de-
 clarabat, quam ut etiam apud nos litterarum monumentis comen-
 darentur ipsorum instituta, quaeque in pretio haberent; statim illi
 recte facientes, eius petitioni annuerunt, rem non ingratam fore
 rati, immo vero ad regum suorum gloriam pertinentem, si etiam

- A. C. 556 γινώσκεισθαι, ὁποῦλό τε γεγύνασι καὶ ὁπόσοι, καὶ ὅπως ἢ τοῦ
 I. I. 30 γένους αὐτοῖς ἀποσέσωσται τάξις. λαβῶν οὖν ὁ Σέργιος τὰ τε
 ὀνόματα καὶ τοὺς χρόνους, καὶ τῶν ἐπ' αὐτοῖς γεγενημένων
 τὰ καιριώτατα, καὶ μεταβαλὼν εὐκόσμως εἰς τὴν Ἑλλάδα φω-
 νήν, (ἦν γὰρ δὴ ἐρμηνέων ἄριστος ἀπάντων, καὶ οἶος ἕπ' αὐ-
 5 τοῦ Χοσρόου θανυμάζεσθαι, ὡς ἐν ἑκατέρῃ πολιτεῖα τὰ πρω-
 τεῖα λαχὼν τῆς ἐπιστήμης,) εἰκότως οὖν ἀκριβεστάτην ποιησά-
 μενος τὴν μετάφρασιν, ἀπεκάμισέ τέ μοι ἅπαντα μάλα πιστοῦς
 καὶ φιλίως, καὶ προὔτρεψε διανύειν τὴν αἰτίαν, ἐφ' ἧπερ αὐτὰ
 C καὶ παρείληφε. καὶ τοίνυν διήνυσται ὥστε εἰ καὶ Προκοπίω 10
 τῷ ῥήτορι ἕνια τῶν ἐπὶ Καβύδη ἀφηγηθέντων ἑτέρως ἀπῆγ-
 γελται, ἀλλ' ἡμῖν ἀκολουθητέον τοῖς Περσικοῖς χρονογράφοις,
 καὶ τῶν ἐν αὐτοῖς φερομένων ὡς ἀληθεστέρων ἀντιληπτέων.
 τοσοῦτου δὴ οὖν ἡμῖν τοῦ πόνου τελεώτατα ἐξεργασμένου,
 φέρε πρὸς αὐτὴν αὐθις ἐπανίωμεν τὴν τῆς ἱστορίας ξυνέχειαν, 15
 ἦν ἐκ τῶν ἀμφὶ τὴν Λαζικὴν γεγενημένων διατεμόντες, ἐς τὰ
 δε ἀφίγμεθα. οὕτω μὲν δὴ οὖν ὁ Ναχοραγὰν διὰ τὸ ἀγεννὲς
 τοῦ τρόπου, καὶ τὸ νευικῆσθαι ἀνὰ κράτος ἐπὶ Μαρτίνου τε
 καὶ τῶν Ῥωμαϊκῶν στρατευμάτων, καὶ τὴν ἐς Ἰβηρίαν αἰσχρὰν
 ἀναχώρησιν, ὠμάτατα διεφθάρη καθ' ὃν ἤδη μοι πρότερον 20

4. καιριώτατα R., καιριώτερα vulg. 9. φιλίως R., φίλως vulg.
 11. ἀφηγηθέντων R., ἀφηγημένων vulg. 12. χειραγράφοις (sic) R.,
 Intpr. scripta. 14. τοσοῦτου R. et Intpr. tantum laboris, του-
 του vulg. 15. ἐξεργασμένου R., ἐξεργ. edd. 16. διατεμόντες
 R. et Intpr. quam — occoeptam intercidimus, διατελοῦντες
 vulg. 20. πρότερον εἶρ. τρ. R., τρῶπ. εἶρ. πρ. vulg.

Romanis innotesceret, quales et quot fuerint, et quo pacto generis series ipsis sit conservata. Sergius itaque, acceptis eorum nominibus et temporibus et praecipuis insignioribusque ipsorum rebus gestis, iisque scite in linguam Graecam conversis, (erat enim interpretum omnium optimus, quemque Chosroës ipse admirabatur ut in utraque re publica eruditorum interpretum principem,) perfectissimaque, uti verisimile est, interpretatione a se confecta, ad me omnia fideliter amiceque detulit hortatusque est, ut causae, ob quam haec monumenta a Persis acceperat, satisfacerem effectuique darem; quod et nunc a me praestitum perfectumque est. Quocirca tametsi nonnulla eorum, quae de Cavade commemorata sunt, aliter a Procopio rhetore narrantur, nobis Persici annalium scriptores potius sunt sequendi, quaeque ii scribunt, ut veriora tenenda. Hoc itaque labore nobis perfectissime absoluto, age ad continuandam historiam redeamus, quam interrupta narratione rerum in Lazico gestarum, huc usque perduximus. Hoc itaque pacto Nachoragan ob suam vecordiam, et quod per vim esset victus a Martino et Romanis copiis, et ob turpem in Iberiam fugam, crudelissima morte

εἶρηται τρόπον. λογιζόμενος δὲ ὁ Χοσρόης, ὡς οὐχ οἶόντι αὐτῷ A. C. 550
 ἀνά τὴν Κολχίδα γῆν πρὸς Ῥωμαίους παρατάττεσθαι, τῶν I. I. 30
 μὲν τῆς θαλάττης κρατούντων, καὶ ἅπαντα, ὧν ἂν δέοιτο, ῥα- D
 δίως ἐνθένδε μεταπεμπομένων, αὐτοῦ δὲ διὰ μακρᾶς ὁδοῦ καὶ
 5 δερῆμου μόλις τοῖς στρατοπεδεύουσιν ἐλάχιστα γούν τῶν ἐδω-
 δίμων ὑπὲρ ἀχθοφόροις ἀνδράσι τε καὶ ὑποζυγίοις χαλεπώτατα
 στέλλειν ἀναγκαζομένου· ταῦτα δὲ οὖν ἐπισκοπῶν, ἔγνω τὸν
 ὄλον πόλεμον καταθέσθαι, ὡς ἂν μὴ ἐπιπλεῖστον αὐτοῖς ἢ
 εἰρήνῃ χωρίοις τισὶ περιοριζομένη, ἀτελῆς καὶ οἶον σκάζουσα
 10 διαμένοι, ἀλλ' ὁμοίως ἅπανταχοῦ ἐπιρῶσθαι. καὶ τοίνυν
 ἐπέμπει ἐπὶ τῇ πρεσβείᾳ ἐς τὸ Βυζάντιον ἄνδρα Πέρσην τῶν
 σφόδρα παρ' αὐτοῖς λογισμωτάτων, ὄνομα δὲ ἦν αὐτῷ Ζίχ. P. 142
 οὗτος δὲ ὁ Ζίχ ἀφικόμενος καὶ παρελθὼν ὡς Ἰουστινιανὸν
 βασιλέα, πολλὰ μὲν ἔφη τῶν παρόντων πέρι, πολλὰ δὲ ἀκήκοε·
 15 καὶ πέρας ἐς τόδε ξυνηλθέτην, ἐφ' ᾧ Ῥωμαίους τε καὶ Πέρ-
 σας κατέχειν μὲν ἅπαντα, ὧν ἤδη ἐτύγχανον κατὰ τὴν Λαζῶν
 χώραν πόλεμον θεσμῶ ἐπειλημμένοι, εἴτε πολισμάτ' αὖτε
 εἴτε φρούρια εἶεν, ἡσυχίαν δὲ ἄγειν ἐφ' ἑαυτῶν, καὶ ἥκιστα
 κατ' ἀλλήλων παρατάττεσθαι, ἕως ἐς ἕτερόν τι μείζον B
 20 καὶ τελεώτερον τὸ ἑκατέρωθεν ἄρχον συμβαίῃ. ὁ μὲν οὖν
 Ζίχ οὕτω τὰ τῆς πρεσβείας διαπραξάμενος, ἀπενόστησεν ἐς τὰ

1. Quae sequuntur, sine ulla varietate leguntur in Cod. Ba-
 var. Excerptorum de legationibus. 3. θαλάσσης R. 9.
 σκάζουσθαι R. 10. ἐπιρῶσθαι R. 12. λογισμωτάτων R.
 17. χώραν add. ex R. et Intpr., abest vulg. et Exc. 19. ἐς
 om. H.

affectus fuit, quemadmodum supra a me est dictum. Chosroës vero
 considerans, se non posse in Colchica regione adversus Romanos
 exercitum ducere, quod illi quidem mari potirentur, ac per id fa-
 cile necessaria omnia eis subveherentur, ipse vero longis desertis-
 que itineribus in castra sua etiam exiguum commeatum non nisi
 per baiulos et iumenta oneraria difficillime mittere cogeretur, totum bel-
 lum deponendum censuit, ne ipsis pax, certis quibusdam ut plurimum
 locis circumscripta, mutila imperfectaque et quodammodo claudi-
 cans permaneret, sed ex aequo ubique valeret atque confirmaretur.
 Byzantium ergo cum legatione mittit virum quandam Persata maxi-
 mae auctoritatis, cui nomen erat Zich. Is cum ad Iustinianum Impe-
 ratorem venisset, multique ultro citroque sermones de praesenti
 rerum statu essent habiti, tandem ita inter eos convenit, ut Ro-
 mani et Persae in Lazica regione omnia retinerent, quaecumque
 belli iure obtinuissent, sive castella sive propugnacula ea essent;
 ipsi vero inter se quietem agerent, belloque abstinerent, donec ar-
 ctius aliquod perfectiusque foedus principes utrimque inirent. Zich ita-
 que legatione sua ita perfunctus, ad suos rediit. Quae ubi praefectis

A. C. 556 οἴκεκα. τούτων δὲ τοῖς στρατηγῶσι ἀπηγγελμένων, ἔμενον αἱ
 I. I. 30 δυνάμεις ἐπὶ χρόνον συγχρὸν πάμπαν ἀπόλεμοι, καὶ τὸ πρό-
 τερον αὐτομάτως γιγνόμενον τότε δὴ οὖν ὑπὸ ξυνθήκαις
 ἐβεβαιούτο.

3. οὖν om. R.

fuerunt renuntiata, exercitus ad multum tempus ab omni bello
 abstinuerunt; quodque antea sponte erat factum, tum etiam pactis
 fuit constabilitum.

ΑΓΑΘΙΟΥ ΣΧΟΛΑΣΤΙΚΟΥ
ΙΣΤΟΡΙΩΝ Ε.

AGATHIAE SCHOLASTICI
HISTORIARUM LIBER V.

ARGUMENTUM.

Tzannorum latrocinia. Theodorus ex Colchide contra eos profectus castra ponit prope Theodoriadem(1), *ibique rebelles parvo successu elatos, dolo circumventos devincit, quibus Imperator annum stipendium imponit*(2). *Byzantium ingenti terrae motu concutitur. Mors Anatolii*(3). *Iudicium vulgi de ea refellitur*(4). *Terror sinistris vaticiniis auctus, Byzantinos ad vanam virtutis ostentationem impellit*(5). *Causa terrae motuum a quibusdam in vaporibus subterraneis ponitur. Anthemii mechanici lepidum commentum*(6, 7, 8). *Iustinianus quum alia aedificia, tum sanctissimam Sophiae aedem reaedificandam curat. Cuius descriptio a Paulo Silentiaro composita laudatur*(9). *Pestis Byzantii grassatur*(10). *De priscis Hunnorum sedibus et fatiis. Hunni Cotriguri, Zabergane duce, Romanum imperium invadunt, Graeciam et Chersonesum petentes*(11). *Descriptio Chersonesi. Zabergan per murum magnum defensoribus vacuum suburbanam regionem ingressus, ipsi Byzantio imminet*(12). *Hunnorum saevitia et stupra. Militares Romani imperii opes tum valde imminutae erant*(13). *Causae huius decrementi. Urbs magno terrore impletur*(14). *Scholariorum militum origo et conditio. Belisarius iam senex defendendae urbi praeficitur*(15). *Is exercitum undequaque collectum ex urbe educit, et ad virtutem et moderationem exhortatur*(16, 17, 18). *Hac oratione confirmati Romani barbaros cum ingenti clade repellunt*(19). *Quibus fugatis, protinus Belisarius revocatur*(20). *Chersonesum interim Germanus, Dorothei filius, strenue defendit. Hunni ad circumnaviganda munimenta ex calamis rates conficiunt*(21). *Quibus vecti sexcenti homines a Romanis obviam navigantibus ad unum omnes aut merguntur aut caeduntur*(22). *Non multo post barbari etiam terrestri proelio vincuntur. Zabergan, auro a Iustiniano accepto, universas Hunnorum copias in patrias sedes reducit*(23). *In quos decedentes Iustinianus Sandichlum, Utrigurorum regem, incitat*(24). *Perpetua inde bella exorta, quibus haec gentes invicem se consumebant.*(25).

A. C. 557 α'. **Ο**ὗτω μὲν οὖν τὰ μεγάλα καὶ ἀμφήριστα γένη κατὰ
 I. I. 31 τὸ ξυγκείμενον τὰ ὄπλα ἔθεντο, καὶ ἤρεμοῦντα ἐπὶ μακρότα-
 P. 143 τον διετέλου, ὡς μηδὲν ὄτιοῦν τίγος ἐπ' ἐκείνοις ὀπότερον γοῦν
 V. 100 αὐτῶν διαπονεῖσθαι. ἐν τούτῳ δὲ οἱ Τζάννοι τὸ ἔθνος οἰκοῦσι δὲ
 τὰ πρὸς νότον ἄνεμον τοῦ Εὐξείνου πόντου, ὑπὸ Τραπεζοῦντα 5
 τὴν πόλιν οὗτοι δὴ οὖν οἱ Τζάννοι, καίτοι ἐκ παλαιοῦ ὑπόσπον-
 δοί τε καὶ κατήκοι τῶν Ῥωμαίων γεγενημένοι, ἀλλὰ τότε τὸ
 μὲν τι αὐτῶν εἶχετο τῶν προτέρων, καὶ ἀκολασταίνειν οὐ λίαν
 ἐγνώκει, οἱ δὲ γε πολλοὶ παρέντες τὰ καθεσταῖα, ληστρικώ-
 τερον ἐβίότευον, καὶ καταθέοντες τὰ ἀμφὶ τὸν Πόντον χωρία, 10
 τοὺς τε ἀγροὺς ἐλεηλάτου καὶ τοὺς ὄδοιπόρους ἐσίοντο-
 ἐπέβαινον δὲ καὶ Ἀρμενίας, ὅποι παρεῖκοι, καὶ ἀρπαγὰς ἐποι-
 οῦντο, καὶ οὐδὲν ὄτιοῦν ἐφρόνου ἀλλοτριώτερον τῶν διαφα-
 νῶν πολεμίων. τοιγάρτοι στέλλεται ἐπ' αὐτοὺς Θεόδωρος,
 ὁ σφῶν μὲν ὁμόφυλος, τὰ δὲ πρωτεῖα φερόμενος ἐν τοῖς Ῥω- 15
 P. 144 μαίκοις ταξίαρχοις· πολλάκις δὲ, οἶμαι, τούτου καὶ πρότερον
 ἐπεμνήσθη. ἅτε γὰρ τῆς οἰκείας χώρας δαημονέστατος, καὶ
 ὄθεν ἐμβάλλειν ἄριστα ἤμελλε, καὶ ὅποι ἐναυλίσασθαι, καὶ
 ὅπως τοὺς δυσμενεῖς ἀνιχνεῦσαι ἐς τὸ ἀκριβὲς ἐπιστάμενος,
 εἰκότως ἄρα ἐκεῖνος, ἐκ βασιλέως αὐτῷ προστειγμένον, ἐπί 20
 τήνδε τὴν πρῶξιν ἐχώρει. ἄρας δὴ οὖν ἐκ τῆς Κολχίδος γῆς
 7. τότε τὸ μὲν R. (Cl.), τότε μὲν vulg. 12. Ἀρμενίαν R. 14.
 τοιγὰρ στέλλ. R. 18. ἤμελλε R., ἤμελλον vulg.

1. **I**ta quidem maximae et dubiae inter se potentiae nationes, ut convenerat, arma deposuerunt, quieteque diutissime manserunt, ita ut neutra pars in alteram quicquam moliretur. Per id tempus Zanni, gens australia ad Euxinum Pontum loca incolens circa urbem Trapezuntem; ex his, inquam, Zannis, cum ab antiquo foederati subditique Romanorum fuissent, nonnulli veteribus pactis stabant, neque proterve insolcebant; alii, pristino vitae statu neglecto, praedonum in morem vivebant, locaque Ponto adiacentia hostiliter percurrentes, et agros depraedabantur, et viatoribus erant infesti: quin et in Armeniam transgressi, quoad poterant, praedas agebant, neque aliter se, quam si aperti hostes essent, gerebant. Mittitur itaque in eos Theodoros, eorum popularis, primas inter Romanos ducis partes obtinens, cuius supra frequenter memini. Nam ille, ut suae regionis peritissimus, et e qua parte optime eam invasuri viderentur, ubi etiam commodissime castra locanda, et quomodo hostes pervestigandi essent, ad unguem norat; merito Imperatoris iussu ad hoc negotium conficiendum est missus. Castris itaque e Colchica regione cum iusto exercitu motis, eiusque fines ultra Phanidem occa-

ξὺν ἀποχωρῶσῃ στρατιᾷ, καὶ τὰ ἐκτὸς Φάσιδος ποταμοῦ παρα- A. C. 557
 μειψάμενος ὄρια ἐπὶ δυόμενον ἥλιον, αὐτίκα ἐς τὰ ἐνδότετα I. I. 31
 τῆς τότε πολεμίας ἐφοίτα. στρατοπεδευσάμενος δὲ ἀμφὶ Θεο-
 δωριάδα τὴν πόλιν καὶ τὸ Ῥίζαιον καλούμενον, αὐτοῦ τε
 5 χαράκωμα τῷ στρατῷ περιβαλλόμενος, τὸ μὲν ἡρεμοῦν ἔτι καὶ
 φίλον καὶ οὐπω παρατετραμμένον μετακαλούμενος, δῶροις τε B
 ἐφιλοφρονεῖτο καὶ ὑπεραγάμενος ἦν τῆς εὐβουλίας· τοὺς δὲ
 ἀποστάντας ἀνέδην καὶ παρασπονδήσαντας τίσασθαι ὡς τάχι-
 στα τῷ πολέμῳ παρεσκευάζετο. ἀλλ' ἐκείνοι οὐδέν τι μελλήσαν-
 10 οτες, προεπήεσαν τῷ ἐρύματι, καὶ δὴ ἐπὶ λόφῳ τινὶ ἀγγοῦ που
 ὑπερανέχοντι ἐς πλῆθος ξυναγεροθέντες, κατηκόντιζον τῶν Ῥω-
 μαίων ἐξ ὑπερδεξιῶν καὶ κατετόξευον, ὡς ἅπαν τὸ στράτευ-
 μα διαταραχθῆναι τῷ ἀδοκῆτῳ τῆς τόλμης. πολλοὶ δὲ ὄμως
 ὑπεκβάντες, ἀντεπεσέροντο μὲν προθυμότετα τοῖς ἐναντίοις, οὐ
 15 μὴν ἐν τάξει ἐχώρουν, οὐδὲ ἀνέμενον, ὅπως αὐτοὺς ἐς τὸ χθα-
 μαλὸν τοῦ πεδίου ἐκκαλέσοιτο· ἀλλ' ὄργῃ ἐχόμενοι καὶ ἀκο- V. 101
 σμῖα, ἐγκαρσίους πως τὰς ἀσπίδας ὑπὲρ τὰς κεφαλὰς προεβέ- C
 βληντο, ἡρέμα ὑποκεκυφάτες, καὶ πρὸς τὸ ἄναντες ἐπειρῶντο
 ἀναψόχῃσθαι. οἱ δὲ Ἰζάννοι θαμὰ βάλλοντες ἐκ τοῦ μετεώ-
 20 ρου δόρασί τε καὶ πέτραις κυλινδουμέναις, ῥαδίως αὐτοὺς
 ἀπεκρούσαντο, καὶ ἐπεκδραμόντες μέχρι μὲν τεσσαράκοντα

1. Pro ἀποχωρῶσῃ στρατιᾷ R. ἀπεστρατιᾶς (sic), Intpr. cum univer-
 sis copiis. 5. περιβαλλόμενος R. 7. ὑπεραγόμενος R. 8. Pro
 ἀνέδην Intpr. impudentius (ἀναδην). 17. ἐγκαρσία R.
 21. ἐπεκδραμόντες. Sic correxi. ἀπεκδρ. vulg. et R.

sum versus praetergressus, statim in penitissima hostilis regionis
 loca pervenit. Castris vero circa Theodoriadem urbem et Rhizaeum
 dictam locatis, ibique vallo exercitui circumducto, Zannos, qui ad-
 huc quieti et amici ac nondum aversi erant, accessit muneribus
 prosequeretur, eorumque prudentiam moderationemque collaudabat;
 eos vero, qui iam proterve ruptis foederibus defecerant, punire quam
 citissime bello apparabat. At illi nihil morati propius ad vallum
 accesserunt, et in proximum quendam eminentiorem collem magnis
 copiis collecti, tela et sagittas in Romanos ex editiore loco torque-
 bant, ita ut universus exercitus inopinata illa audacia perturbaretur.
 Multi tamen vallo erumpentes, strenue in hostes ferebantur,
 sed incomposite nulloque ordine procedebant, neque opperiebantur,
 dum eos in planum apertumque campum evocassent, sed ira prae-
 pediti et perturbatione, transversis scutis supra capita praetensis
 sensim sese summittentes, in arduum collem conscendere nitentan-
 tur. Zanni vero assidue ex edito hastas iacentes, saxaque devolven-
 tes, facile eos repulerant, eruptioneque facta viros XL. interfecerunt,
 reliquos in turpissimam fugam verterunt. Barbari autem, ro-
 falliciter ex insperato gesta, quam proxime ad castra accesserunt,

A. C. 557 ἀνδρῶν ἔκτειναν, τοὺς δὲ ἄλλους ἐς φυγὴν ἔτραψαν ἀκλειεστά-
 L. L. 31 τῆν. ἀρθέντες δὲ οἱ βάρβαροι τῆ παραλόγῳ τοῦ προτερήματος,
 ἐν χρῆ τῆ στρατοπέδῳ ἐπέλαζον· ἐνταῦθά τε μάχῃ ξυνέστη
 καρτερὰ, τῶν μὲν εἶσω παρελθεῖν ἰεμένων καὶ ἅπαντας
 ἀναρπῆσασθαι, τῶν δὲ Ῥωμαίων αἰσχρὸν εἶναι ἡγουμένων,⁵
 οὐ μόνον εἰ μὴ θάττον ἀπελάσαιεν τοὺς πολεμίους, ἀλλ' εἰ
 καὶ μὴ ἄρδην αὐτοὺς διαφθείρωσιν. ὠθούμενοί τε ἑκάτεροι
 D ἀλλήλους καὶ ἀντερείδοντες, καὶ ταῖς χερσὶ συμπλεκόμενοι,
 οὐδενότι ἀνίσταν εὐψυχίας· ἀλλ' ἦν οὕτως ἐπιπλεῖστον τὰ τοῦ
 ἀγῶνος ἀγχώματα, πατάγου τε πολλοῦ καὶ βοῆς συμμίκτου
 ἀνάπλευα καὶ οὐπω διακεκριμένα.

β. Θεόδωρος δὲ ὁ τῶν Ῥωμαίων ταξίαρχος ὄρων τοὺς
 δυσμενεῖς ἀστρατηγήτους τε ὄντας καὶ οὐ μάλα ἐν τῆ ἀσφα-
 λεῖ παραταττομένους, οὐδὲ πολλαχοῦ τοῦ περιφράγματος ἐφε-
 στηκότας καὶ ἐγκειμένους, ἀλλὰ πάντας ἅμα ἐς ἓν τι μέρος¹⁵
 ξυγγενευκότας, ἐνίους μὲν τῶν ἀμφ' αὐτὸν οὕτω κατὰ χώραν
 ἐστάναι, καὶ ἀντιπροσώπους διαμάχεσθαι παρακελεύεται.
 P. 145 ἀπόμοιραν δὲ ὡς πλείστην ἐκ τοῦ ἀφανοῦς ἔστειλεν ὅπισθεν
 τοῖς βαρβάροις ἐπιπεσουμένους. οἱ δὲ λαθραϊότατα πορευόμε-
 νοι, καὶ κατὰ νότου ἐπιφανέντες, ἠλάλαξαν ἀθρόον τορὸν τ¹²⁰
 λίαν καὶ ἐνύλιον, ὥστε ἀμέλει τοὺς Τζάννους διακνηθέν-
 τας μηδὲν τι ἕτερον ἐν βουλῇ θέσθαι ἢ τὸ ἀγεννῶς δραπε-
 τεύειν. οὕτω δὲ φεύγοντας αὐτοὺς οἱ Ῥωμαῖοι, καὶ ὥσπερ

9. οὕτω R. 10 πολλοῦ add. ex R. et Intrp. *strepituque multo*.
 16. ξυγγενευκότας rescripsit CL., ducibus R. ξυγγενευκότως et
 Intrp. *unum in locum omnes declinassent*, συγεστηκότας vulg.
 23. Pro οὕτω δὲ fort. scrib. οὕτω τε.

ibique acerrima pugna est excitata, Zannis castra percurrere
 omnesque profligare nitentibus, Romanis vero turpe existimantibus, non
 solum nisi e vestigio hostes propulsarent, sed nisi penitus eos
 delerent. Pulsi itaque inter se mutuo, et renitentes manusque con-
 serentes, nihil omnino de alacritate animorum remiserunt; sed ae-
 quo Marte diu utrimque pugnabatur, omniaque erant strepitu et
 clamore confuso plena et adhuc incerta.

2. Theodorus autem Romanorum dux videns eos duce belli
 perito destitutos, neque admodum in tuto procliantes, neque di-
 versis e partibus vallum obsidentes atque invadentes, sed omnes si-
 mul in unam quandam partem conglobatos incumbere, nonnullos qui-
 dem e suis loco suo manere et adversa fronte cum hoste pugnare
 iubet, maximam vero copiarum suarum partem clam mittit, qui in
 hostem a tergo impetum faciant. Qui quidem occultissime profecti,
 eum iam Zannis a tergo imminerent, confestim immanem acutissi-
 mumque clamorem classicum sonantem excoitarunt, adeo ut Zannis
 percussis perturbatisque nihil aliud in mentem venerit, quam tur-

παράφρονας ὑπὸ τοῦ δέους γεγενημένους, ῥᾶστα διεχειρίζοντο, A. C. 557
καὶ δισχίλους μὲν αὐτῶν ἀπεκτόνασι, τὸ δὲ λειπόμενον ἄλ- I. I. 31
λος ἄλλοθι ἐσκεδάγγοντο. οὕτω δὲ ἀνὰ κράτος ἄπαν τὸ γένος
ἤρηκώς ὁ Θεόδωρος, ὁ δὲ βασιλεῖ διήγγειλε τὰ ξυνενεχθέντα,
5καὶ ἀνεπνυθάνετο, ὃ, τι καὶ βούλοιο ἐπὶ τούτοις. ὁ δὲ δασμο-
φορίαν αὐτοῖς ἐπιθεῖναι τακτὴν διακελεύεται ἀν' ἕκαστον ἔτος
ἕς τὸν ἔπειτα χρόνον τελεσθησομένην, ὡς ἐπ' ταύτῃ γοῦν δια- B
γνοῖεν κατηκόους σφᾶς εἶναι καὶ ὑποτελεῖς καὶ παντάπασι
δεδουλωμένους. καὶ τοίνυν ἀνάγραφοί γε αὐτίκα ἐγίνοντο
10ἅπαντες, καὶ φόρον ἀπαγωγῆ ἐπιέζοντο· ἐξ ἐκείνου τε μέχρι
καὶ νῦν οὕτω τὰς εἰσφορὰς ἄγοντες διατελοῦσι. βασιλέα δὲ
Ἰουστινιανὸν ὡσπερ τι, οἶμαι, τῶν μεγίστων ἔργων μάλα ἤρесе
τὸ γεγενημένον. τοιγάρτοι ἐν τινι τῶν οἰκείων νόμων, οὓς δὴ
νεαροῦς ἐπονομάζομεν, τὰς ἄλλας ἀπαριθμούμενος νίκας καὶ
15τοῦδε τοῦ ἔθνους ἐν τοῖς μάλιστα ἐπεμνήσθη. τὰ μὲν οὖν
τῆς Τζαννικῆς ἀλαζονείας ὧδέ πως ἐτελεύτα, καὶ αὐθις ὁ
Θεόδωρος ἀνὰ τὴν τῶν Λαζῶν χώραν παρὰ τοὺς στρατηγούς
ἐπανῆκε.

γ'. Τούτων δὲ οὐ πολλῶ ἔμπροσθεν πάλιν ἐν Βυζαντίῳ C
20ἑξαίσιόν τι σεισμοῦ χοῆμα ἐνέσκηψεν, ὡς μικροῦ ἅπασαν ἀνα-
τετράφθαι καὶ διαρῆνῆναι τὴν πόλιν. γέγονε μὲν γὰρ καὶ καθ'
αὐτὸν μέγιστος ἡλίκος, καὶ ὄπολος, οἶμαι, οὐπώποτε πρότερον,
τῆ τε τραχύτητι τοῦ βρασμῶ καὶ τῶ μονίμῳ τοῦ σάλου. ἐτι
7. ἀν ταύτῃ et 10. ἀπαγωγῆς sph. Par. 12. ἤρεσκεν R. 14.
Pr. Nov. 1. et 38. 17. τῶν add. ex R.

pem fugam capessere. Romani vero eos ita fugientes et. prae metu
extra se quodammodo positos, facillime trucidarunt; et duo quidem
eorum millia sunt caesa, reliqui, alius alio, sunt dissipati. Theo-
dorus itaque, universa gente domita, Imperatori quae gesta orant
nuntiavit, simulque, quid in eos statui vellet, sciscitatus est. Is cer-
tum eis tributum annuum, quod deinceps penderent, imponi iussit;
ut ex eo intelligerent, se subditos et tributarios esse penitusque
subactos. Confestim itaque recensensus omnium est habitus, et onus
inferendi tributi eis impositum, et exinde in hunc usque diem Ro-
manis sunt vectigales. Iustiniano vero Imperatori factum hoc, tan-
quam ex maximis rebus gestis, valde placuit. Quocirca etiam in
quadam suarum constitutionum, quas novellas appellamus, alias vi-
ctorias recensens, huius etiam gentis inter primas meminit. Zanno-
rum itaque proterva insolentia hunc habuit exitum, et Theodorus
per Lazicam regionem ad praefectos exercitus rediit.

3. Non multo vero antea tempore rursus Byzantii ingens terrae
motus fuit, adeo ut parum abfuerit, quin tota urbs subversa cor-
ruerit. Nam et per se maximus fuit et qualis ante, ut arbitrator, nul-
lus, cum vehementia succussionis, tum duratione agitationis, mul-

- A. C. 557 δὲ αὐτὸν φρικωδέστερον ὁ καιρὸς ἀπέδειξε καὶ ἡ τῶν ἐπισυμ-
 I. L. 31 βάντων ἀνάγκη. ἡνίκα γὰρ ἐκείνου τοῦ ἔτους ἢ τοῦ φθινοπώ-
 ρου ἔληγεν ὥρα, ἔτι τε τὰ ὑπὲρ τῶν ὀνομάτων συμπίοσι ετε-
 λείτο, ἥπερ τοῖς Ῥωμαίοις νενόμισται, κρύος μὲν ἤδη ὑπῆρ-
 χεν, ὅποσον εἶναι εἰκὸς τοῦ ἡλίου ἐπὶ τὰς τροπὰς ἐλαύνοντος
 τὰς χειμερινούς, καὶ πρὸς τὸν αἰγοκέρωτα φερομένου· καὶ μά-
 D λιστα ἐν τῇ κλίματι δῆπου τῷ ὀγδόῳ καλῶς εἶχεν, ὅπερ, ὁμαι,
 ἐκ τοῦ Εὐξείνου πόντου παρὰ τοῖς ταῦτα σοφοῖς ἐπιπέκλῃται
 τότε δὲ ἀμφὶ μέσην τῆς νυκτὸς φυλακὴν ὑπῆρξεν μὲν οἱ ἄστοι
 εἶχοντο καὶ ἡρεμία, ἐνέπεσε δὲ ἔξαπνίης τὸ δεινὸν, καὶ ἅπανται
 εὐθύς ἐκ βάθρων αὐτῶν ἐδοκίμει· ἢ τε κίνησις βιαιότατα καὶ
 ἀρχὰς εἰσβαλοῦσα, ἐπὶ μείζον ἔτι ἠυξάνετο καὶ ἐπηυξάνετο, ὥσ-
 περ ἐς ἐπίδοσιν τινα καὶ ὑπερβολὴν τοῦ πάθους χωροῦντος
 V. 102 οὕτω δὲ ὄν ἅπαντων ἀφυπνισθέντων, κωκυτὸς ἠκούετο πάν-
 τοθεν καὶ ὀλολυγῆ, καὶ ἡ πρὸς τὸ θεῖον ἀναβοᾶσθαι αὐτομά-
 τως ἐν τούτοις εἰωθυῖα φωνή· ἐπεὶ καὶ ἡχὸς τις βαρὺς καὶ
 ἄγχιος, ὥσπερ χθονία βροντή, ἐκ τῆς γῆς ἀναπεμπομένη, ἐπη-
 κολούθει τῷ κλόνῳ, καὶ ἐδιπλασίαζε τὰς ἐκπλήξεις. ὃ τε περι-
 P. 146 γειος ἀῆρ ὁμίχλη καπνώδει οὐκ οἶδα ὅθεν ἀναχθείση, κατε-
 λαινετο· καὶ ἦν ἅπας ζοφερὸς καὶ οἶον γεγανωμένος. τοιγάρτοιζο
 ἀλόγῳ τινὶ τὸ ἀνθρώπειον καὶ ἀνεξέταστον ὑπὸ τοῦ δαιμονος
 ἐχόμενοι γνώμη, ὑπέξησαν τῶν οἰκημάτων. καὶ αὐτίκα αἶτε
 β. διὰ τοῦ Edf. π. conl. B. Vulc. male. 15. ἀναβ. αὐτ. ἐν τοῖς.
 R., αὐτ. ἐν τ. av. vulg. 20. γεγανωμένος uterque cod. et
 edd., Intpr. sonorus.

toque adhuc horribiliorem eum reddebat tempus ipsum, et eorum, quae coincidebant, necessitas. Cum enim illius anni auctumnus tum esset exactus, et iam ex Romanorum consuetudine natalitia convivia agitarentur, frigus erat quale par est esse, sole ad brumales conversiones et ad capricornum vergente, et praecipue sub octavum clima, quod ab Euxino Ponto ab illius artis peritis est appellatum. Tum vero circa mediam noctis vigiliam, civibus somno et quieti vacantibus, repente hoc malum incidit, omniaque statim ex ipsis fundamentis succutiebantur, motusque ipse, tametsi ab initio violentissimus esset, in maius tamen adhuc crescebat, veluti per incrementa ad summum tendente malo. Hoc itaque pacto omnibus et somno excitatis, ploratus omni ex parte eiulatusque audiebantur, et vox, qualis fere in eiusmodi malis ad Deum proclamari consuevit. Siquidem et sonitus quidam gravis atque immanis veluti terrestre tonitru e terrae visceribus emissus, ipsam succussionem subsequebatur terroremque duplicabat, aërique terrae proxime circumfusus fumosa quadam nebula, nescio unde sublata, offuscabatur, totusque erat caliginosus et quodammodo turbidus. Homines itaque prae metu ac pavore extra se positi et consilii expertes, domibus suis exibant, statimque et plateae et angiportus multitudinem implebant.

ἀγνῖαι καὶ οἱ στενωποὶ ἐνεπίμπλαντο τοῦ ὀμίλου, ὥσπερ οὐχὶ A. C. 557
I. I. 31
καὶ ἐνταῦθα ἐνὸν, εἰ οὕτω τύχοι, διαφθαρήναι. ξυνηχεῖς γὰρ
ἀπανταχοῦ αἱ οἰκοδομαὶ τῆς πόλεως καὶ ξυνημμένοι ἀλλή-
λαις· καὶ σπανιαιτάτα ἴδοι τις ἂν χωρίον ὑπαιθρον καὶ ἀνα-
δπεπταμένον καὶ παντάπασιν ἐλεύθερον τοῦ ἐπιπροσθουόντος.
ὄμως τῷ ἄνω τὰς ὄψεις ἰθύνειν καὶ τὸν οὐρανὸν ἀμωσγέπως
ἐπιθεᾶσθαι, οὕτω τε τὸ θεῖον ἰλάσκεισθαι, ταύτη γοῦν αὐτοῖς
ἡρέμα ὑποχαλᾶν ἐδόκει τὸ δεδιὸς τῆς ψυχῆς καὶ ταραττόμενον. B
καίτοι νηφετῶ ὀλίγῳ ὑπερῷαίνοντο, καὶ ὑπὸ τοῦ κρύους ἐπιέζοντο·
10 ἄλλ' οὐδ' ὡς ὑπωρόφιοι ἐγίγνοντο, πλὴν εἰ μὴ ὀπόσοι ἐν ἱεροῖς
ἔρχεσι καταφρεύοντες ἐκαλινδοῦντο. γύναια δὲ πολλὰ, μὴ ὅτι
τῶν ἡμελημένων, ἀλλ' ἤδη που καὶ τῶν ἐντιμοτάτων, ξυνη-
λάτο τοῖς ἀνδράσι καὶ ἀνεμίγνυτο· τάξεις τε ἅπασα καὶ αἰδῶς
καὶ ἧ τῶν γερωῶν μεγαλαυχία, καὶ ὅ, τι ἐνθῆνδε ὑπερανέχον
15 καὶ ἀποκεκριμένον, ἀνετετάρακτο ἐν τῷ τότε καὶ ἐπεπάτητο.
οἱ τε γὰρ δοῦλοι τοὺς κεκτημένους περιεφρόνον, καὶ τῶν ἐπι-
ταγμάτων ἀνηκουστοῦντες ἐς τὰ ἱερὰ ξυνήεσαν, ὑπὸ τοῦ μεί-
ζονος νικῶμενοι δέους· οἱ τε ἐλάττονες πρὸς τοὺς ἐν τέλει ἐς
ἰσοτιμίαν καθίσταντο, ὥς δὴ κοινῷ ἐπιπεσόντος κινδύνου, καὶ C
20 ἀπάντων οἰομένων οὐκ ἐς μακρὰν ἀπολεισθαι. συχναὶ μὲν
οὖν ἐκείνης τῆς νυκτὸς οἰκίαι καταβέβληνται, καὶ μάλιστα ἐν
τῷ Ῥηγίῳ, ἐπίνειον δὲ τοῦτο τῆς πόλεως· πολλὰ τε καὶ ἄπι-
στα θανάματα ξυνηχᾶθη. πῆ μὲν γὰρ αἱ ὄροφαι, εἴτε λίθους

16. οἱ γε R. pro οἱ τε.

23. θανάματα om. R. et Intpr.

tur, perinde ac si non etiam ibi, si ita usuveniret, perire possent. Continua enim omni ex parte sibi que mutuo connexa sunt aedificia, aegre que usquam locum aliquem subdium et apertum et contigui aedificii expertem conspicias: oculos tamen in altum tollendo coelumque intuenso, atque ita Deum placando, summitti sensim laxari que pavor mentisque perturbatio videbatur, ac tametsi nungore minuto perfunderentur, et algore premerentur, tamen ne ita quidem tecta subibant, nisi forte quotquot ad templa confugientes, ad aras provolvebantur. Multae vero etiam mulieres, non plebeiae sed honoratiorae, viris permistae ferebantur; omnisque ordo et reverentia, et senum ob aetatem, qua aliis antecedunt, praerogativa et respectus tum temporis perturbabatur et proculcabatur; servi etiam dominos suos contemuentes dictoque obaudientes, ad aedes sacras confugiebant, maiore metu victi; nullum etiam inter plebem et magistratum erat honoris discrimen, utpote communi periculo urgente, omnibusque existimantibus se iamiam perituros. Quamplurimae itaque aedes ea nocte corruerunt, ac praecipue in Regio, (navale id urbis est,) multaque et incredibilia contigerunt. Alibi enim tecta, sive e lapidibus sive lignis constructa, a se mutuo di-

- A. C. 557 εἶτε ξύλοις ἐτύγχανον ἐσκευασμέναις, διέστησαν ὑπ' ἀλλήλων,
 I. I. 31 ἀρνησάμεναι τὴν ξυνέχειαν καὶ διαχανοῦσαι, ὡς τὸν τε αἶρα
 καὶ τοὺς ἀστέρας καθάπερ ἐν ὑπαίθρῳ χωρὶφ διορῶσθαι, καὶ
 αὐθις ἀθρόον ἐς τὴν προτέραν ξυνήεσαν ἀρμονίαν· πῆ δὲ κίονες
 ἐν ὑπερήφῳ τινὶ δωματίῳ ἰδρυμένοι, ἀνγκοντίζοντο· τῆς
 D βίβλου τοῦ βρασμοῦ, καὶ τοὺς ἐχομένους οἴκους ὑπεραλάμενοι
 ἐπὶ τοὺς πορῶτερῳ, καθάπερ διασφενδονηθέντες, ἐκ τοῦ
 μετεώρου κατεφέροντο, καὶ ἅπαντα διεξῶγγνον· πῆ δὲ
 ἄλλα ἅττα φρικωδέστερα ξυνέβαινε, γενόμενα μὲν πολλάκις
 πρότερον, καὶ αἰεὶ ἐσόμενα ἔστ' ἂν γῆ τε ἦ καὶ φύσεως ἅμα
 ἀμαρτήματα, τότε δὲ κατὰ τὸ μᾶλλον ἅπαντα ἅμα συνενη-
 νεγμένα. συγγοὶ δὲ ἄνθρωποι τεθνήκασιν τῶν πολλῶν τε καὶ
 ἡγροημένων τῶν γε μὴν δυνατῶν καὶ ἐν τῇ συγκλήτῳ βουλῆ
 ἀναγεγραμμένων Ἀνατόλιον μόνον διαφθαρήναι ξυνέβη, ἄν-
 δρα τῆ τε τῶν ὑπάτων ἀξίᾳ τετιμημένον, καὶ πρὸς γε τοῖς
 φροντίδα τίθεσθαι καὶ ἐπιμέλειαν τῶν βασιλέως οἴκων τε καὶ
 κτημάτων ἀρχὴν εἰληχότα. κουράτωρας δὲ τούτους καλοῦσι
 Ῥωμαῖοι. ἐκεῖνος δὲ ὁδὸν ὁ Ἀνατόλιος ἐτύγχανε μὲν καθύ-
 P. 147 δων ἐν τῷ εἰδισμένῳ θαλάμῳ, μάρμαρον δὲ τι τῶν πλησιαι-
 τата τῆς κλίνης προσπεπηγῶτων τῇ οἰκοδομίᾳ, καὶ εὐπρεπῶς
 παρατεταμένον, ὅποια πολλὰ ἐς κόσμον καὶ πολυτελείας ἐπί-
 δεῖξιν κατακολλῶσι τοῖς τοίχοις οἱ πρὸς ταῦτα δὲ τὰ περιττὰ
 καὶ οὐκ ἀναγκαῖα ποικίλματα πέρα τοῦ μετρίου διακεχνηότες

2. τὸν τε αἶρα R., τὸν τότε α. vulg. 11. ἅμα om. R. συννηγεμένα
 edd. 14. διαφθαρήναι R., φθαρήναι vulg. 16. βασιλέων R.
 21. παρατεταμένον R.

stellae veluti in subdivo loco per tecta conspicerentur, rursusque
 confestim in pristinam compagem coirent; alibi vero columnae in
 pergula alicuius domus positae, vi succussionis excutiebantur, proxi-
 masque domos supervectae, in remotiores aedes veluti funda ex
 alto emissae, omnia perfringebant; alibi vero alia nonnulla etiam
 horribiliora acciderunt, quae quidem frequenter antea contigerunt,
 semperque contingent, quamdiu et terra erit et naturae peccata;
 sed tum vel maxime omnia simul acciderunt. Multa quoque plebeiorum
 atque obscurorum hominum turba periit; potentiorum vero, quique
 senatorii ordinis erant, solus Anatolius periit, vir consulari digni-
 tate clarus, quique praeterea regiarum aularum curam gerebat, eius-
 que facultates administrabat; curatores eos vocant Romani. Ille ita-
 que Anatolius in consueto sibi cubiculo dormiebat, cum marmor
 quoddam ex iis, quae proxime toro suo aedificio ipsi infixae erant,
 ornateque protensa, qualia multa ornatus et magnificentiae ostenta-
 tionisque causa muris adaptari solent ab iis, qui supervacaneis hisce
 minimaeque necessariis ornamentis supra modum oblectantur: illud,
 inquam, marmoreum pondus, abruptum vi succussionis et loco suo

ἔκεινο δὴ οὖν τὸ ἄχθος ἀπορῶσθαι ὑπὸ τοῦ σάλου καὶ ἄφει- A. C. 557
 μένον, ἐρπίπτει γὰρ αὐτῷ ἀμφὶ τῇ κεφαλῇ καὶ κατέαξεν ἀπα- L. I. 31
 σαν. καὶ ὁ μὲν εἰς τοσοῦτον μόνον ἀρκέσας ἐπὶ τῇ πληγῇ εἰς
 ὅσον ἀνοιμῶσαι βαρὺ τι καὶ ὑποκάρδιον, πάλιν ἐπ' αὐτῆς
 ᾤετο τῆς εὐνῆς, τῷ θανάτῳ πεπλημένους.

δ'. Ἦδη δὲ ἡμέρας ἐπιφανείσης, ἀσμενέστατα ἐθεῶντο
 ἀλλήλους ὑπαντιάζοντες οἱ φίλτατοι καὶ ξυνήθεις, καὶ σὺν B
 ὀλοφρυμῷ ἐμπλεκόμενοι ἠσπάζοντο σφᾶς ὡς ἕκαστοι, ἡδόμενοι
 τε ἅμα καὶ ἀπιστοῦντες. ἐπεὶ δὲ Ἀνατόλιος νεκρὸς ἐφέρετο, V. 103
 10 καὶ ἐπὶ τὴν ταφὴν ἀπεχώρει, τότε δὴ ἔτιοι τοῦ ὀμίλου διε-
 θρούλλον, ὡς ἄρα ἐνδικώτατα εἶη ἀνηρημένος, ἀδικός τε ἐς
 τὰ μάλιστα γεγονώς καὶ πολλοὺς πολλὰ ὄσα τῶν οἰκείων ἀφη-
 ρημένος, ὅτι τε αἱ γραφαὶ σανίδες ἔκειναι καὶ τὰ ῥάκη
 15 τὰ ὑποπόφυρα ἐς τόδε αὐτῷ ἀπετελεύτησαν, ἃ δὴ πολλὰ
 15 τοῖς τῶν εὐδαιμόνων οἴκοις θαμὰ ἐπέβαλλε, τὴν εἰς βασι-
 λέα εὐνοίαν προῖσχύμενος, καὶ ταύτῃ ἅπαντα ἐσφετερίζετο,
 βιαζόμενος μὲν ἀναίδην καὶ ἀναρῶτην τὰ βουλευμάτα τῶν C
 ἀποικομένων, χαίρειν δὲ πολλὰ λέγων τοῖς νόμοις, οἳ δὲ
 τοὺς παῖδας κληρονομεῖν ἐθέλουσι τῆς τῶν φουσάντων περι-
 20 οουσίας. τοιαῦτα μὲν οὖν ἐν τοῖς πλήθεσιν ἐπιθυρίζετο, καὶ
 ἐδόκει διαφανῶς ἢ αἰτία τοῦ ξυνερχθέντος εὐρῆσθαι. ἐγὼ δὲ
 ἀμφὶ ταῦτα λίαν διαπορῶ, καὶ οὐκ ἔχω ἀπισχυρίσασθαι,
 2. ἀμφὶ τῇ κεφ. R., ἐπὶ τῇ κ. vulg. 9. ἅμα om. R. 12. πολλοὺς
 πολλὰ ὄσα. Sic correxi, Intrp. *quam multis multa*, πολλὰ ὄσα R.,
 πολλοὺς ὄσους vulg. 14. εἰς pro ἐς Par. ἀπετελεύτησεν R. 17.
impudentius Intrp., ἀνείδην R. et vulg. 21. τοῦ ξυ. εὐρ. R., εὐρ.
 τοῦ ξυ. vulg.

motum, in ipsius caput corrui, totumque confregit. Atque hic quidem cum tantulum temporis plagae illi supervixisset, ut gravem quendam et ex imo pectore ductum gemitum ederet, rursus in letalo decubuit, morte oppressus.

4. Die vero iam illucescente, libentissime amicissimi ac familiares sese mutuo conspicati sunt, obviam alii aliis facti, et cum ploratu ipsos amplectantes exosculabantur, utpote gaudentes simul et diffidentes. Cum autem Anatolii funus efferretur ac sepeliretur, tum vero quidam e turba spargebant in vulgus, eum iustissime e medio sublatum, quippe qui iniustissimus fuisset, multosque suorum amicorum spoliasset; quodque illae scriptae tabellae et subpurpurei panni hunc exitum habuissent, quos ille frequenter opulentiorum domibus imposuit, praetextens benevolentiam erga Imperatorem; eaque ratione omnia sibi corrogabat, convellens impudenter et resignans extremas mortuorum voluntates, legibus longum valere iussis, quae volunt, ut liberi parentum suorum bona haereditate cernant. Talia itaque apud vulgus susurrabantur, tantique mali causa explorata compertaque esse videbatur. Ego vero de his vehementer

- A. C. 557 ὅτω δὴ τρόπον συμβαίνει. ἢ γὰρ ἂν εὐκτόν τι χρῆμα ἦν ὃ
 I. I. 31 σεισμός καὶ πολλοῦ ἄξιος ἐπαίνοῦ, εἶνε διακρίνειν ἠπίστατο
 τοὺς μοχθηροὺς ἀπὸ τῶν ἀγαθῶν, καὶ τοὺς μὲν ἀνήρει κα-
 κῶς, τοῖς δὲ ἐσπένδετο καὶ ξυνεχώρει. καίτοι εἰ καὶ ἄδικον
 ὡς ἀληθῶς δοίημὲν ἐκέλευον γεγονέναι, ἀλλ' ἦσαν καὶ ἄλλοι ὡς 5
 Πλεῖστοι ἀνὰ τὴν πόλιν παραπλήσιοι, μᾶλλον μὲν οὖν καὶ
 ἀδικώτεροι πλὴν ἄλλ' ὃ μὲν ἀνήρπαστο ἐξαπίνης, οἱ δὲ ἀπα-
 θεῖς μεμενῆκασιν. οὐκουν, οἴμαι, δῆλον οὐδὲ ρᾶδιον διαγνω-
 σθῆναι, ἀνθ' ὅτου μόνος ἐξ ἀπάντων Ἀνατόλιος ἀπεβίω-
 ἐπεὶ καὶ ὁ Πλάτωνος λόγος ἀθλίους κατὰ τὸ μᾶλλον εἶναί φησι 10
 καὶ κακοδαίμονας τοὺς, ὅσοι κάκιστα βιοῦντες μὴ ἐνταῦθα
 δίκας ἀποτίσαιεν τῶν ἡμαρτημένων, ἢ ὀλέθρῳ βιαίῳ ἢ ἄλ-
 λως πως τετιμωρημένοι, ἀλλ' οὕτως ἀπέλθοιεν καθάπερ οἱ
 στιγματῖται τῶν οἰκετῶν τοῖς ἀδικήμασι πεπελιδνωμένοι, καὶ
 τὸ μὴ ἐκκεκαθάρθαι ἀποκερδάναντες· ὥστε εἰ τοῦτο θετέον, 15
 εὐτυχέστερος ἄρα ἦν ἐν αὐτοῖς ὁ πεπονθὼς τοῦ σεσωσμένου.
 ἀλλ' ἐκείνην μὲν προσεῖναι τὴν δόξαν ταῖς τῶν ἀνθρώπων
 P. 148 ψυχαῖς καὶ ἐμπεπηγέναι ὡς μάλιστα θατέον. ἴσως γὰρ ἂν
 ἔνοιοι τῶν πονηρῶν, δέει γοῦν τοῦ κακῶς ἀπολεῖσθαι, μετα-
 βάλλοιτο ἐπὶ τὰ μέτρια. εὐδῆλον δὲ, ὡς οὔτε εἰ περιῆ τις 20

5. δόθημεν R. 8. οὐκουν R. 13. οὕτως R., οὕτω vulg.
 15. ἐκκεκαθάρθαι. Sic correxi, Intpr. *repurgarentur*, ἐκκεκαθάρθαι
 R. et vulg. 16. σεσωσμένου R. et Intpr. *quam qui saluus e-*
vaserit, ἔσομένου vulg. 17. ἐκείνην R. et Lugd. mg., ἐκείνος
 Lugd. 1. m., ἐκείνη 2. m., ἐκείνου edd. προσ. τὴν δόξ.
 R., τὴν δόξ. πρ. vulg. 18. εὐκτέον Par. 19. μεταβάλλοιτο
 Lugd. et ed. pr., μεταβάλειντο R., μετεβάλλοιτο Par. 20. ἀδῆλον R.

ambigo, neque possum affirmare, qua ratione contingant. Esset enim profecto terrae motus res optabilis magnaque laude digna, si nosset discernere malos a bonis, atque illos quidem male perderet, his vero parceret atque indulgeret. Atqui ut maxime hoc demus, iniustum illum fuisse, sed erant alii quamplurimi ei similes, vel potius multo iniustiores: at hic repente quidem abreptus est, alii indemnes sunt relictii. Quocirca neque clarum neque facile intellectu censuerim, cur solus ex omnibus Anatolius exstinctus fuerit; cum etiam ex Platonis sententia magis miseri infelicesque sint, quotquot pessime viventes non in hac vita poenas peccatorum luerint, vel violenta nece, vel alio aliquo modo puniti, sed ita decesserint, quemadmodum servi stigmatiae, scelerum notis infecti, priusquam illae expunctae expurgataeque fuerint. Quocirca si hoc statuendum est, felicius fuerit, qui iam punitus est, quam qui punitendus manet. Ceterum Platonis quidem sententiam hominum animis infixam esse, quam maxime exoptandum est. Fortassis enim nonnulli improbi homines, metuentes, ne male pereant, ad sanio rem mentem redeant. Illud vero est manifestissimum, quod neque si quis ditissimus sw-

ἐπιπολὸν καὶ ἀδεῶς εὐημεροίη, ἀπόχρη τοῦτο εἰς ἀπόδειξιν A. C. 557
δικαιοσύνης, οὔτε πάντως τὸ τεθνάναι, εἰ καὶ ὠμότατα, ἔλεγ- I. I. 31
χος ἂν εἴη τοῦ πλέον ἀδίκου· ἀλλὰ τὴν ἀληθεστάτην βάσανόν
τε καὶ ἀντίδοσιν τῶν ἐνταῦθα βεβιωμένων, ἧτις ποτέ ἐστιν,
5 ἐκέλευε ἐλθόντες εἰσόμεθα. λεγόντων μὲν οὖν περὶ τούτων ἄλ-
λοι, τυχὸν μὲν ταῦτα τυχὸν δὲ ἕτερα, ὥσπη ἐκάστη ἢ βουλο-
μένῳ ἐμοὶ δὲ τοῦ προτέρου λόγου μεταληπτέον.

ε'. Τότε γὰρ καὶ ἐφεξῆς ἐπὶ πλείστας ἡμέρας κίνησις
τῆς γῆς ἐγίνετο, βραχεῖα μὲν καὶ οὐχ οἷα τὴν ἀρχὴν ἐπῆλθε, B
οἰκάνη δὲ ὅμως τὰ λειπόμενα διακυκῆσαι τετρατεῖαι τε ἐνεδή-
μουν εὐθὺς καὶ προαγορεύσεις παράλογοι, ὡς αὐτίκα μῦλα
καὶ τοῦ παντός κόσμου ἀπολουμένου ἀπατεῶνες γὰρ τινες
καὶ οἷον θεοπρόποι αὐτόματοι περιφοιτῶντες, ἅττα ἂν ἐδόκει
αὐτοῖς, ἐχρησιμώδουν, καὶ μᾶλλον ἔτι τοὺς πολλοὺς ἄξεδειμά-
15 τουν, τῷ ἤδη κατεπτηχέναι ῥαδίως ἀναπειδομένους· οὗτοι τε
οἱ μαίνεσθαι εἰκῆ καὶ δαιμονῶν ὑποκρινόμενοι, δεινότερα ἐπε-
φήμιζον, ὡς δὴ ὑπὸ τῶν προσπεφυκῶτων αὐτοῖς φασμάτων
τὰ ἐσόμενα δεδιδαγμένοι, καὶ μᾶλα ἐπὶ τῇ κακοδαιμονίᾳ με-
γαλαυχούντες. ἄλλοι δὲ ἀστέρων φορὰς καὶ σχήματα ἐκλογι- C
20 ζόμενοι, μεῖζονας συμφορὰς καὶ κοινὴν μονονουχί ἀνατροπὴν
τῶν πραγμάτων ἐδήλουν καὶ ὑπηνίττοντο. εἶωθε γὰρ ἐν τοῖς

10. κυνήσαι R. 17. προσπεφυκῶτων R. et Intrp. adnata sibi, προ-
πεφ. vulg. 21. ὑπηνίττοντο R., ὑπαινίττοντο vulg.

pervivat, et impune prospera ei omnia succedant, hoc sufficiat ad
probendam ipsius iustitiam, neque si quis moriatur, et quidem a-
troci admodum morte, certum argumentum fuerit maiori iniustiti-
ae; sed certissime nobis explorata cognitaque erit vitae hic actae
ratio et punitio quatenam sit, quando eo pervenerimus. Sentiant
igitur et dicant hisce de rebus alii quidem hoc, alii aliud, prout
cuique visum fuerit; mihi vero ad ea, quae narrare coeperam, est
reduendum.

5. Tum enim et per plurimos deinceps dies terrae motus est factus,
exiguus quidem, neque qualis initio fuerat, sed satis validus ad ea,
quae reliqua erant, disturbanda. Prodigia etiam quaedam absurdae-
que praedictiones in vulgus spargebantur, tanquam mundo universo
iam iam perituro. Impositores enim quidam ac veluti vates ultroa-
ci oberrabant, quae ipsis collibuisse vaticinantes, multoque magis ple-
rosque perterrefaciebant, facile ob pavorem, quem iam conceperant,
persuados. Hi porro et furere se atque a daemone exagitari simulantes,
graviora ominabantur, tanquam a spectris, quae se ipsis offere-
bant, futura edocti, et vehementer sua miseria gloriantes. Alii vero
astrorum decursus aspectusque expendentibus, maiores calamitates et
communem tantum non rerum omnium subversionem interpretabantur
ac denuntiabant. Solet enim istiusmodi hominum turba difficillimis

A. C. 55, δεινοῖς αἰεὶ ὁ τῶν τοιοῦτων ἀνθρώπων ἔσμός ἀναφύεσθαι. 4-

I. I. 31 φεύσατο δὲ ὄμως εὖ ποιούσα ἑκατέρα μαντεία. ἔχρη γὰρ, οἶμαι, καὶ ἀσεβείας φεύγειν γραφὴν τοὺς τὰ τοιαῦτα ὄνειροπολοῦντας, καὶ μηδὲν ὀτιοῦν πλέον γνώσεως περὶ τῷ κρείττονι καταλιμπάνοντας. ἀλλὰ γὰρ οὐδεὶς ὅστις ἦν ἐν τῷ τότε ὁ μὴ λίαν δεδιὼς καὶ ἐκπεπληγμένος. λιταὶ τοιγαροῦν ἑκασταχοῦ καὶ ῥῥαὶ ἱκετήριοι ἠκούοντο, ἅπαντων εἰς τοῦτο ἀγειρομέ-

Dνων· τὰ τε λόγῳ μὲν αἰεὶ ἐπαινούμενα, ἔργῳ δὲ σπανιώτερον

V. 104 βεβαιούμενα, τότε δὴ προθυμώτατα ἐπράττετο· δίκαιοι τε γὰρ ἀθρόον ἀπεδείκνυτο ἅπαντες ἐς τὰ συμβόλαια τὰ πρὸς ἀλλήλους, ὡς καὶ τοὺς ἄρχοντας τὸ κερδαλέον ἀποβεβληκότας μετὰ τῶν νόμων τὰς δίκας ποιεῖσθαι τοὺς τε ἄλλως δυνατοὺς ἐφ' ἑαυτῶν ἡρεμοῦντας, ὅσα τε δρᾶν καὶ ἀπέχεσθαι τῶν αἰσχίστων. ἔτι οἱ δὲ καὶ παντάπασι τὴν δίαιταν ἐξαλλάξαντες, μνηρῆν τινὰ καὶ ὄρειον ἡσπάσαντο βίον, καὶ τιμὰς καὶ χρήματα καὶ ὅποσα ἤδιστα παρ' ἀνθρώποις μετέντες καὶ ἀνημέμοι. πολλὰ δὲ καὶ τοῖς ἱεροῖς προσήγετο δῶρα, καὶ νύκτωρ

P. 149 οἱ κράτιστοι τῶν ἀστυῶν, περιουσιτοῦντες τὰς λεωφόρους, ἐδώδῃ τε ἀφθόνῳ καὶ περιβολαίοις ἐφιλοφρονοῦντο τοῦτους δὴ τοὺς ἀχρεῖους καὶ οἰκτροτάτους, ὅποιοι πολλοὶ τὰ σώματα αὐτοῦ πεπηρωμένοι ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἐρῥίφονται, τὰ ἀναγκαῖα ἐρανι-

2. ὄμως add. ex R. 3. τὰ add. ex R. 9. ἐπράσσετο R. 10. εἰς Par. pro ἐς. 11. Pro μετὰ Par. κατὰ. 14. ἐξαλλάξαντες R., ἐναλλ. vulg. 15. καὶ τιμ. καὶ χρ. R. et Intpr., χρήμ. καὶ τιμ. vulg. 16. μεθελτόντες R. 21. ἐρῥίφονται R.

temporibus pullulare. Utrumque vero vaticinium publico bono vanum fuit. Oportebat enim mea sententia etiam impietatis accessere talium somniorum interpretes, nullamque ampliore rerum futurarum cognitionem Deo relinquentes. Ceterum nemo tum temporis erat, qui non metu vehementer percussus attonitusque esset. Quocirca vota quotidie nuncupabantur, hymnique supplices audiebantur, omnibus in unam congregatis; et quae verbis quidem semper laudantur, re autem ipsa raro confirmantur, tum utique promptissime praestabantur. Iusti enim confestim omnes in mutuis contractibus videbantur, adeo ut et principes quaestui renuntiantes, ex legum norma iudicia exercerent, et qui potentiores essent, quiete modesteque se gerentes, iusta aequaque facerent, et a turpibus factis abstinere. Nonnulli vero, vitae instituto prorsus immutato, solitariam quandam et montanam vitam sunt amplexi, opibus et honoribus omnibusque rebus, quae hominibus solent esse gratissimae, renuntiantes ac valedicentes. Plurima etiam templis donaria offerebantur, et noctu lautiores opulentioresque cives plateas obeuntes, largo cibo et vestibus donabant egenos miserimosque homines, qui frequentes claudi aliisque membris mutili humi iacebant, stipem mendicantes. Haec autem omnia ad certum aliquod tempus fiebant, recenti videlicet adhuc et vigente metu: Simulac vero

ζόμενοι. ταῦτα δὲ ἅπαντα ῥητῶ τινι χρόνῳ ἀνεμετρεῖτο, ἔως A. C. 557
 ἔναυλον ἔτι τὸ δέος ὑπῆρχεν ἐπεὶ δὲ λάφῃσι τις καὶ ἀναπω- I. I. 31
 χῆ τοῦ κινδύνου ὑπεφαίνετο, αὐτίκα οἱ πλεῖστοι ἐπατήσαν
 εἰς τὰ εἰδισμένα. καλοῖτο δὲ ἂν ἡ τοιαύτη ὁρμὴ οὐ δικαιοσύνη
 εὐδὲς ἀληθῶς, οὐδὲ εὐσέβεια στερεῶά τε καὶ ἐνεργός, ὅποια ὑπὸ
 δόξης ὀρθῆς καὶ προθυμίας ἐμβριθεστάτης τῷ λογισμῷ πέφυ-
 κεν ἐντυποῦσθαι, ἀλλὰ μηχανὴ τις ἄτακτος καὶ οἷον ἐμπορία B
 σφαλερωτάτη, ἐφ' ᾧ τὸ παρὸν δῆθεν ἐκφυγεῖν καὶ παρακρού-
 σασθαι. τῶν μὲν οὖν ἀγαθῶν ἔργων οὕτω δῆ τι πρὸς ἀνάγκης
 10 ἀπογευόμεθα ἔστ' ἂν τὸ δεδιέναι παρῆ.

5. Πάλιν δὲ ἐν τῷ τότε οἱ περὶ τῶν ἀναθυμιάσεων
 λόγοι ἐλέγοντό τε καὶ ἀντελέγοντο καὶ ἦν πολὺς ἀνὰ τοὺς
 ξυλλόγους ὁ Σταγειρίτης ὀνομαζόμενος, νῦν μὲν ὡς ὀρθότατα
 εἶη περὶ τοιούτων φυσιολογήσας καὶ διαγνοὺς τὰς αἰτίας, νῦν
 15 δὲ ὡς ἤμιστα τοῦ ἀληθοῦς ἔστοχασμένος. ἔνιοι δὲ τὴν ἐκείνου
 βεβαιῶν οἴομενοι δόξαν, ὅτι δὴ πνεῦμα παχὺ καὶ καπνώδες
 ὑπὸ τοὺς σήραγγας τῆς γῆς περιειργόμενον τὰς τοιαύτας ποιεί-
 ται κινήσεις, προὔτιθέσαν ἐν τῷ λόγῳ τοῦτο. δὴ τὸ ὑπὸ Ἀν-
 θεμίου πρότερον μεμηχανημένον. οὗτος γὰρ δὴ ὁ Ἀνθέμιος, C
 20 πατρις μὲν αὐτῷ ὑπῆρχεν αἱ Τράλλεις ἢ πόλις, τέχνη δὲ τὰ
 τῶν μηχανοποιῶν εὐρήματα, οἳ δὴ τὴν γραμμικὴν θεωρίαν
 ἐπὶ τὴν ὕλην κατὰγοντες, μιμήματά τινα καὶ οἷον εἶδωλα τῶν
 ὄντων δημιουργοῦσι. γέγονε δὲ ἄριστος ἐν αὐτοῖς εἰς τὰ μά-

13. ὁ Παγειρίους R. pro ὁ Σταγ. ὀρθώτατον R. 15. δὲ R.,
 δὴ vulg. 19. Arithmesius Intrpr. 20. αὐτῷ add. ex R.

malum remitti ac cessare coepit, confestim plerique ad pristinos mores
 redierunt. Vocari autem possit talis animorum motus atque impetus
 non iustitia vera neque pietas, solida pariter atque efficax, qualis
 ex recta opinione et constantissimo studio in animis efformari solet,
 sed machinatio quaedam incomposita, et veluti nundinatio fallacis-
 sima, ad subterfugendum ac propulsandum malum instituta. Bona
 itaque opera, ita demum necessitate cogente, degustamus, quamdiu me-
 tus premit.

6. Per id vero tempus variae rursus disceptationes de exhalationibus sunt habitae, frequensque erat Aristotelis in congressibus mentio; modo, tanquam rectissime de his disseruisset, earumque causas intellexisset; modo, tanquam a vero aberrasset. Nonnulli vero ad sententiam Aristotelis confirmandam ac stabiliendam, quod nimirum crassus et fumosus spiritus sub terrae concavitatibus concylus eiuscemodi motus efficeret, in medium attulerunt tale quippiam antea ab Anthemio ingeniose excogitatum atque effectum. Atqui Anthemio huic patria quidem fuit urbs Tralles, ars vero inventiones machinarum fabricatoribus usitatae, qui linearem speculationem ad materiam traducentes, imitationes quasdam et veluti simulacra rerum vere existentium fabricantur. Excellens vero hac in

- A. C. 557
I. L. 31
 λιστα καὶ εἰς ἄκρον ἦκον τῆς μαθηματικῆς ἐπιστήμης, καθά-
 που καὶ ἐν τοῖς καλουμένοις γραμματικοῖς ὁ ἀδελφὸς τοῦτου
 Μητροδόωρος. καὶ μακαρίσαιμι ἂν ἔγωγε αὐτῶν τὴν μητέρα,
 οὕτω ποικίλης παιδείας ἀνάπλεων γοῆν ἀποκνήσασαν. τούτω
 τε γὰρ τῷ ἄνδρι τέτοκε, καὶ Ὀλύμπιον, νόμων τε ἀσκήσει
 καὶ ἀγῶνων δικαστικῶν ἐμπειρία προσεσχηκότα· καὶ πρὸς γε
 Δ Διόσκορον καὶ Ἀλέξανδρον, ἄμφω ἱατρικῆς δαημονεστάτω.
 τούτων δὲ Διόσκορος μὲν ἐν τῇ πατρίδι κατεβίω, τὰ ἐκ τῆς
 τέχνης μάλα εὐστόχως ἐπιδεικνύμενος ἔργα· ἄτερος δὲ ἐν τῇ
 πρεσβύτιδι Ῥώμῃ κατήκνησεν ἐντιμότητῳ μετακεκλημένος. Ἀν-10
 θεμίον δὲ καὶ Μητροδώρου τὸ κλέος ἀπανταχοῦ περιηγόμε-
 νον, καὶ εἰς αὐτὸν ἀφίεται τὸν βασιλέα. τοιγάρτοι μετά-
 πεμπτοὶ ἐν Βυζαντίῳ παραγενόμενοι, καὶ αὐτοῦ τὸν λειπόμε-
 νον διανύσαντες βίον, μέγιστα ἑκάτερος τῆς ἰδίας ἀρετῆς
 γνωρίσματα παρεστήσατο· ὁ μὲν νέους πολλοὺς τῶν εὐπατρι-15
 P. 150 δῶν ἐκπαιδεύσας, καὶ τῆς πυγκάλῃς ἐκείνης μεταδοὺς διδα-
 σκαλίαν, ὡς καὶ πύθον ἵπασι τὸ μέρος ἐμβαλεῖν τῆς ἀμφι-
 τοῦς λόγους ἐπιμελείας· ὁ δὲ Θανμάσια ἡλίκα δημιουργήματα
 κατὰ τε τὴν πόλιν καὶ ἄλλοθι πολλαχοῦ τεκτηνύμενος, ἀπερ-
 οῖμαι, εἰ καὶ μηδὲν ὀτιοῦν περὶ αὐτῶν λέγοιτο, πλὴν ἀποχρή-20
 σει οἱ ἐς ἀείμνηστον δόξαν ἔστ' ἂν ἔστήκοι καὶ σώζοιτο. ἀλλὰ
 γὰρ ὅτου ἔνεκα τοῦδε τοῦ ἀνδρὸς ἐπεμνήσθην, ἐκείνῳ μοι καὶ
 2. ἀδελφ. τοῦτ. R., ἀδελφ. ὁ τοῦτ. vulg. 3. et 11. Μετροδ. edd. 4.
 τοῦτω γὰρ R. 6. προσεχ. conl. Cl. 10. ἐντιμώτατα R. 17. αὐτοῦ
 add. vulg. ante μέρος. 19. κατὰ om. R. In ord. et τε in mg.

arte fuit, et in mathematica scientia eximius, quemadmodum et in
 iis, qui Grammatici vocantur, frater ipsius Metrodorus. Et certe fel-
 icem iudicaverim ipsorum matrem, quae adeo varia eruditione refer-
 tam prolem ediderit. Duos enim hosce viros peperit, et Olympium,
 legum exercitatione et forensium controversiarum tractatione per-
 itiaque clarum; praeterea Dioscorum et Alexandrum, utrumque medicae
 artis peritissimum. Atque ex his quidem Dioscorus in patria vixit,
 et praeclara edidit artis suae documenta; alter vero in veteri Roma
 habitavit, honorifice admodum evocatus. Anthemii autem et Metro-
 dori gloria ac fama cum longe lateque esset propagata, ad ipsum
 etiam Imperatorem pervenit. Quocirca Byzantium accersiti vene-
 runt, reliquamque vitam ibi transegerunt, maxima uterque virtutis
 propriae indicia sive specimina edentes; hic quidem multos iuvenes
 nobilium filios erudiens, et pulcherrimae illius disciplinae participes
 efficiens; adeo ut litterarum eloquentiaeque desiderium ac studium
 omnibus, quantum poterat, iniiceret: alter vero summae admirationis
 fabricas cum in urbe, tum aliis quamplurimis in locis conficiebat; quae,
 arbitror, etiamsi de iis nihil dicatur, per se ipsae sufficiunt ad per-
 petuam ei gloriam conciliandam, quamdiu steterint salvaeque fuerint.
 Ceterum, quam ob causam huius viri mentionem fecerim, id a me

δὴ αὐτίκα λελέξεται. ἀνὴρ τις ἐν Βυζαντίῳ Ζήνων ὄνομα, A.C. 557
 τῷ μὲν τῶν ῥητόρων καταλόγῳ ἀναγεγραμμένος, ἄλλως δὲ I. 131
 διαφανῆς καὶ βασιλεὶ γνωριμώτατος, κατήκει ἀγχοῦ που τοῦ
 Ἀνθεμίου, ὡς δοκεῖν ἑκατέρῳ ἠνώσθαι τῷ οἴκῳ, καὶ ὑφ' ἐνὶ
 5τέρματι διαμετρεῖσθαι. προελθόντος δὲ χρόνου, ἔρις αὐτοῖς B
 ἐνέπεσε καὶ δυσκολία ἢ τοῦ διοπτρεύεσθαι χάριν, τυχὸν οὐ
 πρότερον εἰδισμένον, ἢ νεωτέρας οἰκοδομίας πέρα τοῦ μετρίου V. 105
 ἐς ὕψος ἀρθείσης καὶ τῷ φωτὶ λυμαιομένης, ἢ ἄλλου του
 πέρι, ὅποια πολλὰ τοῖς πλησιαίτατα προσοικοῦσι διαφιλονει-
 10κείσθαι ἀνάγκη.

ζ. Τότε δὴ οὖν ὁ Ἀνθέμιος ὑπὸ τοῦ ἐναντίου ἄτε δι-
 κηγόρου καταρητορευόμενος, καὶ οὐχ οἷός τε ὢν τῇ δεινότητι
 τῶν ῥημάτων ἐκ τῶν ὁμοίων ἀντιφέρεσθαι, ὁ δὲ ἐκ τῆς οἰκείας
 αὐτὸν ἀντελύπησε τέχνῃς τρόπῳ τοιῶδε. δόμον τινα ὑπερφ-
 15σον ὁ Ζήνων ἐκέκτητο, εὐρύν τε λίαν καὶ διαπρεπεῖ καὶ περιεργό-
 τата πεποικιλμένον, ἐν ᾧ δὴ τὰ πολλὰ ἐμφιλοχωρεῖν εἰώ- C
 θει καὶ ἔστιαν τοὺς φιλτάτους. τούτου δὲ τὰ πρὸς τῷ ἐδά-
 φει ἐνδαιτήματα τῆς Ἀνθεμίου ὄντα ἐτύγγανε μοίρας, ὡς
 τὸ μεταξὺ τέγος τῷ μὲν ἐς ὄροφὴν, τῷ δὲ ἐς βᾶσιν παρατετά-

1. λελέξεται R., λέξεται vulg. 4. τῷ οἴκῳ Lugd. i. m. (Cl.) et
 Intrp. utrisque iuncta esse domicilia, R. Lugd. corr. et edd.
 τῷ οἴκῳ. 8. ἄλλου του R., ἄλλου τοῦ τινος vulg. 11. ἄτε
 δικηγόρου R. et Intrp. ut causas procurante, ἄτε δὲ κατηγόρου
 vulg. 12. καταρῥήτορ. vulg. 13. ὁ δὲ ἐκ R., ὁ δ' ἐκ vulg. 14.
 αὐτὸν om. R. 15. ἐκέκτητο R. διαπρεπεῖς R. 19. τῷ —
 τῷ correxi, τὸ — τὸ R. et vulg.

et quidem statim dicitur. Erat Byzantii vir quidam nomine Zeno,
 rhetorum quidem catalogo adscriptus, clarus alioquin et Imperatori
 notissimus. Habebat is iuxta Anthemium, ita ut viderentur utroque
 domicilio uniti, et uno eodemque termino esse circumscripti. Suc-
 cedente vero tempore contentio quaedam et simultas inter eos inci-
 dit, sive prospectus causa, quod fortassis antea fieri non solebat,
 sive quod novum aedificium nimis alte elatum lumini officeret, aut
 alia aliqua de causa, prout multas inter eos, qui quam proxime ha-
 bitant, controversias suboriri est necesse.

7. Tum itaque Anthemius ab adversario, utpote actore et accusa-
 tore, dicendo victus, cum non posset eloquentia gravitateque verbo-
 rum paria cum ipso facere, ex ea, quam norat, arte hanc illi contra
 molestiam rependit. Domum quandam excelsam habebat Zeno, valde
 amplam et pulchram et curiose admodum exornatam, in qua et ipse
 frequenter versari solebat et amicissimos quosque convivii excipere.
 Huius vero inferiora habitacula solo proxima erant ex parte domus
 Anthemii, ita ut intermedium tectum, altera sui parte ad fastigium,
 altera ad basim protensum esset. Ibi itaque magnos lebetes aqua ple-
 nos per diversa domus spatia constituit, hos vero exterius fistulis

- A. C. 557 σθαί. ἐνταῦθα δὴ οὖν λέβητας μεγάλους ὕδατος ἐμπλήσας,
 I. I. 31 διακριδὸν ἔσθησε παλλαχοῦ τοῦ δωματίου, αὐλοὺς δὲ αὐτοῖς
 ἔξωθεν σκυτίνους περιβαλὼν, κάτω μὲν εὐρυνομένους ὡς ἄ-
 पासαν τὴν στεφάνην περιβεβύσθαι· ἐξῆς δὲ καθάπερ σάλπιγγα
 ὑποστελλομένους, καὶ ἐς τὸ ἀναλογοῦν τελευτῶντας, ἐνέπηξεν
 ταῖς δοκοῖς καὶ ταῖς σανίσι τὰ ἀπολήγοντα, καὶ ἐς τὸ ἀκρι-
 D βές ἐνεπερόνησεν, ὡς καὶ τὸν ἐν αὐτοῖς ἀπειλημμένον ἀέρα
 ἀφετὸν μὲν ἔχειν τὴν ἄνω φορὰν, διὰ τῆς κενότητος ἀνιόντα
 καὶ γυμνῇ προσψαύειν τῇ ὀροφῇ κατὰ τὸ παρεῖκον καὶ τῇ
 βύρσῃ περιεχόμενον, ἥκιστα δὲ ἐς τὰ ἐκτὸς διαρῥεῖν καί το
 ὑπεκφέρεσθαι. ταῦτα δὴ οὖν ἐκ τοῦ ἀφανοῦς καταστησάμενος,
 πῦρ ἐνήκε σφοδρὸν ὑπὸ τοὺς τῶν λεβήτων πυθμένας, καὶ φλόγα
 ἔξῆψε μεγάλην· αὐτίκα δὲ τοῦ ὕδατος διαθερομένου καὶ ἀνα-
 καχλάζοντος, ἀτμός ἐπήρτο πολὺς καὶ ἀνερῥιπίζετο παχύς τε
 καὶ πεπυκνωμένος· οὐκ ἔχων δὲ ὅπη διαχυθεῖν, ἐπὶ τοὺς ἀν-15
 λούς ἀνείρπε, καὶ τῇ στενότητι πιεζόμενος, βιαιότερον ἀνε-
 P. 151 πέμπετο, ἕως τῇ στέγῃ προσπταίων ἐνδεδεχέστατα, ἐδόνησεν
 ἅπασαν καὶ διέσεισεν, ὅσον ὑποτρέμειν ἡρέμα καὶ διατετριγέ-
 ναι τὰ ξύλα. οἱ δὲ ἀμφὶ τὸν Ζήνωνα ἐταράττοντο καὶ ἐδεί-
 μαινον, καὶ ἀμφὶ τὴν λεωφόρον ἐξέπιπτον ποτνιῶμενοι καί το
 βοῶντες, καὶ τῷ δεινῷ καταπεπληγμένοι· φοιτῶν τε ἐκεῖνος
 1. δὲ οὖν R. 6. τοῖς δόχοις R. 7. ἐνπερόνησεν R. 9.
 γυμ. . . R. 13. διαθερομένου R. Lugd. et ed. pr., διαθερομαι-
 νομένου Par., subsiliente Intrpr. Is, puto, vertere sibi videbatur
 διαθορομένου, quod quidem nihili est. 14. παχύς R.
 Lugd. in ord. et ed. pr., ταχύς ex Lugd. mg. Par., citus Intrpr.
 21. τε R., δὲ vulg.

coriaceis circumdedit, inferiori quidem sni parte latioribus, ut totum lebetum ambitum obstruerent; deinde instar tubae in angustio rem formam redactas et in iustam proportionem desinentes trabibus et tabulis earum extremitates infixit, accurateque infibulavit, ita ut et aër iis fistulis conceptus, libero quidem in altum impetu ferretur, per earum cavitatem sursum tendens, et ad nudum tecti fastigium, quoad eius fieri poterat, etiam corio circumdatum pertingens, foras autem nequaquam diffunderet aut erumperet. His itaque ex occulto ita dispositis, validum ignem lebetum fundis subiecit, et ingentem flammam excitavit. Statim vero fervente atque exaestuante aqua, vapor multus excitatus et in altum sublatus est, rapidus pariter et densus: cumque non haberet, qua diffunderetur, in fistulas efferebatur, angustiaque pressus, maiore vi sursum tendebat, donec in tectum assiduo impetu impingens, totum concussum commotumque fuit, adeo ut tigna sensim tremere atque striderent. Qui vero Zenoni aderant, metu ac terrore corripiebantur, et in plateas sese proripiebant, obtestabundi et vociferantes, malique gravitate perculti. Ille vero in regiam se conferens, potos interrogabat, quid ipsis de terrae motu

ἐν τοῖς βασιλείοις, ἀνεπνυθάνετο τῶν γνωρίμων, ὅπως αὐτοῖς τὰ Α. C. 557
 τοῦ σεισμοῦ κατεφάνη, καὶ μὴ τι σφᾶς ὀτρυνθῶν τρῶπι διεθ- I. L 31
 λήσατο. τῶν δὲ „εὐφήμεῖ” λεγόντων, „ὦ τᾶν” καὶ „ἀπαγε”,
 καὶ „μήποτε γένοιτο”, καὶ πρὸς γε νεμεσῶντων αὐτῶ ὡς δὴ
 5 τοιαῦτα φευκτὰ καὶ ἀπαίσια τερατενομένη, οὐκ εἶχεν ὁ, τι καὶ
 διανοηθεῖη. οὔτε γὰρ ἀπιστεῖν ἑαυτῶ οἷός τε ἦν ἐφ’ οἷς ἠπί- B
 στατο ἀρτίως γεγενημένοις, καὶ διαμάχεσθαι κατηδεῖτο ἐπι-
 πολὺ τοσοῦτοις ἀνδράσι καὶ οὕτω καταμεμφομένοις.

ἦ. Τοῦτῳ δὴ οὖν πολλῶ τῶ λόγῳ ἐχρῶντο οἱ τὰς ἀνα-
 10 θυμιάσεις καὶ τὰ λιγνυῶδη πνεύματα γένεσιν τῶν σεισμῶν
 ἀποκαλοῦντες. „καὶ γὰρ ὁ μηχανοποιός” ἔφασαν „τὴν αἰτίαν
 διαγνοῦς ὅθεν τὴν γῆν κινεῖσθαι συμβαίνει, παραπλήσια ἔ-
 δρασε, καὶ τῇ τέχνῃ τὴν φύσιν ἀπεμιμήσατο.” καὶ ἔλεγον μὲν
 15 τι, οὐ μέντοι γε ὅσον ᾔοντο. ἐμοὶ γὰρ τὰ τοιαῦτα πιθανὰ
 μὲν εἶναι δοκεῖ καὶ κομψότερόν πως ἐξευρημένα, οὐπω δὲ ἐν-
 αργῇ γνωρίσματα τῶν ὡς ἀληθῶς γιγνομένων. οὐ γὰρ ὅτι τὰ
 κυνίδια ταῦτα δήπου τὰ Μελιταῖα ἐπὶ ταῖς στέγαις διέρι- C
 ποντα, σείουσι τε αὐτὰς καὶ ἀνακινουῦσι, καὶ ταῦτα ἐπὶ βα-
 δίσματι κουφοτάτῳ, ἤδη που ὅμοιον φήσειεν ἂν τις εἶναι τὸ
 20 χροῖμα, καὶ τοῦτῳ καθάπερ ἰκανῶ παραδειγματι χρέοιτο.
 ἀλλ’ ἐκεῖνα μὲν παίγνια τῆς μηχανοποιίας, οὐ φαῦλα μέντοι
 οὐδὲ ἀτερπῆ νομιστέον, τῶν δὲ τῆς ὕλης ἀμαρτημάτων ἄλλα
 ἄττα, (εἴπερ ἄρα καὶ δεῖ,) ζητητέον τὰ αἴτια. ἐπεὶ οὐδὲ τοῦτο

2. διεθλήσαντο R. 3. ὦ ταν R. 6. ἐφοίχη R. pro ἐφ’ οἷς.
 ἐπίστατο edd. 7. ἀρτίως καὶ γεγ. R. 16. ὡς ins. ex R.
 20. χρεοῖτο R. 23. δεῖ καὶ R.

visum esset, et num aliquo eos damno affecisset? Tum illis „bona
 verba, o amice” et „apage” et „absit” dicentibus, et praeterea suc-
 censentibus ipsi, adeo odiosa infaustaque prodigiose narranti, quid
 cogitaret ignorabat. Neque enim sibi ipse fidem derogare poterat de
 iis, quae recenter accidisse sciebat, et pudebat adversus tot viros
 diutius contendere, et quidem ita ipsum incusantes.

8. Hac itaque fere ratione utebantur, qui terrae motus ab exha-
 lationibus fumosisque spiritibus gigni censent. „Nam ille machinarum
 fabricator”, inquebant, „cognita causa, unde terrae motus gigni con-
 tingit, similia effecit, et arte naturam est imitatus”, et dixerunt qui-
 dem aliquid, non tantum tamen ac putarant. Mihi enim haec talia
 elegantia quidem esse videntur, sciteque adinventa, nequaquam vero
 evidentes eorum, quae vere fiunt, probationes. Neque enim quia ca-
 telli isti Melitenses per solaría incedentes ea et agitant et commovent,
 et quidem levissimum incessu, similem fere aliquis rem esse dixerit,
 atque hoc veluti idoneo documento utetur. Ceterum ludicrae illae
 machinationes, nequaquam despicabiles aut inclegantes sunt censendae,
 defectuum vero terrae, aliae quaedam, (si modo etiam convenit,) quae-
 rendae sunt causae. Siquidem neque hoc solum Anthemius in Ze-

- A. C. 557 *μόνον Ἀνθέμιος ἐπὶ Ζήνωνι ἐμηχανήσατο, ἀλλ' ἄρα ὄγε κα-*
 I. L. 31 *τήστραπέν γε αὐτοῦ καὶ κατεβρόντησε τὸ δομάτιον. δίσκον*
 D *μὲν γὰρ τινα ἐσόπτρου δίκην ἐσκευασμένον, καὶ ἡρέμα ἐπο-*
κοιλαινόμενον ταῖς τοῦ ἡλίου ἀντερείδων ἀκτίσιν ἐνεπίμπλα
τῆς αἴγλης καὶ εἶτα μετέγων ἐφ' ἕτερα, πολλὴν ἀθρόον ἀν-
τῷ κατηκόντιζε λαμπηδόνα, ὡς ἀπάντων ἐφ' οὓς ἂν φέροιο
ἀμβλύνεσθαι τὰς ὄψεις καὶ σκαρδαμύττειν συντρίψεις δέ
 V. 106 *τινας καὶ ἀντιτυπίας σωμάτων ἐπινοῶν βαρυνηχοτάτων, κτύ-*
πους ἀπετέλει σφοδρούς καὶ βροντώδεις, καὶ οἶους ἐκπλήξαι
τὴν αἴσθησιν, ὡς ἐκείνον μόλις γοῦν διαγνόντα ὄθεν ἕκασται
γίγγεται, προκαλινδεῖσθαι ἀναφανδὸν ἀμφὶ τῷ πόδε τοῦ βα-
σιλέως, καὶ κατηγορεῖν τοῦ γείτονος, ὡς κακοῦ καὶ ἀδικωτά-
του ὥστε ἀμέλει καὶ χάριέν τι ἐπ' ὀργῆς ἐπεφθέγγετο. ποιη-
τικὰ γὰρ παρῶδει ῥημάτια καὶ ἀνεβόα ἐπὶ τῆς συγκλήτων
βουλῆς ὥσπερ εἰρωνευόμενος, ὡς οὐχ οἶόν τε ἀντῷ μόνῳ
 γε ὄντι ἀνθρώπῳ κατὰ ταῦτόν ἅμα πρὸς τε Δία τὸν ἄστρο-
 P 152 *πητὴν καὶ ἐρίγδουπον, καὶ πρὸς γε Ποσειδῶνα τὸν ἐννοσί-*
γαιον διαμάχεσθαι. καλὰ μὲν οὖν τῆσδε τῆς τέχνης καὶ αὐτὰ
δήπου τὰ ἀδύρματα· οὐ μὴν ἀνάγκη τὴν φύσιν ἐπεσθαι τού-
τοις καὶ ἐξισοῦσθαι. πλὴν ἄλλ' ἕκαστος μὲν ἐχέσθω καὶ τῶν
 δε πέρη ὁποίας ἂν καὶ βούλοιο γνώμης ἐμοὶ δὲ ἐς τὸν πρό-
 τερον λόγον ἐπανιτέα.

4. ἀντερείδων add. ex R. et Intrp. solis oppositum radiis. 11.
 τὰ πόδε R. 17. Ποσειδῶνα om. R. et Intrp., qui vertit ine-
 pte: et terram ipsam concutientem. ἐννοσίγαιον R., ἐνοσίγ.
 vulg. 21. ὁποίαν — γνώμην R.

nonem machinatus est, sed et fulgura et tonitrua in domum torsit. Discum enim in speculi speciem comparatum modiceque excavatum radiisque solis oppositum splendore implebat; ac deinde aliorum transferens, ingentem confestim in domum eiaculabatur splendorem, adeo ut omnium, in quos ferebatur, obtutum perstringeret atque obtunderet. Corporum etiam quorundam, quae valde essent sonora, collisiones complosionesque excogitans, immanes quosdam et tonitruo similes fragores edebat percellendo sensui aptos; adeo ut Zeno, cum aegre tandem intellexisset, unde singula fierent, palam ad pedes Imperatoris provolutus, vicinum accusarit ut improbum et sceleratum: adeo ut et gratiosum quoddam atque elegans dictum ira ipsi excuserit. Poëticis enim quibusdam verbis alludens coram senatu proclamabat, veluti per ironiam et cavillum: se, homo cum esset, non posse adversus utrumque pariter, Iovem fulminatorem et gravitonantem, et adversus Neptunum terrae concussorem pugnare. Pulchra quidem igitur sunt huiusce artis effecta, quantumvis ludicra; necesse tamen non est, naturam haec sequi iisque exaequari. Ceterum de his rebus quam quisque voluerit sententiam teneat; mihi vero ad priorem narrationem est redeundum.

9. Ἐκείνου μὲν γὰρ τοῦ χειμῶνος ἐν τοῖσδε ἡ πόλις A. C. 557
 ἐτόγγανεν οἶσα, καὶ ἄπασιν ἐπὶ πλείστας ἡμέρας σείεσθαι πως I. I. 31
 ἐδόκει τὸ ἔδαφος, καὶ ταῦτα ἀτρεμοῦν ἤδη καὶ πεπαυμένον.
 ἔναυλον γὰρ ταῖς ψυχαῖς ὑπῆρχε τὸ πάθος, καὶ ὑποψία ἐν-
 5 ἐκέιτο ὑποθολοῦσα τὸ λογιζόμενον. ὁ δὲ βασιλεὺς πολλὰ τῶν
 οἰκοδομημάτων τὰ μὲν σαθρὰ καὶ ἀσθενῆ γεγενημένα, ἔνια B
 δὲ ἤδη καὶ καταπεπτωκότα, ἐπανορθοῦν ἐπειροῶτο. ἐπεφρόν-
 τιστο δὲ οἱ ἐς τὰ μάλιστα ὁ μέγιστος τοῦ Θεοῦ νεῶς τοῦ-
 10 τον δὲ πρότερον ἐμνησθέντα ὑπὸ τοῦ δήμου, σφόδρα περι-
 ἰοφανῆ καὶ θαυμάσιον ἤλίκον ἐκ βάρθρων αὐτῶν καὶ κρηπίδων
 ἀνεδομήσατο, μεγέθους τε ὑπερβολῆ καὶ σχήματος εὐπρεπέα
 καὶ ποικιλίᾳ μετάλλων ἐπικοσμήσας· ἤρψε δὲ αὐτὸν ἐκ* πλίν-
 15 θου ὀπτῆς καὶ τιτάνου, πολλαχοῦ καὶ σιδήρω συνδήσας, ξύ-
 λοις τε ἥκιστα χρυσάμενος, ὡς ἂν μηκέτι εὐκολώτατα πυρ-
 15 πολοῖτο. Ἀνθέμιος δὲ ἦν οὗτος ἐκεῖνος, ὃς δὴ ἀορίως ἐπε-
 μνήσθη, ὃ ἕκαστα μηχανησάμενος καὶ δημιουργήσας. τότε
 δὲ αὐτὸν ὑπὸ τοῦ κλονόν τὸ μεσαίτατον μέρος τῆς ὄροφῆς
 καὶ ἅπαντα ὑπερβάλλον ἀποβεβληκότα, ἐπεσκεύασέ τε αὐτίς C
 ὁ βασιλεὺς βεβαιότερον, καὶ ἐπὶ μείζον ὕψος ἔξῃσθε· καίτοι
 20 Ἀνθέμιος μὲν ἐκπλείστου ἔτεθνήκει, Ἰσιδώρος δὲ ὁ νεὸς καὶ
 οἱ ἄλλοι μηχανοποιοὶ τὸ πρότερον ἐν ἑαυτοῖς ἀναθεωρήσαν-
 25 τες σχῆμα, καὶ τῷ σωζομένῳ τὸ πεπονθὸς ὁποῖόν τε ἦν καὶ

7. ἤδη καὶ R., καὶ ἤδη vulg. ἐπέων φρόντιστο R. pro ἐπεφρ.
 14. μηκέτι R. et Intrp. ne de cetero etc., μὴ vulg.

9. Per hanc enim hiemem hisce malis civitas premebatur, inco-
 lisque omnibus per multos dies concuti adhuc pavementum videbatur,
 tametsi quietum iam sedatumque esset. Insederat enim hominum
 animis hoc malum, et suspicio in eis radices egerat, ratiocinationi
 tenebras offundens. Imperator vero multa aedificia, quae partim vitium
 fecerant, partim iam corruerant, instaurare adnitebatur. Praecipuae
 autem curae ipsi erat augustissimum illud Dei templum. Hoc vero
 antea a plebe succensum, valde conspicuum atque admirandum ab ipsis
 fundamentis iterato extruxerat, magnitudinisque excellentia et
 formae decore et varietate metallorum ornatus reddens; cinxit vero
 id ipsum ex latere cocto et calce, quae passim ferro inter se colliga-
 rat, lignis nequaquam usus, ne facillime conflagraret. Anthemius
 vero hic ipse erat, cuius paulo ante mentionem feci, qui singula et
 artificiose excogitabat et extruxerat. Tum vero mediam maxime
 ipsius tecti partem collapsam, quaeque altitudine omnia, quae corrue-
 rant, superabat, Imperator firmiorem reddidit, et in maiorem altitu-
 dinem sustulit. Atque Anthemius quidem iam dudum obierat. Isi-
 dorus autem iunior alique fabricarum structores priorem in semetipsis
 formam contemplantes, et ex eo, quod integrum manserat, id quod
 affectum erat quale esset, quidque vitii habuisset cognoscentes,

A. C. 557 δς δ, τι δήπου ἡμάρτητο ἐπιφρασάμενος, τὴν μὲν ἔβαν τε
 L.L. 31 καὶ ἐσπερίαν ἀψίδα οὕτω μένειν κατὰ χώραν ἐφήμαν τῆς
 δὲ ἀρκτύας τε καὶ νοτίας τὴν ἐπὶ τοῦ κυρτώματος οἰκοδομίαν
 πρὸς τὰ ἔνδον παρατείναντες, καὶ εὐρύτεραν ἡρέμα ποιησά-
 μενοι ὡς μᾶλλον ἀρμοδιώτατα ταῖς ἄλλαις συννευκέναι, καὶ 5
 D ὁμολογεῖν τὴν ἰσόπλευρον ἀρμονίαν, περιστεῖλαι ταύτῃ δεδύ-
 νηται τὴν τοῦ κενώματος ἀμετρίαν, καὶ ὑποκλέψαι βραχὺ τι
 τῆς ἐκτάσεως μέρος, ὅποσον ἐτερόμηκες ἀπετελεῖτο σχῆμα,
 οὕτω τε ἐπ' αὐτῶν ἤδρασαν πάλιν τὸν ἐν μέσῳ ὑπερανέχοντα,
 εἴτε κύκλον, εἴτε ἡμισφαίριον, εἴτε ὀρθοῦν ὀνόματι παρ' 10
 αὐτοῖς ἐπικεκλημένον. καὶ γέγονεν ἐντεῦθεν εἰκότως ἰδύτερος
 μὲν καὶ εὐεπίστροφος, καὶ πανταχόθεν τῇ γραμμῇ ἐξισιάζων,
 στενωτέρος δὲ καὶ ὄξυτενῆς, καὶ οἷος οὐχ οὕτω λίαν ἐκπλή-
 τειν τοὺς θεωμένους ὡς πάλαι, πολλῶν δὲ ὅμως πλεόν ἐν τῷ
 ἀσφαλεῖ βεβηκέναι. ὧν μὲν οὖν ἔδει ἐν ἔγγραφῇ τοῦ νεώ 15
 P. 153 πέρι ἐπιμνησθῆναι, καὶ ἐφ' ἃ ἡ τοῦ λόγου φορὰ ἵκετο ἀκο-
 λούτως περιαιγομένη, ταῦτα ἔμοιγε ἀποχρώντως ἐκδεδιγγη-
 ται. ἐγκωμιάζειν γὰρ ἕκαστα τῶν τοῦδε θαυμάτων καὶ ἐπιδει-
 κνῆειν τῷ λόγῳ, περιττὸν ἂν εἴη καὶ οὐ τοῦ παρόντος ἴδιον ἔρ-
 γον. εἰ δέ τις ἐθέλοι πόρρω πονεῖν τυχὸν τῆς πόλεως ἀπωκισμέ- 20
 νος ἔπειτα γιγνώσκειν σαφῶς ἅπαντα, καθάπερ παρῶν καὶ
 θεώμενος, ἀναλεγέσθω τὰ Παύλω τοῦ Κύρου τοῦ Φλώρου

9. αὐτῶν R. et Intrpr. his — aedificatis desuper, αὐτῷ vulg. ἤ-
 δρασαν emend. Cl., ἤδρασαν R. et vulg. 10. ὀρθοῦν τῷ R.
 13. στενωτέρος R. et vulg. δὲ om. R. 19. περισσομένη R.
 22. τοῦ ante Κύρου add. ex R. Φλώρου R., Φόρου Lugd. et
 ed. pr.

fornicem orientalem et occidentalem suo ut erat loco reliquerunt, septentrionali vero et australi, quae super curvaturam erat structuram, introrsum porrigentes, pauloque latiore efficietas, ut quam aptissime cum aliis quadraret, aequilateramque compagem prae se ferret, eaque ratione vacuitatis nimietatem coarctare possent, et exiguam aliquam extensionis partem detrudere, in quantum diversae longitudinis figura efficeretur. Atque ita desuper firmarunt, qui in medio est positus, sive orbem, sive hemisphaerium, sive alio quocunq; nomine ab ipsis appellatur. Factusque inde est verisimiliter directior quidem facileque versatilis, omnique ex parte ad amussim quadrans; angustior vero et in acutum tendens, quique non ita valde percellat spectatores, ut olim, multo vero tutius obfirmatus. Quorum itaque oportebat in historia de templo meminisse, et ad quae ipsa narrationis series consecrae circumacta pervenerit, ea mihi abunde satis sunt explicata. Laudare enim singula, quae in eo sunt admiranda, et oratione persequi, supervacaneum fuerit, neque huius operis proprium. Si quis autem voluerit procul fortassis ab urbe degens aperte cognoscere omnia, veluti praesens et spectans, perlegat quae Paulus Cyri

ἐν ἑξαμέτροις πεπονημένα, ὃς δὴ ταπρῶτα τελῶν ἐν τοῖς A. C. 557
 ἀμφὶ τὸν βασιλέα σιγῆς ἐπιστάταις, γένους τε κοσμούμενος I. I. 31
 δόξη καὶ πλοῦτον ἄφθονον ἐκ προγόνων διαδεξάμενος, ὅμως V. 107
 παιδεία γε αὐτῷ καὶ λόγων ἄσκησις διεσπουδάστο καὶ ἐπὶ
 5 τοῖσδε μᾶλλον ἤσχει καὶ ἐσεμνύετο. καὶ τοίνυν πεποιήταί οἱ
 καὶ ἄλλα ὡς πλεῖστα ποιήματα μνήμης τε ἄξια καὶ ἐπαίνου, B
 δοκεῖ δέ μοι τὰ ἐπὶ τῷ νεῷ εἰρημένα μείζονός τε πόνου
 καὶ ἐπισκῆμης ἀνάπλεα καθεστάναι, ὅσῳ καὶ ἡ ὑπόθεσις θαν-
 10 μασιωτέρα. εὐρήσεις γὰρ ἂν ἐν αὐτοῖς τὴν ὅλην τῆς θέσεως
 10 εὐδοκασμίαν, καὶ τὰς τῶν μετάλλων φύσεις λεπτότατα κατεξή-
 τασμένας, τῶν τε προτεμενισμάτων τὸ εὐπρεπὲς ἅμα καὶ ἀναγ-
 καῖον, μεγέθη τε καὶ ὑψώματα, καὶ ὅσα ἰδύγραμμά σχή-
 ματα καὶ ὅσα κυκλικὰ, καὶ ὅσα ἐκκρεμῆ καὶ προτεταμένα,
 γνοίης δὲ ἂν ἐκ τῶν ἐπῶν καὶ ὅπως ἀργύρῳ τε καὶ χρυσῷ
 15 τὸ ἱερώτερον χωρίον καὶ τοῖς ἀπορρήτοις ἀποκεκριμένον, πο-
 λυτελέστατα καταπεποίκιλται, καὶ εἴ τι ἄλλο πρόσσει μέγα ἢ
 ἐλάχιστον γνώρισμα, οὐ μείον ἢ οἱ θαμὰ ἐν αὐτῷ περιπάτους C
 ποιούμενοι καὶ ἅπαντα διασκοποῦντες. ἀλλὰ γὰρ ἦδε μὲν ἡ
 δευτέρα τοῦ νεῷ ἐπισκευὴ καὶ ἀνόρθωσις ὀλίγῳ ὕστερον
 20 χρόνῳ ἀπείργασται καὶ ξυνετελέσθη.

Ι. Ἐκεῖνον δὲ τοῦ ἔτους ἅμα ἦρι ἀρχομένῳ ἡ λοιμώ- A. C. 558
 10 δης νόσος αὐτίς τῇ πόλει ἐνέπεσε, καὶ μυρία διεφθειρε πλή- I. I. 32

1. τοῖς ἀμφὶ R., τοῖς τῆς ἀμφὶ vulg. 4. παιδίε R. 7. δὲ
 μοι R., μοι δὲ vulg.

Flori filius hexametris versibus conscripsit, qui quidem primicerius
 existens regionum silentiariorum, et generis gloria clarus, amplissimasque
 a maioribus suis opes adeptus, doctrinae tamen eloquentiaeque
 magnam operam impenderat, quibus et magis gloriabatur et decora-
 batur. Scripsit itaque etiam alia quamplurima poemata memoratu
 digna et laude. Videntur autem mihi quae de templo scripsit, tanto
 maiore et labore et scientia referta, quanto et argumentum ipsum
 est admirabilius. Comperies enim in iis universum situs concin-
 naeque dispositionis ordinem et metallorum naturas subtilissime ex-
 ploras; vestibulorum etiam templi elegantiam pariter et utilitatem,
 magnitudines quoque et altitudines, quotquot etiam sunt figurae in
 altum directae, et quotquot orbiculares, quotquot etiam pensiles et
 protensae. Cognoveris quoque e carminibus, quo pacto argento pari-
 ter atque auro sacratio locus et mysteriis separatim destinatus sum-
 ptuosissime sit exornatus, et si quod est aliud magnum aut mini-
 mum ornamentum, nihilo minus, quam qui crebro in eo obambulant
 omniaque inspectant. Atqui secunda haec templi refectio atque in-
 stauratio brevi post tempore instituta perfectaque est.

10. Eodem vero anno statim ineunte vere pestilentia iterum
 urbem invasit, et infinitam multitudinem sustulit; quae quidem nun-

- A. C. 558 θη, λήξασα μὲν ἐς τὸ παντελὲς οὐδ' ὀπωστοῦν, ἔξ οὗ δὴ
 I. I. 32 τὴν ἀρχὴν, φημί δὴ κατὰ τὸ πέμπτον ἔτος τῆς Ἰουστινιανοῦ
 βασιλείας, ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς εἰσηγήθησεν οἰκουμένη. μεταβᾶσα
 δὲ πολλάκις μεταξὺ ἄλλοτε ἄλλοθι, καὶ τόπον ἐκ τόπου λυ-
 Δητραμένη, καὶ ταύτῃ τοῖς λειπομένοις ἀνακωχῆς τινος μετα-5
 δοῦσα, τότε δὴ οὖν πάλιν ἐς τὸ Βυζάντιον ἐπανῆκεν, ὥσπερ,
 εἶμαι, τὸ πρότερον ἐξηπατημένη, καὶ θᾶπτον δήπου τοῦ
 δέοντος ἐνθένδε ἀπαλλαγείσα. ἔθνησκον τοιγαροῦν πολλοὶ ἐξ-
 απινυίως καθάπερ ἀποπληξία ἰσχυρᾶ κάτοχοι γεγενημένοι· οἱ
 δὲ γε πλεῖστον διαρκοῦντες μόλις πεμπταῖοι ἀπώλλυντο. ἦ10
 δὲ τῆς νόσου ἰδέα παραπλησία τῇ πρεσβυτέρᾳ ἐτύγγανεν οὖσα.
 πυρετοὶ γὰρ ἐπὶ βομβῶσιν ἀνήπτοντο συνεχεῖς καὶ οὐκ ἐφή-
 μεροι, εὐδὲ μετρίως γοῦν δυοχαλῶντες, μόνη δὲ τῇ τελευτῇ
 τοῦ ἀλόγτος ἀποπαύομενοι. ἔνιοι δὲ μήτε θέρμης ἠγησαμένης,
 μήτε ἄλλου ἀλγῆματος, ἀλλὰ δρωῖντες ἔτι τὰ εἰδισμένα, οἱ-15
 P. 154 κοί τε καὶ ἀνὰ τὰς λεωφόρους οὕτω παρασχὸν κατέπιπτον,
 καὶ ἀθρόον ἄνιοι ἐγίνοντο, ὥσπερ τὸν θάνατον σχεδιάσαν-
 τες· καὶ ἅπανα μὲν ἡλικία χύδην ἐφθείρετο, μάλιστα δὲ τὸ
 ἀκμάζον τε καὶ ἠβίασκον, καὶ ἐν τούτῳ πλέον οἱ ἄρῆνες· τὸ
 γὰρ δὴ θῆλυ οὐ μᾶλα ὁμοία ἔπασχε. τὰ μὲν οὖν παλαιάτατα20
 τῶν Αἰγυπτίων λόγια, καὶ οἱ παρὰ Πέρσαις ἔτι τῆς τῶν με-
 τεώρων κινήσεως δαημονέστατοι, χρόνων τινῶν περιόδους ἐν

1. δὴ om. R. 6. πάλιν ἐς τ. B. R., ἐς τ. B. πάλ. vulg.
 8. πολλοὶ add. ex R. et. Inpr. quam multi; 9. ἰσχυρᾶ —
 παραπλησία om. R. 13. τελευτῇ excidit in Par.

quam penitus cessarat, ex quo primum, circa quintum, inquam, imperii Iustiniani annum, in nostrum orbem irrepserat; frequenter vero alio atque alio se transferens, et locum e loco infestans, atque ita reliquit veluti inducias quasdam concedens, tum rursus Byzantium rediit, veluti antea, uti crediderim, decepta, quaeque citius, quam oportebat, inde migrasset. Mortui itaque sunt repente veluti gravi quadam apoplexia correpti. Qui vero plurimum vim morbi sustinebant, ultra quintum diem non supervivebant. Morbi autem species veteri erat persimilis. Febres enim cum bubonibus accendebantur continuæ, et non quotidianæ, neque vel modicum remittentes, sed solo eius, quem corripuerant, interitu cessantes. Nonnulli vero neque aestu febrili, neque alio dolore præcedente, sed quæ consueverant agentes et domi et in plateis, ita cogente necessitate corruerant, repente exanimis facti, veluti ex temporaria morte accersita. Cuiusvis itaque ætatis homines promiscue interibant, præcipue vero iuvenes ac puberes, atque ex his potissimum mares: feminae enim non perinde hisce malis erant obnoxiae. Vetustissima itaque Aegyptiorum oracula, et qui apud Persas coelestium motuum

τῆ ἀπειρῶ αἰῶνι συμφέρεσθαι λέγουσι· νῦν μὲν ἀγαθὰς καὶ A. C. 558
 εὐδαίμονας, νῦν δὲ μοχθηρὰς καὶ ἀποφράδας, εἶναι τε τὴν I. I. 32
 παροῦσαν περιφορὰν ἐκ τῶν καλίστων ἐκείνων καὶ ἀπαισίῳν
 ἐντεῦθεν τοιγαροῦν πολέμους τε ἀπανταχοῦ ξυνίστασθαι καὶ B
 50τάσεις ταῖς πόλεσι, καὶ τὰ λοιμώδη πάθη μόνιμὰ τε εἶναι
 καὶ συνημμένα. ἕτεροι δὲ ὄργην τοῦ κρείττονος αἰτίαν εἶναι
 φασὶ τῆς φθορᾶς, μειοῦσαν ἀξίως τὰ τοῦ ἀνθρωπέιου γέ-
 νους ἀδικήματα, καὶ τὸ πλῆθος ὑποτεμνομένην. ἐμοὶ δὲ διαι-
 τῶν ἑκατέρᾳ δόξῃ καὶ ἀποφαίνεσθαι τὴν ἀληθεστάτην οὐκ
 10 ὀρχηριγέα, τυχὸν μὲν οὐδὲ ἐπισταμένῳ, τυχὸν δὲ, εἰ καὶ εἰ-
 δεῖν, ἀλλ' οὐκ ἀναγκαῖον τοῦτό γε εἶναι δοκοῦν, οὐδὲ τῶ
 παρόντι λόγῳ προσῆκον· μόνου γὰρ μοι τοῦ συμβεβηκότος εἰ
 καὶ διὰ βραχέων ἐπιμνησθέντι, ὃ τῆς ἱστορίας ἐκτεθεράπευ-
 ται νόμος.

15 *ια'.* Τούτων δὲ οὕτω ξυνεγεχθέντων, ἐπεγένετο καὶ ἄλλα
 ἄττα τῇ πόλει κατ' ἐκεῖνο τοῦ καιροῦ, ταραχῆς τε καὶ θορύ- C
 βου ἀνάμεσα, καὶ οὐχ ἦσσαν τῶν εἰρημῶν ἀνιαρότατα.
 ὅποια δὲ ταῦτ' ἔστιν, αὐτίκα ἐρῶ, βραχὺ τι πρότερον διεξ-
 ελθὼν τῶν ἀρχαιοτέρων. οἱ Οὐννοὶ τὸ γένος, τὸ μὲν παλαιὸν
 20κατέκονεν τῆς Μαιώτιδος λίμνης τὰ πρὸς ἀπηλιώτην ἄνεμον,
 καὶ ἦσαν τοῦ Τανάϊδος ποταμοῦ ἀρκικώτεροι, καθάπερ καὶ V. 108
 τὰ ἄλλα βάρβαρα ἔθνη, ὅποια ἐντὸς Ἰμαίων ὄρους ἀνὰ τὴν
 1. ἀγαθὰς R., ἀγαθοῦς vulg. 2. μοχθηρὰς R., μοχθηροῦς
 vulg. 10. εἰ om. R. 11. οὐκ superscriptum in R. a rec.
 m. 17. ἀνιαρότατα R. 22. Ἰμαίου R.

sunt peritissimi, temporum quorundam revolutiones in infinito aeo
 simul ferri asserunt, modo quidem bonas ac felices, modo autem
 pravas et infaustas: esse vero praesentem revolutionem ex pessimis
 illis atque infaustis. Hinc ergo et bella passim et seditiones urbibus
 oriri atque invalescere, et pestilentes morbos per multum tempus
 durare atque adhaerescere. Alii vero interitus causam ad divinam
 iram referunt, quae humani generis peccata puniat, multitudinemque
 succidat. Me vero de utraque opinione iudicare verioremq; decer-
 nere nihil attinet, vel quod nesciam fortasse, vel, etiamsi forte sciam,
 parum tamen necessarium id censeam, neque praesenti tractationi
 consentaneum. Si enim breviter quae acciderunt commemoravi, hi-
 storiae legi satisfacere.

11. Haec vero cum ita accidissent, alia etiam quaedam per
 id tempus in urbe evenerunt tumultus ac perturbationis plena, neque
 minus, quam quae diximus, acerba. Qualia autem haec fuerint, statim
 dicam, si prius breviter vetustiora quaedam commemoravero. Hun-
 norum gens olim quidem habitavit circa eam Maeotidis paludis par-
 tem, quae subsolanum ventum versus spectat, erantque Tanai flumine
 magis septentrionales; quemadmodum et aliae barbarae nationes,
 quotquot intra Imaum montem in Asia consederunt. Hi vero omnes

- A. C. 558 Ἀσίαν ἐτήγγανον ἰδρυμένα. οὗτοι δὲ ἅπαντες κοινή μὲν Σκύ-
 I. 132 θαι καὶ Οὐγγοὶ ἐπωνομάζοντο· ἰδίᾳ δὲ κατὰ γένη, τὸ μὲν τε
 αὐτῶν Κοτρίγουροι, τὸ δὲ Οὐτίγουροι, ἄλλοι δὲ Οὐλτίζουροι,
 D καὶ ἄλλοι Βουρούγουνδοι· καὶ ἄλλοι ὡς ἂν αὐτοῖς πατριῶν τε
 ἦν καὶ εἰθισμένον. γενεαῖς δὲ πολλαῖς ὕστερον διέβησαν ἐς τὴν
 Εὐρώπην, εἴτε ὡς ἀληθῶς ἐλάφον τινὸς κατὰ τοῦτο δὴ τὸ
 θρυλλούμενον ταπρῶτα ἠγησαμένης, εἴτε καὶ ἄλλοιᾳ χρησά-
 μενοι τύχῃ, καὶ τὴν ἐκροήν τῆς λίμνης τὴν ἐς τὸν Εὐξείνιον
 Πόντον φερομένην, ἄπορον τέως δοκοῦσαν, τότε δὴ ὄψων
 τρόπον διαπεραιωθέντες, ἀλώμενοι δὲ ὁμῶς ἀνὰ τὴν ὀθνεῖαν,¹⁰
 πλεῖστα ὅσα τὸ Ἰθαγενὲς ἐλυμήναντο, ἀπροσδόκητα προσπε-
 σόντες, ὡς καὶ, τοὺς προτέρους οἰκήτορας ἀπελάσαντες, αὐτοὶ
 τὴν ἐκείνων κατέχειν. ἤμελλον δὲ ἄρα οὐκ ἐπὶ μακρότατον
 διαμένειν, ἀλλὰ πρόρρηξι τοῦ λεγόμενον ἀπολεῖσθαι. αὐτίκα
 P. 155 οὖν Οὐλτίζουροὶ τε καὶ Βουρούγουνδοὶ μέχρι μὲν Λέοντος¹⁵
 τοῦ αὐτοκράτορος καὶ τῶν ἐν τῇ τότε Ῥωμαίων γνώριμοί τε
 ὑπῆρχον καὶ ἄλκιμοὶ εἶναι ἐδόκουν· ἡμεῖς δὲ οἱ νῦν οὔτε ἴσμεν
 αὐτούς, οὔτε, οἶμαι, εἰσόμεθα, τυχὸν μὲν διαφθαρέντας, τυχὸν
 δὲ ὡς πορρῶταίω μεταναστάντας. ἐκείνου γε μὴν τοῦ ἔτους,
 ἐν ᾧ δὴ ἔφην τὴν λοιμώδη νόσον τῇ πόλει ἐνσκήψαι, τὰ λοιπὰ²⁰
 τῶν Οὐγγῶν γένη ἐσώζετο, καὶ ἦσαν ἔτι ὀνομαστότατα. κα-

3. Κοτρίγουροι et Οὐτίγουροι R., Κοτρίγουροι et Οὐτίγουροι
 vulg. 8. τῆς om. R. 9. οὖν ins. R. post δὴ, fort. οὖν διωδῆ.
 15. Οὐλτίζουροι R. et vulg., *Ultizuri* Intpr. 18. οἶμαι add.
 ex R. διαφθαρέντες et μεταναστάντες R. 21. ἐσώζε-
 το R., ἐσώζοντο vulg.

communiter quidem Scythae et Hunni vocabantur; privatim autem se-
 cundum nationes, nonnulli eorum Cotriguri, alii Utiguri, alii vero
 Ultizuri, alii etiam Burugundi dicebantur, alii aliter ex patria cuique
 atque usitata appellatione nominabantur. Multis autem postea seculis
 transierunt in Europam; sive revera a cervo quodam, ut fama perce-
 buit, primum ducti, sive alia quapiam fortuna usi, et Mocotidem
 paludem, qua parte in Euxinum pontum fertur, cum antea traici
 nequaquam posse crederetur, tunc certe quocumque tandem modo traii-
 cientes, et per aliena vagantes, innumeris damnis indigenas affecerant,
 inopinato eos adorti; adeo ut, prioribus habitatoribus eiectis, ipsi illo-
 rum ditionem occuparint, in qua tamen non videbantur diutissime
 commoraturi, sed stirpitus, quod aiunt, perituri. Tunc itaque Ulti-
 zuri et Burugundi usque ad Leonem Imperatorem et qui per id tem-
 pus erant Romanos, celebres exstiterunt, fortesque sunt habiti: nos
 vero, qui hac aetate vivimus, neque eos novimus, neque noscimus,
 quod vel delecti fortasse sint, vel quam remotissime hinc sedes suas
 transtulerint. Illo utique anno, quo pestilentia urbem invasit, reli-
 quae Hunnorum gentes salvae adhuc et maximi erant nominis. Cum
 itaque descendissent Hunni in loca ad austrum vergentia, non pro-

τιόντες δὲ ὁμοῦ οἱ Οὐννοὶ ἐς τὰ πρὸς νότον ἄνεμον, οὐ πόρ- A. C. 559
 ρῶ τῆς ὄχθης τοῦ Ἰστρου ποταμοῦ ἠύλλιστον, ἤνικα ἦν αὐ- I. 1. 32
 τοῖς βουλομένοις. τότε δὴ οὖν τοῦ χειμῶνος ἐπιλαβομένοι, τὰ
 μὲν ρεῖθρα τοῦδε τοῦ ποταμοῦ κατὰ τὸ εἰσθὸς ὑπὸ τοῦ κρύσσης
 5 ἐπήγγυτο ἐς βάθος, καὶ ἦσαν ἤδη σκληρὰ καὶ βάσιμα· καὶ ἱπ-
 πήλατα. Ζαβεργὰν δὲ ὁ τῶν Κοτριγούρων Οὐννων ἡγεμῶν B
 σὺν πλείστοις ὄσοις ἱππότηταις ἐπιδραμὼν καθάπερ χέρσον τὰς
 δίνας, ἐς τὴν Ῥωμαίων ἐπικράτειαν εὐκολώτατα διαβαίνει-
 ἔρημά τε εὐρῶν τὰ ἐκείνη χωρία, καὶ μηδενὸς αὐτῷ κωλύ-
 10 ματος γιγνομένου ἀνὰ τὰ πρόσω πορευομένου, αὐτίκα ὄγε Μο-
 σίαν τε καὶ Σκυθίαν παραμειψάμενος, τῇ Θράκῃ προσέβαλεν.
 ἐνταῦθα δὲ διελὼν τὸν οἰκεῖον στρατὸν, ἀπόμοιραν μὲν τινα
 ἔστειλεν ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα, καταδραμονομένους τὰ ἀφύλακτα τῶν
 τῆδε χωρίων καὶ λεηλατήσοντας· ἑτέρους δὲ ἐς τὴν Χερσόνη-
 15 σον τὴν Θρακίαν.

ιβ. Τῆσδε δὲ τῆς Χερσονήσου τὰ μὲν πρὸς ἀνίσχοντα
 ἥλιον νενευκότεα καὶ εὐρόνοτον ἄνεμον, καὶ μέχρι τοῦ με- C
 σημβρινοῦ κέντροῦ τῷ Ἑλλησπόντῳ παρατείνεται. περιῤῥεῖ
 γὰρ σχεδὸν τι ἅπασων, καὶ ταῖς καμπαῖς τῶν ἡϊόνων συμ-
 20 περιέγεται βραχεῖ τι μέρει τῆς ἡπείρου, καὶ μόνοις τεσ-
 σαράκοντά που σταδίοις εἰργόμενος τοῦ νῆσον αὐτὴν ἀπερ-
 γάσασθαι. ἐν τούτῳ δὲ τῷ ἰσθμῷ τεῖχος ἑκταδὸν ἰδρυται

4. τοῦδε add. ex R. et Intpr. *huius fluminis*. 6. Ζαβεργὰν R. in
 mg. et Intpr., Ζαβεργὰν R. in ord., Ζαμεργὰν vulg. 11. προσ-
 ἐβαλλεν R. 14. Pro χωρίων R. in mg. πεδίων. 15. Τρακίαν
 sph. Par. 16. τῆς del. R. 2: m.

cul a ripa Istri fluminis ex animi sui sententia consederunt. Tum
 itaque vigente hieme fluvius ex more vi frigoris congelatus, ad imum
 usque vadum ita obduruerat, ut et pedestribus et equestribus copiis
 transiri posset. Zabergan vero Hunnorum, qui Cotriguri dicuntur,
 dux, cum ingentem equitatum per flumen perinde atque per conti-
 nentem traduxisset, facillime in Romanum imperium pervenit, cum-
 que passim vacua ab habitatoribus loca invenisset, nihilque ipsi
 impedimento esset, quominus ad ulteriora progredereetur, statim
 Mysiam et Scythiam transgressus, in Thraciam irrupit. Ibi vero
 diviso exercitu, alteram eius partem in Graeciam misit, qui loca
 omnia nullis praesidiis munita percurreret atque vastaret: alteram
 vero exercitus partem in Chersonesum Thraciam misit.

12. Huius autem Chersonesi quae ad orientem solem et eu-
 ronotum ventum vergunt, et ad meridianum usque punctum circa
 Hellespontum porrigitur; circumfluit enim totam propemodum, et
 flexibus littorum una circumagitur, exigua quadam continentis por-
 tione, hoc est solis quadraginta stadiis, exclusus, quominus insu-
 lam faciat. In hac vero isthmi angustia murus in longum continue

- A. C. 558 ξυνεχὲς ἔφ' ἑκατέρα θαλάττη προβεβλημένον · πόλεις τε ἔν-
 I. I. 32 δοθεν αὐτῷ προσπεπηγυῖαι τυγχάνουσιν, Ἀφροδισιάς τε
 καὶ Θῆσκος καὶ Κίβηρις. τούτων δὲ ὡς ἀπωτάτω ἀμφ' αὐ-
 τὸν δήπου τὸν πορθμὸν καὶ τοὺς παρακτίους ἀγκῶνας Ση-
 στός γέ ἐστι πόλις ἣ περιλάλητος τῇ ποιήσει καὶ ὀνομαστο-5
 D τάτῃ, οὐκ ἄλλου του ἔνεκα, οἶμαι, ἢ μόνον ἐπὶ τῷ λήγῃ
 τῆς Ἡροῦς ἐκείνης τῆς Σησιτίδος, καὶ τῷ Λεάνδρου ἔρωτι καὶ
 θανάτῳ. οὐ πόρρω δὲ αὐτῆς καὶ ἕτερόν τι κεῖται πολίχν-
 ον, ἐλάχιστον μὲν καὶ ἀκαλλές, καὶ οὐδὲν ὀτιοῦν ἐπέρωστον
 ἔχον, Καλλίπολις δὲ ὅμως ἐπονομαζόμενον · τὰς γε μὴν πε-10
 ριοικίδας κοσμοῦσιν ἄγροί τε καὶ ἐπίνεια καὶ δένδρων ποι-
 κίων ἔσμός καὶ ρεῖθρων ποτίμων, γῆ τε εὐαρθῆς ἄγαν καὶ
 κάρπιμος, κὰν τοῖς ἀναγκαίοις διαρκεστάτῃ. τσοαῦτα ἄρα
 πολίσματα καὶ χώραν ὡς πλείστην ἔνδον ἐναπολαμβάνει τὸ
 ἔρυμα, ὡς μὴ πολεμίοις εὐέφοδα εἶναι. τότε δὴ οὖν ὁ Ζα-15
 βεργὰν εὐωχούμενος τῶν ἐλπίδων, διανοεῖτο καθ' αὐτὸν, ὡς
 P. 156 εἶγε τὸ τεῖχος καθέλοι, καὶ τοῖς ἔνδον ὀμλήσει χωρίοις, δυ-
 νήσεται θῦττον καὶ τῆς θαλάττης κρατῆσαι· ἐντεῦθεν τε ὀ-
 νειροπόλει νηῶν αὐτῷ παρέσεσθαι πλήθος, καὶ ὅτι διαβή-
 σεται κατὰ τὴν Ἀσίαν, τὸν μεταξὺ πόρον στενώτατον ὅσα καί 20

2. προσπεπηγύεται R. Ἀφροδισιάς R. et Intpr. (cf. Procop. de aedif.), Ἀφροδισία vulg. 6. ἔνεκα, οἶμ. R., οἶμ. ἔν. vulg. 7. Ἡροῦς R., ἡροῦς vulg. (Intpr. nisi ex illo heroum coetu). Σησιτίδος R. Σησιτιάδος vulg. 8. αὐτῆς R., ταύτης vulg. 10. ἐπονομαζόμενον R., ὀνομαζ. vulg. 12. ποταμῶν R. 15. ὁ om. R. 16. εὐωχούμενος corr. Cl., Intpr. spe bona deparatus., εὐεχούμενος R., ἐποχούμενος vulg. 17. ὀμλήσειε Par. 20. στενότ. R. et vulg.

ductus est ad utramque mare porrectus; urbesque interius ipsi affixae sunt Aphrodisias et Thescos et Ciberis. Ab his vero quam remotissime circa fretum ipsum et littorales flexus Sestus est, urbs celeberrima in poësi et nominatissima, non aliam credo ob causam, quam ob lucernam Herus illius Sestiadis, et ob Leandri amorem ac mortem. Non procul autem hinc etiam aliud oppidulum situm est, minimum quidem illud et nequaquam pulchrum, neque quicquam omnino habens amabile, Callipolis tamen vocatum. Circumiacentem porro regionem exornant et agri et navalia, arborumque variarum et fluentorum potabilium copia, terraque irrigua admodum et fertilis rebusque necessariis abundans. Talia igitur oppidula et agrum amplissimum murus ille intra se complectitur, ita ut non facili sit hostibus ad ea aditus. Tum itaque Zabergan bona spe elatus, id secum reputabat, si muro diruto ad interiora loca penetrasset, facilius se etiam mare in potestatem redacturum. Illinc etiam veluti per somnium imaginabatur navium sibi copiam non futuram; quodque traiceret in Asiam, fretum intermedium angustissimum per se

οὐ μάλᾳ τραχέϊ κύματι χαρασσόμενον εὐκολώτατα διαπλεύ- A: C. 558
 σας, καὶ ὡς εὐθὺς τὴν Ἄβυδον λυμανεῖται, καὶ τὸ ἐν αὐ- I. l. 32;
 τῇ πορθήσει δεκοκεντήριον. τούτοις δὴ οὖν μάτην ταῖς βου- V. 109
 λέψασιν ἐξηρεθισμένοι, ἔστειλε δύναμιν ἀνά τὴν Χερσόνη-
 5σον, ὁπόσῃν ἀποχρήσειν ἐς τότε τὸ ἔργον ἤγειτο· αὐτὸς δὲ
 σὺν ἑπτακισχιλίοις ἰππέταις ἰδὺ τῆς Κωνσταντινουπόλεως.
 πορευόμενος, τοὺς τε ἀγροὺς ἐδήην, καὶ τῶν πολισμάτων
 ἐπειρῶτο, καὶ ἅπαντα ἐκίνει χυδὴν καὶ ξυνετάραττεν. αἰτία B
 δὲ ἦν τῆς ἐφόδου τῆ μὲν ἀλληθεστάτῃ λόγῳ ἀδικία βαρβαρι-
 10κὴ καὶ πλεονεξίας ἐπιθυμία. σκῆψιν δὲ ὄμως τινὰ καὶ προκα-
 λυμμα ἐποιεῖτο τὴν πρὸς τοὺς Οὐτιγούρους δυσμένειαν· Σάν-
 διχλος γάρ τις ὄνομα Οὐννος ἀνὴρ ἤγειτο μὲν ἐκείνου τοῦ
 γένους, εὐνους δὲ ἐς τὰ μάλιστα καὶ ἔνσπονδος ὑπῆρχεν Ῥω-
 15μαίοις. τοιγάρτοι βασιλεὺς ἔστειργέ τε αὐτὸν καὶ ἐγέραιρε,
 ἵκαὶ δώροις θαμὰ ἐφιλοφρονεῖτο. οἱ δὲ Κοτρίγουροι ἄτε δὴ
 οὐ τῶν ὁμοίων μετέχοντες, ἀλλὰ παντάπασι περιπεφρονημέ-
 νοι καὶ περιφανῶς προπηλακίζομενοι, τῆνδε ποιεῖσθαι τὴν
 ἐκστρατείαν φήθησαν χρῆναι, ὡς ἂν καὶ αὐτοὶ δῆθεν φοβε- C
 ροί τε καὶ λόγου ἄξιοι ἀποδειχθεῖεν, καὶ οἷοι μὴ ἐπιέναι τῆ
 20αὐτιμάζοντι.

ἢ. Καὶ τοίνυν, οὐδὲν γὰρ ὅτιοῦν αὐτοῖς ἀντίπαλον
 ἐμποδᾶν εἰστήκει οὐδὲ ὑπηγνίαζε, κατέτρεχον ἀπειδῶς καὶ
 ἐληγλάτουν τὴν χώραν, λείαν τε ἄφθονον περιβαλλόμενοι,

6. Κωνσταντίνου πόλεως R. 11. Σάνδικλος Par.

existens, neque asperis fluctibus sulcatum facillime transnavigans;
 quodque statim Abydum infestaret, et quod in ea erat decimarium
 portorium vastaret. His igitur temerariis consiliis incitatus, exer-
 citum in Chersonesum misit, quantum ei negotio conficiendo parem
 fore existimabat, ipse vero cum equitum millibus septem recta Con-
 stantinopolim pergens, et agros vastabat, et oppidula tentabat,
 omniaque passim movebat et perturbabat. Causa vero huius expeditio-
 nis atque insultus potissima verissimaque erat barbarica violentia,
 et plus habendi cupiditas, cui tamen praetextum hostilitatis adver-
 sus Utiguros obtendebat. Sandichlus enim quidam nomine, vir Hun-
 nus, gentis illius dux erat, benevolus tamen inprimis et foederatus
 Romanis. Quocirca Imperator ipsum benevolentia et honore prose-
 quebatur, et frequentia ad eum dona mittebat. Cotriguri vero, ut-
 pote similium expertes, sed omnino despecti et manifesto contemptu
 provocati, hanc sibi expeditionem suscipiendam censuerunt, ut et
 ipsi terribiles dignique, quorum ratio haberetur, viderentur, ac tales,
 qui contentoribus non concederent.

13. Hi itaque, cum nemo ipsis obsisteret aut propulsaturus
 obviam iret, atrociter populabundi regionem vastarunt, ingenti praeda
 maximaque captivorum multitudine abducta, in quibus etiam muli-

A.C. 558 καὶ αἰχμαλώτων ἀθροίζοντες πλήθη· ἐν τοῖς καὶ γύναια πολ-

I. I. 3^a λὰ τῶν εἰς γεγοῶτων καὶ σώφρονα δίαιταν ἡρημένων ὠμότα-
τα ἤγοντο, καὶ συμφορὰν πασῶν μελίζονα ἐδυστύχουν, εἰς
ἀκολασίας ἀμετρίαν ὑπηρετεῖν ἀναγκαζόμενα· ἔναι δὲ καὶ
ἀπειρηκυῖαι ἤδη ἐκ παιδῶν γάμοις τε καὶ φιλοκοσμῆ καὶ τὰν-5

Dτη δὴ τῇ περὶ τὸν βίον ἀναστροφῇ καὶ ὁμιλίᾳ, ἐν ἀποκεκρι-
μένῳ τινὶ καὶ τῇ πρὸς τὸ θεῖον ἰκετεία προσήκοντι ὑπεκρύ-
πτοντο δωματίῳ, τὸ ἀμιγές τε καὶ ἐλευθρον καὶ παντάπα-
σιν ἀκοινώνητον τῆς μετ' ἀνδρῶν συνουσίας περὶ πλείστου ποι-
οῦμεναι, καὶ μόνῳ τῷ ἡρεμεῖν ἀνειμέναι. οἱ δὲ καὶ ἐς ταύτας¹⁰
ἐξύβριζον ἀφαιρούμενοι τοῦ ἱεροῦ παρθενῶνος, καὶ ἀπρεπῶς
αὐταῖς πρὸς βίαν ξυγκυλινοῦμενοι· ἄλλαι δὲ πολλαὶ τῶν ἀρ-
ῆσεων ἐς ταῦτό ἵεναι οὐκ ἀνηγαμένων, κύνουσαι ἐν τῷ τότε
οὕτω παρασχὸν εἰλκοντο, καὶ εἶτα, ἐπειδὴ παρῆν ἡ τοῦ τόκου
ἀνάγκη, οὕτω δὴ τι ἐν μέσῃ τῇ πορεία ἐμφανεστάτα ἔτικτον,¹⁵
οὔτε τὰ αἰσχυντηλὰ τῶν ὀδίνων ἐπικαλύπτειν δυνάμεναι,

P. 157 οὔτε περιστελλαι, ὡς θέμις, καὶ ἀνελέσθαι τὰ βρέφη· ἀλλ' αἱ
μὲν καὶ ὡς ἐσύροντο, μηδὲ ἀλγῆσαι αὐταῖς, εἰ οἷόν τε φά-
ναι, ξυγκεχωρημένον, τὰ δὲ δειλῆια ἐκεῖνα ἐπ' ἐρημίας ἐλεί-
πετο κυσί τε καὶ οἰωνοῖς σπαραττόμενα, ὥσπερ τοῦδε ἐνεκα²⁰
μόνου ἐς φῶς προαχθέντα, καὶ μάτην τοῦ φῆναι ἀπογευσά-
μενα. ἐς τοῦτο γὰρ τύχης τὰ Ῥωμαίων πράγματα ἠηλάκει,

4. ἀκολασίαν R.

6. ἀποκεκρυμένῳ R. altera μ transfixa.

10. καὶ μόνῳ — ἀνειμέναι add. ex R. et Intpr. quietique se so-
lum permitterent. 12. ξυγκυλινοῦμενοι edd. 13. ἐν τῷ τότε
οὔτ. παρ. R., οὔτ. παρ. ἐν τ. τ. vulg. 19. ἐρημῶν R.

eres multae nobiles et castam vitam degentes crudelissime rapi-
bantur, malo omnium gravissimo obnoxiae, quod immoderate bar-
barorum libidini inservire cogebantur: nonnullas vero, quae iam inde
a pueris et nuptiis et mundanis desideriis et curis occupationibus-
que huius vitae renuntiarant, et in remota aliqua divinoque cultui
dicata domuncula delitescabant, liberam plane et immunem ab omni
virorum contubernio consuetudineque vitam summo studio colentes:
etiam hi sacris virginum coenobiis creptas contumelia afficiebant,
turpiter eas per vim constuprantes. Aliae vero multae, quae a con-
suetudine virorum nequaquam abhorruerant, et gravidae tum tem-
poris rapiebantur, cum iam pariendi necessitas urgeret, ita in medio
itinere in propatulo pariebant, cum nec verecundo partus dolores
obtegere possent, et neque complecti fascisque involvere infantes, uti
fas est, et sustollere; sed hae quidem etiam ita protrahebantur, et
ne dolere quidem ipsis, immane dictu, permittebatur: miseri vero
illi infantes in solitudine relinquebantur, a canibus pariter et car-
nivoris avibus discerpenti, perinde ac si eam tantum ob causam in
lucem editi essent, et frustra ortus sui primordia degustassent. 14

ὡς ἐν αὐτῇ δήπου τῇ περιοικίδι τῆς βασιλίδος πόλεως τοιαῦν— A. C. 559
 τα δεινὰ πάσχειν ὑπὸ βυρβάρων σφόδρα ὀλίγων. τοῖς δὲ οὐ^{I. 32}
 μέχρι τούτων ἐτελεύτα τὸ θράσος, ἀλλ' ὀδῶ ἰόντες, εἴσω τῶν
 μακρῶν ὀνομαζομένων τειχῶν ῥαδίως παρήλθον, καὶ τοῖς ἐν-
 5δον φρουροῖς ἐπέλαζον. πολλαχοῦ γὰρ ὑπὸ χρόνου καὶ ἀτη-
 μελείας ἐπεπτώκει καὶ διελέλυτο ἡ τοῦ μεγίστου ἐρύματος οἰ- B
 κοδομία ἔνια δὲ μέρη καὶ αὐτοὶ καταβεβλήκασιν ἀδεῶς οὕτω
 καὶ ἀταλαιπώρως, ὥσπερ οἰκίας καταστρεφόμενοι. καὶ οὐδὲν
 ἦν τὸ ἀπειργον τῷ μηδὲ φρουρᾶν στρατιωτικῇ ἐνθάδε ἰδρύ-
 10σθαι, μήτε ἀμυντήρια μηχανήματα, καὶ τοὺς ταῦτα κινεῖν
 ἐπισταμένους, ἀλλὰ μήτε κυνῶν ὑλακὴν ἀκούεσθαι, εἰ μὴ
 λίαν καταγέλαστον εἶπειν, ὥς γοῦν ἐν συμφεῶσι καὶ μάνδραις.
 τὰ γὰρ τῶν Ῥωμαίων στρατεύματα, οὐ τοσαῦτα διαμεμενη-
 15ξ ἐλαχίστην δὲ τινα μοῖραν περιελθόντα, οὐκέτι τῷ μεγέ-
 θει τῆς πολιτείας ἐξήρκουν. δεόν γὰρ ἐς πέντε καὶ τεσσαρά- C
 κοντα καὶ ἑξακοσίας χιλιάδας μαχίμων ἀνδρῶν τὴν ὅλην ἀγεί-

5. ἀτημελίας Suidas s. v. maioris castelli aedificium.

6. μεγίστου add. ex R. et Intrp. 8. οἰκεία R. (fort. ἐν οἰκεία),

Intrp. οἰκεία legisse videtur: haud secus ac sua — disturbabant: idque con. B. Vulc. 11. Post ἀκούεσθαι Intrp. addit: non hominum fremitus.

13. γὰρ om. R. et Suid. s. v. συμφεῶς, qui locum sic contraxit: ὥσπερ ἐν συμφεῶσι καὶ μάνδραις τὰ τῶν Ῥωμαίων μεμενήκει στρατεύματα; inepte. Neque alia vertit Intrp. tanquam porcorum in claustris Romanus exercitus interclusi manebant, tametsi vel eo numero essent, quo tunc primum et veterum Imperatorum tempore recensebantur, et non in minimam partem redacti etc.

eam enim miseriam res Romanorum redactae erant, ut in ipso regiae urbi circumiecto agro adeo atrocía mala paterentur a barbaris iisque perpaucis. Sed neque his terminis eorum confidentia fuit circumscripta; sed ulterius progressi, longisque (ita dictis) muris facile superatis, munitionibus, quae intus erant, appropinquarunt. Multis enim in partibus prae vetustate et negligentia maximi castelli structura corruerat vitiumque fecerat, nonnullas vero partes etiam ipsi diruerant adeo intrepide ac facile, ac si domos subverterent, nihilque erat quod obstaret, cum neque ullum praesidium militare ibi collocatum esset, neque ullae ad propulsandum hostem machinae, neque, qui illas movere ac tractare nosset, sed ne canum quidem latratus audiebatur, nisi admodum ridiculum dictu sit, veluti in suilibus aut ovilibus. Romanorum enim exercitus non tanti, atque olim sub veteribus Imperatoribus fuerant, permanserant, sed ad minimam quandam portionem redacti, non amplius magnitudini imperii pares erant. Cum enim universae Romanorum vires sexcentis quadraginta quinque bellatorum millibus constare deberent, aegre tum temporis centum quinquaginta millibus constabant, atque harum quidem

Agathias.

A. C. 558 ρεσθαι δύναμιν, μόλις ἐν τῇ τότε εἰς πενήκοντα καὶ ἑκατὸν
I. I. 32 περιειστέλει. καὶ τούτων αἱ μὲν ἐν Ἰταλίᾳ ἐτετάχτο, αἱ δὲ

V. 110 κατὰ τὴν Λιβύην, ἑτεραι δὲ ἐν Ἰσπανίᾳ, καὶ ἄλλαι περὶ τοὺς
Κόλχους, καὶ ἄλλαι κατὰ τὴν Ἀλεξάνδρου καὶ Θήβην τὴν
Αἴγυπτιαν. ἐκάθητο δὲ ὀλίγοι καὶ πρὸς τὰ ἕφα τῶν Περσῶν
ἄρια· οὐ γὰρ δήπου ἔδει ἐκεῖσε πλείονων διὰ τὰς σπονδὰς
καὶ τὸ βέβαιον τῆς ἐκχειρίας. ὧδὲ πως ἄρα ἐς βραχύτατον
μέρος περιστάτατο τὰ πλήθη καὶ ὑπετέμνητο τῇ τῶν κρατούν-
των ὀλιγογρία.

D id. Ὁ γὰρ βασιλεὺς ἐπειδὴ πρότερον Ἰταλίαν ξύμπασαν
ἐχειρώσατο καὶ Λιβύην, καὶ τοὺς μεγίστους ἐκείνους πολέ-
μους διήνυσεν, καὶ πρῶτος ὡς εἶπεν ἐν τοῖς κατὰ τὸ Βυζάν-
τιον βεβασιλευκόσι Ῥωμαίων αυτοκράτωρ ὀνόματί τε καὶ πρά-
γματι ἀπεδέδεικτο ἐπειδὴ οὐδ' αὐτῷ ταῦτά τε καὶ ἄλλα ὅμοια
τούτοις νεάζοντι ἔτι καὶ ἐρῶμένῳ ἐξείργαστο, τότε δὴ ἀμφὶ
τὴν ἐσχάτην τοῦ βίου πορείαν, (ἤδη γὰρ καὶ ἐγγηράκει,) ἀπει-
ρηκῆναι τοῖς πόνοις ἐδόκει, καὶ μᾶλλον τι αὐτὸν ἤρθεσκε ξη-
κροῦν ἐν σφίσι τοὺς πολεμίους, δώροις τε αὐτούς, εἶπη δεή-
σοι, καταδωπεύειν, καὶ ταύτη ἀμωσγέπως ἀποκρούεσθαι, ἢ
ἕφ' ἑαυτῷ πεποιθῆναι καὶ μέχρι παντὸς διακινδυνεύειν. 10-20

P. 158 γάρτοι καὶ περιεώρα τὰς τάξεις διαφθειρομένας, ὡς δὴ τολοι-
πὸν ἤκιστα γε αὐτῶν προσδεησόμενος. καὶ τοίνυν ταύτης ἐπι-

3. Ἰσπανίᾳ R., Σπανίᾳ vulg. 9. ὀλιγογρία Par. 14. ἀπεδέ-
δεικτο R., ἀποδέδ. vulg. 15. . . εἶζοντι R. 16. καὶ add. ex
R. 18. εἶπη R., εἰ που vulg. 22. γε ins. ex R.

copiarum aliae in Italia erant collocatae, aliae in Africa, aliae in Hi-
spania, aliae apud Colchos, aliae apud Alexandri urbem et circa
Theben Aegyptiam. Consederant vero paucae etiam versus orien-
tales Persarum fines. Neque enim illic pluribus opus erat, ob foe-
dera inita induciasque firmiter pactas. Ita fere ad perquam exiguam
portionem redactae erant copiae atque accisae principum negligentia.

14. Imperator enim posteaquam antea universam Italiam et
Africam in potestatem redegerat, maximeque bella confecerat, et
primus, ut ita dixerim, ex iis, qui Byzantii regnarunt, Romanorum
Imperator nomine pariter et re ipsa est declaratus; haec, inquam,
aliaque his similia cum iuvenili vegetaque aetate perfecisset, tum
vero sub extremum vitae curriculum, (iam enim consenuerat,) ces-
sisse et renuntiasse laboribus visus est, magisque ei quodam-
modo placuit hostes inter se committere, et donis eos sicubi opus
erat demulcere, eaque ratione quodammodo propulsare potius, quam
sibi ipsi confidere et perpetuo belligerari. Quocirca et legiones im-
minui collabique facile patiebatur, perinde ac si deinceps nulli
necessario usui sibi essent futurae. Quae quidem negligentia cum
etiam eos, qui secundas in administratione imperii partes obtinebant,
occupasset, quibus cogendi a subditis tributa et deinde exercitibus

λαβόμενοι τῆς φραυμίας οἱ τὴν δευτέραν ἀρχὴν τῶν σκήπτρων A. C. 558
 διέποντες, οἷς δὴ φορολογεῖν τὴν ὑπὲρκοον καὶ εἶτα διανέμειν E. I. 3a
 τοῖς στρατεύμασι τὰ ἐπιτήδεια ἐκπεφρόντισται, οὔτοι δὴ τὰ
 μὲν περιφανῶς ἀπεστέρουν, τὰ δὲ καὶ πολλῶ ὕστερον ἢ ὀπη-
 5 νίκα ἐχρῆν ἀπεδίδοσαν δοθέντος δὲ ὁμῶς ὄψε γοῦν τοῦ ὀφλή-
 ματος, εὐθὺς οἱ τὴν πανοῦργον ταύτην καὶ δημῶδη λογιστι-
 κὴν ἠσκημένοι, ἐφίσταντο τοῖς καταλόγοις καὶ ἀνεκαλοῦντο
 τὰ πεπορισμένα. τοῦτο γὰρ αὐτοῖς γέρας τε ὑπῆρχε καὶ ἀξίω- B
 μα, τὸ τοῖς στρατιώταις ἐπικλήματα ἐπάγειν ἄλλοτε ἄλλα,
 10 καὶ τῆς ἐδωδῆς αὐτοὺς ἀφαιρεῖσθαι καὶ καθάπερ ἐν παλιρ-
 ροίᾳ ὑδάτων αὐτὸ δῆπου τὸ μέτρον τῆς παρασχεθείσης τοῖς
 τάγμασι δασμοφορίας, οὐκ οἶδα ὄντινα τρόπον, ἐς τοῦμπαλιν
 μετωχετεύετο, καὶ ἐπανήει ὄθεν ἐξῆύη καὶ οὕτω μὲν τὸ
 ὑπερμαχοῦν καὶ παραταττόμενον κατημέλητο, καὶ τροφῆς ἀπο-
 15 ρία πιεζόμενοι κατελίμπανον τοὺς ἀγῶνας, οἷς ἐτύγχανον ἐντε-
 θραμμένοι καὶ ἄλλοι ἄλλοθι ἀπεχώρουν, ὡς ἑτερόν τινα μετε-
 λευσόμενοι βίον εἰς δὲ γυναικας ἀκόσμους ὡς τὰ πολλὰ καὶ
 ἡνιόχους καὶ ἄνδρας ἀγενεῖς μὲν ἐν τοῖς ἀναγκαίοις καὶ ἀβρο- C
 διαίτους, μόνον δὲ πρὸς τὰς ἐμφύλους ταραχὰς καὶ τὴν περὶ
 20 τὰ χρώματα ἔριν ἐμμανεῖς καὶ θαρβύαλέους, καὶ ἄλλους ἔτι
 τούτων ἀχρειοτέρους, τὰ στρατιωτικὰ ἐσκεδάννυντο χρήματα.

3. οὔτοι δὲ R. 5. δε γοῦν R., Intrp. *utcumque*. 8. τούτω R.
 καὶ pro γὰρ sph. Par. 9. ἐκκλήματα R. 11. Pro τὸ lacu-
 na in R. 17. ὡς τὰ πολλὰ om. R. et Intrp. 20. χρώματα
 — scil. in ludis Circensibus; χροῖματα Par., Intrp. *σώματα*
legere sibi videbatur: civiles in seditiones intentos et corpo-
rum curam.

necessaria suppeditandi cura imposita erat, hi partim aperte eos defraudabant, partim multo serius, quam oportebat, persolvebant. Persoluto vero iam, quamquam sero, debito, statim hi in fraudulenta illa et populari supputatoria arte exercitati, fraude eos, qui stipendia militaria cogebant, adoriebantur, et quae iam persoluta erant, reposcebant. Hic enim eorum honor ac dignitas erat, aliis atque aliis criminationibus milites lacessere cibariisque eos defraudare; ac quemadmodum in reciproco fluxu refluxuque undarum idem demensum, quod ex tributis ad legiones deferebatur, nescio quo pacto retrorsum derivabatur, redibatque eodem, unde fluxerat. Atque ita quidem propugnatores et proelionatores negligebantur, et cibariorum penuria pressi, militiam bellicosque labores, in quibus erant enutriti, deserebant, et alii alio dilahabantur, veluti aliud vitae genus amplexuri. In mulieres vero inhonestas maxima ex parte et aurigas et viros parum, ubi res postularet, fortes, sed delitiosos, quique ad civiles tantum turbas et circi factiones vesano quodam studio audaciaque ferebantur, et in alios his adhuc inutiliores militaria stipendia dissipa-

- A. C. 558 ταῦτα τοι ἢ τε ἄλλη Θρακίη καὶ τὰ πρὸς αὐτῇ τῇ βασιλίδι πῶλει
 L. I. 3^a χωρία ἔρημά τε ἦν καὶ ἀφύλακτα, ἐς ὅσον καὶ τοῖς βαρβάρους
 βατὰ εἶναι καὶ εὐεπίδρομα εἰς τοῦτο γὰρ ἐκεῖνοι ἤρθησαν ἀλυ-
 ζονείας, ὡς καὶ ἀμφὶ Μελαντιάδα τὴν κάμην στρατοπεδεύ-
 σασθαι, οὐ πολλῷ τῆς πόλεως διεστηκυῖαν, ὅτι μὴ τεσσαράκοντά⁵
 καὶ ἑκατὸν πδν σταδίων. παραρρέει δὲ αὐτὴν Ἀθύρας ποτα-
 μὸς, ὃς δὴ ὑλίγον τι προελθὼν καὶ ἐπὶ ἄνεμον καικίαν ἠρέ-
 μα ἐκκλίνας, ἐς τὴν Προποντίδα τὸν ῥοῦν ἀπερεύγεται· ὅθεν
 D δὴ καὶ τὸ πρὸς τῇ ἀκτῇ καὶ ταῖς ἐκβολαῖς παρατεταμένον
 ἐπίνειον, τὴν ἐκείνου φέρεται προσηγορίαν. οὕτω δὲ τῶν πολε-¹⁰
 μίων ὡς ἐγγύτατα ἀυλιζομένων, εὐθύς ἀνὰ τὸ Βυζάντιον τὰ
 πληθῆ τῶν ἀστῶν ἐδεδίει καὶ κατεπέπληκτο, καὶ τὰ δεινὰ οὐ
 μόνον ὁποῖα παρῆν, ἀλλ' ἔτι μείζονα διενοοῦντο, πολιορκίας
 τε ὄνειροπολοῦντες καὶ ἐμπρήσεις καὶ σπάνιν τῶν ἀναγκαίων,
 καὶ διαρρήξεις τοῦ περιβόλου. τοιγάρτοι πολλὰκις καὶ ἐν ταῖς¹⁵
 ἐνδοτέρω λεωφόροις φυγαὶ ἀθρόοι τῶν ἐκ τοῦ ὁμίλου ἐγί-
 γνοντο, καὶ ὠθισμοὶ καὶ πτοαὶ πυράλογοι, ὥσπερ ἤδη τῶν
 βαρβάρων εἰσβεβληκότων. πάταγός τε πολὺς ἦρετο ἐν τοῖς
 πωλητηρίοις, τῶν θυρῶν βιαιότερον προσαρασσομένων. οὐ
 P. 159 μόνον δὲ τοῖς πολλοῖς καὶ ἡγνοημένοις τὸ ἀνιᾶσθαι προσῆν²⁰
 καὶ δειμαίνειν, ἀλλὰ γὰρ καὶ ἅπασι τοῖς ἐν τέλει καὶ βασι-

1. ταῦτά τοι R., ταῦτά τε Lugd., ταῦτα τῇ ed. pr., ταῦτη τῇ
 vulg. 5. δύο καὶ ἑκατὸν Suid. s. v. Μελαντίας. 6. παραρρέει
 R. et Suid., περιρρέει vulg. et Intrpr. 9. καὶ ante τὸ ins. ex R.
 τῇ ἀκτῇ καὶ ταῖς ἐκβολαῖς R., τὴν ἐκβολὴν x. τὰς ἀκτὰς vulg.
 17. ὠθισμοὶ R. 20. καὶ ἡγνοημένοις add. ex R. et Intrpr. et
obscurae sortis homines.

bantur, quo factum est, ut et reliqua Thraciae loca oppidaque regiae
 urbi circumiecta deserta essent omnique praesidio vacua, atque adeo
 barbarorum incursionibus opportuna ac pervia. Eo enim illi arrogan-
 tia erant elati, ut et circa Melantiadem vicum castra locarint, non
 longius CL. stadiis ab urbe distantem. Circumfluit autem hunc
 Athyras fluvius, qui quidem ad exiguum quoddam spatium progressus,
 et ad Caeciam ventum, sensim se flectens in Propontidem fertur; unde,
 et quod ad littus eiusque fluminis fauces protensum est navale, ei
 est cognomine. Cum itaque adeo prope urbem hostes castra posuis-
 sent, statim Byzantinorum civium multitudo ingenti metu ac terrore
 est percussa et mala sua, non qualia iam prae oculis erant, sed longe
 maiora animo agitabant, obsidiones videlicet incendiaque imaginan-
 tes, et rerum necessariarum inopiam, moeniumque perfractiones.
 Quocirca frequenter etiam in interioribus plateis densa multitudinis
 fuga fiebat, impulsionesque mutuae, et pavores subitanei, perinde ac
 si barbari iam irrupissent. Ingens etiam fragor ac strepitus in ta-
 bernis apud forum excitabatur, foribus violentius collisis. Neque

- λεως δὲ οἶμαι, αὐτὸς οὐ μάλᾳ τὰ ξυνονεχθέντα περιεφρόνει. A. C. 538
 ἀπεκοσμοῦντο τοιγαροῦν, πρὸς αὐτοῦ ἐπιτετραμμένον, τὰ ἱερὰ I. I. 32
 ὅποσα ἐκτὸς τοῦ ἄσπεως ἴδρυνται κατὰ τὰ Εὐρωπαῖα μέρη V. 111
 καὶ τὸν παρακτίων γῶρον, ὃς δὴ ἄρχεται μὲν ἐκ τῶν καλου-
 5 μένων Βλαχερῶν καὶ τοῦ Κέρως, μέχρι δὲ τοῦ Εὐξείνου
 Πόντου παραινόμενος, τῷ Βοσπόρῳ συναπολλήγει. ταύτων
 δὴ οὖν ἀπάντων τὰ τε ἔγκλημα τῶν ἀναθημάτων καὶ τὴν ἄλλην
 ἀφαιρούμενοι κατασκευὴν οἷς ταῦτα ἀνέετο, τὰ μὲν ἐφ' ἁμα-
 10 ξῶν φέροντες, εἴσω τῆς πόλεως ἀπειθόντο, τὰ δὲ ἀκίτοις
 τὴν κατακτικῶν ἡπειρον ἀπεκόμιζον. καὶ ἦν ἐν τῇ τότε
 θεάσασθαι τοὺς ἐκεῖνη νεῶς γυμνοὺς καὶ ἀπηγλαϊσμένους, B
 ὥσπερ οὐπω τῆς ἀγιστείας μετεληχότας, ἀλλ' ἄρτι καθίστα-
 σθαι ἀρχομένους.
- 15 **14.** Οὕτω δὲ φοβεροὶ τε καὶ μέγιστοι κίνδυνοι ἐπίδοξοι
 ἦσαν ὡς πάντως ἐσόμενοι, ὥστε ἀμέλει τῇ τε ἐν Σουαῖς τεί-
 χει καὶ τῇ χρυσῇ καλουμένῃ πύλῃ λοχαγοὶ τινες καὶ ταξίαρ-
 χοὶ καὶ ὀπλίται πολλοὶ ἐφειστήκεισαν, ὡς δὴ προθύμως ἀμν-
 νόμενοι τοὺς δυσμενεῖς, εἶπον ἐπίθειν. ἦσαν δὲ οὐ μάλιστα
 20 ὡς ἀληθῶς, οὐδὲ μετρίως γοῦν τὰ τοιαῦτα πεπαιδευμένοι,

3. ἴδρυνται R. 4. ἄρχεται R. Lugd. 2. m. et Intpr. *initium eu-*
munt (Cl.), ἔρχεται vulg. 5. καὶ τοῦ Κέρως om. Intpr. 8. Pro
 ἀφαιρούμενοι R. φερόμενοι. 9. ἀπειθόντο R., ἀπειθόντο
 vulg. 13. ἀγιστείας R. 15. ἐπίδοξοι R. et a 2. m. ἐπι-
 δόξης. 17. *Chisea porta* Intpr. 18. ἀμνονόμενοι conl. Cl.
 19. ἦσαν δὲ usque ad φυλάσσειν ἐδόκουν p. 311. ed. Bonn. v.
 12. om. Intpr.

vero plebem tantum ac vulgus hominum dolor et pavor invaserat, sed etiam omnes urbis primores. Quin et Imperator ipse non parum eo rerum statu commovebatur. Nudabantur itaque suis ornamentis ipsius permissu atque auctoritate templa, quotquot extra urbem erant sita, ad Europaeum latus et loca littori adiacentia, quae quidem e Blachernis et Cornu ita dictis ad Euxinum usque pontum protensa in Bosporum desinunt. Ex hijs itaque omnibus pretiosa donaria reliquumque omnem apparatus auferentes ii, quibus id negotii erat datum, partim plaustris in urbem delata in tuto collocarunt, partim cymbis imposita, et freto intermedio trajecto, in adversam continentem detulerunt; eratque tum videre sacras iis in locis aedes nudas omnibusque suis ornamentis exutas, perinde ac nihil adhuc sanctimoniae nactas et recenter exstrui coeptas.

15. Adeo vero terribilia maximaque pericula ut omnino futura, animos occupabant, ut vix in muro a ficibus dicto et porta nunc pata aurea, duces quidam et tribuni militares multiple armati stiterint, ut fortiter hostes, si forte impetum facerent, propulserent. Erant vero neque bellicosi revera, sed ne mediocriter quidem

A. C. 558 ἀλλ' ἐκ τῶν ταγματῶν ἐκείνων, οἱ ἐς τὸ διημερεύειν τε καὶ
 L. 1. 32 διανουκτερεύειν ἐν τῇ αὐτῇ ἀπεκέκριτο, οὓς δὴ σχολαρίους
 ἀποκαλοῦσιν. οὗτοι δὲ στρατιῶται μὲν ὀνομάζονται, καὶ ἔργε-
 C γράφαται τοῖς τῶν καταλόγων βιβλίοις· εἰσὶ δὲ οἱ πολλοὶ ἀσι-
 κοί τε καὶ φαιδροεῖμονες, καὶ μόνον, οἴμαι, ὄγκου τοῦ βασι-
 λείου ἕνεκα καὶ τῆς ἐν ταῖς προόδοις μεγαλαυχίας ἐξευρημέ-
 νοι. καὶ τὸ μὲν παλαιὸν οὐκ ἄλλους τιὰς ἐν τοῖσδε θεμιτὸν ἦν
 κατατάττεσθαι, ἢ τοὺς ἀντουργεῖν τὰ πολέμια ἡσχημένους.
 καὶ τοίνυν οὐδὲ χρήματα εἰσῆγον ἐφ' ᾗ ἐνστρατεύσασθαι,
 ἀλλὰ χαριστηρίαν διαφανῶς καὶ ἀζήμιον ἐδέχοντο τὴν τιμὴν,¹⁰
 αἵτε δὲ ἄξιοι ἐκ τῶν προηγωνισμένων ἀναδειχθέντες. Ζήνων
 δὲ φαίνεται πρῶτος ὁ Ἰσαυρος μετὰ τὴν τῆς βασιλείας ἀνά-
 κτησιν πολλοὺς τῶν ὁμοφύλων τοῖσδε τοῖς τάγμασιν ἐναρι-
 D θμήσας, ἥκιστα μὲν ἐν συμπλοκαῖς ἀριστεύσαντας ἢ ὅλως ἐμ-
 πείρους γεγεννημένους, ἄλλως δὲ πως γνωρῆτους αὐτῷ καὶ ξυν-
 ἠθείς. εἶτα δοθέντος ἐν τῇ τότε καὶ παρειλημμένου τοῦ ἐξεῖ-
 ναι οὐ μόνον ἀντὶ μόχθων τε καὶ ἀγώνων καὶ τῆς ἐν μάχαις
 ἀρετῆς, ὡς ἐν ἀμοιβῆς τρόπῳ καὶ γέρωσ ἐγκαταλέγεσθαι τοὺς
 ἀξίους, ἀλλὰ καὶ τοὺς παντάπασιν ἀπολέμους τῶν ὁμοίων
 μεταλαγχάνειν οὐ πρὸς ἀξίαν, ἀλλὰ πρὸς χάριν· δοθέντος¹⁰
 δὴ οὖν τούτου τὴν ἀρχὴν, παρηλθεν εἰκότως εἰς μέσον ἐξ ἐκεί-

1. Pro οἱ R. τῶν. 2. ἀπεκέκρ. R., ἀποκ. vulg. δὴ R.,
 δὲ vulg. 4. οἱ om. R. 6. μεγαλαυχίας R. et Lugd. 1. m.
 7. μὲν om. R. 9. χρώματα R. 12. φαίνεται edd. Pro
 μετὰ Par. κατά.

bellicis exercitati, sed ex illis legionibus, quae ad hoc sunt destinatae, ut interdū et noctu in aula versentur; quos scholarios appellant. Hi vero milites quidem vocantur, et in catalogo stipendiatorum censentur; sunt autem plerique eorum urbani et splendide vestiti, sed tantum augendae dignitatis regiae causa et magnificentiae, quoties prodiret in publicum. Atque olim quidem non alios quosdam in hunc ordinem adsciscere licebat, quam qui tractandis rebus bellicis erant exercitati, ideoque neque pecuniam ullam pendebant, ut huic ordini adscriberentur, sed gratis citra ullos suos sumptus hoc honore donabantur, utpote digni ex anteactis proeliorum laboribus declarati. Zeno autem Isaurus videtur primus post recuperatum imperium multos tribules hisce legionibus accensuisse, quorum virtus nequaquam in proeliis emicuerat, aut alioquin exercitatos, sed notos sibi ac familiares. Postea cum eo tempore concessum receptumque esset, ut non solum pro laboribus et fortitudine in conflictibus declarata, veluti compensationis et praemii modo accenserentur digni, sed et illi, qui plane rudes atque inexpertes belli essent, non ex merito, sed ad gratiam: hoc, inquam, ubi initio concessum fuit, prodiit verisimiliter exinde in medium etiam acceptatio munerum, quae

νου καὶ ἐκ τῶν λημμάτων ἐπικουρία, ἢ πασῶν, ὡς εἶπε, τῶν A. C. 558
 ἄλλων ἐγκρατεστέρα, καὶ τολοιπὸν ἐς ἐμπορίαν μετέστη τὸ ^{L. 3a}
 χρῆμα, ὡς μηκέτι ἄλλως ἐν τοῖσδε τοῖς στρατεύμασι καταλέ- P. 160
 γασθαι τοὺς βουλομένους, πρὶν ἂν χρυσίου τι μέτρον κατα-
 5 θείναι· τοῦτο δὲ ἀποτίσαντες, εὐθὺς ἐγχαράττονται ἀνεξέτα-
 στως, καὶ τῇ ἄλλῃ δυνάμει θναριζοῦνται, εἰ καὶ παντάπασι
 πολεμικῶν ἔργων ἀνεπιστήμονες τύχοιεν ὄντες. οὕτω τε τῆς
 κρίσεως ἡμελημένης, εἰκότως ἄρα ἦμισα διαπονεῖσθαι κατα-
 ναγκάζονται, ὡς δὴ ὦνιον ἐλόντες τὸ γέρας, καὶ πλείστου
 10 οὔσου προιάμενοι τὴν ἀργίαν. τοιοῦτοι δὴ οὖν ἄνδρες ἀπορία
 τῶν ἐν πολέμοις ἀναπετραμμένων τοῖς τεύχεσιν ἐφεδρεύοντες,
 φυλάσσειν δόκουν. ὡς δὲ ἐπιπαλὺ ἢ μὲν πόλις ἐν θορύβῳ
 ὑπῆρχεν, οἱ δὲ βάρβαροι οὐκ ἀνίσταν τὰ ἐν ποσὶ ληϊζόμεναι,
 τότε δὴ Βελισάριος ὁ στρατηγὸς κεκμηκὸς ἤδη ὑπὸ τοῦ γῆ- B
 15 ρως, στέλλεται ὁμοῦς ἐπ' αὐτούς ἐκ βασιλέως. καὶ τοίνυν ὁ
 πρεσβύτης διὰ μακροῦ αὐθις χρόνου θώρακά τε ἐνδύς καὶ
 κράνος ἀναδησάμενος, καὶ ἅπαν τὸ ἐκ παιδῶν αὐτῷ ξυνειδι-
 σμένον περιβαλλόμενος σχῆμα, ἀνεεσῦτο τῇ μνήμῃ τὰ φθά-
 σαντα, καὶ ἐνέαζε τῇ προθυμίᾳ· τοῦτον γὰρ τὸν ἀγῶνα ὕστα-
 20 ττον ἐν τῷ οἰκειῷ βίῳ ἀπεργασάμενος, οὐχ ἤσσον ἀπηνέγκατο
 κλέος, ἢ ὅποτε τὰ κατὰ Βανδύλων τε καὶ Γότθων ἀνεστήσατο
 τρόπαια. ἢ γὰρ τῶν προσυμβεβηκῶτων ἀνάγκη καὶ ἡ περὶ

1. Post καὶ add. Par. ἡ.   2. Pro καὶ τολ. R. οὐ τολ.   4. πρὶν
 R., πλὴν vulg.   καταθεῖναι R., καταθεῖεν vulg.   5.
 ἀποτίσαντες sph. Par.   13. ἀνίσταν R., ἀνέσσαν vulg.   20. ἀ-
 περγασόμενος R.

omnibus, uti videtur, reliquis est potentior et deinceps in nundina-
 tionem res abiit, ut non amplius in has legiones accenserentur qui
 vellent, priusquam aliquam auri portionem deposuissent: quam ubi
 persolvissent, statim citra ullam inquisitionem inscribentur reli-
 quoque exercitui accensebantur, etiamsi plane operum bellicorum
 essent imperiti. Atque ita delectu neglecto, merito utique ad mili-
 tiae labores non adigebantur, quippe qui venalem eum honorem
 essent adepti, ignaviamque magno emissent. Tales itaque viri inop-
 ia veteranorum militum muris insidentes, custodiam eorum agere
 videbantur. Cum vero iam per multos dies urbs in hoc tumultu
 versaretur, neque barbari obviam quaeque vastare desisterent, tum
 demum Belisarius dux iam fractus senio, mandato tamen Imperatoris
 in eos mittitur. Hic itaque senex lorica multo iam tempore
 desitam resumens galeamque capiti adaptans, et omnem, cui a
 puero assueverat, habitum capessens, praeteritorum memoriam redin-
 tegrabat, pristinamque animi alacritatem ac virtutem revocabat. Hoc
 enim ultimo in vita sua bello confecto non minorem gloriam conse-
 quebatur, quam cum de Vandalis et Gothis victis trophaea crexit.

A. C. 559 τοῦ μέλλοντος ἀμηχανία τὴν τε ἐγγείρησιν μείζονα ἔδειξε
 I. II. 32 καὶ γαιρωστέραν καὶ τὴν νίκην ἀσμενεστάτην. εἰρήσεται δὲ
 C. μοι αὐτίκα ἐς τὸ ἀκριβές, ὅπως ἕκαστα διηγήσῃ.

V. 112 15. Ἐπελθὼν γὰρ ὁ στρατηγὸς ὀλίγον τοῦ ἄστεος, καὶ
 ἐν Χέττον κόμῃ τῇ χωρίῳ στρατοπεδευσάμενος, ἐμπειρίαν τε
 ἐς τὰ μάλιστα ἐπεδείκνυτο καὶ τόλμην πολλῶν κρείττονα τῆς
 ἡλικίας γηραιὸς μὲν γὰρ ἦν ἤδη, καὶ ἀσθενεῖα ὡσπερ εἰκὸς
 εἶχετο πολλῇ· οὔτε δὲ ἐνδεδούς τοῖς πάνοις ἐφαίνετο, οὔτε
 ἄλλως φιλοψυχῆσας. εἶποντο δὲ ὀπλίται μὲν ἄνδρες ἀγαθοὶ
 ἐς ἀλκὴν καὶ ζῆν αὐτῷ ἔνια τῶν ἀγῶνων πεπονηκότες, ὁπόσοι
 δὲ ἐν Ἐσπέρῃ ἐτύγγανε διανύσας, οὐ πολλῶν πλείους τῶν
 τριακοσίων· τὰ δὲ λοιπὸν ἅπαν πλήθος ἀνοπλόν τε ἦν περι-
 Π. φανῶς καὶ ἀπόλεμον, καὶ μόνῳ τῷ ὑπείρωσ ἔχειν ἡδίστους
 ἠγοῦμενοι τοὺς κινδύνους, θέας τε ἔνεκα μᾶλλον ἢ παρὰ
 ἕως ἀφαιγμένοι· συνέρξαι δὲ ἀμφ' αὐτὸν καὶ ὁ τῶν πλησιο-15
 γῶρων ἀγροίκων ὄμιλος. πεπορθημένων γὰρ αὐτοῖς ἤδη τῶν
 ἀγρῶν ὑπὸ τῶν βαρβάρων, οὐκ ἔχοντες ὅποι τραπέειν, ὡς
 Βελισάριον αὐτίκα ἠθροίζοντο. ὁ δὲ τῷ πλήθει τῶν ἀγροί-
 κων ἐν δέοσι προσορησάμενος, τάφρον εὐρεῖαν περιεβάλετο,
 καὶ κατασκόπους θαμὰ ἔστειλλε, τὰς τῶν ἐναντίων δυνάμεις
 εἰκάζοντας ὡς οἶόν τε καὶ ἐξαριθμησομένους, καὶ εἴ τι ἕτερον
 5. Χέττον μήκω R., Chetumesum Intp. 7. ἦν add. ex R.
 8. δὲ om. R. 11. οὐ in utroque codice a rec. m. super-
 scriptum est. 11. Ἐσπέρῃ Cl., ὑστέρω R. et vulg., Intp.
 ἀπὲρ. 14. τὲ ins. ex R. 15. ὁ ins. ex R.

Nam et eorum, quae iam acciderant, immanitas et summa de futuro desperatio rem ipsam, quam aggrediebatur, maiorem illustrioremque efficiiebant, et victoriam iucundissimam. Explicabitur vero a me statim accurate, quonam pacto singula peracta fuerint.

16. Dux itaque paululum extra urbem progressus, castrisque ad oppidum dictum Chettivizus locatis, summam suam et bellicae rei peritiam declaravit et audaciam longe maiorem aetate. Erat enim iam admodum senex, magnaque uti par erat virium imbecillitate laborabat; nullis tamen laboribus cedere, neque aliqui vitae cupidus esse videbatur. Sequebantur eum loricati praestanti robore viri, quique in nonnullis cum ipso proeliis decertarant, quae in occidentalis terris confecerat, non multo plures trecentis; reliqua multitudo erat et plane inermis et imbellis, ideoque tantum, quod inexperti essent, dulce bellum existimantes, quique spectandi potius, quam in acie confligendi causa accesserant. Confluxerat etiam ad eum agresium e vicinis locis turba. Cum enim iam ipsi agrum a barbaris essent vastati, non habentes quo se verterent, ad Belisarium statim confugerant. Is vero turba agresium suis copiis adiuncta commode opportuneque usus, amplam fossam circumduxit, exploratores crebro emisit, qui hostium copias observarent, quantum fieri

ἐλεῖν δυνηθεῖεν ἀπαγγελοῦντας. οὕτω τὲ διετέλει ἕκαστα γνο- A. C. 558
 ματεύων καὶ διανοούμενος νυκτὸς δὲ ἐπιγιγνομένης, φρυκτω- I I. 32
 ρίας ἀνῆπτε πολλὰς ἐπὶ μέγα τοῦ πεδίου σκεδαννυμένας, ἵνα P. 161
 δὴ οἱ πολέμιοι θρωῶντες οἰηθῆεν μέγιστον εἶναι τὸ στρατευ-
 ζμα, ταῖς πυραῖς ἀναμετροῦντες καὶ τοίνυν οὕτω δὴ ᾤοντο,
 καὶ δεδιότες ἠρέμον. ἀτὰρ οὐκ ἐπιπλεῖστον ταῖς τοιαύταις
 ἀπάταις καταστρατηγούμενοι, ἤσυχίαν ἤγον ἠκηκόεσαν γὰρ
 ἦδη ἄς ἐλάχιστος εἶη ὁ τῶν Ῥωμαίων στρατὸς, καὶ ἦμισα
 αὐτοῖς ἀξιόμαχος· πλὴν ἄλλ' οἱ στρατιῶται πολλῆς εἶχοντο
 10 ἰσροθυμίας, περιφρονοῦντες μὲν τοὺς ἀντιπάλους, εἰ καὶ μυ-
 ριοὶ ὅσοι ἐπιφοιτήσαιεν, τῇ σφετέρᾳ δὲ ἀρετῇ μάλιστα πε-
 ποιηότες, ἅτε δὴ Ῥωμαῖοί γε ὄντες, καὶ ἐμπειρία μεγάλων B
 ἦδη κινδύνων τὰ πολέμια ἐκμελετήσαντες. συναισθάνομενος δὲ
 ὁ Βελισάριος τῆς τῶν ἀνδρῶν μεγαλοφροσύνης, καὶ ὅτι, μει-
 15 ζόνως ἤπερ ἐχρῆν ἐπὶ τοῖς φθάσαι πόνοις βρενθόμενοι,
 τῶν ἐν πρὸς κατολιχωροῦσιν, ἐδεδίει μήποτε ἄρα ἐντεῦθεν
 μεγίστην εὐρυχωρίαν ταῖς ἐλπίσι παράσχοιεν, παρεισδύναί
 τε αὐτοὺς καὶ ἀπάγειν ὅποι καὶ βούλονται τῷ ἑαδίας καὶ
 προσηγεῖς ὑποφαίνειν τὰς τῶν ἐγχειρημάτων ἐκβάσεις. ὡς ἂν
 20 οὖν μὴ οὕτω ταῦτα συμβαῖεν, ἤθροισεν ἀπαντας ἐς ταῦτό, ὥσπερ
 ἦδη τοῦ ἀγῶνος ἀφεστηκότος καὶ φανείς ἐς μέσον, ἔλεξε τοιαύδε. C

1. ἀπαγγελλοῦντας R. 12. Pro γε R. τε. 15. πόνοις om. Suid. s. v.
 βρενθύεσθαι. 17. παρεισδοῦναι R., παρεισδῆναι sph. Par.
 20. οὖν om. R. συμβαίνον R. 21. ἐφεστηκότος R. et
 Intrp. imminente, καθεστηκότος vulg.

posset, et dinumerarent, et si quid aliud rescire possent, renuntia-
 rent: coque in statu mansit, singula pensitans et cum animo suo
 revolvens, multosque in speculis longe lateque per agrum sparsis
 ignes accendit, ut hostes eos conspicati, maximum esse exercitum
 putarent, ex ignium accensorum multitudine eum metientes. Et
 quidem ita plane putabant, ideoque metuentes sibi, quieti substi-
 terunt. Ceterum non dudum hoc militari astu elusi conquierunt.
 Audierant enim iam quam minimum esse Romanum exercitum, neque
 parem, qui cum ipsis proelio decernere posset. Belisarii milites in-
 terea valde erant alacres, hostemque contemnebant, etiamsi maxi-
 mis copiis in se impetum faceret; virtute sua bellica praecipue
 freti, quippe quod Romani essent, et maximum periculorum ex-
 perientia in re bellica exercitatissimi. Belisarius vero, animadversa
 illa animorum elatione, quodque magis quam oporteret de praeteritis
 laboribus gloriantes, praesentia contemnerent, verebatur, ne nimis
 suis spebus habentes laxarent, quae ipsos transversos quocumque vel-
 lent abriperent, eo quod faciles admodum rerum, quas aggrediebantur,
 eventus sibi fingebant: quod quidem ne ita eveniret, omnibus
 in unum coactis, veluti proelio iam imminente, ipse in medium pro-
 gressus, in hunc modum verba fecit.

A. C. 558

I. I. 32

ιζ. „Οὐχ ὡς ἐκ δέους ὑμᾶς, ὃ ἄνδρες, πρὸς τὸ θαρ-
 ρεῖν ἀναστήσω, τοῦτο δὴ τὸ πρὸ τῶν κινδύνων γιγνόμενον,
 ἦκω τοῖς εἰωθόσι χρησόμενος λόγοις· ἧ γὰρ ἂν καὶ ἐπιλελή-
 σθαι τῶν πρότερόν μοι τῆ πείρα γνωσθέντων δόξοιμι ἂν,
 εἶγε στρατιώταις Ῥωμαίοις, ἐν συμπλοκαῖς αἰὲ τεθραμμένοις,⁵
 καὶ πολιτείας ὡς εἰπεῖν μεγίστων ἐθνῶν καθελοῦσιν, εἴτα
 νῦν παραταττομένοις πρὸς βαρβάρους ἀλήτας, καὶ τούτους
 Οὐννοὺς καὶ Κοτριγούρους, παραίνεσίν τινα πρὸς τὸ μὴ δε-
 D διέναι προδήσειν. ἀλλ' ὄρων ἐν ὑμῖν πολὺ τὸ ὑπερφρονοῦν
 καὶ θρασυνόμενον, καὶ πέρα τοῦ καθεστῶτος ἡρμένον, οὐκ ἴο
 ἄλογον εἶναι τὸ δεῖν ἀναμνησθαι τῆς ἀρχαίας ὑμῶν εὐκοσμίας
 ἰσθῆν. τὸ γὰρ ἔκμετρον πανταχοῦ φυλακτέον τοῖς ἔμφροσιν,
 εἰ καὶ πρὸς τι τῶν ἐπαινουμένων φερόμενον τύχου καὶ τὸ
 μεγαλαυχεῖν ἐς τοσοῦτον τοῖς προὔπηργμένοις ἐς ὅσον τῶν
 ὁμοίων διὰ παντὸς τυγχάνειν πεπεῖσθαι, τὴν ἐκ τοῦ λογι-¹⁵
 σμοῦ προμήθειαν ἀποβάλλειν φιλεῖ, καὶ πρὸς ἀλαζονεῖαν
 ἐξάγειν. τοῖς δὲ πρὸς τοῦτο παρανοίας ἐλληλακίσι, ὡς μη-
 δὲν ὄτιοῦν ἐν νῆϊ τίθεσθαι τῶν μετρίων, κἄν αὐτὸ τὸ κρεῖτ-
 τον ἀντικατάττεσθαι προαχθεῖη· καίτοι κάκεινο σκοπεῖσθαι
 χρεῶν, ὡς εἰ καὶ πολλῶ τῆς ὑμετέρας ἀνδρείας ἠτῶμενοι²⁰
 τύχοιεν, ἀλλὰ τῷ πλήθει κρατοῦσι. καὶ εἶπερ τὸ ἐκατέρω-

1. ὦ om. R. 5. εἶτε R. 8. Κοτριγούρους R. et vulg. 9.
 προσθήσειν R., προθεῖην conl. Cl. 11. ὑμῶν R. et Intrp. *vete-*
ris vestrae modestiae, ὑμᾶς vulg. 13. τύχη R. 14. προὔ-
 πηργαμένοις R., Intrp. legebat *προὔπειργασμένοις*: *rebus olim*
egregis gestis. 18. κἄν R., καὶ Lugd. et ed. pr., κατ' Par.

17. „Non tanquam e metu vos, o viri, ad audendum erecturus, (quod quidem ante proelia fieri solet,) venio, consuetis usus verbis. Viderer enim profecto eorum, quae olim experientia ipsa mihi cognita sunt, oblitus, si apud milites Romanos in proeliis semper educatos, quique maximarum prope dixerim gentium res publicas everterunt, nunc vero adversus vagos barbaros, atque hos quidem Hunnos et Cotriguros, exhortatione quadam ad excutiendum metum accommodata uterer. Sed cum in vobis magnam animorum elationem confidentiamque animadvertam modum omnem excedentem, non abs re facturus mihi sum visus, si vos veteris vestrae modestiae commonerem. Omne enim immoderatum quacunquē in re vitandum est viris cordatis, etiamsi ad laudabilem aliquem finem tendat, et nimia animi elatio gloriatioque de rebus antea bene gestis, qua similem perpetuo successum certo nobis pollicemur, prudentiam ex animis prodigare consuevit, et ad superbiam arrogantiamque concitare. Qui vero eo vesaniae venerunt, ut nihil moderatum animo concipiant, ii vel ad Deum ipsum oppugandum sunt evasuri. Adhaec considerare etiam oportet, quod tametsi barbari virtute bellica et fortitudine longe

Δεν πλεονάζον ἀντεξετάσοιμεν, πρὸς ἰσότητα χωρήσει τὰ τῆς A. C. 558
 ἀμετρίας. πῶς οὖν οὐκ αἰσχρὸν ἡμᾶς ἐξ ἀγχωμάλου παρα- I. I. 32
 σκευῆς ἀγωνιζομένους, οὕτω λίαν ἔχειν τὸ προπετὲς καὶ ἀκά- P. 162
 θεκτον, ὥς μηδὲ καιρὸν ἢ τάξιν ἢ τὰς ἀτάκτους τῆς τύχης V. 113
 5 ῥοπὰς ἐν λόγῳ ποιῆσθαι; δυνάμει γὰρ χειρῶν οὐκ ἂν τις,
 οἶμαι, περιέσοιτο πολεμίων, ἢν μὴ προσῆ τὸ κρῖνον ὀρθῶς
 καὶ λογιζόμενον. ἐπεὶ πῶς ἂν οἶόν τε ἦν ἔμοιγε ἐς τόδε
 10 πολιᾶς ἤκοντι, καὶ οἶον ἐξώρω τὰ πολέμια γεγενημένῳ, παρα-
 τάξιαι ὁμιλεῖν καὶ κινδύνοις, εἰ μὴ τοῖς τῆς εὐβουλίας ἀγα-
 15 θοῖς ἐνῆν ἀμωσγέπως πεποιδέναι; εἰ τοίνυν καὶ γήρως ἀσθέ-
 νειαν γνώμη στερεῖα καὶ τῶν προσηκόντων ἐπιεμένη κρατύ-
 νει καὶ διανίστησι πρὸς τὸ συνοῦσον, ἀναπληροῦσα τῇ προ- B
 μηθείᾳ τὸ ἐκ τῆς ἡλικίας ἐνδέον, πῶς οὐ μᾶλλον ὑμᾶς ὀνή-
 σει νεότητι συμπαροῦσα καὶ τῇ τοῦ σώματος ῥώμῃ; τὰς μὲν
 15 γὰρ ἐκ τύχης τινὸς ἢ χειρὸς ἀγενοῦς ἀποτεύξεις ἴσως ἂν
 λογισμὸς ἀσφαλῆς, καὶ οἶος τοῖς προσπεσοῦσιν ἀρμόσασθαι,
 μετασκενάσειε πρὸς τὸ συμφέρον, καὶ θεραπεύσειε τὸ ἡμαρ-
 τημένον. ἐνθα δὲ γνώμης σφαλείσης, τῷ μὴ τὰ δέοντα δια-
 νοηθῆναι, τῶν ἀβουλήτων τι συννεχθεῖη, πόθεν ἂν ληπτέον
 20 τὸ σῶζον καὶ ἀνακαλούμενον, εἴς τε πρῶτον ἐκεῖνο τὸ ταῦτα
 τίκτειν πεφυκὸς παρατραπεῖη; καίτοι θανμάσειεν ἴσως ἂν τις

1. ἀντεξετάσοιμεν R. 3. ἀγωνισομένους Par. 4. τῆς τύχης
 om. R. 7. ἦν om. R. 10. ἐρῆν R. 12. τῇ προμηθείᾳ —
 συμπαροῦσα om. R. 15. γὰρ om. R.

nobis sunt inferiores, multitudine tamen superant: et si quae utrim-
 que excedunt, inter se conferantur atque expendantur, excessus ad
 aequalitatem redigetur. Quo pacto igitur non turpe fuerit, nos, qui
 aequo apparatu sumus conflicturi, adeo praecipites atque effrenes
 ferri, ut neque temporis, neque ordinis, neque temerarium for-
 tunae momentorum rationem ullam habeamus? Neque enim quis-
 quam, uti arbitror, manuum vi hostes superaverit, nisi adsit iudicii
 consiliique rectitudo. Quo enim pacto fieri posset, ut ego, qui ad
 tantam canitiem perveni, ut propemodum vietus belloque ineptus
 sim, in conflictibus proeliisque versarer, nisi me consiliorum boni-
 tate prudentiaque sustentarem? Quocirca si etiam senectutis imbe-
 cillitatem mens recta ac firma et quae par est appetens corroborat,
 et ad res bene gerendas exsuscitat, aetatis defectum prudentia com-
 pensans; quomodo non multo amplius vobis utilis sit futura iuven-
 tuti corporisque robori coniuncta? Sinistros enim e fortuito aliquo
 casu vel manus vitio profectos eventus fortasse recta cogitatio, quae-
 que se casibus accommodare norit, in melius transferre erratumque
 corrigere possit: ubi vero mentis vitio, quod inconsultitia, quam
 oportet, res aggrediamur, adversi aliquid evenerit, unde, quaeso, reme-
 dium ac salus petentur, si primum illud, quod haec gignere solet,
 sit depravatum atque subversum? Atqui mirabitur forsitan aliqua

A. C. 558 ἐμοῦ τῆς ἐπὶ τῇ παλαινέσει καινοτομίας. θεόν γὰρ προσεξά-
 I. I. 32 ρειν καὶ διανιστήν τὸ πεποιθὸς ἐν ὑμῖν καὶ προθυμούμενον,
 C ἀλλ' ἔγωγε κοιλαίνω ταῦτα τούναντίον καὶ παραιροῦμαι, καὶ
 λογισμοὺς ἐμβάλλων καὶ ὄκνους, καὶ ἀμφιβόλους ποιῶν τὰς
 ἐλπίδας. 5

ἰή. „Πλὴν ἀλλ' ἔμοιγε μὲν καὶ τοῦτο θυμῆρες εἶναι
 δοκεῖ, καὶ πρὸς τὸ εὐέλπι φέρον, εἶγε τοιούτοις ἀνδράσιν
 ἦκω συμπολεμήσων, οὗς εἰ πείσαιμι βραχὺ γοῦν ὕφειλέν τοῦ
 δραστηρίου, δεινὸς ἂν ἐν λόγοις, οἶμαι, κριθεῖην. ἴστω δὲ πᾶς
 τις ὑμῶν, ὡς ἀνδρείας ὁρμαῖς οὐκ ἀναθιτέον τὰς ἄνευ φορο-10
 νήσεως ἐγχειρήσεις, ἀλλὰ θρασυῖν καὶ προπετεῖα καὶ παρα-
 τροπῇ τοῦ καθήκοντος τρόπου· ὥστε τὸ μὲν πρόθυμον τῆς
 D ψυχῆς μενέτω παρ' ὑμῖν, καὶ κατὰ τὸ μᾶλλον ἐνακμαζέτω
 λογισμῷ δὲ σάφροσι καὶ τῶν προσηκόντων ἐχομένῳ τὸ ὑπερ-
 βάλλον τῆς τόλμης καὶ πρὸς αὐθάδειαν ἀνάγον ὑποτεμένεσθω. 15
 οὐ γὰρ ὄκνον ἐντίθησι καὶ δειλίαν τὸ λογίζεσθαι καὶ σκοπεῖν
 ὅπως τοῖς παροῦσι χρηστέον, ἀλλὰ σεμνότητα καὶ παῦξήσταιν.
 οὕτω γὰρ τῶν ὠφελίμων διαγνωσθέντων, ἐπεταί πάντως τὸ
 δικαίως θαρσύνειν, ὡς οὐ πρὸς ἀδύλους τύχας εἰκῆ προηγημέ-
 νον, ἀλλὰ τῇ κρίσει τὸ βέβαιον ἔχειν καταληφθῆν καὶ πεπι-20
 στευμένον. ἀλλ' ἴσως ἔρεῖ τις ὑμῶν, ὡς οὐχ οἶόν τε φύσιν

6. ἔμοιγε R., ἐμοὶ vulg. 9. Pro οἶμαι R. εἶναι. 10. ἡμῶν R.
 11. ἐγχειρήσεις — πρόθυμον om. R. 15. ἀνάγον R., ἄγον
 vulg. 20. ἀλλὰ — πεπιστευμένον om. R. et Intrp. 21. ὡς
 οὐχ οἶόν τε add. ex R. et Intrp. *haudquaquam posse etc.*

admonitionis meae insolentiam. Cum enim excitare atque erigere
 confidentiam vestram animorumque alacritatem oporteret, ego haec
 e contrario enervo atque imminuo, et cogitationes vobis iniiciens
 et metus, et dubias spes faciens.

18. „Ceterum mihi quidem etiam hoc iucundum ac volupe esse
 videtur, bonamque spem mihi concitat, quod cum talibus viris ad
 proelium accedo, quibus si persuasero, ut tantillum de acrimonia
 animorum remittant, multum dicendo valuisse videar. Hoc vero sibi
 quisque vestrum persuadeat, conatus actionesque prudentia destitutas
 non esse adscribendas fortitudini, sed audaciae et temeritati et prae-
 varicationi officii. Quocirca acrimonia quidem animorum in vobis
 maneat, immo et magis magisque vigeat; moderata vero castigataque
 cogitatione, atque intra officii limites se continente, nimia audacia
 arrogantiam secum trahens succidatur. Neque enim metum ac timi-
 ditatem infert cogitare et considerare, quo pacto rebus praesentibus
 sit utendum, immo vero dignitatem atque fidentiam. Ita enim rebus,
 quae ex usu sunt, perpensis, consecutancum est omnino, ut iustam auda-
 ciam concipiamus, quippe quae non ad incerta fortunae temere efferatur,
 sed iudicio sit confirmata et stabilita. Sed dicet forsitan aliquis ve-

γενναίαν εὐλόγως ὀρμῶσαν, καὶ τοῦ μοχθεῖν διαπαντὸς ἐφι- A C. 558
 μένην, εἴτα τῶν ἀθρόων ἐπέχειν καὶ βιάζεσθαι πρὸς τὸ ἤρε- I. I. 32
 μοῦν καὶ ὑφειμένον, καὶ πέρα τῆς ἀνάγκης μέλλον καὶ βου- P. 163
 λευόμενον, μάλιστα δυσανασχετοῦσαν ἐφ' οἷς καθ' ἡμῶν οἱ
 5 βάρβαροι παροινῶσι, φέροντες ἀνέδην ἅπαντα, καὶ παρ' αὐ-
 τὴν δῆπου τὴν βασιλίδα πόλιν τὰς ἐκδρομὰς ποιεῖσθαι τολ-
 μῶντες. ἔχει μὲν οὖν οὕτω ταῦτα, καὶ βεβαιοῦνται τῇ πείρῃ
 τὸ προσηκόντως ὑμᾶς τοῖς πολεμίοις ὀργίζεσθαι. οἷς γὰρ συν-
 εκεχώρητο πρότερον, οὐ μετρίως ἐχρήσαντο· πλὴν ἀλλὰ καὶ
 10 ολίαν ἐφικτὸν, οἶμαι, τοῖς ἔμφροσιν, περιελεῖν μὲν τοῦ θυ-
 μοῦ τὸ μεμηνὸς καὶ ταραχῶδες, καὶ τοῖς προστυχοῦσιν ἐγ-
 χειρεῖν ἀνεξετάστως ἰέμενον, κατέχειν δὲ μόνον αὐτοῦ τὸ
 μεγαλοεργόν τε καὶ ἄτρεπτον, καὶ πρὸς τὰς ἐναντιώσεις ἀν- B
 τέχον. τῶν γὰρ τῆς ψυχῆς κινήματων τὰ μὲν ὅσα πεφύκασι
 15 καθαρόν ἔχειν καὶ ἀκραιφνὲς τὸ αἰρετὸν καὶ καθῆκον, τού-
 των ἐντελῶς καὶ δὴ ἀνθεκτέον. οἷς δὲ μέτεστι καὶ τῆς πρὸς
 τᾶναντία τροπῆς καὶ ἐκνεύσεως, τούτοις οὐ διὰ πάντων χρη-
 στέον, ἀλλ' ἐς ὅσον ἔχουσι τὸ συμφέρον. τὸ μὲν οὖν φρονοῦν
 ἀμυγῆς ἀγαθὸν καὶ ἀνόθευτον ἅπαντες εἶναι φήσοιτε ἄν. τῆς
 20 δὲ ὀργῆς τὸ μὲν δραστήριον εὐκλεές, τὸ δὲ θράσος φευκτὸν

1. ὀργῶσαν conl. Bon. Vulc.

5. Pro φέροντες R. ἐφῶν-

τες. 7. οὖν add. ex R.

8. τοῖς πολεμίοις — ἐφικτὸν

οἶμαι om. R.

17. Pro ἐκνεύσεως R. et Inlpr., ut videtur, ἐκ-

βάσεως: in contrarium eventum.

20. Pro θράσος lacuna est

in Lugd. et ed. pr.

strum, non posse naturam generosam et impetu rationi consentaneo con-
 citatam, et laboris perpetuo appetentem, nunc confestim inhiberi, et
 cogi ad quietem et remissionem et moras ac deliberationes longiores,
 quam necessitas postulet, praecipue cum aegerrime ferat, barbaros adeo
 contumeliose nobis insultare, omniaque promiscue agere ac ferre, adeo
 ut ad ipsam usque urbem excursiones facere audeant. Haec
 quidem ita se habent, et experientia ipsa comprobatur merita vos in
 hostes ira inflammatos. Lenitate enim patientiaque vestra nequaquam
 moderate usi sunt. Verumtamen valde etiam facile iudicari, viris
 cordatis compescere et submovere ab ira furorcm et perturbationem,
 et inconsultum ad res, quae nobis sese offerunt, impetum, tantumque
 ex ea animi magnitudinem constantiamque retinere, et adversantibus
 obsistere: nam ex animae motibus, quicumque pure atque sincere
 sunt cum honestate officioque congruentes et expetendi, ii utique
 absolute sunt amplectendi: qui vero etiam in contraria nutant ac
 vergunt, iis non perpetuo est utendum, nisi quatenus utilitatem
 adferunt. Prudentiam itaque purum minimeque adulterinum bonum
 esse, non negaveritis, credo. In ira vero acrimonia quidem et stre-
 nuitas est laudabilis: audacia vero fugienda, ut damno non vacans.

A. C. 558 καὶ ἀσύμφορον. οὐκοῦν τὸ μὲν ὅλον* τῆς δὲ τὸ βέλτιστον ἔξ-
 I. 1. 3^a αιρούμενοι, καὶ φρονήσει τὸ κατορθοῦν ἀναμιγνύντες, ἴσμεν
 C οὕτω σὺν παρῶσι κατὰ τῶν δυσμενῶν, ὡς οὐδενὸς ἡμῖν
 τῶν δεόντων περιοφθέντος. γινώσκειν γὰρ μόνον χρεῶν, ὡς
 V. 114 ἀγωνιστέον πρὸς ἄνδρας βαρβάρους, ἐπιέναι μὲν ληστρικῶ-5
 τερον εἰθισμένους, καὶ λαθραίας ἐφόδους ποιεῖσθαι, πρὸς δὲ
 παρατάξεις ἐμφανεῖς οὐ μᾶλα γεγυμνασμένους, οὐδὲ ταῖς
 συμπλοκαῖς ἐγκαρτερεῖν παιδευθέντας. ὄρωντες δὲ νῦν σταδία
 μαχὴν κατ' αὐτῶν παρεσκευασμένην, ἐρμιάτων τε καὶ περι-
 βόλων ἐκτὸς τὸ ἀντιστατοῦν καὶ ἀμυνόμενον ἐπὶ στρατοπέδῳ
 συντεταγμένον, ἀποβαλοῦσι μὲν κατὰ τὸ εἶκος τὰ συνειδι-
 D σμένα· περιαχθήσονται δὲ πρὸς τὸ ἐμίξαι καὶ προσπελάσαι
 καὶ συστάδην διαγωνίζεσθαι, διδασκούσης αὐτοῦς τῆς ἀνάγ-
 κης πλὴν ἀλλὰ σωφρονούντων ἡμῶν καὶ τῇ πατρίῳ τάξει
 χρωμένων, καὶ μετ' εὐβουλίας ἐπὶ τὰ πρακτέα χωρύντων, 15
 εἴσονται διὰ τῆς πείρας, ὡς τῷ παντὶ κρεῖττον αἰεὶ τὸ προη-
 σκημένον καὶ τὸ ἀυθαίρετον τοῦ αὐτοσχεδίου καὶ ἡναγκα-
 σμένου.”

19'. Τοσαῦτα μὲν ὁ Βελισάριος εἶπεν. οἱ δὲ στρατιῶ-
 ται μεταμαθόντες τὸ λῶον, εἶχοντο μὲν καὶ ὡς τῆς ἀνδρείας, 20
 πλεόν δέ τι ἦν ἐν αὐτοῖς τοῦ γαυρουμένου τὸ εὐλαβούμενον.

1. τὸ μὲν ὅλον τῆς δὲ R., Inpr. quocirca ex ea ipsa quae po-
 tiora sunt deligendo, οὐκοῦν τὸ μὲν (lac.) τὸ βέλ. Lugd. et ed.
 pr., οὐκοῦν τῆς μὲν ὀργῆς τὸ βέλ. Par. 5. ἀγωνιστέων sph.
 Par. 16. προσκείμενον R. 17: ἀναίρετον R. 20. ἀνδρείας R.

Quocirca id quod in ira est optimum deligentes, prudentiaque res gerendas temperantes, ita demum fidenter in hostem eamus, quippe qui nihil eorum, quae necessaria sunt, neglexerimus. Hoc tantum sciamus oportet, decertandum nobis esse cum hominibus barbaris, qui praedonum in morem adoriri occultosque insultus facere consueverunt, ad aperta vero proelia non admodum sunt exercitati, neque in conflictibus perdurare docti. Nunc autem cernentes statariam pugnam in se apparari, et extra vallum propugnacula et muros vim omnem obsistendi ac propulsandi in exercitu constitutam, deposituri sunt verisimiliter veterem suam consuetudinem, eoque adducuntur, ut nobiscum misceantur et collato pede armis decernant, docente ipsos necessitate. Vobis vero prudenter rem gerentibus patrioquo ordine ac disciplina utentibus actionesque nostras recto consilio moderantibus, cognoscent reipsa, quanto id, quod exercitatione nostraque voluntate et studio est acquisitum, ex temporario et coacto semper sit praestantius.“

19. His dictis Belisarius finem fecit. Romani vero resipiscentes, retinuerunt quidem etiam ita fortitudinem, plusculum tamen quid eis inerat circumspectionis, quam iactantiae, et tali fere ani-

τοιούτου τε, οἶμαι, φρονήματος μετ' εὐκοσμίας ἐνεπίμπλαντο, A. C. 558
 ὡς ἐλάχιστα μεγάλοις εἰκάσαι, ὁποῖω δὴ πάλαί φασὶ τοὺς I. I. 32
 ἀμφὶ Λεωνίδα Λακεδαιμονίους ἐν Θερμοπύλαις, προσβάλ- P. 164
 λοντος ἤδη τοῦ Ξέρξου, ἐγκαλλωπίσασθαι. ἀλλ' ἐκεῖνοι μὲν
 ὀπανωλεθρία διεφθάρησαν, μόνω τούτῳ εὐδοκίμησαντες τῷ
 μὴ ἀγεννῶς ἀπολέσθαι, ἀλλὰ πολλοὺς πρότερον τῶν Περσῶν
 ἀποκτείναντες· οἱ δὲ ἀμφὶ Βελισάριον Ῥωμαῖοι παρῶσι
 μὲν ἐχρῶντο Λακωνικῇ πάντα δὲ τοὺς πολεμίους ἐτρέψαντο
 ἀνὰ κράτος, καὶ πλείστους ὄσους διεχειρίσαντο, οὐδὲν αὐτοὶ
 ἰσάχαρι πρὸς αὐτῶν ὅ, τι καὶ λόγου ἄξιον πεπονθότες. ἐπειδὴ
 γὰρ ἀθρόον ἐκ τοῦ σφετέρου στρατοπέδου οἱ βάρβαροι ἐς δις-
 χιλίους ἱππότητας ἀποκεκριμένοι ἔθειον σὺν βοῇ, ὡς ῥᾶστα
 τοὺς ἐναντίους ἀναρπασόμενοι, ἀντίκα ὁ Βελισάριος, ὡς οἱ
 κατάσκοποι ἤκον ἐπιδεικνύντες αὐτοὺς μονονουχί, καὶ ὄσον
 ἰσὺν παρῆσαν διεξιόντες, ἀντεξῆγε τοὺς ἀμφ' αὐτὸν, σοφι- B
 ζόμενος ὡς οἶόν τε τὴν ὀλιγότητα καὶ ἐπικρύπτων. ἀπολεξά-
 μενος γὰρ διακοσίους ἱππότητας πελτοφόρους τε καὶ ἀκοντιστάς,
 εἰς ἐνέδρας ἐμέριζεν ἐκατέρωθεν ὑπὸ τῇ νάπη, ὅθεν ᾤετο
 τὴν προσβολὴν ἔσσεσθαι τῶν βαρβάρων· προειρημένον, ὥστε,
 ἀεπειδὴν αὐτοῖς ἐγκελεύσεται καὶ σημήνη, τοὺς δὲ εὐθὺς ἐπι-
 ἐναι ἀκοντίζοντας τὴν φάλαγγα τῶν πολεμίων, ὅπως δὴ πι-
 ζομένη ὑποστέλλοιτο, ἀχρηστὸν τε αὐτοῖς εἶσι τὸ πλῆθος, πα-

1. τοιούτου δὲ R. 2. ὁποῖω R., ὁποῖα vulg. 3. προσ-
 βάλλοντος R., προσβαλόντος vulg. 4. Χέρξου et 5. πανωλε-
 τρία sph. Par. 15. διεξιόντος sph. Par. 18. εἰς ἐνέργειαν R.
 ὑπὸ τῇ R., ἐπὶ τῇ vulg. 20. αὐτοῖς R., αὐτός vulg.

morum strenuitate pariter et modestia erant praediti, (ut minima comparemus magnis,) quales olim qui circa Leonidam erant Lacedaemonii fuisse commemorant, cum ad Thermopylas Xerxes eis immineret. Sed illi quidem ad internecionem omnes caesi sunt, eo solo celebres, quod non turpiter periissent, sed multis antea Persis interfectis. Qui vero Belisario aderant Romani, audacia quidem usi sunt Laconica, universos autem hostes fortiter fugarunt, et quamplurimos eorum trucidarunt, ipsi nullo singulari incommodo ab illis affecti. Cum enim ex barbaris duo equitum millia a reliquo exercitu separata confestim eum clamore procurrerent, veluti facillime hostes delecturi, et speculatores ad Belisarium venissent eos indicantes, et iamiam adfuturos dicentes, suas contra copias duxit, simulans quantum fieri poterat paucitatem atque occultans. Selectos enim equites ducentos scutatos et iaculatores in silva utrimque in insidiis collocavit, qua parte barbaros impetum facturos putabat, praemonitos, ut simul atque ipse signo dato mandasset, confestim in hostile agmen iaculantes pruerent, ut nimirum iaculorum vi pressi in arctum se contraherent, et multitudo ipsi inutilis redderetur, neque laxare ac

A. C. 558 *ρατείνεσθαι μὴ δυνάμενον, ἀλλ' εἰς ἑαυτὸ περιλειτούμενον. τοὺς*
 1. I. 32 *δὲ ἀγροίκους ἐκέλευε καὶ τῶν ἀστῶν τοὺς [πολλοὺς τοῖς] πολε-*
μίοις ἐπιβοῶντας τορόν τι καὶ ἐπικροτοῦντας, ἐπεσθαι αὐτῷ
 C *ἐνθα καὶ ἴοι. ἅμα γὰρ τοῖς λοιποῖς ἐς μέσον εἰστήκει, ὡς*
τὴν ἐσβολὴν ἐκ τοῦ ἐμφανοῦς ἐκδεξόμενος. ὡς δὲ ἦγον ἤδη, καὶ
ἐς τὰ πρόσω χωροῦντες εἶσω τῶν λόγων οἱ πλεῖστοι ἐγίνον-
το, αὐτίκα Βελισάριος ἅμα τοῖς ἄμφ' αὐτὸν ἀντιμέτωπος
ὑπαντιύσας συνέρραξέ σφισιν ἐρῶμενέστατα· οἱ τε ἄγροικοι
καὶ τὸ λοιπὸν ἅπαν πλῆθος ἐμβοῶντες, καὶ ἐπικτυποῦντες
τοῖς ξύλοις, ἃ δὴ ἐς τοῦτο ἔφερον, παρεθάρσυνον τοὺς μα-10
χομένους. δοθέντος δὲ τοῦ συνθήματος, καὶ δὴ οἱ ἄλλοι ἐκ
τῶν κρυπτίων ἀναθορόντες, τοὺς καθ' αὐτοὺς ἐκάτεροι κατὰ
τὸ ἐγκάρσιον ἔβαλλον· βοή τε ἐγίνετο καὶ ταραχὴ μελίων ἢ
 D *κοντιζόμενοι, τοῦτο δὴ ὑπὲρ Βελισάριος διενόηθη, εἰς ἑαυτούς· 15*
ἀνεχώρουν, καὶ εἰς στενότητα συνεσπειραμένοι, ἀμύνασθαι
οὐκ ἠδύναντο· οὔτε γὰρ τοξεύειν αὐτοῖς εὐπετὲς ὑπῆρχε τῷ
μηδὲ χώραν εἶναι τοῖς βέλεσιν, ἀλλὰ γὰρ οὔτε ἐκδρομάς τοῖς
ἵπποις καὶ ὑπερκερώσεις ποιεῖσθαι κύκλῳ τε ἐδόκουν ἔχεσθαι
ὡς δὴ μεγίστῳ στρατεύματι ἀπειλημένοι. οἱ τε γὰρ ὀπισθενῶ
σὺν ἀλαλαγμῷ ἐπιφερόμενοι καὶ πατάγῳ, ἐκπληξιν παρεῖχον
ὅ τε κοινοτός εἰς ὕψος αἰρόμενος οὐ ξυνεχώρει διαγιγνώ-
 2. *ἀστῶν τοὺς [π. τ.] πολεμίοις. Sic emendavi; ἀστ. τοὺς πολε-*
 μίους R. et vulg. 9. ἐπιβοῶντες R. 16. συνεσπειραμένοι R.,
 συνεπειρημένοι Lugd. et ed. pr., συνεπειλημένοι Par. ἀμύ-
 νασθαι R., ἀμύνεσθαι vulg.

dilatate aciem possent, sed in seipso convoluti implicatique essent. Agrestes vero et qui e civibus erant bello apti, iussit, ut ingenti clamore et fragore armorum edito, se, quo iret, sequerentur: cum reliquis enim in medio constiterat, tanquam hostium impetum aperte exceptorus. Cum autem iam venirent barbari, ulteriusque progredientes intra insidias plerique pervenissent, Belisarius statim cum iis, qui ipsi aderant, adversa fronte occurrens, validissimum in eos impetum fecit, et agrestes omnisque reliqua multitudo clamore et lignorum, quae cum in usum gestabant, complosione ac fragore pugnantibus animos addebant. Dato vero signo, etiam alii ex insidiis prosilientes, utrimque transversim in hostes ruunt; clamorque et tumultus maior quam pro proelii magnitudine est excitatus. Tum barbari omni ex parte iaculis icti, (id quod Belisarius praecogitarat,) in se ipsos conglomerati et in arctum redacti ac compressi, tueri se bellando non poterant. Neque enim sagittare commode poterant, cum neque locus esset telis, neque excursiones equis et alarum circumductiones facere poterant; videbanturque veluti maximo exercitu circumventi et in orbem cincti. Nam et qui a tergo magno ululatu et fragore eos urgebant, terrorem incutiebant, et pulvis in altum elatus

σκεσθαι τούς συμπλεκομένους, ὅποσοι ἐτύγχανον ὄντες. πρῶτος A. C. 556
 δὲ Βελισάριος πολλοὺς τῶν ἀντιπαραταττομένων διαφθείρας, I. I. 3a¹
 καὶ τὸ οἰκεῖον μέρος ἀπωσάμενος, φεύγειν ἠγάγασεν. ἔπειτα
 δὲ καὶ τῶν ἄλλων ἀπάντων ἐγκειμένων, στρέψαντες τὰ ῥῶτα P. 165
 5οὶ βάρβαροι ὄχοντο ξὺν ἀκοσμία, σποράδη σκεδαννόμενοι V. 115
 καὶ ἥμισυ ἀλλήλους ὀπισθοφυλακοῦντες, ἀλλ' ὡς ἂν αὐτῶν
 ἕκαστος ᾤετο ἀκύντατα ἀποδράσειν. ἐπισπόμενοι δὲ οἱ Ῥω-
 μαῖοι ἐν τάξει, τοὺς ἐν χερσὶν εὐκολώτατα διεχρῶντο. φόγος
 τε ἐγένετο τῶν βαρβάρων πολὺς ἀμεταστρεπτὶ ἀπλανών-
 10των· τὰ τε γὰρ ἡνία τοῖς ἵπποις ἅπαντα μεδίετο· καὶ πρὸς
 γε αἱ μάστιγες κατεπέιγουσαι προανέστελλον τοῦ τάχους τὸ
 ἐνδόσιμον· ἐπελελοίπει δὲ αὐτοὺς ὑπὸ τοῦ δέους καὶ αὐτὸ δὴ
 ἐφ' ὅτῳ μέγα φρονοῦσι τὸ ἐπιτήδευμα· φεύγοντες γὰρ οἶδα
 οἱ βάρβαροι μᾶλλον ἀμύνονται τοὺς ἐς τὴν δίωξιν ἐγκειμέ-
 15νους, μεταστροφάδην ἐπιτοξέοντες. τότε γὰρ καὶ βιαιότερον B
 κατὰ σκοποῦ φερόμενα τὰ βέλη ἐμπήγνυται, ἡνία τὰ μὲν
 πολλῇ τῇ ῥύμῃ φέρεται ἰθὺς τῶν διωκόντων, οἱ δὲ, ἀντίξοα
 καταθέοντες, ἀντεμπίπτουσι καὶ ἀντεπιφέρονται, σφοδρότερα
 τε τὴν πληγὴν σφίσι αὐτοῖς ἐπελοῦσι τῷ ὑπαντιάζειν καὶ
 20ὡς πλησιαίτατα ὑποδέχεσθαι.

κ. Ἀλλὰ τότε γε ἅπαντα τοῖς Οὐννοῖς ἀμήχανα εἶναι
 εἰδοῦκει, καὶ οὐδὲ ἐς πείραν ἐλθεῖν τέχνης τιπὸς ἠβούλοντα

4. ἐγχειμ. sph. Par. 6. αὐτῶν ἕκαστος R., ἕκαστ. αὐτ. vulg.
 12. καὶ αὐτοὺς R. 13. φεύγοντες δὲ οἱ βάρβ. R. 16. φερό-
 μενα om. R. 17. ἐφέρεται R. ἀντίξοοι R.

obstabat, quominus de numero eorum, qui in conflictu erant, iudicare
 possent. Primus autem Belisarius, multis ex adversa acie caesis ac
 profligatis, in fugam eos compulit; deinde vero aliis etiam universis
 impressionem facientibus, barbari terga vertentes incomposite fuge-
 runt sparsim dissipati, nullis sibi mutuo a tergo custodiis caventes,
 sed quo cuique visum erat, effusissimo cursu aufugientes. Romani
 vero acie instructa eos insectantes, extremos quosque facillime tru-
 cidant; magnaue barbarorum caedes est edita, citra ullam cum
 equis retroversionem fugientibus. Nam et habenas omnes equis
 laxarant, et praeterea flagella assidue urgentia praeeripiebant celeri-
 tatis remissionem. Defecerat autem ipsos prae pavore etiam ars ipsa,
 qua magnopere gloriari solent. Fugientes enim hi barbari magis
 propulsant eos, qui sese acriter insectantur, retroversim sagittantes.
 Tunc enim etiam violentius sagittae scopo, quem petunt, infinguntur,
 quando illae quidem magno impetu recta feruntur in persequentem,
 et hi ex adverso occurrentes in sagittas prorunt contraque feruntur,
 graviolemque sibi ipsis plagam efficiunt occurrendo et sagittas e
 proximo excipiendo.

20. At tum temporis omnia Hunnis desperata esse videbantur,
 neque illis artem ullam propulsandi hostes attentare in mentem venie-

Agathias.

A. C. 558 ἀμυντηρίας. ἐτεθνήκεσαν δὲ αὐτῶν μὲν ἀμφὶ τοὺς τετρα-
 1, f. 32 κοσίους, Ῥωμαίων δὲ ὅστις οὐδεὶς μόνον δὲ τραυματίαι
 ἐλίγῳ ἐγεγένητο. μόλις δὴ οὖν Ζαβεργάν τε ὁ ἡγεμὼν καὶ
 C οἱ ἐκφυγόντες ἄσμενοι ἐς τὸ στρατόπεδον ἔκοιτο· οἱ γὰρ
 δὴ τῶν Ῥωμαίων ἔπλοι πρὸς τὴν δίωξιν ἀπειρηκότες, αἰ-5
 τιώτατοι αὐτοῖς τοῦ περιεῖναι γεγένηται, ἐπεὶ ἂν αὐτοβοεῖ
 ἅπαντας κατειργάσαντο. νῦν δὲ οἱ μὲν τοῖς χαρακώμασι σὺν
 πλείστω θορύβῳ ἐμβalόντες, συνεχύκησαν ἅπαν τὸ λοιπὸν
 στρατόσμμα, ὑποτοπήσαντας αὐτίκα μάλα διαφθερεῖσθαι. οἰ-
 μογή τε ἠκούετο μακρὰ βαρβαρική· τοῖς γὰρ ξιφιδίοις τὰς 10
 παρεῖας καταξαιρόντες, ὠλοφύροντο κατὰ τὸν πατριαν νόμον.
 Ῥωμαῖοι δὲ σὺν Βελισαρίῳ ἀπεχώρουν ἐς τὰ ὀπίσω, κρείτ-
 τονα μὲν ἐλπίδος ὡς ἐκ τῶν παρόντων διαπραξάμενοι, ἄξια
 D δὲ ὅμως τῆς τοῦ στρατηγοῦ προμηθείας. τούτου δὲ τοῦ πά-
 θους τοῖς βαρβάροις ξυνεχεχθέντος, αὐτίκα οἷγε ἄραντες ἐκ 15
 Ἠελακτιάδος, ᾗχοντο ἐς τὰ ὀπίσω πεφοβημένοι. Βελισάριος
 δὲ καίτοι κατὰ τὸ εἰκὸς οἶός τε ὢν αὐτοὺς πορευομένους
 μᾶλλον τι διαχειρίσασθαι καὶ πημῆναι, ἐπισπόμενος ἀνδρώ-
 πους ἤδη κατεπιτήχοσι, καὶ οἷον φυγὴν τὴν ἀναχώρησιν ποι-
 ουμένοις· ὁ δὲ εὐθύς ὅμως ἀνὰ τὴν πόλιν ἐπαγγίει οὐ μάλα 20
 ἐκὼν, ἀλλ' ἐκ βασιλέως αὐτῷ προστεταγμένον. ἐπειδὴ γὰρ
 ἅπας ὁ ὄμιλος, τοῦ ἔργου σφίσις ἀπηγγελεμένου, ἦδον τε αὐτὸν
 καὶ ἀπόμνονν κατὰ ξυλλόγους, ὡς ἔπ' ἐκεῖνον περιφανέστατα

2. Ῥωμαῖοι R. 4. ἔκοιτο R. 6. Pro ἂν R. δὲ. αὐτ.
 ἅπαντ. R., ἅπαντ. αὐτ. vulg. 7. μὲν ἐν τοῖς vulg. 9. δια-
 φθερεῖσθαι R. 11. καταξαιρόντες R., καταξαιρόντες vulg.
 18. ἐπισπόμενος R. (GL), ἐπισπώμενος vulg.

bat. Caesi itaque sunt ex iis circiter quadringenti, e Romanis nemo desideratus; pauci tantum vulnerati: aegre vero et Zabergan, Hunnorum praefectus, et qui cum eo effugerant, laeti in castra pervenerunt. Romanorum enim equi insectando defatigati, maxima eis causa salutis facere: alioquin ad unam omnino die trucidassent. Nunc vero cum hi in vallum munitioneque suas magno cum tumultu proruisent, reliquum universum exercitum vehementer conturbarunt, veluti certissimo exitio iam iam imminente. Ingens itaque barbarorum eiulatus exaudiebatur: cultris enim genas lacerantes, patrio more lugabant. Romani autem cum Belisario ad sua redierunt, re melius quam sperarant gesta, digno tamen prudentia ducis eventu. Barbari vero hac clade accepta, motis statim e Melantiade castris, retrorsum trepidi cessere. Belisarius autem, tametsi verisimiliter eos abeuntes maiore strage ac damno afficere potuisset, utpote homines iam metu perculsos insectans, cum fugae similem discessionem facerent, nihilominus tamen statim in urbem rediit; idque non tam ex animi sui contentia, quam Imperatoris iussu. Cum

σεσωσμένοι, τούτο δὴ ἔδρακε πολλοὺς τῶν ἐν τέλει καὶ ἠνίκασθαι A. C. 558
 φθόνῳ ληφθέντας καὶ βασκανίᾳ, πάθεισιν οὕτω δεινοῖς καὶ I. I. 3a
 αἰεὶ τὰ κάλλιστα λυμαινομένοις. τοιγάρτοι διέβαλλον τὸν ἄν- P. 166
 δρα ὡς μεγαλαυχοῦντα καὶ διαθρυπτόμενον ἐπὶ τῇ τοῦ ὁμί-
 5 λου εὐνοίᾳ καὶ ἐς ἄλλας ὄρωντα ἐλπίδας. ὧν δὴ ἔνεκα τά-
 χιστά τε ἀφίεται, ὡς μὴ τελεώτατον ἄροιο κλέος. καὶ οὐδὲ
 ἐπὶ τοῖς ἤδη πεπονημένοις τιμῆς ἀπάνατο τῆς προσηκούσης
 ἀλλὰ διέρρηει αὐτῷ τὰ τῆς νίκης, τόγε ἐπ' ἐκείνοις, φροῦδα
 καὶ ἄμισθα καὶ παντάσῃ σεσιγημένα. ὡς μὲν οὖν τῶν ἀρί-
 10 στων ψυχῶν ἀμβλύνεται τὸ δραστήριον, ἠνίκα μὴ ἐπαινοῦντο,
 μηδὲ τοῦ πρέποντος ἀπολαύουσιν, καὶ ὅπως ἐνθάνουσι τὰ κοινὰ
 καταδέεστερα γίγνεται τῷ μὴ ὀρθῶς ἀσκεῖσθαι τὰ ἀτιμαζό-
 μενα, εἴτε πολέμων εἰς ἀγῶνες εἴτε λόγων παιδεῖται εἴτε
 ἄλλο τι τῶν οὕτω καιριωτάτων, εἴρηται μὲν ἤδη τοῖς πάλαι
 15 σοφοῖς καὶ ἀποδέδεικται, ῥᾶδιον δὲ, οἴμαι, καὶ παντὶ τῷ προσ- B
 τυχόντι διαγιγνώσκειν ἐκ τῶν ὁσημέραι ξυμπερομένων. αἱ
 δὲ Οὐννοι τὰ μὲν πρῶτα δίωξιν τινα ὑποτοπήσαντες, καὶ ξὺν
 θορόβῳ πολλῷ τῶν μακρῶν χαλουμένων τειχῶν ὑπεκβάντες,
 ἐπειδὴ ἔγνωσαν, ὡς Βελισάριος μετὰπεμπτος ἐγεγόνει, καὶ οὐδὲ
 20 ἑτερός τις αὐτοῖς ἐπφοίτα, πάλιν σχολαίτερον ἀπορεύοντο.

1. δὴ R. 2. m., δὲ vulg. et R. 1. m. 8. ἐκείνοις R., ἐκείνους
 vulg. 9. ἄπιστα R. et Intrp. vana omnia reddita.

enim populus universus, victoria hac ipsis nuntiata, eum decantaret
 et in conventibus summis laudibus efferret, veluti ab illo apertis-
 sime conservatus, momordit vero id pessimeque habuit plerosque
 primores urbis, invidia et livore occupatos, vitiiis adeo atrocibus et
 semper optima quaeque labefactantibus. Calumniati itaque sunt virum,
 ut arrogantem et popularis aurae blanditiis insolentem, aliasque
 spes animo agitantem; quibus quidem de causis citissimeque even-
 tum est, ut non absolutissimam gloriam reportaret, neque ob res
 praeclare a se gestas debito honore afficeretur; sed omnis victo-
 riae laus ei quodammodo e manibus effluxit, quantum in illis erat,
 oblitterata praemii que expers et in universum silentia involuta.
 Porro quod praestantissimorum animorum acrimonia obtundatur, cum
 non collaudantur neque debito honore afficiuntur, quodque ex hoc
 res publicae detrimentum accipiant, quod non recte curentur et deco-
 rentur ea., quae contempta iacent, sive bellici sint labores, sive lit-
 terarum, disciplinae, sive aliud quippiam eorum, quae maximi sunt
 momenti, dictum iam antea est a veteribus sapientibus et demon-
 stratum; facileque a quovis ex quotidianis eventibus intelligi potest.
 Hunni vero primum quidem inestationem quandam suspicati, et
 multo cum tumultu longis quos vocant muris egressi, posteaquam
 Belisarium revocatum fuisse cognorunt, neque alius quisquam in
 ipsos moveret, lentius rursus procedebant.

A. C. 558 καὶ Ἐν τούτῳ δὲ ἄτερος τῶν βαρβάρων ἀποδασμὸς, οἱ
 I. I. 3^a δὴ ἐτύγχανον ἐφεδρεύοντες τῇ Χερρόνησῳ, πολλάκις μὲν τῷ
 V. 116 περιβόλῳ προσέβαλλον, κλίμακας τε προσάγοντες καὶ τὰς μη-
 χανὰς τὰς ἐλεπόλεις· πολλάκις δὲ ὑπὸ τῶν ἐνδον ὄντων Ῥω-
 μαίων ἀπεκρούοντο σθένει παντὶ ἀμυνομένων. ἤγγειτο δὲ τού-5
 Cτων Γερμανὸς ὁ Δωροθέου, νέος μὲν γε ὢν κομιδῇ, καὶ πρῶ-
 τος ἤδη ὑπηγῆτης, φρονήματι δὲ στρατηγικῷ διαπρέπων καὶ
 πολλῶ πλέον τῆς ἡλικίας τὸ μεγαλοεργὸν κεκτημένος. πατρίς
 δὲ ἦν αὐτῷ πόλις Ἰλλυρικῆ, Βεδερίανα μὲν ἐκ παλαιοῦ ὀνο-
 μαζομένη, ὕστερον δὲ Πρώτῃ Ἰουστινιανῇ μετακληθεῖσα· Ἰου-10
 στινιανὸς γὰρ ὁ βασιλεὺς, ἄτε δὴ κατ' αὐτὴν εἰς φῶς προη-
 γμένος, ἐκόσμησέ τε εἰκότως τὴν πατρίδα ἔργοις ποικίλοις, καὶ
 ἐξ ἀφανοῦς εὐδαιμόνα ἐξείργασατο, καὶ τῆς οἰκείας αὐτῇ με-
 ταδέδωκεν προσηγορίας. ἐκ τούτου δὲ τὸ γένος ἔλκων ὁ Γερ-
 μανὸς, σφόδρα οἱ ἐπεφρόντιστο. τοιγάρτοι δὴκατῆ χρόνον ἐκ15
 γενετῆς διανύων, ἤχθη πρὸς αὐτοῦ ἐς πόλιν τὴν βασιλίδα,
 καὶ τημελείας ἀπώνατο πάσης. τοῖς δὲ γὰρ τῶν γραμματιστῶν
 D ὠμίλει διδασκαλείοις, καὶ πρὸς γε ἀνὰ τὰ φροντιστήρια φοι-
 τῶν, τὴν τῶν Λατίνων μετέσχε παιδείας. ἐπεὶ δὲ ἐς ἡβης μέ-
 τρον ἀφίκετο, ἔστειλέ γε αὐτὸν αὐτίκα ἐν Χερρόνησῳ, ἄρχοντα20
 τοῦ τῆδε στρατοῦ καταστησάμενος, ὡς ἂν αὐτῷ εὐθύς τὸ
 τῆς νεότητος ὄξυ καὶ ταχύρροπον καὶ πρὸς τὰς δόξας ἡρμόνον

1. ἀποδασμὸς R. (Cl.), ἀπόδρασμος vulg. 2. μὲν add. ex R.
 6. Δωροθέιου R. πρῶτον Par. 9. Βεδερίανα μὲν cor-
 rexi ex Procopio; Βεδέρινα μὲν R. et Intr. Bederina, Βεδερια-
 ναμὰ vulg. 14. Pro ἐκ τούτου R. ἐκτός του.

21. Interea alia barbarici exercitus portio, quae ad Chersonesum consererat, frequenter murum adorti sunt, sculis aliisque machinis obsidionalibus admotis; frequenter item a Romanis, qui intus erant, omnibus viribus se tuentibus repulsi. Praeerat autem his Germanus Dorothei filius, admodum quidem ille iuuenis, et iam primum barbaescens, sed animo duce digno praestans et rerum aetate longe grandiorum conatu. Patria huic erat urbs Illyrica, Bederiana olim dicta, postea vero Prima Iustiniana appellata. Iustinianus enim Imperator, utpote in ea primum in lucem editus, variis operibus ac fabricis merito patriam suam ornavit, et ex obscura opulentam illustremque effecit, suamque illi impartitus est appellationem. Ex hac vero genus ducens hic Germanus, vehementer illi carus erat. Quocirca cum octavum ab ortu annum exegisset, ductus est ab ipso in urbem regiam, summaque cura habitus. Nam et grammaticorum scholas adibat, et philosophica collegia frequentans, Latinorum etiam disciplina imbuebatur. Posteaquam vero ex ephēbis excessit, statim eum in Chersonesum ablegavit, et exercitui, qui ibi erat, praefecit; ut ipsi statim iuventutis fervor et flexibilitas et gloriae appetentia con-

ἐν τοῖς προσήκουσι καὶ ἀναγκαίοις ἀπομιπλάνοντο, ἀλλὰ μὴ ^{A. C. 558}
 προθέοι καὶ ἀνασκιρτῶν πρὸς κινήσεις ἀλόγους καὶ δημῶδεις ^{I. k. 3a}
 δομᾶς, καὶ ἔπικον ἀμίλλας τοῖς χρώμασι μεμερισμένας, ἐν
 οἷς ὡς ταπολλὰ τὸ νέον, εἰ μὴ ἐς ἕτερόν τι τῶν χρησίμων
 5 ἐνασχοληθεῖη, ῥαδίως ῥέπει καὶ ἔκταραύττεται. τότε δὴ οὖν ^{P. 167}
 τῶν Οὐκων τῇ Χερρόνησῳ προσκαθημένων καὶ ἐνοχλούντων,
 οὐκ ἀνίει ὁ νεανίας τὰς τε προσβολὰς ἀνακόπτων καὶ πᾶσαν
 βουλήν ἀμυντηρίαν διανοούμενος. αὐτός τε γὰρ οἰκοῦσθαι τῷ
 ἐπιβόλῳ τῆς φύσεως εὐστοχώτατα διεγίνωσκε τὸ συνοῖσον,
 10 καὶ τοῖς πρεσβυτέροις τῶν ἀμφ' αὐτὸν καὶ πολλοῖς ἤδη πρό-
 τερον πόνοις τοὺς τῶν πολέμων ἀγῶνας ἐκμεμελετηκόσι μάλα
 σὺν εὐκολίᾳ ἐπιθέτο τὰ πρακτέα ὑφηγουμένοις. ἐπεὶ δὲ οὐ-
 δέν τι πλέον εἶχον ἀνύειν οἱ βάρβαροι, οὔτε ὡς ἐν πολιορκίᾳ
 ἐφεδρεύοντες τῷ ἐρύματι, οὔτε πρὸς τειχομαχίαν ἐγκείμενοι,
 15 ἐγγύωσαν τρόπον ἑτέρου ἀνθάδους τε καὶ γενναίου καὶ λίαν
 πρὸς τὸ φιλοκίνδυνον ἄγοντος ἀποπειραθῆναι, οὕτω τε ἢ Β
 θᾶττον ἔλειν τὸ χωρίον, ἢ μεθεῖναι τολοιπὸν καὶ ἀποπαύ-
 σασθαι καὶ ἐς τὰ σφέτερα ἦδη ἀπονοσθῆσαι. καὶ τοίνυν κα-
 λύμους ὡς πλείστους ἀθροίσαντες εὐμήκεις τε ἄγαν καὶ ἐς ὃ, ^τ
 20 σπερῆδούς καὶ παχίστους, καὶ τούτους ἐπ' αὐτοῖς ἐναρμοσά-
 μενοι καὶ ξυνηθάντες καλωδίους τε καὶ τολύπαις, κώμυθας
 πολλὰς ἀπειργάσαντο. τότε δὲ ξύλα ἰδυτενῆ καθάπου ζυγὰ
 καὶ ἐγκαινίδας ὑπερθεν κατὰ τὸ ἐγκάρσιον ἐνθέντες, οὐ δια-

8. αὐτός γε R. 9. διαγίνωσκε sph. Par. 10. Pro τῶν R.
 τοῖς. 11. πολεμίωv R. 21. τε om. R. 22. τότε δὴ R. 23.
 ἐγκαινίδας R. 2. m. Lugd. 1. m. et Suid. s. γ., ἐγκαινίδας
 R. 1. m. et vulg. ex Lugd. corr. ὑπερθε R.

venientibus ac conducibilibus rebus expleretur, neque abriperetur ac
 prosiliret ad motus rationi parum consentaneos, populariaque studia
 et equestria certamina coloribus distincta, ad quae iuventus plerumque,
 nisi potiore aliqua in re occupetur, facile vergit et deturbatur. Per
 illud itaque tempus Hunnis Chersonesum insidentibus atque infestan-
 tibus, non desistebat hic iuvenis et eorum insultus infringere, omne-
 que consilium propulsando hosti excogitare. Nam et ipse ex se natu-
 rali industria quid maxime consultum et ex re esset, optime collima-
 bat, et senioribus, qui ipsi aderant multisque antea bellicis laboribus
 erant exercitati, facillime obtemperabat, quae facienda essent sugge-
 rentibus. Barbari itaque, cum nihil ipsis reliqui esset, quod exsequi
 possent, quippe qui neque, ut in obsidione, vallo insidebant, neque
 murorum oppugnationi intenti erant, statuerunt alium modum audaci
 et temerario periculique pleno facinore tentare, eaque ratione vel
 citius oppidum capere, vel deserere atque desistere et ad sua reverti.
 Arundiibus itaque quamplurimis collectis, quae et longae admodum
 et quam maxime firmae crassaque essent, iisque inter se coarctatis,

A. C. 558 παντός, ἀλλὰ μόνον ἀμφὶ τὰ ἄκρα καὶ τὸ μεσαίτατον, καὶ
 I. I. 3^a μείζοσι δεσμοῖς περισφίξαντες, ξυνηῆπτον ἀλλήλαις αὐτὰς καὶ
 C. πλείους ἕς μίαν ἀποτελεῖσθαι σχεδίαν, εὐρος ἔχουσαν ἀρκούν
 πρὸς ἀνδρῶν τετάρων ὑποδοχὴν καὶ ἐπέβασιν, καὶ τῷ βάρει
 ἕς τοσοῦτον δίκνουμένην, ἕς ὅσον φέρειν βεβαίως τὰ ἄχθη,
 καὶ τῇ λεπτότητι μὴ καταδύεσθαι. τοιαύτας δὴ οὖν οὐ μείον
 ἢ πενήκοντα καὶ ἑκατὸν ἐτεκτήναντο σχεδίας. ὡς ἂν δὲ αὐ-
 τοῖς πλωϊμώτεραι εἴεν, οἱ δὲ τὰ ἐμπρόσθια τούτων ἡρέμα
 πρὸς τὸ μετώρον ἕς πρόρας τύπον περιωγαγόντες καὶ ὑπο-
 κάμψαντες καὶ ὡσπερ ἀκροστόλια καὶ προέμβολα ἐκμιμησά-
 μενοι, κωπητῆρας ἐφ' ἑκατέρᾳ πλευρᾷ καὶ οἶον παρεξειρεσίας
 αὐτομάτους ἐμχανήσαντο.

D. κβ. Καὶ τοίνυν οὕτως ἕκαστα ὡς οἶον τε ἦν αὐτοῖς ἐν
 τῷ ἀσφαλεῖ καταστησάμενοι, ἐνήκαν ἀπάσας τῇ θαλάττῃ λα-15
 θραίως ἀμφὶ τὴν ἐσπερίαν τοῦ κόλπου ἀκτῆν, τοῦ πρὸς τῇ
 Αἴνῃ τῇ πόλει περιανγυμένον ἐμβάντες δὴ οὖν ἐν αὐταῖς
 ἄνδρες ἕς ἑξακοσίους, καὶ πτῦα ὡς πλεῖστα ταῖς ἐπικαλαμί-
 σιν ἐντροπωσάμενοι, καὶ ἀμαθέστερόν πως ταύτῃ ἐρέττοντες,
 ἀνήγοντο ὡς ἀπωτάτω τῆς χέρσου, ἔξωπλισμένοι τε εἰ μάλιστα
 καὶ πρὸς τὸ ἐνεργὸν ἐστηκότες. οὕτω γὰρ ᾤοντο πελάγει

2. αὐτὰς ἀλλήλους (sic) R. 3. συνημίγνον vulg. 5. τῷ βάρει.
 ἕς τοσ. R., ἕς τοσ. τῷ βάρει. vulg. 9. πλωϊμώτεραι edd. 12.
 παρεξειρεσίας Suid. s. v. 14. ἐν τῷ sph. Par. 16. τῇ ἀνω
 R. 17. περιωγαγόμενον Par. 20. ἀπωτάτω R.

et restibus lanaque carpta colligatis, crates complures confecerunt;
 tum vero perticis in longum porrectis, tanquam iugis ac transtris trans-
 versim superiniectis, non perpetua serie, sed tantum circa extrema
 ipsaque media cratium, maioribusque vinculis eas circumligatas inter
 se committebant et coaptabant, valde arcte compressas, ita ut tres
 forte aut quatuor unam naviculam efficerent, latitudine satis ampla
 ad quatuor vectores excipiendum, eaque profunditate, ut ponderibus
 impositis tuto vehendis par esset, et prae tenuitate non demergeretur.
 Istiusmodi itaque naviculas minimum centum quinquaginta construxe-
 runt. Ut vero navigationi aptiores essent, anteriores earum partes in
 prorae speciem leniter circumducentes atque recurvantes, et veluti
 acroteria ac pluteos navales imitantes, scalmos ex utroque latere et
 veluti spontaneas quasdam adremigationes sunt commenti.

22. Cum itaque in hunc modum tuto omnia ipsis, quoad fieri
 poterat, essent comparata, universas naviculas latenter mari immit-
 tunt, circa occidentale sinus littus, qui Aenum urbem versus circum-
 āgitur. Ingressi itaque eas viri sexcenti, et paleas quamplurimas in
 arundinum commissuras immittentes, ac imperitius quodammodo ea
 ex parte remigantes, longissime a terra projecti sunt, optime armati
 et ad opus parati. Putabant enim se ita sensim in mare evectos,

ἡρέμα γιγνώμενοι, ῥαδίως ὑπερβαλέσθαι καὶ περιπλεῦσαι τὸν Ἀ. C. 558
 ἀγκῶνα τοῦ τείχους τὸν μέχρι τοῦ βέθους ἐκτεταμένον, καὶ I. I. 31
 τολοιπὸν ἀδεῶς ἐπιβήσεσθαι τῶν ἐνδοτέρω χωρίων, ὡς δὴ V. 117
 οὐδαμῶς ἐρύμασι περιεχομένων ἢ μόνῃ τῇ Ἑλλησπόντῃ
 5 ταῦτα δὴ ὁ Γερμανὸς ἐκ τῶν κατασκόπων πυθόμενος, καὶ
 γινώσκων, ὡς οὐκ ἐς μακρὰν ὁ τῶν καλάμων στόλος ἐπιφοιτή- P. 168
 σει, ἐπεκερτόμησε μὲν τοὺς πολεμίους τῆς ἀβουλίας, μάλα δὲ
 ἦσθη ἐπ' αὐτῇ, ὡς δὴ πρὸς αὐτοῦ ἐσομένη. αὐτίκα γὰρ ἐπα-
 κτίδας εἴκοσι πολυήρεις τε καὶ ἀμφιπυρῦμους ἀνδρῶν ἐμ-
 10 πλήσας σιδήρῃ τεθωρακισμένων, ἀσπίδας τε φερόντων καὶ
 τόξα καὶ πρὸς γε δορυδρέπανα, τοὺς τε θρέττοντας ἐμβα-
 λῶν, καὶ τοὺς τοῖς πηδαλίοις ἐφροσθηκότας ὑπὸ τὴν ἔνδον πα-
 ρατεινομένην τῆς θαλάττης γλωχίνα καθάπερ εἰς ἐνέδραν κα-
 θορμίσας, ἐνέκρυσεν, ὡς ἂν μὴ πόρρωθεν προοφθεῖεν. ἐπεὶ
 15 δὲ οἱ βάρβαροι ἤδη ὑπερβάντες τὸ προπετὲς τοῦ τείχους
 καὶ ἀπολήγον καὶ τοῦ αἰγιαλοῦ προεξέχον, ἐνέκλινον πρὸς
 τὰ εἶσω, καὶ ἐπεφέροντο φρονήματι σὺν πολλῷ καὶ παρῆρησίᾳ, B
 τότε δὴ καὶ τῶν Ῥωμαίων ὀλκάδες ἀντανήγοντο καὶ ἀντε-
 πήεσαν· καὶ πως αὐταῖς τοῦ ῥοῦ συλλαμβανομένου ἀντί-
 20 πορρωροὶ κατιοῦσαι, βιαίτερον προσπίπτουσι ταῖς ἐκ τῶν κα-
 λάμων σχεδίαις. καὶ δῆτα αἱ μὲν τῇ προσκρούσει περιετρέ-
 ποντο ἐς τοῦμπαλιν ὑπὸ τοῦ σάλου, καὶ ἐκαλινδουῦντο ὡς

5. ταῦτα δὲ R. 7. τῆς ἀβουλ. τοὺς πολ. vulg. μάλα R.,
 μάλιστα vulg., Intpr. vel potius (μάλλον). 18. αἱ τῶν conl.
 Cl. 22. ἐκαλινδ. R., ἐκυλινδ. vulg.

facile superaturos et circumnavigaturos flexum muri in altum usque porrecti; ac deinceps citra periculum ad penitiora loca perventuros, utpote neutiquam vallis cincta, praeterquam solo Hellesponto. Quae cum Germanus per speculatores rescivisset, intellexissetque classem illam arundineam non diu tardaturam, quin appelleret, irrisit quidem hostium temeritatem, maxime vero de ea gavisus est, tanquam in rem suam futura. Confestim enim actuaras viginti multiplici remigio naves easque bipuppes viris complens loricatis clypeosque et arcus gestantibus atque harpagines, remigesque iis imponens et naucleros, sub interiorem mari protensum angulum veluti in insidiis applicans occultavit, ne eminus prospici possent. Posteaquam vero barbari, superata transmissaque iam promiuentiore atque extrema et trans littus exstante muri parte, ad interiora deflectebant, magna- que animorum confidentia ferebantur: tum vero actuariae Romanorum solverunt, contraque in eas sunt delatae, et quidem secundo aestu adiuvante, adversis proris descendentes, violentius in arundineas naviculas irruunt, atque hae quidem impetus vi in contrarium pulsae, volitantur circumagebanturque in salo, ita ut vectores subsistere in iis tuto non possent, sed alii in fluctus excuasi perirent,

A. C. 558 μηκέτι ἀσφαλῆ τὴν βᾶσιν παρέχεσθαι τοῖς θρονηκόσιν, ἀλλὰ
 I. I. 3^a τοὺς μὲν ἐν τοῖς κύμασιν ἀποβληθέντας ἀπόλλυσθαι, τοὺς
 δὲ συνιζάνειν ἐν αὐταῖς πρὸς ἀνάγκης καὶ διαπορεῖν ὅ, τι
 καὶ δράσαιεν. οἱ γὰρ μὴν ἔτι ἐσθηκότες διαταράττοντο ὑπὸ
 τοῦ κλυδωνίου, μετρίου μὲν ὄντος καὶ ἐλαχίστου ὡς ἐς νηῶν⁵
 κίνησιν καὶ ἀκᾶτων, τοῖς δὲ καλάμοις διὰ τὴν κορυφότητα
 C καὶ μάλα γαλεπωτάτου. τοιγάρτοι μετέωροί τε θαμὰ ἐγίνοντο
 ὑπὸ κρυτῆ αἰρόμενοι τῷ ῥοθίῳ, καὶ συγκαθειλοντο αὐθις
 κοιλαινομένῳ. καὶ τοίνυν οἱ ἄνδρες διαμάχεσθαι μὲν οὐδὲ
 ἐπειρῶντο, ἦν δὲ αὐτοῖς οὐδὲν τι ἕτερον εὐχτόν τε καὶ ἐσπου-¹⁰
 δασμένον, ἢ ὅπως ἂν ἐστάναι γοῦν μόνον δύναιτο καὶ βεβη-
 κέναι. οὕτω δὲ τῶν βαρβάρων ἐν θορύβῳ τε καὶ ἀφασίᾳ
 καθεστηκότων, οἱ Ῥωμαῖοι διέκπλους, ὅποι παρείκοι, ποιούμε-
 νοι, ὠθισμοῖς τε ἐγρῶντο καθάπερ ἐν πελομαχίᾳ, καὶ ταύτη
 πολλοὺς τῶν ἐναντίων κατέβαλλον, ἄτε δὴ αὐτοῖ βεβαιότατα¹⁵
 ἐν ταῖς ὁλκάσιν ἐρηρηισμένοι ἐνίους δὲ τοῖς ξίφεσιν ἐκ χει-
 ρὸς πλήττοντες ἔκτεινον. ἐπεὶ δὲ γὰρ αὐτῶν πολλαχοῦ καὶ
 D ἀφειστήκεσαν, καὶ οὕτω ἐπέλαζον, ἐνταῦθα τοῖς δορατίοις
 ἐφικνούμενοι καὶ τὰς δρεπανώδεις τούτων αἰχμᾶς ταῖς μη-
 ρίνθοις ἐκείναις, αἷς δὴ οἱ κάλαμοι ἐτόγγανον συμπεπλεγμέ-²⁰
 νοι, ἐμβάλλοντες, ἐξέτεμον στοιχηδὸν ἀπάσας, καὶ διέλυον
 τὴν συνέχειαν. τότε δὴ οὖν οἱ μὲν ὄνακες ἀποτιμηγέντες

5. Pro ὡς ἐς νηῶν R. ἐθνηῶν. 13. δη R. παρείκοι R. (Cl.),
 παρήκοι vulg. 14. ὠθισμοῖς R., ὠθισμῶ vulg. 18. δ... τίους
 ἀφικνούμενοι R. 20. κάλα... ἐτόγγαν.. R. 22.
 τοί... δη R.

all in his necessario considerent, quid consilii caperent nescientes: quique adhuc erecti stabant, aestus marini vi conturbabantur, moderato quidem illo atque exiguo ad navium lemborumque quassationem, arundinibus autem propter levitatem summo opere noxio: quocirca frequenter intumescens in convexum undis, sublimes tollebantur, lisdemque residentibus, una in imum deferebantur. Viri itaque configere ne tentarunt quidem, nihil vero magis vel optabant vel allaborabant, quam ut subsistere tantum possent et obfirmari. Barbaris vero in hac perturbatione et perplexitate constitutis, Romani excursiones navales, data opportunitate, facientes, impulsionibus perinde atque in pedestri certamine utebantur, eaque ratione multos ex hostibus deturbabant, quippe qui firmissime in suis actuariis stabiliti subsistebant; nonnullos autem ensibus cominus ferientes obtruncant. Cum vero longius ab ipsis remoti essent, neque propiores fierent, tum oblongis hastis eos adoriebantur, falcatasque hargaphas restibus illis, quibus arundines erant colligatae, immittentes, dissecerunt ex ordine universas et compagem dissolverunt. Tum demum dissectis ab invicem calamis, sparsimque mari innatantibus,

ἄλλήλων, καὶ σκοράδην ἐπινηχόμενοι, ἄλλος ἄλλοθι ἀπεπτύε- A. C. 858
το. οἱ δὲ Οὐρῶν, τῆς βάσεως αὐτοῦς ἐπιλειπούσης, ἀθρόον L. I. 32
κατεδύοντο ἐν τῇ βάρει καὶ ἔθνησκον ἀχρήστον ποτοῦ ἐμ-
πιπλάμενοι. οὕτω τε ἅπαντες διεφθάρησαν, καὶ οὐδεὶς ὅστις
5 αὐτῶν ἀνὰ τὴν ἡπειρὸν ἐπανῆκεν.

κγ'. Αὐτίκα δὲ οἱ Ῥωμαῖοι τὰ ὄπλα τῶν δυσμενῶν
ἀνελόμενοι, ὅποσα γε ἄνω ἔτι ἐφέρετο καὶ ἐπέπλει, καὶ ἐς τὰ P. 169
πρότερα χωρία κατάραντες, μεγίστης ἡδονῆς καὶ θυμαθίας
ἅπαντα ἐπλησαν τὸν στρατὸν, γεγηθίας ἐπὶ τοῖς ξυνε-
10 χθείσει. καὶ οὖν ἀθροισθέντες ἅπαντες ἐς ταῦτ', ἀποχρήσα-
σθαι ᾤοντο χρῆναι κἂν τοῖς ἐφεξῆς τῷ καιρῷ καὶ τῇ τάξει
τοῦ προτερήματος. τοιγάρτοι ὀλίγαις ὕστερον ἡμέραις εὖ μά-
λα καθοπλισθέντες, ἐκδρομὴν ἀθρόον ἐκ τοῦ περιβόλου πε-
ποίηται, καὶ προσβάλλουσι τῇ λοιπῇ πλήθει τῶν ἐφεδρευόν-
15 των βαρβάρων ἀνωμένων ἔτι ἐπὶ τῇ ξυμφορᾷ καὶ κατεπη-
χότων. τότε δὴ οὖν ὁ Γερμανὸς, ἄτε δὴ νεώτατος ὢν καὶ
οὐπω ἐντελῶς τὰς τῆς φύσεως ἐπέχειν ὁρμὰς καὶ ἐγκατείρ-
γειν δυνάμενος, ἀλλὰ πλεόν τοῦ προμηθοῦς καὶ βεβηκότος
τῷ φιλοδοξοῦντι τοῦ τρόπου καὶ προθυμουμένῳ πέρα τοῦ B
20 μετρίου ἐγκείμενος, ἀφειδῶς ἐπῆει τοῖς πολεμίοις καὶ προ-
κινδύνεε, οὐ στρατηγικῶς ἐπέιγων καὶ διατάττων, ἀλλὰ στρα- V. 118
τιωτικώτερον συμπλεκόμενος τῷ τοι ἄρα καὶ πλήττεται βέ-

1. ἀπεπτύσσετο Par. 2. αὐτοῦς R, αὐτοῖς vulg. 3. ποτοῦ
R. et Intrp. *insueta potione*, ποταμοῦ vulg. 9. ἅπαντα R. et
Intrp. (Cl.), ἅπαντες vulg. 12. εὖ μάλα add. ex R. et Intrp.
armis quam optime communiti. 16. νεώτερος Par. 17. ἐγκα-
τείρειν Suid. s. v. ἀφειδήσας.

alius alio disiectus est. Hunni vero, cum basis naviculae eos defi-
ceret, confestim in profundum demersi sunt, insueta potione ingur-
gitati. Atque ita universi perierunt, neque quisquam omnino eorum
ad continentem rediit.

23. Romani vero, abreptis confestim hostium armis, quotquot ad-
huc aequori innatabant, et ad priora loca reversi, summa voluptate et
gaudio universum exercitum implerunt, felici successu ovantem. Quo-
circa omnes in unum collecti utendum esse etiam in posterum occa-
sione rei que bene gestae opportunitate censebant. Paucis itaque postea
diebus sumtis armis, eruptionem confestim e muro fecerunt, reliquam-
que barbarorum multitudinem invaserunt, recenti adhuc clade moe-
rentem atque percussam. Tum vero Germanus, utpote admodum
iuvenis, quique nondum perfecte impetus naturae frenare compe-
scere poterat, sed gloriae cupiditati audaciaeque magis, quam pru-
dentiae securitatisque ultra modum addictus, intrepide hostes adortus
est, conflictusque discrimen adit, non praefecti in morem urgens
incitansque et mandans, sed ipse instar militis manus conserens; unde

- A. C. 558 λει τὸν μηρόν, ὡς μικροῦ δεῖν μελλῆσαι ἀπόμαχος ἔσεσθαι.
- L I. 32 πλὴν ἄλλ' ἢ τῶν ἐφεισηκότων πραγμάτων ἀνάγκη, καὶ τὸ μέγεθος τοῦ ἐγχειρήματος ἐγκρατέστερα τῆς ὀδύνης γεγένηται καὶ οὐ πρότερον ἀνῆκεν αὐτός τε μοχθῶν καὶ τοῖς ἄλλοις ἐγκλευνόμενος, πρὶν σφόδρα πημῆναι τὸ δυσμενὲς καὶ πολ-5
 λούς ὄσους διαχειρίσασθαι. τότε μὲν οὖν διελύετο ἡ μάχη καὶ οἱ Ῥωμαῖοι αὐτῆς εἴσω τοῦ ἐρύματος ἐπανῆλθον, γινώ-
 C σκοντες ὡς οὐκ ἀσφαλὲς αὐτοῖς οὐδὲ εὐβουλον κατὰ πολὺ τῷ πλῆθει ἐλαττουμένοις, εἶτα μέχρι παντός συστάδην διαγωνίζεσθαι. εἰς τοῦτο δὲ ὅμως οἱ βάρβαροι ἤλασαν ἀπορίας ἐπί-10
 τε τῇ ἐκ τῶν ναυαγίων φορᾷ, καὶ ὅτι ἀθρόον οἱ Ῥωμαῖοι κατ' αὐτῶν προσβολὴν ἐποιήσαντο, ὡς μεθεῖναι αὐθημερόν τε ἀμφὶ τὴν Χερσόνησον πεδία, καὶ πρὸς τὸν Ζαβεργάν τε καὶ τὸν ἀμφ' αὐτὸν ὄμιλον ἀφικέσθαι, ἠττημένοι πρὸς ἠττη-
 μένους. οἱ δὲ ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα πρότερον ἐσταλμένοι, οὐδὲν τι εἰς
 ἀξιαφήγητον ἔδρασαν, μήτε τῷ Ἴσθμῷ προσβαλόντες, μηδὲ γε
 τὴν ἀρχὴν τὰς Θερμοπύλας παραμειψάμενοι διὰ τὴν φρουρὰν
 D τῶν ἐκεῖσε ἰδρύνθαι τεταγμένων Ῥωμαίων. τοιγάρτοι ἀποχω-
 ρήσαντες καὶ οἶδε, τῆς ἐπὶ τὴν Θράκην εἶχοντο πορείας, ὡς ἐν
 αὐτῇ κατὰ τὸ εἰκὸς τοῖς ὁμοφύλοις προστεθησόμενοι, καὶ κοινῆ-20
 τοκοιπὸν ἐς τὰ σφέτερα ἐπανήξοντες. οἱ δὲ ἀμφὶ τὸν Ζαβεργάν οὐ πρότερον ἀποστήσεσθαι ἔφασαν, πρὶν ἂν χρήματα

6. διαχειρίζεσθαι R. 11. ἀθρόον vulg. 22. ἔφασαν R., ἔφρασαν vulg. χρήματα πολλά R.

et sagitta femur ictus est, ita ut parum abfuerit, quin ei pugna excendendum esset: praesentis tamen status necessitas et rei, quam aggressus erat, magnitudo dolorem vicit: neque prius destitit et ipse pugnare et aliis animos addere, quam ingenti damno hostes affecisset, plurimique ex iis essent caesi. Tum itaque soluta est pugna, et Romani se in suas munitiones receperunt, neque tutum neque consultum rati, si, cum longe essent copiis inferiores, stataria semper pugna cum hoste confligerent. Barbari nihilominus eo consternationis sunt redacti, partim ex naufragis tabulis, quae per mare raptabantur, partim quod Romani subitam in ipsos eruptionem fecissent, ut eo ipso die campis Chersoneso circumiacentibus excesserint, et ad Zabergan eiusque copias, victi ad victos, pervenerint. Qui vero in Graeciam antea missi erant, nihil plane memoratu dignum gesserunt, nullo in Isthmu impetu facto, sed ae Thermopylas quidem initio transgressi, quod illas Romanorum praesidia inaedissent. Quocirca etiam hi discedentes, iter Thraciam versus sunt ingressi, ut in ea suae gentis hominibus coniuncti, simul deinceps ad sua reverterentur. Zabergan vero eiusque copiae non antea se discessuros iactabant, quam ingentem auri vim a Romanis abstulissent, quemadmodum

ὡς πλεῖστα παρὰ Ῥωμαίων κομίσαιτο, καθάπερ οἱ Οὐτίγου-Α. C. 558
 ροι· τούς τε αἰχμαλώτους, εἰ μὴ θῦττον πρῖαιτο οἱ ἐπιτή-^{1. 132}
 δειοι, ἀποσφάττειν αὐτικά ἠπέιλουν. ὁ δὲ βασιλεὺς χρυσίον
 αὐτοῖς ἔστειλεν, ὅποσον ἀποχρῆν ᾤετο ἔς τε τὰ λύτρα τῶν ξυν-
 5ειλημμένων, καὶ ὅπως εἰρηναῖοι τολοῖπὸν ἀπαλλαγέεν τῆς χῶ-
 ρας. καὶ δὴ ἄλλους τε πολλοὺς ἀπέδοντο, καὶ δὴ Σέργιον τὸν
 Βάκχον τὸν στρατηγόν· ἐαλώκει γὰρ ὀλίγου ἔμπροσθεν καὶ αὐ-
 τὸς ἀπαισιᾷ τινὶ χρησάμενος τύχῃ, καὶ ἐν τοῖς αἰχμαλώτοις ἐτέ- P. 170
 λει. οὕτω τε μόλις ἐπαύοντο λεηλατοῦντες, καὶ τῆς οἴκαδε
 10εἶχοντο πορείας, ἀναλαβόντες οὐκ ἔς μακρὰν καὶ τοὺς ἐκ τῆς
 Ἑλλάδος ἀφικομένους.

κδ'. Τοῖς μὲν οὖν τῆς πόλεως τῆς βασιλίδος ἀστοῖς αἱ
 τοιαῦται ξυνθήκαι ἀγενεῖς εἶναι ἐδόκουν καὶ αἰσχροὶ καὶ ἀνε-
 15λεύθεροι· εἶγε ὥσπερ οὐ φορητὸν ὑπάρχον, ὅτι δὴ πλησιαί-
 15τατα τῆς πόλεως οἱ πολέμιοι ἀφιγμένοι καὶ ἐγγελάσαστες,
 οὐκ αὐτοὶ πανωλεθρία διεφθάρησαν, ἀλλ' ἔτι καὶ χρυσίον
 ἔκομίσαντα χριστήριον, ὥσπερ ἡμῶν ἔς αὐτοὺς πεπλημε-
 ληκότων. ἡ δὲ τοῦ βασιλέως γνώμη ἔς ἄλλο τι μεῖζον ἐώρα, B
 ὅπερ οὐκ ἔς μακρὰν ἀποβὰν ἔπεισε τοὺς πρότερον νεμεσῶν-
 20τας ὑπερύγασθαι αὐτὸν ὡς ἄγαν προμηθῆ καὶ ἀγχινοῦστατον

1. Οὐτίγουροι correxi ex p. 30a. 3, 3o3. 11. et Menandro histo-
 rico., Οὐτίγουροι vulg., Οὐτίγουροι R. 4. τῆ ins. ex R. 6.
 δὴ om. R. 8. τινὶ χρῆσ. R., χρῆσ. τινὶ vulg. 13. ἀνε.....
 R. cum lacuna usque ad οὐκ αὐτοί, tum autem pergit: τοῦ παν-
 ωλ. 14. εἶγε ὥσπερ οὐ φορητὸν ὑπάρχον. Ita haec, quae cer-
 te non bene habent, in Par. leguntur: in Lugd. et ed. pr. nega-
 tio omittitur. In R. lacunam esse iam dixi. Intpr. nec plane ex-
 istimabant id quodam pacto ferendum. 16. καὶ om. R. 19.
 ὅπερ R., ὡσπερ vulg. et Intpr. 20. ὡς R.; ἔς vulg.

Utiguri; et captivos, nisi ab eorum propinquis quamprimum redi-
 merentur, confestim iugulatos sese minabantur. Imperator vero
 tantum auri eis misit, quantum redimendis captivis suffecturum cen-
 sebat, et ut pacifici deinceps regione excederent. Barbari itaque cum
 alios multos restituerunt, tum vero etiam Sergium Bacchi filium
 praefectum; captus enim fuerat etiam ipse paulo ante, infausta quadam
 usus fortuna, et inter mancipia censebatur. Atque ita aegre tandem
 a praedando abstinerunt, et domum versus iter instituerunt, assum-
 ptis secum non multo post etiam iis, qui e Graecia advenerant.

24. Civibus itaque urbis regiae haec pacta parum honesta esse
 videbantur, immo turpia atque illiberalia; perinde ac si intolerabi-
 le esset, quod hostes, qui quam proxime ad urbem venerant, eique
 per ludibrium insultarant, non ipsi ad internecionem caesi essent,
 sed insuper etiam aurum donativum abstulissent, quasi nos in ipsos
 deliquissemus. Imperatoris vero mens atque consilium ad aliud quid-
 dam maius respiciebat, quemadmodum eventus non multo post sub-

- A. C. 558 ἔγνω γὰρ χρῆναι μᾶλλον ἀπάση μηχανῇ ξυγκρούεσθαι τὸ βάρ-
 I. 1. 32 βαρον ἐφ' ἑαυτὸ καὶ ἐκπολεμουῖσθαι. ὡς ἂν δὲ τοῦτο συμ-
 βαίη, αὐτίκα, ἕως οἱ ἀμφὶ Ζαβεργιᾶν μαλθακώτερον ἐπορεύ-
 οντο, ἔστειλε γράμμα παρὰ Σάνδιλχον τὸν ἕτερον ἡγεμόνα
 ἔσπονδὸν τέ οἱ ὄντα καὶ μισθοφόρον. ἐδήλον δὲ τοιαύτης
 ἅττα τὸ γράμμα. „Εἰ μὲν θπιστάμενος τὰ παρὰ τῶν Κοτρι-
 γούρων ἐφ' ἡμᾶς μεμελετημένα εἶτα ἐκὼν ἡρεμῆς, θαυμά-
 σαιμι ἂν εἰκότως σοῦ μὲν τῆς ἀπιστίας, ἡμῶν δὲ αὐτῶν τοῦ
 C μὴ τῆς σῆς γνώμης ὀρθότατα ἐστοχάσθαι, ἀλλὰ περὶ τὴν
 κρίσιν διαμαρτεῖν· εἰ δὲ οὐπω μεμαθηκὼς, συγγνωστέον μὲν,¹⁰
 ἐπιδείξεξ δὲ ἂν οὐκ ἄλλως τὴν ἐπὶ τοῦ φθάσαντος ἀγνοίαν,
 ἢ μόνω τῷ μὴ μετὰ ταῦτα μελλῆσαι. παραγεγόνασι γὰρ ἐν-
 θάδε, οὐ τοῦτο μέλον αὐτοῖς καὶ ἐσπουδασμένον, ὅτι μὴ ὡς
 ὁδοῦ πάρεργον, τὸ δεῖν λυμῆσθαι τὰ ἡμέτερα, ἀλλὰ διὰ
 τῶν ἔργων δηλώσοντες, ὅτι δὴ τοὺς μείζονάς τε καὶ ἀρίστους¹⁵
 παρέντες ἐξηπατήμεθα, τὸ ἐπὶ σοὶ πεποιθῆναι προὔργου
 ποιούμενοι. οὐδὲ γὰρ ἀνεκτὸν εἶναι ἡγοῦνται, ἣν τις αὐτοὺς
 ἴσους τε καὶ ἀμφηρίστους τοῖς Οὐτιγούροις ἀποκαλέσῃ,
 V. 119 οὐδὲ εἰ μετρίω τινὶ ὑπερβάλλειν, μόλις δὲ εἶγε σφόδρα πολ-
 D λῶ. καὶ τοῖνυν οὐκ ἀνῆκαν ἀνὰ τὴν Θράκην ἀλώμενοι, πρὶν τοῦ

2. ἑαυτὸ R., ἑαυτῷ vulg. 4. Σάνδιλχον R. vulg. et Menander, Σάνδιλχον Intpr. h. l., ut p. 303. v. 11. ed. Bonn. omnes. 6. πρᾶγμα R., sed in mg. γράμμα. Κοτριγούρων R. et Intpr., Κουτρ. vulg. 11. ἐπιδείξεξ R. 12. Pro μετὰ Par. κατά. 16. τῷ R. in ord., τὸ in mg. 18. Οὐτιγούροις h. l. R. et vulg. 19. ὑπερβάλλοιεν Par.

secutus effecit, ut qui antea ipsum incusarant, tum ut valde prudentem summeque industrium maxima admiratione laudibusque prosequerentur. Staturat enim omni arte allaborandum esse, ut inter se committerentur et colliderentur hostes, atque ita debellarentur. Quod quidem ut statim eveniret, interea dum Zabergan cum suis copiis lentius iter facit, litteras misit ad Sandilchum alterum Hunnorum ducem, foederatum sibi et mercenarium: litterarum huiusmodi erat argumentum: „Si quidem non ignarus eorum, quae Cotriguri in nos tentarunt, tua interim sponte quiescis, merito certe mirer tuam quidem perfidiam, tum vero nos ipsos, qui animum tuum non satis exploraverimus, sed circa iudicium et delectum erraverimus. Si vero ignarus adhuc eorum existis, condonandum id quidem est, nulla tamen ratione praeteritarum rerum ignorantiam nobis probaveris, quam hac sola, si eas posthac non neglexeris. Advenerunt enim huc, non eo animo et studio, (nisi fortassis accessorium hoc viae sit,) ut meas ditiones vastent, sed rebus ipsis declaraturi, quod ipsis ut praestantioribus fortioribusque contemptis decepti simus, cum tibi confidere maluerimus; neque enim hoc tolerandum esse censent, si quis eos et pares et dubiae cum Utiguris praestantiae vocet, neque si modica aliqua re superent, pedum valde magna. Quocirca non

τὸ χρυσίον ἄπαν, ὅπόσον σοι ἀν' ἔτος ἕκαστον μισθοῦ χάριν Ἀ. C. 568
 δωρεῖσθαι εἰώθαμεν, αὐτοὶ ἐκομίσαντο· καίτοι ῥάδιον ἦν I. I. 32
 ἡμῖν, ἢ ἄρδην ἄπαντας ἀποκτεῖναι, ἢ, τὸ γοῦν ἔλαττον, ἀπρά-
 κτους σφᾶς ἀποπέμψασθαι. ἐφήκαμεν δὲ ὁμῶς ἐκάτερα τῆς
 557ς πειρώμενοι δόξης. εἰ μὲν γὰρ ὡς ἀληθῶς ἀνδρείότερος
 εἶ καὶ φρενήρης, καὶ οἶος μὴ ἐπιτρέπῃν τοῖς τὰ σά σφετερι-
 ζομένοις, οὐδ' ἄν ἔλαττον εἴξεις. πάρεστι γὰρ σοι ἐν καιρῷ
 τὸ δυσμενὲς ἀμύνασθαι, καὶ τῇ μάχῃ κεκρατηκότι τοὺς οἰ-
 κείους μισθοὺς ἀπολαβεῖν, ὥσπερ δι' αὐτῶν σοι ἀπεσταλμέ-
 1090νους. εἰ δὲ καὶ τοιαῦτα πρὸς αὐτῶν ὕβρισμένος ἡσυχίαν
 ἄγειν ἐθέλεις, δεδιῶς, οἶμαι, καὶ τὴν αἰσχίστην ἐλόμενος ἄ- P. 171
 πραγμασοσύνην, σὺ μὲν, ὦ γενναῖε, ἀπόμισθος ἔση, ἐκείνοις δὲ
 τὰ παρ' ἡμῶν δεδωρῆσθαι καὶ τολοιπὸν μέγες, εἰ δοκεῖ, τὸ
 φρόνημα, καὶ τοῖς κρείττοσιν εἰκεῖν διδάσκου. εὖ γὰρ ἴσθι,
 1565 ὧ φέριστε, ὡς καὶ τὰς συνθήκας μεταθετόν ἡμῖν ἐπ' αὐτοῦς,
 αἷς δὴ πρὸς σὲ καὶ τὸ σὸν ἐθέμεθα γένος. ἀνόητον γὰρ καὶ
 ἄλλως τοῖς ἠττωμένοις συναδοξεῖν, παρὸν τὸ κρατοῦν οἰκειώ-
 σασθαι."

κέ. Ταῦτα ὁ Σάνδιχλος διὰ τῶν ἐρμηνέων ἀναλεξάμενος,
 20 εὐθύς ἐχάλεπαινε καὶ ἐλύττα καὶ κατέχειν οὐ μάλα οἶός τε
 ἦν τὴν ὀργὴν, ἀλλ' ἀθήμερόν ἴετο τίσασθαι τοὺς Κοτρίγου-
 ρους τῆς ἐς αὐτὸν παροιμίας. πῶς δὲ οὐκ ἔμελλεν ῥαδίως B

11. ὡς ἀπραγμ. R.

19. Σάνδιχλος iterum solus Intrpr., Σα-
 γίλος R., Σάνδιλος vulg.

21. ἴετο R. et vulg.

antea per Thraciam vagari destiterunt, quam aurum omne, quantum tibi quotannis mercedis causa largiri consuevimus, ipsi abstulissent. Atqui facile nobis erat, vel omnes funditus delere, vel minimum ipsos voti nequaquam compotes dimittere. Utrumque tamen omisimus, tuae voluntatis periculum facturi. Si enim revera fortior es et sapias, neque concedis t'ra usurpantibus, ne nunc quidem tibi dissimilis aut te ipso minor eris. Opportunitas enim sese offert hostes vindicandi, utque parta victoria mercedem tuam recipias, veluti per ipsos tibi delatam. Si vero tali contumelia ab iis affectus, quiescere malueris, metuens, ut arbitror, turpissimaeque inertiae te dedens, tu quidem, bone vir, mercedis expers eris, illis vero haec per nos donabitur; et deinceps animos, si videtur, deponere et fortioribus disce cedere. Scito enim, nos foedera etiam nostra ad eos esse translaturus, quae tecum et cum gente tua inieramus. Dementiae enim fuerit etiam aliter, una cum victis in societatem ignominiae venire, cum liceat victoribus adiungi."

25. Haec cum Sandichlo per interpretes essent recitata, statim exacerbatus furebat, impotente ira percitus, eoque ipso die ad vindicandam Cotrigurorum in se contumeliam prorupit. Quo pacto enim non facile eiusmodi verbis concitaretur animus barbarus et arro-

A. C. 558 τοιοσδε τοις δήμασι διαταραχθῆναι ψυχὴ βάρβαρος καὶ αὐθά-
 I. L. 3² δης, καὶ αἰεὶ κερδῶν γλιχομένη; τοιγάρτοι κινήσας τὸν οἰκεῖον
 στρατὸν, πρῶτα μὲν ἐμβάλλει ἀθρόον τοις τῶν πολεμίων
 χωρίοις καταπλήξας τε τοὺς αὐτοῦ μεμενηκότας τῷ ἀπροσδο-
 κήτῃ, γυναῖα πολλὰ καὶ παῖδας ἠνδραποδίστατο. ἔπειτα δὲ καὶ 5
 τοῖς ἐκ Θρακίης ἐπανερχομένοις ἄρτι τὸν Ἰστρον ποταμὸν δια-
 περαιωθεῖσιν ὑπαντιάζει ἐξαπιναῖα· καὶ πολλοὺς ὄσους ἀποκτεί-
 νας, τὰ τε χρήματα αὐτοὺς τὰ παρὰ βασιλέως καὶ ἅπασαν
 τὴν λείαν ἀφαιρεῖται. μόλις δὲ οἱ σεσωσμένοι ἐς τὰ σφέτερα
 ἦδη ἀπονοστήσαντες καὶ κατ' αὐτὸ τοις ἄλλοις γενόμενοι, ἐς 10
 C πόλεμον τοῖς ἐναντίοις καθίσταντο· οὕτω τε ἐξ ἐκείνου ἐπιπλε-
 στον ἑκάτεροι διετέλουν κατ' ἀλλήλων τρεπόμενοι, καὶ τὴν
 δυσμένειαν ἐμπεδοῦντες. νῦν μὲν γὰρ ἐφόδους καὶ λεηλασίας
 ἐποιήσαντο, νῦν δὲ ἐς ἐμφανῆ μάχην παρετάττοντο, ἕως ἑκα-
 τέρωθεν αἱ δυνάμεις διαρῥυεῖσαι ἀνάστατοι ἄρδην γεγένηται, 15
 ὥς καὶ αὐτὴν δήπου τὴν πάτριον ἐκωνυμίαν ἀποβεβληκέναι
 ἐς τοῦτο γὰρ συμφορᾶς τάδε τὰ Οὐννικὰ ἔθνη ἐξώκειλεν, ὥς
 εἶπερ ἄρα τι αὐτῶν καὶ μεμνήσκον μέρος, σποράδην ἑτέροις
 D δουλεύειν, καὶ ἐς τὸ ἐκείνων ὄνομα μεταβεβλησθαι. οὕτω δὲ
 τι αὐτοὺς ἐνεργότατα μετῆλθον αἱ ποιναὶ τῶν προτέρων ἀσε- 20
 βημάτων. ἀλλ' ἡ μὲν παντελής τοῖνδε τοῖν γενοῖν ἀνατροπὴ καὶ
 κατάλυσις χρόνῳ· ὕστερον ξυνηέχθη, καὶ μοι εἰρήσεται ἑκα-

3. πρῶτα R., πρῶτων vulg. 6. ποταμὸν om. R. δια-
 περαιωθεῖσιν R., περαιωθ. vulg. 7. ἐξαπιναῖα R., ἐξαπι-
 ναίως vulg. 10. κατ' αὐτὸ R., κατὰ ταῦτο vulg. 14. ἐποι-
 ῆσαντο R., ἐποιούντο vulg. ἐμφανῆ R. (Cl.), ἀφανῆ vulg.
 15. αἰ om. R. 21. καὶ κατάλ. R., καὶ ἡ κατάλ. vulg.

gans, semperque quassati inhians? Motis itaque suis copiis, primum quidem repente hostilia oppida invadit, et habitatoribus inopinato insultu perculsis, magnam mulierum et puerorum vim captivam abduxit, deinde etiam in eos, qui e Thracia redierant et recenter Istrum fluvium traiecerant, ex improviso irruit, et quamplurimis caesis, pecuniam omnem ceteramque praedam iis eripit. Qui vero ex his evasere, cum agris ad suos recepissent reliquisque copiis coniunxissent, aciem adversus hostes instruxerunt, atque ita deinceptis multo tempore in mutuas caedes conversi, inimicitias corroborarunt. Modo enim insultus faciebant praedasque agebant, modo aperta acie decertabant, donec fractis collapsisque utrimque viribus, penitus subversi delictique fuerunt, adeo ut patriam etiam appellationem amiserint: eoque calamitatis Hunnicæ istae nationes sunt redactae, ut si aliqua adhuc eorum pars reliqua sit, sparsim aliis inserviat, et ab illis appellationem acceperit: adeo utique atroces poenas praeteritae suae impietatis luerunt. Absolutissima vero harum nationum eversio atque internecio postmodo accidit; singulaeque mihi conveni-

στα προσηκόντως ἀρμοζομένῳ ὡς οἶόν τε τῇ τῶν χρόνων ἡμο- A. C. 558
 λογία. τῆς δὲ στάσεως ἔτι ἀκμαζούσης καὶ κατὰ τὸ Βυζάντιον I. L. 3a
 ἀπαγγελλομένης, τότε δὴ ἅπασιν ἀνωμολόγητο καὶ διαδηλο-
 τάτη ἐδείκνυτο ἢ τοῦ βασιλέως προμήθεια καὶ εὐβουλία, ὅτε
 5 δὴ τῶν βαρβάρων ὑπὸ σφῶν διαφθειρομένων, αὐτὸς ὅπλα μὴ
 κινῶν πάντως ἐνίκα τῇ γνώμῃ δ' ἑκατέρῃ ῥοπῇ τοῦ πολέμου,
 καὶ ἀπῆλαυε τῆς ἐλπίδος. ἐπειδὴ γὰρ ἐμόχθουν ἐκάστοτε τοὺς
 οἴκοι δεινοῖς ἐνησχολημένοι, οὐκέτι κατὰ Ῥωμαίων χωρεῖν
 διεννοῦντο· ἀλλὰ καὶ ὅποι γῆς ἐτύγχανον ὄντες, τοὺς πλείστοις
 10 ἡγνόνητο.

enter servato, quoad eius fieri poterit, temporum consensu dicentur.
 Vigente vero adhuc seditione, et Byzantium renuntiata, tum demum
 cognita fuit manifesteque declarata Imperatoris prudentia et consilii
 rectitudo, quod nimirum barbaris se invicem conficientibus, ipse
 arma non movens, vicit omnino consilio in utraque belli inclinatione,
 et potitus est sua spe. Cum enim laborarent, quotidie domesticis
 malis occupati, haudquaquam deinceps Romanorum ditionem infe-
 stare in animum suum inducebant; sed et ubi terrarum essent, a
 plurimis fuit ignoratum.

BONAVENTURAE VULCANII
NOTAE

IN AGATHIAE HISTORIAS.

P. 178 Pag. 1. ed. Par. [p. 5. ed. Bonn.] Ἀγαθίων. Auctor hic
V. 126 ab omnibus vocatur Ἀγαθίας, ut et ipse de se loquens pag.
5. lin. 29. [8, 18.] ἐμοὶ Ἀγαθίας μὲν ὄνομα. In Epigrammatibus
tamen interdum se vocat Ἀγαθίων.

Σχολαστικῶν. Hoc est, *συνηγόρου*, sive advocati. Erant enim inter alias scholas sive collegia etiam iuris peritorum scholae, unde scholastici dicti. Iuri vero se legibusque Romanis operam dedisse testatur Agathias pag. 5, lin. 31. [9, 1.] τέχνη δὲ τὰ Ῥωμαίων νόμιμα; καὶ οἱ τῶν δικαστηρίων ἀγῶνες. et sub initium libri tertii testatur se a mane in vesperum in porticu regia forensibus negotiis implicari, ut pulcherrimo epigrammate ad Silentiarium, cuius initium est ἐνθάδε μὲν χλοάζουσι, testatur se iuris studio occupationibusque forensibus ab agris et a sylvis et suavissimo in iis avium concentu, et ab amoribus suis avelli; his verbis, quibus epigramma claudit,

— ἀλλὰ με θεσμοὶ
εἴργοισιν ἠαδινῆς τηλόθι δορκαλίδος.
quod Ill. V. Ios. Scaliger ita vertit,

— Sed me iuris tutela, piusque

Dorcalide a tenera tam procul arcet honos.

Pag. 3. lin. 38. [6, 14.] ἑτέρα τε πολλά. Haec ad lineam usque 12. pag. 4. [7, 3.] ad verbum γινώσκειν omisit vetus interpres, cum tamen elegantissimam contineant poëtices commendationem e Platone desumptam.

Pag. 5. lin. 55. [9, 2.] Μύριαν. Falluntur qui Agathiae patriam fuisse putant Smyrnam, quae vel locus Corinthi, vel Corinthus ipsa fuit; error inde meo iudicio natus, quod apud Suidam ita legatur, Ἀγαθίας σχολαστικός συμριναῖος: cum τὸ συμριναῖος non sit nomen patriae, sed referendum sit ad σχολαστικός, quod nimirum ibi scholasticum sive ad-
P. 179 vocatum egerit, tametsi medicorum potius scholis Smyrna

fuit celebris, ut iurisconsultorum Berytus. pag. 4. lin. 35. [7, 16.] a voce ἀλλὰ usque ad lin. 2. pag. 7. [10, 8.] ad verbum ἀξίων omissa sunt a Persona vetere Agathiae interprete, quum tamen elegantissime in his historiam multum habere cum poetica affinitatis ostendat, et patriam suam accurate describat; ac denique historicorum sui temporis adulatoria vitia perstringat, quod plerique eorum encomia, non historiam scribere videantur.

Pag. 8. lin. 21. [12, 11.] lege potius dualiter Ῥωμαίω. tametsi non verti *Romani erant*, sed a *Romanorum partibus stabant*, quod haec nomina Stotzas et Gontharis Romanorum appellationes nequaquam esse videantur.

Pag. 9. lin. 19. [13, 8.] ἄωτα. si durius videtur ἄωτα interpretari *inaudita* pro ἀνηκουστα, ut omnino Graecis ea significatione est insolens vox, lege potius ἄτοπα καὶ παράλογα.

Pag. 13. lin. 1. [17, 3.] οὐ νομάδες. *Campestres*; incertis sedibus errantes, ut Scythae, de quibus Horatius, *Campestres melius Scythae, Quorum plaustra vagas rite trahunt domos*. Nam pastores, ut vertit Persona, sunt νομῆες. lin. 5. [l. 6.] θεῖον θεραπεῖαν. Nimis quam inepte Persona *medelis* vertit, cum dicat, Francos religione et cultu numinis convenire cum Romanis. lin. 29. [19, 2.] ἐς ἐκείνου τοῦ καιροῦ. ἐς accipio pro ἕως, ut et Hom. ἐς τι pro μέχρι τινός.

Pag. 14. lin. 28. [20, 4.] ἐνέρσει. Est autem ἐνεργίς nexus capillorum in acutum desinens, qui quidem in viris vocatur κρώβυλος, in mulieribus κόρυμβος, in pueris σκόρπιος. lin. 35. [l. 20.] Θευδέριχος * ἀλούς. Tametsi non male legi possit Θευδέριχος ἀδελφός, malui tamen veterem lectionem retinere, et lacunam supplere adiectione vocis νόσῳ: qua phrasi Agathias etiam alibi utitur, νόσῳ ἀλούς, morbo correptus.

Pag. 15. lin. 27. [22, 9.] lege οὐ τῶν τιθασῶν δήπον τούτων καὶ ἀροτήρων. nisi mavis subaudiri τὸ, εὐκίως.

Pag. 17. lin. 28. [26, 18.] Ἄλανώ. Ita V. C. legendum omnino Ἀλεμάννω.

Pag. 20. lin. 21. [32, 16.] οὐκ ἀριθμητῆ. Suidas in voce Ἀλιγέρνης legit οὐ σταθμητῆ, recte. Est enim τὸ σταθμητόν idem quod μετρητόν; vox Arriano familiaris. lin. 31. [33, 9.] ἐνδηλοι. melius ἐκδηλοι. lin. 36. [l. 13.] ἔδοξε ἀποπειρᾶσθαι. Suidas legit ἔδοξε χοῆναι ἀποπειρᾶσθαι. lin. 21. [39, 4.] παρήγε. Suidas legit παρήγαγε. lin. 22. [l. 4.] ἐναλλάδην. Verti, *Complicatim, συμπεπλεγμένως*.

Pag. 24. lin. 1. [40, 10.] ἀτάσθαλον. Vocabulis Homericis frequenter et valde apposite utitur Agathias, quae annotarem explicaremque suis locis per Homerum, nisi Homerum potius per Agathiam commodius alias explicare statuis-
Agathias.

sem. *lin.* 10. [*l.* 18.] *μαθεῖν*. Suidas rectius legit *μεταμαθεῖν*.

Pag. 24. *lin.* 40. [42, 3.] *οὐ σύνηθες*. Suidas οὐ γὰρ *σύνηθες*.

Pag. 26. *lin.* 25. [45, 13.] *δυσθανατῶν* verti, *Cum morte conflictans*. qua voce in eadem fere significatione utitur etiam infra *pag.* 98. *lin.* 36. [189, 3.]

Pag. 27. *lin.* 12. [47, 2.] *ὑπερήμει*. Legendum omnino *ὑπερήμεκται*. hoc est *molestie et indigne tulit*. Frequens est apud Herodotum usus Ionici verbi *ήμεκτεῖν*, quod interpretatur Scholiastes *δυσφορεῖν*. et *περιήμεκτεῖν*, hoc est *ἀγανακτεῖν*, *δυσκολαίνειν*, *ἀνιασθαι*. *molestia et moerore affici*: ita ut τὸ ὑπὲρ Agathiae significet *ὑπερβολήν*, ut τὸ περὶ Herodoto τὴν περισσότητα. *lin.* 20. [*l.* 10.] *καὶ παιδείας μὲν αὐτῷ οὗτοι μάλα μεστῶς*. Vitium est Cod. MS. Legendum omnino *μετῆν*. ut et Suidas legit, et Agathias hac ipsa *pag.* *lin.* 11. [*l.* 1.] utitur, *εἰ μετῆν ἐν μέρει καὶ εὐβουλίᾳ τῇ ῥώμῃ*. multisque aliis in locis hac phrasi utitur.

Pag. 28. *lin.* *anter.* [50, 18.] *ὄνομα Ἰλλυρικόν*. Persona videtur legisse *ἔρυμα*. vertit enim, *Castello Illyrico*.

Pag. 29. *lin.* 19. [51, 13.] *ὁμολογία*. Crediderim Agathiam scripsisse *ὀγκολογία*.

Pag. 30. *lin.* 6. [53, 3.] *μεταπύργια*. Vitruvius haec intervalla turrium appellat. *lin.* 12. [*l.* 8.] *ἀρομοσταί*. *Moderatores vel correctores* rectius eos vocandos censui, quam P. 180 ut Persona, *legatos*. *lin.* 39. [54, 9.] *μόνον*. Persona legit *βόνον*, quem etiam secutus sum; tametsi codicis mei lectio magis placet.

Pag. 31. *lin.* 9. [55, 5.] *ἐς νέωτα*. Misere lapsus est vetus Interpres vertens: *ad Neota oppidum*; qui error ipsum etiam Agathiae interpolatorem ita subterfugit, ut in Indice Agathiae annotarit, *Neota oppidum*, cum *ἐς νέωτα* significet *ἐς τὸ ἐπιὸν ἔτος*, in proxime sequentem sive novum annum. Redintegratum enim est bellum statim ineunte vere sequentis anni. Ita enim orditur secundum librum Agathias, *ἤδη δὲ τοῦ ἤρος ἐπιγενομένου*. *lin.* 19. [*l.* 13.] *τὰ ἀρχεῖα* verti *Archiva*, per quae eam Curiae partem, in qua haec asservantur, intelligo. *lin.* 22. [*l.* 15.] *κιγκλίδων*. Eleganter explicat etymon vocis latinae *cancellaria*, eiusque usum, arcendo scilicet vulgo. *lin.* 24. [*l.* 17.] *ὄπαδῶν πρωτοστάτης*. Hunc Primitivum domesticorum vocat Notitia Imperii. ita infra Agathias *pag.* 35. *lin.* 43. [80, 9.] *Ζάνδαλός τε ὁ τῶν ὄπαδῶν ἐπιστάτης τοῦ τε θητικοῦ καὶ τοῦ οἰκετικοῦ*.

Pag. 34. *lin.* 32. [61, 22.] *παλίωξιν*. hoc est, ut recte interpretatur citans hunc ipsum Agathiae locum Suidas, *ἐξ*

ἐπιστροφῆς διώξιν, quod ἐπιτήδευμα sive artem, μεταστροφά-
δην scilicet, hoc est retroversim in fuga pugnandi, Agathias
barbaris peculiarem fuisse scribit infra pag. 64. lin. 4. [120, 15.]
unde elegantissimum illum Hunnorum morem, et quo pacto
ea ratione multo gravius hostem laedebant, petere potes.
Est vero etiam παλιώξις vocabulum plane Homericum, de
quo alias, ut supra pollicitus sum, commodior erit dicendi
locus.

Pag. 35. lin. 8. [64, 4.] καὶ θαμὰ τῆ σάλπιγγι καταβομ-
βεῖσθαι. Annotavit hunc locum in suis Animadversionibus
Hadrianus Iunius lib. 1. cap. 4. et versionem Personae, quae
sic habebat, et tuba classicum personante obtuntli, sic corri-
git, et confestim tuba classicum canente, ad signa turmatim V. 127
cogi. addens, id enim est meo quidem iudicio καταβομβεῖ-
σθαι, instar apum examinis condensari, vel apum more con-
volare. Ego hoc tantum Narseti propositum fuisse arbitror,
ut et equitum et equorum aures crebro tubarum clangore
personarentur eique assuefierent. Alia erant multa eo loco
digniora, quae Iunii aut alioqui illius, qui totum Agathiam
interpolavit, obelisco configerentur, cuius generis est illud
καὶ τὰ λήϊα ἐμιαίνετο; quod ille ita vertit, praedaque omnis
conspurcabatur, pro segetes polluebantur, cum videlicet pas-
sim sparsa iacerent cadavera. Vere autem Iunius caput illud
hisce verbis claudit: *Libri materiam nasci mihi video, si
cunctas, quae in eo auctore latent, mendas sanare vel saltem
stibio inducere velim.*

Pag. 36. lin. 4. [64, 17.] βρεττία. melius βρεττία.

Pag. 37. lin. 12. [67, 5.] οὐ μάλα ἤροκεσεν ἐπαμῦναι. Verti
potuit. Persona videtur legisse ἤροκεν. Vertit enim cum
fratri auxilia mittere nil placuisset. lin. 14. [l. 7.] πικνῆς. Te-
status sum in Epistola ad Lectorem me pleraque veteris Co-
dicis vitia ita ut erant consulto in hac editione reliquisse,
eorumque correctionem Notis reservasse. Legendum itaque
omnino πικένης, ut et verti, vel πενκεντίνης. lin. 24. [l. 16.]
ἐν αὐτῷ δὴ τῷ αἰγιαλῷ τοῦ Ἴονικοῦ κόλπου. Hoc loco Adriam
vocat Ionicum sinum, supra pag. 35. [65, 1.] dixit Adriam
pertinere ad Hydruntem. hinc incipere Ionicum.

Pag. 38. lin. 11. [69, 9.] Ἀλπισκοτίας. Quod alii plu-
raliter duabus vocibus dicunt ἄλπεις κοτίας, hoc Agathias
ignorantia linguae latinae unica voce per genitivum sin-
gularem protulit. lin. 46. [70, 18.] νηφάλοιοι. Verti sana sive
integra mente, hoc est σώφρονες: opponit enim hos duci
ipsorum, de quo antea dixit: παραπλήξ τε ἐγενόνοι καὶ ἐλύτ-
τα περιφανῶς, καθάπερ οἱ ἐκφρονες καὶ μεμηνότες. Notum
est illud Epicharmi, νῆφε.

Pag. 39. lin. 8. [71, 8.] μέλειν. Frequens est in V. C. hic error του μέλειν pro μέλλειν, et vice versa. Ex mea versione facile erit cuivis haec talia emendare. *lin. 46.* [72, 20.] ὡς καὶ ἐν αὐτῷ κεισόμενον πολέμον καταρχεσθαι. Sbmniat Persona, cum vertit, ita ut vel dormienti sibi liceret iam bellum inferre. pro, tanquam in ipsius potestate futurum esset **P. 181** bellum instaurare, cum vellet. Nimis nota est phrasis θεῶν ἐν γούνασι κείται, ad quam alluditur.

Pag. 41. lin. 32. [76, 2.] παλιμβουλία. Suid. παλιμβουλία. utraque lectio est bona.

Pag. 42. lin. 5. [77, 1.] προσάγει. Suid. παρεισάγει. *lin. 15.* [l. 10.] οἱ δὲ Ῥωμαῖοι. adde κύριοι. *lin. 46.* [78, 15.] ἐφ' ὅτι οὖν καὶ σφαλέντα. Aut deest τὸ πταίσαντα, vel redundat τὸ καί.

Pag. 43. lin. 5. [79, 1.] καὶ λίαν φρονοῦντι ἐῶκει. Persona et prudentiae sibi nimium vindicare. Quam apte convenit prudentia cum eo quod praecedit θρασύς γε ἦν καὶ ὑπαγόρας scilicet. Immo vero hoc in eo damnabat Narses, quod ita esset pervicax et prae fractus, neque illum facti sui poeniteret, sed adhuc sanguinarium animum et caedem spirantem prae se ferret. Quo fit, ut omnino legendum censeam φονῶντι. Suidas voce φονῶντες. οἱ δὲ λέοντειον ἐβρουχῶντο φονῶντες, hoc est, φονῆσαι προηρημένοι, caedis avidi.

Pag. 44. lin. 16. [81, 10.] θορύβῳ εἶχοντο. Non male etiam legeris εἶποντο.

Pag. 47. lin. 8. [86, 19.] οὐ δὲ ὡς πορῶσάτω. Aut παρεῖλκει τὸ οὐ δὲ, aut legendum coniunctim una dictione ἀδεως, qua voce saepe utitur Agathias. *lin. 19.* [87, 6.] σεσαγγημένοι. Vetus Cod. aliam lectionem ad marginem habebat, σεσαγγμένοι. quae et melior est et Agathiae usitata, pro πεπληρωμένοι. *lin. 28.* [lin. 13.] ῥεῖθρα Κασωλίνου. Citatur etiam hoc Epigramma libro, cui titulus, φιλοπόνημα Κωνσταντίνου υἱοῦ βασιλέως Λέοντος τοῦ σοφοῦ περὶ τῶν τῆς δύσεως ἦτοι Εὐρώπης θεμάτων, Themate undecimo dicto λογιβαρδίας: quem librum ad me misit Cl. V. et de omni literatura optime meritus Petrus Pithoeus. eumque volente Deo, ubi libentem nactus fuero typographum, (nam ille περὶ θεμάτων ἀνατολικῶν iam antea a me editus est,) in lucem emittam. In eo itaque Constantinus de Butelino ita scribit: ἐπὶ τῶν ἡμερῶν Ἰουστινιανοῦ, μᾶλλον δὲ Ζήνωνος, παρέλαβον οἱ Γότθοι τὴν τε Νεάπολιν, καὶ τὰς λοιπὰς παρακειμένας πόλεις, ὧν ἦρχε Βουτελίνος ὁ τῶν Φραγκῶν στρατηγός, ὃν κατεπολέμησεν ὁ Νάρσης παρὰ τὸν ποταμὸν Κασσουλίον, καὶ τελείως ἠφάνισε, καθὼς τὸ ἐπίγραμμα λέγει. *lin. 33.* [l. 17.] pro χεῦμα Constantinus legit ῥεῦμα, et pro δηρὸν, δεινόν.

Pag. 48. lin. 1. [88, 16.] ἀκολασία. Rara significatione pro μωρία, ut et ἀκολασταίνω pro μωραίνω. *lin. 8.* [89, 1.] ὁ δὲ στρατηγός. adde διά.

Pag. 52. lin. 21. [97, 6.] ὅφ' ἐνὶ γὰρ ὑφαίνονται λίθω. Utitur metaphora, qua et Aeschylus in Prometheus: οὗτ'ε πλινθυφεῖς δόμους προσήλους ἦσαν. et de Scythis οἱ πλεκτὰς στέγας ναίουσι.

Pag. 53. lin. 10. [98, 14.] καὶ ἀμαθέστερον τῆς διπλῆς ἐκείνης ἀγνοίας. De duplici hac ignorantia vide Platonem in Sophista, quam ἀμαθίαν vocat τὸ μὴ κατειδότα, δοκεῖν εἰδέναι, cum is, qui rem aliquam non intelligit, putat se intelligere. Ἀμαθία γὰρ θράσος, inquit Thucydides. et plerumque quo quisque indoctior, eo confidentior. quod malum si quem occupet, facit, ne magnos unquam in ulla arte aut scientia progressus facere possit. Nam ut recte ille, οἷήσις ἐστι ἐγκοπὴ προκοπῆς, quod ideo hoc loco dicendum putavi, ut bona ingenia ab hac οἷήσει veluti certissima studiorum peste sibi caveant.

Pag. 54. lin. 4. [100, 12.] τοῦτο δὴ τὸ τῆς ὕλης χωρίον. Verti, quod haec regio, terrena nimirum, sive potius terra ipsa. ita enim etiam infra *pag. 151. lin. 31.* [293, 22.] ὕλης vocabulum hac significatione accipio. *lin. 9.* [l. 17.] ἐν τῇ Ἀσίᾳ καλουμένῃ χώρα. Persona sui similis turpiter et ipse errat, et alios Graecae linguae imperitos in errorem trahit, vertens Trallis civitas olim in Asia, quae Chora nunc dicitur. Non animadvertit τὸ Ἀσία hoc loco non esse nomen substantivum, sed adiectivum, positum pro Ἀσιατικῇ, et τὸ χώρα significare campum. Ego itaque ita verti, *Trallis urbs in Asia nunc ita dicto campo.* Est autem hic campus sive ager Asiaticus, quem Homerus *ἱλ. α.* Ἀσιον λειμῶνα vocat, dicens Ἀσίῃ ἐν λειμῶνι Καῦστριόν ἀμφὶ ῥεέθρα. qui et Καῦστριος et per dialysin Καῦστριος dicitur, a flumine, qui loco est cognominis, et χώρα ipsa κεκανυμένη. Vide Eustathium in Hom. et Dionysium, et Strabonem lib. 12., qui ad locum hunc Agathiae explicandum optime facit. Causam enim addit, quare Trallis totaque illa ad Maeandrum fluvium regio sit terraemotui obnoxia: σχεδὸν δὲ τοι εὐσειστός ἐστι καὶ πᾶσα ἡ περὶ τὸν Μαιάνδρον χώρα, καὶ ὑπόνομος πρὸς τε καὶ P. 182 ὕδατι μέχρι τῆς μεσογαίας. *lin. 16.* [101, 3.] Χαιρήμονα τοῦνομα. Simile huius Chaeremonis exemplum commemorat Philostratus lib. 2. βίων σοφιστῶν. in vita Aristidis; cuius verba operae pretium est hic adferre: ἃ δὲ γε ἐπῆλθεν ἔθνη, Ἴταλοί τε εἰσι καὶ Ἑλλάς, καὶ ἡ πρὸς τῷ Δέλτα κατακτισμένη Αἴγυπτος. οἱ χαλκοῦν ἔστησαν αὐτὸν ἐπὶ τῆς κατὰ τὴν Σμύρναν ἀγορᾶς. οἰκιστὴν δὲ καὶ τὸν Ἀριστείδην τῆς Σμύρνης οὐκ ἀλαζῶν ἔπαινος, ἀλλὰ δικαιοτάτος τε καὶ ἀληθέστατος. τὴν

γὰρ πόλιν ταύτην ἀφανισθεῖσαν ὑπὸ σεισμῶν τε καὶ χασμα-
των, οὕτω τι ἄλοφύρατο πρὸς τὸν Μάρκον, ὡς τῇ μὲν ἄλλῃ
μονηδίᾳ θαμὰ ἐπιστενάξαι τὸν βασιλέα, ἐπὶ δὲ τῷ „ζέφυροι
ἐρήμην αὐτὴν καταπνέουσι” καὶ δάκρυα τῷ βιβλίῳ ἐπιστά-
ξαι, ξυνοικίαν τε τῇ πόλει ἐκ τῶν Ἀριστείδου ἐνδοσίμων πνεῦ-
σαι. lin. 34. [lin. 17.] χρῆματά τε πλεῖστα ὄσα. Strabo lib. 12.
ἐπηγήρωσε δ’ ὁ ἡγεμῶν χρῆματα ἐπιδούς, καθάπερ καὶ πρό-
τερον ἐπὶ τῆς γενομένης συμφορᾶς Τραλλιανοῖς, ἥνικα τὸ γυ-
μνάσιον καὶ ἄλλα μέρη συνέπεσεν, ὁ πατὴρ αὐτοῦ καὶ τοῦτους
καὶ Λαοδικεῦσιν.

Pag. 55. lin. 7. [102, 16.] lege, Ἄνθ’ ὧν συγγενέες τοῦθ’
οἱ βρέτας. In dedicationibus enim subauditur verbum. Virg.
Aeneas haec de Danais victoribus arma.

Pag. 58. lin. 29. [109, 10.] ἦν γὰρ ἐς ἅπαντα δραστήριός
τε καὶ θαρσάλος. Lege haec per parenthesis. δραστήριος bull-
tem barbaris actīvus, ut et Galli *actif*, Hisp. *bivo*, *bull-*
cioso, Latine *acer*. et τὸ δραστήριον, (quod vocabulum Aga-
thiae est admodum frequens,) *acrimonia* in rebus gerendis.
Horat.

— *Acer Deiphobus Excepit hostes.*

Pag. 59. lin. 26. [111, 8.] παραβαλλόμενον. *rectius πε-*
ριβαλλόμενον.

Pag. 60. lin. 11. [112, 15.] Κοταίσιν. *rectius Κοταίσιον.*
lin. 24. [113, 6.] ὁμως ἐμόχθει etc. *rectius meo iudicio*
legitur apud Suidam ὁμως ὡσπερ τις νεανίας ῥωμαλεώτατος
οὐκ ἀπηγόρησε etc. lin. 25. [l. 7.] φοράδην. *Interp. impetu*
facto, absurde: immo vero gestatus, lectica fortassis. lin.
42. [114, 1.] ὄρησι ἢ οἱ κύνας. *Herodotus in Clio, τάδε μὲν*
τοι ὡς κρυπτόμενα λέγεται, καὶ οὐ σαφηνέως περὶ τοῦ ἀπο-
θανόντος, ὡς οὐ πρότερον θάπτεται ἀνδρὸς Πέρσεω ὁ νεκρὸς,
πρὶν ἂν ὑπ’ ὄρνιθος ἢ κυνὸς ἐλκυσθῆ. μάγους μὲν γὰρ ἀτρεκέως
οἶδα ταῦτα ποιέοντας. Ἐμφανέως γὰρ δὴ ποιεῦσι. κατακηρώ-
σαντες δὴ ὧν τὸν νέκυν οἱ Πέρσαι γῆ κρύπτουσι. lin. *ultim.*
[l. 9.] ἐς τὸν ἀγαθοῦ. *addendum meo iudicio δαίμονος.*

Pag. 61. l. 3. [114, 11.] ἔμπνοι ἔτι ἄγονται. *rectius for-*
tassis ἐξάγονται. lin. 16. [21.] ἐκ τῶν σκότου πυλῶν. *Eurip.*
Hecuba, ἦκω νεκρῶν κευθμῶνα καὶ σκότου πύλας λιπῶν. ita
Hom. πύλας ἄδον periphraſtice τὸν ἄδην vocat: per ingres-
sum enim significantur interiora Orci. Nam πύλη vocatur
ipse locus τῆς εἰσόδου. Θύραι vero αἱ σανίδες. lin. 20. [115,
2] ὑπὸ τοὺς χθονίους. *rectius ὑπὸ τοὺς ὑποχθονίους etc.*

V. 128 Pag. 62. lin. 7. [116, 15.] τότε τὸ ἄγος ἀντ’ ἐκείνης. *lege*
ἐκείνου, videlicet ἄγους. ἄγος autem prius vocat μητροκτονίαν,
posterius μοιχείαν. quod eleganter per circumlocutionem vo-
cat Homerus ἔργον ἀεικές, inquiring καὶ ἀναίρετο ἔργον ἀεικές.

*Pag. 63. lin. 6. [118, 14.] γεραίρουσι δὲ ἐς τὰ μάλιστα τὸ ὕδωρ. Strabo de Persarum religione ita, Πέρσαι τοίνυν ἀγάλματα καὶ βωμούς οὐχ ἰδρύνονται. θύουσι καὶ ἐν ὑψηλῷ τόπῳ, τὸν οὐρανὸν ἠγοούμενοι Δία. τιμῶσι δὲ καὶ ἥλιον, ὃν καλοῦσι Μίτραν, καὶ σελήνην καὶ Ἀφροδίτην καὶ πῦρ καὶ γῆν καὶ ἀνέμους καὶ ὕδωρ. lin. 7. [l. 15.] ὡς μηδὲ τὰ πρόσ-
ωπα αἰτῶ ἔναπονίζεσθαι, μήτε ἄλλως ἐπιθιγγάνειν, ὅτι μὴ πότου τε ἕκατι καὶ τῆς τῶν φυτῶν ἐπιμελείας. Citat hunc Agathiae locum Ioannes Brodaeus in doctissimis suis in epigrammata Graecorum Commentariis, sed ita, ut a Persona fuit versus, immo perversus his verbis: *Venerantur autem quam maxime aquam, atque adeo, ut ne hac quidem faciem abluant, nec eam quoquam pacto attingant, sive potandi gratia, sive arbores irrigandi, sive ut aliascunque. Absurda plane sententia. Quis enim nescit, ignem et aquam hominibus adeo esse necessaria, ut hominum societate indigni olim fuerint habiti quibus eorum usu interdiceretur? Nescivit Romanus ille interpres, ὅτι μὴ significare nisi, P. 183 vel praeterquam. Hoc enim vult Agathias, Persas aqua in necessariis tantum ad vitam humanam rebus, potus nimirum et irrigandi plantas causa usos fuisse, non autem ἄλλως, hoc est temere. lin. 12. [l. 19.] τὸ δὲ πῦρ αὐτοῖς τίμῳν τε εἶναι δοκεῖ καὶ ἀγιώτατον. Herodotus in Thalia; Πέρσαι γὰρ θεὸν νομίζουσι εἶναι τὸ πῦρ. τὸ ὧν κατακαίειν τοὺς νεκροὺς οὐδαμῶς ἐν νόμῳ οὐδετέρουσίην ἐστι. Πέρσῃσι μὲν διόπερ εἶρηται, θεῶν οὐ δίκαιον εἶναι λέγουσι νέμειν νεκρὸν ἀνθρώπου. Strabo: Τοὺς δὲ φροσῆσαντας ἢ νεκρὸν ἐπὶ πῦρ θέντας ἢ βόλβιτον θανατοῦσι. Quanto vero in pretio fuerit apud Persas ignis et aqua, testatur elegantissimum Dioscoridis epigramma Anthologiae lib. 3. tit. εἰς δούλους. quod quidem ita habet:**

*Εὐφροάτην μὴ καὶ φιλοῦνμε, μηδὲ μίηνης
Πῦρ ἐπ' ἐμοί. Πέρσης εἰμί, καὶ ἐκ πατέρων
Πέρσης αὐθιγενῆς. καὶ δέσποτα. πῦρ δὲ μίηται,]
Ἡμῖν τοῦ χαλεποῦ πικρότερον θανάτου.
Ἀλλὰ περιστέλλας με δίδου χθονί. μὴ δ' ἐπὶ νεκρῷ
Λουτρά χέης. σέβομαι δέσποτα καὶ ποταμούς.*

lin. 13. [l. 21.] ἐν οἰκίσκοις τισὶν ἱεροῖς. Haec templa apud Persas vocabantur πυρεῖα, Straboni lib. 15. πυραιθεῖα dicuntur, qui et in Cappadocia multa fuisse Persicorum deorum templa testatur, et Magos eorum sacerdotes Πυραιθους dictos fuisse. Ita Romani perpetuum in Capitolio ignem Vestae servabant.

*Pag. 66. lin. 3. [124, 14.] ὡς ἐν ταῖς βασιλείοις διφθέ-
ραις ἀναγεγραμμένα. Verti, ut in regis membranis conscripta.*

Ita veteres glossae: *Διφθέρα*, τὸ βιβλίον; membranum, codex. Continebat vero hic codex eorum, qui tam civiles quam militares dignitates administrabant, nomina, genus, insignia et stipendia, cum magistratus codicillis et principum mandatis. Is codex postea laterculi nomine est appellatus; ut et Cedrenus *πλιθίον* vocat a similitudine videlicet et forma lateris cocti. quemadmodum et olim pugillares a triangulari forma ad imitationem literae Δ, *Δέλτοι* et *δελτωτὰ βιβλία* dicta fuerunt. Huic vero codici laterculi nomen sub Antoninis inditum fuit. Tertullianus enim, qui ea aetate vixit, agens adversus Valentinianos, ubi loquitur de animabus natura bonis, quas Valentinus beatas esse statuebat: *Ex earum*, inquit, *laterculo et in reges et in sacerdotes allegare consueverat*. Erat vero laterculum sive codex ille, de quo diximus, vel membranaceus vel membrana obtectus. Ita Hispani, apud quos hodie multa exstant antiquitatis vestigia et praeclara monumenta, codicem vetustissimum, unde illi familiarum suae gentis genealogias petunt, vocant *El libro del Bezerro*, quod idem est atque *διφθέρα* sive codex membranaceus. Recte autem Etymologicus Graecus *διφθέραν* interpretatur *γραμματεῖον*, ἢ βιβλίον ἢ βύρσαν. Putidam vero, ut in aliis multis vocabulis, etymologiam adfert, dictam *διφθέραν* quasi *δυοφέραν*, *τὴν ἐν τοῖς δύο μέρεσι φέρουσαν γράμματα*. lin. 40. [126, 8.] *τῶν Ὀλόρου*. Annotavit hunc locum olim Hadrianus Iunius lib. *Animadversorum* primo, ubi merito nimis quam ridiculam Christophori Personae versionem exagitat. Et recte caput illud hisce verbis claudit: *libri materiam nasci mihi video, si cunctas, quae in eo auctore latent, mendas sanare vel saltem stibio inducere velim*: cuius viri hoc loco auctoritatem interponere libuit, ut intelligant malevoli quidam homines et alieni laboris obtretractores iniquissimi, quam parum huius interpretis versione adiutus fuerim. lin. 50 [L. 16.] *τὸ ἀχραιφνές ἐκεῖνο τῶν παλαιῶν ὀνομάτων ἐλευθέριον*. Hadr. Iunius lib. et capite modo citatis hunc locum ita vertit: *qui enim fieri potuit, ut pura illa veterum nominum libertas, quae, (omitto rerum naturam,) cum primis est proficua et opportuna, in agresti et barbara lingua conservetur?* alienius paulo cum a mente Agathiae, tum vero a proprietate vocum Graecanicarum. Ego malui vertere: *qui enim fieri poterat, ut puritas illa veterum nominum et nativa gratia, et praeterea, (nam hoc est τὸ* P. 184 *πρός γε, familiaris admodum Agathiae phrasis) rerum ipsarum naturae congruens, valdeque accommodata, in agresti quaedam ineptissimaque lingua conservaretur?* τὸ ἐλευθέριον enim sive ἐλευθεριότητα interpretor, non *libertatem*, sed τὴν μὴ κατὰ κιβδήλειαν χύριτα: hoc est *nativam minimeque fu-*

catam vel adulterinam gratiam et venustatem. Nam quod Persona vertit, *veram illam et liberam veterum nominum pronuntiationem*, nimis est absurdum.

Pag. 67. lin. 4. [126, 19.] *γεγανωμένος.* Hadr. Iunius legit *γεγαννυμένος*, et vertit *delinitus*. mihi magis placet mei veteris codicis lectio *γεγανωμένος*. tametsi et *γάννυσθαι* et *γανῶσαι* eadem significatione accipiantur. Suidas tamen hunc locum citans legit *γεγαννυμένος.* lin. 4. [l. 20.] *δίαϊτάν τε λαχῶν ἐς ὅ, τι βαρβαρικωτάτην.* Hadr. Iunius eodem loco ita vertit: *vivendi genus parum civile sequutus.* quod in graeco textu, quem ipse ibi allegat, est *βαρντάτην*: quod cum interpretatur, *parum civile vivendi genus*, parum commode sententiam Agathiae exprimit, quae haec est, Chosroëa natione barbarum et lingua, exiguos in philosophia progressus facere potuisse: etiamsi interpretem habuerit, qui sibi Graecorum philosophorum scripta in Persicam linguam verterit, quod lingua illa parum ad hoc sit idonea. lin. 31. [128, 3.] *τοῦ κρείττονος περί.* Hadr. Iun. *de summo bono*, immo *de Deo.* usitata admodum Agathiae huius vocabuli significatione. Ibid. *ἀνακκλοῦντας.* Suidas legit *ἀνακκλῶν.* non ita recte. lin. 33. [l. 5.] *γραμματικοῦ.* Suidas legit *γραμματιστοῦ.* lin. 35. [l. 6.] *οὐδὲ μὴν βίῳ ἀρίστῳ ἐκδεδητημένοι.* Hadr. Iun. *nedum elegantiore vitaeducti.* Ego verti *sed nec satis frugi homines*, hoc est, vitae parum probae. lin. 37. [l. 7.] *ὑπερβάθμιον τὸ λεγόμενον πόδα τείνειν.* Citat hoc proverbium Suidas in hunc modum: *ὑπερβάθμιον πόδα ῥίπτειν, ἀντί τοῦ ἀτάκτως ποιεῖν τι.* cui adiungit testimonium anonymi, ut saepe facit, authoris: *οὐδὲ ὑπερβάθμιον πόδα ῥιπτῶν κατὰ τὸ λόγιον εἰς τὴν θεοσέβειαν, ἀλλὰ μέτρα ὀρίζων ἐαντῶ τῆς ἡλικίας ἄξια. γνησίῳ καὶ καθαρῶ συνειδότη μεταχειρίζων τὰ περὶ τοὺς θεοὺς.* Cui explicationi locus est plane geminus apud Marinum in vita Procli, qui iusto ordine illum processisse ad Platonis *μυσταγωγίαν* inquit his verbis: *ἐν ἔτεσι γούν οὔτε δύο ὅλοις πάσας ἐκείνη τὰς Ἀριστοτέλους συνανέγνω πραγματείας· λογικὰς, ἠθικὰς, πολιτικὰς, φυσικὰς, καὶ τὴν ὑπὲρ ταύτας θεολογικὴν ἐπιστήμην. ἀχθέντα δὲ διὰ τούτων ἰκανῶς ὥσπερ διὰ τινων προτελείων καὶ μικρῶν μυστηρίων, εἰς τὴν Πλάτωνος ἤγεν μυσταγωγίαν, ἐν τᾷξει, καὶ οὐχ ὑπερβάθμιον πόδα, κατὰ τὸ λόγιον, τείνοντα.* E quibus facile intelligitur Agathiam de iis loqui, et proverbiale hoc loquendi genus usurpare, qui non iis artibus ac disciplinis, quibus oportebat, instrueti, neque iusto ordine progredientes, ad gravissimas hasce et periculosissimas de deo quaestiones temere agitandas se conferunt. quibus, aut aliis eius generis utinam non hodie *οἶνοπωλεῖα* frequenter, ut Agathiae aetate, *τῶν βιβλίων πωλητήρια* personarent. quamvis in his ipsis audiantur quotidie multa hisce indigniora.

Pag. 68. lin. 6. [129, 4.] ἐκολώα, καὶ μακρηγορῶν οὐκ ἀνίει. Homer. ἱλ. β. Θερσίτης δ' ἔτι μῦθος ἀμετροεπῆς ἐκολώα, hoc est, ἐθορύβει, tumultuabatur, nullumque verborum finem faciebat. Nam ita recte explicat Agathias Homericum illud Thersitae epitheton ἀμετροεπῆς. lin. 25. [l. 19.] Θαμὰ ὀμιλῶν τῇ Θηρικλείῳ. Haec, et praecedentia a lin. 23. [l. 17.] ab his verbis ἐς γὰρ τὰ δώματα ad haec usque verba, lin. 31. [130, 3.] ἀλλὰ γὰρ etc. omisit Persona, consulto arbitrator, ut parum a se intellecta. Interpolator Agathiae in hac de Uranio narratione multa esse vitiosa et mutila testatur, quae nimis prolixum futurum fuisse dicit omnia retexere; adscribam tantum, inquit, verba plusculorum (credo addi debere *versuum*) quae uno loco desunt:

V. 129 quae quidem dum latine vertit, prudentius meo quidem iudicio fecisset, si cum aliis sexcentis locis praeterisset, neque attigisset. Nam quod illud Θαμὰ ὀμιλῶν τῇ Θηρικλείῳ interpretatur, *frequenter cum proma conda colloquens*, nimis est frivolum ac putidum. Fefellit illum articulus foemininus τῇ praepositus voci Θηρικλείῳ. Foeminam itaque aliquam significari ratus, legit Θυρικλείῳ, vertitque *promam condam*. quae tamen vox, si proba esset, iantricem potius significaret, quam eam quae cellae vinariae curam gerit, quod muliebri officium apud veteres fuisse nequaquam probaverit: ego itaque non Θυρικλείῳ, sed τῇ Θηρικλείῳ legendum esse, ut habet meus Codex MS, constanter affirmo, et subaudiendam esse vocem κύλικι. Verti itaque, *Thericleum poculum frequenter ori admovens*, sive, *frequenter contrectans*: eleganti plane significatione verbi ὀμιλεῖν. Dicebatur autem veteribus Thericleum poculum, auritum et capacius, quo Herculem olim uti solitum author est Alexis.

Fidem facit Athenaeus lib. Dipnos. 12. qui et haec adiicit, ὅτι δὲ κύλιξ ἐστὶν ἡ Θηρίκλειος σαφῶς παρίστησι Θεόφραστος ἐν τῇ περὶ φυτῶν ιστορίᾳ. διηγούμενος γὰρ περὶ τερμίνθου, φησὶ τορνεύσθαι ἐξ αὐτῆς κύλικας Θηρικλείους. Primum vero horum poculorum inventorem fuisse scribit Thericlem quendam Corinthium figulum, a quo et poculo nomen. Eustath. in ἱλ. σ. poculum hoc διγενῶς usurpari solitum scribit, Θηρίκλειος scilicet et Θηρίκλειον. ut omnino necesse sit in priori subaudiri, κύλιξ: in posteriori, ποτήριον. Vult autem ita dictum vel ab auctore Thericle, vel quod Θηρίων μορφαὶ αὐτῶ ἐνετυπώοντο. quod ferarum figurae in iis efformatae essent: ἢ διότι Θῆρας κλονεῖ. σπένδουσι γὰρ καθ' αὐτῶν κύλιξι τοιαύταις. Sed de his plus satis. Illud obiter monebo, loco Athenaei iam citato pag. edit. Basil. 232. lin. 39. legendum ᾧ γὰρ κεραμεῖτι, σε Θηρικλῆς ποτε ἔτευξε. lin. 29. [130, 1.] ἐωλοκρασίᾳ. Potus qui multo ante mistus sive tem-

peratus fuit. *ἔωλα* enim τὰ ἀρχαῖα. Unde et *ἑωλόνεκρος*, ὃ πρὸ πολλοῦ τεθνηκώς. Vocatur et *λατάγη*, τὸ *λείμα* (non ut in Suida legitur *λήμα*) ποτηρίου. hoc est τὸ *λείψανον*. *lin.* 20. [*l.* 5.] ἀφιγγμένος. Verti *adductus*, ea ratione qua *ἀφῆμαι* significat *παραγέγονα*. *lin.* 33. [*l.* 12.] αὐτοῦ. verti, *ibi.* aut si mavis, lege αὐτός που.

Pag. 69. *lin.* 13. [131, 6.] *Εὐλάμιος*. alias *Εὐλάλιος*, forte, *Εὐλάβιος*. *lin.* 16. [*l.* 9.] ἄκρον ἄωτον. Ita vocant quod in quaque re est summum et praestantissimum. Callimachus:

*Δοιῆ δ' οὐκ ἀπὸ παντός ὕδωρ φορέουσι μέλισσαι,
Ἄλλ' ἤτις καθαρή τε καὶ ἀχράαντος ἀνέσπει
Πίδακος ἐξ ἱερῆς δλίγη λιβάς, ἄκρον ἄωτον.*

Pind. θάλλων μουσικῆς ἐν ἄώτῳ.

Pag. 72. *lin.* 14. [138, 8.] σεμνότατον ἔργον καὶ πάσης ἀσχολίας ὑπέρτερον. vide *pag.* 125. [241.] *lin.* 15. [139, 1.] καὶ τὸ λεγόμενον, ἐν τῷ πίδακι φιλεροῦντι τὴν κεραμεῖαν. De hoc proverbio ita Tarrhaeus et Didymus proverbiorum Graecorum collectores accuratissimi: *παροιμία ἐπὶ τῶν τὰς πρώτας μὲν μαθήσεις ὑπερβαινόντων, ἀπτομένων δὲ εὐθέως τῶν μειζόνων, τουτέστι τῶν παριέντων τὰς πρώτας μαθήσεις, καὶ ἐφιεμένων τῶν τελευταίων. ὡς εἴ τις μανθάνων κεραμεύειν, πρὶν μαθεῖν, πίνακας ἢ ἄλλο τι τῶν μικρῶν πλάττειν, πίδακι ἐγχειροίη. Δικαίωχος δὲ φησιν ἕτερόν τι δηλοῦν τὴν παροιμίαν, οἶονεὶ τὴν μελέτην ἐν τοῖς ὁμοίοις ποιεῖσθαι, ὡς κυβερνήτης ἐπὶ τῆς νῆος καὶ ἡνίοχος ἐπὶ τῶν ἵππων.* Atque utinam magnum illud Hollandiae sidus Tarrhaei, Didymi, Zenobii, Apostolii, ac praecipue Diogeniani Adagia graece seorsim edidisset, suasque ad illa annotationes adiecisset; neque ita graeca latinis miscuisset. melius, meo quidem iudicio, de utraque lingua meritis fuisset. Quo vero sensu Agathias hoc proverbium usurpet, ipsemet declarat, ex iis quae praecedunt. *πλὴν ἀλλ' οὐδ' ὡς ἀνήσω τοῦμόν, οὐδὲ παύσομαι ἔστ' ἂν ὁ ἔρωσ με ἄγη, εἰ καὶ μοί τις νεμεσήσειεν, ὡς ὑπερτέρων ἐφιεμένῳ.* Nam et antea dixit se scripturam historiae, quod praecipuum ἔργον esse debebat, *πάρεργον* facere, idque praeter suam voluntatem, quod nimirum praxi forensi volens per totum diem vacaret, ut consuleret rei familiari. meminit etiam huius proverbii Apostolius, in adagio, ὑπὲρ τὰ ἐσκαμμένα πηδᾶν.

Pag. 73. *lin.* 35. [139, 17.] τὸ μέρος. Forte τὸ αὐτῶν μέρος.

Pag. 76. *lin.* 19. [144, 21.] ἐτήγγανε γὰρ ἐναλλάγθην ἔχων τῷ πόδε ὑπὲρ τὸν αὐχένα τοῦ ἵππου. Secutus sum verba authoris. Quisnam vero sit hic positus pedum in cervicibus equi, aut quaenam haec sessionis ratio, plane non intelligo: suspicor locum non vacare mendo.

Pag. 76. Hn. ult. [146, 4.] οἷς γε οὐδὲ ὄνομα νεὸς ἠκούετο. Suaviter somniabat Persona quum vertebat, ut apud quos non antea fuisset celebre aliquod fanum: pro, quippe quibus ne nomen quidem navis erat auditum, neque enim possum quin subinde aspergam aliquid hisce notis ex crassioribus interpretis illius erroribus, ut sciant lectores quam parum Latinis versionibus sit fidendum, nisi ad Graeci textus fidem revocentur.

Pag. 78. lin. 31. [149, 4.] σχολαίτερον. σχολαιότης ἡ μέλλησις et ἐπιμονή. lin. 39. [l. 11.] ὀλίγους δὲ εἶγε ἄρα στέλλειν. Ita Vetus Codex. Putaram legendum εἶγε ἄρα δοκεῖν. atque ita verteram, si ita videretur. Iosephus Scaliger mavult legere ὀλίγους ἔδει γε ἄρα.

Pag. 80. lin. 6. [152, 3.] καθάπερ πανικοῦ δειμάτος ἐμπεσόντος. Miror hoc proverbium a Tarrhaeo non citari. Vide Suidam in Πανικῷ δείματι. qui Panicum hunc pavorem excitari scribit, ἐπὶ τῶν στρατοπέδων ἤνικα αἰφνίδιον οἱ τε ἥπιοι καὶ οἱ ἄνθρωποι ἐκταραχθῶσι, μηδεμίᾳς αἰτίας προφανούσης. Pind. Nem. hos δαιμονίους φόβους vocat, inquiring ἐν γὰρ δαιμονίοις φόβοις φεύγοντι καὶ παῖδες θεῶν. Causam proverbii adfert etiam Suidas: ὅτι τὰ ἄνευ αἰτίας τῆ Πανὶ ἀνετίθεσαν. Cicero frequenter hoc utitur: scis quaedam, inquiring, πανικά dici, item τὰ κενὰ τοῦ πολέμου.

Pag. 83. lin. 30. [158, 20.] περὶ τὰ κοινὰ ῥαθυμίαν τῷ τῆς ἀπραγμοσύνης ὀνόματι σοφιζομένων. Persona, qui sub imperitiae nomine desidiam in rebus publicis velit. nugae. Immo qui suam circa publicum vaecordiam, curiositatis fugam falsa appellatione vocant. Locus est elegans in eam sententiam in Plutarchi lib. De discrimine adulatoris et amici. ἐν μὲν γὰρ ταῖς σιύσεσι καὶ τοῖς πολέμοις ὁ Θουκυδίδης φησὶν, ὅτι τὴν εἰωθυῖαν ἀξίωσιν τῶν ὀνομάτων ἐς τὰ ἔργα ἀντήλλαξαν τῇ δικαιοσεί. τόλμα μὲν γὰρ ἀλόγιστος ἀνδρεία φιλέταιρος ἐνομίσθη, μέλλησις δὲ προμηθῆς, δειλία εὐπρεπῆς, τὸ δὲ σῶφρον, τοῦ ἀνάνδρου πρόσχημα, καὶ τὸ πρὸς ἅπαν συνετὸν, ἐπίπαν ἀργόν. ubi vis vocabuli σοφίεσθαι explicatur eleganter per ἀνταλλάττειν τὴν ἀξίωσιν τῶν ὀνομάτων. Ἀπραγμοσύνην vero ita accipio ut opponitur πολυπραγμοσύνη.

Pag. 84. lin. 7. [159, 20.] τὰ προεγνωσμένα μεταμανθάνειν. Persona, praecognita velle iterato perdiscere. Ridesne, an potius lectorem ridere iubes? Verti itaque, priora instituta immutare; vel, a prioribus institutis desciscere. lin. 13. [160, 3.] ὧν μὲν δεῖ μνησθῆναι. verti quae curae esse oportebat. utitur enim Agathias hoc verbo μνήμηναι pro ἐπιμελοῦμαι, eadem plane significatione qua Homerus,

cuius mirus est imitator. Coniungit vero illud verbum Homerus vel cum genitivo casu, ut Ὀδυσσ. ω. εὐ μέμνητο Ὀδυσσῆος. Vel cum accusativo casu, ut Ἰλ. ι. και μέμνημαι τάδε πάντα. ubi Eustathius monet notandum esse verbum μέμνημαι apud veteres non solum vulgari illa et communi significatione accipi pro meminisse; sed etiam accipi pro ἐπιμελεῖσθαι, hoc est curam gerere, ut in illo, μεμνέωτο δρόμον; et μεμνήσθαι πατρός και μηρός. hoc est curam gerere. quod Ulysses, Troiam versus abnavigans, Penelopae mandarat. Qua etiam significatione idem Eustathius accipi vult τὸ μνήμων, in eo dicto, μισῶ μνήμονα συμπότην: ubi μνήμονα non vult accipi pro memore hesternorum peccatorum convivialium, sed pro eo qui est ἄγαν ἐπιμελητής τοῦ συμποσίου. μισοῦμεν γάρ, inquit, τὸν ἐν τοιοῦτοις ἐπιμελούμενον και ἐπιτάσσοντα. quod quidem eo magis dignum est notatu, quo vulgatior est error in usu illius dicti, Odi memorem compotorem: cum potius dicendum esset, Odi nimis accuratum vel imperiosum convivam. Malo enim etiam συμπότην convivam interpretari, quam compotorem. Si enim συμπόσιον convivium recte ex Ciceronis sententia dicimus, bene etiam συμπότην, convivam. nisi forte συμπόσιον conbibium interpretari velis: sed haec παρεργως. lin. 21. [l. 11.] πρὸ πολλῶν χρημάτων και πόνων ἔχειν τιμῶνται. Lego meo periculo πόρων. ea significatione qua dicitur μέγας πόρος ἀντάρχεια. προτιμῶν vero est hoc loco φροντίζειν, ut apud Aristophanem οὐδὲν προτιμῶ σου. lin. 25. [l. 13.] ἐπιχειρεῖν. Infinitivus Attice pro Imperativo.

Pag. 86. lin. 21. [164, 7.] τὸ ἀνόητον. Rectius meo iudicio legeris ἀνόητον, ut etiam verti. lin. 32. [l. 16.] πῶς. melius fortassis ὡς. lin. 44. [165, 7.] κακοδαίμονίαν. Verti, *Animi feritatem*, quod commodius vocabulum non occurrat; tamen non ignorem κακοδαίμονας malegeniatis dici posse. Nam quod Persona κακοδαίμονίαν vertit *Infelicitatem*, non placet.

Pag. 87. lin. 15. [166, 6.] τὸ ἴδιον. verti *affines*. ἰδιότης enim est συγγένεια.

Pag. 88. lin. 15. [168, 1.] ἐπὶ τῷ κείμενῳ. verti, *ob caedem commissam*: κείμενον enim interpretor *τεθνηκότα*. κείσθαι enim veteribus usurpabatur pro πεπτωκένας, ut ὡς δ' Ἐκτωρ νῦν ἐν πεδίῳ κείμενος; et pro τεθάφθαι, ut ἔνθα μὲν V. 130 Αἴας κείται: et pro τεθνηκένας. ut κείται Πάτροκλος. Nos etiam vulgari nostro idiomate Teutonico dicimus *Nederlegghen*, interficere. quod puto respondet Latino verbo sternere. ut sternere leto.

Pag. 92. lin. 1. [175, 12.] σκύραις. verti *Scrupis involuti*. Persona, *Veste oblonga praepediti*. quam vestem putet nescio.

Pag. 95. lin. 48. [179, 11.] καὶ ἐφροστίδων. verti, e pellibus.

Pag. 95. lin. 48. [183, 11.] περὶ πλήθουσαν ἀγοράν. Verti, ad horam diei sextam, pleno iam foro. hoc est, sub meridiem; quod nos Antverpiae diceremus, te *Beurs tyt*, vel *A temps de bourse*.

Pag. 96. lin. 8. [183, 20.] πρῦμναν ἐκρούοντο. puppim paulatim retrorsum pressit. Pers. *remulco cessim abibat*. quod fit quum sensim retronavigatur non inversa navi. Qui enim ita retrocedit, ad puppim remigat, quod facit ne videatur aperte fugere, paulatim se subducens, ne hostibus terga vertens, vulnera aversa accipiat.

Pag. 97. lin. 17. [186, 9.] ἔξ ὑπερδέξιων βαλλόμενοι. Ex editioribus locis icti. Persona, sibi similis, a peritissimis vertit.

Pag. 98. lin. 36. [189, 2.] οὐκ ἐνεγκόντες ἄνδρας δυσθανατῶντας. verti *Non sustinentes impetum hominum cum certa propemodum morte luctantium*; hoc est, praesentaneae mortis metu extrema tentantium. Virg. Una salus miseris nullam sperare salutem. Suidas explicat *δυσθανατῶντα*, βιαίως τὸν βίον καταστρέφοντα.

Pag. 101. lin. 36. [195, 3.] νιφετῶ. Verti *Ninguori*: servans vocabulum Apuleii lib. De mundo; ubi antea legebatur *Nigrori*. Vide Notas meas in Aristotelem de Mundo, eiusque interpretem Apuleium.

Pag. 102. lin. 37. [197, 1.] πρὸς τῇ θαλάττῃ παρατεταγμένα. Rectius meo iudicio *παρατεταμένω*.

Pag. 105. lin. 12 [202, 4.] ἀμοιβαδόν. Verti *Ex ordine, vel deinceps, ἐφεξῆς*. lin. 42. [203, 8.] τῇ ὑστεραίᾳ. *postridie*. Pers. *demum*. Ibid. ἀνὰ τὸ στάδιον. *ad unum circiter stadium*: tametsi non sum nescius *στάδιον* etiam significare locum praelio destinatum. lin. 49. [l. 14.] κούφως αἰεὶ ἐσταλμένοι. *leviter semper armati, sive ἐσκενασμένοι*. Pers. *quippe qui ad res vacuas semper inanesque mitterentur*. quid hoc monstri?

Pag. 108. lin. 14. [207, 6.] παλαμναίῳ ξίφει. Verti, *Vindice gladio*; homicidiorum scilicet. Nam *παλαμναῖος* est φονεύς, et *παλαμναῖοι* dicuntur qui διὰ παλάμης hoc est manu caedem committunt. Et Ζεὺς *παλαμναῖος*, qui eiusmodi homicidas punit. Non male quadrat huic loco dictum Servatoris nostri, πάντες οἱ λαβόντες (hoc est qui usurparint) μάχαιραν, ἐν μαχαίρᾳ ἀπολούνται. Hoc vero *παλαμναῖον ξίφος* pag. 120. lin. 1. [230, 15.] *δικαστικὴν μάχαιραν* vocat.

Pag. 113. lin. 16. [217, 9.] ὑπερβολὰς Κανκάσων. hoc est ἀνορθώσεις, ut interpretatur Suidas, cacumina vel iuga.

Pag. 115. lin. 7. [220, 20.] χρηὴ δὲ οὐ τῇ ῥοπῇ. *Verteram Sceptrum, insigne videlicet regium, quod Pindarus Dorice*

vocat *σάπτρον*, unde et reges *σκηπτούχοι* vocantur. *ῥοπήν* autem ea significatione acceperam ac *ῥόπαλον*, id est, clavam, adductus autoritate Eustathii, qui *ῥόπαλον* etiam sceptrum dici posse affirmat, non tamen omne *σκήπτρον* esse *ῥόπαλον*. Cum vero utrunque sit *βακτήριον*, id est, baculus; crediderim nihil aliud inter haec discriminis fuisse quam quod *ῥόπαλον* summa sui extremitate incurvum fuerit; *σκήπτρον*, p. 188 rectum. Varro autem nostri aevi; magnus, inquam, ille Ios. Scaliger, qui felicissimis auspiciis in hanc Academiam venit quum Agathias meus Graecus pariter et Latinus iam ad calcem vergeret, pro *οὐ τῆ ῥοπή* legendum censuit *οὐ τῆ πορπή*. cui heroi, quum omnes rei literariae *σκηπτούχοι* merito assurgant, an non ego gregarius, ut ita dicam, et unus e multis qui Palladis castra sequuntur miles, concedam? praecipue quum idem noster Agathias supra lib. 3. pag. 85. lin. 23. [172, 9.] *βασιλικὸν ἐμπερόνημα τῆς χλαμύδος* vocet; ubi Tzathem in regem Lazorum a Iustiniano Imperatore inauguratum, regiaeque *παράσημα* sive insignia ei missa scribit.

Pag. 115. lin. penult. [222, 11.] οἷς τῶν τιμωριῶν ἀνεῖται τούτων νεμεσῶμεν. putarim ponendam esse notam distinctionis post τὸ *ἀνεῖται*, ut ad τούτων subaudiatur *ἐνεκεν*. in quam sententiam etiam verti.

Pag. 117. lin. 19. [225, 6.] καὶ τὴν περὶ ταῦτα σπουδὴν οὐχ ὥστε μόνον. Traiecta esse verba monuit me idem Iosephus Scaliger. Legendum itaque, *καὶ τὴν περὶ ταῦτα σπουδὴν μόνον οὐχ*, ὥστε πρὸς ὄνειδος: distinctionem tamen ponendam putarim post τὸ, *οὐχ* et post τὸ, *γένος*. atque ita vertendum: *studiumque suum tantum non in hoc collocabat, ut universam Romanorum nationem contumelia afficeret. Atqui etiam hoc grave erat et valde manifestum hostilis animi argumentum. In quo vero praecipue laborabat et machinabatur, aliud quid maius etiam hoc latebat.*

Pag. 118. lin. 24. [227, 11.] ἦ γὰρ τὸ διαῤῥήδην. secutus filium verborum Agathii, verti *Dicebat enim aperte*, etc. Sed accuratius locum perpendiculari videntur verba illa, *ἦ γὰρ τοῦτο διαῤῥήδην* per parenthesis legenda, et pro *μεμελητημένων* legendum *πεπλημμελημένων*. ut sit sensus: *fortitudinem id esse censens, regesque decere, (dicebat enim hoc aperte) ad male facta adiungere impudentiam, vel, de iis quae commissa sunt non erubescere.* lin. 46. [228, 12.] *τῷ γὰρ οὐλίαν ἐνδῆλον.* τῷ interpretatus sum pro τίνι, quo fit ut *pag. 119. lin. 1. [l. 15.]* post τὸ *ἀρμόσασθαι* ponendam censeam notam interrogationis.

Pag. 120. lin. 1. [230, 15.] δικαστικὴν μύχαιραν. Supra *pag. 108. lin. 14. [207, 6.]* vocavit *παλαμαῖον ξίφος.* lin. 3.

[l. 16.] ἐπὶ τοῖς ὀρεῦσιν ἤμενοι. ὀρέες; vel ut Homerus eos vocat οὐρήες, sunt ἡμίονοι, id est, semiasini sive muli. Hodie in Hispaniis idem mos etiam retinetur; ut facinorosi asellis insidentes ad supplicium vectentur; nisi forte aliquis primariae nobilitatis sit, qui quidem mulae insidet. Praecedunt etiam facinorosum praecones, alta, uti hic, voce proclamantes. *Esta es la Iusticia que manda hazer su magestad a fulano*, (additur enim nomen facinorosi, et facinus ipsum) et ad extremum addit hoc epiphonema, *Quien tal haze que tal pague*: quae formula eandem fere habet sententiam quam haec Agathiae verba, *παρεγγυῶντι δεδιέναι τοὺς νόμους, καὶ φόβων ἀδίκων ἀπέχεσθαι*.

Pag. 123. lin. 24. [237, 15.] τῷ ὀθνεῖρ δέει. Rectius ὀθνεῖων.

Pag. 124. lin. 15. [239, 7.] ἀπεκάλουν. hoc est: ἐνεκάλουν. lin. 18. [l. 10.] ἐκ παρανοίας. Rectius fortassis ἐκ παροιτίας.

Pag. 130. lin. 18. [251, 8.] τῆς στρατιᾶς ἡδομένων. Collective dictum, ut Grammatici loquuntur, duriuscule tamen, nisi mavis legere τῶν τῆς στρατιᾶς. lin. 23. [l. 13.] ὑφελὼν ἡρέμα καὶ ὑποχαλάσας τοῦ νόμον τὸ λίαν ἀκριβὲς καὶ ἀτιθάσσειτον. hoc est, *De summo iure nonnihilo detrahens, legisque rigiditatem austeritatemque temperans atque edulcans*. Persona, *depresso paulatim ereptoque demum permagno illo superboque imperatorio nomine*. lin. 24. [l. 15.] ἐφῆκε μὲν τὸ ἐπίκλημα. *Remisit quidem crimen*, hoc est, condonavit. Pers. *Titulum quidem ipsi permisit*: sed infinitum esset huius hominis ineptias persequi. lin. 35. [252, 2.] ab his verbis ἦν δέ τις, etc. ad illa verba usque καὶ τοῖς ἐξῆς ἐπιχειρητέα pag. 132. lin. 24. [255. 23.] omissa sunt a veteri interprete.

Pag. 134. lin. 5. [258, 19.] καὶ ὅπως ὄντινα τρόπον. vel τὸ ὅπως, παρέλκει. vel, ex sententia Ios. Scaligeri ὁποῖόν τινα etc.

P. 189 Pag. 137. lin. 24. [266. 1.] φειδοῦ τοῦ παιδὸς καὶ τῶν κοινῶν τῆς κηδεμονίας νομίμων. hoc est, *respectu pueri, et communium curationis pupillaris legum*. Antea enim ἡγεμόνα, id est, curatorem ei institutum Isdigerdim dixit. Est autem κηδεμῶν, ἐπιμελητής. et κηδεμονία, ἐπιμέλεια. Pers. *sive quia parceret puero, communibusque liberis procreandis et legibus*. Quid somnias, Romane? Nihilo vero magis placet Interpolator, vertens et communis in adoptione iuris.

Pag. 145. lin. 34. [282, 3.] ἔτι τε τὰ ὑπὲρ τῶν ὀνομάτων συμπόσια ἐτελείτο verti, *convivia natalitia agitabantur*. Tertullianus lib. de Idololatria: *circa officia vero privatarum et communium solennitatum, ut togae, purpurae, ut sponsalium, ut nuptialium, ut nominalium*: quibus in verbis no-

tandus est ordo et series ipsa festorum, quae inter Saturnalia censeri possunt, ut et Strenarum, quae inter omnes populares agitabantur, ut Septimonii inter montanos, et Brumae de quibus etiam alibi Tertullianus. Erant inter Saturnalia etiam inter Christianos et Nominalia. *lin. 39. [l. 8.] ἐκ τοῦ Εὐξείνου.* Rectius fortasse διὰ τοῦ Εὐξείνου, ut Ptolemaeus loquitur. *lin. 49. [l. 16.] καὶ ἡχὸς τις βαρὺς καὶ ἄγριος ὡσπερ χθονία βροντὴ ἐκ τῆς γῆς ἀναπεμπομένη,* etc. Hoc genus terraemotus, Aristoteles lib. De mundo *μυκητίαν* vocat, in-
 quiens, *γίνονται δὲ καὶ μυκητίαι σεισμοὶ σείοντες τὴν γῆν μετὰ βρόμου.* Seneca Natur. quaest. lib. 13. Antequam terra moveatur, solet mugitus audiri, ventis in abdito tumultuantibus.

Pag. 146. lin. 15. [283, 9.] νιφετῶ ὀλίγω ὑπερβαίναντο. verti Ninguore minuto. Pers. *leviter cadente nive,* longe a mente authoris. Differentiam nivis et ninguoris vide apud Aristotelem de mundo, et Notas in eum meas. *lin. 30. [l. 22.] ἐπίνειον.* Navale. Pers. arcem facit.

Pag. 147. lin. 21. [285, 13.] ὅτι τε αἱ γραφαὶ σανίδες καὶ τὰ ῥάκη τὰ ὑποπόρφυρα εἰς τόδε αὐτῶ ἀπετελεύτησαν. Significat falsis criminationibus divites ab Anatolio maiestatis pulsatos, ut eo nomine proscriberentur, et eorum bona fisco vindicarentur. Quare applicabat eorum postibus Apices imperiales cum purpura, quibus proscribebantur. Est aliquid tale apud Cedrenum. Nam liberi damnatorum maiestatis οὐ κλη-
 V. 131
ρονομοῦσι τῶν πατρίων ὑπαρχόντων. *lin. 23. [l. 15.] τὴν εἰς βασιλέα εὐνοίαν προϊσχύμενος.* Hic locus facit, ut quae antea *περὶ γραπτῶν σανίδων* dixit, non incommodè intelligi posse videantur de Crimine concussionis, quod nimirum praetextu mandati Imperatorii et terrore potestatis, illicite ab opulentioribus multa extorsisset atque abstulisset, quod et indicat per ea quae subdit, *καὶ ταύτη ἅπαντα ἐσπεροῦλετο.* *lin. 36. [286, 4.] ξυνεχώρει.* utitur eodem verbo infra pag. 163. *lin. 8. [317, 8.] lin. 47. [l. 13.] καθάπερ οἱ στυγματίαι.* Ad haec vero stigmata quibus scelerati non expiati in hac vita, apud inferos cognoscuntur, elegans extat locus apud Claudianum lib. 2. ubi Rhadamantus ita ad Ruffinum.

*Quid demens manifesta negas? en pectus inustae
 Deformant maculae, vitiisque inolevit imago,
 Nec sese commissa tegunt.*

Cuius loci monuit me doctissimus iuvenis flos nobilitatis Hollandicae Ianus Doussa F. *lin. 49. [l. 16.] εὐτυχέστερος ἄρα ἦν ἐν αὐτοῖς ὁ πεπονθὼς τοῦ ἐσομένου. felicior fuerit qui iam punitus est* (in hac vita scilicet, utpote vel violenta morte, vel alio aliquo supplicio affectus, atque ita expiatus) *quam*

Agathias.

qui puniendus manet; nimirum postquam ex hac vita non expiatus violenta morte, decesserit. Hoc enim sequeretur ex sententia Platonis paulo ante allata. Neque enim illa est Platonis sententia, quam illi affingit Interpolator Agathiae, *feliciorem omnino putandum illum qui terrae motu extinctus sit, quam qui salvus evaserit*: sed flagitiosum aliquem si terrae motu, utpote violenta morte expiatur, feliciorem esse flagitioso qui e terrae motu servatus, post mortem flagitiorum suorum poenas sit daturus. a quibus ille ut violenta morte expiatus liber est futurus. Neque enim illud τοῦ ἐσομένου significat, *Qui salvus evaserit*: ut vertit Persona, et Interpolator sequitur, sed quem sospitem e terrae motu poena post hanc vitam manet. Quae sequuntur in Agathia, ab iis verbis *lin. 51. [l. 17.] ἀλλ' ἐκείνον μὲν τὴν δόξαν*, etc. ad verbum *λεγόντων pag. 148, lin. 9. [287, 5.]* omissa sunt ab Interprete.

Pag. 151. lin. 30. [293, 22.] τῶν δὲ τῆς ὕλης ἀμαρτημάτων. Verti *Defectuum terrae*, hoc est, vitiorum quae terrae accidunt. Nam per ὕλην videtur significare Terram ipsam. ut et supra *pag. 54. lin. 4. [100, 12.] τοῦτο δὲ τῆς ὕλης χωρίον ποιήλα παθήματα ὑποδέχασθαι πέφυκε.*

Pag. 153. lin. ultima [298, 15.] δρῶντες ἔτι τὰ εἰθισμένα. hoc est, quae consueverant agentes. Persona quid sibi velit nescio, vertens, *secretum dum facerent.*

Pag. 155. lin. 42. [302, 7.] de Sesto urbe loquens, quae nulla alia re celebris est, quam Leandri amore et morte et Herus lucerna. Persona, sibi plane similis, illud τῷ λύχνῳ τῆς Ἡροῦς vertit, *ex illo heroum coetu.* quo quid dici aut fingi potest absurdius?

Pag. 156 lin 8. [303, 3.] δεκατεντήριον. Est etiam hodie Turcarum *δεκατεντήριον*, hoc est, ubi exiguntur decimae et portoria mercium a mancipibus Turcarum. Fuit etiam qui Belgas *δεκατεντήριον* omnibus seculis inaudito onerare voluit, sed frustra.

Pag. 157. lin. 14. [305, 6.] διελέλυτο ἢ τοῦ ἐρώματος οἰκοδομία. Suidas ita legit, *διέλυτο ἢ τοῦ μεγίστου κτίσματος οἰκοδομία.* *lin. 16. [l. 8.] οἰκίας.* Vide num rectius legi possit *οἰκεῖν*, hoc est, *sua.*

Pag. 159. lin. 22. [309, 19.] sequentia ab his verbis ἦσαν δὲ οὐ μάχιμοι usque ad haec verba *pag. 160. lin. 9. [311, 10.] τὴν ἀργίαν* omissa sunt a veteri Interprete. *lin. 30. [310, 6.] ἐν ταῖς προόδοις.* frequentissima est haec vox in Novellis Iustiniani.

Pag. 160. lin. 27. [312, 2.] καὶ τὴν νίκην ἀσμενεσάτην. Suid. legit *καὶ περιχαρῆς γε τὴν νίκην.*

Pag. 161. lin. 5. [313, 6.] ἡρέμουν. Verti, *quieti substitute-
runt. Pers. taciti considerabant.* lin. 41. [314, 12.] τὸ γὰρ ἔκ-
μετρον πανταχοῦ φυλακτέον τοῖς ἔμφοροι. φυλακτέον inter-
pretor, vitandum, cavendum, eaque ratione lego ἔκμετρον.
non ut videri alicui possit ἔμμετρον.

Pag. 162. lin. 25. [316, 1.] καινοτομίας. verti, Insolentiam,
hoc est novitatem. lin. pen. [317, 1.] ὀργῶσαν. non incom-
mode etiam legi potest ὀργῶσαν. dicitur enim etiam aliquis
recte ὀργῶσαν ἔχειν τὴν ψυχὴν πρὸς τὰ μαθήματα. ὀργῆν enim
est ἐπιθυμείν.

Pag. 163. lin. 8. [317, 8.] οἷς γὰρ συνεκχώρητο, etc. Eo-
dem verbo utitur supra pag. 147. lin. 35. [286, 4.] τοῖς δὲ ἐ-
σπένδετο καὶ συνεχώρει.

Pag. 165. lin. 7. [321, 9.] ἀμεταστρεπί. hoc est ἄνευ πα-
λιώσεως. Vide quae supra annotavi ad pag. 34. lin. 32. lin.
27. [322, 4.] ἀπειρηκότες. hoc est, κεκμηκότες, fessi.

Pag. 166. lin. 21. [324, 1.] ἀπόδρασμος. alibi ἀπόδασμος.
alibi ἀπόμοιρα; eadem significatione. lin. 27. [l. 7.] ὄπρηγητης.
hoc est ὁ ἄρτι ἐμπιπλάμενος τὸ γένειον τριχώσεως. Nam ὄ-
πρηγη dicitur ἢ ὅλη τρίχους τοῦ γενείου. Hom. ὄδ. κ. νεργίη.
ἄνδρι ἔοικώς πρῶτον ὕπρηγη, hoc est, γενειήτη. Gloss. ve-
teres, γενειάζω Barbesco, γενειήτης Barbescens, et γένειον
Barbamentum. Inepte Pers. vertit *Pubescens.* lin. 40. [l. 18.]
φροντιστήρια. Interpretatus sum Philosophica collegia ad dif-
ferentiam τῶν διδασκαλείων. Διδασκαλοὶ enim proprie dice-
bantur Poëtae Dithyrambici, Comoedi et Tragoedi: φροντι-
σταὶ vero dicebantur οἱ περὶ τὸν Σωκράτην, διὰ τὸ φροντίζειν
περὶ ἀλλήλων. vel διὰ τὸ μηδέποτε παύεσθαι φροντίδος. lin.
penult. [325, 3.] ἀμίλλας τοῖς χρώμασι μεμερισμένας. verti, *cer-
tamina equestria coloribus distincta.* Notae sunt ex Cassio-
doro et aliis, quatuor aurigarum factiones, totidem anni tem-
poribus coloribus suis respondententes, Prassina, veris viriditati:
Rosea (sive potius Russea) aestatis incendiis: Candida, Au-
tumni nivibus: Caerulea sive Veneta, hybernis imbribus.

Pag. 167. lin. 34. [326, 11.] ἀκροστόλια. Ita dicuntur τὰ
ἄκρα τῆς νῆος. apud Suidam in voce προέμβολα vitiose legi-
tur ἀκρόστομα pro ἀκροστόλια.

Pag. 168. lin. 40. [328, 19.] καὶ τὰς δρεπανώδεις τούτων
αἰχμάς. Videtur παρέλκειν vox τούτων: neque enim referen-
dum est ad δοράτια, sed ad harpagines. lin. 48. [329, 3.] ἀ-
χρηστον ποταμοῦ ἐμπιπλάμενοι. Videtur per Sarcasmum insult-
tare Barbaris ut ebriosis et potui addictis. Verti itaque *in-
sueti potione ingurgitati* sive repleti: ut pro ποταμοῦ legam^{p.} 191
ποτίμου. ἀχρηστον autem interpreter, non inutilem, sed *inu-
sitatam.* Neque enim assueverant ingurgitandae aquae.

Pag. 169. lin. 30. [330, 11.] ἐκ τῶν ναυαγίων φθοῶ. Ita malo legere, quam φθοῶ. ut significet fragmenta tabularum naufragarum undis iactata et ad ipsos delata. ναύαγιον enim non tantum naufragium, sed etiam fragmentum tabulae significat. Virg.

Scuta virum, tabulaeque, et Troia gaza per undas.

*Pag. 171. lin. 7. [333, 16.] ἀνόητον γὰρ καὶ ἄλλως τοῖς ἡττωμένοις συναδοξεῖν. Antiquum obtinet Persona, vertens *Cum victis sentire, ubi conciliari victores possunt*. quum sit sensus; Extremæ dementiæ esse victis se adiungere, et in societatem ignominiae cum eis venire, cum liceat victoribus adiungi et communi cum eis laude frui. *lin. 39. [334, 21.] ἀλλ' ἢ μὲν παντελής τοῖνδε τοῖν γενοῖν ἀνατροπή καὶ ἡ κατὰ λυσις χρόνῳ ἕστερον ξυνηέχθη. hoc est, Absolutissima vero harum duarum nationum (Utrigurorum videlicet et Cutrigurorum) postmodo accidit. Pers. adeo ut generationem, hic prorsus amiserit. At tu lector, si libeat huius versionem cum archetypo vel mea interpretatione conferre, (nam ego paucula tantum ex innumeris erratis annotavi,) dices eum sensum communem amisisse quum hæc sua deliramenta Lectoribus obtrusit. Certe infinitis in locis perinde ac si aegrorum somnia narrantem aliquem audias, ridebis.**

ΑΓΑΘΙΟΥ ΣΧΟΛΑΣΤΙΚΟΥ
ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΑ.

ΑΓΑΘΙΟΥ ΣΧΟΛΑΣΤΙΚΟΥ ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΑ *

ΕΚ ΤΗΣ ΑΝΘΟΛΟΓΙΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ
ΤΟΥ ΚΕΦΑΛΛΑ

1.* (Anth. Gr. ex editione Fr. Jacobsii IV, 3.)

Ἀγαθοῦ Σχολαστικοῦ Ἀσιανοῦ Μυριναίου
συλλογὴ νέων ἐπιγραμμάτων ἐκτεθείσα ἐν Κωνσταντίνου
πόλει πρὸς Θεόδωρον Λεκουριῶνα τὸν Κοσμᾶ· εἴρηται δὲ
τὰ προοίμια μετὰ τὰς συνεχεῖς ἀκροάσεις τὰς κατ' ἐκείνου
καιροῦ γενομένας.

Οἶμαι μὲν ὑμᾶς, ἄνδρες, ἐμπελησμένους
ἐκ τῆς τοσαύτης τῶν λόγων πανδαισίας,
ἔτι πον τὰ σιτία προσκόπως ἐρυγγάνειν
καὶ δὴ κάθησθε τῇ τρυφῇ σεσαγμένοι.
λόγων γὰρ ἡμῖν πολυτελῶν καὶ ποικίλων 5
πολλοὶ προθέντες παμμικεῖς εὐωχίας,
περιφρονεῖν πείθουσι τῶν εἰδισμένων.
τί δὲ νῦν ποιήσομεν; τὰ προὔξειργασμένα
οὕτως ἑάσω συντετῆχθαι κείμενα
ἢ καὶ προθῶμαι τῆς ἀγορᾶς ἐν τῷ μέσῳ 10
παλιγκαπήλοις εὐτελεῶς ἀπεμπολῶν;
καὶ τίς μετασχεῖν τῶν ἐμῶν ἀνέξεται;
τίς δ' ἂν πρίατο τοὺς λόγους τριωβόλου,
εἰ μὴ φέροι πως ὧτα μὴ τετρημένα;
ἀλλ' ἐστὶν ἔλπις εὐμενῶς τῶν δρωμένων 15
ὑμᾶς μεταλαβεῖν, κοῦ κατεβλακευμένως.
ἔθος γὰρ ὑμῖν τῇ προθυμίᾳ μόνη,
τῇ τῶν καλούντων, ἐμμετρεῖν τὰ σιτία·
καὶ πρὸς γε τοῦτο δεῖπνον ἡρανισμένον
ἦκω προθήσων ἐκ νέων ἡδυσμάτων. 20

* Quibus asteriscus praefixus est, in ed. Par. non leguntur.

ἐπεὶ γὰρ οὐκ ἔνεστιν ἔξ ἔμοῦ μόνου
 ἑμῆς μεταλαβεῖν, ἄνδρες, ἀξίας τροφῆς,
 πολλοὺς ἔπεισα συλλαβεῖν μοι τοῦ πόνου,
 καὶ συγκαταβαλεῖν καὶ συνεστιᾶν πλέον.
 καὶ δὴ παρέσχον ἀφθόνως οἱ πλούσιοι
 ἔξ ὧν τρυφῶσι, καὶ παραλαβὼν γνησίως
 ἐν τοῖς ἐκείνων πέμμασι φρυσάττομαι.
 τοῦτο δέ τις αὐτῶν προσφόρως, δεικνυς ἔμῃ,
 ἴσως ἔρεε πρὸς ἄλλον, ἀρτίως ἔμοῦ
 μάζαν μεμαχότος μουσικῆν τε καὶ νέαν,
 οὗτος παρέθηκε τὴν ὑπ' ἔμοῦ μεμαγμένην.
 ταυτὶ μὲν οὖν ἔρεε τις, οἶδα, τῶν σοφῶν,
 τῶν ὄψοποιῶν, ὧν χάριν δοκῶ μόνος
 εἶναι τοσαύτης ἡγεμῶν πανδαισίας.

25

30

θαῤῥῶν γὰρ αὐτοῖς λιτὸν οἰκοθεν μέρος
 καὐτὸς παρέμιξα, τοῦ δοκεῖν μὴ παντελῶς
 ξένος τις εἶναι τῶν ὑπ' ἔμοῦ συνηγμένων.
 ἀλλ' ἔξ ἐκάστου σμικρὸν ἐξάγω μέρος,
 ὅσον ἀπογεῦσαι. τῶν δὲ λοιπῶν εἰ θέλοι
 τυχεῖν τις ἀπάντων, καὶ μετασχεῖν εἰς κόρον,
 ἴστω γε ταῦτα κατ' ἀγορὰν ζητητέα.

35

40

Κόσμον δὲ προσθεῖς τοῖς ἔμοις πονήμασιν,
 ἐκ τοῦ βασιλέως τοὺς προλόγους ποιήσομαι
 ἅπαντα γὰρ μοι δεξιῶς προβήσεται.
 καὶ μοι μεγίστων πραγμάτων ὑμνουμένων
 εὐρεῖν γένοιτο καὶ λόγους ἐπηρμένους.

45

Μὴ τις ὑπανχενίοιο λιπῶν ζωστήρα λεπάδνου
 βάρβαρος ἐς βασιλῆα βιήμαχον ὄμμα τανύσση,
 μηδ' ἔτι Περσίς ἀναλκίς ἀναστείλασα καλύπτρην
 ὄρθιον ἀθρήσειεν ἐποκλάζουσα δὲ γαίῃ,
 καὶ λόφον ἀχήμετα καταγνάμπουσα τενόντων,
 Ἀυσονίοις ἄκλητος ὑποκλίνοιτο τάλαντοισ.

50

Ἐσπερίῃ θεράπαινα, σὺ δ' ἐς κρηπίδα Γαδείρων,
 καὶ παρὰ πορθμὸν Ἴβηρα, καὶ Ὠκεανίτιδα Θούλην,
 ἦπιον ἀμπνεύσειας, ἀμοιβαίων δὲ τυράννων
 κράατα μετρήσασα τεῆ κρυφθέντα κονίῃ,
 θαρσαλέαις παλάμησι φίλην ἀγκάζεο Ἑρώμην.
 Καυκασίῳ δὲ τένοντι καὶ ἐν ῥηγιῶνι Κυνταίῃ,
 ὀππόθι ταυρείοιο ποδὸς δουπήτορι χαλκῷ

55

- σκληρὰ σιδηρεῖς ἐλακίζετο νῶτα κονίης,
 σύννομον Ἀδριάδεσσιν ἀναπλέξασα χορείην
 Φασιᾶς εἰλίσσοιτο φίλῳ σκιρτήματι νύμφῃ,
 καὶ καμάτους μέλψει πολυσκῆπτρου βασιλῆος,
 μόχθον ἀπορρίψασα γιγαντείου τοκετοῖο.
 μηδὲ γὰρ ἀυχήσειεν Ἴωλκίδος ἔμβολον Ἄργος,
 ὅτι πόνονος ἥρωος ἀγασσαμένη Παγασαίου
 οὐκέτι Κολχίς ἄρουρα, γονῆ πλησθεῖσα Γιγάντων,
 εὐπτολέμοις σταχύεσσι μαχήμονα βῶλον ἀνοίγει.
 κεῖνα γὰρ ἦ μῦθός τις ἀνέπλασεν, ἦ διὰ τέχνης
 οὐχ ὁσίης τετέλεστο, πόθων ὅτε λύσσαν ἐλοῦσα
 παρθενικὴ δολόεσσα μάγον κίνησεν ἀνάγκην.
 ἀλλὰ δόλων ἔκτοσθε καὶ ὄρφναῖον κυκεῶνος
 Βάκτριος ἡμετέροισι Γίγας δούπησε βελέμοις.
 οὐκέτι μοι χῶρός τις ἀνέμβατος, ἀλλ' ἐνὶ πόντῳ
 Ἐρκανίου κόλποιο, καὶ ἐς βυθὸν Αἰθιοπῆα
 Ἰταλικαῖς νῆεσσιν ἐρέσσεται ἡμερον ὕδωρ.
 ἀλλ' ἔθι νῦν ἀφύλακτος ὄλην ἡπειρον ὀδεύων,
 Ἀυσόνις, σκίρτησον, ὀδοίπορε, Μασσαγέτην δὲ
 ἀμφιδέων ἀγκῶνα, καὶ ἄξενά τέμπεα Σούσων,
 Ἰνδῶς ἐπίβηθι κατοργάδος ἐν δὲ κελεύθοις
 εἶποτε διψήσειας, ἀρύεο δοῦλον Ἐθασπιν
 γαὶ μὴν καὶ κυανωπὸν, ὑπὲρ δύσιν ἄτρομος ἔρπων
 κύρβιας Ἀλκείδαο μετέρχεο θαρσαλέως δὲ
 ἔχνιον ἀμπαύσειας ἐπὶ ψαμάθοισιν Ἰβήρων,
 ὀππόθι, καλλιρέεθρον ὑπὲρ βαλβίδα θαλάσσης,
 διζυγος ἡπείροιο συναντήσασα κεραίῃ
 ἐλπίδας ἀνθρώποισι βατῆς εὐνησε πορείης.
 ἔσχατιν δὲ Αἰβυσσῶν ἐπιστείβων Νασαμώνων
 ἔρχεο, καὶ παρὰ Σύρτιν, ὅπη νοτίησι θυέλλαις
 ἐς κλίσειν ἀντίπρωρον ἀνακλασθεῖσα Βορῆος,
 καὶ ψαφαρὴν ἀμπωτιν ὑπερ ὀρηγμῆν ἀλίπλῳ
 ἀνδράσι διὰ θάλασσα πόρον χερσαῖον ἀνοίγει.
 οὐδὲ γὰρ ὀθνεῖς σε δεδέξεται ἦθεα γαίης,
 ἀλλὰ σοφοῦ κτεάνοισιν ὀμιλήσεις βασιλῆος,
 ἔνθα κεν αἰξείας, ἐπεὶ κυκλώσατο κόσμον
 κοιρανίῃ Ταναῖς δὲ μάτην ἡπειρον ὀρίζων
 ἐς Σκυθίην πλάζοιτο καὶ ἐς Μαιώτιδα λίμνην.
 τοῦνεκεν, ὀππύτε πάντα φίλης πέπληθε γαλήνης,

60

65

70

75

80

85

90

95

ὀπότε καὶ ξείνιοι καὶ ἑνδαπίοιο κυδοιμοῦ
 ἐλπίδες ἐθραύσθησαν ὑφ' ἡμετέρῳ βασιλῆϊ,
 δεῦρο, μάκαρ Θεόδωρε, σοφὸν στήσαντες ἀγῶνα
 παίγνια κινήσωμεν αἰδοπόλοιο χορείης.
 σοὶ γὰρ ἐγὼ τὸν ἄεθλον ἐμόχθεον· εἰς σέ δὲ μύθων
 ἐργασίην ἤσκησα, μὴ δ' ὑπὸ σύζυγι βίβλω
 ἐμπορίην ἤθροισα πολυξείνιοι μελίσσης,
 καὶ τόσον ἔξ ἐλέγιοι πολυσπερὲς ἄνθος ἀγείρας,
 στέμμα σοι εὐμύθοιο καθήρμωσα Καλλιοπειῆς,
 ὡς φηγὸν Κρονίωνι, καὶ ὀλκάδας Ἐννοσιγαίῳ,
 ὡς Ἄρει ζωστῆρα, καὶ Ἀπόλλωνι φαρέτρην,
 ὡς χέλυν Ἐρμάωνι, καὶ ἡμερίδας Διονύσῳ.
 οἶδα γὰρ ὡς ἄλληκτον ἐμῆς ἰδρωῶτι μερίμνης
 εὐχος ἐπιστάξειεν ἐπωνυμίῃ Θεοδώρου.

Πρῶτα δέ σοι λέξαιμι, παλαιγενέεσσιν ἐρίζων,
 ὅσσαπερ ἐγράψαντο νέης γενετῆρες αἰοιδῆς,
 ὡς προτέροις μακάρεσσιν ἀνειμένα· καὶ γὰρ ἐήκει
 γράμματος ἀρχαίοιο σοφὸν μίμημα φηλάξαι.

Ἄλλὰ πάλιν μετ' ἔκεῖνα παλαιότερον εὐχος ἀρήγει
 ὅσσαπερ ἢ γραφίδεσσι χαρᾶξάμεν, ἢ τιμὴν χῶρῳ,
 εἴτε καὶ εὐποιήτων ἐπὶ βρέτας, εἴτε καὶ ἄλλης
 τέχνης ἐργοπόνοιο πολυσπερέεσσιν ἀέθλοις.

Καὶ τριτάτην βαλβίδα νεήνιδος ἔλλαχε βίβλον
 ὅσσα θέμις τύμβουσι· τάπερ θεὸς ἐν μὲν αἰοιδῇ
 ἐκτελέειν νεύσειεν, ἐν ἀτρεικίῃ δὲ διώκοι.

Ὅσα δὲ καὶ βιότοιο πολυσπερέεσσι κελεύθους
 γράψαμεν, ἀσταθέος δὲ τύχης σφαλεροῦσι ταλάντοις,
 δέρεκέ μοι βίβλοιο παρὰ κρηπίδα τετάρτην.

Ναὶ τάχα καὶ πέμπτοιο χάρις θέλξειεν ἀέθλον,
 ὀππότε κερτομέοντες ἐπεσβόλον ἤχον αἰοιδῆς
 γράψαμεν· ἐκταῖον δὲ μέλος κλέπτουσα Κυθήρη
 εἰς ὄαρους ἐλέγιοι παρατρέψειε πορείην,
 καὶ γλυκεροὺς ἐς ἔρωτας· ἐν ἑβδομάτῃ δὲ μελίσση,
 εὐφροσύνας Βάκχοιο, φιλακρήτους τε χορείας,
 καὶ μέθυ, καὶ κρητῆρα, καὶ ὄλβια δειπνα νοήσεις.

2.* (Ibid.)

Τοῦ αὐτοῦ Ἀγαθίου.

Στῆλαι καὶ γραφίδες καὶ κύρβιες, εὐφροσύνης μὲν
 αἷτια τοῖς ταῦτα κησαμένοις μεγάλης·

ἀλλ' ἐς ὅσον ζώουσι· τὰ γὰρ κενὰ κύδεα φωτῶν
 ψυχαῖς οἰχομένων οὐ μάλα συμφέρεται·
 ἢ δ' ἀρετῇ σοφίης τε χάρις καὶ κείθι συνέρπει, 5
 κἀνθάδε μιμνᾷζει μνηστὶν ἐφελκομένη.
 οὕτως οὕτε Πλάτων βρενδύεται, οὗτ' ἄρ' Ὀμηρος,
 χρώμασιν ἢ στήλαις, ἀλλὰ μόνη σοφίη.
 ὄλβιοι ὧν μνήμη πινυτῶν ἐνὶ τεύχεσι βίβλων,
 ἀλλ' οὐκ ἐς κενεὰς εἰκόνας ἐνδιαίει. 10

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΑ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΑ.

3.* (I, 34.)

Εἰς εἰκόνα τοῦ ἀρχαγγέλου ἐν Πλάτῃ.

Ἄσκοπον ἀγγελίαρχον, ἀσώματον εἶδει μορφῆς,
 ἃ μέγα τολμήεις, κηρὸς ἀπεπλάσατο·
 ἔμπης οὐκ ἀχάριστον, ἐπεὶ βροτὸς εἰκόνα λεύσσων
 θυμὸν ἀπιδύνει κρείσσοι φαντασίῃ·
 οὐκέτι δ' ἄλλοπρόσαλλον ἔχει σέβας, ἀλλ' ἐν ἑαυτῷ 5
 τὸν τύπον ἐγγράφας ὡς παρεόντα τρέμει·
 ὄμματα δ' ὀτρύνουσι βαθὺν νόον· οἶδε δὲ τέχνη
 χρώμασι πορθμεῦσαι τὴν φρενὸς ἰκεσίην.

4.* (I, 35.)

Εἰς τὸν αὐτὸν ἐν τῷ Σωσθενίῳ.

Καιρικὸς Αἰμιλιανὸς, Ἰωάννης τε σὺν αὐτῷ,
 Ῥουφῆνος Φαρῆς, Ἀγαθίης Ἀσίης,
 τέτρατον, ἀγγελίαρχε, νόμων λυκάβαντα λαχόντες,
 ἄνθεσιν εἰς σέ, μάκαρ, τὴν σφετέρην γραφίδα,
 αἰτουῦντες τὸν ἔπειτα καλὸν χρόνον· ἀλλὰ φανείης 5
 ἐλπίδας ἰθύνων ἔσσομένου βίτου.

5.* (I, 36.)

Εἰς εἰκόνα Θεοδώρου Ἰλουστρίου καὶ δις ἀνθυπάτου, ἐν
 ἣ γέγραπται παρὰ τοῦ ἀρχαγγέλου δεχόμενος τὰς ἀξίας
 ἐν Ἐφέσῳ.

Ἰλαθι μορφωθείς, ἀρχάγγελε· σὴ γὰρ ὀπωπῆ
 ἄσκοπος· ἀλλὰ βροτῶν δῶρα πέλουσι τάδε·
 ἐκ σέο γὰρ Θεόδωρος ἔχει ζωστήρα μαγίστρον
 καὶ δις ἀεθλεύει πρὸς θρόνον ἀνθυπάτων·

τῆς δ' ἐδῆνωμοσύνης μάρτυς γραφίς· ὑμπετέρην γὰρ
 χρώμασι μιμηλὴν ἀντετύπωσε χάριν.

5

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΡΩΤΙΚΑ.

6. (V, 216.)

Εἰ φιλέεις, μὴ πάμπαν ὑποκλασθέντα χαλάσσης
 θυμὸν ὀλισθηρῆς ἔμπλεον ἰκεσίης.
 ἀλλὰ τι καὶ φρονέοις στεγανώτερον, ὅσσον ἐρύσσαι
 ὄφρυσ, ὅσσον ἰδεῖν βλέμματι φειδομένῳ.
 ἔργον γὰρ τι γυναιξὶν ὑπερφιάλους ἀθερίζειν,
 καὶ κατακαγχάζειν τῶν ἄγαν οἰκτροτάτων.
 κείνος δ' ἐστὶν ἄριστος ἐρωτικὸς ὃς τάδε μίξει,
 οἶκτον ἔχων ὀλίγη ξυνὸν ἀγνηρορίη.

5

7. (V, 218.)

Τὸν σοβαρὸν Πολέμονα, τὸν ἐν θυμέλῃσι Μενάνδρου
 κείραντα Γλυκέρας τῆς ἀλόχου πλοκάμους,
 ὀπλότερος Πολέμων μιμήσατο, καὶ τὰ Ῥοδάνθης
 βόστρυχα παντόλμοις χερσὶν ἐληΐσατο,
 καὶ τραγικοῖς ἀχέεσσι τὸ κωμικὸν ἔργον ἀμείψας
 μάστιξεν ῥαδιῆς ἄψευα θηλυτέρης.
 ζηλομανὲς τὸ κόλασμα· τί γὰρ τόσον ἤλιτε κούρη,
 εἴ με κατοικτείρειν ἤθελε τειρόμενον;
 σχέτλιος, ἀμφοτέρους δὲ διέτμαγε, μέχρι καὶ αὐτοῦ
 βλέμματος ἐνστήσας αἰθοπα βασκανίην.
 ἀλλ' ἔμπεης τελέθει μισοῦμενος· αὐτὰρ ἔγωγε
 δύσκολος, οὐχ ὀρόων τῆν περιχειρομένην.

5

10

8. (V, 220.)

Εἰ καὶ νῦν πολιή σε κατεύνασε, καὶ τὸ θαλυκρὸν
 κείνο κατημβλύνθη κέντρον ἐρωμανίης,
 ὠφελές, ὦ Κλεόβουλε, πόθους νεότητος ἐπιγνοῦς,
 νῦν καὶ ἐποικτείρειν ὀπλοτέρων ὀδύνας,
 μηδ' ἐπὶ τοῖς ξυνοῖς κοτέειν μέγα, μηδὲ κομῶων
 τὴν ῥαδιῆν κούρην πάμπαν ἀπαγλαῖσαι.
 ἀντίπατρος τῇ παιδί πάρος μεμέλησο ταλαινή,
 καὶ νῦν ἑξαπίνης ἀντίπαλος γέγονας.

5

9. (V, 222.)

Εἰς Ἀριάδην κισσαριστίδα.

Εἴ ποτε μὲν κισθάρης ἐπαφήσατο πλήκτρον ἐλοῦσα
 κούρη, Τερψιχόρης ἀντεμέλιξε μίτοις
 εἴ ποτε δὲ τραγικῷ ῥοιζήματι ῥήξατο φωνήν,
 αὐτῆς Μελπομένης βόμβον ἀπεπλάσατο·
 εἴ δὲ καὶ ἀγλαΐης κρίσις ἴστατο, μᾶλλον ἂν αὐτὴ
 Κύπρις ἐνικήθη, κἄν ἔδικαζε Πάρις.
 σιγῇ ἐφ' ἡμείων, ἵνα μὴ Διόνυσος ἀκούσας
 τῶν Ἀριαδνεῖων ζῆλον ἔχοι λεχέων.

10. (V, 237.)

Πᾶσαν ἐγὼ τὴν νύκτα κινύρομαι εὖτε δ' ἐπέλθῃ
 ὄρθρος ἐλινῦσαι μικρὰ χαριζόμενος,
 ἀμφιπεριτρούζουσι χελιδόνες, ἐς δέ με δάκρυ
 βάλλουσιν, γλυκερὸν κῶμα παρωσάμεναι.
 ὄμματα δὲ σταλάοντα φυλάσσεται ἢ δὲ Ῥοδάνθης
 αἴθρις ἐμοῖς στέροισι φροντίς ἀναστρέφεται.
 ὦ φθονεραὶ παύσασθε λαλητροίδες· οὐ γὰρ ἐγωγε
 τὴν Φιλομηλείην γλῶσσαν ἀπεθροιάμην.
 ἀλλ' ἴτυλον κλαίετε κατ' οὖρεα, καὶ γούριτε
 εἰς ἔποπος κραναῆν ἀῖλιν ἐφεζόμενα,
 βαιὸν ἵνα κνώσσοιμεν ἴσως δέ τις ἤξει ὄνειρος,
 ὃς με Ῥοδανθείοις πήχεσιν ἀμφιβάλοι.

11. (V, 261.)

Εἰμὶ μὲν οὐ φιλόοινος· ὅταν δ' ἐθέλῃς με μεθύσσαι,
 πρῶτα σὺ γενομένη πρόσφερε, καὶ δέχομαι.
 εἴ γὰρ ἐπιψεύσεις τοῖς χεῖλεσιν, οὐκέτι νήφειν
 εὐμαρὲς, οὐδὲ φνυεῖν τὸν γλυκὺν οἶνοχόον
 πορθμενεὶ γὰρ ἔμοιγε κύλιξ παρὰ σοῦ τὸ φίλημα,
 καὶ μοι ἀπαγγέλλει τὴν χάριν ἣν ἔλαβεν.

12. (V, 263.)

Μήποτε λύχνε μύκητα φέροις, μηδ' ὄμβρον ἐγείροις,
 μὴ τὸν ἐμὸν παύσης νυμφίον ἐρχόμενον.
 αἰεὶ σὺ φθονεῖς τῇ Κύπριδι, καὶ γὰρ ὄθ' Ἑρῶ
 ἤρμωσε Λειάνδρω. . . θυμὲ, τὸ λοιπὸν ἔα.
 Ἑφαιστου τελέθεις, καὶ πείθομαι, ὅτι χαλέπτω
 Κύπριδα, θωπεύεις δεσποτικῇ ὀδύνην.

13. (V, 267.)

α Τί στενάχεις; β φιλέω. α τίνα; β παρθένον α ἦ ῥά γε καλήν;
β καλήν ἡμετέροις ὄμμασι φαινομένην.

α πού δέ μιν εἰσενόησας; β ἐκεῖ ποτὶ δεῖπνον ἐπελθὼν
ξυνή κεκλιμένην ἔδρακον ἐν στιβάδι.

α ἐλπίζεις δὲ τυχεῖν; β ναὶ ναὶ φίλος· ἀμφραδίην δὲ
οὐ ζητῶ φιλήην, ἀλλ' ὑποκλεπτομένην.

α τὸν νόμιμον μᾶλλον φεύγεις γάμον· ἀτρεκέες ἔγνω
ὅτι γε τῶν κτεάνων πούλυ τὸ λειπόμενον.

β ἔγνωσ. α οὐ φιλέεις, ἐψεύσασ· πῶς δύναται γὰρ
ψυχὴ ἐρωμανέειν ὄρθα λογιζομένη;

14.* (V, 269.)

Δισσῶν θηλυτέρων μοῦνός ποτε μέσσοις ἐκείμην,
τῆς μὲν ἐφιμίρων, τῇ δὲ χαριζόμενος.

εἶλκε δέ μ' ἡ φιλέουσα· πάλιν δ' ἐγώ, οἷά τέ τις φῶρ,
χειλεῖ φειδομένη τὴν ἐτέραν ἐφίλου,

ζῆλον ὑποκλέπτων τῆς γείτονος, ἧς τὸν ἔλεγχον
καὶ τὰς λυσιπόθους ἔτρεμον ἀγγελίας.

ὀχθήσας δ' ἄρ' ἔειπον· ἐμοὶ τάχα καὶ τὸ φιλεῖσθαι
ὡς τὸ φιλεῖν χαλεπὸν, δισσα κολαζομένη.

15. (V, 273.)

Ἢ πάρος ἀγλαῖησι μετάρσιος, ἡ πλοκαμῖδας
σειομένη πλεκτὰς, καὶ σοβαρευομένη,

ἡ μεγαλαυχήσασα καθ' ἡμετέρης μελεδώνης,
γήραι ῥικνώδης τὴν πρὶν ἀφῆκε χάριν.

μαζὸς ὑπεκλίνθη, πέσον ὄφρυες, ὄμμα τέτρηται,
χειλεα βαμβαίνει φθέγματι γηραλέω.

τὴν πολίην καλέω Νέμεσιν Πόθου, ὅτι δικαίει
ἔννομα, ταῖς σοβαραῖς θύσσον ἐπερχομένη.

16.* (V, 276.)

Σοὶ τὸδε τὸ κρήδεμνον, ἐμὴ μνήστειρα, κομίζω,
χρυσεοπνήτην λαμπόμενον γραφίδι.

βάλλε δὲ σοῖς πλοκάμοισιν· ἐφεσσαμένη δ' ὑπὲρ ὤμων
στήθει παλλεύκῳ τήνδε δὸς ἀμπερόνην.

ναὶ ναὶ στήθει μᾶλλον, ὅπως ἐπιμάζιον εἶη
ἀμφιπεριπλεγέθην εἰς σὲ κωδαννύμενον.

καὶ τόδε μὲν φορέοις ἄτε παρθένος· ἀλλὰ καὶ εὐνήν
 λεύσσοις, καὶ τεκέων εὖσταχυν ἀνθούσινην,
 ὄφρα σοι ἐκτελέσαιμι καὶ ἀργυφῆν ἀναδέσμην,
 καὶ λιθοκολλήτων πλέγματα κεκρυφάλων.

10

17. (V, 278.)

Αὐτῇ μοι Κυθέρεια καὶ ἱμερόεντες Ἔρωτες
 τήξουσιν κενεὴν ἀχθόμενοι κραδίην,
 ἄρσενας εἰ σπεύσω φιλέειν ποτέ· μήτε τυχήσω,
 μήτ' ἐπολιοθήσω μείζοσιν ἀμπλακίαις.
 ἄρκια θηλυτέρων ἀλιτήματα, κείνα κομίσσω,
 καλλείψω δὲ νέους ἄφρονι Πιτταλάκῳ.

5

18.* (V, 280.)

Ἦ ῥά γε καὶ σὺ, Φίλινα, φέρεις πόθον, ἧ ῥα καὶ αὐτῇ
 κάμνεις, ἀυαλέοις ὄμμασι τηκομένη;
 ἧ σὺ μὲν ὕπνον ἔχεις γλυκερώτατον, ἡμετέρης δὲ
 φροντίδος οὔτε λόγος γίγνεται, οὔτ' ἀριθμός;
 εὐρήσεις τάχ' ὅμοια, τήν δ' ἀμέγαυτε, παρειήν
 ἀθρήσω θαμινοῖς δάκρυσι τεγγομένην.
 Κύπρις γὰρ τὰ μὲν ἄλλα παλίγκοτος· ἐν δέ τι καλὸν
 ἔλλαχεν, ἐχθαίρειν τὰς σοβαρευομένας.

5

19. (V, 282.)

Ἦ ῥαδιὴν Μελίτη ταναοῦ ἐπὶ γήραος οὐδῶ
 τὴν ἀπὸ τῆς ἡβης οὐκ ἀπέθηκε χάριν,
 ἀλλ' ἔτι μαρμαίρουσι παρηΐδες, ὄμμα δὲ θέλγειν
 οὐ λάθε· τῶν δ' ἐτέων ἢ δεκάς οὐκ ὀλίγη.
 μίμνει καὶ τὸ φρύαγμα τὸ παιδικόν· ἐνθάδε δ' ἔγνω
 ὅτι φύσιν νικᾷν ὁ χρόνος οὐ δύναται.

5

20.* (V, 285.)

Εἰργομένη φιλέειν με κατὰ στόμα διὰ Ῥοδάνθη
 ζώνην παρθενικὴν ἐξετάανωσε μέσην,
 καὶ κείνην φιλέεσκεν ἐγὼ δέ τις ὡς ὀχετηγὸς
 ἀρχὴν εἰς ἐτέραν εἶκον ἔρωτος ὕδωρ,
 αὐερύων τὸ φίλημα· περὶ ζωστήρα δὲ κούρης
 μύστακι ποππύζων, τηλόθεν ἀντεφίλων.
 ἦν δὲ πόνου καὶ τοῦτο παραίφασις· ἧ γλυκερῆ γὰρ
 ζώνη πορθμὸς ἔην χεῖλεος ἀμφοτέρου.

5

21. (V, 287.)

Σπείδων εἰ φιλέει με μαθεῖν εὐῶπις Ἐρευθῶ,
 πείραζον κραδίην πλάσματι κερδαλέῳ
 βήσομαι ἐς ξείνην τινά που χθόνα μίμνε δὲ κούρη
 ἀρτίπος, ἡμετέρου μνηστῖν ἔχουσα πόθον.
 ἦ δὲ μέγα σονάχησε καὶ ἤλατο, καὶ τὸ πρόσωπον
 πληῆξε, καὶ εὐπλέκτου βότρυν ἔρηξε κόμης,
 καὶ με μένειν ἰκέτευσεν. ἐγὼ δὲ τις ὡς βραδυπειθῆς
 ὄμματι θρυπτομένῳ συγκατένευσα μένειν.
 ὄλβιος ἐς πόθον εἰμί· τὸ γὰρ μενέαινον ἀνύσσαι
 πάντων, εἰς μεγάλην τοῦτο δέδωκα χάριν.

5

10

22.* (V, 289.)

Ἡ γραῦς ἡ τρικώρωνος, ἡ ἡμετέρους διὰ μόχθους
 μοίρης ἀμβολίην πολλάκι δεξαμένη,
 ἄγριον ἦτορ ἔχει, καὶ θέλγεται οὐτ' ἐπὶ χρυσῷ,
 οὔτε ζωροτέρῳ μέλζονι κισσυβίῳ.
 τὴν κούρην δ' αἰεὶ περιδέρεται· εἰ δὲ ποτ' αὐτὴν
 ἀθρήσει κρυφίους ὄμμασι φεμβομένην,
 ἃ μέγα τολμήεσσα, ῥαπίσμασιν ἀμφὶ πρόσωπα
 πλήσσει τὴν ὑπαλὴν οἴκτρα κινυρομένην.
 εἰ δ' ἔτεόν τὸν Ἄδωνιν ἐφίλαο, Περσεφόνηα,
 οἴκτειρον ξυνηῆς ἄλγεα τηκεδόνος.
 ἔστω δ' ἀμφοτέροισι χάρις μία· τῆς δὲ γεραιῆς
 ῥύεο τὴν κούρην, πρὶν τι κακὸν παθεῖν.

5

10

23. (V, 292.)

Ἀγαθίου πέραν τῆς πόλεως διάγοντος διὰ τὰ λύσιμα
 τῶν νόμων, ὑπομηστικὸν πεμφθὲν πρὸς Παῦλον
 Σιλεντιάριον.

Ἐνθάδε μὲν γλοάουσα τεθηλότι βῶλος ὄραμνῳ
 φυλλάδος εὐκάρπου πᾶσαν ἔδειξε χάριν·
 ἐνθάδε δὲ κλαῖζουσιν ὑπὸ σκιεραῖς κυπαρίσσοις
 ὄρνιθες δροσερῶν μητέρες ὄρταλίχων·
 καὶ λυγρὸν βομβεῦσιν ἀκανθίδες ἢ δ' ὄλολυγῶν
 τρύζει, τρηχαλαῖαι ἐνδιάουσα βάτοις.
 ἀλλὰ τί μοι τῶν ἤθος, ἐπεὶ σέο μῦθον ἀκούειν
 ἠθέλον, ἢ κιθάρης κρούσματα Ἀηλιάδος;
 καὶ μνὶ δισσὸς ἔρωσ περικίδνεται. εἰσοράαν γὰρ
 καὶ σὲ μάκαρ ποθέω, καὶ γλυκερὴν Δάμαλιν,

5

10

ἤς με περισμύχουσι μεληδόνες· ἀλλὰ με θεσμαι
εἴρουσιν ῥαδιῆς τηλόθι δορκαλίδος.

24.* (V, 294.)

Ἢ γραῦς ἡ φθονερὴ παρεκέκλιτο γείτοني κούρη
δόχμιον ἐν λέκτρῳ νῶτον ἐρειασμένη.
προβλής ὡς τις ἑπαλξίς ἀνέμβατος· οἶα δὲ πύργος
ἔσκεπε τὴν κούρην ἀπλοῖς ἐκταδίῃ.
καὶ σοβαρὴ θεράπαινα πύλας σφίγγασα μελάθρου
κεῖτο χαλικοκῆτῳ νάματι βριθομένη. 5
ἔμπης οὐ μ' ἐφόβησαν· ἐπεὶ στρεπτήρα θυρέτρον
χερσὶν ἀδονπήτοις βαιὸν ἀειράμενος
φρυκτοὺς αἰθαλόεντας ἐμῆς ῥιπίσμασι λώπης
ἔσβεσα, καὶ διαδύς λέχριος ἐν θαλάμῳ 10
τὴν φύλακα κνώσσουσαν ὑπέκφυγον· ἦκα δὲ λέκτρον
νέρθεν ὑπὸ σχοίνοις γαστέρι συρόμενος,
ὠρθύμην κατὰ βαιὸν, ὅπη βατὸν ἐπλετο τεῖχος·
ἀγχι δὲ τῆς κούρης στέρνον ἐρειασμένος,
μαζοὺς μὲν κρατέεσκον· ὑπεθρύφθη δὲ προσώπῳ 15
μάστακα πᾶίνων χεῖλος εὐαφίῃ.
ἦν δ' ἄρα μοι τὰ λάφυρα καλὸν στόμα, καὶ τὸ φίλημα
σύμβολον ἐννουχίης εἶχον ἀεθλοσύνης.
οὐπω δ' ἐξαλάπαξα φίλης πύργωμα κορείης·
ἀλλ' ἔτ' ἀθηρίτῳ σφίγγεται ἀμβολίῃ. 20
ἔμπης ἦν ἐτέρωιο μόθου στήσωμεν ἀγῶνα,
ναὶ τάχα πορθήσω τείχεα παρθενίης,
οὐ δ' ἔτι με σχήσουσιν ἐπάλξιες ἦν δὲ τυχήσω,
στέμματα σοὶ πλέξω, Κύπρι τροπαιοφόρε.

25.* (V, 296.)

Ἐξότε τηλεφίλου πλαταγήματος ἠχέτα βόμβος
γαστέρα μαντῶου μάξατο κισσυβίου,
ἔγνω, ὡς φιλέεις με· τὸ δ' ἀτρεκές αὐτίκα πείσεις
εὐνῆς ἡμετέρης πάννυχος ἀπτομένη.
τοῦτ' σε γὰρ δείξει παναληθέα· τοὺς δὲ μεθυστάς 5
καλλείψω λατάγων παίγμασι τερπομένους.

26. (V, 297.)

Ἢιδέοις οὐκ ἔστι τόσος πόνος, ὀπόσος ἡμῖν
ταῖς ἀταλοψύχοις ἔχρας θηλυτέραις.
Agathias.

τοὺς μὲν γὰρ παρῶσιν δημήλικες, οἷς τὰ μερίμνης
 ἄλγεα μύθεῦνται φθέγματι θαρσαλέφῃ
 παίγνιά τ' ἀμφιέπουσι παρήγορα, καὶ κατ' ἀγυιάς
 πλάζονται γραφίδων χρώμασι ρεμβόμενοι.
 ἤμῃν δ' οὐδὲ φάος λεύσσειν θέμις, ἀλλὰ μελάθροις
 κρυπτόμεθα, ζοφεραῖς φροντίσι τηκόμεναι.

27. (V, 299.)

„Μηδὲν ἄγαν” σοφὸς εἶπεν· ἐγὼ δέ τις ὡς ἐπέραστος,
 ὡς καλὸς, ἠέρθην ταῖς μεγαλοφροσύναις,
 καὶ ψυχὴν δοκέεσκον ὄλην ἐπὶ χερσὶν ἐμεῖο
 κείσθαι τῆς κούρης, τῆς τάχα κερδαλέης.
 ἢ δ' ὑπερηέρθη, σοβαρὴν θ' ὑπερέσχεθεν ὄφρυν,
 ὥσπερ τοῖς προτέροις ἤθεσι μεμφομένη.
 καὶ νῦν ὁ βλοσυρωπὸς, ὁ χάλκεος, ὁ βραδυπειθής,
 ὁ πρὶν ἀερσιπότης, ἤριπον ἐξαπίνης·
 πάντα δ' ἐναλλα γέγοντο· πεσὼν δ' ἐπὶ γούνασι κούρης
 ἴαχον· „ἰλήκοις, ἦλιτεν ἢ νεότης.”

28. (V, 302.)

Ποίην τις πρὸς ἔρωτας ἴοι τρίβον; ἐν μὲν ἀγυιάς
 μαχλάδος οἰμῶξεις χρυσομανεῖ σπατάλη.
 εἰ δ' ἐπὶ παρθενικῆς πελάσους λέχος, ἐς γάμον ἤξεις
 ἔννομον, ἢ ποιναὺς τὰς περὶ τῶν φθορέων.
 κουριδίαις δὲ γυναιξὶν ἀτερπέα κύπριν ἐγειρεῖν
 τίς κεν ὑποκλαίη, πρὸς χρέος ἐλκόμενος;
 μοίχια λέκτρα κάκιστα καὶ ἔκτοθέν εἰσιν ἐρώτων
 ὧν μετὰ παιδομανῆς κείσθω ἀλιτροσύνη.
 χήρη δ', ἢ μὲν ἄκοσμος ἔχει πάνδημον ἐραστήν,
 καὶ πάντα φρονεῖ δήνεα μαχλοσύνης
 ἢ δὲ σαοφρονέουσα μόλις φιλότῃτι μιγεῖσα
 δέχνυται ἀστόργου κέντρα παλιμβολίης,
 καὶ στυγέει τὸ τελεσθέν· ἔχουσα δὲ λείψανον αἰδοῦς,
 ἂψ ἐπὶ λυσιγάμονος χάζεται ἀμβολίας.
 ἦν δὲ μιγῆς ἰδίῃ θεραπευνίδι, τλήθῃ καὶ αὐτὸς
 δοῦλος ἐναλλάγθην δμωῖδι γιγνόμενος·
 εἰ δὲ καὶ ὀθνεῖη, τότε σοι νόμος αἰσχὸς ἀνάψει,
 ὕβριν ἀνιχνεύων δώματος ἀλλοτρίου.
 πάντ' ἄρα Διογένης ἔφυγεν τάδε, τὸν δ' Ἰμέναιον
 ἦειδεν παλάμη, Αἰῶδος οὐ χατέων.

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΑ ΑΝΑΘΗΜΑΤΙΚΑ.

29. (VI, 32.)

Δικραΐρω δικέρωτα, δασυκνάμω δασυχαίταν,
 ἔξαλον εὐσκάροθμω, λόχμιον ὕλοβάτα,
 Πανὶ φιλοσκοπέλω λάσιον παρὰ πρόνα Χαρικλῆς
 κνακὸν ὑπηγήταν τόνδ' ἀνέθηκε τράγον.

30. (VI, 41.)

Χαλκὸν ἀροτροτήν, κλασιβῶλακα, νειστομῆα,
 καὶ τὴν ταυροδέτιν βύρσαν ὑπανχενήν,
 καὶ βουπληκτρον ἄκαιναν, ἐχετλήεντά τε γόμφον
 Διοῦ Καλλιμένης ἀνθετο γειοπόνος,
 τμήξας εὐαρότου ῥάχιν ὀργάδος· εἰ δ' ἐπινεύσεις
 τὸν στάχυν ἀμῆσαι, καὶ δρεπάνην κομίσω.

31. (VI, 59.)

Τῇ Παφίῃ στεφάνους, τῇ Παλλάδι τὴν πλοκαμίδα,
 Ἄρτέμιδι ζώνην ἀνθετο Καλλιρόη.
 εὐρετο γὰρ μνηστῆρα τὸν ἤθελε, καὶ λάχεν ἦβην
 σάφρονα, καὶ τεκέων ἄρσεν ἔτικτε γένος.

32. (VI, 72.)

Εἶδον ἐγὼ τὸν πτώκα καθήμενον ἐγγὺς ὀπώρας
 βακχιάδος, πουλὺν βότρυν ἀμεργόμενον.
 ἀγρονόμω δ' ἀγόρευσα, καὶ ἔδρακεν ἀπροϊοῆς δὲ
 ἐγκέφαλον πλήξας ἐξεκύλισε λίθω.
 εἶπε δὲ καὶ χαίρων ὁ γεωπόνος· ἂ τάχα Βάκχω
 λουβῆς καὶ θυνέων μικτὸν ἔδωκα γέρας.

33. (VI, 74.)

Βασσαρὶς Εὐρυνόμη σκοπελοδρομος, ἣ ποτε ταύρων
 πολλὰ τανυκραιῶν στέρνα χαραξαμένη,
 ἣ μέγα καγχάζουσα λεοντοφόνοις ἐπὶ νίκαις,
 παίγνιον ἀτλήτου θηρὸς ἔχουσα κάρη,
 ἰλήκοις Διώνυσε, τεῆς ἀμέλησα χορείης,
 Κύπριδι βακχεύειν μᾶλλον ἐπειγομένη.
 θῆκα δὲ σοι τάδε ῥόπτρα· παραῤῥίψασα δὲ κισσόν
 χεῖρα περισφίγξω χρυσοδέτῳ σπατάλη.

34. (VI, 76.)

Σὸς πόσις Ἀγχίσης, τοῦ εἵνεκα πολλάκι, Κύπρι,
 τὸ πρὶν ἐς Ἰδαίην ἔτρεχες ἥϊονα,

νῦν μόλις εὗρε μέλαιναν ἀπὸ κροτάφων τρίχα κόψαι,
θῆκε δὲ σοὶ προτέρης λείψανον ἡλικίης.
ἀλλὰ θεὰ, δύνασαι γὰρ, ἢ ἡβητῆρά με τεῦξον,
ἢ καὶ τὴν πολιὴν ὡς νεότητα δέχου.

5

35. (VI, 79.)

Ἄσπορα, Πᾶν λοφιῆτα, τάδε Στρατόνικος ἀροτρεὺς
ἀντ' εὐεργεσίης ἀνθετο σοὶ τεμένη.
„βόσκε δ'” ἔφη „χαίρων τὰ σὰ ποιμνία, καὶ σέο χάωρη
δέρκεο, τὴν χαλκῶ μηκέτι τεμνομένην.
αἴσιον εὐρήσεις τὸ ἐπαύλιον ἐνθάδε γὰρ σοι
Ἦχὼ τερπομένη καὶ γάμον ἐκτελέσει.”

5

36. (VI, 80.)

Δαφνιακῶν βίβλων Ἀγαθίου ἐννεάς εἰμι
ἀλλὰ μ' ὁ τεκτῆνας ἀνθετο σοὶ, Παφίη.
οὐ γὰρ Πιερίδεσσι τόσον μέλω, ὅσσον Ἔρωτι,
ὄργια τοσσατίων ἀμφιέπουσα πόθων.
αἰτεῖ δ' ἀντι πόνων, ἵνα οἱ διὰ σεῖο παρείη
ἢ τινα μὴ φιλέειν, ἢ ταχὺ πειθομένην.

5

37. (VI, 167.)

Σοὶ, μάκαρ αἰγίκναμε, παρούχιον ἐς περιωπᾶν
τὸν τράγον, ὃ δισσᾶς ἀγέτα θηροσύνας —
σοὶ γὰρ καστορίδων ὑλακὰ καὶ τρίστομος αἰχμῇ
εὐδαε, καὶ ταχυνῆς ἔργα λαγωσφαγίης,
δίχτυά τ' ἐν ῥοθίοις ἀπλούμενα, καὶ καλαμεντᾶς
κάμνων, καὶ μογερῶν πείσμα σαγηνοβόλων —
ἀνθετο δὲ Κλεόνικος, ἐπεὶ καὶ πόντιον ἄγρον
ἄνυε, καὶ πτώκας πολλάκις ἐξεσάβει.

5

38. (VI, 172.)

Sine auctoris nomine in cod. Palatino; Agathiae tributum
in Anth. Planudea.

Πορφυρὶς ἢ Κνιδίη τὰ στέμματα, καὶ τὸ δίθυρσον
τοῦτο τὸ λογχωτὸν, καὶ τὸ περισφύριον,
οἷς ἀνέδην βάκχευεν, ὅτ' ἐς Διόνυσον ἐφοίτα,
κισσωτὴν στέφροισ νεβριδ' ἀναπτομένη,
ἀβροκόμη Διόνυσε, πρὸ παστάδος ἠώρησεν
ταῦτα τὰ τοῦ κάλλεος κόσμια καὶ μανίης.

5

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΠΙΤΥΜΒΙΑ.

39. (VII, 204.)

Οὐκέτι που τλήμων, σκοπέλων μετανάστρια πέρδιξ,
 πλεκτὸς λεπταλέαις οἶκος ἔχει σε λόγους,
 οὐδ' ὑπὸ μαρμαρυγῇ θαλερώπιδος Ἥριγενείης
 ἄκρα παραιθύσσεις θαλπομένων περφόγων.
 σὴν κεφαλὴν αἰλουρος ἀπέθρισε· τᾶλλα δὲ πάντα
 ἦρπασα, καὶ φθονερὴν οὐκ ἐκόρεσε γένυν.
 νῦν δέ σε μὴ κούφη κρύπτει κόνις, ἀλλὰ βαρεῖα,
 μὴ τὸ τεὸν κείνη λείψανον ἐξερύση.

5

40. (VII, 205.)

Οἰκογενὴς αἰλουρος ἐμὴν πέρδικα φαγοῦσα
 ζῶειν ἡμετέροις ἔλπεται ἐν μεγάροις.
 οὐ σὲ, φίλη πέρδιξ, φθιμένην ἀγέραστον ἐάσω,
 ἀλλ' ἐπὶ σοὶ κτενέω τὴν σέθεν ἀντιβίην.
 ψυχὴ γὰρ σέο μᾶλλον ὀρίνεται, εἰσόκε ῥέξω
 ὄσσο' ἐπ' Ἀχιλλῆος Πύρρος ἔτευξε τάφῳ.

5

41. (VII, 220.)

Ἐρπων εἰς Ἐφύρην, τάφον ἔδρακον ἀμφὶ κέλευθον
 Λαΐδος ἀρχαίης, ὡς τὸ χάραγμα λέγει.
 δάκρυ δ' ἐπισπείσας, „χαίροις γύναι· ἐκ γὰρ ἀκουῆς
 οἰκτιέρω σε” ἔφην „ἦν πάρος οὐκ ἰδόμεν.
 ἃ πόσον ἠϊθέων νόον ἦκαχες· ἀλλ' ἴδε Λήθην
 ναίεις, ἀγλαίην ἐν χθονὶ κατθεμένη.”

5

42. (VII, 551.)

Λητόιος καὶ Παῦλος ἀδελφεῶ ἄμφω ἔοντες
 ξυνήν μὲν βίотου συζυγίην ἐχέτην,
 ξυνὰ δὲ καὶ Μοίρης λαχέτην λῖνα, καὶ παρὰ θῆνα
 Βοσπορίην ξυνήν ἀμφεβάλοντο κόνιν.
 οὐδὲ γὰρ ἀλλήλοιν ζῶειν ἀπάνευθε δυνάσθην,
 ἀλλὰ συνετρεχέτην καὶ παρὰ Φερσεφόνην.
 χαίρετον, ὃ γλυκερῶ καὶ ὁμόφρονε· σήματι δ' ὑμέων
 ὠφελεν ἰδρῦσθαι βωμὸς Ὀμοφροσύνης.

5

43. (VII, 552.)

“Ω ξένη, τί κλαίεις; β διὰ σὸν μόρον. α οἶσθ' ἄ τίς εἶμι;
 β οὐ μὰ τόν· ἀλλ' ἔμπης οἰκτρὸν ὄρω τὸ τέλος.”

ἴσσι δὲ τίς; α Περικλεια· β γυνή τίνος; α ἀνδρὸς ἀριστον,
ἐήτορος ἐξ Ἀσίης, οὖνομα Μεμνονίου.

β πῶς δέ σε Βοσπορίη κατέχει κόνις; α εἶρεο Μοῖραν, 5

ἢ μοι τῆλε πάτρης ζεῖνον ἔδωκε τάφον.
β παῖδα λίπες; α τριέτηρον, ὃς ἐν μεγάροισιν ἀλύα

ἐκδέχεται μαζῶν ἡμετέρων σταγόνα,
β αἶθε καλῶς ζῶσι. α ναὶ ναὶ, φίλος, εὖχεα κείνῳ, 10

44. (VII, 567.)

Κανδαύλην τόδε σῆμα· Δίκη δ' ἐμὸν οἶτον ἰδοῦσα
οὐδὲν ἀλιτραίνειν τὴν παράκοιτιν ἔφη.

ἤθελε γὰρ δισοῖσιν ὑπ' ἀνδράσι μηδὲ φανῆναι,
ἀλλ' ἢ τὸν πρὶν ἔχειν, ἢ τὸν ἐπιστάμενον.

ἦν ἄρα Κανδαύλην παθεῖν κακόν· οὐ γὰρ ἂν ἔτλη, 5
δεῖξαι τὴν ἰδίην ὄμμασιν ἄλλοτρίοις.

45.* (VII, 568.)

In Anth. Planudea p. 262. HSt. ἄθλον,

Ἐπτά με δις λυκάβαντας ἔχουσαν ἀφήρησσε δαίμων,
ἦν μούνην Διδύμῳ πατρὶ Θάλεια τέκεν.

ἃ Μοῖραι, τί τοσοῦτον ἀπηνέες, οὐδ' ἐπὶ παστοῦς
ἠγάγετ', οὐδ' ἐρατῆς ἔργα τεκνοσπορίης;

οἱ μὲν γὰρ γονέες με γαμήλιον εἰς Ἐμέναιον 5
μέλλον ἄγειν στυγεροῦ δ' εἰς Ἀχέροντος ἔβην.

ἀλλὰ θεοὶ, λίτομαι, μητρός γε γόους πατέρος τε
παύσατε, τηκομένων εἵνεκ' ἐμεῦ φθιμένης.

46. (VII, 569.)

Ναὶ λίτομαι, παροῦτα, φίλῳ κατάλεξον ἀκοίτη,

εὐτ' ἂν ἐμὴν λεύσης πατρίδα Θεσσαλίην
κάθθανε σὴ παράκοιτις, ἔχει δέ μιν ἐν χθονὶ τύμβος,

αἰ αἰ, Βοσπορίης ἐγγύθεν ἠϊόνος·

ἀλλὰ μοι αὐτόθι τεῦχε κενήριον ἐγγύθι σεῖο, 5
ὄφρ' ἀναμιμνήσκη τῆς ποτε κουριδίης.

47. (VII, 572.)

Οὐχ ὄσιος λεχέσσαιν ἐτέρπετο λάθριος ἀνήρ,

λέκτρον ὑποκλέπτων ἄλλοτρίης ἀλόχου·

ἔξαπίνης δὲ δόμων ὄροφῆ πέσσε, τοὺς δὲ κακούργους
ἔσκεπεν, ἀλλήλοισ ἐϊσέτι μιγομένους.

ξυνή δ' ἀμφοτέρους κατέχει παγίς· εἰν ἐνὶ δ' ἄμφω
 κείνται, συζυγίης οὐκέτι πανόμενοι. 5

48. (VII, 574.)

Θεσμοὶ μὲν μεμέληγτο συνήθεες Ἀγαθονίκα·
 Μοῖρα δὲ δειμαίνειν οὐ δεδάθε νόμους·
 ἀλλὰ μιν ἀρπάξασα σοφῶν ἡμερσε θεμίστων,
 οὐπω τῆς νομίμης ἔμπλεον ἡλικίης.
 οἰκτρά δ' ὑπὲρ τύμβοιο κατεστονάχησαν ἑταῖροι
 κείμενον, οὗ θιάσον κόσμον ὀδυρόμενοι.
 ἦ δὲ κόμην τίλλουσα γοῶ πληκτιζετο μήτηρ,
 αἶ αἶ, τῶν λαγόνων μόχθον ἐπισταμένη.
 ἔμπης ὄλβιος οὗτος, ὃς ἐν νεότητι μαραινθεῖς
 ἔκφυγε τὴν βιότου θάσσον ἀλιτροσύνην. 5 10

49.* (VII, 578.)

Τὸν κρατερόν Πανοπιῆα, τὸν ἀργευτῆρα λεόντων,
 τὸν λασιοστέρων κέντροα παρδαλίω,
 τύμβος ἔχει· γλαφυρῆς γὰρ ἀπὸ χθονὸς ἔκτανε δεινὸς
 σκορπίος, οὐτήσας ταρσὸν ὄρεσσιβάτην.
 αἰγανέη δὲ τάλαινα, σίγνυά τε παρ χθονὶ κείται,
 αἶ αἶ, θαρσαλέων παίγνια δορκαλίδων. 5

50. (VII, 583.)

Ἄβαλε μὴδ' ἐγένοντο γάμοι, μὴ νύμφια λέκτρα,
 οὐ γὰρ ἂν ὠδίνων ἐξεφάνη πρόφασις.
 νῦν δ' ἦ μὲν τριτάλαινα γυνὴ τίκτουσα κάθηται,
 γαστρὶ δὲ δυσκόλῳ νεκρὸν ἔνεστι τέκος·
 τρισσὴ δ' ἀμφιλύκη δρόμον ἤγνυσε, ἐξότε μίμνει 5
 τὸ βρέφος ἀπρήκτους ἐλπίσι τικτόμενον.
 κούφη σοὶ τελέθει γαστήρ, τέκος, ἀντὶ κοινίης·
 αὐτὴ γάρ σε φέρει, καὶ χθονὸς οὐ χατέεις.

51. (VII, 589.)

Μηδὲν ἀπαγγείλειας ἐς Ἀντιόχειαν, ὄδῳτα,
 μὴ πάλιν οἰμῶξή χεύματα Κασταλίης.
 οὐνεκεν ἐξαπίνης Εὐστόργιος ἔλλιπε μοῦσαν,
 θεσμῶν τ' Ἀδσονίων ἐλπίδα μαψιδίην,
 ἐβδόματον δέκατόν τε λαχὼν ἔτος· ἐς δὲ κοινήν 5
 ἡμεῖφθῃ κενεὴν εὐσταχὺς ἡλικίη.
 καὶ τὸν μὲν κατέχει χθόνιος τάφος, ἀντὶ δ' ἐκείνου
 ὄνομα καὶ γραφίδων χρώματα δερκόμεθα.

52.* (VII, 592.)

A Brunckio inter Iuliani epigrammata editum.

Αὐτὸς ἄναξ νεμέσησε πολυφλοίσβοισι θαλάσσης
 κύμασιν, Ὑπατίου σῶμα καλυψάμενοις·
 ἤθελε γὰρ μιν ἔχειν γέρας ὕστατον, οἷα θανόντα,
 καὶ μεγαλοφροσύνης κρύψει θάλασσα χάριν.
 ἔνθεν, πρηϋνόου κραδίης μέγα δεῖγμα, φαινὸν
 τίμησεν κενεῶ σήματι τῷδε νέκυν.

5

53. (VII, 593.)

Τὰν πάρος ἀνθήσασαν ἐν ἀγλαΐᾳ καὶ αἰοιδᾷ,
 τὰν πολυκυδίστου μνάμονα θερμοσύνας,
 Εὐγενίαν κρύπτει χθονία κόνις· αἱ δ' ἐπὶ τύμβῳ
 κείραντο πλακάμους Μοῦσα, Θέμις, Παφίη.

54. (VII, 596.)

Ἐπὶ Θεοδάτῳ τῷ γαμβρῷ, ἐπ' ἐχθρῷ τετελευτηκότῳ
 τῆς ἰδίας γαμετῆς.
 Ναὶ μὰ τὸν ἐν γαίῃ πύματον δρόμον, οὐτ' ἔμ' ἄκοιτις
 ἔστνυεν, οὐτ' αὐτὸς Θεύδοτος Εὐγενίης
 ἐχθρὸς ἐκὼν γενόμεν. ἀλλὰ φθόνος ἤε τις ἄτη
 ἡμέας ἐς τύσσην ἤγαγεν ἀμπλακίην.
 νῦν δ' ἐπὶ Μινώην καθαρὴν κρηπίδα μολόντες,
 ἀμφοτέροι λευκὴν ψῆφον ἐδεξάμεθα.

5

55. (VII, 602.)

Ἐδοτάθιε, γλυκερὸν μὲν ἔχεις τύπον· ἀλλὰ σε κηρὸν
 δέρομαι, οὐδ' ἔτι σοι κείνο τὸ λαρὸν ἔπος
 ἔξεται ἐν στομάτεσσι· τεῆ δ' εὐάνθεμος ἤβη
 αἰ' αἰ', μασιδίῃ νῦν χθονὸς ἔστι κόνις.
 πέμπτου καὶ δεκάτου γὰρ ἐπιμαύσας ἐνιαυτοῦ,
 τετρακίς ἕξ μόνους ἔδρακες ἡελίους.
 οὐδὲ τεοῦ πάππου θρόνος ἤρκεσεν, οὐ γενετῆρος
 ὄλβος· πᾶς δὲ τεῆν εἰκόνα δερκόμενος
 τὴν ἄδικαν Μοῖραν καταμέμφεται, οὐνεκα τοίην,
 ἀμέγα νηλεῆς, ἔσβεσεν ἀγλαίην.

5

10

56. (VII, 612.)

Φεῦ, φεῦ, τὴν δεκάτην Ἑλικωνίδα, τὴν λυραοῖδον
 Ῥώμης καὶ Φαρίας, ἣδε κέκευθε κόνις.
 ὦλετο φορμίγγων τερετίσματα, λῆξαν αἰοδαί,
 ὥσπερ Ἰωάννη πάντα συνολλύμενα.

καὶ τάχα θεσμόν ἔθηκαν ἐπάξιον ἐννέα Μοῦσαι, 5
 τύμβον Ἰωάννης ἀνθ' Ἑλικῶνος ἔχειν.

57.* (VII, 614.)

Ἑλλανὶς τριμάκαιρα, καὶ ἃ χαρίεσσα Λάμαξις
 ἦσθην μὲν πάτρας φέγγεα Λεσβιάδος.
 ὄκα δ' Ἀθηναίησι σὺν δλκάσιν ἐνθάδε κέλασας
 τὰν Μιτυληναίαν γὰν ἀλάπαξε Πάχης, 5
 τᾶν κουρᾶν ἀδίκως ἠράσασατο, τὼς δὲ συνεύνωσ
 ἔκτανεν, ὡς τήνας τῆδε βηησόμενος.
 ταὶ δὲ κατ' Αἰγαίῳ ῥόου πλατὺ λαῖτμα φερέσθην,
 καὶ ποτὶ τὰν κραναὰν Μοσοπίαν δραμέτην·
 δάμψ δ' ἀγγελέτην ἀλιτήμονος ἔργα Πάχηςτος,
 μέσφα μιν εἰς ὄλοην κῆρα συνηλασάτην. 10
 τοῖα μὲν, ὃ κούρα, πεπονήκατον· ἂψ δ' ἐπὶ πάτραν
 ἦκετον, ἐν δ' αὐτᾶ κέυθον ἀποφθιμένα·
 εὖ δὲ πόνων ἀπόνασθον, ἐπεὶ ποτὶ σᾶμα συνεύνωσ
 εὔδετον, ἐς κλεινᾶς μνάμα σαοφροσύνας·
 ἔμνευσιν δ' ἔτι πάντες ὁμόφρονας ἠρωίνας, 15
 πάτρας καὶ ποσίων πῆματα τισαμένας.

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΠΙΔΕΙΚΤΙΚΑ.

58. (IX, 152.)

Ἄδε ποθ' ἃ κλεινὰ Πριάμου πόλις, ἂν ἀλαπάξει
 Ἑλλάνων δεκέτης οὐκ ἐτάλασεν ἄρης
 ἀμφαδὸν, ἀλλ' ἔπκοιο κακὸν ξύλον. αἶθε δ' Ἐπειὸς
 κάτθανε, πρὶν τεῦξαι δουρατέαν παγίδα.
 οὐ γὰρ ἂν, Ἀτρειδῶν ὄροσφάγον ἀψαμένων πῦρ, 5
 οὕτω ἔφ' ἀμετέροις ἴλασειν ἠριπόμαν.

59. (IX, 153.)

Ἦ πόλι, πῆ σέο κείνα τὰ τείχεα; πῆ πολυόλβοι
 νηοί; πῆ δὲ βοῶν κράατα τεμνομένων;
 πῆ Παφίης ἀλάβαστρα, καὶ ἦ πάγχρυσος ἐφεστρίς;
 πῆ δὲ Τριτογενοῦς δαίκελον ἐνδαπίης;
 πάντα μόθος, χρονίη τε χύσις, καὶ Μοῖρα κραταιή 5)
 ἦρπασεν, ἀλλοίην ἀμφιβαλοῦσα τύχην·
 καί σε τόσον νίκησε βαρὺς φθόνος. ἀλλ' ἄρα μοῦνον
 οὕνομα σὸν κρύψαι καὶ κλέος οὐ δύναται.

60. (IX, 155.)

Εἰ μὲν ἀπὸ Σπάρτης τις ἔφυς, ξένε, μὴ με γελάσσης·
 οὐ γὰρ ἐμοὶ μούνη ταῦτα τέλεισσε Τύχη.
 εἰ δέ τις ἐξ Ἀσίας, μὴ πένθεε· Λαρδανικοὺς γὰρ
 σκήπτροισι Αἰνεαδῶν πᾶσα νέενυκε πόλις.
 εἰ δὲ θεῶν τεμένη, καὶ τείχεα, καὶ ναετήρας
 ζηλήμων δηΐων ἐξεκένωσεν ἄρης,
 εἰμὶ πάλιν βασιλεία· σὺ δ', ὦ τέκος, ἄτρομε Ῥώμη,
 βύλλε καθ' Ἑλλήνων σῆς ζυγόδεσμα δίκης.

5

61. (IX, 154.)

Ἰλήκοις, πολιοῦχε, σὲ μὲν χρυσαυγείῃ νηφῶ,
 ὡς θέμις, ἢ τλήμων Ἴλιος ἠγασύμην.
 ἀλλὰ σὺ με προλέλοιπας ἐλώριον· ἀντί δὲ μήλον
 πᾶσαν ἀπεδρέψω τείχεος ἀγλαίην.
 ἄρκιον ἦν θνήσκειν τὸν βουκόλον· εἰ γὰρ ἄθεσμος
 ἔπλετο, τῆς πάτρης οὐκ ἄλιτῆμα τόδε.

5

62. (IX, 204.)

Μὴ με τὸν Αἰάντιον ἀνοχιάσσειας, ὀδῶτα,
 πέτρον, ἀκοντιστὴν στήθεος Ἐκτορέου.
 εἰμὶ μέλας τρηχὺς τε· σὺ δ' εἴρεο θεῖον Ὀμηρον,
 πῶς τὸν Πριαμίδην ἐξεκύλισα πέδῳ,
 νῦν δὲ μόλις βαιὸν με παροχλίζουσιν ἀρούρης
 ἄνθρωποι, γενεῆς αἴσχα λευγαλέης·
 ἀλλὰ μέ τις κρύψειεν ὑπὸ χθονός· αἰδέομαι γὰρ
 παίγνιον οὐτιδανοῖς ἀνδράσι γιγνόμενος.

5

63. (IX, 442.)

Γριπεύς τις μογέεσκεν ἐπ' ἰχθύσι· τὸν δ' ἐσιδεῦσα
 εὐκτέανος κούρη θυμὸν ἔκαμνε πόθῳ,
 καί μιν θῆκε σύνεννον. ὃ δ' ἐκ βιότοιο πενιχροῦ
 δέξατο παντοίης ὄγκον ἀγνηροῖης.
 ἦ δὲ Τύχη γελώσσα παρίστατο, καὶ ποτὶ Κύπριν,
 „οὐ τέος οὗτος ἀγῶν, ἀλλ' ἐμός ἐστιν" ἔφη.

5

64. (IX, 482.)

Εἰς τὰ λυτὰ Ζήνωνος τοῦ βασιλέως.
 Οὐτιδανοὶ μερόπων, εἰ καὶ μέγα ῥέξαμεν ἔργον,
 οὐτινος εἰς μνήμην δηρὸν ἐπερχόμεθα·
 οἱ δ' ἀγαθοὶ, κῆν μηδὲν, ἀναπνεύσωσι δὲ μοῦνον,
 ὡς Αἴβυς εἶπεν ἀνῆρ, τοῦτ' ἀδάμαντι μένει.

5
 δῆποτε γὰρ Ζήνωνα πολιισσοῦχον βασιλῆα
 παίγιον ἀφράστων ἐκτελέοντα κύβων,
 τοίῃ ποικιλότευκτος ἔλεν θέσις, εὖτ' ἀπὸ λευκοῦ,
 τοῦ καὶ ὀπισθιδίην εἰς ὁδὸν ἐρχομένον.
 10
 ἑπτὰ μὲν ἔκτος ἔχεν, μίαν εἵνατος· αὐτὰρ ὁ σοῦμμος
 δισσὰς ἀμφιέπων ἴσος ἔην δεκάτῳ·
 15
 ὅς τε πέλει μετὰ σοῦμμον ἔχεν δύο, μουνάδα δ' ἄλλην
 ψῆφον τὴν πυμάτην ἀμφιέπεσκε δίβος.
 ἀλλὰ μέλας δισσὰς μὲν ἐν ὄγδοάτῳ λίπε χώρῳ,
 καὶ τόσασ ετέρας ἕς θέσιν ἑνδεκάτην.
 20
 ἀμφὶ δυωδέκατον δὲ διέπρεπον εἵκειλοι ἄλλαι,
 καὶ τρισκαιδεκάτῳ ψῆφος ἔκειτο μία·
 δίζυγες Ἀντίγονον διεκόσμεον· ἀλλὰ καὶ αὐτῷ
 ἴσος ἔμιμνε τύπος πεντεπικαιδεκάτῳ,
 25
 ὀκτωκαιδεκάτῳ πανομοίος· εἰσέτι δ' ἄλλας
 εἶχεν διχθαδίας τέτρατος ἐκ πυμάτου·
 αὐτὰρ ἄναξ λευκοῖο λαχὼν σημήϊα πεσσοῦ,
 καὶ τὴν ἔσομένην οὐ νοέων παγίδα,
 τριχθαδίας ἀδόκητα βαλὼν ψηφίδας ἀπ' ἡθμοῦ
 πύργου δουρατέου κλίμακι κευθομένη,
 30
 δοιὰ καὶ ἔξ καὶ πέντε κατήγαγεν· αὐτίκα δ' ὀκτώ
 ἄζυγας εἶχεν ὄλας πρόσθε μεριζομένας.
 τάβλην φεύγετε πάντες, ἐπεὶ καὶ κοίρανος αὐτὸς
 κείνης τὰς ἀλόγους οὐχ ὑπάλυξε τύχας.

65. (IX, 619.)

Εἰς λουτρόν ἐν Βυζαντίῳ ἔχον Ἀφροδίτην λουομένην.
 Νῦν ἔγνω, Κυθέρεια, πόθεν νίκησας ἀγῶνα,
 τὴν πρὶν Ἀλεξάνδρου ψῆφον ὑφαρπαμένη.
 5
 ἐνθάδε γὰρ τέγγουσα τεὸν δέμας, εὔρες ἐλέγξαι
 Ἥρην Ἰναχίοις χεύμασι λουσαμένην.
 νίκησεν τὸ λοετρόν· ἔοικε δὲ τοῦτο βοώσῃ
 Παλλάς· „ἐνικήθην ὑδασιν, οὐ Παφίῃ.”

66. (IX, 631.)

Εἰς τὰ θερμὰ τὰ Ἀγαμεμνόνια ἐν Σμύρνῃ.
 Χῶρος ἐγὼ Δαναοῖς μεμελημένός, ἐνθα μολόντες
 τῆς Ποδαλειρείης ἐξελάθοντο τέχνης.
 5
 ἔλκεα γὰρ μετὰ δῆριν ἐμοῖς ἀκέσαπτο φεέθροις,
 βαρβαρικῆς λόγχης Ἴον ἀπωσάμενοι.

ἔνθεν ἀεξήθην ὄροσφορός· ἀντί δὲ τιμῆς
τὴν Ἀγαμειμονέην ἔδρον ἐπωνομήην.

5

67. (IX, 641.)

Εἰς γέφυραν τοῦ Σαγγαρίου.

Καὶ σὺ μεθ' Ἑσπερίην ὑψαύχενα, καὶ μετὰ Μήδων
ἔθνεα, καὶ πᾶσαν βαρβαρικὴν ἀγέλην,
Σαγγάριε, κρατερῆσι ῥοαῖς ἀψῖσι πεδηθεῖς,
αὐτὸς ἐδουλώθης κοιρανικῇ παλάμῃ.
ὁ πρὶν δὲ σκαφέεσσιν ἀνέμβατος, ὃ πρὶν ἀτειροῆς,
κεῖσαι λαϊνέη σφιγκτὸς ἀλυκτοπέδη.

5

68. (IX, 642.)

Εἰς σωτήρια ἐν Μυρίνῃ ἐν προαστείῃ.

Πᾶν τὸ βροτῶν σπατάλημα καὶ ἡ πολυύλβος ἐδωδὴ
ἐνθάδε κρινομένη τὴν πρὶν ὄλεσσε χάριν.
οἱ γὰρ φασιανοὶ τε καὶ ἰχθυῖες, αἳ τ' ὑπὲρ ἴγδιν
τρίψιες, ἧ τε τόση βρωματομιξαπάτη,
γίγνεται ἐνθάδε κόπρος· ἀποσσεύει δ' ἄρα γαστήρ
ὀππόσα πειναλέη δέξατο λαυκανίη.
ὄψε δὲ γιγνώσκει τις, ὅτ' ἄφρονα μῆτιν αἰείρων
χρυσῶ τοςσατίου τὴν κόνιν ἐπρίατο.

5

69. (IX, 643.)

Εἰς τὸ αὐτό.

Τί στενάχεις κεφαλὴν κεκακωμένος; ἔς τί δὲ πικρὰ
οἰμῶζεις, μελέων πάγχυ βαρυνομένων;
ἔς τί δὲ γαστέρα σεῖο ῥαπίσμασιν ἀμφιπατάσσεις,
ἐκθλίψαι δοκέων μάστακος ἐργασίην;
μόχθων τοςσατίων οὗ σοι χρέος, εἰ παρὰ δαιτὶ
μὴ τοῦ ἀναγκαίου πούλῃ παρεξετάδης,
ἀλλ' ἐπὶ μὲν στιβάδος φρονέεις μέγα, καὶ στόμα τέρπει
βρώμασιν, εὐτυχίην κείνα λογιζόμενος·
ἐνθάδε δ' ἀσχάλλεις· μούνη δ' αἰλιτήματα λαιμοῦ
ἧ γαστήρ τίνει πολλὰκι τυπτομένη.

5

10

70. (IX, 644.)

Εἰς τὸ αὐτό.

Ἐῶγε μάκαρ τλήθουμε γεωπόνε· σοὶ βίος αἰεὶ
μῖμνεν καὶ σκαπάνης ἄλγεα καὶ πενήης·

λιτὰ δέ σοι καὶ δεῖπνα, καὶ ἐν ξυλόχοισι καθεύδεις,
ὑδατος ἐμπλήσας λαιμὸν ἀμετροπότην.

ἔμπης ἀρτίπος ἐσσί, καὶ ἐνθάδε βαιὰ καθεσθεῖς
αὐτίκα γαστέρα σὴν θῆκας ἐλαφροτάτην.

οὐδὲ καταψήχεις ἰερὴν ῥάχιν, οὐδέ τι μηρούς
τύπτεις, αὐτομάτως φόρτον ἀπωσάμενος.

τλήμονες οἱ πλουτοῦντες, ἰδ' οἱ κείνοισι συνόντες,
οἷς πλέον ἀρτεμίης εὐαδεν εἰλαπίνη.

71. (IX, 653.)

Εἰς οἶκον κείμενον ἐν ὕψει ἐν Βυζαντίῳ.

„Τῆς ἀρετῆς ἰδρωῶτα θεοὶ προπάροισεν ἔθηκαν”

ἔννεπεν Ἀσκραῖος, δῶμα τόδε προλέγων,
κλίμακα γὰρ ταναὴν περὶ ὧν κεκαφηότι ταρσῶ,
ἰδρωῶτι πλαδαρὴν ἀμφεδίηνα κόμην·

ὑπόθι δ' εἰσενόησα θαλασσαίην περιωπήν.

ναὶ τάχα τῆς Ἀρετῆς πιστότατος θύλαμος.

72. (IX, 662.)

Χῶρος ἐγὼ τοπρὶν μὲν ἔην στυγερωπὸς ἰδέσθαι,
πηλοδόμοις τοίχοις ἀμφιμεριζόμενος·

ἐνθάδε δὲ ξείνων τε καὶ ἐνδαπίων καὶ ἀγροίκων
νηδὺς ἐπεγδούπει λύματα χενομένη.

ἀλλὰ πατὴρ με πόληος ἐναλλάξας Ἀγαθίας,

θῆκεν ἀρίζηλον τὸν πρὶν ἀτιμότατον.

73. (IX, 665.)

Ἐἶξον ἐμοὶ Λάφνης ἱερὸν κλέτας, ἔκτοθι πόντου
κείμενον, ἀγραύλου κάλλος ἐρημοσύνης.

ἐνθάδε γὰρ Νύμφαι δενδρίτιδες, αἶ τ' ἐνὶ πόντῳ
Νηρείδες ξυνὴν θέντο συνηλυσίην.

ἀμφ' ἐμὲ γὰρ μάρναντο· δίκασσε δὲ Κουανοχαίτης,
καὶ με παρ' ἀμφοτέραις μέσσον ἔθηκεν ὄρον.

74.* (IX, 677.)

Τεῦξέ με πολλὰ καμῶν Μουσῶνιος, οἶκον ἀγῆτον.
τηλίκον, ἀρκυόις ἄσθμασι βαλλόμενον.

ἔμπης οὐκ ἀπέειπεν ἀφεγγέα δώματα Μοίρης,
ἀλλὰ με καλλείψας ἐν χθονὶ ναιετάει.

καὶ ῥ' ὁ μὲν εἰς ὀλίγην κέεται κόνη· ἡ δὲ περισσὴ
τέρψις ἐπὶ ξείνοισι ἀνδράσιν ἐκπέχουμαι.

75.* (IX, 766.)

Anth. Plan. p. 377. HSt. ἄδηλον.

Εἰς κωνωπεῶνα.

Πλέγμασι μὲν σκοπός ἐστι περισφίγγαι πετεηνῶν
 ἔθνεα, καὶ ταχινούς ἔνδοθεν ὄρταλίχους ·
 αὐτὰρ ἐγὼ σεύειν ἐπιτέρομαι, οὐδὲ καλύπτω
 ἔνδοθεν, ἀλλ' εἶργω μᾶλλον ἐπειγομένους.
 οὐδέ μὲ τις λήσειε, καὶ εἰ βραχὺς ἔπλετο, κώνωψ
 ἡμετέρης διαδὺς πλέγμα λινοστασίης.
 ὄρνεά που σώζω · μερόπεσσι δὲ λέκτρα φυλάσσω.
 ἧ ῥά τις ἡμείων ἐστὶ δικαιοτέρος ;

5

76.* (IX, 767.)

Anth. Plan. p. 377. HSt. ἄδηλον; a Brunckio Paulo Silentiariorum tributum.

Εἰς τὰβλαν.

Ἐζόμενος μὲν τῆδε παρ' εὐλαίγγι τραπέζῃ
 παίγνια κινήσεις τερνὰ βολοκτυπίης.
 μήτε δὲ νικήσας μεγαλίζω, μήτ' ἀπολειφθεῖς
 ἄχνησο, τὴν ὀλίγην μεμφόμενος βολίδα.
 καὶ γὰρ ἐπὶ σμικροῖσι νόος διαφαίνεται ἀνδρός·
 καὶ κύβος ἀγγέλλει βένθος ἐχεφροσύνης.

5

77.* (IX, 768.)

Pauli Silentiariorum apud Brunckium.

Εἰς τὸ αὐτό.

Παίγνια μὲν τάδε πάντα · Τύχης δ' ἑτερότροπος ὁρμῇ
 ταῖς ἀλόγοις ταύταις ἐμφέρεται βολίσιν.
 καὶ βροτέου βιότου σφαλερόν μίμημα νοήσεις,
 νῦν μὲν ὑπερβάλλων, νῦν δ' ἀπολειπόμενος.
 αἰνέομεν δὴ κείνον, ὃς ἐν βιότην τε κύβω τε
 χάσματι καὶ λύπῃ μέτρον ἐφηροῦσατο.

5

78.* (IX, 769.)

Pauli Silentiariorum apud Brunckium.

Εἰς τὸ αὐτό.

Τοῖς μὲν προηῦνόοις τάδε παίγνια · τοῖς δ' ἀκολάστοις
 λύσσα καὶ ἀμπλακίη καὶ πόνος αὐτόματος.
 ἀλλὰ σὺ μὴ λέξης τι θεημάχον ὕστατος ἔρκων,
 μηδ' ἀναροιβδήσης ῥινοβόλῳ πατάγῳ.
 δεῖ γὰρ μήτε πονεῖν ἐν ἀθύρμασι, μήτε τι παίζειν
 ἐν σπουδῇ. καιρῷ δ' ἴσθι νέμειν τὸ πρόπον.

5

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΑ ΠΡΟΤΡΕΠΤΙΚΑ.

79. (X, 14.)

Εὐδία μὲν πόντος πορφύρεται· οὐ γὰρ ἀήτης
 κύματα λευκαίνει φρικτὴ χυρασσόμενα.
 οὐκέτι δὲ σπιλάδεσσι περικλασθεῖσα θάλασσα
 ἔμπαλιν ἀνωπὸς πρὸς βάρους εἰσάγεται.
 οἱ ζέφυροι πνεύουσιν· ἐπιτρύζει δὲ χελιδῶν
 κάρφεισι κολλητὸν πηξασμένη θάλαμον.
 θάρσει ναυτιλῆς ἐμπείραμε, κἂν παρὰ Σύρτιν,
 κἂν παρὰ Σικελικὴν πομποροῦν κροκάλην.
 μῦνον ἐνορμίταο παραὶ βωμοῖσι Πριήπου
 ἢ σκάρων, ἢ βῶκας φλέξον ἐρευθομένους.

80. (X, 64.)

Ἦ ῥά γε ποῦ τὸ φρύαγμα τὸ τηλίον; οἱ δὲ περισσοὶ
 πῆ ἔβαν ἑξαίφνης ἀγχιπόροι κόλακες;
 νῦν γὰρ ἐκὰς πτόλιος φρυγᾶς ἔχεο· τοῖς πρότερον δὲ
 οἰκτροῖς τὴν κατὰ σοῦ ψῆφον ἔδωκε Τύχη.
 πολλὴ σοι, κλυτοεργὲ Τύχη, χάρις, οὐνεχ' ὁμοίως
 πάντας ἀεὶ παίζεις, κείσεται τερπόμεθα.

81. (X, 66.)

Εὐτέ τις ἐκ πενίης πλούτου τύχοι, ἠδὲ καὶ ἀρχῆς,
 οὐκέτι γινώσκει τίς πέλε τὸ πρότερον.
 τὴν ποτε γὰρ φιλήν ἀπαναίνεται. ἀφρονέων δὲ,
 τέρψιν ὀλισθηρῆς οὐ δεδάηκε Τύχης.
 ἧς ποτε γὰρ πτωχὸς ταλαπείριος· οὐκ ἐθέλεις δὲ,
 αἰτίστας ἀκόλους, νῦν ἑτέροις παρέχειν.
 πάντα, φίλος, μερόπεσσι παρέρχεται· εἰ δ' ἀπιθήσεις,
 ἔμπαλιν αἰτίζων, μάρτυρα σαυτὸν ἔχεις.

82. (X, 68.)

Καλὸν μὲν στυγόμενον ἔχειν νόον· εἰ δ' ἄρ' ἀνάγκη,
 ἀρσενικὴ φιλότης μήποτε σε κλονέοι.
 θηλυτέρας φιλέειν ὀλίγον κακὸν, οὐνεκα κείναις
 κυπριδίους δάρους πότνα δέδωκε φύσις.
 δέρεκεο τῶν ἀλόγων ζώων γένος· ἧ γὰρ ἐκείνων
 οὐδὲν ἀτιμάζει θέσμιμα συζυγίης.
 ἄρσενι γὰρ θήλεια συνάπτεται· οἱ δ' ἄλεγεινοὶ
 ἄνδρες ἐς ἀλλήλους ξεῖνον ἄγουσι γάμον.

83. (X, 69.)

Τὸν θάνατον τί φοβεῖσθε, τὸν ἡσυχίης γενετῆρα,
τὸν παύοντα νόσους καὶ πενίης ὀδύνας;
μοῦνον ἅπαξ θνητοῖς παραγίγνεται, οὐδέ ποτ' αὐτὸν
εἶδέν τις θνητῶν δεύτερον ἐρχόμενον.
αἱ δὲ νόσοι πολλαὶ καὶ ποικίλαι, ἄλλοτ' ἐπ' ἄλλον
ἐρχόμεναι θνητῶν, καὶ μεταβαλλόμεναι.

5

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΑ ΣΚΩΠΤΙΚΑ.

84. (XI, 57)

Γαστέρα μὲν σεσάλακτο γέρων εὐώδει Βακχῷ
Οἰνοπίων, ἔμπης δ' οὐκ ἀπέθηκε δέπας.
ἀλλ' ἔτι διψῶων ἰδίῃ κατεμέμφετο χειρὶ,
ὡς ἀπὸ κρητῆρος μηδὲν ἀφυσσαμένη.
οἱ δὲ νέοι ῥέγγουσι, καὶ οὐ σθένος οὐδ' ἀπ' ἀριθμοῦ
τὰς κύλικας γινῶναι τὰς ἔτι πινομένας.
πῖνε, γέρον, καὶ ζῆθι· μάτην δ' ἄρα θεῖος Ὅμηρος
τείρεσθαι πολιὴν ἐκ νεότητος ἔφη.

5

85.* (XI, 64.)

Ἡμεῖς μὲν πατέοντες ἀπείρονα καρπὸν Ἰάκχου
ἄμμιγα βακχευτὴν ῥυθμὸν ἀνεπλέκομεν.
ἦδη δ' ἄσπετον οἶδμα κατέβρεεν· οἶα δὲ λέμβοι
κισσύβια γλυκερῶν νήχεθ' ὑπὲρ ῥοθίων,
οἷσιν ἀρυσσάμενοι σχέδιον ποτὸν ἤνομεν ἦδη
θερμῶν Νηϊάδων οὐ μάλα δευόμενοι.
ἦ δὲ καλὴ ποτὶ ληνὸν ὑπερκύπτουσα Ῥοδάνθη
μαρμαρυγῆς κάλλους νᾶμα κατηγλαῖυσεν.
πάντων δ' ἐκδεδόνητο θοαὶ φρένες, οὐδέ τις ἡμέων
ἦεν, ὃς οὐ Βάκχῳ δάμνατο καὶ Παφίῃ.
τλήμονες· ἀλλ' ὃ μὲν εἶρπε παρὰ ποσὶν ἀφθονος ἡμῖν
τῆς δ' ἄρ' ὑπ' ἐλπωρῆ μούνον ἐπαιζόμεθα.

5

10

86.* (XI, 35o.)

Εἰς δικολόγον ἀδικοῦντα.

Νῆπιε, πῶς σε λέληθε Δίκης ζυγόν; οὐ νοεῖς δὲ
ἀνδράσιν οὐχ ὑσίοις ψῆφον ὀφειλομένην;
ῥήτρῃ πιστεύεις πυκινόφρονι, σῆ τε μενοιγῆ
ποικίλον αὐδῆσαι μῦθον ἐπισταμένη.

ἔλιπζεν ἔξαστι· Θάμιν δ' οὐκ οἶδεν ἀμεΐψαι
τῆς σῆς ἠλεμάτου παίγνια φαντασίης.

5

87.* (XI, 352.)

In Anth. Plan. p. 68. ἀδέσποτον.

Τὸν σοφὸν ἐν κιθάρῃ, τὸν μουσικὸν Ἀνδρότιωνα
εἶρετό τις τοίην κρουματικὴν σοφίην

„δεξιτερὴν ὑπάτην ὁπότε πλήκτροισι δόνθησας,
ἢ λαιῇ νήτῃ πάλλεται αὐτομάτως

λεπτὸν ὑποτρύζουσα, καὶ ἀντίτυπον τερέτισμα
πάσχει, τῆς ἰδίης πλησσομένης ὑπάτης·

5

ὥστε με θαναμάζειν, πῶς ἄπνοα νεῦρα ταθέντα
ἢ φύσις ἀλλήλοισ θήκατο συμπαθέα.”

ὅς δὲ τὸν ἐν πλήκτροισιν Ἀριστοῦξεινον ἀγῆτὸν
ᾧμοσε μὴ γνῶναι τήνδε θεημοσύνην

10

„ἔστι δ'” ἔφη „λύσις ἦδε. τὰ νευρία πάντα τέτυκται
ἔξ ὄϊος χολάδων ἄμμιγα τερσομένων.

τοῦνεκέν εἰσιν ἀδελφὰ, καὶ ὡς ξύμφυλα συνηγεῖ,
ξυγγενὲς ἀλλήλων φθέγμα μεριζόμενα.

γνήσια γὰρ τάδε πάντα, μιῆς ἄτε γαστρὸς ἔοντα,
καὶ τῶν ἀντιτύπων κληρονομεῖ πατάγων.

15

καὶ γὰρ δεξιὸν ὄμμα κακούμενον ὄμματι λαιῷ
πολλάκι τοὺς ἰδίους ἀντιδίδωσι πόρους.”

88.* (XI, 354.)

Palladae in Anth. Plan. p. 188.

Ἄλλον Ἀριστοτέλην, Νικόστρατον, ἰσοπλάτωνα,
σκινδαλαμοφράστην αἰπυτάτης σοφίης,

τοῖα περὶ ψυχῆς τις ἀνείρετο· „πῶς θέμις εἰπεῖν
τὴν ψυχὴν, θνητὴν ἢ πάλιν ἀθάνατον;

σῶμα δὲ δεῖ καλέειν ἢ ὑσώματον; ἐν δὲ νοητοῖς
τακτέον ἢ ληπτοῖς, ἢ τὸ συναμφότερον;”

5

αὐτὰρ ὁ τὰς βίβλους ἀνελέξατο τῶν μετεώρων
καὶ τὸ περὶ ψυχῆς ἔργον Ἀριστοτέλους,

καὶ παρὰ τῷ Φαίδωνι Πλατωνικὸν ἕψος ἐπιγνοῦς
πᾶσαν ἐνησκήθη πάντοθεν ἀτρεκίην.

10

εἶτα περιστέλλων τὸ τριβώνιον, εἶτα γενεῖου
ἄκρα καταψήχων, τὴν λύσιν ἐξέφερον

„εἵπερ ὅλως ἔστι ψυχῆς φύσις, οὐδὲ γὰρ οἶδα,
ἢ θνητὴ πάντως ἔστιν ἢ ἀθάνατος,

Agathias.

25

στεγνοφυῆς ἢ ἄυλος· ὅταν δ' Ἀχέροντα περήσης,
 κείῳι τὸ νημερτὲς γνώσεται, ὡς ὁ Πλάτων.
 εἰ δ' ἐθέλεις, τὸν παῖδα Κλεόμβροτον Ἀμβρακιώτην
 μιμοῦ, καὶ τεγέων σὸν δέμας ἐκχύλασον.
 καί κεν ἐπιγνοίης δίχῃ σώματος αὐτίκα σαυτὸν,
 μῶνον ὅπερ ζητεῖς τοῦθ' ὑπολειπόμενος." 15
 20

89.* (XI, 365.)

In Anth. Plan. p. 133. ἄδηλον.

Καλλιγένης ἀγροῖκος, ὅτε σπόρον ἔμβαλε γαίῃ,
 οἶκον Ἀριστοφάνους ἦλθεν ἐς ἀστρολόγου,
 ἦτε δ' ἐξερέειν, εἶπερ θέρους αἴσιον αὐτῷ
 ἔσται, καὶ σταχύων ἄφθονος εὐπορίῃ.
 ὅς δὲ λαβῶν ψηφίδας, ὑπὲρ πίνακός τε πυκάζων,
 δάκτυλά τε γνάμπτων, φθέγγατο Καλλιγένει
 „εἶπερ ἐπομβρηθῆ τὸ ἀρούριον, ὅσσον ἀπόχρη,
 μηδὲ τιν' ὑλαίην τέξεται ἀνθοσύνην,
 μηδὲ πάγος ῥήξῃ τὴν αὐλακα, μηδὲ χαλαῖζη
 ἄκρον ἀποδρηφθῆ δράγματος ὀρνυμένου,
 μηδὲ νεβροὶ κείρωσι τὰ λήια, μηδὲ τιν' ἄλλην
 ἤβρος ἢ γαίης ὄψεται ἀμπλακίην,
 ἐσθλὸν σοι τὸ θέρους μαντεύομαι, εὖ δ' ἀποκόψεις
 τοὺς στάχνας· μούνας δείδιθι τὰς ἀκρίδας." 5
 10

90.* (XI, 372.)

Lucillii in Anth. Plan. p. 158.

Σῶμα φέρων σκιοσιδὲς, ἀδερκεῖ σύμπνοον αὐρῆ,
 μὴ ποτε θαρσῆσης ἄγχι τινὸς πελάσσαι,
 μὴ τις ἔσω μυκτῆρος ἀναπνεῖων σε κομίση,
 ἄσθματος ἡερίου πολλὸν ἀφανρότερον.
 οὐδ' σὺ μόνον τρομέεις· τότε γὰρ πάλιν οὐδὲν ἀμείψας
 ἔσσει αἰσαύτως φάσμα, τότερ τελέθεις. 5

91.* (XI, 376.)

Ammiani in Anth. Plan. p. 171.

Ῥήτορα πρὸς Διόδωρον ἀνὴρ δειλῆιος ἀπελθὼν,
 εἶρετό μιν τοίης ἀμφὶ δικαιοπολίης·
 „ἡμετέρῃ θεράπαινα φύγεν ποτέ· τὴν δὲ τις εὐρῶν,
 ἄλλοτρίην τ' εἶναι λάτρην ἐπιστάμενός,

ζεῦξεν ἐπὶ θεράποντι· τέκεν δ' ὑπὸ παιδάς ἐκείνῳ·
 καὶ τίνοι δουλεύειν εἰσὶ δικαιοτέροι·;
 ὅς δ' ὅτε μερμηρήριξε, καὶ ἔδρακε βίβλον ἐκάστην,
 εἶπεν ἐπιστρέψας γυρὸν ἐπισκύνιον
 „ἦ σοὶ, ἦ τῷ ἐλόντι τετὴν θεράπαιναν, ἀνάγκη
 δουλεύειν κείνους, ὧν χάριν ἐξερέεις
 διῆσο δ' εὐμενέοντα δικασπόλον, αἴψα δ' ἀποίσεις
 ψῆφον ἀρειοτέτην, εἶγε δίκαια λέγεις.”

92. (XI, 379.)

Οὐ τις ἀλοιητῆρας ἰδεῖν τέτληκεν ὀδόντας
 ὑμετέρους, ἵνα σοῖς ἐν μεγάροις πελάσῃ·
 εἰ γὰρ αἰεὶ βούβρωστιν ἔχεις Ἐρυσίχθονος αὐτοῦ,
 καὶ τάχα δαρδάψεις καὶ φίλον ὃν καλέεις.
 ἀλλ' οὐ σεῖο μέλαθρά με δέξεται· οὐ γὰρ ἔγωγε
 βήσομαι ὑμετέρῃ γαστρὶ φυλαζόμενος.
 εἰ δέ ποτ' ἐς τεὸν οἶκον ἐλεύσομαι, οὐ μέγ' ἄνυσεν
 Λαρτιάδης Σκύλλης χάσμασιν ἀντιάσας·
 ἀλλ' ἔσομαι πολύτλας τις ἐγὼ πλέον, εἰ σὲ περήσω,
 Κύκλωπος κρηεροῦ μηδὲν ἐλαφρότερον.

93. (XI, 382.)

Κεῖτο μὲν Ἀλκιμένης κεκακωμένος ἐκ πυρετοῦ,
 καὶ περὶ λαυκανίην βραγχὰ λαρυγγιόων,
 νυσσομένός τε τὸ πλευρὸν ἅτε ξιφέεσσι ἀμυχθὲν,
 καὶ θαμὰ δυσκελάδοις ἄσθμασι πνευστιόων·
 ἦλθε δὲ Καλλίγνωτος ὁ Κωῖος, ὁ πλατυλέσχης,
 τῆς παιωνιάδος πληθόμενος σοφίης,
 πᾶσαν ἔχων πρόγνωσιν ἐν ἄλγεσιν, οὐ τι περισσὸν
 ἄλλο προαγγέλλων, ἢ τὸ γενησόμενον.
 Ἀλκιμένους δ' ἔδοκευεν ἀνάκλισιν, ἐκ τε προσώπου
 φράζετο, καὶ παλάμης ψαῦεν ἐπισταμένως.
 καὶ τὸ περὶ κρισίμων φαέων ἐλογίζετο γράμμα,
 πάντ' ἀναπεμπάζων, οὐχ ἑκάς Ἴπποκράτους.
 καὶ τότε τὴν πρόγνωσιν ἐς Ἀλκιμένην ἀνεφώνει
 σεμνοπροσωπήσας καὶ σοβαρευσάμενος.
 „εἶγε φάρυγξ βομβεῦσα, καὶ ἄγρια τόμματα πλευροῦ,
 καὶ πυρετῷ λήξῃ πνεῦμα δασυνόμενον,
 οὐκέτι τεθνήξει πλευρίτιδι. τοῦτο γὰρ ἡμῖν
 σύμβολον ἔσομένης ἐστὶν ἀπημοσύνης.

θάρασε τὸν νομικὸν δὲ κάλει, καὶ χρήματα σαντοῦ
 εὐ διαθεῖς, βίωτον λῆγε μεριμνοτόκου,
 καὶ με τὸν ἰητρὸν, προῤῥήσιος εἵνεκεν ἐσθλῆς,
 ἐν τριτάτῃ μοίρῃ κάλλιπε κληρονόμου.”

20

ANTHOLOGIAE PLANUDEAE

EPIGRAMMATA

QUAE

IN CODICE PALATINO NON REPERIUNTUR.

94. (36.)

*Εἰς εἰκόνα τινὸς σοφιστοῦ ἐν Περγάμῳ δοθεῖσαν ἐπὶ
 πρεσβείᾳ πολιτικῆ.*

Τὰς μὲν ὑπὲρ μύθων τε καὶ εὐτροχάλιοι μελίσσης
 εἰκόνας ἰλήκοις δηρὸν ὀφειλόμενος·
 νῦν δ' ὑπὲρ ἰδρωτῶν τε καὶ ἀστυόχοιο μερίμνης,
 τῆδ' ἐσέ σε τῆ γραφίδι στήσαμεν, Ἡράκλαμον.
 εἰ δ' ὀλίγον τὸ γέρας, μὴ μέμφου· τοῖσδε γὰρ ἡμεῖς
 αἰεὶ τοὺς ἀγαθοὺς ἀνδράς ἀμειβόμεθα.

5

95. (41.)

*Εἰς εἰκόνα ἀνατεθεισαν ἐν τοῖς Πλακιδίαις ὑπὸ τῶν
 τοῦ νέου σχολεῖου.*

Θωμᾶν, παμβασιλῆος ἀμεμφέα κηδεμονῆα,
 ἀνθεσαν οἱ τὸ νέον τάγμα μετερχόμενοι,
 θεσπεσιῆς ἄγχιστα συνωρίδος, ὄφρα καὶ αὐτῆ
 εἰκόνι χῶρον ἔχη γείτονα κοιρανίης.
 αὐτὸς γὰρ ζαθέοιο θρόνουσ ὑψωσε μελάθρου,
 πλοῦτον ἀεξήσας, ἀλλὰ μετ' εὐσεβίης.
 εὐγγνωμον τὸ πόνημα. τί γὰρ γραφίς οἶδεν ὑπάσαι,
 εἰ μὴ τοῖς ἀγαθοῖς μνηστῖν ὀφειλομένην;

5

96. (59.)

Εἰς Βάκχην ἐν Βυζαντίῳ.

Οὐπὼ ἐπισταμένην τάχα κίμβαλα χερσὶ τινάξαι,
 Βάκχην αἰδομένην στήσατο λαοτύπος.
 οὕτω γὰρ προνέενυκεν· εἶοικε δὲ τοῦτο βοῶσῃ
 „ἔξιτε, καὶ παταγῶ, μηδενὸς ἰσταμένον.”

97. (80.)

Μαχλίας ἐγὼ γενόμενῃ Βυζαντίδος ἐνδοθι Ῥώμης,
 ὠνητὴν φιλίην πᾶσι χαριζομένην
 εἰμὶ δὲ Καλλιρῶη πολυδαίδαλος, ἣν ὑπ' ἔρωτος
 οἰστρηθεὶς Θωμᾶς τῆδ' ἔθετο γραφίδι,
 δεικνὺς ὅσσον ἔχει πόθον ἐν φρεσίν· ἴσα γὰρ αὐτῆ
 κηρῶ τηκομένῳ τήκεται οἱ κραδίη.

5

98. (109)

Εἰς Ἴππόλυτον διαλεγόμενον τῇ τροφῆ τῆς Φαίδρας.
 Ἴππόλυτος τῆς γρη῏ς ἐπ' οὐᾶτι νηλέα μῦθον
 φθέγγεται· ἄλλ' ἡμεῖς οὐ δυνάμεσθα κλύειν
 ὅσον δ' ἐκ βλεφάροιο μεμνηνός εἶσι νοῆσαι,
 ὅττι παρεγγυᾶ μηκέτ' ἄθεσμα λέγειν.

99. (244.)

Εἰς εἰκόνα Σατύρου πρὸς τῇ ἀκοῇ τὸν αὐτὸν ἔχοντος καὶ
 ὡσπερ ἀκρωμένου.

Ἀυτομάτως, Σατυρίσκε, δόναξ τεὸς ἦχον ἰάλλει,
 ἢ τί παρακλίνας οὐδας ἄγεις καλάμῳ;
 ὅς δὲ γελῶν σίγησεν· ἴσως δ' ἂν φθέγγετο μῦθον,
 ἄλλ' ὑπὸ τερπωλῆς εἶχετο ληθεδόνι.
 οὐ γὰρ κηρὸς ἔρυκεν· ἐκὼν δ' ἠσπάζετο σιγῆν,
 θυμὸν ὅλον τρέψας πηκτίδος ἀσχολίη.

5

100. (331.)

Εἰς εἰκόνα Πλουτάρχου.

Σεῖο πολυκλήεντα τύπον στήσαντο, Χερωνεὺ
 Πλούταρχε, κρατερῶν υἱέες Ἀύσονίαν
 ὅττι παραλλήλοισι βίοις Ἕλληνας ἀρίστους
 Ῥώμης εὐπολέμοις ἤρμους ἐναέταις.
 ἀλλὰ τεοῦ βιότοιο παράλληλον βίον ἄλλον
 οὐδὲ σύ γ' ἂν γράψαις· οὐ γὰρ ὁμοιον ἔχεις.

5

101. (332.)

Εἰς εἰκόνα Αἰσώπου.

Εὐ γε ποιῶν, Αἰσιππε γέρον, Σικυώνιε πλάστα,
 δείκελον Αἰσώπου στήσασο τοῦ Σαμίον
 ἐπὶ σοφῶν ἐμπροσθεν, ἐπεὶ κείνοι μὲν ἀνάγκη
 ἔμβαλον, οὐ πειθῶ, φθέγμασι τοῖς σφετέρους·

ὅς δὲ σοφοῖς μύθοις καὶ πλάσμασι καίρῳ λέξας,
 παίζων ἐν σπουδῇ, πείθει ἔχεφρονέειν.
 φευκτὸν δ' ἢ τρηχεῖα παραίνεσις· ἢ Σαμίου δὲ
 τὸ γλυκὺ τοῦ μύθου καλὸν ἔχει δέλεαρ.

EPIGRAMMATA

QUAE

IN PLANUDEA AGATHIAE, IN ANTHOLOGIA
 CONSTANTINI CEPHALAE

ALIIS SCRIPTORIBUS TRIBUUNTUR.

102. (V, 241.)

Παύλου Σιλεντιαρίου.

Σώζεο σοὶ μέλλον ἐνέπειν, παλίνορσον ἰωὴν
 ἄψ ἀνασειράζω, καὶ πάλιν ἄγχι μένω.
 σὴν γὰρ ἐγὼ δασπλήτα διάστασιν, οἷά τε πικρὴν
 νύκτα καταπτήσω τὴν Ἀχεροντιάδα.
 ἤματι γὰρ σέο φέγγος ὁμοῖον ἄλλὰ τὸ μὲν πού
 ἄφθογγον σὺ δέ μοι καὶ τὸ λάλημα φέρεις
 κείνο, τὸ Σειρήνων γλυκερώτερον, ᾧ ἔπι πᾶσαι
 εἰσὶν ἐμῆς ψυχῆς ἐλπίδες ἐκκρεμέες.

103. (VI, 87.)

Ἄδελον.

* Ἀνθετὸ σοὶ κορύνην καὶ νεβρίδας ἡμέτερος Πᾶν,
 Εὔιε, καλλείψας σὸν χορὸν ἐκ Παφίης.
 Ἦχὸν γὰρ φιλέει, καὶ πλάζεται ἄλλὰ σὺ Βάκχης
 Ἰλαθι τῷ ξυνήν ἀμφιέποντι τέχνην.

104. (VII, 323.)

Ἄδέσποτον.

Εἷς δὴ ἀδελφειοῦς ἐπέχει τάφος· ἐν γὰρ ἐπέσχαν
 ἤμαρ καὶ γενεῆς οἱ δύο, καὶ θανάτου.

105. (XI, 402.)

Λουκιανοῦ.

Μηδεῖς μοι ταύτην, Ἐρασίστρατε, τὴν σπατάλην σου,
 ποιήσειε θεῶν, ἧ σὺ κατασπαταλᾷς,
 ἔσθων ἐκτραπέλωσ στομάχων κακὰ, χεῖρονα λιμαῦ,
 οἷα φάγοιεν ἐμῶν ἀντιδίκων τεκνία.

πεινύσασαιμι γὰρ αὐθις ἔτι πλέον, ἢ πρὶν ἐπείνων,
ἢ χορτασθεῖην τῆς παρὰ σοὶ σπατάλης.

5

106. (XI, 377.)

Παλλαδά.

Ὅρνεον ἠσθίομεν κεκλημένοι ἄθλιον ἄνδρες,
ἄλλων ὀρνίθων βρώματα γιγνόμενοι.
καὶ τὸν μὲν Τιτυὸν κατὰ γῆς δύο γῦπες ἔδουσι,
ἡμᾶς δὲ ζῶντας τέσσαρες αἰγυπιοί.

107. (XI, 357.)

Τοῦ αὐτοῦ.

Τιὸς καὶ γενετῆρ δῆριν φιλόνεικον ἔθεντο,
τίς πλέον ἐκδαπανῶν κληῖρον ἅπαντα φάγη.
καὶ μετὰ τὴν βρωῶσιν τὴν χρηματικὴν μάλα πῦσαν,
ὔστατον ἀλλήλους λοιπὸν ἔχουσι φαγεῖν.

108. (XI, 401.)

Λουκιανού.

Ἰητῆρ τις ἐμοὶ τὸν ἐὸν φίλον υἱὸν ἔπεμψεν,
ὥστε μαθεῖν παρ' ἐμοὶ ταῦτα τὰ γραμματικά.
ὡς δὲ τὸ „Μῆνιν ἄειδε” καὶ „ἄλγεα μυρί' ἔθηκεν”
ἔγνων, καὶ τὸ τρίτον τοῖς δ' ἀκόλουθον ἔπος,
„πολλὰς δ' ἰφθίμους ψυχὰς ἄϊδι προΐαψεν,”
οὐκέτι μιν πέμπει πρὸς με μαθησόμενον,
ἀλλὰ μ' ἰδὼν ὁ πατήρ, „σοὶ μὲν χάρις” εἶπεν „ἔταξρε·
αὐτὰρ ὁ παῖς παρ' ἐμοὶ ταῦτα μαθεῖν δύναται.
καὶ γὰρ ἐγὼ πολλὰς ψυχὰς ἄϊδι προΐαπτω,
καὶ πρὸς τοῦτ' οὐδὲν γραμματικῷ δέομαι.”

5

10

AGATHIAE EPIGRAMMATA

LATINE VERSA

PER

IOSEPHUM SCALIGERUM IUL. CAES. F.

6.*

Quisquis amas, cavesis delecto pectore fractus
Supplicibus solvas flebilis ora modis.
Propositi solidi tibi cura sit, et tibi constant
Lumina contracto parca supercilio.
Nam nimis elatos contemnit foemina fastus,
Et nimis abiectum ridet amica virum.
Ille peritus erit, quicumque haec miscet, amator:
Et modico in fastu pectora fracta gerit.

7.

Quod Polemo ille facit, Glyceres qui coniugis aufert
In Thymela crines, docte Menandre, tua,
Hoc novus instituit Polemo meus, Ille Rhodanthes
Audaci cultas abstulit ungue comas.
Criminibus tragicis mutavit comica gesta.
Infixit tenerae verbera saeva cuti.
Ah scelus indignum! Nostros miserata dolores
Quod tantum admisit turpe puella nefas?
Proh dolor! Exsculpensque oculos radicitus ambo
Invidiae informes duxit in ore notas.
Sed tamen is fuerit Misumenos: ast ego contra
Dyscolos, aspiciens nec Pericromenen.

8.

Quamvis cana aetas iam te tepescit, et in te
Ille cupidinei macro furoris hebet:
Debueras iuvenum curas miserescere, eorum
Expertus noris cum, Cleobule, faces,
Nec super assuetis stomachari rebus, honestum
Foeminei capitis nec populare decus.
Ergo momento nunc illi versus in hostem es,
Quae te olim potuit patris amare loco.

9.

Plectra gerens, citharae tetigit si fila canorae,
Aemula Terpsichores orsa canit fidibus.
Grandiloquam tragico vocem si rumpit hiatu,
Melpomene bombos exprimit ore gravi.
Si mota est formae lis de certamine, victam
Cyprida vel iudex dixerit ipse Paris.

* Numerus indicat ordinem, quo epigrammata Graeca in edit. Bonn. leguntur.

Sed melius taceam, ne Bacchus inaudiat, ac ne
Concubitus furlent hunc, Ariadna, tui.

10.

Tota mihi in gemitu nox vertitur. Ast ubi venit
Dans minimum mihi lux prima quiete frui,
Circum perque strepente citamur hirundine. Somnos
Abrumpens, lacrimas integrat illa mihi.
Quid ubi vobiscum est? absistite garrula turba.
Non, Philomela, mihi lingua resecta tua est.
Flete Itylon duris in montibus, atque sedete,
Scruposam cautes quae dabit alta domum,
Dormire ut liceat. Surrepens forte Rhodanthos
Amplexanda mihi brachia, Somne, dabis.

11.

Non sum vinosus: vin' me deponere vino?
Hac, si tu libes pocula, lege bibam.
Admoris tua labra, nequibo sobrius esse:
Nec fas temeto posse carere mihi.
Nam transmissa tuis ad me fert suavia labris
Ille calix, narrans dona superba sua.

12.

Ne quis concretus tibi fungus convocet imbres:
Vir venit: huic nullas necte, lucerna, moras.
Nulla faves Veneri. Nam cum condixerat Hero
Leandro — ah, anime, caetera parce loqui.
Vulcano servis. Hinc, ne adverseris herili
Curae, tu Veneri semper iniqua, pute, es.

13.

Dic agedum, quid suspiras? Amo. Quamne? Puellam.
Pulchram? Pulchra oculis est ea visa meis.
Ast ubi vidisti hanc? Ad coenam forte vocatus
Vidi. communem presserat illa toram.
Spes est posse frui? Spes, o bone. Denique aperte
Non amo: furtivas venor amicitias.
Legitimos thalamos fugis ergo? Vera putasti.
Quod sors huic multas nempe reliquit opes?
Omne tenes. Igitur nec amas bene. Fallere. Nunquam
Recta putans animus impatienter amat.

14.

Forte duas inter solus mediusque iacebam.
Illam ardebam, hanc non laedere certus eram.
Meque trahebat amans: ego furabundus at isti
Non totis labris oscula parca dabam:
Alterius fallens ardores scilicet, eius
Discidii caussas aemula verba timens.
Ingemui, dixique simul, Fortassis amari
Undique supplicium par, et amare mihi est.

15.

Illa prius fastu turgens, iactare capillos
Sueta prius, pexis illa superba comis

Sueta mels desiderlis illudere; formam
 Perdidit: huic digitos ruga senilis arat.
 Ubra subsidunt, cecidit frons, lumina marcent,
 Annoso titubant balba labella sono.
 Canicem vindex voco numen Amoris: et aequum
 Iudicat, et tumidis strenua poena venit.

17.

Et Cytherea potens, et Amorum candida turba
 In tabem solvent iam cor inane mihi.
 Non patiar, pueros propero si stultus amare,
 Et culpa, qua non turpior ulla, cadam.
 Una sit in culpam mulier satis: hac ego peccem,
 Pittalace. At pueros, stulte, relinquo tibi.

18.

An desiderio meâ tangeris ergo Philinna?
 Langues exhaustis tabida luminibus?
 An placidos carpis somnos, et nullus Amoris
 Respectus? curae, cura nec ulla, mea est?
 Exspectant te saeva vices, flentemque videbo
 Imbre per indignas usque cadente genas.
 In multis Venus est varium et mutabile. Solo hoc
 Eximia: elatis semper iniqua fuit.

19.

Nondum etiam senii sub limine, puberis aevi
 Interiit, Melite, gratia prima tui.
 Malarum sed adhuc splendet nitor: eminent illex
 Vis oculi: annorum est sed neque summa brevis.
 Atque puellaris manet illa protervia: ob istud,
 Tempus naturam vincere posse nego.

21.

Experiens quam me concorditer ardet Ereutho
 Sic ego cor fite compositisque dolis
 Adgrediebar: ego, dicam, iam migro: peregre
 Ibo. vale, ac nostri vive, puella, memor.
 Ingemuit, neque sustinuit, frontemque ferivit,
 Et crinem e torta discidit ungue coma,
 Ut maneamque rogat. fracto non tardus ocello
 Credere do victas utilitate manus.
 Sum felix voti. nam quod fecisse volebam
 Officium, et munus hoc quasi grande dedi.

23.

Hic ager umbroso ramorum tegmine vernans
 Fructiferae frondis explicat omne decus.
 Hic clangit versus cupressorum inter opacos
 Pullorum mater rauca cohortis avis,
 Hic fringulitit acanthis, et hic acredula questus
 Ingeminans inter densa rubeta sedet.
 Quis mihi ludus in his, cum vos audire loquentes
 Malim, quam Phoebo quae sonat icta chelys?
 Atquin me duplex exercet cura, videre
 Nam volo, summe virum, te, Damalimque meam

Qua caleo: sed me iuris tutela piusque
Dorcalide a tenera tam procul arcet honos.

26.

Non tantos patitur iuvenum natura labores,
Quantos imbelles nos muliebre secus.
Aequales illis adsunt, curaque dolores
Intrepida sociis pandere voce licet.
Nec desunt, mentem quae pascant, ludicra: vicos
Perreptant; animum picta tabella capit.
Nobis nec fas est caeli convexa tueri,
Inclusas curis sed domus atra coquit.

27.

Prudentis scitum est, Ne quid nimis. Ast ego fastus
Indueram, quasi sal, aut mihi forma foret.
Credideram unius, neque ea est sine fraude, puellae
Totam animam in manibus semper habere meis.
Haec, quasi poeniteat morum, vitaeque prioris,
Intimet elato vana supercilio.
Sic prius ille ferox, ille aereus, ille ego tarde
Credulus, ac tangens astra, repente ruo.
Nam vertere vices, et supplex clamo: Nocentes
Aetatis vitio, parce puella, sumus.

28.

Quodnam iter insistas in amoribus? ecce petaces
In triviis luxus non patiere lupae.
Sin te virgo capit: vel eam tibi nubere ius est,
Vel corruptorum est poena ferenda tibi.
Nuptas sollicitare ad stupra, quis, unde voluptas
Nulla est, quantumvis cogitur ipse, potest?
In nuptae furtis multa alea, fructus amoris
Nullus: in his pueri est turpis habendus amor.
Volgivaegae viduae passim suus extat amator,
Quippe animum, mores et meretricis habet.
Castior est? tibi vix succumbere vixque coacta
Mox stimulos odii concipit aegra novi.
Factum odit: quia nec periit pudor omnis, amori
Aptas solvendo quaeritat usque moras.
Sin magis ancillae cupidis amplexibus haeres:
Sive tua est, famulae servus es ipse tuae.
Sive aliena, notam tibi lex tamen irrogat, in te
Mancipii haud proprii nomine probra ciens.
His se Diogenes pulchre extricavit: et illi
Pellex, absque ulla Laide, palma fuit.

102.

Dicturus tibi, vita, vale, vocemque citatam
Refreno, rursus sustineoque gradum.
Utque olim niger ille dies Acherontis amari
Sic mihi discidii causa timenda tui est.
Vultus enim tuus est lux altera. Lux tamen omni
Voce caret. contra, tu mihi verba refers
Dulcia Sirenum verbis magis, e quibus omnis
Pendula spes animae statque caditque meae.

IANI DOUSAE
EPIGRAMMATA VERSA
EX AGATHIA.

10.

Nocte queror tota, roseo nascente sed ortu
Lumina quum in somnum victa dolore cadunt,
Ecce meis lachrymis veniens causa altera, cantu
Mox oculis somnum pellit hirundo suo.
Parce argutatrix, parce invida: non ego linguam
Germanae vincar praeseuisse tuae.
Flere iuvat natum? montes pete et avia: per te
Pauxillum ut somno lumina fessa levem;
Si vel sic placitis recreet me amplexibus aegrum,
Forte Idae referens Morpheus ora meae.

11.

Haud meri ego cupidus: madidum sed reddere si vis,
Porge mihi ante labris pocula tacta tuis.
Libaris modo, iam fieri haud pote sobrius ut sim,
Nec fugere est lepida mista Falerna manu.
Oscula traiciens abs te venit uda, leporem
Mique refert, traxit quem tuo ab ore calix.

12.

Parce tuis ah lychne imbres praedicere fungis,
Ne remorae iuveni sis nova causa meo.
Aemula tu usque quidem Veneri: mihi testis Abydi
Et Sesti iuvenis: caetera mitto queri.
Lemni opus es, Veneri hinc credo adversaris, herilem
Dum placare iram hac te iuvat invidia.

13.

Suspiri quae causa? urit me virgo. at amari
Digna? rogas? certe digna ea visa mihi.
At quo visa loco primum haec tibi? contiguam hospes
In coena lecto sensi, habuique meo.
Spesne potiri autem hac? quid ni? sed Cyprin apertam
Non amo: furtivo si fruar igne, sat est.
Ergo domum non vis hanc ducere? nolo. quid? absque
Dote uxor, patiar, detur ut illa mihi?
Iam scio; mentiris: nec amas, nec enim pote dici
Vere amor hic, uti qui ratione potest.

102.

Dicturo tibi, vita, vale, vox deficit ori,
Eque fuga reducem me tibi sistit Amor.
Damnatae nec sic inamoena silentia noctis,
Dissidium horresco quam, mea diva, tuum.
Aurorae nam lux similis tua; muta sed illa,
Coniuncta est luci blanda loquela tuae.
Sirenium illa sua superans dulcedine nectar,
De qua tota meae pendula spes animae est.

BONAVENTURA VULCANIUS

LECTORI S.

Cum aliquot paginae essent vacaturae, visum est pauca
Agathiae Epigrammata latinis versibus a me reddita adiicere.
Reliqua omnia partim a me, partim ab aliis versa alias for-
tasse dabo. Interea haec aequi bonique consule et vale.

34.

Vir tuus Anchises, cuius Venus lecta calore
Littus ad Idaeum currere saepe soles:
Nunc vix temporibus crinem invenit ut secet atrum,
Aevi hunc reliquias floridioris habe.
At dea (namque potes) vel florem redde iuventae,
Aut adama canos ut iuvenile decus.

Vel ita.

En tuus Anchises, cuius te littus ad Idae
Saepe olim properam Cypria traxit amor:
Vix modo de cano nigrum hunc seco vertice crinem,
Quem de aevo reliquum floridioris dico.
At dea (nam potis es) vel me florentibus annis
Reddito, vel canum blanda fove ut iuvenem.

Vel ita.

Anchises, cuius iuvenis te, Cypri, frequenter
Iussit ad Idaeum currere littus amor;
Nunc aegre inveni nigricantem vertice crinem,
Reliquias aevi quem tibi do viridis.
At me annis, potes ut, dea redde prioribus, aut sit
Grata haec canities ut iuvenilis honos.

61.

Praeses diva fave Augusto tua numina templo
Troia, prout fas est, si colui misera.
At tu me exponis praedae, malumque ob adentum
Iliaci muri proteris omne decus.
Morte satis fuerat lueret si pastor iniquum
Iudicium; culpa est non patriae, at Paridis.

62.

Tollere humo lapidem hunc ne nitere quaeso viator,
Qui fortis pectus Priamidæ ferii.
Sum scaber et niger; immani sed ut impete stravi
Hectora, divinum consule Maeonidem.
Nunc aegre me homines hodierni opprobria secli
Tantillum valeant sede movere sua.
Quin aliquis potius terra qui me obruat esto;
Ludibrium invalidis nam pudet esse viris.

79.

Purpureum placide iacet aequor, nullaque venti
 Ut spument fluctus vis animosa facit.
 Nec iam ultra scopulis illisa minacibus unda
 Rursum praecipitans in maris ima ruit.
 At Zephyri spirant, verna argutatur hirundo,
 Et thalamum e paleis quisquiliisque facit.
 Ponito nauta metum, sulcanda est seu tibi Syrtis,
 Sive parum Siculi fida crepido maria.
 Tantum, praesidio est qui portibus, ure Priapo
 Seu bocam rubeo tergo, sive scarum.

83.

Cur metuis mortem causam matremque quietis,
 Quae perimit morbos, pauperiemque necat?
 Una semel lethi calcanda est semita cunctis,
 Nec cuiquam omnino mors iterata venit.
 Morborum multae exercent variaequae figurae
 Nunc hos, nunc illos; ipsi alii ex aliis.

I N D E X
S C R I P T O R U M
QUI IN AGATHIAE HISTORIIS. CITANTUR.

Numerus prior paginam, alter versum ed. Bonn. indicat.

- A**gathiae Daphniaca 6, 8.
Alexander Polyhistor historicus
120, 2. 121, 12.
Aristoteles 289, 13.
Asinus Quadratus de rebus Ger-
manicis 27, 1.
Athenocles de rebus gestis Assy-
riorum et Medorum 117, 20.
Berosus Babylonius 117, 20.
Bion historicus 120, 2.
Ctesias Cnidius 120, 9.
Diodorus Siculus 104, 2. 120, 10.
Herodotus 110, 19.
Iustiniani Novellae 281, 14.
Nonni Panopolitani Dionysiaca
57, 13.
Paulus Silentiarius Cyri Flori filius
296, 22.
Pindarus 138, 9.
Plato 6, 18. 130, 19. 286, 10.
Procopius rhetor 11, 9. 105, 5.
237, 6. 264, 18. 268, 13. 271,
12. 274, 10.
Simacus de rebus Assyriis et Me-
dicis 117, 21.
Xenophon 110, 19.
-

INDEX RERUM ET NOMINUM

IN AGATHIAE HISTORIIS MEMORABILIBUS

- Abasgi**, gens Lazis finitima 140, 22.
- Aectae Colchi** (nomen confictum) concio, qua suadet defectionem ad Persas 210, 9 sqq.
- Aemilia regio** 36, 20. 45; 21. 69, 9.
- Aenus oppidum in Thracia** 326, 17.
- Aera ab Alexandro supputata** (v. adnot.) 259, 3.
- Agathias scripsit poemata Daphniaca** 6, 7. collegit recentiorum epigrammata 6, 10. eius patria, genus et ars 8, 18. Iustine iunioris regnante historiam scribere incipit 11, 4. librum quartum scribebat post mortem Chosrois (a. 577) 271, 22 sqq. Alexandriae litteris operam dedit, unde se Constantinopolim a. 554 transtulit 97, 1. eius occupationes forenses 138, 15.
- Alamannorum origo** 27, 1. mores et religio 28, 1 sqq. rapinae et sacrilegia 65, 6. eorum et Francorum strages 83, 21 sqq.
- Alamannici vates** 77, 17.
- Alexander medicus, frater Anthemii** 290, 7.
- Alani Lazis finitimi** 173, 18. 224, 22.
- Alexander, Philippi f.** 120, 19. 259, 3.
- Alexander Severus, Mamaeae f.** 122, 2. 259, 5.
- Alexandria praeter solitum terrae motu concussa** 96, 14.
- Aligerus Gothus Fredigeri f. frater Teiae, Gothorum regis, Cumas obtinet** 31, 15 sqq. eius robur 32, 14. Cumas Narseti tradit et ad Romanos transit 65, 20 sqq. in proelio ad Casulinum fortiter pugnat 85, 6.
- Alpiscottia regio** 69, 9.
- Anaitis nomen Veneris apud Persas** 117, 19.
- Ανδραναί** sive mansiones quid sint 110, 22.
- Anatolius, exconsul, Curator in aula CP. ob iniustitiam et rapinas infamis, terrae motu periiit** 284, 14.
- Angilas, dux Maurorum in exercitu Romano.** 184, 21. 187, 21. 197, 14.
- Angonum sive pilorum, quibus Franci utuntur, descriptio** 74, 11.
- Anthemius Trallensis insignis mathematicus** 289, 19. eius et Zenonis contentio 291, 1. terrae motum et fulgura arte imitatur. 292, 1. 294, 1. templum S. Sophiae aedificat 295, 15. pridem ante a. 557 mortuus 295, 20.
- Antiochus, dux Romanorum sub Narsete** 52, 9.
- Apsaruntum opp. Lazicum** 171, 2.
- Appulia a Francis et Alamannis vastatur** 64, 20.
- Aphrodisias opp. in Chersoneso** 302, 2.
- Apsilii Lazorum dicto audientes**

- 173, 12. pro Romanis legatos ad Misimianos mittunt 238, 20.
- Araxianene** (fortasse Arzanene, regio circa oppidum Arze, hodie Erzerum. Cf. fragm. Ioann. Epiphaniens. a Gl. Hasio editum p. 173.) 272, 6.
- Arbaces Medorum regnum condit** 120, 4.
- Arcadius Isdigerden, Persarum regem, Theodosio tutorem instituit** 264, 9.
- Archaeopolis, oppidum Colchidis, quod Romani tenent** 105, 4. 112, 12.
- Areobindus, legatus Romanorum ad Persas** 130, 5.
- Arimanes** 29, 7. 118, 7.
- Ariminum** 59, 3.
- Armenia a Tzannis infestata** 278, 12.
- Arsaces Parthici regni conditor** 121, 15.
- Artabanus, dux Romanorum sub Narsete** 36, 18. 46, 6. 67, 12. 80, 7.
- Artabanus, Parthorum rex ultimus** 122, 1.
- Artaxares, a Sasano generatus, Pabeci filius dictus, Persarum regnum restituit** 122, 6 sqq. ab a. p. C. n. 226—241. regnavit 259, 7.
- Artaxer, Persarum rex (378—382)** 263, 18.
- Artaxerxes, Darii filius** 116, 19.
- Aruth nobilis inter Herulos** 57, 20.
- Assyrii primi Asiam occuparunt** 119, 11. quamdiu regnum eorum floruerit 120, 6.
- Astyages** 120, 13.
- Athanasius, Senator CP. quaesitor de caede Gubazis** 170, 20. 206, 5.
- Athyras, fluvius haud procul a Byzantio** 308, 6. eiusdem nominis navale ad ostium eius situm 308, 10.
- Augustus Tralles urbem terrae motu deiectam suscitandam curat** 101, 14.
- Avares capillis impexis** 20, 3. *Colubrimodis Avarum gens dura capillis: Corippus fragm. Paneg. in laud. Iust. 4. Avares habebant comas retortas, prolixas Agathias.*
- valde, vincas prandiis atque perplexas: Anastas. hist. p. 65. ed. Par.*
- Babas, dux Romanorum in Colchide** 180, 16.
- Balas, Persarum rex (480—484.)** 262, 2.
- Balmach, dux Hunnorum in exercitu Romano** 177, 4.
- Barazes Armenius, dux Romanorum in Colchide** 233, 15.
- Basilica** (*ἡ βασιλεία στοά* v. Gyllium topogr. II. 19. p. 114 ed. Lugd. 1561.) ubi versabantur Sophistae 127, 20. atque Agathias ipse inter causidicos 138, 15.
- Basiliscus Zenonem Isaurum imperio deiecit** 270, 14.
- Bederiana, oppidum Illyricum, Iustiniiani patria, inde postea Prima Iustiniana dicta** 324, 9.
- Beletaras Assyriae regnum post Beleum occupat** 119, 17.
- Belesys Babylonius, socius Arbaci Medii** 120, 4.
- Beleus, Dercetadis filius, ultimus Assyriae rex ex Semiramidis stirpe** 119, 15.
- Belisarius senex in Hunnos mittitur** 311, 14. eius ad milites concio 314, 1. strategema 319, 16. Hunnos fundit 321, 2. laus eius ab invidis imminuta 323, 3.
- Belus; nomen Iovis apud Persas** 117, 18.
- Berytus, Romanarum legum schola, terrae motu eversa** 95, 21.
- Bessas, dux Romanorum in Colchis** 104, 20. in exilium missus 140, 21.
- Bittores, natio Hunnica** 92, 12.
- Blachernae, regio Byzantii ad portum sita** 309, 5.
- Bonus, dux Romanorum in Moesia** 54, 9.
- Bruttiorum fines a Francis invasi** 64, 17.
- Bubali descriptio** 22, 10.
- Buchloum, castellum Misimianorum** 173, 17.
- Burguziones, Gothica natio** 19, 12.
- Burugundi, Hunnica natio, Agathiae aetate deleta** 300, 4. 15.
- Butilinus et Leutharis fratres, duces Alamannorum, societatem**

- cum Gothis ineunt 26, 15. Italiam devastant 64, 7. Butilinus castris haud procul a Capua ad Casulinum fluvium positus 71, 21. acie victus occumbit 84, 16.
- Buzes, dux Romanorum in Colchide 104, 20.
- Byzantii ingens terrae motus factus 281, 19. nullus locus aedificiis vacuus 283, 2. pestilentia grassatur 297, 21.
- Cabades, Persarum rex (484—495. et iterum 499—529.) Romanis infestissimus 267, 9. regno submotus ex vinculis ad Hunnos fugit 268, 5 sqq. eius varia fortuna 269, 10. ab Hunnis in regnum restitutus 269, 15.
- Cadusaei, gens Persis finitima 123, 17.
- Calabria a Francis vastata 64, 20.
- Callipolis, oppidum in Chersoneso 302, 10.
- Campania a Francis vastata 64, 16. 71, 6.
- Campsae castellum a Ragnare, Gothorum duce, defenditur 92, 1. Narseti deditur 94, 13.
- Cancellariorum munera 55, 12.
- Cantabrini (pro Cantabris) 101, 10.
- Capitalis supplicii apud Romanos forma 230, 15.
- Cappadocia a Sapore, Persarum rege, invasa 259, 14.
- Capua urbs 71, 21. 87, 8.
- Carduchii montes 272, 1.
- Casulinus fluvius (Vulturinus) 71, 22.
- Catharus, fluvius in Colchide 152, 10.
- Ceneta, opp. in Venetia 69, 11.
- Centumcellae, Tusciae opp. Narseti deditur 36, 6.
- Ceras, portus et aestuarium maris prope Byzantium 309, 5.
- Cermasaa cur dictus Vararanes quartus, Persarum rex 264, 1.
- Cesena, Flaminiae oppidum 58, 3.
- Chadus, legatus Misimianorum 174, 3.
- Charanges Armenius, dux Romanorum sub Narsete 76, 12.
- Chaeremon rusticus legati ad Augustum officio functus Tralles instaurat 101, 18.
- Chersonesi Thracicae descriptio 301, 16. urbes 302, 2. Hunni inde recedunt 330, 13.
- Chetti vicus (Χέττον κώμη) prope Byzantium 312, 5.
- Childibertus, Francorum rex 19, 7. senex moritur 95, 15.
- Chlotharius, rex Francorum 19, 7. omnes Francici regni partes coniunctas tenet 95, 15.
- Chlothoaeus, Franc. rex 19, 9.
- Chlothomerus, Franc. rex 19, 8. a Burguzionibus occisus 19, 15.
- Chobus, fluvius Lazicus 143, 16.
- Chosroes, Persarum rex (529—577.) 104, 6. falsa eruditionis fama clarus 126, 1 sqq. philosophos graecos hospitio excipit et tuetur 132, 19. Uranio delectatur 135, 5. omnes Persarum reges rerum gestarum gloria superat 271, 10. eius legatio ad Iustinianum de pace 275, 1 sqq. eius mors ingloria 272, 11.
- Chytropolia s. Ollaria in Lazica 108, 17.
- Ciberis, opp. in Chersoneso 302, 3.
- Cilices a Sapore rege Persarum depopulati 259, 14.
- Classibus, suburbano Ravennae oppido, Narses hibernat 57, 5.
- Clima, geographorum mensura 282, 7.
- Colchi Aegyptiorum colonia 103, 15. gens maxima et opulentissima 145, 15. olim navigationis et mercaturae ignari 146, 3. eorum tumultus ob caedem Gubazis 153, 21.
- Conon Zenonem Isaurum imperio pellit 270, 14.
- Convivia natalitia Romanorum 282, 3.
- Copiarum militarium per totum Romanorum imperium numerus olim institutus sub Iustiniano quis fuerit 306, 1.
- Cos insula ingenti terrae motu concussa 99, 16.
- Cotaesium, opp. Lazicum, a Persis tenetur 105, 8. 150, 22.
- Cotriguri, Hunnica natio, Zaberanis subditi 300, 3. 301, 6.
- Cumarum situs 31, 2. earum oppu-

- gnatio 32, 3 sqq. Narses eas recipit 57, 12.
- Curatorum munera et officia in aula Byzantina 284, 17.
- Cutilzis, dux Hunnorum in exercitu Romano 177, 5.
- Cyrus, Cambysis f. 120, 13.
- Dabragezas, natione Anta, dux Romanorum 150, 2. 186, 11.
- Damascius Syrus, philosophus, exsul cum aliis in Persiam profectus mox in patriam revertitur 131, 6.
- Darius, Arsamis fil. rex Persarum 120, 19.
- Darius, Hystaspis f. 16, 20. 85, 15.
- Deorum gentilium diversa apud Persas nomina 117, 18.
- Dilimnitae, bellicosissima natio 177, 16. eorum armatura 177, 20. clades in castris Sabirorum 180, 4. fugantur cum exercitu Persarum in pugna ad Phasin opp. 188, 12.
- Diogenes Phoenix, philosophus 131, 7.
- Dioscorus Trallensis, medicus, Anthemii frater in patria urbe artem suam profitetur 290, 7.
- Doconus, fluvius e Caucaso profluens 111, 14.
- Dysenteria in Francorum exercitu ex nimio uvarum immaturarum usu orta 69, 17.
- Elaëticus sinus 9, 17.
- Elmîngirus, dux Hunnorum apud Romanos 186, 12.
- Elminzur Hunnus, dux Romanorum 236, 23. (fortasse idem cum praecedente).
- Epigramma de clade Francorum 87, 13. in Chaeremonem 102, 12.
- Eulamius Phryx philosophus 131, 9.
- Eustratius, Soterichi filius 173, 8.
- Eutychianus, Agathiae fautor 7, 18.
- Fabulae in gynaeceis decantatae (τὰ ἐν γυναικωνίτιδι παρὰ τὴν ταλασίαν εἰδόμενα μυσθολογήματα) 29, 19.
- Factiones Circenses coloribus distinctae 307, 20. 325, 3.
- Fanum, oppidum in Piceno 67, 8. 69, 5.
- Faventia, Flaminiae oppidum 51, 10.
- Ferreum castellum, alias Tzachar dictum, in Misimianis 240, 15.
- Florentia Narseti deditur 36, 6. 37, 16.
- Floriorum gens (οἱ Φλωρίοι) 8, 2.
- Franci, olim Germani dicti, Italiae contermini, Romanorum legibus et moribus utuntur 16, 14 sqq. quo pacto regum suorum controversias componant 18, 3. hieme libentius quam aestate bella gerunt 54, 18. Francorum iustitia et concordia 17, 15. reges intonsi 19, 19. eorum auxilium Gothi implorant 23, 16. eorum armatura 73, 21. acies cuneata et suis caput prae se ferens 81, 12. eorum et Alamannorum strages 83, 21 sqq.
- Fulcaris, Herulorum dux 36, 15. 43, 8. eius caedes 45, 13.
- Gepidae a Theudiberto ad bellum contra Romanos sollicitati 21, 11.
- Gepidicus, Iustiniani titulus 21, 15.
- Germanus, Dorothei filius, oppido Iustiniana ortus, Iustiniano carus 324, 6. Chersonesi praefectus 324, 20. pro ea dum fortiter pugnat, sagitta ictus 329, 22.
- Giber, dux Longobardorum apud Romanos 185, 3.
- Gothi pacem cum Romanis componunt 14, 17. Transpadani bellum renovant et Francorum auxilium implorant 16, 7. 23, 16. reliqui quoque a Romanis deficiunt 45, 21. reliquiae quae Campsas insederunt Narseti se dedunt 94, 10.
- Gubazes, Lazorum rex 139, 18. eius caedes 144, 20.
- Hermeas Phoenix, philosophus 131, 7.
- Herulorum sub Narsete militantium clades ad Parmam 44, 8.
- Hormisdates, rex Persarum, prior (272 — 273.) 260, 6. secundus (301 — 308.) 261, 16.
- Hunnorum gens Onoguri dicti 146, 18. Hunni Sabiri modo apud Romanos 177, 2. modo apud Persas mercenarii 234, 17. Hunni Nephthalitae Perozem, regem Persarum, cum exercitu occidunt

- 266, 16. Cabadem in regnum restituunt 269, 15. Hunnorum variae gentes 300, 2. quae loca habitaverint 299, 20. Hunni Cotriguri Istrum traiciunt 301, 6. pars in Graeciam, pars contra Chersonesum procedunt 301, 13. eorum saevitia et stupra 304, 1 sqq. a Belisario fugantur 321, 2. ratibus factis Chersonesum invadere tentant 326, 17. a Romanis obviam navigantibus merguntur 329, 2. quo facto a Chersoneso recedunt 330, 13. stipendio accepto Romanis finibus exeunt 330, 22. mutua cum Utriguris clade ad interfectionem usque deproeliantur 334, 21. (v. Utriguri.)
- Hydruntum, urbs Calabriae 64, 21.
- Hystaspes, Persarum rex, sub quo Zoroastrum vixisse ipsi tradunt 117, 9.
- Iberia, provincia regni Persici 148, 11. 224, 22. 231, 8.
- Illiger, dux Hunnorum in exercitu Romano 177, 5.
- Illus cum aliis Zenonem Isaurum imperio submovet 270, 14.
- Illus Isaurus castellum Misimianorum capit 244, 12.
- Imaeus mons (Imaus) 299, 22.
- Ioannes, Vitaliani filius., dux Romanorum sub Narsete 36, 17. 46, 5.
- Ioannes Dacnas, Cappadox, Romanorum dux 242, 17.
- Ioannes, Rustici frater, Gubazi insidias struit 142, 4. eum interimit 144, 20. fugiens deprehenditur 171, 12. in iudicium vocatus 208, 5. supplicio afficitur 230, 15.
- Ioannes Afer qua fraude provinciales expilaverit 252, 3 sqq.
- Iovianus, Imperator Romanorum, turpi pace inita Nisibin urbem Persis tradit 263, 1.
- Isidigerdes prior, Saboris filius, Persarum rex (398 — 419.) tutor Theodosii ab Arcadio institutus 264, 7.
- Isidigerdes alter, Vararanis filius, Persarum rex (439 — 456.) 266, 9.
- Isidorus apsidem aedis S. Sophiae collapsam reficit 295, 20.
- Isidorus Gazaeus, philosophus 131, 8.
- Iudicii publici apparatus 206, 5 sqq.
- Iustinianus Imperator Lazos adversus Persas tuetur 104, 9. eius epistola ad Martinum et Rusticum 208, 13. novellae constitutiones 281, 14. aedes sacras instaurat 295, 5. senex res bellicas negligit 306, 16. eius patria Bederiana 324, 10. captivos ab Hunnis redimit 331, 3. eius epistola ad Sandichlum, Hunnorum ducem 332, 6.
- Iustinus, Germani filius, dux Romanorum in Colchidem missus 105, 1. Gubazis caedem aversatur 145, 7. Persas Phasin oppidum oppugnantes a tergo adortus caedit 196, 14. in Martini locum suffectus 250, 22. Ioannis Afri fraudibus delectatur 254, 20. post praeclara ad Istrum edita facinora poenas luit 255, 17. (a Iustino Imp. Alexandriam in exilium missus, ac deinde necatus: cf. Evagrium VI. 2.)
- Latina eruditio (*ἡ τῶν Λατίνων παιδεία*) i. e. linguae legumque Romanarum cognitio 324, 19.
- Lazi olim Colchi dicti 103, 11.
- Lazorum regis insignia 172, 2.
- Leone imperante Hunnorum gentes cunctae incolomes 300, 15.
- Leontius, Dabragezae filius 244, 15.
- Lethes s. oblivionis castellum apud Persas 268, 6.
- Leutharis, dux Alamannorum 26, 15. Italiam vastat 64, 19. domum cum praeda petit 66, 18. prope Fanum oppidum a Romanis fugatur 67, 15. furiosus ad Cenetam moritur 70, 5.
- Liguria a Gothis tenetur 15, 23.
- Longobardi a Theodiberto contra Romanos concitati 21, 11.
- Longobardicus, Iustiniani titulus 21, 15.
- Lucae obsidio 38, 4. 50, 5. 52, 21. deditio 54, 3.
- Lucania a Francis vastata 64, 16.
- Luna oppidum Narseti deditur 38, 1.

- Macedones** quamdiu in Asia regnaverint 121, 10.
- Maecotis palus** 299, 20.
- Magistri dignitas** 233, 20.
- Magi de ventre reginae gravidæ consulti** 261, 20.
- Magophonia**, festum Persarum 123, 5.
- Manichæorum religio Persicæ similis** 118, 2.
- Martinus, summus Romanorum in Lazica dux** 104, 20. 184, 20. eius odium in Gubazem 141, 5. strategema ad confirmandos militum animos 190, 5. imperio submotus 250, 21.
- Massilia, Ionum colonia, a Francis tenetur** 16, 18.
- Mauritius, Pauli f., magister militum per Orientem, Chosroën in Carduchiorum montibus aestiva agentem necopinatum opprimit** 272, 3.
- Maxentius, dux Romanorum** 233, 9.
- Melantias, vicus haud procul a Byzantio** 308, 4. 322, 16.
- Melitenses canes** 293, 17.
- Memnonius, Agathiae pater** 9, 1.
- Mermerois, Persarum ducis, expeditio** 105, 3. strategema 106, 17. mors 113, 1. laus 113, 2 sqq.
- Meschitha, oppidum Iberiæ** 112, 19.
- Metrianus ex ordine scribonum** 171, 9.
- Metrodorus grammaticus, frater Anthemii, Constantinopoli docet** 290, 3.
- Misimiani sub Lazorum ditione** 173, 10. Soterichum occidunt 175, 20. ad Persas desciscunt 231, 7. legatos Apsiliorum trucidant 239, 5. vicus eorum Tzachar cum ingenti ipsorum clade expugnatur 246, 9. Romanorum crudelitatem clade reddita ulciscuntur 248, 6. sub Romanorum ditionem redeunt 249, 12.
- Mithridates Parthici regni gloriam auxit** 121, 17.
- Mortuos non humant Persæ** 113, 16.
- Muchiris, oppidum munitum in finibus Lazorum** 105, 8. 271, 17.
- Murus in Isthmo Chersonesi ad duo maria pertingens** 301, 22.
- Myrina in Aeolide, patria Agathiae** 8, 18.
- Nachoragan, dux Persarum post Mermerocem** 139, 11. 177, 11. de pace agit cum Martino 181, 3. Phasin fluvium traicit 183, 3. Phasin oppidum oppugnat 187, 13. 193, 6. cum magna clade repellitur 201, 2. vivus a Chosroë excoriari iussus 256, 13.
- Narses, Persarum rex (294—301.)** 261, 8.
- Narses, Romani exercitus in Italia praefectus, Teiam, Gothorum regem devincit** 14, 13. Cumas oppugnat 31, 2. 33, 11. varia Tusciae oppida brevi tempore in ditionem accipit 37, 15. Lucam diutius obsessam 38, 4. 42, 17. 52, 19. 54, 2. eius ingenium et mores laudati 47, 8. orationes ad milites 48, 2. 89, 11. hibernatum Ravennam se confert 55, 10. devicta prope Ariminum Francorum manu 59, 11 sqq. Romam petit 62, 13. exercitu ad dimicandum probe parato 63, 3. Butilinum cum Francis et Alamannis caedit 75, 16. 78, 9. 79, 21. 82, 11. eius sapientia post victoriam 88, 15. Gothos, qui Campsas obtinebant, in ditionem recipit 94, 11.
- Neocnus, fluvius in Colchide** 191, 7.
- Nepos, Occidentis Imperator, ab Oreste imperio deiectus** 270, 21.
- Nephtalithae Hunni Perozem, regem Persarum, cum exercitu occidunt** 266, 16. 267, 2. Cabadem exulem benigne excipiunt 268, 16. et in regnum restitunt 269, 15.
- Nesus sive Insula in Phaside fluvio a Romanis tenetur** 110, 16. 171, 19. 182, 12. 184, 9.
- Nisibis urbs a Ioviano Persis tradita** 262, 22.
- Odenathus Palmyrenus Saporem, regem Persarum, fugat** 260, 2.
- Ognaris, satellitis Martini, audax facinus in pugna ad Phasin** 199, 12.
- Olympius, Iurisconsultus, Anthemii frater** 290, 5.

- Onoguri, Hunnica gens 146, 18.
 Onogurium inde vocatum castellum in Colchide, postea S. Stephani dictum 146, 16.
 Ormisdates, bonum Persarum nomen 118, 7.
 Pabecus, sutor, vulgo Artaxaris pater habitus 123, 13. 124, 11.
 Palladius, dux Romanorum sub Narsete, ab Aligerno occisus 32, 18.
 Parasangae quot stadiis constant 110, 18.
 Parma a Francis et Alamannis occupata 43, 17. 46, 9. 50, 9. amphitheatrum prope eam 44, 3. pugna ad Parmam, in qua Heruli caeduntur 44, 8.
 Parthorum regnum quot annos permanserit (sed v. adn.) 121, 19.
 Parvum mare dictus lacus prope Phasin oppidum 185, 16.
 Perozes, Persarum rex, Isdigerdis filius (456 — 480.) ab Hunnis caesus 266, 11.
 Persae diuturna bella cum Romanis gerunt 103, 3. eorum ritus circa mortuos 113, 16. Zoroastri disciplinam secuti priscos mores et veterem religionem mutarunt 117, 2. varia imperia experti 119, 6 sqq. usque ad novum Persicum regnum ab Artaxare conditum 122, 3. obscoeni eorum mores 132, 3. hieme bella non gerunt 238, 3. pacem cum Romanis componunt 275, 15.
 Persicorum regum ab Artaxare series et genealogia 258. 18—272, 20. ex Persicis archivis a Sergio desumpta 273, 11.
 Pestilentia, quae a. 531. orbem Romanum invaserat, a. 558. urbem regiam iterum vastat 297, 21.
 Petra, castellum in Colchide, a Romanis expugnatum 140, 14.
 Pharsantes Colchus, magister militum Regis Lazici, dux Romanorum vicarius contra Misimianos 233, 16.
 Phartazae oratio ad Colchos, qua defectionem ad Persas dissuadet 161, 7.
 Phasis, fluvius ex Caucaso profluens 111, 9. Persae ponte e scopis iuncto eum traiciunt 183, 4.
 Phasis, oppidum maritimum ad ostia fluvii situm 182, 17. a Romanis communitum 185, 8. a Persis cum maxima clade frustra oppugnatum 187, 13. 194, 16.
 Philagrius, Soterichi filius, cum patre occisus 173, 5. 175, 21.
 Philimuth, Herulorum dux in exercitu Romano, morbo correptus moritur 36, 22.
 Philomathius, dux Isaurorum in Lazis 185, 1.
 Picenum ab Alamannis vastatum 67, 7.
 Pisa Narseti se dedit 38, 1.
 Pontus provincia a Tzannis crebris incursionibus vexatur 278, 10.
 Portorium decimarum Abydi constitutum 303, 3.
 Priscianus Lydus, philosophus 131, 7.
 Procopii historiae argumentum 11, 11 — 14, 7. historia ab Agathia continuatur 14, 8. 105, 6. narratio de Isdigerde Theodosii iunioris tutore in dubitationem vocatur 264, 18.
 Pythicus fluvius prope Myrinam in Elaiticum sinum influit 9, 5.
 Ragnaris, dux Gothorum e natione Bittorum Campsas obtinet 9a, 9. Narsetem interemturus ipse occiditur 94, 4.
 Rhizaeum, oppidum Tzannorum 279, 4.
 Rhodopolis, urbs Colchica, a Romanis recepta 237, 1.
 Romulus, Soterichi filius, cum patre a Misimianis oppressus 173, 5.
 Rusticus, Gallograecus, quaestor largitionum apud exercitum Romanorum in Colchide 140, 2. caedis Gubazis conscius 143, 6. Iustiniani iussu in vincula connectus 171, 2. cum Ioanne causam capitis dicit 219, 16. supplicio affectus 230, 21.
 Sabiri v. Hunni.
 Samnium ab Alamannis et Francis vastatum 64, 12.
 Sandes, Herculis nomen apud Persas 117, 18.

- Sandichlus**, Utrigunorum Hunno-
rum dux, Romanorum amicus
303, 11. 332, 4.
- Sapor primus**, rex Persarum post
Artaxarem (241—272.) Valeria-
num Imperatorem bello captum
excoriari iussit 256, 18. 258, 3.
ab Odenathò Palmyreno fugatus
260, 3.
- Sapor secundus**, rex Persarum an-
tequam natus (308 — 378.) 261,
14. 262, 19. pace inita cum Io-
viano Imperatore Nisibin recipit
262, 22.
- Sapor tertius**, rex Persarum, Ar-
taxeris filius (382—387.) 263, 20.
- Sardanapalus**, ultimus Assyriorum
rex 120, 3.
- Sasanus**, verus Artaxaris pater
123, 16. 124, 12.
- Scholarii milites** (quos Iustinianus
imp. L. 35. C. de loc. et cond.
IV. 65 „in undecim devotissi-
mis scholis taxari” dicit: scilicet
liberos ab imperio Magistrorum
militum. De scholariiis mili-
tibus palatinorumque scholis
agit Iac. Gothofredus. ad C. Th.
VII. 4. 22: II. p. 314. in Para-
titulo eiusd. libri: II. p. 248. ad
X. 1. 38: IV. p. 398.) 316, 2.
- Scribonae**, regii satellites 171, 9.
- Segansaa** propter debellatam a
patre Segestanorum gentem Var-
aranes tertius dictus 260, 14.
- Segestani victi** a Vararane secundo
261, 4.
- Semiramis** 116, 10. 119, 14.
- Senatus Constantinopolitanus cau-
sas audit** 294, 14.
- Sergius**, peritissimus Persicae lin-
guae interpres, cui Agathias ac-
curatam suam de novo Persico
regno notitiam debet 273, 12.
- Sergius**, Bacchi filius, dux Roma-
norum captus ab Hunnis 331, 6.
- Sestus**, oppidum in Chersoneso
302, 4.
- Sibyllae antrum** apud Cumas 33,
18.
- Sidonem translata legum schola**,
Beryto collapsa 96, 9.
- Simplicius Cilix**, philosophus 131, 6.
- Sindual post Fulcaris mortem He-
rullis praefectus** 51, 20. stre-
nue pugnans in proelio ad Ca-
sulinum fl. 79, 10. 83, 17.
- Smerdes Magnus** 122, 18.
- Soterichus**, dux Romanorum, in
Lazicam missus ad largitiones
foederatis gentibus erogandas
172, 22. in finibus Misimiano-
rum ob incertam suspitionem
ab ipsis occisus 175, 20.
- Stephanus Epidamnius**, Narsetis
familiaris 50; 17. in Flaminiam
missus segnitiam praefectorum
Romanorum castigat 51, 11.
- St. Stephani protomartyris castel-
lum**, olim Onogurium dictum
146, 22.
- Suani**, gens Lazis finitima 225, 1.
- Suarunas**, natione Sclavus, forti-
ter dimicat inter Misimianos
249, 2.
- Syria a Sapore direpta** 259, 14.
- Tanais fluvius** 299, 21.
- Taraiscodisaeus** antea dicebatur
Zeno Isaurus 270, 13.
- Teiae**, Gothorum regis, interitus
14, 11.
- Telephis**, oppidum in Colchis 105,
9. 112, 7.
- Terrae motus per magnam partem
imperii Romani a. Chr. 554.**
factus 95, 19. Berytum proster-
nit 95, 23. Alexandriam quas-
sat 96, 14. Con insulam fundi-
tus evertit 98, 16. Byzantium
a. 557. iterum magna clade af-
ficit 281, 20.
- Thamanorum vicus** haud procul
a montibus Carduchiis 272, 2.
- Theodorias**, oppidum Tzannorum
278, 3.
- Theodorus**, natione Tzannus, dux
Romanorum in Colchide 108, 22.
184, 22. 244, 15. missus adver-
sus populares suos 278, 22. eos
sub Romanorum ditionem redi-
git 281, 4.
- Thescus**, oppidum in Chersoneso
302, 3.
- Theuderichus**, Chlothoaci filius,
Francorum rex 19, 8. eius mors
20, 19.
- Theudibaldus**, Theudiberti filius,
rex Francorum 23, 7. eius mors
94, 20.
- Theudibaldus**, Vaccari filius, dux

- Varnorum, Narseti se adiungit 59, 6.
- Theudibertus, Theuderichi filius, rex Francorum 20, 22. expeditionem contra Byzantium meditatur 21, 6. in venatione perit 22, 7.
- Thyanes, legatus Misimianorum 174, 3.
- Tibeleus, castellum in Misimianorum et Apsiliorum confiniis 238, 6.
- Totilas, Gothorum rex 14, 11. 31, 8.
- Tralles, olim Pelasgorum 100, 19. terrae motu eversae sub Augusto 100, 20. Chaeremonis opera instauratae 101, 19. Fabulosa de Romanorum illuc missa narratio ex annalibus oppidi desumpta 102, 4.
- Trapezus, urbs Pontica 181, 12. 278, 5.
- Turci promissis et sordidis capillis 20, 3.
- Tuscia a Gothis occupata 15, 23. a Narsete recipitur 30, 17. 36, 7. 37, 15.
- Tzachar, castellum Misimianorum, ferreum vocatum 240, 14. a Romanis oppugnatum 244, 12.
- Tzanni Colchis finitimi seditionem contra Romanos moluntur 278, 6. initio prospere bellum gerunt 279, 19. a Theodoro subacti 281, 4.
- Tzathes, Gubazis, Lazorum regis, frater, questum de eius caede Byzantium missus 170, 15. fratri in regno succedit 172, 10. 19.
- Uldach, natione Hunnus, dux Romanorum sub Narsete 67, 12. 68, 22.
- Uliganges, dux Herulorum in exercitu Romanorum in Colchis 148, 23.
- Ultizuri, Hunnica natio Agathiae temporibus deleta 300, 3.
- Uranius Syrus Byzantii medicinam professus, homo vanus, philosophum agit 127, 15. in Persiam profectus plurimum valet apud Chosroem 130, 4. 135, 5.
- Usigardus, dux Romanorum in Colchide 150, 2.
- Utiguri s. Utriguri, natio Hunnica 300, 3. socii Romanorum 303, 11.
- Vaccarus, dux Varnorum 59, 4.
- Vafrizes, dux Persarum sub Nachoragane 204, 3.
- Valerianus, dux Romanorum sub Narsete 36, 17. 80, 6.
- Valerianus, Imperator Romanus, a Sapore captus et excoariatus 185, 5.
- Vararanes primus, Hormisdatis filius (273—276.) 260, 10. secundus (276—293.) 260, 11. et tertius, cognomine Segansaa (293—294.) 260, 12. 261, 4 ex ordine sibi succedunt in regno Persarum.
- Vararanes quartus, cognomine Cermasaa, Saporis tertii filius (387—398.) 263, 22. quintus, Isidigerdis prioris filius (419—439.) 266, 3.
- Varni a Narsete in foederatorum numerum accepti 8, 59.
- Venetia a Gothis tenetur 16, 2. Alamanorum et Francorum exercitus ibi pestilentia deletur 69, 10.
- Verina Zenonem Isaurum imperio expellit 270, 15.
- Vinearum (σπαλιώνων) descriptio 147, 15.
- Volaterrani Narseti se dedunt 37, 19.
- Zabergan, Cotrigurorum Hunnorum dux, imperium Romanum invadit 301, 6. contra Byzantium ducit 302, 15. a Belisario acie victus recedit 322, 3. muneribus a Iustiniano acceptis in patriam revertitur 330, 21.
- Zamasphes, rex Persarum, dum Cabades frater exsulabat (495—499.) 268, 9. 269, 17.
- Zandalas, armatae Narsetis familiae praefectus 55, 16. 80, 4.
- Zeno Isaurus imperio Rom. pulsus, mox restitutus 270, 12. 310, 11.
- Zeno Byzantinus, catalogo oratorum adscriptus 291, 1. Anthemii vicinus, ab eo ludibrio habetur 292, 21. 294, 1.
- Zich, Persarum ad Iustinianum de pace legatus 275, 12.
- Ziper, Marcellini filius, miles Romanus 244, 14.
- Zirma, fluvius in Araxianene (s. Arzanene) 272, 9.
- Zoroaster s. Zarades, Ormasdis filius 117, 6. eius aetas ignota 117, 8.

INDEX GRAECITATIS

IN
AGATHIAE HISTORIAS.

Vocabula, quibus unum asteriscum praefiximus, Agathiae propria sunt: quibus duos, in Schneideri Lexico desiderantur.

Αβελτερία 41, 20. 88, 20. et ἀβελ-
τηρία 140, 1. 224, 15. 253, 1.
De varia scriptura vid. Cl. Has.
ad Leon. p. 193.
ἀβρωῖς, ὠτος, ὄ, ἦ, i. q. ἄβρωτος
134, 16 ὡς τῆς γῆς τὸν νεκρὸν
διαφυλάττειν ἀβρωῖτα μὴ ἀνα-
σχομένης.
ἀγαθὸν, τὸ, deus 15, 15. 158, 5
ἢ τοῦ ἀγαθοῦ συμμαχία. 168, 5.
ἄγγων, ὠνος, ὄ, pilum Franco-
rum (s. francisca: v. Ducangium)
74, 11.
ἀγέρωχος, ὄ, ἦ, sensu bono Aga-
thiae usitatum 30, 9 ἀγέρω-
χον ποιούμενοι τὴν παράτα-
ξιν. 59, 21. 122, 14. 145, 15.
153, 7 νίκην εὐκλεᾶ καὶ ἀγέ-
ρωχον.
ἄθρόον, subito, Agathiae valde
frequentatum 23, 2 ξυμβέβηκε
δὲ ἄθρόον ὕρπηκα μέγιστον —
τὴν κεφαλὴν πατάξαι. 35, 6. 39,
20. 41, 13. 43, 14. 44, 10. 45,
5. 46, 18. 61, 18. 67, 17. 68,
18 et passim.
ἄθρός, ὄ, ἦ, subitus 228, 1 μὴ
οὐχί — τῶν Περσῶν εἰσφοιτη-
σεις ἄθρόους γενέσθαι.
αἰρω, αἰρωμαι eiusque composita

aor. 2. act. et med. ἀρεῖν, ἀρέ-
σθαι. 144, 3 συνάροιο. 160, 14
ἀροίμεθα. 209, 18 ἀντάροιο. 323,
6 ἄροιο.
αιτιώτατος pro simpl. αιτιος ad
imitationem Thucydidis (I, 79-
III, 50.) 12, 12. 144, 9. 169,
12. 202, 10. 268, 4. 322, 6.
ἀκαρὲς substantivi loco seq. ge-
nit. 246, 4 ἐν ἀκαρεῖ χρόνου.
v. Hemsterh. ad Lucian. T. 1.
p. 335. ed. Bip.
ἀκμῆς, ἦτος, 192, 16 πρὸς νέους
ἄλλους καὶ ἀκμήτας πολεμίους.
ἀλαζῶν, ὄνος, ὄ, ἦ, insigni vi
usurpatum 66, 1 ἀλαζόνες
καὶ ἀτάσθαλοι. 86, 9 ἀλαζῶν
καὶ ἀτάσθαλος. 221, 5 ἀλαζό-
νες καὶ μαιώγονοι.
ἀλέασθαι, ἀλεεῖν ex epicorum
usu 46, 15. 61, 15. 135, 8.
ἀλλὰ initio apodosis Agath. usita-
tissimum 11, 5 εἰ καὶ μὴ πρό-
τερον ἐς τὸ ἐυγγράφειν προῆ-
γμαί — ἀλλ' ἐγωγε — ἀναδρα-
μοῦμαι. 23, 8. 26, 17. 37, 5. 42,
6. 49, 1. 13. 75, 3. 85, 13. 91,
12. 98, 2. 103, 21. 115, 18. 132,
10. 138, 15. 139, 3 rell.
ἀλλὰ γὰρ καὶ pro simplici ἀλλὰ

- καὶ 26, 10 οὐ μόνον τὰ Ῥωμαίων ληίσασμένοις, ἀλλὰ γὰρ δὴ καὶ αὐτοὶ ἕτερα καταδήσομεν. 67, 11 οὐ μόνον ἐπισκεψομένους τὰ πρόσω, ἀλλὰ γὰρ καὶ — ἀμυνουμένους. 78, 22. 101, 10. 106, 11. 150, 7. 186, 6. 195, 10. 198, 14. 201, 2. 202, 12. 208, 11. 252, 19. 308, 21.
- ἀλῶ, *dolere* (Odysse. IX, 398.) 123, 21 ἀλῆναι καὶ ὀλυφύρεσθαι. *dubitare*. 33, 13 ἀλύοντι οἱ καὶ γνωματεύοντι.
- ** ἀμαξελάτης, ου, δ, 76, 17. (f. ἀμαξηλάτης).
- ἀμαρτάνω αορ. 1. ἡμάρτησα 167, 18 τοὺς πρότερον ἀμαρτήσαντας.
- ἀμηγέπη et ἀμωσγέπως adverbia Ag. usitatissima 70, 4. 33, 14. 127, 5. 188, 19. 210, 15. 221, 13. 232, 16. 283, 6. 306, 19. 315, 10.
- ἀμφήριστος, δ, ἦ, i. q. ἀντίπαλος 57, 19 ἀνδρὲ δύο ἐπισήμω τε καὶ ἀμφήριστω. 278, 1 τὰ μέγιστα καὶ ἀμφήριστα γένη. 332, 18 ἴσους τε καὶ ἀμφήριστους τοῖς Οὐτρουύροις.
- ** ἀμφικυκλῶ 150, 6 ἀμφικυκλώσαντες τῷ πλήθει τὸν περιβολόν.
- ἀν coniunctio seq. optativo et indicat. 213, 1 πολέμιος ἀν κρίθειη — κἀν συστρατεύοιτο, κἀν ὡς ἐγγύτατα τῷ γένει συνῆται.
- ἀν particula cum indicat. futuri 210, 16 οὕτω γὰρ ἀν καὶ ἡμῖν διανυθίσσεται τὸ νενομισμένον. 215, 5 σχολῆ γε ἀν βέβαιον διαμενεῖτε. 297, 9 εὐρήσεις γὰρ ἀν.
- ἀν post particulas et pronomina relativa sequente indicativo 8, 4 ὡς ἀν μοι ἀμεινόν τι ἔσται, σφόδρα οἱ ἐπεφρόντιστο. 32, 12 ὅπερ ἀν οὐ πόρρω τῆς χεῖρας ἔδδει. 117, 12 ἐφ' ὅτι δ' ἀν καὶ ἦνθησε χρόνον. 287, 13 ἅπερ ἀν ἔδδει αὐτοῖς, ἐχρησμήθουν. — seq. optativo innumeris locis 7, 15 ὡς ἀν μοι μὴ ἄπας ὁ βίος — ἀναλωθῆι. 17, 19 ἔνθα ἀν μεγάλα δύναμεις ἀναφανεύειν. 18, 20. 27, 9. 38, 19. 43, 5. 57, 16. 72, 13. 92, 14. 93, 6. 94, 16. 98, 3. 106, 16 cet.
- ἀναγκαῖος, δ, ἦ, utilis 6, 15 τοῦ μὲν ἀναγκαίου χάριν οὐ μάλ᾽ ἀποποιήματα, ἄλλως δὲ ἴσως προσαγωγὰ καὶ θελητήρια. 7, 16 ὡς ἀν μοι ὁ βίος — τί φέροιτό καὶ ἀναγκαῖον. 297, 11 τὸ εὐπρεπὲς ἅμα καὶ ἀναγκαῖον. 299, 11. 325, 1.
- ἀναδέομαι (*νίκας, τρόπαια*) 46, 20. 113, 10. 191, 15 et passim.
- ** ἀναδομέω 96, 10 ἕως πάλιν ἡ Βηρυτὸς ἀνεδομήθη. 101, 18.
- ἀνακαλέομαι, *servare* 24, 8 συλλαβέσθαι τοῦ ἀγῶνος καὶ ἀνακαλέσασθαι γένος πρόσκοικον. 315, 20 τὸ σῶζον καὶ ἀνακαλούμενον.
- ἀνάκωχῆ τίνος (Thuc. IV, 117.) 206, 2. 289, 3 ἀνάκωχῆ τοῦ κινδύνου.
- ἀναλέγομαι, *legere, legendo dicere* 13, 12 καὶ ταῦτα ἐκείθεν ἀναλεχτέον. 96, 6 τοὺς Ῥωμαίων ἀναλεξόμενον νόμον. 102, 6. 119, 3. 125, 3. 138, 12. 143, 17. 190, 14. 206, 8.
- ἀναμετρέομαι 255, 9 οὐ γὰρ ἅμα τῷ πλημμελεῖν καὶ τὰς τιμωρίας ἀναμετρεῖσθαι πεφύκαμεν. 289, 1 ταῦτα δὲ κπαντα ἤτησ' ἐνὶ χρόνῳ ἀνεμετρεῖτο.
- ἀναρῆπιζῶ 192, 14 ἀτιμὸς ἐπῆρτο πολὺς καὶ ἀναρῆπιζετο.
- ἀναχαίτλιζω, *effugare* 200, 4 τοὺς Ἴππους ἀναχαίτλιζων οἷς ἀν ἐμπελάσειε.
- ἀνειμένα adverb. 52, 21 οὕτω πως ἀνειμένα πολιορκούμενοι.
- ἀνέχω, *superare* 186, 2 ὡς πολλῶ ἀνέχειν τὰ μεγέθη τῶν πύργων καὶ ὑπερφέρεσθαι.
- ἀνθρωπίον, τὸ, h. e. οἱ ἀνθρωποὶ 282, 21 τὸ ἀνθρωπίον — ὑπέστησαν τῶν οἰκημάτων.
- ἀνιμάω 148, 3 τὸν χρόνον ἀνιμώμενοι. 186, 1 τὰς ἀτάτους — ἀνιμώθεισας.
- ἀνοικισμὸς, δ, simpl. *aedificatio* 4, 2.
- ** ἀνταυλέω 257, 3 ὁ Μαρσύδας — οἰκῆθ' ὅπως ἀνταυλήσας.
- ἀντωπὸς, δ, ἦ, 45, 5 ἀντωπὸς ἡρέμα ὁπασχάζεσθαι.

ἀπαγγελία, ἡ, praescriptum 5, 17 ἡ ἱστορία οἷον καρυκευούσα τὰς ἀπαγγελίας τῆ ποιικιλίᾳ τῶν παραδειγμάτων.

ἀπεικός adverb. 206, 15 οὐκ ἀπεικός οὐδὲ αὐτομάτως et eadem verba 260, 14.

ἀπειλέω, νοvere ex usu Homericο (II. XXIII, 863.) 86, 3 χιμάρους — τῆ Ἀρτέμιδι θύσειν ἀπειλήσαντας.

ἀπλοῖς, ἴσος, ἡ (II. XXIV, 230.) 150, 10 θόνας καὶ ἀπλοῖδας.

ἀπλώ. part. pf. τὸ ἠπλωμένον, locus depressus 82, 18 ἐκ τῶν ἵππων ὑπερανέχοντες εὐκολώτατα ἠδύναντο βάλλειν το ἀφρεστικὸς καὶ ἠπλωμένον. 243, 13 ἐν τῷ χαμαλῷ καὶ ἠπλωμένῳ.

ἀποδιθράσκω. aor. 1. ἀπέθρασα 126, 10 ἀποθράσειεν ἀγ. 171, 5 ἀποθράσαντι. 188, 19. 197, 18. 268, 12. 15.

ἀποικίζομαι, procul habitare 23, 16 πορθώτατ ἐτύγχανον ἀπωκισμένοι. 221, 6 τούτων ὡς πορθώτατ τοῖς τρόποις ἀπωκιστο. 296, 20 πόρῳ που τῆς πόλεως ἀπωκισμένος.

ἀπόμοιρα, ἡ, 51, 2 ἀπόμοιρα τῶν Φράγγων. 143, 13. 172, 3. 203, 16. 237, 13. 280, 18. 301, 12.

ἀποπιμπλάνω (forma ep. II. IX, 679.) 325, 1 ἀποπιμπλάνοιτο.

ἀπριάτην voc. poët. 254, 20.

ἀρίσθλος δ, ἡ, voc. poët. 10, 16. 32, 15. 46, 20. 58, 16. 78, 14. 84, 20. 92, 15. 96, 17. 123, 21. 153, 12. 203, 4.

ἀστεμφής, δ, ἡ, voc. ep. 5, 13 ἡ μὲν φιλοσοφία οἶα τις ἀστεμφής δέσποινα καὶ ἀδῶπεντος. 60, 16 ἴσταντῷ ἀστεμφεῖς καὶ ἀδῶνητοι.

ἀταρ partic. poët. 131, 17.

ἀτασθαλία voc. ep. 247, 3.

ἀτάσθαλος, δ, ἡ, 40, 10. 66, 1, 86, 9.

ἄτερος pro δ δεύτερος 266, 9 Ἰαδιγέρῃ θατέρῳ.

αὐτὸς pro δ αὐτὸς 184, 13 ὡς μὴ κατ' αὐτὰ τοῖς πολεμίοις χωρῆσαι. 213, 9 κριταὶ αὐτοὶ καὶ δυσμερεῖς καὶ κατήγοροι. 270,

21 κατ' αὐτὸν h. e. κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον. 334, 10 κατ' αὐτὸ τοῖς ἄλλοις γενόμενοι.

αὐτόσε pro αὐτοῦ 140, 3 παρῆν δὲ αὐτόσε.

αὐτοῦ pro αὐτόσε 60, 9 οὐ σφάδρα πολλῶν αὐτοῦ ἀφιγμένων.

αὐτουργός, δ, ἡ, h. e. δραστήριος 19, 13 γένος — αὐτουργὸν τὰ πολέμια.

ἀφανρός, ἄ, ὄν, voc. ep. 96, 17 συναίσθησις — ἐλαχίστη καὶ ἀφανροτάτη.

βαραθρώδης, δ, ἡ, 114, 3 ψυχὴ ἀδικος καὶ βαραθρώδης.

βατὸς, ἡ, ὄν, 229, 15 παντὶ τῷ βουλομένῳ βατὸν καὶ προσήκον.

βεβηκέναι, permanere 160, 5 δ βεβηκῶς ἐπὶ τοῖς πρότεροις. 224, 10 ἐπὶ τῶν αὐτῶν ἀεὶ βεβηκέναι. 296, 15 ἐν τῷ ἀσφαλεῖ βεβηκέναι.

βεβηκῶς, υἷα, ὄς, certus, firmus 266, 14 λογισμῷ στερόφῳ καὶ βεβηκῶτι οὐ μᾶλα ἐχρήτο. 329, 18 τοῦ προμηθεύς καὶ βεβηκῶτος — τοῦ τρόπου.

βούβαλος, δ, 22, 10.

βούβαις adiective 95, 7 υἱοὺς εἴχε τέτταρας βούβαιδας ἤδη καὶ θαρῶθαλέους.

* βῶμαξ i. q. βωμολόχος (v. Suid. s. h. v.) 130, 21 ὁ βῶμαξ ἐκείνος καὶ ἐμπληκτος.

* γεγωνός, compar. γεγωνότερον 208, 12 γεγωνότερον τις τὴν ἐπιστολὴν διεξῆει.

γηροκομέω 95, 5 Χιλδίβετος ἐν θυγατράσιν ἐγηροκομεῖτο.

γλαχίν, ἡ, voc. ep. (II. XXIV, 274.) 327, 13 τὴν παρατεινομένην τῆς θαλάττης γλαχίνα.

γνωματεύω 33, 13 ἀλλόντι οἱ καὶ ἔκαστα γνωματεύουσι ἔδοξεν. 43, 19 κατασκόπους — τοὺς γνωματεύοντας τὰ βουλευματα τῶν πολ. 69, 3 κατὰ σφῆς γινόμενοι καὶ γνωματεύοντες. 138, 13. 230, 3. 313, 1.

γωρυτός, δ, (Od. XXI, 56.) 202, 22. γωρυτοὺς βελῶν.

δαίμων, ὁ κακός, 114, 4 τὴν ψυχὴν — τῷ κακῷ δαίμονι ἀγέμενην.

- δὲ initio apodosis Ag. usitatis-
 mum 11, 7 ὁπόσα οὐπω ἐτέ-
 ρω τῷ ἐκπεπόνηται, ταῦτα δὲ
 οἰκτεῖον ποιήσομαι ἔργον. 12,
 2 τοὺς Περσικοὺς πολέμους,
 ὁπόσοι δὴ—πεπολέμηται, τοῦ-
 τους δὲ—ἀριστα ἂν διαγνοίης.
 47, 17. 59, 15. 65, 10. 75, 9
 et multis aliis locis.
- δὲ tertio vocabulo postpositum
 19, 4 οὐκ ἄπο τρόπου δέ μοι
 εἶναι δοκεῖ.
- ** διαθέρω i. q. διαθερμαίνω 292,
 13 τοῦ ὕδατος διαθερουμένου.
 διακτάω τινί, iudicare de aliquo
 212, 16 οὐδὲ ὡς δημοφύλοις
 μετ' εὐνοίας δαιτητέον αὐτοῖς.
 299, 8 ἐμοὶ δὲ διακτεῖν ἐκατέρω
 δόξῃ—οὐκ ἐγχειρητέα.
- διαπληκτίζομαι 128, 1 ἐν τοῖς
 τῶν βιβλίων ἡμενος πωλητη-
 ροῖς διεπληκτίζετο καὶ ἐμεγα-
 ληγόρει.
- διαπρῦσιος, δ, ἡ, voc. ποῦτ. 179, 5
 τορὸν τι ἐμβόησας καὶ διαπρῦ-
 σιον. 230, 19 τορὸν τι μάλα
 βωῶντι καὶ διαπρῦσιον.
- * διατριῶω 292, 18 ὅσον διατε-
 τριγένοι τὰ ξύλα.
- διαφθονέω 49, 10 τὸ λαν δια-
 φθονεῖσθαι πεφεύγαμεν.
- διαχάλνω 135, 21 ἀμφὶ ταῦτα τὰ
 ξένα—τῶν ἀκουσμάτων διαχε-
 χηνότες. 284, 23 πρὸς ταῦτα
 δὴ τὰ περιττά—ποικιλματα
 πέρα τοῦ μετροῦ διακεχηνότες.
- δικηγόρος, δ, 295, 10 ὑπὸ τοῦ
 ἐναντίου ἀτε δικηγόρου κατα-
 ρητορευόμενος.
- διωλύγιος, δ, ἡ, 40, 5 φθέγμα
 θρηνώδες καὶ διωλύγιον.
- δονέω 76, 5 τὰ τῆς Ἰταλίας πο-
 λίσματα μετέωρα ἦν ἅπαντα
 καὶ δεδονημένα.
- * ἐγκαινίς, ἴδος, ἡ, (Odys. V, 254.)
 325, 23 ξύλα ἰδυτενῆ καθάπου
 ζυγὰ καὶ ἐγκαινίδας ὑπερθεῖν
 κατὰ τὸ ἐγκάρσιον ἐνθέντες.
- ἐκατι saepissime pro ἕνεκα 5, 4,
 47, 2. 55, 5. 65, 22. 73, 11.
 85, 14. 104, 6. 118, 16. 121, 8.
 125, 9. 132, 11. 138, 12. 153,
 13. 247, 21. 252, 11. 261, 3.
- ἐκδειματώω 287, 14 τοὺς πολ-
 λούς ἐκδειματών.
- ἐκεῖσε, ad mortuos 4, 5 ἀποβιοῦ-
 σι αὐτοῖς καὶ ἐκεῖσε οἰχομένοις.
 287, 5 τὴν ἀληθεστάτην βίασα-
 νον—ἐκεῖσε ἐλθόντες εἰσόμεθα.
 ἐκεῖσε pro ἐκεῖ 137, 2 ὡς ἐκεῖσε
 τολοῖπὸν βιωσόμενοι. 140, 22
 ἐκεῖσε μενούσα. 204, 5 ὡς ἐ-
 κείσε διαχειμάσων. 208, 1 ταῦ-
 τα καὶ τοὺς ἐν Βυζαντίῳ ἀστοὺς
 καίτοι θαμὰ ἐκεῖσε γιγνόμενα
 καταπλήττει. 217, 4.
- ἐκκρεμῆς, δ, ἡ, 34, 20 ἅπαν τὸ
 τεῖχος ἐκκρεμές τε ἦν καὶ με-
 τέωρον. 134, 5 τοῦ πῶγοντος τὸ
 λαν ἐκκρεμῆς. 172, 9. 177, 20.
 ἐμφορέω τί τινος 15, 18 πολέ-
 μων τε καὶ ταραχῶν ἅπαντα ἐμ-
 φοροῦσιν.
- ἐν pro ἐς 236, 21 χώραν παρ-
 σχον ἐκείνῳ ἐν τῷ ἐρύματι σχο-
 λαίτερον ἀποκομισθῆναι. 293,
 1. 298, 3.
- ἐν pleonastice positum 110, 20
 ἐν ἐνὶ μόνῳ τῶν εἴκοσι πλείονα.
 263, 21 ἐν ἔτεσι πέντε τὸ οἰ-
 κτεῖον ἠρέδησε κράτος, ἐν δι-
 πλασίσι δὲ τούτων cett. 302,
 13 γῆ—κάρπιμος κἂν τοῖς
 ἀναγκαίοις διαρκεστάτη.
- ἐνθάπιος, ἰα, ἰον, 96, 3 ὄμιλος
 ἐνθαπίων καὶ ἰθαγενῶν ἀνδρῶν.
- ἐνδημέω h. e. ἐν τῷ δήμῳ φέρε-
 σθαι 287, 10 τερατεῖται ἐνεδή-
 μουν εὐθὺς καὶ παράλογοι
 προαγορευοῖσι.
- ἐνδίδωμι cum gen. 95, 12 ὁ
 πρεσβύτερος ἔκων ἐνεδίδου τοῦ
 κλήρου.
- ἐνειμένος secundum formam per-
 fecti epici ἐπιειμένος 80, 13
 θῶρακας ποδίρεις ἐνειμένοι
 καὶ κράνη καρτερωτάτα. 206,
 6 χλαμύδα ἐνειμένος.
- ἐνριζώω 245, 14 ὡσπερ ἐν γῆ
 ἐνεβρίζωμενοι.
- * ἐντροπόδομαι 326, 19 πύα ὡς
 πλείστα τοῖς ἐπικαλαμῖσι ἐν-
 τροπωσάμενοι.
- ἐνωραῖζομαι 123, 3 τῷ βασιλεῖ
 θῶκῳ ἐνωραῖζεσθαι καὶ ἰζάνειν.
 ἐπειδὴν c. optat. 75, 9 ἐπειδὴν
 τοῦτο εἰδοὶ ὁ Φράγγος. 80, 8
 ἐπειδὴν εἰσβάλλοιεν οἱ πολέ-
 μοι. 114, 11. 148, 1. 193, 22.
 244, 9.

ἐπέραστος ὁ, ἡ, 302, 9 ἀκαλλές
καὶ οὐδὲν διουὺν ἐπέραστον
έχον.
ἐπί c. dat. i. q. περί c. gen. 131,
11 ἢ ἐπὶ τῷ κρείττονι δόξα.
170, 3 eadem verba. 297, 7 τὰ
ἐπὶ τῷ νεῷ εἰρημένα.
** ἐπιθρυλλέω 66, 16 ἐκείνοι
αὐτὸν ἐθώπενον βασιλέα σφῶν
ἐπιδείξειν ἐπιθρυλλοῦντες.
* ἐπικαλαμῖς, ἰδος, ἡ, 326, 18. v.
ἐντροπόδομαι.
ἐπικάμπιος, ὁ, ἡ, 82, 13 ἐπι-
κάμπιον ἐμπροσθίαν (ὡς ἂν οἱ
τακτικοὶ ὀνομασάειν) τὴν φά-
λαγγα καταστήσας.
** ἐπικολπῶ 188, 15 τὰ κέρα ἐ-
πικολπῶσαντες.
ἐπιπροσθῶ, part. τὸ ἐπιπρο-
σθοῦν, quicquid superne alicui
rei imminet 82, 18 τὸ ἠπλω-
μένον καὶ ἐλεύθερον τοῦ ἐπι-
προσθοῦντος. 97, 12 τῷ μὴ δια-
πνεῖσθαι — τὸ ἐπιπροσθοῦν
ἄπαν σαλεύειν. 283, 5 χωρὶον
ἠπαιθρον — καὶ παντάπασιν
ἐλεύθερον τοῦ ἐπιπροσθοῦν-
τος.
ἐπιχωρέω τιπὶ τινος 124, 3 Ξυ-
κατακλίναί οἱ τὴν γαμετήν καὶ
τῆς εὐνῆς ἐπιχωρήσας.
ἐπιχωριάζω τι 48, 18 ὁ Φούλκα-
ρις ἄτε δὴ βάρβαρος καὶ τὸ
προπετὲς ἐπιχωριάζων.
ἐρημόνομος, ὁ, ἡ, 118, 10 τῶν
ζώων ὀνόμα ἀγρία καὶ ἐρημό-
νομα.
ἐς in tempore definiendo 19, 2
ἐς ἐκεῖνον τοῦ καιροῦ τρεῖς αὐ-
τοῖς ἡγεμόνες ἐτύγγαρον ὄντες.
54, 17. 134, 11 εἰς τὸ περιτορ-
θρον ἀναστάντες.
ἐς pro ἐν 30, 17 τὰ ἐς Τουσκίαν
πολλήματα. 50. 13 τὰ ἐς Του-
σκίαν ἅπαντα. 53, 3 οἱ ἐς τὰ
μεταπύργια φαινόμενοι. 59, 18
ἥστο ἐς ὑπερῶν τι δωματίον.
69, 11 ἐς Κένετα τὴν πόλιν
ἠύλλζοντο. 146, 16 οἱ ἐς Ὀνό-
γουριν Πέρσαι. 174, 12 οὐδὲ
ἀνεξόμεθά σου μέλλοντος ἐς
τόδε καὶ σκηπτομένου.
ἐς, quod attinet ad 65, 6 ἕτερα
ἐκείνοις ἐς τοῦτο δοκεῖ. 116, 5
οὔτε περὶ τὰς ταφάς, οὐμενοῦν

ἀλλ' οὐδὲ ἐς τὴν τῆς εὐνῆς παρα-
νομίαν.
ἐς ὁ, τι cum superlativis 16, 12 ἐς
ὁ, τι μάλιστα διαρκεστάτην. 31,
14. 34, 16. 59, 11. 126, 20. 198,
2. 260, 7. 325, 19.
Ἐσπέρα, ἡ, imperium occidentale
270, 21 Νέπως ὁ τῆς Ἐσπέρας
βασιλεὺς. 312, 11 ὀνόμα δὲ ἐν
Ἐσπέρῃ ἐτύγγαγε διανύσας, ubi
fort. artic. τῆ ante Ἐ. inseren-
dus est.
εὐ ποιῶν adverbii loco insertum,
quod bene factum 28, 7. ἡ τῶν
Φράγγων αὐτοῦς ἐπιμῆξα εὐ
ποιοῦσα καὶ ἐς τότε μετακο-
σμεῖ. 97, 19 ἐπεὶ δὲ ἦδε ἡ δόξα
εὐ ποιοῦσα ἐπεφώροτο. 273,
18 παρέσχον εὐθὺς εὐγε ποι-
οῦντες. 288, 2 ἐφένετο δὲ μὴ
εὐ ποιοῦσα ἑκατέρα μαντεία.
** εὐεπίστροφος, ὁ, ἡ, 296, 12
(ὁ κύκλος) γέγονεν ἐντεῦθεν ἰ-
θύτερος καὶ εὐεπίστροφος.
** εὐόμαλος, ὁ, ἡ, 182, 16 τὰ
πεθία εὐόμαλά τε καὶ ἀγαθὰ
ἐνστρατοπεδεύσασθαι.
εὐωχέομαι τῆς ἐλπίδος 61, 13.
302, 16.
ἐφετός, ἡ, ὄν, 78, 20 ἐφετόν εἶ-
ναι ἔφασκε τοῖς κεκτημένοις
τοὺς σφετέρους δούλους ἢ βού-
λωνται μετεῖναι.
ζημιόω. ζημιόσθαι τὴν ψυχὴν,
ad imitationem loci N. T. (Ev.
Matth. 16, 26 τί γὰρ ὠφελεῖται
ἄνθρωπος, ἐὰν τὸν κόσμον ὀ-
λον κερδήσῃ, τὴν δὲ ψυχὴν ἀ-
ποῦ ζημιώσῃ;) 165, 21 τί δὲ
κερδανοῦμεν ἅπανσαν τὴν Περ-
σίδα προσλαμβάνοντες, τὰς δὲ
ψυχὰς ἐζημιωμένοι;
ἡλικός, adiectivis subiectum
53, 14 μεγάλα ἡλίκα. 101, 4
θανυμάσιόν τι ἡλίκον. 255, 2
ποινας μεγάλας ἡλικας. 281,
22 σεισμός μέγιστος ἡλικός.
290, 18 θανυμάσια ἡλίκα θημι-
ουργήματα. 295, 10 σφόδρα
περιφανῆ καὶ θανυμάσιον ἡλ-
κόν.
ἡμαι. aor. i. pass. ἦσθην 269, 19
μεθεῖναι μᾶλλον ἔγνω τὴν βα-
σιλείαν τέταρτος ἐνιαυτοῦς ἡ-
σθεῖς ἐν αὐτῇ.

** *ἡμιδερυπνος*, δ, ἡ, 246, 11.
 ἦν cum indic. 217, 12 ἦν τι πα-
 ρειν ὑπὲρ ὕμων ἔδει.
 ἦν cum optat. 32, 2 ἦν τις ἐπιλοι.
 89, 15 ἦν τις ὑμᾶς τῆς μετα-
 βολῆς αἰτιώτο. 92, 8 ἦν τις ἐπ'
 αὐτοῦς τοῦ. 332, 17 ἦν τις αὐ-
 τοῦς ἴσους — ἀποκαλέσοι.
 ἦρέμα, *paullatim*, ab Ag. *saepissime*
nulla fere vi insertum 5,
 21 *λανθάνει ταῖς ψυχαῖς ἦρέ-
 μα τὰς ἀρετὰς ἐσοικίζουσα*. 34,
 6. 45, 5 ἀνταπὸς ἦρέμα ἐς τὰ
 δῖωυ ὑποσχάζομενος. 81, 18.
 82, 12. 93, 20. 100, 5. 108, 8.
 111, 11. 144, 20. 152, 21. 173,
 14. 179, 1. 188, 15. 197, 11 et
passim.
θάκος, δ, *regium solium* 269,
 17 ὁ Ζαμάσφης ἐκὼν ἀπέστη
 τοῦ θάκου. 206, 5 *legitur θά-
 κος*.
θαμίζειν τινί, *operam dare alicui*
rei 6, 20 ἐμοὶ μὲν οὐν-τοῖσδε
θαμίζειν ἐδέκε.
θαμιγός, ἡ, ὄν, 40, 4 αἰμωγαὶ ἡ-
 κούοντο *θαμιναί*.
θεοεικελος, δ, ἡ, voc. poet. 114, 8
 τὴν ψυχὴν ἀγανταί ὡς λιαν ἀ-
 ρίστην καὶ θεοεικελον.
θεσπέσιος, ἰα, ἰον, voc. ep. 115, 8
 ἀριστον καὶ θεσπέσιον. 128, 13
ζητήσεως θεσπεσίας. 146, 22
*Στεφάνου τοῦ θεσπεσίου ἱε-
 ρόν*.
θητικόν, τό, (v. Has. ad Leon.
 238. D.) 80, 5 τοῦ θητικοῦ καὶ
 ὀικετικοῦ ὄσον οὐκ ἀπόλεμον,
 175, 1 οἱ δορυφόροι καὶ ὀπό-
 σον ἄλλο αὐτῷ θητικόν εἶπετο.
 252, 14 ὀπόσον παρῆν θητι-
 κόν τε καὶ δοῦλον.
ἰθαγενής, δ, ἡ, *indigena* 56, 21
 τοὺς γοῦν ἐκ παλαιοῦ οἰκήτο-
 ρὰς τε καὶ ἰθαγενεῖς τὸ ἀνέκα-
 θεν ἠγεμόνας. 65, 2 ὄσοι αὐ-
 τῶν Φράγγοι ἰθαγενεῖς ἐτύγ-
 χανον ὄστες. 96, 3 πολλὸς ὄμι-
 λος ἰθαγενῶν τε καὶ ἐνδαπ-
 ῶν ἀνδρῶν. 120, 15 Πέτρως
 ὦν ἰθαγενής. 237, 14 ἰθαγε-
 νὲς καὶ ἐπιχώριον. 300, 11.
ἰστιάω et *composita* (de forma in
 ἄω saepe ab *Agathia praelata* v.
 Has. ad Leon. p. 265. B.) 5, 18

παριστώσα. 163, 18 *μεδιστήν*.
 181, 22 *καδιστῶντι*. 316, 2
διανιστήν.
καθαίρω fut. *καθελῶ* 269, 5 ἔ-
 στείλειν αὐδὲς τό τε ἀντιστα-
 τοῦν καθελούντα καὶ — ἀγα-
 κτήσομενον.
καὶ δὴ saepissime insertum 14, 9
 ἐφ' ἀπερ καὶ τὴν ἀρχὴν ὠρμή-
 θην λέγει, καὶ δὴ ἐπὶ ταῦτα εἰ-
 μι. 30, 13 ὡς αὐτίκα μάλα ἐς
 τὴν Ἰταλίαν καὶ δὴ ἐμβαλοῦν-
 τες. 58, 22 ἐφ' ἃ ὠρμητο τὴν
 ἀρχὴν καὶ δὴ ἐπὶ ταῦτα λέγει.
 91, 10. 109, 11. 126, 2 ἀπὸ τὰ
 πρότερα καὶ δὴ ἐπανήξω. 169,
 10. 223, 4. 238, 5. 290, 22. 317,
 16. 320, 11.
καὶ ὅ et *καὶ ὅς* valde usitatum pro
καὶ οὗτος 23, 19 ἦσαντο μὲν
καὶ οὐ τῷ νεωτερισμῷ. 56, 16
 ὡς ἂν καὶ οὐ διαγεγραμμοῖεν. 58,
 2 ἔστειλλεν καὶ τοὺς δὴ ἀριστὰ
 ἡμέλλον διαγεγραμμάζειν. 65, 4 ἄτε
 δὴ τὰ ὄρθα καὶ οὐ τοῦ κρείττο-
 νος πέρι νόμιμα προσέμενοι
 85, 6 παρῆν γὰρ καὶ ὅς ἐν τῇ
 μάχῃ. 91, 21 ἀλλ' ἦδη καὶ τοῖς
 οὐκ ἐς μακρὰν ἐπιπεσοῦνται.
 101, 17. 110, 9. 178, 20. 234,
 8. 245, 1.
καρηβαρία, ἡ, 170, 20 ἐνίοις ἀπο-
 πληξία ἐνέσκηπτεν καὶ ἑτέροις
καρηβαρία.
κατὰ τὸ μάλλον formula Ag. usi-
 tatissima 9, 19 τὰ — ἀγαθὰ
κατὰ τὸ μάλλον ἐξαιρεῖν. 15,
 6 οὐκ ἂν ἄλλο τι εὐροῖς ἐν τῇ
 δε κατὰ τὸ μάλλον ἀναγεγραμ-
 μένα. 49, 13. 135, 18. 141, 9.
 152, 4. 189, 15. 284, 11. 286,
 10. 316, 13.
 ** *καταβομβέω*. 64, 4 ἀναγκάζω
 — *θαμὰ τῇ σάλπιγγι κατα-
 βομβεῖσθαι τὸ ἐνυάλιον ἐπη-
 χολοῖσθ*.
κατευναστήρ, δ, *seruus cubicula-
 rius* 55, 18 *τομῆαι κατευναστή-
 ρες*.
κιγκλῖς, ἴδος, δ, vulg. gen. femin.
 55, 15 ἐκ τῶν *κιγκλῖδων* καὶ
 τῆς ἐν τούτοις ἐπιμελείας.
κλίμα, τό, 282, 7 καὶ μάλιστα
 ἐν τῷ κλίματι δῆπου τῷ ὄρθω
καλῶς εἶχεν, ὄρθω, ὄρμα, ἐκ

τοῦ Ἐδδελίου πόντου παρὰ τοῖς ταῦτα σοφοῖς ἐπιπέκληται.
 * κλινοστρόφιον, τὸ, *instrumentum iortotum* 206, 13.
 κοκκοβαφῆς, δ, ἡ, 172, 4 πέδιλα κοκκοβαφῆ, *calcei rubri regum*. κρατέω τι, *tenere* 80, 3 ἦσαν δὲ οὗ καὶ σαρῖσσας ἐκράτουν.
 κρείττον, τὸ, *deus* 49, 18 συναγωνιεῖται τὸ κρείττον ἡμῖν. 65, 4 τὰ ὄρθα τοῦ κρείττοκος πέρι νόμιμα. 79, 9. 128, 3. 131, 11. 158, 3. 10. 165, 18. 168, 19. 170, 3. 182, 6. 188, 11. 255, 5. 288, 4. 299, 6. 314, 18.
 κροκάλη, ἡ, *nos. roët.* 67, 16 ἐν τῷ αἰγιαλῷ τοῦ Ἰονικοῦ κόλπου καὶ τῇ κροκάλη.
 ** κρύπτιος, *ia, ion,* 320, 12 ἐκ τῶν κρυπτιῶν ἀναθορόντες.
 κώμυς, *υθος, ἡ,* 325, 21 καλάμους — ἀθροίσαντες — καὶ — ξυνδησάμενοι κώμυδας πολλὰς ἀπειργάσαντο.
 κωπητήρ, ἡρος, δ, 326, 12 κωπητήρας ἐφ' ἑκατέρῃ πλευρῇ — ἐμηχανήσαντο.
 λόγιμος, ἡ, *on,* ut videtur i. q. *logios* 97, 6.
 λύθρον, τὸ, *v. ep.* 65, 12 λύθρον τὰ τεμένη περιεβρέετο.
 λυκαυγῆς, τὸ, 248, 7.
 ** μεγαλοβόας, *ou,* 206, 10 κήρυκες μεγαλοβόαι.
 μέμνημαι *c. accus.* 140, 19 ἐκεῖνα — μεμνημένος.
 ** μεταστροφάδην 321, 15 φεύγοντες οἶδε οἱ βάρβαροι μάλλον ἀμύνονται μεταστροφάδην ἐπιτοξεύοντες.
 μηχανάομαι 157, 8 μετὰ πραότητος δολεράς καὶ δμιλίας μεμηχανημένης (*simulata familiaritas.*)
 μιμολόγος, δ, 130. 3 οἱ γελωτοποιοὶ καὶ μιμολόγοι.
 νηφαλέος, *a, on,* 70, 18 πυρετῷ μὲν πιεζόμενοι, *νηφαλέοι γε δμως. et νηφάλιος, ia, ion,* 114, 11 ἐμπνοι ἐτι καὶ νηφάλιοι.
 ὀδύνη, ἡ, *aegumnae* 252, 6 τὰς τῶν θεραπόντων στέγειν ὀδύνας.
 οἰκτεῖος, *eia,* *eiou* pro *pronomine possessivo* 44, 5 ἀπολεξάμενος

ἐκ τῶν οἰκτεῖων στραταπέδων τοὺς εὐθαρεσίς. 65, 10 ἅπαντα οἰκτεία κτήματα ἐποιούνο. 70, 12. 78, 14. 95, 11 ἐς αὐτὸν τε καὶ τοὺς οἰκτεῖλους παῖδας. 109, 5. 115, 12. 120, 1. 121, 9. 152, 20. 163, 2. 184, 9. 194, 9. 201, 10. 238, 16. 257, 14. 266, 9. 281, 13. 311, 20. 321, 3. 334, 2.
 οἰκοθεν *eadem significatione* 266, 17 οὐ τοσοῦτον τῇ ὀμίῃ τῶν δυσμενῶν ὅπόσον τῇ οἰκοθεν ἀκοσμίᾳ. 325, 8 αὐτος οἰκοθεν τῷ ἐπιβόλῳ τῆς φύσεως εὐστοχώτατα διεγλύγνωσκε τὸ συνοῖσον.
 ὀμιλία, ἡ, *comitas* 157, 8. *v. μηχανάομαι.*
 ὀμολογία, ἡ, 51, 13 ποῦ ἡ τῶν τοσοῦτων τροπαίων ὀμολογία; (*laus ab omnibus praedicata.*) 120, 18. ἡ ἀνέκαθεν τοῦ βασιλείου γένους ἀπραιφνῆς ὀμολογία (*successio*).
 ὀρσοθύρα, ἡ, (*Odys. X,* 126.) 176, 1.
 ὄσον ὀπω, *iamiam* (*Thucyd. IX,* 125.) 79, 16 ὡς καὶ αὐτῶν ὄσον ὀπω παρεσομένων, 106, 21. 151, 22. 179, 7. 192, 14. 215, 18. 319, 14.
 οὐπερ pro οἴπερ 226, 8 οὐπερ ἡμᾶς ἀγοῦσα φέρει.
 οὐρία, ἡ, ἐξ οὐρίας *metaphor.* 38, 2 ἐξ οὐρίας αὐτῷ πάντα ἐθρεῖ οὔτε pro οὐδὲ 216, 18 καὶ τὸ δὴ πάντων παρανομώτερον, οὔτε τὴν ἐπιστολὴν ἐπιδείξαντες.
 οὔτω *cum superlat.* 7, 11 ἔργα οὔτω μέγιστα. 126, 14 οὔτως αὐτὸν ἀριστά ἔχειν παιδείας.
 οὔτω δὴ τι *saepe pro simpliciter.* οὔτω 33, 4 οὔτω δὴ τι δυναίμεν τῶν πολλῶν περιῆν. 61, 15 οὔτω δὴ τι ἐγγύτατα τοῦ ἀληθοῦς. 79, 9. 117, 9. 125, 6. 154, 20. 198, 8. 21. 246, 9. 289, 9. 304, 15.
 οὔτω παρασχόν, οὔτω ξυμβάν, οὔτω ξυνεγενθὲν, *quum res ita ferret* 99, 9 καὶ ἐν τῇδε τῇ γήσῳ, οὔτω παρασχόν, — κατάραντι. 123, 17. 133, 1. 146, 6. 171, 8. 178, 2. 193, 17. 194,

13. 224, 18. 226, 4. 237, 9. 265, 21. 298, 16. 304, 14.
ὀφθῆναι τινι, videtī 48, 16 οὐκ ἂν ἡμῖν ὀφθεῖη τηλικούτο δεινόν.
παλαμναῖος, adiect. 207, 6 τὸ παλαμναῖον ξίφος.
παλιγκάπηλος, ὁ, 254, 12 μεταβολεὺς καὶ παλιγκάπηλος.
παλλῶεις, ἡ, voc. ep. (Il. XV, 69.) 61, 22. 151, 15.
πανσυδεῖ 14, 12. et **πανσυδὶ** 46, 13. 55, 9. 146, 16.
παρὰ c. dat. vi. causali 6, 12 ἐπιγράμματα χύδην οὐτωςὶ παρ' ἐνίοις ὑποψιθουρίζόμενα. 32, 19. 264, 17 παρ' οἷς τὰ τῆς Ἀρχαίου τελευτῆς ἀπεμνημόνευται. 282, 8.
παραβομβῶ 51, 9 τοῖς τοιοῦτοις δεινοῖς πανταχόθεν παραβομβούμενοι — ἴκοντο.
παραπλήξ 70, 6 παραπλήξ ἐγγυνοὶ καὶ ἐλύττα.
παρξειρεσία, ἡ, (Thucyd. IV, 12.) 326, 12 κωπητῆρας καὶ οἶον παρξειρεσίας αὐτομάτους.
** παρυναστῆρ, ὁ, 175, 6 κατακτείνουσι προτέρους τοὺς παρυναστῆρας τῶν θρακῶντων (*qui proxime iacebant*).
πελιδνῶ 286, 14 καθάπερ οἱ στιγματῆται τῶν οἰκτιῶν τοῖς ἀδικήμασι πεπιδνωμένοι.
πεποιθέναι ἐπὶ τινι 209, 5 τὸ μηδαμῶς ἐφ' ὀνοῦν βεβαίοντα πεποιθέναι. 306. 20 ἐφ' ἐαυτῷ πεποιθέναι. 332, 16.
** περιούλισμα, τὸ, 235, 13 ἐν ὀπαθρῶν τινὶ περιούλισματι ἐτύγγανον ἐσκηνημένον.
* περιβύω 292, 4 αὐλοῦς σκυτῶνους περιβαλῶν — ὡς ἄπασαν τὴν στεφάνην περιβεβύσθαι.
** περιελιγμός, ὁ, 111, 17 καμπὰς καὶ περιελιγμός.
** περιόσσησις, ἡ, 76, 2 τῶν στρατηγῶν ἀγὰ τὰ πλήθη περιόσσησις.
πιλέω 285, 5 τῷ θανάτῳ πεπιλημένος.
πλέον i. q. vulg. uállon 140, 1 πλέον ἐπέκαλει τῷ Βέσσῳ. 152, 4 οἱ δὲ Πέρσαι πλέον ἔδωκον. 155, 3 ἦν λέγειν δεινὸς πλέον ἢ κατὰ βαρβάρους. 174, 4 πλέον ἢ ἐς τὴν δόκησιν ἐπιθῆσθέντες. 287, 3 ἐλεγγος τοῦ πλέον ἀδικου.
πολὺς, ὁ, 256, 18 Σαπώρη ἐκείνῳ τῷ πολλῷ. 264, 8 Ἰσδιγέρδης ὁ πολὺς παρὰ Ῥωμαίοις καὶ περιλάλητος.
πρηνῆς, ὁ, ἡ, praeceps de loco 35, 8 πύργοις ἐς τὸ πρηνὲς ἐξεκυσθῆσαν. 68, 2 κατὰ τοῦ πρηνοῦς ὑποφερόμενοι. 245, 20 πέτρῳν ἂν κατὰ τοῦ πρηνοῦς ἐξεκύλιον. sed **πρηνῆς pronus de homine** 39, 16 κατέπιπτον πρηνεῖς ἐκείνοι. 45, 13 ἐπεσε πρηνῆς ἐπὶ τῆς ἀσπίδος. 70, 9 γυθ μὲν πρηνῆς, γυθ δὲ ἐπὶ θάτερα κατέπιπτεν.
* προέμβολα, τὰ, rostra navium, ut videtur, 326, 11 ὡσπερ ἀκροστόλια καὶ προέμβολα ἐκμυησάμενοι.
πρὸς c. gen. e re alicuius (v. Haas ad Leon. p. 198.) B. 34, 4 Ναρσῆς πρὸς αὐτοῦ εἶναι φήθη. 46, 9 φόντο οὐ πρὸς αὐτῶν εἶναι. 57, 9. 251, 3. 273, 18. 327, 8.
** προσκαθέδρια, ἡ, 93, 3 ἀσχίλωντες ἐπὶ τῆ τῶν Ῥωμαίων προσκαθέδρια.
προτεμνίσματα, τὰ, (Thucyd. I, 134.) 297, 11.
προτερῶν c. accus. 25, 19. 183, 13. **περὶ πλείστον ἐποιούοντο προτερῆσαι τοὺς πολεμῶνους.**
προτροπάδην 61, 1 **προτρ. ἀναχωρεῖν.** 241, 9.
** προφυλακῆ, ἡ, 256, 4.
πρώτιστος, ἡ, ὄν forma poet. 141, 3 ἦν ἐν τοῖς στρατηγοῖς. πρώτιστος αὐτός. 258, 10.
ῥαθυμῶ τινά, passiv. negligi 32, 19 ἦν οὐ τῶν ῥαθυμῶν παρὰ τῷ Ναρσῆ.
ῥαχία, ἡ, rupes in media terra 240, 8.
ῥοχθέω voc. poet. 31, 6 ῥοχθεῖ τὸ ῥόδιον.
ῥυτις, ἰδος, ἡ, 95, 7 ἐς πρώτην ῥυτίδα ἐγγεγραφεῖ.
σιγῆς ἐπιστάται ἀμφὶ τὸν βασιλέα (silentiarii) 297, 2.
σκιατραφῆς, ὁ, ἡ, 30, 7 ἀνδράριον θαλαμηπόλον σκιατραφέ

τε καὶ ἄβροδιστον (Suid. s. v. ἀνδρόριον).
 * Σκριβῶνες, οἱ, 171, 9 οἱ ἀμφὶ τὰ βασίλεια δορυφόροι, οὓς δὴ Σκριβῶνας ὀνομάζουσιν.
 * σπαλιῶν, ὁ, vinea 147, 15. 195, 5. 248, 23.
 σπάνιος, superlat. σπανιατάτος 283, 4. sed 288, 8 forma legitima σπανιατάτος legitur.
 στέγειν 252, 6 τὰς τῶν θεραπόντων στέγειν ὀδύνας.
 συμφράσσομαι, conspirare (si scriptura vera) 268, 4 συμφραζόμενοι ἄπαντες καὶ διαναστάντες.
 συρῆσσω c. dat. 60, 12 συρῆσαι τοῖς πολεμοῖς. v. Bekker. Anecd. I, p. 174. ubi hic locus ab οἱ δὲ Ῥωμαῖοι usque ad ὦοντο exscriptus legitur.
 συσκέλλω, συσκλημί, ut videtur, 95, 3 συσεκκλημένοι οἱ ἄπαν καὶ διατετήχθαι τὸ σῶμα. Bekker. Anecd. I, 304. συσεκκληεν, συμπέπηγεν.
 σφαγή, ἡ, vulnus 162, 18 τοὺς πλήξαντας καὶ τὴν σφαγὴν ταῖς χερσὶν ἐπενεγκόντας. Sed 159, 11 ἐπιδεικνύς τὴν σφαγὴν καὶ τὸ στήθος καὶ τὸν ἀχχένα dubium videtur, gutturne significet an vulnus.
 * σχολάριοι, οἱ, 310, 2. v. Ind. Hist.
 ταῦτα ἄρα, ταῦτά τοι, propterea 18, 17. 46, 14. 85, 20. 122, 13. 308, 1.
 * ταχυδαής, ὁ, ἡ, 35, 1 ὁ, τὴς ὕλης ταχυδαῆς καὶ αὐόν.
 τίθεμαι τινι, assentiri alicui 58, 1 οἷς καὶ Ναρσῆς θέμενος τοῦτόν γε αὐτοῖς ἐφίστησι στρατηγόν.
 τιμαλφής, ὁ, ἡ, voc. ep. 93, 1 χρημάτων τὰ τιμαλφέστατα.
 * τολμητίας, ὁ, 21, 1 τολμητίας ἐς τὰ μάλιστα καὶ ταρκαώδης. 77, 14. 266, 12.
 τολύπη, ἡ, filum laneum 325, 21 ξυνδῆσαντες καλωδοῖς τε καὶ τολύπαις.
 τῷ τοι ἄρα, itaque, formula Ag. usitatissima 119, 1. 185, 12. 234, 9. 245, 21. 329, 22.

Agathias.

ἕλη, ἡ, (materies terrena tanquam vitiorum causa) 100, 12 τοῦτο δὲ τὸ τῆς ἕλης χωρίον ποιχίλα παθήματα ὑποδέχεται πέφυκε. 293, 22 τῶν τῆς ἕλης ἁμαρτημάτων.
 ὑπερβάθμιον πόδα τέλειν proverbium 128, 7.
 * ὑπερκέρωσις, ἡ, q. vulg. ὑπερκέρωσις 84, 11. 320, 19.
 ὑπήκοος, ἡ, simpl. pro imperio Romano 211, 7 ἀνατεγράφεται τὰ Κόλχων πράγματα καὶ διεξῆδη, ἀληθέστερον δὲ τὰ κοινὰ, ἔλεγε μέρος τι καὶ ἡμεῖς οὐκ ἐλάχιστον τῆς ὑπῆκούου τυγχάνομεν ὄντες. 233, 15 ἕως ἔτι διὰ τῆς ὑπῆκούου πορεύονται. ὑποθολῶ 295, 5 ὑποψία ὑποθολούσα τὸ λογιζόμενον.
 ὑποτονοροῦζω 219, 12.
 ὑφαίνω 97, 8 αἱ οἰκοδομαὶ ὑφῆνι ὑφαίνονται λίθῳ.
 ὑψαγόρας, ὁ, voc. ep. (Od. I, 385.) 79, 1.
 * ὑψηγόρος, ὁ, ἡ, 177, 14 ἡ γὰρ ἀλαζῶν καὶ ὑψηγόρος.
 * ὑψιδροεῖμων, ὁ, ἡ, 310, 5 ἀστικοὶ τε καὶ ψιδροεῖμονες.
 φασκώλιον, τὸ, 255, 1 μεστόν ποιῶν τὸ φασκώλιον.
 φθάνω, fut. φθάσω 214, 11 οὐκ ἂν φθάσοιτε.
 φθάσας, ασα, αν, praeteritum, valde usitatum 91, 8 μείζονα τῶν φθασάντων τὰ ἐσθμενα. 141, 22 τοῦ φθασάντος πέρι. 157, 5. 163, 4. 239, 1. 271, 23. 311, 18. 313, 15.
 φρικώδης, ὁ, ἡ, 207, 18 τοῦ δ-λέθρου φρικωδέστερον ἐπιγιγνομένου. 281, 1. 284, 9.
 φύσαντες, οἱ, parentes 285, 19. χαράσσομαι 180, 1 ἡδὴ δὲ τοῦ δ-θρῶου χαρασσομένου. 303, 1 τὸν μεταξὺ πόρον στενωτάτον ὄντα καὶ οὐ μάλα τραχεῖ κύματι χαρασσόμενον.
 χρόνος, ὁ, annus 12, 6 πολλοῖς ὕστερον χρόνοις.
 ὠδίνω τι, inprimis frequentatum 6, 18 αἱ ψυχαὶ λίαν ἐπαφρόδιτα ὠδίνουσι. 15, 20 μυρία ἄλλοι ὠδίνονται κῆρες. 17, 22. 21, 3. 164, 4. 218, 5. 228, 17.

- ᾠδασμός**, *δ*, his in cod. Rehd. legitur pro *ᾠδασμός*, fortasse non temere: 308, 17. 328, 14. *ᾠσπη* 10, 17. 29, 20. 73, 16. 201, 1. 231, 6. 264, 10. 265, 17. 287, 6.
-
- Articulus praeter usum omissus** 14, 12 *ἀνακαλεσάμενος τὰς δυνάμεις καὶ (τὸν) πόλεμον*.
Augmentum illegitimum 16, 4 *ᾠμοσμένος* pro *ᾠμομοσμένος*. 41, 17 et 78, 19 *ἀγνηρόμην* pro *ἡγνηρόμην*. 54, 6 *ἐξεπολιόρχητο* pro *ἐξεπεπ.* 235, 7 *προδεδιήγηται* et 296, 17 *ἐκδεδιήγηται* pro *προδιηγ.* et *ἐκδιηγ.* In cod. R. augmentum interdum abiectum est: 91, 10. 110, 9 et 143, 19 *παρασκευασμένος*. 132, 14 *ψεύσθησαν*. 211, 1 *θεραπευτένια*.
Collectiva singularia sequente praedicto ubique fere plurali 16, 14 *πρόσοικοι εἰσι τὸ γένος τ. Φράγγων*. 18, 6 *ἰδόντες ἀλλήλους ἢ πληθύς*. 20, 7 *τὸ γε ὑπήκοον περίτροχα κείρονται*. 20, 16. 34, 17. 51, 2. 57, 19. 65, 6. 79, 4. 81, 4. 91, 18. 110, 8. 112, 18. 145, 11. 147, 5. 151, 21. 178, 15. 183, 19. 191, 3 rell.
Coniunctivus futuri bis apud Nostrum invenitur 41, 3 *πεισθε* a *πείσχω* et 163, 11 *πρόνοϊαν τῶν πραγμάτων θέσθαι* *δπως ἄριστα καθεστήξῃ*. Apud Procopium autem haec forma grammaticis damnata creberri- me apparet: legimus enim Pers. II. p. 125. C. 3. *γενήσονται*. Vandal. I. p. 191. C. 6. *συλλήψηται*. Vand. II. p. 238. D. 8. *περιεσώμεθα*. p. 274. C. 8. *έσησθε*. ib. 11. *ἀφιέσθε*. p. 291, 5. *αιρήσωσιν*. Goth. I. p. 329. B. 8. *περιέσονται*. p. 331, 6. *δώσωσιν*.
Ionicae formae 176, 1 *δρσοθύρης* pro — *ρας*. 293, 20 *χρέοιτο*. 319, 22 *έοι* pro *έη*. 302, 19 et 328, 5 *νηῶν* pro *νεῶν*.
Negligentia structurae 23, 7 *δς δῆ, εἰ καὶ νέος ἦν κομιδῆ* —
- ἀλλ' ἐκλεί γε αὐτὸν δ πατριος νόμος*. 23, 13 sqq. 33, 20 *λέγεται Διελίαν αὐτοῦ ἀφικόμενον ἀπαντὰ οἱ τὴν Σίβυλλαν φάσαι*. 69, 1. 120, 16. 178, 18. 230, 3.
Neutra pluralia saepissime cum verbo plurali 4, 5 *ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα ἐθέλουσιν*. 9, 15. 26, 9. 28, 1. 32, 6. 39, 10. 42, 6. 53, 3. 66, 4. 99, 16. 116, 3. 122, 3. 161, 19. 211, 5 rell.
Nomina propria in *ις* et *ων* terminantia ex *ιος* et *ων* contracta, quod ex casibus obliquis apparet 26, 16 sqq. *Λευθαρις*. 66, 9 et 70, 21 *Λευθαριῶν*. 105, 8 *Κοταίσιον τὸ φρούριον*. 150, 22 *Κοταίστου*. 146, 16. 147, 6 *Ὀνόγοριν*.
Optativus futuri nimis frequentatus 37, 11 *κατέλιπεν δύναμιν — ἔπως — παραστήσονται*. 42, 6. 47, 6. 48, 15. 50, 21. 51, 6. 14, 19. 54, 12. 57, 16. 76, 6. 85, 20. 91, 13. 97, 22. 106, 7. 16, 108, 16. 109, 7 rell.
Participia saepe substantive posita ad imitationem Thucydidis (I, 36 *τὸ θείδος, τὸ θαρσοῦν*. II, 61 *τὸ λυποῦν*. III, 39 *τὸ θαρπεῖον, τὸ μὴ ὑπείκον*.) 18, 7 *τὸ χαλεπαῖον ἀποβάλλοντες*. 41, 18 *τὸ ἀλλοῦν τῆς γνώμης καὶ ἀνιώμενον*. 46, 1 *τῷ δεδιδῶτι μᾶλλον τῆς γνώμης ἢ τῷ ἠδομένῳ*. 48, 5 *τὸ χαίρον*. 56, 9. 69, 14. 91, 16. 107, 6. 138, 3. 141, 11. 162, 4. 163, 6. 172, 15. 176, 8. 198, 6. 218, 13. 221, 2. 228, 16.
Thucydides non raro ad verbum expressus III, 82 *δεὶ ἐσόμενα ἔως ἂν ἡ αὐτῆ φύσεως ἀνθρώπων ἦ*. 15, 3 *μένειν ἐς δεῖ καὶ ἀκμάζειν, ἔστ' ἂν ἡ αὐτῆ φύσεως ἀνθρώπων ἦ*. Quod Thuc. II, 84. in describenda pugna navali dixit: *τοῖς κορτοῖς διωδοῦντο*, Agathias inepte in pugnam terrestrem transtulit 84, 10 *τοῖς κορτοῖς διωδοῦμενοι*. Thuc. II, 36. et apud Nostrum 156, 19. eadem verba leguntur: *τοῖς πᾶσιν καὶ ἐς πόλεμον καὶ*

ἐς εἰρήνην ἀναστροφιστάτην. Thuc. I, 33 εἰ ἦν ὑμεῖς ἂν πρὸ πολλῶν χρημάτων καὶ χάριτος ἐτιμήσασθε δύναμιν ὑμῖν προσγενέσθαι, αὕτη πάρεστιν ἀτεπάγγελτος. Ag. 160, 10 δύναμιν, ἦν αὐτοὶ πρὸ πολλῶν χρημάτων καὶ πόρων ἔχειν τιμῶνται, εἰς συμμαχίαν αὐτεπάγγελτον προσλαμβάνοντες: quorum locorum comparatio aperte docet, nihil apud Nostrum novandum esse: apte enim pro χάριτος, ne omnia mutuatus esse videretur, πόρων substituit; πόρων, quod B.

Vulgo. coniect, veram loci rationem turhare.

Verbum auxiliare εἶναι saepius apparet 126, 7 καταπίων εἶη. 135, 5 ἀγόμενος ἦν. 175, 14 ἀλόντες ἦσαν. 279, 7 ὑπεραγόμενος ἦν.

Verba desiderativa in — σείω terminantia Ag. usitatissima ad imitationem Thucydidis 33, 10 ἐνδωσειώ. 72, 18 διαβησειώ. 95, 14. 249, 15 et 263, 9 ἀπαλλαξειώ. 109, 13 et 203, 6 πολεμησειώ. 145, 2 ἐπαναστησειώ. 176, 12 τιμωρησειώ. 186, 9 πελασειώ. 208, 7 κατηγορησειώ.

Corrigenda et addenda.

In Graecis Agathiae scribe: p. 41, 17. ἀνήγοντο pro ἀνήγοντο. 43, 13. προαλάμενος pro προαλλόμενος. 57, 14. pro puncto pone virgulam. 85, 12. ἐτέρω τῷ pro ἐτέρω τῷ. 145, 1. χειρὸς, δσον pro χειρὸς, συν. 175, 15. ἐς τε pro ἐστε. 215, 6. dele virgulam ante οὐ. 245, 9. scribe δ, τι pro δι. 263, 19. dele virgulam ante βα. 303, 11. scr. Σάνδιλος pro Σάνδιλος.

In annotatis criticis: ad 33, 13. et 36, 8. post R. adde et Lugd. ibidem atque ad 34, 15. 36, 8. 39, 15. 42, 6. 47, 2 et 3. scribe edd. pro vulg. ad 34, 16. post R. adde et Lugd. et pro vulg. scribe: edd. ex var. Lugd. p. 37. scholion: 9. καὶ ante ἐν add. R. ponendum est ante ἀξιοχρεῶν. ad 43, 13. dele verba: προαλάμενος vulg. ad 44, 3. dele verba superflua: ἰδριμένον R. et Lugd. p. 73. pro 23. scr. 22. ad p. 303, 11. ante Σάνδιλος insere: Σάνδιλος scripsi: v. ad 332, 4. Σάνδιλος h. l. R. Lugd. Intpr.

In indice historico: p. 407. scr. Sandilchus pro Sandichlus. p. 408. s. v. Utiguri dele verba s. Utriguri. Ad eundem indicem s. v. Sindual adde: Verum huius viri nomen, a Graeculo corruptum, erat Sinduald, testibus Paulo Diacono II. 3. et Evagrio IV 24. Defecisse eum a Romano imperio, regnum sibi in Italia molientem, verum a Narsete superatum, captumque suspendio necatum esse, idem Paulus memorat. Haec, et cuncta praeterea quae Narses in Italia post pugnam Casilinensem gessit, Agathias fortasse inter ea quae vetante fato non persecutus est, uno loco cum Hamingi bello, Veronaque et Brixia captis, dicenda sibi seposuerat. — Brebtorum, an Bretonorum regem eum vocaverit Paulus, variantibus libris certo definiri nequit: idem gentis nomen, ut videtur, cum Bittoribus apud Agathiam II. 13. p. 92, 11.

Ad indicem graecitatis adde: ἀρηστός, inutilis, noxius 329, 3 ἔθνησκον ἀρησίου ποτοῦ ἐμπιλάμενοι. Quae manifesta imita-

tio Musaei (v. 328 καὶ ποτὸν ἀρχαιότατον ἀμνημονεύον πλεονάζουσαν)
mibi nunc demum animadversa facit ut suspicer p. 302, 7. re-
ctius se habere vulg. Σησιίδος (cf. Musaeum v. 24.) quam Ση-
σιίδος, quod adscivi ex Rehd. — Latinis quoque Hero Sestias
est, praeterquam apud unum Ovidium Heroid. XVIII. 2. ubi libri
omnes barbaramente *Sesta* habent: *Sesti* autem, quod elegantissimus
Lennepius recepit, divinatio Heinsii est; egregia illa atque ne-
cessaria, nisi tamen, id quod codices optimi indicant, distichon
integrum pro notho reiiciendum est.

BONNAE

TYPIS C. F. THORMANNI.